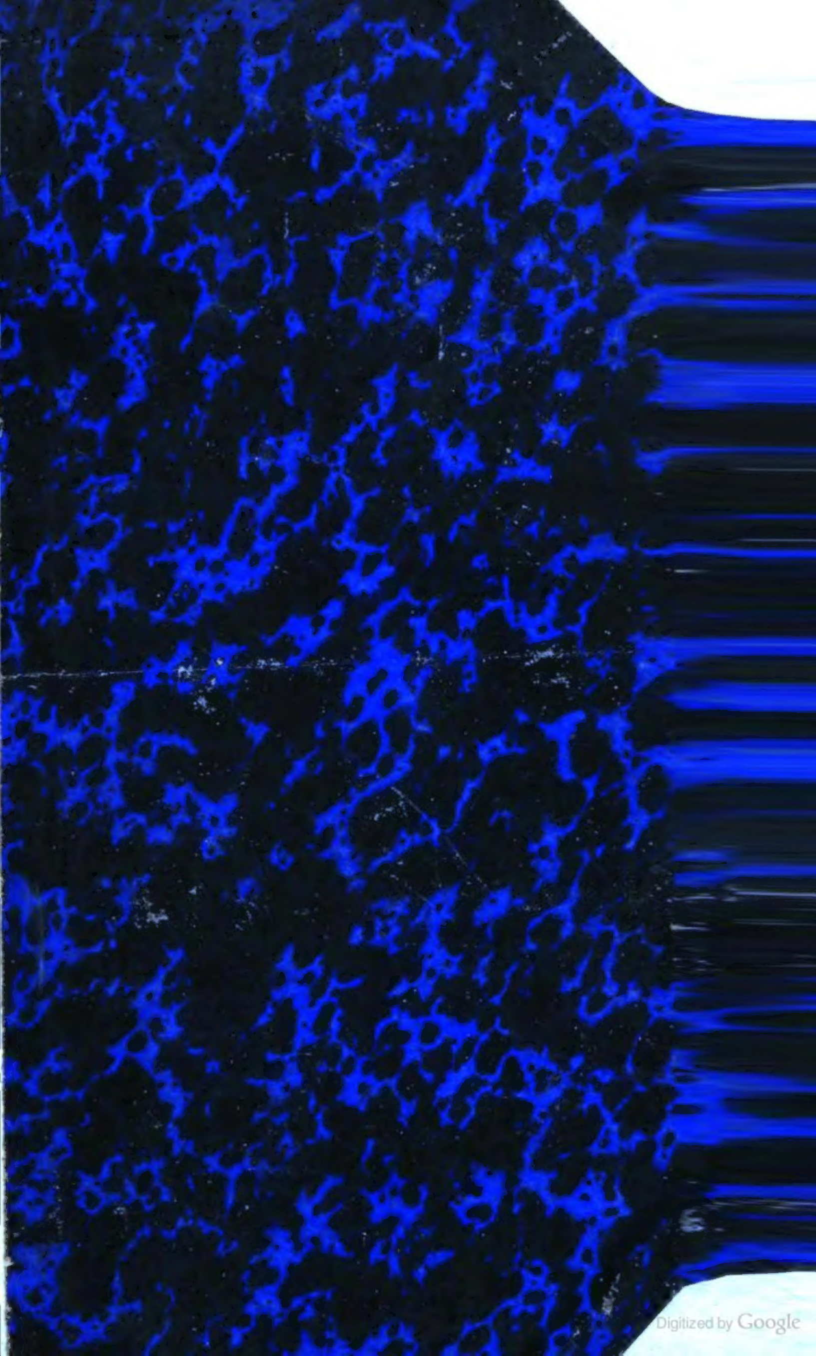

NAZIONALE
BIBLIOTECA
VITT. EMANUELE
13
16 B
31

EMANVELIS RODERICI LVSITANI,

EMERITI IN THEOLOGIA

Magiſtri, & Prouinciæ S. Iacobi apud Minores digniſſimi Patris,

QVÆSTIONES REGVLARES & Canonicæ enucleatæ,

Siue RESOLVTIONES *quæſtionum Regularium*,

Ad formam COMPENDII ita redactæ, vt verum nucleum contineant.

Acceſſerunt pleriſque Reſolutionibus Notæ, Retractationes, & Additiones, quibus ſeorſim, partim quædam Auctori omiſſa ſupplentur, partim aliorum idem cum illo, vel diuerſum ſentientium rationes pari breuitate excerptæ expenduntur, vnáque Bullarij indulta intertexta recenſentur.

Auctore F. HIERONYMO RODERICO Luſitano, eiuſdem Seraphici Inſtituti, & Prouinciæ alumno, nunc in Regio Salmanticenſi Cœnobio D. Franciſci Moralis Theologiæ Profeſſore.

S M de vittoria

Conuentus

Seminarij. S. Pauli.

Carmel. Diſcal. Romę.

LVGDVNI.

Sumptibus IACOBI CARDON.

M. DC. XXXIV.

Beatissimo Pauperum Archiparenti

P.N. FRANCISCO

S. MINORVM MILITIÆ PRINCIPI AVCTOR se suáque sacrat.

E illo magno athleta virtutis (vt vocat Philo) Patriarcha Iacob sacra narrat historia , quod ex Rachele vxore eximiæ pulchritudinis fœmina filium genitũ Benjamin maximè in delicijs habuit, non solum quia virtutis specie, quæ in illo mirificè illuxit, inuitabatur, sed quia ipsum in senectute genuerat, auctore Hieronymo. Hunc Rachel parturiens Benoni vocauit, hoc est, filiũ doloris, *quia doloris magnitudine pressa, post editũ luci partum, vita, & luce hac cõmuni functa fuit: at pater eius Iacob natum puerum Benjamin appellauit, hoc est,* filium dexteræ, *quia mærorem, quem ex morte Rachelis conceperat (inquit Chrysostomus) ille mitigauit, effecitque vt iustus magis æquo ferret animo. Auctorum scripta animi, & ingenij partus esse, nemo est qui dubitet, quæ pro-* Gen. 35.

 pterea

pterea ardenter amant, quia prolis pulchritudine, & immortalitate, qua pollent, sperant se ipsos posteritati, ac memoriæ perpetuæ superstites, ac rediuiuos sisti. Hunc igitur meũ Benoni (Sanctißime archiparens) quem merito vocare audeo, filium doloris mei, *ob maximum laborem, ac dolores, quos in partus angustiis pertuli, tibi vera immortalitate iam donato, in obsequij filialis signum consecro: Tu, precor, illum Benjamin cum Iacob dicito, id est,* filium dexteræ, *dexteram implorandi porrige, vires, & strenuitatem adde, vt sit filius fortitudinis, ex versione; quo in virum perfectum tenellus euadet; ac locum dexterum, faustum inquam, & fælicem inter eruditiones aucupabitur: Dextera tua illum benedicito vt alter cæcutiens Iacob cancellatis manibus, ac sub vmbra alarum tui Seraph eundem protege, & foue: In de nullus audebit ore tẽtare in tranquillitatẽ assumptum opus, operisque plasmatorem: Inde,* habebit propter te claritatem ad turbas, & honorem apud seniores, & immortalitatem, memoriamque æternam illis, qui post eum vẽturi sunt, relinquet. *Votis annue bene de te mereri cupientis (Diue parens) & candido vultu munusculum hoc quale quale intra fores beatas sine pergat. Obtineas obsecro humili alumno, & seruo grati signa propalanti munificus pro temporalibus æterna, pro terrenis cælestia, quibus fruere beatus in sæcula, & nos beari satage. Amen.*

Sap. 8.

APPRO

APPROBATIO ORDINIS

Per P. F. Petrum Ladron de Gueuara in Conuentu S.P.N. Francisci Salmanticensi Primarium Theologiæ professorem, ac Lectorem iubilatum.

DE mandato P.N. Ministri Prouincialis summa animi iucunditate ter perlegi egregium opus, cui titulus est: *Resolutiones Quæstionum Regularium ad compendium redacta*: editum, ac accuratè dispositum à P. F. Hieron. Roderico Theologiæ Moralis professore, in quo equidem maximè emicat cũ egregia terminorum proprietate, styli grauitas, claritas, atque eruditio, non solum ad illustrandam, & dilucidandam doctrinam lilius magni Iurisperitiæ Doctoris, doctissimi inquam nostri Emanuelis toto orbe huius Mineruæ celebratissimi Principis, sed etiam ad plurimarum quæstionum de nouo controuersarum intelligentiam non parum conducens. Quæ omnia ita peregregiè, ac eruditè congesta, sanæ & Catholicæ doctrinæ, ac piis moribus consona nobis propinat, vt Theologo pariter, ac Iurisperito in emolumentum cedere possit, & in oblectamentum. Dignissimum itaque, ac vtilissimum opus iudico, quod cunctis applaudentibus, & gratias simul Auctori agentibus (*qui tanquam scriba doctus protulit de thesauro suo noua, & vetera*) ad omnium, maximè Religiosorum commodum, ac Religionum decorem, non solum Typis excudendum mandetur, sed quod à superioribus sub obedientiæ præcepto ad id adstringatur: quo, & aliis fauorum priuilegiis allectus, & auctus apud eruditiores floreat, vigeat, relegatur, ametur. Ex Cœnobio S. P. N. Francisci Salmantini die sexta Januarij 1627. *Math. 13.*

EACVLTAS SVPERIORIS.

FRater Matthæus à Sosa Lector Iubilatus,ac Prouinciæ D.Iacobi Ordinis Sanctissimi P.N. Francisci Minister Prouincialis,& seruus,dilecto nobis in Christo P.F.Hieronymo Rodriguez Thologo,ac Iurisperitiæ studioso,eiusdem Prouinciæ,& Regij nostri Conuentus Salmanticensis alumno, ibique Moralis Theologiæ Lectori, salutem in eo,qui vera est salus. Cum opus à te eruditè satis, accuratéque elaboratum nobis iam censuræ donatum, ac approbatum obtuleris, cui titulus est: *Resolutiones ad Compendij formam redactæ Quæstionum Regularium* R. A. P.F. Emanuelis Roderici patrui tui, & nostræ Prouinciæ dignissimi Patris tuis Notis, Additionibusque perdoctè exornatum, ac locupletatum, & ad id Typis mandandum nostram benedictionem postulaueris, eam tibi ex corde largimur, & præsentium tenore libenti animo indulgemus, atque sub obedientiæ merito præcipimus,& mandamus,vt præuia ordinarij, & Regij Senatus licentia illud possis, ac debeas prælo mandare, ne studentes lateat lucubrationum tuarum fructus refulgens. Datis in nostro Conuentu Salmanticensi, octauo Kalendas Martij, anno salutis 1627.

CENSVRA

CENSVRA DOCTISSIMI D. Martini de Bonilla apud Salmanticenses Decretorum Cathedræ antecessoris.

LEgi ex commissione Domini Licentiati Saldaña generalis Vicarij, & officialis Salmantini, *Resolutiones ad compendij formam redactas Quæstionum Regularium Doctissimi P. F. Emanuelis Roderici*, notis, & additionibus illustratas per P. F. Hieronymum Rodriguez in Cœnobio D. Francisci Salmantini Lectorem Moralis Theologiæ, & cum admiratione perlegi illas, quia continent opus vtilissimum, & moribus instruendis valdè proficuum, mira breuitate, ordineque digestum, ac in nullo fidei Catholicæ, ac sanæ doctrinæ repugnans. Quapropter valde dignum opus iudico, vt in lucem prodeat in omnium vtilitatem. Datum Salmanticæ pridie Idus Aprilis, anno 1627.

IUDICIUM R. P. F. GABRIELIS Lopez Nauarro Ordinis Minimorum S. Francisci de Paula nunc ad Sacram Prædicatorum familiam translati, supremi Regij Senatus, Sanctæ, ac Generalis Inquisitionis Qualificatoris, ac de eiusdem Commissione à librorum censuris.

LEctionem libri, qui inscribitur: *Resolutiones ad Compendium redacta Quæstionum Regularium R. P. F. Emanuelis Roderici*: Auctore R. P. F. Hieronymo Rodriguez eiusdem Seraphici instituti, ac in Conuentu Salmanticensi D. Francisci, Moralis Theologiæ Lectore, mihi à Supremo Castellæ Regio Senatu commissam, & iniunctam, tum accuratam valdè, tum periucundam fuisse, ingenuè fateor. Auctor ille Quæstionum Regularium, quas noster in præsenti opere coarctat, mores, non verba composuit, & animis scripsit, non auribus: vtrumque in hoc opere fit feliciter. In re tanta eminere est, & post illum esse. *Non enim probis viris, atque honestis studiosis exiguam laudem affert summorum virorum, quamuis parua imitatio*: ait Nazianzenus. Omnia in hoc volumine ita disposita cernuntur, vt etiam si appareat, vndè sumpta sunt, alia tamen esse, quam vnde sumpta sunt, appareat. Tot in summam redacta: labor sanè vtilis, & fructuosus: *Hæc enim* (verba sunt Senecæ) *non reposita solum esse oportet, sed in promptu. Quæcunque salutaria sunt, sæpè agitari debent, semper versari, vt non tantum nota sint nobis, sed etiam parata.* Adiice nunc, quod aperta quoque apertiora fieri solent. Nil demum in his scriptis Catholicæ fidei repugnans, aut moribus Christianis dissonum inueni, quin potius multa laude digna, & vt in communem lucem, & vtilitatem prodeant, iudicaui. In hoc Conuentu S. Mariæ à Victoria pridie Kalendas Maias, anno salutis 1627.

Greg. Naz. in laud. D. Basil.

APPRO

APPROBATIO THEOLOGORVM.

NOs infrà scripti S. Theologiæ Doctores fidem facimus, perlectum à nobis librum, qui inscribitur, *Resolutiones Quæstionum Regularium* EMANVELIS RODERICI, *in Compendium redactæ*, nihílque in eo quod aut moribus contradicat, aut Catholicæ fidei repugnet, animaduersum. Lugduni 9. Octobris 1629.

F. ROBERTVS BERTHELOT,
EPISC. DAMASCI.

DEVILLE.

CONSENSVS.

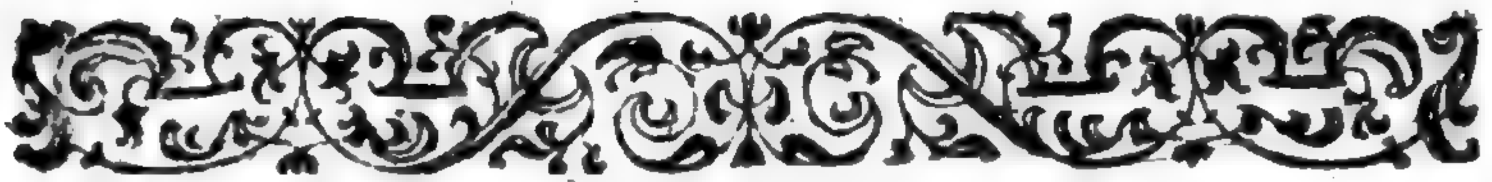
LIbrum hunc, cui inscriptio est, *Resolutiones Quæstionum Regularium* EMANVELIS RODERICI, *in Compendium redactæ*, Ego Aduocatus Regius typis mandari, ac demum in lucem exponi consentio. Lugduni 11. Octobris, 1629.

BOLLIOVD.

PERMISSIO.

LIbrum hunc, qui inscribitur, *Resolutiones Quæstionum Regularium* EMANVELIS RODERICI, *in Compendium redactæ*, a IACOBO CARDON Bibliopola Lugdunensi in lucem dari permittimus, ac simul ne quis citra factam ei ab ipso potestatem denuò excudat, interdicimus. Lugduni die 11. Octobris 1629.

DE CHAPONAY.

TITVLORVM, AC RVBRICARVM SYLLABVS

iuxta seriem Alphabeti.

A.

Hospita

Matri

N.

O.

P.

Impo

Relega

RESO

RESOLVTIONES QVÆSTIONVM REGVLARIVM R.P.F. EMANVELIS RODERICI

Ad Compendij formam redactæ.

RESOLVTIO I.

De Abbatibus.

ABBAS idem significat apud Hebræos, quod apud Latinos, Pater. Vnde ab hoc nomine cœperũt apud primos Anachoritas prælati venerationis gratia Abbates nuncupari, eo quòd monachos, tanquam filios habebant, ac erudiebant: ex quo postea hoc eodem nomine vocari consueuerunt prælati aliquarum Religionum, præcipuè Monachalium, *tom.*1.*q.*12.*art.*1. de quo Pelagius *de planctu Ecclesiæ,lib.*2.*cap.*20. Petrus Gregorius *lib.*15.*syntagm. iuris,*2.*p.cap.*13.*num.*1. Sozom.*lib.*5.*cap.*10.

2. Abbates alij sunt benedicti, alij non benedicti, quorum benedictio non est iterabilis, sicut nec multa sacramentalia non imprimentia characterem, vt benedictio nuptialis, & similes. At benedictio Abbatissæ est iterabilis, quia est longè minor, & simplicior benedictione Abbatis, *ibid. art.*2. de quo Bonifacius *in Clement. attendentes, §. statuimus, num.*20. *de sta-*

 tu

tu Monach. Felinus *in cap.meminimus,n.5.de accusat.* Nauarr. *lib.1.cons.2.tit.de sacram.non iterandis*, Azor 1.*p.instit.moral. lib.3.cap.10.q.4.* Doctiss.P.F.Ludou.Miranda *de monial.q.7.ar.7.* relati à Barbosa *in collect.ad c.1.n.2.de suppl.neglig.prel.*

3. Abbates non benedicti gaudent omnibus, & singulis honoribus, præeminētiis, priuilegiis, ac insigniis benedictis competentibus, ac si benedictionis munus eisdem fuisset impensum:
In Bull. bulla 6. Eug. 4. ex concessione Eugenij IV. & Iulij II. pro Cisterciensibus, & Leonis X. pro Chamaldulensibus. *ibid.art.4.* idem docent Mirand.*tom.1. Manual.quæst.38.art.9.concl.3.* Collector priuil. Cister.*tit. Abbas*, §.4.*&* 5.

In Bull. bulla 17. num.6. & Bull. 18. n.18. Eug. 4. & Bull. 25.n.3. Iulij 2. 4. Abbates possunt solemniter benedicere populum in Ecclesiis sibi pleno iure subiectis, Pontificaliáque exercere, dummodo non adsit Episcopus, Patriarcha, aut Cardinalis, ex Eugenio IV. & Iulio II. extra suas tamen Ecclesias nequaquam possunt, nisi ad id speciale habeant priuilegium, *capit. Abbates de priuileg.lib.6.cap.quoniam.69.dist.* Item possunt cōferre ordines minores suis subditis, ex gregorio IX. etiam non obstante non vsu longi temporis, ex Innocentio VIII. pro Cisterciensibus, & ex Bullis Pontificum proximè citatis, quæ non sunt reuocatæ per Concilium Tridentinum, pro suis subditis tantum, secus pro aliis, etiam pro suis nouitiis, ex quadam constitutione Pij V.*tom.3.q.23.a.1.& tom.1.q.18.a.1.&* 2.de quo Nauar. *cap.27.num.158.* idem docet Miranda *dicto art.9.*
In Bull. bulla 13.Greg.9. & bulla 5. Innoc. 8. Trid. sess. 23.c.10.de refor. Trident. dicto c.10.

5. At non possunt dicti Abbates vti priuilegio eiusdem Innocentij VIII. conferendi ordines sacros Subdiaconatus, & Diaconatus: quia per dictum Concilium Tridentinum est sublatum *ibid.dict.quæst.23.a.1.& dict.q.18.a.3.&* 4.de quo Nau. *lib.cons.titulo de priuilegiis cons.15.*

6. Possunt tamen dare literas dimissorias suis subditis ad omnes sacros ordines suscipiendos apud quemlibet Episcopum Catholicum, ex Leone X. & Paulo III. idque non esse correctum per Tridentinum declarauit sacra Cardinalium Congregatio, & confirmauit Clemens VIII. pro monasterio de Alcobaza Ordinis Cistercij in Regno Portugalliæ *dict.q.18.a.5.*

In Bull.di. bulla 5. Innoc.8.n.4. Trident. sess.6 de reform.c.5 7. Item ex eodem Innocentio VIII. possunt benedicere corporalia, & alia ornamenta Ecclesiastica, altaria, aras, & calices consecrare, chrismate sacro prius ab aliquo catholico Episcopo recepto, etiam pro vsu exterorum. Hoc tamen priuilegio nō licèt vti extra monasteria ordinis, vel Ecclesias illis annexas, nisi de licentia Diœcesani, iuxta decretum Tridentinum *tom.1.q.28.a.2.& q.19.a.2.* idem docent P. Miranda *tom.2. Manual.q.40.a.1.&* 2.*&* 4. Portel infra proximè citandus, & *verba*

*verbo benedicere.num.*1.Sed nota cum Auctore *in addit.summa tom.3.cap.27.num.*1. Quod hac concessione non vtuntur communicantes in priuilegiis quantum ad consecrationem eorum, vbi chrisma interuenit. Idem notant Portel in suis dubiis regularibus, *verbo altare,num.*2.& P.Miranda suprà *art.*4. Quoad benedictionem exterorum infrà videbimus de benedictionibus, *resolutione* 13.*num.*2.

8. Item ex Eugenio IV. Generalis reformator Cistercij, vel alius ex ipsius commissione potest plenariè absoluere monachos, nouitios, donatos, & conuersos semel in vita, & semel in mortis articulo, ab omnibus, etiam qualitercunque enormibus peccatis ante, vel post ingressum Religionis commissis,& à quibuscunque censuris, pœnis, irregularitatibus,& inhabilitatibus, necnon ab omni infamiæ labe, seu nota (homicidio voluntario, mutilatione membri,& bigamia duntaxat exceptis) dummodo per annum continuum singulis sextis feriis ieiunent, aliàs non impeditis præcepto aliquo ieiunandi, quod in sequenti, vel alio anno, si legitimũ impedimentũ adsit, potest suppleri, *tom.*1.*q.*20.*a.*18. 19.*&* 20.de quo infrà redibit sermo *de absolutione Fratrum quoad reseruata n.*22.23. *& seq.* *In Bull. bulla* 19. *&* 20. *Eug.*4.

9. Abbates licèt secundùm ius habeant liberam, & generalem administrationem rerum monasterij, eam tamen limitatam habent circa alienationes,& contractus, nullo enim pacto illis licitum est alienare sine consensu maioris partis monasterij capitulariter congregati, & nisi iusta, & euidens causa id suadeat,& in vtilitatem redundet ipsius monasterij,de quo fieri debet instrumentum, & tractatus in publica forma.Secus facientes incurrunt in pœnas excommunicationis, & suspensionis,de quibus *in Clementina, Monasteriorum,de rebus Ecclesiæ non alienandis.& in Extrauaganti, ambitiosa, eodem titulo*, & iuxta diuersa Regularium priuilegia debet expressa superiorum licentia interuenire. Vnde Eugenius IV. concessit Cistereiensibus,vt eiusmodi alienationes,etiam cum dicta solemnitate factas possit Generalis Ordinis, habita priùs causæ cognitione, cumfirmare,vel inualidare. Iuxta cuius priuilegij tenorem sunt intelligenda plura alia concessa diuersis ordinibus.*tom.*1.*q.*27.*a.*2.Ad quod Sanchez *lib.*7.*Decalog.c.*19.*n.*39. *& sequentib.* Nauar.*de rebus Ecclesiæ non alienan.n.*24. *&* 25. Cenedo *ad decretal.collect.*71.Vgolin.*de potest.Episcopi.cap.*14. *§.*6.Farin.*in praxi crim. p.*6.*q.*171.*num.*10.& alij relati à Barbosa in Collectan.*ad cap.si quis* 6.*num.*2.*de rebus Eccles.* Portel *verbo alienare.n.*1.*& sequentib.& in addit.ad dubia,eodem verbo alienare.num.*2. *In Bull. bulla* 20. *n.*25.

9. Potest tamen Abbas sine consensu Conuentus constituere vnum ex suis monachis procuratorem ad exigendum, vel erogandum, sicut & litem mouere, eámque excipere, ac defendere, nisi sit ardua res, pluraque alia agere inconsulto monasterio valet, *ibid.§.aduertendum insuper.in fine.*

10. Item Abbati licet sine consensu sui capituli opacas arbores conuentus cædere, vtpotè quæ impediunt augmentum fructuum, & vtilitatem aliarum arborum fructiferarum, & sufficientium prædio, easque vendere, ac conuertere pretium in commodum monasterij, sunt enim res, quæ seruando seruari non possunt, *ibid.art.*4.de quo Nauar.*lib.*3.*cons.de rebus Ecclesiæ non alienandis consil.*6.*&* 7.Ad quod Surd.*de alimentis tit.*8. *priuil.*45.*num.vlt.*Redoan.*de spoliis Eccles. q.*3.*num.*1. Bellet. *Disquisit.cleric.part.*1.*tit.de clerico debitore,*§.7.*num.*11.relati à Barbosa *in collectan. ad cap.nulli.num.*15.*de rebus Eccles.*vbi per eosdem resoluit, Ecclesiæ bona, quæ seruando seruari non possunt, licitè vendi sine solemnitatibus iuris.

11. Depositio Abbatum, & Abbatissarum Cisterciensium soli capitulo generali, & nulli alij competit, ex decreto Eugenij IV. & ex quadam constitutione Clementis IV. non possunt dicti Abbates priuari extra capitulum, nisi propter certa delicta quæ inibi enumerantur, *tom.*1.*quæst.*41.*art.*3.*&* *tom.*2. *quæst.*25.*art.*3.

In Bullar. bulla 20. Eug.4.n.6. & Comp. Cister. verbo Capitulū generale.

12. Dignitas Abbatum est dignitas Ecclesiastica, quorum officium olim erat perpetuum, habéntque iurisdictionem quasi Episcopalem erga suos subditos, imò & magis qualificatam; quam Prouinciales Mendicantium, vtuntur enim insigniis Pontificalibus, mitra, baculo, &c. & ordines minores conferunt, *d.q.*27.*a.*3.§.2.*notandum.*

13. Abbates, & Prælatos non conuenit esse perpetuos, oriuntur enim inde ambitio, subornatio perpetua, collusio, factiones, desidiæ, tyrannica & absoluta dominatio, & gubernatio, aliáque quamplura mala. Vnde magis conuenit, quod sint ad summum triennales, vt apud nos Minores, & alios ordines fieri solet, *tom.*1.*q.*16.*a.*1.de quo Nau.*in c.nullam* 18.*q.*2.*n.*3.*&* *lib.*3.*cons.tit. de statu Monachorū cons.*7.*in fine in secunda editione.*D.Thom. 2.2.*q.*108.*a.*3.*&* 4.*&* *quæst.*157.*vsque ad* 160.

14. Potest eligi in Abbatem qui obtinet duo beneficia non curata, eiusque electio est valida, nec beneficia vacāt vsque ad adeptam Abbatiæ pacificam possessionem: imò & ea retinere licitè potest vsque ad benedictionem, vt de consuetudine seruari testantur DD.mox citandi.*tom.*2.*q.*53.*a.*7.de quo Oldrad.*consil.*14.*col.*2.& Rebuff.*respons.*10.*tit.religiosus dispensatus.*

15. Abbas

15. Abbas commendatarius potest creari à Papa clericus, aut professus alterius ordinis, vel alius, etiam sæcularis, qui erit verus prælatus monasterij, non tamen decet talem eligi, ex mente Concilij Tridentini, quomodo enim poterit ad regulæ perfectionem dirigere, & instruere alios, qui non est expertus, nec in ea instructus? Huiusmodi tamen Commendatarius perpetuus de facto electus à Papa potest in actibus capitularibus exercere omnia illa, quæ potest proprietarius, in cuius locum subrogatur, quandoquidem est vere prælatus, *tom.2.q.52. art.7.& 8.* de quo Oxeda *de beneficiis incompatibilibus, 1.part. cap.24.à num.97.vsque ad* 105.

Trid. Sess. 25. de Reg. cap.21.

16. At priuilegia Abbati, aut Religioni concessa non extēduntur ad huiusmodi Commendatarium, etiamsi sit perpetuus, cum non veniat appellatione Religionis, aut Monachorũ, licet aliàs verus prælatus, & Abbas veniat appellatione Monasterij, & Monachorum, *tom.3.q.41.art.8.&* 9. de quo Ludou. Gomez *in reg. cancell. super reg. trienn. q.5. à n.22. §. ex quibus facile.*

Quod in pœnalibus nomine Monachorum veniat etiam Abbas notatur à DD. *in cap. fin. de simonia*, & tradit Sanchez *lib.6. Decalogi cap.8 num.*84.

Notæ ad resolutionem de Abbatibus.

17. De Abbate sæculari, & quanta sit eius dignitas, ostendit Azor *in moral. 2.p. lib.3.c.19.* Gaiganat. *de iure publico lib.3. tit.38.* quos refert Barbosa. *in collectanea ad decretal. cap. vt Abbates 1. de ætate, & qualit. ordin. num* 3.

18. Nota quòd Abbas dicitur quis ante benedictionem. Felin. *in c. meminimus num.1.& 20. de accusation.* Oldra. *consil.* 14. *col.2.* Bertachin. *verbo Abbas* 5. Brunor. à Sole *in locis communibus, verbo Abbas, num.2.* relati à Barbosa *in dicta collectan. cap.1. de supplen. negligen. prælatorum num.6.*

19. Nota, quòd si Episcopus tertiò requisitus benedicere Abbatem sine causa renuerit, potest ipse Abbas non expectata benedictione officium administrare, & alia quæ ad id pertinet, exercere, vt ordines conferre, & ea omnia, quæ sunt sui muneris tunc implere, *cap. statuimus, 1. de supplen. negl. præl.* & tradunt Erasmus à Cochier *de iurisdict. ordinarij in exemptos, p.4. q.78. num.2.* Azor 1. *p. inst. moral. cap.20. q.6.* relati à Barbosa *in dicta Collect. d. cap.1. de suppl. negl. præl.* idem docet P. Miranda *tom.1. Man. q.38. art.9. concl.3.*

20. Circa resoluta *num.4.* Idem docent Bellamet. *in cap. cum contingat 11. de ætate, & qualit. ordin. quæst.1.* Cardinal

*ibid.notab.*1. Abbas *num.*2. Butrius *num.*13. Rebuff.*in praxi benef. tit. de clericis, & à quibus. & quomodo num.*14. Praxis Episcop.*p.*1.*verbo Abbas*, Nau.*consil.*13.aliàs 14.*in nouis n.*3. *de preuilegiis.* Azor *inst.moral.*2.*p.lib.*3.*cap.*48.*quæst,*15.Florez de Mena *lib.*3. *variar. q.*45. Cenedo *ad decretal. collect.* 115. quos refert Barbosa *in collecta. ad dictum cap. cum contingat. num.*2.idem docet P.Miranda *dicto art.*9.*concl.*2.

21. Ad quod etiam nota, quòd subditi Regulares ab eisdem Abbatibus examinãdi sunt, à quibus minoribus initiantur, quia Concilium Tridentinum de solis ordinibus sacris intelligendum venit. Ita Nauar. *dicto cons.*14.*num.*5. quem refert ad idem Barbosa *de officio, & potest. Episcopi part.*2.*allegat.*3. *num.* 7. *& in Collectan. dicto num.* 2. Et consequenter ipsis Abbatibus fas est cum præfatis sibi subditis dispensare in insterttitiis minorum ordinum. Ita Hieronymus Sorbus *in compend. Mend. verbo, Ordines sacri, vers. quando verò Abbates.* P. Miranda *tom.*1.*q.*38.*a.*7. *concl.*3. Vbi quærit, quid iuris sit, quãdo Abbates suos subditos cum dimissoriis remittunt, vt ab Episcopis ordinẽtur, cui competat interstitiorum quoad dictos ordines minores dispensatio? Et quæstionem indecisam, ac non resolutam nobis resoluẽdam relinquit. Ad quod, omissis multis,

Trid. Sess. 25. c. 12. de reform.

22. Respondendum existimo, ad dictos Abbates pertinere eam dispensationem sicut ad Episcopum, qui demissorias suo subdito concedit, vt ab alio ordinetur, pertinere, ex Salzedo *in practica cap.* 25. tradit doctissimus Magister meus R. P. F. Henricus de Villalobos *tom.*1. *summa tract.* 11. *dif.*12. *num.*4. Et tenet, vel saltem innuere videtur noster Auctor *tom.*3.*quæst.* 14.*art.*3.§.*ex dictis infertur,* vbi resoluit, ad Episcopos, & ad præfatos Abbates pertinere in interstitiis dispensare, non verò ad alios prælatos Regulares, cum suis subditis Regularibus Quod ideo dixit, quia hi prælati Regulares, extra Abbates, non vtuntur baculo, mitra, & aliis insigniis Pontificalibus, nec ordines minores conferunt, sicut ipsis Abbatibus conceditur, ac proinde non illis datur potestas dispensandi in interstitiis, quam certè haberent si potestate conferendi dictos ordines pollerent, sicut præfati Abbates pollent. Rationẽ assignant citati Auctores: quia sicut Episcopus subditi ordinãdi ab alio Episcopo cum dimissoriis melius cognoscit necessitatem, & vtilitatẽ suæ Ecclesiæ, & quibus ministris indigeat, quam præsumitur cognoscere qui alteri Ecclesiæ præest: ita pariter dicti Abbates qui suos subditos ad alios Episcopos remittunt, vt ordinẽtur meliùs cognoscere præsumũtur, quibus ministris suæ Ecclesiæ egeant. Accedit, quòd si eos possunt ordinibus minoribus initiare,

tiare, consequenter etiam poterunt cum illis in interstitiis dispensare ad instar Episcoporum, ad quos semper spectat interstitiorum cum suis clericis dispensatio, etiam quãdo ab alio Episcopo cum suis dimissoriis ordinantur. Alienum enim prorsus videtur à iure, & à ratione, quòd Abbas, qui sibi subditos ordinat, ab alio interstitiorum dispensationem mendicare cogatur, vt bene obseruat P. Miranda *d. art. 7. concl. 3.*

23. Sed aduerte cum eodem Barbosa vbi supra *num. 3. & 4.* quòd dicti Abbates regulares non possunt dispensare in interstitiis ordinum minorum cum sæcularibus sibi subditis, & in quos etiam ordinariam habent iurisdictionem. Vnde optimo iure decidit Rota apud Seraphinum *decis. 985. p. 5.* non licere Abbatibus promouere personas sæculares habentes litteras dimissorias suorum Episcoporum. Et ideò constat, longè à veritate alienum esse quod asserunt Quaranta *in summa Bullarij verbo Ordo, vers. Abbatibus, pag. 501.* & Azor *inst. moral. 1. p. lib. 12. cap. 20. quæst. 7.* Sacram Congregationem censuisse, *quòd huiusmodi Abbates possunt tonsuram, & minores ordines sæcularibus Episcopo subiectis conferre, si modo ipsius Episcopi consensus accedat, vel literas dimissorias ad recipiendos ordines ab Abbatibus concesserit.* Nam huic assertæ decisioni repugnant verba Tridentini expressa *dicto cap. 10.* ibi, *non liceat,* & ibi, *cuiquam, qui regularis subditus non sit.* Ergò ad alios, etiam sibi subditos, & in quos ordinariam iurisdictionem habent, extendi non debet; & multo minus ad subditos alterius habentes litteras dimissorias ad recipiendos ordines, etiam ab ipsis Abbatibus. Nec ex eadem ratione extendi potest ad Regulares non sibi subditos, etiam qui dimissorias speciales suorum superiorum, & specialem consensum Episcopi loci habuerint, quia nec in hoc casu asserta decisio relata per Quaranta, & Azor *locis proximè citatis* stare potest. Hæc Barbosa.

24 Circa resoluta *num. 5.* Nota cum Azor *inst. moral. 2. p. lib. 3. c. 48. q. 16.* Summum Pontificem non posse facere potestatem simplici presbytero conferendi ordines sacros, quod tenet D. Thom. *in 4. dist. 25. quæst. 1. art. 1. ad tertium.* Idem sentiunt Abbas, Collectaneus, & alij *in c. quanto, de consuetudine,* Couar. *lib. 1. variar. cap. 10. n. 9.* Soto *in 4. dist. 7. quæst. vnica art. 2.* & nouissimè Pat. Villalobos *1. p. summæ tract. 11. diffic. 8. conclus. 3.* & est vsu recepta, teste Syluestro *verbo Ordo 3. quæst. 3.* & refert Auctor *dicto art. 3.* Ac proinde dictam concessionem Innocentij VIII. nullius valoris fuisse, nec illa vnquam licitè vti, ac frui potuisse, etiam ante Concilium Tridentinum aliqui opinantur. Sed de facto huiusmodi concessionis,

Defēditur sententia Auctoris. ac per consequens de potestate Papæ id concedentis, quis sanæ mentis dubitabit? Nam Patres Cistercienses, vt ab ipsis Auctor accepisse testatur, ea aliquando vsi sunt, tanquam legitimè, & verè à Sede Apostolica expedita, concessit autem Papa secutus aliam sententiam oppositam, nec concederet, si secundum ius id illi non liceret, ac ideò plusquam probabilis per huiusmodi factum Sedis Apostolicæ redditur. Hodie tamen tali indulto non est fas vti post dictum Tridentinum decretum, quo derogatum esse ex Auctoris sententia *dicto art.* 4. resoluimus supra.

25. Circa resoluta *num.6.* Idem docent Nauart. *lib.2. cons. 22. & 23. de temp. ordin.* Enriquez *lib.7. de indulgentiis c.26. initio,* quos refert, & sequitur doctissimus, ac R.P.F. Ludouicus Miranda *tom.1. Manual. Prælatorum quæst.39. art.3.*

Sed adhuc dubitatur meritò, an præfati Abbates possint dare litteras dimissorias clericis secularibus sibi subditis, vt ab aliis ordinentur. Azor. *inst. moral. p.2. lib.3. c.49. quæst.3.* tenet partem negantem, idque expresse definiri in Tridentino Concilio illis verbis: *Nec ipsi Abbates, & alij exempti, aut collegia, vel capitula quæcumque, etiam Ecclesiarum Cathedralium literas dimissorias aliquibus clericis sæcularibus, vt ab aliis ordinentur, concedant: sed horum omnium ordinatio, seruatis omnibus, quæ in huius Sanctæ Synodi decretis continentur, ad Episcopos, intra quorum fines Diœcesis existunt, pertineat.* Hæc Concilium. Idem videntur firmare Auctor *tom.2. summa cap. 14. n.9. &* 11. P. Miranda *d. art.3.*

Trid. Sess. 23. c.10. de reform.

26. His tamen non obstantibus oppositam sententiam defendit P. Villalbos *2. p. summa tract.11. diffic.9. num.4.* eamque prædicat probabiliorem ex Ledesma *1. p. summa de sacrament. ordinis c.8. post 2. concl.* Ducitur, quia dicti Abbates, seu etiam Priores (qualis est Prior Meridæ in Hispania, & similes) habent iurisdictionem Episcopalem super parochos, & parochianos, & tanquam Ordinarij habent ius approbandi confessores, & prædicatores in suo territorio, & vt alienus Episcopus ibid. ex eorum licentia Pontificalia exerceat, vt tradunt Florez Diaz *lib.3. variar. quæst. de Abb. ordin. n.18.* & Auctor *in addit. summa tom.3. c.1. n.12.* vbi per totum capitulum agit de horum Abbatum exemptorum iurisdictione, & potestate, resoluitque omnia illa, quæ Episcopis ratione ordinariæ iurisdictionis competunt, ipsis Abbatibus competere: vt dispensare in casibus, in quibus possunt Episcopi (exceptis illis, quæ in Tridentina Synodo ipsis Episcopis specialiter committuntur) item approbare confessores, & prædicatores, vt dictum est, conferre beneficia,

Trident. Sess. 24. cap.6. de reform.

ficia, visitare Ecclesias sibi subditas, cognoscere de causis matrimonialibus, & beneficialibus, & similia, ac proinde in his Abbatibus, seu Prioribus non habere locum dictum decretum Tridentinum, *c.10. de reformat.* & consequenter posse concedere dictas dimissorias suis subditis necessariò fateri debemus, quas Episcopus Dioecesis nullo modo dare potest, vt supponunt præcitati Auctores. Hoc tamen non procedit nisi in Abbatibus iurisdictionem ordinariam in parochos, & parochianos pleno iure exercentibus, vt dictum est: nam cæteris, quales sunt Cistercienses, & Benedictini, qui tali iurisdictione non pollent, id in præfato decreto Tridentino prohibetur, & de istis intelligi debet quod affirmat Auctor *dicto loco summa tom.2.c.14. num.9. & 11.*

27. Circa resoluta *n.9. ad fin.* Idem notatur *in c. edoceri, verbo, cum ex officio,* nempe Abbatem super causis, quæ ad eundem, & conuentum simul spectant, conueniri posse per rescriptum, in quo Abbatis tantùm, & nulla conuentus mentio habeatur, vt notant Gloss. penult. & communis *in c.1. de procur.* omnes *in c. causam, quæ, el.1. de iudic.* Lapp. *alleg.* 49. Rota *decis.* 466. aliàs 3. *de confess. in nouis, & alibi,* vt per Fel. *in d.c. edoceri, n.2. initio.* Bero. *n.10. in c. nulli, de reb. Eccles.* Capell. Tolos. *dec.* 79. Nauar. *c. nullam notab.5. vers. secundò quæritur* 18. *q.2.* Suarez. de Paz. *in pract. tom.1. annot.4. n.34.* & multi alij generaliter colligentes, solùm prælatum absque suo conuentu, vel capitulo agere, & conueniri posse super bonis ad Ecclesiam, vel conuentum spectantibus. Quidquid tamen inuoluat Glossa *in d.c. edoceri, verbo debeant, & verbo legaliter, in d.c.1. de procur.* verissima est, receptaque sententia, quod si bona inter prælatum, & conuentũ omninò communia sint, vel sunt quoad rem separata: quia alia deputata sunt pro mensa conuentus, alia pro mensa prælati, sed quoad administrationem sunt vnita, quia omnia administrat prælatus, & in his indistinctè consensu capituli non requisito agere poterit prælatus, præterquã in arduis negotiis, in quibus vtriusque consensus exigitur. Ita tenent omnes Canonistæ *in d.c. edoceri,* & præcipuè Innoc. *n.4.* Ioan. And. *à n.17.* Anchar. *col. vlt.* Bald. *n.4. & 10.* Panormit. *n.6.* Anan. *n.1.* Felin. *n.2.* Lapp. *allegat.* 48. Speculat Hostien. Bellamer. Dec. Franc & alij quos citat Rendina in *prompt. recept. sentent. tom.1. titul.38. n.21.* apud Barbos. *in collectan. dicto cap. edoceri, num.2.*

28. Circa resoluta *num.11.* Nota quod si talis depositio seu priuatio fiat extra capitulum in casu non permisso, irrita, & nulla ipso iure videtur, vt habetur *in c. nouit. de his, quæ fiunt à prælat.* & tradit Suarez *lib.5. de legib. cap.31. num.10. & 11.*

Vbi resoluit, quod quando lex formam constituit, & addit actū aliter fieri non posse, inducit formā substātialem, sine qua actus non valet, quia tunc non solum fertur simplex prohibitio, sed etiam limitatur ipsa potestas, seu potius aufertur respectu actus facti sine tali forma, vt de verbo, *non possit*, seu *aliter non possit*, pósito in lege, tradit Bart. *in l. cum lex, ff. de fideiussor. & in l. vltim. n. 6. de feriis*, & sequitur Felin. *in c. cum dilecta, de rescrip. num. 9. vers. septimum signum*, & latissimè, locupletat Tiraquel. *in l. vlt. Connub. glossa 4. per totam*, relati à Suarez vbi suprà *num.* 12. vbi *n.* 13. & 14. hoc amplius declarat, iuxta materiam, & alias circumstantias rei, de qua agitur limitandum esse, ex Couar. *in cap. quamuis pactum, 2. p. §. 4. n.* 10. Quando verò simul cum forma requisita in ipsomet actu ponitur clausula irritans an ea irritatio ipso iure inducatur ante omnem sententiam, saltem declaratoriam talis defectus, vt in exemplo sumpto ex *dict. cap. nouit, de his quæ fiunt à prælat. sine consensu capituli*, ostendit ipse Suarez suprà *cap.* 32. *n.* 4. & *seqq.*

29. Circa resoluta *n.* 12. nempe Abbates habere dignitatem Ecclesiasticam, firmat Glossa vlt. *in c. exposuisti, de corpore vitiat.* Lapp. *allegat.* 84. *incipit. Dominus Papa. col. penult. n.* 11. Panorm. *in cap. decernimus, n.* 2. *de iudic.* vbi Dec. *in relect. col.* 2. *num.* 4. Felin. *in princip.* & Ripa *num.* 3. quos refert, & sequitur Rendina *in promptuar. receptarum sentent. tom.* 1. *tit.* 1. *num.* 2. apud Barbosam *in collect. ad cap. tuam in Domino* 10. *de ætat. & qualitat. ordin.*

Quanta autem sit Abbatis regularis auctoritas, & potestas in monacho, & in alios sibi subditos, vide Azor 1. *p. inst. moral. lib.* 12. *cap.* 20. *q.* 7. Sanchez *lib.* 6. *decal. c.* 2. *n.* 63. Vbi quærit, an Abbas possit religiosum in pignus, seu in obsidem pro debitis monasterij dare, & cum communiori sententia id affirmat, & videtur supponi *in c. ex rescripto, vers. obsides dari, de iur. iuran.* & tenent. Ioan. And. *ibid. n.* 9. Hostiens. *n.* 1. Felin. *n.* 3. Alexand. de nouo *n.* 33. Nauar. *lib.* 3. *cons.* 65. *n.* 3. *de Regularibus in* 1. *edit. & in* 2. *cons.* 74. *n.* 3. Surdus *de aliment. tit.* 8. *priuil.* 38. *n.* 26. & 27. Sed id limitat, vt non dentur religiosi in obsides, qui propriè obsides dicuntur, pro pace, aut simili causa Reipublicæ, sed vt in certo loco stent ad tempus pro necessitate, & vtilitate monasterij, primū enim Soli Summo Pontifici reseruatur, vt optimè docent Abbas *dict. cap. ex rescripto n.* 8. Bart. & Socin. *de regul. iuris, reg.* 267. *n.* 1. & 1.

30. Circa *num.* 15. Idem docet Sanch. *lib.* 7. *decalog. cap.* 4. *n.* 24. & 25. vbi refert Staphilæum *de literis gratiæ*, vbi de formis expectatiuarum, *forma* 8. *in fine.* Ludou. Gomez. *regula de infirmis.*

infirmis resignationibus, *quast.13.n.7.& tract.de expectatiuis, n.71.in fin.* Couarr.*c.2.n.2.in fin.de testam.*

Resolvtio II.

De Abbatissis, seu Priorissis.

ABbatissa, seu Priorissa, & aliæ præfectæ Monialium non sunt propriè prælatæ, cum fœminæ sint incapaces iurisdictionis spiritualis, & Ecclesiasticæ potestatis, quæ dignitati Prælaturæ annexa est, & à potestate clauium ortum habet. Vnde ratione officij non possunt imponere præcepta spiritualia suis Monialibus, sicut imponunt prælati Regulares suis monachis, sed tantum ciuilia, sicut matresfamilias, quæ in re graui obligant ad mortale. *tom.1.quæst.12.art.2.* vbi asserit Auctor, ita tenere cum D. Thoma, & communi Theologorum, Soto *in 4.dist.20.quæst.1.art.4.& dist.25.quæst.1.art.2.* Sed de hoc se retractat, vt videbimus infrà *retractat.1.*

2. Abbatissa est incapax potestatis clauium, & spiritualis iurisdictionis propriè sumptæ, cum hoc pertineat ad potestatem ordinis, cuius illa est incapax. Vnde non potest excommunicare, suspendere, aut interdicere: est tamen capax iurisdictionis similis spirituali, qualis est gubernatio, & correctio suarum Monialium, institutio clericorum in Ecclesiis sibi pleno iure suiectis, suspensio ab officio, & beneficio, subtrahendo præbendas, & lato modo interdicendo, sed hoc interdictum, seu suspensio non inducit irregularitatem illã infringentibus, cum non sint propriè censuræ, obligat tamen eius præceptũ clericos ad peccatum mortale in materia sufficienti. Quando autẽ eius officiales excommunicant, vel aliam censuram imponunt, faciunt auctoritate Papæ, & non Abbatissæ, *tom.1.q.17.art.12.& tom.3.q.65.art.5.* De quo D D. *in cap.dilecta, de maiori.& obed.* Syluest. *verbo Abbatissa, n.6.* Armilla *n.4.* Mayol. *de irregularitate lib.3.cap.29.num.12.* Antonin. *3.p.tit.27.cap.4.*

Idem docent cum Auctoribus citatis suprà Sanchez *lib.6. decalog.c.1.n.17.& seqq.* Suarez *tom.5. de censur.disp.2.sect.3. n.5.& 6.* vbi exponit dictum *cap.dilecta, de maiorit.& obedient.* P.Miranda *tract.de Monialibus q.6.art.5.*

3. Abatissæ triennales non solent benedici, sed tantum perpetuæ. Vnde de istis perpetuis intelligitur ius disponens, quod perdunt Abbatissatum, si intra annum à confirmatione non benedicantur, *tom.1.q.12.art.3.in fine,* de quo Nauar. *lib.3. cons.tit.de stat.mon.cons.2.& de Regularib.cons.4 n.4 & 5.*

4. Omnes tamen, etiam perpetuæ, seu benedictæ non egent dispen

dispensatione circa illegitimitatem, vt sint Abbatissæ, vel Priorissæ, attento iure communi, vt magis communis sententia Doctorum tenet, *tom.*1.*q.*13.*art.*21. licet olim oppositum senserit Auctor *in Summa tom.*2.*c.*29.*n.*12.

Stando autem in opinione contraria, quæ est doctissimorum virorum scilicet, quod egent dispensatione, Superiores Mendicantium absque dubio possunt dispensare cum suis Monialibus virtute suorum priuilegiorum, & idem ius est de aliis Regularibus communicantibus in priuilegiis, nec est necessarium, vt fiat in capitulo, aut congregatione. *ibid. art.*22. Idem docent P. Miranda *de Monialibus q.*6.*art.*3.*concl.*2. Sanchez *lib.*5. *de calog.c.*5.*n.*2. Portel *verbo Abbatissa.n.*6.

*Trident. Sess.*25. *cap.* 7. *de Regul.*

5. Ex decreto Concilij Tridentini eligenda in Abbatissam, vel Priorissam, aut aliam quamcunque præfectam Monialium quocunque nomine appellatam debet habere quadraginta annos ætatis, & octo professionis expressæ in laudabili vita, quòd si talis non reperiatur in eodem conuentu, sitque inconueniens alteram de alio adducere, debet excedere saltem triginta annos ætatis, & quinque professionis, ad quod non admittit Concilium tacitam professionem, sed necessariò debet esse expressa. Congregatio Cardinalium declarauit, *Quòd licèt Abbatissa per quinquennium non permanserit in religione, dummodo tamen excedat triginta annos, & id fiat ad requisitionem Monialium, de licentia secunda dignitatis Ecclesiæ Cathedralis, & earum superioris regularis, dummodo anno superiori benè se gesserit in officio, poterit confirmari per biennium in officio. & in absentia superioris, absque eius consensu potest fieri confirmatio. to.*1.*q.*15.*art.*3. de quo Azor. *inst. moral.*1.*lib.*13.*c.*10. *à principio,* Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.*30.*tract.*3.*n.*166.*in princ.* Garcia *de benefic.p.*7.*cap.*4.*num.*42.*&* 71. relati à Barbosa *in remiss. ad Trid.d.c.*7.*n.*1. P. Miranda *tract de Monialibus.q.*6.*art.*4.

In Bulla. bulla 7. *Sixti* 5. *Compem Minor. verbo Abbatis.§.*7.*&* 9.

6. Abbatissæ Cistercienses, & Clarissæ, seu aliæ ordini Minorum subiectæ, durant per triennium, ex decreto Sixti V. & Gregorij XIII. quo finito tenentur renunciare sub pœna excommunicationis, vt habetur *in Comp. Minorum.* Sed hoc pro sola Italia præceptum est, quoad omnes Abbatissas Religionum per Gregorium XIII. & quoad Clarissas per Sixtum V. Vnde extra Italiam omnes Abbatissæ præter Clarissas, possunt finito triennio reeligi, & continuari, *tom.*1.*q.*16.*art.*2.*&* 3.*in addit. Summa. tom.*3.*c.*3.*n.*6. De quo P. Miranda *tract. de Monialibus, q.*7.*art.*9. At in Portugallia Abbatissæ S. Claræ non possunt reeligi intra sexennium, ex speciali decreto Domini Pauli V. teste Portel verbo *Abbatissa, num.*4.

Sed

Sed possunt finito triennio eligi in præsidentes vsque ad nouam electionem, ob pacem, & bonum regimen conuentus, vbi vsus obtinuit, non obstante dicta Bulla Sixti V. *ibid. dict. art.* 3. *& citato loco, addit. Sum. num.* 7. Idem tenet P. Mirand. *tract. de Monial. q.* 7. *art.* 9. *concl.* 2.

7. Constitutiones præfatæ Sixti V. & Gregorij XIII. prohibentes Abbatissas perpetuas, non habent locum in illis, quæ fiunt per præsentationem, & institutionem: nam facile reditur ad ius antiquum, in quo talis institutio, & confirmatio erat perpetua, quæ reditio in iure est fauorabilis, vt habetur *in c. ab exordio* 35. *dist. & c. cum omnes de const.* vbi DD. Et idem dicendum est de præsidente, seu præfecta oblatarũ, quæ non sunt religiosæ, licèt collegialiter viuant: quia dictæ constitutiones non loquuntur, nisi de Abbatissis, & aliis præpositis Monialium, quæ sunt verè & propriè religiosæ, *tom.* 1. *quæst.* 16. *art.* 4. *&* 5. *& tom.* 2. *q.* 54. *art.* 5. *&* 6. *& in addit. Summa tom.* 3. *cap.* 3. *n.* 5. Idem reperit Portel suprà *num.* 10. *ad finem,* vide Nauar. *lib.* 3. *conf* 82. *tit. de causa possess. & propriet. in editio. anni* 1591. *& titul. de regularibus, conf.* 82. *lib.* 3. *& in cap. nullam,* 18. *q.* 1. *numer.* 3.

Addo cum Portel vbi suprà *num.* 10. posse continuari in officio Abbatissæ per viginti annnos primam fundatricem alicuius Conuentus S. Claræ, per statuta huius ordinis, teste P. Miranda in expositione Regulæ S. Claræ *fol.* 290. An autem post expletos viginti annos Abbatissatus possit præfata fundatrix iterum eligi in Abbatissam; maius dubium est, pro quo nunc in terminis consulti sunt Salmaticenses. Ego sub censura doctorum, existimo posse continuari ex supra tradita doctrina Auctoris: Nam Sixtus V. & Gregorius XIII. in suis bullis decernentes præfatas Abbatissas post triennium expletum sui officij non posse reeligi, clarè loquuntur de illis, quæ fiunt per electionem, & non per nominationem, qualis est dicta fundatrix, quæ nominatur, & mittitur à superiore ad fundationem, & regimen conuentus: vnde si post expletum tempus sui Abbatissatus in fundatione eligatur, eius electio dici non potest reelectio, quia nunquam fuit electa, sed tantum nominata, vt dictum est, ac proinde non comprehenditur sub dicta prohibitione Sixti, & Gregorij de non reeligendo post triennium

Ampliatur doctrina Auctoris

8. Monialis descendens ex genere maculato, etiam pœna combustionis olim punito, potest eligi in Abbatissam, *tom.* 1. *q.* 14. *art.* 13. De quo P. Miranda *de Monialibus, q.* 6. *art.* 2. *&* 3. Portel vbi supra *num.* 6.

9. Electio Abbatissarum, & aliarum Præpositarum Monia-

lium

lium pertinet ad ipsas Moniales, debètque fieri per vota secreta. ita vt eligentium nomina nunquam publicentur, ex decreto Tridentini. Canonicè autem electa per scrutinium, si habeat duas ex tribus partibus conuentus, statim confirmanda est, non obstante contradictione alterius partis, non suffragantis. Secus si non habeat duas partes; licèt sit à maiori electa, tunc enim superior debet priùs audire partem reclamantem sine strepitu, & figura iudicij, & postea confirmare, vel irritare electioné, interim tamé non irritauerit, electa vti potest suo iure, exercendo suum officium, dummodo res monasterij non alienet, nec aliquam inter Moniales recipiat, vt expressè definitur *c. indemnitatibus*, §. *sanè de elect. lib. 6*. Et idem ferè dicendum est in electione per compromissum, nisi maior pars conuentus factæ iam electioni se opposuerit: nam tunc etiam differri debet confirmatio, aut irritatio vsque ad cognitionem causæ, interim tamen electæ officium exercere permittitur, nisi opponentium numerus dublo maior sit, *d. c. indemnitatibus*, §. *caterum. tom. q.* 54. *art.* 1. *&* 7. de quo Anto. Cucus *lib.* 4. Maior *inst. tit.* 1. *de elect, n.* 191. *vsque ad n.* 298.

Trid. Sess. 25. de Regul. cap. 6. & 7.

Idem docent Zerola *in praxi Episc. p.* 1. *verbo Abbatissa*, §. 1. *pag.* 26. Azor *inst. moral.* 1. *p. lib.* 13. *c.* 10. *q.* 2. Barbosa *in collectanea ad decret. c. quia propter, n.* 6. vbi resoluit formam huius *c.* habere locum, etiam in electione Regularium Prælatorum, ex sententia Abbat. *ibid. n.* 7. *vers. circa, & n.* 8. *vers. & placet*. Franc Mar. *decis.* 992. P. Miranda *tom.* 2. *q.* 23. *a.* 3. *concl.* 1. innuit extendi id ad Abbatissarum electionem, ex Syluest. *verbo electio*, 2. *q.* 1. idem. P. Miranda *tract. de Monialibus q.* 7. *art.* 10. vbi *concl.* 4. tradit, quid agendum in electione per compromissum.

10. Clausula posita in electione Abbatissæ, *de consensu medietatis conuentus*, debet intelligi de consensu exquisito ab omnibus Monialibus capitulariter congregatis, à quibus sic in vnum congregatis, electio facienda est: at non requiritur consensus maioris partis, sed sufficit medietatem consentire, cum ex dicta clausula amplius non requiratur, in claris enim non est opus coniecturis. *ibid. art.* 2. de quo Mandosius *de signatur. gratiæ, tit. resignatio, seu renunciatio fol.* 54. *col.* 1.

An Monialis vidua possit esse Abbatissa? vide *in retract.* 2. vbi partem affirmatiuam, ex Auctore *in addit. Summa tom.* 3. *c.* 3. *n.* 9. amplectemur, licèt oppositum senserit, *tom.* 1. *q.* 64. *art.* 4. *& tom.* 2. *q.* 54. *art.* 3.

11. Superior nolens confirmare electam in Abbatissam à maiori parte conuentus, aliámque eligens, cogendo per metum Moniales, vt suffragia mutent, peccauit grauiter, & posterior electio

electio est omninò nulla, cum metu facta fuerit, *ibid.art.*4.de quo Nauar.*lib.*1.*cons.tit.de electione cons.*5.

12. Abbatissæ non possunt dispensare in votis Monialium, nec ea commutare, quia carent spirituali iurisdictione, benè tamen possunt ea irritare per potestatem dominatiuam, quam habent super subditas, quæ quidem maior est ea, quam habent pater, & maritus super filios, & vxorem. Nec peccant dicta vota sine causa irritantes, nec irritationem petentes, si sine earundem consensu emissa sunt, *to.*1.*q.*24.*art.*7.

Idem docent Suarez *to.*1.*de religione, tract.de voto, lib.*6.*c.*7.*n.vlt.*Ledesma *tom.*2.*summæ tract.*10.*c.*7. *ad finem*, Ouand.*in* 4.*dist.*38.*disp.vnica proposit.*19.Alcozer.*in summa c.*16.Lessius *lib.*2. *de iustitia c.*40. *dub.*14.*n.*107. *vers. Abbatissa*, quos & alios plures refert, & sequitur Sanchez loquens de irritatione *lib.*4.*decalog c.*33.*n.*19.& quoad dispensationem *cap.*39.*n.*7.& quoad commutationem *cap.*49.*num.*24.Portel *verbo Abbatissa, num.*2.

13 Paulus III. concessit Abbatissis S. Claræ, vt possint dispensare cum suis Monialibus circa ieiunia regulæ, & circa esum carnium, & lacticiniorum, siue ouorum, quando cognouerint dictas Moniales propter debilitatem, vel aliam legitimam causam non posse ita commodè huiusmodi ieiunia, & abstinentias seruare, extat in Bullario. Pro quo aduerte, quòd ista non est propriè dispensatio dimanans à iurisdictione spirituali (cuius est incapax fœmina) sed Abbatissa declarat, vel dispensat auctoritate Papæ. Ita Portel. *in addit.ad dubia, verbo; Abbatissa, num.*3. vbi in fine notat, Papam non exprimere causam morbi, vel ægritudinis manifestæ, in qua non est opus dispensatione, sed absolutè id concedit, ob debilitatem Monialium, vel aliam legitimam causam, quidquid dicat Sanchez *lib.*6.*decalogi cap.*1.*num.*24. *In Bullar. viuæ vocis oraculo* 8. *Paul.* 3.

14. Abbatissæ, & aliæ quæcumq; Præpositæ Monialium admittentes viros, aut fæminas intra clausuram monasterij, etiam prætextu quarumcunque licentiarum obtentarum incidunt in pœnas excommunicationis, & priuationis officiorum, ac inhabilitatis ad alia obtinenda, ex Gregorio XIII. qui reuocat quascunque licentias super hoc obtentas. *tom.*1. *q.*47.*a.*3. de quo infra latè agemus *de clausura Monialium, n.*19.

15. Iure antiquo Abbatissæ, & Priorissæ solebant visitare monasteria sibi subdita, illisque legitimè impeditis ad egrediendum licebat per alium, etiam virum omni exceptione maiorem visitare. At nunc iam id non licet, ex Concil. Trident. vbi receptum est, *tom.*2.*q.*5 *art.*10. *Trid. Sess.* 25. *cap.*5. *de Regul.*

Nota

Notæ ad Resolutionem de Abbatissis.

16 Circa *n.*1. resoluta. Idem cum Auctore ibi tenent Victoria *de potest. Eccles.q.*2.*n.*4. *& in Summa Sacramen.* vbi de clauibus *n.*325. Martinus de Ledesma 2. *p.*4.*q.*20.*art.fol.*310. *col.*1 *& seq.*Barthol.à Ladesma. *Summa Sacrament.*vbi de clauibus *diffic.*4.*dub.vlt.p.*948. Angles.*in floribus.*2.*p.q. vnica de clauibus difficult.*5.*concl.* Henriquez *lib.*6. *de pœnit.c.*2.*n.*3.*&* 4.*in fine*,quos & nostrum Auctorem hic refert,& sequitur Sanchez ad præcepta *lib.*6.*c.*1.*à n.*17.*& seqq.*

Defenditur sententia Auctoris.

17. Sed non placet,quod ibidem tenet idem Sanchez *num.* 23. contra nostrum Auctorem,& Henriquez *dicto num.*4.nempe non posse Prouincialem Abbatissæ committere,vt hæc præcepta spiritualia imponat,quia,inquit, prælatus inferior Summo Pontifice nihil contra ius Canonicum,& communem Ecclesiæ vsum efficere potest. Nam hæc ratio solùm suadet non posse ei committere potestatem spiritualem clauium, ligandi nempe,& soluendi,id enim in iure omninò fœminæ est interdictum *cap.noua.de pænitent.& remission.*vbi tria specialiter Abbatissis prohibentur,nempe Moniales proprias benedicere,confessiones audire,& publicè prædicare,quia inquit Pontifex Innocentius. III. *Licet beatissima Virgo dignior, & excellentior fuerit Apostolis vniuersis,non tamen illi,sed istis,Dominus claues regni Cœlorum commisit.* ecce quomodo de clauium potestate tantùm sermonem facit Pontifex. Vnde alia ab istis, & aliis pendentibus à potestate clauium, vt est censuras imponere,& similia,non prohibentur dictis Abbatissis in dicto Canone, & ita tenent Soto relatus suprà, Henriquez *ibidem*,& Ludouic. Lopez 2.*p.instruct.*vbi de clauibus, *c.*1.*fol.*740.*& seqq.* Et ita de facto in nostris statutis generalibus Toletanis hæc potestas committitur Abbatissis ordini subiectis, vt docet P. Miranda infrà citandus. Quare bene idem Sanchez *ibidem n.*27. tradit Abbatissam habere iurisdictionem aliquam concessam à Pontifice confirmante regulam, ac ideo posse cogere ad illius obseruationem, & transgressiones regularium præceptorum punire, vt docet Vazquez 1.2. *q.*96. *art.*4. *disp.*166. *c.*4.*n.*28. Vnde consequenter docet *n.*28. *prox. sequenti*, Abbatissam inquirentem de aliquo monialis crimine posse imponere præceptum obligans ad mortale, vtpotè quæ legitimam illius puniendi, & consequenter de illo inquirendi iurisdictionem habet, & ita tenere ait Bartholom. à Ledesm. *loco citato, concl.*1.

18. Sed

18. Sed minus bene, nec consequenter addit ipse Sancius *ibid. num.* 30. constituens differentiam inter præcepta prælati Regularis respectu Monachorum, & Abbatissæ respectu Monialium, quod prælatus tanquam spiritualem iurisdictionem habens spectat in suis præceptis, vt illorum finem, spiritualem religiosorum profectum, ac in virtutibus progressum, & perfectionem, & ad hoc tendit, cogere ad perfectam regulæ obseruationem. At præcepta Abbatissæ, & vis, quam habet cogendi ad seruandas regulas, non spectant hunc finem: illum enim directè spectare est potestatis spiritualis: sed solum spectant bonum politicum communitatis, vt pacificè, & absque scandalis, & perturbationibus obseruentur, & vt recta sit gubernatio. Hoc, inquam, non mihi placet, nam sicut prælatus sibi subditos, ita & Abbatissa suis præceptis intendit, tanquam primum finé, dirigere moniales sibi subditas ad obseruantiam regulæ, & alia, per quæ tendere possint ad profectum spiritualem vitæ Regularis, & ad finem æternæ beatitudinis, ad quem per professionem tendere Deo se deuouerunt, aliàs essent tanquam præfectæ, seu matres quædam merè ciuiles mulierum collegialiter viuentium sine regula, nec instituto viuendi, nisi tantum politico, quod nos negamus.

19. Circa *n.* 3. resoluta. Idem docent citatis Nauarro, & nostro Auctore Sanchez *lib.* 5. *decalog. cap.* 5. *num.* 22. P. Miranda *tract. de Monial. q.* 7. *art.* 7. idque probat ex textu, & Glossa *in Clement. attendentes, §. statuimus, de statu Monachorum*, in illis verbis: *in monasteriis, in quibus Abbatissæ solitæ sunt benedici.* quam glossæ sententiam sequuntur ibidem, Cardinal. Immola, & Bonifacius. Super quo vide Nauar. *in cap. nullam* 18. *quæst.* 2. vbi multis probat, melius fuisse Abbatissas esse perpetuas secundùm antiquum, morem, quo solitæ erat benedici, sed ex eo non sequitur, quòd triennales benedicantur. Vide etiam Azor *inst. moral. tom.* 1. *lib.* 13. *cap.* 10. *quæst.* 5. vbi agit de benedictione, seu consecratione Abbatissarum.

20. Sed contra resoluta *num.* 4. ex nostro Auctore insurgit Sanchez plures alios referens pro sua sententia, à qua non audet recedere tanquam à frequentissima, vt vocat, seu communissima omnium, *lib.* 5. *decalog. cap.* 5. *n.* 18. & 19. Vbi docet, vitium ex natalium defectu consurgens non purgari in monialibus per professionem, ac proinde, vt illegitima possit esse Abbatissa, vel Priorissa indigere dispensatione. Ducitur, quia illegitimi professi excluduntur ab omni prælatura, & dignitate *cap.* 1. & *final. de filiis presbyter.* officium autem Abbatissæ dignitas est, vt habetur *cap. indemnitatibus, §. sanè, de elect. lib.* 6.

 ibi

ibi, *vt à dignitate deiiciatur adepta*; Abbatissa verò prælationis officio fungitur in omnibus illis, quorum fœmina capax esse potest. Atque ideò Tridentinum Concilium tanti Abbatissæ officium facit, vt non nisi quadragenariam, & post octauum professionis annum eligendam esse decernat. Hæc Sancius contra nos.

Trid. sess. 25. c. 7. de regul.

Propugnatur sententia Auctoris.

21. His tamen non obstantibus nostra sententia verior, ac probabilior mihi semper visa fuit, quam sequuntur, ac tuentur P. Miranda *tract. de monialibus quæst. 6. art. 3.* Portel *verbo Abbatissa, n. 6.* Et probatur efficaciter ex eodem *cap. 1. de filiis presbyt.* vbi, nec in toto eo titulo vllum verbum fit de fœminis, sed tantum de viris; fœminæ autem in odiosis non veniunt nomine masculorum, nisi expresse nominentur, ex regula *cap. generali, de elect. in 6.* Vnde Sixtus V. in suo motu proprio cōtra illegitimos nullam mentionem fecit de monialibus: imò expressè declarauit, eas non comprehendi in sua Constitutione. Ita multis adductis tradit P. Miranda. *loco citato.*

Ad dictum verò *cap. indemnitatibus*, §. *sanè*, respondetur, quòd ibi officium Abbatissæ non propriè, sed aliquo modo, seu latè dignitas dicitur; ideóque antecedenter ad dicta verba, *à dignitate deiiciatur adepta*; dicitur *ac possessionem sua administrationis fuerit assecuta*: quo denotari videtur officium Abbatissæ potius dicēdum esse quandam administrationem, quàm veram dignitatem. Nam impropriè vocatur Ecclesiastica dignitas, quæ caret iurisdictione spirituali, & potestate clauium, vt est officium, seu administratio Abbatissæ, ideóque aliqui probabiliter sentiunt solùm habere potestatem præcipiendi, & corripiendi, quantum conueniens fuerit ad maternum, & quasi domesticum regimen monialium, & communem conuentus pacem, ad instar matrisfamilias, vt multis probat idem Sanch. *lib. 6. decalog. cap. 1. num. 17. vsque ad 19.* & fortassis in dicto decreto Tridentino contra nos adducto ideo Abbatissa nomine Præfectæ, seu Præpositæ signatur, ad denotandum nil potestatis habere, quàm præesse, seu præponi tanquam matrem familias suis monialibus in his tantùm, quæ pertinent ad exterius, & domesticum regimen monasterij, quod illi committitur ob periculum cohabitationis virorum cum ipsis, quamuis id nobis omninò non placet, vt suo loco dicemus.

22. Ad resoluta *num. 9.* Nota quòd electio Abbatissarum S. Claræ per scedulas, & vota secreta celebranda est, secus facta omninò irrita est, ex præcepto Sixti V. in monialibus verò aliorum ordinum sufficit, quòd fiat per vota, seu suffragia voce

voce tenus expressa, dummodo secreto audiantur. *addit. summa. tom. 3. cap. 3. num. 12. in fine.*

23. Quid si monialis sit bigama, poterit ne absque dispensatione esse Abbatissa? Negant Mayol. *lib. 1. de irregularit. c. 29. num. 14.* Viuald. *in Candel. Sacram. p. 3. cap. 5. num. 8. in 2. edit.* Quam sententiam veram credit Sanchez vbi suprà, *num. 23.* quia, inquit, sicut viri bigami sunt prælationum incapaces, ita & mulieres bigamæ. Sed hæc sententia, & ratio à Sancio tradita ad eam probandam, mihi omnino non placet, tum quia lex pœnalis loquens de viris non extenditur ad fœminas, vt in superioribus diximus: tum præcipuè, quia bigamiæ irregularitas indicta est à iure ad arcendum bigamos à susceptione ordinum sacrorum primò, & directè: vnde ex vi huius prohibitionis illi indirectè tantùm, incapaces videntur prælationum, & dignitatum, quatenus scilicet istis annexa est iurisdictio, & potestas clauium. Cùm ergo fœminæ sint incapaces sacrorum ordinum recipiendorum, consequenter sunt incapaces bigamiæ, seu huiusmodi inhabilitatis, ac proinde illis non videtur repugnare habere officium Abbatissatus, quatenus est quædam administratio sine iurisdictione spirituali, & sine potestate clauium, quæ administratio earum sexui non repugnat, idque absque vlla dispensatione fieri posse consequenter dicendum est.

24. Circa resoluta *n. 11.* Idem docet P. Miranda *d. q. 7. art. 4.* ad quod citat *cap. quia propter, cap. dudum, cum aliis pluribus, de elect. & cap. cum in cunctis, de his, quæ fiunt à maiori parte capituli.* In quibus iuribus maior pars suffragiorum ad electionem prælatorum tantùm desideratur, neque contrarium, quantum ad electionem Abbatissarum deciditur *in d. c. indemnitatibus, de elect. in 6.* quia ibi agitur de electione per formam scrutinij in discordia celebrata: & quod electio per metum celebrata sit nulla ipso iure, videtur definiri *in c. vbi periculum, §. cæterum, de elect. lib. 6.* Et tenent communiter Doctores, & in nostri casus terminis tradit doctissimus Nauarr. *loco suprà citato*, super quo etiam consule quæ latè congerit idem P. Miranda *tom. 2. manual. q. 23. art. 21, concl. 1. & 2.*

RETRACTATIO I.

De Abbatissa imponente præceptum spirituale.

25. Abbatissas posse imponere præcepta spiritualia suis Monialibus, tenet constanter Auctor *tom. 3. addit. summa. cap. 3.*

 num. 10.

*num.*10.mutans sententiam, quam probauerat.*tom.*1.*quaest.*12. *art.*2.*& quaest.*25.*art.*1.redditque rationem,quia Moniales,inquit, promittunt obedientiam Abbatissæ non tanquam matri, sed tanquam prælatæ,cuius munus est approbatum à Sede Apostolica,iuxta Regulam, quam profitentur,ad regimen spirituale, & temporale gregis sibi commissi in omnibus illis, quæ non repugnant sexui fœmineo, cui non contradicit potestas imponendi præcepta spiritualia, quando necessitas adest; maximè si id habeant ex commissione superiorum, vt fatetur etiam Soto oppositæ sententiæ assertor *in* 4. *distinct.*20. *quaest.* 1.*art.*4.sicuti habent nostrarum Monialium *Abbatissa.& Præsidentes* per statuta Ordinis Toletana *cap.*5. & refert P.Miranda *in Manual. tract. de Monialibus q.*6. *art.*4. *concl.*3.*ad finem*, vbi latè dubium tractat:quæ quidem facultas censetur ipsi Abbatissæ indulta eo ipso, quo confirmatur in officio Abbatissatus, aliàs sine tali potestate oues sibi commissas gubernare, ac dirigere non posset ad illam obseruantiam Regularem, quam seruare debent Religiosæ professæ: quæ ratio non militat in aliis mulieribus collegialiter viuentibus sub cura, ac custodia alicuius Matronæ loco præpositæ, quæ verè non sunt Religiosæ,neque profitentur illi obedire secundùm aliquam regulam approbatam. Quibus adde, quòd licèt votum obedientiæ simpliciter non sufficiat ad dandam iurisdictionem spiritualem (vt asserunt oppositæ sententiæ assertores) si quis enim promittit obedientiam laico,non propterea laicus poterit illi præceptum spirituale imponere, vt prælatus: votum tamen solemne emissum in manibus prælati sufficit ad subiiciendum profitentem ipsi prælato, taliter, quòd prælatus acquirit super eum potestatem spiritualem iurisdictionis, potestque ei imponere præcepta spiritualia,licèt aliàs sit Religiosus laicus(solebant enim olim laici apud nos Minores eligi in prælatos, & Guardianos; & nunc etiam fit apud aliquas Ordinis Prouincias)vel etiam merè sæcularis, quem posse in Abbatem Commendatarium eligi,& in prælatum Monasterij, diximus supra *num.*15. Vnde cùm votum in manibus Abbatissæ emissum, non sit factum laico, sed ipsi Abbatissæ,tanquam prælatæ Religionis à Sede Apostolica approbatæ, consequenter dicendum videtur, votum solemne sufficiens esse ad subdendum profitentem ipsi, tanquam prælatæ, ac proinde poterit imponere præceptum spirituale professæ sibi subditæ in omnibus istis, quæ non pertinent ad potestatem clauium,vt sunt excommunicare,ac alias censuras imponere (quorum sunt omninò incapaces fœminæ, *cap. noua* 10.*de pœnit. & remission.*) nam si

Abba

Abbatissa est capax collationis beneficiorum, competitque illi ius conferendi, & instituendi clericos in Ecclesiis ad suum Monasterium pertinentubus, *cap. dilecta, de maiorit. & obedien.* vbi glossa, *verb. iurisdictioni* (ista enim sunt iurisdictionis spiritualis, & non Ordinis, vt ex Panormitano probat Auctor *tom.1. quæst.17. art.* 12. & tradit etiam Salas *de legib. disp.8. sect.* 19. *num.*94.) consequenter erit capax imponendi dicta præcepta spiritualia, quæ pertinent ad iurisdictionem spiritualem, cuius non est incapax Abbatissa modo superiùs explicato.

Et confirmatur, quia Abbatissa non minorem in Moniales, quàm Abbas in Monachos habet administrationem, & quæcunque competunt Abbati, ea ferè omnia locum habent in Abbatissa (exceptis, quæ fœminæ repugnant) ex Baldo, & aliis relatis à M. Antonio Cuco *lib 3. maior. institut. titul.* 13. *de Abbatissis*; imò tenet Nauarrus, *lib.3. cons.37. de sentent. excom.* cum aliis, posse Papã de potentia absoluta committere fœminæ iurisdictionem clauium ad imponendas censuras, cùm id possit committi merè laico, vt refert Auctor *tom.2. quæst.*107. *art.*1. Quia illud non est iure diuino prohibitum, vt optimè notat P. Villalob. 1. *p. summæ tract.*16. *diff.*5. *num.*11. ideóque à fortiori poterit dicta Abbatissa imponere præcepta spiritualia. Hæc opinio sic explicata est valde probabilis, & in praxi sequenda, vt sentit idem Villalobos *tract.*25. *diff.*3. *n.*10. licèt eam non amplectatur, eo quòd, inquit, opposita sit doctissimorum virorum.

Idem videtur sentire Azor *tom.*1. *inst. moral. cap.*10. *quæst.*7. dum docet, Abbatissam posse præcipere monialibus in virtute Spiritus sancti, ac sanctæ obedientiæ ratione voti emissi in professione, quia officio prælatæ fungitur, eíque moniales ex vi professionis emissæ parere coguntur tanquam habenti potestatem, & iurisdictionem à superioribus commissam: fauet Victoria, etsi dubitans, *in summa sacram. num.*315. & tenet Angles *in floribus* 2. *p. quæst. vnica, de clauibus diff.*5. *concl.*3. nec omnino dissentit Sanchez, quamuis oppositum defendat. *lib.*5. *decalogi cap.*1. *num.*22. dum ait, posse Abbatissam præcipere sub pœna voti obedientiæ præstiti, vel in virtute obedientiæ sibi debitæ. Ad quod faciunt tradita à Suarez. *tom.*4. *de Religione lib.*3. *cap.*10. *num.*12. vbi resoluit, Abbatissas habere veluti quendam vsum spiritualis iurisdictionis per claues commissum, licèt concludat, nunquam habere propriam iurisdictionem spiritualem in moniales per se ipsas, vbi etiam *num.*13. & 14. explicat quomodo in clericos sibi subiectos habeant iurisdictionem quodammodo spiritualem.

Retractatio II.

De Vidua Abbatissa.

26. Monialem viduam, seu non virginem posse eligi in Abbatissam, praxis licet seruat, iure Pontificio inspecto aliud obseruetur, *cap. si quis omnem.* §. *nouimus peccatricem*, 1. *quæst.* 3. *cap inuenculas*, 20. *quæst.* 1. quæ iura tantum procedere in Abbatissis benedictis, & consecrandis velo virginitatis, tenet expressè Auctor *tom* 3. *addit. sum. cap.* 3. *num.* 9. vbi ad cor rediens oppositum probat, quod olim senserat, *tom.* 1. *quæst.* 64. *art* 4. *&* *tom* 2. *quæst.* 54. *art* 3. addens, quòd si est corrupta, non debet consecrari, in quo solus Papa dispensat: quod tanquam tutius tenet cum Mandosio *de signatura gratiæ, titul. dispensatio pro corrupta ad Abbatissatum, fol.* 81. Portel *verb. Abbatissa. n.* 10. qui latè rem disputat, constantérque tenet, posse non virginem, seu viduam esse Abbatissam, & velari velo prælationis, cui sententiæ subscripsisse doctissimum P. Suarez è Societate IESV, dum adhuc superstes viueret, testatur: quia, inquit, neque est de iure diuino, nec naturali, nec Ecclesiastico, quòd Abbatissa sit virgo: tandémque concludit, quòd dato, & non concesso, quòd esset aliqua lex Canonica prohibens viduam fieri Abbatissam, talis lex iam per contrarium vsum est abrogata multis ab hinc sæculis, & refert triginta exempla pro diuersis ætatibus, addens se vidisse apud Auctores, quos citat, de viginti tribus Abbatissis viduis fieri mentionem, aliásque septem enumerat electas fuisse quinquaginta ab hinc annis in Portugalliæ, ac Castellæ regnis, pro quibus omnibus non constat fuisse obtentam dispensationem, neque credibile est, tot fuisse procuratas, vel obtentas. Hæc Portel. Quibus adde alteram Abbatissam viduam hisce nostris temporibus electam in monasterio sanctæ Claræ de Ponferrada apud Prouinciam sancti Iacobi cum nostro Auctore tenet Sanchez *lib.* 5. *decal. cap* 5. *n.* 22. vbi resoluit, communes Abbatissarum benedictiones non exigere virginitatem, nec Abbatissas triennales communes solere aliqua benedictione consecrari, sicut olim consecrabantur virgines speciali virginum velo ab Episcopo cum quadam benedictione, seu consecratione propria dato, vt tradunt cum D. Thom. *in* 4. *dist.* 38. *quæst.* 1. *art.* 5. Paludan. *ibid. art.* 3. *num.* 16. D. Antonin. 3. *p. tit.* 2. *cap* 2 § 2. Nauarr. *lib* 3. *consil.* 4. *num* 4. *&* 5 *de Regularibus* 1. *edit.* idem Paludan. *ibid dist.* 21. *quæst* 3. *art.* 3. *n.* 60. Antonin. *tit.* 17. *c.* 22. §. 1. *ad finem.* Auct. *tom.* 1. *q.* 12. *art.* 3.

Art.3.in fine, dictum verò *cap.iuuenculas*, interdicens non virginem velari, intelligitur de velo solito dari virginibus tantùm, non verò de quocunque prælationis velo, vt explicant Archidiacon.*ibi.n.2.*Bellarm.*n.vnico*, Turrecrem.*in fine*. Quare præter citatos Auctores nostram sententiam expressè tenent Paludan.*dict.num.60*. Antonin.*dict*.§.1. & probabilem dicit Suarez *tom.4.de Religione lib.2.cap.6.num.16*. maximè si consuetudo id approbet, cui standum esse ait.

Resolvtio III.

De Absolutione quoad Fratres.

1. Religiosi, etiam hospites, possunt absolui per Prælatos Generales, vel Prouinciales, & eorum vicarios per se vel per alios à se deputatos, ab omnibus peccatis commissis ante, vel post ingressum religionis, & à quibuscunque censuris excommunicationis, suspensionis, & interdicti, nisi adeò graues, & enormes fuerint excessus, quòd sint ad Sedem Apostolicam meritò destinandi. Ita concessit Clemens IV. Generalibus, Prouincialibus, & Custodibus Fratrum Minorum. Qui autem sint meritò ad Sedem Apostolicam destinandi, declarauit Sixtus IV. pro Minoribus, & Prædicatoribus, esse duntaxat hæreticos relapsos, schismaticos, falsarios litterarum Apostolicarum, & deferentes prohibita ad infideles. Vnde cum exceptio firmet regulam in contrarium, vt est noti iuris, in cæteris omnibus casibus, etiam Papæ reseruatis, extra illos quatuor, habent dicti prælati facultatem absoluendi suos subditos. Idem possunt Priores Conuentuales Prædicatorum, & eorum vices gerentes pro suis subditis, ex concessione Sixti IV. & per communicationem etiam cœteri Prælati locales, vt Guardiani, & similes. Hoc tamen debet fieri, iniuncta priùs salutari pœnitentia, & satisfacta parte, ex Eugenio IV. sed in priuilegio Clementis IV. non præcipitur, vt parti satisfactio fiat. Satisfactio enim pœnæ cautiores, & vigilantiores in futurum pœnitentes efficit, vt ait Trident. Vnde absolutio data virtute illius sine præuia satisfactione erit valida, peccabunt tamen absoluentes. *tom.1.q.20. art.1. vsque ad 5. & art.9.* Vide P. Miranda *tom.2. Manual. quæst.9.art.10.* Portel *verbo Prælatus ad absoluendum,n.23*. P. Villalobos *1.p.summ. tract.1.difficul.64.num.2.in fine*, loquens de hospitibus, qui idem docent.

In Bull. bullar.14. n. 40. & Bull.33 n. 4. Sixti.4.

In Bull. bulla.21. & 22. Sixti 4. In Bull. bulla 19. Eug.4. Trident. Sess.14. cap. 8.

2. Possunt dicti prælati absoluere suos Fratres virtute dictorum priuilegiorum, etiamsi sint nominatim excõmunicati,

dummodo parti satisfaciant, tam in foro interiori, quàm exteriori, ex declaratione Pij V. etiam extra forum sacramentale, iuxta iuris dispositionem. Itémque possunt absoluere ab omnibus supradictis reseruatis à Papa post dictas concessiones, nisi aliàs in ipsa reseruatione prohibeatur specialiter prælatis dicta absolutio, derogando priuilegia in contrarium, *ibidem art.* 6.7.*&* 8. De quo Enriquez *lib.* 3.*de indulgent.cap.* 3. *littera* R. P. Miranda *tom* 2.*Manual. quæst.* 35.*art.* 21. *&* 22. Portel *vbi suprà, n.* 25.27.*&* 28. qui idem docent. Item possunt absoluere ab excommunicatione ob iniectionem manuum violentarum in clericum, etiamsi à Fratre sit percussus extra claustrum. *ibid. art.* 12. Vide Nauar *in Manual.c.*26.*n.*18.*&* 19. P. Miranda *vbi suprà a.*14.

3. Præterea possunt absoluere suos subditos à casibus Cœnæ Domini, non obstante noua reseruatione ipsorum, quæ quotannis fit in publicatione bullæ in Cœna Domini, quæ debet intelligi iuxta clausulam positam à Sixto V. & Clemente VIII. in tenore bullæ Cœnæ à se pro suo tempore publicatæ, ibi: *nisi in eis, etiam casus præsentibus litteris expressi comprehendantur*, quæ verba denotant mentem præfatorum Pontificum esse, priuilegia dictos casus concedentia minimè velle derogare, quæ clausula licèt nō exprimatur ab aliis Pontificibus, debet haberi pro expressa, quia taciti, & expressi idem est iudicium, vt est noti iuris. *ibid.art.*9. de quo P. Miranda *tom.*2.*Man.q.*7.*a.*3.

Addit Auctor *in addit.sum. tom.*3.*cap.*6.*n.*3. hoc idem concessum esse Generali, & Commissario Generali Minorum pro suis subditis in foro conscientiæ à Gregorio XIII. vt habetur apud Bullarium inter viuæ vocis oracula huius Pontificis, & multis retroactis annis pro Prædicatoribus concesserat Iulius II. non obstante dicta reseruatione, quæ quotannis fit in publicatione Bullæ in Cœna Domini: excipit tamen præter hæresim, schisma, falsificationem litterarum Apostolicarum, & portationem armorum ad infideles, excepta à Sixto IV. conspirationem factam contra Papam. Imò & in foro interiori idem concessit Prouincialibus Indiarum occidentalium pro suis subditis deputatis conuersioni Indorum Adrianus VI. & Gregorius XIII. Custodibus Fratrum Minorum in India Oriētali, in foro conscientiæ, excepto etiam casu manuum violentarum in prælatum, vltra excepta à Iulio II. & habetur in Bullario.

Bullar. Oracu'o 1. Greg. 13. Bull. bulla 16.n. 1. Iulij 2.

Bullar. bulla 1. Adrian.6. & bulla 3. Gregor. 13.

Item à Gregorio XIII. indultum est Societati Iesu, vt concessiones illi factæ non censeantur reuocatæ per Bullam Cœnæ, quod concessit viuæ vocis oraculo anno Domini 1584. die 18.

die 18. Martij, vt habetur *in Compendio Societatis*. Aliam item concessionem Alexandri VI. positam *in Compendio Minorum* refert nouissimè P. Villalobos *1.p.Summa Theolog.tract.9. difficult.61.n.6.in fine*, in qua conceditur Generalibus, Prouincialibus, & Custodibus plenaria facultas, & auctoritas absoluendi quoscunque subditos suos vtriusque sexus, etiam à crimine hæresis, seu apostasiæ, & cum eis dispensare. Quod priuilegium, & alia similia concessa Regularibus non reuocari per Bullam Cœnæ tanquam probabilius, & in praxi sequendum, tenet idem P. Villalobos *citato loco n.5.* licèt quoad crimen hæresis contrarium sentiat. Quæ opinio tanquam magis pia, & animarum saluti prouidens ex auctoritate tantorum, ac doctissimorum virorum, potest absque scrupulo sequi, quidquid in contrarium sentiat F. Ioannes à Cruce *in sua epitome lib.1.c.6. dub.14.conclus.2.*

Comp. Societ.§.2. verb. bulla Cœnæ.

Roboratur sententia Auctoris.

Neque obstat reuocatio generalis omnium priuilegiorum, quæ quotannis fit in die Iouis Sancti, quando publicatur Bulla Cœnæ, quantum ad absolutionem casuum in ea contentorum: quia priuilegium Principis debet esse firmum, & constans, *cap. decet, cap.quod semel, de regul.iuris in sexto*, & in dubio non censetur reuocari, vt est notum in iure. Item sicut priuilegium Bullæ Cruciatæ non censetur reuocatum per Bullam Cœnæ, vt tenent omnes, ita à simili idem dicendum videtur circa priuilegia Regularium, vt benè ponderat præcitatus P. Villalobos. Neque credendum est de Domino Papa Paulo V. v.g. qui confirmauit nostra priuilegia Minorum die prima Decembris anno 1609. tam citò mutasse sententiam in re tam grauis & arduæ entitatis, voluisseque illa reuocare post tam exiguum temporis, quod currit à principio Decembris vsque ad finem Martij, vel ad mediũ Aprilis, in quo vt plurimum incidit solemnitas feriæ 5. in Cœna Domini, quo die fit dicta reuocatio omnium priuilegiorum in publicatione Bullæ Cœnæ. Absit, inquã, tale credere de mente suæ Sanctitatis spiritualem animarum salutem maximè zelantis, & tam pio fauore illam prosequentis. De quo Suarez *de censuris disp.21.sect.3.n.4.* Syro *de censur. lib.3.cap.26.n.5.* licèt oppositum teneat, & alij relati à Portel *verbo Abbas, n.11. & verbo Bulla Cœna, à num. 1.* idem docentes.

4. Ab hæresi tamen, etiam occulta, non habent dicti prælati circa suos subditos absoluendi potestatem, seu facultatem, secluso omni priuilegio, licèt hæc potestas propter munus inquisitionis penes Episcopos resideat: quia licèt per Pium V. concessa sit eisdem prælatis Regularibus eadem auctoritas

Bullar. bulla 13. Pij V.

in foro conscientiæ erga suos subditos, quam habent Episcopi circa suos, per Concilium Tridentinum *Sessione 24. cap.6.* hoc tamen iam sublatum est quoad dictos Prælatos Regulares per Bullam Cœnæ, imò & quoad Episcopos per quandam declarationem Cardinalium. *ibid. art.10. & citato loco Addit. n.4. & c.5. n.7.* vbi refertur dicta declaratio Cardinalium. De quo P. Villalobos *vbi suprà n.2. & 3.* Azor *inst. moral. p.1. l.8. c.19. q.3. & cap.10. q.10.* Suarez *tom.4. disp.30. sect.2. n.11.* Sanchez *ad præcepta lib.2. cap.11. n.7. & 27.*

Trid. sess. 24. cap.6.

Ampliatur doctrina Auctoris. *Comp. Societ. verbo absolutio §. 3. & 7. & 8.*

5. Portel *verbo hæresis, in principio*, refert quandam concessionem Gregorij XIII. factam Patribus Societatis Iesu, vt possint absolui ab hæresi occulta, & relapsu illius, vt habetur *in Compendio Societatis*, vbi item refertur aliud priuilegium concessum Minoritis, vt possint absolui à Generali, aut à Prouincialibus ab hæresi, vel ab apostasia, & vt possint dicti prælati eorum pœnas à iure commutare, augendo, vel minuendo, dummodo crimina non sint publica, & apud sæculares notoria. Sic refert præcitatus Pater, nec resoluit, an possint Regulares vti dictis concessionibus. Ego plurimum dubito ob dicta à nobis in superioribus, maximè in Hispania, & in aliis prouinciis, vbi præsidet Sanctum Tribunal Inquisitionis contra hæreticam prauitatẽ. Addit tamen idem Portel *verb. Episcopus, n.12.* sibi videri satis probabile, posse Episcopum absoluere ab hæresi occulta in foro conscientiæ, & citat pro hac opinione Nauarrum *lib.5. cons. tit. de priuilegiis, cons.11. in secunda impr.* & Henriquez qui alios plures recentiores refert, *lib. 6. de pœnitent. c.14. n.3.* Idem sentiunt P. Suarez *tom.3. de censuris disp. 21. sect.3. num.5.* Vega *tom.2. Summa cap.125. casu 11.* Ledesma *in Summa 2. p. tract.1. cap.6. difficult.7. post 20. conclusiones*, nouissimè Farinacius *tract. de hæreticis quæst.192. n.61.* Quos præter Farinacium, refert Barbosa *in remiss. ad Tridentinum Sessione 24. de reformat. cap.6.* Et alij plures, quos plena manu refert Sanchez *vbi suprà dict. num.27. ad finem*, licèt ipse eorum sententiam non sequatur, vide P. Miranda *tom.2. Manual. q.7 art. 2. concl.3.* vbi fundamenta vtriusque sententiæ ponit, sed suam non exprimit.

Quæ sententia etiam mihi videtur satis probabilis ob auctoritatem tantorum: & grauium Doctorum, sed opposita probabilior, ac tutior, & resoluit nouissimè Portel *in addit. ad dubia verbo Abbas, n.11.* vbi refert quendam motum proprium Gregorij XIII. id specialiter prohibentem, cuius meminit noster Auctor *in addit. ad Cruciatam, §.9. n.66.* & refert etiam Sanchez *lib.2. ad decalog. c.12. n.10.*

6. Vnde

6. Vnde stando in prima opinione, tanquam probabili, potest Monialis absolui ab hæresi occulta per commissarium ad hoc deputatum per Episcopum, cui ipse potest delegare facultatem in hoc casu particulari, quam habet à Concilio Tridentino, vel etiam potest idem Episcopus eam absentem absoluere ab excommunicatione annexa tali crimini extra Sacramentum Pœnitentiæ, sicut potest ab aliis excommunicationibus, teste Nauarro *infrà citando*; sublata verò censura, in qua est reseruatio, potest absolui à peccato iam non reseruato per quemcunque confessorem ad hoc specialiter deputatum ab Episcopo. Et idem potest fieri pro absolutione alicuius religiosi de dicto crimine hæresis occulto: nam potest quoad hoc subiicere se iurisdictioni Episcopi, renunciando in hoc casu priuilegium exemptionis, iuxta doctrinam Doctorum mox citandorum. *ibid. dict. a.* 10. *in fine, & tom.* 2. *quæst.* 63. *art.* 1. de quo Nauar. *lib.* 1. *consil. tit. de officio ordin. consil.* 8. *in prima impres. & l.* 5. *tit. de priuilegiis*, Henriquez *tom.* 1 *lib.* 7. *de indulgent. c.* 25. *n.* 2. F. Ioan. de la Cruz *dict. concl.* 2. *in fine*, Portel *dict. num.* 12. *in principio*, idem docentes, quidquid dicat P. Miranda *vbi suprà concl.* 2. *ad finem*. Vide Cordub. *in addit. ad Compend. Mend. verb. absolutio ordinaria quoad fratres*, §. 1. Id tamen debere intelligi de superioris licentia etiam tacita, seu præsumpta, docet Sanchez ad præcepta *dict. c.* 11 *n.* 10. *& lib.* 4. *cap.* 39. *à num.* 27. Villalobos 1. *p. Sum. tract.* 9. *diffic.* 60. *n.* 7.

7. Attenta rigorosa constitutione Sixti V. contra malè promotos, quam quoad hoc in suo robore reliquit Clemens VIII. in sua Bulla moderatoria, quæ extat in Bullario, non possunt prælati absoluere suos religiosos ab excommunicatione, & suspensione contracta ex simoniaca promotione ad ordines, possunt tamen absoluere à simonia commissa in collatione officij, seu beneficij per priuilegia in superioribus relata, quæ quantum ad hoc non sunt per Sixtum V. sublata. *ibid. art.* 13. de quo P. Miranda *tom.* 2. *Manual. q.* 9. *art.* 10. *concl.* 2. *Bullar. bul.* 21. *Clem.* 8.

Hoc tamen non obstante oppositum videtur dicendum ex mente auctoris in simili casu, nam *tom.* 2. *quæst.* 33. *art.* 4. resoluit circa casum procurantium aborsum reseruatum Papæ per eundem Sixtum V. posse prælatos Regulares virtute suorum priuilegiorum absoluere Fratres, & Moniales de hoc crimine conuictos, etiam in foro exteriori; licèt enim, ait, priuilegia Regularium, quantum ad hoc, fuerint per Sixtum V. reuocata, & per Gregorium XIV. in sua moderatoria constitutione non fuerint reualidata, fuerunt tamen postea in pristinum statum restituta per Clem. VIII. qui confirmauit postea nostra priuile *Doctrina Auctoris illustratur ex eius mente.* *Bullar. bull.* 1. *Clem.* 8.

priuilegia ex certa scientia, vt patet ex eius Bulla posita in Bullario: confirmatio autem ex certa scientia reualidat inualidum, & reuocatum, habétque vim innouationis, *cap. 1. de transact. cap. quoties de pactis*, vbi communis DD. Quod à simili potest æquè benè adaptari, & ponderari ad nostrum casum, licèt enim Clemens VIII. reliquerit intactas, & in suo robore pœnas Sixti V. contra simoniacos in ordine, idem tamen Clemens anno subsequenti post promulgationem illius Bullæ moderatoriæ, quæ fuit edita anno 1595. vt videre est in eodem Bullario, confirmauit nostra priuilegia ex certa scientia, vt dictũ est anno Domini 1597. ac proinde priuilegia reuocata à Sixto V. quorum virtute ante eius constitutionem poterãt prælati Regulares absoluere suos subditos simoniacos in ordine, iterum viuificantur, & reualidantur. ac per consequens optimo iure licebit dicta facultate absoluendi vti, per eadem priuilegia. Quam rationem si animaduerteret Auctor, proculdubio à se minimè dissentiret, nec affirmare ausus esset, prædictam facultatem absoluendi à simonia in ordine esse sublatam à prælatis per dictam Bullam Sixti V. imò retractaret suam sententiam, vt de facto circa alia se retractauit, vti in retractationibus ab ipso factis, & libro nostro hinc inde insertis, videndum. De quo vide Portel *verbo Prælatus ad absoluendum, num. 29* qui idem sentit ex doctrina, & mente Auctoris, sed non adducit exemplum ipsius Auctoris in præfato simili casu à nobis suprà perpenso, quod satis ad rem conducit, & manifestat mentem Auctoris, quem consule loco præcitato. Vide Suarez *tom. 1. de Religio. lib. 4. cap. 61. à num. 4. vsque ad 6. & de censur. disp. 31. sect. 5. à n. 40.* P. Villalobos *2 p. tract. 37. diffic. 34. n. 4. & 5.*

Bull. Bulla 1. Clem. 8.

8. Prælati Regulares habentes iurisdictionem quasi Episcopalem possunt absoluere suos subditos à suspensione à Diuinis etiam perpetua non reseruata Papæ, & in foro exteriori, tanquã prælati Ordinarij, vt colligitur ex *cap. ex litteris, de constit. & cap. nuper. de sent. excomm.* Virtute tamen dicti priuilegij Clementis IV. in foro tantùm conscientiæ habent talem potestatem, si procedat à delicto occulto non deducto in forum contentiosum, seu iudicium, iuxta decretum Concilij Tridentini, & eius indultum concessum Episcopis, & communicatum prælatis Regularibus per Pium V. in Bulla suprà relata *n. 4. ibid. art. 14.* De quo P. Villalobos *1. p. tract. diff. 19. n. 2.* Suarez *de censur. disp. 29. sect. 1. à n. 16.*

Trid. Sess. 24. cap. 6.

9. Item possunt absoluere à prædictis censuris, etiã in contemptum clauium commissis à suis subditis nolentibus subiici clauibus Ecclesiæ, credentibus tamen penes Ecclesiam residere potesta

potestatem ligandi, & soluendi, à Christo Domino datam, & hoc, virtute dicti priuilegij Clementis IV. & in foro conscientiæ tantùm: *ibid. art.* 15. Idem docet Portel *dicto verbo Prælatus ad absoluendum*, *num.* 31. vbi ex D. Thom. 2.2. *quæst.* 186. *art.* 9. *ad* 3. resoluit tunc peccari in contemptum clauium, quando quis renuit se submittere potestati Ecclesiæ, putans illam esse intolerabilem, iniustam, duram, & indiscretam in suis præceptis.

10. Item possunt absoluere à peccatis commissis ex confidentia priuilegiorum, dummodo priuilegium non sit causa positiua, aut causaliter incentiuum peccandi, sed tantùm tollat solicitudinem, qua præcauentur peccata reseruata, tunc enim potest absolui subditus virtute facultatis, etiam expresè excipientis peccantem ex eius confidentia. Verum est tamen, quòd quando imminet periculum, seu dispendium animæ in aliquo speciali casu ex denegatione huiusmodi absolutionis, potest ista conferri, etiam quando priuilegium fuit causa motiua, & principalis peccandi. Vnde sic debent limitari, & intelligi priuilegia Clementis IV. & aliorum Pontificum non excipientium, quòd non possint absolui Fratres à peccatis, & censuris commissis ex confidentia huiusmodi priuilegiorum: nempe quòd possunt absolui fratres peccantes cum tali confidentia, stando in rigore, horum priuilegiorum: secus si de mente concedentis aliud constet, seu probabiliter præsumatur: tunc enim non possunt absolui, quia non præsumitur quis id concessurus, vnde esset occasio peccandi, nisi immineat periculum, ac dispendium animæ, vt dictum est. *ibid. art.* 16. de quo vide Corduba *lib.* 5. *de indulgentiis*, *quæst.* 37. *iuxta finem.* Idem docet Portel *dicto num.* 31.

11. Quando in priuilegiis dicitur, quòd prælati possunt absoluere subditos à pœnis à iure, vel ab homine latis, debet intelligi de censuris, & pœnis, quæ absolutionem à peccatis, vel sacramentorum susceptionem impediunt: vel secundùm alios, de pœnis, quæ à Confessore, vel à Canonibus pœnitentialibus imponuntur: vel etiam, quæ ab ipso pœnitente sponte suscipiuntur, *ibid. art.* 17. de quo Nauar. *c.* 27. *n.* 191.

12. Item virtute dicti priuilegij Clementis IV. eandem potestatem absoluendi habent prælati tam circa nouitios, quàm circa professos, retrocedentes tamen à religione reincidunt in censuras. At si absoluantur ex virtute priuilegij Clementis VII. pro Prædicatoribus, vel Pauli III. pro Societate Iesu, non reincidunt, licèt retrocedant, vel de facto ordinem non intrent, volentes priùs intrare. Idem habent ex Nicol. IV. *Bull. bul.* 8. *Pauli* 3.

circa

circa moniales sibi commissas, earum nouitias, & seruitrices professas, seu conuersas, etiam non professas, vel extra clausuram degentes in domibus contiguis monasteriis, quas extrà degere pro colligendis eleemosynis permisit, & concessit Pius V. apud Bullarium *ibid art.*21.*vsque ad art.*24. De quo F. Ioan. Cruc. *in epitom.lib.*1.*c.*6.*dub.*16.*concl.*4. Villalob.*tom.*1.*tract.*16.*diff.*19 *num.*4.

Bullar.Bul. 6.Pij V. n. 3.

Bullar Bul. 4. Innoc.4.

Item Innocentius IV. concessit prælatis Minorum facultatem absoluendi venientes ad ordinem ab excommunicatione contracta per iniectionem manuum violentarum in clericum, quæ extat in Bullario.

13. Valet absolutio data virtute priuilegij ignorati per regulam iuris: *Si non valet quod ago, vt ago, valet, vt valere potest*; quæ interpretanda est, quòd quis voluit valere actum omni modo, quo potest, imò & in dubio hoc præsumendum est de intentione concedentis. *ibid.art.*25. De quo Panorm. *in cap.licet, de off.ord.n.*6. *& in cap.cum super.de off.deleg.n.*12. Portel *vbi suprà.n.*34. qui idem docet.

14. Forma absolutionis solita dari à prælatis in capitulo, vel visitatione extra Sacramentum pœnitentiæ, dicendo: *Absoluo vos ab omnibus peccatis censuris, & pœnis, & concedo vobis plenariam remissionem omnium peccatorum vestrorum, &c.* (sicut etiam solet dari à Patribus Sanctissimæ Trinitatis certis diebus pro omnibus fidelibus, & approbauit Clemens VIII. die 20. Aprilis, anno 1592.) debet intelligi de pœnis debitis pro peccatis. Et idem iudicium est de remissione peccatorum concessa in Bullis, & Iubilæis facientibus talem, vel talem rem, quod non est alienum à sacris literis, vbi peccatum sæpe pro pœna illi debita sumitur, iuxta illud Machab.2. *Sancta, & salubris est cogitatio pro defunctis exorare, vt à peccatis soluantur*; id est à pœnis debitis pro peccatis. *ibid.art.*26. De quo Supplementum Gabriel *in* 4.*dist.*55.*q.*3.*art.*3.*notab.*1. Corduba *lib.*5.*de indulg. quæst.*8.

15. Deficiente prælato proprio potest Regularis in casu necessitatis per epiicheiam, seu de æquitate absolui ab Episcopo ab omnibus, à quibus potest ipse Episcopus absoluere suos subditos, non tamen ab illis, ad quos Prælatus Regularis habet potestatem quoad suos Fratres, licèt oppositum in puncto, & rigore iuris solidioribus nitatur fundamentis. *ibid.art.*29. De quo Syluest. *verb.absolutio* 5.*notab.*3. Suarez *tom.*2.*relig.tract.de voto, lib.*6.*cap.*11.*num.*7. Loquens de dispensatione, & alij relati à Sanchez ad præcepta *lib.*4.*cap.*39. *à num.*27. *& lib.*2. *cap.*11. *num.*10.

Aduertant

Aduertant tamen Religiosi, quòd vix, aut nunquam potest dari casus, in quo existentes intra claustra cogantur recurrere ad Episcopum pro absolutione: quia Guardiani, & alij prælati locales communicantes in priuilegiis cum Prædicatoribus habent eandem auctoritatem circa sibi subditos, quam habent Generales, & Prouinciales erga Fratres totius Ordinis, vel Prouinciæ, & in eorum absentia Vicarij, seu Præsidentes, vel eorum vices gerentes idem habent, vt suprà iam à nobis dictum est *num.1.*

De absolutione Fratrum quoad reseruata.

16. Auctoritate iniustè denegata à prælato ad reseruata, non potest subditus absolui à quocunque confessario ordinis ex licentia præsumpta superioris, aliàs dissolueretur neruosum vinculum reseruationis: poterit tamen necessitate vrgente, si adest aliquod graue periculum, absolui à non reseruatis, manebitque tunc indirectè absolutus à reseruatis, cum obligatione tamen confitendi postea habenti specialem facultatem ad reseruata, *tomo 1. quæst.20. art.30. & quæst. 21. art 5.* Quidquid dicat Henriquez *l.3. de pænitent. c.13. n.6. & c.15. n.5.*

Vide P. Miranda *tom.2. Manual. quæst.24. art. 11.* & Valer. Reginal. *1. p. fori pœnit. lib.8. cap.6. sect.2. num.80.* Vbi ait inferiorem sacerdotem nec indirectè posse absoluere à reseruatis, etiam imposito onere præsentandi se superiori, nisi rationabilis causa adsit dimidiandi confessionem (putat enim in hoc casu truncatam, seu non integram esse confessionem) quod quantum ad hoc mihi non placet, sed infrà *num.85.* expressiùs tenet cum nostro Auctore, & subscribit Villalobos *1. p. summa tract. 9 difficul.40. n.6.*

17. Generales habent potestatem absoluendi à reseruatis Fratres totius ordinis, Prouinciales verò Fratres suæ Prouinciæ respectiuè, & hospites ad illam declinantes. Vnde habens auctoritatem actiuam à Generali potest absoluere quoscunque Fratres ordinis, à Prouinciali autem Fratres suæ Prouinciæ, & hospites quoscunque ordinis ad eam venientes. Habens item auctoritatem passiuam, etiam à Prouinciali potest absolui à reseruatis per quemcunque confessarium ordinis approbatum ad audiendas confessiones Fratrum: quicunque enim sacerdos ad id approbatus à suo Prouinciali, est idoneus confessor pro omnibus Fratribus ordinis, ex concessione Apostolica, & statutis ordinis, nisi ex statuto speciali alicuius Prouinciæ aliud caueatur. *tomo 1. quæst. 21. art. 3.* De quo Corduba *in addit.*

in addit.ad comp.verbo accedere ad monast. Monial. in fine.

Religiosus absoluens à reseruatis absque auctoritate superioris, vltra quod nulliter absoluit, incidit in excommunicationem ipso facto, *Clementina.Religiosis,de priuilegiis. ibid.*

Bullar. Bull.12. Pij V.

18.Pius V.apud Bullarium præcipit prælatis ordinis Prædicatorum, vt exhibeant se faciles,& benignos suis subditis petentibus licentiam absoluendi se à reseruatis:vnde negantes sine causa,mortalis peccati rei videntur. Pœnitens autem, denegata iniustè auctoritate à prælato,potest cum debita contritione licitè celebrare ad euitandum scandalum,dummodo nullus alius confessor adsit,nam si aliquis adsit, tenetur illi confiteri alia peccata mortalia,antequam ad celebrandum accedat, postea manifestaturus reseruata habenti auctoritatem,nisi peccatum reseruatum habeat annexam excommunicationem, tunc enim non licet celebrare,aut cõmunicare,nisi maxima necessitas id peragendi,ad euitandum magnum scandalum,periculum graue,& infamiam vrgeat,vel etiam timor reuelandi complicem delicti, aut seipsum,vel alium infamandi,aut impediendi magna bona spiritualia,& temporalia. aliter nullo modo licebit accedere ad altare,etiam cum contritione,ex sententia grauissimorum virorum mox citandorum. *ibid.art.*4. De quo Soto *in 4.dist.*18. *quæst.*2. *art.*5.§. *hoc autem dubium*, *& dist.*12. *quæst.*1.*art.*4.*ad finem.* Couar.*in cap. Alma mater*,1.*p.*§.2. *num.* 11.Syluest.*verbo Eucharistia*, 2.*quæst.*7.§. *quantum.* Medin.*in summa lib.*1.*cap.*11.§.5.Suarez *tomo de pœnitentia,disp.*31.*sect.* 3.*n.*5.*&* 6.Reginald.*vbi suprà n.*86.*&* 87.

Vide Villalobos 1.*p.summa tract.*9. *diffic.* 65.*n.*2. vbi docet verba Pij V.in præfata Bulla inducere præceptum, quæ etiam repetit Clemens VIII. in alia Bulla expedita pro Fratribus Carmelitis.ac ideò innuit, prælatos iniustè negantes suam auctoritatem,peccare mortaliter.

19. In omni casu,in quo religiosus potest confiteri non habenti potestatem ad absoluendum à reseruatis,tenetur ad confitendum simul cum pecatis non reseruatis, quæ habuerit reseruata:quòd si reseruata tantum propalet confessori,absolutio super illis impensa erit inualida,ex defectu iurisdictionis. Nec sacerdos simplex in defectu confessoris inferioris poterit in hoc casu directè absoluere à venialibus, & indirectè à reseruatis *ibid.art.*5.De quo Ledesma 2.4.*quæst.*8.*art.*1.*dub.*4.Soto *in* 4.*dist.*18.*quæst.*2.*art.*5. Nauarr. *cap.*16.*num.*14. Miranda *dict. art.*11.

Vide in simili Reginald. *vbi suprà num.* 82. vbi resoluit ex Suarez probabile esse, simpliecem sacerdotem validè posse absoluere

soluere pœnitentem bona fide confitentem venialia, si obliuiscatur mortalium, aut existimet, venialia tantum esse, quæ sunt mortalia: quia, inquit, licèt simplex sacerdos non habeat sufficientem iurisdictionem circà mortalia, habet tamen eam sufficientem ad perficiendum pœnitentiæ sacramentum, quo sicut sanctificatur homo, ita etiam expellitur peccatum mortale, si fortè in illo inueniatur.

20. Superior non potest audire sola peccata reseruata, ab eisque subditum absoluere, remittendo illum ad alium confessorem, qui ipsum absoluat sacramentaliter à peccatis non reseruatis, sed necessariò debet audire omnia peccata, vt possit ab eis sacramentaliter absoluere: quia integritas confessionis est de iure diuino, in quo nemini licet dispensare. At rectè poterit talem non sacramentaliter auditum omninò remittere ad inferiorem cum facultate, vt possit ab omnibus absolui. *ibid. art.6.* De quo Syluest. *verbo confessio, 1. quæst. 19.* Victoria *de confessione n.161.* Ledesma *2.p.4.quæst.8.art.2.dub.3. conclus.5.* Reginald. *in praxi fori pœnitent.1.p. lib.8.cap.6.sect.1.n.76.* vbi *num.78.* addit, grauissimam, & rarissimam esse necessitatem, ob quam liceat superiori, auditis solis reseruatis, sacramentaliter absoluere habentem alia mortalia. De quo videri potest Suarez ab eodem Reginaldo relatus; *tom.4. disp. 31. sect. 1. & 2.*

Sacerdos simplex habet potestatem absoluendi tantùm à venialibus, aut à mortalibus semel iam legitimè confessis, ex communi consuetudine Ecclesiæ. *ibid. in fine.*

21. Absolutio data virtute alicuius Bullæ, aut Iubilæi, aut ab habente facultatē à superiore ad reseruata, si fuit nulla ob defectū contritionis, aut attritionis, vel ob aliā causam culpabilem, non tollit reseruationem peccatorum, & ita necessarium omninò est, vt postea repetat eadem, tanquam nulliter confessa, pœnitens habenti ad id auctoritatem. Excipe, nisi peccata sint reseruata ratione alicuius censuræ, quia ea reseruatio tunc tollitur per absolutionem à censuris, quæ si non valet vt absolutio sacramentalis, valere potest vt absolutio extrasacramentalis, ad cuius validitatem non requiritur tanta dispositio in pœnitente, quanta requiritur ad absolutionem à peccatis. Excipe etiam nisi inculpabiliter pœnitens oblitus sit alicuius peccati, vt innuit Auctor, qui ita limitat opinionem Caietani, Syluestri, & aliorum absolutè affirmantium tolli reseruationem peccatorum, etiam non habentium annexam excommunicationem per absolutionem nullam *ibid. art.7.*

Ex quo fit, falsò imputari nostro Auctori oppositam senten-

C tiam

Falsò imputatur Auctori opposita sententia.

riam à Portel. *verbo casus reseruati, n.* 8. *nam in dicto art.* 7. licet in principio referat Doctores illam affirmantes, tandem ad finem resoluit, & tenet quod suprà à nobis dictum est, vt attentè legenti ipsum articulum patebit. De quo Sanchez *de mat. lib.* 8. *disput.* 15. *n.* 21. Suarez *de pœnitent. disp.* 31. *sect.* 4. *n.* 27. Vega *in summa* 1. *p. cap.* 49. *casu* 5. Miranda *tom.* 2. *Manual. quæst.* 34. *art.* 13. idem Sanchez *lib.* 4. *decalog. cap.* 54. *n.* 45. *&* 46. qui idem docent.

22. Prælati locales, vt Guardiani, & similes habentes potestatem ad absoluendum suos subditos à reseruatis, possunt ab eisdem absolui per confessorem ab ipsis electum, *ibid. art.* 8. De quo Miranda *dict. quæst.* 34. *art.* 14. *concl.* 1.

23. Guardiani possunt committere auctoritatem, quam habent à Prouinciali, in aliquo casu speciali, quando ab ipsis specialiter fuerit petita, non tamen illam generaliter delegare alicui possunt, vt quotiescunque occasio se obtulerit ea vtatur, *ibidem art.* 9. de quo Corduba *super regula cap.* 7. *quæst.* 29. *p.* 228. Nauar. *in Man. cap.* 27. *n.* 45. Miranda *tom.* 2. *quæst.* 34. *art.* 14. *concl.* 2.*

Nouissimè Villalobos *tom.* 1. *summæ tract.* 9. *diffic.* 64. *n.* 2. tenet, quòd nunc possunt dicti Guardiani concedere auctoritatem pro absolutione reseruatorum (exceptis casibus Bullæ in Cœna Domini) sine aliqua restrictione per quoddam priuilegium Pij IV. concessum Prædicatoribus, quo possumus frui per communicationem, quia, inquit, iurisdictio competens ex priuilegio Principis perpetuò est ordinaria.

Bullar. Bulla 16. *Iulij* 2. *Bulla* 13. *Pij* 5. *Bull.* 24. *Leon.* 10. *Bulla* 9. *Clemen.* 8. *Sixt.* 4. *in Compen. D. Hiero, verb. reseruare*, §. 1. *& Gregor.*

24. Religiosis virtute Bullæ Cruciatæ non licet eligere confessorem pro absolutione à casibus reseruatis sine speciali licentia Prælatorum: vt constat ex declaratione multorum Põtificum, quorum Bullæ referuntur in Bullario, nec suspenduntur per generalem reuocationem priuilegiorum, quæ quotannis fit à Commissario Generali Cruciatæ in illius publicatione, in qua semper à pio IV. vsque huc excipiuntur concessa superioribus Ordinum Mendicantium quoad suos Fratres. Verum est tamen, quòd contraria opinio, cùm sit doctissimorum virorum, omninò non est condemnanda, nec auderem (inquit Auctor) illos condemnare, qui sine licentia superiorum præfata facultate vtuntur in illis Religionibus, vel Prouinciis, in quibus dicti superiores id non prohibent, imò vident, & tacent, nec dictas prohibitiones Apostolicas subditis notificant, quas, vt vim habeant, publicari, & promulgari necessarium omninò est: secus si eas notificant, & publicari faciunt, tunc enim nullo iure possunt tali facultate vti, vt omnes, etiam oppositæ sententiæ

ententiæ defensores, fatentur. Item ex sententia DD. Salmaticensium non prohibentur dicti Religiosi eligere confessorem virtute Cruciatæ, vt absoluantur à peccatis non reseruatis, attenta Bulla prohibitoria Clementis VIII. in proœmio, secundùm quod debet limitari, & mitigari eius prohibitio. *ibid. art.* 10. *& in addit. Summam, tom. 3. cap. 7. num. 2.*

13. in Compẽd. Societ. tit. absolutio, §. 11. & iterum in Compẽd. D. Hieron. verb. Bulla Cruciatæ.

25. Sed quia hæc quæstio hisce nostris temporibus multum controuersa est, & affirmatiuam partem sectãtes nimis obstinati sunt, nimium indulgentes libertati, & relaxationi, operæ pretiũ duxi (liceat excedere cancellos, & metas compendij) sententiam nostri Auctoris rationibus, & auctoritatibus corroborare, ac illustrare, aperiendo veritatem, vt timorati trepident timore, vbi est timor, & relaxati habenas cohibeant suæ libertatis, & audaciæ.)

Roboratur, & propugnatur sententia Auctoris.

Ad rem igitur deuenientes priùs proponam fundamenta oppositæ sententiæ, postea nostram rationibus, & iuribus stabiliam, & tandem obiectionibus satisfaciam. Primò igitur probant suam opinionem affirmantes: quia ita concedit Dominus Papa omnibus & singulis fidelibus in dicta Bulla Cruciatæ, Religiosi autem inter fideles numerantur, nec ob id peioris conditionis esse debent, quàm sæculares fruentes simili gratia.

Secundò, quia superiores in suis Capitulis, & visitationibus conuentuum id notum non faciunt religiosis, quod omnino necessarium est, vt obliget, maximè quando magna est varietas opinionum pro vtraque parte: quia lex reuocatoria priuilegiorum, & gratiarum nullam vim habet, antequam promulgetur, non solùm in Prouincia, sed etiam in tota Diœcesi, vt probat Soto *de iustitia, lib.* 1. *q.* 2. *art.* 4. *fol.* 11. Medina 1 2. *q.* 91. *art.* 4 *fol.* 830. quòd si extat aliqua concessio, seu prohibitio Apostolica reuocatoria huiusmodi facultatis in Bulla concessæ, quantum ad Regulares, nunquam publicatur modo, & forma præfata.

Tertiò, quia Prælati vident religiosos huiusmodi priuilegio Cruciatæ vti, & tacent, vnde tacitè videntur consentire, iuxta illud vulgatum iuris: *qui tacet, consentire videtur.* Consuetudo autem tolerata dat iurisdictionem etiam illi, qui ex iure illam non habet, *cap. duo simul*, iuncta glossa, *de offic. ordin.* & tradit Nauarr. *in summa cap.* 2. *n.* 255. ac ideò in nostro casu consuetudo introducta, & tolerata à Prælatis superioribus sufficiens videtur, vt religiosis liceat vti præfato priuilegio Bullæ, ad eligendum confessorem ad reseruata, qui eos ab illis absoluat.

Vltimò, quia dato, sint aliquæ concessiones Apostolicæ de-

clarantes, non posse religiosos vti priuilegio Cruciatæ quoad hunc articulum, prædecessores Pontifices non possunt manus ligare successorum, iuxta illud vulgatum iuris: *par in parem non habet imperium*; quapropter singulis annis in publicatione Bullæ suspenduntur generaliter omnia priuilegia, & gratiæ impedientia bonam expeditionem ipsius Bullæ.

His tamen non obstantibus opposita sententia, quam defendimus cum Auctore, quòd scilicet, non liceat Religiosis vti priuilegio Cruciatæ quantum ad absolutionem reseruatorum, probabilior, communior, & verior iudicatur ab omnibus ferè viris doctis, & timoratis, probatúrque euidenter sequentibus rationibus.

Bull. Bullis citatis.

Primò, & principaliter, quià ita declarauerunt plurimi Summi Pontifices, Iulius II. & Pius V. pro fratribus Prædicatoribus, Leo X. pro Minoribus, præcipiendo sub pœna excommunicationis latæ sententiæ, quòd nullus Frater, aut Monialis fruatur huiusmodi facultate bullæ sine speciali licentia superiorum. Idem prohibuit Sixtus IV. monachis S. Hieronymi, & Gregorius XIII. Patribus Societatis Iesu, & tandem omissis Innocentio VIII. Iulio III. Gregorio XI. Alexandro VI. & aliis, de quibus *in Compendio D. Hieronymi, verbo, Bulla Cruciata*, idem declarauit Clemens VIII. pro omnibus ordinibus, ac omnibus orbis Christiani partibus apud Bullarium, vbi determinat, *Concessionem Cruciatæ, & aliorum indultorum particularium quantum ad articulum eligendi Confessorem, & absoluendi à reseruatis in religiosis vtriusque sexus quorumcunque Ordinum, & Congregationum locum minimè habere, sed suæ intentionis esse, quod in prædictis dispositioni suorum prælatorum sint subiecti.* Et tandem idem fuisse declaratum à D. Paulo V. per suam Bullam confirmatoriam illius Clementis VIII. refert F. Euseb. Herrera *in suis decisionibus moral. decis. 9. in fine, §. 1. & §. 2. initio.* Quæ priuilegia non suspendi per generalem suspensionem, quæ singulis annis fit in publicatione Bullæ Cruciatæ, statim probabimus, quidquid dicat præcitatus Herrera. *ibidem §. 11.*

In Compēd. D. Hieron. verb. reseruare, §. 1. Comp. Societ. tit. absolutio, §. 11.

Bull. Bulla 8. Clem. 8.

Secundò probatur nostra sententia, quia à Pio V. vsque huc semper solet apponi in Bulla Plumbea illa clausula exceptiua: *exceptis, quæ concessa sunt ordinum Mendicantium superioribus quoad suos fratres.* ad quæ verba se remittendo responsum olim dedit Clemens VIII. Reuerendissimo Patri Fr. Francisco à Sosa tunc Ministro Generali ordinis petenti specialem Bullam qua decretum faceret, ne Religiosi & Moniales sibi subditi fruerentur huiusmodi facultate Cruciatæ, quasi sentiens Pontifex

tifex vt iurisperitus, & Curialis per præfatam clausulam exceptiuam non suspendi priuilegia concessa superioribus Mendicantium quoad suos Fratres, ac proinde quantum ad articulum, de quo agimus, non esse necessariam aliam declarationem, siquidem in ipsa Bulla expressè id excipitur: vnum autem ex præcipuis priuilegiis, quo gaudent dicti superiores, est potestas reseruandi casus, limitandique iurisdictionem inferiorum, ne absoluant sine ipsorũ speciali licentia, ac per consequens huiusmodi priuilegiũ manet in suo vigore, ac si dicta Bulla Cruciatæ omnino non publicaretur, aut non esset in rerum natura.

Et confirmatur, nam nemini fas erit inficiari, quod virtute dictæ clausulæ exceptiuæ habent prælati auctoritatem absoluendi sibi subditos per sua priuilegia, non obstante ipsa Bulla, quod continet magnum fauorem respectu subditorum, ac proinde nec etiam potest negari, quod habeant ipsi prælati priuilegium, de quo agimus, in odium ipsorum subditorum, non obstante dicta suspensione generali, cùm in iure pro regulá habeatur: *qui sentit cõmodum, debet sentire & onus* Hæc Auctor. *in addit. summa tom.3. cap.7. num.2.* per quæ confirmat nostram sententiam, & quæ habet *in explic. Cruciatæ §.9. num.23. & to. 1. quæst.21. artit.*10. vbi expressè id tenet.

Nec obstat adductum ab assertoribus oppositæ sententiæ, & refert ipse *Auctor dict. art.*10. scilicet, quòd dicta clausula, *exceptis quæ concessa sunt superioribus, &c.* tantũ respicit indulgentias, & non priuilegia, quasi dicere velint, quòd intentio Papæ, est tantùm excipere in dicta suspensione generali indulgentias concessas ordinibus Mendicantium quoad Fratres, ipsasque non manere suspensas per Bullam. Nam id proculdubio est diuinatorium; & absque fundamento; tum quia si vellet se referre ad indulgentias, & non ad priuilegia, non exciperet per verba tam generalia: *exceptis quæ concessa sunt superioribus*, &c. quibus videtur omnia comprehendere, gratias, indulgentias, & priuilegia; id enim denotat verbum, *quæ concessa sunt*, quòd refertur ad præcedentia, in quibus generaliter loquitur de omnibus confessionibus, & indultis contrariis expeditioni Bullæ; tum etiam, quia si sermonem faceret tantùm de indulgentiis, non vtique dixisset: *exceptis, quæ concessa sunt superioribus* &c. sed diceret, *quæ concessa sunt Fratribus*: nam indulgentiæ non conceduntur superioribus, ad eas largiendas Fratribus, & communicandas suis subditis, sed Dominus Papa immediatè illas concedit, & communicat Fratribus sine dependentia, & interuentione superiorum, vt omnes concedunt in materia de indulgentiis.

Secundo respondetur cum nostro Auctore *dict. quæst.* 21. *art.*10.§.*dicto* 4.quòd præfata clausula, *exceptis, quæ concessa sunt*, &c. opponitur in fine suspensionis, clausula autem posita in fine legis, vel priuilegij refertur ad omnia antecedentia, iuxta vulgaria iuris *l.talis scriptura, ff.de legat.*1.*l.si peperit* §.*filia.* vbi Bart.*col.*1.*&*.2*ff.de lib.& posth.*& tradit etiã Ias.&alij, quos refert Mandos.*in Regul.Cancell.reg.*1.*reseruat.q.*2.*n.*2. ac proinde ex vi dictæ clausulæ nõ solùm suspenduntur indulgentiæ, sed etiam omnia alia indulta, gratiæ, & priuilegia generaliter, quale est illud de quo agimus, de eligendo confessore pro absolutione reseruatorum, qui enim totum dicit nihil excludit.

Confirmatur, quia in generali suspensione non veniunt ea, quæ speciali suspensione, aut derogatione digna sunt, qualia sunt priuilegia Mendicantium, quæ sicut specialiter excipiuntur in generali suspensione, ita de illis debet expressa, & specifica fieri mentio ad eorum suspensionem, vel derogationem, ad instar generalis concessionis, in qua non veniunt ea, quæ si specialiter peterentur, & rogaretur de ipsis concedens, verosimiliter non concederet, vt cautum est in iure *cap.final.de procurat.* ita similiter à contrario sensu, quæ speciali suspensione, vel derogatione digna sunt, non comprehenduntur sub generali reuocatione, vel suspensione, sed specialiter, specificè, & expressè per expressa, & specifica verba debent suspendi, vel reuocari. Accedit quòd in nostro casu facta est specialis exceptio in præfata suspensione generali, omnium concessorum superioribus Mendicantium quoad suos Fratres, ergo necessarium omninò erat ad impediendum suum effectum, vt suspensio specifica, indiuidua, & specialis fieret, & non sufficit generalis.

Tertiò quia omnes Pontifices à Leone X. vsque ad Dominum Paulum V. semper declarauerunt, non esse suæ intentionis, quòd religiosi, & religiosæ fruãtur priuilegio Bullæ quantum ad hunc articulum: ridiculum autem videtur, quòd sequenti anno post declarationem factam à Domino Papa, suspendatur ab ipso concessum, & indultum per Bullam Cruciatæ, hoc enim non decet supremum Principem, & legislatorem Ecclesiæ, cuius voluntas debet esse firma, constans, & perpetua, & talis præsumitur in iure, *cap. licet, cap.quod semel; de regul.iuris in* 6.& facit *Clementina vnica in princ.de renunciat.l.vbi repugnantia, ff.de regulis iuris,* donec apertè constet de voluntate ipsius in oppositum. Item, quia exceptio apposita in generali concessione firmat regulam in contrariũ, *l.Tribunus* §.*vlt. ff. de milit. testam.* qui effectus proculdubio tolleretur à dicta clausula exceptiua priuilegiorum concessorum superio-

ribus

tibus mendicantium quoad suos Fratres, nisi operaretur, quòd ex vi illius manerent in suo vigore dicta priuilegia, & omnia alia generaliter suspensa, quoad dictos Fratres tantum.

Quartò efficaciter probo (& hæc est præcipuum, & efficacius fundamentum nostræ sententiæ,) quia Leo X. in sua Bulla prohibitoria præcipit sub pæna excommunicationis latæ sententiæ, quòd nullus fratrum, aut Monialium vtatur priuilegio Bullæ, aut aliorum similium indultorum quoad hunc articulum sine speciali licentia superiorum, ergo prælatis expressè prohibentibus, ne Fratres absoluantur à reseruatis virtute Bullæ, iam constat de eorum voluntate, ac proinde quidquid contra illam actum fuerit, proculdubio irritum, & nullum censebitur, quia verba illa Leonis X. *sine speciali licentia Prælatorum*, est forma rei, & conditio sine qua non, qua non impleta, res ipsa corruit, & nullius valoris, & effectus planè efficitur, vt tradunt DD. communiter.

Quòd autem superiores in nostra sacra Religione multoties declarauerint, & notum fecerint suis subditis, quòd iuxta declarationes, & decreta Apostolica non possint absolui à reseruatis virtute Cruciatæ, constat ex promulgatione, quam fecit in hac nostra Prouincia S. Iacobi Dominus F. Franciscus à Sosa Episcopus Oximensis, & electus Segouiensis, cum esset Generalis Ordinis, vt innuit noster Auctor *citato loco addit. summa.* Idemque postea fecit Dominus Episcopus Carthaginensis D.F. Antonius de Trejo, dum ageret officium Vicarij Generalis in quibusdam Decretis, seu mandatis, quæ fecit publicari in omnibus Prouinciis Hispaniæ anno Domini 1615. quod & antea fuerit itidem promulgatum Romæ anno 1612. toti Ordini in constitutionibus editis in quodam Capitulo generali, vt refertur in notis marginalibus Cordubæ super Regulam *cap. 7. punct. 2.* idem publicatum fuit in quadam Congregatione Generali Burdegalensi, auctoritate Apostolica, vt refert Miranda *tom. 2. q. 33. art.* 10. & alij Prælati inferiores fortè idem notum fecerunt in suis prouinciis, vt credere est, quod ad nostras aures non peruenit. Hanc sententiam sic expositam tenent vltra nostrum Auctorem *locis suprà citatis* doctissimi viri, Corduba *in expositione Regulæ dict. cap. 7. punct. 2.* Collector priuilegiorum *verbo, cruciata* §. 5. Parassel. *in suo compendio, titulo notanda priuilegia* §. 10. *fol.* 175. Miranda *in manual. prælat. tom. 2. quæstione 34. artic.* 15. *conclus.* 2. & nouissimè Villalobos *tract. 27. pro Bulla Cruciata, claus. 9.* Qui licèt asserat oppositam sententiam esse doctissimorum virorum Scholæ Salmaticensis super hoc ab eo consultorum, addit

tamen, quòd vbi Prælati id prohibent suis subditis, nullo modo licere vti tali priuilegio Bullæ, iuxta Bullam prohibitoriam Leonis X. iam suprà relatam, & tandem idem firmat Portel *in dub. regular. verbo Bulla cruciata n.* 1. estque communior, & tutior sententia, ideoque sequenda, iuxta regulam generalem, *in dubio tutior pars eligenda est*, vt habetur *glossa final. in cap. vnico, de Scrutinio, cap. significasti, il segundo, verbo, in dubio, de homicidio, & c. iuuenis, verbo, dubio, de sponsalibus.* Maximè in rebus, in quibus imminet periculum animæ, vt latè, & perdoctè probat ex plurimis iuribus, & DD. Sanchez *in sum. ad præcepta decalog. lib.* 1. *cap.* 10. *n.* 10. §. 8. quia dubitans, vbi asserit, quòd si in dubio facti est necessariò sequenda tutior pars gratia periculi animæ vitandi, idem dicendum erit in dubio iuris, quippè idemmet periculum in vtroque dubio versatur.

Ex dictis satis colligitur quid respondendum sit argumentis in contrarium. Ad primum dic, quod religiosi plusquam fideles sunt, quia sunt religati (religiosus namque dicitur à religando) duplici vinculo, scilicet, legis Diuinæ, cui fideles omnes subsunt, & religionis, propter quod licèt non debeant esse deterioris conditionis, quàm cæteri fideles, at in multis ob votum obedientiæ, & Religionis cedere videntur iuri suo; ideoque illis non fit iniuria. Vnde ad id respiciens Pontifex illis non concedit hoc, & alia priuilegia Bullæ, nisi ad libitum prælatorum, ob idque excipit concessa superioribus quoad suos Fratres in suspensione generali, volens conseruare obseruantiam Regularem, tanquam zelator, & protector illius, nec in aliquo minui, nec dissipari, cumque obedientia ad prælatos in re tanti momenti, qualis est regimen spirituale subditorum, sit quæ Religionem stabilem facit, & firmat: ideò eneruare non permittit vires reseruationis aliquibus in casibus, quorum obligatio pertinet ad superiores, vt inde coërceantur subditi, & religio permaneat in puritate morum, & in disciplina regulari confirmata. Quod confirmatur adhuc, quia Ecclesia concedit omnibus fidelibus, vt licitè comedant carnes in feria sexta, quando incidit Natiuitas Domini nostri Iesu Christi in talem diem, *cap. fin. de obseruat. ieiuniorum*, & tamen qui sunt adstricti voto ieiunij, vel abstinentiæ à carnibus, sicut nos Fratres Minores, nullo modo licitus est illis esus carnium in tali die, vt omnes communiter tenent, quia per votum censentur cedere iuri suo, de edendo carnes ipsa die, sicut cæteri fideles. Item (adducamus exemplum ipsius Bullæ) in ipsa datur facultas omnibus fidelibus, vt liceat comedere oua, & lacticinia in Quadragesima, à quo etiam excipiuntur sacerdotes, & religiosi,

religiosi, vt patet ex tenore ipsius Bullæ, quibus id inibi prohibetur.

Ad secundum patet responsio ex his, quæ diximus in quarta probatione, quia tantum abest, quod illud non notum sit à prælatis, quin potius id maximè procurant declarare, & notificare suis Fratribus, præcipuè Patres Generales: quod videtur in eo, quòd suam auctoritatem ad absoluendum à reseruatis cautè, & parcè concedunt petentibus, nec concedunt nisi viris doctis, & timoratis.

Ad tertium ex eadem resolutione satisfit, quia nec prælati vident quod sub sigillo confessionis cadit, nec id fit vociferando in claustris, & sacristiis Conuentuum: ideoque non rectè dicendi sunt tacere, & dissimulare, quia id ignorant, & dato, quod ad eorum aures perueniat, vtique obuiare rei quantum possunt, curant, declarando, & præcipiendo Fratribus, ne tali priuilegio vtantur.

Ad vltimum patet responsio ex dictis in secunda probatione, ex qua constat dictas prohibitiones Apostolicas non reuocari per generalem suspensionem, & reuocationem, quæ singulis annis fit in publicatione dictæ Bullæ.

De absolutione plenaria Fratrum.

26. Monachi, Nouitij, Donati, seruitores, commensales, nuncij, & Procuratores interessentes Capitulo generali per viginti dies immediatè sequentes post Capitulum, per confessores ordinis ad hoc specialiter deputatos possunt absolui semel duntaxat ab omnibus peccatis, & censuris, etiam reseruatis Papæ, & dispensari super quacunque irregularitate qualitercunque contracta (excipe procedentem ex homicidio voluntario, mutilatione membri, & bigamia, quæ semper excepta intelliguntur) eisdemque plenariam indulgentiam, & omnium peccatorum remissionem concedere possunt præfati confessores, ex concessione Sixti IV. & Eugenij IV. pro Ordine Cistercij, vt habetur in Bullario, idemque concessum est ab eodem Sixto *Bullar.*
IV. absentibus à Capitulo, qui verè pœnitentes, & confessi pro *Bul. 46.*
eius felici successu deuotè ad Deum preces fuderint. Quo pri- *Sixti 4.*
uilegio gaudent aliæ religiones per communicationem. *tom.* *Comp. Cister. tit.*
1. *quæst.* 41. *art.* 4. De quo vide Miranda, & Portel infra ci- *Cap. generale* §. 10
tandos.

27. Religiosi, & nouitij habentes propositum profitendi, Moniales, & eorum famuli, & seruitores possunt semel in vita, & in articulo mortis absolui ab omnibus prorsus peccatis, &

censuris, & confessor eisdem indulgentiam plenariam concedere potest, ac si in illo actu esset summus Pontifex, ex concessione Sixti IV. vt habetur in Bullario inter viuæ vocis oracula huius Pontificis, potestque impendi talis absolutio à quocunque confessore sæculari, ex Innocent. VIII. vt habetur *in compend. D. Hieronym. titul. Indulgentia plenaria per communicationem*. §. 7. Quæ indulgentia licèt semper sortiatur effectum in reputato mortis articulo, ac si de infirmitate decederet infirmus, semper tamen reseruata manet pro vero articulo mortis, nisi aliud exprimatur in gratia, vt si dicat, quod toties, quoties sit in præsumpto mortis articulo, potest absolui, id enim tunc seruandum est. Neque obest linguæ defectus, seu expressio loquelæ, dementia, vel lethargia ex Eugenio IV. cum declaratione, & ampliatione Nicolai V. Vnde infirmus sic vsum loquelæ amittens, vt non valeat peccata sua confiteri, sufficit, vt possit plenariè absolui, quod declarasset, cùm esset sanæ mentis, vel ex signis exterioribus ipsius constaret, se velle absolui, vel habere contritionem cum proposito confitendi, ex Nauar. *tom. 1. quæst. 62. art. 6. & tom. 2. quæst. 87. art. 9. &* 11. de quo Nauar. *cap. 26. n. 30. & in c. in Leuit. notab.* 17. & 30. Miranda *tom. 2. quæst. 33. art. 7.* Portèl *verbo, confessor erga fratres, n.* 15. qui idem tradunt.

Bullar. orat. 34. & Bull. 37. in fine, & Bull. 20. num. 2. & Bull. 9. Iulij in princ. Bullar. Bull. 11. Eug. 4. num. 3. & Bull. 19. n. 5. & orac. 8.

28. Per articulum mortis in dictis concessionibus, & aliis similibus intelligitur ille, in quo probabiliter imminet, aut speratur mors à medicis, seu ab aliis viris cordatis, etiam si mors non sequatur, iuxta Abbatem, & Nauarrum mox citandos. Absolutus autem in dicto articulo mortis virtute dictorum priuilegiorū non tenetur peccata reseruata iterum superiori confiteri, casu quo euadat, cum absolutio sit præstita ab habente plenam facultatem à Papa. *d. quæst. 52. art. 7. &* 8. de quo Nauar. *in sum. de pœnit. dist. 5. n. 29. & in man. cap. 2. n. 8. & c. 26 n. 26. &* 27. Miranda *vbi suprà art.* 8. Soto *in 4. dist. 18. quæst. 4. art. 4.* Sanchez *lib. 2. ad pracepta c. 13. n. 31. &* 32. vbi *n. 1. vsque ad* 5. explicat sumi pro eodem articulum, & periculum mortis.

29. Dicta plenaria absolutio, & indulgentia expressè, concedenda est à confessore, vt lucretur, eo tamen temporis momento debet concedi, quo moraliter credatur infirmum in extremis iam constitutum ad minus mortaliter non peccaturum, ne postea pro peccatis commissis post dictam absolutionem alia satisfactione indigeat. At confessor in hoc debet nimis circunspectum se gerere, ne repentina morte pœnitentis præuentus impediatur indulgentiam concedere. Pro tutiori autem cautela pœnitens petat, vt absoluatur iuxta suæ Sanctitatis inten

intentionem virtute dictorum priuilegiorum. Quo præmisso, dicat confessor in hanc formam: *Auctoritate Apostolica mihi commissa absoluo te ab omnibus peccatis tuis, in quãtum possum, & restituo te sacramentis Ecclesiæ, & concedo tibi ingulgantiã plenariã, quam tibi concessam à Domino Papa, si fortè non morieris, eadẽ auctoritate reseruo pro vltimo articulo mortis, in nomine Patris, &c. ibid. art. 9.* de quo Cordub. *de indulgent. q.* 38. Nauar. *in sum. c.* 26. *n.* 31. Mirand. *d. art.* 8. §. *sed modo insurgit.*

30. Moniales S. Claræ sub cura Fratrum Minorum degentes gaudent præfatis concessionibus quoad absolutiones plenarias, & indulgentias. Item possunt plenariè absolui quater in anno ab omnibus peccatis qualitercunque commissis, & dispensari in votis ex fœminea leuitate emissis ea plenitudine, qua sua Sanctitas absolueret, & dispensaret, si earundem peccata in confessione auscultaret. Idemque concessit Leo X. in omnibus festiuitatibus Domini Sabbaoth, Virginis Mariæ, SS. Apostolorum Petri & Pauli, S.P.N. Francisci, S. Claræ, ac omnium Sanctorum, & per totam hebdomadam maiorem, de consensu tamen Prælatorum, & idem concessum est Fratribus Minoribus Obseruantiæ ab eodem Leone X. in festo S. Catherinæ virginis, & martyris. *ib. art.* 10. idem docet Mir. *sup. a.* 9. ex Collect. priuil. *verbo, absolutio extraordinaria quoad Fratres*, §. 7.

In Bull. orac. 64. *&* 74. *Leon. X.*

31. Summariè igitur per prædicta priuilegia possunt absolui plenariè Fratres Minores, & Moniales S. Claræ, ac Tertiariæ, aliæque religiosæ sub cura eorundem Fratrum viuentes, nec non & alij religiosi communicantes in priuilegiis; semel in vita, & in articulo mortis, item quater in anno, diebus, quibus maluerint, in festis Domini Sabbaoth, & Dominæ nostræ, omniumque Sanctorum, ac Apostolorum Petri & Pauli, S.P.N. Francisci, S. Claræ, S. Catherinæ martyris, & per totam maiorem hebdomadam. Sed aduertant communicantes in dictis priuilegiis Minorum, quod non sunt plenariè absoluendi in diebus festis S. Francisci, & S. Claræ, sed loco eorum possunt absolui in festis suorum Patronorum, vt v.g. Prædicatores in festis S. Dominici, & S. Catherinæ Senensis, & Augustinienses, in festis S. Augustini, & S. Monicæ. Aduertant etiam omnes religiosi volentes absolui virtute dictorum priuilegiorum, quod non possunt absolui à reseruatis in religione absque licentia superiorum, benè tamen poterunt quoad alia vti dictis concessionibus, saltem in foro conscientiæ. Sicque declaratum fuisse à R. P. Generali F. Francisco ab Angelis in quodam Capitulo Prouinciali Prouinciæ Castellæ, ipso præsente refert Corduba statim citandus, *ib. art.* 11. de quo Cordub. *in addit. ad comp. tit.*

absolutio,

absolutio extraordinaria quoad Fratres §.12.*ad finem in secunda impres.* Miranda.*d.q.*33.*a.*9.*&* 10.

32. Tandem aduerte, quòd virtute dictorum priuilegiorum non possunt Fratres dispensari in irregularitatibus, attentis tamen aliis, de quibus infrà *de dispensationibus*, optimè possunt. *ibid.art.* 12 *&* 13. Idem docet Miranda *dict.q.*33.*art.*11.

Item aduerte cum Auctore *in addit. Sum. tom.*3.*c.*10.*n.*1.*in fine.* Quantum ad indulgentias plenarias concedendas à confessore virtute dictorum priuilegiorum, quod iam non licet illas concedere post dictam plenariam absolutionem à peccatis: quia id sublatum est à Domino Paulo V. in sua reuocatione generali indulgentiarum pro Regularibus, excepta indulgentia plenaria pro articulo mortis, quam non tollit, imò ipsam de nouo concedit sua Sanctitas, vt videre est *citato loco Addit.c.*8. Vbi etiam addit Auctor, quòd virtute dictorum priuilegiorum non possunt absolui religiosi à casibus Bullæ in Cœna Domini. Vide *infrà de indulg.* vbi *n.*45. disputabimus, an præfatæ indulgentiæ reuocatæ à Domino Paulo V. sint reualidatæ per confirmationem nostrorum priuilegiorum ab ipso posthac factam.

De Absolutione quoad sæculares.

33. Papam posse concedere facultatem Regularibus, vt absoluant à casibus Episcopis reseruatis extra omne dubium est, propter plenissimam potestatem, & iurisdictionem, quam omnes habent immediatè à Deo, quamque nemo tollere potest ab eo, vel minuere. *tom.*1.*q.*61.*a.*1. de quo Suar *tom.*4.*de pœn.disp.* 29.*sect.*1.*con.*2. De casibus Episcopis reseruatis, vide D. Th. *in* 4.*dist.*19.*q.*1.*a.*9.*ad* 2. Nau.*in Man. c.*27.*à n.*276. Gutier. *Canon.q.*5.*n.*10. Miranda *tom.*1.*Manu.q* 46.*a.*2.

34. Religiosi præsentati iuxta formam *Clementinæ, Dudum, de sepulturis*, secluso quocumque alio priuilegio, habent circa peccatorum absolutiones eandem potestatē, quæ Curatis à iure communi concessa est. Vnde omnes ad se venientes absoluere possunt ab omnibus casibus Episcopis à iure reseruatis, imò & ab aliis specialiter, & non à iure sibi ipsis reseruatis, secundùm probabiliorem sententiam, quam tanquam omnino tutam esse amplectendam, & in praxi seruandam, tenet cōmunis, *ibid.a.*2. Quidquid in oppositum dicat Regin. *in praxi fori pœnitent.*1. *p.lib.*8.*c.*5.*n.*73. Suar.*tom.*4.*disp.*30.*sect.*2.*n.*16.

Bullar.bul. 11. *Eugenij* 35. Item possunt absoluere à censuris Episcopis reseruatis & dispensare in votis, in quibus ipsi Episcopi possunt per plurima

rima priuilegia Apostolica, quæ habentur in Bullario, qua facultate possunt vti, etiam extra suos Conuentus, *ibid.a.3.& 4.* de quo Syluest. *verbo confessor.2. q.5.n.5. & verbo casus q.5. num.5.* Armilla *verbo absolutio n.25. & verbo casus num.13.* Sanchez infrà citandus *c.43.à.n.4.*

4.n.11.& Bull. 11. Sixti 4.& Bull.37.n. 14. vbi refertur bulla Vrbani 4. & declarat nu.61. & Bull. 42.n. 2. & orac. 32.& bull. 22. Iulij 2. & bulla 7. Pauli 3. num.3.

Aduerte cum Auctore *in addit. summæ tom.4. c.118. n.18.* quòd licet per quandam declarationem Cardinalium factam auctoritate Clementis VIII. sublata sit etiam Regularibus potestas absoluendi à casibus Papæ, vel Episcopo reseruatis, id tamen fuit decretum pro sola Italia,& nõ pro aliis Prouinciis, vt patet ex tenore ipsius declarationis quam refert Quaranta in summa Bullarij *titulo. casus reseruati,pag.162.* Concordant cum Auctore Fr. Ioan. de la Cruz *in sua epitome lib.2. cap.6. fol.163.col.2.§.si arguas 2.* Portel *verbo confessor erga saculares n.22.§.at sicut,& verbo casus reseruati n.6.* Suarez *de pœnitentia disp.30.sect. 3.n.16.in fine*, Sanchez *lib.4. decalogi cap.43. num. 4.& seq.& cap.54. num.3.* loquens de votorum dispensatione,& commutatione,*& lib.2.cap.13. num.36.ad finem.* Vbi agens in terminis de dicta declaratione Cardinalium ait, pro sola Italia extra Romam procedere,& *dict.cap.43.n.14.& 15.* facultatem dispensandi concessam Religiosis extendi ad quoscumque subditos alterius diœcesis vndecumque venientes, idem firmat Villalobos *tract.9.diffic.62.* qui omnes scripserunt post dictam declarationem, qua non obstante subscripserunt nostræ sententiæ. Non est autem credendum (notat Portel, & benè) tot, ac tales viros in hoc deceptos fuisse & rem tam necessariam ignorasse, si extra Italiam illa prohibitio ligaret.

36. Adhuc etiam per dictam Bullam Pauli III. Pro Societate Iesu possunt alij Mendicantes, & Regulares per communicationem absoluere ab omnibus casibus, etiam Papæ reseruatis, exceptis contentis in Bulla Cœnæ Domini, nec non à quibuscumque censuris, tam à iure, quàm ab homine, etiam specialiter,& nominatim latis, dummodo parti satisfactio fiat, vel detur sufficiens cautio de satisfaciendo, etiam in foro fori extra sacramentum pœnitentiæ, vt constat ex quadam declaratione Pij V. data in quodam Iubilæo anno Domini 1568. si attentè eius verba perpendantur, verba enim posita in priuilegiis, *auditis eorum confessionibus*, debent explicari, & intelligi secundùm iuris dispositionem, nimirum, vt absolutio à peccatis in confessione sacramentali fiat, à censuris verò extra illam possit fieri, *ibid.dict.q.61.a.5 6.& 7 & citato loco addit. summa.* Vbi resoluit Auctor non esse sublata hæc priuilegia per dictã declarationem Cardinalium à nobis numero præcedenti relatam.

tam.de quo Nau.*lib.5.conſ.titulo de ſentent,excommun.conſ.26.pag.605.in 1.impreſ.* Soto *in 4.diſt.*18.*a.*5.*col.*9.Armilla *verbo excommunicatio* §.20.Ledeſma 2.4.*q.*29.*a.*9.

Idem docet Sanchez quo ad cautionem de ſatisfaciendo præſtandam *lib.*2. *decalogi c.*13.*n.*23. vbi nomine cautionis intelligit pignoratitiam,aut fideiuſſoriam,vel ſaltem iuratoriam, & *num.*34. ait, id non eſſe præſtandum in mortis articulo, quando iam,loquela, aut vſu rationis quis deſtitutus eſt, idem tradit Suarez *de cenſuris diſp.*7. *ſect.*5.*n.*39. *& ſeq.*vbi reſoluit *num.*44.quòd quando ponitur in priuilegio, vel Bulla clauſula, *ſatisfacta parte*,vel ſimilis, abſolutio eſt irrita,ſi aliter fiat. Secus verò,quando poteſtas conceditur abſque tali clauſula limitante,ad quod citat Caietan.*ſumm. verbo, abſolutio.*Armilla *n.*48.Soto *in* 4.*diſtinct.*22.*quæſt.*2.*art.*3. idem ſentit Reginald.infrà citandus.

37. Verum eſt tamen, quòd vt tali abſolutioni fides adhibeatur in foro exteriori, debet pœnitens abſolutus præſentare ſchedulam ſignatam à confeſſario coram notario, & teſtibus, qui teſtificentur parti iam feciſſe ſatis, ab excommunicationéque ſolutum eſſe, itemque ipſe notarius debet ſubſcribere ſchedulam, vt rectè notat Nauarr. *vbi ſupra,& in ſumma cap.*27.*n.*42.*ibidem citato a.*6.*ad finem.*

38. Poſſunt etiam dicti confeſſores abſoluere manifeſtum Clerici percuſſoré in caſibus ad Epiſcopum pertinentibus,ſatiſfactione partis manifeſta præmiſſa, vel à reo parato congruè ſatisfacere oblata:quòd ſi pars offenſa id renuat,fortè vt ipſum reum vexet,non eſt præſtanda alias ſatisfactio:quando enim iſta non eſt poſſibilis, quacumque ex cauſa ſit,ſufficit idonea cautio, vel iuratoria, ex doctrina communi Doctorum *ibid.art.*8. de quo Philippus Francus *in c. ſolet, de ſentent. excommunic. lib.*6,*num.*8. Couar. *in cap. alma mater* 1.*p.*§.11.*num.*11.*col.*4. Reginal.1.*part.fori pœnit.lib.*9.*cap.*4.*ſect.*2.*num.*65.*&* 66.

39. Prælati Regulares iuriſdictione quaſi Epiſcopali pollentes licèt habeant eandem facultatem abſoluendi ſuos ſubditos,quam habent Epiſcopi erga ſuos in caſibus iure ſpeciali illis commiſſis à Concilio Tridentino, per Bullam Pij V. hæc tamen non extenditur ad ſeculares. *ibid.a.*9.

40. Pro quo eſt quædam declaratio Cardinalium apud Marzillam *lib.*3. *de pœnitentia tit.* 9.*c.*30.quæ ſic ſe habet. *In hoc decreto* (S.Concilij Tridentini *loco citato*) *non comprehenduntur inferiores habentes iuriſdictionem ordinariam, & quaſi Epiſcopalem,ſed tantùm Epiſcopi priuatiuè quoad alios.*Sed hoc debet intelligi circa caſus Bullæ Cœnæ,quia pro aliis extra hos, etiam

Trid. ſeſſ. 24. *c.*6. *de reform.* *Bull. bulla* 13. *Pij V.*

etiam Papæ reseruatis habent potestatem Regulares absoluendi sæculares per dictam Bullam Pauli III. pro Societate Iesu, vt proximè *n.* 35. dictum est à nobis.

41. Licèt præcitata priuilegia Regularium quoad absolutiones sæcularium sint reuocata per Concilium Tridentinum, sic declarante sacra Congregatione Cardinalium auctoritate Domini Papæ anno Domini 1577. post eam tamen declarationem Gregorius XIII. declarauit non esse suæ intentionis, quod per talem reuocationem sit derogatum facultati factæ dictæ Societati Iesu, eámque, quatenus opus sit, de nouo confirmauit, & concessit, quod actum est anno Domini 1583. quo priuilegio per communicationem possunt tutò Mendicantes, & cum Mendicantibus communicantes vti, *ibid. art.* 13. *& q.* 55. *art.* 17. *eodem tom.* 1. & infrà redibit sermo de communicatione priuilegiorum. Vide Sanchez, & Auctores citandos *n. sequent.* *Trid. sess. 14. cap. 7.*

42. Nec etiam suspenduntur dicta priuilegia per Bullam Cruciatæ, sunt enim realia concernentia Religionem, & non singulares personas, in Cruciata autem non suspenduntur, nisi priuilegia personalia singularibus personis immediatè concessa, & non realia, ideóque liberè vti possunt Religiosi eorum concessionibus erga sæculares non habentes Bullam Cruciatæ in locis, vbi publicatur, iuxta sententiam doctissimorum virorum statim citandorum, quæ securè in praxi sequi potest etiamsi concedatur, oppositam speculatiuè esse veriorem, & nostram speculatiuè falsam, quod vltimum negamus. *ibid. art.* 14. de quo Soto *in* 4. *dist.* 32. *q.* 1. *art.* 3. *col.* 2. Corduba *lib.* 1. *quæstionar. quæst.* 1. *n.* 98. Henriquez *l.* 7. *de indulg. c.* 28. *n.* 7. *& in Comment. littera Z.* idem docent Villalobos *tract.* 27. *de Bulla Cruciata, clausula* 12. *num.* 7. idem Henriquez *lib.* 6. *de pœnitent. c.* 16. *n.* 7. *qui dicto lib.* 7. *de indulgen. c.* 28. *num.* 7. *& c.* 21. *n.* 3. *in comment. littera* R. tenet in anno Iubilæi Centesimi etiam non suspendi, Lessius *de instit. lib.* 2. *c.* 42. *dub.* 12. *n.* 60. *vers. responderi potest*, quos refert, & sequitur Sanchez *lib.* 4. *Decalog. c.* 54. *n.* 61. *&* 62.

43. Verum est tamen, quod fruentes dicto priuilegio aliquando iusta de causa poterunt illo non vti, & pœnitentem remittere ad suum prælatum, tum quia sic videtur esse mens Papæ concedentis, vt prouideatur saluti animarum, tum etiam, quia possunt renunciare suo priuilegio non tangente ius superioris, aut tertij. At peccant grauiter, si post auditam confessionem peccatorum reseruatorum sine iusta causa remittant in præiudicium pœnitentis eadem peccata repetere, cogentes,

ne

ne iugum confessionis reddatur onerosum, sed Episcopus ad id semper ex officio tenetur. *ibid. art.* 15. de quo Henriq. *vbi suprà cap.* 18. *n.* 2. Nauar. *in Manua. preludio* 9. *n.* 12. & non dissentit Miranda *tom.* 1. *quæst.* 46. *art.* 12. Sanchez *dicto cap.* 54. *n.* 12. vbi agens de commutatione votorum, docet nullam esse culpam ea nolle commutare per priuilegia Regularium, secus per Bullam, aut Iubilæum.

34. Absolutio à censuris in foro conscientiæ importat exercitium potestatis concessæ in salutem animarum, taliter quòd anima ligata vinculo excommunicationis fiat libera, & absoluta coram Deo, & non coram Ecclesia, nec per illam tollitur ius tertij, potéstque fieri extra sacramentum à non Sacerdote. At absolutio in foro pœnitentiæ à Solis Sacerdotibus approbatis fit intra sacramentum confessionis & extra illud nō potest fieri. Vnde absolutus ab excommunicatione in foro conscientiæ tantùm, ita se debet habere, ac si iniustè in foro exteriori esset excommunicatus. *ibid. art.* 10. de quo Couarruuias *in c. alma mater.* §. 11. *n.* 6. 1. *part.* & §. 9. *n.* 7. *conclus.* 4. Soto *in* 4. *distin.* 22. *quæst.* 1. *art.* 3. Nauar. *cap.* 27. *num.* 3. & 38. Syluest. *verbo absolutio* 1. §. 1. *part.* 3. Idem tradit Miranda post citatos Auctores *tom.* 1. *quæst.* 46. *art.* 7. & 8. ad quod adhuc vide eundem Nauar. *dicto cap.* 27. *n.* 43. & Simancas *de Catholic. instit. cap.* 47. *num.* 79.

45. Religiosus ad audiendas confessiones non approbatus ab ordinario non potest absoluere ab excommunicatione minori, cùm careat iurisdictione ad absoluendum sæculares à mortalibus, iuxta veriorem sententiam Caietani contra Nauarrum, & per consequens videtur incidere in excommunicationem *Clementina, Dudum*, si de facto absoluat. Opposita tamen sententia verior est; non enim credendum est, tam graué pœnam excommunicationis maioris ipso facto imponi religioso absoluenti ab excommunicatione minori, cùm pœna debeat commensurari culpæ. At à tali absolutione danda caueant omninò Religiosi simplices Sacerdotes, *ibid. art.* 11. de quo etiam *Auctor in summa tom.* 1. *cap.* 86. *n.* 2. Caiet. *verbo excommunicatio minor pag.* 354. Soto *in* 4. *d.* 22. *q.* 2. *art.* 3. Nau. *in Manual. c.* 27. *n.* 25. Syluest. *verbo excommunicatio* 7. *n.* 37. & *verbo absolutio* 1. *num.* 3. Idem sentire videtur Villalobos 1. *p. summa tract.* 17. *diffi.* 32. *n.* 9. quidquid Mirand. *tom.* 1. *Man. quæst.* 46. *a.* 10. dicat.

46. Religiosi absoluentes plenariè à pœna, & à culpa sine speciali priuilegio sibi ipsis, aut pœnitentibus concesso, quod idem est, ac concedere indulgentiam plenariam, incidunt in excom

excommunicationem *Clementina* 2. *§.ad hoc,de pœnit.& remis. ibid.art.*12.de quo Syluest.*tit.excommunicat.*7.*n*.41.

Sed aduerte, quòd in dicta Clementina citata ad marginem dicti articuli 2. (& fortè per incuriam Typographi) solùm fit mentio de quæstionibus eleemosynarum, quibus ibidem prohibetur, sed non sub censura Ecclesiastica, plenariam peccatorum remissionem indulgere, & absoluere à pœna,& à culpa,vt videre est in litera. At id expresse prohibetur sub excommunicatione Papæ reseruata *in Clemen.*1.*de priuileg.& excessib.&c.* & idem docet Miranda *suprà art.*9.

47. Parentes Fratrum plenariè absolui possunt à culpa, & à pœna in articulo mortis per confessorem ab ipsis electum ex concessione Calixti III. apud Bullarium, quæ indulgentia non est sublata per D. Paulum V. quia solùm reuocauit indulgentias concessas ipsis Fratribus directè, non verò eas, quæ conceduntur intuitu Fratrum, *tom.*3.*q.*27. *art.*2. *& in addit.summæ tom.*3.*cap.*11.*in fine*, de quo *infrà de indulgentijs, n.*46. & 54. redibit sermo. *Bullar. orac.*2. *Calixti* 3. *& Bull.* 8. *Clem.*8.

48. Prouinciales Indiarum, & Fratres de eorum commissione possunt absoluere omnes Indos conuersos ad fidem, & Christicolas comitantes religiosos ad opus conuersionis, nec non & ipsos religiosos,etiam alterius ordinis ab omni censura, etiam de reseruatis in Cœna Domini, in vtroque foro, in quo habent omnimodam Papæ auctoritatem, quantam iudicauerint expedire, pro conuersione Indorum, eorúmque manutenentia, & profectu in Fide Catholica, & obedientiæ Ecclesiæ Romanæ, ex Adriano IV. pro Minoribus apud Bullarium. *Bullar. Bulla* 1. *Adrian.*6. *n.*8.

Item Episcopi Meridionales, Occidentales Indiarum, & illi, quibus specialiter id commiserint, possunt absoluere nouiter conuersos, etiam alienæ diœcesis à casibus Cœnæ Domini, ex Paulo III. & hoc etiam in foro iudiciali, nec tollitur hæc facultas per publicationem Bullæ in Cœna Domini, quæ quotannis Romæ fit in die Iouis Sancti, vt diximus *suprà num.*3.*tom.*2.*quæst.*99.*art.*1. vide infrà *de Indorum priuilegijs, à num.*1.

49. Fratres Minores in Austria & Bohemia, possunt ad pœnitentiam, & fidei communionem recipere quoscunque Lutheranos, eosque iniuncta pœnitentia plenariè absoluere, & ad Ecclesiæ vnitatem restituere, ex concessione Pauli III. quo possunt frui alij religiosi viuentes in aliis terris infidelium, nec censetur reuocata pro illis regionibus per Bullam Cœnæ, vt in simili tenet P. Sosa in explicatione Bullæ Cœnæ *Bullar. orac.* 6. *Paul.*3.

D *disp.*100.

*d.*100. *n.*2. de religiosis missis à Papa ad prædicandum hæreticis cum potestate illos absoluendi, quam non reuocari per dictam Bullam Cœnæ asserit, aliàs sequeretur magna confusio. de quo Portel *in addit. ad dubia Regularia, verbo communicatio cum hæreticis n.*25.

Bullra. vrac. 5. PijV. 50. Item Pius V. concessit Prouincialibus apud Indos, vt eligant in quolibet Conuentu duos Fratres doctos, qui habeant auctoritatem absoluendi à casibus Bullæ Cœnæ, vt habetur apud Bullarium.

51. Facultas absoluendi plenariè extenditur ad peccata commissa post concessionem ipsius facultatis, nec per hoc datur materia delinquendi, licèt detur aliqualis occasio in genere. *tom.*2.*q.*42.*art.*2.

Idem docent Enriquez loquens de absolutione à reseruatis virtute Iubilæi, *lib.*6.*de pœnit.cap.*16.*num.*3. Sanchez agens de commutatione votorum per Bullam, vel Iubilæum, *lib.*4.*Decalogi cap.*54.*n.*26. *& de casibus reseruatis, n.*27. *&* 28. Portel *verbo, casus reseruati, n.*13. refértque ad idem Vega 1.*p summa cap.*49. *casu* 5. & tandem Villalobos 1.*p. summa tract.*9.*diff.*64. *n.*5. idem innuit.

NOTÆ.

52. Circa *n.* 12. resoluta. Idem docet Portel *vbi suprà n.*32. *&* 33. vbi resoluit, nouitium semel absolutum ab excommunicatione in causa ob iniectionem manuum violentarum commissam in nouitiatu, non reincidere in illam, si fuit absolutus à Magistro nouitiorum, vel ab alio confessore sæcularium per Bullam præfatam Pauli III. quia per illam etiam absolui possunt sæculares ab illa censura, absque eo quòd reincidant, quidquid dicat Sayro *lib.*5.*de censuris, cap.*28. motus ex *cap. eos qui, de sentent. excomm. lib.*6. Quia iste textus loquitur de absoluto ob mortis periculum, vel aliud impedimentum ab eo, qui aliàs non poterat. Item notat idem Portel *dict. num.*33. idem posse circa moniales, & earum nouitias, & seruitrices, Vicarios, seu Confessores earundem Monialium, & id ipsum repetit *verbo, Moniales, n.*12. & habetur *in Compendio Minorum, verbo Moniales,* § 12.

53. Circa *num.*20. *ad finem,* vide Sanchez *lib.*1. *ad præcepta cap.*9. *num.*35. vbi docet, quòd quando aliqua venialia simul cum mortalibus confitentur sacerdoti simplici, indirectè, & per accidens virtute absolutionis datæ manent absoluta mortalia, & excusabitur pœnitens ab eis iterum confitendis, ratione,

tione iustæ ignorantiæ, eo quòd (inquit) iuxta probabilem sententiam, vera illius sacerdotis iurisdictio credatur, *& lib.2.c. 13.n.15.* resoluit deficiente sacerdote approbato, si simplex confessionem constituti in articulo, aut periculo mortis audire cœpit, vel inferior approbatus defectu superioris, cui casus reseruatur, & ante absolutionem adsit legitimus confessarius, vel superior, posse priorem simplicem sacerdotem, vel inferiorem approbatum confessionem cœptam perficere. Et hanc partem dicit tenere Enriquez *lib.6. de pœnit. cap.11. n.8.* & esse satis probabilem docet Zambrano *de casibus articuli mortis, cap.4. dub.5.n.4.* & plures alios quos ibi refert.

54. Circa *num.* 35. resoluta. Idem docet Sanchez, quoad dispensationem, & commutationem votorum faciendam extra Sacramentum confessionis, *dicto cap.43. num.16. & 17. & dict. cap.54. num.15. & 16.* Vbi idem resoluit, quando dispensatio, aut commutatio fit virtute Bullæ, aut Iubilæi, quam posse fieri extra confessionem tenere debent, qui censent, absolutionem à censuris posse extra eam impendi, virtute priuilegiorum religionis. Idque, ait, videtur tenere Soto *lib.4. de iustit. quæst.4. art.3. col.9. vers. post hæc, de priuilegijs,* & in propriis terminis docet Enriquez *lib.7. de indulgentijs, cap. 30. num. 6.* Quem, & alios ibi pro nostra sententia citat, quidquid dicat Suarez *de censuris, disput.7. sect.5. num.36. & sequentibus.*

55. Circa eundem *num.*35. *§. verum est tamen.* Idem cum Nauarro placet Suario *tom.5. de censuris, disp.7. sect.5. num.26. 27. & 28.* Vbi ait, ex doctrina eiusdem Nauarri constare, testimonium confessoris esse sufficiens, & alia testimonia solùm requiri, vt iuridicè constet, illud esse testimonium talis confessoris: Quapropter si ipsemet confessor personaliter adsit, & coram iudice id testificetur, multo magis sufficiet. Et concludit, quòd si alia via sufficienter constet, illam esse confessoris subscriptionem, eandem habere vim, & auctoritatem, quidquid in oppositum teneat Peña *in Directorio Inquisitorum, 2. part. in scholijs ad Concil. Tarraconense, comment. 25.* Quem sequitur Salzedo *in practic. crimin. canon. cap.* 109.

56. Circa *num.*37. resoluta. Idem docent post nostrum Auctorem F. Ioannes Crucius *lib.1. de statu relig. cap.6. dub. 16.* Ludouic. Beja *in respons. casuum conscientiæ, part.4. casu 37. initio*, Sanchez *lib.8. de matrimon. disput.2. num.13. & lib.2. Decalog. cap. 11. num. 7.* nouissimè Iacobus Grafis *tom. 2. consil. sub tit. de homicidio, consil. 2. num. 23. & sequentibus,*

 quos

quos refert Barbosa *in remissionibus ad Trident.dict.cap.6.n.7.* Licèt Sanchez id non admittat quantum ad absolutionem ab hæresi,neque talem, ait,facultatem competere dictis prælatis Regularibus quoad suos subditos absoluendos virtute dicti decreti Tridentini,sed ex priuilegio præfato Pij V.specialiter id ad illos extendentis,quia (inquit)nomine Episcoporum in eo decreto(etiam si sint ordinum Generales) non comprehenduntur.

Vera sententia Auctoris. Sed nullo nititur sufficienti fundamento, quo nos deterreat à sententia Auctoris (quæ vera est) amplectanda. Nam dicti superiores Regulares iurisdictione quasi Episcopali fungentes, verè, & propriè sunt ordinarij, & quasi Episcopi suorum subditorum; & possunt erga eos, quidquid Episcopus erga suos, imò, & quidquid Summus Pontifex erga omnes fideles,si non esset eorum iurisdictio,& potestas restricta,& limitata, vt loquendo de Episcopis respectu ouium suarum Diœcesum,ex sententia præstantissimorum Doctorum tradit hoc articulo Auctor, & loquendo de prælatis Regularibus præfatis resoluit etiam *tom.1.quæst.23.art.1.*& nos dicemus infrà *resolut. 68. de generalibus ordinum num.* 2. Atque ita comprehendi sub nomine Episcoporum respectu religiosorum subditorum in dicto decreto consequenter, ac meritò asserendum est. Quantum verò ad absolutionem ab hæresi occulta,cuius absoluendæ potestas in foro conscientiæ tantum datur Episcopis, idem videtur dicendum,ex vi dicti decreti posse, inquam, dictos prælatos Regulares,quales sunt Generales,& Prouinciales, absoluere suos subditos à crimine huiusmodi hæresis occultæ. Sed de hoc diximus,suprà *resolut.3.de absolutione quoad Fratres,n.4. & 5.*iam esse sublatam talem potestatem dictis prælatis per Bullam Cœnæ, imo & Episcopis per quandam declarationem Cardinalium.

RESOLVTIO IV.

De Abortu.

1. SIxtus V.edidit quandam validam, & rigorosam constitutionem contra procurantes,consulentes, aut auxiliantes abortum fœtus animati, vel inanimati, quam Gregorius XIV.reduxit ad terminos iuris communis, moderando eius pœnas, in duobus præcipuè. Primò quantum ad reseruationem excommunicationis Sedi Apostolicæ, decernens quòd quilibet confessor ab Ordinario approbatus, & ad hoc specialiter

specialiter deputatus potest ab ea absoluere in foro conscientiæ tantùm. Secundò quantum ad procurantes abortum fœtus inanimati, aut exhibentes mulieribus, aut sumentes venena sterilitatis, consulentes, aut auxiliantes, reducendo pœnas Sixti V. ad terminos iuris communis, & Concilij Tridentini, sed quoad alia relinquit Bullam ipsius Sixti in suo robore, ac vigore. Vnde ex dicta moderatione Gregorij colligitur

2. Primò, quòd hodie procurans abortum fœtus animati, secuto effectu incurrit excommunicationem, sed non reseruatam Papæ; ac per consequens potest ab ea absoluere Episcopus, vel confessor ad id specialiter ab eo deputatus, vt expressè habetur in dicta constitutione Gregorij, & hoc in foro conscientiæ tantùm, per quod innuit Pontifex in foro exteriori absolutionem reseruatam esse Sedi Apostolicæ. Verum est tamen, quòd prælati Regulares possunt suos subditos per sua priuilegia absoluere ab hoc crimine, etiam in foro exteriori, non obstante, quòd dicta priuilegia quoad hoc fuerunt à Sixto V. reuocata, & per Gregorium XIII. non reualidata, quia postea per Clementem VIII. fuerunt viuificata, & reualidata in confirmatione priuilegiorum, quam fecit, ex certa scientia, pro Ordine Minorum, & confirmauit posthac Dominus Paulus V. per suam Bullam anno Domini 1609. quam vidi sub sigillo authentico, confirmatio autem, ex certa scientia, reualidat inualidum, & abrogatum, *vt infrà resolutione de priuilegiis* videbimus. *tom. 2. q. 33. a. 4.*

3. Secundò colligitur, quòd modò procurans, consulens, vel deformans embrionem inanimatum, aut propinans mulieri, aut viro potum, quo eis generandi potentia impediatur, vel qui prægnantem abortiri facit, antequam fœtus anima rationali sit informatus, non incurrit excommunicationem, nec irregularitatem, quia ius commune, *cap. quod vero, c. Moyses 32. q. 2. cap. sicut ex literarum, cap. si aliquis, de homicid.* tales pœnas huic crimini non imponit. Secus si fœtus sit animatus, *ibid. §. aduertendum insuper.*

4. Tertiò colligitur, quòd procurans huiusmodi abortum fœtus animati, si sit Clericus, vel regularis, secuto effectu manet priuatus officio, beneficio, vel alia dignitate Ecclesiastica, & inhabilis ad alia in posterum. Item à iudice Ecclesiastico post probatum delictum, est degradandus, & Curiæ sæculari tradendus, quia quantum ad hoc nihil est innouatum à Gregorio XIV. nec ab alio Pontifice circa Bullam Sixti V. *ibid. §. vltimo est notandum.*

5. Vltimò deducitur, quòd nec Episcopus, neque Prouinciales Mendicantium possunt dispensare cum suis subditis in irregularitate ex hoc crimine prouenientе, quia licet ex Tridentino Episcopi, & ex priuilegio Martini V. prælati Regulares possint dispensare in irregularitate procedente ex homicidio voluntario occulto, hoc tamen non extenditur ad dispẽsandum in homicidio qualificato, cuiusmodi est occidere cum veneno creaturam anima rationali informatam, tollendo ipsi vitam temporalem,& æternam.*ibid.q.*3.§.2.*est notandum,& in Addit.summ.tom.*3.*c.*13.*n.*4. de quo vide Azor *tom.* 2.*l.*2.*c.*26. §.*iure Canonico,*Sayro *de censuris lib.*3.*cap.*35.*n.*27.Quaranta *in summa Bullarij,verbo,abortus,num.*3.

Trid.sess. 14.*c.*7. *de reform.*

6. Scio Portel,*verbo,abortus num.*10. quem refert & sequitur Villalob.2.*part.summa tract.*12.*diffi.*14.*n*,6. tenere, dictos Prælatos Regulares posse dispensare cum suis subditis super hac irregularitate, non obstante ratione à nobis proximè adducta,quia,inquit,priuilegium Martini V.concedit in communi, vt possint absoluere, & dispensare in homicidio voluntario absolutè, & generaliter, non distinguendo de abortu fœtus animati,vel de homicidio adulti,seu alio homicidio qualificato,ergo cùm lex non distinguat, nec nos distinguere debemus, vt noti iuris est. Quod & confirmat efficaciùs, quia licet Sixtus V. reuocauerit priuilegia Regularium quantum ad hoc, & Gregorius XIII. non reualidauerit, vt asserit Auctor *citato art.*4.Clemens tamen VIII.postea confirmauit, ex certa scientia,priuilegia Minorum,quæ confirmatio,ex certa scientia,reualidat inualidum, vt iam suprà diximus, ac per consequens possunt præfati prælati per sua priuilegia iam reualidata dispẽsare super tali homicidio fœtus animati. Quæ opinio mihi videtur probabilis,& aliàs conformis doctrinæ Auctoris *in d.c.* 4.*vbi* §. *circa quam constitutionem.* præfatam rationem ponderat ad affirmandum prælatos posse absoluere ab excommunicatione lata contra procurantes abortum fœtus animati,licèt ipse expresè oppositam teneat *ibid.* §. 2. notandum quantum ad dispensationem irregularitatis (& fortè non teneret, si rem altiùs pensaret)ac ideo tuto in praxi potest amplecti, non enim minus militare videtur ratio adducta ab Auctore in dispensatione irregularitatis, ac in absolutione excommunicationis. vide *sup.de absolut.quoad fratres num.*7.

Illustratur doctrina Auctoris.

7. Obseruat item idem Portel, & benè, quòd Sixtus V.in hoc casu tantùm reseruauit irregularitatem, & non inhabilitatem contractam ex tali delicto, quapropter non prohibentur prælati super illa dispensare, sicut in simili asserit Auct.*tom.*1 *quæst.*24.

quæst.24. art.vltimo; posse dictos prælatos dispensare cum suis subditis in inhabilitate contracta à Religiosis admittentibus fœminas intra clausuram Conuentus, nisi ad maiorem abundantiam, & securitatem velint in dicta inhabilitate dispensare virtute cuiusdam priuilegij Gregorij XIV. pro ministris infirmorum in Italia, relati à Capuccino, *verbo absolutio ordinaria quoad Fratres, fol.27.* & tradit Auctor *tom.1.q.20.a.18.& 20.* idem firmat Villalobos *vbi suprà n.7.*

8. Tandem aduerte cum eodem Portel *loco citato num.5.* quòd confessores Regulares possunt absoluere sæculares ab hac excommunicatione per priuilegia, per quæ habent facultatem absoluendi à censuris reseruatis Papæ vel Episcopo extra casus in Cæna Domini, de quo *suprà, de absolutione quoad sæculares num.35.* quamuis tutius esse, addit ipse Portel, quod sint confessores specialiter ad id deputati à suis superioribus propter specialem destinationem requisitam à Gregorio XIV. sicut specialiter deputantur à Prouincialibus ad dispensandum cum coniugatis ad petendum debitum impeditis voto, aut coitu incestuoso intra secundum gradum. Primum probabilius videtur, secundum tutius, elige quòd magis placuerit.

NOTÆ.

9. Aduerte, quòd clericus, vel Regularis causam abortus præbens, dubius tamen de animatione fœtus, manet irregularis; in dubio enim facti homicidij irregularem reputare se debet: Ita ex nostro Auctore *tom.1. summa cap.174.n.4.§. y el quedudare*, docet Sanchez *lib.1. Decalogi, cap.10.num.43.* & sequitur Portel *in Addit. ad dubia, verbo, abortus num.1.* hoc tamen procedere quoad priuationem suscipiendi ordines, ac in illis ministrandi, non verò quoad priuationem officij, vel beneficij, & inhabilitatem ad illa, limitat ipse Sanchez *num.45.* quia pœna ordinaria statuta delicto certo, non est imponenda delicto dubio, sed arbitraria pro dubij qualitate, ex traditis à Syluestro *verbo homicidium 3.q.* Maiolo *de irregularit.lib.1. c.1.n.3.reg.7.& lib.5.c.51.n.10.vers.secundum limitatur.*

10. An autem consulens abortum, qui facta sufficienti diligentia ad inuestigandam veritatem, adhuc manet dubius an secluso consilio esset alter eodem prorsus animo perpetraturus abortum, ac proinde an consilium operatum sit aliquid, censendus sit irregularis? maior est difficultas, Sanchez *vbi suprà n.44.* agens de consulente homicidium, resoluit, quòd quando homicidium constat, & solùm dubitatur de operatione, seu

effectu consilij, censendus est irregularis in foro conscientiæ, imò & in foro externo, quia stat præsumptio, & possessio contra consulentem, dum ipse oppositum non probat, ac ideo censetur factum certum, vt id consilium fuerit operatum, cui adhæret Portel *vbi suprà num.2.*

11. Qui etiam *num.3.* resoluit, eum qui abortum suo nomine factum ratum habuit, postquam iam peractum est, qui tamen non iussit, nec consuluit, non incurrere irregularitatem, nec cæteras pœnas impositas à Sixto V. quia is ad hoc homicidium non est cooperatus. Neque ad hunc casum extenditur dispositio *cap. cùm quis, de sentent. excommunic. lib. 6. & cap. fœlicis, de pœnis, in sexto, & Clementina 1. eodem titulo.* Vbi pœnæ latæ contra percussores clerici, Cardinalis, vel Episcopi extenduntur ad ratum habentes quod suo nomine factum est, vt loquens de homicidio ordinario tradit Suarez *de censur disp. 44. sect. 3. n. 25.* quia pœna committentis delictum non extenditur ad ratum habentem, nisi in casibus iure expressis. Vnde si in præcitatis iuribus non exprimeretur ratihabitio, vtique non comprehenderetur, vt benè notat idem Suarez *dict. n. 25. & seqq.* & sequitur Portel, loquens de abortum ratum habente suo nomine factum, *d. n.* 3. vbi in fine addit quod si approbauit, seu ratum habuit abortum, antequam fieret, dicens paranti illum, *benefacies*, incurrere pœnas Sixti, secuto abortu, ac per consequens fieri irregularem, quia iam ad occisionem fœtus animati cooperatus est.

12. Addo cum eodem Portel *suprà num.4.* incurrere irregularitatem, & cæteras pœnas eum, qui consuluit fœminæ abortum tempore, quo nondum erat fœtus animatus, intendens, vt ante fœtus anima rationali informationem abortiret, illa verò non adhibuit medicamenta ad id efficiendum, nisi post fœtum animatum, & tandem abortus secutus est: quia tenebatur suum consilium explicare, vel mandatum reuocare efficaciter, ne fieret talis abortus post fœtum animatum, idque colligitur *ex cap. vltimo, de homicidio, lib. 6.*

13. Item obserua cum Auctore *tom. 1. summæ, cap. 5. n. 2. ad finem*, quòd pater creaturæ, seu fœtus animati cui mater aperuit se velle potionibus procurare abortum, & tacuit, secuto effectu manet irregularis, quia ex debito iustitiæ tenebatur vt pater tueri vitam filij contradicendo, & impediendo talem effectum. Additque, post quadraginta dies à conceptu si dubium sit, an fœtus sit masculus, aut fœmina, præsumendum esse, quòd sit masculus, ad effectum incurrendi irregularitatem, quia masculis infunditur anima rationalis in quadragesimo

mo die à conceptione, vt ait Nauarr. *c.27.n.222.* idem firmat Portel *d. verbo abortus, n.*14.

14. An autem prælati potentes diſpenſare in hac irregularitate, poſſint id committere, ſeu delegare ſuam poteſtatem, vt alter diſpenſet, quæri non immeritò poteſt. Portel *vbi ſuprà, n.*12. tenet partem affirmantem, cui libenter aſſentio, quia poteſtas competens ex priuilegio perpetuo (quale eſt priuilegium Martini V. de quo ſuprà) dat iuriſdictionem ordinariam, vt communiter docent Iuriſtæ, & probat Sanchez *lib.2. de matrim. diſp.*40.*n.*14. ac proinde eſt delegabilis, *cap. cùm Epiſcopus, de offic. ordin.* & multis adductis tradit idem Sanchez *lib.3. de matrim. diſp.*31.*n.*1.

15. Sed aduerte cum eodem Portel *ibid. n.*13. quòd dicti prælati non poſſunt diſpenſare in hac irregularitate, quando prouenit ex delicto talis abortus notorio, quia Martinus V. in præfata Bulla tantum concedit pro homicidio occulto diſpenſandi facultatem. Ibidem tamen addit, eſſe probabile, poſſe diſpenſare in homicidio manifeſto, ſeu notorio apud Fratres, occulto verò apud ſæculares, pro quo citat Corduba *in ſumm. q.*34. & Vega *in ſumm. p.2.c.15. caſu 6.* ſed Corduba ait, ſecurius eſſe in hoc caſu recurrere ad Papam, & Miranda abſolutè tenet partem negantem, *tom.2.q.8, art.10. concl.2.* quando ſcilicet delictum eſt notorium, ita vt in iudicio probari queat. At Vega intrepidè ſequitur affirmantem partem, quæ mihi etiam ſatis probabilis videtur, non obſtante quòd oppoſita ſit tutior.

RESOLVTIO V.

De Adulterio.

1. IN caſibus, in quibus licet Epiſcopis diſpenſare cum ſuis clericis in pœnis Eccleſiaſticis debitis adulterio, peracta pœnitentia, iuxta *cap. & ſi clerici, §. de adulterijs, de iudic.* poſſunt ſimiliter diſpenſare ſuperiores Regularium habentes iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem cum ſuis ſubditis, reſtituendo priuatos ab officiis, & inhabiles ad ea propter dictum crimen: imo, & ante peractam pœnitentiam idem poſſunt tam Epiſcopi, quàm ſuperiores Regularium, dummodo adſit vrgens, & legitima cauſa, *tom.1.q.24.art.17.* de quo Syluest. *verb. caſus, q.1. caſu* 13.14. *&* 15.

NOTÆ.

2. Idem docet Mirand. *tom.2. quaſt.9. art.3. concluſ.3.* vbi

resoluit, quòd in pœnis, seu irregularitatibus adulterio minoribus possunt dicti Prælati Regulares dispensare, iuxta dictum §. *de adulterijs.* Vnde à contrario sensu in his, quæ adulterio sunt maiora, non possunt, attento iure communi, quale est crimen sodomiæ, in quo, & aliis grauissimis, quæ enumerant Couar. *in* 4.*p.c.*6.§.8.*n.*2.*&* 3.& Salzedo *in pract.c.*86. non possunt Episcopi de iure communi dispensare. Quæ autem crimina sint adulterio maiora Pontifici reseruata, tradit Syluest. *vbi suprà.* In quibus etiam Prælati Regulares dispensant per sua priuilegia, exceptis homicidio voluntario, mutilatione membrorum, ac bigamia.

Quomodo sit puniendus monachus ob crimen adulterij, vide *infrà resol.*48.*n.*23.

RESOLVTIO VI.

De Affinitate.

1. AFFINITAS non contrahitur ex copula carnali inter consanguineos extra secundum gradum, ac per consequens nullum superuenit impedimentum, tam ad matrimonium contrahendum, quàm ad vtendum iam contracto quoad petitionem debiti, quæ est sententia probabilior, quàm opposita, eámque tanquam manifestam ex decreto Tridentini firmauerunt Doctores Salmantini, & Complutenses super eo consulti. Sed aduerte, quod non sufficit habere copulam carnalem cum consanguinea intra secundum gradum vxoris propriæ, ad hoc vt prohibeatur quis petere debitum, sed necessarium omnino est, quòd in ea copula recipiatur semen intra vas naturale, alias non contrahitur affinitas, *tom.*1.*quæst.*63.*art.*1. de quo Bibald. *in Candelabro aureo, tit. de affinit. num.*209. Nauarr. *lib.*4.*consil. tit. de consanguinitate, & affinitate, cons.*5.*n.*3. *&* 4. Gutier. *lib.*1.*Canonicarum quæst.*23. *circa fin. & quæst.*15. *num.*11.

*Trident. Sess.*24. *cap.* 4. *de reform.*

2. Auctor *tom.*3.*addit. summ. cap.*210. addit, quòd contrahitur hoc impedimentum ab habentibus dictam copulam fornicariam intra secundum gradum, etiamsi penitus ignorent consanguineos esse, quia hoc non fuit decretum in pœnam incestus, sed prouenit ex affinitate orta ex præfata copula, quæ contrahitur, etiamsi adsit dicta ignorantia, licèt ea durante cum bona fide non peccent petentes debitum. Pro quo est quædam declaratio Cardinalium apud Marziila *lib.*3.*de consanguinit. & affinit. tit.* 17. *pag.* 481. decernens dictam fornicationem

in

inter consanguineos extra secundum gradum non impedire matrimonium contrahendum, iuxta quandam Bullam Pij V. anno Domini 1568. nec contracto vti ad petendum debium, quia tale impedimentum sublatum censetur per dictum decretum Concilij, dixit Gregorius XIII. ex sententia sacræ Congregationis. de quo Sanchez *lib.7.de matrim.disp.67.* Gutier, *tract.de matrim.cap.99.num.*13. quos cum aliis pluribus refert Barbosa *in remissionibus ad Concilium Tridentinum, dict. sessio. 24.cap.4.de reformat matrimon.fol.*93.

3. Affines qui bona fide contrahunt matrimonium absque dispensatione, scientes se esse affines, sed ignorantes affinitatem esse impedimentum dirimens iuris, non faciunt prolem legitimam: quia non quæcunque ignorantia efficit, vt proles sit legitima, sed tantùm facti ignorantia, & non iuris. *tom.1.q.*13.*art.*1. de quo Manuel à Costa *in cap. si pater 1.p.verbo.vxor, num.2. fol.*31. Couarr. *in epitome 4.p.2.cap.*8.§.1. Sarmiento *lib.1. select.cap.6.* cætera vide infrà *de dispensatione, & matrimonio.*

Notæ.

4. Circa resoluta *num.*1. Idem docent Viuald. *de matrim. n.*101. Ouando *in 4.dist.41.num.6.proposit.6.* quos refert, & sequitur Miranda *tom.1.quæst.47.art.*1. Vbi refert priuilegium nobis Minoribus concessum à Pio V. vt ex commissione Prouinciali dispensare possimus in foro conscientiæ ad petendum debitum cum his, qui consanguineum, vel consanguineam sui coniugis post matrimonium contractum carnaliter cognouerunt. de quo Collector. *in compend. societatis, tit. dispensare* §.8. & Palacios *in 4.dist.22.disp.2.* Quod priuilegium non est reuocatum, quidquid de eo dubitèt idem Miranda suprà *concl.*1. vt vsus, & communis Religionum praxis tenet. At si copula carnalis præcessit matrimonium, si sit intra gradus prohibitos, super tali impedimento dirimente nullus inferior à Papa dispensat, nisi quando impedimentum est occultum, & matrimonium publicum, & separatio magna scandalo foret, & ad Papam, vel nuntium confugi non possit propter magnam paupertatem, aut alia legitima impedimenta: tunc enim dispensare potest Episcopus, vt ex Angelo, & Syluestro docet doctissimus Nauarro *in manual. cap. 22. numero* 85. quem refert, & sequitur Miranda *tom. 2. quæst. 9. art.1. concl.*1. & tenent alij multi grauissimi Doctores. Sed hoc non conceditur prælatis Regularibus Episcopali dignitate fungen

fungentibus, vt infra *de matrimonio n.7.* dicemus. Vide Villalobos *1.p. Summæ tract.14. difficul.17. à num.6.* vbi *n.9. ait* quòd danda est fides in foro conscientiæ affirmantibus, interuenisse copulam inter eos, sed non consummatam, hoc est, quod non fuit seminis effusio intra vas naturale. At hoc in foro exteriori non præsumitur, vt ex Alexandro de Neuo *in cap. fraternitati, 18. de eo, qui cognouit, &c.* & aliis docet idem Villalobos *ibid. dicto n.9. ad finem.*

RESOLVTIO VII.

De Alienationibus.

1. ALienatio propriè & strictè est omnis actus, per quem dominium transfertur, latè autem in materia fauorabili continet etiam conductionem ad longum tempus, seu perpetuam, donationem, venditionem, permutationem, & emphyteusim perpetuam, necnon & contractum sub conditione factum, ex *cap. nulli liceat,* & notant Hostiensis, & Archidiaconus *de rebus Ecclesiæ alienan. tom.1. q.27. art.1.* De quo Syluest. *verb. alienatio, & verb. emphyteusis, quæst.6.* Lessius *lib.2. de iust. cap.24. dub.11.* Portel *in dubiis reg. & in addit. verb. alienare,* Villalobos *2.p. Summæ tract.25. diff.17.* Couar. *2. variar. cap.16.17. & 18.* Molina *2. de iust. disp.466. cum sequentib.* & DD. *in tit. de rebus Ecclesiæ alienand.*

2. Prælati Conuentuales non possunt alienare bona Ecclesiæ, vel suorum conuentuum sine expresso consensu Fratrum capitulariter congregatorum, neque ad hoc sufficit consensus conuentus sine consensu prælati, sicut nec è contra consensus prælati sine consensu maioris partis Conuentus, quod & debet fieri in euidentem vtilitatem monasterij, aut Ecclesiæ cum instrumento, & tractatu in publica forma; secus factum non tenet, & facientes incurrunt in pœnas excommunicationis, & suspensionis, ex *Clementina Monasteriorum, de rebus Ecclesiæ non alienand. Extrauagant, ambitiosæ, eodem titulo,* & secundùm diuersa Regularium priuilegia, debet expressa superiorum licentia interuenire. Sed regulariter loquendo quando prælatus cum capitulo alienat, eo ipso probata est præsumptiuè Ecclesiæ vtilitas. *ibid. art.2.* De quo Baldus *in cap.1. §.1. de his qui feudum dare possunt.* Suarez *de censuris, disp.22. sect.6. n.6.* Lessius *suprà num.62. & sequentib.*

Qui *num.63.* agit de forma seruanda in alienatione rei Ecclesiasticæ,

clesiasticæ,quæ consistit in quatuor. Primò,vt fiat super ea tractatus. Secundò,vt Capitulum expresse consentiat. Tertiò, vt subscribat in venditione,donatione,& permutatione. Quartò, vt adsit auctoritas superioris. De quo Syluest.*verb.alienatio,n.* 10.Molina *disp.468.dict.lib.2.de iustit.*Panormitan.*cap.1.num.* 5*.de his, quæ fiunt à prælat. & in cap.fin. de rebus Ecclesiæ non alien.*

3. Idem dicendum est de alienationibus faciendis à Monialibus,in quibus vltra prædicta,debet interuenire consensus, & licentia prælati superioris:secus sine tali licentia factum,tam à Fratribus,quàm à Monialibus pro nullo habetur,sed Generalis potest illud reualidare,seu ratificare,si sit in euidentem vtilitatem Conuentus,vel etiam inualidare,habita priùs causæ cognitione,ex concessione Eugenij IV. apud Bullarium, iuxta quod priuilegium debent intelligi plura alia concessa diuersis Ordinibus. Imò & Conuentus cum suo Præsidente possunt ratificare alienationem factam sine expresso consensu Fratrum simul capitulariter cōgregatorum, dummodo hæc ratificatio à Conuentu capitulariter congregato fiat, aliàs non tenebit. Neque per præfata priuilegia aliquid contra vllum trium votorum substantialium, nec contra pertinentia ad communem vitam Regularem inducitur, vt præcipitur in Concilio Tridentino. *ibidem §.nec contrarium existimo,& §.neque contra supradicta,* vbi exponitur dictus locus Concilij Tridentini.

Bullar. Bulla 20. Eugen.4. num.25.

Trident. Sess.25. de Reg.c.1.& 2.

4. Ex priuilegio facto Ordini Sancti Hieronymi apud suum Compendium *verb. Alienatio* §.4.Conuentus cum Priore possunt vendere hæreditates, possessiones, & iura in testamentis legata, & alia similia inutilia Monasterio, dummodo pretium eorum in alia bona vtiliora, & immobilia commutentur. Quo priuilegio gaudent aliæ Religiones communicantes,nisi in eis sit aliqua consuetudo, vel statutum in contrarium,& extenditur concessio ad alios contractus, & alienationes vltra venditiones, imò etiam ad hypothecam: & quando spes certa adest, quòd res pignori data redimatur, tenent viri docti, posse præfatos prælatos per se solós res suas hypothecare, aliàs sine consensu suorum Fratrum facere non licet. *Ibidem §.ex his infertur.*De quo Lessius loquens de pignorisdatione,& Doctores infrà citandi.

5. Item ex concessione Gregorij XIII. Fratres, Moniales Eremitarum Sancti Augustini possunt vendere, alienare, & permutare, ac etiam in emphyteusim concedere, dummodo emphyteusis non fiat vltra duas generationes, vel nominationes absque licentia Apostolica, vel loco illius, de consensu,

sensu,& approbatione Generalis Ordinis. Item dictæ locationes possunt fieri in perpetuum, dummodo duæ partes Conuentus consentiant, & fiant in ipsius Conuentus vtilitatem, & commoditatem: secus tam ipsæ locationes, quàm alij supradicti contractus irriti sunt, & inanes. Quæ concessio, & aliæ similes obseruentur à Religionibus, quibus factæ sunt, aliæ obseruent sibi ipsis indulta, iuxta suas laudabiles constitutiones. *ibidem in fine*.

De quo Lessius suprà loquens *de feudo, vel emphyteusi num. 66.* vbi *num. 64.* agit de forma iuramenti fieri solita ab Episcopis,& Abbatibus, ne alienent res Ecclesiæ inconsulto Romano Pontifice,iuxta dictam *Extrauagant. Ambitiosæ*;& addit, Legatum à latere non posse dare licentiam alienandi contra prædictum iuramentum, vt ex Ponormit.& Speculatore docet Syluest.*verb.alinatio.nu.16. in fine.* Villalob.*suprà dicta diffic. 17.num.6.*

Bullar. Bul. 26. Leo. 10. Aliud simile priuilegium Leonis X. apud Bullarium inuenies,quo datur facultas Monialibus S. Claræ,& Tertiariis subiectis Ordini Minorum, ad alienandum de consensu duarum partium Conuentus.

6. In Ordine Minorum nullus contractus potest fieri absque expressa licentia Generalis, vel Prouincialis,aliter irritus *Bullar. Bul. 26. Alex. 4.& Bulla 1. Honorij 4.& Bulla 27. Iulij 2.* iudicatur,ex Alexandro, & Honorio IV.quod confirmatum,& reualidatum est per Sixtum IV. Clementem VIII. & alios Pontifices. Prælati autem nullam habent facultatem ad alienandum, sed tota hæc auctoritas residet penes Syndicum, qui nomine Papæ, & Sedis Apostolicæ (ad quos pertinet dominium omnium rerum vsui Fratrum deputatum) de consensu Prouincialis, ac Conuentus habet eandem potestatem alienandi,quam habent Prælati aliarum Religionum possidentium in communi nomine suorum Conuentuum. Vnde dictus Syndicus cum licentia Generalis, vel Prouincialis potest facere facultatem religioso Minoritæ ad donandum aliquid extra Ordinem intuitu remunerationis, vel eleemosynæ, vel ratione vtilitatis, quæ prouenire potest ipsi Ordini ex huiusmodi donatione,*ibidem,art.3.& 6.* De quo Nauarr. *in cap.non dicatis,n.25.& 26.* de quo infrà iterum erit nobis sermo *resolutione de Syndico Fratrum Minorum*, de cuius auctoritate vide apud Bullarium Bullam 1.Martini V.

Bullar. Bul. 1. Martini V. Bullar. Bulla 20. Gregor. 13. 7. Apud ordinem Societatis Iesu extat quoddã priuilegium amplissimũ Iulij III.apud & Gregorij XIII.Bullarium,quo Præposito Generali,vel Capitulo,seu Congregationi generali ipsius Societatis conceditur, vt possint disponere de rebus Collegiorum

rum absque consensu communitatis, seu Conuentus, ad quem pertinet, etiam locando in emphyteusim, seu libellum ad tres generationes, vel in aliud longum tempus præhabita summariæ causæ cognitione, item vt possint renunciare cuicumque iuri, & liti habitæ super rebus ad aliquem Conuentum pertinentibus, legato, seu alio quocumque nondum tradito, illi tamen acquirendo, si hoc expedire videbitur, dummodo sit in vtilitatem euidentem Collegiorum, & Conuentuum; aliter prælati facilè cedentees dictis iuribus tenebuntur satisfacere læsis Conuentibus, seu Collegiis. Hoc tamen non conceditur Prouincialibus etiam pro necessitatibus emergentibus, & euidentibus vtilitatibus domorum, aut Collegiorum, nisi illis id duxerit committendum ipse Generalis Præpositus, vel nisi Ducentorum valorem non excedat, quæ, si sint mobilia, possunt alienare auditis consultoribus: alij verò prælati inferiores quæ centum non excedant, ex Collectore Societatis *tit. Alienatio* §.1. Quo priuilegio possunt vti aliæ Religiones communicantes, quanquam in eis consensus Prouincialium sufficiat, vt iam resoluimus. Vnaquæque tamen obseruet quod apud se per propria statuta, & laudabiles consuetudines vsu receptum est. *ibid. dict. art.* 3. vide Lessium supra *num.* 66. agentem de emphyteusi.

8. Alienationes dicentur fieri in vtilitate monasterij, si pretium conuertatur in rem duraturam, puta in emptionem rei stabilis, seu ædificium, vel aliud simile, etiam si vtilitas proueniens ex tali alienatione non sit perpetua, sed temporalis, vt pote pro colendis agris, colligendis fructibus, & similibus, & sufficit, quod tempore contractus dicatur vtilis, licèt postea efficiatur deterior. Quando autem fit causa necessitatis, sufficit, quòd ex alienatione Ecclesia non patiatur damnum; sed non sufficit, quòd in instrumento dicatur fieri dictam alienationem causa necessitatis, aut vtilitatis, nisi talis necessitas, & vtilitas probetur. Tandem iudicare de huiusmodi vtilitate relinquitur arbitrio boni, & prudentis viri, pensatis circunstantiis qualitatis, & quantitatis rei, personæ, loci, temporis, finis, & id genus alia, *ibid. art.* 8. De quo Rebuf. *de alinat, rerum Ecclesiæ num* 27. Nauar *in dict. cap. non dicatis num.* 25. Lessius suprà *num.* 63.

Vbi ait, quadruplicem esse iustam causam ad alienandum res, Ecclesiæ Prima, necessitas cui aliter occurri nequit: secũda, vtilitas manifesta; tertia, pietas, v.g. ad redimendos captiuos, ad succurrendum graui proximorum necessitati: quarta, incommoditas, vt si res sit Ecclesiæ sumptuosa, & parum vtilis.

9. Alienatio

9. Alienatio facta in vtilitatem monasterij valet, etiam non interueniente solemnitate iuris, sicut valet facta à pupillo sine auctoritate tutoris in vtilitatem ipsius pupilli, gloss. *in l.2.ff.de acceptilat.* Quod in fauorem Ecclesiæ, & pupilli concedunt Doctores. At alienatio facta à Monacho, vel moniali sine licentia sui prælati (quæ est solemnitas omnino necessaria ad validitatem actus) non tenet, etiam in foro conscientiæ: secus, si deficiant aliæ solemnitates, vtpote, quòd fiat tale instrumentum, & in eo fiat mentio de tali, & tali re, tunc enim dicta alienatio iusta de causa facta minimè claudicare dicenda est in foro animæ, in quo standum est veritati, *ibid.art.9.* De quo Nauar. *de spolijs clericorum.§.2.n.6.*

10. Addit Auctor *in addit. summæ tom.3.cap.158.num.13.* quòd vt alienatio facta sine solemnitate iuris in vtilitatem monasterij valeat, necesse est, vt ipsum monasterium, vel Ecclesia nullo pacto maneat obligatum, sed accipiens tantùm obligetur ipsi. Vnde si Ecclesia obliget se absque eo, quòd obliget alterum sibi, vel si contractus est reciprocus ex parte Ecclesiæ, & alterius contrahentis, totum pro nullo habetur, etiam si sit in vtilitatem ipsius Ecclesiæ, seu monasterij. De quo Sarmiento *de Redditib. Eccles.cap.2.n.1.* Gutierrez *lib.2. Practicar. q.22.n.7.*

11. Alienatio rerum monasterij facta sine solemnitate iuris, vt sit nulla, seu annullanda, debet esse cum notabili læsione, non autem minima: tunc enim emptor, seu possessor tenebitur ad restitutionem etiam fructuum. Vnde contra tales res etiam bona fide emptas non currit præscriptio, nisi post 40. annos attento iure communi: nam attentis priuilegiis Regularium requiritur decursus centum annorum ad præscribendum contra eorum bona, & iura, ex quodam magno priuilegio Eugenij, de quo in Bullario, & infrà latiùs redibit nobis sermo, resolutione de præscript. *ibid.art.10. & tom.3.q.35.art.2. & q.56.art. 2.in fine.*

Bullar. Bul. 17. Eug. 4. n.15.

12. Si alienans rem Ecclesiæ solus peccat alienando, solus tenetur restituere; si verò accipiens solus peccat, solus ad satisfaciendum tenebitur: si autem vterque, alienans, & accipiens, peccat, vnus alteri debet restituere, sed Ecclesia neutiquam ad id obligatur. Vnde si vterque à peccato excusatur, à restitutione vterque itidem excusabitur, etiam in foro exteriori. *ibid. art.11.* De quo Nauar. *de alienandis rebus Ecclesiæ, n.24. & 25.*

13. Commendatarij perpetui Ordinum Militarium non possunt locare res Ecclesiæ ad longum tempus sine solemnitate à iure requisita. Dicetur autem locatio ad longum tempus facta,

facta, si fuerit ad vitam alicuius, *ex glossa in Clement.* 1. *verbo, eius, de rebus Ecclesiæ non alienan.* Nisi vita verosimiliter decennium non posse excedere præsumatur. Item censebitur locatio ad longum tempus, si fiat in nouennium cum pacto de retro locando per aliud nouennium. *ibid. art.* 12. de quo Couarr. *lib.* 2. *variar. cap.* 16 *n* 3. Barbosa *in l. si filiosfamilias* 26. §. *final. n.* 27. *ff. soluto matrimonio.*

Nec dictis Commendatariis licet donare redditus suarum commendarum suis concubinis, & ita de facto iudicatum fuisse fertur, adeò, vt etiam si dicta donatio iuramento firmetur, sit irrita, & nullius valoris. *ibid. in fine.* de quo Palat. Rub. *in rubr. de donat. inter virum, & vxorem,* §. 39. *num.* 1. *& seqq.* Anton. Gomez *in l.* 2. *Tauri n.* 63. Couar. *in cap. quamuis pactũ,* 2. *part.* §. 1. *n.* 4. *ad finem,* Gutier. *de iuramento confirmat.* 1. *part. cap.* 1. *à num.* 13.

Pro quo adhuc obserua, quòd in alienatione redditũum Ecclesiasticorum, quales sunt redditus Commendarum, si sint perpetui, vel ad longum tempus, debet seruari solemnitas requisita in alienatione rerum Ecclesiæ, *ex l. iubemus. C. de sacrosanct. Ecclesiis, tom.* 2. *quæst.* 126. *art* 3. de quo Lessius *vbi suprà n.* 70. vbi docet, quòd fructus beneficiorum, & bonorum Ecclesiasticorum possunt elocari, aut vendi in plures annos, (modò ipsi fundi non elocentur) quia hi non sunt res Ecclesiæ, sed priuatorum. Vide Panormit. *in cap. continebatur, num.* 7. *de his quæ fiunt à prælat.* Villalobos 2. *part. summæ tract.* 25. *diff.* 3. *n.* 6.

14. Alienatio rerum Ecclesiæ facta sine dicta solemnitate iuris, omnino irrita & nulla est, & alienans ipso iure suspenditur ab officio, *in Clementina, monasteriorum de rebus Ecclesiæ non alienan.* & tam ipsi, quàm accipiens excommunicatur à Paulo II. *in Extrauaganti, ambitiosæ, de rebus Ecclesiæ, &c.* Item sacrilegij rei sunt, *ex cap. omnes Ecclesiæ* 16. *quæst.* 4. & alienans deponendus est, *cap. siquis, de rebus Ecclesiæ, &c.* ipsique interdicitur ingressus Ecclesiæ, *in d. extrauanganti, ambitiosæ*; item si post sex menses sub interdicto contumaciter perseuerauerit, à regimine Ecclesiæ, seu monasterij, vbi præsidet, ipso iure suspenditur: item priuatur quocunque officio, vel beneficio, & tandem non obstante alienatione res alienata reuertitur ad Ecclesiam, vel monasterium, nullo dato pretio. Hæ sunt præcipuæ pœnæ, omissis aliis contra alienantes res Ecclesiæ, quas non incurrunt alienantes res mobiles minimi momenti, seu vtilitatis, secus de pretiosis, quæ æquiparantur immobilibus, *ib. art.* 13. de quo Rebuf. *de reb. Eccl. non alien. n.* 60.

Idem docet Lessius *suprà num 64. §. aduerte tamen*, vbi addit, idem dicendum, si constet alienationem esse necessariam, vel si res non patiatur moram, ex Panormit. *cap. vt super, de rebus Ecclesiæ non alien. n. 15. & in c. fin. de Eccl. ædific. n. 8.* Sylu. *verbo, alienatio. n. 16.* Fum. *n. 18.* & adiungit *dict. n. 64. ad finem*, priuationem officij, & beneficij ipso facto incurrendam contra indebitè alienātes res Ecclesiæ non videri eo rigore receptam.

15. Addo cum Auctore *in addit. summæ citato cap. 158. num. 11. & 12.* quòd supradicta non procedunt, quando vrget necessitas subueniendi pauperibus fame laborantibus, vel redimendi captiuos, quia tum Ecclesiæ res in pignus concedi, vel alienari possunt absque dictis solemnitatibus, *ex l. sancimus nemini, C. de sacros. Eccles. cap. Apostolicos cap. sicut omninò*, vbi glossa, *cap. aurum, cap. gloria Episcopi 12. quæst.* de quo Couarr. *lib. 2. variar. c. 16. n. 8. & 9.* Syluest. *verbo, alienatio n. 7.* Lessius *vbi proximè, ad fin.* agens de summa pecuniaria, etiam magna, ad mensam prælati pertinente, & eroganda ad pium vsum.

Notæ.

16. Circa *n. 2.* vide Sanchez *lib. 7. decal. c. 6. n. 8.* vbi resoluit, in alienatione rei Ecclesiasticæ non esse necessariò tres tractatus, sed vnicum sufficere, ex glossa, & textu *in c. 1. verbo tractatus, de rebus Eccles. non alien. lib. 6.* & tenet multis citatis Auendaño *de exequendis mandatis Reg. part. 1. cap. 4. num. 34.* nisi aliud consuetudine inductum sit, quia licèt consuetudine nequeant solemnitates petitæ in alienatione rei Ecclesiæ minui, vt pulchrè cum duodecim fallentiis tradit Felin. *cap. cùm causam n. 11. de re iudic.* At possunt eæ solemnitates augeri, vt tradit Auendaño *eo cap. 4. n. 35. vers. & hanc opinionem*; Sylu. *verbo, alienatio, nu. 10.* Panormitan. *cap. tuam, de his, quæ fiunt à præl.* & ita docet Villalobos *part. 2. sum. tract. 25. diff. 17. nu. 5.* vbi postquam dicit sufficere vnum tractatum solemnem, & diligentem, addit vtile esse repetere tres. Cui addo id expressè haberi *in d. gloss. c. 1. de rebus Eccles. &c.* & obseruat Couar. *lib. 2. variar. cap. 17. num. 1.*

17. Circa resoluta *n. 13.* Nota quòd *in cap. nulli liceat, de rebus Eccl. alien.* prohibetur alienare rem immobilem Ecclesiæ, siue agrum, siue rusticum mancipium, neque specialis hypothecæ titulo obligare. Alienationis autem verbum continet conditionem, aliàs conductionem ad longum tempus, donationem, venditionem, permutationem, & emphyteuticum perpetuum contractum, vt habetur in eodem iure.

18. Lon

18. Longum autem tempus hîc vocatur decem annorum,& quidquid est vltra: modicum, seu breue, quod intra decennium,vt notant Couar.*lib.2.variar.cap.16.n.1.*Nauar.*comment. de alienat.rerum Eccles.n.17.& seqq.* Vnde ante Pauli II.Extrauagantem fas erat res Ecclesiæ locari ad nouennium, non seruata iuris solemnitate. At post illam nisi ad triennium, quòd si ad plures annos fiat, irrita declaratur in dicta Extrauagante,*Ambitiosæ*,talis locatio, præterquam facta in casibus iure expressis,& contrafacientes incidunt in pœnas excommunicationis,& suspensionis latas in præfatis iuribus. Licèt quantum ad has pœnas teneant aliqui non esse receptam dictam Extrauagantem,teste Nauarro *c.27.n.150.& c.17.n.545.* Couarr *2.variar.c.16.n.2. & 6.*& consequenter nec eius dispositionem,vt notat idem Couar.*d.n.6.*& Syluest. *verb. Alienatio, q.13.* Vnde in locis,vbi non est recepta ea Extrauagans, poterit fieri elocatio ad nouem annos absque præfata forma iuris, vt tradit Lessius *d.lib.2.de iust.cap.42.dub.11.num.69.* At vbi est recepta,si fiat vltra triennium, non valet, etiam quoad annos tres illos, nisi contrahentes tacitè consentirent in triennium,tunc enim implicitè esset multiplex contractus, scilicet in nouennium, quod si hic non subsisteret, in triennium, vt notat idem Lessius *ibid.num.68.*& Villalobos *2.p.summæ tract. 25.diff.3.n.5.*vbi resoluit,quòd si locatio fiat ad nouenniũ cum clausula, vt sint tres distincti contractus locationis, non valet nisi quantum ad priorum trium annorum locationem in locis vbi recepta est dicta Extrauagans,ex Couar.*vbi suprà n.4.vers. primo.*

19. Item aduerte, quòd non solùm res immobiles Ecclesiæ non possunt alienari absque præscripta forma, sed nec etiam mobiles pretiosæ, quæ seruando seruari possunt, vt sunt vasa aurea,argentea,gemmæ,ornamenta pretiosa, tapetes,& similes. Item quæcunque triennio non corrumpuntur,& simul fructificant,vt armenta boum,ouium grex,teste Syluest. *verb.alienatio,n.7.*sed non quæ vsu consumuntur, vt vinum, oleum, frumentum,pecunia, nisi hæc rei immobili comparandæ voto iuramento,vel præcepto superioris destinata sit, vt constructioni ædificij; quia tunc quasi res immobilis reputatur, vtpotè quæ est in via ad esse rei immobilis, vt tradit Lessius *vbi suprà n. 62.* & Villalobos *dicto tract.25.diffic.16.n.2.*Vide quæ diximus *suprà resolut.1.n.9.& 10.*

20. Pro quo aduertendum est,quòd res Ecclesiæ solitæ dari in feudum,vel emphyteusim, si fortè ad Ecclesiam redire contigerit, possunt iterum sic dari, idque absque præscripta

solemnitate iuris,modo tamen id fiat in euidentem vtilitatem Ecclesiæ, & antequam illius rei fructus Ecclesiæ incorporentur,id est, eius vsibus à prælato applicentur, vt ex communi sententia DD.tradit Iulius Clarus *lib.4.sentent. de emphyteusi quæst.6.n.2.& de feudo quæst.13.n.10.* & Couar.2. *variar.cap.17.n.4.*quos refert,& sequitur Lessius *vbi suprà num.1.* & Villalobos *dicta diff.16.n.3.*

21. Circa renunciationem iuris, de quo Auctor *supr. n.7.* non abs re potest quæri, an prælatus validè repudiet legatum, vel hæreditaté delatam Ecclesiæ sine præfata humilitate? Lessius *suprà n.65.* ait, esse valde probabilem partem affirmantem,quia hæc repudiatio, seu renunciatio non est alienatio rei Ecclesiæ, sed solùm acquisitio, illa enim res non pertinet ad Ecclesiam ante acceptationem prælati. Vnde etiam si prælato integrum non sit, res Ecclesiæ alienare absque forma iuris, hinc tamen non fit, quin possit non acceptare quod Ecclesiæ offertur,non enim paria sunt lucra non capere, & quæsita perdere,*l.si sponsus 5.§ si maritus,ff.de donat.inter virum & vxorem.* Opposita tamen sententia addit ibidem Lessius, etiam est valde probabilis,nempe talem repudiationem non valere,licèt enim Ecclesia nondum acquisierit rei dominium, nec habeat ius in re (vt vocant) acquisiuit tamen ius ad rem,cui iuri non potest cedere prælatus per suam renunciationem in Ecclesiæ damnum,eam priuando tali iure.Panormitan. *in c.tuam,de his, quæ fiunt à prælat.* rem prædicat satis dubiam, ac ancipitem. Villalobos *sup.n.7.* priori tanquam probabiliori adhæret sententiæ, posteriorem tamen dicit esse satis probabilem. Cui libenter assentio.

22. Sed addo cum Lessio *d.n.65.* quòd dato casu, quòd valeat dicta renunciatio,iuxta priorem sententiam, adhuc Ecclesia potest implorare beneficium restitutionis in integrum, quod illi conceditur,quando negligentia,vel facilitate prælati læsa est,non solùm damno accepto, sed etiam lucro amisso,vt docet gloss. *in cap.auditis,verb.restituimus, de in integr. restitut.* Vel etiam potest agere contra prælatum, quia ex officio tenebatur rem Ecclesiæ agere,eiusque vtilitati consulere, *cap. quicunque 12.quæst.4* super quo vide Geminianum *cap.1.n.19, de reb.Eccles.lib.6.*Syluest.*d. verb. alienatio n.18.*Sanchez *lib. 7. decalog.cap.12.num.37.& 42.*

23. An autem res Ecclesiæ possint pignori dari sine præfata iuris forma, quod nos suprà *num.4.* ex Auctore tetigimus, dubitant aliqui.Lessius suprà *num.62.* id expresse affirmat, & definiri videtur *cap. ea enim,§. hoc ius, 10. quæst.2.* Quod ius licèt

licèt sit desumptum ex legibus imperialibus, canonizatum tamen iam extat ab Ecclesia, ac ideò iam sustinet vim legis Ecclesiasticæ, quidquid dicat Portel *in addit. ad dubia, verb. alienare, n* 2. vbi addit, quòd in Regno Portugalliæ *lib.* 2. *ordinat. tit.* 24. lege cauetur, vt nullus sub pignore accipiat vasa aurea, vel argentea, aut ornamenta alicuius Ecclesiæ, etiam Regularis: secus facientes absque expressa licentia regia (cum qua in magna aliqua necessitate id permittitur) valore dictarum rerum priuantur cum excessu nouem partium, res autem sic pignori datæ, vel emptæ Ecclesiæ absque vllo pretio soluto restituantur. Quæ lex valde pia, & in fauorem Eclesiæ seruatur (vt credo) apud dictum Regnum Lusitaniæ.

Resolvtio VIII.

De Alimentis debitis Religiosis.

1. Alimenta debentur monasterio, etiam si pereat fundus datus, venditus, seu permutatus, sub pacto quòd alatur religiosus ad vitam ipsius, quia proprietas fundi transiuit in ipsum monasterium, & sic damnum cedit ipsi, & non alteri. *tom.* 3. *quæst.* 33. *art.* 2. de quo Syluest. *verb. permutatio in fine.* vide Azor *tom.* 2. *institut. moral. lib.* 3. *cap.* 5. *quæst.* 12. vbi oppositum docet, quando fundus à patre datus filio loco alimentorum in iudicio euictus fuerit.

2. Religioso relegato in aliud monasterium ob aliquod delictum tenetur alimenta subministrare monasterium, cui acquisita est illius hæreditas, vel attulit bona. At si nihil horum ad illud peruenit prælatus, cui subditus erat cùm deliquit, ad id tenebitur. Apud nos Minores vsu receptum est, vt monasterium, ad quod mittitur, ei necessaria suppeditet. *tom.* 2. *quæst.* 23. *art.* 2. de quo Abb. *in cap. vltimo, de Regular.* & ibi Hostiens. *num. vltim.* Ioan. Andr. Anton *num.* 14. Cardin. *num.* 2. *quæst.* 10. Anchar. *num.* 9. D. Antonin. 3. *p. tit.* 16. *cap.* 5. §. 3. Syluest. *verb. apostasia, quæst. vlt.* Azor *lib.* 12. *inst. moral. cap.* 17. *quæst.* 3. Tapia *in Auth. ingressi, verb. sua. cap.* 5. *num.* 37. *vsque* 39. *C. de sacros. Eccles.* quos refert Sanchez *lib.* 6. *decalog. cap.* 9. *n.* 14. qui idem docet cum nostro Auctore. Vbi addit, quod si prius monasterium non habeat vnde monachum alat, posterius ei ministrabit. Quod si vtrumque monasterium habuit bona huius, quodlibet modicum contribuere tenetur.

Notæ.

3. Addit idem Sanchez *ibid. num.*15. quòd si monasterium ad pristinam regulæ obseruantiam reuocetur, eo quòd eius disciplina collapsa fuerit, data optione monachis ad aliud commigrandi, ipsis ad aliud recedentibus deberi alimenta à priori monasterio, quia non est, cur posterius grauetur ad ea subministranda. Atque ita tenere ait D. Antonin. Syluest. Azor suprà allegatos, & Tabien. *verb. religio, q.*27. *n.*28. *in fine.* Quod temperandum addit, quando hi religiosi sunt posteriori monasterio inutiles: si enim vtiles sint, ipsa ratio suadet vt ab eo alantur. Ego amplius temperandum existimo, vt procedat, quando prius monasterium fruitur hæreditate, vel bonis, quæ monachus secum detulerat, si enim nihil commodi ad illud peruenit, iniustum videtur ab eo extorquere alimenta, iuxta illam iuris regulam à contrario sensu, *qui non sentit commodum, nec onus sentire debet.*

4. Resoluit etiam idem Sanchez *ibid. num.*8. *&* 20. professum iniustè expulsum à religione, posse compellere monasterium, vt ipsum admittat, & alimenta ministret, quia iniustè eo iure spoliatus est; vt bene docent Surdus *de alimen. titul.*6. *quæst.*35. *num.*6. Molin. *tom.*1. *de iustit. disputat.* 140. *columnn. antepenult.* §. *quando religiosus.* Id tamen intelligit quoad alimenta futura, non tamen præterita, nisi mutuò illa accepisset, vel quibus illa pareret, ex Nauarro *comment.* 2. *de regularibus, num.* 65. *versic. addo septimò.* Vnde si is monachus quasi iniustè expulsus conueniat monasterium, debet ab illo alimenta accipere, cùm sit in possessione monachatus, & percipiendi alimenta à monasterio, vt in collega expulso à collegio tradit Bologne. *in repetitione Authent. habita n.*346. *C. ne filius pro patre, & citatis* Bartolo, Alberico, & Rebuffo, tradit Surdus *de alimentis, titul.*1. *quæst.*12. *num.*4. & in propriis terminis monachi litigantis de iniusta expulsione tradunt, allegato Matthæo, Imola *in Clementina* 1. *num.*37. *de statu Monachorum.* & ibi Cardinal. §. *quia verò, num.*7. *quæst.*4. Lara *l. si quis à liberis,* §. *si vel parens num.* 49. *ff. de liber. agnoscend.* Boërius, Alciatus, Afflictis, quos refert, & sequitur Menoch. *præsumpt. lib.*1. *quæst.*35. *num.*21. Valasc. *consul.*7. *num.*3. *tom.*1. Surd. *de aliment. tit.*1. *quæst.*128. *num.*10. vbi *num.*11. asserit cum Bartolo *tract. de aliment. num.*43. teneri etiam monasterium ad alimenta, interim dum discutitur, an sit monachus, casu quo ille esset

esset in propria possessione monachatus, vt limitat benè Lancelot *de attentat. p. 2. cap. 4. limitat. 11. n. 30.* Licèt aliqui dicant sufficere ad id aliquam monachatus præsumptionem, vt citato Menoch. *de præsumpt. lib. 1. quæst. 35. nu. 21.* & aliis, tradit Surd. *de aliment. tit. 1. quæst. 121. n. 2.* Similiter tenetur monasterium expensas ad litem necessarias ei contribuere, vt benè docet Valasc. loco citato, & tradit Sanch. *sup. d. n. 8.*

5. Maior difficultas est de fugitiuis, & apostatis, an monasterium teneatur soluere ea, quæ extra religionem in propriis alimentis consumpserunt, vt si mutuo acceperunt nummos ad se alendum, & bona fide quidam dederunt, existimantes eos esse fugitiuos? Sanchez vbi suprà *n. 21.* existimat, ad nihil teneri monasterium, quia non tenetur eos alere, quandiu sunt in fuga, eo quòd illi non seruiunt religioni ex culpa sua, dum extra illam tanquam apostatæ vagantur. Cùm ergo monasterium non teneretur eos alere, consequenter eius negotium non est gestum eos alendo, nec exinde factum est locupletius. Accedit quod monasterium non tenetur ex contractu, vel delicto monachi, nisi quatenus inde factum est ditius, in eiusque vtilitatem contractus ille redundauit. Nec bona fides contrahentis cum illo monacho sufficiens est ad illius obligationem in monasterium transferendam. Et ad id confirmandum adducit exemplum patris, qui non tenetur alere filium sua culpa à sui consortio recedentem, ex Pinelo *in l. 1. part. 1. num. 54. C. de bonis maternis*, & exemplum vxoris, quæ culpa sua à viro diuertens expensas interim factas repetere non potest, vt ex gloss. *in cap. significasti, verb. matrimonium, de diuortio*, docet Ioan. Lupus Rub. *de donat. inter virum, & vxorem* §. *64. num. 6. & 10.* Surdo *de aliment. tit. 7. quæst. 7. num. 2.*

6. Verum est tamen, quòd si monachus ab aliquo caperetur in monasterium reuocandus, ex tunc tenebitur monasterium ad alimenta, & expensas, quia ex tunc vtiliter eius negotium geritur, fitque id, quod monasterium efficere tenebatur, vt contingit in seruo fugitiuo, cuius alimenta repetit qui captum reuocat ad dominum. Tandem tenetur monasterium ad alimenta, & expensas monachi licitè ex iusta causa fugientis, vt se præsentet superiori, quia vt diximus, tenetur tribuere monacho expensas necessarias ad litem, & ipsi accusanti Abbatem debentur alimenta, *cap. ex parte, de accusationib.* Ita Sanchez *loco suprà citato n. 22.* vide infrà *de apostatis num. 9.*

7. Monasteriũ in monachi bona succedens tenetur alimenta

præstare iis, quibus tenebatur monachus, cùm id sit commune vnicuique bonorum successori, vt astringatur ære alieno eius, cui succedit. Ita docet Couar. 4. *decretal.2. part. cap.28. §.6.num* 14. Molina *lib.2. de primogeniis cap.* 15.*num.* 43.& loquens de patre, & filiis professis tenet Surdus *de aliment.tit.* 1.*à num.*1. *vsque ad* 10. Vnde cùm monasterium teneatur ad omnia ingressi, cui succedit, onera, consequenter tenetur alere eôs quibus tenebatur ingressus alimenta ministrare. Sic Sanchez *dicto lib.7.cap.*31.*num.*2.

8. Non tamen, addit ipse Sanchez, tenetur monasterium succedens in bona coniugis alere alterum coniugem inopem in sæculo relictum; si ingressus est religionem de consensu istius. Nam per professionem Religionis transferuntur bona profitentis in monasterium, ac proinde coniux consentiens ingressui alterius, subinde huic alienationi consentire videtur: ex bonis autem alienatis, altero coniuge consentiente non sunt à possessore illorum alimenta præstanda: quippè consentiens alienationi præiudicat sibi, *l.si fundum per fidei commissum & l.nihil 6.1.ff. de legat.*1. *& l.fideicommisso* §.1.*ff. de pignoribus,l mater.C.de rei vindicat.* Quod latissimè probat Surdus *de alimento tit.*1.*quæst.*37.*à.n.*3.*vsque in finem,* quem refert, & sequitur Sanchez, suprà *num.*6. *&*.7. vbi *num.*8.addit, teneri coniugem tempore nouitiatus ex eis bonis alterum coniugem inopem alere, quia tunc non sunt alienata, nec matrimonium ratum est dissolutum, ac proinde non est cur idoneus cesset.

9. Sed hæc sententia Sancij mihi non placet, quia monasterium succedens in bona monachi tenetur ad omnia ingressi onera, illisque oneribus effecta ea capit, vt ex eodem Sancio resoluimus suprà. At onus alendi coniugem inopem competit alteri habenti bona, ergo ad hoc onus tenetur monasterium ex successione, possidens ea bona, sicut etiam tenetur ad præstanda alimenta filio, & patri pauperibus religionem ingredientibus, si in bona filij succedat. Atque ideo hanc partem tenent Ioannes Andreas *in additionibus ad Speculatorem, tit. qui filij sint legetimi* §.1 *num.*14.Lara *in l. si quis liberum,*§.*si quis ex his num.*16.*ff.de liberis agnoscendis.*

10. Neque obstat, quòd per professionem transferuntur bona profitentis in monasterium, quia transferuntur cum oneribus quibus ea erant affecta, sicq; eadem capit, coniux autem consentiens ingressui alterius ad religionem, licèt consentire videatur alienationi bonorum, non præiudicat sibi quantum ad alimenta, quorum præstandorum onus annexum est ipsis bonis, & eorum possessoribus, sicq; debere intelligi dictam *l.si fundum per*

fid eicommis

fideicommissum, & alia iura suprà allegata, tenent Doctores.

11. An autem monacho existente in scholis studiorum gratia, vel in alio negotio extra claustrum, teneatur monasterium ad expensas pro alimentis, & aliis necessariis ibi factas, videatur Sanchez suprà *num.* 15 *& sequentibus*, vbi resoluit, & tenet partem affirmantem, quando ex legitima superioris licentia abest, nisi expensæ illæ sint excedentes quantitatē religioso illi quotannis destinatam, tunc enim non tenebitur monasterium, modò excessus ille in expensis non sit contractus morbi curandi causa, vel ex aliqua vrgenti causa rectè, & iuxta debitam administrationem factus. Quod benè etiam limitat cum Franco *c.* 2. *initio, ne clerici vel monachi* nisi patris, vel alterius expensis esset religiosus ille in studio, tunc enim pater, vel ille alter tenebitur. Atque ita docere, ait gloss. *in c.* 2. *in principio, verbo, licentia, ne clerici, vel, monachi libro* 6. & *ibi.* Ioan. Andr. *num.* 4. Archidiac. *nu.* 6. Domin. *n.* 9. Franc. *nu.* 6. idem Archid. *c. non dicatis* 12. *q.* 1. *n. vlt.* & *ibi.* Bellamera *n.* 35. Syluest. *verbo, excommunicatio* 9. *casu* 25. *n.* 55. *in fine.* Grafis 2. *decis. lib.* 3. *n.* 19. *n.* 41. Molina *tom.* 1. *de iust. disp.* 140. *col.* 10. *vers. item ex contractu.* Tapia *Auth. ingressi, verbo, sua, c.* 18. *n.* 8. *C. de sacros. Ecclesiis*, quos, & alios plures refert Sanchez suprà *num.* 20.

12. Alimenta legata monacho ad certum tempus, v. g. ad decennium extinguuntur morte legatarij alendi antea cōtingenti, quia alimenta habent ex sui natura determinationem ex illius persona, cui debentur. Atque ideò relictum etiam temporale habet tacitam conditionem, dummodo legatarius toto eo tempore viuat. Accedit, quòd omnis dispositio intelligitur iuxta subiectam materiam, ita vt conueniat naturæ actus qui celebratur, vt tradunt iuris DD. Cum erga alimenta suapte natura morte alendi exipirent, præfinitio temporis est intelligenda, nisi priùs obeat, & ideo sic docent, & tenent Bart. & Iason, quos refert, & sequitur Surdus *de aliment. tit.* 13. *q.* 1. *n.* 3. *&* 4. per textum in *l. si cum præfinitione, in princip. ff. quando dies legati cedat*, & tradit Sanch. *lib.* 7. *Decal. c.* 13. *n.* 10. *vers & in alio simili. ad medium.*

15. De filio renunciante hæreditati parentum, an postea factus monachus possit petere alimenta? Vnde Sanchez *dicto l.* 7. *c.* 7. *n.* 5. vbi resoluit, quòd filius renuncians potest petere alimenta, si postea ita pauper efficiatur, vt aliunde ea habere nequeat, quamuis iureiurando iuri alimentorum renunciauerit, quia tale pactum aduersaretur iuri naturali, quo pater filium egentem alere tenetur. Sic multis allegatis latè probat Anton. Gomez *lib.* 22. *Taur. num.* 12. *in fine*, Gutier. *in cap. quamuis*

pactum §.omninò seruari debebit n.5.& Pract.tom.2. lib.3.q.62. n.19. Molina *lib.2.de primogeniis c.15.n.penul.*Couar.*in d.cap. quamuis pactum,de pactis,lib.6.2.p.§.6.n.8.concl.17.in fi.*qui addit in hoc casu necessariam esse relaxationem iuramenti, & idem docet noster Auctor *tom.1.summa c.10.n.4.in fine.*Quos, & alios plures refert,& sequitur Sanch. *d.n.5.*

14. Ex quibus idem videtur dicendum,quando præfatus filius renuncians paternæ hæreditati professus est in Religione capaci bonorum: nam si iste ante ingressum religionis poterat petere alimenta iure naturæ debita filio egenti,pati ratione poterit Monasterium ea petere post eius professionem, tum quia in omnia iura professi succedit; tum etiã quia si sentit onus eũ alendi tanquam filium Religionis, sentire etiam debet commodum exigendi alimenta naturæ debita, cui ipse monachus per professionem non censetur renunciare. Ita videtur tenere idem Sanchez ibi suprà *n.* 55. dum ait,in omnibus casibus, in quibus dicta renunciatio corruit, renunciantem succedere in bona, quibus renunciauerat, & per consequens Monasterium, succedendi capax, in quo renunciãs ille professus est,in illa eodem modo succedere,quia,inquit,in omnia iura professi succedit Monasterium,ius autem habebat ille ante professionem petendi ea alimenta, vt suprà iam probauimus.

15. Quid si nouitius decedat ab intestato nulla renunciatione facta, succedet ne Monasterium in expensas alimentorum ipsius nouitij? Sanchez *dicto lib.7. Decalogi cap.3.num. 95.*resoluit cum Nicolao de Vbaldis,& Redoano,non succedere, quia nouitius non tenetur has expensas alimentorum soluere, si mutato animo exeat à Religione, vt ex nostro Auctore *tom.3. quæst.15.art. vltim.§. circa eandem const.* Et pluribus aliis probat idem Sanchez *lib.6. Decalogi cap.10. num.4.* vbi *num.5.* id temperat, nisi pactum esset largiendi monasterio expensas, seu alimenta nouitij, vt in monasteriis monialium contingit, tunc enim: siue nouitia perseueret, siue resiliat,expensæ debentur, nulla prorsus habita ratione ministerij, seu seruitij Religioni exhibiti, ex vi contractus de soluendo expensas initi.

16. An autem publicatis bonis ob patris crimen hæresis, vel læsæ maiestatis, publicentur etiam alimenta debita filiis in illis bonis? Affirmant Peregrinus, & Bosius *in sua practica titul. de bonorum publicatione num.* 8. Iulius Clarus *lib.5. receptarum quæst.78. num. 26.* & alij plures, quos refert, & sequitur Sanchez *lib.2. Decalogi cap. 16. numer. 25. & 26.* vbi resoluit, non teneri fiscum alere filios hæretici, sed omnia

omnia prorsus illius bona publicanda esse, nullis alimentis reseruatis, sed aliquando ex quadam pietate præstari debere paruulis hæreticorum filiis, & addit *ibidem num.* 27. quòd si pauperes sint; possunt occultè rapere sibi necessaria, nec tenentur sic rapta restituere, id tamen limitat in casu necessitatis extremæ, pro quo refert Imola *in Clementina, Pastoralis, num.* 25. *de sentent. & re iudic.* Ioan. Lupum *cap. vestras, notab.* 3. §. 23. *num.* 16. *de donat. inter virum, & vxorem.* & alios ibi citatos.

17. Quid verò iuris sit, quando publicanda sint bona vxoris ob viri delictum, & è contra, & an debeantur alimenta vxori ex bonis viri publicatis? Consule eundem Sanchez *d. lib.* 2. *Decalogi, cap.* 17. *num.* 8. dum tradit, teneri fiscum alimenta præstare vxori, dum ipsi non soluit dotem publicatam in casu non permisso; sicut teneretur extraneus hæres, eò quòd ea obligatio sit doti annexa. Ita Bosius *in sua practica, tit. de alimentis præstandis, num.* 2. Peregrinus *de iure fisci, lib.* 5. *tit.* 1. *num.* 28.

18. Vtrùm autem teneatur vir vxorem alere, ablata sibi ob eius crimen dote, vide eundem Sanchez *lib.* 9. *de matrim. disp.* 5. *num.* 10. vbi tenet partem affirmantem, & vltra Doctores ibi relatos idem docet Castillo *in l.* 78. *Tauri, in fine.*

Resolvtio IX.

De Altaribus.

1. Altare debet esse fixum, lapideum, & consecratum, sufficit tamen, quòd superior mensa ipsius, seu ara, super quam fit consecratio, & reponitur corpus, & sanguis Domini, sit lapidea, & habeat eam longitudinem, & latitudinem, quæ capere possit hostiam, & maiorem partem calicis, & patenæ sine periculo cadendi, *tom.* 1. *q.* 18. *art.* 1. De quo Syluest. *verbo, altare*, & alij plures, & est communis ex Azor *tom.* 1. *inst. moral. lib.* 10. *cap.* 27. *quæst.* 7.

2. Soli Episcopo reseruatur altarium consecratio, *cap. nullus presbyter*, 2. *de consecrat. distinct.* 1. qui bis, aut ter requisitus à Mendicantibus intra diœcesim consistentibus pro suorum consecratione, & renuerit, possunt adire quemcunque Catholicum Episcopum ad id peragendum, ex concessione Sixti V. non reuocata per Concilium Tridentinum. Item Sede vacante idem potest Episcopus vicinior requisitus à Fratribus, ex Sixto IV. & Eugenio IV. apud Bullarium. *Trid. sess.* 6. *c.* 5. *de ref.*

Quæ

Bullar. bul. 37. Sixti 4. n. 76. & 77. & bul. 18. Eugen. 4. n. 20. & Bulla 34. Sixti 4. n. 21.

Quæ etiam priuilegia non sunt derogata per dictum Decretum Tridentinum, quando diœcesanus bis, aut ter requisitus renuit consecrare præfata altaria, vt dictum est, *ibid. & in addit. Summa tom. 3. cap. 19. n. 1.* Azor *suprà, q. 3. 4. & 6.*

3. Abbates Cistercij possunt in suis Ecclesiis tantùm altaria consecrare chrismate accepto ab aliquo Episcopo, vt suprà iam diximus *de Abbatibus, num. 7.* At in partibus Indiarum presbyteri religiosi Societatis Iesu, vbi Episcoporum copia non habetur, habent idem priuilegium à Paulo III. eodémque gaudent Prouinciales Minorum, & illi, quibus ipsi duxerint committendum, etiam pro vsu alieno, in casu necessitatis, Episcopis in Prouincia non existentibus, ex Leone X. & Adriano VI. apud Bullarium, *ibidem, art. 2.* Portel *verb. altare, num. 2.* Villalobos *1. part. summa, tract. 8. diff. 25. num. 2.* Suarez *tom. 3. disp. 81. sect. 5.*

Bullar. bul. 3. Leo X. n. 4. & bulla 6. Adr. 6. n. 4.

4. Licitum est Episcopis in itinere, & vbicunque celebrare, aut celebrari facere in altari portatili, *cap. quoniam Episcopi, de priuileg. lib. 6.* Idem possunt Fratres Prædicatores, & Minores itinerantes, sine præiudicio tamen Ecclesiæ parochialis, *cap. in his, de priuileg.* & per priuilegium Innocentij IV. & Sixti IV. & aliorum Pontificum apud Bullarium, quod non est reuocatum per Concilium Tridentinum, ex cuius mente colligitur, quòd Episcopi pro libito non concedant licentiam ad celebrandum in oratoriis priuatis, & in altari portatili, non tamen negat esse concedendam iusta ad id interueniente causa. Vnde tacentibus ipsis, & non contradicentibus (sicut videmus eos tacere) bene possũt Regulares vti dictis priuilegiis: secus si de facto prohibeant, tunc enim minimè possunt, *ibid. art. 3.* de quo Syluest. *vrrb. altare, num. 5.* Cuius *lib. 5. maiorum instit. tit. 6. de Missa, num. 39.* Portel *verb. altare, num. 1.* Azor *tom. 1. instit. mor. cap. 26. quæst. 4.* Villalobos *dicto tract. 8. diff. 23. num. 7. §. tambien tienen.*

Bullar Bul. 34. Inn. 4. & bull. 14. Sixti 4. n. 7. & bulla 33. n. 9. & orac. 3. Alex. 6. & Bull. vnic. Vrb. 5. Trid. sess. 22. decret. de obser. & euit. in celebr. Missæ.

5. Dato autem quòd sint reuocata dicta priuilegia (quod firmiter negamus) Gregorius XIII. post dictum Concilium concessit religiosis Societatis Iesu, quòd non obstante dicto decreto Concilij possint in suis missionibus celebrare in altari portatili vbique gentium, etiam in castris militum seruata forma Pauli III. videlicet cum debita reuerentia, & honore: idémque in suis domibus in priuato oratorio à Prouinciali approbato, vt refertur in Compendio Societatis, *titulo Altare.* Quo priuilegio gaudent cæteri Religiosi, maximè Mendicantes per communicationem. Caueant tamen ab vsu priuilegij Alexandri VI. de celebrando in Cameris, vbi dormiunt sæcu-

iares,

lares,ob magnam indecentiam,& quia quantum ad hoc est reuocatum dictum priuilegium iuxta mentem ipsius Concilij, *tom.1.q.43.art.4.& 5.& citato loco addit.summ.num.3.* de quo Ledesma *in summa 1.p.tract.de Eucharistia, concl.2. dub.1.& 2.* Azor *instit. moral. 1.p.lib.10.cap.28. quæst.4.& 5.* Enriquez *in summa 2. part. lib.8. cap.56. pag.778.* & alij relati à Barbosa *in remiss. ad Trident.dicto decreto de obseruand. & euitan. in Missa*, F.Ioan.à Cruce *in sua epitome,lib.2.cap.5.conclus.4. §.si obijcias*, quem refert Portel *verb. altare, num.1.* à quo non dissentire videtur Miranda *tom.2. quæst.40.art.9. concl.4. ad finem*, idem docet Villalobos *1.part.summa, tract.8.diff.13. num.7.*

Hodie post Concilium Tridentinum posse in casu necessitatis Missam celebrari in altari portatili,secluso omni priuilegio,tenet Nauarr.*in Manuali,cap.25.num.81.* & resoluit Auct. *tom.3.quæst.32.n.12.in fine.* vide infrà *de Prædicatoribus, n.15.* Villalobos suprà *num.2.ad finem*, ait id esse sublatum ex parte per Paulum V.cuius Bullam, addit, se non vidisse, sed *num.3.* iterum sentit cum Nauarr.& nostro Auctore,ad quod etiam citat Sot.*in 4.dist.13.q.12.art.3.* Syluest.*verb.Missa,1.q.5.* Suarez *tom.3.disp.81.sect.4.*

6. Aduerte,quòd quando dicitur,religiosos posse celebrare vbique in altari portatili sine præiudicio Ecclesiæ parochialis,hoc in duobus consistere,nempe in exactione decimarum,& primitiarum, iuxta declarationem Sixti IV. apud Bullarium *Bullar.Bul.* *tom.2.q.57.art.1.* Idem docet Villalobos suprà *d.n.7.* *37.Sixti 4.*

7. Concilium Tridentinum Episcopis mandans,vt non permittant Missas celebrari omninò extra Ecclesiam in domibus priuatis,non reiicit capellas,oratoria, & altaria portatilia erecta in infirmariis, aut grangiis monasteriorum ad diuina celebranda, iuxta priuilegia Regularium, de quibus in Bullario, cum nomine Ecclesiæ veniant monasteria, & eorum grangiæ, & loca,quæ habent eandem immunitatem,quam habent Ecclesiæ eorundem Regularium, ex priuilegio Eugenij IV. in Compendio Cister.titulo grangiæ,§.2.*ibid.art.1.& 2.* Idem docet Villalobos *d.n.7.§.non obstat.*

n. 36. & 87.

Bullar.Bul. 29..Ale.4. & Bull.14. Sixti 4. n.7.

Notæ.

8. In Compendio D.Hieronymi in Hispania, *verb. Altare. §.1.* conceditur, vt Fratres intra suos conuentus possint erigere altaria ad celebrationem Missarum, cum debita tamen decentia,maximè apud loca,vbi decubant infirmi, etiam in Camera

prælati.

prælati. Idem concessit Gregorius XIII. Societati Iesu apud eius *Compend.verb.Oratoria*, §.*vnico*. Licèt verò ibi dicat Collector, id non permitti fieri à Prouincialibus, nisi in locis semotis ab oppidis, priuilegium tamen D. Hieronymi id absolutè concedit, eóque frui possunt aliæ religiones per communicationem, vt tradit Portel *d.verb.Altare,n.*3.Villalobos *dict. tract.*23.*num.vlt.*

9. An ad substantiam consecrationis altaris requiratur, vt ea fiat cum reliquiis Sanctorum? Vide Azor suprà *dict. cap.*27. *quæst.*8. vbi refert duas opiniones: tandémque partem affirmantem tanquam probabiliorem, iurique conformiorem amplectitur, cum Syluestro, Tabiena, & aliis, qui eam communem sententiam prædicant. Idque probat ex Concilio Africano, & refertur *cap.placuit.de consecrat.dist.*1.vbi præcipitur, vt euertantur altaria, quæ sine Sanctorum Reliquiis eriguntur, item ex *cap.de fabrica,eadem dist.*Ex quo colligi videtur, consecrationem Ecclesiæ sine Reliquiis Sanctorum non fieri, quamuis Ecclesia diruta instaurari sine ipsis queat, eo quòd ipsarum loco sint Missæ antè ibidem celebratæ. Et concludit, quòd vbi sacræ Reliquiæ haberi non possent, altaria non sunt consecranda absque Romani Pontificis consensu. Sed oppositam sententiam videtur confirmare vsus communis Ecclesiæ, quo multa altaria sine his Reliquiis dicata habentur, ídque innuitur *in cap.non oportet,*29.*distinct.*Vbi habetur, quòd non distribuantur mysteria, aut sacramenta, nisi in Ecclesia, aut in Basilica, vbi Martyrum reliquiæ sunt depositæ, quo datur intelligi, sufficere reliquias aliquas Sanctorum esse in Ecclesia, vt possit in ea celebrari, licèt in altari, in quo celebratur Missa, non sint collocatæ. Sic tenent Hugo, Astensis, & Angelus relati ab eodem Azor, ídque amplius probant ex eo, quod in Codicibus Ecclesiasticis antiquis Missarum ordinem, & formulam continentibus annotatur, quòd si reliquiæ non fuerint in altari, omittatur illa particula orationis, quæ dicitur post confessionem, nempe: *Oramus te Domine per merita Sanctorum, quorum reliquiæ hic sunt.*

10. Altare stabile consecrationis formam amittit, si eius mensa à stipite, vel columnis, quibus innititur amoueatur, vel ita frangatur, vt ad vsus sacros reddatur ineptum, vel inutile, aut nimium deforme, ad arbitrium Episcopi: secus tamen si modicè tantùm frangatur, dummodo non sit in duas partes fractum, vbi facta est altaris consecratio. Item consecrationis forma deperditur, si sepulcri signum, & repositorium Reliquiarum, in quo conduntur reliquiæ, frangatur, remoueatur, vel minuatur

Altare

Altare verò portatile, quæ vulgo dicitur *Ara*, amittit consecrationem, si lapis ipse notabiliter frangatur, ita vt sepulcri signum ab eo auellatur, vel non possit aliqua ex parte commodè capere calicem & hostiam. Non tamen quando lapis aræ inclusus est in ligno, & sepulcrum extat in lapide, & amouetur lapis à ligno, vt rectè docent Syluest. *verb. Altare, q.* 9. Tab. §. 3. Azor vbi suprà *q.* 12. Suarez *tom.* 3. *disp.* 81. *sect.* 5. & resoluit Villalob. suprà *diff.* 25. *n.* 3. *&* 4. Portel suprà *n.* 4.

11. Qui *ibid. n.* 5. aduertit, quòd etiamsi altare sit consecratum, & destructa Ecclesia consecrata postea reparetur, non licet in ea sine Episcopi licentia celebrare, secus si Ecclesia tantum extat benedicta, tunc enim fas est Missam facere in illa apud altare portatile, vt constat ex *c. concedimus, de consecrat. dist.* 1. & communi Ecclesiæ vsu.

12. Violata Ecclesia, vel polluta, altare stabile, non verò portatile in ea contentum, aut positum in loco, qui cum Ecclesia coniungitur, polluitur, & violatur, & è conuerso. Nam si polluitur Ecclesia, violatur ex toto, non ex parte: si autem polluitur altare, quod est in Ecclesia, necesse est vt Ecclesia ex toto violetur. Ita Syluest. *verb. Altare, quæst.* 11. ex Abbate *in cap. proposuisti, de consecr. Ecclesiæ.* Secus quando Ecclesia amittit consecrationem, id enim fit eius parietibus dirutis, vel exustis, altari integro permanente, & è contrario altare fractum ampliùs consecratum non est, nec tamen idcirco Ecclesia desinit consecrata existere, vt ex Syluest. & Abb. citatis resoluit Azor vbi suprà *quæst.* 14.

RESOLVTIO X.

De Appellationibus.

1. APpellatio est à minori ad maiorem, seu superiorem prouocatio, *cap. omnis oppressus, cap. si quis vestrum, cap. ad Romanam, cum alijs* 2. *quæst.* 6. & est duplex; iudicialis, quæ iniquæ sententiæ querelam continet; & extraiudicialis, qua à præsenti, aut verosimili futuro grauamine ad superiorem prouocatur (aliquando enim extra iudicium appellatur, vt in electione, *cap. constitutis, de appellationib.*) Duplicem effectum operatur appellatio, deuolutiuum scilicet, & suspensiuum, iste suspendit pronuntiatum, & iurisdictionem iudicis quoad causam, de qua agitur, & illam ad superiorem omnino transfert: ille, hoc est, deuolutiuus tantùm deuoluit causam ad iudicem superiorem, non suspendendo pronun

pronnuntiatum, nec iurisdictionem iudicis à quo. *tom.1. q.29. art.1.* de quo vide Syluest. *verb.Excommun.2.§.1.*& DD.*in tit. de appellationib.* Portel *verbo.appellare, in addit.ad dubia,n.1.* Miranda *Ordin.Iud.q.30.art.2.* Sanchez infrà citand. *à n.101. & seqq.*

2. Decretum Iulij II. prohibens Mendicantibus sub pœna excommunicationis appellare à superiorum mandatis, & correctionibus, debet intelligi, nisi correctiones in modo excedant, tunc enim per viam appellationis, aut simplicis querelæ, possunt optimo iure ad superiores recurrere, iuxta *cap.de priore,de appellat.*& mente, *cap.ad nostram, eod.tit.* nam defensio est de iure naturali, nec Mendicantes in hoc debent esse deterioris conditionis,quàm alij,aut id derogat statui,& perfectioni eorum. Simili modo debent intelligi priuilegia Bonifacij VIII. & Eugenij IV.apud Bullarium. At Fratres Minores ex quadam constitutione Gregorij XIII.prohibentur ad sæcularia tribunalia appellare sub pœna excommunicationis latæ sententiæ Papæ reseruatæ, sed tantùm permittitur eis appellare gradatim à Guardiano ad Prouincialem, à Prouinciali ad Generalem, à Generali ad Protectorem, seu ad Papam, sic declarante Congregatione Cardinalium. Idem prohibuit Alexander IV.Cisterciensibus sub obedientia,ne extra ordinem appellent,item & Clemens VIII. nec hoc prohibetur in Concilio Tridentino,sed tantùm, quòd Religiosi ad superiores non recurrant,nisi cum ipsorum licentia,vel nisi ab eis vocentur,*ibid. art.2.& tom.2.q.41.art.vnico.*de quo Nauarr.*in cap.non dicatis,12.q.1.n.61.*Couarr.*pract.cap.4.n.9.*idem citatis multis docet Sanchez *lib.6.Decalog.cap.8.n.109.&* 110.Portel *verbo.appellare,n.1.& seq.*

Bullar.Bul. 2. & 10. Bonif.8.& Bull.9.Eug. 4. Bulla 2. Gregor.13. Bullar.Bul. 31. Ale.4. Trid. sess. 25. c.4. de Regul.

3. Licêt autem concedatur religiosis, ad Protectorem Ordinis,vel ad sacram Congregationem Cardinalium,seu ad Papam appellare,& ad eius legatos, hoc tamen non decet fieri ob decus Religionis,nisi in causis grauibus, & cum magna consideratione,*ibid,art.3.*de quo Aragon 2.2.*q.69.art.3.*

Non est iudicandus apostata religiosus accedens ad superiorem ob iniustum grauamen,de quo euidenter constat, quia habet vim appellationis, *tom.1.quæst.30.art.3. & tom.2.q.53. art.10. §. ad 3.* de quo Nauarr. *Commentario 2.de Regularibus, num.61 & Comment.3. num.50. & in cap non dicatis 12. quæst.1.num.61.* Sayro *in Claui Regia,lib.2.c.17.num.37. cum sequent.* Azor *instit. moral.1.part. lib.12. cap.11. quæst.7. & 8.* quos refert Barbosa *in remission.ad Tridentinum, dicta sess.25. cap.4.*

4. Iudex

4. Iudex non admittens appellationem, ad hoc vt peccet, non requiritur, quòd ſententia ſit iniuſta ſecundum acta, ſed ſufficit, quòd credatur re ipſa iniuſta, & peragenda de nouo poſſit demonſtrari talis, *ibidem dict.q.29.art.4.* De quo Nauar. *in Manual.cap.25.num.15.*

5. Sicut interdictum ingreſſus poſſeſſionis agri, vel beneficij, vel eius poſſeſſionis, vel aliorum actuum, qui non tangunt animam, ſuſpenditur per appellationem, vt omnes concedunt *in cap.is cui, de ſenten.excom.in 6.cap.ad hæc quoniam, de appellat.* ita ſuſpenſio à voce actiua, & paſſiua ſuſpenditur per appellationem ſubſequentem. Vnde ſi poſt appellationem ſuſpenſus eligat, vel eligatur, electio proculdubio erit valida. Quod maximè debent aduertere Regulares in ſimilibus appellationibus à priuatione vocis actiuæ, & paſſiuæ, quæ apud illos aliquando ſolet à religioſis fieri in Capitulis, & Congregationibus, poterunt enim à tali appellare priuatione facta ab inferiori, & procedere ad electionem, niſi dicatur, quòd in Religione appellatio tantùm habet effectum deuolutiuum, & non ſuſpenſiuum, *ibid. art.5.* ad quod Portel *in addit. ad dubia, dicto verb. appellare n.1.*

6. Appellare non licèt à lege generali emanata à legitimo conditore in bonum publicum, ſeu commune, licèt poſſit ab illa ſupplicari, vt reuocetur, aut moderetur, interim tamen non poteſt ſuſpendi eius executio ab inferiori, interpoſita appellatione, nam reuera hoc appellatio eſt, & ſuſpẽſio executionis in hoc caſu eſt effectus ipſius appellationis, quæ non permititur, niſi ob grauamen, grauamen autem legis vniuerſalis non eſt grauamen. Secus dicendum in reſcripto, cuius executio ſuſpenditur interpoſita ſupplicatione, quia tangit ius priuatũ. *tom.1.quæſt. 6.art.7.§.dico ſecundò, vſque ad finem.* De quo D. Thom. 1.2.*q.* 90.*art.2.* vbi Medina *q.* 16.*art.3.* Rebuff. cum communi *in l. Scæuola.§.ſi qua pœna, ff.de verbo ſignic.*

7. Clauſula illa ſolita apponi in priuilegiis Regularium, *omni appellatione poſtpoſita* remouet omnem appellationem legitimam, ſcilicet, & friuolam, ſeu ſine iuſta, & legitima cauſa impoſitam, vt quando quis appellat non grauatus iniuſtè, & iudex non obſtante tali appellatione poteſt ſententiam executioni mandare, quia in hoc caſu ſolum habet effectum deuolutiuum, & non ſuſpenſiuum, niſi facta fuerit inhibitio, vel niſi ex certa ſcientia Papa commiſerit appellationem, *tom. 1.q.8. art.14.* Vide infrà in notis *n.17.*

8. Iudex non tenetur deferre appellationi friuolæ; imò eam omninò remouere debet, poteſtque agere actione iniu-

riarum contra taliter appellantem, sic autem appellans mortaliter peccabit. *ibid.* De quo *D. Thom. 2. 2. quæst. 69. art. 3.* Portel, *verbo, appellare num. 2.*

9. Licèt appellatione pendente nihil possit innouari, vt est noti iuris, at quando proceditur secundùm æquitatem de bono & æquo, non seruatis rigore, & apicibus iuris (vt fit inter Regulares) id in aliquo casu particulari potest non procedere. Vnde Religiosus canonicè electus in prælatum, quem Præses noluit confirmare, & à quo appellauit idem electus, potest nihilominus non obstante appellatione ab ipso Præside mutata sententia confirmari, valetque ipsa confirmatio cùm dictus Præses adhuc suam commissionem habere supponatur, & partes ab appellatione, & deuolutione causæ ad superiorem iam desistere dicantur, *ibidem quæst. 11. artic. 6. §. ex quo inferto*, idem docet Portel vbi proximè *n. 8.* vbi addit posse iudicem à quo appellatum est ob censuram, ab illa absoluere appellantem post appellationem, ex Suarez *de censuris disp. 7. sect. 2. n. 32. & 33.*

10. Addo cum auctore *in Addition. summæ tom. 3. cap. 20. n. 1.* quòd licèt in Concilio Tridentino habeatur, *quod in causis visitationis, & correctionis, siue habilitatis & inhabilitatis, nec non in criminalibus ab Episcopo seu illius in spiritualibus Vicario Generali ante definitiuam sententiam, ab interlocutoria, vel alio quocumque grauamine non appelletur.* Hoc tamen cùm in causis criminalibus sit exorbitans à iure communi, non extenditur ad causas criminales, quæ tractantur apud iudices inferiores, aut delegatos Papæ vel Episcopi, sed tantum in actis apud Episcopum, vel eius Vicarium Generalem. Nam ratio, ob quam Concilium hoc concedit Episcopo, scilicet, vt ex eo inuitetur, & alliciatur ad residendum in sua Ecclesia, in aliis non militat. Vnde fit, quòd dictum decretum Concilij non procedit in causis criminalibus Regularium, ne appellent à sententia interlocutoria, aut à grauamine Prælati, quia in his non militat dicta ratio Concilij contra defensionem à iure naturali, & humano concessam ipsi grauato. Pro quo citat Nauar. *in Manual. cap. 25. n. 15. vers. Secundò nota*, ad quòd etiam consule Suarez de Paz *in Praxi tom. 2. p. 5. c. vnico n. 13. & 14.* Quaranta *in summa Bullarij, verbo, Archiepiscopi auctoritas, vers. 1. quæro p. 65. vbi* resoluit non posse appellari ab interlocutoria in scriptis, & expressa causa iusta, ex dicto decreto Concilij, licèt olim attento iure liceret ante Concilium. Ita refert Barbosa *in Remissionibus ad Tridentinum citato loco n. 3. in fine.*

Trid. sess. 13. c. 1. de reform.

11. Vbi etiam *à n. 8.* refert decretum sacræ congregationis Cardinalium causis Episcoporum Præpositæ die 16. Octobris

bris anno Domini 1600. quo de mandato, & consultatione Domini Clementis VIII. viuæ vocis oraculo desuper habito declaratum fuit inter alia quòd de causis, quæ coram inferioribus iudicibus pendent, ante definitiuam sententiam, vel vim definitiuæ habentem de grauamine illato superiores cognoscere non valeant, licèt citra præiudicium cursus causarum se id facere contestentur. Nec ad hunc effectum liceat eis inhibere, aut simpliciter mandare, vt ipsis copia processus transmittatur, etiam expensis appellantis.

12. Item eadem Congregatio declarauit, quòd in causis visitationis Ordinariorum, aut correctionis morum quoad effectum deuolutiuum tantùm admittantur appellationes, nisi de grauamine per diffinitiuam irreparabili agatur, vel cùm visitator citata parte, & adhibita causæ cognitione iudicialiter procedit: tunc enim appellationi locus erit, etiam quoad effectum suspensiuum. Item cum à grauamine irreparabili per diffinitiuam, vt indebitæ carcerationis, vel torturæ, aut excommunicationis, etiam comminatæ appellatur, non nisi visis actis ex quibus euidenter appareat de grauamine, appellatio admittatur, aut inhibitio, vel prouisio aliqua concedatur. Ita Barbosa refert *citato loco, num.* 15. *&* 15.

NOTÆ.

13. Circa resoluta *n.* 3. *in fine.* Idem docet Sanchez *vbi suprà dicto n.* 109. qui addit. *ad finem nu.* 110. quòd attento iure communi non solum conceditur appellatio quando grauamen est certum, sed etiam quando est dubium, & solum denegatur, quando apertè constat nullum esse grauamen, vt constat ex *cap. cum speciali* §. *porrò, de appellat.* & ibi tradunt DD. ex Syluestro, *verbo, appellatio q.* 12. *n.* 13. At Religiosis appellare non permittitur, nisi quando excessus prælatorum manifestus fuerit: hoc enim pax, simplicitas, & obedientia religiosorum postulat, quæ bona eorum priuilegia, & constitutiones Apostolica auctoritate firmatæ circa id spectant, vide Miranda *tom.* 1. *Manual. quæst.* 51. *art.* 1. *conclus.* 1. *vers. in quo etiam sensu.*

14. De excommunicatione lata à Gregor. XIII. contra Minoritas recurrentes ad tribunalia sæcularia, vide Portel *in addit ad dubia n.* 3. vbi resoluit, non incurrere dictam censuram religiosum adeuntem, seu recurrentem ad Regem, Proregem, vel Gubernatorem ad impetrandum seu implorandum remedium contra iniustum grauamen sibi illatum, etiam si per modum querelæ id fiat, dummodo imperiosè, & auctoritatiuè Rex vel Prorex in causa non instet, sed tantùm intercedendo,

ſeu etiam monendo,vt deſiſtatur ab iniuſto grauamine.

An autem pro vi iniuſta tollenda, caſu quo non ſit recurſus ad ſuperiorem, poſſit religioſus ad Poteſtatem,ſeu Magiſtratum ſæcularem accedere,vt vim tantùm tollat, & faciat iudices alios ſuperiores aſſignare pro ſola vi tollēda,abſque incurſu Bullæ in Cæna Domini?partem affirmantem tenet Fuſcus *de viſit.lib.2.c.23.n.5*.Valaſc.*conſult*.100.*n*.Zauallos *lib*.4. *Communium quæſt*.1.*n*.102.& alij relati à Portel ſuprà *n.3.ad fin.*

15. Vbi *n*.4.citat Miranda *Ordine iudic.quæſt*.30.*art*.5.*concluſ*.4. aſſerentem, eadem excommunicatione ligari omnes alios religioſos cuiuſcunque Ordinis ſint, ad ſæcularia tribunalia,ſeu ad regem ipſum,etiam ad vim iniuſtè illatam repellendam,appellantes.additque cum Aragone ibi citato,eam cēſuram eſſe vnam ex latis in Bulla Cœnæ Domini,*caſu* 15.Quod limitandum cenſeo,quando id fit per viam,ſeu modum appellationis ad tribunalia ſæcularia; ſecus quando fit per modum ſimplicis querelæ,ad repellendam vim iniuſtè illatam,quando aliter repelli non poteſt,ídque in aliquo caſu ſpecialiſſimo cōcernente bonum totius Religionis, vel honorem alicuius prælati iniuſtè grauati, quia defenſio eſt de iure naturali, vt ſuprà ex Auctore,& aliis probauimus,& faciunt tradita ex ſententia Fuſci,& DD.proximè à nobis citatorum.

16. Vtrùm verò poſſint recuſari prælati Regulares, ſicut ab ipſis poteſt appellari? Affirmant contra gloſſam final.*in cap.ad noſtram,de appellat*.Hoſtienſis,*cap.cum ſpeciali in fine,eodem.tit. verbo,extendi.n.vlt*. vbi Ioan. Andr. *n*.18.Anton.*in fin.* Bellamer.*n*.14.Abbas *n*.3.§.*Porrò*,Alexand.de Neuo *eodem* §.*num*.8. Præpoſit.*in fine*,Franc.*n*.4.quos refert, & ſequitur Sanchez vbi ſuprà *n.vlt*.dum docet recuſationem, & appellationem in hoc æquiparari,vt neutra abſque cauſa liceat, & dictum *cap. cum ſpeciali*, non extendi ad Regulares,quatenus extenſio impediret eorum correctionem iuxta regularia inſtituta.Quare quando prælatus valde ſuſpectus crederetur,ac exceſſurus ob paſſionem, poſſe tunc recuſari,ſicut & ab eo in hoc caſu poſſe appellari certum eſt. Dicta tamen recuſatio concedenda non eſt,niſi quando manifeſta eſt cauſa ſuſpicionis prælati, vt diximus de appellatione,cùm recuſatio,& appellatio æquiparentur *in cap. ſuper eo,el.2.eodem titulo.*

17. Sententia Auctoris *de quo ſuprà n.7*. exiſtimantis, per clauſulam, *appellatione remota*, omnes appellationes remotas cenſeri,etiam rationabiles,& iuſtas,apertè confirmatur *ex cap. paſtoralis* 53.*in princ.de appellat*.qui textus, præſertim ad hanc ſententiam adſtruendam, ea ratione vtitur, quòdcùm fruſtratoria

toria

toria appellatio iuris auctoritate satis remota sit, non solùm hæc, sed quæcunque iusta, ac probabilis appellatio per hanc clausulam prohibita intelligitur; alioquin ea clausula supervacanea redderetur, quod dici non debet, *cap. si Papa; de priuileg. in sexto,* iunctis traditis à Menochio *lib. 4. præsumpt.* 173. *num.* 15. Gonçalez *ad regul.* 8. *glos.* 6. *num.* 28. Suarez *allegat.* 28. *num.* 2. Qui ad propositum, quòd clausula, etiam odiosa, ita interpretanda est, vt aliquid operetur, valde extollit textum *in dicto cap. Pastoralis*, quem in hunc sensum accipiunt vltra Auctorem *dicto art.* 14. Abbas *ibi à n.* 2. *&* 14. Perusin. *n.* 3. Decius *num.* 6. Vvamesius *num.* 4. vt sic iam videas turpiter lapsos Doctores communiter existimantes, per hanc clausulam duntaxat appellationes friuolas, seu frustatorias remoueri, non item iustas, ac probabiles: quam sententiam probant Speculator *lib.* 2. *tit. de appellat.* §. *in quibus num.* 15. *Bart. l.* 1. §. *& parui, num.* 3. *ff. quod vi, aut clam, & l.* 1. §. *interdum. num.* 3. *ff. à quibus appellare non licet,* Lancelot. *de attentatis* 2. *p. cap.* 12. *limit.* 8. *num.* 4. Menoch. *de arbitra. lib.* 2. *casu* 197. *num.* 2. Marchesan. *de commissionibus* 1. *p. cap.* 10. *à num.* 18. Scaccia *de appellat. q.* 16. *limit.* 1. *à num.* 93. & plures alij, quos refert nouissimè Augustinus Barbosa *in Collectanea ad Decretales in dict. cap. pastoralis, numer.* 2.

18. Sed dum ex iure, & ex priuilegiis colligitur frequentissimè solere Pontifices in rescriptis iudices dare *appellatione remota,* non immeritò quæritur, cur id eis permittatur? Et quidem prima fronte videbatur non posse, eo quòd appellatio defensionem contineat, *cap. Omnis oppressus* 2. *quæst.* 6. & ad præsidium innocentiæ noscatur, *cap. cum speciali,* §. *porrò, de appellat.* præsertim cum defensio à iure naturali originem sumat, *l.* 1. §. *cum arietes, ff. si quadrupes. l.* 3. *ff. de iust. & iur.* Qua ratione citatio à principe remitti nequit, *cap.* 1. *de causa possess. Clement. Pastoralis,* §. *cæterum de re iudic.* nec item exceptio peremptoria auferri potest, *l. causas* 16. *C. de transact. l.* 2. *C. de precibus Imperatori offeren.* Cui adde Cuiac. *lib.* 2. *obseruat. cap.* 10. & plures citatos ab Stiligero ad Donel. *lib.* 22. *comment. cap.* 9. *litera* D. *& sequentibus literis.* Cuius nodi soluendi gratia variè solet responderi, consulat qui velit Couar. *Pract. cap.* 23 *n.* 6. Pinel *in rubr* 1. *p. cap.* 2. *à n.* 21. *C. de resident,* Scaccia *d. quæst.* 16. *limita.* 1. *à num.* 22.

19. Explicita clausula, *appellatione remota,* non erit incongruum de alia dispicere, cùm scilicet Pontifex causam committit cum clausula, *reiectis exceptionibus.* Et quidem hac in re extat nobile rescriptum *in cap. ex parte* 13. *de officio delegat.* vbi

disertè scribitur, quòd etsi Pontifex non soleat hac clausula vti, supponit tamen quòd si eam exprimat, huius clausulæ virtute nullæ exceptiones admitti debent, etiam rationabiles, tradunt Felin. *ibid. n.6.* Socin. *regul.* 130. Garcia *regul.* 438. latè Asinius *in praxi* §.31. *cap.* 20. *& sequentib.* In qua re labuntur etiam turpiter Doctores communiter, dum scribunt, per huiusmodi clausulam non nisi repellendas exceptiones friuolas, & minùs legitimas. Ita docent plures, quos refert latè Barbosa *Collectanea ad Decretal. in d. cap. ex parte num.* 2.

20. Quando grauamen illatum per interlocutoriam non potest tolli per appellationem à diffinitiua, posse appellari, docet Nauar. *cons.* 2. *de appellationibus.* Et quòd possit appellari ex rationabili causa ante sententiam, & causam debere exprimi coram ipso iudice à quo, habetur *in cap. vt debitus honor* 59. *de appellat. & cap. cum appellationibus friuolis, eodem tit. lib.* 6. Vide tamen Suarez de Paz vbi suprà *num.* 3. & Quaranta *loco citato.*

21. Sacra Cardinalium Congregatio ita censuit. Archiepiscopus non debet se ingerere in prima instãtia causarum, quæ agitantur coram eius suffraganeo. Et iterum: Non est inhibendum Episcopis in aliqua causa, quæ sit coram eis in prima instantia, nec deferendum appellationibus, nisi in casibus, de quibus suprà. Ita refert Zerol. *in praxi Episc. verb. appellatio. vers. ad decimum.* & adest Bulla Gregorij XIII. quæ est 24. *fol.* 1220. *in Bullario,* teste Barbosa suprà *num.* 4.

22. Item eadem Congregatio definiuit: Metropolitanum non posse cognoscere, etiam citra præiudicium cursus causæ coram Episcopo, neque ad eum effectum etiam absque vlla inhibitione posse simpliciter mandare, vt sibi transmittatur copia processus expensis appellantis; extra casus à prædicto Concilio expresse concessos appellandi. Refert ex Quaranta *vbi suprà,* Barbosa super *dict. cap.* 1. *de reformat. num.* 5.

Bullar. bull. 24. *Gregor.* 13.

23. Item quòd Metropolitani, Archiepiscopi, Primates, aut Patriarchæ in suffraganeos, eorumue subditos non iudicent, nisi in casibus à iure expressis.

Iidem, nec alij superiores, etiam Nuntij, vel Legati à latere specificam facultatem maiorem non habentes causas in Curiis Ordinariorum, vel aliorum iudicum pendentes ad se non aduocent, nisi per viam legitimæ appellationis ad ipsorum tribunalia deferantur, tuncque appellantes ab inferiorum iurisdictionibus quoad alias causas eximere non possint.

24. Item, appellationes nunquam recipiantur, nisi per publica documenta, quæ realiter exhibeantur, priùs constiterit appellatio

appellationem à ſententia definitiua, vel habente vim definitiuæ, aut à grauamine, quod per definitiuam ſententiam reparari non poſſit in caſibus à iure non prohibitis per legitimam perſonam, & intra debita tempora fuiſſe interpoſitam, ac proſecutam. Sic Barboſ. ſuprà *à num.* 8. *vſque* 10.

25. Item, inhibitiones poſt appellationem, ſicut præmittitur, receptam, non concedantur, niſi cum inſcriptione tenoris ſententiæ, aut decreti diffinitiui, aut vim diffinitiui habentis, vel damnum per diffinitiuam irreparabile continentis, aliàs inhibitiones, & proceſſus, & inde ſecuta quæcunque ſint ipſo iure nulla, eiſque impunè non parere liceat.

26. Item, ſi appellans aſſerat ſententiæ, aut appellationis exemplum culpa iudicis à quo, vel actuarij haberi non poſſe, non ideò recipienda erit appellatio, aut aliqua inhibitio concedenda, ſed eis tantùm, ad quos pertinet, iniungi poterit, vt ſoluta condigna mercede actorum exemplum authenticum appellanti intra breuem aliquem competentem terminum tradatur. Caueat tamen iudex à quo, niſi verè appellatum in cauſa appellabili fuerit, interim aliquid in præiudicium appellantis attentet, & ſi per actum publicum, aut per teſtium depoſitiones conſtiterit acta denegari appellanti, tunc mandato tradendi acta poſſit iudex appellationis adiicere, ne interim aliquid noui contra appellantem intentetur.

27. Item, ab executione decreti ſancti Concilij Tridentini, aut viſitationis Apoſtolicæ appellationes à Metropolitanis non recipiantur: nec, ſi virtute eiuſdem ſacri Concilij procedunt, vt Sedis Apoſtolicæ delegati in cauſis, quæ ſub eorum iuriſdictione ordinaria non comprehenduntur, ſalua tamen in hoc caſu Legatorum, & Nuntiorum Apoſtolicorum auctoritate. Sic Barboſ. *ſuprà à num.* 12. *vſque* 14.

28. Item, cauſa appellationis dum pendet, appellans in eodem quo reperitur carcere, permanebit, quoad iudex, ad quem appellatum eſt, viſis actis, ea cauſa cognita, aliter decreuerit, & tunc ſi à iudiciis ad quem decreto vim diffinitiuæ habente fuerit appellatum, nihil mandare, aut pro ſui decreti executione attentare poterit, donec per iudicem ſuperiorem aliud fuerit ordinatum.

29. Item, acta originalia proceſſuum primæ inſtantiæ ad iudicem appellationis notarius mittere non cogatur, niſi probabilis aliqua falſitatis cauſa, & ſuſpicio incidat, quæ iudicialiter obiiciatur, & tunc terminata cauſa remittenda ſunt ad ordinarium, vt in ſuo archiuo conſeruentur.

30. Tandem à ſententia diffinitiua contra verum contuma-

cem prolata appellatio non recipiatur, nec inhibitio, aut alia quæuis prouisio, quandiu appellans in huiusmodi vera contumacia perstiterit, concedatur. Sic refert Barbosa vbi suprà *num.17. & seqq.*

31. Iurisdictio competens Ordinariis quoad originem iudiciorum in beneficialibus causis, quæ coram eis in prima instantia cognoscuntur, vt habetur in Concilio Tridentino, de inferioribus etiam habentibus iurisdictionem quasi Episcopalem, & de propriis iudicibus ordinariis, vt sunt Ordinarij Militiarum D. Iacobi Alcantaræ, & Calatrauæ, intelligi debere resoluit Auctor *tom.1. quæst.36.art.4. vers. & quod Ordines Militares.* ex Sarmiento *lib.3. de selectar. c. final.* idem tenet Nauar. *consil.2 num.4. sub titulo de foro competent.* Farinac. *4.p. decis.100.* Flamin. *de resignat. lib.3.q.11.n.19.* vbi *n.22.* docet sub *verb. Ordinariis* etiam comprehendi vicarium Eeiscopi, de quo etiam vide Sanchez *de matrim. lib.3. disp.29.n.5. & 17.* Gutier. *de matr. cap.66. num.14.* quos refert Barbosa *in remissionibus ad citatum cap.20.num.1.*

Trid. sess. 24. c.20. de reform.

32. Circa illud verò, quod addit Concilium *ibidem*, nempe quòd si post biennium à die motæ litis non sint terminatæ causæ, liberum sit partibus, vel alteri illarum iudices superiores competentes adire, qui causam in eo statu quo fuerit assumant, & quamprimum terminari curent, nec antea aliis committantur, nec auocentur, neque appellationes ab eisdem interpositæ per superiores quoscunque recipiantur, corúmve commissio, aut inhibitio fiat, nisi à definitiua, vel à definitiuæ vim habente, & cuius grauamen per appellationem à definitiua reparari nequeat. Circa quod, inquam, consule Zerol. *in praxi Episcop.1. verb. appellatio. §.1. pag.19.* Suarez de Paz. *in praxi tom.1.p.6. in proœm. n.25.* vbi *n.26.* docet hoc decretum procedere in interlocutoriis latis tam à iudice ordinario, quam à delegato, tam in prima instantia, quàm secunda: quia non est correctorium iuris communis, sed potiùs declaratorium. ita refert Barbosa suprà *num.5.*

33. Quòd sententia, per quam denegatur appellatio, sit interlocutoria habens vim definitiuæ, tradit Valasc. *consul.47.* idem de præcepto de soluendo testatur Rota Lucens. *decis.80.* & de sententia, qua iudex pronunciauit aliquem non esse minorem, vel non habere restitutionem, & quòd ab ea possit appellari, affirmant Gama *decis.159.n.2.* Viui *decis.302.* & quòd possit appellari à sententia reiectionis probationum, admittunt Stephan. Gratian. *discept. forens. cap.77. n.11. cum seqq* Surd. *decis.36.* Et à sententia delationis iuramenti alteri parti per iudicem

dicem factæ, non diffitentur. Mynsing. *cent.* 1. *obseru.* 39. Lancelot. *de attentat. p.* 2. *c.* 12. *limit.* 50. *n.* 190. Gonçalez *ad regul.* 8. *Cancell. gloss.* 9. §. 1. *in annot. n.* 195. Et quòd possit appellari à sententia missionis in possessionem, tenet Stephan. Gratian. *decis.* 60. & ab omissa condemnatione expensarum, firmant Gama *dec.* 65. Guido Papa *decis.* 42. Et quòd possit etiam appellari à sententia sequestrationis mulieris, resoluit Ann. *alleg.* 82. & à sententia pronuntiantis executionem esse reuocandam, probat Amatis *decis.* 19. & à sententia absolutionis instantiæ, dicunt Crescent. *decis.* 6. Cabed. 2. *p. decis.* 32. *in fin.* & à sententia legitimationis personarum Capella Tholos. *decis.* 38. & à sententia admissionis articulorum, amplectuntur Gonçalez *d.* §. 1. *in annot. n.* 191. Stephan. Gratian. *d. c.* 74. *n.* 15. & ab incidentibus in causa suspicionis officialium, probat Vinc. de Franc. *decis.* 408. quos omnes refert Barb. vbi supr. *n.* 6.

34. An autem appellare liceat ab interlocutoria, in qua iudex declarat se competentem? Negant Gama *decis.* 159. *&* 362. Marc. Anton. de Amatis *decis.* 86. Cabedo 1. *p. dec.* 156. procedit ordinat. Regia Lusitan. *lib.* 3. *tit.* 20. §. 9. ibi, *poremno caso*, quæ loquitur de exceptionibus incompetentiæ de iudicio sæculari ad sæculare: affirmant Guido Papa *decis.* 10. Mynsing. *cent.* 3. *obseru.* 35. Aloys. Ricci. *in collectaneis decisionum p.* 4. *collect.* 1306. *in pr.* Thomas Valasc. *tom.* 1. *allegat. iuris, alleg.* 52. *n.* 5. vbi resoluit, quòd in causa remissionis prouocantis ad Ordines non expedietur prouocatio à iudice, qui super ea iudicauit per grauamen, sed per appellationem, procedit ordinat. Regia Lusitan. *lib.* 2. *tit.* 1. §. 28. ibi, *posto que no caso, perque saõ remitidos.* Sic refert Barbosa suprà *n.* 7.

35. Casus damni irreparabilis vide apud Ioseph. Ludouic. Perusin. *decis.* 83. *per tot.* Ann. *allegat.* 82. Surd. *dec.* 36. Zerol. *in praxi Episcop,* 1. *part. verbo, appellatio,* §. 6. Quaranta *in summa Bullar. verbo, Archiepiscopi auctoritas, num.* 20. Ignat. de Villar *in Sylua respons. lib.* 1. *resp.* 15. *num.* 6. latissimè Gonçal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloss.* 9. §. 1. *in annotat. num.* 189. *cum multis sequentib.* Stephan. Gratian. *discept. forens. cap.* 77. quos refert Barbosa supr. *num.* 8.

36. Quod idem resoluendum sit, & procedat dictum decretum Tridentinum, quamuis tale grauamen possit reparari, sed magna cum difficultate, aut præiudicio partis, asserunt Gonçal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloss.* 9. §. 1. *num.* 177. Bernard. Greuen. *ad pract. Cameræ Imperial. lib.* 1. *concl.* 129. *num.* 6. Aloys. Ricc. *Curia Archiep. Neapol. decis.* 93.

37. Quod captura afferat damnum irreparabile, & à sentẽtia

interlocutoria, vt quis in carcerem coniiciatur, possit appellari: affirmant Suar. & Donat. à Fin. *tom. 2. commun. opinion. lib. 9. titul. 3. n. 2.* Maynard. *decis. 25. lib. 2.* Aloys. Ricc. *in collect. decision. p. 3. collect. 642. vers. primo*, Caldas Pereyra *in l. si curatorem, verbo per quod, num.* 31. Barbosa *in l. 2. ff. soluto matrim. in princ. p. 2. n.* 33. Prosper de Augustino *in addit. ad Quarant. in summa Bullarij, verbo, Archiepiscopi auctoritas, n. 20. litera h. pag. 64. & 71.* Vbi refert declarationem sacræ Congr. Cardin. in hæc verba. *Sanctissimus D. N. audita relatione Congregationis Concilij declarauit, ita esse intelligendum, & ideò ab huiusmodi grauamine appellari posse, & Ordinarium teneri processum transferre ad iudicem appellationis, interim tamen reo manente in carceribus, donec iudex appellationis causa cognita aliud iusserit.* Sic refert Barbosa *in remissionibus vbi suprà n 9. & 10.*

38. Quòd tortura afferat damnum irreparabile, tenent Ordin. Regia Lusitan. *lib. 3. tit. 69. §. 1.* Hippolyt. *in l. 1. n. 34. ff. de quæst.* Clar. *lib. 5. § final. quæst. 64. num.* 27. Azeued. *l. 3. n. 6. tit. 18. lib. 4. noua recopil.* Carau. *ritu* 249. Aloys. Ricc. *d. collect. 642. vers. secundo.* & Curiæ Archiepis. Neap. *decis.* 13. Zerol. *de verb. appellat. §. 9.* vbi resoluit, quòd quando omnia ritè, & rectè processerunt, vt quia data fuerunt, & repulsa concessa, cùm essent petita, & publicatus processus, & auditus reus in omnibus suis iuribus cum eius procuratore, & aduocato, & iudicia non sunt euacuata per defensiones, & alia requisita acta sunt, & videtur potiùs appellari ad dilatandum, & ad differendum sceleris punitiones, tunc non debet admiti appellatio à comminata tortura.

39. Quòd à sententia excommunicationis per decretum interlocutorium prolata detur appellatio, quia continet damnum irreparabile, resoluunt Dueñas *regula 52. fallent. 2.* Rebuff. *ad leges Galliæ, tit. de friuolis appellat. in rub. sub gloss. 1. in fine. vers. fallit quando grauamen,* Gonçal. *dict. §. 1. in annotat. num.* 197.

40. Quòd sententia de compromisso faciendo, vel non, contineat grauamen irreparabile, docet Montald. *decis. 39. p. 2.* & de decreto condemnationis ad triremes, idem resoluit Vincent. de Franch. *decis.* 139. quos omnes cum suprà traditis refert, & docet Barbosa vbi suprà *n. 11. vsque ad* 13.

ADDITIO.

41. Quamuis multa congesserim in notis ad hanc resolutionem, illud tamen adnotare omisi, quòd appellatio duplex est,

est,altera expressa,altera tacita. Expressa illa dicitur,quæ verbis expressis fit,*l.2.ff.de appellat.* Tacita verò,cùm quis facto, non verbis appellat. Huius autem tacitæ appellationis duo exempla exhibeo. Primùm est,cùm quis appellationis causa iter ingressus est,vt Sedem Romanam prouocaret, *cap.suggestum.*15. *cap.dilecti* 52.*de appellat. cap.*1.*de cleric. peregrin.* vel etiam si nuntium destinaret appellationis prosequendæ causa, *cap. adhac* 30.*de appellat.*explicat latè Lancelot.*de attent.*2.*part.c.*12. *ampliat.*16. Secundum exemplum est,cum quis se & sua Sedis Apostolicæ protectioni subiecit,cuius tacitæ appellationis ille erit notabilis effectus, vt per hanc subiectus ita ab Ordinarij potestate eximatur, vt postea ab Ordinario non possit vlla sententia condemnari,imò de facto lata tanquam attentata,& irrita denunciatur, text. elegans *in cap. ad audientiam* 34. *de appellat.*

42. Cum quo ne repugnent, *cap. recepimus* 8.*c.ex parte* 18. *de priuilegiis,*vbi dicitur per receptionem sub protectione Sedis Apostolicæ exemptionem ab Ordinario non induci, notant post antiquiores *ibi,* Mascard. *de probat.concl.*713.*num.*2.Gail. *lib.*6.*obser.cap.*54.*num.*4. respondent gloss. *verb.nostra in dict. cap ad audientiam,*Clezellio *tract.de appellat.cap.*5.*n.*36.duos casus esse separandos. Primus est, cùm qui generaliter subiicitur sub protectione Sedis Apostolicæ, & tunc non eximitur ab Ordinario,& in hoc casu explicandi sunt,*text.in d.cap. recepimus* 8.*d.cap.ex parte* 18. & ratio est, quia tunc non id agit, vt videatur tacitè appellare, sed ad alium finem dirigit actum subiectionis,vt notat Vvamesius *in d.cap ad audientiam, n.*3. Vnde illud genus diplomatis, quo quis se, & sua in Principis protectionem etiam specialem insinuat, de iurisdictione ordinaria nihil detrahit, vt rectè ait Ant. Faber *in suo Codice lib.*3.*titul.* 12. *diffinition.*5. & de his rescriptis agitur *titul.* 9. *lib.*8. *nou.Recopil.* & apud Lusitanos *ordinat. lib.*5. *titulo* 129. Secundus casus est,cùm quis pendente causa in iudicio propter grauamen sibi illatum,vel comminatum implorat patrocinium Sedis Apostolicæ, & in hoc casu cùm talis subiectio specialis sit,vim appellationis subit, ac proinde non mirum si appellationis effectus, suspensionis scilicet non denegetur, atque ideo ab Ordinarij potestate liberetur, & in hoc casu accipi omninò debet,*text.in d.cap.ad audientiam* 34.cuius textus ratio non subnititur subiectione orta ex protectione Sedis Apostolicæ,sed magis vi,& virtute appellationis tacitæ inductæ ex tali protectione,vt rectè exponunt *ibi* Præposit.*à n.*3. Vvamesius *num.*3.

43. Vnde

43. Vnde apparet non satis exactè Auctorem nostrum *tom. 2.q.63.art.3. in fine*, scripsisse per receptionem in suam protectionem, quam sæpè Pontifices faciunt in priuilegiis Religionibus concessis facilè induci exemptionem à potestate Ordinariorum, argum. *d.cap.ad audientiam* 34.*d.cap.dilecti*. Hæc enim nostri Auctoris sententia his iuribus non probatur, cùm ex nuper traditis constet, iura hæc non tractare de subiectione sub protectione Sedis Apostolicæ, sed de tacita appellatione, inter quam & illam notabile discrimen esse ostendimus.

44. Sic etiam non est approbandus Valasc. *consultat*. 105. *à n.62*. dum scribit Hospitalia, quæ sub immediata Regum protectione sunt, esse eximenda à potestate Ordinarij, iuxta Trid. *sess.22.de reform.cap*.8. Ordinat. Lusitaniæ *lib.2.tit.62.§.42*. ex ea ratione, quia cùm res manu Principis afficitur, ab eius potestate non excunda est sine causa. Quæ Valasci ratio cum suprà traditis pugnat. Quare verosimilius est legitimam huiusce rei rationem petendam ex præeminentia Regiæ dignitatis, ex *cap. vlt.vers.nec aliquis, de off.deleg.in 6*. quam rationem ad varias quæstiones exornant Couarr. *pract. cap. 26. n.2*. & plures alij, quos refert Cenedo ad Decretales *collect.79.à n.2*.

Trident. Sess.22. cap. 8. de reform.

RESOLVTIO XI.

De Apostatis.

1. APostasia ab Ordine, seu Religione, de qua hìc nobis est sermo, est egressio à monasterio cum habitus dimissione sine proposito illum reassumendi, vel aliam religionem intrandi: apostata verò à religione est ille, qui deserit religionem, quam professus est, sine transitu ad aliam cum animo non reuertendi ad suam. Vnde non est dicendus apostata exiens à conuentu sine licentia superioris, retento habitu vagans, vel se celans, ne inueniatur, est tamen fugitiuus. Nec item ille, qui habitum temerariè dimittit, cum animo tamen citò illum reassumendi, licèt enim mortaliter peccet, & incurrat excommunicationem, non tamen propriè dicitur apostata apostasia, de qua hìc loquimur, nec pœnis apostatæ puniendus est, sed tantùm pœna fugitiui. Et idem iudiciùm est de eo, qui egreditur à monasterio sine licentia prælati, vel petita, sed non obtenta, cum animo tamen intrandi aliam religionem, etiam laxiorem, & de facto intrat, iuxta *cap.licet, de Regularibus*. Auct. *tom.1.q.30.art.1*. de quo D.Thom.2.2.*quæst.12.art.1*. vbi Caietan.*art.2*. Nauar. *in manual.c.21.n.4*.

2. Reli

2. Religiosus deferens habitum subtus abscenditum, vel coopertum, non est propriè apostata, nisi adsint aliæ coniecturæ animi deserendi religionem, incurrit tamen excommunicationem, vt determinatum fuit in Rota. Et aduerte, quòd in Concilio Tridentino decreto cauetur, ne detur licentia cuiquam Regulari occultè ferendi habitum suæ religionis, vt olim fieri passim solebat, *ibid.art.2.& tom.2.q.76.art.6.§.2.notandum.* de quo Mand. *de signatura gratiæ.tit.licentiæ.fol.*101.*pag.*2.*col.*2. Suar.*tom.*5.*d.*23.*sect.*4.*num.*34. Regin. *in praxi fori pœnit.l.*18. *n.*406.relati à Barb.*in remiss.ad Concil.d.c.*19.*de regularibus.* *Trident.sess.* 25. *c.* 19. *de regul.*

3. Item, non est iudicandus apostata, qui supra modum grauatus ad superiorem sine licentia pergit, maximè si constat de iniustitia grauaminis, quia adire superiorem ob iniustum grauamen habet vim appellationis, etiam apud religiosos, *c.dilecti filij, el segundo, de appellat.* & hoc consonum est iuri naturali, ad obuiandum malitiis hominum, nec hoc vetatur in Concilio Tridentino, vt iam suprà diximus *de appellat. num.*2. Imò nec pœna fugitiui esse puniendum tenent aliqui, *ibid.art.*3. de quo Nauarr.*in cap.non dicatis, num.* 61. Bald. *in cap.ad nostram, de appellat.* Quidquid in oppositum dicat Bañez 2.1.*q.*12.*art.*1. cuius opinio poterit sequi casu, quo non constet de iniustitia grauaminis. *Trident.sess.* 25. *c.*4. *de reform.*

4. Pœnæ positæ à Paulo IV. confirmatæ, & modificatæ per Pium IV. contra religiosos extra claustra vagantes, & apostatas cum habitu, vel sine habitu non comprehendunt omnes exeuntes à monasterio, etiam per exitum illicitum, & mortiferum, saltem quoad Deum, & forum conscientiæ, sed tantùm verè apostatas à religione, & cum literis, & dispensationibus subreptitiis in sæculo vagantes: contra quos potest procedere Episcopus diœcesis, vbi vagantur, ex decreto Concilij Tridentini, eos coërcendo, & ad claustra reducendo. Hoc tamen non est intelligendum de religiosis transeuntibus per suum territorium, & licentiam in scriptis non ferentibus, dicentibus se nimium grauatos ad superiorem per viam appellationis iter arripuisse, quos dictus Ordinarius minimè poterit detinere virtute dicti decreti Concilij, & ita debet intelligi quædam constitutio Clementis IV. apud Bullarium, *ibid.art.*4. de quo Nauar. *in cap.nullum,* 18.*q.*1.*in fine.* *Trident.sess.* 25. *c.*4. *de reform.* *Bullar.bul.* 8. *Clem.*4.

5. Prælati tenentur requirere monachos fugitiuos, eósque vbicunque inuentos capere, ac vinctos in monasterium reducere, *cap.fin.de regularibus,* nisi sint damnosi, & aliis Fratribus scandalosi, & sine spe emendæ. Item possunt eosdem incarcerare, & excommunicare in quocunque habitu, & vbicunque

etia m

etiam in Romana Curia inuentos, non tantùm sibi subditos, sed etiam quoslibet alios Ordinis apostatas, inuocato ad hoc (si opus fuerit) auxilio brachij sæcularis, per priuilegia Innocentij IV. & Alexandri IV & aliorum, de quibus in Bullario, etiamsi sint in seruitiis, & obsequio alicuius Cardinalis, ex Sixto IV. *ibid. art. 5. & 6.* de quo Syluest. *verb. apostasia, n. 10. & 11.*

Bullar. bul. 7. Innoc. 4. & bul. 23. Alex. 4. & bull. 8. Eug. 4. & bull. 14. Sixti 4. n. 21. vsque ad 23. & bull. 37. n. 28. & 93.

6. Prælatis prohibetur à Sixto V. sub grauibus pœnis priuationis vocis actiuæ, & passiuæ, & officiorum, necnon inhabilitatis perpetuæ, ne Fratres alterius Prouinciæ exteros, & omnino ignotos intra suos conuentus hospitio recipiant sine licentia, seu litteris commendatitiis suorum superiorum, etiam ad modicum tempus diuertentes. Quæ pœnæ non comprehendunt recipientes religiosos notos eiusdem Prouinciæ, vel Ordinis sine dicta licentia ad eorum monasteria diuertentes. *ibid. a. 7.*

Bullar. bull. 7. & 10. Inn. 4. & bul. 15. Clem. 4.

Bullar. bull. 37. Sixti 4. n. 74. & bul. 33. n. 20. & bul. 38.

7. Apostatæ, & fugitiui, ipsósque recipientes, seu retinentes, eisdémque auxilium, consilium, aut fauorem præstantes, sunt ipso iure excommunicati per Innocentium IV. Clementem IV. & alios apud Bullarium. Imò, & ipsi Prælati Ordinis possunt promulgare sententiam excommunicationis in eos, qui detinent ipsos apostatas, etiamsi sint clerici, ex quadam magna concessione, cui similis non inuenitur, facta Carmelitis à Sixto IV. apud Bullarium, & alia pro Prædicatoribus. In quam tamen excommunicationem non incidunt recipientes dictos apostatas amicitiæ, consanguinitatis, aut pietatis ergò, sicut in detinentibus hæreticos eadem ex causa communiter concedunt DD. *ibid. art. 9.* de quo Nauarr. *c. 27. n. 55. & lib. 3. cons. 69. n. 1. de regular.* Miranda *tom. 1. q. 51. art. 2.* Portel *verb. Apostata, n 4. q. 1.* idem docentes.

8. Dicti apostatæ non solùm benignè, & charitatiuè sunt recipiendi, si redeant, sed etiam omnibus modis ad id sunt inducendi, ne reprobo sensu se tradentes omnino pereant, indulgendo eis transitum ad aliud monasterium, vel ad aliam eiusdem Ordinis prouinciam, vel etiam ad aliam religionem, etiam laxiorem, quod superiorum iudicio relinquitur, qui tanquam boni pastores debent super humeros oues errantes leuare, ne à lupis deuorentur, exemplo Christi Domini vnam solam ouem errantem tam anxiè, & diligenter perquirentis, & super humeros trahentis, *ibid. art. 10.* de quo Nauarr. *in cap. statuimus, n. 13. & d. cons. 69.* Miranda suprà *art. 5. & 6.* qui ex sententia D. Bonauent. *super regul. q. 14.* resoluit posse apud nos Minores Prælatos licentiare hos apostatas, vt ad alias religiones transferantur, quando dixerint, se non posse rigores Ordinis sustinere, ex Alexand. IV.

9. Bona

9. Bona apoſtatarum apud Minores pertinent ad Ordinem, de illíſque poteſt diſponere ſuperior, & Syndicus, ſicut de legatis ſibi in teſtamento relictis, idémque Syndicus poteſt exigere talia bona à quibuſcumque perſonis ea detinentibus, eáque petere in iudicio, nomine Sedis Apoſtolicæ, ex quadam conceſſione Leonis X. apud Bullarium inter viuæ vocis oracula. At non tenetur ad debita ab ipſis apoſtatis in apoſtaſia contracta, niſi id, propter quod debitum contractum fuit, in vtilitatem Ordinis, ſeu monaſterij conuerſum ſit. Et idem dicendum eſt de bonis apoſtatarum apud alias religiones poſſidentes in communi, quibus licèt petere dicta bona in iudicio, omni etiam ſecluſo priuilegio, nec tenentur ad dicta debita in apoſtaſia contracta, niſi quantum ad ea, quæ ſunt conuerſa in vtilitatem Ordinis, *ibid. art.* 11. de quo Syluest. *verb. alienatio, num.* 14. Nauarr. *lib.* 3. *conſ. tit. de regularib. conſ.* 73. & 95. & *in cap. non dicatis,* 12. *q.* 5. *n.* 32. idem docent Miranda *ſuprà art.* 7. Portel *ſuprà num.* 7. *Bullar. orac.* 41. *Leon. X.*

10. Prædicti apoſtatæ tenentur ſcribere quoddam memoriale debitorum, & creditorum, illúdque tradere prælato, petendo ab eo humiliter, vt debitis ſatisfaciat. Quod ſi fuerint à religione ob crimen apoſtaſiæ eiecti per ſententiam iuridicam, & poſtea per literas propalent prælato alia debita à ſe contracta, præter manifeſtata ab ipſis ſub præcepto obedientiæ, dum eſſent in vinculis, indicantes vt ipſis ſatisfaciat, per ídque ſuam conſcientiam exonerare affirment, non eſt illis adhibenda fides: ac proinde prælatus ad illa ſoluenda non tenetur, cùm priori dicto ſub obedientia, & cenſura extorto ſit ſtandum magis, quàm ſecundo: nam ſecundùm ius Rei cõfeſſioni primæ magis credendum eſt, quàm ſecundæ, præſertim quando prima eſt iuridica, vt communis docet, *ibid. art.* 12. de quo Couarr. *lib.* 2. *variar. cap.* 13. Nauarr. *d. conſ.* 73. *n.* 3. & *in Comment.* 2. *de regul. ſup. cap. non dicatis n.* 32.

Idem docet Miranda *dict. quæſt.* 51. *art.* 8. vbi *concl.* 2. reſoluit, monaſterium teneri ad debita, ſeu obligationes paſſiuas monachi, quatenus factum fuerit locupletius, & ab eo quæſita conuerſa fuerint in vtilitatem ipſius, ex Cardin. *Clement.* 1. §. *quia verò, de ſtatu monachor.* Et ſequitur Portel *dict. num.* 7. vnde ſi apoſtata non defert ſecum bona, non tenetur monaſterium illa debita ſoluere. Idem videtur ſentire Sanchez *d. cap.* 9. *num.* 21. loquendo de expenſis factis pro alimentis apoſtatæ, ad quas non tenetur monaſterium, niſi quatenus factum eſt locupletius.

11. ConſtitutioPauli IV. determinans omnia acquiſita per negotia

negotiationem illicitam clericorum, aut religiosorum, quæ tempore mortis eorum fuerint inuenta, esse Cameræ Apostolicæ, est intelligenda de bonis acquisitis ab apostatis extra claustrum degentibus, & decedentibus, inuentis tempore mortis eorundem, quæ veniunt nomine spoliorum, non verò de acquisitis ab illis, qui ad sua monasteria reuertuntur. Iuxta quem sensum debet intelligi alia similis constitutio Gregorij XIII. sed hæ, & aliæ similes constitutiones determinantes dicta bona apostatarum applicanda esse Cameræ Apostolicæ semper debent intelligi, deducto ære alieno, & solutis debitis, *ibid. d. art. 12. in fin.* de quo Nauarr. *lib. 3. consil. tit. de statu monachor. consil. 17. & de spolijs clericorum, §. 7. num. 4.* Gutier. *lib. 2. Practicarum q. cap. 94. in fine.* Idem docet Miranda suprà *dict. art. 7.*

12. Nomine spoliorum dictæ Cameræ Apostolicæ applicandorum non veniunt acquisita à dictis apostatis extra claustrum decedentibus per negotiationem illicitam, quæ obnoxia erant restitutioni, vtpote contra virtutem specialem iustitiæ: acquisita, quia hæc restituenda sunt propriis dominis, à quibus ablata fuerunt, sed tantùm veniunt acquisita contra sacros Canones eis negotiari, vel aliquid aliud agere prohibentes, vt sunt, quæ lucrantur per artes medicinæ, vel chirurgiæ, per officia publica, & obsequia in Curiis Principum exhibita, ac alia prohibita Ecclesiasticis in iure, vt constat ex dicta Constitutione Pij IV. Ita Auctor *tom. 3. addit. summ. cap. 21. n. 10.* Vbi ait, quòd sic debet intelligi, & limitari quod olim dixerat *citata quæst. 30. art. 13.* de quo Nauarr. *cap. 25. n. 100. & lib. 3. consil. tit. de successionibus ab intestato, consil. 3. pag. 212. prima impressione.*

13. Monachus committens tres apostasias, propter quas fuit iuridicè punitus, & nunquam emendatus, aliam postea reiterans potest expelli à religione, cùm in ordinationibus Generalibus Minorum habeatur pro incorrigibili qui ter fuit conuictus, & punitus de eodem, vel de distinctis criminibus grauibus, & nunquam fuit emendatus: apostasia autem ex se inter grauia delicta numeratur, vnde in illud pluries reincidens, & in ea perseuerans, vt suspectus de fide ab Inquisitoribus reputatur, tanquam contemptor Ecclesiasticæ censuræ excommunicationis, quæ per apostasiam incurritur, vt constat ex decreto Concilij Tridentini, vbi habetur: *Quòd si quis obdurato animo censura annexus in illa per annum insorduerit, contra eum tanquam de hæresi suspectum possit procedi. Ibid. art. 14.* de quo vide *tom. 2. q. 103. art. 3. ad fin.* & Sanchez *lib. 6. Decalog. cap. 9.*

Trid. sess. 25. c. 3. de reform.

cap.9.n.4. & 5. Miranda *tom.1. quaſt.52.art.2. concl.1.* Portel ſuprà *num.5.*

14. Religioſus quatuor committens apoſtaſias, in quibus per multum temporis perſeuerans excommunicatus ſacra celebrauit, & Sacramentum Pœnitentiæ ſæpè ſæpiùs miniſtrauit, & contra præceptum ſuæ regulæ denarios, & pecuniam contrectauit, alearúmque ludum prohibitum cum ſæcularibus multoties exercuit cum magno religionis detrimento ac contemptu, Fratrúmque & ſæcularium ſcandalo, quos ad ludendũ prouocabat,& docebat ludere, & inter ipſos Fratres diſcordias diſſeminabat,mendaciis, & dolis eos diffamando, ſine ſpe correctionis, & emendæ, poteſt optimo iure apud nos Minores expelli à religione. Nam licèt iſte non ſit incorrigibilis de iure ſecundùm ſtatuta Ordinis, cùm non proponatur ter conuictus de delictis grauibus, & iudicialiter punitus, nihilominus tamen præſumitur, & eſt incorrigibilis de facto ob tot circunſtantias delictorum,& conditionem delinquentis. Quod poteſt etiam fieri virtute cuiuſdam priuilegij Pij V. pro Ordine Diui Hieronymi, de quo in eius Compend. *verb. condemnare* §.1.quo conceditur,vt in delictis grauioribus, aut grauiſſimis (qualia ſunt quæ huic religioſo opponuntur)poſſint prælati punire vſque ad priuationem habitus. *ibid. art.15.* de quo Syluest. *verb. Abbas num.6. & verb. incorrigibilis.*

Idem docent in terminis Miranda *dict. art. 2. concl.2.* Portel *dict.n.5* & faciunt tradita à Iulio Clar. *in practic.crimin.q.36. num.34.* Salzed. *ad pract. Bernard.* Diaz *cap.140.§. incorrigibiles*, vbi docent ex determinatione Parlamenti Pariſienſis, in criminibus grauibus clericum reputari incorrigibilem, vt degradatus poſſit tradi brachio, ſeu Curiæ ſæculari, ſi bis venia illi data fuerit.

15. Generales, & Prouinciales de ſpeciali ipſorum Generalium commiſſione poſſunt expellere apoſtatas, & delinquentes à religione virtute dictæ conceſſionis Pij V. cum conſilio tamen Patrum, & Seniorum Ordinis, vel Prouinciæ, nec tenentur illud ſequi, quia conſilium voluntatis eſſe dicitur: ſecus ſi diceretur in conceſſione, *de conſenſu patrum, & ſeniorum*, vt dicitur in quadam bulla Alexandri VI. in qua hanc facultatem facit Generalibus per ſemetipſos, & Prouincialibus cum conſenſu maioris partis Capituli Prouincialis, tunc enim illi ſtandum eſt,nec ab eo recedere licet,cùm ad actus validitatem requiratur *ibid.art.16. &* 17.de quo D. Thom. *1.2.quaſt.92.a.2. ad ſecundum.* Cardinalis Paleotus *de ſacri Conſiſtor. conſult.1. part.queſt. 3. articul.1. pag.19. & 20.* idem docent Corduba

in regul.c.2.q.21.punct.1.& 2. Miranda *dict.q.52.a.1.* Sanchez *lib.6.decalog.cap.6.n.3.&* 3.qui alios plures refert, & resoluit, monachos scandalosos, contumaces, & incorrigibiles meritò à religione posse expelli.

16. Addo cum Auctore *tom.3. addit. summ. c.21.num.11, & seqq.* quòd apostata, si intra tempus apostasiæ sacris initietur, ipso iure manet suspensus, & non potest in suscepto ordine ministrare sine dipensatione Papæ, *cap. vltimo,de Apostatis,* non solum propter excommunicationem, quàm incurrit, sed quia ob vitium apostasiæ efficitur irregularis, & inhabilis ad suscipiendos Ordines. Vnde incurrit duas suspensiones, vnam, ob susceptionem Ordinum ligatus excommunicatione, iuxta statuta Religionis: aliam verò ob apostasiam, per quam secundùm ius redditur inhabilis ad ordines suscipiendos. Quod etiam habet locum in apostata recipiente ordines minores intra tempus apostasiæ, eius tamen suspensio non est reseruata Papæ, sicut illa, quæ contrahitur ex susceptione ordinis sacri, ex Panormit.*in dict.cap.vltimo,de apostatis*, cum communi, & sequitur Syluest. *verb. Ordo.5. q 6. in fine.* de quo etiam Azor *lib.12.inst.moral.cap.17. quæst.* Mayol.*lib.5. de irregularit.cap.34.num.1.* Enriquez *lib.13. de excommunicat. cap.39. num.1. in fine, & cap.40.num.1.in fine.* Quidquid dicat cum Suarez *tom.5.de censuris disp.31. sect 6. num.2.* Sanchez *lib.6.decalog. cap.8. num.26.* qui *ibi n.24.* addit eo *cap. final.* solius ordinis sacri in apostasia suscepti vsum vetari, non verò ante apostasiam,& *num.23.* ait, dispensationem Papæ cum apostata, vt in ordine sacro in apostasia suscepto ministret, extendi quoque vt possit ad seperiores ascendere.

17. Item talis religiosus apostata sacro ordine insignitus in apostasia, & per multos annos perseuerans in ea, si vxorem ducat, manet infamis, *cap. consanguineorum 3. quæst. 4.cap. tua de apostatis.* Vnde legatum ipsi relictum à patre ad alimenta potest tanquam caducum retineri ab hærede, dum ad religionem non redit, ex Comitol. *lib.7. respons.q.5.p.*805. Si autem religiosus sit laicus,& ad ordines sacros promotus fuit extra obedientiam Prælatorum Ordinis, postea reuersus omni honore clericali priuandus est, & ad merum statum laicorum reducendus, ex Leone X.*tom.1.q.42.a 19. & in addit.summa tom 3.c.194.n.13.*

Additio ad illustrandam doctrinã Auctoris

18. Quamuis religiosus iniustè grauatus à prælato possit ad superiorem recurrere,quia illum vult notabiliter grauare,& timet ab ipso grauari, non tamen iam grauato licet pro sola querela facienda ipsum superiorem adire, tempus enim sup-

petit

petit ad id faciendum. Idem dicendum est, si leuiter tantùm timet grauari. Pro quo etiam aduerte quòd apostata ter, aut quater hoc modo ad superiorem pergens, etiam absque causa sufficiente, non est censendus incorrigibilis, ita vt à religione possit expelli, maximè si exeat absque scandalo, & absque aliis delictis. Ita testatur se vidisse responsum in sua Prouincia Portugalliæ à Reuerendissimo P. Generali, Portel *in suis dub. reg. verb. Apostata num.* 3.

19. Sixtus IV. pro Ordine D. Hieronymi, vt habetur in eius Compendio *verb. Apostata*. §. 1. decreuit, & declarauit, quòd Fratres fugitiui, qui ad redeundum ad religionem, aut ad alium ordinem transeundum litteras à Sede Apostolica, vel ab eius legatis impetrauerint, in quibus de eorum delictis, ac de pœnitentia, & satisfactione mentio specialis facta non fuerit, perinde superiorum disciplinæ, & constitutionibus Ordinis subiaceant, ac si huiusmodi litteræ non essent impetratæ, quæ in nullo eis opitulantur. Vnde apud nos Minores litteras à P. Generali datas in fauorem apostatæ non obstare, quo minus Prouincialis, ad quem redit, ipsum castiget, testatur idē Portel vbi supra *n.* 6. qui etiam addit *n.* 9. quòd apostata obtinens, vt sua causa apud Curiam Romanam tractetur, ad Vrbémque pergit hac de causa, ipso facto tali fauore priuatur, & causa ad Papam omninò auocatur. Ita concessum est Ordini D. August. vt habetur *in libro suorum priuilegiorum fol.* 41. *p.* 2.

NOTÆ.

20. Circa resoluta *sup. n.* 1. idem docent, tradita illa differentia inter apostatam, & fugitiuum, Angel. *verb. Apostasia. n.* 4. & ibi Syluest. *q.* 4. *n.* 9. Arag 2. 2. *q.* 12. *art.* 1. *in dubio, de apostasia à religione*, vbi etiam Bañez *dub.* 1. *de apostasia à religione concl.* 2. *&* 3. Nauar. *lib.* 5. *cons. tit. de apostatis, in vtráque edit. cons. vnico. n.* 6. *&* *duobus seqq.* Valentia 2. 2. *disp.* 1. *q.* 12. *puncto* 1. *ad finem*, Azor *tom.* 1. *inst. moral. lib.* 12. *c.* 16. *q.* 1. Lessius *l.* 2. *de iustit. c.* 41. *dub.* 15. *n.* 109. quos refert, & sequitur Sanch. *lib.* 6. *decalog. c.* 8. *n.* 2. *&* 3.

21. Qui *num.* 4. asserit, ad veram apostasiam nihil referre habitus Regularis dimissionem, vel non dimissionem, sed illum esse verè apostatam, qui recedit à religione animo nunquam ad illam redeundi, etsi habitum retineat, & è conuerso non esse apostatam, sed solum fugitiuum, qui dimisso habitu ad tempus recedit animo ad religionem redeundi, ad quod citat nostrum Auct. *tom.* 1. *sum. c.* 43. *n.* 1. qui ibi addit, eum apostatam

habitum retinentem hoc incurrere excommunicationem iuris, de qua *in c.vt periculosa 2.ne clerici,vel monachi lib.6.*& idem repetit *dict.c.*8.*n.*20. quia in eo textu solùm excommunicatur is,qui temerè habitum dimittit, quod etiam tenet Lessius vbi suprà *dict.n.*109.§.*sed verius puto*, attento iure communi,nam iuxta statuta religionum aliquarum, & earum priuilegia absolutè tales apostatæ excommunicantur,etiamsi habitum retineant,quod & vsus,& praxis obseruat.

22. Sed Azor *tem.*1.*inst.moral.lib.*12.*cap.* 17 *q.*6.resoluit, talem apostatam, etiam non exuto habitu,incurrere excommunicationem ipso facto latam *in dicto.cap.vt periculosa.*quia finis huius legis,& pœnæ in ea contra temere habitum suæ religionis dimittentes latæ tendit ad id,vt eisdem periculosa occasio euagandi subtrahatur; liberè ergo euagantes extra claustrum, siue habitu induti, siue eo exuti, faciunt contra finem dicti iuris, ac proinde videntur in eam censuram incurrere. Accedit,quòd *in cap.vlt.de apostatis*,apostata religionis desertor,si sacris tempore apostasiæ initietur, efficitur irregularis, quod denotat excommunicatione ligatum extitisse, quando ordines suscepit, & ideò hanc partem in propriis terminis sequitur Miranda *tom.*1.*Manual.quæst.*51.*a.*1.*concl.*2.loquendo de apostasia in foro exteriori,idemque tenent Portel infrà statim citandus *n.*7.& alij plures relati à Sancio *dict.c.*8.*num.*19. quorum sententia,etsi probabilis,probabilior tamen est, quam defendimus nostri Auctoris cum Sancio *loco suprà allegato*,qui alios plures refert.

23. At quoad nos Minores extra dubium est, huiusmodi cum habitu vagantem monachum incidere in excommunicationem latam in statutis Ordinis Toletanis, *titul.de apostatis*, vbi postquam excommunicantur apostatæ,declaratur,exeuntes sine superiorum licentia sine habitu,vel cum habitu,solos, vel associatos esse apostatas. Sic Portel *in addit. ad dubia, verbo, apostata,n.*2. vbi docet religiosum noctu furtiuè è conuentu egredientem, etiam cum animo redeundi incidere in eam censuram latam in dicto Ordinis statuto.

24. Transeuntes ad laxiorem religionem sine licentia legitima non esse verè, & propriè apostatas, nec pœnis apostatarum subiici,licèt mortaliter peccent,docet cum nostro Auctore *dicta q.* 30.*a.*1. *tom.*1. & turba magna DD. Sanchez suprà *num.*7. *&* 8.vbi *num* 9. addit non esse fugitiuum monachum, qui transit ad eandem religionem sine tali licentia, & si non eiusdem rigoris sit monasterium, ad quod transitum facit, vtrunque tamen subsit eidem prælato: secus si ad diuersi Ordinis

dinis monasterium transeat, vt benè distinguit Syluester, *verbo, apostasia q.4.n.9.*

25. Circa resoluta *num.2.* idem repetit Auctor *in Addit. summa tom.3.cap.12.num.2.* & tenent etiam Azor. *dict.lib.12. cap.13.q.5.casu 16.& cap.17.quæst.10.* Monald. *cons.126.a.28. volum.2.* Anton. Cucus *lib.3. Maiorum instit.tit.1.num.157.* & alij multi, quos plena manu refert, & sequitur Sanchez *dict. cap.8.num.5.& 65.* Quod tamen ibi temperat, si ita occultat habitum, vt nil prorsus de eo appereat, nec possit dignosci, cuius religionis professor sit: secus quando à proximè accedentibus videri, & cognosci potest. Vbi etiam addit, *num.64.* eadem excommunicatione ligari eum, qui ita cooperit habitum professis peculiarem, ac distinctum à nouitiis, habitu superinduto nouitiorum, vt nullo modo professus appareat. De quo tamen multum dubito, tum quia is habitu nouitiorum superindutus tanquam religiosus à sæcularibus cognosci potest, nec facilè deprehendi, aut dignosci potest, an sit professus, nec ne: tum etiam, quòd iste non censetur verè, & propriè deponere habitum religionis, qui vt plurimum non ità distinguitur ab habitu nouitiorum, vt habitus non Regularis iudicetur. Imò habitus nouitiorum lato modo dici potest habitus religionis, quo quis indutus non potest liberè vagari, quod dictum *cap.vt periculosa.* vitare intendit.

26. Tertiarias, quas vulgò vocamus, Beatas tertij Ordinis, ab eo statu in perpetuum recedentes, ac matrimonio se copulantes non esse dicendas apostatas, affirmat cum Bañez, & Aragon, Sanchez vbi suprà *num.6.* non obstante, quòd vota castitatis, obedientiæ, & paupertatis professæ sint. At professi Societatis Iesu post biennij vota simplicia emissa, si à religione recedant, apostatæ meritò appellantur, & eorum pœnis subiiciuntur, vt docet in terminis idem Sancius *dicto num. 6.*

27. Circa resoluta *numer.3.* Idem docent Nauarr. *comment.2. de Regularibus numer.61.& comment.3. numer.51.* Anton. Cucus *lib.3. Maior. instit. titul. 1.numer 130.* Saâ *in summa, verbo, religio numer.71.* Azor *tom.1. instit.moral. lib.12. cap.11. quæst.7.& 8.* quos refert, & sequitur Sanchez suprà *numer.17.& 18.* qui id limitat, quando certò, & euidenter constat, religiosum à Prælato iniquè vexari, nec illi aliud remedium superesse, nisi ad superiorem confugere. Item nisi ex ea fuga scandalum, ac perturbatio in Religione sequeretur, quæ tanti momenti essent, & ita præponderarent defensioni illius religiosi, vt meritò illi anteponenda

 essent,

essent, vt ex Auctore *tom.1. summa, cap.43. num.1. versicul. verdad es*, notat Sancius *dicto numer. 17. ad finem*, vbi in his duobus casibus veram esse sentit sententiam Bañez *dicto numero* 3. suprà citati *dub. 1. post conclus. 6.* Ad quod consule tradita à Patre Miranda *dicta quæst.* 51. *artic.1. conclus.* 1. *prope finem*, & Portel *verbo, apostata, num.* 3. *& in addit. ad dubia, num. 6.* vbi asserit, se cum officium Prouincialis Ministri apud suam prouinciam ageret, accepisse litteras à Generali Ordinis, quibus testabatur, sacram Congregationem declarasse, religiosum fugientem ab inferiori ad superiorem prælatum esse apostatam. Id tamen limitat casu, quo iam grauamen passus est, nec in futurum vltra iam grauari timet: secus si nondum grauatus est, sed certò moraliter timet notabiliter grauandum, tunc enim impunè posse adire superiorem asserit, & in eo sensu veram esse sententiam Nauarri, & nostri Auctoris *dicto numero* 3. relatam.

An autem perpetuo carceri, aut triremibus damnato integrum sit fugere, ac censendus sit apostata, vel fugitiuus? Vide Sanchez suprà *num.22. & 47.* & nos dicemus infrà *resolut.* 48. *num.6.*

28. Circa resoluta *num.* 4. Idem docet citatis Nauarro *lib.5. consil. vnico, à num.9. vsque ad 13. tit. de apostatis*, & nostro Auctore *eo art.*4. Sanchez *dicto cap.8. num.*10. & hoc non obstante Bulla Pij V. relata in Bullario. Qui *ibidem num.* 11. addit, eodem modo intelligendas esse constitutiones Pij V. & Gregorij XIII. apud *Compend. Societ.* §.1. *&* 2. vbi excommunicatio lata contra recedentes à Societate, solos veros apostatas, qui ab ea recedunt animo nunquam redeundi, comprehendit. De quo vide Miranda *dicto art.1. conclus.2. in fine, & art.*3.

Bullar. Bul. 9. Pij V.

29. Sex pœnas apostatarum numerat Sancius *dicto cap.* 8. *à num.19. & seqq.* Prima, excommunicatio ipso facto incurrenda, ex *dicto cap. vt periculosa*, contra habitum temerè dimittentes, de quo suprà *num.21. &* 22. diximus. Secunda, suspensio ab Ordine suscepto tempore apostasiæ, *cap. final. de apostatis.* Imò & irregularitas, vt *ibidem dicto num.*22. notauimus. Tertia vt postea ad religionem reducti nequeant in prælatos eligi, ex Archidiac. *in dicto cap. vt periculosa*, & aliis ab ipso relatis. Sed meritò hanc pœnam negat ipse Sancius, vtpote, quòd nullibi in iure reperiatur inflicta, nisi aliunde dicti apostatæ irregularitatem incurrissent. Quarta, vt possint vbique extra territorium apprehendi, *cap. final. de regularibus*, de quo suprà

*num.*5.

*num.*5. diximus. Quinta vt non gaudeant religionis priuilegiis, ex Mandos. *de priuilegijs ad instar, gloss.*3.*num.*10. Sed decretum Tridentinum, quo nititur, non loquitur de quibuscunque apostatis, sed duntaxat de recedentibus à religione habitu dimisso prætextu professionis nullæ: quod non esse extendendum ad alios apostatas, tanquam pœnale, rectè probat Sanchez *ibid, num.*34. Vltima pœna contra apostatas habetur *cap. à nobis, de apostat.* vbi dicitur, quòd hi sub graui custodia carcerentur, si abiectum habitum reassumere nolint, ibíque durè afflicti solummodo vita sibi misera reseruetur; donec à suæ præsumptionis nequitia resipiscant. De quo vide Host. *in summa, tit. de apostatis*, §. *qualiter puniantur.* Bernard. Diaz *in pract. crimin. canon. cap.*104. *Trid. sess. 14. c. 16. de regul.*

30. Circa resoluta *num.* 5. Idem repetit Auctor *in addit. summa, cap.*21.*num.*4.*&* 5. vbi ait, cap. vltimum, *de regularibus*, quo præcipitur prælatis, vt apostatas, & fugitiuos fratres requirant, debere intelligi, si commodè id fieri potest, seclusis scandalo, & damno religiosorum, hi enim vt plurimum sanos, & bonos sua lepra inficiunt, & de eorum emenda parum spei datur: *& vtinam abscindantur, qui nos conturbant!* exclamat cum Paulo S. Bonauentura *quæst.* 14. *in regul. Fratrum Minor.* hoc est, *qui conturbant puritatem vestram, pacem, & famam*; explicat Seraphicus Doctor. Sed hoc debet intelligi, quando fratris omninò desperatur reductio, & emenda, vt rectè notat Mirand. *tom.*1. *quæst.*51.*art.*4. Idem docent Corduba *in regulam, cap.*2.*quæst.*21.*puncto* 1.*&* 2. Sanchez *lib.*6.*Decalog. cap.*9. *num.*19. *Ad Gal. 5.*

31. Circa resoluta *num.* 9. nota quòd bona fratrum degentium extra claustrum habitu retento, attento iure communi spectant ad monasteria, quorum filij sunt, & declarauit Paulus IV. in quadam sua constitutione relata ab Azor *tom.*2.*instit. moral. lib.*2.*cap.*3.*quæst.*15. At ex decreto Gregorij XIII. pertinent ad Cameram Apostolicam tanquam spolia. De quo varias esse sententias, & diuersimodè practicari; dicit Portel *in addit. ad dubia, verbo, bona, num.* 1. sed rem indecisam relinquit. Mihi profectò videtur, standum esse praxi, & consuetudini, quæ est optima legum interpres. Hoc tamen non habere locum in professis Societatis Iesu cum votis tantùm simplicibus biennij, si eiiciantur ante solemnem professionem, addit idem Portel *dict. num.*1.

32. Circa dicta *num.*14. nota cum Sancio *dict. cap.*9.*num.*4. tripliciter dici posse monachum incorrigibilem. Primò, quando in criminibus perpetratis contumaciter perseuerat, si sint simi-

lia, æquè grauia, aut grauiora, iuxta veriorem sententiam. Secundò, quando ter monitus non desistit. Tertiò, si assignatum pœnitentiæ locum fugiendo deserat. Quamuis autem solos incorrigibiles expelli posse, stando in iure communi, tradant D.Bonauent.*d.quæst.14.super regul D.Thom.quodlib.12.art.vlt.* At iure speciali, & instituto Religionum à Sede Apostolica approbato, ob multa alia licita est ea expulsio, vt bene notat cum Azor *tom.1.instit. moral.lib.12. cap.16. quæst.3.* Sanchez suprà *num.5.*

Propter quæ crimina, & causas possunt expelli ab Ordine religiosi, consule Miranda *tom.1.quæst.51.art.2.* Cordub.*super regul.cap.2.quæst.1.puncto 1.& 2.* Lessium *lib.2. de iust.cap.41. dub.14.num.106.*

Quare verò omnes discoli, & incorrigibiles non eiiciuntur ab Ordine, ostendit piè, & peregregiè D. Bonauent. *quæst.* 17. *super regul.* & refert Corduba *dict. quæst.21. puncto 4. ad finem* Miranda *dict. art.2. in fine*; ad quos breuitatis gratia me remitto.

RETRACTATIO.

De bonis Apostatarum.

33. Bona Apostatarum lucrata per iniustitiam obnoxia restitutioni, tanquam contra virtutem specialem iustitiæ acquisita, sunt restituenda propriis dominis, à quibus fuerunt ablata, nisi ipsi domini incerti sint: tunc enim ad prælatos pertinet de illis disponere, iuxta priuilegium Leonis X. Priuilegia autem Apostolica dicta bona applicantia Religioni non sunt intelligenda, nisi tantum de acquisitis contra virtutem Religionis, seu contra Canones, qualia sunt quæsita per negotiationem, per artes Medicinæ, Chirurgiæ, vel per officia publica, ac obsequia in curiis Principum exhibita, & alia in iure Ecclesiasticis prohibita, *in cap. sententiam, ne clerici, vel Monach.* quæ omnia non sunt obnoxia restitutioni. Ita Auctor *in addit. sum. tom.3. cap.21. num.* 10. iuxta quod debet intelligi, & limitari quod olim dixerat *tom.1.q.30 art.13.* Vbi innuit, bona apostatarum acquisita contra virtutem specialem iustitiæ pertinere ad Cameram Apostolicam, attenta quadam constitutione Pij IV. De cuius, & alterius constitutionis Gregorij XIII. intellectu latè Suarez *tom.4. de Religione, tract.6.lib.3.cap.2.dub.4. à num.20.* post Nauarr. *lib.3.consil.10. de testamentis, in 1.edit.*

&

& comment. de spolijs. §.7.*num.*3.4.*&* 5. Auctori nostro in propria specie adhæret Portel *verbo, Apostata, num.7. in fine.* vide suprà *num.*12.

RESOLVTIO XII.

De Baptismo.

1. Licitum est Regularibus, etiam Fratribus Minoribus baptizare in extrema necessitate, deficiente alio Sacerdote, etiam si adsint seculares scientes formam baptismi pronuntiare. Nec hoc interdicitur dictis Minoritis in sua Regula, nec aliis Regularibus, etiam Canonicis Regularibus *in cap. Monachi, de consecr. dist.*4. sed tantùm leuare pueros baptizatos de sacro fonte, *tom.*1.*q.*31.*art.*1.*&* 2.

De quo vide D.Thom.3.*p.q.*67.*art.*7. Nauarr.*lib.*3.*consil.*3. *num.*1. *de statu Monachor.* Syluest. *verb. Baptismus*, 5.*quæst.*5. *& verb. Catechismus, quæst.*1.*&* 3. Idem docet Mirand. *tom.*1. *quæst.*43.*art.*1. Corduba *in regul. cap.*11. *quæst.*4. vbi refert id declaratum fuisse in Capitulo Generali Meclinen. anno Domini 1499. & refert etiam Auctor *in addit. summa cap.*26. *num.*10. Portel *verb. Baptizare, num.*1.*&* 2. vbi addit, posse in casu necessitatis Minoritam etiam excommunicatum non denunciatum baptizare. Vide Sayro *lib.*2. *de censuris*, *cap.*2. *num.*16.

2. Licèt extra casum necessitatis, vel sine licentia parochi, mortalis culpæ reatum committant religiosi baptizantes, iuxta *cap. placuit, el segundo*, 16. *quæst.*1. non tamen ob id incurrunt aliquam excommunicationem, vel irregularitatem, cùm nullibi hoc in iure expressum inueniatur, sicut expresè ipsis prohibetur sub censura, *in Clementina, Religiosis, de priuilegijs*, administratio Eucharistiæ, matrimonij, & extremæ vnctionis, *ibid. art.*3.*& in addit summa, loco citato, num.*7. Pro quo Soto *in* 4. *dist.*4.*quæst. vnica, art.*3. *concl.*2. idem docet Miranda *d. art.*1. *initio.*

3. Mendicantes in partibus Indiarum possunt baptizare nouiter conuersos, & eorum filios, & descendentes paruulos, etiam quos vulgo, *Mestizos*, vocant, non solùm in suis Ecclesiis, sed etiam extra, in locis ad id deputatis, non tamen in parochiis alienis per priuilegia Leonis X. Adriani VI. Pauli III. Pij IV. & Pij V. apud Bullarium. Idémque priuilegium habent Minoritæ in tertiis Sarracenorum, & Paganorum à Gregorio IX. Innocentio IV. & Nicolao IV. apud idem Bullarium, *Bullar. Bul.* *3. Leo X.* *Bulla 2.* *Adr.6.*

Bull.4. Pij 5. Bulla 7. Gregor. 9. Bull. 19. Innoc. 4. Bull.2. Nicol.4. & in Compend. Minor. verb.baptizare, §.1.

rium, & refertur in Compendio. Item possunt vti in baptismo oleo, & chrismate antiquo vsque ad quatuor annos inclusiuè, ex Gregorio XIII. vbi nouum haberi nequit, idque sine consuetis cæremoniis, & extra Ecclesias ob paucitatem ministrorum, cùm id ad maius Dei obsequium expedire iudicauerint, ex concessione Pij V. relata *in Compendio Indico Societatis*, quam postea confirmauit Gregorius XIII. & ampliauit per aliud decennium *ibid. art.3. vsque ad 6. & dict. loco addit, sum.num.*8. vide *in Compend. Minor. verb. Baptizare* §.1. idem docent Mirand. suprà *art.*3. & 4. Portel *num.*3.

NOTÆ.

4. Supposito quòd religiosis apud terras infidelium integrum est baptizare, non erit extra rem quærere, an paruulos filios ipsorum infidelium, inuitis eorum parentibus sacri baptismatis vnda abluere, ac regenerare in Christo possint? Communis Theologorum sententia, quam cum D. Thom. 2.2.*q.*10. *art.*12. & 3.*p.q.*68.*art.*10. resoluit Azor. *tom.*1.*inst.moral.lib.*8. *cap.*25.*q.*2. tenet, id nullo iure licere, tum quia parentes illa, quam à natura habent patria potestate in filios priuari nequeunt, tum etiam, quia sicut nemo adultus ad fidem compelli debet, ita nec paruuli ad baptismum rapi iure possunt, reluctantibus eorum parentibus, in quorum voluntate filiorum assensus veluti ex naturæ compromisso tacitè radicatus est. Tandem quia nec Christus Dominus baptismi institutor, & auctor voluit, vt hoc sacramentum conferretur sine proprio cuiusque assensu, vel saltem parentum expresso, vel tacitò nutu, nec ipsa Ecclesia sui Diuini Sponsi vestigiis inhærens aliter solet illum conferre, aut hactenus hoc iure, & potestate vsa est, cùm tot Pij Pontifices, & Christiani Principes, ac Imperatores præcesserint.

5. Licitè tamen dicti religiosi possunt baptizare filios natos ex vno parente fideli, & altero infideli etiam isto renuente, vt expressè habetur *cap. ex literis, de conuers. infidel. & cap. Iudai, & cap. sequenti* 28. *quæst.*1. Idem ius est, etiamsi pater renuens infidelis sit, ex *dict. cap. Iudæi*, dummodo mater fidelis diligenter curet de instructione filij baptizati, & caueat ne à patre infideli seducatur. Imò si vterque parens tam fidelis, quàm infidelis filium prohibeat baptizare, poterit Ecclesia illi baptisma conferre, fortassis enim parens fidelis ideò renuit, vt alteri coniugi infideli morem gerat, ac placeat: Ecclesia autem ius habet cogendi fidelem, vt filium offerat ad baptismum, quo renuente,

renuente,eo ipso ad curam,& prouidentiam ipſius Eccleſiæ filius pertinet. Pari ratione ſi vtroque parente infideli exiſtente natus eſt infans,& alter eorum ad fidem conuerſus ſit, optimo iure poterit ille baptizari,non obſtante contradictione alterius parentis infidelis.Ita Azor.*d.cap.25.quæſt.3.*

9. Item ſi parentes infideles longiſſimè abſint à filiis ſuis paruulis,licebit Chriſtianis,in quorum poteſtate ſunt, eos baptizare, tunc enim perinde habentur, ac ſi omni cura parentum deſtituti fuiſſent, & eorum curam Deus demandauit illis, ad quos tranſierunt,vt ſaluti ipſorum conſulant, & inſtruantur in rebus fidei,& religionis Chriſtianæ. Eadem pariter ratione infidelium infantes apud nos expoſitos licet baptizare:nam eo ipſo quòd à parentibus derelinquuntur, cenſentur eorum curam, & patriam poteſtatem ad nos transferre. Aduertant tamen hi,ad quos peruenerint,ne grandes effecti ad ſuos parentes infideles redeant,aut parentes eos recuperent. Ita Azor ſuprà *quæſt.*4,

7. Turcæ nobiles,& Sarraceni(vt fertur)interdum ſuos infantes ſolent Chriſtianis offerre, vt per baptiſmi ſalutaris aquam mundati, à fœtore corpuſculorum, aut à dæmonum vexatione liberentur, & bona,ac integra fruantur valetudine. Erit ne licitum Chriſtianis hoc baptizare? Non deſunt, qui id affirmant,ex eo quòd à parentibus ſponte offeruntur ab baptiſmum. Syluest.*verb.Baptiſmus 4.quæſt.7.* (quem ad id citant) quæſitum indeciſum reliquit. At negatiua pars omninò tenenda eſt: quia iſti infantes ſtatim poſt baptiſmum parentibus infidelibus redduntur, & ab illis facti adulti impiè inſtruuntur, quo facilè à fide recedunt. Vnde quoties occaſio ſe obtulerit eos liberandi à iure patriæ poteſtatis, licebit vtique eoſdem baptizare,cauendo ne poſtea ad parentes confugiant. Sic docet Azor ſuprà *quæſt.6.*

8. Maior difficultas eſt, an infantes infidelium, qui ſunt mancipia Chriſtianorum, poſſint inuitis eorum parentibus baptizari. Duplex opinio traditur ab eodem Azor *dict.cap.25. quæſt.7.* Prima noſtri ſubtiliſſimi Scoti *in 4. diſt.4.q.9.* & ibi Durand. *q.6.*Gabriel *q.2.art 5.dub* 5. & aliorum, qui partem tenent affirmantem. Altera negans, quæ eſt D.Thom. & eius diſcipulorum *3.p.quæſt 68.art.* 10.*&* 2.2. *quæſt.*10.*art.*12. Paludan. *in 4.diſt.* 4. *quæſt.4 art.*3. Soto *in* 4.*diſt.* 5.*quæſt.*1. *art.* 1. cui adhæret Azor *ibid.* Quæ ſententia prima fronte licèt videatur aliquam ſpeciem veri, & probabilitatis præ ſe ferre: primam tamen tanquam magis piam amplector,modò filij baptizati à parentibus ſeparentur,ne ab illis ſeducti ad paternam

infi

infidelitatem reducantur, vt resoluit Villalobos 1. *p. Summæ tract.* 5. *diff.* 15. *num.* 3. additque *nu.* 4. *seq.* filios infidelium, qui non sunt subditi Principum Christianorum, nec bellum illis gerunt, non posse licitè baptizari inuitis eorum parentibus: Quam sententiam adscribit Diuo Thomæ, & eius sequacibus loco suprà allegato, nec esse contra Scotum superiùs citatum asserit, quia loquitur de subditis fidelium, quibus reluctantibus licere eorum filiis baptisma conferre iussu Principis Christiani, eósque educandos tradi Christianis docent *ibid.* subtilis Doctor, & eius discipuli contra Thomistas, teste Villalobos *dict. diff.* 15. *n.* 7 *per totum.*

Nec obstat, quòd pater non potest priuari patria potestate iure naturæ illi competente. Nam ordo charitatis petit, vt quia paruulis infidelium alia via salutis non patet, possint eripi à potestate parentum, animo eos regenerandi in Christo per sacrum baptisma, per quod parentibus iniuria non irrogatur: sed potiùs eorum filiis, & eorum spirituali saluti maximopere consulitur, quam vitam spiritualem, & æternam proximi ex charitate tenemur præferre bonis temporalibus, inter quæ numeratur patria potestas. Nec potest dici, quòd adest periculum deserendi fidem susceptam, & adhærendi falsæ parentum sectæ post adultam filiorum ætatem. Nam id periculum cautè potest remoueri, educando illos in Christianis moribus, & institutis omninò abstractos, & sequestratos à parentibus, vt dictum est.

9. Dato autem quòd paruulis infidelium baptisma conferatur, coactis eorum parentibus, illud ratum esse, & firmum, tenet communis Theologorum sententia, ex D. Thomæ mente *d. q.* 68. *art.* 10. vbi Caiet. & resoluit Azor. *d. cap.* 25. *q.* 8. & probatur efficaciter ex *c. maiores*, §. *item quæritur*, *de baptismo.* vbi Innocentius III. definit, quòd ille, qui coactus baptismi suscipit sacramentum, sicut & is, qui ad illud fictè accedit, characterem suscipit Christianitatis impressum, & vtérque ad fidem susceptam tenendam cogitur, ne nomen Domini blasphemetur: ergo pari, imò maiori ratione dictis paruulis characterem imprimi, inuitis eorum parentibus, dicendum est: qui postquam ad adultam deuenerint ætatem, in fide baptismi suscepta stare cogendi sunt. Nec refert, quòd voluntas, saltem parentum pro eorum infantibus ad baptismum requiritur: quia sufficit vel tacitus Ecclesiæ consensus in ministro sacramenti, vel patrinorum, vt notat Azor. *dict. q.* 8. *ad finem.* Vel etiam quia in paruulis nullum requiri consensum probabiliter quidam credunt.

10. Hinc

10. Hinc deducitur, idque maiori ratione (vt videtur) filios infidelium rationis iam compotes, & petentes baptismum posse iure optimo baptizari, etiamsi impuberes sint, & renuentibus eorum parentibus; quia facti iam sunt sui iuris in his, quæ ad spiritualem spectant salutem, vt docent D. Thom. 3. *q.* 68. *art.* 10. Tabien. *verb. Baptismus*, 7. *quæst.* 10. & tradit Azor. *d. cap.* 25. *quæst.* 11.

11. Idémque dicendum existimo, etiam si dubitetur de eorum ad vsum rationis deuentione, cùm petunt baptismum: quia præsumitur eum rationis vsum accelerari, sine quo, & diuini numinis iuuamine nemo potest ad Deum venire, nec petere tanto fidei sacramento imbui, quidquid dicat Azor *dict. quæst.* 11 *in fine.* Idque efficaciter probatur argumento *cap. iuuenis, de sponsalibus*, vbi Glossa *verb. dubia*, explicans illa verba: *Quia tentauit forsitan quod complere non potuit*; dicit: *præsumitur quòd erat doli capax, siue quia malitia supplebat ætatem quoad sponsalia, sicut supplet malitia quoad matrimonium, c. de illis, 9. de desponsat. impuber.* Et in hoc, an consenserit puella ante septimum ætatis annum versari dubium asserit, vbi Hostiensis idem notat, dicens, quòd erat propinqua ætati septenni, & doli capax, argumento *c. fi. de desponsatione impuberum*, ac ideò ex eo contractu, & præsumpto puellæ consensu in dubio ortum esse impedimentum publicæ honestatis ad postmodum contrahendum cum consobrina ipsius puellæ. Cuius textus argumentum, & ratio sic explicata maximè facit ad rem, de qua agimus, vt discurrenti patebit.

12. An verò liceat Principi Christiano Paganos, Iudæos, vel Sarracenos ex suis oppidis, ac ex omni sua ditione expellere, ea lege, vt si manere velint, sacro baptismate in Christo regenerentur, sin minus intra certum tempus ad deliberandum datum, ex finibus suæ ditionis omnino egrediantur? Affirmant Simancas *de Catholicis institutionibus tit.* 35. *n.* 6. *& seqq.* & alij, quos refert Azor. *tom.* 1. *inst. moral. cap.* 24. *q.* 4. Idque sub nostram fermè ætatem à rege Catholico Fernando V. & Elisabella Regina factum fuisse compertum est. Pro quo est quoddam decretum in Concilio Toletano VI. *cap.* 3. teste Marineo Siculo *lib.* 19. & Albertino *in rub. de Hæreticis in* 6. *q.* 3. & Simancas vbi suprà *num.* 9.

Resolvtio XIII.

De Benedictionibus.

1. COmmunis Doctorum tenet, simplices Sacerdotes non posse benedicere ornamenta Ecclesiæ, idque approbat consuetudo, quæ vim habet legis, & stylus Curiæ, licet autem Sixtus IV. apud Bullarium concesserit Minoribus, vt Sacerdotes Ordinis possint benedicere omnia ornamenta Sacerdotalia, & altarium, demptis corporalibus, hoc tamen quoad dictos Fratres restrictum est per quoddam Capitulum Generale ad solos Guardianos. Vnde cum non sit restrictum quoad alios religiosos communicantes cum Minoribus in priuilegiis, rectè poterunt vti tali priuilegio. Nec item quædam ampla concessio Gregorij IX. id ipsum indulgentis presbyteris Minoribus existentibus in terris infidelium, vbi copia Episcoporum non habetur, etiam quoad corporalia benedicenda, est in vsu in illis partibus, *tom.1.q.19.art.1.* De quo Syluest. *verbo, benedictio n.4.* idem docet Mirand. *tom.2. Manual. quæst.* 40. *art.1. conclus.* 24. Portel in *Addit. ad dubia, verbo, benedicere num.2.* vbi asserit, apud Fratres Prædicatores esse in vsu præfatam concessionem Sixti IV. nempe vt Sacerdotes simplices, seu non prælati benedicant ornamenta, &c. exceptis corporalibus.

Bullar. oraculo 12. Sixto 4.

2. Prælati Regulares, etiam Conuentuales, vt Guardiani, Priores, & similes licitè benedicunt Ecclesias, cœmeteria, oratoria, corporalia, & alia ornamenta Ecclesiastica, vbi chrisma non interuenit, ex Gregorio IX. Leone X. & aliis pluribus Pontificibus apud Bullarium. Quod ad Vicarios in absentia Guardianorum, & Priorum, seu Præsidentes habentes principale regimen conuentus extendit Innocentius VIII. qui non solùm pro suis vsibus, sed etiam pro alienis hoc ampliauit. Id tamen quoad nos Minores restrictum est in Capitulo Generali Mechlinensi pro nostro tantùm vsu, vt Collector Minorum, *verbo, benedicere* §.14. innuit, *ibidem art.2.* vide Mirand. suprà *art.2.*

Bullar. Bulla 13. Gregor. 9. & Bulla 9. Leon 10.

Exponitur doctrina Auctoris.

Super quo vacillare videtur noster Auctor *ibi*, modò asserendo, posse prælatos prædicta benedicere pro omnibus vbicunque sint; modò addendo, id esse restrictum per dictum Capitulum Generale. Ego consuetudini, quæ est optima legum interpres, & praxi Ordinis standum esse omnino censeo, quæ tenet, minimè posse dictos prælatos benedicere corporalia extra vsum suorum conuentuum, & confirmat Collector

Socie

Societatis Iesu, *verbo, benedicere n.*3. vbi de prædicta concessione sic aduertit. *Quoad benedictionem tamen externorum non nisi necessitas vrgeat, & prælati, seu Episcopi distent, & sine illorum offensione.* Ita refert Portel, *verbo, benedicere, num.*3. Sed Miranda vbi suprà *art.*3. indecisè loquitur super hac re.

3. Prouinciales Indiarum vltra prædicta, etiam pro vsu alieno possunt benedicere calices, Episcopis in Prouincia non existentibus, ex præfatis Bullis Leonis X. & Adriani VI. quam auctoritatem, seu facultatem possunt committere, & communicare suis Fratribus. Item ex alio priuilegio Innocentij VIII. communicato iam omnibus Abbatibus per Gregorium XIV. apud Bullarium, Abbates Cistercienses possunt calices consecrare accepto priùs sacro chrismate ab aliquo Catholico Episcopo, etiam pro alieno vsu. Sed hoc non communicatur Prouincialibus Mendicantium, quia non habent exercitium Pontificalium, sicut dicti Abbates *ibid. art.*3. *& tom.*3. *Addit. summa cap.*27. *num.*1. Idem docent Miranda vbi suprà *art.*4. Portel *verbo, Abbas, num.*2. *Bullar. Bul. 5. Innoc. 8. num. 4. & Bulla 3. Gregor. 14.*

4. Vbi Episcopus ter requisitus à Regularibus cum debita reuerentia, & instantia recusauerit eorum Ecclesias, altaria, calices, & alia similia benedicere, & consecrare sine legitima causa, possunt iuxta priuilegium Sixti IV. mox citandum, petere horum benedictionem, & consecrationem ab alieno Episcopo, quod non est reuocatum per Concilium Tridentinum, vbi habetur, quòd *nulli Episcopo liceat cuiuscunque priuilegij prætextu Pontificalia in alina diœcesi exercere, nisi de Ordinarij loci expressa licentia*, quia id in hoc casu non habet locum. Idem est dicendum, quando talem benedictionem nolit proprius Episcopus gratis exhibere, ex eodem Sixto IV. apud Bullarium *ibid. art.*4. *&* 5. idem docent Mirand. vbi suprà *art.*5. *&* 6. Portel *verbo, benedicere, num.*4. *Trid. sess. 6. c. 5. de ref. Bullar. Bul. 37. n. 76. & 77. Sixti 4. & Bulla 37. à n. 17. vsque ad 20.*

5. Episcopo distante plusquam duas dietas, seu 14. leucas potest Prælatus Conuentus benedicere, seu reconciliare Ecclesiam pollutam cum aqua ab ipso benedicta, ex Leone X. apud Bullarium. Aqua verò benedicta ab Episcopo solùm requiritur pro reconciliatione Ecclesiæ consecratæ, non verò benedictæ. *ibid. art.*6 De quo Capuccinus ad *Compendium dict. verbo, benedicere* §. 14. Henriquez *tom.*2. *lib.* 13. *cap.* 51. §. *pollutio*, relati à Portel *n.*2. *Bulla 6. Leon. X.*

NOTÆ.

6. Nota quòd ex priuilegio Pauli III. pro Societate Iesu apud

Bullar.Bul. 8. Paul. 3. n. 27. apud Bullarium, possunt dicti prælati Ecclesias suas, & cœmeteria benedici, aut consecrari facere à quocunque Episcopo, si Diœcesanus vltra quatuor menses id facere distulerit. Imò si ter requisitus venire renuerit, etiam non expectatis dictis quatuor mensibus possunt dictæ Ecclesiæ, & altaria consecrari, & benedici à quocunque Catholico Episcopo, iuxta dictum priuilegium Sixti IV. teste F. Ioanne de la Cruz *in sua Epitome lib. 2. cap. 5. dubio 9. conclus. 3. in fine.*

7. Item in eadem Bulla Pauli III. habetur, quòd religiosi in terris remotissimis infidelium possint Ecclesias, & alia pia loca erigere, & erecta reformare sine alicuius præiudicio, & vestes sacerdotales, pallas, corporalia, calices, cœmeteria (si Episcopus non adsit) benedicere, ac prophanatas Ecclesias reconciliare, statutáque necessaria facere, factaque mutare, alterare, ac illis addere, vel detrahere, & bis in die celebrare. Ita in in præfata Bulla *à num. 36. vsque ad 40. inclusiuè.* de quo Portel *in addit. ad dubia num. 3.* vbi per errorem fortem Typographi refert pro Paulo III. Gregorium XIII. nullibi enim inter Bullas huius Pontificis reperitur talis Bulla, sed apud Paulum III. dicta Bulla 8. *num. 36. & 37.*

Resolutio XIV.

De Benefactoribus.

1. Benefactores monasteriorum, seu religiosorum, qua tales sunt, non possunt à quoquam molestari, aut excommunicari ex Innocentio IV. Leone X. & Paulo III. apud Bullarium. Aliis tamen de causis, & non in odium religiosorum, bene possunt excommunicari, nisi actu seruiant ipsis intra septa manasterij sub obedientia prælatorum viuentes iuxta decretum Tridentinum, tunc enim ab Episcoporum iurisdictione exempti sunt *tom. 1. quæst. 33. art. 1.* Ad quod vide infrà de excommunicat. *num. 7.*

Bullar. Bul. 26. Inn. 4. & Bull. 7. Pauli 3. num. 16. Trid. sess. 24. c. 11. de reform.

2. Prælati Regularium ex concessione Vrbani V. & Iulij II. apud Bullarium, imò & iuxta ius commune, possunt per suas literas benefactoribus communicare suffragia, indulgentias, orationes, & alia bona spiritualia suorum subditorum, & congregationum tanquam habentes auctoritatem dispensatiuam communium bonorum communitatis, tam quoad vim satisfactoriam, quàm meritoriam. Bona tamen satisfactoria necessariò, & speciali intentione debent applicari ab eo, qui ea communicat, aliàs non proderunt his, quibus communicantur

Bullar. par. 6. 6. Bull. 26. Iulij 2.

quoad

quoad vim satisfactoriam, secus quoad vim meriti, nam participatio meritorum per viam meriti non semper requirit specialem intentionem, vel applicationem, vt quando applicantur existentibus in gratia ob communionem sanctorum. Nec ex hoc minuitur valor operum ex pluribus communicantibus, in quantum meritoria, bene tamen in quantum satisfactoria. Vnde ex hac applicatione non fit deterior religiosorum conditio, imò aliunde aliquid illis augetur ratione meriti prouenientis ex charitate, quia aliis sua bona satisfactoria applicant, *ibid. art.* 2. de quo vide D. Thom. *in* 4. *dist.* 20. *quæst.* 1. *ar.* 1. *& in addit. ad* 3. *part. quæst.* 26 *art.* 1. *in corpore*, Nauar. *tract. Miscellaneorum, Miscellan.* 11. *num.* 4. *& in comment. de Iubilæo, & indulgent. notab.* 31. *num.* 18. Thomas Vvalden. *lib. de Sacramentalibus cap.* 24. Soto *in* 2. *dist.* 21. *quæst.* 1. *art.* 4. *conclus.* 2. Miranda *tom.* 2. *man. quæst.* 50. *art.* 1. *& seqq.*

9. Talis communicatio meritorum non valet ad hoc, vt ipsi participantes ex hoc immediatè absque vllo bono opere, & dispositione habeant gratiam gratum facientum, & præmium gloriæ; valet tamen ad consequendum à Deo gratiam conuersionis, illuminationem, & virtutum profectum, & ad collationem bonorum spiritualium, & præseruationem à peccatis, & ab aliis malis animæ, & corporis, quo quis potest alteri mereri de congruo, seu impetrare à Dei misericordia liberali, *ibidem art.* 3. de quo communis cum D. Thom. *in addit. ad* 3. *part. quæst.* 27. *art.* 1. quem etiam vide *in* 4. *dist.* 45. *quæst.* 2. *art.* 1. *&* 1. 2. *quæst.* 114. *art.* 6. *&* 8. Nauar. *dict. miscella* 11. *n.* 2. *q.* 3. 4. *&* 5. *& in enchiridio de oratione cap.* 10. *num.* 46. quo referendo multa congerit ad idem Miranda *dict. quæst.* 50. *art.* 2.

4. Prælatus, etiam Papa, regulariter non potest applicare quoad vim satisfactoriã bona facta à subdito, pro satisfactione suorum peccatorum, ipso inuito, sed ea dumtaxat, quæ aliàs cedunt in thesaurum communitatis non specialiter applicata, vel superfluunt facientibus, aut iniunguntur à prælato, aut quæ fiunt in communi, & pro intentione communi, talia namque bona bene prælatus communicat aliis quoad vim satisfactoriam, etiam inuito subdito, & habente necesse eorum. Quoad vim autem meritoriam omnia bona subditorum tam priuatim, quàm in communi facta, tam supererogatoria, quàm obligatoria potest prælatus applicare, cùm exinde nulli fiat præiudicium, imò ex eo fit melior conditio operantis ex multitudine partipantium, *ibidem art.* 4. de quo Corduba *lib.* 3. *de indulgentiis quæst.* 42. *art.* 5. *dicto* 4. Soto *in* 4. *dist.* 21. *quæst.* 1. *art.* 4. *conclus.* 2. Nauar. *d. miscell.* 11. *num.* 9. *quæst.* 9.

Idem tradit Miranda suprà *art.3. conclus.1.* vbi *conclus.2.* addit, in aliquo casu speciali, ex causa vrgenti posse prælatos suorum subditorum bona, etiam ipsis inuitis, alicui insigni benefactori, cui voluerint, communicare ex Soto, & Doctoribus suprà allegatis.

5. Bona præterita iam facta, si dum fiunt, non applicantur, saltem virtualiter, nequeunt ampliùs applicari à faciente, vel à prælato quoad vim satisfactoriam, quia iam sunt reclusa in communi thesauro Ecclesiæ, nec possunt ab aliquo in priuato thesauro reseruari pro tempore futuro, vt tunc applicentur. At quoad meritum possunt optimo iure applicari etiam præterita bona, nam de meritis quoad vim meritoriam non congregatur communis Ecclesiæ thesaurus *ibid. art.5.* de quo Diuus Bonauent. *in 5. dist. 20. quæst.3.* Corduba *lib.5. de indugent. quæst.42. puncto 3.* Nauarr. suprà *numer.7.* Miranda suprà *art.4.*

6. Communicatio bonorum communitatis facta à prælatis per suas litteras benefactoribus, intuitu benefactorum non participatur, nisi pro rata secundùm quod plus, minusue benefactores sunt: secus si fiat communicatio intuitu solius charitatis ad beneplacitum prælati, nam tunc valebit concessio secundùm intentionem ipsius communicantis, quoad vim satisfactoriam, & meritoriam. *ibid. art.6.* de quo Cordub. vbi suprà *punct.9.* Miranda suprà *art.5.*

7. Hæc communicatio multum differt ab indulgentiarum communicatione. Primò, quia ad eam non vtuntur prælati iurisdictionis claue, nec per eam remittuntur, aut relaxantur pœnæ peccatorum, sicut in indulgentiis. Secundò, quia hic non applicantur merita passionis Christi, quæ sunt infinita recondita in thesauro Ecclesiæ, sed bona communitatis, quæ sunt finita, & limitata. Tertiò non fit auctoritate potestatiua, sed tantùm potestate naturali, quam quis habet ad distribuendum bona sua, aut sibi commissa. Vnde per hanc communicationem non liberatur participans in foro Dei, & Ecclesiæ à pœnitentiis iniunctis à sacerdote, sicut in indulgentiis, cùm merita applicata non sint infinita. Tandem quia indulgentiæ valent ad satisfactionem pœnarum Deo debitarum pro peccatis, hæc autem communicatio valet præcipuè ad impetrationem bonorum, aut remotionem malorum per viam meriti de congruo: ad satisfactionem tamen pœnarum valebit, si id intendat applicans. Vnde non suspenditur per Bullam cruciatæ, aut aliam bullam suspendentem indugentias. *ibidem, art.7.* De quo D. Thom. *in 4. dist. 20. art.3. & 4. & in addit.*
ad 3.

*ad 3.p.quæst.26.art.*1.Nauarr.*de indulgentiis notab.*31.*num.*21. *&* 22.*& dict.miscell.*11.*num.*4.*quæst.*6. Corduba *dicta quæst,* 42.*puncto* 4. Soto *in* 4.*dist.*21. *quæst.*1.*art.*4. Miranda suprà, *art.*6.

8. Hospitantes Fratres Minores de Obseruantia,qui vulgo, *Germani*, vocantur, habent in Hispania inter alia priuilegia regalia, quòd non teneantur contribuere pro accommodandis militibus quòd in oppidis inter oppidanos, seu ciues distribuitur, de quo infrà redibit nobis sermo, *tom.*2.*quæst.*40. *art.*2.

Resolutio XV.

De Beneficiis Ecclesiasticis.

1. Beneficium aliud est sæculare, quod per clericos sæculares administratur, & aliud regulare, quod religiosis, & monasteriis addictum est. Sæculare aliud est cum administratione, seu cura, & dicitur curatum, & aliud sine cura, seu administratione, & dicitur simplex. Regulare item est in duplici differentia,aliud vocatur duplex, vt Abbatia Regularis, & Prioratus claustralis, quia illud obtinens duplici honore fungitur, scilicet circa personas, & circa res monasterij. Aliud dicitur simplex, vt Prioratus simplex & monachatus regularis, quia illud obtinentes simplici honore tantùm funguntur. *tom.*1.*quæstion.* 34. *articulo* 1.

2. Beneficium autem sæculare, seu Ecclesia sæcularis vnita beneficio, & Ecclesiæ regulari sortitur naturam, & priuilegia regularis, cui vnitur, & subiicitur. Sed aduerte, quòd modo ex decreto Concilij Tridentini Episcopus non obstante quocunque priuilegio potest examinare huiusmodi vniones perpetuas à quadraginta annis citra factas. *ibidem in fine*, *& tom.*3.*summ. cap.* 32. *num.* 20. de quo Perusio *de vnione Ecclesiæ cap.* 2. & latissimè Sanchez traditis multis *lib.* 7. *decalog. cap.*29.*à num.* 145. *& sequentibus per totum.* Quod examen posse fieri, etiamsi per decennium non constet de talibus vnionibus, addit Auctor *dicto numero vigesimo, addit. summ.*vide infrà in notis *num.*29.*vsque ad* 40.

*Trid.sess.*7. *c.*6. *de reform. & sess.* 24. *c.* 19. *verbo in vnionib.*

Pro vnionibus beneficiorum & quod tempus requiratur ad probandam vnionem, vide Rebuffum *in praxi benefic. lib.*1.

*tit.de vnionibus benefic.à n.*34 Mascard.*de probat.concl.*179.*&* 586.*&* 1413.Menoch.*de præsumpt.lib.6.quæst.*80. Nicol. Garcia *de benefic.p.*12.*c.*2.*n.*225.*&* 226. quos refert Barbosa *dict. sess.7.cap.6.de reform.* & tradit Auctor. *d.n.*20.*vbi* docet, per solam possessionem non probari, nec præsumi vnionem in forma solemni,nisi concurrat tempus immemoriale,& ad id refert quandam declarationem Cardin. Vide Sanch. suprà *n.* 179. & in notis infrà *num.*32.

3. Aliqua sunt beneficia regularia,quæ *Manualia* dicuntur, quæ nomen,& naturam beneficiorum imitantur,propriè tamen beneficia non sunt, quia illis præfecti amouentur ad nutum Abbatis, vel Prioris, si iusta amotionis adsit causa, aliàs sine causa amotus poterit implorare superioris auxilium. Quæ beneficia, seu Prioratus regulares administrationis causa tantum esse dicuntur: nam quæ naturam induunt beneficij perpetui, eorum Præfecti etiam perpetui erunt., nec per Abbatem amoueri possunt,& idem iuris est, quando beneficium à Pontifice conceditur, vel confirmatur ex certa scientia,& expressa qualitate,ex gloss *in cap.porrecta, verb. confirmantur,de confirmat.vtili*,vbi Abbas *nu.*4.*ibid.art.*2.de quo vide Nauar.*lib.*1. *cons.*3 *tit.de Presbyter. vers.*4. *quod nec ratio in* 1. *edit. num.*5. Sanchez *lib.*5.*decalog.cap.*5.*num.*16.*& lib.*7.*cap.*29. *à n.* 106. & præcipuè *num.*122. *& num.* 130. vide infrà in notis *num.* 42.

4. Regularia beneficia regularibus dumtaxat, & sæcularia sæcularibus conferenda sunt.*cap.nullus,de electione*, & patet ex priuilegiis sancti Ioannis Hierosolymitani. Rursum regularia beneficia,vt Prioratus Ecclesiarum,vel administrationes, non debent conferri monachis alterius ordinis,nisi eius, per quos solet possideri,sine auctoritate Papæ,*cap.cùm singula,§. prohibemus in 6.* Item debent esse expresse professi in tali religione, vel habitum omninò suscipere, & professionem in illa emittere tenentur ex Concilio Tridentino, *ibidem art.* 3. de quo Selua *de benefic.p.*3.*quæst.*11.*num.*130.Nauarr.*cons.*9. *de præbend.* Zerola *in praxi Episcop.p.*2.*ver.beneficium,n.*5.*p.*35. Azor.*inst. moral.p.*2.*lib.*3.*cap.*26.*quæst.*4.5. *&* 6. Sanchez *lib.*7. *decalog. cap.*29 *num.*29.*& sequentib.* Et in defectu regularium posse beneficia regularia clericis sæcularibus conferri tenent Gonçales *ad regul.*8 *Cancellariæ,glossa* 8.*num.*43. Garcia *de beneficiis p.*7.*cap.*10.*num.*16. Azor *dict.quæst.*6. additque Gonçalez *num.* 77. *&* 78. Sacram Congregationem Cardinalium censuisse,ordinarios collatores portiones Monachales, & Canonicales regularibus prouideri consuetas posse conferre etiam

Trid.sess. 14.*c.*10. *de reform.*

clericis

clericis sæcularibus, qui habitum suscipere, & professionem omninò emittere teneantur, non tamen Abbatias, & beneficia administrationem habentia. Ita refert Barbosa *in remiss. ad Tridentinum dict. sessione* 14. *cap.* 10. *de reformat.* idem resoluit in nouitio habere locum Sanchez *lib.* 7. *decalogi cap.* 4. *n.* 24. etiam inconsulto Papa, ex declaratione Cardin. relata, à Gonçalez vbi suprà *num.* 78.

5. Mendicantes, cùm iam habere possint bona in communi, consequenter etiam beneficia Ecclesiastica obtinere optimo iure possunt, vt colligitur ex quadam concessione Sixti IV. facta Carmelitis apud Bullarium, qua per communicationem fruuntur cæteræ Religiones. Auctor *in addit. summæ tom.* 3. *cap.* 30 *num.* 3. idem docet Sanchez *dict. lib.* 7. *cap.* 29. *num.* 37. & nos latiùs dicemus infrà *num.* 51. *Bullar. bull.* 37. *Sixti* 4. *de* 104.

6. Monachus non potest promoueri in Ecclesia collegiata ad canonicatum, vel ad aliud beneficium simplex, bene tamen ad dignitatem, vel præposituram ipsius, vel alterius curatæ Ecclesiæ sæcularis, etiam Cathedralis, ob rationem curæ, & prædicationis. At in monasterio habente populum, monachus illius curam habere non potest, sed clericus sæcularis præficiendus est. *cap.* 1. *de capellis monachorum.* Quod mirabile reputat Abbas *in cap. quod Dei timorem, de statu monachorum,* laborans circa rationem diuersitatis circa hos duos casus, *ibid. art.* 4. Sanchez suprà *num.* 34. vide à nobis dicenda infrà *num.* 52.

7. Nulli religioso licet acceptare beneficium in Ecclesia sæculari sine licentia sui prælati *cap. si religiosus, de electione in* 6. secus facta electio ipso facto viribus omninò euacuatur, vt *ibidem* dicitur, aut sine dispensatione Apostolica, etiam si promoueatur in Papam, ex quadam glossa singulari *in cap. quam sit*, §. *nullus monachus* 18. *quæst.* 2. Prælato autem renuente consentire ad id, ille compellendus est, necessitate, aut vtilitate exigente, ob bonum publicum. Imò apud quasdam religiones non licet electioni de se factæ consentire, seu acceptare, & à fortiori nec procurare, vel per alium impetrare absque Capituli, vel Generalis licentia, aliàs caret impetratis, & inhabilis perpetuò redditur ad alia: quòd si monitus intra tres dies non acquieuerit, excommunicationis sententiam ipso facto incurrit, à qua, nisi satisfactione subiectionis facta, prohibentur monachi illum absoluere in virtute sanctæ obedientiæ, & maledictionis æternæ, Eugenio IV. apud Compendium Cister, *titulo, beneficia Ecclesiastica* §. 2. *ibid. art.* 5. de quo Abbas *in cap. quoad Dei timorem*, Sanchez *dict. cap.* 29.

num. 57. *& sequentibus*, qui idem docet cum Auctore & nos dicemus infrà *num.* 54.

8. Item nullus religiosus ad aliquod beneficium sæculare, vel regulare admissus admitti potest in capitulis Generalibus prouincialibus, seu congregationibus, aut aliis negotiis ordinis, nisi cum consensu generalis, sub pœna excommunicationis, quam admissus, & admittens ipso facto incurrunt, ex concessione Calixti III. & Sexti IV. *ibidem in fine.* idem docent Mandosius *de priuilegiis ad instar, glossa* 3. *num.* 11. Sanchez *lib.* 6. *decalog. cap.* 6. *num.* 33. Qui licèt agat ibi de Episcopo monacho, idem extendi ad parochum innuit *num.* 36.

9. Monachus factus rector alicuius Ecclesiæ sæcularis pertinentis ad Episcopum ab obedientia sui prælati absoluitur, & imperio Episcopi subiicitur, nec ad obseruantias regulares seruandas tenetur, quæ commodè non compatiuntur cum executione sui beneficij. In omni tamen casu habitum deferre tenetur nec illi proprium habere licèt, sed tantùm administrationem fructuum beneficij sibi crediti. At ex quadam concessione Gregorij XI. apud Bullarium præfatus monachus curatus suis superioribus, eorumque correctionibus omninò subiicitur, ac si tale munus non haberet, vt in simili de cappellanis Papæ decernitur in præfata Bulla Gregorij XI. & est conforme Concilio Tridentino statuente: *Ne quis regularis sine sui superioris licentia, cuiusuis operis prætextu subiiciat se obsequio alterius. ibid. art.* 6. de quo Sanchez *lib.* 6. *decalog. cap.* 6. *n.* 36.

Bullar. Bul. 1. *Greg. XI. Trid. sess.* 25. *c.* 4. *de regul.*

Bullar. Bul. 32. *Leo X.*

Ad quod etiam est quædam Bulla Leonis X. pro prædicatoribus apud Bullarium, vbi decernitur, quòd religiosi quantumuis exempti, & licentiati à Papa ad seruiendum alicui beneficio, sint subiecti suis prælatis regularibus nisi aliàs à Sede Apostolica habeant Ecclesias parochiales, aut earum perpetuas Vicarias illis actualiter seruientes. Ad quod vide Azor *tom.* 1. *inst. mor. c.* 19. *q.* 15 Syluest. *verb. religio,* 7. *q.* 11. F. Ioan. de la Cruz *de statu Relig. lib.* 1. *cap.* 6. *conclus.* 2. Sanchez *lib.* 6. *cap.* 6. *num.* 36. agentes de absolutione ab obseruantiis, de quibus suprà, & nos latiùs dicemus infrà *num.* 58.

10. Religiosus beneficiarius quærit Ecclesiæ, vbi habet beneficium non subiectum suo monasterio, vel Ordini. Et idem dicendum est de habente beneficium monasterio subiectum non pleno iure, vel etiam iure pleno, dummodo non sit ad nutum Abbatis amouibile. Imò idem iuris est, si habet illud concessum à Papa ex certa sententia ad vitam suam, siue beneficium pleno iure subsit monasterio, siue non, siue ad nutum prælati sit amouibile, siue non, quia in omnibus istis casibus ta-

lis

lis religiosus desinit esse sub obedientia sui prælati, saltem quantum ad hoc, nec ab eo potest amoueri, nec ad claustrum reduci. *ibid. art.* 7. De quo Nauarr. *in cap. non dicatis*, 12. *q.* 1. *n.* 6. Faciunt tradita à Sanchez *lib.* 6. *Decalog. cap.* 6. *n.* 14. vbi agit de Episcopo, & beneficiario monacho disponente de suis redditibus inter viuos, non tanquam dominus, sed tanquam administrator, vide infrà *n.* 60.

11. Monachus non potest cogi à suo prælato ad acceptandum beneficium sæculare, vel Regulare alterius Ordinis, vel monasterij, nisi beneficium consuetum sit regi per monachos sui monasterij, tunc enim obedire tenetur illius præcepto, cùm sit secundùm regulam, pertineátque ad monasterium administratio talis beneficij, *ibid. art.* 8. De quo Nauarr. *in d. cap. non dicatis, d. n.* 6. *& comment.* 4. *de Regularib. n.* 23. Sanchez citans nostrum Auctorem, *lib.* 6. *Decalog. cap.* 2. *n.* 51.

12. Licitè potest cogi à prælato monachus ad relinquendum beneficium manuale, etiam absque aliqua causa, dummodo non faciat malo animo. At non potest ipsum cogere, aut habilem reddere ad duo beneficia, etiam sui Ordinis, vel monasterij, *cap. cùm singula, de præbend. lib.* 6. nisi fiat de auctoritate, & dispensatione Papæ, sine qua monachus non potest duas Ecclesias parochiales in titulum possidere, *cap. monach. cap. quod Dei timorem, de statu monach.* Auct. *ibid. art.* 9. De quo Nauarr. vbi supr. *n.* 23. *&* 65. Rebuff. *in praxi benef. tit. de dispens. cum Regularib. n.* 8. *&* 9. Sanchez *lib.* 7. *Decalog. cap.* 29. *n.* 78. & loquens de amotione beneficij ad nutum Abbatis *n.* 110. *& seq.* De quo vide infrà *in notis, n.* 42. *&* 61. *vsque ad* 63.

13. Collatio, & institutio beneficiorum Regularium, etiam auctorizabilis pertinet ad monachos, & ad monasteria, quibus sunt vnita, nec Episcopi in eorum vacatione possunt edicta proponere, nec ad concursum vocare permulta priuilegia Apostolica confirmata à Sixto V. pro Ordine S. Benedicti, & pro Congregatione S. Ioannis Euangelistæ (Loyos vocant apud Portugalliam) de quibus in Bullario, dummodo deputati ad seruiendum Ecclesiis, seu beneficiis, etiam ad nutum amouibiles, ab Episcopo præuio examine approbentur: *Exceptis monasterio Cluniacensi, & alijs monasterijs, & locis in quibus Abbates, Generales, aut Capita Ordinum sedem ordinariam & principalem habent, aut alij Regularium superiores iurisdictionem Episcopalem, & temporalem, in parochos, & parochianos exercent.* ex decreto Tridentino, *ibid. tom.* 1. *q.* 36. *art.* 1. *& tom.* 3. *Summæ cap.* 23. *num.* 21. De quo Azor idem docens, *tom.* 1. *inst. moral. lib.* 12. *c.* 22. *q.* 9. Sanchez *d. c.* 29. *n.* 108.

Bullar. Bull. 11. *&* 12. *Sixti* 5. *& Bull. vnic. Vrbani* 2. *n.* 7.

Trid. sess. 25. *c.* 11. *de Regul.*

14. Constitutio salarij pro seruientibus Ecclesiis Regularibus non prælatorum Regularium arbitrio, sed Ordinariorum iudicio relinquitur, ne paruitate salarij Rectores cogantur aliunde necessaria quærere, & cura animarum negligenter exerceatur, ex Sixto V. apud Bullarium, & est conforme Concilio Tridentino, vbi imponitur ordinariis dicta beneficia visitantibus: *Vt per idoneos Vicarios perpetuos, si opus fuerit, prouideantur ab eis, cum tertia parte fructuum, aut maiori, vel minori arbitrio ipsorum, portione etiam super certa re assignanda, ibidem deputandos, non obstantibus quibuscumque priuilegijs.* Vnde monasteria, quibus sunt perpetuò vnita dicta beneficia, non possunt ad libitum alterare ad antiquum statum Ecclesiæ, sed tenentur conseruare Rectores, seu Vicarios in eodem antiquo statu, *ibid. art.2.* Ad quod emanauit quædam constitutio Pij V. anno Domini 1567. die 15. Nouembris, incipit, *ad exequendum*, quæ est hodie seruanda, teste Gonçalez *ad regulam 8. Cancellariæ, glossa 5. §. 3. num. 79.* & refert Barbosa *in Remiss. ad Trident. dicto cap.7. num.2.* Idem docet Sanchez *lib.7. Decalog. cap.4. num.14.*

Bullar. bul. 14. Sixti 5. Trid. sess. 7. c. 7. de refor. & sess. 25. c. 16. de reform.

15. Episcopis non competit ius visitandi Ecclesias Ordinum Militarium, & aliorum Regularium, quia sunt nullius diœcesis, ex concessione Lucij III. & Gregorij Papæ, non obstante Concilio Tridentino, vbi decernere videtur, quòd Episcopus proximior visitet Ecclesias, quæ nullius Diœcesis sunt: nam id de Ecclesiis sæcularibus, & non de Regularibus debet intelligi, vt colligitur ex verbis eiusdem Concilij. Et eodem modo debet intelligi aliud decretum eiusdem Concilij, vbi habetur, *quòd Ordinarius cuiuslibet loci teneatur quolibet anno visitare omnes Ecclesias, quamuis exemptas.* Loquitur enim de Ecclesiis sæcularibus exemptis, Ecclesiæ namque Regulares à suis ordinariis solent visitari, & habent priuilegium Apostolicum, quòd non visitentur ab Episcopis, & Concilium præcipit debere circa hoc seruari Regularium priuilegia. Ordo Militaris de Alcantara habet plures Bullas, quæ declarant dictum Ordinem esse nullius diœcesis. Item Ordo Militaris de Auis in Portugallia habet aliam Bullam Leonis X. confirmatam per Gregorium XIII. vt Fratres, Priores, & Curati residentes in Ecclesiis dicti Ordinis non puniantur, nec castigentur per Episcopos, aut Archiepiscopos diœcesum, vbi resident, nec ratione delicti, nec ratione beneficiorum, nec ratione exercitij ipsorum, etiam si ab ipsis conferantur, quia non decet eosdem puniri in duobus tribunalibus Ordinis, scilicet, & Ordinarij, quæ Bullæ extant in Conuentu de Auis,

Trid. sess. 24. cap. 9. de reform. Trid. sess. 7. c. 8. de reform.

Trid. sess. 25. c. 8. & 20. de ref.

Bullar. Bul. 34. Gregor. 13.

Auis, & contra ius non visitandi dictas Ecclesias non currit minor præscriptio, quàm centum annorum, ex quodam priuilegio Eugenij IV. concesso monasterio S. Pauli extra muros Romæ confirmato per Pium IV. quo gaudent aliæ Religiones, extátque in Bullario, *ibid.art.*3. Ad quod vide tradita ab Azor *tom.*2. *institutionum moralium*, *cap.*50. *quæst.*10. & 13. *ad finem.* Ad quod est quædam declaratio Cardinalium apud Marzilla *lib.*4.*titul.*7.*pag.*539. in hunc modum. *Beneficia sæcularia tantùm, non autem Regularia in vim huius decreti ab Ordinarijs visitari possunt.* De quo vide Zerola *in praxi Episcop. verbo, visitatio, pag.*341.*part.*1. & *verbo, exemptus, part.*2. Azor 2.*part.institutionum moralium, lib.*3.*cap.*40.*quæst.*10. relati à Barbosa *in Remiss. ad Tridentinum*, *dict. sess.* 7. *cap.* 8. *de reform.* *Bullar.Bul. 17.Eug.4. n.15.*

Alia Bulla extat apud Bullarium Gregorij XIII. in qua declarat Militiam S. Ioannis esse exemptam à visitatione, correctione, vel reformatione Ordinariorum, præterquam in his, quæ animarum curam, & administrationem sacramentorum concernunt. Sed Bulla huius Pontificis pro Militia Auis est amplior quoad hoc, quàm illa, quæ supra à nobis est relata. *Bullar.Bul. 8.Greg.13.*

16. Ex his deducitur, quod Priores, seu Curati dictorum Ordinum seruientes beneficiis, & Ecclesiis pleno iure dictis Militiis subiectis non possunt ab Episcopis castigari, aut excommunicari, etiam delinquentes in suo officio parochiali, seu sacramentorum administratione, & aliis ad suam curam pertinentibus, non obstante decreto Tridentino: quia licèt ibi detur facultas Episcopis visitandi, & corrigendi omnes Curatos, etiam Regulares in his, quæ pertinent ad curam animarum, & sacramentorum administrationem, excipiuntur tamen ibidem Regulares subiecti superioribus iurisdictionem ordinariam Episcopalem, & temporalem in parochos, & parochianos exercentibus, qualem habent Magistri dictarum Militiarum. Dictum enim decretum tantùm procedit in Regularibus, qui sunt destinati seruitio Prioratuum suorum monasteriorum, quantum ad regimen eorundem Episcopis subiectorum, iuxta *cap.*1.§ *in eos, de priuileg. in* 6. innouatum in Concilio Tridentino, quæ ita debent intelligi, *ibid.art.*4. De quo Couarr. *in pract. quæstionib. cap.*11.*num.*5. & Syluest. *verb. exemptio, in fine.* *Trid. sess. 25. c. 11. de Regul.* *Trid. sess. 7. c.14. de reform.*

17. Nec sententia Consilij Regalis declarans Episcopum non facere vim visitando, aut prætendendo visitare Ecclesias dictorum ordinum, & puniendo religiosum Curatum delin-

quientem in administratione ipsius Curatus, nocet iuri ipsorum Ordinum, etiamsi dictus monachus Curatus huiusmodi sententiæ obedierit, séque subiecerit correctioni Episcopi: nam talis sententia tanquam à iudice non comperente lata omnino irrita, & nulla fuit, habent enim Fratres præfatarum Militiarum suos proprios iudices assignatos à Rege Catholico Hispaniæ virtute cuiusdam Breuis Apostolici ad decidendas lites inter dictos Ordines Militares, & Episcopos. Nec consensus dicti monachi Curati in sentẽtia Consilij Regalis obstat, nullus enim Ecclesiasticus potest in iudicem non suum consentire absque expressa licentia sui iudicis, *cap.1.cap.si quis contra, cap.si diligenti, de foro compet.* Quod à fortiori procedit in Regularibus, qui non habent velle, nec nolle, & sunt notoriè exempti, nullus autem exemptus Sedi Apostolicæ immediatè subiectus potest iuri, seu priuilegio suo renunciare, absque licentia Papæ. Super quo fuit data quædam sententia diffinitiua à Catholico Rege Philippo auctoritate cuiusdam Breuis Gregorij XIII. in fauorem Ordinis Alcantaræ contra Episcopum Salmantinum, *ibid. art.5.* Ad quod vide gloss. *in cap.significasti, verb.Clericus*, vbi DD. *de foro compet.* Abb. *in d.c.1.n.1.& 2.consf.25.q.1.*

18. Oblationes, & anniuersaria pertinent ad Rectores, & Vicarios Ecclesiarum Ordinum Militarium, & non ad Commendatarios, seu Præceptores earum, quia illa non veniunt appellatione decimarum, quæ tantùm conceduntur, & debentur ipsis Commendatariis, nec enim debentur dictæ oblationes, & anniuersaria nisi interessentibus, ad instar distributionum quotidianarum apud Ecclesias Cathedrales, *ibid.art.7.* De quo Panorm. *in cap.pastoralis, de his, quæ fiunt à Prælatis.* Valasc. *lib.1.consult.* 14. Didacus de la Mota *de confirmat. Ordinis S.Iacobi, lib.2.c.1.* §.10. *probat.*8. *fol.*193.

19. Beneficium nouitij non vacat ante eius professionem, nec est cuiuis conferendum, nisi de eiusdem assensu, *cap.beneficium, de Regular. in 6.* Cuius renunciatio intra annum nouitiatus facta non tenet, nec potest fieri, nisi paulo ante professionem, quando scilicet nouitius est iam receptus à Fratribus, & accinctus ad illam emittendam, omniáque ad id parata, ita vt, moraliter loquendo, indubitanter effectum sortiatur professio iuxta mentem Concilij Tridentini, & sacrorum Canonum volentium nouitios in sua libertate conseruare vsque ad professionem, cui hoc modo rectè prouidetur, *tom.1.q.37.art.1.& 2.* De quo Azor *Instit. moral. 2.part.lib.7. cap.15. q.4.* Flamin. *de Resignat. lib.3.quæst.13.num.3.* Sanchez *lib.7. Decalog.cap.4. à num.2.*

Trid. sess. 25. de Regul. c. 16.

20. Bene

20. Beneficiarius, seu Curatus committens homicidium: non priuatur ipso facto beneficio, sed per sententiam iudicis est priuandus, non obstante Concilio Tridentino, in quo tantum definitur, quòd homicidæ nullum beneficium Ecclesiasticum de nouo conferatur, *tom.1.quæst.24. art.16.* De quo Nauarr. *cap. 27. num. 249. & in cap. si quando, exceptione 9. de Rescriptis,* Couarr. *cap si furiosus, 2. part. §. 3. num. 6.* Sanchez *lib. 7. Decalog. cap. 29. num. 139.* agens in genere de delicto priuatione digno. *Trid. sess. 14. c. 7. de reform.*

De intellectu dicti decreti Trident. vide Reginald. *in praxi fori pœnit. lib. 30. tract. 2. num. 112.* Cenedo *lib. 1. pract. quæst. 24. num. 13. & seqq.* Ægidium *de sacrament. tom. 2. disput. 18. à num. 73.* Ledesm. *in Summa 2. p. tract. 8. de iust. commutatiua, cap. 18. concl. 14. diff. 1.* & nos latiùs dicemus infrà in notis *n. 72. & 73.*

21. Beneficium sæculare collatum Regulari, & ab eo per spatium 40. annorum possessum efficitur regulare, licèt vnicus interuenerit collationis actus, nam actus vnus habens causam successiuam, & continuationem temporis habilis ad consuetudinem inducendam sufficit, vt consuetudo inducatur, *cap. cùm de beneficio, de præbendis, in 6.* Auct. *tom. 1. quæst. 69. art. 1. §. secundum requisitum.* De quo latè Sanchez *lib. 7. Decalogi, cap. 29. num. 16. & 17. & num. 20. vsque ad 26.* vide infrà *in notis, num. 27. & 28.*

22. Non est priuandus beneficio Ecclesiastico clericus, nisi ob graue crimen, *cap. inuentum, 16. q. 7.* Nec pœna priuationis à beneficio potest imponi à iudice, nisi expressa sit in iure, iuxta gloss. *in cap. fin. de iure patron.* Auct. *tom. 2. q. 25. art. 2.* De quo Tiraq. *in l. si vnquam, verb. reuertatur, C. de reuocand. donat.* Vide Sanchez vbi prox. *d. num. 139.* & dicenda infrà *in notis. d. num. 72. & seqq.*

23. Beneficia Ecclesiastica conferenda sunt naturalibus regni iuxta sacros Canones, & leges Ciuiles, ex regula Cancellariæ, quæ loquitur de beneficiis curatis, *tom. 2. quæst. 52. art. 8.* De quo Azeuedo *in leg. 14. & 25. tit. 3. lib. 1. noua Compend.* Rebuff. *in praxi benef. in regula, quod quis intelligat idioma, gloss. 1. p. 578.*

24. Beneficium, seu præbenda requirens ordinem sacerdotalem non est conferendum illi, qui ordinatus est sacerdos ante legitimam ætatem, quia non debet ex delicto suo assequi, quod sine illo non fuisset assecutus, *cap. Sedes Apostolica, de rescrip.* Auct. *tom. 3. q. 23. art. 12.* De quo Nauarr. *lib. 1. cons. tit. de ætat. & qualit. cons. 7.*

NOTÆ

NOTÆ.

25. Circa resoluta *num.* 1. Nota omnia beneficia præsumi ex sua institutione sæcularia, vt cum Franco *in cap. cùm de beneficio, vers. si verò Papa, num.* 5. *de præbend. lib.* 6. & ibi Dominico *num.* 10. Hojeda *de incompatib. benefic. in præfatione n.* 6. & aliis docet Sanchez *lib.* 7. *decalogi cap.* 29. *num.* 11. *&* 12. Ac ideò, addit, dicenti beneficium esse regulare incumbere onus id probandi, cum iuris præsumptio ei aduersetur, ex Rebuffo *in praxi benefic. in proœmio, tit. quotuplex sit beneficium num.* 4.

26. Nec vt beneficium regulare dicatur satis est, vt eius collatio, aut præsentatio ad Regulares spectet, aliquando enim beneficium sæculare vtrumque ius præscriptione, aut alio titulo potest acquirere, sicut etiam contingere potest, vt neutrum ius in regularia habeat, ex Felino *cap. in nostra, coroll.* 40. *num.* 44. *notab.* 7. *de rescriptis*, Selua *de benefic.* 3. *p. q.* 11. *n.* 129. Nec item sufficit vt sit regulare, quod vnitum sit religioni, nisi per litteras vnionis, vel consuetudinem præscriptam factum sit regulare, vt ex Nauarr. *lib.* 3. *cons.* 11. *n.* 4. *statu monachor. in* 2. *edit.* & Zerol. *in praxi Episcop.* 2. *p. ver. beneficium, dub.* 12. resoluit Sancius suprà *num.* 13.

27. Beneficium igitur bifariam contingit esse regulare. Priori modo, quando in eius fundatione id institutum est per Regulares administrandum, auctoritate Episcopi, vel Abbatis iurisdictione quasi Episcopali præditi, vt ex Dominico *in dict. cap. cùm de beneficio*, & ibi Franco vterque *num.* 9. benè tradit Sancius suprà *num.* 13. Posteriori modo beneficium dicitur regulare, quod ex legitima temporis sufficientis præscriptione ab vno, vel pluribus Regularibus pacificè, & continuò gubernatum est, institutis in eo Rectoribus, etiamsi antea, vel post sæculares in eodem quandoque ministrauerint. Sicut sæculare dicitur id, quod eodem modo per sæculares gubernatum est, vt expressè vtrumque deciditur *in cap. cùm de beneficio, de præbend. lib.* 6. Sed administratio anterior, vel posterior religiosorum, vel sæcularium in eo beneficio, quam meminimus, debet intelligi ante inceptam præscriptionem: secus si post inceptam id contigerit, tunc enim interrumpetur præscriptio, vt ex textu, ibi, *continuò, & pacificè*, tempus continuum petente, constat, & notat Glossa *ibid. verb. ante.* Dum autem textus dicit, *vel post*, intelligitur, dùm tamen administratio illa post completam præscriptionem non durarit alio quadragenario tempore

tempore, quippe præcedentis temporis administratio præscriptione illa quadragenaria sequenti extinguitur: administratio autem præfatam præscriptionem subsequens non aufert ius ex ea præscriptione acquisitum, nisi tanti temporis sit, quantum sufficiat ad aliam nouam inducendam præscriptionem. Ita ex Glossa *ibid. dicto verb. post*, vbi Franc. *n. 6.* Felin. *cap. in nostra, cor.* 40. *n.* 41. paulo post initium, de rescriptis, Selua *de benefic.* 3. *p. q.* 11. *n.* 123. resoluit Sanchez *dict. c. 29. n. 15.*

28. Qui *ibidem num. 16. & sequentibus*, ponit sex conditiones, vt beneficium fiat ex sæculari regulare, vel ex regulari sæculare. Prima est, vt tempore ad legitimam præscriptionem à iure perito administratum sit per sæculares, vt fiat sæculare, vel per Regulares, vt fiat regulare. Quod tempus dicunt omnes esse quadragenarium, quia præscriptio legitima aduersus Ecclesiam regulariter est quadragenaria, *cap. ad aures, & cap. de quarta, de præscription.* Secunda, vt possidentes beneficium sint in eo instituti, ex *dict. cap. cùm de beneficio*, ibi, *quod tanto tempore ab vno, vel pluribus institutis in eo rectoribus*, accepta largè *institutione* pro *collatione*, aut alia prouisione, ex Rebuffo *in concordant. titulo de collationibus, §. volumus, verb. Regularia in requisito* 1. Hojeda *de incompatib. benefic. 1. p. c. vlt. n. 92.* Tertia, vt sint instituti in beneficio tanquam Rectores, non verò tanquam Vicarij, vel conductitij clerici administrantes, vt ex *eodem c. cum de beneficio*, & glos. ibi, *verb. institutis in eo Rectoribus*, constat. Quarta, quòd administretur beneficium à Regularibus tanquam regulare: secus si gubernetur tanquam sæculare ad instar clericorum sæcularium, vt si præficiatur Regularis Ecclesiæ curatæ, prout de iure eum præfici posse resoluit ex sententia plurimorum Sanc. *sup. num.* 35. quo casu non transibit in Regularem per quadragenariam administrationem. Vel etiamsi beneficium regulare sæculari, aut sæculare Regulari ex dispensatione conferatur, & si possideatur per tempus quadragenarium, ex Selua *de benefic.* 3. *p. q.* 11. *num.* 125. Rebuffo *in praxi benefic. in proœmio, titulo, quotuplex sit beneficium nu. 5. & in Concordant. titulo de collationibus §. volumus, verb. Regularia in 4. requisito.* Azor *tom. 2. moral. instit. lib. 3. cap. 26. q. 3. §. & animaduertendum.* Quinta, vt conferantur beneficia animo mutandi statum eorum, ex Rebuffo, & Selua proximè citatis. Vltima conditio, quòd bona fide possideatur beneficium regulare à sæculari, & è conuerso, nam possessor malæ fidei nullo tempore præscribit, *regula, possessor, de regulis iuris in 6. c. vigilanti, de præscript.* Tandem aduerte, quòd capellæ fundatæ in monasteriis præsumuntur beneficia regularia, nisi

nisi per sæculares solitæ sint possideri, ex Rebuffo suprà *in praxi benefic. dict. tit. quotuplex sit beneficium n. 6.*

29. Circa vniones beneficiorum, de quibus Auctor noster pauca dixit *tom. 1. q. 34. a. 1* & nos compendiosè resoluimus suprà *n. 1. & 2.* operæ pretium duxi hîc addere, quæ iure nouo Tridentino decreta sunt, & in quibus correxerit antiquiora iura. Varia igitur sunt decreta in Tridentina Synodo circa hoc statuta. Nam vltra ea, quæ *dicto n. 2.* retulimus ex *sessione 7. c. 6. de reformat. & sessione 24. cap. 13. vers. in vnionibus*, extant alia similia in aliis sessionibus. Eadem *sessione 7. cap. 7. de reformat.* sic habetur: *Beneficia Ecclesiastica curata, quæ Cathedralibus, Collegiatis, seu aliis Ecclesiis, vel monasteriis, beneficiis, seu Collegiis aut piis locis quibuscunque perpetuò vnita, & annexa reperiuntur, ab ordinariis locorum annis singulis visitentur, qui solicitè prouidere procurent, vt per idoneos vicarios, etiam perpetuos (nisi ab ipsis Ordinariis pro bono Ecclesiarum regimine aliter expedire videbitur) ab eis cum tertiæ partis fructuum, aut maiori, vel minori arbitrio ipsorum Ordinariorum, portione etiã super certa re assignanda, ibidem deputandos, animarum cura laudabiliter exerceatur.* de quo Auctor infrà citandus.

30. Ex cuius decreti verbis, ibi, *idoneos per vicarios, etiam perpetuos*, deducitur, quòd in huiusmodi Ecclesiis vnitis Episcopus potest vicarios perpetuos, aut temporales constituere, ipsósque examinare, & approbare, vt cum Azor *tom. 2. inst. moral. lib. 6. c. 28. quæst. vlt.* resoluit Sanchez *dictó cap. 29 n.* 178. Quod procedit, etiam si beneficium curatum vnitum monasterio Monialium, vel Collegio, aut alio pio loco, in spiritualibus, & temporalibus sit vnitum, cum priuilegio nominandi vicarium ad nutum amouibilem, adhuc enim potest Episcopus vicarium temporalem, vel perpetuum in eo constituere, vt constat ex dicto decreto Tridentino, quod indistinctè, & generaliter loquitur, non obstante quocunque priuilegio Auctor *tom. 3. addit. summæ cap.* 32. *num.* 11. Et probat latè Florez de Mena *in suis variis quæstionibus quæstion.* 10. *num.* 36. *& duobus sequentibus*, quem refert, & sequitur Sanchez suprà *num.* 191.

31. Hoc tamen limitant primò, nisi beneficium vnitum sit monasterio Monachorum, aut Mendicantium, tunc enim non potest Episcopus pro eius seruitio vicarium perpetuum, sed ad nutum amouibilem deputare, ex quodam Motu proprio Pij V. sic restringente dictum decretum Tridentinum. Monachi ergo debent nominare vicarium, Episcopus verò examinare, & approbare, sicque declaratum à Congregatione Cardinalium

dinalium testatur Florez de Mena *dict. quæst.*10. *num.*40. Auctor vbi suprà *num.*7. *&* 8.

Secundò limitant, quando vnio facta est per viam pacis, & concordiæ cum clausula, *deseruiendo beneficio per vicarium ad nutum amouibilem*, & cum approbatione Romani Pontificis, tunc enim nequit Episcopus vicarium perpetuum deputare, quia in clausula derogotoria contenta in eo decreto Tridentino non fit mentio pacti, & concordiæ à Papa approbatorum, qua mentione expressa opus erat, vt his derogetur, quod maiori ratione procedit quando concordia iureiurando fuerit firmata, vt benè notat Auctor suprà *num.*12.

Tertiò limitant, quando vnio à tempore immemoriali facta est, & ex tunc constat vicarios ad nutum amouibiles fuisse, scientibus, & consentientibus Ordinariis,& nunquam vicarius perpetuus constitutus est, tunc namque non poterit ab Episcopo perpetuus deputari, quia nulli consuetudini, nedum immemoriali derogat Tridentinum,quæ ad sui derogationem speciali indiget mentione, vt generaliter in quacunque consuetudine tradit cum multis Florez de Mena *dicta quæst.* 10 *num.*44.& docet Auctor suprà *num.*13.

Quartò limitant, nisi ex priuilegio remunerationis gratia concesso beneficium esset vnitum, cum clausula constituendi vicarium ad nutum amouibilem, quia in generali priuilegiorum derogatione apposita dicto Tridentino decreto non claudunt priuilegia remunerationis gratia concessa, vt ex multis probat idem Florez de Mena *ea quæst.* 10. *num.*46. & tradit Auctor suprà *num.* 14. vbi addit, idem dicendum in priuilegiis concessis ex causa onerosa, quia sustinent naturam pacti, & concordiæ.

Quintò limitant, si pro bono pacis, & cessatione litium,rectâque beneficij gubernatione expediret nil innouari, sed institui vicarium ad nutum amouibilem, tunc enim Episcopus nequit perpetuum instituere: quia verba Concilij Tridentini, *Nisi ipsis Ordinariis pro bono Ecclesiarum regimine aliter expedire videbitur*; denotant arbitrium boni viri, nec id liberæ Episcopi voluntati relinquitur, vt docet Auctor suprà *numero* 15.

Sextò limitant,quando particulariter,& per se fuit vnita Vicaria perpetua,quo casu non potest etiam Vicarium perpetuum Episcopus deputare,quia Tridentinum non concedit ei facultatem tollendi vnionem,sed assignandi Vicarium beneficio parochiali vnito,vt docet Auctor suprà *num* 16.

Vltimò limitatur, nisi ex priuilegio Apostolico post Tridentinum

dentinum Concilium concesso vnitum esse beneficium parochiale cum clausula instituendi Vicarium ad nutum amouibilem, quia Tridentinum dum derogauit priuilegiis, intelligitur de concessis ante id decretum. Sed talis vnio debet fieri ex certa scientia, vel motu proprio, vel cum derogatione expressa dicti decreti, aliàs non censetur reuocatum, vt docet Auctor vbi suprà *n.*17. In prædictis tamen casibus, in quibus ad Episcopum non pertinet Vicarium perpetuum constituere, curare tenetur, vt benè beneficio deseruiatur, aliàs prouidere, seu deputare perpetuum Vicarium illi integrum erit, vt optimè animaduertit Auctor suprà *num.* 18. & tradit Sanchez *dicto num.*191. *in fine*, qui præfatas limitationes ex Mena tradit *ibidem*

Trid. sess. 7. cap. 6. de reform.

32. Obseruat etiam Sancius suprà *num.* 179. quòd hodie attento decreto Tridentino *dicta sessione 7. cap.6. de reformat.* possessor beneficij vniti non potest se tueri præscriptione illa ferè quadragenaria, quo minus liceat Episcopo vnionem perpetuam à quadraginta annis citra factam examinare, imò, & impedire, si nondum integrum effectum sortita sit, nisi constet ex legitimis causis factam esse: quo casu possessor ad solum Pontificem appellare poterit, quia Episcopus in ea causa tanquam delegatus à Sede Apostolica procedit, ex dicto Tridentino decreto, & in propriis terminis docet Henriquez *lib.*10. *de Sacrament. Ordinis cap.* 28. *in fine*, Auctor suprà *num.*20.

Trid. sess. 14. c.9. de reform.

33. Aliud decretum habetur in dicto Tridentino Concilio *sessione* 14.*c.*9.*de reform.* quo omnino prohibetur, beneficia vnius diœcesis quacumque de causa alterius diœcesis beneficio, aut Monasterio, seu Collegio, aut loco etiam pio perpetuo vniri, quo correctum est ius antiquum id permittens, vt bene tradit cum Mariano Socino seniore *in cap. sicut vnire, à* 4 *q.* 13.*n.*80.*&* *à* 6.*conclus.*11.12.*&* 13.*num.*102. *vsque* 104.*de excessibus prælat.* Sancius *dicto c.*29.*n.*180.

Trid. sess. 21. c.5. de reform.

34. Decernitur item in eodem Concilio *sessione* 21. *cap.*5. *de reform. vt possint Episcopi, etiam tanquam Sedis Apostolicæ delegati iuxta formam iuris, sine tamen praiudicio obtinentium, facere vniones perpetuas quorumcunque beneficiorum, etiam si illa reseruata sint.* Per quod confirmatur, ac etiam augetur potestas ordinaria Episcoporum, possunt enim non solùm auctoritate ordinaria, sed etiam delegata, attento dicto Tridentino decreto id exequi: ac ideo licebit ipsis Episcopis vtraque potestate, vel etiam alterutra, quam elegerint, procedere, vt constat ex *c. nisi, de prabendis, c. significauit, de corpore vitiatis, & c. dilectus*

el 2.

el 2. de præbend. aut etiam partim potestate ordinaria, & partim potestate delegata vti. Quod si semel elegerint vna via procedere, non possunt eligere alteram. Si verò non constet, qua potestate procedant, delegata vti præsumitur, iuxta veriorem sententiam, quia in dubio præsumitur actus fieri iuxta facultatem, quæ maiorem firmitatem præbet actui, vt cum Abbate, & Baldo tradit Gregorius Lopez *in l.6. verbo, que non lapudiesse, q.2. tit.11. part.6.* & alij plures, quos refert, & sequitur Molina *lib 2. de primog. c.2. n.15.* & alter P. Molina *tom.3. de iust. disp.582. n.2.* Sanchez *eo cap.29 num.181.* ex quo colligunt censeri actum ordinaria potestate factum, quando hoc esset vtilius, & firmius valori actus.

35. Quamuis autem Episcopus vtatur delegata potestate in dicto Tridentino decreto, ad vnienda beneficia, adhuc desideratur consensus sui Capituli, qui erat necessarius vtens sua ordinaria potestate, *Clem 2. de reb. Eccles. non alien.* & tradunt omnes. Nam in eo Trid. decreto non absolutè delegatur potestas vniendi, sed iuxta formam iuris, vt constat ex illis verbis, *possint Episcopi, & tanquam Sedis Apostolicæ delegati iuxta formam iuris,* &c. At fórma iuris est, vt exigatur Capituli consensus, *dicta Clem.2. de reb. Eccles. non alien.* & habetur in decisionibus Rotæ nouissimis *tom.2. tit. de vnione, in fin.* vbi deciditur in vnione facienda per Episcopum, etiam ex concessione Pontificis non faciente mentionem Capituli exigi Capituli consensum, sic tradit Sanchez suprà *n.183.*

36. Item in eodem Concilio *sess.24. cap.13. de reform.* sic decernitur: *Ecclesiæ parochiales monasterijs quibuscumque, aut Abbatijs, seu dignitatibus, siue præbendis Ecclesiæ Cathedralis, vel Collegiatæ, siue alijs beneficijs simplicibus, aut Hospitalibus, Militiisue non vniantur: & quæ vnitæ sunt reuideantur ab Ordinarijs: quod etiam in vnitis ab eo tempore citra æquè obseruetur.* Ex quo deducitur correctum esse ius commune per hoc decretum, quippe iure communi non erat restricta facultas Episcopi ad vnienda beneficia curata monasteriis, aut aliis beneficiis: at nunc interdicitur eo loco Trident. vnio cuiuscunque beneficij curati monasterio, aut cuiuscunque operi pio, aut beneficiis simplicibus. Ita Sanchez suprà *n.184.* *Trid. sess. 24. c.13. de reform.*

37. Tandem *eadem sess.24. cap.15.* conceditur supprimi aliquas præbendas Ecclesiæ Cathedralis, ipsisque aliqua beneficia vniri per Episcopum cum patronorum consensu, si de iure patronatus laicorum sint. Quare à contrario sensu videtur concedere, vt possit id efficere absque patroni Ecclesiastici consensu: nam attento iure communi in vnione facienda per *Trid. sess. 24. c.15. de reform.*

Episcopum Ecclesiæ iuris patronatus, exigebatur consensus patroni, siue sæcularis, siue Ecclesiastici, vt per *c. suggestum, de iur. patron.* bene docent Lambertin. *de iure patron. lib. 3. q. 6. toto art. 2.* Couar. *pract. quæst. c. 36. n. 11.* & alij quam plures relati à Sanchez *d. c. 29. n. 168.* qui ita rem resoluit, *ibid n. 185.*

38. An autem stantibus præfatis decretis Tridentini integrum sit Episcopo vnire monasterio, aut Religioni beneficium aliquod, sicut iure communi id licebat per *cap. 2. de reb. Eccles. non alienand.* Affirmat Sanchez suprà *n.* 187. cum duplici tamen limitatione. Prior, vt beneficium sit intra diœcesim, vbi est monasterium. Posterior est, ne beneficium vniendum sit curatum, quia vtrunque interdicit Tridentinum, & vnire beneficia alterius diœcesis, & vnire curata loco religioso, nullibi verò reperitur in eo Concilio interdici huiusmodi vnionem. Cùm ergo excipiat hos duos casus tantùm, & exceptio firmet regulam in contrarium, *l. neque liquidò, §. fin. ff. de penu legat.* manebit vtique quoad reliqua salua Episcoporum potestas in hac facienda vnione. Et ita in facti contingentia, matura consultatione cum viris doctissimis præmissa, in Archiepiscopatu Hispalensi vnionem cuiusdam beneficij simplicis Collegio Societatis Iesu factam fuisse anno Domini 1572. refert idem Sancius *d. n. 187. in fin.* Idem videtur sentire Gonçal. *ad regul. 8. Cancell. gloss. 5. §. 7. n. 46.* apud Barbos. *in Remiss. ad Trid. d. c. 13. verb. monasterijs, n. 3.* vbi excipit vniones, quæ fiunt pro dotatione, augmento, vel conseruatione Collegiorum, & aliorum piorum locorum ad fidei Catholicæ defensionem, & propagationem, bonarúmque artium cultum.

Trid. d. sess. 14. c. 9. & sess. 24. c. 13.

39. Ex quo consequitur, id beneficium sæculare ab Episcopo Religioni vnitum posse regi per religiosos, ipso Episcopo sic statuente, ídque statutum operari dispensatiuè cum monacho præficiendo illi beneficio, quamuis aliter Episcopus super hac translatione dispensare nequeat, ex Felino, *cap. in nostra, corol. 40. num. 42. notab. 3. de rescrip.* Selua *de benefic. 3. part. quæst. 11. num. 126.* referente ad id quandam Rotæ decisionem. Potest item Episcopus ex iis beneficiis, & capellaniis vnitis reddere aliquod manuale, & ad nutum amouibile, quod erat perpetuum de consensu patroni, si ius patronatus sit, ex iusta causa, quia potest vnire, & diuidere, & de nouo creare, & extinguere beneficia inferiora sui Episcopatus, vt constat ex *cap. sicut vnire, de excessib. prælat. cap. 1. de rebus Eccles. non alienand. in 6. & Clement. 2. eod. tit.* quo casu patrono libertas erit præsentandi capellanũ, & amouendi quoties voluerit, quia iam non erit beneficiũ, ac per consequens cessabit in Episcopo

ius instituendi in ea capellania. Ita Nau.*l.1.cons.6.à n.1.vsque ad 3.de offic.ordin.in 1.edit. & posterior. cons.9. eodem n.1. & sequen.*quem refert & sequitur Sanchez *d.c.29.n.*188.& 189.

40. Qui *ibidem n. sequenti* resoluit, beneficium curatum posse vniri in temporalibus, & spiritualibus per pontificem monasterio Monialium, ita vt Abbatissa exerceat curam animarum per vicarium; quia etsi fœmina sit incapax iurisdictionis spiritualis quoad actum illam exercendi per se ipsam, quoad habitum tamen, & potestatem nominandi vicarios, per quos exerceatur, capax profectò est, vt latè probat Florez de Mena *in suis variis qq.quæst.10.à n.4.vsque ad 7.*soluitque cõtraria, & tradit noster Auctor *in addit. summæ tom.3.c.32.n.1.* vbi id præsupponi in Tridentino Concilio *sess.25 de Regul.c.11.* ait. *Trid.sess. 25.c.1. de reform.*

41. Circa beneficia manualia, de quibus suprà *n.3.*nota cum Nauar.ibi citato *l.1.cons.3.tit.de presbyteris n.5.in 1 edit.* quòd omnia beneficia Regularia, quæ non sunt capita Conuentus, sunt manualia, iuxta *c.2.§.prioratus quoque*, iuncto *c. cùm ad monast.vers.tales autem,de stat.monac.*& clariùs id explicat gl. per illos textus *in d.c.2.verb.non mutentur,& dict.cap.cùm ad monast.verb.perpetuò,*nempe quando ea beneficia Regularia nõ conferuntur per electionem Canonicam, sed solùm per Abbatem, sunt manualia ad eius nutum reuocabilia: non verò quando dantur per canonicam Capituli electionem, & confirmationem superioris, tunc enim nõ sunt ad nutũ Abbatis reuocabilia. Ita ex eodem Nau.tradit Sanchez *l.5.Decal.c.5.n.16 ad finem*, vbi etiam resoluit, posse conferri ea beneficia Regularia manualia religiosis illegitimis, de quo nos dicemus infrà in notis ad resolutionem de dispensatione quoad illegitimos, *n.46.*

De beneficiis Regularibus, quorum quædam sunt collatiua, quædam electiua: Collatiua, inquam, quæ instar sæcularium conferuntur auctoritate superioris; electiua verò, quæ per electionem Canonicam suffragiis eligentium conferuntur, accedente prælati confirmatione, vide Azor *tom.1.instit.moral.lib.12 cap.22.quæst.8.*& Sanchez *lib.7.Decalog.cap.29.n.*168.

42 Circa eundem *n.3.*dum ibi ex Auctore *art.2.dicta q.34.* resoluimus beneficium manuale ex iusta causa posse ad nutum Abbatis reuocari, aliàs sine causa amotus poterit superioris auxilium implorare, idem videtur sentire Azor *tom.1.inst. mor.l.12.c.22.q.10.*vbi docet, ad reuocandos huiusmodi beneficiarios sufficere causæ genus honestũ, hoc est aliqualẽ causam honestã; vnde benè ait Lessius *l.2. de iust.c.41.dub.12.n.98.* posse subditũ amotum excipere, si probaret malo animo id factũ fuisse, ex Nauar.*l.3.cons.20.n.15 de Regularibus.*Quod expressiùs tenet

Millis *in Repertor.verb.Religiosus,n.4.vers.religiosi.si sunt manuales*, vbi docet, posse id officium, seu auxilium implorare, quando spolium est sine causa,aut ex euidenti malitia. Præsumitur autem ex malitia fieri, si sine aliqua causa à beneficio Regularis spolietur, vel quando prælatus accusatus à subdito, aut dum contra eum inquiritur ad instantiam ipsius subditi, beneficio eum spoliaret,vt optimè notatat Nauarr. *Comment, 2.n.65.vers.addo octauò,de Regularibus.*

Defenditur sententia Auctoris.

Ex quo fit,quòd minus benè carpit nostrum Auctorem Sanchez *dicto cap.29. num.* 115. nam si concedit posse implorare officium superioris, quando quis spoliatur ex malo animo, & odio,idem fateri debet quando absque causa spoliatur,vt docet Auctor, præsumitur enim ex malo animi affectu facere qui sine causa facit, vt diximus ex Nauarro, qui concludit, ferè semper Galliæ Parlamenta restituere Regulares spoliatos,quia raro accidit, vt spolientur, nisi ob indignationem, & malum animum, quidquid dicat Decius *cap.ad nostram. n.23.de confirmat.vtili,in noua editione*,& tradit idem Sanchez *dict.n.*115, *ad finem.*

43. Licèt tamen hæc vera sint, aliqui dantur casus, in quibus fallit,posse Regularem ad nutum Abbatis beneficio priuari,quos tradit idem Sanchez *dict.cap.* 29.*n.*118.*vsque ad* 122, Primò,vt intelligatur de beneficijs Regularibus collatiuis,nam in electiuis,quæ sunt perpetua,*cap.2.ad finem.de statu Monachorum*,non potest procedi ad amotionem,seu priuationem eorum absque legitima causa,vt docent Cardinal.*Clement.vnica,§ præmissa.num.4. oppositio.vnic. de supplen. neglig.prælat.* vbi Imola *num.*44,Anastasius Germon.*de indultis Cardinal.§.Regularia beneficia num.*51.*&* 52. Azor *dict.cap.*22.*quæst.*10. *& dict.lib.*3.*cap.*26.*question.*14.*tom.*1.& alij relati à Sancio *dict. num.*118.

Secundò fallit, quando beneficium non est subiectum ordini pleno iure, sed solo ordinario, saltem quoad institutionem, & destitutionem,tunc enim nequit religiosus beneficiarius ab Abbate remoueri,nec ad claustrum reuocari,eo quòd non sit illi subiectus, nec possit illi aliquid præcipere de pertinentibus ad illam Ecclesiam,ex Nauarr.*comment.*2.*n.*6.*corol.*7.*de Regularibus*,Lessius *d.n.*98.

Tertiò fallit,nisi beneficium id regulare sit parochiale, quia eo ipso quòd habet curam animarum, constituitur beneficiarius consensu, & auctoritate Episcopi, cuius est animarum curam committere, & Ecclesiis curatis idoneos ministros præficere. Sed id debet intelligi, quando illud beneficium curatum non

non subest pleno iure monasterio: quia in hoc casu est necessaria auctoritas Episcopi ad eam collationem, vt resoluit idem Sanchez *dict.cap.29.n.66.* Secus si subsit pleno iure ipsi monasterio, tunc enim ad nutuum Abbatis potest religiosus beneficiarius amoueri, nisi beneficium sit sæculare, vt omnes concedunt. Sic distinguendum censet Sanchez *dicto cap.29.n.120.* pro concordia duarum oppositarum sententiarum, quarum affirmatiuam tenet Azor *tom.1.instit.moral.lib.12.cap.22.quæst.* 10.sibimet contrarius *tom.2.lib.3.cap.26.quæst.14.* negatiuam verò firmat Cardin.*Clement.vnica,§.præmissa,n.4. opposit.vnica,de supplen.neglig.prælat.*vbi Aretin.*n.1.*quem sequitur Felin. *cap.per tuas,n.4. de maiorit. & obedient.* Cassadorus *decis.4.n.* 3.4.& 5.*de præbendis.*

Quartò fallit, quando religiosus præficitur beneficio tanquam clericus sæcularis,& non tanquam monachus, vt si præficiatur Ecclesiæ sæculari curatæ, vel beneficio simplici sæculari ex legitima dispensatione, quia tunc per Abbatem reuocari nequit. Ita Nauarr.*comment.2.num.65.vers.addo tertiò, de Regularibus,*& alij relati à Sanchez vbi suprà *n.121.*

Vltimò fallit,nisi beneficium Regulare suaptè natura sit perpetuum,tunc enim non potest religiosus illi præfectus ad nutum prælati remoueri,quia ea collatio censetur facta iuxta illius beneficij qualitatem,vt dicitur *Clement.vnica,de supplen. neglig.præl.*& tradit noster Auctor.*dict.art.2.ad finem.* Vnde in Gallia omnia ferè beneficia Regularia esse huiusmodi, & sic vix posse ad nutum Abbatis auferri,testatur Rebuffus relatus à Sanchez suprà *num.122.*

44. Hinc consequitur,in omnibus his casibus,& aliis similibus, in quibus integrum non est Abbati à beneficio remouere subditum Regularem, posse, contra ipsum Abbatem agere de spolio: nam eo ipso, quòd Abbas non habet ius spoliandi,seu amouendi monachum à beneficio, competit aduersùs eum petendæ restitutionis actio. Ita ex Felino,Nauarro,& aliis resolluit Sanchez suprà *n.123.*quem etiam ad idem vide *ibidem,nu.* 115.

45 An autem concesso beneficio manuali ad vitam religiosi, cum promissione id non reuocandi, integrum sit Abbati concedenti illud reuocare? Affirmat cum communi Sanchez *dict.cap.29.num.125. & sequentib.* etiamsi promissio iureiurando firmata sit: imò,etiamsi fiat statutum iuratum per Abbatem cum Conuentu de eo non reuocando: reuocans tamen erit periurus. At noster Auctor *tom.3.quæst.29.art.9.* id limitans asserit, iusta interueniente causa id licitè posse fieri, vali-

dámque fore reuocationem, sed prælatum sine ea causa reuocantem peccare: quia saltem naturaliter manet ex promissione obligatus suo subdito, sicut dominum obligari seruo ex pacto, vel contractu naturali multi tenent, per textum *in l.naturaliter, l.si id quod, ff.de cond.indebiti.*

Defenditur sententia Auctoris. Nec obstat, quòd huiusmodi promissio tanquam iuri contraria sit irrita, ac per consequens ex ea nequit oriri aliqua obligatio, vt Sanchez contra nostrum Auctorem *dict. num.* 125. *in fine* nititur probare: quia dato, quòd sit irrita ciuiliter, & attento iure positiuo, non est dicenda irrita naturaliter, iure naturali inspecto, ac proinde ex ea potest oriri obligatio naturalis, sicut inter dominum, & seruum oriri proximè iam diximus. Quam sententiam ante dictum nostrum Auctorem tenuit Nauarr. *lib.*3. *cons.*20. *num.* 12. 13. *&* 14. *de Regularibus in* 1. *edit & de statu monach. consil.* 14. *num.* 12. 13. *&* 14. *in* 2. *editione.*

46. Circa eundem *num.*3. dum ex Auctore resoluimus beneficium confirmatum, vel collatum à Papa ex certa scientia non posse ad nutum Abbatis reuocari, idem docet eodem Auctore, & pluribus aliis citatis Sanchez *dist. cap.*29. *num.*139. *& sequentibus,* vbi *num* 132. resoluit quando iure deuoluto confertur beneficium manuale religioso à Papa, integrum esse Abbati illud reuocare, ac si ipsemet contulisset, *ex Clemen. vnica, §. præmissa, de suplen. negligent. prælat.* vbi expresè habetur, posse superiorem ad nutum reuocare, quando per deuolutionem confertur ab Episcopo auctoritate Apostolica, ibi, *liberè possint ad claustrum, cum oportuerit, reuocari.* Quando autem iure proprio, & non deuoluto confert beneficium Pontifex, resoluit, quòd potest Abbas reuocare, quoties simpliciter confert, non verò quando confert ex certa scientia. Nam simpliciter conferendo non videtur voluisse beneficij naturam alterare: ac in dubio ratio ipsa ita præsumere cogit in fauorem Abbatis, propter votum obedientiæ subditi, nisi Pontifex expresè contrarium præciperet, vel expresè contulerit Regulari, vt dum vixerit, retineat. At conferendo ex certa scientia censetur manum apponere Pontifex, quasi volens id negotium sibi reseruari. Atque ita tenent Federic. *consil.*88. *paulo ante finem.* Felin. *cap. constitutus, num.*10. *de rescrip. & cap. per tuas, num.*4. *de maior. & obedient.* Nauar. *comment.*2. *n.*6. *corol.*7. *de Regularibus,* Azor *tom.*1. *inst. moral. lib.*12. *cap.*22. *quæst.*10. & alij plures, quos refert Sanchez suprà *num.*134. *vsque ad* 136

47. Hodie tamen per extrauagantem, *rursus,* Benedicti XII. monachi Sancti benedicti habentes beneficia ex collatione, prouisio

prouisione, vel ordinatione Sedis Apostolicæ, vel legatorum, seu excecutorum, vel prouisorum eiusdem Sedis, subsunt in omnibus, & per omnia suis prælatis, & possunt ab eis reuocari, prout si ea haberent à suis Abbatibus, vt allegatis Franco, Rebuffo, & aliis tradit Sanchez suprà *num.* 137.

48. Vbi numeris sequentibus ponit aliquas limitationes, seu fallentias ad supradicta, quarum vna præcipua est, nisi sic institutus, aut confirmatus in beneficio à Papa delictum priuatione dignum committat, tunc enim quantumcunque in perpetuum sit collatum beneficium, poterit illo priuari, & similiter ex alia iusta reuocandi causa superueniente, vt ex Decio *in c.1.num.57. & 58. de confirmat. vtili*, tradit idem Sanchez suprà *num.*139.

49. Circa resoluta *num.*4. nota, quòd beneficium regulare aliquando solet concedi à Pontifice in commendam clerico sæculari ad certum tempus, intra quod religionem profiteatur, & secuta professione illud habeat in titulum, teste Staphilæo *de literis gratiæ*, vbi de formis expectatiuarum, *forma* 8. *in fine*, Couar. *cap.2. num.2. in fine, de testament*. & refert Sanchez *lib.7.decal.cap.4.num.25*.

50. Ad eundem *num.* 4. dum resoluimus religiosum vnius religionis esse incapacem beneficij alterius religionis, nota, quòd idem iuris est quantum ad beneficia alterius monasterij eiusdem ordinis, per *cap.cum singula, §.prohibemus, de præbend. lib.6.* vbi id grauiter interdicitur, eaque acceptantes fiunt ipso iure inhabiles, & ineligibiles per eundem textum, vt eis aliàs conferantur, vt cum nostro Auctore *dict. quæst.* 34. *art.* 8. Rebuffo *in praxi benefic. tit. de dispensat. cum regularibus n.2.3. & 4.* Nauar. *comment.4.num.23.initiò de regularibus*, resoluit Sanchez *lib.7. decalog. cap.29.num.29. &* 30. vbi addit, non solere Pontificem concedere regularibus gratiam assequendi beneficij alterius ordinis, nisi transferendo illos ad aliquod eiusdem ordinis monasterium, ad cuius collationem beneficium assequuntur, teste Staphilæo *de literis gratiæ*, vbi de formis expectatiuarum, *in forma* 8. *num.6*.

51. Circa *num.*5. nota, quòd licèt Auctor *tom.1. quæst.* 34. *art.*3. olim senserit Mendicantes non esse capaces beneficij curati habendi, ex sententia antiquorum interpretum *in regula* 13. *cancellariæ* Innocentij VIII. quia tamen attento iure nouiori Concil. Trident. hodie permittitur Mendicantibus possidere bona in communi, exceptis Minoribus de Obseruantia, & Capuccinis, ideò *in addit. som. tom.3. cap.30.n.3.* se ipsum exponens, resoluit huiusmodi religiosos Mendicantes

Exponitur sententia Auct. Trid. *sess. 25.c.3. de reform. Bullar. bul. 37. sixt.4. n.104.*

Falsò imputatur Auctori pars negatiua.

posse habere beneficia Ecclesiastica, idque ad tollendum omne dubium declarasse, & concessisse Sixtum IV. pro Carmelitis apud Bullarium Vnde immeritò allegatur à Sanchez pro sententia negante; *dict. cap. 29. num.37.* non inspecto priùs dicto loco additionum summæ, vbi expressè affirmantem partem tenet, non obstante eo, quòd dixerat *dict. art.3. in quastion. regularibus*, vbi ex sententia antiquorum, & dicta regula Cancellariæ locutus fuit. Cui eidem sententiæ affirmanti adhæret idem Sanchez *dict. n.37.* vbi docet, *in Clement. 1. de regularibus.* tantùm prohiberi Mendicantes translatos ad beneficia curata assumi, quasi innuens, seu potiùs supponens, eos non transeuntes, sed in propria Mendicantium religione manentes esse horum capaces. Idem tenent Rochus *de iure patronat. verb. honorificum q.4. num.13.* Lambertin. *eod. tract. lib.2. p.1. q.7. art.19. n.21.* & innuit Lessius *lib.2. de inst. cap.41. dub.12. n.99.* Quòd supponere videtur esse verum in foro externo Ecclesiæ, Cordub. *in regul. S. Franc. c.2. q.20. punct.2.* vbi oppositum de Fratribus Minoribus proper altitudinem sui status bene resoluit, quidquid eidem Sancio non placeat differentia, quam ibidem ipse Corduba ponit, inter forum conscientiæ, & Ecclesiæ, ea enim legitima mihi habetur, loquendo de Fratribus Minoribus, quos ad beneficia curata, & dignitates inferiores Episcopatu, nisi ex rationabili dispensatione Papæ, non posse assumi in foro conscientiæ, secus in foro fortè Ecclesiæ cum ipso Corduba libenter fateor.

52. Circa *num.6.* Idem docet cum Auctore Sanchez *dict. cap.29. num.35.* vbi resoluit, nullam exigi dispensationem, vt regularis beneficium sæculare curatum possit obtinere, *ex cap. quod Dei timorem, de statu monach. ibi: Et per antiquos Canones etiam monachi possunt ad Ecclesiarum parochialium regimen in Presbyteros ordinari, ex quo debent prædicationis officium (quod priuilegiatum est) exercere*: quia non dicitur posse fieri, quod extraordinaria ope dispensationis indiget, vt bene tradit Inn. *in cap. pastoralis, verb. renunciatum, num.1. de caus. poss. & propr.* vbi eius additionator. Idé colligitur *ex c. in parochia, 16. q.1.* vbi Papa Gelasius iubet monachum ad beneficium parochiale præsentatum admitti ab Episcopo, & nullatenus, verbo, *dispensationis,* vtitur, quasi voluerit dispensare: ac ideò ius commune videtur explicare, quod fauore curæ animarum inductum est. Idem tenent Cucus *lib.3. inst. maior. ti.1. n.154. & duobus seqq.* Villalobos *in suis communibus opinionibus litera M. verb. Monachus num.165.* Zerola *in praxi Episcop. 1. part. initio, verb. beneficium, & part.2. verbo, regularis, vers.4.* Azor *instit. moral. tom.1.*

*tom.*1. *lib.*12. *cap.*19. & *tom.*2. *lib.*3. *cap.*2. *quæst.*8. Leonard. Lessius *lib.*2. *de iust cap.*41. *dub.*12. *num* 97. quos, & alios plures plena manu refert Sanchez *dicto num* 35. vbi *num* 72. *ex regula* 42. Cancellariæ generaliter prohibente, nedum titulum talium beneficiorum Regularibus concedi; tradit Gonçalez *in regul.*8. *Cancellar. gloss.*7. *num.*31. & id ipsum expressiùs docet idem Sanchez *ibidem num.*71. resoluens hodie nullum regularem esse capacem beneficij curati absque Pontificis dispensatione, sicque declarasse sacram Congregationem ex decreto Gregorij XIII.

53. Supradicta temperat idem Sanchez *à num.* 36. *vsque ad* 57. quòd non procedant. Primò, quando speciali statuto religiosis interdicitur promouere ad ea beneficia. Secundò, dummodo necessitas, aut vtilitas Ecclesiæ curatæ sæcularis concurrant, *ex c. pro vtilitate* 16. *quæst.*1. vel saltem exigitur animarum vtilitas, quarum boni fauore ius concessit, vt regulares illarum regimini, relicto monasterio, præficiantur. Tertiò, dummodo Ecclesia illa, cui regularis præficitur, sit actu curata, & non solo habitu. Quartò, nisi ex præscriptione quadragenaria ea Ecclesia regi solita sit per clericos sæculares cum regularium exclusione expressa. Quintò, vt religiosus mendicans non possit eligi, aut præsentari ad beneficium parochiale in discordia, aut non mendicans à minori eligentium numero, *ex cap. quorũdam*, & *de elect in* 6. super cuius textus intellectu multa tradit ipse Sanchez suprà *n.*44. *vsque ad* 56. & de eodem etiam agit, noster Auctor *tom.*2. *quæst.*55. *ar.*2. Vltimò, nisi monasterium habeat populum sibi subiectum, cuius curæ non est præficiendus monachus, sed clericus sæcularis, vt expressè deciditur *cap.* 1. *de capellis monachi*, & cum Auctore, eo iure relato, diximus suprà *d. n.*6. super cuius textus ratione reddenda multum laborat Abbas *eodem cap.* 1. quare scilicet, cùm monasterium non habet populum, possit religiosus eius Ecclesiæ curam tenere, non autem cum populum habet? Et tandem *ibi. n.*5. *cum glossa, verbo, monachi*, concludit eum textum loqui attento iure antiquo, & inspecto mero regularium statu: nam regulariter non debent curæ sæcularis Ecclesiæ præfici, nisi aliud vtilitas, aut necessitas eiusdem Ecclesiæ postulet, & sic textus intelligi debet, quando ea necessitas non concurrit: vel explicari potest, ne monachus instituatur ab Abbate; quippe cùm cura animarum non sit monasterio illi collata, sed Episcopo incumbat, Episcopi est parochum illi præficere, concessa tamen licentia per Abbatem monacho præficiendo. Vterque intellectus Sancio placet, nec mihi di-

ſplicet. de quo Silueſt. *verb. religio 7. q. 7.* Greg. Lopez *l. 25. verb. Iglesias, tit. 7. part. 2.*

Ex dictis venit reſoluendum, monachum nullius beneficij ſæcularis ſimplicis eſſe capacem, idque ex Concilio Hiſpalenſi *2. cap. 9. relato in c. in nona. actions 16. q. 7* probatur ibi, *in vno, eodemque officio non debet eſſe diſpar profeſſio*; & reſoluit cum noſtro Auctore, & aliis multis Sanchez *eo cap. 29. n. 65. & seqq.* vbi etiam *num. 73.* tenet cum eodem Auct. regularem capacem eſſe præpoſituræ Eccleſiæ collegiatæ, cùm eligatur ad curam eorum, qui ad collegium pertinent, ad inſtar Epiſcopi, qui ſicut cum ſuo capitulo conſtituit vnum corpus, ita hìc cum ſuo.

54. Circa *n. 7.* dum ex Auctore reſoluimus exigi licentiam prælati, vt religoſus conſentiat electioni, ſeu promotioni de ſe, etiam ad ſummum Pontificatum factæ. Idem docent gloſſa *in cap quam ſit, verbo, ad ordinandum 18. quæſt. 2.* Abbas *cap. fin. de voto num. 3. & cap. quoad Dei timorem n. 2. de ſtatu Monach.* Sylueſt. *verb. religio 7. q. 9.* Graffis *in ſuis deciſion. 2. part. lib. 3. cap. 20. num. 1.* Gregor. Lopez *l. 22. verbo, Igleſias, titul 7. partit. 1.* & alij plures relati à Sanchez ſuprà *num. 58.* Sed ipſe recedit à ſententia noſtri Auctoris, ductus ea præcipua ratione, quia electio in Pontificem eſt ipſius confirmatio, & ſic ſtatim abſoluit eum à iugo monaſticæ profeſſionis, & obedientiæ. Atque ita tenere Cardinal. *cap. licèt n. 12. q. 28. de elect.* Imolam, Felin. Sylueſt. Roſell. & alios plures à ſe ibi relatos aſſerit, idem Sanchez, idque mihi ſatis probabile videtur, ſed ſententia Auctoris magis pia, & rigori iuris magis conſona videtur.

55. Hæc autem licentia prælati, vt conſentiat religioſus ſuæ promotioni ad beneficium extra ordinem, debet eſſe ſpecialis, & non ſufficit generalis pro futura electione, aliàs nullius firmitatis eam exiſtere, definitur *in Clement. final. de elect.* & tradit Auctor *tom. 2. q. 55. art. 2. in fine*, & religioſus conſentiens ſuæ prouiſioni virtute talis licentiæ generalis incidit in pœnas ſtatutas *in cap. ſi religioſus, de elect. in 6.* Nec ea electio, ſeu prouiſio vires aſſumet per licentiam poſt talem conſenſum obtentam, quia cum nulla fuerit à principio, tractu temporis nequit conualeſcere, *ex regula, non firmatur, de regul. iur. in 6.* vt bene notat Sanch. *eo cap. 29. n. 62. & 63.* vbi *num. seq.* addit, religioſum ſemel ex legitima ſuperioris licentia ad beneficium parochiale tranſlatum, & poſtea ad aliud promotum, non indigere noua licentia ad illud acceptandum, eo quòd exemptus ſit ab obedientia ſuperioris, & Epiſcopo ſubiectus: non poteſt tamen ad aliam parochiam tranſire abſque Epiſcopi conſenſu, ſicut nec clericus ſæcularis.

56. Quis

56. Quis verò sit superior, à quo obtinenda sit licentia, vt religiosus consentiat suæ prouisioni? Auctor *d. art. 2.* resoluit quoad nos Minores esse Generalem Ordinis, vel Prouincialem, ex decreto Alexand. III. At Sanchez *eo c. 29. n. 65.* asserit, sufficere licentiam prælati immediati Conuentus, nisi aliud religionis statuto caueatur: vnaquæque religio consulat suas constitutiones, & laudabiles super hoc consuetudines, quibus standum esse iuris, & regularis displicinæ ratio dictat. Ad hæc, desideratur etiam Episcopi licentia, quando beneficium non est pleno iure subiectum monasterio: secus si ex pleno iure illi subiectum, tunc enim sufficit licentia prælati regularis, vel illius cum conuentu. Sic tradit Auctor *tom. 3. q. 53. art. 2.* quem & alios plures refert, & sequitur Sanchez vbi suprà *numer. 66.*

57. Circa eundem *n. 7.* quatenus diximus prælatum iniustè denegantem licentiam religioso, vt suæ promotioni cōsentiat, ad id cogendum esse per alium superiorem. Idem docent Cucus *l. 3. maio. inst. tit. 1. n. 154.* Lessius *l. 2. de iust. c. 41. dub. 12. n. 97.* & alij plures, quos citato nostro Auctore refert, & sequitur Sanch. vbi suprà *n. 68. & seq.* vbi *n. 70.* addit posse religiosum renunciare promotioni de se factæ ad beneficia sæcularia, aut Episcopatus, nec ad id cogi posse à superiore, quia non tenetur obedire in his quæ excedunt obedientiæ regularis metas: ac per consequens non esse integrum Abbati acceptare sine consensu subditi electi, id enim pendet à personali ipsius voluntate, & respicit personam monachi. Vnde ex eadem ratione nec solus Abbas potest renunciare illi promotioni absque consensu monachi, ex Imola, & Socino ab eodem Sancio *in fine d. n. 70.* relatis.

58. Circa id, quod resoluimus *n. 9.* nempe monachum factum rectorem alicuius Ecclesiæ parochialis sæcularis ad Episcopum pertinentis ab obedientia sui prælati absolui, nec teneri ad obseruantias regulares, quæ cum sui executione beneficij incompatibiles sunt. Idem docet Sanch. *lib. 6. dec. c. 6. n. 36.* Sed quantum ad obedientiam superiorum religionis distinguit. Nam si Ecclesia illa nullatenus subiiciatur prælatis monasterij, ille religiosus ab ea obedientia exemptus manet *c. in paroch. 16. q. 1.* & subiicitur imperio Episc. qui de cætero erit loco sui Abb. Si verè subiiciatur Ecclesia, seu parochia prælatis religionis quoad sola temporalia, eximitur quoad spiritualia ab eorum obedientia. *c. visis, & c. sanè 16. q. 2.* Si verò subiecta sit eis quoad spiritualia, quoad temporalia tantùm eximitur. Quòd si quoad omnia subiiciatur, plenè illis subiectus existit. Ita ex Syluest. *ver. relig. 7. q. 11.* & Ant. Cuco *lib. 3. inst. maior. n. 158.* & nostro Auct. *loco eo n. 9.* allegato (licèt non ita plenè)

resoluit

resoluit ipse Sanch. *d.n.36.* qui quantum ad Obseruantias regulares addit, eum absolui à vigiliis, silentio, & abstinentiis, quæ in sua Ecclesia commodè seruari nequeunt, non verò ab abstinentia carnium, nec ab aliis obseruantiis regularibus non impedientibus parochiale munus: imò ad eas teneri, quæ potius adiuuant, vel saltem illud non impediunt. Idque etiam generaliter docent Hostiens. *c. quod Dei timorem n.9. de stat. monach.* vbi Ioan. Andr. *n.15.* Cardinal. *n.5. q.2.* Azor *lib.12. inst. moral. c.19. q.15.* hic tamen Azor ait liberari à ieiuniis, & abstinentia à carnibus. Quod temperandum censeo, quando ieiunia, & abstinentia à carnibus non cadunt sub præcepto regulæ obligante ad culpam mortalem. Tandémque concludit Sanch. *ad finem d.n.36.* eum parochum religiosum deposito officio teneri ad suum monasterium redire, quia illa exemptio non est ratione alicuius dignitatis, vt in Episcopo, & Cardinalibus, sed ratione solius officij parochi, quo cessante, cessat ipsa exemptio. Noster autem Auct. *tom.1. q.30. a.21.* (quem pro opposito falsò refert idem Sanchez) non est locutus ex propria, sed ex Nauarri sententia, vt patebit attentè illum legenti.

Falsò imputatur Auctori opposita sententia.

59. An autem hic religiosus parochus teneatur habere secum socium sui Ordinis. Affirmat Sanchez *dicto cap.6. n.39.* vbi resoluit id esse tenendum, etiam si Ecclesia, cui præfectus est monachus, non subsit pleno iure monasterio. At Canonici Regulares non semper tenentur habentur socium sui Ordinis, sed quando commodè id fieri potest, vt habetur *cap. quod Dei timorem, de statu monach.* vbi clarè constituitur differentia inter vtrosque, & deciditur, ne monachus sine socio Ecclesiæ præficiatur, iuxta Concilij Lateranensis decretum relatum *in c.2. eodem tit. de stat. monach.* Sed hoc vsu, & consuetudine contraria abrogatum esse apud monachos Hispaniæ video, & idem apud alias prouincias practicari suspicor.

60. Circa *num.10.* notat cum Sancio *lib.6. decalogi cap.6. num.13.* Religiosum Episcopum (idem pariter dico de monacho beneficiario) teneri restituere Ecclesiæ, cui acquirit, ea quæ prodigè, & superuacaneè consumpsit, nisi fortè Ecclesia ea ad tollendos scrupulos remittat. Similiter, & accipiens ipsi Episcopo tanquam legitimo administratori tenebitur restituere, quia solam liberam habet administrationem ad honestos vsus. Ita docet cum Valentia *2.2. quest.3. disp.10. punct.8. col.3.* & Lessio (qui expresse) *lib.1. de iust. cap.4. dub.5. num.29.* vbi ait, non posse expendere in res vanas, aut ditare amicos, quod si fecerit, teneri ipsum, & accipientes restituere: & idem docet Molina loquens de benefi-

ciario

tiario monacho *lib.2.de iust.disp. 276.col.3. vers. religiosus in conuentu.*

61. Circa inhabilitatem monachi ad duo sui Ordinis beneficia,de qua suprà *n.12.*pauca diximus,idem docent.Nauar. *comment.4.num.23.initio,de regularibus.*Rebuffus *in praxi benef.titulo de dispensatione cum regularibus facta n. 8. 9. & 10.* Azor *tom.1. inst.moral.lib.12.cap.22. quæst.13.* quos cum nostro Auctore refert,& sequitur Sanchez *lib.7. decalogi cap. 29. num.78.*vbi addit cum eodem Auctore,quòd non potest simul habere cum vno beneficio capellam, vel pensionem, aut portionem monachalem. Potest tamen habere duo beneficia dependentia ab vno, ac eodem monasterio, vel etiam quando sunt connexa,aut vnita,in quibus casibus nulla desideratur dispensatio, vt constat ex dicto *cap. cum singula, de prebend. in 6.* & resoluit cum Rebuffo idem noster Auctor *dict. art. 9.* relato suprà *dict. num.* 12. Vnde asserit, quòd si Regularis habeat parochialem Ecclesiam, petátque alteram sibi commendari,& Pontifex in signatura dicat,*fiat*, vel *conceditur, vt petitur, in titulum*; tenebitur dimittere priorem, & habebit posteriorem in titulum:quia absque expressa dispensatione non potest duas Ecclesias in titulum possidere. Nec Papa (ait Sanchez suprà citatus)solet dispensare, vt duo sui ordinis beneficia retineat in titulum, sed vnum in titulum, alterum in commendam. Verum si dispensetur cum Regulari, vt simul cum Prioratu, vel alio beneficio Regulari possit habere aliud sæculare simplex,vel curatum,si sibi legitimè conferatur,& ad vitam retinere concedatur,non licebit Ordinario commendare beneficium sæculare illi religioso:quia non datur beneficiũ sæculare in cõmendam Regulari,etiam à Pontifice,nisi expressè id concedatur in signatura. Nec quidem in titulum dari potest ab Ordinario, eo quòd duo non dantur Regulari in titulum,nisi in dispensatione exprimatur. Sic Auctor cum Rebuffo,& sequitur Sanchez suprà *n.79.&* 80.

62. Qui *num.81.sequenti* addit, quòd nec etiamsi dispenset Pontifex cum Regulari ad beneficium sæculare curatum, licebit virtute huius dispensationis obtinere simplex:quia multo difficilius, & maius est beneficium simplex sæculare, quàm curatum obtinere: quippe huius absque dispensatione est capax, vt tenent plures relati ab ipso Sancio suprà *num.* 35. simplicis autem est incapax, nisi ex Pontificis dispensatione. Secus verò esset, si dispensetur cum monacho ad alterius monasterij beneficia Regularia:nam possunt ei conferri tam regularia curata, quàm non curata, quòd ex persona sua sit illorum

capax.

capax. Hæc Sanchez ex Rebuffo *in praxi benef. tit. de commend. n.*47. Mandos. *in signat. gratiæ, titul. de dispensatione monach. pro beneficiis obtinendis, vers. notandum est.*

63. Ex quibus deducitur, dispensationem, seu prouisionem factam monacho etiam Episcopo de Abbatia alterius Ordinis, non expressa qualitate Monachatus, subreptitiam, ac nullam esse: quia specialiter est interdicta Regularibus hæc pluralitas *in dict. cap. cùm singula*, etiam si Pontifex conferat ex certa scientia, quæ scientia non præsumitur adesse in Papa, quia monachatum non expressit in prouisione, qui, inquam, Pontifex si sciret illum esse monachum, non conferret illi Abbatiam simul cum Episcopatu. Ita cum Rebuffo resoluit Auctor *tom.*2. *quæst.*58.*a.*5. quem refert, & sequitur Sanchez suprà *num.* 82.

65. Atque eadem ratione impetratio beneficij sæcularis à Regulari facta, non expressa qualitate beneficij, & impetrantis, erit etiam subreptitia: sicut è conuerso impetratio beneficij Regularis facta à sæculari sine expressione qualitatis beneficij, & personæ impetrantis, est inualida omninò: quia adest specialis incapacitas in Regulari ad beneficium sæculare, & in sæculari ad beneficium Regulare. Quod adhuc procedit, etiam si in tali concessione adsit clausula, *Motu proprio*, quam quidem non supplere personæ inhabilitatem, nec operari, quando tacetur intrinseca qualitas beneficij, probat Sanchez *lib.*8. *de matrim. disp.*21. *num.*49. *& duobus sequentibus.* Atque ita docent Felin. *cap. in nostra. corol.*40. *num.*41. *initio, de rescript.* Selua *de benefic.*1.*p. quæst.*11.*n.* 122. Oieda *de imcompat. benefic.* 1.*part. quæst.*11.*num.* 93. Flamin. *de resign. benef. lib.*4. *quæst.* 5.*num.* 4. quos refert & sequitur idem Sanchez *dict. cap.* 29. *num.*83.

66. Vbi *num. sequenti* resoluit posse Regularem coadiutorem Episcopi, aut parochi constitui ex sola superioris sui licentia: quia cùm vtriusque officij absque dispensatione sit capax, erit subinde coadiutoris vtriusque, seu in vtroque, tunc enim vtriusque munere fungetur. Sed non poterit absque dispensatione creari coadiutor in eo beneficio, cuius absque dispensatione, vt illi principaliter præficiatur, incapax est. Ita Abbas *cap. fin. n.*4. *de clerico ægrotan.* vbi Cardinal. *q.*10.*n.*9. *& q.* 11.*n.*9. *& in Clement.*2.*q.*17.*num.*18. *de rescriptis*, Azor *tom.*2. *instit. moral. lib.*3.*cap.*2.*q.*8.

67. Circa *num.*14. dum resoluimus constitutionem salarij pro seruientibus Ecclesiis Regularibus ad Episcopum pertinere. Idem docet cum nostro Auctore, Sanchez *lib.*7. *decalogi*

*cap.*4.

*cap.4.num.*14.sicque decerni *in cap.beneficium,de Regularibus, in 6.*& satis significat Glossa *ibi*, *verb.sed interim*, & Syluest. *verb.Religio*, *2.quæst.*8. Angel. *verb.Nouitius, num.*22. & ibi Tabien. *quæst. vltim.* Sed *in dicto cap.beneficium*, non id expressè decernitur, sed tantùm, quòd beneficio nouitij, interim dum non profitetur, deseruiatur per alium, assignata sibi congrua de ipsius prouentibus portione, bene tamen id deciditur in Tridentino decreto à nobis *dict. num.*14. relato, de cuius intellectu agit idem Sanchez *dicto lib.*7. *decalogi*, *cap.*29. *num.*191. *Trid. sess. 7. cap. 7. de reform.*

68. Circa *num.*19. nempe non vacare beneficium nouitij ante professionem, idem docet Sanchez *lib.*5. *decalogi*, *cap.*4. *num.*2. *& sequentibus*, vbi *num.*3. *&* 4. addit id habere verum in omnibus beneficiis, siue sint maiora, siue minora, ac etiam si in beneficij fundatione cautum sit, vt vacet beneficium absente beneficiario certo tempore: quia in dubio censenda est voluntas institutoris iuri communi conformis, vt tradunt Doctores communiter *in l.hæredes mei*, *§.cum ita*, *ff. ad Trebellian.* Item id etiam extendi ad beneficium nondum acceptatum à nouitio, docet Glossa *in dict.cap.Beneficium,de regul.in 6.verb.conferẽdum,*vbi Ioannes Andreas,Monachus,Dominicus, & Franc. Tapia *in Authent. ingressi*, *verb.sua.cap.*2. *num.*8. *C.de sacrosanctis Ecclesiis*, Sayro *in Claui Regia, lib.*6. *cap.*5.*num.*25.*versic.possunt etiam,*quos refert,& sequitur Sanchez suprà *num.*5. Cuius quidem ea ratio est, quia ideò in anno nouitiatus non vacat ius in re,quòd adhuc nouitius non eligat profiteri,& sic nec eligat statum incompatibilem,per quem censeatur iuri illi in re renuntiare, & pari ratione nec vacat ius ad rem.

69. Item ex eadem ratione non vacabit beneficium, si annus nouitiatus ex aliqua iusta causa prorogetur, quam prorogationem ex ea causa permitti, dicemus infrà, *de nouitijs*, *num.*62. tum quia ea prorogatio facta videtur cum omnibus qualitatibus rei, quæ prorogatur, *l.lecta*, *ff.si certum petatur.* tum quia, si nouitius anno illo probationis renunciasset, iuxta *cap.ad Apostolicam, de regularibus*, (quod ante Concilium Tridentinum licebat) vel si ex Pontificis dispensatione hodie ante eum completum profiteretur, absque dubio vacabit eius beneficium à die professionis emissæ, vt habetur *in dict.cap. beneficium.* ergo idem pari ratione dicendum est,si prorogetur professio. Tandem quia ratio Concilij Tridentini *sess.*25.*cap.*16.*de regularibus,* iubentis non spoliari nouitium intra probationis tempus, nempe ne libera egressus *Trid. sess. 25. c. 16. de Regul.*

auferatur

auferatur occasio, etiam procedit in beneficiis, vt tradit Mayol, *de irregul. lib.3. cap.6.n.2.* & Mandosius *in casibus annalibus, num.63.casu* 192. qui ad finem docet, non vacare beneficium, etiam si pluribus annis duret nouitiatus. Ita Sanchez *eo cap.4. n.6.* vbi in fine addit, posse Episcopum, nulla existente iusta causa differendæ professionis, assignare terminum nouitio, vt beneficio renuntiet, casu quo id posset, quando absque legitima causa abesset, quo termino transacto, alteri illud tanquam vacans conferre licebit, quando ad ipsum collatio pertinet, ab eo enim tempore non reputatur absens ex causa legitima. Vnde in Societate Iesu non vacare beneficium nouitij toto biennio probationis, si eius resignatio non fieret, iuxta statutum Ordinis, consequenter dicendum est, vt optimè probat idem Sanchez suprà *n.7.*

70. Vbi *num.seq.* deducit, collationem illius beneficij non transacto probationis tempore irritam fore, nec subsecuta professione reualidari, quia quod à principio ratum non fuit, tractu temporis non conualescit, vt regula vulgaris iuris habet, & sic noua collatione opus est. Ita Tiraq. *de retract. lignag. gloss.* 8.§.1.*num.*40.

71. An autem pensio beneficij vacet ante professionem? Affirmat Auctor *tom.1.d.q.37.art.1. in fin.* Negat tamen Sanchez suprà *n.13.* tum quia inquit, textum *in d.cap.beneficium*, intelligunt Doctores de quibuscunque beneficiis, vt diximus *n.68.* at pensiones largè dicuntur beneficia, vt probat Gigas *de pensionibus, q.28.n.1.* Tum quia per matrimonium vacant pensiones, sicut & beneficia, vt probat idem Sanchez *lib.7. de matrim. disp.44.num.5.* Sed ea ratio mihi magis probat, quæ habetur in præfato Tridentino decreto, nempe vt consulatur libertati nouitij, ea enim pari ratione militat in pensione, ac in beneficio, vt manifestè patet.

De renunciatione beneficij Ecclesiastici à nouitio facienda, & an debeat fieri cum solemnitate dicti decreti Concilij Tridentini, nempe cum licentia Ordinarij, & intra bimestre professioni proximum, affirmat Sanchez *lib.7.decalog.cap.5.n.38.* vbi ad id plura congerit.

72. Circa *n.20.* nota cum Zerola *in praxi Episcop.p.2.verb. dispensatio, vers.3.* quem refert Barb. *in remiss. ad Trid. sess.14. c.7.n.4.* posse Episcopum dispensare cum presbytero homicida voluntario beneficium curatum antea possidente, vt illud possit retinere in futurum, & similiter cum Canonico homicida, vt possit interesse choro, & gaudere fructibus suæ præbendæ. Ad quod vide Sayro *de censur.cap.7.n.20.& 21.*

73. Item

73. Item nota cum Reginaldo 3.*p.fori pœnit.lib.*30.*tract.*2. *sect.vlt. n.*112. dictum decretum Tridentinum non videri extendendum ad casum commissi homicidij ad necessariam vitæ defensionem, cum moderamine inculpatæ tutelæ, cum talis homicida tunc non incurrat irregularitatem, vt omnes concedunt. Vnde si factum sit occultum, & per eam necessitatem homicida excusetur à mortali, is nec dispensatione, nec sententia declaratoria de commisso homicidio ad vitæ propriæ defensionem cum moderamine inculpatæ tutelæ indigebit ad habendum, vel retinendum beneficium, nisi fortè ad vitandum scandalum, & ad occurrendum scrupulis, qui suboriri possunt, vt cum Henriquez *lib.*14.*cap.*10.§.2.*sub fin.* resoluit idem Reginald. *citato loco.* *Trid. sess. 14. c.7. de reform.*

74. De resignatione, & permutatione beneficiorum vide Auctorem *in addit.summa, cap.*33. & de præsentatione *cap.*34. & de vnione beneficiorum vide Sanchez, qui latissimè rem tractat *lib.7.decalogi,c.29.à n.*145 De priuatione, seu inhabilitate excommunicati ad Ecclesiastica beneficia, & eorum fructus percipiendos, vide latè Suarez *de censuris, tom.*5.*disp.*23. Vbi de impetratione, & resignatione beneficij in fauorem excommunicati facti, *sect.*1.*n.*11.*&* 12. & de beneficiorum priuatione, & inhabilitate ad ea ratione hæresis, vide Sanchez *lib.*2.*decalog.c.*26. vbi *n.*9. agit de resignatione beneficij hæretici ante condemnationem, & *num.*12. tradit posse ea beneficia tanquam vacantia impetrari, & ad ea patronum præsentare, possessore non citato, & *num.*14.*& seqq.* beneficia suspectorum, aut diffamatorum de hæresi, vel etiam receptatorum, fautorum, & defensorum hæreticorum non vacare ipso iure. Item *eodem lib.*2. *cap.*28. agit de filiis, & nepotibus hæreticorum, aut receptatorum, defensorum, ac fautorum eorundem, an priuentur beneficiis obtentis, & sint ad ea obtinenda inhabiles. Vide etiam *lib.*3.*cap.*17.*n.*11. eundem Sanchez, vbi agit de eo, qui iurauit non resignare beneficium, an possit illud resignare, non obstante iureiurando.

RETRACTATIO.

De Mendicantibus, an sint capaces beneficij curati.

75. Partem affirmatiuam ex Auctore nouissimè *tom.*3.*summa, cap.*30.*n.*3. resoluimus suprà *n.*51.

ADDITIO.

76. Multa de hac materia congessimus in notis. Illud nunc addo, quòd breuiter memini tetigisse *ibidem, num.28. in fine*, an scilicet capellania fundata in Ecclesia Regulari censeatur in dubio Regularis, an verò sæcularis? Dixi, in dubio regularem censendam, quam sententiam apertè probat Auctor *tom. 1. quæst. 34. art. 3.* vbi existimat, propter solam fundationem capellaniæ in Ecclesia Regulari manere Regularem, pro cuius sententia potest non ineleganter expendi textus *in l. Minutius 61. in fine, ff. de rei vendicat. l. 3. ff. de diuersis, & temporal.* Auctoris sententiæ vltra Rebuffum, fauet Mascardus *de probat. conclus. 172. num. 17.* Sanchez *lib. 7. Decalog. cap 29. num. 27.* vbi docet, Capellanias præsumi esse regulares ex eo solum, quòd sint fundatæ in Ecclesiis Ordinum. Hanc tamen nostri Auctoris sententiam licèt stricta iuris ratione inspecta, verissimam agnoscam, limitandam tamen censeo, nisi huiusmodi capellaniæ à sæcularibus fundatæ sint in Ecclesiis regularibus, non vt à regularibus obtineantur, sed à sæcularibus, quæ ratio præcipuè facere debet, vt hæ capellaniæ præsumantur sæculares, cùm pro sæcularibus fundentur, licèt in Ecclesiis regularibus, & ita de hac re consultus docet Garcia *in additionibus ad tractat. de beneficijs, 7. part. cap. 10. num. 37. versic. sed hoc non obstante.* Sanchez *dict. num. 28.* vbi sic etiam limitat, nisi per sæculares teneri solitæ sint.

RESOLVTIO XVI.

De Bigamia.

1. Bigamia alia est vera, quæ contrahitur per copulam successiuam duarum vxorum, *cap. de bigamis, eodem titulo.* Alia est interpretatiua, quæ contrahitur, cùm quis viduam, vel ab alio corruptam duxit in vxorem, *cap. vltimo, de bigam. cap. curandum, cap si quis viduam, & sequent. 34. distinct.* Altera verò similitudinaria, quæ contrahitur, cùm clericus in sacris constitutus, vel religiosus professus contrahit matrimonium, cognoscendo vxorem, *cap. quotquot, cap. monacha, 27. quæstione 1. cap. nuper, cap. final. de bigam.* Prælati igitur Regularium non possunt dispensare cum religioso in bigamia vera, & interpretatiua, vt sacris ordinetur

tur, quia id Papæ reseruatur, & nulla inuenitur concessio facta Religionibus circa hoc: possunt tamen dispensare, vt minoribus ordinibus initietur, ad instar Episcoporum, quibus id licet circa suos subditos. Nam prælati Regulares iurisdictionem quasi Episcopalem habentes, eandem habent auctoritatem, & potestatem erga sibi subditos, quam habent Episcopi erga suos. Item cum bigamo similitudinario optimo iure possunt dispensare dicti prælati, vt ad maiores Ordines ascendat, vt tenent communiter Doctores, vnde priuilegia Apostolica concedentia prælatis Regularibus facultatem ad dispensandum in irregularitatibus, excepta bigamia, sunt intelligenda tantùm de bigamia vera, & interpretatiua quoad Ordines maiores: nam respectu minorum optimè possunt dispensare. Vt autem sit vera bigamia indispensabilis per dictos prælatos requiritur quòd copula interueniat, intrando claustra pudoris, licèt non fiat seminis effusio intra vas, *cap. debitum, de bigamis*, hoc tamen debet intelligi in foro exteriori Ecclesiæ, quæ præsumit copulam fuisse consummatam; secus in foro conscientiæ, siquidem ius requirit copulæ consummationem, *in dicto cap. debitum.* Auctor *tom. 1. quæst. 24. artic. 1. & 2. & in addit. summæ, tom. 3. cap. 215. numer. 4.* de quo Soto cum D. Thom. *in 4. distinct. 27. quæst. 3. artic. 1.* Nauarr. *in summa, cap. 27. num. 197.* Henriquez *lib. 11. de matrimonio, cap. 15. num. 4.* Sanchez *de matrimonio disp. 83. num. 6.* Suarez *de censuris, disput. 49. sect. 1. num. 1. & seqq.* & quoad dispensationem in bigamia, *sect. 6. à num. 7*, quidquid ibi *num. 17.* teneat contra nostrum Auctorem non posse prælatos regulares cum suis subditis bigamis ad Ordines Minores dispensare.

2. Idem dicendum est, si claustra non intrauit pudoris vir, sed matrix attraxit semen, & grauida facta fuit virgo, & postea ferreo instrumento genitale membrum apertum fuit, quo aperto egressa est creatura: licèt enim copula realis intra vas non interuenerit, secutus tamen est effectus copulæ ex attractione seminis in vas, id est, partus, & per consequens contrahitur vera bigamia, *ibid. d. art. 2. in fine.* de quo Bibald *in Candelabro aureo tit. 2. de irregul. n. 24.*

4. In concessione generali dispensandi in irregularitatibus semper habetur pro excepta bigamia, iuxta stylum Curiæ, nisi specialiter exprimatur, quia Papa non solet super ea, nisi rarissimè dispensare, & cum maxima difficultate, & dilatione. Vnde ita debet intelligi quoddam priuilegium Sixti IV. concessum Ordini S. Hieronymi in Hispania, quo indulgetur, vt quilibet

Fratrum possit semel in vita dispensari in foro conscientiæ à confessiore deputato per superiorem super quacunque irregularitate quacunque occasione contracta, *tom.2.q.105.a.1. & 2.* de quo vide Portel *in addit.ad dubia, verbo, dispensare, n.5.*& infrà in notis *num.14.*

4. Addo cum Auctore *citato loco addit. n. 5.* quòd instante, seu vrgente necessitate, & penuria ministrorum, & quando ob magnam distantiam non potest recurri ad Papam, vt contingit in partibus distantioribus Indiarum, bene poterunt Episcopi dispensare cum bigamis ad omnes Ordines sacros, & refert pro hac sententia Sanchez *de matrimonio disp. 40. n. 3.* Henriq. *lib. 12. de matrimonio c.6.n.11.*

5. Tandem addo, quòd ex concessione Benedicti XI. facta Ordini S. Hieronymi, si aliquis bigamus de longinquis partibus sit in monasteriis B. Mariæ de Guadalupe, & de la Sila possit dispensari, ad sacrósve Ordines promoueri. Et *in compendio Societatis Iesu. verbo, dispensare §.5. & 6.* habetur, quòd Generalis Ordinis potest dispensare cum subditis in bigamia, ex concessione Sixti IV. pro Carthusiensibus, teste Portel, *verbo dispensare n.4.* Quo priuilegio possunt vti per communicationem aliæ religiones, dato quòd valeat, vt sonat. vide *suprà, n.3. & infrà in notis, num.14.*

NOTÆ.

6. Circa *num.1.* nota, quòd propriissimè bigamus dicitur, qui secundas nuptias contraxit post mortem prioris coniugis, & vtrasque consummauit, vt tradunt Canonistæ *in rubrica de bigamis*, & D. Thom. *in 4. dist.27. & ibid.* Soto *q.3. art.16.* Richard. *a.4.q.1.* Nauarr. *cap.27.n.195.* & patet ex ipsa voce, *bigamus*, quæ idem significat, quod, *bis coniugatus.* Vnde cõmuniter hanc tantùm vocari solere veram bigamiam, docet Suarez *tom.5. de censur. dict. disp.49. num.1.* Per hanc igitur bigamiam contrahitur irregularitas, vt habetur *cap.1. & 2. de bigamis, & cap.1. dist.26.* & colligitur ex *Canone 16. Apostolorum, & sequentibus.* Contrahitur autem ex defectu sacramenti orto ex iterata susceptione matrimonij, *cap. debitum, de bigamia*, non quia talis sacramenti secunda susceptio illicita sit, sed quia tale matrimonium non est ita accommodatum ad perfectam illius sacramenti significationem, quæ consistit in coniunctione Christi cum Ecclesia, ex Paulo *ad Ephes.5.* matrimonium autem spirituale inter Christum, & Ecclesiam est vnicum, & vnius viri cum vna vxore, seu sponsa.

ad Ephe.5.

7. Nota

7. Nota etiam circa idem, non contrahi veram bigamiam ex duplici matrimonio exteriùs contracto, & consummato, quando contingit alterum eorum inualidum esse, vt fit semper, quoties vtrumque matrimonium fit viuente vtroque coniuge, quia ad eam bigamiam requiritur duplex matrimonium consummatum verum, & validum, vt colligitur ex *cap. nuper, de bigamis*: ibi, *licet in veritate bigami non existant*, quidam (scilicet) plures vxores simul habentes: quod à fortiori dici posset de habentibus plures successiuè, alteram tamen non verè: tunc enim re vera non iteratur sacramentum, & per consequens nec est defectus in significatione, nec vera bigamia. Ita Suarez *dicta disp.49.sect.1. num.5.* & ex sententia Canonistarum, & Theologorum cum D.Thom. *in 4.dist. 27.* resoluit Villalobos 1. *part. summæ tractat. 21. difficult. 31.num.3.* vbi addit, sufficere ad hoc alteram vxorem ante baptismum habuisse, & aliam post baptismum, vt constat ex *cap. acutius.26. dist.* & ex *cap. si quis viduam, el primero, 34. distin.* vbi expressiùs id habetur, & tradit Maiolus *de irregular. lib.1.cap.33.num.3.* Suarez *sup.sect.6.n.12. & sequentibus.*

8. Benè tamen is qui duplex matrimonium contraxit, quorum alterum est inualidum, contrahit bigamiæ interpretatiuæ irregularitatem, si vtrunque consummauit, vt deducitur ex *cap. nuper, de bigamis*, & tradit glossa *in cap. 2. verbo, bigamia, eodem tit.* Ita Suarez *dicta disp.49 sect.2.num.2. vsque ad 7.* Villalobos suprà *num* 4. vbi addit, non contrahi hanc bigamiam, quando prior maritus non cognouit eam, cum qua secundæ nuptiæ celebratæ sunt, *dicto cap. debitum.* iuncta glossa ibi, *verbo, viduæ*, vel etiam si illa decessit ante consummatum matrimonium cum posteriore coniuge, vt omnes fatentur. Quo loco *n.5.* etiam aduertit idem Villalobos, quòd si matrimonium contractum cum vidua fuit nullum ratione alicuius impedimenti dirimentis, fit irregularis ille, qui cum illa taliter contraxit, propter affectum intentionis cum opere subsecuto, vt constat ex *dicto cap. nuper, in fine, & capit. vltimo, de bigamis*, & dicit commmunem Theologorum, & Canonistarum Couarr. *in Clementin. si furiosus.1.part.§.2 num.2.* quem etiam refert, & sequitur Suarez *ea disp. 49. sect.3.num.3.4 & 5.* ad quod etiam est quædam decisio Rotæ. Quidquid in oppositum contendat Nauar. *cap.27.num.195. & l.2.cons.1. de bigam. num.43.*

9. Pro quo adhuc aduerte, contrahi dictam irregularitatem ex duplici matrimonio, quando alterum est inualidum, etiamsi

per ignorantiam contractum sit, non propter culpam, à qua excusatur ignorans, vel bona fide imbutus, sed propter publicam significationem incontinentiæ, seu quandam effigiem (vt ita dicam) vel similitudinem defectus sacramenti, à qua non excusat ignorantia, vel bona fides. Nam irregularitas, quæ sine peccato contrahitur, in vniuersum ex bona fide non impeditur. Ita contra Archidiaconum *in dicto cap. nuper, & in cap. vnico, de bigamis in 6.* resoluit Suarez vbi suprà *num.* 8. vbi *num. sequenti* subiungit, idem esse dicendum, quando alterum ex duobus matrimoniis irritum fuit ex alio capite, præter iterationem viuente coniuge. Et idem, siue vtrumque matrimonium fiat viuente priore coniuge, siue eo defuncto, siue validum, siue inualidum antecesserit, hoc enim per accidens est ad indecentiam, quæ in vtroque casu est eadem. Tandémque *n.* 10. *&* 11. idem impedimentum contrahi asserit, etiam si nullitas matrimonij proueniat ex defectu consensus, vel in vtroque matrimonio ea nullitas reperiatur, dũmodo in vtroque sit idẽ affectus cum opere subsecuto. Hos autem vltimum, ait expressè tenere Nauarr. *lib.* 1. *cons.* 1. *tit. de bigamis, & in summa cap.* 27. *num.* 195.

10. Item contrahitur hoc impedimentum bigamiæ interpretatiuæ, quando quis contraxit cum virgine, quæ postea adulterium commisit, quo non obstante vir eam carnaliter cognouit, vt expressè habetur *cap. si cuius vxorem, & cap. si laici* 34. *dist.* Quod habet verum, etiam si per vim absque culpa mulier ab alio violetur, quia hæc irregularitas magis respicit operis consummationem, quàm affectum voluntatis. Et idem quãdo à marito adulterium ignorante cognita fuit, sicut etiam contrahens cum corrupta, id ignorans, bigamus fit, ex *cap. curandum, eadem dist.* 34. quod absolutè loquitur. Item idem procedit, quando id matrimonium cõtractum fuit ex iudicis mãdato, vel adulteræ thoro eo iubente restitutus, fuit coniux etiamsi illa per pœnitentiam iam factam sordes sui criminis abluta sit, vt cum Couarr. Mayolo, Syluestro, & aliis resoluit Villalobos vbi suprà *n.* 6. Suarez *sup. sect. n.* 14. *& sequentib.* de quo vide D. Thom. *in* 4. *dist.* 27. *q.* 3. *a.* 1. *ad* 4. Angel. *verb. bigamiæ n.* 2. *&* 4. & *ibid.* Syluest.

11. Circa bigamiam similitudinariam nota, quòd vt incurratur, requiritur vt clericus in sacris constitutus, vel monachus consummenet contractum matrimonium, *cap. monacho.* 27. *q.* 1. vnde si minoribus tantùm ordinatus sit, non est dicendus bigamus, quia cùm sit pœna, non est amplianda, & ad non expressa extendenda, vt benè docet Villalobos *sup. n.* 9. & quòd hæc irregula

irregularitas extendatur ad clericos in sacris, latè probat cum gloss. *in c. super eo de bigamis*, Suar. *ea disp. 49 sect 4. num. 3. & seqq.* qui *sect. 5. num. 3.* id extendit ad Clericos minoribus initiatos, quantum ad priuationem vsus suscepti ordinis.

12. Circa dispensationem in bigamia nota, quòd hæc irregularitas non tollitur ipso facto per professionem in religione, vt tradit Suarez suprà *sect. 6. num. 16.* At prælati regulares possunt dispensare cum suis religiosis bigamis quoad Ordines Minores, prælati, inquam, iurisdictionem quasi Episcopalem habentes, quia id Episcopi habent circa suos subditos, quibus illi assimilantur, quidquid dicat Suarez suprà relatus *sect. 6. num. 17.* Quod tamen limitat Villalobos suprà *n. 13.* casu, quo aliqua magna, & vrgens causa dispensandi adsit: vel quoad ordines receptos, & non recipiendos, vt tradit Nauarr. *cap. 27. num. 197.* & Vigolin. *de irregularit. cap. 56. num. 2.* sed Syluest. *verb. bigamus, quæst. 9.* absolutè affirmat, & tenet idem quod noster Auctor suprà *num. 1* Firmatur sententia Auctor.

13. Suarez *ea sect. 6. num. 7. & vltimo* concedit, Episcopos, & prælatos regulares quasi Episcopalem iurisdictionem exercentes posse dispensare in bigamia similitudinaria cum suis subditis, dummodo hoc impedimentum cum aliis non misceatur, quale erit, si cum vidua contraxerit clericus, vel religiosus: tunc enim nullo iure possunt, vt aduertit cum eodem Suario suprà *num. 17.* Villalobos *dict. diffic. 31. num. 14.* vbi *numero seq.* addit, non requiri, vt quando petitur dispensatio bigamiæ, fiat mentio de trigamo, vel quatergamo, & vltrà: quia in his nulla ponitur differentia à Doctoribus, nec est in vsu, vt docent Nauar. *lib. 8. cons. 2. de bigamis.* Vgolin. vbi sup. *n. 3.*

14. Tandem nota cum Portel *in addit. ad dub. verb. dispensare, num. 5.* quòd prælati regulares per quandam concessionem Pauli III. de qua in Bullario, possunt semel singulis annis prima die lunæ quadragesimæ dispensare cum suis subditis in omni irregularitate quauis occasione, vel causa contracta. Vbi nil excipit, neque bigamiam, neque homicidium voluntariunm, quæ solent excipi in priuilegiis: vnde cùm lex, vel Princeps nō distinguat, nec nos distinguere debemus. Quæ sententia tanquam pia, & probabilis potest in praxi sequi, licèt opposita sit tutior, & conformior menti Pontificum, qui semper bigamiam excipiunt, vel pro excepta habent, vt communis Doctorum tenet iuxta stylum curiæ, & nos suprà *num. 3.* cum Auctore resoluimus. An bigama, vel post castitatis votum præuaricata possit esse Abbatissa? Vide Sanchez *lib. 5. de caleg. cap. 5. n. 23.* & nos diximus suprà *de Abbatissis num. 23* *Bullar Bul. 9. & 10. Pauli 3.*

Resolvtio XVII.

De bonis Regularium.

1. FRatres Minores licitè recipere permittuntur quæcunque malè quæsita, & incerta eis oblata, de illísque liberè disponere. Item malè ablata, & illicitè acquisita, quæ testatores, aut datores ignorant, quibus sunt restituenda, legata etiam ad pios vsus relicta indeterminatis personis distribuenda arbitrio executorum, seu testamentariorum, si ipsi Fratribus indigentibus applicare velint, licitè possunt acceptare Fratres non obstante contradictione Prælatorum Ecclesiasticorum. Ita concessit Alexander IV. & Sixtus IV. Item Paulus IV. & Pius etiam IV. & alij Pontifices indulserunt Patribus de Societate, vt possint acceptare quæcunque loca sæcularia, vel regularia, Ecclesias, eremitoria, & monasteria cuiusuis Ordinis, etiam strictoriis obseruantiæ, cum omnibus suis bonis, mobilibus, & immobilibus, si pia fidelium largitione illa sibi donari contigerit, & illi, quorum interest, consentiant, quæ donata, relicta, & legata eo ipso auctoritate Apostolica perpetuò applicata, & appropriata eisdem Patribus esse censentur. Ita *in Compendio Societatis* §.1.2. vbi collector refert super hoc concessionem Martini V. & aliorum Pontificum factam Mendicantibus, *tom.*1. *quæst.*38. *art.*1. de quo Portel *verb. bona, num.*3. Compend. Minor. *verb. bona*, §.2. Sanchez *lib.*7. *decalog. cap.*27. *à num.*1. & *cap.*5. *num.*11. vbi agit de bonis, quæ nouitij renuntiant in Societatem.

Bullar. Bul. 15. & 16. Alex. 4. & Bul. 14. Sixti 4. n. 10. & Bull. 33. n. 28.

2. Bona feudalia, & emphyteutica, etiam Ecclesiastica donata, seu relicta possunt acceptare religiosi, modò ad onera teneantur, ad quæ donator, seu testator occasione illorum tenebatur, aut ipse donator imposuerit, etiamsi ad certum numerum generationum, aut nominationum concessa fuerint, ex Leone X. pro Societate Charitatis, & habetur *in Compendio Societatis Iesu*, §.6. *titulo, bona.* Emphyteutámque cadere in commissum; si infra annum à fine biennij moram non purgare curauerit per solutionem pensionis solitæ, seu debitæ solui monasterio, ac posse expelli auctoritate prælati ipsius monasterij, concessit Pius V. ordini Sanctissimæ Trinitatis in Portugallia, *ibid. art.*2. de quo vide Nauarr. *comment.*2. *de regularibus, num.*55. *ad finem.* Gama *decis.*6. *num.*1. Molin. *lib.*1. *de primogen. cap.*13. *num.*76. Menochium *consil.*519. *num.*6. & 13. Lessium *lib.*2. *de iustit. cap.*41. *dub.*10. *num.*84. Azor *tom.*1. *institu*

*Institutionum moralium,lib.*12.*cap.*8.*quæst.*5.quos refert cum nostro Auctore, & sequitur cum aliis multis Sanchez *libro septimo decalog. cap.*17.*num.*36. *vsque ad* 50. vbi latè tractat de bonis feudalibus, & de emphyteuticis agit *num.*51.*vsque ad* 65.

3. Idem concessit Celestinus V.monachis suæ Congregationis apud Compendium Cister.*tit.bona*,§.4.& Compend.Societat.§.7.addens, quòd per viginti annos pro qualibet generatione dicta bona retinere possint,nec propterea cadere in commissum,si inuestitura de illis, vt solet, non fiat. Aduerte tamen, quòd seruitium præstandum à monachis feudalia recipientibus debet esse compatibile cum statu monachali, *ibid.art.*3.de quo Sanchez suprà,*d.n.*36.

4. Ius petendi bona, & res deperditas, quorum dominus diligenter inquisitus inueniri non potest, olímque prætori competens transtulerunt Reges Hispaniæ in ordines sanctissimæ Trinitatis, & beatæ Mariæ à Mercede pro redemptione captiuorum. At dicti Fratres redemptores captiuorum tantùm habent ius petendi dictas res in foro exteriori, sicut prætor habet, ita vt si non petantur, non debeantur: nam Reges tantùm in illos transtulerunt ius competens prætori, ac per consequens, si non petant, res manent in sua natura incertorum, & de ipsis fieri potest compositio, sicut de aliis incertis, vel possunt expendi in pia opera, præsertim de consilio Episcopi, aut parochi, vt mos est, manétque inuentor tutus in conscientia. Et hoc modo debent intelligi excommunicationes Paulinæ, quæ quotidie publicantur contra detentores talium rerum: nam si iam applicatæ sunt piis operibus,non ligant, cùm nulla iam sit actio exigendi: secus si adhuc supersunt in propria specie, & non sunt applicata: quia tunc restituendæ sunt sub pœna dictæ excommunicationis, si petantur. Item prædicta tantùm habent locum,quando res inuentæ sunt animatæ,vt pecora,& animalia: secus si sunt inanimatæ, vt pallium, galerus,& similes, *ibid.art.*4.*& addit.summ.tom.*3.*cap.*53.*num.*3. de quo Nauarr. *cap.*17.*num.*93. *& cap.*27.*num.*259. Aragon. 2.2.*quæst.*66.*art.*5.*pag.*430. Henriquez *lib.*7. *de indulg.cap.*36. *littera G.*

5. Adiudicantur etiam dictis Fratribus pro redemptione captiuorum vltra Mostrencum, septimæ quædam in Hispania,quæ dicuntur consuetæ obligationes, & ordinariæ sunt triginta quinque dipondia, quorum decem dantur Mercedi,quindecim Trinitati, quinque Ecclesiæ maiori, & alia quinque beato Antonio, aut Lazaro, si modò vnus alium præueniat.

Item adiudicatur quinta pars bonorum morientium ab intestato absque hærede intra quartum gradum, deductis expensis pro anima. Immò & totum adiudicari Trinitati, deducto quinto pro anima, alij affirmant. Priuilegia autem regalia huiusmodi bona, & alia dictis ordinibus applicantia sunt intelligenda respectu eorum, quæ pertinent ad Cameram, seu Fiscum Regium, quæ censentur donare posse reges, & non alia, vt constat *ex l.1.tit.8. lib.1. ordinum.* Tandem applicantur dictæ redemptioni captiuorum bona naufragorum reperta in mari, aut in flumine, incerto domino. Quæ omnia ad effectum redemptionis debentur dictis ordinibus, iuxta priuilegia regalia, & Apostolica confirmata per Philippum II. Regem Hispaniæ, & Gregorium XIII. summum Pontificem, *ibidem articulo* 5. de quo Henriquez *lib.7.de indulgent.cap.36.liter.H. in fine.*

Refert in Bullar.Bul. 14.Sixt.4. num. 50. Comp. Minor. verb. bona, §.4.

6. Clemens IV. concessit ordini Minorum, vt Ministri, & Custodes, eorúmque Vicarij possint conuertere in pios vsus, prout secundùm Deum viderint expedire, bona ingredientium Religionem, ad quorum restitutionem faciendam diuersis personis, quæ sciri, & inueniri nequeunt, tenebantur, & hoc ipsum facere possunt Guardiani. Quæ concessio, licèt pro aliis religionibus parum, aut nihil prosit, cùm iure communi id liceat, plurimum tamen deseruit nobis Minoritis, ob prohibitionem in regula, ne soliciti simus de rebus temporalibus intrantium religionem, sed permittantur eos liberè de illis facere, quidquid Dominus inspirauerit eis, *ibidem art.4.in fine* de quo vide apud Bullarium Bullas Alexandr. IV. & Iulij II.& compend. *verbo, bona*,§.4. Portel *verb. bona,n.*3.

Bullar.Bul. 16. Alex. 4.& Bull. 26. Iul.2.

7. Bona Monasteriorum desertorum, seu destructorum cum omnibus ædificiorum materialibus, & aliis ad illa pertinentibus, possunt Fratres Minores secum deferre ad loca, ad quæ se transferunt (dedicatis Ecclesiis dumtaxat exceptis) vel etiam vendere, pretiumque eorum in vtilitatem, vel ædificationem Monasteriorum conuertere. Ita concessit Sixtus IV. apud Bullarium. Bona autem monasteriorum sanctæ Claræ destructorum, de quorum reformatione spes nulla superest, cum ipsorum structuris, & ædificiis pertinent ad Fratres Minores propinquiores, sub quorum cura erant, possuntque de illis disponere, dummodo Ecclesiæ, & oratoria ad prophanos vsus non redigantur, ex dicta Bulla 14. Sixti IV *n.46.ibid.art.6.& tom.3.q.5.art.4.* de quo vide Portel *verb. monasterium, num.5.7.& 8.& in addit.ad dubia, verb. monasterium, num.2.&.3.*

Bullar.Bul. 14.Sixt.4. n. 35. & Bull. 34. n. 34.

8. Occu

8. Occupantes bona Regularium incurrunt excommunicationem Papæ reseruatam, nisi infrà tres dies à notitia indulti Eugenij IV. pro Congregatione Montis Oliueti se correxerint, aut debitam cautionem de satisfaciendo præstiterint. Et idem concessit Leo X. & Iulius II. Eremitis sancti Augustini, & habetur in Compendio Societatis *tit.* 60. §. 5. & in Compendio Cister *tit. bona*, §. 9. pro quo etiam est quædam Bulla Vrbani II. apud Bullarium *ibid. ar.* 7. Idem docet Portel *verb. bona. num.* 1. *& in addit. ad dubia*, *num.* 3. *Bullar. Bull. vnic. Vrban.* 2. *n.* 11. *in fin.*

De bonis apostatarum vide suprà resolut. *de apostatis à n.* 9. *vsque ad* 12. *& in notis num.* 31.

Notæ.

8. Circa bona Fratrum Minorum vsui deputata, de quibus suprà *num.* 1. nota, quòd eorum bonorum dominium, & proprietas pertinet ad Sedem Apostolicam, ad cuius potestatem recepta sunt per Nicolaum IV. Alexandrum VI. & alios Pontifices. Vnde Papa est dominus etiam temporalis omnium bonorum mobilium, & immobilium, quibus vtuntur dicti Fratres, qualia sunt ædificia, seu domus, Ecclesiæ cum hortis, ornamenta, calices, & alia vasa cultui, & seruitio altaris dicata. Nec obstat extrauagans, *quia quorundam*, in quo Ioannes XXII. abdicauit à se, & à Sede Apostolica dicta bona, quia id fertur reuocasse in hora mortis, vt collector priuilegiorum Mendicantium testatur, factamque fuisse mentionem istius reuocationis in Capitulo Generali Ordinis Meclinensis, refert Portel mox citandus. *Collect. Med. verb. bona*, §. 8.

Quoad tria verò potissimùm potest hæc receptio bonorum in dominium Sedis Apostolicæ deseruire. Primò vt Fratres tuta conscientia, & sine præiudicio sui instituti, & regulæ vtantur suis rebus, alieni à dominio temporalium, & puriores in voto altissimæ paupertatis, quam profitentur. Secundò, vt caueant prælati ab alienatione talium bonorum indebitè facienda, scientes grauiùs in hoc delinquere, cùm non sint sua, sed Sedis Apostolicæ. Tertiò, vt aduertant sæculares ea indebitè vsurpantes (maximè si sint immobilia) res Ecclesiæ vsurpare, ideoque fortassis incurrere posse excommunicationem Bullæ in Cœna Domini latam contra subripientes bona Ecclesiæ. Ita benè obseruat Portel *in addit ad dubia num.* 2. de quo vide Sanchez *lib.* 7. *decalog. cap.* 18. *à num.* 9. *vsque ad* 22. vbi latè agit de dominio rerum, & pecuniarum Minoritis in eleemosynam largitarum, ac multa congerit notatu digna.

9. Circa

9. Circa bona feudalia, de quibus suprà *n.2.* nota quòd per ingressum Religionis non amittitur feudum, qualecunque illud sit: vnde si nouitius Religionem deserat, illud retinebit. Nam quamcũque aliam dignitatem eum retinere, & in quamcumque succedere, vt in maioratum, probat citatis multis Sanchez *lib.7. Decalogi cap.14 n.2.* Atque idem est de quibuscunque aliis bonis, etiam de feudo, aliàs impediretur ingressus Religionis. Ita ex Gregorio Lopez *in l.6. verbo, religioso, tit.26. partit.4.* Tapia *in authent. ingressi, verbo, sua, cap.14. n.16. C. de Sacrosanct. Eccles.* docet Sanchez *dicto lib 7 cap.15. num.34* vbi aduertit cum Tapia *ibid. n.15.* idem dicendum esse de iis, qui solùm ingrediendi Religionem votum emisere, cùm iis nullius successionis incapaces reddantur. Supradicta procedunt in Religione capaci successionis bonorum, & possidendi in communi. Nam si est incapax, non succedit in feudum monachi professi, sicut nec in maioratum, aut in alia illius bona, sed per professionem omnino, ac morte naturali cessat, vt ex Odof. *in authen. ingressi, n.10. in fine, C. de sacr. Eccl.* benè tradit Sanchez suprà *n.35.* & de successione maioratus *n.8.* præcedenti, vbi addit, cessare etiam per professionem, aut vota Coadiutorum formatorum in Societate Iesu tam maioratum, quàm feudum. Vide infrà *de feudo, num.2. & 8.*

10. Bona data monacho in sæculo ea lege, ne possint alienari, transeunt in monasterium eo profitente, non obstante tali pacto non alienandi, quia ea prohibitio debet intelligi de alienatione voluntaria, & ex facto hominis procedente, non autem de alienatione necessaria inducta à lege in translationis personæ consequentiam, qualis est hæc. Ita ex Molina *lib.1. de primogeniis, n.13. & n.77.* Tapia *in authent. ingressi, verbo, sua, cap. 12. n.38.* resoluit Sanchez *eo cap.15 n.67.* vbi addit *n.69. & 70.* ea bona sic alienari prohibita transire perpetuò, & irreuocabiliter in monasterium, ex traditis à Beroio *in cap. in præsentia, n. 554. de probat.* Sed id limitat, nisi prohibitio fideicommissum tacitum, vel expressum cõtineat, tunc enim nullatenus ea bona perpetuò in monasterio remansura credit, nisi ad solam monachi vitam. Et concordat alia limitatio Syluestri, *verbo, hereditas 1. quæst.7. num. 10. d.4.* vt transeant ad monasterium, quando eo transitu non frustraretur finis prohibentis alienationem: secus si frustraretur, vt *ibidem* refert idem Sanchez *num.68.*

11. An bona religiosi ab Ordine expulsi ob demerita, & culpas, vel etiam degentis extra claustrum de licentia superiorum pertineant ad Religionem, vel ad Cameram Apostolicam tanquam

tanquam spolia? Affirmat Azor *tom.1.inst.moral.lib.10.cap.16.quæst.9.& 10.& tom.2.lib.8.cap.3.quæst.15.* ad Pontificem Romanum, & ad Cameram Apostolicam pertinere, idque declararatum fuisse à Gregorio XIII. in quadam sua constitutione, quam se vidisse testatur Portel *in addit. ad dubia, verbo, bona, n. 1.* qui etiam idem tenet cum Azor *ibidem, & verbo, eijcere ab Ordine, num.3.* De quo vide à nobis dicta *in notis ad resolut. de apostatis n.31.* vbi standum esse praxi, & consuetudini resoluimus.

12. De renunciatione bonorum facta ab ingredientibus Societatis Religionem, & an habeat imbibitam conditionem, *si profiteatur nouitius*, sicut in aliis religionibus, iuxta terminos Tridentini decreti? vide *Sanchez lib.7. Decalogi cap.1. num. 31. vsque ad 39.* vbi resoluit, quòd si ea renunciatio iuxta præscriptum constitutionum Societatis post vota fiat (vt communiter iam fit) nullam habet imbibitam conditionem, sed est omnino absoluta, & irreuocabilis. Vnde si ea facta sit in fauorem eiusdem Societatis, nihil ex ea restituendum est renuncianti egresso, vel dimisso à religione. Et *addit num.35.* Idem dicendum esse, quando renunciatio facta fuit post primum nouitiatus annum ante vota biennij, ac proinde nouitium à Societate resilientem non habere ius recuperandi ea bona, siue Religioni, siue cuiquam alij donata sint, Quod quidem valde dubium, (ne dicam falsum) mihi videtur; quia ante vota biennij de ea renuntiatione iudicandum censeo, ac de ea quæ fit contemplatione ingressus, vel etiam ante professionem apud alias religiones, quæ quidem pendet à futura professione, vt ipse Sanchez tradit *ibidem num. 37.* & constat ex mente dicti Tridentini decreti. Qui *n.39.* addit quòd, quamuis ea renunciatio (vt ipse sentit) sit absoluta, & irreuocabilis, tenetur tamen Societas præstare alimenta ipsi renuncianti egresso, aut dimisso à Religione, si egenus sit, alioquin integrũ erit donatori reuocare donationem ex causa ingratitudinis, donatarius enim tenetur alere donantem egentem, secus reuocari poterit donatio, ex traditis à Lara *in l.si quis à liberis, §.idem iudex, n.58.& 59.ff.de liber.cognoscend.* Iulio Claro *lib.4.receptarum, §. donatio.quæst.21.n.3.* Surdo *de alimentis, tit.1.quæst.48.à n.1.vsque ad 7.*

Trid. sess. 25.c.16.de Ref.

15. An autem donatio à nouitio, vel volente ingredi religionem censeatur facta contemplatione Religionis, seu professionis, & eius firmitas pendeat à futura professione; videatur Sanchez, qui latè ac peregregiè rem tractat *lib.7.Decalog. cap.1.à num.1.vbi num.6.& sequentibus* resoluit, & tenet partem

tem affirmantem, quando donatio est omnium bonorum, vel maioris, aut notabilis partis eorum, idque cum quadruplici limitatione temperat ibi *num. 9. vsque ad 16.* De quo etiam vide Auctorem, *tom. 2. quæst. 80. art. 2.* Syluest. *verb. Religio 4. quæst. 10. & eodem verbo, Religio 5. quæst. 12.* Surdum *cons. 333. num. 62.* Menoch. *de præsumpt. lib. 3. præsumpt. 132. num. 84. & lib. 5. præsump. 21. num. 22. & lib. 6. præsumpt. 64. num. 45.* Azor *tom. 1. inst. moral. lib. 12. cap. 3. quæst. 3. in fine*, & nos dicemus infrà, *de donationibus, num 8. 9. & 10. & resol. 101. n. 48. vsque ad 51.*

14. Inter limitationes verò quas ponit Sanchez suprà, ea præcipua est, quam constituit *n. 9.* nempe, quòd si bonorum donatio fuit à nouitio tacitè, vel accessoriè facta, nullatenus subsistit, quando professio inualida subsecuta est, etiam profitente conscio nullitatis professionis, nedum quando nulla prorsus professio fuit secuta. Quando autem dicenda sit hæc donatio facta æquè principaliter, & quando accessoriè, tradit ipse Sanchez suprà *n. 22. vsque ad 24.*

15. Quota bonorum pars parentis professi sit assignanda filiis legitimis ad alimenta, consulatur Surdus *de aliment. tit. 4. quæst. 23. num. 6.* Lara *in l. si quis à liberis, §. item rescriptum, n. 13. ff. de liberis agnoscendis.* Menchaca *de success. progress. lib. 1. §. 1. num. 48.* quos refert Sanchez *lib. 7. decalog. cap. 10. num. 9.* vbi resoluit, non esse fructus totius legitimæ mensuram huius obligationis: & ideò si hi fructus ampliores sint, quàm alimentorum præstandorum necessitas petit, residuum erit monasterij; si verò non sufficiant, tenebitur monasterium ministrare ex aliis bonis parentis, quæ vltra legitimam habet, quod deficit ad alimenta ex legitima: sicut pater in sæculo existens ad id tenetur.

16. Bona aduentitia filijfamilias ante Clericatum, vel ante professionem in Religione acquisita non effici quasi castrensia clericatu assumpto, vel professione secuta, retineréque patrem vsumfructum eorum, dum viuit, & eo mortuo consolidari cum clerici, vel monasterij proprietate, resoluit citatis nostro Auctore *tom 3. q. 16. art. 4.* & turba magna DD. Sanchez *lib. 7. decalog. cap. 13. n. 26. & 39.* Secus dicendum de bonis acquisitis post clericatum, vel post professionem, quæ quidem sunt quasi castrensia, & pleno iure acquiruntur filio clerico, vel monasterio filij monachi, vt constat ex *Auth. presbyteros, la primera, C. de Episc. & cler. & l. sacrosancta 33. de Episcop. & cler.* & iuuat *cap. quia nos, de testament.* & resoluit idem Sanchez vbi proximè *num. 31. & 44.*

RESO

RESOLVTIO XVIII.

De Canonica portione, seu quarta funeralium.

1. CAnonica portio dicitur ex eo, quòd à Canonibus sit approbata, & debita iure decretorum, *cap. de his*, 10. *q.* 1. *Clement. dudum, de sepulturis.* Est autem duplex, alia debita Episcopo ab omnibus Ecclesiis suæ diœcesis, de omnibus, quæ legantur, seu relinquuntur eisdem Ecclesiis. Alia debita Ecclesiæ parochiali de relictis à parochiano, vel obuenientibus ratione funeris loco, in quo eligit sepulturam. Quæ est varia, scilicet, medietas, tertia, vel quarta, iuxta varias consuetudines prouinciarum, quibus standum est, *cap. certificari, extrà de sepulturis.* hánceque tenentur Religiosi soluere ex decreto Tridentino modo mox explicando, *tom.* 1. *quæst.* 39. *art.* 1. De quo latè Miranda *tom.* 2. *quæst.* 48. *art.* 1. *& seqq.* Azor *tom.* 2. *institutionum moralium, lib.* 9. *cap.* 12. *quæst.* 2. *& cap.* 13. *quæst.* 1. *& sequentibus.* *Trid. sess.* 25. *c.* 13. *de reform.*

2. Monasteria Regularium ante annos quadraginta à dicto Concilio constructa, quæ quartam funeralem soluere consueuerant, modò eam soluere tantùm tenentur. Vnde si dicta monasteria fundata fuissent, etiam ab annis quadraginta, si dictam quartam non persoluebant, nec etiam modò ad eam soluendam tenentur. Idem à fortiori dicendum est de monasteriis, quæ post Concilium in dies ædificantur, vel in futurum ædificabuntur, quæ quoad hanc solutionem quartæ funerali non comprehendi in dicto decreto Concilij, Congregatio sacra Cardinalium declarauit, & idem motu proprio, & ex certa scientia declarauit Pius V. anno Domini 1568, apud Bullarium, & Clemens VIII. post contradictorium iudicium, & ventilata causa idem definiuit pro Fratribus Carmelitis Discalceatis, ne ad solutionem dictæ quartæ tenerentur. *ibid. art.* 2. de quo Azor *d. cap.* 12. *quæst.* 3. Miranda suprà *art.* 7. Villalob. 2. *p. summ. tract.* 31. *difficult.* 7. *num.* 9. Portel *verb. Canonica portio, num.* 1. *vsque ad* 4. *Bullar. Bul.* 2. *Pii* 5. *& Bull.* 7. *n.* 23 *& Bul.* 26. *Clem.* 8.

3. Appellatione autem quartæ funeralis soluendæ à Religiosis casu quo soluere teneantur) non veniunt, nisi ea tantùm, quæ in die funeris cum corpore defuncti deferuntur, non verò de his, quæ Fratribus in testamento relinquuntur, vel quæ postea offeruntur, vel etiam quæ dantur in manibus Religiosorum, vt candelæ, ex declaratione Sixti IV. & aliorum Pontificum apud Bullarium, & tenet vsus *ibidem in fine, & tom.* 3. *Bullar. Bul.* 14. *n.* 34. *&* 42.

quæst.

Sixti 4. & Bul. 33. n. 32. & bul. 37. n. 59. & bul. 12. Eug. 4. & bull. unic. Vrban. 2. num. 8. & bull. 2. Pij 5.

*quæst.46.art.*1. De quo Cardinal.*in Clement.dudum,§.verum* Couar.*in c.vlt.de testam.n.6.& 7.* Molin.2.2.*tract.2.disp.215 col.*1309. Miranda suprà *art.*4. Villalob. suprà *num.6. & 8.* Portel suprà *num.*5. Azor *dict.cap.*13.*quæst.*13.§.*funeralia*, & *quæst.*2.

4. Quarta tantùm debetur, quando mortui sepeliuntur in casu à iure, vel à priuilegio permisso: secus quando in prohibito, vt tempore interdicti: nam tunc non deberi, etiamsi Fratres Mendicantes defunctum sponte tali tempore sepulturæ tradant, constanter tenet Federicus *consil.*119. Nec item debetur quarta Ecclesiæ parochiali interdictæ ex culpa sua, & non defuncti parochiani, vbicunque eligat sepulturam, vel aliàs ex non electione in sua sepeliatur, *ibid.art.*3. De quo Geminian. *in cap.1.de sepult.lib.6.* Azor *dict. cap.*13.*quæst.*4. *casu* 5. & 6. Mirand. suprà *art.*10. Portel *in addit.ad dubia, verb.canonica portio, n.*3.

5. Nouitius decedens extra Monasterium intra annum nouitiatus, & cum habitu Regulari, in domo, verbi gratia, parentum, vbi ad se curandum cum licentia prælati existebat, sepeliendus est in suo Conuentu sine aliqua obligatione ad soluendum quartam funeralem Ecclesiæ parochiali, *ibid. art.*4. De quo Ancharan. & Philip. Franc. *in cap.nullus, de temp.ord.lib.6.* Azor *d.c.*13.*q.*4.§.*quid si in monasterium, casu* 3. Mirand. suprà *art.9.concl.*3. Villalob. suprà *num.*10.

6. Electa sepultura apud Ecclesiam, vbi defuncti maiores solent ab antiquo sepeliri, quarta funeralis ei non debetur, sed Ecclesiæ, in qua consueuit audire Diuina, & recipere sacramenta, vt *cap.cùm quis, de sepult.lib.6.* innuitur *ibid.art.*5. De quo Villalobos suprà *n.*3. Azor *eo cap.*13.*q.*8.

7. Electio sepulturæ extra Ecclesiam parochialem valet, etiamsi defunctus illi non relinquat quartam funeralem, quia semper debetur, & pro relicta censetur, etiamsi id non exprimatur, per text. *in cap.de his, de sepult.* Auct. *ibid.art.6.* De quo Abbas *in d.cap.de his, notab.*2. Gregor. Lopez *in l.5.tit.1.p.1.verb. si non dexase.* Miranda vbi suprà *art.*11.

Illustratur doctrina Auctoris.

8. Si autem legatum æquiualens quartæ funerali relinquatur Ecclesiæ parochiali ab eo, qui alibi eligit sepulturam, computari debet in quartam, nec cuiquam aliud potest peti ab ipsa Ecclesia, iuxta magis communem sententiam traditam à Gregorio Lopez vbi suprà, *verb.demas.* Auct. *ibid.art.*7. Idem docet Portel suprà *n.*7. Miranda *d.art.*11.*concl.*2.

Bene tamen notat idem Portel *in addit. ad dubia Regularia, verbo, Canonica portio, num.*2. hoc esse limitandum, per

per *cap. officij, de testament.* vbi Innocentius III. respondit, quòd si portio propria fuit legata Episopo cum conditione, vt esset illa sola contentus, & Epicopus acceptauit, de cæteris non poterit exigere portionem, quia per hoc aliis renunciasse videtur, secus si absolutè fuit relicta, tunc enim poterit de cæteris suam vendicare portionem. Ex quo fit, quòd si legatum relictum est æquiualens quartæ funerali, & relinquitur cum clausula, vt illo contentus sit pro quarta, & parochus acceptet, non licet amplius petere. Quæ limitatio mihi consona videtur iuri *d.c.officij*, ideoque per eam debet explicari dictum Auctoris, & tradidit multo ante Portel, Azor *d.c.13.q.4.casu 9.*

9. Renunciatio Canonicæ portionis in damnum Ecclesiæ Cathedralis, vel parochialis facta, nullius est valoris, nisi fiat cum protestatione, quod per hoc non fiat præiudicium iuri Ecclesiæ. Compositiones tamen, & pacta super iuribus parochialibus facta inter prælatos conuentuales, & parochos sunt valida, etiamsi celebrata sint absque licentia superiorum, prouincialium scilicet, vel generalium, dummodo sint licita, & honesta, & fiant cum consensu conuentus, nec irritentur per sequens Capitulum Generale, vel prouinciale, ex decreto Leonis X. in Concilio Lateranensi. Imò etiamsi dictæ compositiones, seu conuentiones sint repugnantes *Clementina dudum*, §. *cæterum*, quia ibi tantùm reuocantur factæ ante illam, non verò faciendæ de nouo *tom.1.q.69.art.3.& tom.3.quæst.46.art.4.* de quo vide infrà *num.18.* Azor *dict. cap. 12. quæst.4.* Syluest. *verb. canonica portio, quæst.2.* Mirand. *supr. art.12.* licèt ibi contendat, in dicta Clementina, etiam reuocari conuentiones futuras, & non tantùm præteritas: sed Leo X. fuit post illam, & potuit ius commune reuocare, vt bene notat Portel *verb. canonica portio, num.9.& 10.*

10. In locis vbi Fratres non soluunt quartam funeralem ab hinc quadraginta annis, iuxta dispositionem Concilij Tridentini, ordinarij cogentes religiosos, aut testamentarios, vel hæredes ad illam soluendam ipso facto interdicuntur ab ingressu Ecclesiæ, cæteri excommunicantur per Sixtum IV. apud Bullarium *d.q.39.art.9.* vide Miranda vbi suprà *art.14.* Portel suprà *num.11.* *Bullar. Bul.23.& 24. Sixt.4. nu.23.& 24.*

11. Neque per vnum, aut binos actus contrarios censendi sunt religiosi renunciare iuri quæsito de non soluendo quartam, nisi talis solutio facta sit per spatium quadraginta annorum, iuxta dispositionem iuris *in cap. accedentibus, cap. si de terra, de priuilegiis,* quia priuilegium ad non faciendum non perditur vno, aut bino actu, *cap. cùm accessissent,* vbi gloss. *de consuetudine,*

tudine. Imò etiam super dictum spatium quadraginta annorum soluta sit quarta, adhuc præscriptio non tenet, quia contra bona, & iuria regularium non nisi centenaria currit præscriptio ad instar Ecclesiæ Romanæ, ex quodam singulari priuilegio Eugenij IV. de quo infrà de præscriptionibus. *ibid. dict. q.46.art.2.tom.3.* Vide infrà in resolutione casus, *§.nec facit,* & P.Miranda suprà *art.13.* Portel vbi suprà *num.8.*

Bullar.Bul. 17.Eug.4. n.15.

12. Si quis tempore belli, aut pestis à ciuitate discedens animo adeundi extra illam moritur, quartam de funeralibus habebit Ecclesia loci, vbi habet domicilium, & non Ecclesia, vbi ad tempus habitauit animo redeundi, & defunctus est. *ibid.art.3. & dict. quæst.39.art.5. tom.1.* de quo Abb. *in cap.de his, de sepulturis, lib.6.* Mirand. *suprà art.9.conclus.2.* Villalob. suprà *num.3.*

13. Monasterium exemptum quoad legem diœcesanam, & iurisdictionis habens parochianos, seu populum non exemptum tenetur ad Canonicam portionem Episcopalem, & ad omnia alia, ad quæ ratione populi aliæ Ecclesiæ tenentur, in quantum lex diœcesana populum tangit, vel membra non exempta: quoad alia verò, quæ populum non tangunt, vt in donatis intuitu pietatis vel Religionis, ad nihilum tenetur. Secus si Ecclesia parochialis pleno iure sit subiecta monasterio, cuius Abbati cura animarum imminet, tunc enim nullo pacto deberi dictam quartam Episcopo indubitatum est, cùm præfata Ecclesia sit omninò exempta. *ibid. dict. quæst.46.art.5.* de quo Innocent. *in cap.1. glossa magna, verb. Item, de statu monach. & in cap.fin.* iuncta glossa, *verb. monasterium, vers. nisi in monasteriis, de officio Arch.*

14. Porochus violenter rapiens, vel spolians funus antequam veniat ad manus eorum, quibus debetur, perdit ius, quod habet & quartam Canonicam, teneturque restituere cum corpore quidquid accepit, *tom.3. quæst. 61, art.3.* de quo Portel *verb, Canonica portio, num.6.*

NOTÆ.

15. Circa *num.6.* dum ex Auctore resoluimus non deberi quartam funeralem quando nouitius decedit cum habitu regulari extra conuentum vbi de licentia prælati curandæ valetudinis gratia existebat. Idem docet Azor *tom.2. inst. moral. lib.9.cap.13.quæst.4.casu 3.§.quid si in monasterium*, quando nouitius decedit in monasterio. Imò & id extendit ad eum, qui ingreditur manasterium intuitu professionis emittendæ cum

cum morbo teneretur,& ibi decessit:tunc enim nō deberi quartam parochialem ex eius bonis docet cum Panormitano:ex eo, inquit,quia si domicilium mutaret, quarta illa portio non deberetur parochiæ, & in hoc casu præsumitur habere,seu potius haberet domicilium in monasterio.Idem sentit Portel *in addit. ad dubia,verb.Canonica portio,n.2.* sed Miranda *tom.2.manual. quæst.* 48. *art.*9. id limitat quando quis sanus in monasterium se transfert,ibique intra annum nouitiatus decedit, idque expressè definiri *cap.de iis,de sepulturis*, asserit. Vnde si quis in ægritudine,de qua decedit,se suaque monasterio offerat, ex eis soluenda erit portio Canonica Ecclesiæ parochiali. Quod intelligendum puto,si habitu non assumpto decedat,vt innuit ipse Miranda *ibid.conclus.*3.

16. Non deberi quartam parochialem quando fit depositio funeris ad tempus in aliquo loco,vt inde postea aliò transferatur,& detur in sepulturam perpetuam,docet idē Azor *dict. cap.* 13. *quæst.*4. *casu* 23. quia tunc non potest dici sepultura, sed depositum.

17. An autem debeatur ista parochialis portio,quando quis eligit sepulturam apud monasteria, seu Ecclesias Monialium ordinis Minorum,& Prædicatorum, ibique de facto sepelitur? Negat Azor suprà *quæst.*15.§.*insuper.*quia, inquit,*Clementina dudum,de sepulturis*, loquens de dictis Fratribus,cùm sit lex pœnalis, non est extendenda, sed restringenda. Sed hoc nullo iure potest sustineri post Tridentinum Concilium,vbi receptū est,quia in illo generaliter, in quibuscunque locis piis, ac monasteriis, vbi solita esset persolui, id obseruari præcipitur. Vnde quantum ad hoc consuetudini loci standum esse omninò censeo,idque innuere videntur illa verba Tridentini.*solita esset persolui.* Ideoque id absolutè tenet Portel *verb. Canonica portio.num.*8.referens quandam Bullam Pij V. vbi expressè fit mentio de Monialibus & de earum monasteriis, & declarat Pontifex non deberi quartam seu portionem Canonicam de missis, & aliis relictis Fratribus,& Monialibus, ac eorum monasteriis.

Trid. sess. 25.cap.13. de reform.

Resolutio cuiusdam casus super quarta funerali non soluenda à Monasteriis extructis post Concilium Tridentinum.

18. Pro maiori complemento, & intelligentia suprà dictorum,maximè quoad conuentiones, & pacta inter fratres Men-

dicantes, & Ecclesias parochiales super quarta funeralium inita, & celebranda, de quibus suprà *n.9.* operæ pretium duxi inserere hìc sequentem resolutionem, quæ fuit quædam consultatio super lite exorta inter Conuentum de Cambados ordinis Minorum in Prouincia sancti Iacobi, & Rectorem parochialem illius oppidi super solutione quartæ funeralis, à qua se eximere prætendebat præfatus Conuentus, eo quòd fuerat extructus post Concilium Tridentinum. Super quo consulti primarij, & vesperarij vtriusque iuris professores Salmaticenses subscripserunt pro Fratribus, & tandem obtenta fuit sententia definitiua executorialis apud curiam Nuntij apostolici his Hispaniarum partibus pro præfato conuentu die 28. Septembris, anno Domini 1622.

Resoluitur Casus.

19. Canonica portio semper fuit varia, & ideò post varia iura præcipitur *in cap. certificari, de sepultur*, stari consuetudinibus cuiuscunque prouinciæ, prout multis adductis confirmat noster Auctor *tom. 1. quæst. 39. art. 1.* Molina *de iustitia tract. 2. disp. 215. à principio.* Quod autem de iure debeatur hæc quarta funeralis Ecclesiæ parochiali vltra alia iura extat textus formalis loquens in Minoribus, & Prædicatoribus *in Clementina, dudum, §. verum, de sepult.* vbi prædicti tenentur soluere quartam Ecclesiæ parochiali. Nihilominus tamen hoc reuocatum est postea per varia priuiliegia Apostolica, vt patet ex allegatis per præfatos religiosos contra supradictum parochum, seu Rectorem, quæ omnia expressam faciunt mentionem dictæ *Clement. dudum*, quia lex generalis clausa in corpore iuris, & præsertim in Concilio edita, ad hoc vt reuocetur, requiritur quòd fiat specifica mentio de ea *cap. nonnulli 28. de rescriptis, c. cum te, de ætat. & qualitate, c. ex parte, de capellis monach.* & post innumeros plenè tradit Sanchez *de matrimonib lib. 3. disp. 26. n. 7.* Auctor *tom. 3. quæst. 39. art. 4. §. circa quam*, quidquid Cenedo *ad decretales, collectanea 123. num. 3.* Espino *de testament. gloss. 30. nu. 18.* vnde cum ordo B.P.N. Francisci, de cuius familia est præfatus Conuentus de Cambados, sit vnus de numero quatuor Mendicantium, nulli dubium esse debet, priuilegia concessa aliis Mendicantibus, eidem etiam suffragari per communicationem ad non soluendam quartam, quam prætendit præfatus rector exquirere à Religiosis. Imò hoc executioni ex parte mandatum fuisse pro conuentu Fratrum de Guatimala apud nouam Hispaniam contra Episcopum illius

illius ciuitatis, testatur Miranda *in suo manuali prælatorum, tom.2.quæst.48.art.7.*& quòd talis sententia executorialis prosit aliis conuentibus, licèt res inter alios acta aliis non præiudicet, probat text.*in l.ingenium 25.ff.de statu hominum*, cui addo quæ notabiliter resoluit Pinel.*in l.1 3.part.n.50.vers.in quo notabili, & n.51.C.de bonis maternis.* pro quo extat quædam Bulla specialis Clementis VIII.apud Bullarium continens processum, & sententiam latam in iudicio contradictorio pro Conuentu Carmelitarum discalceatorum apud Barchinonem in Hispania. *Bullar. Bull. 26. Clem. 8.*

Supradicta à maiori procedunt in nostro casu, duplici ex capite. Primò, quia quando res ista incœpta est litigari, nondum completi erant quadraginta anni post fundatum Conuentum prædictum, sicque non potuit aliqualis præscriptio allegari à Rectore, siquidem est vulgatum *ex cap.de quarta, & toto titulo, de præscriptionibus, & cap.accedentibus.de priuilegiis,* quòd requiruntur quadraginta anni. Neque obstat text. *in cap. si de terra eod.titul.* vbi tantùm requiritur tempus triginta annorum, vt præscribatur priuilegium, quod Religiosi habent de decimis non persoluendis. Quia omissis multis, quæ Doctores ad hoc cōgerunt, respondetur, quòd dictum *c.si de terra*, tātùm probat, quod sufficiunt triginta anni ad hoc, vt priuilegium præfatum non amittatur, non verò vt præscribatur, & ideò meritò non requirit tempus quadraginta annorum necessarium ad præscriptionem. Ita interpretantur Innocentius *in d.c. accedentibus, in secundo intellectu.* Gotfredus & alij antiquiores, de quibus Ioann.Andr.& Cardinalis *in d. cap.si de terra.*

20. Nec facit pro præfato Rectore, quòd Religiosi multoties dederunt medietatem oblationum funeralium, sicque succedere, quòd per huiusmodi multiplicatos actus contrauentionis suorum priuilegiorum, eadem amiserunt: quin imò vnicum actum sufficere probat text.*in c.cùm accessissent, in fine, de const.* & notat Bart.*in l.1.*per text.*ibi, C.qui sponte munera, lib.*10.explicat Rebuff.*de decimis q.*13.*n.*113.Cardinalis Tusc.*tom.2.litera p.concl.*756.*n.*10.vel saltem tempus decem annorum sufficere, notauit idem Bart. per text.*in l.1.ff.de nundinis*, Balbo *de præscriptionibus 4 p.quinta q.4.*& testatur communem Mastrillo *decis 96.n.1.p.1.*& plures alij, quos refert Suar. *de legib.lib. 8.c.34.n.19.* Nam his respondetur dupliciter.

Primò, quòd licèt verum sit, quòd vnicus actus contrauentionis sufficit si persona illum gerens talis sit, quæ possit priuilegio renunciare, non tamen sufficit in personis, quæ eam potestatem non habent, quales sunt Religiosi respectu

suorum priuilegiorum Religioni conuenientium, iuxta vulgatum iuris, *delictum personæ, &c. lib. 6.* & quæ notantur *in cap. vlt. de confessis.* atque ita tradunt Abb. *in d. c. cum accessissent, n. 6. &* 8. Felin. *n. 28.* & in terminis tuetur noster Auctor *tom. 3. q. 46. art. 2.*

Secundò respondetur, quòd licèt dicti Religiosi per plures vices dictas oblationes funerales soluerint, ad id tamen per vim, & violentiam compulsi fuerunt, facientes semper de eo iuridicam protestationem, ob ídque neque quasi possessio huius solutionis acquiri potuit, ex his quæ in materia pensionis per vim extortæ cum protestatione non solutæ, resoluit, adductis pluribus Rotæ decisionibus Garcia *de benef. 1. p. cap. 5. à n. 451.* Gratian. 1. *tom. discept. forens. c. 113. num. 10. & 2. tom. cap. 310. num. 38. & seqq.* Hercules Mascarot. *lib. 2. variarum, cap. 22. à num. 22.*

21. Ex alio deinde capite nullum ius habet præfatus Rector ad extorquendam quartam à dictis Religiosis. Moueor ex decreto Tridentino, iuncta declaratione Cardinalium relata à nostro Auctore, *tom. 1. q. 39. art. 2.* quam ex F. Ioanne de la Cruz adducit etiam Barbosa *in remiss. ad d. c. 13. Trid.* quæ est huiusmodi. *Congregatio Concilij censuit, non comprehendi monasteria ædificata 40. annis citrà, aut quæ in dies ædificantur, vel in futurum ædificabuntur, præsupposito quòd huiusmodi monasteria sint eius religionis, cui à Sede Apostolica indultum sit, vt quartam funeralem non debeant soluere Episcopo.*

Trid. sess. 25. c. 13.

22. Nec obstat dictum quorundam asserentium huiusmodi declarationes Cardinalium non habere maiorem auctoritatem, quam habet particularis quidam Doctor. Nam oppositum verius est, nempe quòd dictæ declarationes, si authenticæ proponantur in iudicio, sunt obligatoriæ, & iuxta eas sæpè fuit iudicatum, teste nostro Auctore, qui multa de earum vi adducit *tom. 1. quæst. 11. art. 2.* Delrio *disquis. Magic. lib. 6. cap. 11. sect. 13. in fine*, & post Zerola subscribit Garcia *in prolog. tract. de beneficijs*, Barbosa *in prologo etiam suarum remissionum ad Tridentinum.* & vltra dictam declarationem Cardinalium, idem antea definitum fuit à Pio V. vt ex Gutierrez *de iurament. 2. part. cap. 4. num. 3.* testatur Auctor *dict. quæst. 39. art. 1. versic. 2. aduertendum.*

23. Neque etiam obstabit dictum testium pro parte dicti Rectoris deponentium dictum monasterium fundatum, & erectum esse ab hinc 50. annis, quia contrarium constat ex allegatis, & probatis à dictis Fratribus, testésque præfati de falso conuicti sunt, vt patet ex licentia D. Archiepiscopi Compostel

postellani data dictis Religiosis ad ædificandum dictum Monasterium. Cui addo, quòd, etsi verum sit, quòd secundum iura antiqua sufficiebat licentia Episcopi diœcesani, aliter tamen disposuit Bonifac. VIII. relatus *in cap. vnico, de excessib. prælat. lib. 6.* loquens in specie de Fratribus Minoribus, & Prædicatoribus, vt absque speciali Sedis Apostolicæ licentia non possint ædificare, quod etiam confirmauit Gregor. X. *in cap. vnico §. confirmatos, de Relig. domib. lib. 6.* & quamuis sit controuersum, an attenta noua dispositione Tridentini, reuocata sit dispositio *d. cap. vnici, de excess. prælat.* dum tantùm exigit licentiam Episcopi, dicendum tamen est ex Congregatione vtranque debere concurrere, atque ita allegata prædicta declaratione tradit Auct. *tom. 1. q. 23. art. 7. & 2. t. q. 49. art. 3.* & post alios Barbosa *in Remission. ad Trid. d. c. 4. n. 5.* verum est tamen, quòd secundùm priuilegia Pontificia Regularibus concessa, & specialiter Minoribus, & relata ab Auctore *d. art. 7. & d. art. 3.* possunt ædificare Monasteria cum licentia Episcopi tantùm, quia in ipsis priuilegiis expressa reuocatio fit *d. c. vnico, de excess. prælat. l. 6.* *Trid. sess. 25. de Reg. c. 3. in fine.*

24. Tandem non obstat adductum, & allegatum à præfato Rectore pro suo iure defendendo, nempe quòd interuenit pactum, & concordia inter ipsum, & Conuentum, vt diuiderentur inter eos dictæ oblationes funerales per æquales partes, & ita virtute huiusmodi conuentionis pro sua Ecclesia in prima instantia iudicatum fuisse à D. Archiepiscopo Compostellano, fundando totum suum ius ad eam sententiam ferendam in præfata concordia. Nam respondetur

Primò, quòd nullo vnquam tempore talis concordia celebrata fuit sícque nunquam fuit in iudicio exhibita, ac proinde succedit vulgata regula *l. 2. ff. de probat.* & sententia in illa fundata est omninò nulla, siquidem intolerabilem continet errorem, & probat *cap. per tuas, de sententia excommunic.* & ibi glossa magna, *verbo, intolerabile,* & de errore calculi probat *l. 1. §. 1. ff quæ sent sine appell. rescindãtur,* & quòd talis error faciat nullam exhæredationem probat. *l. posthumus 14. §. vltimo, & l. sequenti, ff. de l. & posth.* & sententia notoriam continens iniustitiam, seu errorem nulla dicitur *cap. inter cæteras, 9.* ibi, *nec ei debet stare, de sent. & re iudic.* & notant scribentes *ibi,* Felin. *num. 28.* Paris. 107. Beroyo *cap. quoniam contra num. 241. de probat.* Afflictis *decis. 28. num. 7* Vancio *tit. ex defectu processus à num. 129.* & alij relati à Grabriel *l. 2. Communium t. de sent. concl. 10. à principio,* & in nostris terminis, quòd huiusmodi sententia sit nulla, eo quòd fundatur in concordia, quæ non adest, nouè post alios tradit Gratian. 1. *tom. discept. cap. 263. num. 8.* &

confirmatur ex his,quæ ipse tradit de sententia nulla per errorem facti expressum in ipsa sententia, vt in nostris terminis, 1.*tom.discept.cap*.103.*num*.18. & 19. Ex quo inferri potest, quòd attenta hac sententiæ nullitate poterat optimè idem D. Archiepiscopus proferre secundam sententiam contrariam primæ,siquidem ista fuit nulla,vt post Surdũ *cons*.160.*num*.50. *lib*.2.nouissimè tradit prædictus Gratian.3.*tom.discept.cap*.531. *n*.70.& 71.

Bullar. Bulla 23. *Sixti* 4. *n*.55.

25. Secundò respondetur, quòd etiam data tali concordia (quod negamus) non potuit valere ex quadam Bulla Sixti IV. apud Bullarium, vbi expresè reuocat quascunque concordias inter Religiosos,& Parochos, seu Rectores Ecclesiarum initas, quidquid contrarium defendat noster Auct. *d q*.69. *art*.3.§.*secundò dico,tom*.1.& *q* 46.*art*.4.*tom*.3. Eius tamen sententiam rectè procedere existimo in terminis, *Clem.dudum*, in quibus tantùm loqui legenti apertè constabit: nam in his terminis agnosco valere quæcunque pacta inter ipsos inita,cùm præfata Clementina præteritas tantùm, & non futuras conuentiones tollat, vt ibidem notant scribentes relati ab ipso Auctore *dicto art*.3.*ad finem*.Vnde cum dicta Bulla Sixti V. sit expedita post dictam Clementinam,& in ea annullentur prædicta pacta,patet quòd secundùm eam debeat iudicari.

Exponitur sententia Auctoris.

26. Postremò dico, quòd visis his debet proferri sententia in fauorem præfati conuentus contra dictum Rectorem, quæ statim executioni mandetur, cùm in causis Regularium iudices teneantur procedere appellatione remota, ex Bullis Pauli IV.Pij IV.Pij V.& Gregorij XIII. de quibus Auctor *tom*.1. *quæst*.8. *art*.1. Quæ clausula ita intelligenda est, vt solùm habeat effectum deuolutiuum, non verò suspensiuum, vt loquens in nostris terminis, multis confirmat idem noster Auctor *dicta quæst*.8. *art*.13. iunctis multis resolutis per scribentes *in cap*.1. *de Rescriptis,in cap.pastoralis*,53.*in principio. de appellat*. & quæ post Couarr.*pract.cap*.33.*num*.6. *in fine*, Menoch.*de Arbitrarijs,casu* 197. Dueñas *regula* 403. *limitat*.4. plenissimè Lancelot.*de attentatis*, 2.*part.cap* 12. *limit*.8. *per totam*, vbi firmat conclusionem,quòd prædicta clausula tollat effectum suspensiuum,Gonçalez *ad regulam* 8.*post glossam* 9.*num*.245. Cardinal. Tusc.*tom*.1. *littera A*,*conclus*.400. & 401. Marta *de clausulis*, *clausul*.12.Zeze *de inhibitionibus,cap*.8.§.2.*à num*.10.

RESOLV

Resolvtio XIX.

De Cantu Ecclesiastico.

1. Cantus Ecclesiasticus, quo Diuina mysteria in Ecclesia celebrantur, licitus, & laudabilis est, vt ex multis sacræ Scripturæ testimoniis coniici potest, cœpitq; tempore S. Ignatij, quem audiuisse Angelos cantantes fertur. Vnde inter alias qualitates, quas clerici debent habere, vna est quòd sciant bene cantare, ex Concilio Tridentino. Cantus autem organicus modo, quo eum depingit Ioannes XXII *in Extrauaganti unica, de vita, & honestate cleric.* ab honestate, & grauitate Ecclesiasticorum, maximè Religiosorum est alienus, ac ideo vitandus, aut saltem moderandus est, præcipuè apud Regulares *tom.* 1. *q.* 40. *art.* 1. De quo vide D. Thom. 2. 2. *q.* 91. *art.* 1. *&* 2. Nauar. *in Manual. cap.* 12. *num.* 87. Suarez *tom.* 2. *de Religione, lib.* 4. *de horis Canonicis, cap.* 7. *num.* 9. *& seqq. & cap.* 8. *de Cantu organico, num.* 1. *& cap.* 13. *num.* 16. *&* 17. Sanchez *lib.* 2. *decalog. cap.* 37. *num.* 7. *&* 8.

Trid. sess. 22. de obser. in Missa.

2. Dicta tamen Extrauagans non reuocatur in dicto decreto Tridentino, sed tantùm præcipitur remoueri cantus lasciuos ab Ecclesia, aut quibus impurum aliquid miscetur, *ibidem.* De quo vide Suarez suprà *dicto cap.* 8. *numer.* 1. *vsque ad* 5. & Sanchez *dict. num.* 7. Miranda *tom.* 1. *quæst.* 37. *art.* 6. *conclus.* 3. *ad finem.*

Notæ.

3. Antiqua Ecclesiæ consuetudine receptum est, vt Psalmi alternatim per singulos versus à psallentibus dicantur: quæ alternatio à Græcis *Antiphona* vocatur; hoc est, vox contra sonans, quod fieri videtur in vicissitudine illa canendi versus alternatim, quamuis nunc aliam significationem habeat hæc vox, *Antiphona.* Qui quidem alterni cantus mos à Diuo Ignatio (quem sic alternatim decantantes Angelos in laudem Trinitatis audisse fertur) originem trahit, & ab Ecclesia Antiochena, cui illum tradidit, per Orientem propagatum esse fertur. Eiusdem consuetudinis meminit Basilius Flauiano antiquior Epistola 63. non vt à se inuentæ, sed vt ab aliis iam vsitatæ: inde verò creditur à D. Ambrosio Mediolani fuisse introductam, vt colligitur ex Augustino, atque eodem ferè tempore à Damaso approbatam, & Romanæ Ecclesiæ traditam,

& præceptam. De quo videri potest Rodulphus *prop.*12. Amalaric.*lib.*4.*cap.septimo*, Vvalfridus *de rebus Eccles.cap.*28. Nicephorus *lib.*13.*Histor. cap.*8. quos refert Suarez *tomo* 2.*de relig. lib.*4.*de horis Canonicis*, *cap.*12. *numero* 1. Imò hunc morem

Isaia 6. originem duxisse à Seraphinis, quos clamantes, *Sanctus, Sanctus, Sanctus*, audiuisse testatur Isaias, Auctor est Isidorus *lib.*1.*de Eccles.offic. cap.*7. qui tamen apertè tradit, hanc institutionem Græcorum fuisse, adumbratam verò in illa visione, seu ad instar illorum Seraphinorum introductam fuisse, quæ quidem sufficiens fuit ad excitandos pios animos ad hunc ritum laudandi Deum introducendum. De quo vide eundem Suarez *dicto lib.*4. *capit.*7.*numer.*9.*& sequentibus.* Vbi tradit, consuetudinem dicendi horas Canonicas cum cantu, & psalmodia in Ecclesia habere fundamentum in Sacra Scriptura, vt

*Exod.*15. *Deut.*32. 2. *Reg.* 7. 1. *Paral.* 5.*&* 6. *Matt.* 26. *Marc.* 14. *Ephes.*5. *Ad Col.*3.

constat *Exod.* 15. *& Deuteron.* 32. quo tempore Moysis mos fuit canendi diuina cantica, & tempore Dauid cœpit vsus canendi Psalmos, & laudes Dei in cithara, vt sumitur ex 2. *Reg.* 7.*&* 1. *Paralip.*5. *&* 6. & in nouo testamento etiam legimus *Matth.* 26. *& Marc.* 14. Christum post cœnam in nocte passionis dixisse hymnum cum discipulis suis. Est autem hymnus laus Dei cum cantico, teste August. *in enarrat. ad Psalm.*70. & in illo hymno Christi cantum non defuisse, apertè sentit Chrysost. *Hom.* 83.*in Mat.* Paulus etiam *Ephes.*5. *& Colosens.* 3. fideles cohortatur ad cantandum Psalmos & Hymnos Deo.

4 De cantu, quem organicum, seu figuratum appellant, dubitant aliqui, an licitus sit eius vsus in officij Diuini celebratione? Id enim videtur prohiberi à Ioanne XXII. *in dicta Extrauaganti vnica, de vita, & honestat. clericor.* vt sentit Nau. *in Enchirid. de oratione capit.* 16. *num.*33. propter varias circunstantias, quas ibi expedit, & ob dictam prohibitionem. Nam magis, inquit, canere videntur hunc cantum exercentes ad demulcendas aures, quàm ad excitãdam deuotionem, quod est finis huius instituti, ex traditis à D. Thom. 2.2.*quæstio.*91. *artic.*2. vbi notat Caietan *articulo* 1. videri per se malum, intendere cantui in rebus Diuinis, præcipuè ob sensibilem ex cantu delectationem, & non potiùs ob spiritualem ex re cantata deuotionem.

5. Nihilominus tamen asserendum est; cantus organici vsum in Missa, & officiis Diuinis, nec esse per se malum, nec iure Ecclesiastico simpliciter prohibitum, imò laudabilem, & deuotionis excitamentum, si fiat cum debita moderatione, & grauitate, quæ quidem maiestatem Diuinorum officiorum

maximè

maximè condecorat, solemnitatem commendat, & extollit, audientum animos ad maiorem reuerentiam quandam, ac æstimationem multum excitat: deuotionem spiritualem auget, eleuaréque mentem mirabiliter in Deum facit, vt ipsa experientia nos docet. Quapropter hic laudabilis vsus in vniuersa ferè Ecclesia, & in ipsamet Ecclesiarum Primate Romana Ecclesia seruatur, & retinetur, vbi in Pontificio Sacello hoc solemnitatis modo decantata Diuina celebrantur: quod non permitteretur, si in hoc cantu esset aliqua intrinseca deformitas contra decentiam clericorum, vel contra sanctitatem talium officiorum.

Nec obstat, quòd aliquando propter multitudinem vociferantium in eiusmodi cantu, & varias cantorum conditiones aliquis excessus, vel perturbatio in eo inueniatur, id enim accidentarium omninò est, & regulariter leue quid est, vbi Ecclesiastica disciplina viget. Vnde Concilium Aquisgranense *capit.* 132. *& sequenti*, monet, vt huiusmodi cantus per clericos benè institutos, vel per Religiosas personas fiat. Nec etiam obstat, per hunc cantum interdum magis incitari, & trahi populum ad sensus delectationem, quàm ad spiritus deuotionem. Nam id accidit præter Ecclesiæ intentionem, & non ex natura actionis, tota enim illa sensus delectatio ex se apta est ad excitandam mentis deuotionem. Intendere autem hoc modo voluptatem ipsius cantus non est malum: quia ipsa de se indifferens est, & ordinatur ad bonum finem. Sic etiam olim prophetæ per instrumenta musica exitabantur ad spiritum prophetiæ recipiendum, media eleuatione mentis in Deum, vt benè ponderat Suarez vbi suprà, *numero secundo*. Idem docet Miranda *tom.* 1. *quæstione* 37. *artic.* 6. *conclus.* 3.

6. In illa autem extrauaganti non fuit hoc simpliciter prohibitum, sed solùm modus indecens talis cantus. Nullibi verò in aliis decretis Canonicis talis prohibitio inuenitur. Cantus igitur indecentes, & modulationes indecoræ sunt quæ vetantur in dicta constitutione, & eæ vitandæ omninò sunt in officio Diuino. Dicentur autem indecentes non solùm quæ turpes sunt, sed etiam illæ, quæ fiunt cum gestibus aut motibus indecentibus, vel quæ ratione vsus prophani, aut propter peculiarem modum flectendi vocem, aut melodiam quærendi, profanas cogitationes, aut indecentes motus solent excitare. Quales sunt ferè, quæ in illa Extrauaganti numerantur, ac prohibentur etiam in decreto Tridentini citato. De quo videri potest Caietan. *in Summa verb. organorum vsus*, & quæ

Trid. sess. 22. decr. de obseru. in Miss.

& quæ congerit Suarez suprà *n.*3. *& cap.*13.*n.*16. vbi approbat vsum cantandi moteta lingua vulgari in magnis Festiuitatibus Natiuitatis Domini, & Corporis Christi, contra Paludan.*in* 4.*dist.*15.*quæst.*5.*art.* 2. qui id absolutè improbat; dum modo ea quæ cantantur ob deuotionem, & solemnitatem festi, pia sint,& cantus sit grauis,& prouocans ad deuotionem, quod probat consuetudo multarum Ecclesiarum per pios, prudentes, ac doctos prælatos tolerata,& admissa. Nec est alienum ab vsu primitiuæ Ecclesiæ, quo tempore à singulis fidelibus hymni à se compositi in Ecclesia cantari solebant,teste eodem Suario *eo n.*16. *ad finem.*

Vbi etiam *n.*17 agit de vsu intermiscendi in diuinis officiis sonum organorum sine vllo cantu,solùm cum suauitate musicæ instrumentorum,vt interdum solet fieri in Missa solemni, vel inter Psalmos,& *dicto cap.*8.iam suprà citato *num.*5. *&* 6.dicit vsum organorum in Ecclesia esse antiquissimum, & longo interuallo antecessisse Sanctum Gregorium, teste Stephano Durant.*lib.*1.*de ritibus Eccles.cap.*13.& iam fuisse tempore Vitaliani Papæ.Et quantum ad vsum aliorum instrumentorum musicorum dicit, nec per se esse indecentem pro Ecclesiastico officio,nec ab Ecclesia prohibitum,dum modo sit grauis, & moderatus.

7. Quale autem peccatum sit inter diuina officia voce, aut organo turpia cantare,turpésve sonos proferre, aut quando ea sunt vana, & profana; ostendit Sanchez *lib.*2. *decalogi,cap.*37. *n.*7.vbi *n.*8.asserit,esse peccatum mortale,in nocte Natalis Domini turpes rhythmos, vel scommata, & execrationes (vulgo *pullas, ô maldiciones*) sibi inuicem dicere,& intermiscere loco benedictionis petitæ à dicturis lectiones, nisi simplicitas, & ignorantia eos excuset: quia ea valde dedecent officium diuinum. Id tamen temperat, si hæc interfererent vt partem officij diuini,vel essent turpia prouocantia ad malum, vel cum scandalo. de quo Nauarr. *in summa cap.*12.*n.*87.*& in cap. quando, c.*16.*n.*92.Armil.*verb.cantus num.*4.

RESOLVTIO XX.

De Capitulis Regularium.

1. CApitulum est congregatio multorum,præcipuè Ecclesiasticorum, eiúsque potestas, & auctoritas consistit in maiori,& saniori parte capituli,*cap.*1.*de his,quæ fiunt à maiori parte Capit.* nisi maior pars Capituli delinquat, tunc enim

enim apud minorem partem, quæ non deliquit, residet vt notat Panormit. *in dict. cap.* 1. Capitula autem Prouincialia apud nos Minoritas celebrantur de triennio in triennium ad electionem Prouincialis faciendam ex Leone X. apud Bullarium, & idem de Capitulis Generalibus, quæ fiunt etiam de triennio in triennium ad effectum electionis Commissarij Generalis, quæ vocantur Congregationes Generales intermediæ. *tom.* 1. *quæst.* 41. *art.* 1. Vide apud Bullarium Bullam 9. Sixti IV. de quo Miranda *tom.* 2. *quæst.* 6. vbi de Capitulo generali, *&* *quæst.* 11. *art.* 8. vbi de capitulo intermedio, *&* *quæst.* 16. *art.* 1. vbi de capitulo Prouinciali, de quo etiam *art.* 3. *Bullar. bull. 27. Leon. X. Bulla 9. Sixti 4.*

2. Apud Capitulum generale residet plenaria, & omnimoda potestas definiendi, & statuendi in spiritualibus, & temporalibus, nec non corrigendi, & pœnas, censurásque imponendi, saluis tamen regulæ substantialibus, quæ eo ipso à Sede Apostolica confirmata esse censentur, illísque omnes Fratres omnino parere debent, ex concessione multorum Pontificum apud Compendium Cister. *ibid. art.* 2. Ad quod vide Sanchez *lib.* 6. *decalog. cap.* 2. *num.* 17. *vsque ad* 20. *&* *num.* 31. *&* *sequentibus.* *Comp. Cister. §. 2. 3. & 4.*

3. Capitulo generali tantùm, & nulli alij apud Cistercienses competit depositio Abbatum, & Abbatissarum, ex Eugenio IV. vt habetur *in eodem Compendio.* Apud alias Religiones consulat vnaquæque suas constitutiones, *ib. a* 3. de quo diximus suprà *resol.* 1. *num.* 11. *&* 28. *Comp. Cister. §. 5.*

4. Capitulum Prouinciale, seu eius definitorium apud Indias potest confirmare, vel cassare electum in Prouincialem, & ad acceptandum censuris eum compellere. Definitorio autem in æquales partes diuiso Frater de eadem prouincia ab eodem designetur, & pars, cui ipse adhæserit, electum Prouincialem confirmabit, aut cassabit, ex concessione Clementis VII. *ibid. artic.* 5. vide Syluest. *verbo, electio,* 1. *&* 2. *quæst.* 10. Miranda *tom.* 2. *q.* 23 *art.* 30. vbi de electione nulla ipso iurè, & de electione annullanda, *&* *artic.* 32. vbi de confirmatione electi.

5. Capitulum apud nos Minores differt à Congregatione intermedia in eo, quòd ad illud conueniunt omnes vocales Prouinciæ, aut Ordinis, & in eo fit noua electio Prouincialis, aut Generalis, & Diffinitorum. Ad Congregationem autem intermediam vocantur solùm Diffinitores, seu Discreti Prouinciæ, aut vocales familiæ, si est Congregatio generalis, vt determinant statuta Barchinonensia, *tom.* 1. *quæst.* 13. *art.* 9. de quo vide Miranda *tom.* 2. *quæst.* 16. *art.* 7. vbi *conclus.* 4. ait, in dicto

capitulo intermedio non posse condi constitutiones, quæ legis vim habeant.

6. Illa dicitur maior, & sanior pars Capituli, quæ nititur maiori ratione, & pietate. Vnde iure communi receptum est, vt pro causarum varietate in quibusdam ad numerum tantùm, in aliis præter numerum, etiam ad virtutum merita respiciatur, vt tenent plures cum Abbate *in cap. Ecclesia, col. 2. n. 9. & 13. de electione, ibid.* de quo videtur Syluest. *verbo electio 2. quæst. 9.* Abbas *in cap. quapropter, num. 10. vers. nam maioritas, de electio, & cons. 25. num. 4. lib. 2.* Surd. *cons. 188. num. 3.* Perez *l. 3. gloss. 3. tit. 3. lib. 2.* Ordinament. relati à Barbosa *in collectan. ad decretal. dict. cap. quia propter, num. 27.* Miranda *tom. 2. quæst. 13. a. 27.* vbi resoluit, in omni electione Canonica sufficere maiorem partem capituli nulla meriti, aut zeli collatione habita, sed tantùm numeri seu maioris partis respectu totius capituli, seu suffragiorum.

7. Auctoritas Guardianorum, Priorum, & aliorum prælatorum localium potest restringi per Capitulum generale, aut Prouinciale, vt vsus obtinet, & eam excedentes peccati mortalis, vel venialis rei dicentur pro grauitate, vel leuitate materiæ, nisi ex verbis restrictionis expressè constet, nolle transgressores ad culpam, sed ad pœnam tantùm obligare, *tom. 1. q. 17. a. 5.* vide infrà *resolut. 69. n. 4. & 5.*

8. Capitulum repræsentatiuum Capituli Generalis non potest tollere acta in capitulo generali auctoritate Papæ, quia acta illa sunt acta Papæ, quæ inferior non potest tollere, *tom. 1. q. 10. a. 4.* idem docet Miranda *tom. 2. q. 29. a. 8.*

9. Capitula generalia religionum congreganda sunt temporibus præfixis per sua statuta, vt de obseruantia regulari, ac reformatione religionis, aliisque ad eam pertinentibus à patribus pertractetur, ad instar Synodorum Prouincialium Episcoporum, quæ singulis trienniis pro morum correctione, & aliis similibus præcipiuntur celebrari in Concilio Tridentino. Generales autem, aut Prouinciales negligenter se exhibentes circa id à mortali non excusantur, sicut & Metropolitani. Nam rationes, quæ vrgent ad celebranda Concilia prouincialia ad minus de triennio in triennium, eædem ferè vrgent ad celebranda Capitula generalia apud regulares de triennio in triennium. Et in eodem Conc. Trid. præcipitur fieri capitula, & in eis statui necessaria, & conuenietia ad stabilitatem, & reformationem regularis disciplinæ: deputarique visitatores ad visitandas Prouincias, & monasteria in capite, & in membris, *tom. 3. q. 47. a. 2. & 3. & tom. 1. q. 16. a. 2.* de quo Miranda *tom. 2. q. 6. a. 1. & 2.*

Trid. sess. 24. cap. 2. de reform.

Trid. sess. 25. cap. 8. de regul.

NOTA

NOTÆ.

10. Circa *num.*2. dum diximus, apud Capitulum generale residere omnimodam potestatem definiendi, & statuendi in spiritualibus, & temporalibus, notandum est, quòd hoc debet intelligi de his quæ sunt secundùm regulam. Secus si sint super regulam, vt cum D.Thoma 2 *2.quæst.*104.*art.*5.*ad* 3.*& in* 2.*dist.*44.*q.*2.*art.*3.& ibi D.Bonauent.*art.*3.*q.*2.& aliis pluribus copiosè relatis, resoluit Sanchez *lib.*6. *decalog. cap.*2. *num.*15. vnde consequenter tradit *num.* 17. *& seqq.* non posse Generalem cum Capitulo generali condere nouas leges, & statuta obligantia Religiosos ad altiorem, & asperiorem vitæ normam ea, quæ in regula continetur, quia in his solis, quæ ad regulam, & eius obseruantiam pertinent, debitum obedientiæ ex voto consurgit. Imò nec ipsum Summum Pontificem id posse, addit *num.*21 ipse Sanchez, ea ratione, quia in Religiosis speciale obedientiæ debitum Romano Pontifici vltra alios Ecclesiasticos, & fideles ex solo obedientiæ voto oritur, ac proinde ea specialis obedientia non se extendit vltra obligationem ad contenta directè, vel indirectè in regula Monachali, & consequenter nec ad austeriorem vitam poterit Papa Religiosos cogere: alioquin posset etiam præcipere, vt quis Religionis votum emitteret, quod nullo modo est dicendum. Idem docet Syluester, *verb.Religio,*6.*q.*6.*in fin.* Corduba *in exposit.regulæ,cap.*10. *q.*2.*punct.*6. Lessius *lib.*2.*de iustit.cap.*41.*dub.*9.*num.*74. & alij relati à Sanchez *eo num.*22. limitant tamen Corduba, & Lessius bene, nisi id fiat ex causa, quæ sit secundùm regulam, vel ad maiorem obseruantiam regulæ, & ita de facto præcepta fuit Monialibus arctissima clausura, quam ante non vouerunt, per Bonifacium VIII. *cap.vnico, de statu Regul.* cuius decretum innouauit Tridentinum, vt etiam ipse Sanchez notat suprà *num.*42.

11. Qui ideò *num.*35. *& sequentibus*, resoluit, posse superiorem cum maiori parte Capituli generalis regulam iam ferè collapsam, & relaxatam ad pristinum statum restituere, & ad eam sic reformatam obseruandam Religiosos constringere, quia hoc non est supra regulam, sed secundùm regulam, & ad maiorem obseruantiam regulæ, quæ erat relaxata, & ferè collapsa, quæ vt instauretur, & ad suum pristinum statum restituatur, tenetur subditus pati, ac per consequens regulam sic instauratam obseruare. Ita tenent Corduba, & Lessius suprà citati, Syluester, *dicta quæst.* 6. Azor *Trid. sess.* *25.cap.*5. *de Reg.*

Azor *tom.*1. *inst. moral lib.*13. *cap.*11. *quæst.* 17. Tapia *in authent. ingressi, verbo, ipso ingressu, cap.*1. *num.*61. *C. de sacrosan. Eccles.* & alij plures, quos refert ipse Sanchez *eo num.*55. qui *num.*38. *vsque ad* 41. id in duobus limitat. Primò, nisi professus sit ita delicatus, vt non possit nouam regulæ reformationem sustinere, tunc enim cum illo dispensandum est, vt ad aliam religionem similem illi collapsæ, quam posessus est, transeat. Secundò, nisi tempore professionis limitata fuisset intentio non se amplius obligandi, quàm ad illam regulam sic relaxatam, quo casu tenetur hic ad aliam religionem æqualis obseruantiæ, ac erat prior, transire, vel denuo ad illam regulam reformatam se obligare. Hoc tamen non videtur omnino certum, quia etiam moniales ante dictum decretum Bonifacij VIII. limitatam habuerunt intentionem non se obligandi ad clausuram, & tamen ad illam perpetuò seruandam eas adstrinxerunt, quamuis multæ eam non vouerunt.

RESOLVTIO XXI.

De Canonicis Regularibus.

DE origine Canonicorum Regularium vide infrà *de origine religionum, num.*6. de quo latè Didacus à Mota *lib.*1. *de fundat. ordinis S. Iacobi c.*1. §.2. *vsque ad* 5.

1. Appellatione Monachi venit Canonicus regularis etiã in exorbitantibus, & pœnalibus, quando est eadem ratio de Canonico, & de Monacho, cùm in hoc reperiantur secundùm ius antiquum exæquati, sunt enim verè Religiosi, regulam determinatam, & à Sede Apostolica approbatam profitentes. Nec differunt Canonici regulares Cathedralium Ecclesiarum à Canonicis regularibus aliarum Ecclesiarum non Cathedralium, sed sunt omnes eiusdem Ordinis, & conditionis, eundem religionis habitum essentialem portantes, & eandem solemnem professionem emitentes, *tom.*1. *q.*1. *art.*3. *& tom.*3. *q.*42. *art.*3. Idem docet Miranda *tom.*1. *Manual. q.*10. *a.*6. quidquid dicat Azor *tom.*1. *inst. Moral lib.*12. *c.*22. *q.*6.

2. Canonici Regulares non possunt esse patrini eleuando baptizatum de fonte, sicut nec Monachi, quia id prohibens Monachis lex, cùm fundetur in Religione, ad Canonicos etiam regulares extenditur, *tom.*1. *quæst.*31. *art.*2. de quo Nauar. *lib.*3. *consil. tit. de statu Monachorum consil.*10.

3. Eadem ratione non licet dictis Canonicis regularibus admittere intra clausuram Monasteriorũ mulieres, etiam omni suspicione

suspicione maiores obsequium honestorum præstandorum causa, & eas temerè admittentes incidunt in pœnas constitutionis Pij V. *tom* 1. *quæst*. 48. *artic*. 4. *& to*. 3. *quæst*. 68. *art*. 3. *ad finem*. Idem docent Nauarr. *comment*. 4. *de Regularibus, num*. 65. quem citato nostro Auctore refert, & sequitur Sanchez *lib*. 6. *Decalog. cap*. 17. *num*. 31.

4. Item ex eadem ratione ipsis non licet interesse agitationi taurorum, ex constitutione Clementis VIII. id Monachis, & Regularibus strictè prohibenti, de quo infrà *de taurorum agitatione, num*. 4. agemus, *ibidem dict. art*. 3. vide Nauarr. *c. non dicatis, num*. 12.

RESOLVTIO XXII.

De Casibus reseruatis.

1. RESERVATIO casuum pertinet ad Episcopos, & ad habentes iurisdictionem quasi Episcopalem, quales sunt Generales, & Prouinciales Religionum, idque negare hæresim esse definit Concilium Tridentinum quantum ad Episcopos. *Trid. sess. 14. can. 11.* Imò quantum ad dictos prælatos habentes iurisdictionem Episcopalem, etiam hæreticare existimo eos, qui talem potestatem reseruandi casus adimunt ab ipsis. Verum est tamen quòd dicti Episcopi, & prælati, nec etiam Ecclesia nullam potestatem directè habent reseruandi actus merè interiores absolutè, & per se sumptos, sed indirectè benè id possunt, vnde possunt reseruare dictos actus interiores, vt sunt causæ contingentes, aut qualitates exteriorum actuum, vel omissionum, vel vt ordinatur ad exteriora, eaque qualificant, puta, siquis aliquod peccatum mortale aliquo signo malo, verbo, aut scripto expresserit exteriùs, etiam occultissimè, nullo vidente, aut audiente: secus si per actum, vel signum bonum manifestauerit, putà ad consilium capiendum intra, vel extra sacramentum confessionis, *tom*. 1. *quæst*. 21. *art*. 1 *&* 2. Pro quo D. Thom. 1. 2. *quæst*. 91. *artic*. 4. *&* 2. 2. *quæst*. 11. *artic*. 3. *& quæst*. 100. *artic*. 16. *ad* 6. Soto *de Iustitia & Iure lib*. 10. *q*. 5. *art*. 5. Nauar. *de simonia n*. 20. *&* 21. *fol*. 118. Couar. *de Hæreticis, c*. 42. *& in regula, peccatum* 2. *p. in principio*, Suarez *de censur. disp* 4. *sect*. 2. *à n*. 1. Miranda *tom*. 2. *Man. q*. 34. *art*. 1. 2. *&* 3. Villalob. 1. *p. summa tract*. 16. *diff*. 5. *n*. 5. *& diff*. 9. *n*. 2. Portel *verbo, casus reseruati, num*. 1. *in addit*.

2. Clemens VIII. cunctis Regularibus per suum Breue certos casus reseruatos taxauit, & præscripsit, vltra quos præcipit,

vt alij non reseruentur à prælatis superioribus, nisi in Capitulo Generali, aut Prouinciali de consensu Patrum vocalium, & matura discussione. Sed hæc constitutio quantum ad istam restrictionem, & limitationem non est recepta apud nos Minores, nam sæpe sæpius contingere solent casus particulares, qui necessariò reseruationi dandi sunt ante Capitulum, ob bonum regimen,& commodum Religionis, & ita vsus obtinuit, *ibid. art.2.* Cætera vide suprà de absolutione quoad reseruata, & specialiter de prædictis casibus Clementis VIII. tractant F. Ludoui. Beja 3.*par.respons.moral.casu* 16.*fol.*326. Sorbus *in addit. ad compend. verbo, absolutio ordinaria quoad Fratres* 1. *part. fol.*31. Francisc Longus Capuccin.*in suo tract. de casibus*, Clement VIII. *casu*.1. *&* 9. relati à Portel *in tract. de eisdem casib. & in addit. ad dubia, verbo, casus reseruat. in princ. & per totum.*

NOTÆ.

3. Circa id quod resoluimus cum Auctore suprà *resolut.*3. *numer.*21. nempè non tolli reseruationem peccati semel nulliter confessi, nota oppositum tenere Reginaldum *tom.* 1.*praxis pænit. lib.*8.*sect.*2. *num.*61. *& sequentibus*, cum Suarez *tom.*4. *de pænitent. disp.*31.*sect.*4 *num.*9. *& sequentibus*. quos refert,& sequitur Portel *in addit. ad dubia dict. verbo, casus reseruati num.*1. Ducitur Reginaldus ea ratione; quia ex quo subditus comparuit coram superiore, vel habente eius auctoritatem, eique integrè peccatum suum propalauit (vt supponit hæc sententia) cum proposito emendæ, superior verò ei debitam satisfactionem, seu pœnitentiam iniunxit, iam videtur fini reseruationis satisfactum, ac proindè nullam comparendi coram superiore pro absolutione talis peccati reseruati obligationem remanere. Quod (addit Reginaldus *n.*62.) habet verum, etiam si pœnitens non habuerit propositum firmum emendæ, vel integrè non propalauerit sua peccata, dummodo hoc non contingat circa ipsum peccatum reseruatum, quod non integrè declarauit, vel sufficienter de eo non doluit, aut non habuit firmum propositum in illud non reincidendi: tunc enim non censetur satisfacere intentioni superioris, & fini reseruationis, ac proinde ab eius onere non liberantur. Aduertit etiam cum Suarez hoc non habere locum, quando datur absolutio à reseruatis virtute alicuius Iubilæi, nam tunc, inquit, de intentione concedentis requiritur confessio valida, nec sufficit inualida. Hæc sententia quamuis minus probabilis, ac minus tuta potest in praxi amplecti, vt ait Portel suprà *dict. num.*1. ob auctori

auctoritatem tot, ac talium Doctorum.

4. At mihi satis dubia, nec solido innixa fundamento videtur, vt à doctrina Auctoris recedamus: quia nihil facit ad rem integrè declarare peccatum reseruatum cum debita contritione, & proposito emendæ, si defectus istius contritionis, & integritatis confessionis circa alia peccata contingit, siquidem in vtroque casu confessio semper est inualida, ac per consequens non videtur satisfieri intentioni superioris, & fini reseruationis. Nec datur maior ratio in iubileo, vt in eo requiratur valida confessio de intentione concedentis, quàm in superiore concedente auctoritatem ad absolutionem à reseruatis: si enim ipse superior sciret subditum inualidè confiteri; non vtique (vt credi potest) eam concederet auctoritatem ad absolutionem, & consequenter illius intentioni non fit satis. Vnde necessariò fateri debemus, vel in vtroque casu tolli reseruationem, vel in neutro, cùm in vtroque militet eadem ratio, vt bene ponderat Portel *dict. num.* 1. *ad finem.*

Defendtur sententia Auctoris.

5. Nec tandem valet dicere cum Reginaldo suprà *num.* 63. quòd ille defectus contritionis circa alia peccata est accidentarius reseruationi peccati sufficienter confessi, quæ solet esse peccati secundum se, non autem peccati in Ordine ad alia peccata. Nam saltem non est accidentarius respectu confessionis integræ peccatorum, quam reddit omninò nullam, etiam si peccatum reseruatum (vt supponit ista sententia) sit sufficienter, & cum debita contritione confessum. Imò est contradictio in terminis asserere solam contritionem peccati reseruati esse sufficientem sine contritione cæterorum, cùm de ratione contritionis sit omnium peccatorum detestatio, siue dilectio Dei super omnia. Vnde illa contritio peccati reseruati (vt vocat iste Auctor) non est dicenda vera, sed potiùs ficta, imò & nulla contritio. Igitur si sufficiens non est ad tollendam nullitatem confessionis, nec erit pariter satis ad remouendàm reseruationem: ista enim pendet ab absolutione peccatorum valida, qua non stante, & manente reatu peccati non remissi, consequenter remanebit reseruatio illi annexa: quomodo enim potest tolli accessorium, si principale, quo nititur, non tollitur?

de malitia voluntaria, per quam perditur attentio, ad minus virtualis satisfaciendi præcepto, non verò de malitia non tollente præfatam attentionem, tunc enim licèt recitans non mereatur, præcepto tamen satisfacit, *ibid. art.* 2. De quo vide Nauar. *de orat. & horis Canonicis, cap.* 4. *n.* 12. *& seqq.* Miranda suprà *d. art.* 10 *in concl.* Suarez *d. lib.* 4. *cap.* 27. *n.* 2. & loquens de attentione necessaria ad recitandum, seu orandum, *cap.* 26. *n.* 13. *& seqq. & num.* 22, 23. *&* 24. Vbi ait sufficere minimam attentionem.

3. Ad supplendum autem omnem defectum humana fragilitate contractum in recitatione diuini Officij satis est dicere post Completas horas vnum Psalmum, vel vnum Pater noster, & Aue Maria, aut orationem, quæ incipit, *Sacrosancta,* &c. ex concessione eiusdem Leonis X. Sixti IV. & aliorum Pontificum, *ibid. art.* 3. De quo Nauarr. *de orat. cap.* 13. *n.* 17. *&* 49. *&* 88. Miranda suprà *art.* 20.

Bullar. orac. 48. *Leo X. pag.* 730. 4. Per concessionem eiusdem Leonis X. possunt Fratres mentaliter dicere illa, quæ sub silentio, & secreto præcipiuntur recitari, & hoc etiam absque vlla voce secreta, vel publica. Super quo aduerte non esse necessarium priuilegium ad dicendum horas Canonicas absque expressione vllius verbi, quod audiri potest ab alio, sed sufficit formare verba inter dentes, & labia, *ibid. art.* 4. De quo Nauarr. *de orat. cap.* 19. *num.* 88. *& cap* 20. *num.* 14. vide D. Thom. 2. 2. *q.* 3. *art* 12. Suarez *d. lib.* 4. *cap.* 6. *n.* 2. *& seqq.* Miranda suprà *art.* 17. Azor *tom.* 1. *instit. moral. lib.* 10. *cap.* 11. *quæst.* 4. Villalobos 1. *part. Summ. tract.* 24. *difficult.* 10. *num.* 8. *&* 11.

Bullar. orac. 12. *Leo X. pag.* 721.

Bullar. orac. 44. *p.* 729. 5. Idem Leo X. concessit Fratribus Minoribus occupatis in prædicando, & confessiones audiendo, vt possint mutare officia feriarum, quæ sunt prolixiora, in officia Sanctorum, quæ sunt breuiora, & ea reseruare in eos dies, quibus credunt se occupandos fore, modò id non faciant in fraudem diuini Officij, sed vt liberiùs valeant vacare studio, & consolationi spirituali fidelium incumbere. Circa quod aduerte, quòd tanta, & tam subita potest occurrere necessitas, seu occupatio, vt non possit ei prouideri, aut omitti sine scandalo, vel peccato, & tunc iusta de causa excusatur quis à præcepto recitandi, etiam secluso priuilegio, puta si occurreret necessitas pacificandi populum rixari volentem, aut habendi concionem, quæ nisi cum magno scandalo omitti non potest, vel confessiones audiendi in Hebdomada sancta, vel tempore Iubilæi, intra cuius terminum omnium confessiones audire necesse omnino est; vel habenda sit aliqua prælectio publicè, aut defendendæ aliquæ cõclusiones, in

his enim casibus excusatur quis à recitatione Officij diuini, vel ad minus potest illud anticipare vespere præcedenti. *ibid. art.* 5. de quo Nauarr. vbi suprà *in fine.* Suarez *d.lib.4.cap.27. n.33.vsque ad n.36.*vbi *n.35.*docet non esse necesse,quòd obligatio charitatis sit grauissima, vt omittatur officium diuinum. De quo etiam Miranda suprà *art.19.*vbi tradit dictum priuilegium Leonis operari extra ius commune, quando non est tam stricta,& arcta necessitas.

6. Item dicti Fratres Minores prædicationi verbi Dei, audientiæ confessionum,vel etiam sacræ Theologiæ,& sacrorum Canonum lectioni,ac studio insistentes possunt vti alio priuilegio Clementis VII. concesso Clericis S.Syluestr.de vrbe,aliàs vocantur Theatini,dicendo saltem sex,aut septem Psalmos assignandos à prælato cum septem Pater noster,& bis Symbolum Apostolorum loco horarum Canonicarum. Quo priuilegio etiam gaudere possunt infirmi, & infirmis fratribus intenti. Sed grauiter ægrotantes sufficit recitare septies in die salutationem Angelicam,& semel orationem Dominicam pro septem Horis canonicis, vt habetur in Compendio D. Hieronymi Hispaniæ, *tit.hora Canonica*, §.7.*ibid. art.6.* vide Miranda suprà *d.art.19.*

7. Item pro infirmis Fratribus extat aliud priuilegium Leonis X. vt satisfaciant Officio diuino, recitando aliquid iudicio prælati,seu præsidentis Conuentus assignandum, quando scilicet,sunt indeterminati, an licitè possint abstinere à dicta recitatione,& hoc, si medicus,qui commodè haberi potuerit,dixerit esse nociuum infirmo. Ita refertur in Bullario inter viuæ vocis oracula Leonis X. Sed Eugenius IV. hoc ampliauit concedendo,quod tempore infirmitatis, vel post conualescentiam satisfaciant,dicendo aliquid ad arbitrium Prælatorum, nec requirit dictum medici. Imò sufficere, quòd dicat fratri infirmo medicus,ne recitet Officium diuinum,nullámque aliam licentiam Prælati requiri,tenet Nauarr.mox citandus, *ibid.art.7.& in addit.summ.tom.3.cap.197.n.1.* de quo Nauarr.*de oratic.11. n.4.& cap.21.n.16.* Suarez *d. cap.27.n.19. & 20.* Vbi docet, quòd si medicus absolutè iudicet morbum excusare à recitando,parendum simpliciter esse; si verò sit dubius, consulendum esse Prælatum:sed Mirand.ait suprà *art.16.in fin.*medicis in hoc non semper esse credendum, quia sunt faciles in absoluendis ægrotis ab hac obligatione:sed hoc absolutè non potest dici, si enim medicus est prudens,doctus,& timoratus,eius dicto standum esse omnino existimo,& ita tenet indistinctè Villalob.1.*p. sum.tract.24.diff.16.n.2.*

Bullar. orac. 13. *Leo X. pag.* 721.

8. Fratres itinerantes, vel alterius rei gratia extra Conuentum existentes possunt recitare Officium diuinum simul cum aliis quibuscunque, cum quibus se inuenerint, vel quilibet separatim, alio quàm Romano vsu, & ordine placuerit, sicque recitantes satisfaciunt præcepto suæ regulæ, nec iterum proprium officium dicere tenentur, ex concessione Innocentij IV. apud Bullarium. Nec hoc est derogatum per Pium V. in Bulla quæ extat in principio Breuiarij. Imò non obstante dicta Bulla non erit peccatum mortale dicere bis, aut ter horas mutato ordine Breuiarij, recitando de feria, aut de festo diebus, in quibus de ipsis non fit officium: secus si id frequenter adhibitum fieri soleat, *ibid. art.* 8. de quo videri potest Suarez suprà *cap.* 24. *à num.* 12. *& seqq.* Idem quantum ad recitandum cum aliis per Breuiarium diuersi ritus, docet Miranda *tom.* 1. *quæst.* 37. *art.* 13.

Bullar Bul. 11. Inn. 4.

9. Socius alicuius religiosi potest recitare Horas per Breuiarium breuius, aut ante tempus, iuxta priuilegium concessum tali religioso, satisfacitque suæ obligationi. Hoc tamen intellige, casu quo priuilegium redderetur frustratorium, si socio non communicaretur, puta si alicui ratione senectutis, vel alterius necessitatis concederetur recitare Horas per Breuiarium trium lectionum, aliàs minimè sine socio, nisi cum magna difficultate recitare, etiam breues Horas valenti. Extra quem casum dictum priuilegium ad socium non est extendendum, *ibid. art.* 9. Idem tenent Henriquez *lib.* 7. *de indulgent. cap.* 30. *n.* 4. quem refert & sequitur Portel *verb. Hora Canonica. n.* 8. Villalobos 1. *p. summæ tract* 24. *diffic.* 14. *n.* 2.

10. Dispensatus ad Horas Canonicas non recitandas ob infirmitatem, vel aliam similem causam, ab earum recitatione omnino liberatur, etiamsi aliquam Officij diuini partem recitare commodè possit, à qua dicenda penitus liber, & immunis remanet, *ibid. art.* 10. de quo Nauar. *de oratione cap.* 10. *num.* 9. *vsque ad num.* 18. Suarez *eo cap.* 27. *num.* 22. *vsque ad* 27. vide infrà in notis.

11. Post constitutionem Pij V. positam in principio Breuiarij Romani, nulli licet aliquid mutare, addendo, vel minuendo aliquid de diuino officio, *ibid. art.* 11. de quo Suarez *tom.* 2. *de Religione. lib.* 4. *cap.* 11. *n.* 6. *& seqq.*

Qui *eo num.* 6. docet cum D. Antonin. 4. *part. tit.* 13. *cap.* 4. §. 2. Tabien. *num.* 16. Armilla *num.* 13. Nauarr. *cap.* 27. *num.* 217. posse prælatum ordinarium ex causa rationabili dispensare in mutatione officij. Quod debet intelligi in vna, vel altera occasione, dummodo officium dicatur, & mutatio non sit grauis

totius

totius Breuiarij, nec dispensatio fiat permanenter per modum legis, vt tali, vel tali die dicatur Officium aliter, quàm in Romano Breuiario præscriptum est, id enim non potest fieri absq; Papæ facultate, & auctoritate. Sed adhuc nullo pacto id licere, etiam pro vna, vel altera vice existimo, quia non potest nouum Officium, vel diuersum à suo introducere, vt bene notat Portel *verb. Hora Canonica, num.* 7.

12. Qui ex priuilegio potest recitare secundùm diuersa Breuiaria, recitans horas vnius diei iuxta formam vnius ex illis, non tenetur ad recitandum aliquam ex Horis secundùm formam alterius, etiamsi Officium præcedentis diei per istud recitauerit, *ibid. art.* 12. de quo Nauarr. *de oratione, cap.* 7. *num.* 7. *&* *cap.* 20. *num.* 69.

13. Religiosus non addictus Breuiario Romano extra Chorum, potest recitare iuxta Romanum absque licentia prælati, Pius enim V. tantùm loquitur de Horis dicendis in Choro, quas addictis alij Breuiario non licet inibi dicere absque consensu prælati, & maioris partis Capituli, *ibid. art.* 13. *& in addit. summ. tom.* 3. *cap.* 195. *num.* 2. de quo Nauarr. *lib.* 3. *consil. tit. de celebr. Missæ, cons.* 15.

14. Addicti Breuiario Romano tam clerici sæculares, quàm Regulares, non tenentur dicere in Choro, vel extra Chorum Officium defunctorum, Psalmos Pœnitentiales, & Canticum Graduum, etiam vbi vigebat consuetudo ea recitandi: quia Pius V. ab hac exemit obligatione recitantes iuxta suum Breuiarium Romanum. Quod etiam ad Moniales addictas ipsi Breuiario Romano, præcipuè ad Claristas sub cura Fratrum Minorum degentes, extenditur. Officium tamen paruum B. Mariæ Virginis recitare tenentur omnes Ecclesiæ, vbi in Choro dici consueuerat, iuxta mentem, & declarationem eiusdem Pij V. *ibid. art.* 14. *&* 15. *& dicto loco addit. summ. num.* 4. de quo Suarez *d. lib.* 4. *cap.* 25. *n.* 7. *& seqq.* Villalobos 1. *p. summ. tract.* 24. *diff.* 6. *n.* 3.

15. Fratres Minores, & Moniales sub eorum cura degentes, possunt recitare Officium Corporis Christi sub ritu semiduplici omnibus feriis quartis extra tempus Quadragesimæ, & Aduentus, dummodo non sint impeditæ aliquo festo nouem lectionum, ex indulto Pij V. anno Domini 1508. & extat apud Bullarium, *ibid. art.* 16.

16. Item ex alio indulto Pauli V. anno Domini 1609. iidem Fratres, & Moniales possunt facere Officium de immaculata Conceptione beatæ Virginis Mariæ sub ritu semiduplici, quod incipit, *Sicut lilium*, &c. omnibus Sabbathis festo

capitulo intermedio non posse condi constitutiones, quæ legis vim habeant.

6. Illa dicitur maior, & sanior pars Capituli, quæ nititur maiori ratione, & pietate. Vnde iure communi receptum est, vt pro causarum varietate in quibusdam ad numerum tantùm, in aliis præter numerum, etiam ad virtutum merita respiciatur, vt tenent plures cum Abbate *in cap. Ecclesia, col. 2. n. 9. & 13. de electione, ibid.* de quo videtur Syluest. *verbo electio 2. quæst. 9.* Abbas *in cap. quapropter, num. 10. vers. nam maioritas, de electio, & cons. 25. num. 4. lib. 2.* Surd. *cons. 188. num. 3.* Perez *l. 3. gloss. 3. tit. 3. lib. 2.* Ordinament. relati à Barbosa *in collectan. ad decretal. dict. cap. quia propter, num. 27.* Miranda *tom. 2. quæst. 23. a. 27.* vbi resoluit, in omni electione Canonica sufficere maiorem partem capituli nulla meriti, aut zeli collatione habita, sed tantùm numeri seu maioris partis respectu totius capituli, seu suffragiorum.

7. Auctoritas Guardianorum, Priorum, & aliorum prælatorum localium potest restringi per Capitulum generale, aut Prouinciale, vt vsus obtinet, & eam excedentes peccati mortalis, vel venialis rei dicentur pro grauitate, vel leuitate materiæ, nisi ex verbis restrictionis expresse constet, nolle transgressores ad culpam, sed ad pœnam tantùm obligare, *tom. 1. q. 17. a. 5.* vide infrà *resolut. 69. n. 4. & 5.*

8. Capitulum repræsentatiuum Capituli Generalis non potest tollere acta in capitulo generali auctoritate Papæ, quia acta illa sunt acta Papæ, quæ inferior non potest tollere, *tom. 1. q. 10. a. 4.* idem docet Miranda *tom. 2. q. 29. a. 8.*

9. Capitula generalia religionum congreganda sunt temporibus præfixis per sua statuta, vt de obseruantia regulari, ac reformatione religionis, aliísque ad eam pertinentibus à patribus pertractetur, ad instar Synodorum Prouincialium Episcoporum, quæ singulis trienniis pro morum correctione, & aliis similibus præcipiuntur celebrari in Concilio Tridentino. Generales autem, aut Prouinciales negligenter se exhibentes circa id à mortali non excusantur, sicut & Metropolitani. Nam rationes, quæ vrgent ad celebranda Concilia prouincialia ad minus de triennio in triennium, eædem ferè vrgent ad celebranda Capitula generalia apud regulares de triennio in triennium. Et in eodem Conc. Trid. præcipitur fieri capitula, & in eis statui necessaria, & conuenientia ad stabilitatem, & reformationem regularis disciplinæ: deputaríque visitatores ad visitandas Prouincias, & monasteria in capite, & in membris, *tom. 3. q. 47. a. 2. & 3. & tom. 1. q. 16. a. 2.* de quo Miranda *tom. 2. q. 6. a. 1. & 2.*

Trid. sess. 24. cap. 2. de reform.

Trid. sess. 25. cap. 8. de regul.

NOTA

NOTÆ.

10. Circa *num.*2. dum diximus, apud Capitulum generale residere omnimodam potestatem definiendi, & statuendi in spiritualibus, & temporalibus, notandum est, quòd hoc debet intelligi de his quæ sunt secundùm regulam. Secus si sint super regulam, vt cum D. Thoma 2. 2. *quæst.* 104. *art.* 5. *ad* 3. *& in* 2. *dist.* 44. *q.* 2. *art.* 3. & ibi D. Bonauent. *art.* 3. *q.* 2. & aliis pluribus copiosè relatis, resoluit Sanchez *lib.* 6. *decalog. cap.* 2. *num.* 15. vnde consequenter tradit *num.* 17. *& seqq.* non posse Generalem cum Capitulo generali condere nouas leges, & statuta obligantia Religiosos ad altiorem, & asperiorem vitæ normam ea, quæ in regula continetur, quia in his solis, quæ ad regulam, & eius obseruantiam pertinent, debitum obedientiæ ex voto consurgit. Imò nec ipsum Summum Pontificem id posse, addit *num.* 22 ipse Sanchez, ea ratione, quia in Religiosis speciale obedientiæ debitum Romano Pontifici vltra alios Ecclesiasticos, & fideles ex solo obedientiæ voto oritur, ac proinde ea specialis obedientia non se extendit vltra obligationem ad contenta directè, vel indirectè in regula Monachali, & consequenter nec ad austeriorem vitam poterit Papa Religiosos cogere: alioquin posset etiam præcipere, vt quis Religionis votum émitteret, quod nullo modo est dicendum. Idem docet Syluester, *verb. Religio.* 6. *q.* 6. *in fin.* Corduba *in exposit. regula, cap.* 10. *q.* 2. *punct.* 6. Lessius *lib.* 2. *de iustit. cap.* 41. *dub.* 9. *num.* 74. & alij relati à Sanchez *eo num.* 22. limitant tamen Corduba, & Lessius bene, nisi id fiat ex causa, quæ sit secundùm regulam, vel ad maiorem obseruantiam regulæ, & ita de facto præcepta fuit Monialibus arctissima clausura, quam ante non vouerunt, per Bonifacium VIII. *cap. vnico, de statu Regul.* cuius decretum innouauit Tridentinum, vt etiam ipse Sanchez notat suprà *num.* 42.

11. Qui ideò *num.* 35. *& sequentibus*, resoluit, posse superiorem cum maiori parte Capituli generalis regulam iam ferè collapsam, & relaxatam ad pristinum statum restituere, & ad eam sic reformatam obseruandam Religiosos constringere, quia hoc non est supra regulam, sed secundùm regulam, & ad maiorem obseruantiam regulæ, quæ erat relaxata, & ferè collapsa, quæ vt instauretur, & ad suum pristinum statum restituatur, tenetur subditus pati, ac per consequens regulam sic instauratam obseruare. Ita tenent Corduba, & Lessius suprà citati, Syluester, *dicta quæst.* 6. *Trid. sess.* 25. *cap.* 5. *de Reg.*

Azor

Azor *tom.1. inst. moral lib.13. cap.11. quæst.17.* Tapia *in authent. ingressi, verbo, ipso ingressu, cap.1. num.61. C. de sacrosan. Eccles.* & alij plures, quos refert ipse Sanchez *eo num.55.* qui *num.38. vsque ad 41,* id in duobus limitat. Primò, nisi professus sit ita delicatus, vt non possit nouam regulæ reformationem sustinere, tunc enim cum illo dispensandum est, vt ad aliam religionem similem illi collapsæ, quam pofessus est, transeat. Secundò, nisi tempore professionis limitata fuisset intentio non se amplius obligandi, quàm ad illam regulam sic relaxatam, quo casu tenetur hic ad aliam religionem æqualis obseruantiæ, ac erat prior, transire, vel denuo ad illam regulam reformatam se obligare. Hoc tamen non videtur omnino certum, quia etiam moniales ante dictum decretum Bonifacij VIII. limitatam habuerunt intentionem non se obligandi ad clausuram, & tamen ad illam perpetuò seruandam eas adstrinxerunt, quamuis multæ eam non vouerunt.

Resolutio XXI.

De Canonicis Regularibus.

De origine Canonicorum Regularium vide infrà *de origine religionum, num.6.* de quo latè Didacus à Mota *lib.1. de fundat. ordinis S. Iacobi c.1. §.2. vsque ad 5.*

1. Appellatione Monachi venit Canonicus regularis etiã in exorbitantibus, & pœnalibus, quando est eadem ratio de Canonico, & de Monacho, cùm in hoc reperiantur secundùm ius antiquum exæquati, sunt enim verè Religiosi, regulam determinatam, & à Sede Apostolica approbatam profitentes. Nec differunt Canonici regulares Cathedralium Ecclesiarum à Canonicis regularibus aliarum Ecclesiarum non Cathedralium, sed sunt omnes eiusdem Ordinis, & conditionis, eundem religionis habitum essentialem portantes, & eandem solemnem professionem emitentes, *tom.1. q.1. art.3. & tom.3. q.42. art.3.* Idem docet Miranda *tom.1. Manual. q.10. a.6.* quidquid dicat Azor *tom.1. inst. Moral lib.12. c.22. q.6.*

2. Canonici Regulares non possunt esse patrini eleuando baptizatum de fonte, sicut nec Monachi, quia id prohibens Monachis lex, cùm fundetur in Religione, ad Canonicos etiam regulares extenditur, *tom.1. quæst.31. art.2.* de quo Nauar. *lib.3. cons. tit. de statu Monachorum cons.10.*

3. Eadem ratione non licet dictis Canonicis regularibus admittere intra clausuram Monasteriorũ mulieres, etiam omni suspicione

suspicione maiores obsequium honestorum præstandorum causa, & eas temerè admittentes incidunt in pœnas constitutionis Pij V. *tom* 1. *quæst*.48. *artic*.4. *& to*.3. *quæst*.68. *art*.3. *ad finem*. Idem docent Nauarr. *comment*.4. *de Regularibus, num*.65. quem citato nostro Auctore refert, & sequitur Sanchez *lib*.6. *Decalog. cap*.17. *num*.31.

4. Item ex eadem ratione ipsis non licet interesse agitationi taurorum, ex constitutione Clementis VIII. id Monachis, & Regularibus strictè prohibenti, de quo infrà *de taurorum agitatione, num*.4. agemus, *ibidem dict. art*.3. vide Nauarr. *c. non dicatis, num*.12.

Resolutio XXII.

De Casibus reseruatis.

1. Reseruatio casuum pertinet ad Episcopos, & ad habentes iurisdictionem quasi Episcopalem, quales sunt Generales, & Prouinciales Religionum, idque negare hæresim esse definit Concilium Tridentinum quantum ad Episcopos. *Trid. sess. 14. can. 11.* Imò quantum ad dictos prælatos habentes iurisdictionem Episcopalem, etiam hæreticare existimo eos, qui talem potestatem reseruandi casus adimunt ab ipsis. Verum est tamen quòd dicti Episcopi, & prælati, nec etiam Ecclesia nullam potestatem directè habent reseruandi actus merè interiores absolutè, & per se sumptos, sed indirectè benè id possunt, vnde possunt reseruare dictos actus interiores, vt sunt causæ contingentes, aut qualitates exteriorum actuum, vel omissionum, vel vt ordinatur ad exteriora, eaque qualificant, puta, siquis aliquod peccatum mortale aliquo signo malo, verbo, aut scripto expresserit exterius, etiam occultissimè, nullo vidente, aut audiente: secus si per actum, vel signum bonum manifestauerit, putà ad consilium capiendum intra, vel extra sacramentum confessionis, *tom*.1. *quæst*.21. *art*.1 *&* 2. Pro quo D. Thom. 1.2. *quæst*.91. *artic*.4. *&* 2.2. *quæst*. 11. *artic*.3. *& quæst*.100. *artic*.16. *ad* 6. Soto *de Iustitia & Iure lib*.10. *q*.5. *art*.5. Nauar. *de simonia n*.20. *&* 21. *fol*.118. Couar. *de Hæreticis, c*.42. *& in regula, peccatum* 2. *p. in principio*, Suarez *de censur. disp* 4. *sect*.2. *à n*.1. Miranda *tom*.2. *Man. q*.34. *art*.1.2. *&* 3. Villalob. 1. *p. summa tract*.16. *diff*.5. *n*.5. *& diff*.9. *n*.2. Portel *verbo, casus reseruati, num*.1. *in addit*.

2. Clemens VIII. cunctis Regularibus per suum Breue certos casus reseruatos taxauit, & præscripsit, vltra quos præcipit,

vt alij non reseruentur à prælatis superioribus, nisi in Capitulo Generali, aut Prouinciali de consensu Patrum vocalium, & matura discussione. Sed hæc constitutio quantum ad istam restrictionem, & limitationem non est recepta apud nos Minores, nam sæpe sæpius contingere solent casus particulares, qui necessariò reseruationi dandi sunt ante Capitulum, ob bonum regimen, & commodum Religionis, & ita vsus obtinuit, *ibid. art.2.* Cætera vide suprà de absolutione quoad reseruata, & specialiter de prædictis casibus Clementis VIII. tractant F. Ludoui. Beja 3. *par. respons. moral. casu 16. fol.* 326. Sorbus *in addit. ad compend. verbo, absolutio ordinaria quoad Fratres 1. part. fol.* 31. Francisc. Longus Capuccin. *in suo tract. de casibus*, Clement VIII. *casu.* 1. *&* 9. relati à Portel *in tract. de eisdem casib. & in addit. ad dubia, verbo, casus reseruat. in princ. & per totum.*

Notæ.

3. Circa id quod resoluimus cum Auctore suprà *resolut.* 3. *numer.* 21. nempè non tolli reseruationem peccati semel nulliter confessi, nota oppositum tenere Reginaldum *tom. 1. praxis pœnit. lib.* 8. *sect.* 2. *num.* 61. *& sequentibus*, cum Suarez *tom.* 4. *de pœnitent. disp.* 31. *sect.* 4 *num.* 9. *& sequentibus.* quos refert, & sequitur Portel *in addit. ad dubia dict. verbo, casus reseruati num.* 1. Ducitur Reginaldus ea ratione, quia ex quo subditus comparuit coram superiore, vel habente eius auctoritatem, eique integrè peccatum suum propalauit (vt supponit hæc sententia) cum proposito emendæ, superior verò ei debitam satisfactionem, seu pœnitentiam iniunxit, iam videtur fini reseruationis satisfactum, ac proindè nullam comparendi coram superiore pro absolutione talis peccati reseruati obligationem remanere. Quod (addit Reginaldus *n.* 62.) habet verum, etiam si pœnitens non habuerit propositum firmum emendæ, vel integrè non propalauerit sua peccata, dummodo hoc non contingat circa ipsum peccatum reseruatum, quod non integrè declarauit, vel sufficienter de eo non doluit, aut non habuit firmum propositum in illud non reincidendi: tunc enim non censetur satisfacere intentioni superioris, & fini reseruationis, ac proinde ab eius onere non liberantur. Aduertit etiam cum Suarez hoc non habere locum, quando datur absolutio à reseruatis virtute alicuius Iubilæi, nam tunc, inquit, de intentione concedentis requiritur confessio valida, nec sufficit inualida. Hæc sententia quamuis minus probabilis, ac minus tuta potest in praxi amplecti, vt ait Portel suprà *dict. num.* 1. ob auctori

auctoritatem tot, ac talium Doctorum.

4. At mihi satis dubia, nec solido innixa fundamento videtur, vt à doctrina Auctoris recedamus: quia nihil facit ad rem integrè declarare peccatum reseruatum cum debita contritione, & proposito emendæ, si defectus istius contritionis, & integritatis confessionis circa alia peccata contingit, siquidem in vtroque casu confessio semper est inualida, ac per consequens non videtur satisfieri intentioni superioris, & fini reseruationis. Nec datur maior ratio in iubileo, vt in eo requiratur valida confessio de intentione concedentis, quàm in superiore concedente auctoritatem ad absolutionem à reseruatis: si enim ipse superior sciret subditum inualidè confiteri, non vtique (vt credi potest) eam concederet auctoritatem ad absolutionem, & consequenter illius intentioni non fit satis. Vnde necessariò fateri debemus, vel in vtroque casu tolli reseruationem, vel in neutro, cùm in vtroque militet eadem ratio, vt bene ponderat Portel *dict. num.* 1. *ad finem.*

Defenditur sententia Auctoris.

5. Nec tandem valet dicere cum Reginaldo suprà *num.* 63. quòd ille defectus contritionis circa alia peccata est accidentarius reseruationi peccati sufficienter confessi, quæ solet esse peccati secundum se, non autem peccati in Ordine ad alia peccata. Nam saltem non est accidentarius respectu confessionis integræ peccatorum, quam reddit omninò nullam, etiam si peccatum reseruatum (vt supponit ista sententia) sit sufficienter, & cum debita contritione confessum. Imò est contradictio in terminis asserere solam contritionem peccati reseruati esse sufficientem sine contritione cæterorum, cùm de ratione contritionis sit omnium peccatorum detestatio, siue dilectio Dei super omnia. Vnde illa contritio peccati reseruati (vt vocat iste Auctor) non est dicenda vera, sed potiùs ficta, imò & nulla contritio. Igitur si sufficiens non est ad tollendam nullitatem confessionis, nec erit pariter satis ad remouendàm reseruationem: ista enim pendet ab absolutione peccatorum valida, qua non stante, & manente reatu peccati non remissi, consequenter remanebit reseruatio illi annexa: quomodo enim potest tolli accessorium, si principale, quo nititur, non tollitur?

RESOLVTIO XXIII.

De Cardinalium declarationibus.

1. CArdinalium declarationes authenticè propositæ, sigillo ipsius Congregationis, aut alterius personæ in dignitate constitutæ signatæ obligant in vtroque foro, sicut lex Papæ, cuius nomine, & auctoritate sunt latæ, nec opus est, quòd promulgentur, vt obligent: sufficit enim quòd ipsæ leges quarum sunt declarationes, sint semel promulgatæ, & receptæ, nam eodem modo, quo ipsæ leges obligant, & sicut tenemur recipere declarationem Pontificis circa suas leges, eodem iure declarationes eorum, qui ex commissione Papæ id faciunt tanquam veras,& verè mentem legislatoris declarãtes admittere adstringimur: secus si authenticè non proponantur, *tom.1.quæst.11.art.2.* De quo Delrio *Disquisit. Magic.lib.6.cap.2.sect.3. in fine*, Zerola *in praxi Episc.1.part.verbo.auctoritas,in fine,& part.2.verbo,absolutio, in fine*, vide quæ diximus *resolut.18. num.22.de quarta funerali.*

Trid. sess. 25.de refor. cap.2.

2. Licèt verus sensus, seu declaratio Concilij Tridentini sit commissa à Papa Congregationi Cardinalium ad id deputatorum, adhuc tamen eiusdem Concilij decreta possunt interpretari iudices in tribunalibus, & Doctores in scholis ad communem vtilitatem, iuxta formam præscriptam in ipso Concilio,vt à simili de regula P.N.B.Francisci,cuius interpretatio specialiter est reseruata Sedi Apostolicæ,resoluit Corduba *super Regulam,quæst.5.& 6.introductoria,ibid.art.3.*Pro quo vide Couar.*in regula possessor.2.part.quæst.9.n.2.* Soto *lib.1.de iust.quæst.7.art.3.& lib.3.quæst.4.art.5.*Henriquez,*lib.7.de indulgentiis,cap.29.§.4.* Valer.Reginal.*in Praxi fori pœnit. l.20. n.53.in fine*,relatus à Barbosa in Remiss.ad Trident.*d.cap. 2.de reform.*vbi resoluit in Bulla edita à Pio IV. in confirmatione ipsius Concilij non esse sermonem de interpretationibus, quæ docendi gratia fiunt in Scholis. Idem docet Miranda *tom.2. Man.quæst.26.art.12.concl.1.*

Trid. sess. 24. de reform. c.12.

3. Congregatio Cardinalium declarauit, quod Concilium Tridentinum requirens 22. ætatis annum ad obtinendum dignitates, aut Canonicatus, quibus animarum cura non subest, loquitur de Dignitatibus, & Canonicatibus Cathedralium Ecclesiarum,& non Collegiatarum, *ibid.d.art.2.prope medium.* De quo Garcia *de Benefic.part.7.cap.4.n.70.* vbi refert

fert quandam Cardinalium declarationem, quæ habet, hos 22. annos debere esse completos, & sequitur. Mandos. *de ætate minorum, cap.5.n.*10 Moiln. *de iust. tract.2. disp* 573. *circa principium*, licèt contrà teneat Henriq. *lib.*14. *cap.*8.§.10. *in fin.* & alij relati à Barbosa *in remiss. ad d. cap.*12. *Trid. n.*4.

De declaratione legum vide infrà *de legib. à n.*45.

RESOLVTIO XXIV.

De celebratione diuini Officij.

1. RItus, quos Ecclesia Romana seruat in celebrando officio diuino ab ipsis primordiis Ecclesiæ per Christum Dominum, & Apostolos, aliósque eorum successores, originem trahunt, introductíque sunt, ac ab omnibus vniuersali consensensu recepti. Huiusmodi ritibus Romanæ Ecclesiæ tanquam matri debent omnes aliæ Ecclesiæ orbis conformari, ex præcepto Pij V. & Gregorij XIII. exceptis quibusdam Religiosis, de quibus in constitutionibus dictorum Pontificum, quæ habentur in Breuiariis, & Missalibus nouiter reformatis, *tom.*1. *quæst.*42. *a.*1. De quo Rodulphus *lib. de Canonum obseruat. proposit.*14. Durand. *in rationali, lib.*5. *cap* 2. Vvaldens. *lib.*1. *de offic. cap.*21. Vvalfrid. *lib. de rebus Ecclesiæ, cap.*25. Smaragdo *in cap.*16. *regul. S. Benedicti*, & alij quos refert Suarez *tom.*2. *de Religion. lib.*4. *de Horis Canonicis. cap.* 6. *num.*14. Isidorus *lib.*1. *de officiis, cap.*23. quem refert Mirand. *tom.*1. *quæst.*37. *art.* 1. *&* 10.

2. Leo X. concessit ad sedandos scrupulos Fratrum Minorum, vt satisfaciant præcepto Ecclesiastico *in cap. dolentes, de celeb. Missar.* ac etiam suæ Regulæ, dicendo horas Canonicas, & alia officia diuina, etiamsi dicant sedendo, deambulando, aut non integrè verba proferendo per imperitiam, negligentiam, aut malam pronunciationem, defectum linguæ, seu aliàs qualitercumque imperfectè cum animi distractione, ac sensuum vagatione, dummodo ex malitia non faciant. Et similiter, quòd non teneantur repetere recitantes cum aliis imperfectè dicta ab eis, aut integrè audita ob distantiam, vel strepitum, aut aliam causam, sed satisfaciant qualitercunque audiendo, præsertim in choro. Sed quantum ad id, quod dicitur, *vel non integrè verba proferendo*, debet intelligi de omittentibus partem non notabilẽ alicuius horæ, vel psalmorũ: nam partem notabilem omittentes minimè satisfaciũt. Itẽ quãdo dicitur, *dũmodo ex malitia hoc nõ faciant*, debet intelligi *In Bullar. oraculo* 11. *Leo X. p.* 721.

 de mali

de malitia voluntaria, per quam perditur attentio, ad minus virtualis satisfaciendi præcepto, non verò de malitia non tollente præfatam attentionem, tunc enim licèt recitans non mereatur, præcepto tamen satisfacit, *ibid. art.* 2. De quo vide Nauar. *de orat. & horis Canonicis, cap.* 4. *n.* 12. *& seqq.* Miranda suprà *d. art.* 10 *in concl.* Suarez *d. lib.* 4. *cap.* 27. *n.* 2. & loquens de attentione necessaria ad recitandum, seu orandum, *cap.* 26. *n.* 13. *& seqq. & num.* 22. 23. *&* 24. Vbi ait sufficere minimam attentionem.

3. Ad supplendum autem omnem defectum humana fragilitate contractum in recitatione diuini Officij satis est dicere post Completas horas vnum Psalmum, vel vnum Pater noster, & Aue Maria, aut orationem, quæ incipit, *Sacrosancta,* &c. ex concessione eiusdem Leonis X. Sixti IV. & aliorum Pontificum, *ibid. art* 3. De quo Nauarr. *de orat. cap.* 13. *n.* 17. *&* 49. *&* 88. Miranda suprà *art.* 20.

Bullar. orac. 48. *Leo X. pag.* 730.

4. Per concessionem eiusdem Leonis X. possunt Fratres mentaliter dicere illa, quæ sub silentio, & secreto præcipiuntur recitari, & hoc etiam absque vlla voce secreta, vel publica. Super quo aduerte non esse necessarium priuilegium ad dicendum horas Canonicas absque expressione vllius verbi, quod audiri potest ab alio, sed sufficit formare verba inter dentes, & labia, *ibid. art.* 4. De quo Nauarr. *de orat. cap.* 19. *num.* 88. *& cap* 20. *num.* 14. vide D. Thom. 2. 2. *q.* 3. *art* 12. Suarez *d. lib.* 4. *cap.* 6. *n.* 2. *& seqq.* Miranda suprà *art.* 17. Azor *tom.* 1. *instit. moral. lib.* 10. *cap.* 11. *quæst.* 4. Villalobos 1. *part. Summ. tract.* 24. *difficult.* 10. *num.* 8. *&* 11.

Bullar. orac. 12. *Leo X. pag.* 721.

Bullar. orac. 44. *p.* 729.

5. Idem Leo X. concessit Fratribus Minoribus occupatis in prædicando, & confessiones audiendo, vt possint mutare officia feriarum, quæ sunt prolixiora, in officia Sanctorum, quæ sunt breuiora, & ea reseruare in eos dies, quibus credunt se occupandos fore, modò id non faciant in fraudem diuini Officij, sed vt liberiùs valeant vacare studio, & consolationi spirituali fidelium incumbere. Circa quod aduerte, quòd tanta, & tam subita potest occurrere necessitas, seu occupatio, vt non possit ei prouideri, aut omitti sine scandalo, vel peccato, & tunc iusta de causa excusatur quis à præcepto recitandi, etiam secluso priuilegio, puta si occurreret necessitas pacificandi populum rixari volentem, aut habendi concionem, quæ nisi cum magno scandalo omitti non potest, vel confessiones audiendi in Hebdomada sancta, vel tempore Iubilæi, intra cuius terminum omnium confessiones audire necesse omnino est; vel habenda sit aliqua prælectio publicè, aut defendendæ aliquæ cõclusiones, in his

his enim casibus excusatur quis à recitatione Officij diuini, vel ad minus potest illud anticipare vespere præcedenti. *ibid. art.* 5. de quo Nauarr. vbi suprà *in fine*. Suarez *d.lib.*4.*cap.*27. *n.*33.*vsque ad n.*36.vbi *n.*35.docet non esse necesse,quòd obligatio charitatis sit grauissima, vt omittatur officium diuinum. De quo etiam Miranda suprà *art.*19.vbi tradit dictum priuilegium Leonis operari extra ius commune, quando non est tam stricta,& arcta necessitas.

6. Item dicti Fratres Minores prædicationi verbi Dei, audientiæ confessionum,vel etiam sacræ Theologiæ,& sacrorum Canonum lectioni,ac studio insistentes possunt vti alio priuilegio Clementis VII. concesso Clericis S.Syluestr.de vrbe,aliàs vocantur Theatini,dicendo saltem sex,aut septem Psalmos assignandos à prælato cum septem Pater noster,& bis Symbolum Apostolorum loco horarum Canonicarum. Quo priuilegio etiam gaudere possunt infirmi, & infirmis fratribus intenti. Sed grauiter ægrotantes sufficit recitare septies in die salutationem Angelicam,& semel orationem Dominicam pro septem Horis canonicis, vt habetur in Compendio D. Hieronymi Hispaniæ, *tit.hora Canonica*, §.7.*ibid. art.*6. vide Miranda suprà *d.art.*19.

7. Item pro infirmis Fratribus extat aliud priuilegium Leonis X.vt satisfaciant Officio diuino, recitando aliquid iudicio prælati,seu præsidentis Conuentus assignandum, quando scilicet,sunt indeterminati, an licitè possint abstinere à dicta recitatione,& hoc, si medicus,qui commodè haberi potuerit,dixerit esse nociuum infirmo. Ita refertur in Bullario inter viuæ vocis oracula Leonis X. Sed Eugenius IV. hoc ampliauit concedendo,quod tempore infirmitatis, vel post conualescentiam satisfaciant,dicendo aliquid ad arbitrium Prælatorum, nec requirit dictum medici. Imò sufficere, quòd dicat fratri infirmo medicus,ne recitet Officium diuinum,nullámque aliam licentiam Prælati requiri,tenet Nauarr.mox citandus, *ibid.art.*7.*& in addit.summ.tom.*3.*cap.*197.*n.*1. de quo Nauarr.*de oratio.*11. *n.*4.*& cap.*21.*n.*16. Suarez *d. cap.*27.*n.*19. *&* 20. Vbi docet, quòd si medicus absolutè iudicet morbum excusare à recitando,parendum simpliciter esse; si verò si dubius, consulendum esse Prælatum:sed Mirand.ait suprà *art.*16.*in fin.*medicis in hoc non semper esse credendum, quia sunt faciles in absoluendis ægrotis ab hac obligatione:sed hoc absolutè non potest dici, si enim medicus est prudens,doctus,& timoratus,eius dicto standum esse omnino existimo,& ita tenet indistinctè Villalob.1.*p.* *sum.tract.*24.*diff.*16*n.*2.

Bullar. orac. 13. *Leo X. pag.* 721.

8. Fratres itinerantes, vel alterius rei gratia extra Conuentum existentes possunt recitare Officium diuinum simul cum aliis quibuscunque, cum quibus se inuenerint, vel quilibet separatim, alio quàm Romano vsu, & ordine placuerit, sicque recitantes satisfaciunt præcepto suæ regulæ, nec iterum proprium officium dicere tenentur, ex concessione Innocentij IV. apud Bullarium. Nec hoc est derogatum per Pium V. in Bulla quæ extat in principio Breuiarij. Imò non obstante dicta Bulla non erit peccatum mortale dicere bis, aut ter horas mutato ordine Breuiarij, recitando de feria, aut de festo diebus, in quibus de ipsis non fit officium: secus si id frequenter adhibitum fieri soleat, *ibid. art.* 8. de quo videri potest Suarez suprà *cap.* 24. *à num.* 12. *& seqq.* Idem quantum ad recitandum cum aliis per Breuiarium diuersi ritus, docet Miranda *tom.* 1. *quæst.* 37. *art.* 13.

Bullar Bul. 11. Inn. 4.

9. Socius alicuius religiosi potest recitare Horas per Breuiarium breuius, aut ante tempus, iuxta priuilegium concessum tali religioso, satisfacítque suæ obligationi. Hoc tamen intellige, casu quo priuilegium redderetur frustratorium, si socio non communicaretur, puta si alicui ratione senectutis, vel alterius necessitatis concederetur recitare Horas per Breuiarium trium lectionum, aliàs minimè sine socio, nisi cum magna difficultate recitare, etiam breues Horas valenti. Extra quem casum dictum priuilegium ad socium non est extendendum, *ibid. art.* 9. Idem tenent Henriquez *lib.* 7. *de indulgent. cap.* 30. *n.* 4. quem refert & sequitur Portel *verb. Hora Canonica n.* 8. Villalobos 1. *p. summæ tract* 24. *diffic.* 14. *n.* 2.

10. Dispensatus ad Horas Canonicas non recitandas ob infirmitatem, vel aliam similem causam, ab earum recitatione omnino liberatur, etiamsi aliquam Officij diuini partem recitare commodè possit, à qua dicenda penitus liber, & immunis remanet, *ibid. art.* 10. de quo Nauar. *de oratione cap.* 10. *num.* 9. *vsque ad num.* 18. Suarez *eo cap.* 27. *num.* 22. *vsque ad* 27. vide infrà in notis.

11. Post constitutionem Pij V. positam in principio Breuiarij Romani, nulli licet aliquid mutare, addendo, vel minuendo aliquid de diuino officio, *ibid. art.* 11. de quo Suarez *tom.* 2. *de Religione, lib.* 4. *cap.* 11. *n.* 6. *& seqq.*

Qui *eo num.* 6. docet cum D. Antonin. 4. *part. tit.* 13. *cap.* 4. §. 2. Tabien. *num.* 16. Armilla *num.* 13. Nauarr. *cap.* 27. *num.* 217. posse prælatum ordinarium ex causa rationabili dispensare in mutatione officij. Quod debet intelligi in vna, vel altera occasione, dummodo officium dicatur, & mutatio non sit grauis totius

totius Breuiarij, nec dispensatio fiat permanenter per modum legis, vt tali, vel tali die dicatur Officium aliter, quàm in Romano Breuiario præscriptum est, id enim non potest fieri absq; Papæ facultate, & auctoritate. Sed adhuc nullo pacto id licere, etiam pro vna, vel altera vice existimo, quia non potest nouum Officium, vel diuersum à suo introducere, vt bene notat Portel *verb. Horæ Canonicæ num. 7.*

12. Qui ex priuilegio potest recitare secundùm diuersa Breuiaria, recitans horas vnius diei iuxta formam vnius ex illis, non tenetur ad recitandum aliquam ex Horis secundùm formam alterius, etiamsi Officium præcedentis diei per istud recitauerit, *ibid. art.* 12. de quo Nauarr. *de oratione, cap. 7. num. 7. & cap. 20. num. 69.*

13. Religiosus non addictus Breuiario Romano extrà Chorum, potest recitare iuxta Romanum absque licentia prælati, Pius enim V. tantùm loquitur de Horis dicendis in Choro, quas addictis alij Breuiario non licet inibi dicere absque consensu prælati, & maioris partis Capituli, *ibid. art.* 13. *& in addit. summ. tom. 3. cap.* 195. *num.* 2. de quo Nauarr. *lib. 3. consil. tit. de celebr. Missæ, cons.* 15.

14. Addicti Breuiario Romano tam clerici sæculares, quàm Regulares, non tenentur dicere in Choro, vel extra Chorum Officium defunctorum, Psalmos Pœnitentiales, & Canticum Graduum, etiam vbi vigebat consuetudo ea recitandi: quia Pius V. ab hac exemit obligatione recitantes iuxta suum Breuiarium Romanum. Quod etiam ad Moniales addictas ipsi Breuiario Romano, præcipuè ad Claristas sub cura Fratrum Minorum degentes, extenditur. Officium tamen paruum B. Mariæ Virginis recitare tenentur omnes Ecclesiæ, vbi in Choro dici consueuerat, iuxta mentem, & declarationem eiusdem Pij V. *ibid. art.* 14. *&* 15. *& dicto loco addit. summ. num.* 4. de quo Suarez *d. lib. 4. cap. 25. n. 7. & seqq.* Villalobos 1. *p. summ. tract. 24. diff. 6. n. 3.*

15. Fratres Minores, & Moniales sub eorum cura degentes, possunt recitare Officium Corporis Christi sub ritu semiduplici omnibus feriis quartis extra tempus Quadragesimæ, & Aduentus, dummodo non sint impeditæ aliquo festo nouem lectionum, ex indulto Pij V. anno Domini 1508. & extat apud Bullarium, *ibid. art.* 16.

16. Item ex alio indulto Pauli V. anno Domini 1609. iidem Fratres, & Moniales possunt facere Officium de immaculata Conceptione beatæ Virginis Mariæ sub ritu semiduplici, quod incipit, *Sicut lilium*, &c. omnibus Sabbathis festo

nouem lectionum non impeditis, *addit.summ.loco cit.n.6*. Vbi licèt Auctor resoluerit, posse recitari dictum Officium Conceptionis, etiam in Aduentu, & Quadragesima: quia id sine limitatione in dicto priuilegio indultum est, postea tamen contrarium fuit declaratum per suam Sanctitatem, & ita vsus obtinet, vt in Aduentu, & Quadragesima nõ fiat dictum Officium Conceptionis. Imò & nunc ex declaratione Congregationis sacrorum Rituum in Sabbathis quatuor temporum anni idem prohibetur, ne scilicet fiat Officium de Conceptione.

Item idem Dominus Paulus V. concessit anno Domini 1619. eisdem Fratribus Minoribus, vt semel in quolibet mense prima die non impedita festo nouem lectionum possint dicere Officium de sacris Stigmatibus B.P.N. Francisci, sub ritu semiduplici, extra Aduentum tamen, & Quadragesimam. Qui Pontifex etiam concessit toti Ecclesiæ, vt possint celebrare festum præfatum de sacris Stigmatibus sub ritu duplici die 17. Septembris, vt habetur in fine Breuiarij Romani. vbi officium pro omnibus Ecclesiasticis approbatum extat.

Bullar. orac. 21. Sixti 4. Sixtus IV. concessit, quòd Fratres Minores possint dicere commemorationes omnium Sanctorum Ordinis sub vna Antiphona, extat in Bullario inter viuæ vocis oracula dicti Sixti, & ita solet dici in aliquibus Prouinciis illa Antiphona: *Vos Sancti Dei inclyti*, &c. pro commemoratione dictorum Sanctorum, vt fit apud S. Iacobi sanctam prouinciam.

17. Religiosus Ecclesiæ sæculari perpetuò præfectus, tenetur seruare ritum ipsius Ecclesiæ in recitando, si verò ad tempus præest, ritum sui Ordinis, & Breuiarij seruet, excepto quòd Missam maiorem celebrare debet secundùm ordinem, & ritum talis Ecclesiæ. Hoc tamen fallit in Fratribus Ordinis Prædicatorum, qui etiam ad tempus translati ad Ecclesiam parochialem possunt se conformare Officio, & Breuiario ipsius Ecclesiæ, vt habetur in eorum Constitutionibus, *ibidem.art.17.& citato loco addit.num.7*. Idem docet citatis Goffredo, Hostiensi, & nostro Auctore cum aliis, Sanchez *lib.6.decalog.cap.6.n.38*. Miranda *tom.1.q.37.art.18*. vide in simili Suarez *d.lib.4.cap.28.num.5*.

Bullar. orac. 26. p.274. 18. Leo X. concessit Fratribus Minoribus occupatis, vt possint anteponere, vel postponere Officium diuinum, dicendo Matutinum vespere ante mediam noctem, & alias horas de *Bullar. orac. 2. & 17. Pij 5. & orac. 17. Leo X.* mane vsque ad vesperas inclusiuè, etiam si occupatio non sit multum necessaria, credentes se deuotiùs, & quietiùs tunc dicturos. Ad hæc Pius V. concessit, quòd Fratres sine scrupulo possint dicere Matutinum ante Solis occasum. Item quòd ratione

tione itineris vel alterius occupationis possint dicere totum Officium de manè vsque ad Completorium inclusiuè, credentes maiori cum deuotione tunc dicturos. Quæ omnia extant apud Bullarium, inter viuæ vocis oracula Leonis X. *ib.art.*18. de quo vide Portel *verb. Hora Canonica n.*9.vbi docet, quocunque anni tempore posse dici Matutinum ab hora quarta Vespertina, omni secluso priuilegio, & idem videtur innuere Suarez *d.lib.*4.*cap.* 24.*n.*3. dummodo officium diei præcedentis iam fuerit recitatum,clariùs Villalob.*d.tract.*24.*dif.*12.*n.*5. cum D.Thom.*quolibet.*5.*art.vlt.ad* 1.& Azor 1.*p.l.*10.*c.*9.*q.*5.

19. Fratres Minores recitantes horas Canonicas per librum consequuntur remissionem dimidiæ partis peccatorum illa die commissorum qua dictum officium soluerent. Ita concessit idem Leo X. apud Bulllarium, *ibid.art.6*. *Bullar. orac.* 73. *Leo X.*

20. Anteponere, vel postponere priuatim Officium diuinum sine causa est peccatum: at ob honestas occupationes matutinas horas vespere præcedenti, & mane vsque ad nonam inclusiuè, & post meridiem reliquum recitare non est peccatum, sed potiùs meritum, etiam secluso quocunque priuilegio, melius enim est anticipare laudes Dei, quàm postea per alios actus impedire. Vnde consuetudo antiqua aliquarum Ecclesiarum Cathedralium, & insigniorum monasteriorum dicendi Matutinum publicè, & solemniter in choro illico post Completorium, ad Solis occasum non est reprobanda, nec reprobari potest. Aduerte tamen, quòd non conceditur facultas occupatis,vt de mane recitent Completorium, licèt ob honestas occupationes recitare liceat vsque ad Vesperas: quia illa hora Completorij instituta fuit ad finem diei, indecens verò videtur eam dicere ad ortum Solis,*ibid. d.art.*18. *& dicto loco ad dict. sum. num.*8. *&* 9. de quo D. Thom. *quodlib.*5.*art.*28. Nauar. *cap.*3. *de Horis Canon.* Azor *lib.*10. *inst. moral. cap.*9. *quæst.*3.4.5.*&* 8.*tom.*1. Villalobos *tom.*1.*sum. tract.*24.*diff.*12. *num.*3.

21. Fratres Laici apud nos Minores non possunt ad clericatum promoueri absque consensu generalis Ministri, aut Capituli generalis tantùm, & non sufficit licentia Commissarij generalis familiæ,vt statutum est in Capitulo generali Lugdunensi, virtute cuiusdam indulti Leonis X. Promoti autem, etiam vsque ad Sacerdotium absque tali licentia, omni honore clericali priuandi sunt, nec permittendi Canonicum Officium clericorũ persoluere,sed ad merum statum laicalem omninò reducendi sunt, Officiũ Laicorum recitantes,vt in d.constitutione Leonis X. habetur, de qua in compendio Minorum

verb. laici Fratres §.5. Auct. *ibid. art.* 19. *& citato loco addit. summæ cap.*194.*n.*13. de quo Suarez *dict. lib.*4. *cap.*17. *num.*7. Azor *tom.*1.*instit. moral. lib.*10.*cap.*6.*quæst.*7.*&* cum eo Villalob. *dict. tract.*24. *diff.*9.*n.*11. Qui docent talem Fratrem solutum esse ab obligatione recitandi diuinum Officium, sed non declarant an teneatur dicere aliud officium, scilicet Laicorum, at id clarè docet cum Auctore Portel *verb. Hora Canonicæ, num.*4.

22. Religiosi professi, etiam sacris non initiati, & Moniales ad chorum destinatæ tenentur ad recitationem horarum Canonicarum, etiam priuatim, ratione status regularis: quia constituti sint in statu Ecclesiastico irreuocabili, & omninò ad matrimonium impedito, & choro addicti. Fratres verò Minores ad id insuper tenentur ex vi suæ regulæ præcipientis, vt clerici faciant diuinum Officium secundùm ordinem Romanæ Ecclesiæ, ad quod semper adstringuntur, etiam si pro culpis eiiciantur à religione, sicut ad idem tenetur clericus degradatus; quia taliter eiecto vel degradato non debet patrocinari sua culpa. *ibid. art.* 2. *& dict. cap.*194.*addit. n.*12. pro degradatis videatur Sanchez *lib.*8.*de matrim. disp.*8.*n.*11.

Vide etiam Caietan. *verb. Hora Canonica.* & ibi Syluest. *q.*2. Nauarr. *de oratione cap.*7.§.4. Durand. *lib.*3.*de ritibus cap.* 22. *num.*5. Panormitan. & Canonista, *cap. licet de voto, & cap.*1. *de celebrat. Miss.* quos & alios plures refert Suarez *dict. cap.*17.*n.*1. *& sequentibus*, Azor *tom.*1.*lib.*10.*cap.*6.*q.*1. *&* 2. qui omnes docent obligationem hanc recitandi in religiosis fundari in consuetudine præscripta. Idem tenet Villalobos *dicta difficul.* 9.*n.*4. & quoad Moniales destinatas ad chorum docent Azor *dict. quæst.*1. Suarez suprà *num.*2. & moderni communiter cum Turrecremata *in cap. Eleuterius dist.*91.*initio, art.*10. Villalobos suprà *num.*5. asserit, ea recitandi obligationi ligari Moniales in choro, seu in communitate ex consuetudine, qua non existente (addit *num.*7.) nec illas, nec Fratres iuuenes sacris non initiatos apud alias religiones (excepta nostra) ad id priuatim non teneri: quia id nullibi in iure inuenitur præceptum. Et quantum ad eiectos à religione, & ad triremes condemnatos, idem cum Auctore tenet Suarez vbi suprà *num.* 9. *in fine.*

23. Moniales gaudent omnibus priuilegiis, & facultatibus concessis Fratribus circa recitationem diuini officij. Moniales autem Sanctæ Claræ nescientes dicere Officium diuinum satisfaciunt dicendo officium Laicarum de iudicio Prælatorum, vel Abbatissæ, vt habetur in Compendio Minorum *verb.*

verb. Moniales §.3. Idem concessit Pius V. pro Fratribus clericis nondum sacro ordine initiatis, qui si ob imperitiam nesciunt recitare Officium diuinum perfectè, & integrè, dum hoc iudicatum fuerit à suis superioribus, satisfaciunt suæ obligationi, dicendo Officium Laicorum. Extat apud Bullarium inter viuæ vocis oracula Pij V. *ibid. art.* 20. *&* *tom.*3. *quæst.*6. *art.*6. de quo Villalobos *dict. diff.*9.*n.*6. Portel *verb. Horæ Canonicæ, num.*3. *Bullar. Orac.*1. *&* 19. *Pij V.*

24. Fratres, & Moniales possunt recitare de Sanctis, & aliis festiuitatibus suorum Ordinum à Sede Apostolica approbatis, vel approbandis, & in religione receptis, iuxta formam à Breuiario reformato præscriptam, omissis aliis sanctis, seu festis occurrentibus. Huic tamen priuilegio possunt priuatim renunciare, recitando de sanctis Kalendario Romano contentis, relictis sanctis suorum Ordinum, secus in communi: quia nemini licet renunciare priuilegio tangenti ius publicum, seu ius tertij, scilicet Ordinis, cui concessum est. *ibid. art.*21. ad quod in simili vide Suarez *dict. lib.*4. *cap.*28. *num.*9. & dicenda infrà *num.*32.

Notæ.

25. De attentione requisita ad recitationem diuini Officij, de qua suprà *num.*2. luculenter satis agit Miranda suprà *dicta quæst.*37. *art.*11. vbi post multa ibi congesta, tandem concludit *concl.*5. Præceptum recitandi horas Canonicas sufficienter adimpleri ab eo, qui in initio orationis attendit ad id, quod agit, nec postea voluntariè, seu consultò se diuertit, aut attentionem interrumpit. Quæ sententia, inquit, est Diui Thom. 2. 2 *quæst.*83 *art.*13. *in corpore, & in solut. ad tertium.* Soti *lib.*10. *de iust. quæst.*5. *art.*5. *concl.*7. Nauar. *libro de orat. cap.*13. *& seqq.* de concessione verò Leonis X. suprà *eodem num.*2. relata, circa defectus occurrrentes in officio diuino, tradit ipse Miranda suprà *art.*12. nihil in ea vltra ius commune concedi, multum tamen conferre ad remouendos scrupulos, & pacandas conscientias Fratrum; vel etiam ad supplendam, seu tollendam obligationem supplendi sub pœna, saltem venialis peccati, defectus commissos, qui non excedunt culpam venialem. De quo etiam vide Nauarr. *de oratione cap.*10. *num.*84. *& sequentib. & cap.*9. *à num.*18. Azor *tom.*1. *instit. moralium lib.*10. *cap.*11. *quæst.*1.2. *&* 3. Villalob. 1. *p. summæ tract.*24. *diff.*15. *num.*1. *& seqq.*

26. Ad quod etiam nota cum Sanchez *lib.*1. *decalogi c.*13. *num.*16.

*num.*16. eum qui horam Canonicam inceptam intermisit animo iterum incipiendi, satisfacere postea continuando. Idque extendit ad eum, qui ab initio habuit animum non satisfaciendi, sed totam horam repetendi, contra Azor *tom.*1.*instit.mor. lib.*10.*cap.*8.*quæst.*7. quia, inquit, intentio non satisfaciendi non impedit, quin verè præceptum impleatur, & sufficit quòd mutet propositum, & adiungat cætera. Atque ita tenet indistinctè Leonard. *lib.*2. *de instit.cap.*37.*dub.*10 *num.*59. Sancio adhæret Portel *in addi.ad dubia verb. Hora Canonica*, *num.* 5. & tenet etiam Villalobos 1.*part.summa tract.* 24. *diff.*15. *num.*10.

27. Circa *num.*10. Dum ex Auctore resoluimus dispensatum, seu absolutum à recitatione Officij diuini ob infirmitatem, vel similem causam non teneri ad aliquam partem horarum dicendam, etiam si commodè possit, nota quòd oppositum tenet Nauarr. *de oratione cap.*11.*n.*6. Sanchez *tom.*3.*de matrimon.lib.*9.*disp.*35.*n.*4. Soto *lib.*7.*de iust. quæst.*1.*art.*3. quos refert, & sequitur Villalobos 1. *p.summa tract.*24. *diff.*16.*n.*5. Distinguit tamen cum Nauarro, Azor *dict.lib.*10.*cap.*13.*quæst.* 4. & Leonard. *dicto cap.*37.*dub.*9.*num.*54. Nam si infirmus potest maiorem officij partem soluere, ad eam recitandam tenetur: si verò minorem partem tantùm, ad nihil obligatur, quia regulariter maior pars trahit ad se minorem, *cap.*1.*de his, quæ fiunt à maiore parte.l.quod maior pars.ff.ad municip.* Vnde qui non valet dicere maiorem partem horarum, ab omnibus absoluitur, nec est adstringuendus ad quamcumque dicendam, etiam si minima pars sit.

28. Sed hæc distinctio non placet Suario *tom.* 2. *de relig. lib.*4.*cap.*17.*n.*24. eámque multis exemplis, & rationibus improbat tandémque resoluit *num.*27. non sibi videri, veram esse generalem regulam negatiuam pro omnibus casibus, & impedimentis, nempè vt qui non potest maiorem partem, seu pensum totius officij soluere, ad nullam teneatur. Ac ideo ad modum infirmitatis impedientis recitare attendendum esse iudicat. Nam si peculiariter impedit recitationem alicuius horæ Canonicæ ob difficultatem in ea dicenda, vt v. g. in matutino propter debilitatē visus, & capitis, & illa difficultas in aliis horis non sentitur, sed commodè dici possunt, non censetur legitima excusatio quoad eas horas, siue illæ sint plures, siue pauciores. At verò si infirmitas pensum diuini officij indefinitè impediat, vt est febris grauis, vel quid simile, tunc non est nimis religiosè, seu scrupulosè ea licentia restringenda, nec inquirendum, an infirmus valeat vnam, vel alteram horam dicere: excusatio

excuſatio enim illa ex ſe indefinita æquipollet vniuerſali, & ita conſuetudo optima legum interpres hanc legem interpretatur: & fortaſſis quia eſt valdè difficile in huiuſmodi caſibus attingere punctum in iudicando, quid poſſit homo facere, vel non facere ſine graui incommodo. Atque ideò ſatis eſſe cenſetur, officium ſine notabili ſalutis incommodo dici non poſſe. Hæc Suarez. Per quod ſententia noſtri Auctoris magis illuſtratur, ac temperatur, ſicque temperandam fore exiſtimo.

Temperatur ſententia Auctor.

29. Ex quibus deducit Suarez ſuprà *num.* 28. quòd clericus, vel religioſus quartana diuturna, vel leui tertiana laborans tenetur recitare horas in tempore habili quæ commodè dicere potuerit, ex Nauar. *dict. cap.* 11. *num.* 3. idque anteponendo, vel poſtponendo inſtante neceſſitate, dummodo antepoſitio non noceat notabiliter accelerando febris acceſſionem, quæ ſperatur: vel poſtpoſitio, & concurſus omnium horarum in vnum tempus ſit nimis grauis. Quod prudentis, & timorati iudicio prælati, ſi dubium adſit, relinquitur.

30. An autem cæcus habeat ſufficientem excuſationem non recitandi diuinum Officium? Oſtendit ipſe Suarez *dicto cap.* 27. *à n.* 14. vbi varias ſententias pro vtraque parte refert. Et pro negatiua, nempe quòd non excuſetur, adducit Nauar. *dict. cap.* 11. *num.* 13. Graffis *lib.* 2. *deciſ. cap.* 53. *num.* 4. Azor *tom.* 1. *inſt. moral. lib.* 10. *cap.* 13. *quæſt.* 4. & pro parte affirmante, quòd excuſetur à recitando, Armilla, *verbo, Hora num.* 16. Tolet *lib.* 1. *inſtruct. c.* 14. & tandem reſoluit, quòd ſi memoriter, vel cum ſocio commodè poteſt recitare, ad id tenetur, ſi poteſt ſine magna difficultate, vel ſine magno ſumptu iuxta perſonæ qualitatem ſocium habere: & in his duobus concordat cum Nauarro. Cum quo etiam addit, ſacerdotem, qui pinguem præbendam poſſidet, & cum famulo, vel Capellano recitare ſolebat, cùm eſſet ſanus, non excuſari à recitando, eo quòd cæcus fiat, ſi ita facile id facere poteſt, ac antea faciebat. Quod quidem mihi multum placet.

31. De præbendato verò, vel beneficiato cæco reſoluit ibidem Suarez *num.* 15. ſi aliud impedimentum non habeat, non excuſari à reſidentia, ſeu aſſiſtentia in choro; ſatisfaciet tamen dicendo quod commodè potuerit: & tandem *num.* 16. concludit, clericum non teneri propter defectũ memoriæ dicere cum ſocio ſuo, & audire alienos verſus: ſecus de beneficiario, qui culpabiliter abeſt à choro in tempore obligationis, & ſine legitimo impedimento, qui quidem non excuſatur à culpa graui, ſi neque in choro, neque extra chorum dicat officium, ſaltem illo modo, ſi aliter dicere non poteſt.

32. Si

32. Si autem cæcus sit simul, & surdus, solùm memoriter tenetur recitare quantum memoria iuuare potest, quia is non potest auxilio socij vti, vt patet manifestè. Secus si surdus tantùm sit, & non cæcus, quia cùm per se solus possiit legere, ac officium dicere, surditas sola nullam secum fert excusationis causam, siue seipsum dicentem audiat (quod fortasse ita semper contingit) siue non audiat: nam satis est, vt mente attendat, & aduertat quid, & quomodo dicat; præceptum enim non obligat per se ad audiendum, sed ad dicendum. Dixi *Surditas sola*, quia si aliunde adsit legitimum impedimentum, nec solus dicere potest, non est obligandus ad recitandum cum socio, quem non potest audire. Quod procedit, etiam si clericus non sit omninò surdus, sed ita surdaster, vt non possit nisi cum magna difficultate, & vociferatione socij audire. Ita Suarez suprà *num.* 17. Vbi adiungit *num. sequenti*, surdum præbendatum non excusari ab assistentia chori, quanuis cæcus sit, quia tale beneficium obligat ad eam assistentiam principaliter, per accidens verò est, quod non possit percipere sensibus quæ aguntur, vel dicuntur.

33. Circa *num.* 13. dum resoluimus cum Auctore, non addictum Breuiario Romano extra chorum posse recitare iuxta ritum Romanum absque prælati licentia, idem docet Caiet *verbo, Horæ.* Sed Suarez *dicto lib.* 4. *cap.* 23. *num.* 9. oppositum tradit, nempe non licere vnicuique priuata actoritate vti Breuiario Romano, relicto suo proprio, propter verba Pij V. posita in sua Bulla, ibi; *si fortè hoc nostrum magis placeat, dummodo Episcopus, & vniuersum Capitulum in eo consentiant, vt id in choro dicere, & psallere possint, permittimus.* idémque videtur innuere Azor *tom.* 1. *inst. moral. lib.* 10. *cap.* 11. *quæst.* 1. *in fine.* Neque id probare particulam illam, *in choro*, asserit Suarez, quia insinuari videtur ad vsum chori tantùm requiri consensum Episcopi, & capituli, non verò ad priuatam recitationem: quia, inquit, estò ex illis verbis immediatè non colligatur, esse necessarium talem consensum ad vsum priuatum, colligitur nihilominus mediatè: Nam Pius V. nil innouat in Ecclesiis excepis in sua Bulla, nisi voluntariè ea innouatio, seu mutatio ab ipsis fiat, ac per consequens ibi relinquitur integrum, ac in sua vi ius commune: ius autem decernit vt in recitando singuli suam Matricem, vel Ordinem sequantur *cap. de iis, cap. placuit, dist.* 12. ergo, &c.

Defenditur sententia Auctoris.

34. Sed hæc instantia nil vrget contra nos, nec nos mouere debet à sententia Auctoris deserenda. Nam in eo *cap. de iis*, apertè fit sermo de recitatione diuinij Officij publica, quæ præcipitur

Præcipitur ibi vniformiter seruari ab omnibus prouinciis, conformando se cùm sua Metropolitana sede, vt apertè deducitur ex illis verbis textus, ibi, *cætera officia publica, &c.* Vnde non est cur id ad priuatum vsum extendamus; fauores enim ampliari, odia conuenit restringi, ex regula iuris vulgata. Et ita tenet Portel, *verbo*, *Hora Canonica num. 6.* post Caietanum *loco suprà citato*, & innuit Miranda *tom.* 1.*quæst.*37.*artic.* 13. vbi in simili resoluit, posse nos Minores extra conuentum recitare cum Monachis aliarum religionum per sua breuiaria virtute concessionis Innocentij IV. id indulgentis, quam non reuocari per Bullam Pij V. ibi asserit, ergo meliùs poterit addictus alij Breuiario, Romano ritui priuatim se conformare. Quapropter Suarez *dicto num.9. in fine*, quasi temperans suam sententiam, addit, quòd non auderet peccati mortalis arguere eum, qui priuatim ita recitaret relicto sui breuiarij ritu proprio.

35. De obligatione recitandi horas Canonicas, quam habent beneficiati ratione beneficij Ecclesiastici, etiam si nullus alius titulus intercedat, vide *c. si quis presbyter.*92.*dist.* & Concilium Lateranense sub Leone X. *sessione* 9. in Bulla reformationis, sub titulo, *reformationes Curiæ.§.statuimus*. vbi priuantur fructibus beneficiorum illi, qui Officium diuinum non dicunt, quam constitutionem confirmaui, & auxit Pius V. sua speciali constitutione 138. in Bulla. Rom. de quo agit Auctor *tom.*1.*summa cap.* 140.*num.*3.4. *& sequentibus*, *& in addit. tom.*3.*cap.*194. & latè tradit Suarez *tom.*2. *de religione lib* 4.*de horis Canonicis cap.*18.*per totum*, vbi *num.*7. resoluit, ad multiplicationem beneficiorum non multiplicari obligationes recitandi diuinum Officium. idem docet Villalob. statim citandus *n.*18.*& cap.*19.*num.*4.*& sequentib.* idem Suar. tradit cum Caiet. *in summa, verbo, Hora*, Soto *lib.*7. *de iustit.q.*5.*a.*3. Armilla, *verbo, Hora.n.*1 titulum, & beneficium non sufficere ad obligationem recitandi pro eo tempore, quo nec recipiuntur fructus, nec expectantur. Idem docet Auctor *d.tom* 3.*c.*194.*n.* 6. Villalobos 1.*p.summa tract.*24.*diff* 8.*n.*2 *& num.*5. id limitans Suarez adiungit, teneri ad recitandum eum, qui volens, ac sciens beneficium accipit, cuius fructus recipiat alter: secus verò si per illum non stat, & cum hac limitatione idem tenent Ledesma *in* 4.*p.*2.*q.*16.*a.*4.*dub.*5. Aragon 2.2.*q.*83.*a.*12. Corduba *in summa q.* 186. quos refert, & sequitur Auctor *dict. cap.*194.*num* 5. Villalobos suprà *num.*11. vbi addit, teneri ad recitandum eum, qui recipit distributiones quotidianas, & potest sumi ex Syluestro, *verbo*, *Hora*, *quæst.*2.*dicto* 2. tradit

tit.de Euchar.c.19.post 9.concl. Miranda *tom.1.q.40.art.10.&* 11.Portel *verb. Missa,n.3.& 4.* Villal.*d.tract.8.diff.22.num.5. & seq.*

Bullar. Bull. 13. Alex. 6. Pro quo nota, quòd Alexander VI. apud Bullarium concessit Monachis S.Benedicti in monasterio B. Mariæ de Monte Serrato, vt possint celebrare Missas in suo monasterio duabus horis immediatè post mediam noctem, quod est magnum priuilegium.

2. Imò aliqui probabiliter tenent, quòd potest Missa inchoari infra horam post meridiem, dummodo vnius horæ tempus non excedatur, in aliquo casu necessitatis, quando scilicet, causa est legitima, & non regulariter, sed raró fiat, & hoc de iure communi, omni excluso priuilegio. Quod alij vltrà extendunt ad horam tertiam post meridiem, in qua Missam inchoari posse dicta causa interueniente intrepidè affirmant, *ibid.art.2.* de quo Nauarr.*cap.25.n.85. & de orat.cap.21.n.22.* Durand.*in 4.dist.13.q.2.* Miranda *d.art.11.* Villalob. *d.diff.22.n.1.* Portel *n.4.& in addit.ad dubia,verb.Missa,n.6.*

Bullar. orac. 54. Leon. X. pag.731. Bullar. Bull. 11. Eugen. 4. num.6. & orac. 26. pag. 252. Bull. 22. Gregor.13. num. 2. Pro quo vide apud Bullarium viuæ vocis oraculum Leonis X. in quo concedit, posse Fratres celebrare illico post Matutinum, & post meridiem, præsertim diebus, quando est de audienda Missa præceptum, & de via veniunt, & non possunt ante meridiem applicare ad locum, vbi commodè Missam audiant, aut honestè celebrent. Item Eugenius IV. apud idem Bullarium concessit, quòd Fratres possint celebrare Missam vsque ad Nonam inclusiuè sine scrupulo conscientiæ. Pro quo extat etiam alia Bulla Gregorij XIII. concedentis Patribus de Societatis Iesu infra horam post meridiem celebrare itineris, vel alterius impedimenti causa de licentia Generalis. Vide Portel *dict.num.3.* Villalobos suprà *num.6.& 10.* Soto *lib.5.de iustit. quæst.5.art.3.*

3. Prouinciales, sicut & Episcopi possunt dispensare iure communi attento, vt causa legitima interueniente possint sibi subditi sacrum facere ante auroram, vel post meridiem, idémque possunt prælati inferiores in absentia superiorum. At ex indulto citato Leonis X. bene possunt Fratres, præsertim instante necessitate, celebrare post mediam noctem ante finitum Matutinum in choro, vel etiam ipso Matutino ab eis priuatim non recitato. Ita debet intelligi, & interpretari dictum priuilegium: nam secundùm Soti opinionem probabilem, & receptam non obligat recitatio matutinalis ante Missæ celebrationem, præsertim instante necessitate, *ibid.art.3.* de quo Soto *in 4. dist.13.quæst.2.art.2. & lib.10.de iustitia, quæst.5. art.4.*

Nauar.

Nauar. *de oratione cap.3. num.70.* Suarez 3. *part. disput.* 82. *sect.1. quæst.5. colum. 1.pagin.* 12. Idem docet P. Miranda *dict.art.10.concl.2.* Portel *dict.num.4.* Villalobos *dict. difficult. 22.num.9.*

An autem Missa possit dici extra Ecclesiam in altari portatili, vide suprà *de altaribus num.4.& 5.* vbi resoluuntur *art.4. & 5.dicta quæst.43.*

4. Licet Episcopi non obstante Concilio Tridentino habeant potestatem concedendi licentiam in casu necessitatis, vt in loco honesto extra Ecclesiam fiat sacrum per modum dispensationis, hæc tamen facultas, seu potestas non communicatur Prælatis regularibus habentibus iurisdictionem quasi Episcopalem, nullo priuilegio Apostolico eos patrocinante: quia hæc dispensatio est quid muneris Pontificalis, sicut & deputatio oratorij priuati ad Missam celebrandam, ad quod nō extenditur iurisdictio dictorum Prælatorum *ibid. ar.6.* de quo Suarez vbi suprà *disp.* 81.*sect.2.& 4.part.* 1216.*col.2.* Miranda *dict quæst.40.art.9.* Nauar.*cap.25.n.82.* Soto *dist.13. q.2.art.2.* Syluest.*verb. Missa 1.q.5.* quos refert & sequitur Villalob.*sup. diff.23.num 2.& 3.*

Trid. sess. 22. decret. de obserat. & euit. in Missa.

5. Audientes Missam in Festis, & Dominicis diebus apud Ecclesias regularium, satisfaciunt præcepto Ecclesiastico, ex concessione Leonis X. & declaratione Pij V. in quadam Bulla edita in fauorem religiosorum, de qua in Bullario, & tenet vsus, & generalis consuetudo totius Ecclesiæ, quod & confirmauit Clemens VIII.& refertur in eodem Bullario. Nec cogendi sunt seculares ab Episcopis per censuras Ecclesiasticas, vt Missam audiant in suis parochiis. Concilium enim Tridentinum non dicit,vt præcipiant,sed solum,vt moneant,quod necessitatem non importat,nec Episcopi possunt hanc generalem consuetudinem tollere,nec Concilium eam tollit,tanquam iam toleratam,approbatam, & tam vtilem omnibus Christi fidelibus. Possunt tamen compelli regulares, vt in diebus Dominicis, in Missa maiori annuncient populo festa & ieiunia obseruanda in Hebdomada sub præcepto, ex mente dicti decreti Tridentini,& ita obseruari se vidisse testatur Auctor in Regno Portugalliæ, *ibidem art.7.* de quo Suarez *tom,3. disp.88.sect. 2. in dub. circa secundam Missæ diuisionem* Azor *inst. moral. 1.p.lib. 7.c.6. q.4.5. & 6.* Nauar. *in summ. c.21.n.5.* Barbosa *in remiss.ad dictum decretum Trid.num.8.* refert ex Zerola,sacram Cardinalium congregationem censuisse,*non posse Episcopum cogere populum mulctis & pœnis, etiam casu notablis negligentiæ, aut contumaciæ ire ad audiendam Missam in parochia sua.* Idem

Bullar.Bul. 22. Leo X. & bull. 7. Pij V. nu. 20. Ante Bullas Clement.8. §. in eodem 4. in ordine. Trid.d. decret. de obser.& euit. in Missa.

verb. laici Fratres §.5. Auct. *ibid. art.* 19. *& citato loco addit. summa cap.*194.*n.*13. de quo Suarez *dict. lib.*4. *cap.*17. *num.*7. Azor *tom.*1. *instit. moral. lib.*10. *cap.*6, *quæst.*7. *&* cum eo Villalob. *dict. tract.*24. *diff.*9. *n.*11. Qui docent talem Fratrem solutum esse ab obligatione recitandi diuinum Officium, sed non declarant an teneatur dicere aliud officium, scilicet Laicorum, at id clarè docet cum Auctore Portel *verb. Hora Canonica, num.*4.

22. Religiosi professi, etiam sacris non initiati, & Moniales ad chorum destinatæ tenentur ad recitationem horarum Canonicarum, etiam priuatim, ratione status regularis: quia constituti sint in statu Ecclesiastico irreuocabili, & omninò ad matrimonium impedito, & choro addicti. Fratres verò Minores ad id insuper tenentur ex vi suæ regulæ præcipientis, vt clerici faciant diuinum Officium secundùm ordinem Romanæ Ecclesiæ, ad quod semper adstringuntur, etiam si pro culpis eiiciantur à religione, sicut ad idem tenetur clericus degradatus; quia taliter eiecto vel degradato non debet patrocinari sua culpa. *ibid. art.* 2. *& dict. cap.*194. *addit. n.*12. pro degradatis videatur Sanchez *lib.*8. *de matrim. disp.*8. *n.*11.

Vide etiam Caietan. *verb. Hora Canonica.* & ibi Syluest. *q.*2. Nauarr. *de oratione cap.*7. §.4. Durand. *lib.*3. *de ritibus cap.* 22. *num.*5. Panormitan. & Canonista, *cap. licet de voto, & cap.*1. *de celebrat. Miss.* quos & alios plures refert Suarez *dict. cap.*17. *n.*1. *& sequentibus*, Azor *tom.*1. *lib.*10. *cap.*6. *q.*1. *&* 2. qui omnes docent obligationem hanc recitandi in religiosis fundari in consuetudine præscripta. Idem tenet Villalobos *dicta difficul.* 9. *n.*4. & quoad Moniales destinatas ad chorum docent Azor *dict. quæst.*1. Suarez suprà *num.*2. & moderni communiter cum Turrecremata *in cap. Eleuterius dist.*91. *initio, art.*10. Villalobos suprà *num.*5. asserit, ea recitandi obligationi ligari Moniales in choro, seu in communitate ex consuetudine, qua non existente (addit *num.*7.) nec illas, nec Fratres iuuenes sacris non initiatos apud alias religiones (excepta nostra) ad id priuatim non teneri: quia id nullibi in iure inuenitur præceptum. Et quantum ad eiectos à religione, & ad triremes condemnatos, idem cum Auctore tenet Suarez vbi suprà *num.* 9. *in fine.*

23. Moniales gaudent omnibus priuilegiis, & facultatibus concessis Fratribus circa recitationem diuini officij. Moniales autem Sanctæ Claræ nescientes dicere Officium diuinum satisfaciunt dicendo officium Laicarum de iudicio Prælatorum, vel Abbatissæ, vt habetur in Compendio Minorum

verb.

verb. Moniales §.3. Idem concessit Pius V. pro Fratribus clericis nondum sacro ordine initiatis, qui si ob imperitiam nesciunt recitare Officium diuinum perfectè, & integrè, dum hoc iudicatum fuerit à suis superioribus, satisfaciunt suæ obligationi, dicendo Officium Laicorum. Extat apud Bullarium inter viuæ vocis oracula Pij V. *ibid. art.* 20. *& tom.*3. *quæst.*6. *art.*6. de quo Villalobos *dict. diff.*9.*n.*6. Portel *verb. Hora Canonica, num.*3. *Bullar. Orac.*1. *&* 19. *Pij V.*

24. Fratres, & Moniales possunt recitare de Sanctis, & aliis festiuitatibus suorum Ordinum à Sede Apostolica approbatis, vel approbandis, & in religione receptis, iuxta formam à Breuiario reformato præscriptam, omissis aliis sanctis, seu festis occurrentibus. Huic tamen priuilegio possunt priuatim renunciare, recitando de sanctis Kalendario Romano contentis, relictis sanctis suorum Ordinum, secus in communi: quia nemini licet renunciare priuilegio tangenti ius publicum, seu ius tertij, scilicet Ordinis, cui concessum est. *ibid. art.*21. ad quod in simili vide Suarez *dict. lib.*4.*cap.*28.*num.*9. & dicenda infrà *num.*32.

NOTÆ.

25. De attentione requisita ad recitationem diuini Officij, de qua suprà *num.*2. luculenter satis agit Miranda suprà *dicta quæst.*37.*art.*11. vbi post multa ibi congesta, tandem concludit *concl.*5. Præceptum recitandi horas Canonicas sufficienter adimpleri ab eo, qui in initio orationis attendit ad id, quod agit, nec postea voluntariè, seu consultò se diuertit, aut attentionem interrumpit. Quæ sententia, inquit, est Diui Thom. 2. 2 *quæst.*83 *art.*13. *in corpore, & in solut. ad tertium.* Soti *lib.*10. *de iust. quæst.*5.*art.*5.*concl.*7. Nauar. *libro de orat. cap.*13. *& seqq.* de concessione verò Leonis X. suprà *eodem num.*2. relata, circa defectus occurrentes in officio diuino, tradit ipse Miranda suprà *art.*12. nihil in ea vltra ius commune concedi, multum tamen conferre ad remouendos scrupulos, & pacandas conscientias Fratrum; vel etiam ad supplendam, seu tollendam obligationem supplendi sub pœna, saltem venialis peccati, defectus commissos, qui non excedunt culpam venialem. De quo etiam vide Nauarr. *de oratione cap.*10. *num.*84. *& sequentib. & cap.*9. *à num.*18. Azor *tom.*1. *instit. moralium lib.*10. *cap.*12. *quæst.*1. 2. *&* 3. Villalob. 1. *p. summæ tract.*24. *diff.*15. *num.*1. *& seqq.*

26. Ad quod etiam nota cum Sanchez *lib.*1. *decalogi c.*13. *num.*16.

num.16. eum qui horam Canonicam inceptam intermisit animo iterum incipiendi, satisfacere postea continuando. Idque extendit ad eum, qui ab initio habuit animum non satisfaciendi, sed totam horam repetendi, contra Azor *tom.1.instit.mor. lib.10.cap.8.quæst.7.* quia, inquit, intentio non satisfaciendi non impedit, quin verè præceptum impleatur, & sufficit quòd mutet propositum, & adiungat cætera. Atque ita tenet indistinctè Leonard. *lib.2. de instit.cap.37.dub.10 num.59.* Sancio adhæret Portel *in addi.ad dubia verb. Hora Canonica, num. 5.* & tenet etiam Villalobos *1.part.summa tract. 24. diff.15. num.10.*

27. Circa *num.10.* Dum ex Auctore resoluimus dispensatum, seu absolutum à recitatione Officij diuini ob infirmitatem, vel similem causam non teneri ad aliquam partem horarum dicendam, etiam si commodè possit, nota quòd oppositum tenet Nauarr.*de oratione cap.11.n.6.* Sanchez *tom.3.de matrimon.lib.9.disp.35.n.4.* Soto *lib.7.de iust. quæst.1.art.3.* quos refert, & sequitur Villalobos *1.p.summa tract.24. diff.16.n.5.* Distinguit tamen cum Nauarro, Azor *dict.lib.10.cap.13.quæst. 4.* & Leonard. *dicto cap.37.dub.9.num.54.* Nam si infirmus potest maiorem officij partem soluere, ad eam recitandam tenetur: si verò minorem partem tantùm, ad nihil obligatur, quia regulariter maior pars trahit ad se minorem, *cap.1.de his, quæ fiunt à maiore parte.l.quod maior pars.ff.ad municip.* Vnde qui non valet dicere maiorem partem horarum, ab omnibus absoluitur, nec est adstringuendus ad quamcumque dicendam, etiam si minima pars sit.

28. Sed hæc distinctio non placet Suario *tom. 2. de relig. lib.4.cap.17.n.24.* eámque multis exemplis, & rationibus improbat tandémque resoluit *num.27.* non sibi videri, veram esse generalem regulam negatiuam pro omnibus casibus, & impedimentis, nempè vt qui non potest maiorem partem, seu pensum totius officij soluere, ad nullam teneatur. Ac ideo ad modum infirmitatis impedientis recitare attendendum esse iudicat. Nam si peculiariter impedit recitationem alicuius horæ Canonicæ ob difficultatem in ea dicenda, vt v. g. in matutino propter debilitaté visus, & capitis, & illa difficultas in aliis horis non sentitur, sed commodè dici possunt, non censetur legitima excusatio quoad eas horas, siue illæ sint plures, siue pauciores. At verò si infirmitas pensum diuini officij indefinitè impediat, vt est febris grauis, vel quid simile, tunc non est nimis religiosè, seu scrupulosè ea licentia restringenda, nec inquirendum, an infirmus valeat vnam, vel alteram horam dicere: excusatio

excuſatio enim illa ex ſe indefinita æquipollet vniuerſali, & ita conſuetudo optima legum interpres hanc legem interpretatur: & fortaſſis quia eſt valdè difficile in huiuſmodi caſibus attingere punctum in iudicando, quid poſſit homo facere, vel non facere ſine graui incommodo. Atque ideò ſatis eſſe cenſetur, officium ſine notabili ſalutis incommodo dici non poſſe. Hæc Suarez. Per quod ſententia noſtri Auctoris magis illuſtratur, ac temperatur, ſicque temperandam fore exiſtimo.

Temperatur ſententia Auctor.

29. Ex quibus deducit Suarez ſuprà *num.* 28. quòd clericus, vel religioſus quartana diuturna, vel leui tertiana laborans tenetur recitare horas in tempore habili quæ commodè dicere potuerit, ex Nauar. *dict. cap.* 11. *num.* 3. idque anteponendo, vel poſtponendo inſtante neceſſitate, dummodo antepoſitio non noceat notabiliter accelerando febris acceſſionem, quæ ſperatur: vel poſtpoſitio, & concurſus omnium horarum in vnum tempus ſit nimis grauis. Quod prudentis, & timorati iudicio prælati, ſi dubium adſit, relinquitur.

30. An autem cæcus habeat ſufficientem excuſationem non recitandi diuinum Officium? Oſtendit ipſe Suarez *dicto cap.* 27. *à n.* 14. vbi varias ſententias pro vtraque parte refert. Et pro negatiua, nempe quòd non excuſetur, adducit Nauar. *dict. cap.* 11. *num.* 13. Graffis *lib.* 2. *deciſ. cap.* 53. *num.* 4. Azor *tom.* 1. *inſt. moral. lib.* 10. *cap.* 13. *quæſt.* 4. & pro parte affirmante, quòd excuſetur à recitando, Armilla, *verbo, Hora num.* 16. Tolet *lib.* 1. *inſtruct. c.* 14. & tandem reſoluit, quòd ſi memoriter, vel cum ſocio commodè poteſt recitare, ad id tenetur, ſi poteſt ſine magna difficultate, vel ſine magno ſumptu iuxta perſonæ qualitatem ſocium habere: & in his duobus concordat cum Nauarro. Cum quo etiam addit, ſacerdotem, qui pinguem præbendam poſſidet, & cum famulo, vel Capellano recitare ſolebat, cùm eſſet ſanus, non excuſari à recitando, eo quòd cæcus fiat, ſi ita facile id facere poteſt, ac antea faciebat. Quod quidem mihi multum placet.

31. De præbendato verò, vel beneficiato cæco reſoluit ibidem Suarez *num.* 15. ſi aliud impedimentum non habeat, non excuſari à reſidentia, ſeu aſſiſtentia in choro; ſatisfaciet tamen dicendo quod commodè potuerit: & tandem *num.* 16. concludit, clericum non teneri propter defectũ memoriæ dicere cum ſocio ſuo, & audire alienos verſus: ſecus de beneficiario, qui culpabiliter abeſt à choro in tempore obligationis, & ſine legitimo impedimento, qui quidem non excuſatur à culpa graui, ſi neque in choro, neque extra chorum dicat officium, ſaltem illo modo, ſi aliter dicere non poteſt.

32. Si

32. Si autem cæcus sit simul, & surdus, solùm memoriter tenetur recitare quantum memoria iuuare potest, quia is non potest auxilio socij vti, vt patet manifestè. Secus si surdus tantùm sit, & non cæcus, quia cùm per se solus possiit legere, ac officium dicere, surditas sola nullam secum fert excusationis causam, siue seipsum dicentem audiat (quod fortasse ita semper contingit) siue non audiat: nam satis est, vt mente attendat, & aduertat quid, & quomodo dicat; præceptum enim non obligat per se ad audiendum, sed ad dicendum. Dixi *Surditas sola*, quia si aliunde adsit legitimum impedimentum, nec solus dicere potest, non est obligandus ad recitandum cum socio, quem non potest audire. Quod procedit, etiam si clericus non sit omninò surdus, sed ita surdaster, vt non possit nisi cum magna difficultate, & vociferatione socij audire. Ita Suarez suprà *num.* 17. Vbi adiungit *num. sequenti*, surdum præbendatum non excusari ab assistentia chori, quamuis cæcus sit, quia tale beneficium obligat ad eam assistentiam principaliter, per accidens verò est, quod non possit percipere sensibus quæ aguntur, vel dicuntur.

33. Circa *num.* 13. dum resoluimus cum Auctore, non addictum Breuiario Romano extra chorum posse recitare iuxta ritum Romanum absque prælati licentia, idem docet Caiet *verbo, Hora*. Sed Suarez *dicto lib.* 4. *cap.* 23. *num.* 9. oppositum tradit, nempe non licere vnicuique priuata actoritate vti Breuiario Romano, relicto suo proprio, propter verba Pij V. posita in sua Bulla, ibi; *si fortè hoc nostrum magis placeat, dummodo Episcopus, & vniuersum Capitulum in eo consentiant, vt id in choro dicere, & psallere possint, permittimus*. idémque videtur innuere Azor *tom.* 1. *inst. moral. lib.* 10. *cap.* 11. *quæst.* 1. *in fine*. Neque id probare particulam illam, *in choro*, asserit Suarez, quia insinuari videtur ad vsum chori tantùm requiri consensum Episcopi, & capituli, non verò ad priuatam recitationem: quia, inquit, estò ex illis verbis immediatè non colligatur, esse necessarium talem consensum ad vsum priuatum, colligitur nihilominus mediatè: Nam Pius V. nil innouat in Ecclesiis exceptis in sua Bulla, nisi voluntariè ea innouatio, seu mutatio ab ipsis fiat, ac per consequens ibi relinquitur integrum, ac in sua vi ius commune: ius autem decernit vt in recitando singuli suam Matricem, vel Ordinem sequantur *cap. de iis, cap. placuit, dist.* 12. ergo, &c.

Defenditur sententia Auctoris.

34. Sed hæc instantia nil vrget contra nos, nec nos mouere debet à sententia Auctoris deserenda. Nam in eo *cap. de iis*, apertè fit sermo de recitatione diuinij Officij publica, quæ præcipitur

Præcipitur ibi vniformiter seruari ab omnibus prouinciis, conformando se cùm sua Metropolitana sede, vt apertè deducitur ex illis verbis textus, ibi, *cætera officia publica, &c.* Vnde non est cur id ad priuatum vsum extendamus; fauores enim ampliari, odia conuenit restringi, ex regula iuris vulgata. Et ita tenet Portel, *verbo, Hora Canonica num. 6.* post Caietanum *loco suprà citato*, & innuit Miranda *tom. 1. quæst. 37. artic. 13.* vbi in simili resoluit, posse nos Minores extra conuentum recitare cum Monachis aliarum religionum per sua breuiaria virtute concessionis Innocentij IV. id indulgentis, quam non reuocari per Bullam Pij V. ibi asserit, ergo meliùs poterit addictus alij Breuiario, Romano ritui priuatim se conformare. Quapropter Suarez *dicto num. 9. in fine*, quasi temperans suam sententiam, addit, quòd non auderet peccati mortalis arguere eum, qui priuatim ita recitaret relicto sui breuiarij ritu proprio.

35. De obligatione recitandi horas Canonicas, quam habent beneficiati ratione beneficij Ecclesiastici, etiam si nullus alius titulus intercedat, vide *c. si quis presbyter. 92. dist.* & Concilium Lateranense sub Leone X. *sessione 9.* in Bulla reformationis, sub titulo, *reformationes Curiæ, §. statuimus* vbi priuantur fructibus beneficiorum illi, qui Officium diuinum non dicunt, quam constitutionem confirmaui, & auxit Pius V. sua speciali constitutione 138. in Bulla. Rom. de quo agit Auctor *tom. 1. summa cap. 140. num. 3. 4. & sequentibus, & in addit. tom. 3. cap. 194.* & latè tradit Suarez *tom. 2. de religione lib 4. de horis Canonicis cap. 18. per totum*, vbi *num. 7.* resoluit, ad multiplicationem beneficiorum non multiplicari obilgationes recitandi diuinum Officium. idem docet Villalob. statim citandus *n. 18. & cap. 19. num. 4. & sequentib.* idem Suar. tradit cum Caiet. *in summa, verbo, Hora*, Soto *lib. 7. de iustit. q. 5. a. 3.* Armilla, *verbo, Hora. n. 1* titulum, & beneficium non sufficere ad obligationem recitandi pro eo tempore, quo nec recipiuntur fructus, nec expectantur. Idem docet Auctor *d. tom 3. c. 194. n. 6.* Villalobos *1. p. summa tract. 24. diff 8. n. 2. & num. 5.* id limitans Suarez adiungit, teneri ad recitandum eum, qui volens, ac sciens beneficium accipit, cuius fructus recipiat alter: secus verò si per illum non stat, & cum hac limitatione idem tenent Ledesma *in 4. p. 2. q. 16. a. 4. dub. 5.* Aragon *2. 2. q. 83. a. 12.* Corduba *in summa q. 186.* quos refert, & sequitur Auctor *dict. cap. 194. num 5.* Villalobos suprà *num. 11.* vbi addit, teneri ad recitandum eum, qui recipit distributiones quotidianas, & potest sumi ex Syluestro, *verbo, Hora, quæst. 2. dicto 2.* tradit

etiam idem Suarez *num.7.* beneficium ante acquisitam possessionem non obligare ad recitandum Officium diuinum ratione solius tituli,nisi per beneficiarium stet habere illam. Idé apertè supponunt Maior *in 4. dist.12.q.6. ad 9.* & ex professo docet Flaminius *lib. de resignat. benefic.q.9.num.15.* & iudicat probabile Azor *lib.10.inst. moral.c.4.q.7. tom.1.*& docet Auct. *dict.num.6.in fine.*

36. An verò post titulum, & pacificam possessionem beneficij statim quis teneatur recitare, licèt statim fructus non percipiat,dummodo speret percipere, ostendit Auctor vbi proximè *num.7.* Villalob. *sup. n.* 13. idem docet cum communi ferè omnium DD. consensu Suarez suprà *cap.* 20. citans Nauar. Turrecrematam,Paludan. Cordubam,Syluestrum, Medinam,& Toletum *lib.2.sua instruct. c.14. in fine.*

37. Beneficiatus non recitans post sex primos menses ex culpa sua, tenetur ad restitutionem fructuum, vt cum Nauar. *in summa, c.25.n.122.& de oratione c.7. num.32.* tradit Auctor *dict. c.194.n.8.* Secus si intra dictos sex menses non recitet. Vbi in fine addit, non excusari à mortali qui scit recitare, & non recitat,& idem docet Villalobos suprà *dicto tract.24. diff. 27.n.4.*de quo latè agunt Azor *tom.1.inst. moral lib.10.cap.14. q.3.& 4* Lessius *lib.2.de iust.c.34. dub.23.n.175.& sequentib.* Suarez vbi suprà *cap.29.n.1.& sequentibus.*

38. Nouissimè sanctissimus Dominus, ac P. N. Vrbanus VIII. die 19. Iulij anno Domini 1627.concessit nostræ sacræ Religioni Seraphicæ,& Religiosissimæ Societati Iesu, vt vnaquæque de suis possit facere officium, & Missam de 26. Fratribus apud Iapones illustri martyrio coronatis, cruci, scilicet affixis, & lanceis transfossis pro fidei Catholicæ confessione, ac prædicatione, die sexta Februarij, anno 1597. quorum 32. pertinent ad nos Minores,& alij tres ad Societatem Iesu. Eorũ verò nomina sunt.Primus, B.F.Petrus Baptista Hispanus,Commissarius,ac Prædicator, natus apud Oppidum de San Esteuan in Episcopatu de Auila, & filius Conuentus S. Andreæ de Arenas in Prouincia S.Iosephi. Secundus, B.F.Martinus de Aguirre Prædicator Hispanus, natus in Oppido de Vergara, filius eiusdem Prouinciæ, & Conuentus S. Sebastiani de Auñon. Tertius, B. F. Franciscus Blanco, Predicator Hipasnus,ortus apud Galleciam in Episcopatu Auriensi, & filius Prouinciæ S.Iacobi,& Conuentus S.Francisci de Villalpando. Quartus,B. F. Philipus de Iesus Clericus, seu iuuenis (sic vocantur qui apud nos adhuc presbyteri non sunt) natus Mexici in noua Hispania ex parentibus Hispanis, & de prouincia S. Gregorij,

Quintus,

Quintus, B. F. Gondisalus Garcia Laicus, natus apud Indiam Orientalem ex patre Hispano Lusitano, & de eadem Prouincia. Sextus, B. F. Franciscus de S. Michaële Laicus Hispanus, natus in Oppido de la Parrilla, in Episcopatu Vallisoletano, filius Prouinciæ Conceptionis, & Conuentus S. Francisci Vallisoletani. Hi sex illustrissimi Martyres sunt religiosi minores. Alij septemdecim sunt Fratres Tertiarij Iaponenses, duo nomine Pauli notantur, duo nomine Thomæ, Cosmas, Petrus, Michaël, Matthias, Leo, Ioachim, Ioannes, Gabriel, Bonauentura, Ludouicus, & Antonius, ambo pueri, vnus 12. alter 13. annorum ætatis, & tandem duo nomine Francisci insigniti. Ex Societate Iesv omnes tres sunt Fratres, & Iaponenses, Ioannes, Paulus, & Didacus.

39. Concessiones ad faciendum officium de Beatis Paschali, Petro de Alcantara, Ioanne Capistrano, Iacobo à Marchia, Felice de Cantalitio Ordinis Minorum, & de B. Elisabetha Regina Portugalliæ, Conrado, & Margarita de Cortona Ordinis Tertij de penitentia B. P. N. Francisci, vide infrà *resol.* 95. *num.* 8. *per totum.*

Resolvtio XXV.

De celebratione Missæ.

1. Missa dicitur à verbo Hebræo, & Chaldæo, *Missach*, quod oblationem spontaneam significat, in qua panis, & vinum in corpus, & sanguinem Christi consecrantur, eáque sub eadem specie Deo Patri offeruntur. Potest inchoari, seu dici (omni secluso priuilegio) duabus horis ante Solis ortum. Vnde priuilegia Pij II. Sixti IV. & Pij V. de quibus in Bullario inter viuæ vocis oracula, concedentia nobis Minoribus facultatem celebrandi vna hora ante auroram, vel ante, & post horam statutam ab Ecclesia, debent intelligi, & operari aliquid vltra ius commune, sícque licitum est Religiosis tribus horis ante ortum Solis Missam dicere, & totidem post meridiem rationabili occurrente causa illam finire. *tom.* 1. *quæst.* 43. *art.* 1. & 2. de etymolog. verbi, *Missa*, vide D. Thom. 3. *part. quæst.* 83. *artic.* 4. *ad* 9. Innocent. *lib.* 3. *de myster. Missæ cap.* 21. D Bonauent. *opuscul. de myster. Missæ*, Isidor. *lib.* 2. *etymolog. cap.* 19. Concil. Carthaginens. IV. *cap.* 84. Concil. Illarden. *cap.* 4. quos refert Villalobos 1. *part. summa, tract.* 8. *diff.* 3. *num.* 1. & de hora, qua potest celebrari, vide Suarez *tom.* 3. *disp.* 80. *sect.* 4. Ledesm. *in summa* 1. *p.*

Bullar. orac. 4. *Pij II. p.* 300. & *orac.* 14. *Sixt.* 4. *p.* 513. & *orac.* 18. *Pij V.*

tit. de Euchar. c. 19. post 9. concl. Miranda *tom. 1. q. 40. art. 10. &* 11. Portel *verb. Missa, n. 3. &* 4. Villal. *d. tract. 8. diff. 22. num. 5. & seq.*

Bullar. Bull. 13. Alex. 6. Pro quo nota, quòd Alexander VI. apud Bullarium concessit Monachis S. Benedicti in monasterio B. Mariæ de Monte Serrato, vt possint celebrare Missas in suo monasterio duabus horis immediatè post mediam noctem, quod est magnum priuilegium.

2. Imò aliqui probabiliter tenent, quòd potest Missa inchoari infra horam post meridiem, dummodo vnius horæ tempus non excedatur, in aliquo casu necessitatis, quando scilicet, causa est legitima, & non regulariter, sed raro fiat, & hoc de iure communi, omni excluso priuilegio. Quod alij vltrà extendunt ad horam tertiam post meridiem, in qua Missam inchoari posse dicta causa interueniente intrepidè affirmant, *ibid. art. 2.* de quo Nauarr. *cap. 25. n. 85. & de orat. cap. 21. n. 22.* Durand. *in 4. dist. 13. q. 2.* Miranda *d. art. 11.* Villalob. *d. diff. 22. n. 1.* Portel *n. 4. & in addit. ad dubia, verb. Missa, n. 6.*

Bullar. orac. 54. Leon. X. pag. 731. Pro quo vide apud Bullarium viuæ vocis oraculum Leonis X. in quo concedit, posse Fratres celebrare illico post Matutinum, & post meridiem, præsertim diebus, quando est de audienda Missa præceptum, & de via veniunt, & non possunt ante meridiem applicare ad locum, vbi commodè Missam audiant, aut honestè celebrent. *Bullar. Bull. 11. Eugen. 4. num. 6. & orac. 26. pag. 252.* Item Eugenius IV. apud idem Bullarium concessit, quòd Fratres possint celebrare Missam vsque ad Nonam inclusiuè sine scrupulo conscientiæ. *Bull. 22. Gregor. 13. num. 2.* Pro quo extat etiam alia Bulla Gregorij XIII. concedentis Patribus de Societatis Iesu infra horam post meridiem celebrare itineris, vel alterius impedimenti causa de licentia Generalis. Vide Portel *dict. num. 3.* Villalobos suprà *num. 6. &* 10. Soto *lib. 5. de iustit. quæst. 5. art. 3.*

3. Prouinciales, sicut & Episcopi possunt dispensare iure communi attento, vt causa legitima interueniente possint sibi subditi sacrum facere ante auroram, vel post meridiem, idémque possunt prælati inferiores in absentia superiorum. At ex indulto citato Leonis X. bene possunt Fratres, præsertim instante necessitate, celebrare post mediam noctem ante finitum Matutinum in choro, vel etiam ipso Matutino ab eis priuatim non recitato. Ita debet intelligi, & interpretari dictum priuilegium: nam secundùm Soti opinionem probabilem, & receptam non obligat recitatio matutinalis ante Missæ celebrationem, præsertim instante necessitate, *ibid. art. 3.* de quo Soto *in 4. dist. 13. quæst. 2. art. 2. & lib. 10. de iustitia, quæst. 5. art. 4.*

Nauar.

Nauar, *de oratione cap.3. num.70.* Suarez 3. *part. disput.* 82. *sect.1. quæst.5. colum. 1.pagin.* 12. Idem docet P. Miranda *dict.art.10.concl.2.* Portel *dict.num.4.* Villalobos *dict. difficult. 22.num.9.*

An autem Missa possit dici extra Ecclesiam in altari portatili, vide suprà *de altaribus num.4.& 5.* vbi resoluuntur *art.4. & 5.dicta quæst.43.*

4. Licèt Episcopi non obstante Concilio Tridentino habeant potestatem concedendi licentiam in casu necessitatis, vt in loco honesto extra Ecclesiam fiat sacrum per modum dispensationis, hæc tamen facultas, seu potestas non communicatur Prælatis regularibus habentibus iurisdictionem quasi Episcopalem, nullo priuilegio Apostolico eos patrocinante: quia hæc dispensatio est quid muneris Pontificalis, sicut & deputatio oratorij priuati ad Missam celebrandam, ad quod nō extenditur iurisdictio dictorum Prælatorum *ibid. ar.6.* de quo Suarez vbi suprà *disp.* 81.*sect.2.& 4.part.* 1216.*col.2.* Miranda *dict. quæst.40.art.9.* Nauar.*cap.25.n.82.* Soto *dist.13. q.2.art.2.* Syluest.*verb. Missa 1.q.5.* quos refert & sequitur Villalob.*sup. diff.23.num 2.& 3.*

Trid. sess. 22. decret. de obserat. & euit. in Missa.

5. Audientes Missam in Festis, & Dominicis diebus apud Ecclesias regularium, satisfaciunt præcepto Ecclesiastico, ex concessione Leonis X. & declaratione Pij V. in quadam Bulla edita in fauorem religiosorum, de qua in Bullario, & tenet vsus, & generalis consuetudo totius Ecclesiæ, quod & confirmauit Clemens VIII.& refertur in eodem Bullario. Nec cogendi sunt seculares ab Episcopis per censuras Ecclesiasticas, vt Missam audiant in suis parochiis. Concilium enim Tridentinum non dicit,vt præcipiant,sed solum,vt moneant,quod necessitatem non importat,nec Episcopi possunt hanc generalem consuetudinem tollere,nec Concilium eam tollit,tanquam iam toleratam,approbatam, & tam vtilem omnibus Christi fidelibus. Possunt tamen compelli regulares, vt in diebus Dominicis, in Missa maiori annuncient populo festa & ieiunia obseruanda in Hebdomada sub præcepto, ex mente dicti decreti Tridentini,& ita obseruari se vidisse testatur Auctor in Regno Portugalliæ, *ibidem art.7.* de quo Suarez *tom,3. disp.88.sect. 2. in dub. circa secundam Missæ diuisionem* Azor *inst. moral. 1.p.lib. 7.c.6. q.4.5.& 6.* Nauar. *in summ. c.21.n.5.* Barbosa *in remiss.ad dictum decretum Trid.num.8.* refert ex Zerola,sacram Cardinalium congregationem censuisse,*non posse Episcopum cogere populum mulctis & pœnis, etiam casu notablis negligentiæ, aut contumacia ire ad audiendam Missam in parochia sua.* Idem

Bullar.Bul. 22. Leo X. & bull. 7. Pij V. nu. 20. Ante Bullas Clement.8. §. in eodem 4. in ordine. Trid.d. decret. de obser.& euit. in Missa.

docent Azor *d. q. 6.* vbi addit non posse Episcopos statuto id præcipere, Portel *in addit. ad dubia, verb. Missa n. 1. & 2.*

6. Missa votiua priuata potest dici in festis non duplicibus, idque non debet fieri passim sine causa rationabili, putà quia data pitantia quis commendauit Missam de B. Maria, vel de Requiem. In duplicibus autem satisfacit Sacerdos, dicendo de Sancto, seu festo occurrente, vt ita se conformet Missali, & communi vsui, quia ex operè operato non minus satisfactionis applicatur, suppleturque directa vis applicationis, & deuotione Sancti, vel festi, *ibid. art.* 8. Idem à fortiori in festis duplicibus fieri posse, docet Portel *in addit. sup. n. 7.* post Suar. *tom. de Eucharist. disp.* 83. *sect.* 3. *concl.* 1. § *in quo est,* vbi concludit regulariter loquendo optimum consilium esse non prætermittere, etiam in hoc, Missalis ordinem absque rationabili causa, ex Syluest. *verb. Missa, q.* 1. 4. 7. 8. & 10. Soto *dist.* 13. *q.* 2. *art.* 1. *in fine.* Villalob. *d. tract.* 8. *diff.* 31. *n.* 5. addit hoc esse verum & debere intelligi in diebus ordinariis, & non solemnibus.

7. Fratres Minores post Bullam Pij V. positam in principio Missalis, non possunt vti priuilegio Clementis VII. concedentis, vt pro Missa passionis commendata, liceat eis Missam dicere de Cruce, vel de quinque plagis, dicendo loco Euangelij, aut in fine Missæ passionem secundum Ioannem, quia id est contra ritum, & ordinem Missalis reformati, quem fratres absque rationabili causa non possunt prætermittere. Aliæ tamen religiones non addictæ Missali Romano, rectè eo priuilegio vti possunt. *ibid. art.* 9. idem docet Portel *in dubijs, dict. verb. Missa, num.* 11.

8. Sacerdos, cui commendatæ sunt Missæ de S. Gregorio pro aliquo defuncto, satisfacit dicendo triginta Missas de festis, & Dominicis occurrentibus, eas applicando pro tali intentione: quia id non minus prodest defuncto, & recompensatur fructus, & vtilitas directæ applicationis per suffragium Sancti imploratum in Missa, vel per deuotionem maiorem celebrantis, seu offerentis. Nec continuatio Missarum dicendarum per triginta dies continuos absque interruptione adeò obligat, quin prætermitti queat: nam debet interpretari, vt quanto frequentiùs fieri possit, dicantur, salua semper decentia, deuotione, ac debita reuerentia tanti Sacramenti. Tandem quia dicere Missam de Requiem, vel facere collectas pro defunctis in die resurrectionis Domini, vel in aliis solemnitatibus indecens videtur, & contra consuetudinem Ecclesiæ, & ritum Missalis reformati Pij V. qui omninò abstulit vsum cæterorum Missalium, *ibidem art.* 10. de quo Alcozer *in summa, cap.* 14. *fol.* 45.

Circa

Ciruelo *de superstit.3.p.cap.*11. quos refert Sanch. *lib.2. decal. cap.* 40.*num.*40. *&* 41. vbi damnat dictam continuationem Missarum per 30. dies, si superstitiosè fiat, & addit, ortum habuisse à D.Gregorio qui faciebat triginta diebus orare pro defunctis.

9. In festo duplici Sabbatho occurrente potest dici Missa de Domina nostra iuxta morem antiquum ex deuotione introductum, qui iuri derogat, sicut etiam licet celebrare de defunctis in feria secunda ob institutionem, seu fundationem alicuius capellæ. Nec obstat regula seu rubrica Missalis reformati, quia ibi tantùm præcipitur, quòd Missa principalis in duplici, vel semiduplici non fiat, nisi de festo diei, vnde non vetat, quin Missa priuatâ fiat de defunctis, vel votiua de B.Maria. *ibid.art.* 11. Ad quod vide Portel suprà *d.num* 7.

10. In Quadragesima, Aduentu, & vigiliis Ecclesiæ collegiatæ tenentur dicere duas Missas, vnam de feria, & alteram de Sancto, seu festo occurrente, vt præcipitur in Missali reformato, hoc tamen ad Ecclesias Regularium non extenditur: quia in onerosis nomine Ecclesiæ collegiatæ non venit monasterium, vt declaratum est in cæremoniali Ordinis Minorum edito auctoritate Congregationis generalis Toletanæ. Circa quod est quoddam priuilegium Martini V. pro Ordine S.Hieronymi apud Compendium Mendicantium, titulo, *Missa quemadmodum* §.17. per quod possunt Fratres in dictis diebus, vbi non est tantus numerus Fratrum, dicere Missam de feria cum commemoratione festi occurrentis, qui non sit duplex quo possunt vti Mendicantes. *ibid.art.*12. Idem docet Villalob. suprà *diff.*19. *num.*4.

11. Episcopis, Abbatibus, & Generalibus Ordinum datur facultas in Concilio Tridentino reducendi magnum numerum Missarum ad minorem numerum, quando illis non potest satisfieri pro singulis diebus iuxta præscriptum testatorum, vel quando adeò tenuis pitantia pro illis celebrandis assignata, vel relicta est, vt non facilè inueniatur, qui huic oneri, seu muneri velit se subiicere. Super quo Concilium onerat dictorum prælatorum conscientiam, vt re diligenter inspecta statuant circa hoc quidquid magis ad honorem, & cultum Dei, Ecclesiarumque vtilitatem viderint expedire, ita tamen, vt eorum semper commemoratio defunctorum fiat, qui pro suarum animarum salute legata reliquerunt. Circa quod aduerte, quod declaratum fuit à Congregatione Cardinalium, hoc tantùm intelligi de onere Missarum ante Concilium, imposito, non verò de futuro, teste Parassel. *in tract. priuil.f.*232. *Trident. Sess.*25.*c.*4.*de refor.*

 Item

Item Episcopus, etiam absque Synodo exercere hanc potestatem valet, vt recentiores consulti subscripserunt. Aduertant tamen dicti prælati, quòd loco Missarum detractarum debet præcipere fieri in sacrificiis speciales applicationes, commemorationes, seu collectas pro defunctis benefactoribus, ne omninò defraudati maneant, vt fieri in simili præcepit Leo X. in quadam Bulla Fratribus Minoribus, in qua eos, & Moniales S. Claræ degentes in conuentibus reformatis obseruantiæ exemit ab onere Missarum per Fratres Conuentuales receptarum, dummodo tam in communibus officiis, quàm in priuatis orationibus, & in extraordinariis Missis, & suffragiis solitis fieri in ordine pro benefactoribus, fiat specialis memoria illorum, qui talia anniuersaria reliquerunt. Ita habetur Bullario. *ibid.art.*13.de quo Henriquez 2.*tom.lib.*9.*ne Missa cap.*22.*n.*6. *littera p.*Nauar.*c.*25.*n.*138. qui addit *lib.*5.*cons.tit.de priuilegiis cons.*3.posse fieri dictam reductionem Missarum non solùm pro præteritis ante Concilium, sed etiam pro futuris Missis. Ita refert Portel, *verb. Missa n.*1.*&* 2. vide Villalob. 1.*p.sum. tract.diff.*15.*num.*3.

Bullar. Bull 9. Leo X.

12. Fratres, & Moniales ex eleemosynis viuentes tenentur dicere, vel celebrare facere Missam conuentualem maiorē quotidie pro benefactoribus viuis, & defunctis, si commodè fieri potest, vel non adest impedimentum, aut causa rationabilis eam non dicendi pro tali intentione, putà si vna tantùm Missa esset in die festo, & occurreret defunctus, pro quo necessariò, celebrandum esset de Requiem. Secus si non viuunt ex eleemosynis, sed ex suis redditibus, quia tunc ad id non adstringuntur *ibid.art.*14.*& tom.*3.*q.*7.*art.*7. *&* 8. *& in addit.sum. tom.*4.*c.*51.*n.*21. Idem docet Portel suprà *in dubiis n.*7.

13. Religiosi non possunt dicere hymnum Angelicum, seu Gloria in excelsis, nisi in Missis votiuis B. Mariæ, & Angelorum, vel pro re graui, vel pro publica Ecclesiæ causa iuxta formam, & ritum missalis reformati, nec quantum ad hoc priuilegiis Apostolicis vti licet *ibid.art.*15.de quo Suarez *tom.de Eucharist.disp.*83.*sect* 1.*concl.*2.§.4.*additur in fine*, vbi ex Damaso refert, huius hymni cōsuetudinem cœpisse à Telesphoro Papa: alij verò ab Apostolis fuisse compositum, teste Clemente *lib.*7. *constit.cap.* 47.*&* 48.

14. Symbolum Apostolorum, seu Credo, dici potest à Regularibus in Missis festorum principalium suorum Ordinum, & per eorum octauas, apud Ecclesias tamen ipsorum Ordinum tantùm, vt constat ex Rubrica Missalis reformati Romani. In Missis autem votiuis B. Mariæ, quæ in omnibus Sabbatis

tis non impeditis solent ex antiqua deuotione solemniter celebrari primo mane apud aliquas Religiones, probabile est posse dici Credo, licèt contrarium sit probabilius, loquendo secundùm rigorem *ibid. art.* 16. de quo Suarez *d. sect. 2. concl. 2. §. 10. post Euangelium.*

15. Leo X. apud Compendium *verb. Missa* §. 14. concessit Fratribus Minoribus, vt vnam tantùm Missam dicentes possint satisfacere pluribus commendatis, si eleemosyna æquiualens vni Iulio, seu Regali, pro qualibet Missa non elargitur. Nec hæc concessio est inualida, cùm Papa dispenset ex causa rationabili, scilicet quando stipendium est valde tenue, & minutum. Imò omni excluso priuilegio, si stipendium Missæ lege, aut consuetudine taxatum est ad certam quantitatem, & commendans Missas non soluit tale pretium taxatum, sed diminutum, licebit pauciores Missas dicere accipiendo plures pitantias vsque ad quantitatem stipendij taxati, nisi expresè acceptentur Missæ cum illis stipendiis diminutis, quæ aliàs non commendarentur, tunc enim acceptans tenetur tot dicere Missas, quot commendatæ sunt ratione pacti, per quod iuri suo cedere, & consentire videtur. Si autem tale stipendium Missæ non est lege, vel consuetudine taxatum, non licebit pro vna Missa plura stipendia accipere vsque ad quantitatem sufficientem pro sustentatione Religiosi, aut Sacerdotis ad vnum diem, loquẽdo iuxta metas iuris communis. *ibid. art.* 17. de quo vide Soto *lib. 9. de iust. q. 6. art. 1. ad 2.* Nauarr. *c. 25. num.* 106. Cordub. *lib. 1. quæstionarij q. 4. dub. 2.* Suar. *tom. 3. disp. 86. sect. 2.* Villalob. *1. p. summa tract. 8. diff. 15. à n. 1.* Portel tamen *d. verbo. Missa, nu. 6.* asserit cauendum omninò esse à dicta concessione Leonis X. quia non est, nec vnquam fuit in vsu, vt aduertit collector Minorum *in comp. verb. Miss.* §. 4.

16. Iulius II. concessit Generali Minimorum, quòd reperiens in Conuentibus copiosum numerum Missarum, quæ per Fratres non possint celebrari iuxta obligationem per eos factam, possit dispensare, vt dicendo in vnaquaque Missa nouem collectas satisfaciant pro nouem Missis, & septem collectas pro septem Missis, & sic de cæteris descendendo. Pro quo aduerte, quòd licèt Pontifex assignet causam ad hoc concedendum, quia, scilicet, per alia opera satisfactoria ordinis, vt per ieiunia, vigilias, disciplinas, suffragia, orationes, & sacrificia satisfit benefactoribus Missas commendantibus, à tali tamen concessione abstinendum esse omninò iudico, maximè apud nos Minores, vbi non est in vsu, imò n... m apud alios ...

Bullar. bull. 28. Iuly 2.

receptam fuisse, saltem in nostra Hispania, affirmat Portel *in addit.ad dubia Regularia,verbo,Missa,num.*8.

17. Peregrini,aut ignoti Sacerdotes non debent facilè admitti ad celebrandum sine literis dimissoriis sui prælati, ex decreto Concilij Tridentini. Religiosi autem peregrini sufficit,quòd ostendant suorum prælatorum licentias ad iter peragendum,nisi ita sint cogniti, vt de eis nullus omninò suspicioni, aut dubitationi locus relinquatur, vt in simili præcipit fieri Sixtus V. in quadam sua constitutione contra prælatos Regulares admittentes Fratres hospites sine licentia suorum prælatorum,*ibid.art.*18.*& tom.*2.*q.*121.*art.*1. de quo Nauarr. *c.*27.*n.*153.*& lib.*3.*cons.tit.de celeb.Missa,cons.*5.

Trid. sess. 23. c. 16. de reform.

18. Presbyteri sæculares possunt celebrare Missas, & exequias in Ecclesiis Regularium,& debent libenter ad id admitti à Religiosis,vt contra Clementem V. decreuit Leo X.in Concilio Lateranensi, de quo apud Bullarium. Sed Eugenius IV. statuit, quòd non debent ad id cogi inuiti. Prælati autem Ecclesiarum sæculariũ, aut alij quicunque non possunt impedire Religiosos in suis Ecclesiis Missas,vel alia diuina Officia celebrare volentes,ac oblationes, & alia ad eorum altaria peruenientia liberè,& integraliter recipere, sub excommunicatione ipso facto incurrenda,ex concessione Bonifacij IX. pro Prædicatoribus. Quod & videtur confirmare Leo X.pro Minoribus apud Bullarium, & Bonifacius VIII. pro Cisterciensibus, vbi declarat,quòd prælati Ecclesiarum celebrantes in eorum monasteriis oblationes nullatenus sibi vsurpare præsumãt, sed eas eisdem monasteriis remittant,*tom.*3.*quæst.*4.*art.*1.vide Portel *in addit.ad dubia num.*3.

Bullar.Bul. 45. Leo X. num. 3.
Bullar.Bul. 7.Eug.4.
Bullar.Bul. 22. Leo X. & Bull. 9. Bonif.8.& Bull. 18. Eugen. 4. num. 29.

19. Leo X. concessit Minoribus apud Compendium, *verbo, Missa*, 3.§.13. quòd quando illis commendantur Missæ dictæ vulgo,de reuelatione,de S. Amatore, & de consolatione, cum certis candelis, vel aliæ similes, vel quòd non discontinuentur,possint illas Missas dicere,ad quas magis dispositi fuerint, maximè si sint de Officio diei,quibus satisfaciunt,nec ad tali modo commendatas tenentur, cùm id videatur sonare superstitionem. Vnde cessante superstitione debent Missæ celebrari, pro vt sunt recommendatæ,& acceptatæ, tam respectu Officij, quàm loci, temporis, & candelarum. Concessio namque præfata Papæ solùm loquitur de Missis, in quibus deprehenditur aliqua superstitio, quod est conforme decreto Tridentini,quo præcipitur, *vt taliis certus numerus candelarum in Missa,qui magis à superstitioso cultu,quàm à vera religione est inuentus,omninò ab Ecclesia remoueatur,*Auctor *ib.art.*2.de quo vide

Trid. sess. 21. decret. de euit. & obseruat. in Missa.

vide Sanch.& alios relatos suprà *n.*8.& Portel *verb. Missa,n.9.* Villalobos 1.*part.sum.tract.*8.*diff.*31*num.6.*

Pius V. apud Bullarium inter viuæ vocis oracula concessit Minoritis, vt Missas, & eleemosynas vni loco commendatas, vel aliquibus Fratribus, liceat prælatis commendare aliis Fratribus etiam aliorum Ordinum, vel clericis sæcularibus, nisi expressè oppositum dixerint dantes, seu commendantes. De quo Portel *in addit ad dubia num.*5.

Bullar. orac. 26. Leon. X.

20. Sacerdos relinquens Missam inceptam non incurrit excommunicationem, debet tamen ad tempus suspendi à celebrando, iuxta mensuram delicti, & ad arbitrium prælati *cap. nullus Episcopus, de consecrat. dist.*1. vbi verbum, *sit suspensus.* denotare videtur suspensionem non iure imponendam, *ibid. art.*3.de quo Nauar. *de oratione miscell.* 83. *& cap.*5. *num.*75. D.Thom.3. *part. quæst.*83. *art.6. ad* 2. Salzedo *in pract. crim. cap.*45.*pag.*125.Villalob. vbi proximè *num.*8.qui *num.*9.addit cum Nauarro, & Ledesm. posse iterum repeti Missam incœptam, accedentibus de nouo multis, quibus non superest alia Missa audienda in festo, siquidem in isto casu possunt duæ Missæ celebrari, teste eodem Villalobos suprà *diff.*21.*num* 8.

Leo X. apud Bullarium inter viuæ vocis oracula concessit, quòd quando Moniales S. Claræ grauiter infirmantur, & non possunt venire ad cratem ad audiendas Missas, possit illo tempore confessor earum, vel prælatus introire clausuram ad celebrandum, dummodo ad nulla alia loca quàm ad altare diuertat, nec moretur, nisi tanto tempore, quanto indiget ad celebrandum, nec loquatur, nisi quantum opus est in Missa,

Bullar. orac. 63. Leo X.

21. Quidam testator eligit sepulturam apud quandam Ecclesiam Regularem, v.g. Fratrum Prædicatorum, & præcipit pro anima sua celebrari certum numerum Missarum, non declarando vbi essent dicendæ, in dubio sunt celebrandæ in Ecclesia, in qua elegit sepeliri, & est sepultus, cùm ibi domicilium eligere videatur, nam etiam legatum pium relictum incertæ Ecclesiæ debetur Ecclesiæ loci, vbi defunctus habebat domicilium, vt habetur *in Authentica de Eccles.tit.§.siquis autem in nomine Domini,* Auctor *in Addition. summa, tom.*4. *cap.* 51 *num.*3.Idem docet Portel *dicto verbo, Missa, num.*13.

22. In Sabbato Sancto potest dici Missa priuata postquam in Missa Maiori dictum fuerit, *Gloria in excelsis Deo,* siquidem in missali reformato ponitur Missa pro illo die, & non præcipitur, quòd vna tantùm solemnis dicatur, *ibid. num.*10. idem docet Portel *dicto verbo, Missa.num.*12. Sed Villalobos suprà, *diff.*20. *num.*3. *&*.4. oppositum docet ídque expresè haberi

cap.

capit. Sabbato.de consecrat.dist. vbi expressè dicitur, ex traditione Ecclesiæ illo biduo sepulturæ Christi Domini sacramenta pœnitus non celebrari, exemplo Apostolorum. Ad quod dic, quòd eo ipso, quòd ista antiqua prohibitio abrogata est quoad solemne officium Resurrectionis Dominicæ illo die celebrari iam solitum ab Ecclesia, cessasse etiam pro eodem tempore quoad omnia sacrificia, & ideò per se licere, secluso scandalo. Cui sententiæ ante Auctorem adhæret Soto *dist.*13. *quæst.*2. *art.*2. & satis probabilem, & in praxi securam dicit Suarez *sup.disp.*80 *sect.*2.*in fine.*

23. Promittens vnam Missam pro aliquo liberaliter dicturum non peccat mortaliter id non faciens, quia damnum proueniens ex Missa non dicta, licèt sit spirituale, non est notabile respectu personæ, cui promissio facta est liberalis. Secus quando quis vouet Deo se dicturum vnam Missam, quia tunc facit contra votum, & promissum factum Deo, *ibidem cap.* 107. *num.*4. De quo Sanchez *lib.*1. *de sponsal. disp.*5. *dub.*3. *numero* 24.*&*.25. quem refert cum Auctore, & sequitur Portel suprà *num.* 10.

24. In Canone Missæ religiosi non debent nominare suum generalem, sed Episcopum Diœcesis, in qua sunt, & contra facientes peccant mortaliter, vt fuit declaratum Romæ per sacram Congregationem Cardinalium ad instantiam Nuntij Apostolici Hispaniæ, *ibidem dicto* 4.*cap.*51.*num.*13. Vbi aduertit Auctor, quòd ignoranter faciens excusatur à peccato mortali. Hoc tamen non obstante existimo, talem declarationem Cardinalium non obligare, quia nec proponitur authentica, nec fuit sufficienter promulgata, vel Religiosis à superioribus intimata, quod necessarium omninò esse nemo est, qui dubitet. De quo Portel *verb. Missa*, *num.vltimo.*

De censuris, & cessatione à diuinis vide infrà de *excommunicatione*, *interdicto*, *&* *suspensione.*

De citatione vide infrà de *Correctione Fratrum*, quoad citationem.

ADDITIO.

25. De Missæ sacrificio illa solùm, quæ ad nostrum institutum pertinebant, tractauimus, reliqua de hac materia petenda ab Henriquez *lib.*9. *summæ, per totum*, Azor *moral.* 1. *tomo lib.*10.*cap.*18. *& seqq.* Couar.*l.*4. *varium c.*22. Vazquez *ad* 3. *p.D.Thom.tom.*3. *disp.*220. Reginal. *in praxi l.*29.*à n.*143. vtiliter Barbosa *tract. de offic. & potestat. Episcopi* 2.*p. allegat.*24.

per

per totum, quem consule circa quæstiones plures hac de re. & nouissimè *in collectaneis ad decretales, in rubr. de celebratione Missarum, à num.* 3. adducens sacram Congregationem Concilij S.D.N. Vrbani VIII. auctoritate sub die 25. Iunij, anno 1625. Vbi in hæc verba sanctè, & piè inter declarationes de celebratione Missarum censuit.

26. *Deinde vbi pro pluribus Missis etiam eiusdem qualitatis celebrandis plura stipendia quantumcunque incongrua, & exigua, siue ab vna, siue à pluribus personis collata fuerunt, aut conferentur in futurum sacerdotibus, Ecclesiis, Capitulis, Collegijs, Hospitalibus, Societatibus, Monasterijs, Conuentibus, domibus, ac locis pijs quibuscũque tam sæcularibus, quàm Regularibus, sacra Congregatio sub obtestatione Diuini iudicij mandat, ac præcipit, vt absolutè tot Missæ celebrentur, quot ad rationem attributæ eleemosynæ præscriptæ fuerint, ita vt alioquin ij, ad quos pertinent, suæ obligationi non satisfaciant, quinimò grauiter peccent, & ad restitutionem teneantur. Id verò, vt deinceps obseruetur exactiùs sacra Congregatio eadem auctoritate reuocat priuilegia, & indulta omnia quibusuis personis, Ecclesiis, ac locis pijs tam sæcularibus, quàm Regularibus cuiuscunque Ordinis, Congregationis, & instituti, quamcunque ob causam concessa, quibus indulgetur, vt certarum Missarum, vel anniuersariorum celebratione, aut aliquibus collectis, seu orationibus, plurium Missarum oneribus in futurum suscipiendis satisfiat. Ac similiter omne damnabile lucrum ab Ecclesia remouere volens prohibet sacerdoti, qui Missam susceperit celebrandam cum certa eleemosyna, ne eandem Missam alteri, parte eiusdem eleemosynæ sibi retenta, celebrandam committat.*

27. Quo decreto attento cessant hodie pleraque, quæ Doctores Neoterici probabant de his tribus quæstionibus tractantes, & quæ nos diximus *hac resol. n.* 15. & 16. nondum viso hoc decreto.

RESOLVTIO XXVI.

De clausura Monialium.

1. Clausura Monialium iure humano indicta fuit diuersis temporibus. In Concilio Carthaginensi I. sub Syluestro, & Marco, anno Domini 330. primùm hæc clausura fuit commendata, postea autem anno 397. in Concilio Carthaginẽsi III. circa tempora Siricij Papæ idem fuit ordinatum, deinde à Bonifacio VIII. *in c. periculoso, de stat. Reg. lib.* 6. circa annum 1299. idipsum

Trid. sess. 25. de Reg. c. 4. & 5. idipsum strictiùs præceptum fuit, cuius constitutio licèt recepta pro tunc non fuerit, tandem nunc per Concilium Tridentinum fuit innouata, & à Pio V. & Gregorio XIII. strictiùs confirmata, & ampliata. Quòd autem Ecclesia habeat potestatem præcipiendi huiusmodi clausuram etiam his, quibus regula illam non indicit, nemini dubium esse potest, hoc enim conducit ad regulæ, & castitatis, saltem indirectam, commodioremque obseruantiam, *tem.* 1. *q.* 44 *art.* 1. De quo vide Sanchez *lib.* 6. *decalog. c.* 15. *n.* 2. *& seqq. & cap.* 2. *n.* 42.

2. Hoc præceptum clausuræ imponitur omnibus prorsus Monialibus cuiuscunque regulæ, Ordinis, ac nominis fuerint, etiam sub gubernio quarumcunque Militiarium viuentibus, vel etiamsi clausuram non vouerint, vel habeant priuilegia in fundatione obtenta ad eam non seruandam, aut habeant immemorialem consuetudinem in oppositum, vt habetur in eodem Concilio Tridentino, idémque obseruari præcipitur à Pio V. & Gregorio XIII. per suas constitutiones declarantibus, & extendentibus hoc ad quascunque Moniales, etiam Tertiarias in Congregatione viuentes, & votum solemne Religionis emittentes, *ibidem art.* 2. *&* 3. Idem docent Nouarr. *comment.* 4. *num.* 45. *versic. octauò nota, de Regularibus,* Azor *tom.* 1. *instit. moralium lib.* 13. *cap.* 8. *quæst.* 1. §. *ex his planè, &* §. *item quærebatur*, quos cum nostro Auctore refert & sequitur Sanchez *dict. cap.* 15. *num.* 10. *vsque ad* 13. *vbi num.* 14. resoluit cum eodem nostro Auctore, mulieres in congregatione viuentes cum votis simplicibus ad clausuram non teneri, sed hortandæ sunt vt solemniter profiteantur, & ex tunc ad eam seruandam tenebuntur: secus non licet eis aliquam in suam Congregationem admittere, ex constitutione Pij V. & idem dicit de oblatis (vulgò *Donadas*) & de nouitiis Monialium *n.* 15. *&* 16. & tradit Auctor *d. art.* 3. *& art. vlt. in fine.* Idem tradit quoad Tertiarias, & Militares Miranda *de Monialibus*, *quæst.* 1. *art.* 3. vbi *art* 4. *concl.* 6. docet, non teneri ad clausuram Moniales professas sub conditione non seruandi clausuram, quem refert & sequitur Portel *verb. clausura Monialium, num.* 1.

Trid. sess. 25. de Reg. cap. 5.

Firmatur doctrina Auctoris.

Bullar. Bul. 6. Pij 5. & Bull. 40. & 41. Greg. 13.

3. In Ordine sanctæ Claræ sunt duplicis generis conuersæ seruitrices. Aliæ quæ tria vota essentialia, & clausuram, sicut aliæ Moniales vouent, & hæ ad illam tenentur. Aliæ sunt seruitrices, quæ duo tantùm vota obedientiæ, & castitatis emittunt, quæ vocantur *Donatæ*, & in domibus contiguis monasteriorum viuunt pro colligendis eleemosynis, & hæ ad clausuram non tenentur, imò nec in illam intromitti possunt, aut ad professionem admitti, ex præcepto Pij V. declarato per Grego

Gregorium XIII. quorum constitutiones ita debent intelligi, & habentur in Bullario *ibd. art.*4. De quo Nau. *in c. statuimus n 44. & 65. l. 3. consil.* 81. *& 82. n. 1. de regul. in* 1. *edit. Graffis* 1. *decis. l.* 4. *c.* 23. *n.* 17. quos cum nostro Auctore refert, & sequitur Sanchez *dict. n.* 5. *vsque ad* 58. vbi agit de iis seruitricibus, Miranda *dict. q.* 1. *art.* 5. Portel suprà *n.* 2. idem Sanchez *dicto c.* 15. *num.* 54.

4. Iure communi *in d. cap. periculosos*, prohibetur omnibus frequens accessus sine rationabili, & manifesta causa ad monasteria Monialium. Huiusmodi tamen accessus non prohibetur Fratribus Minoribus ex vi suæ Regulæ, sed ex præcepto Apostolico non inuocato in Concilio Tridentino. Vnde tantùm obligat ad culpam venialem, si fiat sine causa, & absque licentia prælati, nisi adsit huius legis inuincibilis ignorantia, qualem ferè omnes habent, videntibus, & dissimulantibus prælatis, tunc enim omninò à peccato excusat, *ibidem quæst.* 45. *art.* 2. *&* 4. De quo latè, & egregiè Sanchez *lib.* 5. *citato cap.* 16. *à num* 105.

Pro quo nota Gregorium IX. declarasse apud Bullarium nomine monasterij Monialium, ad quod ingressus Fratribus est in regula prohibitus, intelligi claustrum, domos, & officinas interiores Conuentus, non verò alia loca exteriora, ad quæ sæculares accedunt, nam ad ea etiam Fratribus accedere licet eleemosynæ petendæ, vel prædicationis causa. Ad quod vide Sanchez vbi suprà *num.* 112. *Bullar. Bul.* 4. *Greg.* 9. *num.* 9.

5. Prouinciales, & alij Prælati inferiores, vt Guardiani possunt licentiare Fratres ad accedendum ad monasteria Monialium, stando in opinione eorum, qui dicunt, præceptum Apostolicum Nicolai III. & benedicti XII. quo Fratribus Minoribus huiusmodi accessus inhibetur, non esse reuocatum per Sixtum IV. cùm ipse Sixtus, & Alexander VI. id concedant prælatis, scilicet, vt de licẽtia ipsorum Fratres accedant ad monasteria Moniliũ ad loca ad quæ sæculares accedunt, non solũ pro petenda eleemosyna, & causa prædicandi, vel celebrandi, sed etiam pro aliis licitis, & honestis, in quo non est nimis scrupulizandum seclusa fraude, circa quod seruanda sunt statuta Ordinis, vt decernit Leo X apud Bullarium. Prælati autem sicut suos subditos possunt ad hoc licentiare, ita & se ipsos, *ibidem art.* 5. 6. *&* 7. De quo Nauarr. *comment.* 4. *n.* 61. *de regularit.* Sanchez. suprà *num.* 112. *&* 114. *Bullar. Bul.* 17. *Leo X.*

6. Non est prohibitum iure communi mittere epistolas ad Moniales. At Romæ promulgatum est edictum, ne quis scribat alicui monachæ inclusæ, vel eam alloquatur, sine licentia

centia vicarij Papæ, aut Protectoris Ordinis, sub pœna quingentorum ducatorum, aut alia arbitria, exceptis deferentibus eleemosynam, vel operantibus, seu laborantibus in ipsis monasteriis, qui solam Abbatissam, & Vicariam poterunt alloqui. Hoc tamen ad alias non extenditur Prouincias, *ibid.art.* 3. De quo Nauarr.*in cap. statuimus. & lib.*5. *cons.*60. *de sentent.excommunic.in* 1.*edit.& cons.*19. *in* 2.Sanchez suprà *num.* 116.& 117.

Posito autem præcepto Papali, vel statuto Ordinis sub excommunicatione latæ sententiæ, ne Fratres scribant ad Moniales, contra facientes non ligantur, nisi litteræ ad manus illius, ad quem missæ sunt perueniant, quidquid sit de peccato contra obedientiam, *ibidem.* Idem docet citat. Nauarr. vbi proximè Sanchez *dict.num.*117.

*Trid.d.c.*5. *de regul.*

7. Prohibitus est omnibus ingressus in clausuram Monialium in Conc.Trident. sub pœna excommunicationis ipso facto incurrenda, omnibus, inquam, habentibus vsum rationis, seu ætatem ad peccandum. Vnde pueri adhuc discretione carentes non prohibentur intromitti, non tamen puberes fatui, quia licèt peccare non possint, ad peccatum tamen incitare valent. Nomine autem clausuræ monasteriorum, ad quam prohibetur huiusmodi ingressus, veniunt claustra, domus, & officinæ interiores tantùm, vt constat ex declaratione, & definitione sex Romanorum Pontificum super præcepto Regulæ Fratrum Minorum, ne ingrediantur monasteria Monachorum. Item habitaculum, seu cubiculum, quod extat inter ostium clausuræ, seu portam Regularem, & claustrum, vt declarauit sacra Congregatio tempore Clementis VIII. ad instantiam Episcopi Salmantini, & habetur in Bullario *tom.*1.*quæst.*46.*art.*1. De quo Sanchez latè, ac egregiè *lib.*6.*decalogi cap.*16 *n.*1.*vsque ad* 8. Henriquez *lib.*4.*de pœnit. cap.*5.*num.*2.*in comment.litera M.& lib.*13.*de excommunicat.cap.*43.*n.*3.*in comment. litera* S. Azor *tom.*1.*inst.moral.l.*13.*cap.*8.*quæst.*5. Liamas *in methodo curat. in append.* posita *in fine* §.8. & quid nomine clausuræ intelligatur, ostendit idem Sanchez *eodem lib.*6.*cap.*15.*vsque ad* 9.*& in cap.*16.*num.*11.

*Bullar. p.*1200.

8. Duo copulatiuè requiruntur ad licitè ingrediendum clausuram Monialium ex dicto Concil. Trident. Primum, caussa moraliter necessaria regulanda arbitrio prælati, non verò Logica, vel Metaphysica. Secundum, superioris licentia in scriptis obtenta. Quod idem à Pio V. & Gregorio XIII. in suis Constitutionibus suprà citatis definitum extat. Superior autem potens facere hanc licentiam est quidem Episcopus pro mona

monasteriis sibi vel immediatè Sedi Apostolicæ subiectis, auctoritate eiusdem Sedis, aut Prælatus Regularis pro sibi subditis, in quibus nec requiritur, nec sufficit Episcopi licentia, sed tantùm proprij superioris Regularis, cui Monasterium est subiectum. Licentia verò in scriptis non requiritur semper in casibus ordinariis, puta quoad medicos, chirurgos, carpentarios, cæmentarios, & alios similes operarios, quorum opera passim egent Moniales, sed pro his licet Abbatissis dare licentiam ex præsumpta interpretatiua voluntate superioris: vel ad maiorem cautelam superior hanc generalem facultatem potest in scriptis committere Abbatissis, vel Monialium Confessariis, seu Vicariis, pro præfatis, & similibus casibus, *ibidem art.* 2.4. *&* 12. De quo Nauarr. *in cap. statuimus* 19. *quæst.* 3. *num.* 60. Azor *inst. moral.* 1. *p. lib.* 13. *cap.* 8. *quæst.* 6. *&* 8. & alij relati à Barbosa *in remiss. ad Tridentinum dict. sessione* 25. *cap.* 5. *de regul. num.* 9. Villalobos 2. *p. Summa tract.* 35. *difficult.* 46. *num.* 2. *& sequentibus*, Sanchez *dict. cap.* 16. *num.* 23. *& num.* 28. *vsque ad* 38. & quæ causa exigatur, tradit à *n.* 39. *& seqq.*

9. Soli Papæ reseruatur concessio facultatis ad ingrediendum monasteria S. Claræ propter strictiorem clausuram, quam profitentur huius Ordinis Moniales, quas à tali instituto, & obseruantia Concil. Triden. amouere non esse suæ intentionis protestatur. Idemque de monasteriis Conceptionis omninò dicendum est. Superiores autem hanc ingrediendi licentiam minimè indulgere valent, nisi iis tantùm, quibus ex concessione Regulæ, aut Sedis Apostolicæ ingredi fas est. Vnde cum Fratribus Minoribus ingressus in monasteria Monialium specialiter in sua regula inhibeatur, specialem etiam ad id requirunt licentiam à Sede Apostolica, nec licet intrare cum Cardinali, aut Episcopo habenti facultatem generalem eligendi quoscunque socios ad intrandum, nisi de illis in licentia expressa, & specialis fiat mentio. Sed ad hoc est quædam concessio Bonifacij VIII. apud Bullarium, vt dicti Fratres Minores inuitati ab Episcopis possint monasteria Monacharum intrare, quæ licentia cùm sit specialis à Sede Apostolica facta dictis Fratribus, optimè illa vti licet, *ibid. art.* 3. de quo Corduba *ad compend. Mend. titul. ingressus monaster. notabili* 4. §. *quoad quartum*, Sanchez *d. c.* 16. *n.* 2.

Trid. sess. 25. c. 22. de regul.

Bullar. Bull. 6. Bonif. VIII.

10. Minor causa requiritur ad ingrediendum clausuram Monialium pro fœminis, quàm pro viris, & minor pro matre, aut sorore, quàm pro aliis fœminis. Causa autem moraliter necessaria ad hunc ingressum relinquitur iudicio peritorum determinanda, quæ moralis necessitas semper excepta intelli-

gitur etiam lege neminem excipiente, vt communiter Doctores tenent, quia omnis restrictio, seu exceptio, quæ est de iure naturæ, semper censetur opposita. Quapropter Confessores, Visitatores, Medici, & artifices semper censentur excepti.

Trid. sess. 25. cap. 7. de Regul.

Iuxta quod debet intelligi quoddam decretum Tridentinum præcipiens, vt Præses in electione Abbatissæ, vel Priorissæ claustra monasterij non ingrediatur, sed ante cancellorum fenestellam vota Monialium accipiat, hoc enim debet intelligi, nisi prælati iudicauerint, non posse fieri commodè Canonicam electionem, ipsis intra clausuram non intrantibus, ob inquietudinem Monialium, & suspicionem subornationis votorum inter ipsas subortam, vel ob alias iustas causas à superioribus rectè, & prudenter arbitrandas, *ibid. art.* 4. *&* 5 de quo Nauar. *in cap. statuimus* 19. *quæst.* 3. *n.* 59. *& comment.* 4. *de regul. num.* 59. Villalobos 2. *p. summ. tract.* 35. *diff.* 46. *n.* 2. 11. *&* 12. latè Sanchez *dict. cap.* 16. *à num.* 39. *vsque ad* 60 & in casu electionis faciendæ sentit idem cum nostro Auctore *n.* 50. vbi *n.* 61. id extendit ad eum, cuius ingressus ob aliquas circunstantias esset ad id necessarius, nec sufficeret extra clausuram, esse ex Auctore *dict. art.* 5.

11. Causa sufficiens videtur, quam habet fœmina nobilissima, & generosa non habens commoditatem manendi in sæculo sine dispendio magno sui honoris & famæ, vt possit cum licentia superioris comitata cum tribus, aut quatuor honestis puellis intrare, & manere intra clausuram Monialium: sicut etiam causa sufficiens est ad dispensandum cum puellis minoribus 12. annis, vt possint in habitu honesto educari in monasteriis strictè clausuram obseruantibus, ex declaratione Cardinalium, vt infrà videbimus. Sed hoc quantum ad monasteria S. Claræ non est in vsu, sed ad Nuntium Apostolicum pro tali ingressu recurritur *ibid. art.* 6. de quo Nauar. *in dict. cap. statuimus*, *num.* 66. & faciunt tradita à Sanchez suprà *num.* 64. idque non negat Miranda *de Monialibus q.* 2. *art.* 7. loquendo de sororibus non Clarissis, vel Conceptionis, quicquid illi imputet Portel, *verb. clausura. num.* 4. idque in expressis terminis tenet idem Miranda *ibid. ar.* 9.

12. Licitum est in monnasteriis S. Claræ habere ancillas sæculares quæ infirmis, in coquina, & aliis ministeriis, inseruiant, ex concessione Pauli III. qua habetur, vt Prouinciales Castellæ, & Abbatissæ possint pro quolibet monasterio assignare certum numerum seruitricum, & Pius V. indulsit, quod in quolibet Conuentu possint habere Moniales tres, vel quatuor ancillas pro communi seruitio, dummodo sint honestæ vitæ,

Bullar. orac. 10. Pij 5. p. 980.

& à

& à clausura non egrediantur, si autem semel egrediantur, amplius non recipiantur, vt habetur in Bullario inter viuæ vocis oracula eiusdem Pij V. & Gregorius XIII. concessit Generali Minorum, vt in quolibet monasterio pro decem Monialibus possit deputare vnam ancillam, dummodo clausuram seruent deputatæ, & egressæ semel ampliùs non admittantur, *ibid. art.* 7. Idem docent Miranda *de Monialibus q.2. art.*5. Sanchez *dict. c.*16 *n.*65. & innuit Portel *verb. clausur. Monialium. n.*5. *Bullar. Bull.* 7. *Greg.* 13.

13. Non tamen possunt dicti superiores facultatem facere cuidam Moniali Clarissæ ad habendum priuatam famulam suo deputatam seruitio, etiam si talis famulatus habeat magnam necessitatem ob senectutem, & infirmitatem, quia licèt hæc causa sit sufficiens iuxta Tridentinum ad faciendam talem licentiam Moniali alterius Ordinis, vbi non est tam strictæ clausuræ obseruantia, at Moniali Clarissæ strictissimam clausuram ex voto profitenti talis ancilla non solet concedi, etiam habenti magnam necessitatem, vel cui Moniales renuunt deseruire. Nec hæc reputatur sufficiens causa ad id concedendum, sicut nec etiam solent admitti in dictis monasteriis Clarissarum puellæ honestæ educationis gratia, vel nobiles viduæ honestatis ergò ob strictissimam clausuram, quam Concilium nullo modo vult relaxare, à qua Moniales amouere minimè intendit, vt suprà iam notauimus. Ita Auctor. *in addit. summa tom.*3. *cap.*95. *num.*8. vbi asserit ita debere intelligi quod *dict. quæst.*46. *art* 8. nobis scriptum reliquit, additque distinguendo, quòd si defectus famulatus, quo monialis eget, prouenit non ex malitia, sed ex impotentia Monialium, quæ commodè ei seruire non valent, tunc hæc censetur necessitas moralis ad concedendum ei talem famulam. Idemque resoluit posse concedi Moniali præ cæteris illustriori in monasteriis tertij Ordinis, vel Militiarum, seu Commendatarum, non verò moniali S. Claræ *ibid. art.*9. Idem docent indistinctè Sanchez *d. cap.*16. *n.*65. Miranda *dict. art.*5. *ad finem* Villlaob. 2. *part. summa tract.* 35. *diff.*46 *n.*16. Sed addit cum Portel *verb. clausura, n.*5. id debere fieri cum magna cautela, nec concedendæ sunt tales ancillæ, nisi præcisè necessariæ ob prohibitiones tam strictas Pontificum.

14. Puellæ educationis gratia possunt retineri in monasteriis Monialium ex declaratione Cardinalium cum sequentibus conditionibus. Prima, quòd ratio aliqua, vel institutum Religionis id non prohibeat. Secunda, quòd maneant sine ancillis, & & si semel egrediantur, iterum non admittantur. Tertia, quòd teneãtur ad clausurã, & ad cætera, sicut Moniales. Quarta, quòd

recipiantur de consensu Abbatissæ, & Monialium, & cum licentia in scriptis Superioris. Quinta, quòd debent restitui parentibus, quandocunque eas petierint. Sexta, quòd si ad balnea curandæ valetudinis gratia exierint, in monasterium admitti iterum possint, dummodo licentiam in scriptis Superioris, & consensum monialium ad id habeant, & recta via à balneis ad monasterium redeant. Septima, quòd vtantur eo habitu, & vestitu, qui virginali modestiæ, & pudori conueniat. Octaua, quòd non possint recipi minores septennio, & maiores 25. anno. Nona, quòd quilibet semestri eis anticipata portio soluatur pro alimentis. Vltima, quòd sint separatæ à loco, vbi degunt Moniales professæ, & nouitiæ pro dormitione, & laboritio. Hæ sunt præcipuæ ex conditionibus relatis ab Auctore, & Barbosa *in remissis ad Trid. d. c. 5. de regul. n.* 13. quæ declarationes licet fuerint impetratæ pro Ordine S. Claræ, non est tamen in vsu apud Clarissas huiusmodi puellas educationis gratia admittere, vt in superioribus diximus. Vnde pro monasteriis aliarum Monialium non tam strictæ clausuræ tantùm deseruire poterunt, *ibid. art.* 10. Idem docent Anton Cucus *lib.* 3. *inst maior. tit.* 2. *n.* 11. Azor *tom.* 1. *inst. moral. lib.* 13. *cap.* 8. *q.* 4. Nauar. *comment.* 4. *n.* 67. *de Regularibus*, Miranda *dist. quæst.* 2. *art.* 6. & latè Sanchez *dict. cap.* 16. *num.* 61. *& duobus sequentibus.*

15. Mulieres autem, quæ sunt in discordia cum maritis, & eius sæuitiam timent, si sint extra culpam, quandiu iustam timendi causam habuerint, debent, si sunt in monasteriis, tolerari. Illæ verò, quæ probabili suspicione adulterij laborantes in monasteriis receptæ fuerint, ad breue tempus tantùm tolerari debent, in posterum verò huiusmodi mulieres recipi in eis non debent, ex declaratione Cardinalium, *ibid. d. art.* 10. §. *decima quarta declaratio*, & refert etiam ex Zerola *in praxi Episcop. p.* 1. *verb. Moniales* §. 12. Barbosa vbi suprà *n.* 11. *&* 12. idem docet Sanchez *d. cap.* 16. *n.* 64. citato Nauarr. *lib.* 4. *cons.* 5. *n.* 2. *tit. de diuortio in* 2. *edit.*

At in Bullario Auctoris *fol. mihi* 496. *& in* 1. *edit. fol.* 1200. si habetur contrarium respondisse Cardinalium sacram Congregationem Episcopo Salmantino, & refert etiam Portel *in addit. ad dubia, verbo, clausura Monialium num.* 2. Declaratio Cardinalium facta ad supplicationem Episcopi Salmantini, & Congregatio Concilij sic respondit: *Non licet Episcopo vel permittere, vel licentiam concedere mulieribus, vt ex causa litium matrimonialium, adulteriorum, ac dissensionum inter viros, & vxores apud monasteria Monialium sequestrentur securita*

securitatis gratia, imò ingredientes incidere in excommunicationem à Concilio impositam.

16. Puellæ destinatæ ad Religionem possunt recipi in habitu sæculari septimo, vel octauo ætatis suæ anno, & manere in monasterio vsque ad duodecimum, vel decimum quartum annum, sed expleto hoc tempore liberè mittantur in domum parentum, & si Religionem postea elegerint, habitu regulari induantur, si autem renuerint, amplius monasterium non ingrediantur, ex declaratione Cardinalium. *ibid.* § 17. *ad finem articuli*, & extat in Bullario inter viuæ vocis oracula Pij V. de quo vide Sanchez *dict. cap.16. num.6. & n.63.* Mirand. *dict. art.6. concl.2.* *Bullar. mar. 13. Pij V.*

17. Non licet Episcopo, aut superiori dare licentiam matri, sororibus, & consanguineis monasterium ingrediendi ad vsitandas filias, vel sorores graui aliqua infirmitate detentas, etiam morti iam propinquas, & multò minus quando professionem emittunt, vel habitum Religionis suscipiunt, vt declarauit sacra Congregatio, quia hæc non est sufficiens causa ad dispensandum, nec medium necessarium ad medendũ illi ægritudini, aut ad tollendam talem necessitatem, & ita in praxi seruatur, *ibid. art.11.* Idem citato Cuco *lib.3. inst. maior. tit.2. n.12.* & Auctore docet Sanchez suprà *num. 67.* Miranda suprà *art.8.*

18. Pœnæ contra indebitè ingredientes monasteria Monialium, sunt, excommunicatio ipso facto incurrenda Papæ reseruata, ex Concilio Tridentino, priuatio officiorum, & inhabilitas ad alia in posterum obtinenda, ex Gregorio XIII. in sua Extrauaganti. Ad has tamen pœnas incurrendas requiritur præsumptio, & dolus. Quare siquis ingreditur, credens se habere legitimam, & sufficientem causam, & licentiam, licèt à parte rei ita se non habeat, non incurrit huiusmodi pœnas, nec etiam Moniales eum admittentes, quia in dicta Extrauaganti tantùm excommunicantur admittentes cum præsumptione, seu dolo, prætextu licentiæ superioris, citra vrgentem necessitatem, vnde Moniales admittentes eos, qui prorsus absque licentia intrant, nullam ex vi dictæ Extrauagantis censuram incurrunt, illa enim tantum loquitur de admittentibus ex præsumptione, prætextu indebitæ licentiæ, & cùm sit lex pœnalis, non est ad alios similes casu extendenda, etiam si in eis militet vrgentior ratio, quidquid sit de peccato, quod sine dubio grauius est, *tom.1. quæst.47. art.1. & 2.* de quo Suarez *de censur. disp.22. sect.6 num.14.* Sanchez *dicto cap.16. à num.71. & n.82.* vbi ait, non incurrere dictas pœnas ingredientes vir- *Trid. d. sess. 25. cap. 5. de regul.*

tute dictarum facultatum ex ignorantia talis decreti, seu Extrauagantis imponentis eas pœna, vide Portel *verb. clausura num.7.& 8.* Villalobos *2.p.tract.35.diff.46.num.6.*

Propugnatur doctrina Auctoris.

19. Sic doctissimum Portel *in suis nouis addit.ad dubia regularia, verb. clausura Monachorum num.*1. arguere ad hominem contra nostrum Auctorem, quod sui oblitus videatur, vel non consequenter locutus *dict.* 21. vbi resoluit, Moniales admittens eos, qui prorsus absque licentia intrant clausuram, non incurrere pœnas positas à Pio V. & Gregorio XIII. ex vi suarum constitutionum, vt proximè dictum est à nobis, quod videtur, inquit, repugnare traditis ab ipso Auctore in explicat. Crutiatæ super motu proprio Pij V. *n.6.& 7.* vbi oppositum tenet quantum ad Fratres admittentes fœminas intra clausuram suorum monasteriorum ad libitum, & sine aliqua licentia, scilicet, quòd incurrunt præfatas pœnas. Nam facilè argumento satisfit distinguendo, quòd Auctor in explicatione dicti motus proprij Pij V. locutus est, prout apud nos Minores obseruantes per declarationem authenticam eiusdem Pij V. praxis recepit, & tenet, in qua expressis verbis declarauit, fuisse, & esse suæ intentionis comprehendere in dicta sua constitutione non solùm mulieres habentes, & habere prætendentes facultatem, & indultum ingrediendi huiusmodi monasteria, sed etiam omnes, & quascunque alias mulieres tam in genere, quàm in specie. Ita respondet idem noster Auctor dictæ obiectioni, *tom.1.quæst 48.art.2. in fine.* At *in dict. art. 1.quæst.*47. obiecto, & adducto à Portel contra ipsum Auctorem, loquitur iuxta vim, & literam Extrauagantis Gregorij XIII. in qua solùm interdicitur fœminarum ingressus in clausuram Monachorum prætextu licentiarum reuocatarum, vt patebit intuenti eius tenorem: sicut etiam *in dicto art.2. quæst.*48. idem resoluit, considerata littera dictarum constitutionum Pij V. & Gregorij XIII. Quæ si attentè perpenderet, vel potiùs oculis perlustraret apud nostrum eundem Auctorem locis citatis, non vtique eum argueret de reatu obliuionis, & non consequentis locutionis doctissimus aliàs præcitatus Pater.

Exponuntur duo loca antinomia Auctor.

Pro quo tamen aduertere oportet, quòd licèt ex traditis suprà iuxta mentem, & sententiam Auctoris certæ veritatis sit, non incurrere præfatas pœnas excommunicationis, & priuationis, ingredientes in clausuram Monachorum, vel Monialium, & eos admittentes ex vi dictarum constitutionum, quia tamen iam constat de præfata declaratione Pij V. relata ab Auctore in principio *dict. art.3. quæst.* 48. quòd sit authentica, & posita inter viuæ vocis oracula eiusdem Pij V. apud Bullarium,

rium, nemini fas erit dubitare, dictas pœnas incurrere, non solùm ingredientes prætextu dictarum licentiarum, sed etiam omnes quoscunque indebitè, seu illicitè ingredientes dicta monasteria, & eos admittentes. Quod videtur congruum, & conforme menti Auctoris: nam *in dicto art. 2. quæst.* 48. ideo dissensit à Nauarro asserente, sic declarasse Pium V. & Gregorium XIII. super hoc consultos post præfatas Bullas emanatas, quia, inquit, huius declarationis non habemus litteras authenticas, virtute quarum fiat contra iuris metas dicta extensio ad omnes qualitercunque indebitè ingredientes dicta monasteria: ergo cùm iam habeamus præfatam declarationem Pij V. authenticam super hoc in loco citato Bullarij, consequenter videtur omnino dicendum ex mente Auctoris, omnes indebitè ingredientes incurrere dictas pœnas positas in præfatis Bullis. De quo Villalobos *2. part. summa, tractat.* 35. *difficult.* 35. *num.* 2. *&* 3. Suarez *de censuris, disput.* 22. *sect.* 6. *à num.* 11. Sanchez *dict. cap.* 16. *num.* 78. *&* 79. vbi docet cum nostro Auctore non incurrere pœnas positas in Motu proprio Gregorij XIII. ingredientes monasteria Monialium, aut fœminas in cœnobia virorum, & eos admittentes, absque vlla prorsus licentia, & non virtute dictarum facultatum. At incurrere fœminas ingredientes monasteria virorum, & eas admittentes pœnas positas à Pio V. in sua constitutione, etiam si ingrediantur, aut admittantur non virtute illarum facultatum. Et assignat rationem diuersitatis Sanchez, quia Pius V. hanc esse suam mentem declarauit in suo Motu proprio, quem edidit anno 1570. die 16. Iulij, & refertur ab Auctore vbi suprà, quod non fecit Gregorius XIII. cuius Motus proprius non eodem modo est interpretandus, nec intelligendus vniuersaliter de omnibus fœminis, sicut Bulla Pij V. nam Gregorius comprehendit tam ingredientes in monasteria virorum, quàm fœminarum. Quare cùm pro ingredientibus illicitè in clausuram Monialium iam esset statuta excommunicationis pœna in Concilio Tridentino, non impunè ingreditur qui non virtute prædictarum facultatum ingredi præsumit, ac ideo solas personas ingredientes virtute earundem facultatum voluit punire. At quia ablato Motu proprio Pij V. nullis pœnis obnoxiæ erant fœminæ intrantes cœnobia virorum, ne impunitæ abirent, declarauit mentem suam fuisse, omnes, etsi nullius facultatis vigore ingredientes comprehendere. Ita colligit Sanchez ex Auctore *in ordine iudic. cap.* 12. *num. vltim.* vbi concludit, hanc fuisse sententiam multorum Doctorum scholæ Salmanticensis, & lite agitata obtentum in quadam

Bullar. orac. 2. Pij 5.

Trid. sess. 25. cap 5. de Regul.

Religione, vt solùm ingredientes, & admittentes virtute præfatarum facultatum incurrerent eas pœnas.

20. Gregorius XIII. in Bulla, quæ incipit, *Vbigratia, & indulta*, reuocauit omnes licentias ingrediendi monasteria Monialium quibuscunque etiam Comitissis, Marchionissis, & Ducissis concessas, & pœnam excommunicationis contra ingredientes prætextu dictarum licentiarum reuocatarum, & priuationem officiorum contra prælatos, & prælatas monasteriorum, quocumque nomine appellentur, admittere præsumentes imponit. Pro quo aduertere oportet, quòd pœna excommunicationis omnes intrare, aut admittere præsumentes respicit, pœna autem priuationis officiorum solùm Abbatissas, & superiores monasteriorum, non verò singulares eorum personas, seu subditos comprehendit, *ibid. art.* 3. Vide infrà *de clausura Monachorum. num.* 2.

Idem tradit Sanchez suprà *n.* 84. *& seqq.* vbi *n.* 85. *&* 86. docet nomine *Conuentus* venire omnes illos in vnum Capitulum congregatos, qui culpæ participes fuere suffragando pro ingressu, aut non contradicendo, cùm possent, & hos omnes, asserit, his pœnis ligari, quia illud est conuentum delinquere. Vnde si priuatim Prælatus cum Consultoribus, vel cum aliis Religiosis priuatis id tractet, ille solus his pœnis ligabitur, non verò consultores, vel alij religiosi: quia de his non fit mentio in Bulla Gregoriana, sed de Conuentibus: at tunc nullum est conuentus delictum, nec prædicti nomine Conuentus suffragium præstitere. Hæc Sanchez.

Defenditur sententia Auct. Sed adhuc hoc non obstante existimo cum Auctore, hos Consultores, seu discretos Conuentus, vel etiam alios religiosos priuatim à prælato consultos ligari: tum quia nomine Conuentus veniunt soli maiores, vt ipse Auctor docet *eo art.* 3. & probat ex *cap. Romana, ad finem, verb. in vniuersitatem, de sent. excomm. lib.* 6. vbi non omnes de collegio, vel vniuersitate excommunicari permittitur, sed illi dumtaxat, quos culpabiles esse constiterit: vbi glossa *verb. culpabiles*, intelligit prælatos, vel consules, & huiusmodi maiores, qui in tali culpa admissionis fuerunt, idque satis constare videtur ex *cap. dilectus, el secundo, de simonia*, vbi cùm totus Conuentus in simoniaca monachi receptione deliquerit, soli prælati, & officiales puniri iubentur, & simile etiam habetur *in cap. veniens. eod. tit. de simon.* Tum etiam, quia illa verba Bullæ Gregorij, *& personis quocunque nomine vocentur*, omnes quoscunque religiosos talis admissionis reos, vel consultores comprehendere videtur.

21. Confessores, seu Vicarij Monialium possunt ingredi

clausu

clausuram monasteriorum pro ministrandis sacramentis, non tantùm per modum viatici, sed etiam quotiescunque ex præcepto Regulæ Moniales tenentur communicare, & adest aliqua Monialis, quæ ad cratem absque dispendio salutis venire non valet. Imò quoties infirma dixerit, se indigere salutari pœnitentiæ Sacramento, etiam nullo expectato mortis articulo, & necessitate extrema. Item ad dandam Eucharistiam tali infirmæ potest Vicarius, seu Confessor Monialium, vel etiam superior prælatus intrare, & celebrare, vt suprà diximus *de celebrat. Missa, num.* 20. concessisse Leonem X. Idémque concessit pro tempore pestis Innocentius VIII. apud Bullarium inter viuæ vocis oracula, *ibid. art.* 4. Idem docent Miranda *de Monialibus, quæst.* 2. *articul.* 17. *&* 18. Sanchez *dict. cap.* 16. *numer.* 45. *&* 46.

Bullar. orac. 18. *Leo X. Innoc.* 8. *pag.* 534.

22. Non tamen licet intrare ad renouandum Eucharistiæ Sacramentum in monasteriis, vbi ex indulto Clementis VII. non derogato per Concilium Tridentinum, solet in Ecclesia interiori, seu choro asseruari: quia hæc renouatio commodè, & decenter fit per fenestram cum debita clausura, & reuerentia, vt hodie est in vsu. Item potest intrare pro iuuanda moniali in extremis posita, & commendanda anima decedentis. Pro faciendo autem officio funeris possunt intrare sex Fratres ex declaratione Pauli III. apud Bullarium, & etiam ad obsequias ex Vrbano IV. in Regula S. Claræ. Imò & pro sepeliendo sæculari intra clausuram, vt sæpe contingere solet, possunt ingredi Religiosi sufficientes cum Vicario Monialium, vt vsu compertum est, idémque pro aperienda sepultura, & postmodum coaptanda, *ibid. art.* 4. De quo Portel *verb. clausura, n.* 9. *&* 11. Villalob. vbi suprà *diff.* 47. *à n.* 2. *vsque ad* 9. Qui refert ex Marzilla, & Farinacio quandam declarationem Cardinalium in hunc modum: *Cadauera eorum, qui cupiunt in Monasterijs Monialium sepultura tradi, respondit S.D.N. Gregorius, fieri debere in exteriori Ecclesia, non autem intra clausuram*, ita Marzilla *lib.* 1. *tit.* 12. *cap.* 10. & refert Villalob. suprà *diff.* 46. *num.* 7. sed *d. diff.* 47. *n.* 8. contrarium innuit.

Trid. sess. 25. *c.* 10. *de Regul.*

Bullar. Bul. 2. *Paul.* 3.

23. Item Gregorius IX. apud Bullarium concessit, vt Fratres Minores deputati obsequiis Monialium sanctæ Claræ liberè possint ingredi pro exercendo opere, quod commodè extra monasterium fieri non potest. Idque habet locum in quocunque opere ædificij, resarcimenti, plantationis arborum, aut cuiuscunque alterius operis, quod extra clausuram non potest commodè fieri, & Fratres æquè benè, ac artifices sæculares facere possunt, dummodo absit dolus. Nomine autem

Bullar. Bul. 12. *Greg.* 9.

Fratrum deputatorum obsequiis Monialium, venit Vicarius, seu earum Confessor, & socius, seu Capellanus, non verò alij Fratres, qui loco Capellanorum sæcularium inseruiunt monasterio, *ibid.§.quartus casus, & in addit.Summæ,tom.3.cap.95. num.*4.De quo Villalob. vbi suprà *num.*10 Miranda *dict.quæst.* 2.*art.*17.*prope finem.* Portel *verb.clausura, num.*13. qui idem docet.

Pro quo aduerte ex Corduba apud Capuccinum 2. *part. Compend.fol.*124, quòd superior, vel prælatus inferior de eius licentia, etiam virtuali potest deputare vnum Fratrum aptum alicui operi faciendo intra clausuram, & talis Frater censetur pro tunc deputatus obsequio Monialium, eo quòd è prælato ad id est designatus. De quo Portel vbi suprà *num.*13. & Villalob. vbi suprà.

24. Item occasione incendij, vel alterius periculi, aut dispendij possunt intrare omnes, etiam Fratres Minores, quot fuerint necessarij ad subueniendum tali necessitati, quando scilicet, ad id non sufficiunt Moniales. Idem pro inundatione grandi, & repentina, vel pro tollenda violentia. Quale autem debeat esse dispendium, aut periculum, relinquitur iudicio Abbatissæ, & discretarum Conuentus, *ibid.§.septimus casus.& art.*5. Idem docent P.Miranda *d.art.*17.*casu* 6.Portel suprà *n.*14.

25. Cardinalibus, etiam Protectori Ordinis est nunc interdictus ingressus in monasteria sanctæ Claræ per Concilium Tridentinum: quia licèt aliquando fuerit prælatus Monialium, modò tamen ad prælatos Religionis hæc iurisdictio, & potestas super easdem translata est à Sede Apostolica, *ibidem, artic.*6. De quo vide Miranda suprà *artic.*4. *conclus.* 2. *& artic.*13.

Trid. sess. 25. cap. 5. de Reg.

26. Licitum est Generali Fratrum Minorum ingredi clausuram Monialium sanctæ Claræ cum quatuor, aut quinque Fratribus, quandocunque intus celebrare, vel proponere Verbum Dei voluerit. Aliis autem prælatis, aut visitatoribus Monialium cum duobus, vel tribus religiosis honestis ad celebrandum Capitulum, vel aliquid simile tangens suum officium peragendum, quod deforis non potest fieri, v.g. ad videndum, num clausura sit in aliquo violata, socij verò dum intra clausuram fuerint, adinuicem nullatenus separentur. Ita concessit, & declarauit Vrbanus IV. in regul.S.Claræ, *ibid.art.*7. Idem generaliter, omni secluso priuilegio, docet Sanchez *dict. cap.* 16. *num.*54. Miranda loquens in nostris terminis, *dicta quæst.* 2. *artic.*15. Portel *in addit.ad dubia, verbo.clausura monialium, num.*6.

27. Fra

27. Fratres Minores inuitati à prælatis aliarum Monialium ad visitandum earum monasteria, vel exercendum aliquod aliud iurisdictionis munus, possunt cum ipsis intrare, dummodo si sint subditi, id faciant de licentia suorum prælatorum. Ita concessit Leo X. apud Bullarium inter viuæ vocis oracula, *ibidem, art*.8. Idem docet Sanchez *eo cap.16. num*.19. Miranda suprà *art*.16. Portel *num*.16. *Bullar. orac. 38. pag. 727.*

28. Licet idem Leo X. concesserit, vt pro prædicanda Kalenda possint Fratres intrare clausuram S. Claræ, modò tamen post Concilium Tridentinum tali priuilegio vti non licet, quia extra clausuram potest prædicari in Ecclesia exteriori, *ibidem, art*.9. Idem docet Villalob. 2. *part. summa*, *tract*.35. *diffic*.47. *num*.24.

29. Episcopis non licet intrare monasteria Monialium subiecta Regularibus pro consecratione, seu benedictione Sororum, aut pro earundem confirmatione, quia id æquè bene per fenestram deputatam ad imponendum eis velum fieri potest. Nec item eisdem Episcopis licet intrare ad videndum, quomodo clausura se habeat, quia id attinet ad prælatos regulares, quibus Moniales subduntur. Nec in Concilio Tridentino hoc dictis Dominis Episcopis permittitur, sed tantùm, quòd vbi publicè violata fuerit clausura, & non restauratur, moneant prælatos dictorum monasteriorum de eo: si autem admoniti intra sex menses illud emendare neglexerint, possunt tunc vt delegati Sedis Apostolicæ auctoritate eiusdem eorum defectum supplere, vt in eodem Tridentino definitur, *ibid. art*.10. Pro quo extat apud Bullarium quædam Bulla Pij V. vbi habetur, *quòd Episcopi non possint ingredi, vel ingrediendi licentiam dare in monasteria Monialium sibi pleno iure non subiecta, sicut nec prohibere, quòd alij cum licentia superiorum ipsarum possint ingredi dicta monasteria*. De quo Sanchez *eo cap*.16. *num*.52. *&* 53. *& num*.13. *& cap*.15. *num*.21. Miranda *d. quæst*.2. *art*.14. *conclus*.3. *&* 4. *Trid. sess. 25. cap. 8. de Reg.* *Trid. sess. 21. cap. 8. de reform. Bullar. Bul. 7. Pij 5. num. 7.*

30. Ingredientes cum debita licentia monasteria Monialium, non tenentur finito negotio, aut opere, pro quo intrant, statim sine mora exire, sed possunt ibi aliquantulam facere moram vrbanam, & moralem, quadam curiositate videndi officinas, & interiora domus, dummodo absit dolus, seu corrupta aliqua intentio, *ibidem*, *artic*.11. Idem docent Sanchez *eo cap*.16 *num*.68. Miranda *artic. vltim*. Portel *in dubijs regular. num*.14.

31. Fœmina nobilis habens licentiam à Papa ad semel ingrediendum monasterium quoddam Monialium, si ante imple

impletum ingressum cum alia matrona nobilissima habente licentiam ingrediendi cum duabus, aut tribus honestis fœminis, vt socia ingrediatur, potest iterum virtute præhabitæ licentiæ intrare, quia licentia alterius, virtute cuius intrauit vt socia, non tollit licentiam illi specialiter concessam ad ingrediendum. Neque obstat declaratio Pauli III. apud Bullarium inter viuæ vocis oracula, quòd breuia pro ingrediendo monasterio monialium semel tantùm in anno suffragentur, quia id procedit in licentiis iam expletis, hîc autem vna ex dictis licentiis adhuc expleta non est, quæ non est tam strictè interpretanda, quòd nunquam habeat effectum. Ita Auctor *in addit. summa tom.3. c.95.n.12.* vbi affirmat ita debere intelligi à se dicta *tom.3.quæst.6.art.1.*

Bullar. orac. 2. Pauli 3. pagin.819.

32. Licentia facta Abbati ad accedendum ad monasteria Monialium extenditur ad socium, *ibid.art.2.* idem in simili docet Sanchez *lib.6. decalog.c.16.n.47.* & probat argumento *c.licet, de priuilegijs, n.6.* vbi concesso alicui ingressu ad audienda diuina tempore interdicti, censetur quoque concessus ingressus comitum decentium, quia aliàs priuilegium redderetur inutile, vt notat glossa ibi, *verbo.non debent.*

33. Intrantes, & admittentes in monasteria Monialium profitentium obedientiam, paupertatem, & castitatem coniugalem secundùm regulam appprobatam à sede Apostolica, licèt iuxta statuta sui ordinis promittant castitatem absolutam, non incurrunt pœnas Concilij, & constitutionum Pij V. & Gregorij XIII. quia votum castitatis, quod emittunt non est solenne, sed simplex, cùm non promittant ex vi regulæ, sed statuti sui ordinis, ac ideò non sunt propriè, & verè religiosæ, & consequenter eorum monasteria non comprehenduntur sub decreto Concilij de obseruanda clausura. *tom.1.q.44.art. vltimo ad finem, & citato loco addit. summa n.* 15. de quo Sanchez *lib.6. decalog.cap.15.n.10. & sequentibus.*

Ampliatur doctrina ex mente Auctoris.

34. An autem Fratres Minores intrantes dicta monasteria Monialium profitentium votum simplex castitatis coniugalis, vt sunt aliquæ Tertiariæ, & Commendatariæ Ordinum Militarium, sint trangressores suæ regulæ de non intrando monasteria Monachorum, vide Portel *in addit. ad addit. dubiorum regularium, verbo, clausura Monialium num.2. & 3.* & Cordubam *super regul. cap.1. quæst.2. punct.1. §. sed his non obstantibus, in fine*, vbi resoluit, quòd non est prohibitum dictis fratribus ex vi suæ regulæ intrare ad loca interiora domorum, vbi viuunt mulieres honestæ collegialiter, quæ non sunt propriè religiosæ, neque sunt monasteria religiosarum, seu monia-

lium

rum propriè dictarum sub regula canonice profitentium, aut viuentium,quamuis sint, aut dicantur Beatæ, seu Bisochæ, & reddit rationem, quia non sunt propriè monasteria monacharum, de quibus agitur in dicta regula. Quod optimè quadrat dictis Tertiariis,& Commendatariis,quæ propriè nõ sunt religiosæ, & consequenter earum monasteria non possunt propriè dici monasteria monacharum, ac per consequens non est prohibitus ingressus ad illa dictis fratribus minoribus in sua regula. Quod ex doctrina,& mente Auctoris vbi suprà deducitur, idque verius,& probabilius iudico, quidquid in oppositum dicat Portel vbi suprà,& in praxi seruatur in monasterio Commendatarum S.Iacobi, quod vocant, *sancti Spiritus*, apud Salmanticam, in quod ego aliquando cum meo socio intraui ad visitandam quãdam ex illis Dominis infirmam,vbi etiam moris fuit fieri quãdam processionem in mane festi corporis Christi per claustrum conuentus, ad quam intrabant sæculares, & religiosi, omnésque alij indifferenter intrare volentes. Vide Sanchez *dict.cap.*15.*n.*14.*&* 15.vbi docet mulieres in congregatione viuentes, si non sunt solemni voto professionis adstrictæ,non teneri ad clausuram, quo innuit non esse verè religiosas,nec earum monasteria esse Monacharum,ac proinde in illa omnibus ingredi licere tanquam clausuram non habentia,ergo si omnibus id licet, etiam fratribus minoribus idem vtique fas erit. vide Villalob. loco infrà proximè citando *n.* 8. *&* 9. vbi ait,necessariam esse adhanc clausuram non seruandam, consuetudinem legitime præscriptam.

35. Porta, qua clauditur clausura monialium, duplici sera obfirmanda est, ex decreto Eugenij IV. altera ab intus, cuius clauis sit apud Abbatissam,altera de foris,cuius clauem conseruet Confessor, seu Vicarius. Nec licet habere ostium,per quod ex monasterio egrediantur Moniales ad Ecclesiam exteriorem sæcularibus communem,sed omninò muro obstructum sit.Imò nec possunt egredi à ianua clausuræ monasterij ad claudendam aliam vlteriorem ianuam, qua patere solet aditus sæcularibus, ex Greg.XIII. in sua constitutione. Qui modus seruandi clausuram iam ante Conc. Tridentinum, & dictas constitutiones Apostolicas obseruari solebat apud Clarissas ex Vrbano IV. in earum regula,ad quam clausuram tenentur ex voto & ab illa nullo pacto exgredi possunt, nisi in casibus ab ipso Vrbano positis in regula, & statim dicendis, *tom.*1.*quæst.*49.*art.*1. Idem docent attento motu proprio Gregor. XIII. Sanch.*lib.*6. *decalog. cap.*15.*num.*6.Villalobos 2.*part.summa.tract.* 35. *diff.* 44.*num.*6.

36. Casus

36. Casus positi ab Vrbano IV. in regula S. Claræ, in quibus Moniales possunt egredi à clausura sunt sex. Primus est ineuitabilis, & periculosa necessitas, vt incendij, incursus hostilis, seu alicuius consimilis. Secundus est, quando Moniales mittuntur à superiore causa plantandi, vel ædificandi, aut reformandi aliquod monasterium ordinis. Tertius, causa regiminis, quando scilicet aliqua Monialis, mittitur, vt munus Abbatissæ gerat apud alterum monasterium. Quartus, causa correctionis, quando scilict aliqua monialis nõ potest tutò corrigi in suo monasterio ob timorem cognatorum, vel ob aliam causam moraliter vrgentem. Quintus, causa alicuius valde euidentis, & grauis dispendij euitandi, vt si monacha aliqua sit infirmitate contagiosa infecta, & timetur magnum periculum, vel scandalum Communitatis. Sextus, quando de mandato superioris totus conuentus ad monasterium aliud se transfert. In quibus casibus expectanda est superioris licentia, nisi sit periculum in mora, tunc enim existente conuentu in communi periculo, possunt Moniales ex præsumpta prælati licentia exire, dummodo se transferant ad locum aliquem honestum, & competentem, in quo quantum commodè fieri poterit, clausæ morentur, quousque eisdem de monasterio prouideatur, *ibid. art.* 1. *&* 2. de quo latè Sanchez *d. c.* 15. *à n.* 38. *vsque ad* 54.

37. Dicti casus non sunt renocati à Pio V. in sua constitutione, cuius dispositio extenditur ad alios similes casus habentes eandem rationem, quales sunt numerati à præfato Vrbano IV. qui legitimas satis causas ab ipso approbatas præ se ferunt, iuxta decretum Concilij Tridentini permittentis exitum à monasterio ex legitima causa ab Episcopo approbanda, & specialiter quantum ad casum sextum ordinat, vt superiores Monialium curent, monasteria extra mænia vrbis, vel oppidi constituta intra vrbes, & oppida reducere, si ita expedire videbitur, *ibid. art.* 5. Idem dncent Nauarr. *comment.* 4. *n.* 48. *de regularibus*, Azor *tom.* 1. *inst. moral. lib.* 13. *cap.* 8. *quæst.* 1. *ad finem*, Sorbus *in annotat. ad Compend. Mendic. verbo, ingressus monasteriorum Monialium n.* 6. §. *& sic etiam*, quos, & alios refert Sanchez *dict. cap.* 15. *n.* 37. idem docet Villalobos 2. *part. summa tract.* 35. *diff.* 45. *n.* 3.

Trid. sess. 25. c. 5. de regul.

38. Quantum ad secundùm casum, quando scilicet mittuntur moniales causa ædificandi, seu fundandi aliud monasterium, Iulius II. apud Bullarium inter viuæ vocis oracula concessit, quòd moniales primæ regulæ S. Claræ possunt transferri ad secundam, pro constructione alicuius monasterij. Et quantum ad tertium casum obserua, quòd non solùm potest egredi à

Bullar. orac. 7. Iulij II.

cl. usura

clausura quædam Monialis, vt sit Abbatissa alterius monasterij sed etiam, vt habeat aliquod aliud officium pertinens ad bonum regimen conuentus, putà vt sit Magistra nouitiarum, vel vt habeat custodiam portæ, aut Rotæ, & pro hoc exitu necessaria est licentia Papæ, vel legati ipsius, & non sufficit licentia superioris, ex declaratione Cardinalium, quam refert Auctor *in addit. summa tom. 3. cap. 3. n. 2.* & Marzilla *super Concilio Trident. lib. 1. cap. 25. tit. 2. §. ex alio, pag. 41.* Quo loci Auctor oppositum videtur tenere ei, quod resoluerat *dict. art. 5.* addit enim, quòd superiores petentes hanc licentiam à Papa, vel ab eius legato debent supplicare, vt exprimatur in illa, quòd peracto officio dicta Abbatissa cum sociis possit ad suum monasterium reuertere. Sed iterum *dict. tom. 3. addit. 96. num. 4.* affirmat, quòd non est necessaria licentia Papæ, sed superioris tantùm, quòd puto (ni fallor) seruari in praxi, non obstante dicta declatione Cardinalium. De quo Portel *in addit. ad dubia regular. verbo Moniales, num. 3.* Villalobos *2. part. summa tract. 35. diff. 45. n. 9.* vbi aduertit quòd non est necessaria noua licentia Papæ, vel Nuncij, vt peracto officio Abbatissa cum sociis ad suum monasterium reuertatur, quia id consequens est ad priorem licentiam, vide etiam Sanchez *lib. 6. cap. 15. num. 45. 46. & 47.* & de casu incursus hostilis agit *ibidem num. 44.* & de casu correctionis *num. 48. & cap. 9. numer. 6.* de quo etiam Miranda *de Monialibus quæstione 3. art. 2. & 3.*

Elucidatur sententia Auctoris.

39. Pius V. in sua Constitutione signat tres casus, in quibus licet omnibus Monialibus, cuiuscunque ordinis sint, exire à clausura, scilicet incendium, lepra, & epidemia, seu pestis. Idem iudicium est in casibus similibus, in quibus militat ratio causarum signatarum à Pio V. videlicet, quando communitas Monialium in maximo, & probabili periculo constitueretur ipsis non exeuntibus, vt tenet communior opinio, ac ideò non potest licentiari Monialis ob infirmitatem grauem, quæ in monasterio curari non potest, quando non est nociua communitati. In præfatis autem casibus requiritur etiam licentia superioris, nisi sit periculum in mora, vt diximus suprà de casibus positis ab Vrbano IV. At semper erit necessaria licentia specialis, vt Monialis priuata causa lepræ vel epidemiæ exeat à clausura *ibid. art. 3.* Quid veniat nomine epidemiæ, vide infrà *de monialibus, n. 19.* de quo latè Sanchez *lib. 6. cap. 15. n. 31. vsque ad. 35.* & de extensione ad casus similes *ibi n. 36. & 37.* Miranda *quæst. 3. de monialibus, a. 4. & 5.* Portel *verb. clausura num. 18. vsque ad 22.*

40. Insir

40. Infirmitas contagiosa, vt Monialibus licentia ad egrediendum concedatur, debet esse contagiosa de persona ad personam, & non de membro ad membrum. Super quo debent prælati caute sub iuramento interrogare medicos, ne nimium Monialibus indulgere volentes, cauillosa verborum simulatione faciant ipsas licenciari in casu non permisso *tom.3.quæst.6. art.3. ad finem.* de quo Sanchez latè suprà *num.34.& sequent. & num.38.vsque ad* 43.

41. Non est necessaria licentia Episcopi, vt egrediatur Monialis subiecta regularibus, sed tantùm sufficit facultas sui superioris regularis, non obstante Constitutione Pij V. quæ quantum ad hoc in his Hispaniarum partibus per non vsum abolita est. Superior tamen debet habere iurisdictionem quasi Episcopalem, sicuti habet Generalis, vel Prouincialis, & ita debet intelligi dicta Bulla Pij V. *ibid.d.q.49.art.6.*

Idem citatis multis docet Sanchez *lib.6. decalog.c.16.n.28.* vbi ad finem reprobat nostrum Auctorem asserentem, ad huiusmodi ingressum Monialis necessariam esse licentiam superioris habentis iurisdictionem quasi Episcopalem, quales sunt Generales,& Prouinciales: dicit enim sufficere licentiam prælati immediati cõuentus,quia hi,inquit, tali iurisdictione gaudent. Sed falso nititur fundamento,tum quia dicti prælati locales regulariter non habent eam iurisdictionem quasi Episcopalem (præcipuè apud mendicantes) vnde si ea insigniti sunt,vt Cistercienses,& Benedictini,extra dubium est, posse illos ea Auctoritate vti:tum etiã, quia prælatis inferioribus tantùm conceditur potestas ad minora negotia, maiora verò reseruantur prælatis maioribus, quale est istud, de quo agimus. Et quantum attinet ad nostram religionem (quando aliud non obstaret) vsus, & praxis obseruat hoc, & similia pro Monialibus ad Generales, & Prouinciales spectare, nec scio aliud practicari in religionibus extra dictos Cistercienses, & Benedictinos

Defenditur sententia Auctoris.

42. Dantes licentiam in casibus non permissis, & Moniales indebitè egredientes, & eas comitantes, & recipientes incidũt in excommunicationem ipso facto reseruatam Papæ: Prælati verò,& Moniales contra facientes priuantur officiis, & dignitatibus, & inhabiles fiunt ad ea in posterum obtinenda, ex Pio V. *in dicta Bulla*: Aduerte tamen, quòd sæculares illas comitantes, vel recipientes affectu consanguinitatis aut amicitiæ, maximè vt tueantur à periculo, exhortando ipsas, vt ad monasterium regrediantur, non incurrunt dictam pœnam excommunicationis, sicut nec receptores, & fautores hæreticorum

hæreticorum simili affectu non manent ligati excommunicatione lata in Bulla Cœnæ Domini contra tales, secundùm communem opinionem, *ibidem art.7.* De quo Nauar. *in Monuali cap.27.num.561.& comment.4. de regularibus numer.51.* Miranda suprà *art.7.* Portel suprà *num.26.* Sanchez *d. cap.15. num.71.vsque 75.* Villalob.*ea diff.45.num.16.*

44. Prouinciales possunt absoluere religiosos,& Moniales à pœnis supradictis,& cum eis dispensare, *tom.1.quæst.24.art.17.* Vbi id innuit Auctor, & nos dicemus infrà *de dispensationibus nu.24.* De quo Portel suprà *n.27.* Sanchez *dict.cap.15.num.76. vsque ad* 78. Villalobos *num.17.*

Notæ.

34. Circa accessum ad monasteria Monialium, de quo suprà *num.4.* nota, quòd *in cap.Monasteria, de vita.& honestat. cleric.* clerici frequentantes monasteria Sanctimonialium, si ab Episcopo moniti non destiterint, ab officio Ecclesiastico iubetur Episcopus eos suspendere; si verò laici sint, eosdem excommunicare: quæ censuræ non latæ, sed ferendæ sunt, vt potest ex textu, ibi, *excommunicationi subdantur*, vt benè aduertit Sanchez *lib.6. decalogi cap.16. num.107.* Quid autem intelligatur per frequentiam accedendi ad dicta Monialium monasteria interdictam in ea Decretali? Variæ sunt sententiæ Doctorum, quas refert idem Sanchez *ibidem num.109. & 110.* Auctor *dict. art.4.quæst.45.tom.1.* & Nauar. *comment 4.num.51.vers.quibus addo.de Regular.* arbitrantur, esse frequentiam, ter tribus diebus continuis Monialem alloqui. Llamas *in methodo curat. in append.posito ad finem* §.4. dicit esse frequentiam, loqui duabus vicibus vna die, vel duabus diebus continuis. Quæ posterior sententia placet Sancio *numer.111.* vbi addit. credere dici frequentiam, quando semel singulis mensibus, aut ter tribus diebus continuis id fit. Mihi quidem videtur cum Nauarro, & nostro Auctore hoc relinqui debere prudentis arbitrio, pensatis circunstantiis personarum, rei seu negotij gerendi, scandali, periculi, loci, finis & aliarum similium circunstantiarum. Sicque sentiunt Hostien. *in dict. cap. Monasteria,* Ioan. Andreas, & Cardin. relati ab eodem Sancio *dict.num.110.* Auctoris sententia firmatur.

45. Vbi etiam *num. 106.* notat, nomine clericorum non comprehendi religiosos, nec clericos in aliqua dignitate constitutos, nec canonicos Ecclesiæ Cathedralis, quia lex hæc est pœnalis, ac ideò restringenda. Quod quidem mihi non placet, dicta enim decretalis indefinitè, & illimitatè loquitur de cleri-

P cis

eis, & licèt sit materia odiosa, fauore tamen Religionis, & vitandæ libertatis, & relaxationis in frequentantibus has confabulationes cum fœminis Deo speciali voto castitatis dicatis (respectu cuius fauorabilis dici potest) amplianda est, vt in simili materia extendunt D D. leges pænales contra generalem iuris regulam. Et constat ex traditis à Suarez *de legibus*, loquens de lege odiosa simul, & fauorabili respectu diuersorum, *lib.* 5. *cap.* 2. *n.* 12. & agens de extensione legis pœnalis ob rationis identitatem, *lib* 6. *cap.* 4. *n.* 2. De quo etiam Sanchez *lib.* 3. *de matrimon. disp.* 42. *num.* 4 *& lib.* 7. *disp* 9. *num.* 8. vbi ostendit, leges pænales, & odiosas ampliandas esse in animæ fauorem, & ad euitanda peccata. Legat qui velit *cap. desinimus* 18. *quæst.* 2. & Concilium Cabilonense I I. *can.* 55. 56. *&* 61. & Concilium Hispalense I I. *cap.* 11. & refertur *cap. in decima actione* 18 *q.* 2. Vbi hæ confabulationes cum monialibus strictè prohibentur, & ad minus limitantur.

46. An autem sit culpa mortalis accedere ad monasteria Monialium absque legitima causa, aut illa frequentare? Tradit idem Sanchez supra *num.* 119. *&* 120. vbi resoluit, seclusis aliis circunstantiis scandali, aut mali finis non esse culpæ lethalis reum iudicandum eum qui absque iusta causa, & licentia accedit, nisi frequentans ab Episcopo monitus non desistat, iuxta dictum *cap. Monasteria.* Et concludit, rarissimè attentis circunstantiis extrinsecis frequentantes excusari à mortali, quia rarissimè non inde scandalum consurget, & rarissimè deficiet finis aliquis non ita honestus. Hæc Sanchez.

47. Circa *num.* 10. nota, non esse iustam ingressus causam, qua aliqui, præcipuè fœminæ, sub specie alicuius muneris necessarij in conuentu excercendi ingrediuntur, post ingressum verò parum, aut nihil faciunt, cum non sit ministerium eorum statui consonum, & hac occasione per non modicum spatium temporis in clausura demorantur. Nam hoc in fraudem præcepti huius esse quis non videt? Verum est tamen, quòd si reuera ingrederentur ad opus necessarium monasterio, quod commodè per Moniales exerceri nequit, & in illo occupentur ad instar famularum, & mulierum vilium, quæ ad id aliàs essent ingressuræ, benè excusarentur, quamuis quandam videndi cœnobij curiositate, vel alia honesta causa visitandi scilicet aliquam Monialem consanguineam in sua cella potiùs ducerentur: quia ex causa re vera necessaria ingrediuntur, & opus exequuntur. Sed tunc non possunt ingredi cum famulis decentibus, quibus non indigent ad ministerium exercendum quod per se debent facere tamquā famulæ. Ita Sanchez *eo c.* 16. *n.* 49. sed Villalol.

lalob.1.*p.Sum. tract.*35.*n.*17. id absolutè negat,& mihi magis placet.

48. Licitus tamen est ingressus virorum ad expellendum malefactorem,qui monasterium ingressus est ,nec egredi vult, nec Moniales erunt potentes ad eum expellendum,vt tenet expresse Auctor *tom.*1.*q.*47.*art.*4.*in fine*,& sequitur,citato etiam Llamas *in meth.curatio.in append.*§.6.Sanchez suprà *n.*57. Vbi addit benè fortiori licere iudici ingredi ad illum eiiciendem. Sed non licet ibi illius malefactoris confessionem excipere,aut illum captum in carcerem ducere, casu quo non omninò exploratum sit, ipsum malefactorem non gaudere immunitate Ecclesiæ, sed tantùm potest illum è monasterio expellere ad aliquod exterius spatium Ecclesiæ immunitate munitum,à quo non potest eum extrahere. Secus si manifesta res sit, eum non gaudere Ecclesiæ immunitate,tunc enim de licentia superioris potest ingredi ad illum capiendum, vel etiam sine illa, si esset periculum in mora, vel si iustè denegetur talis facultas. Sic tradit Sanchez suprà *n.*58.qui *n.seq.*adiungit,licere ipsi malefactori ingredi,vt in sequentem iudicem euadat,à quo meritò timet ab Ecclesia extrahi,nec peccare ingrediēdo,si fores clausuræ apertas reperiret:quia ius tuendi vitam,vel vitandi graues pœnas mortis,flagellorū,aut triremium ipsum excusat. At Monialibus non licet eum admittere,dedecet enim eorum statum, honestatem,& institutum malefactorem intra clausuram tueri.

49. Item licita, & iusta ingressus causa reputatur admittere in hospitium Monialem in aliud monasterium transeuntem, aut ex iusta causa extra clausuram existentem ; dummodo sit eiusdem Ordinis,& instituti, & ita id in facti contingentia nostrum Auctorem consultum de eo respondisse, testatur Villalobos 2.*p.Summa tract.*35.*diff.*47.*n.*27 vbi addit, id non licere, quando ingredi vult, solùm videndi interiora monasterij gratia,vel etiam causa animi recreandi, aut Monialis cognatæ inuisendæ in monasterio diuersi ordinis, vt tradit Sanchez *dicto c.*16.*n.*10.*& n.*67.*in fine*, vbi *eo n.*10.docet,quòd quando Monialis esset in aliqua priuata domo recuperandæ sanitatis causa,vellétque animi recreandi gratia,aut Moniales inuisendi ingredi monasterium eiusdem Ordinis,vel habitus,id vtique liceret, quia talis Monialis non censetur extranea,cùm sit eiusdem instituti. Idémque affirmat,quando iter agendo non esset monasterium eiusdem Ordinis in eo loco,aut si esset,Moniales nollent eam admittere,nec reperiretur domus,in qua commodè,& honestè,seu religiosè pernoctaret, tunc enim ex superioris illius monasterij licentia posset vtique intra illud in hospi-

tium admitti, & esset hæc legitima, & sufficiens causa ad id concedendum.

50. Circa *num.*39.dum resoluimus, non posse iustè licentiari Monialem ad egressum à clausura,causa medendi morbo ita graui & periculoso,vt desperetur salus,ea non egressa Idem docent Gutierrez *lib.*1.*Canonic cap.*14.*num.*7.*& sequentibus.* qui *num.*9.refert Reuerendissimum,ac Illustrissimum F. Franciscum Gonzaga Archiepiscopum Mantuanum,cùm esset Generalis Ordinis,visa contraria Nauarri sententia,& re communicata denegasse egressus licentiam cuidam Illustrissimæ Moniali ob præfatam causam idem tradit Thomas Zerola,*in praxi Episcop.part 2.verbo,Moniales,in fine,in* 2.*edition.* dicens sic esse decisum à Sacra Congregatione, quos cum nostro Auctore *dict.art.*3. suprà relato,refert,& sequitur Sanchez *lib* 6, *decalog.cap.*15.*num.* 39.Miranda *de Monialibus quæst.*3.*art.*4. *conclus.*2.Portel, *verbo,clausura Monialium*, *num.*22. & eos referens Villalobos suprà *diff.*45.*n.*4. *&* 5. & addit Sanchez *num.*40. nec esse licitum ex præfata causa egressum ad aliud eiusdem Ordinis monasterium, cuius aër, situs temperies,& alia huiusmodi salubriora,commodioráque iudicantur à peritis medicis ad vitandum illud periculum, quia in hoc casu commune Conuentus bonum talem egressum non petit, qualé requirit Pius V. extra casus in sua Bulla exceptos. Ita ex Collectore Mendicant.*verbo,clausura Monialium.casu* 5.Corduba *in eius addit.ad finem.§.notandum, quòd determinatio*, & ex sententia Doctorum peritissimorum Scholæ Salmaticensis, resoluit ipse Sanchez.

51. Supradictam sententiam limitat Auctor *ea quæst.* 49. *art.*2. §. *secundo colligo*, casu quo monasterium sit in loco deserto, ad quod medici non possunt ita frequenter,ac morbus petit,accedere: nec tenentur Moniales ex voto ad clausuram, nec illam seruauerant ante Concilij Tridentini decretum: Monialis verò est anus, & non vulgaris auctoritatis (fuit enim quondam Abbatissa) & morbus non potest benè curari, nisi quotidie à medicis infirma visitetur. His enim concurrentibus sufficiens videtur causa, vt ex superioris licentia à clausura egrediatur,non obstente constitutione Pij V.quæ sic limitáda est. Neque obstat, quòd in hoc egressu versatur sola illius Monialis priuata vtilitas, vt contra nostrum Auctorem tradit Sanchez suprà *n.*41.ac ideo non videtur casus similis exceptis à Pio V. Quia ex alio capite versantur vnà cum lege naturali vitandi periculum ineuitabile mortis,tot ac tales circunstãtiæ concurrentes in hoc casu, quæ quidem præponderare censentur

Defenditur sententia Auctoris.

tur

tur illi iuris rigori. Atque ita huic parti cum Auctore adhæret Villalobos suprà *n.7.*vbi *n.6. antecedenti* docet sententiam Nauarri posse sequi in monasteriis, vbi clausura ex solo præcepto, & non ex voto seruatur. Et idem videtur innuere Portel suprà *n.*18.dum ait, licitã egressus causam esse vrgens aliquod vitæ periculum, in quo ratio naturalis dictat, præualere ius naturale vitæ conseruandæ præcepto positiuo clausuræ.

52. Vnde aduertit Auctor *dicta quæst.*49.*art.*3.§.*sed aduertendum*, posse Generales, & visitatores Religionum abstinere à punitione superioris, qui concessit egressum Moniali ratione morbi periculosi, secutus sententiam Nauarri, quam tuetur *commentar.*4.*n.*49.*&* 50.*de Regularibus*, quia iustam excusationis causam habet, qui tanti viri auctoritate nixus probabili opinioni adhæsit. Idem docent Sanchez suprà *n.*42. Villalobos *ea diff.*45.*dict.num.*7.

RESOLVTIO XXVII.

De Clausura Monachorum in suis Monasteriis.

1. OMnibus fœminis, etiam Comitissis, Marchionissis, aut Ducissis prohibitus est ingressus in monasteria virorum sub excommunicationis latæ sententiæ pœna Papæ reseruata, ex Bulla Pij V. & Gregor. XIII. apud Bullarium. Prælati verò, & religiosi eas introducere, vel admittere præsumentes, vltra excommunicationem latam ipso facto à Gregorio, manent priuati ab officiis, & inhabiles ad alia in posterum obtinenda, suspensique à Diuinis. Hoc tamen non comprehendit Reginas, Principissas, & Regum filias *tom.*1. *quæst.*48.*art.*1.*&* 2. vide *sup. de clausura Monialium n.*20. De quo Sanchez *lib.*6. *Decalogi cap.* 17.*num.*2. *vsque ad* 6.*& nu.* 37. *& duobus sequentibus*, Cruz, & Villalobos statim citandi.

Bullar. Bull. 18. *Pij V. & Bull.* 40. *&* 41. *Gregor.* 13

2. At præfatus Gregorius XIII. in dicta Bulla 40. excipit à prohibitione ingressus in clausuram Monialium fundatrices monasteriorum, dotatrices, seu altrices, necnon coniuges, & filias Comitum, Marchionum, Ducum, & superioris gradus Principum. Vnde cùm exceptio firmet regulam in contrarium, omnes aliæ mulieres, quantumuis nobilissimæ prohibentur ingredi dicta monasteria Monialium. Vide *d. art.*1.§. *circa quam*, vbi Auctor agit de ingressu fundatricum in clausuram virorum, & resoluit pro Ordine Minimorum, Gregorium XIII. consultum respondisse, non censeri derogatum per Bul-

iam Pij V. suæ Regulæ concessioni, quoad fœminas stirpis regiæ, & fundatrices.

Idem docet Sanchez *sup.n.7.* vbi in fine addit, idem quoque dicendum esse de quacunque Religione habente similem regulæ concessionem. secus non possunt admitti dictæ fundatrices. Idque satis indicat Auctor in expositione motus proprij Pij V. de quo *in explicat. Cruciatæ, ad fin. n.4.* dicendo, ideò ipsum Pium V. declarasse Ducissas, Marchionissas, & Comitissas, quia hæ solent esse fundatrices, ne putaret quispiam licitum esse fundatricibus ingredi dicta Monasteria. Possunt verò ingredi dictæ fundatrices, & reginæ, ac regum filiæ decenter comitatæ solitis ancillis, vt etiam tradunt Fr. Ioannes à Cruce *in epitom. lib.1. cap.3. dub.1. concl.1. in fine.* Villalob. *3.p. Sum. tract. 35. diff. 35. num.4.*

3. Omnibus mulieribus licet ingredi claustra Monasteriorum pro audienda Missa, Concione, aut aliis diuinis Officiis, vel quando fit aliqua processio, aut funus, ac etiam suffragia pro defunctis, dummodo officinas interiores non penetrent. Quando autem Verbum Dei in Ecclesia proponitur, si commodus non sit ingressus, & egressus per portam principalem, possunt ingredi, & egredi per ostium claustri recto tramite ad portam qua de Monasterio exitur, vt declarauit Pius V. apud Bullarium inter viuæ vocis oracula, *ibid. art.3.* De quo Sanchez *sup. n.21.*

Bullar. orac. 2. Pij V. in princ.

4. Caueant tamen prælati, ne aliqua fiat processio extraordinaria, vt illius occasione mulieres dicta loca Monasteriorum ingrediantur, id enim videtur in fraudem legis: nam Pontifex in sua declaratione tantùm prætendit scrupulos remouere, & non præbere relaxationis motiuum. Casu autem, quod ob malum finem admittantur prætextu dictæ processionis, nec ingredientes, nec admittentes incurrunt pœnas dictæ constitutionis, quia Ecclesia non iudicat de occultis, quidquid sit de eorundem peccato. Nec debent statim finitis diuinis Officiis à claustro eiici, sed tempore moraliter congruo possunt ibi moram facere, *ibid. d. art.3. §. circa quam, vsque ad finem.* Idem docent Sanchez suprà *num.23. & 24. & num.28. & 29.* Villalob. suprà *num.12. & 14.*

5. Portel *in additionibus ad dubia Regularia. verb. clausura Monachorum, n.6. § Scio,* impugnare contendit rationem proximè adductam à nostro Auctore, qua nititur ad probandum non licere prælato locali Conuentus facere aliquam processionem extraordinariam, vt illius occasione mulieres claustrum ingrediantur, quia, inquit Pontifex tantum prætendit scrupulos remouere, & non præbere relaxationis incentiuum. Hinc igitur,

tur rationem volens impugnare Portel ait, nam in processione extraordinaria non datur talis occasio peccati, libertatis, & relaxationis, cùm intrent multæ fœminæ, ac viri, imò maior occasio libertatis, relaxationis, & abusum dari potest, quando fœmina intrat ad audiendam Missam priuatam, quam postulat sibi dici in claustro, quod licitum esse, concessit suprà Rodriguez; ergo licita erit similiter processio extraordinaria, in qua minor occasio est relaxationis, libertatis, scandali, & abusus, vt patet. Præterea addit idem Portel, argumentor ad hominem: nam si idem Rodriguez ait, posse prælatum facere secundam vnam processionem vesperè, vt mulieres intrent ad videndum claustrum, etiam si manè facta fuerit iam alia processio, & illa processio facta vesperè est insolita, & voluntaria ad libitum, solúmque vt videatur claustri ornatus, cur non poterit idem prælatus facere extra festum, aliam processionem insolitam, vt videatur fabrica templi? Hæc Portel contra fundamentum nostri Auctoris.

Sed facillimo negotio potest huiusmodi impugnationis iaculum recudi, ac retorqueri, nam maior libertatis occasio potest sumi, quando in processione extraordinaria intrant mulieres, & viri, quàm quando intrat nobilis quædam fœmina ad audiendum sacrum in claustro, quia si semel licitè conceditur fieri quandam processionem extraordinariam, & insolitam, inde aditus, seu porta aperitur ad faciendam aliam, & aliam, & plures processiones toties, quoties ad libitum voluerint prælati, quod magnæ libertatis, relaxationis, & abusuum non posse motiuum gignere, quis non videt? Præterea quando Papa aliquid indulget absolutè dicendo, *toties, quoties* adhuc vsum prudentẽ, & rationabilem tantùm cõcedere cẽsetur, idque ratio, & æquitas dictat. Vnde quãdo concedit, & permittit mulierum ingressum ad claustra Monachorum causa processionis, id debet intelligi, iuxta mentem præsumptam concedentis, qui si super hoc rogaretur, proculdubio responderet, nõ esse suæ intentionis dare tam amplam facultatem ingrediendi, nisi in diebus, quibus ex more Ecclesiæ, vel Religionis solet fieri processio. At diuersa ratio militat in fœmina ingrediente claustrum ad audiendam Missam, quam facit ibi pro se celebrari, maximè si est nobilis: nam hæc intrat associata honestis, & solitis ancillis, & clientibus, & ad rem sacram solitam quotidie fieri, & cùm aliquoties eueniat esse in claustro aliquod sacellum, vel altare dicatum alicui Sancto, vel in quo iacent sepulti maiores dictæ fœminæ; sufficiens moraliter videtur hæc causa deuotionis ad illum Sanctum, vel celebrandi Missas, & officia pro suis defunctis,

vt huius intuitu possit ingressus talis permitti. Sic debet intelligi, & explicari doctrina Auctoris, *dict. art.* 3. vt ipse apertè explicat in explicat. cruciatæ super dicta Bulla Pij V. *num.* 4. 15. *&* 16.

Neque obstat argumentum ad hominem adductum pro confirmatione suæ sententiæ à Portel, nam ex dictis facilè patet solutio, ibi enim *n.* 20. expressè loquitur de processione solita fieri apud quosdam Conuentus in Hispania in festo Corporis Christi, in quibus non solùm manè, sed etiam vesperè solet fieri processio, vt omnes commodè videant ornatum claustri, & laudem reddant Domino. Vnde resoluit Auctor, quòd ad hunc finem potest fieri altera processio ad vesperum, vt mos est fieri apud insigniores Conuentus Salmanticæ, vnde perperam intelligit Portel dictum nostri Auctoris de processione insolita, & ad libitum facta vesperè. Cum nostro Auctore tenet Villalob. 2. *part. sum. tract.* 35. *diff.* 35. *num.* 12. citans Sorbo Capuccin. *in addit. ad Compend. pag.* 364. *n.* 7. Ioan. Cruz *in epitom. lib.* 1. *cap.* 5. *conclus.* 3. *ad finem* idem docet Sanchez *dict. cap.* 17. *num.* 23. *&* 24.

6. Prælati superiores possunt absoluere à prædictis pœnis, & dispenare cum Fratribus admittentibus mulieres intra clausuram, ex animi simplicitate, bona fide, & sine dolo, vt concessit Gregorius XIII. *ibid. dict. artic.* 1. *& quæst.* 24. *artic.* 17. *tom.* 1.

Idem docent Cruz *in epitome, lib.* 1. *cap.* 6. *dub.* 15. *conclus.* 6. Portel *verb. clausura Monialium, num.* 27. Villalobos *d. diff.* 35. *num.* 19. Sanchez *eo cap.* 17. *num.* 41. *&* 42. vbi *num.* 43. addit, posse excommunicatum, vel suspensum absolui in foro conscientiæ, virtute Bullæ Cruciatæ, vel priuilegiorum Religionum, quamuis censuræ illæ iam deductæ sint ad forum contentiosum. Quia, inquit, in dicta Bulla, & priuilegiis ea facultas conceditur illimitatè, & sine vlla restrictione: & huius sententiæ fuisse, ait, nostrum Auctorem *in addit. ad Cruciat.* §. 9. *n.* 94. licèt olim aliud senserit in exposit. dicti motus proprij, *n.* 34. Sed reuera in dicto loco addit. tantum agit Auctor de absolutione excommunicati nominatim, cui eam posse impendi, etiam in foro exteriori, dummodo parti satisfiat, aut detur cautio de satisfaciendo, ibi resoluit. Et nullum verbum facit de suspensione, in qua absoluenda cùm sit diuersa ratio, loquendo in terminis dicti motus proprij, aliud dicendum est cum Auctore *dict. num.* 34. vbi tandem docet, posse absolui ab ista suspensione Regulares per suos prouinciales in vtroque foro, siue ea sit publica, siue secreta, eo quòd habeant iurisdictionem

Exponitur vera sententia & mens Auctor.

quasi

quasi Episcopalem, ad instar Episcoporum, qui id possunt, quando suspensio non est reseruata Pontifici. Additque Auctor *ibid. num.* 35. non posse Confessores absoluere ab inhabilitate ad officia contracta ex tali admissione fœminarum intra clausuram Conuentus, virtute Cruciatæ: bene tamen virtute cuiusdam magni priuilegij Eugenij IV. concessi Minoribus, vt religiosi possint semel in vita absolui ab ea, & similibus inhabilitatibus ad officia ordinis per confessores à prælatis deputatos. De quo vide Ledesma 2. *p. quarti q.* 26. *art.* 1. *fol.* 353. Henriq. *lib.* 8. *de Eucharist. cap.* 40. *num.* 4. *& lib.* 7. *de indulgent. cap.* 13. *n.* 2. Couarr. *cap. alma mater,* 1. *p.* §. 11. *n.* 16. Sotum *in* 4. *dist.* 22. *art.* 3. §. *primus eius casus,* quos refert, & sequitur Sanchez *d. verb. clausura Monachorum, num.* 7. *in fine, & verb. Abbas, num.* 2. *& seqq.* Vbi cum Auctore tenet, & limitat, nisi delictum sit deductum ad forum contentiosum.

7. Attento iure communi licitè potest Monachus à suo monasterio exire cum licentia prælati Conuentualis, iusta ad id existente causa ab ipso prælato iudicanda; iure autem speciali maior causa requiritur, v. g. pro Chartusiano. Vnde erit peccatum mortale frangere clausuram, quæ de iure communi obligat Regulares, quando fit cum contemptu Regulæ, & professionis, & transgressione præcepti specialis superioris, vel cum notabili scandalo, aut damno monasterij, *tom.* 1. *q.* 50. *art.* 1. de quo Nauarr. *in cap. statuimus, n.* 35. Villalob. *d. tract.* 35. *diff.* 36. *n.* 1. Portel *in addip. ad dubia, n.* 1.

8. Monacho non licet sine licentia ad superiorem accedere, ex Concilio Tridentino, nisi accedat quasi appellando à grauamine illato à prælato inferiori, quo casu à culpa mortali excusatur, cùm propria defensio sit de iure naturali, & ita declaratum fuisse à sacra Congregatione testatur Auctor se accepisse à quodam Religioso grauissimo diffinitore Generali Ordinis, *ibid. art.* 2. *& q.* 29. *art.* 2. *& q.* 30. *art.* 3. *tom.* 1. de quo Nauarr. *in cap. non dicatis,* 12. *q.* 1. *num.* 61. & nos diximus suprà *resolut.* 10. *num.* 3. *&* 13. *Trid. sess.* 25. *cap.* 4. *de Reg.*

De Monacho exeunte à claustro animo audiendi leges, vel Physicam, vide infrà *de Monachis, num.* 15.

Resolutio XXVIII.

De Commendatarijs Militiarum.

1. Commendatarij Militares tanquam personæ Ecclesiasticæ gaudent priuilegio canonis,& fori ex Pio IV. pro ordine S.Ioannis Baptistæ,& Gregorio XIII.pro ordine S.Iacobi. Vnde non licet iudicibus sæcularibus cognoscere de eorum causis, eo quòd sint exempti à iurisdictione sæculari. Praxis obseruat, quòd causæ criminales horum Commendatorum suis iudicibus conseruatoribus remittantur per Regios Consiliarios,declarando nullam vim inferre excommunicando iudices sæculares, nec ipsos iudices sæculares vllam vim inferre, non admittendi appellationem, etiam in grauibus delictis, vsquequò inhibeantur. Verum est tamen secundùm aliquos,quod in causis ciuilibus,& in his,in quibus deliquerint, respectu officiorum Rectorum,Correctorum, Magistratuum,aut aliorum, quæ ab ipsis administrantur, tanquam merè sæcularibus, & in delictis grauibus, ratione quorum priuilegium fori amittunt, apud iudicem sæcularem possunt conueniri, *tom.2.quæst.2.art.2.& quæst.62.art.13. & tom.1.quæst.13.art.2.§. ex qua Bulla,* de quo Bobadilla *lib.2. politica, cap.19. num.12.* Auendaño *in cap.2.num.11. ad finem 2.part.* Perez *in l.1.tit.1.lib.4.ordinamenti,col.*1319.

Azor *inst.moral. tom.1.lib.13.c.3.§.tertio quæritur*, resoluit dictos Commendatarios coniugalem castitatem tantummodo promittentes clericorum immunitate gaudere in his, quæ Romani tribuere Pontifices, in cæteris non item. Idem absolutè tradit Mota *lib.2. confirm. Ordin. S.Iacobi, cap.1.§.8.probat.6.n.6.& 7.& §.9.prob.7.n.1. & seqq.* aitque idem tenere Nauarr. *de redditib.n.55.& 56.& in apolog.n.15.& 16.*Graffis *lib.2.decis.aurearum,num.33.*

2. Iudices sæculares vt possint inhiberi à cognitione causarum horum Commendatorum Militarium, necesse est, quod constet ipsos esse legitimè, & expresè professos residentes in Conuentibus Ordinis, nec sufficit deferre habitum Religionis, vt reputentur professi, & gaudeant priuilegio fori,etiamsi gestent per annum,& diem: nam hæc tacita professio iuxta mentem Concilij in Monachis intra claustrum commorantibus, & in actibus professorum exercitatis tantum admittitur.*ibid.art 4.d.q.62.*de quo Bobadilla vbi suprà *num.17.*

Trid. sess. 24. c. 11. de reform.

3. Dicti Commendatarij occidentes clericum perdunt priuilegium

uilegium fori, & tanquam merè sæculares possunt puniri à iudice sæculari, etiam si post patratum occisionis crimen professionem fecerint. *ibid.art.*15. de quo Bobadilla vbi suprà, *n.*24. *fol.*1144.

4. Frangentes autem pragmaticas Regias non sunt conueniendi pro pœnæ solutione, aut condemnandi, nisi coram suo iudice conseruatore, iuxta veriorem sententiam, qui pœnam à pragmatica taxatam contra ipsos Commendatores ad vnguem exequi debet, *ibid.ar.*16. De quo Salzedo *in pract.c.*55.*pag.*202. *vers ex quibus*. Iul.Clar. *in pract.*§.*fin.q.*36.*n.*26. Bobadilla vbi suprà *n.*26.*fol.*2144.

5. Commendatorum exterorum regnorum priuilegia, & indulta examinanda sunt, quòd si sint localia pro solis Prouinciis, & Regnis, in quibus eorum Religiones Militares sunt institutæ, extra illas non fruuntur dictis priuilegiis, tam in ciuilibus, quàm in criminalibus, sicque coram iudicibus sæcularibus locorum, vbi cōtraxerint, aut deliquerint, optimo iure possunt conueniri, & sententia condemnatoria contra illos potest executioni mandari, non obstante declinatoria iurisdictionis intra annum fatalem, & missione litterarum, & censurarum à suo iudice conseruatore, maximè si extra taxatas dietas eas expedierit. *ibid.art.*17. De quo Couar. *lib.*1.*pract.cap.*11.*n.*5.& 6. Greg.Lopez *in l.*2.*tit.*7.*part.*3.*verb.otros Religiosos.*

6. Confratres ordinis D. Ioannis portantes mediam Crucem albam dictam, Thau, reputantur vt merè sæculares sine regula, & cum suis conis, & vxoribus viuentes, ac per consequens non gaudent priuilegio fori, nec à tributis sunt exempti. *ibid. art.*18. de quo Azeuedo *in l.*1.*tit.*14 *num.fin.lib.*6.*recopil.* Bobadilla *lib.*2.*polit.cap.*18 *num.*232. vide Sanchez *lib.*7.*decalog. cap.*8.*num.*40. vbi agit de Fratribus Ioannis de Deo, an possint testari.

7. Reges Hispaniarum sunt perpetui magistri, seu administratores Militarium S. Iacobi, Calatrauæ, & Alcantaræ cum omnibus suis iurisdictionibus, redditibus, iuribus, obuentionibus, & vniuersis pertinentiis suis, ex vnione perpetua, & incorporatione facta per Adrianum VI. Carolo Imperatori, & eius successoribus Regibus Castellæ, & Legionis, *tom.*3.*q.*34.*art.*11. De quo Mota *lib.*1.*de confirm.Ordin.S.Iacobi,c.*4.§.36.

8. Propriè tamen non sunt Magistri dicti Reges, non enim faciunt professionem alicuius ordinis ex dictis Militaribus, iuxta decretum Tridentinum, neque afferunt habitum illius, sed sunt tantùm administratores, *tom.*2.*q.*122.*art.*... vide infrà *de elect.Prælatorum,num.*22. *Trid. sess.* 25. *c.*2.*& de regul.*

9. Dicti

9. Dicti Commendatarij Militares tenentur de redditibus commendarum pauperibus erogare, sicut de bonis Ecclesiasticis, iuxta dispositionem suæ regulæ, nec licet illos expendere absque peccato, nisi in ea, in qua regula, quam posessi sunt, iubet impendi. *tom. 2. q. 57. a. 5.* de quo Nauar. *in Apolog. de Redditib. Eccles. q. 1. monito* 38. 55. *& 61. n. 18. & de redditibus q. 1. n.* 95. *& 96. & q. 3. n. 30. &* 31. Mota *lib. instruction. Commendatar. tendent. ad perfectionem cap. 4. §. 4. n.* 50. Quidquid in oppositum contendant Azor vbi suprà *cap. 4. §. 6. quæritur.* & Sanch. *l. 7. decalog. c. 8. n. 29.*

10. Commendatores S. Ioannis, vulgo, Malthenses, nuncupati, sunt verè religiosi tria vota essentialia profitentes, gaudéntque priuilegio Canonis, & fori, & per eorum professionem dirimi matrimonium ratum non consummatum, tenent plures, tanquam indubitatum, quia hi permittunt solemniter obedientiam, paupertatem, & castitatem absolutam, & non coniugalem. Aliorum verò ordinum Militarium equites, seu commendatores sunt religiosi, non absolutè, & simpliciter, sed religiosi Militares tria vota substantialia, obedientiam, paupertatem, & castitatem coniugalem, secundùm sui ordinis regulam promittentes. Vnde per eorum professionem non soluitur matrimonium ratum. *tom. 1. q. 1. a. 7. & tom. 3. quæst. 1. art.* 6. de quo Corduba *in summa q.* 143. *in fine, & quæst.* 178. Nauarr. *de regularibus lib. 3. cons. 12. p. 242. & tit. de conuers. coniugatorum cons. 1. pag. 296.*

Idem docent Miranda *tom. 1. Manual. quæst. 27. art. 6.* Azor vbi suprà *cap. 6. §. 4 quæritur,* Sanchez suprà *num* 35. vbi docet hos equites D. Ioannis posse testari, & posse succedere in maioratum, sicut & alios commendatarios, qui vxorem ducere possunt, tradit *dict. lib. 7. cap. 15. num.* 5. *&* 50. & Mota suprà *lib. 2. cap 2. §. 18. numer.* 3. vbi agit de potestate testandi commendatorum coniugatorum. Vide apud Bullarium bullam exemptionis, & confirmationis Militiæ sancti Iacobi de la espata.

Bullar. bulla 3. Alex. III.

11. Commendatarij coniugati in Castella, & Portugallia dominium habent dispensatiuè fructuum iam perceptorum de suis commendis, & eorum, quæ sua industria acquirunt, ex vsu, & consuetudine antiqua Apostolicis priuilegiis roborata, ac proinde possunt ea licite inter liberos distribuere, instituere de illis maioratum, ac testari; sed pro maiori conscientiæ securitate facultatem testandi illis concessit Gregorius XIII. apud Bullarium *tomo 3. quæstion. 29. artic.* 7. de quo Molin. 2. 2. *tract. 2. disput. 14. col.* 772. alter Molina de

Bullar. bull. 35. Gregor. XIII.

de primogeniis Hispan.lib.2.cap.9.n.69. vide infrà *de testament. num.7.*

Ad quod Azor vbi suprà *cap.5.in principio, & cap.4.in fine,* Sanchez *lib.7.decalog.cap.8.n.2. vsque ad* 38. vbi latè agit de voto paupertatis equitum militarium, & *n.* 32. docet ludentes cum his commmendatariis non teneri parta in ludo restituere,ex Alcozer *de ludo cap.39.* Mota *lib.2. de confirm. ordin. S. Iacobi cap.2.§.18.n.11.*ait,hos milites habere tantùm vsum, & administrationem bonorum. Et idem repetit *eodem lib 2.cap. 2.§.26.n* 8. sed sibi ipsi contradicit, nam *eodem* §.18.*n.5 supra n.11.*proximè citato dixerat,quòd nec summus Pontifex à Cõmendatariis coniugatis fortè auferre possit potestatem testandi de bonis patrimonialibus, & sua industria acquisitis , quia per suam professionem,inquit,à se non abdicant dominium eorum bonorum.

12. Anniuersaria,& oblationes Ecclesiarum pertinentium ad ordines Militares , non pertinent ad Commendatores , seu Præceptores Militiarum , sed ad Vicarios , & Rectores illarum , quia illa non veniunt appellatione decimarum, quarum perceptiones tantùm ex Apostolica dispensatione ipsis commendatariis conceduntur , *tom.1. quæst.36. art.7.* de quo vide Nauarr. *in Apolog. de reddit.n.15. vsque ad* 18. Mota,*dict.l.2. cap.1.§.10.n.9.* Sed non placet quod ibi docet oblationes pertinere ad Commendatores,ea enim deberi seruientibus altari, ius,& ratio dictat. De quo etiam Aluarus Valascus *lib.1. Consult.consul.14.*

De clericis Militaribus extra claustrum viuentibus ex legitima licentia,& beneficio inseruientibus , eosque posse testari, dummodo quotannis inuentarium bonorum tempore præfixo superiori,sicut alij commendatarij,præsentent,& quintam bonorum partem Monasterio relinquant , tradit Sanchez suprà, *num37.*

ADDITIO.

13. Quæ diximus in hac resolutione , *num.10.* circa matrimonium ratum , quod soluitur per professionem in religione D. Ioannis Baptistæ , probant etiam Barbosa *in Rubrica 2. part.n.83. ff. solut. matrimon.* cum pluribus Sanchez *lib.2. de matrim.disput.18.n.8.* ex *regula cap.2. cap. ex publico , de conuers.coniugat.* Vnde deducitur,sub nomine religiosorum hos Milites comprehendi in omnibus iuribus , seu dispositionibus, quæ religiosorum mentionem faciunt , siue sint fauorabiles, siue

sine odiosæ, vt docuit, *glossa* 2. *Clement*. 1. *de decim*. Nauarr. *cons*. 12. *de regular. num*. 2. noster Auctor 2. *tom. quæst*. 2. *art*. 7. Azorius 2. *part. moral. lib*. 13. *cap*. 4. *quæst*. 4. Gratianus *discept*. 2. *tom*. 1. *c*. 363. *à n*. 21. Non idem dices in cæteris Militibus, hi enim cùm non sint religiosi propriè, vt docent innumeri citati à Barbosa *tract. de potestat. Episcopi* 2. *part. alleg*. 12. *num*. 16. nulla iuris dispositio de religiosis locuta ad hos Milites pertinebit.

14. Illud tamen videamus, quòd in hac resolut. adnotare omisi, quonam iure nitatur consuetudo Hispaniæ, qua receptum est, Regem solere promittere commendas vacaturas, & quod magis est, promittere præsentare aliquos in Ecclesiis sui patronatus in genere ob bene merita, & seruitia, de háeque promissione regiam prouisionem fieri in Lusitania, testatur Cabedo *de patronat. Regiæ Coronæ cap*. 14. *&* 15. Et sanè quod attinet ad promissionem Ecclesiarum, iure non potest illa consuetudo subsistere, cùm refragetur *text. in cap. vltim. de conces. prabend*. iunctis latè traditis à Garcia *de benef*. 10. *part. cap*. 1. *à num*. 4. Ex solo ergo tacito Pontificis priuilegio vires accipiet, quod ad has promissiones, ex iusta tamen causa faciendas, concessum videri debet, argumento *cap. super quibusdam. §. præterea. de verbor. significat*. Quod verò ad præceptorias, seu commendas pertinet, etsi prima fronte videatur huiusmodi expectatiuas non valere, cùm conferantur per Regem tanquam per Magistrum militiarum, qui cùm ad instar prælati inferioris æstimetur, Cabedo *dict. cap*. 15. *num*. 4. noster Auctor *tom*. 1. *quæst*. 36. *art*. 4. non potest has expectatiuas concedere, vetante regula *cap*. 2. *de conces. prabend*. Cæterùm verius existimo id iuste facere posse. Ducor, quia huiusmodi commendæ non sunt beneficia Ecclesiastica, ex veriori sententia, de qua Cabedo *dict. cap*. 15. *à n*. 7. noster Auctor 1. *tom. quæst*. 1. *art*. 6. Gonçalez *ad regular*. 8. *glos*. 8. *à n*. 55. Petr. Gregor. *tract. de beneficiis, cap*. 34. *n*. 2. etsi aliter sentiat Valasc. *consult*. 108. *n*. 28. ergo cessat prohibitio *dict. cap*. 2. Deinde suadetur, quia hæ Commendæ non obtinentur cum titulo spirituali, qui est de natura beneficij Ecclesiastici, sed sola temporalitas percipitur, Cabedo *dict. cap*. 15. *à n*. 18. Auctor noster *dict. art*. 6. ergo, &c. Atque ita docet Barbosa *in collectaneis ad decretales in dict. cap. vltim. num*. 4.

RESO

RESOLVTIO XXIX.

De Commissarijs in ordine Minorum.

1 IN singulis capitulis generalibus ob amplitudinem ordinis eligitur vnus Commissarius generalis de familia, de qua non est electus Minister generalis totius ordinis, vt si generalis assumptus est ex familia Cismontana, Commissarius generalis tunc erit assumendus ex familia Vltramontana, & vice versa. Cui electioni suffragantur patres illius familiæ, de qua eligendus est præfatus Commissarius generalis, ex Bulla vnionis Leonis X. quæ extat apud Bullarium. Eius autem officium durat tantùm per triennium, quo elapso alius eligendus est in Congregatione generali intermedia, nisi bello, aut simili alio impedimento impediantur conueniri vocales, tunc enim ad Ministrum generalem de consilio aliquorum patrum attinet eundem Commissarium generalem continuare, vel alium de nouo instituere, vt in statutis generalibus Toletanis cautum est, *tom.* 1. *quæst.* 51. *art.* 1. de quo Miranda *tom.* 1. *quæst.* 11. *art.* 1. *&* 6. *Bullar. Bul. 1. Leon. X.*

2. Iurisdictio, seu potestas huiusmodi Commissarij generalis est plenissima super fratres, & Moniales suæ familiæ, sicut est generalis Ministri super totum ordinem, ex dicta Bulla vnionis, habètque iurisdictionem ordinariam, & non delegatam, tum quia eligitur ab Viuersitate vnius familiæ, quæ licèt sit pars, respectu totius ordinis, est tamen totum, seu vniuersitas & communitas respectu electionis illius familiæ, tum etiam quia habet auctoritatem beneficio legis, quod sufficit ad constituendam iurisdictionem ordinariam. Vnde potest delegare, etiam quando est electus, seu institutus à solo Ministro generali extra Capitulum ob bellum, vel aliud simile impedimentum, cùm id delegato ad vniuersitatem causarum concedatur, vt est noti iuris, quidquid in oppositum nitatur dicere Collector. Item est verus prælatus habens dignitatem Ecclesiasticam, eámque amplissimam, & ordinariam, si est electus in Capitulo, *ibidem artic.* 2. *&* 3. de quo Miranda suprà *artic.* 2. *&* 3.

3. Præfatus Commissarius generalis non potest amoueri à Ministro generali, aut Capitulo sine causa, quandoquidem auctoritate Papæ instituitur, & per consequens à nullo eius inferiori potest deponi. Minister verò generalis totas suas vices illi committit pro sua familia, ex dicta Bulla vnionis, nec illi licet

licet eiusdem auctoritatem pro libito limitare, quamuis sit illius verus superior, nam hæc superioritas quoad correctionem tantùm debet intelligi. Bene tamen ille existens in familia sibi reseruare aliqua specialia negotia, vel visitationem alicuius prouinciæ potest, quia hoc de iure, & consuetudine illi competit: vel etiam potest limitare, & restringere eius auctoritatem ex causa rationabili, & de consensu, & arbitrio Capituli generalis, etiam intermedij vnius tantum familiæ. At non licet ab eo auctoritatem ordinariam auferre in prouincias suæ familiæ, super quas instituit aliquem commissarium nationalem, quia de eo est facta specialis prohibitio, *ibidem artic.*4 Idem docet Miranda suprà *artic.* 4. qui *art.* 5. tradit prouincias Indiarum, seu noui Orbis esse exemptas à Commissario generali Vltramontano, & idem ait de conuentu Parisiensi.

4. Minister generalis discedens à familia, de qua assumptus fuit, potest relinquere loco sui aliquem commissarium pro eo tempore, quo absens fuerit, de consensu tamen definitorum Capituli generalis, ex Leone X. *ibid. art.*5. idem docet Miranda suprà *art.*9.

5. Idem apud nos Minores est alius Commissarius generalis Indiarum residens in curiis Regis Hispaniæ, qui in omnibus,& per omnia est immediatus Ministro generali, habétque vocem actiuam, & passiuam in Capitulo generali ordinis, cui etiam si subdantur omnes fratres Indiarum, non ideò priuatur iurisdictione in eosdem Commissarius generalis familiæ, à quibus etiam elegitur. Quanuis autem dictus Commissarius generalis Indiarum immediatè subdatur Ministro generali, quoad correctionem tamen grauium delictorum subditur Commissario generali familiæ, vel Prouinciali, in cuius prouincia residet, vt in simili circa regularem exemptum notoriè extra claustrum delinquentem cum scandalo, qui ab Episcopo puniri potest, si intra tempus à se præfixum, superior non puniat, definit Concilium Tridentinum *tom.*1. *q.*52. *art.*1. *&* 2. *& tom.* 2. *quæst.*2. *art.*6. *& quæst.* 63. *art.*4. de quo Sanchez *lib.*7. *de matrimonio disput.* 33. *num.*23. qui affirmat non posse puniri per censuras, vide infrà *de Episcopis, num.*15.

Trid. sess. 25. *de Reg. cap.*14.

6. De officio, & auctoritate dicti Commissarij generalis Indiarum latè agit Miranda suprà *quæst.* 14. *art*1. vbi tradit, primum præfectum huic officio, & dignitati fuisse P. F. Franciscum de Guzman filium illustrissimi Conuentus S. Francisci Salmanticensis, qui fuit creatus anno Domini 1572. tempore Philippi II. Hispaniæ.

7. Com

7. Commmissarius curiæ Romanæ necessariò debet esse de familia, de qua assumptus est Commissarius generalis, habétque eandem auctoritatem in illa, quam habet Procurator generalis in sua familia cum omnibus suis præeminentiis, & obligationibus, vna sola dempta, orandi scilicet, coram Domino Papa, & interessendi in eius Capella, quæ soli Procuratori Romano repræsentanti personam generalis Ministri apud suam Sanctitatem competit, *tom.*1. *quæst.*53.*art.*3. de quo Miranda *tomo* 2.*quæst.*13.*art.*2.

8. Procurator verò Romanus, cùm sit Vicarius Ministri generalis, ab eodem institui potest, non sequendo consilium definitorij, & discretorij ordinis, licèt ex consuetudine, & statutis teneatur consulere definitores, & discretos in Capitulo generali congregatos, tantámque auctoritatem ac potestatem habe, quantam ei Generalis ordinis impartire, seu concedere pro libito sibi placuerit. Item voce actiua, & passiua gaudet in electione Ministri generalis, in definitorio, & in reliqius omnibus actibus, ex auctoritate Apostolica: qua etiam cautum est, vt non possit continuari in suo officio vltra triennium, neque post illud expletum iterum eligi in Ministrum, aut commissarium Generalem, nisi post lapsum duodecim annorum. Quoad cætera ad hoc attinentia consule statuta ordinis, *ibid. art.*1. & 2. de quo latè Miranda *dict.quæst.*13.*art.*1.

9. Commissarij Pouinciales cum plenitudine potestatis à Ministro generali instituti nullam auctoritatem habent circa eos casus, in quibus capitulum Prouinciale vel Minister prouincialis habet potestatem, vt circa institutionem prædicatorum, & confessorum, ac receptionem nouitiarum, vel expulsionem ab ordine, & similia, ex declaratione capituli Burdegalensis anno Domini 1520. Item nihil possunt ordinare, & innouare, vel ordinata mutare, nec contra statuta Prouinciæ facere sine consensu patrum Prouinciæ, vel maioris partis vocalium, ex statutis Salmantinis, nec sunt exempti à potestate commissarij generalis de familia, *tom.*1.*quæst.*54.*art.*1. Vide infrà *n.*13. de quo latè Mirand. *tom.*2.*q* 15.*a.*3 vbi *concl.*2. addit hos commissarios, seu Visitatores non posse fratres extra prouinciam sibi commissam mittere, nec in ea eligi in Prouinciales, nec habere votum in electionibus, aut diffinitorio, sed tantum auctoritatem habere ad eas confirmandas, si præsideant capitulo in absentia Generalis, & Portel *in addit. ad dubia, verb. Commissarius prouinciæ n.*3. addit, nec Generalem posse eis concedere, vt simul cum ipso habeant votum in capitulo, bene tamen, vt in eius absentia tanquam sui procuratores, seu

Commissarij id nomine suo faciant, vt docet idem Portel *ibid.num.2.*

10. Huiusmodi tamen Commissio data Ministro Prouinciali pro sua Prouincia, cum detur officio, & non personæ, non expirat cum Prouincialatu, sed transit ad successorem in officio quoad vsque fuerit reuocata, vt declarauit Capitulum Generale Florentinum anno Domini, 1493. expirat tamen morte concedentis, *ibidem in fine.* Vide Portel *verb. Commissarius Prouinciæ, n.2.*

Trid. sess. 23 cap.1. de reform.

11. Commissarij in absentia Prouincialium eligendi sunt, iuxta statuta vniuscuiusque Prouinciæ, illis autem deficientibus, ad generalia ordinis recurrendum est, semel verò electi eandem potestatem habent, quam ipsi Prouinciales Ministri, à quibus non potest eorundem auctoritas limitari ex eo quòd non possunt recedere, nisi fuerit sufficienter prouisum de ouium gubernatione, iuxta Tridentinum Decretum. Verum est est tamen, quòd generalia statuta illorum potestatem in aliquibus limitant, scilicet, quòd nõ possint celebrare Capitulum, vel Congregationẽ, dum vocales ad Capitulum Generale missi non fuerint reuersi, nec aliquod negotium graue peragere, nisi mora Prouincialis sit culpabilis, vel eius regressus sit plenus impossibilitate, tunc enim Præses prouinciæ cum consilio Discretorum poterit de re, & super negotio prouidere, vt statuta Salmantina disponunt. Aduertant tamen dicti Commissarij, quod literæ, & patentes Ministri absentis sunt ad vnguem seruandæ: non enim desinit esse prælatus, nec amittit iurisdictionem propter absentiam, *ibid. art.2.* Idem docet Miranda *d.q.15. art.1.* vbi latè.

Trid. sess. 25. cap.6. de Reg.

12. Commissarij vice Prouincialium legitimè impeditorum missi ad Capitulum Generale eliguntur per Ministrum, & definitores Prouinciæ, habéntque vocem actiuam, & passiuam in ipso Capitulo, ex statutis Toletanis, non obstante decreto Concilij Tridentini, quia hi tantùm instituuntur Commissarij, seu procuratores Prouincialium ad eligendum suo nomine, nec per eos supplentur vota absentium, nec hæc est vera suppletio, sed commissio, ex declaratione Cardinalium, *ibid. art.3.* Idem docet Miranda *supr. art.2.*

13. Commissarij missi ad visitandas prouincias habent plenariam potestatem, ideòque vsu obtentum est, vt in litteris patentibus mittantur, cùm plenitudine potestatis, per constitutiones tamen generales restricta est, quæ super hoc consulendæ sunt. Pro quo aduerte, quòd non admittentes dictos Commissarios, seu visitatores vel contra eos rebellantes, aut contradicentes

dicentes, ipso iure excommunicantur, absolutióque reseruatur Papæ, & priuantur officiis habitis, inhabilésque fiunt ad futura, ex decreto Gregorij XIII. quod debet intelligi, nisi dicti visitatores aliquid attentent contra Ordinis statuta, tunc enim contradictores, & rebelles non incidunt in dictas pœnas. *ibid. art.* 4. De quo Miranda *supra dict. art.* 3. Portel *verb. Commissarius Prouinciæ, num.* 1. *& in addit. eodem verbo num.* 1. Vide suprà *num.* 9.

Resolvtio XXX.

De Conceptione B. Mariæ Virginis.

1. Sixtus IV. decreuit non peccare mortaliter, nec venialiter, nec esse hæreticum sentire B. Virginem Mariam in suo conceptu fuisse immunem à peccato originis, vel sentire eius rei oppositum. Insuper damnauit affirmare præsumentes sanctam Romanam Ecclesiam de spirituali tantùm Conceptione, & Sanctificatione festum celebrare, vt habetur in Extrauaganti, *Graue nimis, de Reliq. & vener. Sanctorum*, & refertur in Bullario. Quod & confirmauit Concilium Tridentinum, ferens excommunicationem ipso facto Sedi Apostolicæ reseruatam contra contrarium dicentes, aut docentes. Hoc tamen debet intelligi, nisi adsit scandalũ, aut pertinacia, tũc enim ex circunstantia maioris vel minoris scandali, vel pertinaciæ erit culpa mortalis, vel venialis oppositum asserere. Quapropter prædicatores publicè populo prædicantes B. Virginem non fuisse immunem à labe originali vix à peccato excusantur, vnde tanquam scandalosi repellendi, & condemnandi sunt, non ratione falsitatis dicti, sed ex scandalo, & indiscretione in prædicando, maximè hisce temporibus, quibus erga B. Dominæ immaculatum conceptum tanta pietas, & deuotio viget, tantáque solemnitate eius festum celebratur, vt de eo non esse opinionis, sed fidei communiter fideles existiment. Ideóque Pius V. ex sacra Prædicatorum familia ad Pontificatum summum assumptus, volens sua pietate, & paterno affectu huiusmodi malis obuiare, in quadam constitutione confirmatoria illius, quam ediderat Sixtus IV. addidit graues pœnas suspensionis à Diuinis, & priuationis officiorum, ac inhabilitatis ad illa, contra refellentes, aut oppugnantes contrariam opinionem, vel de ea vulgari sermone scribentes. Quæ constitutio licèt quoad dictas pœnas non sit in vsu, non parum tamen conducit ad piam opinionem confirmandam,

Bullar. Bull. 17. Sixti 4. Trid. Sess. 5. can. vlt.

tom.1. quæst. 57. art.1. & 2. de quo Suarez *de censur. disp.22. sect.5. à num.30. & tom.2. in 3.p.* D.Thom. *quæst.27. supra a.1. & 2 sect.6.* Vasquez *in 3.p. D. Thom. quæst.2. a.1. & 2.* Corduba *in quæstionar. quæst.44. concl.3.* vbi refert, in vniuersitate Parisiensi tanquam scandalosos castigari solere qui contra opinionem piam audent publicè prædicare, & de facto ob id punitum fuisse quendam Doctorem Ioannem veri, anno 1497. addit, teste Miranda *lib. de Immaculata Conceptio. Virginis cap. 99 fol. 736.* qui etiam ad idem citat Salazar *libro pro defensione Immaculatæ Virgin. Concept. capit. 42. sæculo* 15.

2. Post hæc Dominus Paulus V. volens submouere dissensiones, iurgia, & scandala, quæ cum magna Dei offensa in populo Christiano oriuntur ex occasione assertionis affirmatiuæ, quod B. Virgo fuerit cum peccato originali concepta, in generali congregatione sanctæ Romanæ Ecclesiæ, & vniuersalis Inquisitionis contra hæreticam prauitatem habita, post lōgam, & maturam discussionem constituit, vt in posterum nullus audeat in publicis concionibus, lectionibus, conclusionibus, & aliis actibus publicis id asserere, donec res à Sede Apostolica definiatur, sequenti decreto in forma breuis in hunc modum.

Feria quinta die 31. Augusti, anno à Natiuitate Domini nostri Iesu Christi 1617. in generali congregatione sanctæ Romanæ Ecclesiæ, & vniuersalis Inquisitionis habita in Palatio Apostolico in monte Quirinali coram sanctissimo D. N. D. Paulo diuina prouidentia Papa V.

Sanctissimus Dominus noster post longam, & maturam discussionem, auditis votis Illustrissimorum, & Reuerendissimorum DD. Cardinalium contra hæreticam prauitatem generalium inquisitorum, re accuratè, ac diligenter perpensa, prouide considerans, quòd quamuis in constitutione felicis recordationis Sixti IV. super conceptione Beatissimæ Virginis Mariæ, pro submouendis inter Christi fideles scandalis, rixis, & contentionibus edita, à sancta Tridentina Synodo innouata, & deinde in alia constitutione sanctissimi Pij V. super eadem re, quas similiter Sanctitas sua innouauit cum quibusdam prouisionibus, & adiectionibus pœnarum pro efficaciori earum obseruatione, relinquatur vnicuique libera facultas tenendi, & etiam asserendi vtramque partem, quòd scilicet, fuerit, vel non fuerit concepta cum peccato originali, dum tamen neutra veluti erronea, aut hæretica damnetur. Nihilominus ex occasione assertionis affirmatiuæ in publicis concionibus,

Trid. sess 5. canon. vlt

lectionibus,

lectionibus, conclusionibus, & actibus publicis, quòd eadem Beatissima Virgo fuerit cum peccato originali concepta, oriuntur in populo Cristiano, cum magna Dei offensa scandala, iurgia, & dissensiones. Propterea volens hiusmodi scandala ex debito sui muneris prouidere, decreuit, & præcepit, ac præsentis decreti virtute mandat, & præcipit omnibus, & singulis cuiusuis ordinis, & instituti regularibus, & aliis quibuscunque tam Ecclesiasticis, quàm sæcularibus personis cuiuscúis conditionis, status, gradus, ordinis, aut dignitatis tam Ecclesiasticæ, quàm sæcularis, etiam si specialis, specifica, & indiuidua earum esset necessariò mentio facienda, vt in posterum, donec articulus huiusmodi à Sancta sede Apostolica fuerit definitus, vel per sanctitatem suam, & sedem Apostolicam fuerit aliter ordinatum, non audeat in publicis concionibus, lectionibus, conclusionibus, & aliis quibuscunque actibus publicis asserere, quod eadem Beatissima Virgo fuerit concepta cum peccato originali. Contrà facientes autem eadem Sanctitas sua voluit, & declarauit subiacere deberi, & subiici censuris, & pœnis contentis in supradictis constitutionibus suorum prædecessorum, & sua ipso facto incurrendis. Per huiusmodi tamen prouisionem Sanctitas sua non intendit reprobare alteram opinionem, nec ei vllum prorsus præiudicium inferre, eam relinquens in eisdem statu, & terminis, in quibus de præsenti reperitur, præter quam quoad supra dispositа. Vlteriùs sub eisdem censuris, & pœnis mandans, quòd negatiuam opinionem, videlicet, quòd non fuerit concepta in peccato originali, in prædictis publicis actionibus asserentes, aliam opinionem non impugnent, nec de ea aliquo modo agant, seu tractent. Insuper voluit, & expresse mandauit, vt extra hos casus expressos publicorum actuum, in reliquis omnibus supradictæ constitutiones firmæ, & illæsæ remaneant, & exactè obseruentur perinde, ac si præsens decretum non emanasset. Et ita decreuit, & mandauit vbicunque inuiolabiliter obseruari, non obstantibus in hac parte supradictis constitutionibus, & aliis omnibus in contrarium facientibus. Volens, & decernens pro obseruatione, & executione præsentis decreti, & omnium in eo contentorum, quod contra huiusmodi transgressores, etiam regulares cuiusuis ordinis, & instituti, etiam quomodolibet exemptos, & alias quascunque Ecclesiasticas, & sæculares personas cuiuscunque status, conditionis, gradus, ordinis, aut dignitatis tam Ecclesiasticæ, quàm sæcularis, tam Episcopi, quàm Prælati superiores, aliique ordinarij locorum, quàm hæreticæ prauitatis vbique locorum

deputari Inquisitores procedant, & in eos seuerè animaduertant, tribuens eis & eorum cuilibet liberam facultatem, & auctoritatem contra eosdem transgressores procedendi, ac pœnas coërcendi, ac puniendi. Voluit demum, ne præmissorum ignorantia à quoquam prætendi possit quod præsens decretum, seu illius exemplar ad valuas Basilicæ Principis Apostolorum de Vrbe & in acie Campi Floræ affixa omnes ita arctent, & afficiant, perinde, ac si vnicuique personaliter intimata fuissent. Quódque præsentium transumptis, etiam impressis manu notarij publici subscriptis, & sigillo alicuius personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis eadem prorsus fides adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Andreas de Pittinis S. Rom. & vniuersalis Inquisitionis notarius. De quo Portel *verb. Prædicatores, n.6. & in addit. ad dubia verb. Concept. Deiparæ. num.*8. Villalobos 1.*p. tractat.*17. *diff.*25.*num.*11.

3. Tandem S. D. N. Gregorius XV. anno Domini 1622. die 2. Iulij sub excommunicationis pœna, & aliis pœnis præcepit, ne opinio Diui Thomæ, etiam in priuatis colloquiis, vel scriptis practicetur, vel defendatur. Insuper quòd omnes, quicunque illi sint, clerici, vel Regulares recitantes officium Conceptionis Deiparæ in festo ipsius exprimant in illo nomen Conceptionis, & non sanctificationis. De quo Portel *in addit. ad dubia Regul. verb Conceptio Deiparæ, num.*8. *&* 9. Comitol. *lib.6. respons. Moral. quæst.*40. qui ponit casum cuiusdam concionatoris, qui fuit accusatus, eo quòd prædicando subdocuit, qualiter possent infirmari argumenta partis oppositæ.

4. Ad hæc operæpretium duxi referre ad maiorem laudem Virginis quòd in Vniuersitate Parisiensi post solemnem conferentiam, seu disputationem anno Domini 130. accidit; in ea námque noster Subtilissimus Scotus auxilio speciali Dei, & Virginis Immaculatæ adiutus, simul cum ingenij illo acumine, quo præditus erat, taliter se gessit, vt ex tunc decreto statuerit illa celebris Academia, ne cuiuis gradus Magisterij, aut Doctoratus concederetur, nisi prius iureiurando se adstringeret defendendi opinionem piam Immaculatæ Virginis in suo conceptu, teste Bernardino de Bustis *in.2.p. serm.*8. *de Concept. B.Virginis*, factúmque fuisse illud decretum anno 1383 addit, licèt, veritati historiæ sit conformius editum fuisse anno 1303. vt ex testimonio Ioannis Bachon tradit Miranda *in libro de Conceptione Virginis, cap.*93.*fol.*675. Idem decretum, seu statutum edidit Coloniensis Academia ad exemplum Pariensis anno 1304. viuente adhuc eodem Scoto, intuitu

cuiusdam

cuiuſdam alterius diſputationis ab eodem feliciter,& ingenioſè de eadem re celebratæ, teſte Rodulpho *lib. 3. hiſt. Seraphicæ. in vita Scoti.* Deinde anno Domini 1501. idem ſtatutum eſſe in Vniuerſitate Maguntiæ,Valentiæ, & Oſſunæ refert ex Laurentio Surio, & ex Fr.Ioanne Baptiſta Lezana idem Miranda ibidem,qui etiam idem ſtatuiſſe Scholam Complutenſem, & Salmantinam, illam anno 1617. iſtam verò anno 1618. adiungit, cuius nos teſtes ſumus, & formulam iuramenti vtriuſque refert ibi, *fol. 678. & 680.* ad quorum imitationem eodem iuramento ſolemniter ſe adſtrinxit ipſa ciuitas,ſeu Senatus Salmãticenſis, quam imitati ſunt alij plures Eccleſiarum Cathedralium,& ciuitatum capitulares,& Magiſtratus,vt Cæſaraugustæ in Aragonia, & Eboræ in Portugallia, teſte Portel *in addit. ad dub. verb. Conceptio Deiparæ, num* 4. vbi à *num.* 1. multis rationibus,iuribus,& Doctorum ac miraculorum teſtimoniis probat contra quendam Doctorem Cæſarauguſtanum,præfatum iuramentum,ſeu votum publicè celebratum ab Academiis, & communitatibus eſſe licitum,ſanctum, laudabile,ac pium, ac ideò tanquam actum pium,& religioſum eſſe ſufficientem materiam voti, vel iuramenti, vt videre eſt apud Theologos, maximè apud Suarez *tom. 2. de Relig. lib. 1. de iuramento, cap. 7. num. 4. & lib. 2. de voto, cap. 6. num. 3. &* 13. Sayro *lib. 8. clauis Regiæ, cap. 7. & lib. 6. cap. 3.* quòd verò ſit actus Religioſus defendere Deiparam ab originis labis incurſu, permittente,& fauente Eccleſia, expreſſè docet Bellarmin. *lib. 3. de cultu Sanctorum, cap. 16. §. neque rationis.* Et quòd ſit laudabilis patet ex quadam Bulla Sixti V. vbi annuens petitioni Fratrum Minorum de celebrando feſto immaculatæ Conceptionis Deiparæ cum octaua ait: *Nos tam pium, & laudabile propoſitum fouere volentes*, &c. ecce quomodo vocat actum pium, & laudabile propoſitum celebrandi conceptionem iſtam Virginis Matris vt puriſſimam, & immaculatam, ac proinde votum, ſeu iuramentum ſuper ea re celebratum eſſe licitum, ſanctum, pium & laudabile quis dubitabit?

5. Leo X. apud Bullarium conceſſit, quòd Fratres Minores Obſeruantiæ, & Moniales S. Claræ celebrantes, vel audientes Miſſam de Conceptione B. Mariæ, ac intendentes orare pro ſua ſanctitate, & vniuerſali Dei Eccleſia, conſequantur Indulgentiam plenariam. Item Sixtus IV. conceſſit,vt omnes,& ſinguli Chriſti fideles dicentes, vel intereſſentes Officio Conceptionis, incipienti, *ſicut lilium,* in feſto eiuſdem Conceptionis, eandem prorſus indulgentiam, & remiſſionem peccatorum conſequantur, quæ conceſſa eſt ab Vrb. IV. & aliis Pontificibus

Bullar. Bull. 14. Leon. X.

Bullar. Bull. 15. Sixti 4.

dicentibus, vel audientibus Missam, & Horas Canonicas in festo Corporis Christi, & per eius octauam, videlicet pro Matutinis, Missa, & vtrisque vesperis diei festi quadringenti dies, & pro qualibet reliquarum horarum centum sexaginta, & per octauam pro singulis Matutinalium, Missarum, ac Vesperarum ducenti dies, & pro reliquis horis octoginta, *ibid.art.3.*

Bullar.Bul 2. Sixti V. 6. Item Sixtus V. concedit Indulgentiam plenariam, & omnium peccatorum remissionem Monialibus Conceptionis B. Virginis, ac omnibus, qui verè confessi, & sacra communione refecti Ecclesias earundem Monialium in festo Conceptionis eiusdem B. Mariæ visitauerint, & ibi pro pace inter Christianos Principes, ac sanctæ Ecclesiæ exaltatione, hæresúmque extirpatione pias ad Deum preces effuderint, *ibid.dict. art.3.*

Nouissimè S.D.N. Vrbanus VIII. per suam Bullam ad perpetuam rei memoriam die 21. Maij, anno Domini 1627. concessit vltra plures alias indulgentias, eandem indulgentiam, & remissionem peccatorum plenariam omnibus Confratribus immaculatæ Conceptionis visitantibus in eodem festo Conceptionis Deiparæ Ecclesiam S. Francisci Salmaticensis, cuius Bulla originalis extat in archiuo eiusdem Conuentus.

7. Item vltra centum annos indulgentiæ concessos à Iulio II. verè pœnitentibus, & confessis in regno Castellæ, qui imaginem B. Mariæ, & eius Filij à Monialibus Conceptionis deferri solitam, detulerint, & nouies Aue Maria recitauerint, *Bullar. orac. 33. Leo X.* Leo X. concessit viris deferentibus prædictam imaginem Conceptionis, & fœminis scapularium eiusdem Ordinis cum eadem imagine easdem gratias, quas consequuntur deferentes chordam B.P.N. Francisci, & corrigiam S. Augustini, quæ sunt eædem, quæ concessa sunt Fratribus Minoribus, & Augustinis. De quo apud Bullarium inter viuæ vocis oracula Leonis X. *ibid.art.4.*

Bullar.Bul. 14. Leo X. 8 Item ex eodem Leone X. suspenditur interdictum in festo Conceptionis, & per totam Octauam, sicut in festo Corporis Christi. Quod etiam ad cessationem à diuinis extendit idem Pontifex in quodam priuilegio concesso Benedictinis. Quo indulto optimo iure possunt frui etiam Ecclesiæ, vbi non fit Officium Conceptionis ordinatum per Leonardum Nogarolum, nec dicitur Missa, quæ incipit, *Egredimini*, &c. quidquid aliqui dicant, cum præfata concessio absolutè sine limitatione ad prædictum officium loquatur, *ibid.art.5.* De quo Nauar. *cap.71.num.182.*

9. Tandem Dominus Paulus V. pro singulari erga B. Virginem

ginem deuotione concessit nobis Minoribus anno Domini 1609. vt in omnibus Sabbathis non impeditis Officio nouem lectionum possimus facere officiũ de immaculata Conceptione sub ritu semiduplici, vt suprà iam diximus de celebratione diuini Officij *n.* 16. Item concessit anno 1615. vt omnes recitantes Antiphonam, *Hæc est virga, in qua nec nodus originalis,* &c. cum versu, *In conceptione tua,* &c. & Resp. *Ora pro nobis Patrem,* &c. & Oratione, *Deus qui per Immaculatam Virginis Conceptionem,* &c. consequantur centum annos Indulgentiæ.

Resolvtio XXXI.

De Confratrijs Chordigerorum & Corrigiatorum.

1. Archiconfratriam Chordigerorum B. P. N. Francisci instituit, & erexit Sixtus V. Assisij in conuentu Fratrum Minorum conuentualium, data facultate Ministro, & Commissario generali obseruantiæ alias similes confraternitates erigendi, & instituendi in omnibus Conuentibus sui regiminis, vbi non sunt aliæ in monasteriis dictorum Fratrum conuentualium iam erectæ, vel vbi ipsi Fratres habent Conuentus. Huiusmodi confratriam ingredientes die sui ingressus lucrantur indulgentiam plenariam præmissa confessione, & communione, eandémque consequuntur in articulo mortis, inuocato nomine Iesu ore, aut saltem corde. Idem cùm intersunt processioni per singulos menses fieri solitæ: alij verò non confratres illi interessentes centum annos de iniunctis, vel aliàs quomodolibet debitis pœnitentiis lucrantur. Item eadem Indulgentia centum annorum conceditur eisdem confratribus chordigeris, quoties aliis confraternitatis processionibus interfuerint, vel sanctissimum Christi corpus associauerint, dum ad infirmos defertur, vel quoties alicui miserabili personæ subuenerint; vel pacem inter inimicos composuerint, aut quod simile opus misericordiæ peregerint: vel Officium Domini nostri, aut B Virginis, aut aliud quoduis recitauerint, vel recitantibus confratribus interfuerint. Tandémque conceduntur huiusmodi confratribus omnes indulgentiæ Fratribus Minoribus concessæ, & non reuocandæ, & quoad eas, & omnes alias possint applicare defunctis per modum suffragij, *tom.* 1. *quæst.* 58. *art.* 1. *Bullar. Bul. 8. Sixti 5.*

2. Sed ad omnia ista consequenda necesse est, vt chordam cinctam deferant benedictam ab aliquo prælato ordinis etiam Guardiano, aut Præsidente in absentia Guardiani, & in libro

confratriæ simul eorum nomina scribantur, non tamen requiritur, vt confratriæ habeant œconomum, & maiores, quibus confratres subdantur. *ibid. in fine*.

3. Confratres corrigiati S. Augustini easdem fermè indulgentias, & gratias consequuntur, quibus frui diximus chordigeros S. Francisci, communicántque in omnibus bonis quæ geruntur in eodem ordine S. Augustini. Præcipua verò, & maxima indulgentia, qua gaudent, est illa plenaria pro die ingressus præmissa sacramentali confessione, & sacra Communione, quæ etiam pro mortis articulo concessa est à Gregor. XIV. Ad hæc tamen consequenda non tenentur deferre corrigiam datam, seu benedictam ab aliquo prælato Ordinis, cùm id non exprimatur in Bullis Apostolicis, sed tantùm tenentur quotidie dicere ter *Pater noster*, cum *Aue Maria*, & vnum *Salue Regina*, cuius loco qui nesciunt, dicere debent quinque *Aue Maria*, ex eodem Gregorio XIV. *ibid. art. 2*.

4. Vnde, quidquid aliquibus dura nimis res videatur, possunt dicti Corrigiati lucrari magnam illam indulgentiam portiunculæ die 2. Augusti in Ecclesiis Ordinis S. Augustini coram altari à superioribus deputato, dicendo ter *Pater noster*, cum totidem *Aue Maria*, cùm hæc iam sit communicata omnibus monasteriis Fratrum Minorum, per Sixtum IV. & per consequens Mendicantibus, quales sunt Augustinienses, quorum priuilegiis, & gratiis gaudent prædicti corrigiati. *ibid. art. 3*.

Sed oppositum loquens in terminis de dicta indulgentia portiunculæ non communicanda aliis Religionibus, tenet Portel *verbo, priuileg. communic. num. 20.* idque addit, non esse in vsu apud cæteras Religiones. Sententia tamen Auctoris iuxta amplissima priuilegia Religionum, vera quidem est: at de vsu earundem religionum circa hoc non possum non certi aliquid referre. De quo vide infrà *de indulgentiis, num. 50*.

Resolvtio XXXII.

De Confessariis Regularibus quoad præsentationem.

1. Nullus Regularis potest confessiones audire sæcularium, etiam sacerdotum, nisi præsentatus secundùm formam iuris ab Episcopo per examen (si ipsi videbitur necessarium) approbatus existat, aut aliàs idoneus ab ipso iudicetur ex decreto Concilij Tridentini. Forma autem præsentationis

Trid. sess. 23. cap. 15. de reform.

tionis *ex Clementina Dudum,* §.*statuimus,de sepult.* fermè hæc est. Prælati superiores, quales sunt Prouinciales per se, vel per alios debent accedere ad Episcopum diœcesis, vbi habitant Fratres, rogantes vt ab ipsis electi, & nominati possint audire confessiones suorum diœcesanorum, quod dignetur acceptare,ac si per omnia seruata esset forma iuris. Quod si acceptet, pro admissis reputantur, aliàs minimè, sed personaliter debent præsentari, *tom.1.quæst.59.art.1.& 3.* De quo Nauarr. *in manual. cap.27.num.260. & 261.* Miranda *tom.1. quæst.45. art.5.*

2. Fratres legitimè præsentati, & ab Episcopo idonei reperti,si sine causa ab ipso non admittantur, possunt secundùm ius confessiones audire: nam Episcopus nudum tantùm ministerium approbandi religiosos habet, ac proinde non concedit illis iurisdictionem, sed habent eam à iure, seu à Papa immediatè. Idem dicendum est, quando absolutè Episcopus non vult admittere legitimè præsentatos, vel non expectata præsentatione,se non admissurum præsentatos affirmat, tunc enim post trinam monitionem, seu requisitionem pro approbatis habentur,*ibid.* De quo Cardinal.*in dict.Clement.Dudum,* §.*deinde,num.5.* Idem affirmant Henriquez *de pœnit. lib.3. cap.6. num.8.* Miranda *tom.1. quæst.45.art.10.* Portel *verb.Confessor Regularis.num.2.& 3.* Villalobos *1.part.summ.tract.9.diff.53. num.1.& diff.55.n.3.*

3. Dicta Clementina quantum ad formam præsentandi Prædicatores, & Minores non est sublata per præfatum decretum Concilij:nam cùm sit lex incerta in corpore iuris, & non priuilegium, necessariò de illa deberet fieri mentio,vt derogaretur, iuxta communem Doctorum, *ibidem, artci.2.* De quo Nauar. *in manual. cap. 27. numer. 264. in fine.* Miranda *suprà art.6.*

4. Præsentatio, & approbatio Minotum, & Prædicatorum semel facta est perpetua iuxta dictam Clementinam, nec debet iterum in eadem Diœcesi renouari, quia tantùm ad hoc eius dispositio non est reuocata per decretum prædictum Tridentini, imò iurisdictio, quam habent dicti Fratres,est ordinaria ad instar Curatorum, vt innuitur in eadem Clementina,ac per consequens eorum approbatio omnino perpetua dicenda est, sic declarante Pio V. apud Bullarium in quadam Bulla edita in fauorem Mendicantium non reuocata per Gregorium XIII. imò confirmata per quoddam rescriptum cuiusdam Nuntij Apostolici in his Hispaniarum partibus, & per sacram Congregationem Cardinalium, *ibidem art.4.* Pro quo Corduba *in addit.*

Bullar.Bul. 7. Pij V. num.4.

addit. ad Compend. tit. præsentatio Confessorum, Soto *in 4. dist. 18. quæst. 4. artic. 3.*

Idem expresse tenent Ledesma *in summa 1. par. cap. 13. pag. 572. in prima editione*, Cruz *in epitome lib. 2. cap. 6. dub. 4. concl. 4.* quos refert, & sequitur Villalobos *dict. diff. 53. n. 6.* Zerola in *Praxi Episcop. part. 1. verbo Confessores*, §. 2. quidquid in oppositum contendant quidam, quorum fundamentis satis, superque præuius tempore satisfecit noster Auctor hîc, adducens in confirmationem quoddam rescriptum Nuntij Apostolici Hispaniæ, tempore Clementis VIII. qui non obstante declaratione Pij V. & Cardinalium in nostrum fauorem declarauit.

Firmatur Auctoris sententia.

In fine dicti articuli quarti refertur constitutio Pij IV. per quam sanctum Inquisitionis Tribunal potest procedere contra solicitatores mulierum in actu confessionis. De quo infrà *resolut. 130.*

5. Hæc tamen præsentatio Regularium pro vna diœcesi non sufficit pro omnibus, sed debent in vnaquaque admitti, vt deducitur ex verbis dicti Concilij Tridentini, & ex dicta Clementina *Dudum.* At per priuilegium Gregorij XIII. pro Societate Iesu semel approbati ad prædicandum, & confessiones audiendum, iter facientes per mare, & per terras, possunt prædicare Verbum Dei, & confessiones fidelium auscultare, non repugnantibus curatis, dummodo in locis, in quibus existunnt, non sit proprius Episcopus, *ibid. art. 5.* De quo Suarez *4. tom. disput. 28. sect. 7.* Miranda suprà *art. 8.* Villalob. suprà *diff. 54. n. 1. & 2.* Vbi refert priuilegia Nicolai V. & Leonis X. pro Minoribus, & Pauli III. pro Societate, vt possint audire confessiones omnium ad se venientium.

Comp. Societat. tit. Cōfessarius §. 2. Bullar. bull. 2. Nicolai. 5. & orac. 1. & 2. Leon. X.

6. Præsentatio perpetua competens Prædicatoribus, & Minoribus ex iure communi, competit etiam aliis Regularibus ex priuilegio, sic concedente Clemente V. pro Augustinis, & Ioanne XXII. pro Carmelitis, & confirmante Sixto IV. apud Bullarium, qui determinationem dictæ Clementinæ *dudum*, ad eorum Ordines extendunt. Ex quo fit, quòd cùm illis dicta præsentatio perpetua competat ex priuilegio tantùm, & non ex iure communi, sicut competit Minoribus, & Prædicatoribus, nec poterunt pro approbatis se habere, renitentibus Episcopis sine causa eos approbare, nec resistere suspensioni factæ ab Episcopo successore, quam ipse potest facere per quandam Bullam Pij V. quæ omnes Regulares tangit, præter Prædicatores, & Minores iuxta dictam Clementinam admissos. Verum est tamen, quòd cùm Mendicantes modò possint vti in foro conscientiæ omnibus priuilegiis, etiam si sint contra

Bullar. bull. 37. Sixti 4. n. 11. & 61.

Concilium

Concilium Tridentinum, per aliam Bullam eiusdem Pij V. per consequens poterunt vti dicta præsentatione, & approbatione perpetua, quoad vsque de facto suspendatur, seu reuocetur ab Episcopo successore in foro exteriori, quia Pontifex non statim suspendit approbationem mortuo, vel amoto Episcopo, sed tantum concedit, vt à successore fieri queat dicta suspensio. *ibid.art.6 & 7.* Pro quo Soto *in 4.dist.18.quæst.4.art.3.* Sanchez *de matrimonio lib.8.disput.28.num.80.* Idem docent Miranda *supra art.7.ante finem.* Portel *verb.Confessores præsentatio n.1.* & citat Henriquez *lib.3.de pænitont.cap.6.§.6. littera* S. Villalobos *diff.52.num.7.* *Bullar. bulla X. Pij 5.*

Pro quo nota, quòd sacra Congregatio Cardinalium declarauit: *quod Fratres Mendicantes semel examinati non debent iterum ab eodem Ordinario, nec etiam à successore examinari;* quod intelligunt aliqui, quando examinatus est in totum, & vndequaque sufficiens, & idoneus repertus, ac absolutè approbatus *ibid.art.4.* De quo Zerola *vbi sup. d. verb. confessores §.2.* Henriq *sup.§.4.* eunque citans Portel *sup.n.3.* Villalob. suprà *n.7.* vbi docet religiosum semel approbatum ad confessiones audiendas non posse impediri, seu tolli ab eo licentiam per Episcopum, qui eum approbauit, aut per sedem vacantem, benè tamen per Episcopum successorem ex quadam Bulla Pij V. & declaratione Cardinalium, sed hoc debet intelligi, si iusta ad id existat causa insufficientiæ iuxta mentem Auctoris, suprà & tradita.

7. Approbatio dictorum Regularium potest iuxta ex causa limitari, & restringi ab Episcopo ad certum locum, tempus, & personas, cùm per dictam Clementinam *dudum,* ex rationabili causa possit omninò reprobare aliquem ex sibi præsentatis, quod maius, & fortius est: secus si sine causa fiat. Tunc autem sine causa facere censebitur Episcopus, quando cum omnibus Religiosis generaliter, & sine differentia, & non cum clericis sæcularibus ita se habuerit, approbationes annuales eis tantùm indulgens, & ad confessiones virorum, & non mulierum eos tantùm admittens, quo casu in fauorem Regularium est quædam declaratio Illustrissimorum Cardinalium, *ibid.art.8.* De quo Henriquez *lib.3.de pænit.cap.6.n.8.* Angel. *tit. confessor,4.n.25.* Miranda *tom.1.q.45.art.10.* Villalob. *1.p.Sum.tract.9.difficult.53.n.1.& 2.* Portel *dict.num.3.*

8. Nemini Prælatorum, etiam Prouinciali licet renunciare huic iuri perpetuæ approbationis, quia exemptus non potest renunciare priuilegio exemptionis sine licentia Papæ, quando tale ius, priuilegium, seu fauor tangit totum ordinem, & non

priuatam

priuatam personam, *c. cum tempore, de arbitriis, c. cùm olim el secundo, de priuil.* Auct. *ibid. art. 9.* De quo Angel. *verb. reminer.* §. 4. Armilla, & Syluest. *verb. exemptio.* §. 8. & faciunt tradita à Sanchez *lib. 4. decalogi cap. 39. n. 29. sequentibus*, vbi resoluit posse religiosum ex licentia superioris cedere priuilegio exemptionis tangente eius priuatam personam, vt ab Episcopo, v. g. possit absolui, & dispensari.

9. Lectores, & graduati in sacra Theologia debent se præsentare coram Ordinariis, & possunt examini subiici, vt etiam de eorum prudentia constet, vltra scientiam, per Bullam Pij V. suprà relatam in Bullario. Quod ex tenore verborum dicti Concilij deducitur, vbi postquam dicit, *aut aliàs idoneus iudicetur*, statim subdit, *& approbationem, quæ gratis detur, obtineat*, quod vltra idoneitatem, manifestam approbationem etiá requirere designat. Sed hæc examinis approbatio non decet fieri pro huiusmodi viris doctis, de quorum scientia est euidens approbatio, & opinio in suis Religionibus. Vnde ad Fratres Minores, & Prædicatores id non extenditur, cùm ipsi ratione iuris communis *in dicta Clementina dudum*, sine causa ab Episcopis reiecti, pro præsentatis, & approbatis habeantur, nulla verò potest adesse iusta causa, ex qua iustè dicti lectores, & graduati reiiciantur, cùm in tam breui tempore non possit eorum defectus prudentiæ deprehendi, & experiri, *ibid. art.* 10. De quo Henriquez *in Sum. 1. p. lib. 3. cap. 6. à principio*, Miranda *supra art. 9.* Villalobos *suprà diff. 55. nu. 2.* Portel *suprà n. 2.* qui idem docent.

De Confessariis quoad absoluendum sæculares.

10. Religiosi per suos superiores legitimè præsentati, & ab Episcopis approbati licèt sint apti, nullo tamen modo exercere possunt hanc iurisdictionem contra superiorum prohibitionem, etiam si eligantur virtute Iubilei aut Cruciatæ, & contra facientes possunt ab eis puniri: quia nunquam Papa intendit eximere religiosos ab obedientia suorum superiorum, nisi id exprimatur. Ita declarauit Iulius II. pro Prædicatoribus, *tom. 1. quæst. 60. art. 1.* De quo Soto *in 4. dist. 18. quæst. 4. art. 3.* Villalob. *1. p. Sum. tract. 9 diff. 50. num. 3. & 4.*

Apud nos Minores qui contradicente prælato audit confessiones incurrit excommunicationem, & alias pœnas, de quibus *in Compend. verb. Confessor.* §. 5. teste Villalob. *suprà numer.* 5.

11. Confessiones tamen factæ contra huiusmodi prohibitione

tionem prælatorum validæ quidem sunt, quidquid sit de peccato confessariorum, si extraiudicialiter facta sit prohibitio in aliquo, vel aliquibus casibus: secus si iuridicè fiat, tunc enim nulla est absolutio post prohibitionem, vel suspensionem iudicialem facta, *ibidem art.* 2. De quo Syluest. *verb. Confessor* 2. §. 15. Medin. *lib.* 1. §. 8. *de effectibus excommunicat.* Henriquez *lib.* 5. *de pœnitent. cap.* 6. *n.* 6. *litera* T. Villalob. *dict. tract.* 9. *difficult.* 49. *num.* 8.

12. Religiosus ab Episcopo admissus sine præuia sui præsentatione per suum prælatum validè quidem absoluit, quandiu superior non annullat confessiones illi factas (quas posse proculdubio ab illo irritari, concessit Iulius II. Fratribus Prædicatoribus) peccat tamen mortaliter, nec gaudet gratiis Clementinæ *Dudum*, imò nec priuilegiis suæ Religionis ad absoluendum à reseruatis Papæ, vel Episcopis, sed tantùm nudam habebit auctoritatem, sicut Curatis conceditur. Vnde si absoluat à reseruatis, absolutio erit penitus nulla, iuxta Doctores communiter, *ibid. art.* 3. De quo Nauarr. *cap.* 9. *num.* 6. Henriquez *lib.* 3. *de pœnitentia cap.* 6. *num.* 6 Portel *in dubiis Regularibus verb. Confessor Regularis, eiusque præsentatio num.* 9. *in fin.* Villalobos *supra n.* 3. & 4. & *difficul.* 49. *numer.* 8. Miranda *tomo* 1. *quæst.* 44. *art.* 12. & 13. Cruz *in epitome l.* 2. *c.* 6. *dub.* 2.

13. Religiosi approbati iuxta formam Clementinæ *dudum*, possunt audire diœcesanos diœcesis, vbi habent approbationem, etiam contradicente loci parocho, imò etiam si in licentia data ab Episcopo dicatur, quòd ea non vtantur contradicente parocho: quia eorum iurisdictio dimanat immediatè à Papa, nec pendet ab Episcopo, vltra quod indulta Apostolica id expressè concedunt, quæ ab Episcopis nullo pacto tolli possunt. Secus in sacerdotibus sæcularibus, quorum iurisdictio dimanat ab Episcopo approbante, ideòque potest ab illo restringi, *ibid. art.* 4 De quo Henriquez *lib.* 3. *de pœnitentia cap.* 6. Portel suprà *num.* 8. Villalobos *dicta diff.* 49. *num.* 7.

14. Dicti religiosi taliter approbati possunt audire extra diœcesim vbi sunt approbati, oues ipsius diœcesis, cùm id possint curati de iure, quod & declarauit & concessit Sixtus IV. Minoribus, quo fruuntur cæteri Mendicantes, & alij communicantes in eorum priuilegiis, *ibidem art.* 5. De quo Miranda vbi suprà *art.* 14. *concl.* 3. *Bullar. trac.* 45. *Sixti* 4.

15. Item possunt audire omnes ad se venientes cuiuscunque diœcesis, tam Laicos, quàm Ecclesiasticos, etiam Regulares exemptos, nisi per sua statuta, aut obedientiam sint prohibiti absolui, per multa priuilegia Apostolica, quæ habentur

in

in Bullario. Item possunt illos absoluere ab omnibus peccatis etiam reseruatis Papæ per concessionem Pauli III. factam Societati Iesu apud idem Bullarium. Non tamen possunt cum extraneis in votis dispensare, licèt ea commutare valeant per indulta Eugenij IV. & Innocentij VIII. quia id Episcopo loci non conceditur quantum ad exteros ad suam diœcesim accedentes, cui in hoc non debent esse superiores religiosi, *ibidem art.6. & tom.1. quæst.20. art.8.* Vide suprà *de absolutione quoad sæculares num.* 35. De quo Miranda vbi suprà *concl.*1. Villalob. suprà *diff.*54. *num.*1. & 2.

16. Qua auctoritate possunt vti dicti Regulares extra monasteria existentes, cùm huiusmodi priuilegium sit personale sequens personam, & non locale concessum personæ ratione loci, sicuti est priuilegium de ministranda sacra communione, super quo extat quædam Bulla Alexandri IV. apud Bullarium, *ibidem art.7.* De quo Miranda suprà *dict. concl.*3. Villalob. *dict. num.*2.

17. Erroneum esse definiunt Ioannes XXII. in Extrauag. *Vas electionis, de hæreticis*, & alij Pontifices sæculares peccata semel Regularibus confessa, & ab eis absoluta teneri iterum repetere parocho in Paschate, nam illi habent à Papæ priuilegio iurisdictionem directam absoluendi eosdem sæculares, sic declarantibus Alexandro IV. & aliis Pontificibus apud Bullarium. Præceptum autem de annua confessione facienda proprio sacerdoti, de quo *in cap. omnis vtriusque sexus de pœnit. & remiss.* debet intelligi de peccatis, quæ aliàs non sunt confessa, & absoluta, vt exponit Benedictus XI. *in Extrauaganti, inter cunctas §. in Ecclesiis, de priuileg* & declarauerunt Illustrissimi Cardinales *ibid. art.*8. De quo Soto *in 4. dist.*18. *quæst.*4. *art.*3. Miranda *sup quæst.*45. *artic.*3.

Bullar. Bul. 2. Nicol. 5. & Bul. 11. Sixti 4. & Bull. 33. eiusdem, vbi refertur Bulla Vrb. 4. n. 14. & orac. 1. 2. & 3. Leo X. Bullar. Bul. 7. Paul. 3. num. 3. Bull. 11. Eugen. 4. nu. 12. & orac. 10. Innoc. 8. pag. 533. Bullar Bul. 23. Ale 4. Bullar. Bul. 1. Ioan. 22. & Bull. 33. n. 52. & Bull. 37. n. 12. & 69. vbi referuntur alij Pontifices. Bull. 21. Ale. 4. & Bull. 9. Clem. 4.

De potestate Regularium ad absoluendum sæculares à reseruatis, vide quæ suprà ex *quæst.*61. *tom.*1. diximus de absolutione quoad sæculares à *num* 33.

De Confessariis quoad absolutionem Fratrum.

18. In Concilio Tridentino adhortantur Regulares tam viri, quàm mulieres ad confessionem, & Communionem singulis mensibus peragendam. Ad confessionem autem venialium tenentur tantùm ex quædam honestate, & decentia sui status nisi aliquod sit statutum ad id obligans Fratres, quod in nulla Religione (quod sciam) datur *tom.*1. *quæst.*62. *art.*1. De quo Henriquez *quodlibet.*1. *quæst.*32. Soto *in 4. dist.* 18. *q.*1. *art.*3.

D. Bonauent.

D.Bonauent.*num.*4. *dist.*16.2.*part. art.*2. *quæst.*1. Miranda 2. *tom.quæst.*33.*art.*3.

19. Statutum obligans religiosos ad propalandum prælato omnia peccata alias confessa, & absoluta singulis annis, non obligat sub mortali,quia iamdiu per dissuetudinem, seu non vsum cessauit, vt fatentur religiosi Ordinum, in quibus sic ordinatum fuit *ibid. art.*2. De quo Henriquez *sup.quæst.*17. *num.*5. *&* *lib.*1. *de pœnitent. cap.*4. *num.* 10. *&* *lib.*2. *cap.*16. *&* 17.*à num.*1.Nauar.*in cap.placuit*, *de pœnit.dist.*6.*à n.*112. Miranda *suprà art.*4.

20. Similiter statutum apud aliquas Religiones præcipiens, vt saltem semel in vita fiat confessio generalis de peccatis, laudabile quidem est,& à multis Pontificibus commendatum & confirmatum extat. *ibid. art.*3. De quo Nauar *in cap. placuit n.*218.

21. Nullus potest audire confessiones Fratrum, nisi sit à superiore eorundem Fratrum approbatus cum iurisdictionis concessione. Decretum verò Tridentinum definiens, neminem posse confessiones sæcularium, etiam sacerdotum audire, nisi ab Episcopo approbationem obtineat; non habet locum in confessariis Regularium, quibus possunt confiteri religiosi,etiam si non sint ab Episcopo approbati, sufficit enim quòd à suo superiore habente iurisdictionem quasi Episcopalem, qui est suus ordinarius, approbentur. Sicque olim ante Concilium fieri solebat, à quo iure non est recedendum, nisi aliud in nouo exprimatur; in Concilio autem non fit mentio. nisi tantùm de Sacerdotibus sæcularibus. Quæ consuetudo semper viguit in Religionibus bene ordinatis, & est approbata per plures Pontifices, ideóque ab ea non est recedendum. Aduertas tamen, quòd Fratres instituti confessarij pro religiosis tantùm, non censentur etiam instituti pro Monialibus Ordinis, sed specialem ad id debent habere facultatem, & approbationem, *ibid. art.*4. De quo Suarez *tom.*4.*disputat.*28. *sect.*4. *num.*5. *in principio*, Sanchez *de matrim lib.*3. *disp.*29. *n.*14. Reginald. *in praxi fori pœnit lib.* 1.*c.*16. *n.*282.

Trid. sess. 25 *c.*15. *Bullar Bul.* 4. *Greg.* 9. *&* *Bull.* 18. *Inn* 4. *&* *Bul.*14. *Sixt.*4. *nu.* 33. *&* *Bul.* 33. *n.* 30. *&* *Bul.*29. *Alex.*4.

22. Fratres itinerantes licitè confitentur cuicunque sacerdoti idoneo, etiam sæculari de licentia suorum superiorum, ex concessione Sixti IV. apud Bullarium. Virtute tamen huius licentiæ Generalis non possunt absolui à reseruatis, cùm in generali concessione non veniant ea, quæ si specialiter peterentur, non essent concedenda, nullus autem prælatus est (vt credo) qui concedat extra Ordinem auctoritatem ad reseruata confitenda, præsertim confessario sæculari. Aduerte,

Bullar Bul. 30. *Sixti* 4.

R quòd

quòd præfata licentia prælati ad se confitendum cuicunque sacerdoti debet esse saltem rationabiliter præsumpta, vt quando quis obliuione naturali desiit illam petere, *ibid. art.*5. De quo Angles *in floribus* 4. *quæst. de confession. art.*8. *diff.*2. *dub.*4.*pag.*9. Syluest. *verb. confessor* 1.*num.*6.*vers.*8 *si sacerdos*, Maranda *vbi suprà art.6.*

Ampliatur doctrina Auctoris.

23. Hinc venit resoluenda alia fortior difficultas; an scilicet religiosus extra Conuentum existens cum omnimoda necessitate celebrandi, & non habeat copiam confessoris Ordinis, possit absolui à quodam peccato reseruato per clericum sæcularem approbatum, virtute auctoritatis passiuæ, sibi ipsi factæ à Prouinciali, vt absoluatur à reseruatis. Auctor *dict.art.*5.§. *neque his obstat*, innuit parti negatiuæ, resoluit enim ex quodam priuilegio Innocentij VIII. concesso prædicatoribus, quòd necessaria est expressa licentia prælati, vt religiosus possit extra Ordinem absolui à reseruatis, præsertim Presbytero sæculari, quia, inquit, in licentia generali ad se absoluendum, non censetur Fratribus data facultas, vt possint absolui à reseruatis. Quæ ratio adaptari potest nostro casui, quia in licentia generali absoluendi à reseruatis non videtur includi facultas ad id faciendum, nisi per sacerdotem Ordinis, & per clericum sæcularem, nec præsumitur, quòd eam petenti daretur, nisi satis difficulter, ex eo quòd est contra consuetudinem bonam, & receptam Religionis, & contra honestatem, & decorem ipsius; *non enim* (addit Auctor) *peccata grauia conuenit extra Ordinem aliis propalare, præsertim clerico sæculari*, ac ideò P.N.B.Franciscus in sua Regula agendo de peccatis, quæ reseruantur Ministris, ait: *quoòd ipsi Miuistri, si Presbyteri non sunt, iniungi faciant pœnitentiam Fratribus peccantibus per Socerdotes Ordinis.* Vnde Cordub a *super regulam cap.*7. *quæst.* 3. *puncto* 1. resoluit, non posse absolui Fratres extra ordinem de peccatis reseruatis etiàm de licentia ministrorum, quia id ex vi regulæ prohibetur in dictis verbis, quod fortiùs nostram confirmat sententiam. Nec obstat necessitas celebrandi, ad quod requiritur expurgatio mentis peccato infectæ, quia licitè potest accedere quis cùm sola contritione in defectu confessoris, & melius, si adest, confitendo peccata non reseruata, & virtute absolutionis eorum manebit indirectè absolutum peccatum reseruatum, cum obligatione se præsentandi, seu reconfitendi se auctoritatem habenti, vt directè ab eo absoluatur, sicut in dicto casu resoluit Auctor, ex cuius mente hæc desumpta sunt. Scio quòd Portel in terminis tenet

Extat in Compend. Cister. tit. confessores §.5.

B.Franc. 7 Reg.

oppos

oppositum, *verb. confessor erga Fratres n. 12. §. nota secundo*, cuius opinio mihi omnino non displicet, eo quòd pia, & in fauorem animarum sit, & faciat iugum confessionis suaue, & leue, idque videtur absolutè concedere Innocentius VIII. in priuilegio suprà relato *etiam sine licentia prælatorum*, idem tenet Villalob. 1. *p. summa tract. 9 diff. 64. n. 7. ad finem*, licèt cum limitatione, nempe quando alias debet à prælato, vt possit se confiteri extra Religionem.

Pro qua sententia facit quoddam indultum Leonis X. quo concessit nobis Minoribus, quando sumus extra monasterium, neque copiam habemus confessoris ex Ordine, vt possimus confiteri peccata nostra sacerdoti alterius Ordinis, vel presbytero sæculari cum obligatione reconfitendi reseruata suo prælato, vt habet Collector compendij *titulo absolutio ordinaria* §. 19. & refertur apud Cordubam *vbi suprà in margine, fol.* 243.

24. Sed adhuc pro hoc nota, quòd Martinus V. concessit Monachis S. Hieronymi in Hispania, vt extra Conuentum existentes possint absolutè eligere quemcunque confessorem sæcularem, vel Regularem qui eos possint absoluere ab omnibus casibus, à quibus absolui possent, si in monasterio essent, vt habetur in compendio dicti Ordinis, in quo videtur dari absoluta facultas fratribus se absoluendi à quocunque sine præuia licentia prælati, non tamen à reseruatis, verba enim illa, *à quibus absolui possent, si in monasterio essent*; id innuunt, siquidem in conuentu existentes, ex eo præcisè, quod ibidem adsunt, non possunt absolui à reseruatis, nisi ad id habeant specialem facultatem seu commissionem à superiore. Quo indulto possunt frui per communicationem aliæ Religiones. Item Leo X. idem ferè concessit Prædicatoribus, & Clemens VII. Minoribus dicendo, quòd Fratres itinerantes in defectu confessoris sui Ordinis possunt se confiteri cum alio alterius Ordinis, vel cum presbytero sæculari, & ita declaratum est in ordinationibus Toletanis nostræ Religionis. Ita Auctor *in explicat. cruciatæ* §. 9. *num.* 14.

Comp. D. Hier. verb. absentes à monasterio §. 1. & verb. absoluere §. 12.

25. Episcopus, vel prælatus Regularis concedens subdito facultatem eligendi confessorem, non censetur illi concedere suam Auctoritatem, vt à reseruatis, & censuris sibi à iure communi, vel particulari, aut à priuilegio, vel consuetudine commissis possit absolui, sed necessariò requiritur, vt expressè id exprimatur, vel generalibus verbis dicatur, *concedo tibi facultatem, vt eligas confessorem, cui omnem meam auctoritatem, & potestatem committo ad tuas confessiones audiendas*, tunc enim ad reseruata extenditur. *tom. 1. q. 20. art.* 27. de quo Nauar, *cap.* 27. *num.* 261.

Bullar. Bull. 33. Sixti 4. n. 141. *n.*261.vide pro confessoribus electis à prælatis quandam Bullam Sixti IV.apud Bullariũ,& Miran.2.*tom.q.*34.*art.*6.*concl.*2.

26. Gregorius XIII.declarauit,tempore Iubilæi posse omnes Regulares confiteri peccata sua Sacerdotibus approbatis ab Ordinario ad audiendas confessiones, in Bulla enim non fit mentio,nisi de ordinario eorum, qui audiunt confessiones,non Bullar. p. 458. autem de ordinario pænitentium.Habetur in Bullario inter declarationes Cardinalium de mandato Gregorij XIII. §.*Sanctissimus pag.mihi* 438. De quo vide Villalobos *vbi sup. diff.*56.*n.* 23.*&* 24.vbi resoluit ex sententia præstantissimorum Theologorum, & Iurisperitorum Salmanticensium, & declaratione Domini Papæ,& Cardinalium, oppositum tanquam probabilius,& tenet Auctor *in explicat.cruciata* §.9.*n.*5. agens de eligentibus confessorem virtute Bullæ cruciatæ,qui debent illum eligere approbatum ab Ordinario pœnitentis,& non confessoris.

De Confessariis quoad dispensandum.

Bullar. Bulla 1. Eug. 4. n. 2. 27. Eugenius IV. apud Bullarium concessit, vt semel in vita possint confessarij per prælatos deputati dispensare cum Fratribus in omni irregularitate(bigamiæ,homicidij voluntarij,ac mutilationis membri,casibus duntaxat exceptis) & quoties opus fuerit, vt possint etiam dispensare in irregularitatibus originem trahentibus à censuris ignoranter, vel inaduertenter contractis. Sed per priuilegium S.Hieronymi in Hispania,de quo in compendio Societatis, quilibet Mendicantium semel in vita potest dispensari à confessario per superiorem deputato super omni irregularitate quacunque occasione contracta in foro conscientiæ. Quod est magnum priuilegium, nec derogatum per Concilium Tridentinum quoad facultatem dispensandi in irregularitate proueniente ex homicidio voluntario,quia priuilegia nostræ Religionis, etiam contraria Tridentino sunt reualidata in foro conscientiæ tantùm per Pium V. vel dic,quòd Concilium loquitur tantùm de Episcopis,& non de prælatis Regularibus,qui erga suos subditos maiorem habent auctoritatem, quam Episcopi, *tom.*1.*quæst.*62. *art.vlt.* de intellectu huius textus Tridentini vide Reginal.*l. in praxi for.pœniten.lib.*30.*tract.*2.*n.*112.latè Cened. *pract.lib.* 1. *quæst.* 24. *à num.* 13. Ægid.*de sacrament. tom* 2.*disput.*18. *à num.*37. & alios relatos à Barbosa *in remission.ad dict.cap.*7. *num.*1.

Comp. Soc. tit. disp. §. 6. & comp. D. Hier. verb. absoluere fratres §. 9. Trid. sess. 14. cap. 7. de reform.

28. Deinde hoc ipsum ampliatum est per Sixtum IV. pro Minori

Minoribus apud compendium Mendicantium : vt non solùm ipsi,& Moniales S.Claræ,& Tertiarij vtriusque sexus,sed etiam nouitij habentes propositum profitendi, nec non famuli, & seruitores Fratrum, & sororum possint semel eligere confessorem Ordinis,qui audita eorum confessione dispenset cum eis in omnibus irregularitatibus (exceptis homicidio voluntario, & mutilatione membri) bigamia verò licèt non exprimatur, semper tamen pro excepta debet haberi, *ibid. in fine.* De quo Villalobos 1.*p.summa tract.*31.*num.*22.vbi *num.*16.refert indultum Martini V. ad absoluendum in homicidio voluntario occulto. *Comp. Mendicant. absol. extraordinaria quoad fratres §.5.*

29. Confessarij Ordinis Minorum ex priuilegio Pij V. possunt dispensare de licentia suorum Prouincialium cum coniugatis ad petendum debitum impeditis ob copulam carnalem vnius coniugis cum consanguineo, vel consanguinea alterius intra secundum gradum iuxta decretum Tridentinum; dummodo fuerit copula naturalis cum emissione, & receptione seminis intra vas naturale *tom.*1.*quæst.*63.*art.*1.Idem docet Villalobos 1.*p.summa tract.*13.*n.*10. *Bullar. orac. 9. Pij V.p. 980. & Bulla 22. Iulij 2.n.3. & 4. Trid. sess. 24 de reform.c.4.*

30. Idem Pius V. concessit eisdem Fratribus Minoribus à suis Prouincialibus ad hoc specialiter deputatis, vt possint ex causa legitima,putà si coniuges non possunt se continere; dispensare cum voto castitatis adstrictis ad petendum debitum, si ante matrimonium contractum votum fuit emissum,nam in eo, quod post contractum fit de consensu vtriusque solus Episcopus dispensat. At dicta dispensatio à Fratribus facta durat tantùm matrimonio ipsorum coniugum stante: ita vt superstes post mortem alterius maneat cum obligatione non contrahendi secundum matrimonium; & post contractum non petendi debitum sine noua dispensatione. Quo priuilegio,& superiori Pij V. possunt frui aliæ Religiones per viam communicationis. *ibid.artic.*2. Pro quo D.Thom.2.2.*quæstion.*88. *art.*11. Soto *in* 4. *dist.*3. *quæst.*2.*art.*1. Ledesm. *in* 4 *difficult.* 32. *Bullar. orac 2, Pij V p. 980.*

Idem docet Sanchez *lib.*8. *de matrimonio disput.*16.*n.*3. & *lib.*4.*decalog.cap.*43.*n.*10.& *seqq.*vbi *n.*11.ait id esse intelligendum,etiam quando nondum consummatum est matrimonium, ad quod citat nostrum Auctorem *tom.*1. *summa cap.*243.*n.*2. Sayro *in claui Regia lib.*6.*cap.*11.*n.*104. Vega *tom.*2.*sum.cap.* 129.*casu* 118.*puncto* 2.

31. Fratres Mendicantes possunt dispensare in votis sæcularium iure communi Episcopis commissis, & ea commutare in alia pietatis opera toties,quoties opus fuerit, ex Euge-

Bullar. Bul. 25. Eug. 4. & Bulla 7. Pauli 3. Comp. Societ. tit. de pœnit. §. 10. Comp. Mend. tit. dispensat. §. 29.

nio IV. pro Benedictinis, & Paulo III. pro Societate, exceptis votis Vltramarinis, Petri, & Pauli de vrbe, sancti Iacobi in Compostella, castitatis, & Religionis. Idem extendit Gregorius XIII. ad vota iurata, dummodo commutatio non fiat in præiudicium tertij, & idem de iuramentis, etiam votiuis. *ibid. art.* 3. 4. *&* 5. Pro quo Nauarr. *in Manual. cap.* 27. *num.* 272. D. Soto 8. *de iustitia quæst.* 11. *art.* 9. *p.* 688.

Idem docet Sanchez *lib.* 4. *decalogi cap.* 43. *n.* 4. *& sequentibus, & cap.* 53. *n.* 8. *&* 9. vbi id ad iuramenta extendit, *& cap.* 54. *n.* 3. *&* 22. vbi ait, id non procedere in iuramentis absolutis castitatis, & Religionis, & citat Suarez *tom.* 2. *de Religione lib.* 6. *cap.* 14. *num.* 11. *&* 12. id tamen limitat Lessius *lib.* 2. *de iustit. cap.* 24. *num.* 60. quando iuramentum includit votum factum Deo.

32. Aduerte tamen, quòd dicti confessores non possunt dispensare, seu commutare vota commissa Episcopis iure speciali, vt sunt reseruata Sedi Apostolicæ, in quibus aliquando Episcopus dispensat vrgente necessitate, nec facilè patente recursu ad Pontificem. *ibid. art.* 6. Pro quo Soto *de iustit. quæst. vlt. art. vlt.* Nauar. *cap.* 12. *n.* 76.

Idem docent Henriquez *lib.* 6. *de pænitent. cap.* 14. *num.* 7. *& in commento littera p.* Suarez *lib.* 6. *cap.* 26. *numer.* 18. *&* 19. quos refert, & sequitur Sanchez *lib.* 4. *decalog. cap.* 43. *numer.* 8.

33. At possunt commutare, & dispensare in votis pœnalibus, quanuis pœnæ appositæ sint reseruatæ Papæ, vt si quis voueat ieiunium sub pœna seruandi perpetuò castitatem: quia votum castitatis tunc non voluntariè, & ex deuotione fit, sed in pœnam, & ob indeuotionem, quæ ad esse continentem à vouente fit. Vt sit autem reseruatum Papæ, necesse est vt sit voluntariè, & ex deuotione emissum, vt tenent viri doctissimi. *ibid. art.* 7. De quo Henriquez *lib.* 7. *de indulgentiis cap.* 30. *num.* 6.

Idem docent Miranda *tom.* 1. *manual. quæst.* 47. *art.* 6. Sayro *in claui Regia, lib.* 6. *cap.* 11. *num.* 72. Ledesma 2. *tomo summæ tract.* 10 *cap.* 8. *post dictum* 4. Suarez *tom.* 2. *de Religione, de voto lib.* 6. *cap.* 23. *num.* 16. *& sequentibus*, quos refert, & sequitur Sanchez *lib.* 4. *decalogi cap.* 40 *num.* 91. Villalobos 1. *p. summæ tract.* 27. *clausul.* 9. *Bulla Cruciata num.* 42. *&* 2. *p. diff.* 27. *num.* 5. *&* 6.

34. Regulares à suis Generalibus designati, etiam nullo gradu insigniti, possunt aperire litteras sacræ pœnitentiariæ destinatas, seu commissas aperiri, & exequi Magistris in sacra Theolo

Theologia, vel in iure Canonico Doctoribus, & secundùm earum tenorem imposita salutari pœnitentia absoluere, & dispensare cum pœnitentibus, ex Gregorio XIII. pro Societate Iesu, *ibid. art.*8. De quo Sanchez *de matrimonio disp.* 34. & 35. Portel *in addit. ad dubia. verb. Confessor aperiens literas Papa, num.*4.

Circa dispensationem, & commutationem votorum, & iuramentorum vide Sanchez *dict. lib.*8. *de matrimonio disp.*30 & *sequentibus, & lib.*4. *decalogi cap.* 37. 38. *usque ad* 47. vbi de commutatione votorum *cap.*49. *usque ad* 56. Suarez *tom.*2. *de Religione lib.*6. *cap.*10. *usque ad cap.*27. Azor *tom.*1. *lib.*11. *cap.* 19. & 20. & nos iterum dicemus infrà *de dispensationibus*, & *de voto*. *Bullar. Bull.* 23. *Greg.* 13.

RETRACTATIO.

De Confessariis famulorum Monasterij ab Episcopo approbandis.

35. Regulares ad audiendas confessiones suorum famulorum, seu familiarum sæcularium ab Episcopo diœcesis necessariò præuiam debent approbationem obtinere iuxta Trident. Concil. Decretum. Ita expresse Auctor *tom.*2. *quæst.*67. *art.*1. Vbi se corrigens mutauit sententiam de opposito, quod senserat *tom.*1. *quæst.* 56. *art.*14. De quo Barbosa *in remiss. ad Triden. d. cap.*15. *num.*7. vbi resoluit ex Reginal. *lib.*1. *fori pœnitent. numer.* 174. quod aprpobatio ad audiendas confessiones sæcularium requiritur, etiam in Religiosis habentibus priuilegium eas audiendi. Idem expresse docet Suarez *tom.*4. *de Religione lib.*2. *cap.*19. *n.*7. *versic. Vnde quatenus.*

RESOLVTIO XXXII.

De consecratione Virginum.

1. VElum nigrum pro Monialibus est quintuplex. Primum professionis, quod datur fæminis post completum annum 16. & hoc portant in Religione omnes professæ siue virgines, siue viduæ. Secundum consecrationis, quod datur anno 25. ætatis. Tertium ordinationis, quod secũdum Canones dabatur anno 40. & Monialis taliter ordinata, seu consecrata dicebatur Diaconissa, ideò quia dabatur ei certa benedictio,

ex qua accipiebat officium inchoandi horas in choro, & legendi homiliam, quod aliis non licet. Sed modò ex consuetudine hoc fit, quando consecratur, seu velatur etiam ante 25. annum. Quartum est velum prælationis, qui Abbatissis dabatur 40. ætatis anno, sed hodie ex Concilio Tridentino in minori ætate constitutis datur. Quintum est continentiæ,& obseruationis,quod est viduarum,potestque dari virginibus, virginale tamen non potest dari viduis, etiam ex dispensatione Ordinarij. Imò nec omnes virgines velo consecrationis velantur, sed tantùm professæ tria vota essentialia in Religione approbata emittentes: imò nec omnes tales, nam neque Moniales Mendicantium, neque quædam aliæ consecrantur ab Episcopo *tom.1.q.64.art.1.*

Trid sess. 25. cap.7. de Reg.

De quo D. Thom. *in 4. distinctione 38. quæst.1. art.5. & ibi* Paludan.*quæst.5.art.3.numer.16.* D. Antonin *3.p.titulo 2.§.2.* Nauar.*lib.3. cons.4. num.4. & de regularibus in prima edit.& titulo de statu Monachorum consil.2. num.4. & 5.in 2.edit* Sanchez eos referens *lib.5.decalogi cap.5.num.22.*

2. Velum continentiæ potest à quocunque sacerdote dari viduis. Velare autem virgines cum solemnitate coronationis, & dationis annuli ad solum Episcopum spectat, iuxta sacros Canones,*cap. iuuenculas 20.quæst.1.& cap.2.§.nouimus peccatricem 1. quæst.7.* quia id est consecrationis, & ordinationis Episcopalis. Vnde prælati Mendicantium non possunt cum hac solemnitate suas velare Moniales, nisi ex concessione Papæ, *ibid.art.2.*De quo Syluest.*verb.consecratio Virginum quæst.1.*Sotus *in 4.dist.25.quæst.1.art.2.*

3. Non virgo, etiamsi virginitatem animæ non amiserit nec aureolam, adhuc non est consecranda, seu velanda velo virginum. Imò etiam quando occultissimè integritatem amisit per quandam forte pollutionem voluntariam peccat grauissimè velum virginum petens, non tamen tenetur se diffamare, detegendo se extra confessionem. Vnde Episcopus id sciens in sigillo confessionis debet in consecratione accipere in mente verbum virginitatis pro verbo castitatis, vel castitatem significante ad scandalum, & mendacium euitandum.*ibid.art.3.* De quo Nauar. *libr.3. consil. titulo de statu Monachor. consil.5.*

An corrupta, seu vidua possit esse Abbatissa vide *suprà de Abbatissa. num.26,*

Resolvtio XXXIII.

De Conseruatoribus iudicibus.

1. COnseruatores sunt quidam iudices delegati à Principe, ad quos spectat tueri, seu conseruare in sua possessione patientes aliquam iniuriam, vt sunt pupilli, viduæ, aduenæ, & aliæ miserabiles personæ, qui morte concedentis expirant, vt in iure *cap. final. §. vt autem. vers. officium. de officio delegati lib. 6.* habetur *to. 1. quæst. 65. art. 1.* De quo Ancharranus, & scribentes *in cap. 1. de officio delegati in 6.* Salzedo *in Practica Criminali Canoni. cap. 3. pag. 10.* Iason *consil. 145. volum 4.* D. Antonin. *de excommunic. cap. 39.* Vide etiam pro hac materia, Gutierrez *lib. 3. Pract. quæst. 9.* Marcerat. Papiæ *decis. 15. & 16. p. 1.* Aloys. Ricci. *in collect. decis. p. 4. collect. 899.* qui nonnulla practicabilia de eo adducunt.

2. Nullus à Papa potest conseruatores dare. Ad quod munus tantùm deputantur Episcopi, Abbates, & in dignitate Ecclesiastica constituti, etiam in Ecclesiis Collegiatis, item Canonici simplices Cathedralium nullam aliam dignitatem habentes, iuxta Regulariũ priuilegia: imò & Vicarij Generales Episcoporum, eorúmque officiales etiam generales possunt institui Conseruatores, ex Sixto IV. & Gregorio XIII. apud Bullarium, necnon prælati Regulares, etiam Conuentuales, seu Locales tanquam in dignitate Ecclesiastica constituti, à quo etiam non excluduntur Minores, quia Clemens V. *in cap. exiui*, id illis non prohibuit, verum est tamen, quòd per statuta Ordinis prohibentur Conseruatorias acceptare, *ibid. art. 2. & 3.* Idem docent Miranda *tom. 2. Manual. q. 47. art. 1. & 2.* Portel *verb. Conseruatores num. 1.* *Bull. 14. Sixti 4. n. 53. & bul. 53. n. 55. & bul. 34. n. 54. & bul. 37. nu. 108. & bull. 18. Gregor. 13. Bullar. bull. 9. Iulij 2. n. 7. & bul. 8. & 22. Leo X. Bullar. bull. 18. Greg. 13. & Comp. Societ. tit. conseruat. §. 7.*

3. Electi, & requisiti à Fratribus tenentur acceptare ministerium Conseruatorum, nec sine legitima causa licet id repudiare, sub obedientiæ præcepto, & excommunicationis pœna, ex Innocentio VIII. Iulio II. & Leone X. quod in re tam graui obligat ad mortale, nisi aliquo legitimo impedimento excusentur, *ibidem art. 4.* Idem docet Miranda *suprà art. 4. in fine.*

4. Licèt iure communi attento, nominato in vna causa Conseruatore non possit alius pro eadem causa nominari, ex priuilegio tamen Pij V. publicato per Gregorium XIII. pro Societate, quilibet Conseruatorum iudicum præfatorum potest prosequi articulum, seu causam per alium inchoatam, etiam si qui inchoauit nullo Canonico impedimento præpeditus sit contra

cap.cùm plures, de officio deleg. in 6. Auctor *ibid. art.5.* De quo Miranda *suprà ar 5.*

5. Conseruatores non expirant morte Papæ concedentis, non obstante quòd sunt iudices delegati, iuxta terminos *dict. cap. final.§. officium, de offic deleg. in 6.* quia priuilegia Conseruatoria Regularibus concessa, virtute quorum eliguntur, sunt realia, & perpetua, sicut Religionum personæ sunt perpetuæ, & nunquam censentur perire per fictionem iuris, vt de ciuibus cuiusuis ciuitatis dicitur in iure *l. proponebatur ff. de iudiciis, l. 2. ff. de rebus dubiis, l. firma §. quanquam ff. de censibus*, Auctor *ibidem art.6.* De quo Syluest. *verbo, gratia num.3.* Idem docet Miranda *suprà art.6.* vbi addit, id videri expresè determinatum in Tridentino *sess.14. cap.5. de reform.* quo expresè excipiuntur Regularium conseruatoriæ à limitatione ad quinquennium, idémque repetit ipse Miranda *art.7. concl.6.§. sed iterum.* Vide *infrà num.8.*

Trid. sess. 14. c. 5. de reform.

6. Hodie possunt Conseruatores Religionum procedere contra rebelles vltra duas dietas, dummodo vltra tres ad iudicium non trahantur, ex Clemente VII. Sixto IV. Greg. XIII, & aliis Pontificibus apud Bullarium. Dieta autem continet viginti milliaria, seu septem circiter leucas, & computandæ sunt à finibus diœcesis, in qua degit citandus, non verò à continentibus ædificiis, ex Bonifacio VIII. *in cap. final. de officio delegati in. 6.* cuius vestigiis inhæret lex quædam Regia Hispaniæ àpud nouam Compilationem *ibid. art.7.* De quo Portel *suprà num.5.* Azor *tom.1. instit. moral. lib.5. c.35. quæst.8. fin.* Miranda *vbi suprà art.8. conclus.3.*

Bulla 7. Clem.7. & Bull. 14. Sixt.4 n.3 & Bull. 1. Greg 13. & Bull 3. Gregor. 14. & Bulla 1 Clem.8.

7. Monasterium habens diuersos Conseruatores in diuersis diœcesibus non potest trahere iniuriantem ad remotiorem iudicem, præsente alio Conseruatore, ne vexatio fiat partibus. Nam cùm priuilegium de duabus, vel tribus dietis sit odiosum, & à terminis iuris communis exorbitans, præiudicétque ordinariæ potestati, restringendum est, ne cum dispendio à longè protrahatur reus, & graue illi damnum sine causa inferatur, ídque videtur magis conforme menti Principis, *ibid. art.8.* Ad quod faciunt tradita ab Azor *dict. quæst.8. in fine.*

8. Licèt Conseruatoriæ Religionum sint perpetuæ, aliæ tamē ab eis non durant post quinquennium, ex Concilio Tridentino, exceptis quæ inibi excipiuntur. Nec item durat post quinquennium iurisdictio Conseruatoris quoad negotia iam inchoata, in odiosis enim stricta interpretatio adhibenda est, *ibidem articul.9.* Idem tradit Miranda *dict. articul. 6. in princip.* Ad quod etiam vide Azor *loco infrà citando questio 14.*

Trid. sess. 14. cap 5. de reform.

9. Conser

9. Conseruatores Regularium possunt subdelegare, & aliis vices suas committere, cùm sint iudices delegati, ex Sixto IV. pro Minoribus, & Pio V. & Gregorio XIII. pro Societate, & ita tenet Capuccinus *in addit. ad Compendium Mendic. tit. conseruator. fol.* 230. Debent tamen delegare in dignitate Ecclesiastica constitutis. Et aduertant quòd in citationibus, & sententiarum denunciationibus per alios faciendis, si tutus non videatur accessus ad loca, vbi partes citandæ degunt, possunt id agere per edicta publica in locis publicis affigendâ, in quibus verosimiliter credatur ad ipsorum notitiam peruenturum, ex dicta Bulla Pij V. pro Societate edita à Gregorio XIII. *ibid. art.* 10. De quo Ioan. Andr. *in addit ad Speculat.* 1. *part. tit. de off. deleg. fol.* 13 *pag.* 1. *col.* 1. Azor *tom.* 2. *inst. moral. lib.* 5. *c.* 35. *quæst.* 9. Portel *vbi suprà, num.* 6. Miranda *supra art.* 3. *&* 8. *conclus.* 4. Bullar. d. Bulla 14. Sixti n. 53. & d. Bulla 18. Gregor. 13.

10. Non est prohibitum Conseruatoribus præfatis de aliis causis vltra iniurias, & violentias manifestas cognoscere, si id ipsis concedatur in Litteris Apostolicis, sicut de facto concessum est, quia Papa causas Ecclesiasticorum, & Regularium ad laicum iudicem spectantes auocare potest, & alteri terminandas committere iuxta Sacros Canones, & Trident. Concil. *Trid. sess.* 24. *cap.* 10. ac per consequens dictorum conseruatorum potestas à facultate, seu rescripto Pontificis dependet, quod inspiciendum est. Pro manifestis autem iniuriis, & violentiis possunt procedere *L.* 58. *tit.* 6. *part.* 1. contra omnes tam laicos, quàm Ecclesiasticos, *cap.* 1. *& final. l.* 4. *tit.* 18. *de offic. deleg. in* 6. quamuis iniuriam patientes rei sint, cùm *part.* 1. tales causæ sint mixti fori iuxta sacros Canones, *c. cùm sit generale, de foro competent.* & leges Regias Hispaniæ. Tunc verò manifesta iniuria, & violentia inferri dicitur, vt pateat aditus iudicibus Conseruatoribus procedendi contra laicos, quando Monasterium, & Religiosi in sua possessione perturbantur, aut eorum priuilegia, immunitates, & exemptiones violantur, ex text. *in c. cum sit generale, de foro comp.* quod in qualibet iniuria, oppressione, vel damno illato locum habet, *ibid. art.* 11. De quo Salzedo *in Pract. Crim. c.* 3. *fol.* 10. *col.* 1. *&* 2. Idem ferè tradit Azor *dict. cap.* 35. *quæst.* 7. vbi docet posse Conseruatorem defendere non solùm ab iniuria iam illata, sed ab ea quæ probabiliter creditur inferenda, & sequitur Miranda *suprà articul.* 7. *concl.* 4. quem etiam vide *art.* 8.

11. Imò & possunt cognoscere de notorietate delicti summatim ad ipsam indagandâ, cùm in re dubia cōpetat iudici indagare, an iurisdictio sibi cōpetat, necne, vt constat ex iure, *l. si quis ex alie, ff. de in ius vocando. l.* 3. *ff. de iudiciis, cap. super litte-*

ris,

ris. iunct. gloss. *verb. nullatenus, de rescriptis.* & tenent omnes *ibid.* §, *sed quid.* De quo Innocent. & DD. *in cap.* 1. *de refor. comp. num.* 5. *&* 6. Idem docent Azor *dict. quaest.* 7. Miranda *sup. dict. art. concl.* 1 *in fine, & art.* 8.

12. Item possunt dicti Conseruatores Regularium procedere contra debitores ex causa ciuili, tum virtute iuris communis concedentis cognoscere de manifestis iniuriis, quales sunt, quae infiguntur Monasteriis, & Religiosis à debitoribus nolentibus soluere, tum virtute priuilegiorum in Concilio Tridentino confirmatorum, vt constat ex generalitate verborum, quibus in suis Conseruatoriis vtuntur Summi Pontifices, Sixtus IIII. Pius V. & alij, de quibus in Bullario, pro Religiosi status protectione dantes omnimodam facultatem non solum ad omnes causas, tam in ciuilibus, quã in criminalibus, aut mixtis (per ciuilem autem causam nemini est dubium, quod debitum intelligatur,) sed etiam pro omni damno dato resarciendo, cuiusmodi est debitum, quod debitores nolunt soluere Monasteriis, in quo non modicum damnum, & detrimentum patiuntur, *ibid. art.* 12. De quo Perez *in l.* 1. *tit.* 7. *l.* 1. *ordinam. n.* 69. §. *conseruatores autem,* Guido Papa *decision.* 18. *in fine,* Idem docent P. Miranda *dict. art.* 7. *concl.* 6. vbi plura alia priuilegia refert Portel *sup. num.* 7.

Trid. sess. 25. de reg. cap. 20. Bull. bull. 33. Sixti 4. nu. 55. & bull. 34. n. 54 & bul. 37. n. 108. & bul 14. nu 53. & 54 & bul. 2. Clem 6.

13. Imò & datur hodie dictis Conseruatoribus, vt possint cognoscere de his, quae requirunt altiorem indaginem iudicialem, vt patet ex quadam Bulla Benedicti XI. & alia Eugenij IIII. pro Monasterio Beatae Mariae de Guadalupe, de qua in Compendio D. Hieronymi, *tit. conseruatoria,* §. *final.* quam Nicolaus V. postea extendit ad vniuersum Ordinem, qua gaudent Mendicantes, & alij Regulares communicantes: *ibid.* §. *videamus igitur.* De quo Nauarro *cap.* 27. *n.* 125. Miranda *dict. art.* 7. *conclus.* 6.

In Bul. bul 3. Nicol. 5. & Bull. 1. Clem. 6.

14. Religiosi tamen conueniri non possunt pro debitis ciuilibus coram suo Conseruatore, sed coram suis praelatis, qui sunt eorum iudices ordinarij. Quod innumeris priuilegiis, & constitutionibus Apostolicis est iam declaratum, & praxis obseruat. Vnde nullo modo possunt dicti Religiosi compelli per suos Conseruatores, aut conueniri ratione contractus, aut debiti pecuniarij, vt expressè declarauit Nicolaus V. pro Minoribus, nisi extra claustra domicilium teneant, tunc enim si non habeant iudicem Apostolicum specialiter à Papa deputatum, sunt conueniendi coram Ordinario tanquam Sedis Apostolicae in hoc delegato ex decreto Tridentino, *ibid. art.* 13. De quo Nauarr. *Commentar.* 2. *de Regularibus, numer.* 63. & *in cap.*

Trid. sess. 7. c. 14. de reform.

*cap.non dicatis,n.*63. Cruz *de statu Religion.lib.*2.*cap.*10.*dub.*6. *concl.*2.Portel *suprà n.*8.Miranda *sup.art.*10.Villalobos 2.*part. Summa tract.*35.*diff.*6.*n.*8.

15. Religiosis non licet eligere Conseruatorem contra iudicem sæcularem ob detentionem solùm suorum animalium damnum in pascuis facientium, ex eo quòd pecora sunt iurisdictionis Ecclesiasticæ,cùm re vera non sint,benè tamen talem Conseruatorem possunt creare, quando ratione huius conueniuntur coram iudice laico, vel Ecclesiastico, imò & pro ipsa detentione animalium,si sit iniustè lata,putà quia nullum damnum intulerunt,vel si intulerunt, parati sunt satisfacere dantes sufficientem cautionem,quia ipsis tunc infertur grauis, & notoria iniuria, tam in sua exemptione, quàm in bonis iniustè detentis, quorum defensio, & protectio spectat ad suum iudicem Conseruatorem, & idem dicendum est,quando denunciatum est coram iudice laico de religiosis,eo quòd animalia sua describi non fecerunt sub pœna priuationis eorumdem, iuxta quandam legem Regiam Hispaniæ, cùm etiam in hoc casu iste non sit iudex competens contra Fratres, sed suus prælatus, pro quo possunt Conseruatorem nominare, qui eos in sua exéptione conseruet,& coram ipso de causa agatur,*ibid.art.*14.De quo Gutier.*lib.*1. *Pract.quæst.*4. Miranda *suprà art.*11.

l.13.tit.18. lib.6. noua compil.

16. Possunt religiosi creare Conseruatorem contra alios Regulares,aut Doctores,vel Scholares, seu Cancellarios vniuersitatum,& alias communitates habentes ex priuilegio Apostolico etiam suos iudices Conseruatores, ex quadam Bulla Clementis VIII.pro Minimis relata *in Compend.Societat.titulo cōseruator* §.9.& ex alia à nobis sæpius citata Pij V.pro Societate. Quanuis enim priuilegiatus non possit vti suo priuilegio contra pariter priuilegiatum, ex regula iuris,qui tamen actu læsus est,& indiget auxilio restitutionis ad reparationem damni,habet priuilegium in actu,& in exercitio,quia actu læditur, alter verò cùm læsus in ea causa non sit,non habet priuilegium in actu,ac proinde contra illum tanquam non actu priuilegiatum potest alter tanquam actu priuilegiatus vti suo pruilegio, *ibid.art.*15. De quo Abb.*in cap.ad aures,de præscript.*Couar.*in regula,possessor.*2.*part.*§.2.*n.*4.Idem docent Miranda *suprà art.* 12.& faciunt tradita ab ipso *tom.*2. *quæst.*24.*art.*7. Villalobos *suprà num.*10.

17.Dicti autem Conseruatores Fratrum possunt agere,etiam per censuras vsque ad inuocationem brachij sæcularis contra inobediétes,& contumaces ex dicta Bulla Pij V.pro Societate. & alia Martini V. pro Cisterciensibus *in suo Compendio, titulo*

Bulla

Bulla conseruatoria §.1.in quibus vltra censuras illis datur facultas procedendi vsque ad priuationem exercitij officij,& iurisdictionis ipso facto incurrendam. Verum est tamen quòd contra Ordinarium non possunt agere per excommunicationem, si non faciunt fidem de litteris suæ commissionis, nisi constet de malitia Ordinarij asserentis malitiosè falsitatem esse in rescripto,tunc enim potest iudex delegatus per se exequi, & punire illum vsque ad mulctam triginta librarum,iuxta sacros Canones.*ib.art*.16.De quo Panorm.*in c.preterea de dilat*.Idem docent Miranda *supra art*.8.*conclus*.5.*&* 7.Portel *sup.n*.11.

18. Item possunt dicti Conseruatores cognoscere de iniuriis manifestis seruitoribus Fratrum factis, qui actu inseruiunt monasteriis, vel alij pio loco exempto,ac intra septa monasterij resident, & sub illorum obedientia professi viuunt, de quo Ordinario constare debet,iuxta decretum Tridentinum, *ibid. art*.17. De quo Couar.*in cap.alma* 2.*part*.§.2.*num*.8.Cardinal. Tuscus *litera* O.*conclus*.16.*n*.15. Portel *sup.n*.10. Villalobos *sup. num*.9.qui duo idem docent.

Trid. sess. 24.c.11.de reform.

19. Aduertant tamen dicti Conseruatores, quòd debent procedere simpliciter,& de plano,sine strepitu.& figura iudicij, sola veritate inspecta, sicut in causis Regularium solet fieri à prælatis. Simpliciter,inquã,& de plano,id est,quòd non remoueatur ordo iuris,sed tantùm perniciosa solemnitas, & fiat sine replica,& malitia,verba autem,*sola veritate inspecta*,important quòd omittantur solemnitates, & subtilitates negotij, seu rei veritatem non tangentes, quæ vocantur apices iuris, & quòd res principalis per iura decidatur. *Ibid.art*.18.*& Tom* 2.*quæst*. 3.*art*.1. De quo Bart.*in l si fideiussor, ff. mandati*, & Glossa *in Clementina sæpè, verb. simpliciter, de verborum significatione*. Idem tradit Miranda *dict. art*.8.*concl*.6.

20. Tandem præfati Conseruatores suam excedentes potestatem scienter,& præsumptuose eo ipso ab officio suspenduntur per annum,*dict.cap.fin.de offic.dereg.in* 6.ac naturalitate priuantur per leges Regias Hispaniæ, *l*.1. *&* 2.*tit*.8.*lib*.1.*recopil*. Pars autem id in iudicio suadens iudici excommunicationis pœnam incurrit,à qua non est ábsoluendus,nisi priùs integraliter satisfaciat de expensis indebitè castigato, vt expresse *dict. cap.fin*.habetur *ibid.art*.19.*&* 20.De quo Nauar. *cap*.27.*n*.125. Syluest.*verb.Conseruator n*.5. Miranda suprà *art*.9.

ADDITIO.

21. Plura de hac materia diximus,nunc addo *l. Regiam* 1.

titul.8.

titul.8.lib.5.Recopilat. Petrum Gregor *lib.47.Syntagmat.c.21.num.25.* Valasc. *consult.152.à num.1.* Zeuallos *communium 4. tom.quæst.897. à num.697.* Tusc. *pract. Litera C.conclus.760.* Molina *de instit.tract.5. disput.29.* omnium latiùs Moneta per totum tractatum *de Conseruatoribus*, qui omnes multa de hac materia prosequuntur.

22. Illud præcipuè adnotare licèt sententiam Auctoris, de qua *dicta resol.33. num.12.* dum probat Regularium Conseruatores posse procedere contra debitores ex causa ciuili, improbasse Guttier.*lib.3. Pract. quæst.9.à num.8.* Tusc. *de visitatione lib.2.cap.23.num.5.* Cabedo *diuersor.lib.3.cap.18.n.4.* Zeuallos *d.quæst.897.à n.711.* Quia temen noster Auctor in multis, quæ in proposito dixerat Gutierrez *d.quæst.9.* adeò illum carpit, & reprehendit, vt coëgerit à nostri Auctoris impugnationibus se liberare *lib 4. pract. quæst.63.* quam totam in præfata defensione consumpsit. Idcircò non abire erit, rem iterum tractare, & sanè quantum breuiter potero quid de ea sentiam, aperiam sequentibus conclusionibus.

23. Prima sit. Conseruatores dati locis Religiosis, aut Regularibus, etiam in forma iuris communis possunt contra debitores ciuiles procedere, quando de debitis manifestè constat per publicum instrumentum, vel per confessionem partis, vel per sententiam transactam in rem iudicatam, & debitores nolunt soluere, quia tunc manifesta iniuria fit Monasteriis iuxta terminos *cap.1.cap.vltim.de offic.deleg.in 6.* Ita Auctor expressè *tom.1.quæst.65.art.12.§.secundò probatur, & §.ex quibus.* vbi id multis aliis rationibus, & auctoritatibus corroborat contra Guttierrez, quas hìc non licèt repetere. Enucleatur & defenditur Auctoris sententia.

24. Secunda conclusio. Multo maiori ratione idem dicendum est, si Conseruatores Religionum ex forma suarum litterarum plenissimam potestatem habeant ad cognoscendum de quibuscunque causis, vt putà de ciuilibus, criminalibus, mixtis, & iudicialem indaginem requirentibus, quo modo Benedictus XI.& Sixtus IV. Minoribus, Eugenius IV.& Nicolaus V. Ordini D. Hieronymi, Pius V.& Gregorius XIII. Societati concessere, quorum Bullas apud Bullarium relatas inuenies suprà *resolut.33.num.12.* Ita Auctor latè *per totum d.art.12.* nec dissentiunt Guttierrez *dict.quæst.63.à num.3.* Cabedo *dict.cap.18. num.5.* Probatur, quia licèt in dubio semper huiusmodi Conseruatoriæ ad iniurias, & violentias manifestas referri soleant, iuxta *d.cap.1. & vlt. de offic. de leg.in 6.* id tamen locum non habet in Conseruatoriis amplissimis, ex quibus apertè constat, voluisse Pontifices naturam Conseruatorum immutare, vndè non

non mirum si possint virtute talium priuilegiorum de debitis ciuilibus cognoscere.

Trid. sess. 14. c. 5. de reform.

25. Quæ sententia confirmari potest ex Tridentino, vbi postquam prohibuit Conseruatores de debitis ciuilibus cognoscere, *in versic. Vniuersitates*, Conseruatores Religionum, & similes excipit, quas conseruatorias ex nulla parte diminutas esse declararunt Cardinales *in d. cap. 5.* Vndè videtur succedere *regula l. cum Pretor, 12. ff. de iudic.* Neque vim huius decreti effugiet qui dixerit exceptionem Tridentini, & declarationem Cardinalium tantùm concludere, hos Conseruatores non comprehendi sub eiusdem prohibitione, & restrictione, non tamen per hoc disponere, sub qua forma; & in quibus causis procedere debeat, quasi id omissum relinquens dispositioni iuris communis. Nam respondendum est, id verum esse posse, quando priuilegia dubia essent, non item quando amplissimam potestatem tribuunt, cuiusmodi sunt Conseruatoriæ Religionum, & vniuersitatum, quas Tridentinum à priuatis Conseruatoriis excipit.

26 Tertia conc. At verò si religiosi sint rei, non coram conseruatoribus, sed coram suis prælatis pro debito ciuili conueniri possunt, *dict. c. 1. de offic. deleg. in 6.* iuncta regul *l. non debet, ff. de regul. iur.* Ita cum Auctore *dict. quæst. 65. art. 13.* diximus suprà *resol. 33. num. 14.* A qua sententia immeritò recessit Gutierrez infrà citandus. Pro quo non faciunt verba literarum, quibus huiusmodi conseruatoriæ frequenter conceduntur, dum habent, *siue actores, siue rei sint*, nam intelligenda sunt respectu causarum, de quibus ipsi Conseruatores aliàs possunt cognoscere, non respectu debiti ciuilis.

Trid. sess. 7. c. 14. de reform.

27. Multò minus obstat Tridentinum *ses. 7. de reformat. cap. 14. versi. addendo*, vbi disponitur, Regulares quoquo modo exemptos in causis mercedum, & miserabilium personarum conueniendos esse coram locorum Ordinariis, etiam si iudicem habeant aliàs à Sede Apostolica deputatum: in aliis verò causis tunc demum coram eisdem Ordinariis pro debitis conueniendos esse, quando ipsi Regulares iudicem non habuerint. A contrario ergo probare videtur Tridentinum iudicem habẽtes (prout habeant, si habeant Conseruatorem) coram illo esse conueniendos. Ita per hoc decretum sic expensum docent Gutierrez *dict. lib. 3. quæst. 10. numer. 2.* Flamin. *de resignat. quæst. 11. num. 9.* Zeuallos *d. q. 897. à num. 813.* testantes esse vsu receptum, & videtur probare declaratio Cardinalium *d. ses. 14. cap. 5.*

28. Sed respondẽdum est, Tridentini Decretum non obstare, tum

tum quia tantùm loquitur de Regularibus extra Monasterium degentibus, vt rectè explicat Auctor, quidquid eius explicationem postea idem Gutier. *lib.4. pract. quæst. 64* contendat improbare, ac se insuper ab eiusdem impugnationibus liberare tres casus distinguens. Tum etiam quia dictum Tridentinum *ibidem* tractat de Regularibus, qui aliàs habent conseruatores, vt patet ibi: *Conseruatorum deputionibus*, quæ clausula etsi posita in fine, ad omnes casus præcedentes referenda est, *cap. secundò requirit 42 de appellat.* & tamen in illis terminis ait Tridentin. quòd si Regulares iudicem non habuerint, coram Ordinario conueniantur: ergò illa exceptio, *si ipsi iudicem non habuerint*, non est intelligenda de iudice conseruatore, sed de alio à Sede Apostolica deputato, ita vt non sufficiat Regulares habere conseruatorem ad effectum, ne coram Ordinario pro causis ciuilibus conueniantur, & sic cessat omninò fundamentum Gutierrez, itémque practicæ illæ, & modi procedendi, quos ipse *ibidem* ponit.

29. Maneat igitur hodie Regulares, & eorum Conuentus pro debitis ciuilibus, vtpotè exemptos esse conueniendos, vel apud suos superiores, qui sunt eorum iudices Ordinarij, vel apud Romanum Pontificem, seu eius Legatum in Prouincia existentem de iure, iuxta *cap. 1. de verbor. signific. in 6. cap. si Abbatem, 37. de elect. in 6* glossam vltim. ab omnibus receptam *in cap. 1. de offic. legat.* Apud Lusitanos verò coram Prætore ciuilium causarum posse conueniri fertur, ex *ordinat lib. 2. tit. 1. in princip.* sicque practicari dicitur in eo Regno, etiam si existat in illo Nuntiùs Apostolicus, virtute consuetudinis immemorialis. de huius tamen legis iustitia multùm dubito tanquam exemptioni Ecclesiasticæ, & Religionum contraria, nisi à Romano Pontifice sit permissa.

RESOLVTIO XXXIV.

De Consuetudine.

1. Consuetudo est ius quoddam non scriptum, moribus, seu assiduis actibus constitutum, quod pro lege suscipitur, cùm deficit lex, *cap. consuetudo, 1. dist.* Quæ vt censeatur iusta, plura requiruntur. Primò, quòd sit rationabilis, seu insta aliqua de causa, & ratione introducta contra legem humanam, nam si contra ius diuinum, & naturale sit, iam est irrationabilis, iniusta, & inualida, *cap. final. de consuetudine.* Quando autem non constat de iniustitia consuetudinis euidenter, præ-

S sumitur

sumitur, quòd sit rationabilis ad effectum tollendi legem, *l. de quibus, ff. de legibus, cap. cùm dilectus, de consuetud.* Secundò requiritur, vt consuetudo sit rationabilis, & legem tollat, quod sit legitimè introducta, & præscripta. Ad quod etiam requiritur, vt actus, per quos introducta fuit, fiant eo animo, ac si lege præcipiente fierent, & vt actibus continuatis frequentata sit. Duo verò actus sufficere ad consuetudinem inducendam affirmant aliqui, alij autem vnicum tantùm, si actus habet caussam successiuam, & continuationem temporis habilis ad huiusmodi consuetudinem inducendam, v. g. si beneficium sæculare confertur Regulari, & ab eo possidetur spatio 40. annorum, efficitur Regulare, licèt vnicus interuenerit collationis actus, qui quidem est vnus ratione rei factæ, sed ratione diuturnitatis temporis est multiplex virtualiter, quod arbitrio boni viri committendum est. Item requiritur, quòd consuetudo sit legitimè introducta, & præscripta, *dict. cap. final. de consuetudine*, scilicet quòd ea vtatur certo temporis spatio, per decem, inquam annos (quos sufficere aliqui tenent) vel per 40. quos alij postulant. Tandemque requiritur quòd personæ consuetudinem introducentes habeant auctoritatem ad eam introducendam. Vnde pueri, mulieres, furiosi & similes non computantur, quia legem condere non possunt, *tomo* 1. *quæst.* 68 *art.* 1. *&* *quæst.* 11. *art.* 8. De quo D. Thom. *in.* 4. *dist.* 23. *&* *prima secunda quæst.* 97. *ar.* 3. *ad secundum*, Syluest. *verb. consuetudo quæst.* 4. *num* 12. Nauar. *in Manual. cap.* 21. *num.* 13. Couat. *l.* 1. *variarum cap.* 17. *num.* 8. §. *quando.*

Vide Miranda *tom.* 2. *Manual. quæst.* 28. *art.* 3. vbi docet, quòd si consuetudo est præter ius, sufficit tempus decem annorum de iure Canonico; si verò fuerit contra ius, requiritur 40. annorum: quia debet esse consuetudo præscripta. Ad idem Suarez *de legibus lib.* 7. *cap.* 1. *&* 2. vbi *cap.* 6. *num.* 5. agit de consuetudine rationabili, & irrationabili, & quòd per solos actus voluntarios induci valeat *cap.* 12. & de frequentia actuum ad inducendam consuetudinem *ibidem cap.* 10. *&* 11. & quòd Principis consensus ad vim consuetudinis sit necessarius, tradit *cap.* 13. *à num.* 6. & quanti temporis consuetudo ad inducendam legem sufficiat *cap.* 15. *num* 5. vbi sine vlla distinctione sufficere decennium, vt consuetudo censeatur inductiua legis, & præscripta, resoluit: & tandem quis illam introducere valeat *cap.* 9. *num.* 3. *&* *sequentibus.*

2. Nulla consuetudo potest eximere Religiosos à præceptis essentialibus Regulæ, paupertatis, scilicet, castitatis, & obedientiæ: quia non potest esse rationabilis, & iusta, vtpote con-

tra

tra votum solemne ius diuinum concernens. Benè tamen potest, si non omninò tollere obligationem præceptorum regulæ, ad minus interpretari regulam circa eius præcepta, etiam ad mortale obligantia. Vide consuetudine tolerata dicta præcepta non solùm possunt mitigari, sed etiam quantum ad aliqua tolli cum consensu saltem tacito, & interpretatiuo Papæ, aut Protectoris Ordinis, non autem superiorum Regularium. Sed videant religiosi, ne consuetudo sit corruptela, si enim aliquid eorum per statuta Ordinis sæpè sæpiùs expresse prohibetur, consuetudinem interrumpit, ac proinde præscriptionem, *ibid. art.*2. De quo Couar. *in* 4.2.*p.cap.*6.*q.*5.*n.*2. Nauar. *in Manual. cap.*12.*num* 50. *&* *cap.nullam* 18.*q.* 2.*n.*36. Idem docet Sanchez *lib.*6. *decalog. cap.*2. *num.*29. *&* 30. & faciunt tradita à Suarez *dict.lib.*7.*cap.*9. *num.*5. vbi ait, contra obedientiam non præscribi, *cap.cùm non liceat, de præscript.* vbi glossa, & scribentes notant, ad quod etiam vide Miranda *dict quæst.*28.*art.*6.

3. Consuetudine potest introduci, vt Regulares ad aliquid plus, quàm ad quartam funeralem teneantur secundùm terminos Clementinæ *dudum, de sepulturis*, quia in illa tantùm tolluntur consuetudines præteritæ, non futuræ. Quomodo autem hoc intelligendum sit vide suprà *de Can.portio.n.*19.*ibid.art.*3.

4. Non valet consuetudo emanans, quando lex expresse derogat præteritæ. ac etiam futuræ consuetudini. Idem est, quando indefinitè derogat, dicendo: non obstante aliqua consuetudine in contrarium, tunc enim derogat etiam futuræ, nisi consuetudo de nouo introducta sit ex noua causa à principio non cogitata ob varietatem temporum, vel ex præterita verosimiliter incognita ipsi legislatori. Quando verò lex derogat præteritæ tantùm consuetudini, si in illa exprimatur irrationabilitas ipsius, videtur etiam abrogata futura consuetudo in contrarium. Secus si dicta ratio non subesset, vel ob varietatem temporum vel alia de causa: quia tunc præualebit consuetudo postea contraria. Consuetudo tamen immemorialis, quæ priuilegio æquiparatur, nunquam à lege censetur abrogata per clausulam generalem derogatoriam omnis consuetudinis, nisi specialiter ipsa excludatur, & illi derogetur, *tom.*1.*quæst* 9.*ar.*5.*&* *tom.*2 *q.*44.*art.*3.*in fine*. De quo Couar. *lib* 4. *variarum cap.*13. *num.*5. Gutierrez *lib.*3. *Practic quæst* 32. Mieres *de Maiorat.* 4.*p. quæst.*20. *numer.* 50. Tiraquel *de vtroque retract. tractat.* 2. §. 1.

Vide Suarez latè de lege tollente omnem consuetudinem contrariam, *dicto lib.*7.*cap.*19.*à num.*18. vbi *num.*24. id limitat, nisi tanta sit in rebus facta mutatio, vt certò constet, ipsam

etiam consuetudinem illam conditionem mutasse, & *cap.* 20. *num.* 17. de consuetudine immemoriali agens resoluit, non reuocari talem consuetudinem, nisi specialiter illi derogetur, idque innui videtur *cap.* 1. *de constitut. in* 6. in illis verbis, *nisi expressè caueatur*; vbi dicitur quòd ideò non tollitur consuetudo per legem, nisi expresè de ipsa caueatur, quia est quid facti, esse autem consuetudinem immemorialem est quid facti specialiter, ac ideò speciali indiget derogatione. Ita tenent multi Iuristæ relati, & secuti à Couarr. & Tiraquel. suprà *loco citato.*

9. Consuetudo interpretatur non solùm legem humanam, sed etiam diuinam. Vnde ante Concilium Tridentinum poterant sacerdotes ex antiqua consuetudine eligere in confessorem quemlibet sacerdotem simplicem ab Ordinario non approbatum, quæ consuetudo sic interpretabatur præceptum diuinum confessionis: similiterque interpetatur in multis præceptum ieiunij aliquando obligare, aliquando verò non. Vnde in Regno Castellæ consuetudine introductum est contra ius in Sabbatis intestina, & extremitates animalium manducari. *tom.* 1. *quæst.* 11. *art.* 7. *&* *tom.* 2. *quæst.* 100. *art.* 8. De quo D. Thom. 2. 2. *quæst.* 147. *art.* 4. Nauar. *cap.* 17. *n.* 186. *& cap.* 21. *n.* 11. Idem docent Miranda *suprà art.* 5. *concl.* 3. Suarez *dict. lib.* 7. *cap.* 4. *n.* 13. *&* 14.

6. Consuetudo multum præiudicialis immunitati Ecclesiasticæ, & Ecclesiasticis personis, etiam immemorialis omninò est repellenda, iuxta *cap.* 1. *de consuetudin. cap. nouerit, cap. grauem, de sentent. excommun.* Dicetur autem multum præiudicialis, quando Ecclesiastici efficiuntur timidiores ob talem consuetudinem, & laici audaciores, & quando impediuntur facere, quæ à iure communi sibi concessa sunt. Secus si est parum præiudicialis Ecclesiis, & Ecclesiasticis, vt si aliquod particulare eorum priuilegium frangatur, *tom.* 2. *quæst.* 50. *art.* 3. De quo Syluest. *verb. immunitas n.* 2. *&* 4. Idem docere videtur Suarez *suprà c.* 7. *n.* 10. *& cap.* 16. *n.* 11. & expressiùs tradit Miranda *d. art* 5. *concl.* 4. vbi idem dicit de consuetudine contra bonum publicum.

7. Consuetudo inducta in Religione, vt prudentiores & ætate prouectiores tantùm habeant vocem in capitulo, & admittantur in electionibus, si est contra ius, oportet, quòd sit præscripta spatio 40. annorum, vt valeat. Quòd si sit præter ius, sufficit præscriptio decem annorum, ex Panormitano communiter recepto *in cap. final. de consuetudine*, Auctor *ibidem quæst.* 51. *art.* 12. De quo Nauar. *lib.* 1. *cons. titulo de consue*

*consuetudine conf.*2.Idem docet Miranda *2.tom.man.quæst.*23. *articul.* 23.

De Constitutionibus vide infrà *de legibus,* & *de priuilegiis.*

Resolvtio XXXV.

De Contractibus.

1. Svccessor tenetur ex contractu prædecessoris, ad quod etiam tenetur Papa, saltem ex æquitate, clementia, & vrbanitate, *cap.litteris,de rescript.* Auctor *tom.2.quæst.49.art.7. in principio,& tomo 3.quæst.26.art.1.* De quo Bald. *in l. digna vox,C.de legibus;* vbi scribentes, & *in dicto c.litteris,iuncta gloss. vlt. notab. vltimo, de rescriptis.* Idem tradit citato Auctore Sanchez *lib.7.decalogi cap.31.n.41.in fine.*

2. Monacho potest solui, quod ratione contractus illi debetur, si in tali contractu non interuenit factũ, seu consensus prælati: secus si interuenit, *ibid.art.3.*

3. An autem contractus à Religioso initi absque superioris licentia sint prorsus irriti, ac nullius valoris? Tradit Sanchez *dict.cap.31.n.9.* vbi resoluit, certissimum esse apud omnes monasterium non teneri ex his contractibus, nisi quatenus inde locupletius factum est, ad instar contractus filiifamilias, aut serui absque licentia patris, aut domini initi ex quo illi non tenentur nisi quatenus inde locupletiores facti sunt, vt expressè habetur *l.1.§.si cùm impubere,ff.de peculio.* At obligatur monasterium ex contractu inito à suo prælato, quatenus non excedit suæ administrationis limites, vt tradunt Angel. *verbo monasterium,initio,* Syluester *verb. Religio* 8. *quæst.*3. quos refert & sequitur Sanchez *suprà n.* 10.qui *n.*13.consequenter ex dictis deducit, non teneri monasterium, si prælatus mutuò accepit pecunias in vsus proprios, vanos, ac turpes, aut in alios, in quos bona monasterij expendenda non erant: quia tunc excedit suæ administrationis limites. Secus autem, inquit, esset, si id mutuum ad expendendum necessaria in monasterio accepisset, licèt postea mutata voluntate malè expendisset, tunc enim ex ea mutui acceptione, quæ legitimè facta est, obligatio in Monasterium translata est, malæ dispensationis euentus id impedire nequit. Ampliatur ac illustratur doctrina Auctoris.

4. Sed hoc mihi plusquam dubium videtur, quia iste prælatus quamuis à principio rectè se gereret in acceptione mutui, postea excessit limites sui officij, & administrationis malè expendendo, ac proinde casu, quo teneatur Monasterium ex eo

contractu legitimè inito, saltem tenebitur ipse prælatus satisfacere Monasterio, quod iniquè in sui vtilitatem, non dispendit. Et ita sentire videtur Lessius *lib.2.de iust.cap.41.dub.11.* *n.90.* vbi tradit, monasterium non teneri ex delicto, & contractu monachi, quamuis sit prælatus, nisi quatenus inde aliquid conuersum est in Monasterij commodum.

5. Ex quo deducitur, teneri Monasterium ex contractu monachi, ratione alicuius administrationis etiam tacitè illi commissæ, quatenus illius limites non excedit, cum Azor, *tom.2. inst.mor.lib.12.cap.11.quæst.11.*& Lessio, *dict.n.90.* docet Sanchez *sup.n.14.*

6. Vnde resoluit *n.28.* eos contractus à monacho sine licentia superioris initos non esse omninò irritos, sed integrum esse prælato, aut Monasterio illos irritare, vel ratos habere, prout illis magis commodum, ac vtile fuerit, ad instar contractus celebrati cum pupillo, aut minore absque tutoris, vel curatoris licentia, *l. Iulianus*, *§. siquis à pupillo, ff. de action.empt.* Quod quidem in Ecclesiæ & Religionis fauorem concedunt plures non infimæ notæ Doctores, quos refert & sequitur Sanchez *d. n.28.* qui *n.37.* adiungit, ex tali, contractu obligationem naturalem oriri in religioso, dum superior non irritat, ac proinde teneri dare operam, quantum in se est, vt prælatus approbet, prout notat Lessius *suprà, dict. num.90.* Item & ad restitutionem damni, cum restituendo fuerit, obligari, tradit ipse Sanchez *n.38.* vbi *num sequenti* consequenter addit, ex contractu inito cum superioris legitima licentia obligari religiosum naturaliter, & ciuiliter, nec posse ab eodem prælato, aut à successore, vel ab alio maiori illum contractum validè irritari, quia, vt suprà ex Auctore diximus, prælatus successor tenetur ex contractu prædecessoris.

ADDITIO.

7. Quæ de contractibus à Religiosis initis diximus, sunt etiam exemplificanda in contractu fideiussoris, Religiosi enim absque prælati, & maioris partis Capituli licentia fideiubere prohibentur, *capit.quod quibusdam 4.de fideiuss. l.2.titul.12. part.5.* idem in clericis habetur, *in capite 1. & 2.de fideiussorib.* seruata tamen ea differentia, quòd fideiussio clerici de facto valida est *cap.3. de fideiussor.* Cenedo *ad Decretal. collect. 164. numer 2.* Gregor. *in d.l.2.* Menoch. *lib.2 præsump. 46. numer. 15.* fideiussio verò Religiosi nulla est ipso iure, exornant Molin. *de iust.tract.2.disp.549.num.19.* Azor *moral.*

I.p.

1.*p.lib.12.cap.11. quæst.2.* Rebello *de obligat.2.p.lib.16.q.unica,num.16.* Ant. Heringio *de fideiussor.cap.7. à num.243.* Sanchez *lib.6.ad præcepta,cap.14.à num.38.*vbi tamen *n.42.* subiicit quòd licèt Religiosus in studio existens de licentia prælati sui possit contractus inire, non poterit tamen vtiliter fideiubere, idem probat Surdus *de aliment.titul.8.de priuileg.97. num.1.*

8. Rursus etiam ex mutuo suscepto à particulari Religioso non obligatur Monasterium, nisi in eius vtilitatem versum probetur,*d.cap.quod quibusdam.*Idem colligitur ex *cap.1.vers. cùm enim,de deposit.cap.1. in fin. de solut.* Idem obseruatur in mutuo facto administratori ciuitatis, vel tutori,*l.ciuitas 27.ff. de reb.cred.l.3.C.quando ex facto tutor.*Exornant Molina *de instit.disp.300.à n.2.*Rebello *2.part.lib.8.quæst.2.sect.3.* latè Menoch *de arbitr.casu 432.a num.2.*plures citati à Cenedo *ad decretal.collect.24.num.1.*Marc.Ant.Gonuensis *in pract.quæst.139.* Quid autem dicendum, si mutuum accipiatur ab ipso Prælato, & Capitulo simul?adhuc desiderant Menoch.Molina & Rebell. probationem versionis in vtilitatem:negant tamen Couar.*lib.2. variar.cap.17.num.3.* Pinel *l.2.2.part.cap.4. num.68. C.de rescind.*Mascard.*de probat.concl.1165.à n.17.*Bellet.*disquisit.clerical.1.part.tit.de clerico debitore,§.3.num.40.*Hæc autem probatio versionis fieri potest per visum euidentem, atque etiam per coniecturas,& præsumptiones iure probatas,*gloss.vlt.verb. probauit,in auth. hoc ius, C.de sacrosanct.* Menoch. *lib.4.præsumpt.55.num.4.* Mascard.*concl.1166.*Riccius *in praxi fori Ecclesiast.decis.3.*Cætera,quæ in hac materia mutui accepti à Religioso,seu etiam à prælato,hîc præstringere instituti nostri ratio non sinit,petenda ex DD. nuper laudatis, qui fusissimè prosequuntur.

RESOLVTIO XXXVI.

De correctione fraterna Euangelica.

1. FInis correctionis fraternæ, cùm sit salus spiritualis proximi, iure naturali, diuino, & positiuo omnes tenentur corrigere fratres mortaliter peccantes. Idem erit, quando peccatum veniale disponit ad mortale, tunc enim ratione periculi correctio cadit sub præcepto, *tom.2.quæst.8. artic.1.* De quo D.Thom. *2.2.quæst.33. art.2.* vbi Theologi, & cum Magistro *in 4.distinct.19.* Soto *de tegendo secreto, membr.2.quæst.1.conclus.2. & quæst. 13. conclus.4.* Nauarr. *in cap. inter cætera.*

part.3 n.56. & Canonistæ *in cap.nouit, de iud.& in cap.si peccauerit,2.q.1.* vide quæ ad propositum latè Miranda *tom.1.ord. iud.q.9.art.1.*

2. Cùm hoc præceptum sit de affirmatiuis,non obligat semper,& pro semper, sed tantùm quando, & vbi correctio proficere saluti spirituali proximi speratur. Vt verò debitè fiat, sex circunstantiæ requiruntur: tres ex parte corrigentis, & aliæ tres ex parte corrigendi. Prima ex parte corrigentis est, vt habeat scientiam,seu cognitionem peccati, etiam incerti probabilis, si ex omissione talis correctionis graue damnum ipsi corrigendo potest accidere. Secunda quòd fiat cum spiritu lenitatis. Tertia quòd loco, & tempore opportuno. Aliæ tres ex parte corrigendi sunt. Prima, quòd peccatum sit mortale, vel veniale disponens ad mortale. Secunda quòd sit spes emendæ, licèt dubitetur de spirituali profectu,nisi correctio bono communi præiudicet. Tertia, quòd non expectetur aliud tempus opportunius, *ibid. art.2.* De quo D. Thom. *loco suprà citat.* Gerson *tract.14.de correctione,cap.5.* vide Suarez *de legib.lib.6. cap.9.num.15.* Soto *suprà membr.2.part.1. & 2.per totam*, & præcipuè *concl.5.*Miranda *d.art.1.concl.4.& quæst.10.art.1.vsque ad 5.*

3. Existens in peccato mortali intelligens sua correctione proximum esse sanaturum spiritualiter tenetur illum corrigere. Secus si ratione sui peccati scit non esse profuturam correctionem. Nec etiam tenetur cõuerti ad Deum,vt sic eum spiritualiter possit corrigere, nisi sit prælatus, vel etiam corrigendus habeat ignorantiam inuincibilem alicuius præcepti decalogi, putà si quis ignoraret simplicem fornicationem esse peccatum,tunc enim quilibet,etiam priuatus ad eum corrigendum adstringitur, etiamsi nulla sit de proficiendo spes,*ibid.art.3.* de quo D.Thom. *d.q.33.art.5.* Ludou. Lopez *in instruct.conscientiæ,1.p.cap.16.n.135.* Soto *de tegen.secret.membr.2.q.3.concl.6.* Idem docet multis congestis Miranda *suprà art. 5.* præcipuè *concl 3.& art.7.concl.3.& 4.*

4. Si frater secretò correctus non emendatur, coram vno, vel duobus testibus debet iterum fraternaliter corrigi, iuxta præceptum Christi Domini,si de profectu sit spes, etiam si testes sint ignari peccati. Sed antequam ad id peragendum accedat corrector, tenetur vna, & iteratis vicibus (quot expedire videbitur) dictam monitionem adhibere, nisi certò sciat dictas iteratas monitiones non esse profuturas, tunc enim statim adhibendi sunt testes. Si verò adhuc sciatur,quòd admonitus coram testibus non emendabitur, sed potiùs deterior,

&

& obstinatior fiet coram prælato eum denunciando, consultius erit pro tunc silere, nisi peccatum Reipublicæ, aut communitati sit præiudiciale. Quòd si deficiant testes idonei, coram quibus possit (vt conuenit) fieri correctio, statim prælato debet fieri denunciatio, seu admonitio charitatiua, si profuturum speratur, & ipse prælatus sit spectatæ virtutis, & prudentiæ vir, qui visceribus charitatis fratrem delinquentem suscipiet, in re se prudenter gerens, *ibidem art.*4. De quo Corduba *in annot. ad Sotum, membr.*2. *quæst.*4.*concl.*6. Bañez 2.2.*quæst.*33.*art.*8 *ad primum.* Nauarr. *de restitutione, lib.*2. *cap.*4. *numer.*261. vide Sanchez *lib.* 6. *decalogi, cap.* 16. *à numer.* 42. *vsque ad* 52. ad quod multa congerit Miranda *suprà quæst.*11. *art.*3. *vsque ad* 7.

5. An verò liceat quodcunque delictum occultum immediatè deferre superiori, tanquam patri nulla correctione charitatiua præmissa, & an licitum sit statum Religionis id disponens? Latè tradit Sanchez *loco suprà citato,* & tandem *num.*46. parti adhæret affirmatiuæ, quando scilicet prælatus est vir prudens, qui prudenter in occulto medebitur non manifestando delinquentem, nec ad publicam pœnitentiam procedendo, ex quo speratur fore, vt meliùs corrigat, ac meliùs ad illius emendam, & cauendum à recidiuo proficiat. Idem tenent Valentia 2.2. *disput.*3. *quæst.*10. *puncto* 5. §. *quintus casus.* Sayro *lib.*11. *clau.reg.cap.*4.*num.*20. Turrianus *super dict.quæst.*33. D.Thom. *art.*6. *disput.*892. *dub.*4. vbi suam sententiam probare contendit ex D.Bonauentura, Angelo, Richardo, Salmerone, & Areualo *tract.de corrept.fratern.conclus.*3. & post *conclus.*5. *&* 6. addit ex Angelo hanc sententiam esse omnium Magistrorum nostri Ordinis. **Ampliatur doctrina Auctor.**

Oppositam sententiam defendit perdoctè M. F. Petrus de Lorca *in* 2.2. *D.Thom quæst.*33.*art.*8.*sect.*2. *disput.*47.*num.*8. *& sequent.* vbi resoluit, partem affirmantem nullo modo esse probabilem, neque in Religionibus, neque extra fas esse denunciare prælato, etiam vt patri delictum occultum, omissa admonitione charitatiua si ea speratur vtilis. Nec præceptum prælati, aut constitutionem Religionis excusare posse à culpa, nedum obligare, quia iniusta, & contra diuinam, & naturalem legem esse censentur. Eámque sententiam asserit esse angelici Doctoris 2. 2. *quæst.*33. *art.*7. *ad* 5. vbi expresse tenet, quem sequuntur eius discipuli, & expositores, Soto *de tegendo secreto, membr.*2. *quæst.*4. *concl.*3. *dub.*3. Adrian. *post quæst.de correctione, in dubio, quod incipit, ostenso, in fine.* Abulens. *quæst.*84. Palud. *quæst.*4. Gabriel *lect.*74. *in Canon.* Syluest. *quæst.*4. Nauarr.

*cap.*17. & alij plures relati ab ipso Lorca *suprà num.* 9. idem sentit Philiarcus *de officio Sacerdotis, tom.*1. *part.*2. *lib.*4. *cap.* 14. & videtur eidem innuere noster Auctor *dicto artic.* 4. *in fine.* vbi postquam tradidit conditiones, quibus potest fieri denunciatio prælato sine præuia correctione charitatiua, & non adhibitis testibus, concludit: *his tamen non concurrentibus, omnibus* (inquit) *dissuadeo, ne ad prælatos, etiam vt patres accedant, quia aliquando hi, qui erant subditi, & conuersando videbantur benigni, & mansueti, postea facti prælati volunt magis videri iudices rigorosi, quàm patres visceribus charitatis zelosi.* Vnusquisque harum opinionum assertor, & fautor suis nixus fundamentis in suo abundet sensu: quidquid tamen sit de probabilitate, vel improbabilitate prioris (quæ omnibus ferè viris doctis nimis dura semper visa est) posteriori tanquam probabiliori adhæreo. Circa statutum verò Religionis de quo suprà, nolo iudicem gerere, videant hi, ad quos spectat.

Notanda valde verba Auct.

Solent verò referri pro prima opinione quoddam statutum Minorum, & quædam constitutiones S. Bonauenturæ editæ in quodam Capitulo generali de quibus in libro, *monumenta ordinis Minorum, tit. constitutiones generales antiqua, c.*5. *fol.*259. Vbi præcipitur Fratribus exeuntibus, vt secretò excessus notabiles prælato inuicem intiment. Sed hoc præceptum delationis ad superiorem, vel debet intelligi seruato ordine euangelico, vt patet ex illis verbis statuti Bonauenturæ: *Frater qui fratrem correxerit de aliquo excessu secundùm formam Euangelij,* &c. Vt bene respondet Lorca *vbi suprà, num.*14. vel dic, quòd tale statutum apud nos Minores (si aliquando viguit, de quo plurimum dubito) nunc per contrarium vsum est omninò abrogatum, nec inuenitur aliquis de scriptoribus ordinis, qui testetur apud nos fuisse in vsu, & à prælatis semper commendatur in visitationibus, vt seruetur ordo Euangelij de correctione fraterna, vt rectè notat Portel *in addit. ad dubia, verb. correctione fraterna, n.*5.

Licitum esse per interpositum amicum bene affectum, & prudentem, magnáque amicitia coniunctum, cum delinquente, & ad cuius monitionem ad se reuersurum meliùs speratur, correctionem charitatiuam adhibere, docet Auctor *in ord. iud. cap.*5. *num.*11. quando scilicet, præuidit in idem peccatum relapsurum, si ab amico non corrigatur, & admoneatur. Quam sententiam esse D. Augustini addit, eámque tenent Durand. *in* 4. *dist.*19. *quæst.*4. *num.*4. *ad finem*, & Gabriel *in cant. lect.*74. *sub littera I.*

*Aug. sup. c.*5. *Leuit.*

7. Qui

7. Qui scit Fratrem in articulo mortis positum spiritualiter periturum, si eum non corrigat, tenetur hoc charitatis medium præstare, etiam cum periculo vitæ, extra tamen extremam necessitatem non tenetur ad id peragendum, tantumque peccabit venialiter ab eo se abstinens, nisi ex negatione huiusmodi monitionis in peccato moriturum fratrem præuideat. tunc enim reus erit gehennæ non monendo, quod debet intelligi, dummodo graue detrimentum famæ, & vitæ sibi ex eo nō immineat, *ibid. art.* 5. De quo Cordub. super Soto *de tegen. secret. memb.* 2. *quæst.* 2. *concl.* 6. Nauarr. *in manual. cap.* 27. *n.* 23. Aragon. 2. 2. *quæst.* 33. *art.* 2. *dub vlt. concl.* 4.

Idem docent Villalobos 2. *part. summa tract.* 4. *diffic.* 5. *num.* 6. & Miranda, *suprà quæst.* 9. *art.* 6. *concl.* 1. Vbi resoluit id procedere, quando peccatum, seu necessitas prouenit ex ignorantia, fragilitate, seu passione, non verò quando prouenit ex malitia, & idem dicit Villalobos *suprà num.* 5. *&* 6.

8. In opinione eorum qui dicunt, non teneri prælatum corrigere fraternaliter sibi subditos ex iustitia, sed tātùm ex charitate, consequens est, ipsum non adstringi ad id præstandum cum periculo mortis, aut alio graui damno, cùm in hoc non se habeat vt prælatus, sed vt priuata persona. *ibid. art.* 5. De quo Caietan. 2. 2. *quæst.* 33 *art.* 2. *ad* 4.

Viue Miranda *d. quæst.* 6. *art.* 6. *concl.* 2. vbi tenet, prælatos ex iustitia obligari ad correctionem suorum subditorum, ac proinde ad id teneri cum periculo vitæ, famæ, honoris, & aliorum bonorum temporalium. Idem docet citatis Caietano *d. art. respons. ad* 4. & ibi Aragon, Villalobos *vbi suprà diff.* 6. *num.* 4. quamuis Turrianus *ad dictam quæst.* 33. D. Thom. *art.* 3. *disp.* 87. *dub.* 1 existimet hanc obligationem non esse iustitiæ, quæ sit pars subiectiua propriæ iustitiæ, sed esse obligationem partis potestatiuæ iustitiæ, id est, fidelitatis ratione officij debitæ. Sed meliùs ad rem ipse angelicus Doctor *eo art.* 3. distinguit duplicem correptionem, vna quidem, quæ est actus charitatis, quæ specialiter tendit ad emendationem fratris delinquentis per simplicem admonitionem, & hæc pertinet ad quemlibet charitatem habentem, siue subditus sit, siue prælatus. Altera verò, quæ est actus iustitiæ, per quam intenditur bonum commune, interdum etiam per punitionem, ad solos prælatos, & iudices spectat. Ex quo iuxta mentem D. Thom. deducitur, quòd ratione prioris correptionis charitatiuæ tenentur prælati ad eam tanquam priuatæ personæ ex charitate, respectu verò posterioris prælatiuæ correptionis tanquam

prælati

Exponitur sent. Auctoris

prælati ex iustitia tenentur. Et iuxta huius distinctionis sensum debet intelligi sententia nostri Auctoris *dicto articulo sexto in fine*, vbi ait, prælatos teneri corrigere suos subditos fraternaliter ex charitate, & non ex iustitia, cùm in correctione fraterna, inquit, non se habeant vt prælati, sed vt priuatæ personæ, ac proinde ad id non teneri cum periculo mortis, quo innuit, quòd si vt prælati per correptionem prælatiuam procedant, ad id ex iustitia teneri, etiam cum periculo vitæ. Ad cuius confirmationem maximè faciunt tradita à Miranda *dicta quæst.* 9. *artic.* 3. *conclus.* 3. vbi postquam distinxit cum D. Thoma *dicto art.* 3. duplicem illam correptionem, vna quæ procedit ex virtute charitatis, alia ex virtute iustitiæ, addit quòd prælati, etiam ex vi præcepti charitatis de correptione fraterna ad plura tenentur intensiuè, & extensiuè quàm aliæ priuatæ personæ.

9. Accusator potens probare intentum non tenetur præmittere correctionem fraternam, siue bonum commune, siue priuatum intendat, dummodo aliter bono communi, aut perticulari non possit prouideri. Imò satis probabile videtur, non esse proponendam accusationem ante præmissam correctionem fraternam, etiam si bonum commune, aut priuatum adsit, vt eo modo saluti spirituali fratris meliùs, & suauiùs consulatur. Quando verò in accusatione sola correctio delinquentis intenditur, præmittenda est omninò ab accusatore fraterna monitio, nisi peccatum accusati sit commissum contra accusantem. Durum enim videtur iniuria commotum, & grauatum supergrauari ad correctionem charitatiuam faciendam, qui nullum commodum ex accusatione reportare intendit, *ibid. art.* 7. De quo Syluest. *verb. accusatio quæst.*.... Caiet. 2. 2. *q.* 33. *art.* 7. *in respons. ad* 3. Corduba ad Sotum *de tegend. secret. membror.* 2. *quæst.* 4. *concl.* 5. Nauarro *lib.* 2. *de restitut. cap.* 4. *num.* 255. vide ad idem tradita à Miranda *suprà quæst.* 11. *artic.* 2. *concl.* 2. *&* 3. & ab Auctore *cap.* 4. *ordin. iudiciar. num.* 7. *&* 8.

Trid. sess. 23 *cap.* 7. *de reform.*

10. Prælati in arguendis subditorum excessibus spiritum lenitatis vt plurimum ostendant, ita vt se pastores, non percussores esse meminerint, sicut illos admonet Tridentina Synodus, cùm sæpe erga corrigendos plus agat beneuolentia, quàm austeritas, plus exhortatio, quàm comminatio, plus charitas, quàm potestas. Si autem delicti grauitas aliud postulet, tunc cum mansuetudine rigor, cum misericordia iudicium, cum lenitate seueritas adhibenda est, vt sic correcti emendentur, vel saltem à vitiis cæteri deterreantur, *tomo* 2.

quæst.

quæst.40.art.1. De quo D. August. relatus *in cap. corripiantur 24.quæst.3.*

11. Vnde raró,aut nunquam debent superiores in correctionibus adhibere obiurgationes, & contumelias in delinquentes,nisi Spiritu sancto suggerente, solúmque obiiciendum est vitium,cuius correctio prætenditur,non veró alia delicta iam castigata,emendata,& oblita,nam vt in plurimum repræsentatur subditis,quòd non ex charitate,sed ex passione oritur correctio,ac ideò fiunt deteriores,leuius enim verbera,quam verba contumeliosa ferre solent, *ibid.art.* 2. De quo D. Thom. 2.2. *quæst.72.art.2.ad secundum.* Nauar. *in Manual. cap.* 18. *num.*10.

12. Dicti tamen prælati excedentes in reprehensionibus, & obiurgationibus subditorum non sunt ob id aliqua pœna afficiendi,sed tantùm in secreto admonendi,ne inde ansa præbeatur subditis eos parui faciendi,*ibid.art.*3.

ADDITIO.

13. In hac resolutione,*n.*5. meminimus eius quæstionis,an in Religione possit esse licitum statutum, vt ad maiorem sui humilitatem quisque velit, vt omnes defectus ipsius deferantur ad prælatum,vt patrem,non præmissa secreta correctione. In qua quæstione duplicem retulimus opinionem, alteram affirmantem, negantem alteram,vtriusque auctores, quos tunc videre licuit,ibi congessimus. Nunc pro affirmatiua addimus præter relatos *n.*5. Conink 2. 2.*disput.*28. Valentia 2.2.*disp.*3. *quæst.*10.*puncto.*5. fusissimè P.Suarez 4. *tom.de Religione tract.* 10. *lib.*10.*cap.*7. *vsque ad* 12. & data iuris cessione non improbat Bañez 2.2.*quæst.*33.*articul.*8. *dub.*2. Negatiuam veró opinionem probabiliorem censuit nuper Academia Salmanticensis scientiarum Princeps die 24. Aprilis, anno 1627. pro cuius decreti,& sententiæ defensione neruosè scripsit R. P. M. Fr. Angelus Manrique Cisterciensis Religiosissimæ familiæ dignissimus Generalis, & Moralis Philosophiæ acutissimus antecessor, quem omninò consule in peculiari allegatione,quam edidit de hac re cùm ad sacrum Inquisitionis Tribunal quæstio delata esset.

RESO

RESOLVTIO XXXVII.

De Correctione Fratrum.

1. PRo Correctione Religiosorum oportet iudices esse in Religione ad pacem communem tuendam à partialitate, contentione, ambitione, & aliis prauis passionibus ita alienos, vt cæteros possint à suis continere affectionibus. Ne autem de partialitate arguantur, nec se inexorabiles debent ostendere, nec nimium exorabiles, maximè ad preces, & obsecrationes amicorum, & petentium: nam vitium intolerabile est in iudicibus negare omnia ab eo postulata, nec minus annuere omnibus petitis. Caueántque omninò ab iracundia, verbis inordinatis, & vociferatione, quod est maximè alienum à grauitate, & modestia, qua in loquendo debent vti iudices, & prælati, præcipuè sacerdotali ordine insigniti, *tom.* 1. *quæst.* 1. per quatuor integros articulos.

Vide Miranda *tom.* 1. *ordin. iudic. q.* 3. vbi per totam agit de qualitatibus requisitis ad iudices, & prælatos, & præcipuè *art.* 6. tradit ad idem, non debere esse (quantum fieri poterit) originarios seu naturales illius loci, vbi præfecturam, seu iudicaturam exercent, iuxta *cap. pen. vt lite non contest.* & tradit Bart. *in l fin., ff. de off. assess. & in l. ei cui, ff. ex quib. caus.* & apud Hispanos *l.* 11. *tit.* 16. *part.* 1. vt scilicet, ab omni affectione sanguinis, & amicitiæ ab omni passione, & personarum acceptione sint prorsus alieni.

Trid. sess. 3. c. 14. de refor. Bulla 5. & 13. Innoc. 4 & bull. 3. Nicol. 3. & bull. 2. Bonif. 8. & bull. 14. Sixti 4. vbi refertur mare magnũ Clem. 4. à n. 15. vsque 18. & bul. 28. & 37. & 44. eiusdẽ Sixti. Bullar. Bul. Inn. 8. Bul. n. 2.

2. Prælati Regulares sunt iudices suorum religiosorum Ordinarij, cùm attentis suis priuilegiis notoriis sint exempti à iurisdictione Episcoporum, vt constat ex innumeris Bullis Apostolicis non abrogatis per Concilium Tridentinum, de quibus apud Bullarium. Quæ potestas in sibi subditos adeò est manifesta, vt id præsupponens Bonifacius VIII. Bulla 10. apud idem Bullarium dixerit, quòd prælati Ordinis Minorum in correctionibus, & punitionibus Fratrum delinquentium imponendis, seu affligendis possint procedere apicibus iuris postpositis, *ibid. q.* 2. *art.* 8. De quo Nauarr. *in cap. statuimus, n.* 63. *& in cap. non dicatis, n.* 96.

3. Dicti Prælati ex Innocentio VIII. pro Prædicatoribus, & non alij, possunt dictos Fratres corrigere, non obstantibus quibuscunque priuilegiis concessis Scholastico, ac vniuersitati Salmantinæ, vel aliis vniuersitatibus. Idémque concessit Pius II. Minoribus apud Bullarium, & aliis Mendicantibus cum grauibus

bus censuris contra rebelles, *Ibidem art.9.* De quo Corduba *super Compend. Mendic. tit. correctione Fratrum*, §.14. Idem tradit Villalobos 2. *p. Summæ tract* 35. *num.* 8. *in fine.*

4. Prælato Regulari competit cognitio causæ nouitij, qui occidit religiosum professum, nam ille, vt talis est, gaudet priuilegio fori, & quoad iurisdictionem subiacet prælatis Ordinis, saltem reuocabiliter. Vnde poterit dictus prælatus eum torquere, si opus fuerit per aliquem clericum, vel religiosum, *ibid. art.* 10. De quo Nauar. *lib.2. con. tit. de foro competenti con. 6. pag.* 117.

5. Duplici via possunt prælati procedere in causis Fratrum, vel vt patres procurantes, quoad fieri possit, vt nihil de suplicio cogitent, eorum vitia euellendo, piéque eorum vulneribus medendo: vel vt iudices, quo casu iuxta allegata, & approbata seruato iuris ordine debent procedere, sine tamen strepitu, & figura iudicij quod est idem, ac procedere summariè, & de plano, sola facti veritate inspecta, ita tamen, vt semper essentialia iuris seruentur, & nil incommodi patiantur ius naturale, & gentium, omissis apicibus iuris, & accidentariis solemnitatibus iudicij. Ius autem gentium apud Regulares sunt statuta generalia Ordinis. Necessaria verò & essentialia sunt omnia ad defensionem naturalem pertinentia, vt sunt capitulorum, seu culparum reo manifestatio, concessio moræ, seu temporis ad respondendum, testiúmque propalatio quoad nomina, & dicta. Sed hoc vltimum tantùm fieri debet in causis criminalibus grauibus, ex quodam statuto nostris Ordinis, ne reus indefensus succumbat. *ibid. quæst.3. art.1.* De quo Panormit. *in cap. qualiter, & quando.* Manso Victorian. *de causis Regular. cap.17. p.27. in fine.* Vide Miranda *vbi suprà quæst.6.7 &* 8. vbi agitur de modo procedendi per viam generalis, & particularis inquisitionis, & *quæst.14. art.1.2. &* 3. agit de iuris ordine, seu de substantialibus iudicij, & de solemnitate, seu apicibus iuris, & *tomo. 2. ordin. iudic in pract. canon. quæst.3. art.* 1. ponit differentiam in modum procedendi prælatorum vt patres, vel vt iudices.

6. Antequam iudex procedat contra delinquentem, debet constare de delicto commisso. Neç potest procedere per viam accusationis, nisi constet de persona delinquentis, & de persona offensa. Per viam verò denunciationis, in qua quis denuntiat de aliquo delicto commisso, potest procedere ex officio, non tamen contra denunciatum, delicto non declarato à denunciante, donec constet, saltem ex præsumptione fuisse ab ipso denunciato commissum. Per viam autem inquisitionis

ad

Resolutio XXXVII.

De Correctione Fratrum.

1. PRo Correctione Religiosorum oportet iudices esse in Religione ad pacem communem tuendam à partialitate, contentione, ambitione, & aliis prauis passionibus ita alienos, vt cæteros possint à suis continere affectionibus. Ne autem de partialitate arguantur, nec se inexorabiles debent ostendere, nec nimium exorabiles, maximè ad preces, & obsecrationes amicorum, & petentium: nam vitium intolerabile est in iudicibus negare omnia ab eo postulata, nec minus annuere omnibus petitis. Caueántque omninò ab iracundia, verbis inordinatis, & vociferatione, quod est maximè alienum à grauitate, & modestia, qua in loquendo debent vti iudices, & prælati, præcipuè sacerdotali ordine insigniti, *tom.*1.*quæst.*1. per quatuor integros articulos.

Vide Miranda *tom.*1. *ordin.iudic. q.*3. vbi per totam agit de qualitatibus requisitis ad iudices, & prælatos, & præcipuè *art.*6. tradit ad idem, non debere esse (quantum fieri poterit) origina-rios seu naturales illius loci, vbi præfecturam, seu i[...] exercent, iuxta *cap.pen.vt lite non contest.* & tradit [...] *ff.de off. assess. & in l.ei cui, ff.ex quib.caus.* & a[...] *l.*11.*tit.*16.*part.*1. vt scilicet, ab omni affectior[...] amicitiæ ab omni passione, & personarum acce[...] sus alieni.

Trid. sess. 3. c. 14. de refor. Bulla 5. & 13. Innoc. 4 & bull. 3. Nicol. 3. & bull. 2. Bonif. 8. & bull. 14. Sixti 4. vbi refertur mare magnũ Clem. 4. à n. 15. vsque 18. & bul. 28. & 37. & 44. eiusdẽ Sixti. Bullar. Bul. Inn. 8. Bul. 3. Pij 2.

2. Prælati Regulares sunt [...] suor[...] Ordinarij, cùm attentis suis p[...] otc[...] iurisdictione Episcoporum [...] ex[...] dis Apostolicis non abrogatis p[...] T[...] pu-bus apud Bullarium. Qu[...] fi[...] o est manifesta, vt id præsuppon[...] us[...] apud idem Bullarium dixerit, [...] correctionibus, & punitio[...] nendis, seu affligendis p[...] sitis, *ibid.q.*2.*art.*8. De c[...] *cap.non dicatis, n.*96.

3. Dicti Prælati ex I[...] non alij, possunt dictos [...] buscunque priuilegiis [...] Salmantinæ, vel aliis v[...] Minoribus apud Bulla[...]

s censuris contra rebelles, *Ibidem art.9.* De quo Corduba *su-r Compend. Mendic. tit. correctione Fratrum,* §.14. Idem tradit illa lobos *2.p. Summa tract 35. num.8. in fine.*

4. Prælato Regulari competit cognitio causæ nouitij, qui cidit religiosum professum, nam ille, vt talis est, gaudet pri-legio fori, & quoad iurisdictionem subiacet prælatis Ordi-s, saltem reuocabiliter. Vnde poterit dictus prælatus eum tor-uere, si opus fuerit per aliquem clericum, vel religiosum, *ibid. rt.10.* De quo Nauar. *lib.2. con. tit. de foro competenti con. 6. ag.117.*

5. Duplici via possunt prælati procedere in causis Fra-rum, vel vt patres procurantes, quoad fieri possit, vt nihil e suplicio cogitent, eorum vitia euellendo, piéque eorum ulneribus medendo: vel vt iudices, quo casu iuxta allegata, & approbata seruato iuris ordine debent procedere, sine tamen trepitu, & figura iudicij quod est idem, ac procedere summariè, & de plano, sola facti veritate inspecta, ita tamen, vt semper ssentialia iuris seruentur, & nil incommodi patiantur ius na-urale, & gentium, omissis apicibus iuris, & accidentariis so-emnitatibus iudicij. Ius autem gentium apud Regulares sunt ... generalia Ordinis. Ne... erò & essentialia sunt ... defensionem natu... entia, vt sunt capi- seu culparum re... concessio moræ, seu d respondendum ... ropalatio quoad no- dicta. Sed hoc v... fieri deb... usis bus grauibus, e... to nostri ... ne ensus succumb... *art.1.* ... *qualiter, & q...* ... ictori ... Re- *17. p.27. in fine* ... *vbi* ... *&* ur de modo p... iam ... rti- uisitionis, & ... *1.2. &* ... s or- e substantia... de so... api- *& tomo. 2.* ... *prac* ... *3. art.* ferentiam ... oce... um vt t iudice... nam iu... , debet lictos... per viam nisi ... & de per- Per ... a quis de- uo ... ere ex offi- co... declarato à ... tione fuisse ... inquisitionis ad

contractu legitimè inito, saltem tenebitur ipse prælatus satisfacere Monasterio, quod iniquè in sui vtilitatem, non dispendit. Et ita sentire videtur Lessius *lib.2.de iust.cap.*41.*dub.*11. *n.*90. vbi tradit, monasterium non teneri ex delicto, & contractu monachi, quamuis sit prælatus, nisi quatenus inde aliquid conuersum est in Monasterij commodum.

5. Ex quo deducitur, teneri Monasterium ex contractu monachi, ratione alicuius administrationis etiam tacitè illi commissæ, quatenus illius limites non excedit, cum Azor, *tom.*2. *inst.mor.lib.*12.*cap.*11.*quæst.*11. & Lessio, *dict.n.*90. docet Sanchez *sup.n.*14.

6. Vnde resoluit *n.*28. eos contractus à monacho sine licentia superioris initos non esse omninò irritos, sed integrum esse prælato, aut Monasterio illos irritare, vel ratos habere, prout illis magis commodum, ac vtile fuerit, ad instar contractus celebrati cum pupillo, aut minore absque tutoris, vel curatoris licentia, *l. Iulianus*, §. *siquis à pupillo, ff. de action.empt.* Quod quidem in Ecclesiæ & Religionis fauorem concedunt plures non infimæ notæ Doctores, quos refert & sequitur Sanchez *d. n.*28. qui *n.*37. adiungit, ex tali, contractu obligationem naturalem oriri in religioso, dum superior non irritat, ac proinde teneri dare operam, quantum in se est, vt prælatus approbet, prout notat Lessius *suprà, dict. num.*90. Item & ad restitutionem damni, cum restituendo fuerit, obligari, tradit ipse Sanchez *n.*38. vbi *num sequenti* consequenter addit, ex contractu inito cum superioris legitima licentia obligari religiosum naturaliter, & ciuiliter, nec posse ab eodem prælato, aut à successore, vel ab alio maiori illum contractum validè irritari, quia, vt suprà ex Auctore diximus, prælatus successor tenetur ex contractu prædecessoris.

ADDITIO.

7. Quæ de contractibus à Religiosis initis diximus, sunt etiam exemplificanda in contractu fideiussoris, Religiosi enim absque prælati, & maioris partis Capituli licentia fideiubere prohibentur, *capit.quod quibusdam* 4.*de fideiuss. l.*2.*titul.*12. *part.*5. idem in clericis habetur, *in capite* 1. *&* 2.*de fideiussorib.* seruata tamen ea differentia, quòd fideiussio clerici de facto valida est *cap.*3. *de fideiussor.* Cenedo *ad Decretal. collect.* 164. *numer* 2. Gregor. *in d.l.*2. Menoch. *lib.*2 *præsump.* 46. *numer.* 15. fideiussio verò Religiosi nulla est ipso iure, exornant Molin. *de iust.tract.*2.*disp.*549.*num.*19. Azor *moral.*

I.p.

1.p.lib.12.cap.11. quæst.2. Rebello *de obligat.2.p.lib.16.q.vnica,num.16.* Ant. Heringio *de fideiussor.cap.7. à num.243.* Sanchez *lib.6.ad præcepta,cap.14.à num.38.*vbi tamen *n.42.* subiicit quòd licèt Religiosus in studio existens de licentia prælati sui possit contractus inire, non poterit tamen vtiliter fideiubere, idem probat Surdus *de aliment.titul.8.de priuileg.97. num.1.*

8. Rursus etiam ex mutuo suscepto à particulari Religioso non obligatur Monasterium, nisi in eius vtilitatem versum probetur, *d.cap.quod quibusdam.*Idem colligitur ex *cap.1.vers. cùm enim,de deposit.cap.1.in fin. de solut.* Idem obseruatur in mutuo facto administratori ciuitatis, vel tutori, *l.ciuitas 27.ff. de reb.cred.l.3.C.quando ex facto tutor.*Exornant Molina *de instit.disp.300.à n.2.*Rebello *2.part.lib.8.quæst.2.sect.3.* latè Menoch *de arbitr.casu 432.à num.2.*plures citati à Cenedo *ad decretal.collect.24.num.1.*Marc.Ant.Genuensis *in pract.quæst.139.* Quid autem dicendum, si mutuum accipiatur ab ipso Prælato, & Capitulo simul?adhuc desiderant Menoch.Molina & Rebell. probationem versionis in vtilitatem:negant tamen Couar.*lib.2. variar.cap.17.num.3.* Pinel *l.2.2.part.cap.4. num.68.C.de rescind.*Mascard.*de probat.concl.1165.à n.17.*Bellet.*disquisit.clerical.1.part.tit.de clerico debitore,§.3.num.40.*Hæc autem probatio versionis fieri potest per visum euidentem, atque etiam per coniecturas, & præsumptiones iure probatas, *gloss.vlt.verb. probauit,in auth.hoc ius, C.de sacrosanct.* Menoch. *lib.4.præsumpt.55.num.4.* Mascard.*concl.1166.*Riccius *in praxi fori Ecclesiast.decis.3.*Cætera,quæ in hac materia mutui accepti à Religioso,seu etiam à prælato,hîc præstringere instituti nostri ratio non sinit,petenda ex DD. nuper laudatis, qui fusissimè prosequuntur.

RESOLVTIO XXXVI.

De correctione fraterna Euangelica.

1. FInis correctionis fraternæ, cùm sit salus spiritualis proximi, iure naturali, diuino, & positiuo omnes tenentur corrigere fratres mortaliter peccantes. Idem erit, quando peccatum veniale disponit ad mortale, tunc enim ratione periculi correctio cadit sub præcepto, *tom.2.quæst.8. artic.1.* De quo D.Thom. *2.2.quæst.33. art.2.* vbi Theologi, & cum Magistro *in 4.distinct.19.* Soto *de tegendo secreto, membr.2 quæst.1.conclus.2. & quæst. 13. conclus.4.* Nauarr. *in cap. inter cætera.*

part.3 n.56. & Canonistæ *in cap.nouit, de iud.* & *in cap.si peccauerit,2.q.1* vide quæ ad propositum latè Miranda *tom.1.ord. iud.q.9.art.1.*

2. Cùm hoc præceptum sit de affirmatiuis,non obligat semper,& pro semper, sed tantùm quando, & vbi correctio proficere saluti spirituali proximi speratur. Vt verò debitè fiat, sex circunstantiæ requiruntur: tres ex parte corrigentis, & aliæ tres ex parte corrigendi. Prima ex parte corrigentis est, vt habeat scientiam,seu cognitionem peccati, etiam incerti probabilis, si ex omissione talis correctionis graue damnum ipsi corrigendo potest accidere. Secunda quòd fiat cum spiritu lenitatis. Tertia quòd loco, & tempore opportuno. Aliæ tres ex parte corrigendi sunt. Prima, quòd peccatum sit mortale, vel veniale disponens ad mortale. Secunda quòd sit spes emendæ, licèt dubitetur de spirituali profectu,nisi correctio bono communi præiudicet. Tertia, quòd non expectetur aliud tempus opportunius, *ibid. art. 2.* De quo D. Thom. *loco suprà citat.* Gerson *tract.14.de correctione,cap.5.* vide Suarez *de legib.lib.6. cap.9.num.15.* Soto *suprà membr.2.part.1.* & *2.per totam*, & præcipuè *concl.5.*Miranda *d.art.1.concl.4.* & *quæst.10.art.1.vsque ad 5.*

3. Existens in peccato mortali intelligens sua correctione proximum esse sanaturum spiritualiter tenetur illum corrigere. Secus si ratione sui peccati scit non esse profuturam correctionem. Nec etiam tenetur cónuerti ad Deum,vt sic eum spiritualiter possit corrigere, nisi sit prælatus, vel etiam corrigendus habeat ignorantiam inuincibilem alicuius præcepti decalogi, putà si quis ignoraret simplicem fornicationem esse peccatum,tunc enim quilibet,etiam priuatus ad eum corrigendum adstringitur, etiamsi nulla sit de proficiendo spes,*ibid.art.3.* de quo D.Thom. *d.q.33.art.5.* Ludou. Lopez *in instruct.conscientia,1.p.cap.16.n.135.* Soto *de tegen.secret.membr.2.q.3.concl.6.* Idem docet multis congestis Miranda *suprà art. 5.* præcipuè *concl 3.* & *art.7.concl.3.* & *4.*

4. Si frater secretò correctus non emendatur, coram vno, vel duobus testibus debet iterum fraternaliter corrigi, iuxta præceptum Christi Domini,si de profectu sit spes, etiam si testes sint ignari peccati. Sed antequam ad id peragendum accedat corrector, tenetur vna, & iteratis vicibus (quot expedire videbitur) dictam monitionem adhibere, nisi certò sciat dictas iteratas monitiones non esse profuturas, tunc enim statim adhibendi sunt testes. Si verò adhuc sciatur,quòd admonitus coram testibus non emendabitur, sed potiùs deterior,

&

& obstinatior fiet coram prælato eum denunciando, consultius erit pro tunc silere, nisi peccatum Reipublicæ, aut communitati sit præiudiciale. Quòd si deficiant testes idonei, coram quibus possit (vt conuenit) fieri correctio, statim prælato debet fieri denunciatio, seu admonitio charitatiua, si profuturum speratur, & ipse prælatus sit spectatæ virtutis, & prudentiæ vir, qui visceribus charitatis fratrem delinquentem suscipiet, in re se prudenter gerens, *ibidem art.*4. De quo Corduba *in annot. ad Sotum, membr.*2. *quæst.*4.*concl.*6. Bañez 2.2.*quæst.*33.*art.*8.*ad primum.* Nauarr. *de restitutione, lib.*2. *cap.*4. *numer.*261. vide Sanchez *lib.* 6. *decalogi, cap.* 16. *à numer.* 42. *vsque ad* 52. ad quod multa congerit Miranda *suprà quæst.*11. *art.*3. *vsque ad* 7.

5. An verò liceat quodcunque delictum occultum immediatè deferre superiori, tanquam patri nulla correctione charitatiua præmissa, & an licitum sit statum Religionis id disponens? Latè tradit Sanchez *loco suprà citato,* & tandem *num.*46. parti adhæret affirmatiuæ, quando scilicet prælatus est vir prudens, qui prudenter in occulto medebitur non manifestando delinquentem, nec ad publicam pœnitentiam procedendo, ex quo speratur fore, vt meliùs corrigat, ac meliùs ad illius emendam, & cauendum à recidiuo proficiat. Idem tenent Valentia 2.2. *disput.*3. *quæst.*10. *puncto* 5.§. *quintus casus.* Sayro *lib.*11. *clau.reg.cap.*4.*num.*20. Turrianus *super dict.quæst.*33. D.Thom. *art.*6. *disput.*892. *dub.*4. vbi suam sententiam probare contendit ex D.Bonauentura, Angelo, Richardo, Salmerone, & Areualo *tract.de corrept.fratern.conclus.*3. & post *conclus.*5. *&* 6. addit ex Angelo hanc sententiam esse omnium Magistrorum nostri Ordinis. **Ampliatur doctrina Auctor.**

Oppositam sententiam defendit perdoctè M. F. Petrus de Lorca *in* 2.2.*D.Thom quæst.*33.*art.*8.*sect.*2. *disput.*47.*num.*8. *& sequent.* vbi resoluit, partem affirmantem nullo modo esse probabilem, neque in Religionibus, neque extra fas esse denunciare prælato, etiam vt patri delictum occultum, omissa admonitione charitatiua si ea speratur vtilis. Nec præceptum prælati, aut constitutionem Religionis excusare posse à culpa, nedum obligare, quia iniusta, & contra diuinam, & naturalem legem esse censentur. Eámque sententiam asserit esse angelici Doctoris 2. 2.*quæst.*33 *art.*7. *ad* 5. vbi expresè tenet, quem sequuntur eius discipuli, & expositores, Soto *de tegendo secreto, membr.*2.*quæst.*4. *concl.*3. *dub.*3. Adrian. *post quæst.de correctione, in dubio, quod incipit, ostenso, in fine.* Abulens. *quæst.*84. Palud. *quæst.*4, Gabriel *lect.*74. *in Canon.* Syluest. *quæst.*4. Nauarr.

*cap.*17. & alij plures relati ab ipso Lorca *suprà num.* 9. idem sentit Philiarcus *de officio Sacerdotis*, *tom.*1. *part.*2. *lib.*4. *cap.* 14. & videtur eidem innuere noster Auctor *dicto artic.* 4. *in fine.* vbi postquam tradidit conditiones, quibus potest fieri denunciatio prælato sine præuia correctione charitatiua, & non adhibitis testibus, concludit: *his tamen non concurrentibus, omnibus* (inquit) *dissuadeo, ne ad pralatos, etiam vt patres accedant, quia aliquando hi, qui erant subditi, & conuersando videbantur benigni, & mansueti, postea facti pralati volunt magis videri iudices rigorosi, quàm patres visceribus charitatis zelosi.* Vnusquisque harum opinionum assertor, & fautor suis nixus fundamentis in suo abundet sensu: quidquid tamen sit de probabilitate, vel improbabilitate prioris (quæ omnibus ferè viris doctis nimis dura semper visa est) posteriori tanquam probabiliori adhæreo. Circa statutum verò Religionis de quo suprà, nolo iudicem gerere, videant hi, ad quos spectat.

Notanda valde verba Auct.

Solent verò referri pro prima opinione quoddam statutum Minorum, & quædam constitutiones S. Bonauenturæ editæ in quodam Capitulo generali de quibus in libro, *monumenta ordinis Minorum, tit. constitutiones generales antiqua, c.*5. *fol.*259. Vbi præcipitur Fratribus exeuntibus, vt secretò excessus notabiles prælato inuicem intiment. Sed hoc præceptum delationis ad superiorem, vel debet intelligi seruato ordine euangelico, vt patet ex illis verbis statuti Bonauenturæ: *Frater qui fratrem correxerit de aliquo excessu secundùm formam Euangelij,* &c. Vt bene respondet Lorca *vbi suprà, num.*14. vel dic, quòd tale statutum apud nos Minores (si aliquando viguit, de quo plurimum dubito) nunc per contrarium vsum est omninò abrogatum, nec inuenitur aliquis de scriptoribus ordinis, qui testetur apud nos fuisse in vsu, & à prælatis semper commendatur in visitationibus, vt seruetur ordo Euangelij de correctione fraterna, vt rectè notat Portel *in addit. ad dubia, verb. correctione fraterna, n.*5.

Licitum esse per interpositum amicum bene affectum, & prudentem, magnáque amicitia coniunctum, cum delinquente, & ad cuius monitionem ad se reuersurum meliùs speratur, correctionem charitatiuam adhibere, docet Auctor *in ord. iud. cap.*5. *num.*11. quando scilicet, præuidit in idem peccatum relapsurum, si ab amico non corrigatur, & admoneatur. Quam sententiam esse D. Augustini addit, eámque tenent Durand. *in* 4. *dist.*19. *quæst.*4. *num.*4. *ad finem,* & Gabriel *in cant. lect.*74. *sub littera I.*

*Aug. sup. c.*5. *Leuit.*

7. Qui

7. Qui scit Fratrem in articulo mortis positum spiritualiter periturum, si eum non corrigat, tenetur hoc charitatis medium præstare, etiam cum periculo vitæ, extra tamen extremam necessitatem non tenetur ad id peragendum, tantumque peccabit venialiter ab eo se abstinens, nisi ex negatione huiusmodi monitionis in peccato moriturum fratrem præuideat. tunc enim reus erit gehennæ non monendo, quod debet intelligi, dummodo graue detrimentum famæ, & vitæ sibi ex eo nõ immineat, *ibid. art.* 5. De quo Cordub. super Soto *de tegen. secret. memb.* 2. *quæst.* 2. *concl.* 6. Nauar. *in manual. cap.* 27. *n.* 23. Aragon. 2. 2. *quæst.* 33. *art.* 2. *dub. vlt. concl.* 4.

Idem docent Villalobos 2. *part. summæ tract.* 4. *diffic.* 5. *num.* 6. & Miranda, *suprà quæst.* 9. *art.* 6. *concl.* 1. Vbi resoluit id procedere, quando peccatum, seu necessitas prouenit ex ignorantia, fragilitate, seu passione, non verò quando prouenit ex malitia, & idem dicit Villalobos *suprà num.* 5. *&* 6.

8. In opinione eorum qui dicunt, non teneri prælatum corrigere fraternaliter sibi subditos ex iustitia, sed tãtùm ex charitate, consequens est, ipsum non adstringi ad id præstandum cùm periculo mortis, aut alio graui damno, cùm in hoc non se habeat vt prælatus, sed vt priuata persona. *ibid. art.* 5. De quo Caietan. 2. 2. *quæst.* 33 *art.* 2. *ad* 4.

Viue Miranda *d. quæst.* 6. *art.* 6. *concl.* 2. vbi tenet, prælatos ex iustitia obligari ad correctionem suorum subditorum, ac proinde ad id teneri cum periculo vitæ, famæ, honoris, & aliorum bonorum temporalium. Idem docet citatis Caietano *d. art. respons. ad* 4. & ibi Aragon, Villalobos *vbi suprà diff.* 6. *num.* 4. quamuis Turrianus *ad dictam quæst.* 33. D. Thom. *art.* 3. *disp.* 87. *dub.* 1 existimet hanc obligationem non esse iustitiæ, quæ sit pars subiectiua propriæ iustitiæ, sed esse obligationem partis potestatiuæ iustitiæ, id est, fidelitatis ratione officij debitæ. Sed meliùs ad rem ipse angelicus Doctor *eo art.* 3. distinguit duplicem correptionem, vna quidem, quæ est actus charitatis, quæ specialiter tendit ad emendationem fratris delinquentis per simplicem admonitionem, & hæc pertinet ad quemlibet charitatem habentem, siue subditus sit, siue prælatus. Altera verò, quæ est actus iustitiæ, per quam intenditur bonum commune, interdum etiam per punitionem, ad solos prælatos, & iudices spectat. Ex quo iuxta mentem D. Thom. deducitur, quòd ratione prioris correptionis charitatiuæ tenentur prælati ad eam tanquam priuatæ personæ ex charitate, respectu verò posterioris prælatiuæ correptionis tanquam prælati

prælati ex iustitia tenentur. Et iuxta huius distinctionis sensum debet intelligi sententia nostri Auctoris *dicto articulo sexto in fine*, vbi ait, prælatos teneri corrigere suos subditos fraternaliter ex charitate, & non ex iustitia, cùm in correctione fraterna, inquit, non se habeant vt prælati, sed vt priuatæ personæ, ac proinde ad id non teneri cum periculo mortis, quo innuit, quòd si vt prælati per correptionem prælatiuam procedant, ad id ex iustitia teneri, etiam cum periculo vitæ. Ad cuius confirmationem maximè faciunt tradita à Miranda *dicta quæst. 9. artic. 3. conclus. 3.* vbi postquam distinxit cum D. Thoma *dicto art. 3.* duplicem illam correptionem, vna quæ procedit ex virtute charitatis, alia ex virtute iustitiæ, addit quòd prælati, etiam ex vi præcepti charitatis de correptione fraterna ad plura tenentur intensiuè, & extensiuè quàm aliæ priuatæ personæ.

Exponitur sent. Auctoris

9. Accusator potens probare intentum non tenetur præmittere correctionem fraternam, siue bonum commune, siue priuatum intendat, dummodo aliter bono communi, aut perticulari non possit prouideri. Imò satis probabile videtur, non esse proponendam accusationem ante præmissam correctionem fraternam, etiam si bonum commune, aut priuatum adsit, vt eo modo saluti spirituali fratris meliùs, & suauiùs consulatur. Quando verò in accusatione sola correctio delinquentis intenditur, præmittenda est omninò ab accusatore fraterna monitio, nisi peccatum accusati sit commissum contra accusantem. Durum enim videtur iniuria commotum, & grauatum supergrauari ad correctionem charitatiuam faciendam, qui nullum commodum ex accusatione reportare intendit, *ibid. art. 7.* De quo Syluest. *verb. accusatio quæst.* .... Caiet. 2. 2. *q. 33. art. 7. in respons. ad 3.* Corduba ad Sotum *de tegend. secret. membror. 2. quæst. 4. concl. 5.* Nauarro *lib. 2. de restitut. cap. 4. num.* 255. vide ad idem tradita à Miranda *suprà quæst. 11. artic. 2. concl. 2. & 3.* & ab Auctore *cap. 4. ordin. iudiciar. num. 7. & 8.*

10. Prælati in arguendis subditorum excessibus spiritum lenitatis vt plurimum ostendant, ita vt se pastores, non percussores esse meminerint, sicut illos admonet Tridentina Synodus, cùm sæpe erga corrigendos plus agat beneuolentia, quàm austeritas, plus exhortatio, quàm comminatio, plus charitas, quàm potestas. Si autem delicti grauitas aliud postulet, tunc cum mansuetudine rigor, cum misericordia iudicium, cum lenitate seueritas adhibenda est, vt sic correcti emendentur, vel saltem à vitiis cæteri deterreantur, *tomo 2. quæst.*

Trid. sess. 13 cap. 7. de reform.

*quæst.*40.*art.*1. De quo D. August. relatus *in cap. corripiantur* 24.*quæst.*3.

11. Vnde rarò, aut nunquam debent superiores in correctionibus adhibere obiurgationes, & contumelias in delinquentes, nisi Spiritu sancto suggerente, solúmque obiiciendum est vitium, cuius correctio prætenditur, non verò alia delicta iam castigata, emendata, & oblita, nam vt in plurimum repræsentatur subditis, quòd non ex charitate, sed ex passione oritur correctio, ac ideò fiunt deteriores, leuius enim verbera, quam verba contumeliosa ferre solent, *ibid. art.* 2. De quo D. Thom. 2.2. *quæst.*72.*art.*2.*ad secundum.* Nauar. *in Manual. cap.* 18. *num.*10.

12. Dicti tamen prælati excedentes in reprehensionibus, & obiurgationibus subditorum non sunt ob id aliqua pœna afficiendi, sed tantùm in secreto admonendi, ne inde ansa præbeatur subditis eos parui faciendi, *ibid. art.*3.

ADDITIO.

13. In hac resolutione, *n.*5. meminimus eius quæstionis, an in Religione possit esse licitum statutum, vt ad maiorem sui humilitatem quisque velit, vt omnes defectus ipsius deferantur ad prælatum, vt patrem, non præmissa secreta correctione. In qua quæstione duplicem retulimus opinionem, alteram affirmantem, negantem alteram, vtriusque auctores, quos tunc videre licuit, ibi congessimus. Nunc pro affirmatiua addimus præter relatos *n.*5. Conink 2. 2.*disput.*28. Valentia 2.2.*disp.*3. *quæst.*10.*puncto.*5. fusissimè P. Suarez 4. *tom. de Religione tract.* 10. *lib.*10.*cap.*7. *vsque ad* 12. & data iuris cessione non improbat Bañez 2.2.*quæst.*33.*articul.*8. *dub.*2. Negatiuam verò opinionem probabiliorem censuit nuper Academia Salmanticensis scientiarum Princeps die 24. Aprilis, anno 1627. pro cuius decreti, & sententiæ defensione neruosè scripsit R. P. M. Fr. Angelus Manrique Cisterciensis Religiosissimæ familiæ dignissimus Generalis, & Moralis Philosophiæ acutissimus antecessor, quem omninò consule in peculiari allegatione, quam edidit de hac re cùm ad sacrum Inquisitionis Tribunal quæstio delata esset.

Resolutio XXXVII.

De Correctione Fratrum.

1. PRo Correctione Religiosorum oportet iudices esse in Religione ad pacem communem tuendam à partialitate, contentione, ambitione, & aliis prauis passionibus ita alienos, vt cæteros possint à suis continere affectionibus. Ne autem de partialitate arguantur, nec se inexorabiles debent ostendere, nec nimium exorabiles, maximè ad preces, & obsecrationes amicorum, & petentium: nam vitium intolerabile est in iudicibus negare omnia ab eo postulata, nec minus annuere omnibus petitis. Caueántque omninò ab iracundia, verbis inordinatis, & vociferatione, quod est maximè alienum à grauitate, & modestia, qua in loquendo debent vti iudices, & prælati, præcipuè sacerdotali ordine insigniti, *tom.* 1. *quæst.* 1. per quatuor integros articulos.

Vide Miranda *tom.* 1. *ordin. iudic. q.* 3. vbi per totam agit de qualitatibus requisitis ad iudices, & prælatos, & præcipuè *art.* 6. tradit ad idem, non debere esse (quantum fieri poterit) originarios seu naturales illius loci, vbi præfecturam, seu iudicaturam exercent, iuxta *cap. pen. vt lite non contest.* & tradit Bart. *in l fin., ff. de off. assess. & in l. ei cui, ff. ex quib. caus.* & apud Hispanos *l.* 11. *tit.* 16. *part.* 1. vt scilicet, ab omni affectione sanguinis, & amicitiæ ab omni passione, & personarum acceptione sint prorsus alieni.

Trid. sess. 3. *c.* 14. *de refor. Bulla* 5. & 13. *Innoc.* 4 & *bull.* 3. *Nicol.* 3. & *bull.* 2. *Bonif.* 8. & *bull.* 14. *Sixti* 4. *vbi refertur mare magnū Clem.* 4. *à n.* 15. *vsque* 18. & *bul.* 28. & 37. & 44. *eiusdē Sixti. Bullar. Bul. Inn.* 8. *Bul.* 3. *Py* 2.

2. Prælati Regulares sunt iudices suorum religiosorum Ordinarij, cùm attentis suis priuilegiis notoriis sint exempti à iurisdictione Episcoporum, vt constat ex innumeris Bullis Apostolicis non abrogatis per Concilium Tridentinum, de quibus apud Bullarium. Quæ potestas in sibi subditos adeò est manifesta, vt id præsupponens Bonifacius VIII. Bulla 10. apud idem Bullarium dixerit, quòd prælati Ordinis Minorum in correctionibus, & punitionibus Fratrum delinquentium imponendis, seu affligendis possint procedere apicibus iuris postpositis, *ibid. q.* 2. *art.* 8. De quo Nauarr. *in cap. statuimus, n.* 63. & *in cap. non dicatis, n.* 96.

3. Dicti Prælati ex Innocentio VIII. pro Prædicatoribus, & non alij, possunt dictos Fratres corrigere, non obstantibus quibuscunque priuilegiis concessis Scholastico, ac vniuersitati Salmantinæ, vel aliis vniuersitatibus. Idémque concessit Pius II. Minoribus apud Bullarium, & aliis Mendicantibus cum graui-

bus

bus censuris contra rebelles, *Ibidem art.9.* De quo Corduba *super Compend. Mendic. tit. correctione Fratrum*, §.14. Idem tradit Villalobos *2.p. Summa tract 35. num.8. in fine.*

4. Prælato Regulari competit cognitio causæ nouitij, qui occidit religiosum professum, nam ille, vt talis est, gaudet priuilegio fori, & quoad iurisdictionem subiacet prælatis Ordinis, saltem reuocabiliter. Vnde poterit dictus prælatus eum torquere, si opus fuerit per aliquem clericum, vel religiosum, *ibid. art.10.* De quo Nauar. *lib.2. con. tit. de foro competenti con. 6. pag.117.*

5. Duplici via possunt prælati procedere in causis Fratrum, vel vt patres procurantes, quoad fieri possit, vt nihil de suplicio cogitent, eorum vitia euellendo, piéque eorum vulneribus medendo: vel vt iudices, quo casu iuxta allegata, & approbata seruato iuris ordine debent procedere, sine tamen strepitu, & figura iudicij quod est idem, ac procedere summariè, & de plano, sola facti veritate inspecta, ita tamen, vt semper essentialia iuris seruentur, & nil incommodi patiantur ius naturale, & gentium, omissis apicibus iuris, & accidentariis solemnitatibus iudicij. Ius autem gentium apud Regulares sunt statuta generalia Ordinis. Necessaria verò & essentialia sunt omnia ad defensionem naturalem pertinentia, vt sunt capitulorum, seu culparum reo manifestatio, concessio moræ, seu temporis ad respondendum, testiúmque propalatio quoad nomina, & dicta. Sed hoc vltimum tantùm fieri debet in causis criminalibus grauibus, ex quodam statuto nostris Ordinis, ne reus indefensus succumbat. *ibid. quæst.3. art.1.* De quo Panormit. *in cap. qualiter, & quando.* Manso Victorian. *de causis Regular. cap.17. p.27. in fine.* Vide Miranda *vbi suprà quæst.6.7 &* 8. vbi agitur de modo procedendi per viam generalis, & particularis inquisitionis, & *quæst.14. art.1.2. &* 3. agit de iuris ordine, seu de substantialibus iudicij, & de solemnitate, seu apicibus iuris, & *tomo. 2. ordin. iudic in pract. canon. quæst.3. art.* 1. ponit differentiam in modum procedendi prælatorum vt patres, vel vt iudices.

6. Antequam iudex procedat contra delinquentem, debet constare de delicto commisso. Nec potest procedere per viam accusationis, nisi constet de persona delinquentis, & de persona offensa. Per viam verò denunciationis, in qua quis denuntiat de aliquo delicto commisso, potest procedere ex officio, non tamen contra denunciatum, delicto non declarato à denunciante, donec constet, saltem ex præsumptione fuisse ab ipso denunciato commissum. Per viam autem inquisitionis

ad

ad puniendum non licet procedere contra aliquem in speciali, nisi constet plena probatione delictum fuisse commissum ab eo, vel diffamato detur copia indiciorum, & audiatur. At si ad inquirendum tantùm procedit, & non ad puniendum, non licet procedere nisi ob graue crimen, & quando inquisitio est particularis, idque ad capturam tantùm, & incarcerationem. Quod si delinquens sit Regularis, debet præcedere plena probatio, vt incarceretur, sufficit tamen semiplena, vt reponatur in custodia, seu domo disciplinæ *ibidem art.2. & 3.* De quo Fortunius Garcia *in l. Gallus, in principio n.55.ff.de liberis, & posthumis.* Vide Miranda *suprà quæst.13.art.2.& quæst.14.art. 2.& 3.*

Sed quia in correctione Fratrum multa includuntur, operæ pretium erit de singulis sigillatim agere.

Resolvtio XXXVIII.

De visitatione in communi.

1. Visitatio, seu syndicatio prælatorum, & iudicum originem habet à iure diuino. Vnde superiores Religionum tenentur per se, vel per alios prouincias sibi subditas visitare. Apud nos Minores id tantùm Ministris Prouincialibus præcipitur in Regula, quòd ex præcepto iuris diuini tenentur exequi, visitando quotannis monasteria sibi subdita ex Tridentino decreto, & apud Cistercienses sub pœna excommunicationis ipso facto contra prælatos negligentes, & rebelles per Innocentium VIII. *tom.2.quæst.4.art.1.& 4.& tom.3.quæst. 77.art. vltimo.* De quo Adrian. *in 4.senten. de correct. fraterna,* Grabriel *super Canon.lect.74.* Syluest. *in summa, verbo, visitatio, & verb. correctio, & verb. inquisitio,* ad quod multa congerit Miranda *2.tom.ordin.indic.in pract.crimin. Canonica, & Regul.quæst.1.art.1.*

Trid. sess. 21.cap.8. & sess.25. c.20.de regul.

2. Visitatores deputati ad visitandas prouincias, vel aliqua monasteria sint habiles, idonei, & in causis Regularibus experti, vel scientia pollentes, & nullo modo suspecti. Vnde in nostra Religione Seraphica statuto cauetur, ne instituantur visitatores, nisi qui aliquando fuerunt Prouinciales, aut Diffinitores in praxi causarum Regularium versati. Qui si instituantur pro visitanda tota vna Prouincia cum plenitudine potestatis, optimo iure possunt subdelegare, secus si pro vno tantùm conuentu *ibid.art.2. & 3.* De quo Nauar. *in cap. nullam num. 20. & 34.* Oldrad. *cons.42.*

Quales

Quales esse debeant visitatores seu Commissarij Prouinciarum ostendit Miranda *vbi suprà art.2.* & quòd possint subdelegare tradit *d.quæst.1.art.5.* & faciunt quæ dixerat *tom.1.ordin. iudiciar. quæst.2. art.11.& 12.*

3. Visitator primum debet proponere Fratribus Verbum Dei antequam accedat ad visitationem; deinde de vita, & conuersatione eorum, déque locis, & rebus Diuino cultui dicatis inquirere, iuxta dispositionem iuris; item quomodo obseruentur Canones Ecclesiastici, præcipuè decreta Tridentina, tandemque perquirat de obseruantia Regulæ, vt præcipitur in eodem Tridentino Concilio, & de aliis solitis inquiri in visitationibus iuxta consuetudines, & statuta vniuscuiusque religionis. Quando verò pro hoc ritè peragendo iusiurandum exigit, taliter debet fieri, vt quilibet manifestet quidquid scit, vel credit, vel fama est. *ibid. art.5.* De quo vide Miranda latè *in dicta practica Canon.quæst.2.art.1,* & pro Commissariis, & Visitatoribus in Ordine Minorum *art.3.4. & 5.* & circa iuramentum sumendum, vel obedientiam imponendam visitantibus *dict.art.5.concl.1.* & latè *tom.1. ordin. iudic.quæst.7.artic. 5.* vbi id multis iuribus, & DD. auctoritatibus probat. Idem tradunt Paz *in pract. tom.1. cap.1.§. vnico.* Nauar. *in Manual. cap.25. num.46.* & de modo, & forma peragenda in visitatione apud Monachales, & aliàs Religiones agit *dict.quæst.2.art. 6.& 7.*

Trid. sess. 25 de reg. cap.22.

4. Haud licitè agunt prælati in visitatione post generalem inquisitionem factam, qui præcipitanter transmittunt Fratres de aliquo indiciatos, sed non infamatos ad alios conuentus, & sub obedientiæ præcepto, & excommunicatione vetant ingressum ad certas domos sæcularium, quia ex eo suspicio populi maleuoli confirmatur contra ipso Fratres, & nobiles, ac deuotæ feminæ aliquali macula notantur in dedecus Fratrum transmissorum, & aliquando totius Communitatis, ac etiam Religionis. Sed secretò debent monere prælatum Conuentus, nullum verbum facientes de aliquo priuato Religioso, vt vigilanter se gerat circa clausuram domus, & Fratrum egressiones. *ibid.quæst.5.art.9.*

Ad quod Vide Miranda *vbi sup. quæst.7.art.1.conclus.1.* vbi resuoluit, non posse prælatum publica pœna punire subditum, nisi infamia, aut clamorosa insinuatio præcedat, iuxta *cap.inquisitionis §.tertia dubitationis.& §.quæsiuisti.de accusat.* in illis verbis finalibus, *qui propter dicta paucorum eum infamatum reputare non debet, cuius apud bonos, & graues læsa opinio non existit.* notanda certè verba ad propositum.

5. Visitatores Monialium solicitè curent, ne vestibus indecentibus,& inhonestis, aut cultu,& ornatu crinium prophano vtantur,nec choreis, & festis sæcularibus, & aliis similibus indulgeāt. Item debent inducere Abbatissas electas ad suscipiendam benedictionem infra annum à die confirmationis computandum, tenentúrque obseruare clausuram, & quòd vltra facultates, seu reditus bonorum nulla nouicia admittatur, & alia de quibus *in cap.* 1. *de Monach. in* 6. Auctor *ibidem articulo* 10.

6. Visitatores apud Cistercienses per Clementem IIII. habent facultatem disponendi officiales monasterij cum consilio prudentum, & expertorum in causis Ordinis, & causa id exigente, vt in simili disponit Tridentinum Concilium. Hæc tamen constitutio prohibens Abbates non posse deponi, nisi in Capitulo, non extenditur ad Consiliarios, seu Discretos Conuentus, nuncupatos in isto Ordine, quia illa fuit principaliter expedita ad præcludendam viam calumniis subditorum in prælatos,ideóque tanquam odiosa ad casum,de quo loquitur debet restringi. *to.*2.*q.*25.*art.*3. De quo Zerola *in praxi Episcopi* 1.*p. verbo,capitulum* §.*ad octauum pag.*84.

Trid. sess. 25.*c.*6.*de reform.*

7. Visitatores non debent facilè audire leues, ac friuolas accusationes calumniatorias inferiorum contra prælatos, nec permittere,vt de rebus minimis, & impertinentibus syndicentur, maximè si in attinentibus ad obseruantiam Regularem, & bonum regimen Conuentus solicitos se gessisse inueniantur. Sunt tamen de illis fraternaliter admonendi, informandíque sunt superiores de ipsorum in gubernando stylo, ne ita facile, si expedire videbitur,eos ad prælaturas in posterum admittant. *tom.*3.*quæst.*77. *art.*1. *&* 2. De quo Puteus *de Syndic.in princi. cap.*2.*numer.*23. *fol.*96. Azeuedo *l.*10.*titul.*7.*numer.*11..*lib.*3. *Recopilationis*. Vide Miranda *tomo* 1. *Ordin.indic.quæst.*7.*art.* 2.*conclus.*3.

8. Cùm de bonitate iudicum, & prælatorum semper bene præsumatur, requiritur quòd testes contra eos deponentes sint omni exceptione maiores, vt constat ex *cap. accusatio el.*1.2. *quæst.* 7. & probationes clariores, & euidentiores luce meridiana appareant,nam sæpè iustitia multos aduersarios, odiúmque parit, quapropter Sancti Patres prouidè statuerunt, vt accusatio prælatorum non facilè admittatur, nisi quando certò, & manifestò constat de ipsorum culpa, vel sunt homines malæ famæ.*cap.qualiter. & quando el.*2.*de accusat.* Vnde porrigendus est illis priùs libellus articulorum, in quo culpæ determinatæ, & particulares contineantur, vt ab illis valeant se

purgare

purgare, vt habetur in iure, idque etiam si procedatur per viam Inquisitionis sola veritate inspecta, sine strepitu, & figura iudicij, vt fit apud Regulares, *ibid. art.* 3. *&* 4. De quo D. Thom. 2.2. *quæst.* 70. *art.* 2. *ad* 3. Petrus Gregor. *Syntagmat. iuris* 3. *part. lib.* 3 *cap.* 55. *num.* 5. Puteus *de Syndicat. verbo, testis, cap.* 2. *n.* 3. Gregor. Lopez *lib.* 14. *tit.* 1. *part.* 7. *verbo. accusatio*, Azeued. *lib.* 4. *num.* 90. *tit.* 2. *lib.* 4. *Recopil.* Salicet. *in l. querela C. de falsis*, vide etiam ad idem, Farinac. *de testibus quæst.* 63. *à numer.* 1. *vsque ad* 206. vbi ad id plura notatu digna adducit, & Miranda *tom.* 1. *Ordin. iudic. quæst.* 17. *art.* 2. *in respons. ad* 1. *argument.*

9. Testes falsi deponentes in visitatione contra prælatos, acriter, & seuere puniendi sunt, cùm leges ciuiles hoc crimen in causa criminali, & capitali pœna talionis castigari decernant, licèt enim huiusmodi pœna sit hodie antiquata, & consuetudine abrogata, in casibus tamen grauibus, vbi viri spectatissimi falsò infamantur, admitti debere affirmant aliqui, etiam in Religiosis, qui tamen possunt excusari à pœna calumniatorum, quando ad id incitati inueniuntur ab aliquo bonæ famæ, & opinionis zelum boni publici monstrante, cui credere debebant, sed pœna seditiosorum plectendi sunt. Vnde dictos falsos testes, quantum ad laicos pœna capitali esse puniendos, tenent doctissimi viri *ibid. art.* 5. *&* 7. De quo Anton. Gomez *in l.* 83. *Tauri*. Redin. *de Maiest. Principum, vers. sed etiam fol.* 61. *num.* 157. Iulius Clar. *in Pract. Crimin, quæstion.* 62. *&* 81. *numer.* 4. vide Farinac. *de testibus quæstion.* 67. *à num.* 1. *vsque ad* 57. *&* *numer.* 77. vbi multa tradit de pœna testis falsi, quem refert Miranda *vbi suprà dicta quæst.* 17. *art.* 8 *concl* 12.

10 Visitatores, seu iudices Syndicantes motu potentium, & populi clamoribus sine aliqua alia probatione, omnino abstineant à iudicio ferendo contra prælatos syndicatos, nam legibus, & iuris rationi magis, quàm clamoribus debet iudex adhærere, ne iniquissimam illam sententiam Pilati contra Christum Dominum ob inualescentes populi voces iudicio suo imitetur. At pro sedanda huiusmodi seditione, & vulgi tumultu debet iudex accelerare, quantum fieri poterit, iudicium, & inconsulto Principe, seu superiore aliqua ratione boni regiminis peragere, dummodò fiat absque grauamine innocentium, & commodo delinquentium, qui condemnari aliàs merebantur, *ibi art* 6. De quo Redin. *citato loco fol.* 178. *n.* 44. Iulius Clar *in Pract. crim.* § *fin. quæst. num.* 3.

11. Quamuis liceat Prælatis Syndicatis proponere querelam contra calumniantes, non expedit tamen, pro tunc, ne pœnam culpis debitam subterfugere videantur, sed tantum opponant calumniæ exceptionem in responsione capitulorum contra se obiectorum, relaturumque protestentur, probando statim calumniam, & eius qualitatem. Post manifestam verò accusati innocentiam, & accusatoris calumniam per sententiam poterunt ad talem querelam accedere, *ibid.art.*8. De quo Puteus *de Syndicatione, verbo, iniuria cap.*1.*n.*4.*fol.* 197.

*In l. priuileg. Cister. tom.*2. *priuil.*117.*n.*2. *& priuil.*110 *fol.* 133. *&* 149.

12. Religiosos vnius Ordinis ab alterius Ordinis professoribus visitari non decet, sicut non conuenit eligi in prælatos, nisi eiusdem instituti professores, circa quod habent Cistercienses quoddam priuilegium Innocentij VIII. districtè prohibentis sub grauibus censuris, ne aliquis, quicunque ille sit prætextu quarumcunque facultatum, litterarum, & commissionum præsumat visitare dicti Ordinis personas, vel monasteria, *ibid. art.*9. *&* 2 *tom.quæst.*52.*art.*8.

Hæc de visitatione in communi, sed quia visitatio tribus modis contingit, per viam scilicet inquisitionis, denuntiationis, & accusationis, de his omnibus agere oportet.

RESOLVTIO XXXIX.

De Inquisitione.

1. TRiplex est Inquisitio, Generalissima, qua inquiritur super statu totius diœcesis; aut Prouinciæ: Generalis, qua inquiritur super statu alicuius ciuitatis, monasterij, aut loci: & Specialis, qua inquiritur contra certam personam. Vel aliter est triplex, alia generalis simpliciter, id est, quantum ad personas, & delicta: alia specialis simpliciter, qua inquiritur de certo, & speciali crimine contra certam, & specialem personam: & alia specialis secundùm quid, ac simul generalis, siue sit generalis quoad personas, & quoad delictum specialis, siue è contra sit generalis quoad delictum, & quoad personas specialis, vt inquiritur à prælatis in syndicatu *tom.*2. *q.*5. *art.* 1. De hac materia agunt Speculator. *tit. de Inquisit.lib.*3.*§.ad Inquisitionem,* Hostiens.*in summa eodem. tit. lib* 5.§.1. Bart. *in l.*2.§.*si publico ff.ad legem Iuliam, de adulter.* Panormit. *cap. qualiter, & quando. el segundo, de accusat.* Antonin. *in summa* 3.*part.titulo* 9.*cap.*7.Syluest. *verbo, inquisitio* 1 *num.* 1.Soto *de secreto, membro* 2. Nauarr. *in Rubric. de iudiciis à num.* 97. Bossius *in pract. crimin. tit. de Inquisit.* Marant. *de Ordine iudicior.*

*iudicior.part.6.*Paz *in praxi tom.1.in 5.part.cap.1.* Iulius Clar. *in pract.crimin.lib.5.§.fin.*Farin.1.*tom.per* 11.*quæstiones.* Villagut.*in sua praxi lib.3. titulo de inquisitio. cap.* 27. Folerius *in pract sub eodem tit.* post quos, Miranda *tom.1. Ordin. Iudic. quæst.6.art.1.& sequentib.*

2. Quilibet prælatus potest, imò, & tenetur inquirere de suis subditis, sed non debet committere, nisi peritis, & bene instructis inquisitionem de delicto religiosi, quæ fieri debet per testes sæculares (casu quo possint testes esse.) Nam causæ clericorum,& religiosorum cautè, & sub sigillo secreti debent peragi,nisi crimen sit publicum, tunc enim palàm esse corripiendos Apostolus monet, quod iudicio prælati relinquitur exequendum, si expedire videbitur, iuxta Tridentinum Concilium *ibid. art.2. & quæst.10.art.5.eodem tom.2.*Vide Miranda *dict. quæst.6.art.3.* *Trid. sess. 24. cap.8. de reform.*

3. Ad inquisitionem generalem faciendam non requiritur quòd præcedat infamia,nec quòd adsit denunciator, vel accusator, sed prælati iussu sigillatim Fratres vocentur ad visitandum,ipse verò non admittat denunciationem nisi firmatam, & subscriptam à denunciante, imò & qui nihil visitat, seu denunciat, debet dictum suo nomine firmare. Aduertant autem prælati, quòd nullo modo admittant passim chartulas, quas monachi clanculò contra suos superiores offerunt, quod reprobatur magnopere *in cap. inquisitionis §. tertiæ dubitationis, de accusat.*nisi adsit aliqua legitima causa,vt ad inquisitionem criminis seruato iuris ordine deueniant. *ibid.art 3.*De quo Soto *de tegend. secreto quæst.6.memb.7.* Hostiens.*de inquisitione §.2.verb. visitantem.* Vide Miranda *suprà art.4. concl.3. & 4.* vbi tradit, quòd in generali inquisitione non est de occultis inquirendum, *& art.5.* agit de iuramento sumendo à testibus, & *art.6.*tradit testes in generali inquisitione, si in speciali reproducantur, & cum iuramento probant contra eum in particulari inquisitione,& de schedulis clanculum missis agit *quæst. 7.art.8.*

4. Non licet de aliquo particulari inquirere in generali inquisitione, nisi ille infamatus existat de aliquo crimine commisso,*dict.cap.inquisitionis §.tertiæ dubitationis, cap. qualiter, & quando el.2.de accusat.* delinquens verò non tenetur suum manifestare delictum,etiam publicè commissum,nisi legitimè, seu iuridicè sit interrogatus.Idem dicendum est in inquisitione particulari,*cap.cùm oporteat,eodem tit.*nisi enim infamia impositi delicti quis notatus sit, non est licitum de eo inquirere, vt quando indicia grauia,& notoria cõtra ipsũ pbãtur,ità quòd

si iudex desinat procedere contra infamatum, scandalum oriatur. Secus si indicia non sunt grauia, illa enim non sufficiunt ad procedendum per viam inquisitionis, benè tamen per viam accusationis. Vnde si tres, aut etiam quatuor secretò denuntient de quodam religioso, quòd crimen quoddam occultum commisisset, prælato non licet eum publicè punire vel alios testes vocare, vt de eius vita inquirat. *ibidem art.* 4. *&* 5. De quo Nauar. *in Manual. cap.* 8. *num.* 38. *& cap.* 18. *n.* 38. *&* 137. *& in rubric. de iudiciis à num.* 77. *& in c. inter verba* 11. *q.* 3 *concl.* 6. *à num.* 15. Soto *lib.* 5. *de iustitia quæst.* 6. *art.* 2. *& de tegen. secre. memb.* 2. *quæst.* 6. *concl.* 8. *dub.* 1.

Vide Aragon, & Bonnez *in* 2. 2. *D. Thom. quæst.* 67. *art.* 3. & P. Miranda *suprà quæst.* 7. *art.* 1. vbi *art.* 2. tractat, quæ infamia requiratur ad particularem inquisitionem, & quæ differentia sit inter famam, & clamorosam insinuationem, de qua *in dict. cap. qualiter & quando*, & an infamia iuridicè sit probanda, tradit *art.* 3. & an sufficiant indicia ad id faciendum, egit *art.* 4.

5. Quando tamen crimen est contra Rempublibam, potest iudex procedere per viam inquisitionis, etiam contra de eo non infamatum, & probato delicto eum publicè punire, vt in criminibus atrocibus omnes vno ore fatentur. Crimina verò contra Rempublicam sunt crimen læsæ Maiestatis diuinæ, vel humanæ, *cap excommunicamus* §. *adiicimus, de hæret. c. eod. tit.* 1. *in* 6. *l nullus C. ad l. Iuliam maiestat* furtum publici ærarij, homicidium qualificatum alicuius viri eminentis, à quo salus plurimorum pendet, latrocinia patrata in viis publicis, & similia, *ibidem art.* 6. De quo Soto *de tegendo secreto, memb.* 2. *quæst.* 4. *concl.* 3. *& quæst.* 6. *concl.* 3. *casu* 6.

Vide Nauar. *in rubric. de iudiciis num.* 85. *&* 88. Anton, Gomez *lib.* 3. *variarum cap.* 1. *n.* 49. Miranda, qui eos refert, & plura ad id tradit *dict. quæst.* 7. *art.* 4. *& quæst.* 11. *art.* 3. *concl.* 1. vbi ad finem addit, fornicationem apud Regulares censeri vergere in damnum publicum totius Religionis, ob infamiam, & scandalum inde prouenientia: & idem dicit de eo, qui noctu exit foras, vel fœminas in monasterium introducit. Idémque videtur dicendum de Minorita, qui pecunias contrectando cum notabili scandalo, & dedecore Religionis ludit cum sæcularibus, id enim vergit in damnum aliorum Religiosorum, de quibus simile suspicabitur. Sed vtrunque casum limittandum existimo quando peccatum est publicum, & notorium sæcularibus, & scandalum est magnum, nec speratur emenda fratris per correctionem fraternam.

6. Infa

6. Infamatus de vno delicto non est inquirendus de aliis, de quibus non est infamatus, nisi sint adeò connexa, vt de vno sine altero non possit cognosci. Vnde contra complices non est inquirendum, nisi adsint indicia, vel infamia, vel crimen sit contra Rempublicam, *ibid.art.*7. De quo Soto *vbi suprà, q.9. dub 5.concl.*5.

7. Licitè potest inquiri de genere alicuius, an scilicet habeat aliquod impedimentum canonicum, quo minus promoueatur ad aliquam dignitatem, etiam si nulla sit super eo infamia notatus, ne forsan indignus ad aliquam dignitatem, seu officium assumatur, iuxta *cap. postquam, & cap nihil, de elect.* Item possunt iudices, vel prælati punire delinquentem, qui confessus est delictum coram multis, etiam nulla de eo præcedente infamia, *cap.2.de accus,lib.6.* Secus si coram vno, vel altero secreto, aut coram prælato tantùm nulla vi coactus confessus est, aut in Epistola ab eo subscripta, qua illud perpetrasse affirmaret, inuentus est. Similiter possunt procedere contra eum, qui coram multis deliquit, vel in præiudicium tertij, dummodo contra eum denunciatio intimetur, quæ tunc habebit vim accusationis ad effectum veritatis indagandæ, iniuriámque punitione iuridica propellendi, *ibid art.* 8.

De quo Soto *vbi suprà, concl* 3 *& quæst.6.conclus.1.dub 2.* Speculator *tit.de inquisitione*,§.1. Nauarr. *in rubric.de iudicijs, num* 85. nouissimè Salon *tom 1. de iustitia, & iure,in* 2.2. *D. Thom.quæst.69. art.*2. quibus citatis idem docet Miranda *dict. quæst 7. art.9.* & quoad eum qui confessus est delictum; *art 7. conclus.*2.de quo etiam videatur Nauarr *suprà,num.*86 & quòd propter incidentem cognitionem absque præcedenti infamia possit fieri inquisitio, tradit idem Mirand.*ibid.concl.*3 & quando crimen vergit in præiudicium tertij, vel est publicum, *conclus.*4. & de his omnibus agit specialiùs *in praxi canon. q. 3. art.*2.

8. Prælatis procedere non licet contra religiosos per viam punitionis de crimine, quod commisisse dubitatur. Imò neque per viam inquisitionis, vsque dum de delicto constet, & de eo infamati sint: iuxta *cap.inquisitionis, & cap.qualiter,& quando,el segundo, de accusat.* Vnde maximè aduertant dicti prælati, ne de tali religioso non infamato vllum verbum faciant, aut post visitationem Fratres indiciatos de aliquo ad alios conuentus transmittant, vt suprà *de visitatione, num.* 4. obseruauimus, quod pro oppidis paruæ notæ magnopere aduertere oportet, *ibidem art.9.* Idem tradit Miranda *dicta quæst 7. art.1.conclus.* 1. citatis Anton. Gomez *tom 3 variar de delictis, cap.*1.

cap.1.num.49. Paz *in praxi crimin.tom.1.p.5. cap.1. per totum,* & aliis pluribus.

9. Cum delicta attento iure Canonico non præscribantur, si quis religiosus de crimine fuerit conuictus ab hinc quindecim annis, de quo non fuit punitus, adhuc potest ob ipsum puniri. Ex quo non est validum statutum, quod elapso certo tempore, vel termino Fratres non possint denunciare, vel accusare, quando prælatus procedit ad correctionem, argumento cuiusdam decreti Tridentini, vbi quoad correctionem morum Episcopo conceditur omnimoda executio sine appellatione, id enim videtur in præiudicium Reipublicæ, cui interest, ne delicta maneant impunita, *ibid, art.11.* De quo Nauar. *in cap. considero, num.127. de pœnitent. dist.2.* Cantera *in quæst. crimin. prælud.2.*

Trid. sess. 24. c.10. de reform.

Resolvtio XL.

De Denunciatione.

1. DEnunciatio est manifestatio facta iudici alicuius criminis, vt animæ delinquentis medeatur, & damnum euitetur. Quæ cùm ex charitatis fonte emanet, debet illam præcedere correctio fraterna, quam prætendit; in quo maximè differt ab accusatione, in qua non tenetur accusans prius corrigere fratrem, cùm in vindictam tendat. Duplex autem est denunciatio, altera Euangelica, qua quis post charitatiuam correctionem Fratris sine aliqua spe emendæ accedit ad prælatum, vt ab eo secretò paternaliter corrigatur. Altera verò iudicialis, qua quis ordine prius Euangelij seruato, videns non proficere, ad iudicem pergit, vt seruato prius ordine iuris iudicialiter puniatur, *tom.2. quæst.6. art.1.* De quo Panormitan. *in cap. nouit, de iudic.* Soto *de secreto, membr.2. quæst.2. & 5. & lib.5. de iust. quæst.5. art.1.* Canonistæ *in cap. si peccauerit. 2. q.1. & in dict. cap. nouit.* & late tradit Miranda *tom.1. ordin. iudic. quæst.8. art.1.0. & 3. & quæst.11. artic.7. & quæst.12. artic.2.* vbi ponit differentiam iudicialis denunciationis ab accusatione.

2. In denunciatione iudiciali quoad peccatum commissum, & iam emendatum ille tantùm tenetur denunciare, cui ex officio competit, qualis est Fiscalis, ad quem tanquam ad patrem Reipublicæ id spectat, *cap. nouit, de iudic.* At quantùm ad peccata commissa, & non correcta, omnes, etiam Ecclesiastici tenentur denunciare, nisi ex eo aliquid damni illis obuenturum

proba

probabiliter timeatur, *ibid.art.2.* De quo Nauar. *in manual. cap.25.num 26.& cap.inter verba,* 11. *quæst.*3. Soto *de secreto tegen.membr.2.q.5.concl* 3.Couar.*in Clementina si furiosus.2.p.* §.5. De officialibus, seu fiscalibus publicis ad publica crimina denuncianda, vide Paz *in pract.tom.*1.*p.4.cap.2.num.4. & seqq. & tom.2.prælud.4. num.5.* Anton. Gomez *tom.3.variar.cap.*1. *num.4.*& alij plures, quos ad idem refert Miranda *d.quæst.*12. *art.*1.*& art.*5.

3. Nominatim excommunicati nec denunciare, nec accusare possunt, *cap.cùm dilectus, de accusat.* bene tamen per viam simplicis monitionis iudicem de commisso delicto aduertere licet, & idem ad infames esse extendendum, tenent omnes. Ecclesiastici autem, & religiosi in causa sanguinis prohibentur denunciare, nisi sub debita protestatione. At apud Aragoniam per quandam Bullam Sixti V. possunt manifestare bannitos absque timore irregularitatis, *ibid.art.*3.De quo Caietan.2.2.*q.*68. *art.*2.*ad* 1. Soto, & Couar.*vbi supr.* Salzedo *in pract.cap* 98.*à pag.*340.

Idem etiam quoad criminosos in criminibus perseuerantes, & quoad infames si in crimine perseuerant, tradit ex *dict. cap. cum dilectus*, Miranda *dict. quæst.* 12. *art.4. conclus.* 2. & 3. De quo vide Speculat. *tit.de denunciatione*, §. *quis denuciare possit*, & Panorm. *in dict.cap.cùm dilectus*, vbi etiam conspiratores à iudiciali denunciatione arcentur, & docet idem Miranda *ibi conclus.6.* qui *conclus.* 5. præcedente extendit id ad eos, qui non monuerunt fratres suos seruato priùs Ordine Euangelico.

4. Peccatum si est publicum est denunciandum, vel accusandum, nulla præcedente fraterna correctione, nisi pro certo habeatur, quòd delinquens ex correctione ad agendam pœnitentiam publicè vitam in melius mutabit. Notorium autem delictum dicitur illud, quod nulla tergiuersatione celari potest, ad quod licèt certa non possit regula præscribi, sufficere tamen videtur, quòd sciatur à decem personis, non enim credendum est, posse inter tantos tale delictum celari, *ibid. art.*4. De quo Corduba *in addit.ad Soto, de tegendo secreto,q.4.concl.*5. & idem *in 4.dist.*12.*q.*1 *art.6.*Ad quod vide Antonium Gomez *tom.3.var.cap.2.num.*41.Iulium Clarum *lib.5.sentent.*§.*fin.q.9. à num.*1. & latissimè Farinac. *q.*21. *à num.*1. quibus relatis, & aliis multis idem docet Miranda *d.q.7. art.*10. *& q.*11. *art.*3. *conclus.*1.

5. Item quando crimen est in damnum tertij, debet statim fieri denunciatio nulla præuia correctione, nisi emenda speretur,

nisi denuncians spectatæ sit probitatis. Vnde prælati circa hoc nec facilè fidem adhibeant, nec omninò incredulos se gerant, sed cautè procedant, ita vt pésatis conditione,& qualitate denunciantis,& denunciati, testium veritate,seu testimonio,delicti tempore, & qualitate, & aliis circunstantiis,ex his discernant,quid agendum sit,quod eorum discretioni, & prudentiæ relinquitur. Et aduertant quòd denunciatores, seu delatores solent plerumque ex odio, aut interesse moueri magis ad calumniandum,quàm virtutis amore, aut religionis zelo, maximè si sunt subditi contra prælatum, quibus omninò non est fides adhibenda,*ibid. art.*8. De quo Speculator *de denuntiatione* §.1.*in principio,* & *de depositione* §.6.Ad quod faciunt tradita à Miranda *dict.quast.*11.*ar.*8.*conclus.*1.*& quast.*13.*art.*2.*concl.*1. §.*sed an hac.*

9. Delator iudicialiter de aliquo denuncians,& non valens probare delictum, quod defert, peccat mortaliter, pœnaque talionis puniri debet iuxta iuris metas, *cap.*2.*de calumniatoribus,cap.calumniator,cap.qui non probauerit,*2.*quast.* 3. si testes proferat,iudicemque molestiùs excitet, ac vehementer vrgeat. Secus si denuntiat ad officium iudicis excitandum renuens probandi onus. *ibid. art.*3 De quo Nauar.*in cap. inter verba, conclus.*6.*num* 23.

Vide Miranda qui latè *vbi suprà quast.*12.*art.*7.vibi tradit, non debere puniri deficientes in probatione pœna talionis, sed alia extraordinaria tanquam calumniatores, & non statim puniendos esse ante datum terminum ad suam innocentiam probandam *cap.final de calumniatoribus*, vbi etiam *conclus.*3. ponit octo casus, in quibus non præsumitur quis calumniator, etiam si obiecta non probet. Primus casus est quando quis denunciat, siue accusat ex necessitate sui officij, vt contingit in fiscali,siue tutore,per *l.*2. *C.qui accusare non possunt.* Secundus, quando fit ex necessitate, nempe quia hæres est, & tenetur ad petendam vindictam necis defuncti, per *l. cum fratrem, C. de his,qui vt indigni.* Tertius,ratione immensi doloris,putà si maritus accusat vxorem de adulterio, quod probare non potuit, per *l quamuis,C de adulteriis.* Quartus,quando quis denunciat, vel accusat propter immanitatem, & grauitatem delicti, vt de falsa moneta, vel alio simili:quo casu in probatione deficiens accusator non præsumitur in continenti calumniator per *l.*1. *C de falsa moneta.* Quintus ratione infamiæ, vt si accusatus vel denunciatus erat infamatus de delicto,per *l miles* §.*mulier, ff.de adul.* Sextus quãdo quis accusauit,vel denunciauit sceleratũ,& criminosũ,eò quod audiuit à fide dignis. Secus à vilibus,

ad

ad quod facit *c. Inquisitioni.de sentent.excommunicat.* Septimus, quãdo testes deceperunt denunciatorem, seu accusatorem, promittentes testificari, & postmodum retrocesserunt, per glossam *in c.Paulum,2.quaest.3.* Vltimus casus est, quando quis semiplenè probauit crimen obiectum, quamuis de hoc adhuc sit controuersia inter DD. In quibus casibus, & similibus, vt docet Panorm. *in dict.c.1.de calumniatoribus,* non præsumitur statim quis calumniator in probatione deficiens, sed iudex ex officio debet inquirere, an fuerit calumniatus, vel non quòd si calumniam euidenter repererit, etiam in istis casibus ad punitionem denuntiatoris debet procedere. De qua re consule Iulium Cla-Clarum *in lib.5. sentent.§. fin.quaest.7.n.12. & quaest.62.& 81.* Hostiens. *in summa, titulo de calumniatoribus.§. quali pœna calumniator puniatur.* Bart. *in l.1.ff.ad Turpil. & in l.athletas,§. preuaricator.ff.de his qui notant.infamia.*

10. Litteræ infamatoriæ, seu delatoriæ, incerto auctore scriptæ, nullius sunt valoris, nec quoad accusationem, cùm per eas non constet de persona accusatoris, nec quoad inquisitionem, quia infamiam nullo modo inducunt, nec expressorum signorum vim habent, quod requiritur, vt possit inquiri, nec quoad denuntiationem, quæ si Euangelica sit præuiam monitionem exigit, de qua hic non constat; si autem iudicialis; certum debet habere auctorem, cui iudex possit fidem adhibere, & ad inquisitionem progredi ex eius testimonio, *ibid.art.10.* De quo Panormit. *in cap. Inquisitionem §. tertia col.4. extrà de accusat.*

Notanda verba Adriani P. pro libellis infamatoriis.

Ad quod multum facit quoddam decretum Adriani Papæ relatum *capit.1.5.quaest.1.* cuius verba sunt valdè notanda pro libellis infamatoriis: *qui in alterius*, inquit, *famam publicè scripturam aut verba contumeliosa confinxerit, & repertus scripta non probauerit, flagelletur, & qui ea priùs inuenerit rumpat, si non vult auctoris facti causam incurrere.* Vide Miranda *suprà dict. q.7. art.8. conclus.1. & 2.* vbi idem latè probat multis rationibus, & auctoritatibus, de quo etiam *tom.2. ordin. iud.in pract.quaest.3.artic.2. conclus.4.*

Resolutio XLI.

De Accusatione.

1. Accusatio est propositio delicti coram iudice competente, vt deeo vindicta sumatur. Et est iusta, & necessaria,

saria, si fiat loco,& tempore opportuno,zelóque iustitiæ,ac boni communis,non verò prætextu propriæ vindictæ, debétque necessariò proponi in scriptis,*cap. accusatorum.cap.quisquis,2. quæst.8.l.sicut.ff.de accusation.* in delictis grauibus,non verò in leuibus,ex *l.leuia ff.de accusationibus*,Auct.*tom.2. quæst.7.art.1.*De quo Caiet.*2.2.quæst 67.art.3.* Soto *de secret.tegen.memb.2.q 5.concl.1.& 4.& lib.5.de iustitia quæst.1.art.1.& quæst.5. art.2.* Idem docet Miranda *tom.1. Ordin.iudic. quæst.13.art.6. conclus.1.*

2. Iudices in causis criminalibus non possunt procedere ad effectum puniendi delinquentes sine præuia accusatione, vt jus rationi naturali innixum decernit *in l. illicitas ff. de officio Præsid. cap.si legitimus,de accusat.* Vnde prælati Regulares licèt iuxta suas constitutiones, seu statuta possint sibi subditos punire in leuibus delictis sine accusatore, cùm procedant sine strepitu,& figura iudicij, vt in simili iubet procedere Tridentina Synodus: At in grauibus,quæ sine infamia delinquentis nõ possunt castigari,absque accusatore, & substantiali ordine iuris, & iudicij, cui non renunciant religiosi, minimè possunt, *ibid.art.2.*De quo D.Thom.*2.2. quæst.67. art.3.* Soto *5.de iustitia. quæst.4.art.3.* Idem docet citatis multis iurium,Patrum, & Doctorum testimoniis Miranda *tom.1.Ordin.iudic.quæst.13. articul. 1.*

Trid. sess. 25.c.6.& 14. de reform. sess. 22.cap.10. 1. & sess. 24.cap.10.

3. Aliqui tamen sunt casus in quibus potest procedi contra reum sine accusatore, scilicet, quando coram iudice commissum est crimen in præsentia aliquorum, vel contra reum adsunt infamia,& indicia, tunc enim potest iudex procedere per viam inquisitionis: item quando præcedit denunciatio iuridica,seu declaratio delicti coram prælato.vt de eo sumat vindictam: vel tandem quando prælatus non procedit vt iudex, sed vt pater ad correctionem. Pro quo aduerte quòd in Religionibus,cùm non sit vsus fiscalis,sicut apud sæculares, qui in defectum accusatoris nomine Reipublicæ accuset, necessarium omninò est,vt in causis criminalibus accusator inster aliàs grauis culpæ reus existet prælatus sine illo prosequens causam, *ibid.art.5.*De quo Caiet.*2.2.q.63.art.3.* Ad quod vide Sotum *lib.5.de iust.quæst.4.art.3.in solut.ad tertium.*Bañez, Salon, & Aragon ad D. Thom.*2.2.quæst.67.art.3. in solut. argument.* & eos referens Miranda *dict. q.13.art.2.concl.1.* vbi addit, quòd rebellio subditi fraternaliter denunciati vicem gerit accusatoris,& ius tribuit prælato,vt contra ipsum iuridicè agere possit modo tradito ab eodem Miranda *quæst.11.art.8.* dummodo tamen crimen denunciatum testibus possit probari, nam si sit impro

improbabile, & frater neget peccatum, non licet vlterius procedere.

4. Vnusquisque tenetur vel accusare, si adsunt testes ad probandum, vel denunciare delinquentem contra Rempublicam. Imò adeò nociuum Reipublicæ potest esse crimen, quòd absolutè accusare teneatur. At nemo accusare tenetur ob iniuriam sibi ipsi illatam, quamuis id cuiuis liceat, *ibid.art.*4. De quo D. Thom.2.2. *quæst.*68.*art.*1. Theologi *in* 4.*distinct.*39. Canonistæ *in cap.nouit, de iudiciis*, vide Soto *de secret.memb. quæstion.*5. *& de iust. quæst.* 4. *artic.*1. & Miranda *vbi suprà art.*3.

5. Tria vitia in accusatione contingere possunt. Primum calumnia, qua quis aliquem falsò accusat scienter, & ex proposito. Secundum præuaricatio, qua celatur crimen verum scceleratis hominibus. Tertium tergiuersatio, qua à proposita accusatione iniustè desistitur. Calumniatores falsò, & dolosè accusantes peccant mortaliter, & tenentur ad damnum, vt deducitur ex *cap.*2.*de calumniatoribus, cap.si quem pænituerit* 2. *quæst.*3. & expressè definitur *cap. accusatio el* 2. *in fine* 2.*q.*7. item & qui accusat aliquem de crimine secreto, quod probari non potest, quia tunc falsò impositum censetur. Præuaricatores verò, qui vel exteriùs accusant, & secretò fauent, vel qui subticentes grauia crimina, leuia inculcant, non est dubium, quòd in laqueum incidant diaboli, & grauiter peccent. Tergiuersatores tandem facientes pactum de non prosequendo accusationem in damnum graue Reipublicæ, aut tertij, vel cum graui scandalo etiam culpæ reos esse manifestissimum est. Quod semper verum est, si fiat cum graui præiudicio, vel mendacio pernicioso, vel iniusta receptione alicuius doni, *ibid.art.*5. De quo D.Thom.2.2.*quæst.*68.*art.*3.Nauarr.*in manual.cap.*25.*n.*32.Vide Sotum *de teg.secreto membr.*2.*quæst.*5.*concl.*5. *& lib.*5.*de iust.quæst.* 5.*art.*3. Aragon Bañez, & Salon *d.quæst.*68. *art.*4 & post eos Miranda *dict. quæst* 13 *art.*7.

6. Quicunque iudex, etiam inferior, potest, imò & ex officio tenetur rescindere accusationes non iuridicè propositas, non tamen accusationem iustam ad recompensandam iniuriam tertio illatam. Iudex verò superior aliquando licitè rescindit accusationes in bonum publicum tantum tendentes, cùm iustis de causis possit in suis legibus dispensare. Imò & in casu particulari id etiam facere licebit in damnum non magnum tertij, non tamen iudici inferiori; nisi vtendo epiicheia, quando, scilicet, præuidit ex tali accusatione graue damnum bono communi euenturum. Quod summè aduertant prælati

Regu-

Regulares circa accusationes Religiosorum grauium, & digniorum, ex quo magna inquietudo, vel scandalum oriri potest ob eminentiam, & dignitatem talium virorum accusatorum, *ibidem art. 6.* De quo Caiet. 2. 2. *quæst. 68. art. 3.* vbi Aragon. Idem citatis multis iuribus tradit Miranda *dict. q. 13. artic. 8. per totum.*

7. Laici clericos, vel Monachos accusare prohibentur, *cap. Laicos cap. sicut 2. quæst. 7.* cùm eiusdem fori debeant esse accusator, & accusatus nisi accusando suam, suorúmque iniuriam prosequantur, *cap. de cætero, de testibus.* Item excluduntur ab accusando calumniatores, & qui aliàs falsò dixisse in iudicio conuicti sunt, detractores, & infideles, *cap. detractores, & cap. conspiratores, 3. quæst. 4.* De maledico enim condemnatus efficitur infamis, ex Ponorm. *in cap. cum te, de sentent. & re iudicata,* Auct. *ibid. art. 7.* Ad quod vide Soto *de secreto tegendo memb. 2. quæst. 5 concl. 3.* & Miranda *dict. quæst. 13. art. 4. concl. 6.* vbi addit, prædicta iura debere intelligi quoad forum exterius, & accusationem propriè dictam, nam quoad forum interius non repelluntur ab obligatione denunciandi, maximè in causa publica.

8. Pœna talionis plectitur in iure accusator deficiens in probatione, *cap. calumniator, cap. qui non probauerit 2. q. 3. l. mulier, l. quæsitum. ff. ad S. C. Turpilian.* Sed hæc pœna hodie non est in vsu nisi pro testibus falsis in causa criminali, circa quod obseruandæ sunt consuetudo, & leges regnorum, & prouinciarum. In casibus autem, in quibus imponenda est, debet commensurari iuxta qualitatem accusatoris, & accusati. Vnde apud Regulares calumniator arbitrio iudicis puniendus est considerata qualitate calumniæ, calumniatoris, & calumniati, & pẽsato nocumento proueniente paci, & tranquillitati Religionis, *ibid. d. art. 8. & q. 30. art. 1. eodem tom. 2.* De quo Couar. *lib. 2. variar. cap. 9. num. 1.* Iulius Clar. *lib. 5. Recept. sentent. §. fin. q. 12. n. 15. vers. sed quæro, & in pract. q 62. n. 8.* Ad idem vide Anton. Gomez *tom. 3. varia. cap. 11. n. 3.* Paz *in pract. tom. 1. p. 5. cap. 3. §. 6. n. 52.* Farinac. *1. p. q. 16. à num. 1. & quæst. 81. num. 3.* Aualos *in director. Eccles. iudic. 2. p. c. 2. num 14.* & eos referens tradit latè Miranda *dict. quæst. 13. art. 9.*

9. Accusator præuidens probabiliter in probatione defectum peccat mortaliter, sicut qui accusat in causa, vbi vero similiter credit exactam, & iuridicam probationem non posse dari, non tamen incidit in pœnam talionis *ibid. art. 4.* De quo Arag 2. 2. *quæst. 68. art. 4. in fine* Ad quod vide Soto *lib. 6. de iust. q. 5. art. vlt.* Miranda *dict. art. 9.*

10. Accu

10. Accusatio contra occultè delinquentem non est admittenda, nisi adsit delator, aut sufficiens probatio cum iudiciis. Vnde prælati nulla præcedente accusatione, vel infamia non possunt licitè suos subditos punire de crimine occulto propter tres, aut quatuor testes de re testificantes, *tom.2.quæst.6.art.6.* De quo Nauar. *in man. c. 8.n. 38. & c. 28 n.35. &* 137. Soto *de iust.lib.5.q.6.art.2.* Salzedo *in Pract. Crimin.c. 6.n.4.* Idem docet Miranda *d.q.13. art.1. & 2.concl.2.* & dicit esse expressam D.Thom.2.2. *quæst. 67.art.3. in corpore, & ad* 3. & communem Theologorum, & Iuristarum.

11. Eo ipso quòd quis propositam accusationem non probat, præsumitur calumniator, & pœna calumniatoris puniendus est *cap.2.de calumniatoribus,cap.1.§.qui verò,de elect.in 6.* Vnde Religiosus mittens secretò literas suo sigillo clausas ad prælatum de crimine alicuius Fratris eum certiorem faciens, calumniatoris pœna non est plectendus, etiam si sit falsum, vel id ipsum non probet, quia non facit accusando, sed tantùm extraiudicialiter denunciando, ac proinde reuera, iuridicè loquendo neminem fuit calumniatus. Imò nec pœna infamatoris debet puniri: quia reuera nullius famam maculauit, informando secretò suum prælatum. Secus si litteras scripsit non secretò animo iniuriandi sine causa, siue verum, siue falsum dixerit, tunc enim actione iniuriarum tenetur secundùm aliquos, *dict. quæst.30.art.3.* De quo Bernard.Diaz *in Pract.c.66.num.6.* Couar.*lib.1.variar.c.11.n.6.* Vide ad idem Miranda *tom.1.ord. iud.q.12.art.7. conc.4.* vbi docet dictos accusatores nihil probantes non statim debere puniri tanquam calumniatores, sed illis assignandum esse aliquod temporis spatium ad suam purgandam innocentiam.

12. Licèt laicus meledicus instante iniuriato debeat constringi in præsentia iudicis, & bonorum hominum ad retractandum se, at clericus in sacris institutus, vel religiosus, non sunt regulariter constrigendi palinodiam decantare, *cap. clericus maledicus 46. dist.* sicut etiam nobiles ex *l.2. tit.10. lib.8. ordinamenti,* nisi conuicti fuerint esse notabiliter maledicos, & his assuefactos, vel contra prælatos locutos fuisse quod arbitrio boni iudicis relinquitur pensatis qualitate personæ, & eorum, quæ dicta sunt, loco, & tempore, *ibidem art.3.* De quo Salzedo *in Pract.Crim.c.6.num.4.§.aggrediuntur*, Iulius Clar. *lib.5.recep.sentent. verb.iniuria,§.item condemnatus.*

Ampliatur doctr Auctoris.

13. Quid si iniuriatus sit etiam clericus, tenebitúrne palinodiam decantare clericus, qui iniuriam intulit in præsentia ipsius offensi, & testium? Pro parte affirmatiua facere videtur *dict.*

dict. c. clericus maledicus, ibi, *clericus maledicus maximè in ſacerdotibus cogatur ad poſtulandam veniam, & ſi noluerit, degradetur*. Ex quo deducitur, quòd ſicut ad poſtulandam veniam compellitur, ita etiam ad retractionem, ex paritate rationis. Accedit, quòd in materia reſtitutionis famæ omnes communiter nullam proportionabilem ſatisfactionem dari credunt, quam quòd infamator publicè dicat ſe mentitum fuiſſe, atque ita palinodiam coram teſtibus decantare, vt poſt Nauarro *in manual. cap.* 18. *num.* 45. optimè Molina *de iuſtitia tract.* 4. *quæſt.* 41. *num.* 3. igitur dicendum videtur, quòd clericus maximè contra clericum teneatur ſe retractare, & in terminis tuetur Bernard. Diaz *in pract crimin. cap.* 66. *num.* 7.

Verùm omnes poſt Bernardum ſcribentes ab ipſo receſſerunt, moti præcipuè ex *dict. l.* 2. *tit.* 10. *lib.* 8. *Compil.* quo loci Hiſpanus legiſlator eximit à palinodiæ recantatione nobiles, addita tamen pœna quinquaginta aureorum. Tunc ſic, ſi miles ſæcularis, hoc eſt nobilis non tenetur, igitur à fortiori nec clericus, cùm in iure valeat de militia ſæculari ad cœleſtem, vt poſt gloſſam *in l. miles, ff. de re iudicata*, receptam à Gutier. *de iurament.* 1. *part. cap.* 17. *num.* 7 & multis allegatis tradit Salzedo *in addit. ad Bern. Diaz, dict. cap.* 66. *littera c.* & ſequitur noſter Auctor *dict. quæſt.* 30. *art.* 3. *tom.* 2.

Secundò, quia palinodiæ recantatio ignominia afficit, ergo ſicut nobilis eam non debet ſubire, vt tradit poſt alios Couar. 2. *variar. cap.* 9. *num.* 4. mirum, quòd ex eadem paritate rationis in clerico idem ſit dicendum. Præterea retorquetur dictum *cap. clericus maledicus*, quo loco arbitrantur DD. iure Canonico tantum impoſitam eſſe pœnam clerico maledico, vt veniam poſtulet, non verò vt in ſui Ordinis dedecus ſe retractet propter infamiæ labem.

Vltimò addit Parladorius *lib.* 1. *quotidianarum, c.* 17. *à n.* 26. loquens in nobili hanc ſententiam veram eſſe, & ſi proponatur vterque nobilis, ſeu vt in noſtro caſu vterque clericus ſacerdos, ídque ex eo, quòd priuilegiatus contra pariter priuilegiatum vtitur ſuo priuilegio, quando agit de damno vitando, vt in propoſito per text. *in l. verum* 11. §. *vlt. ff. de minoribus*, tradunt Couar. *in regula poſſeſſor.* 2. *part.* §. 2. *num.* 4. Caldas *in l. ſi curatorem, à num.* 16. & alij, quos omitto. Atque ita ex his fundamentis tuentur hanc ſententiam latè Salzedo *dict. c.* 66. *litera c.* adducens pro ea ſacrorum Cononum Primarium Salmanticenſem, & ſequitur Azeuedo *dict. l.* 2. *tit.* 10. *lib.* 8. *recop. à num.* 252. Parlador. *dict. cap.* 17. *num.* 31. & 32. plureſque alij relati plena manu à Salzedo *loco citato*. A qua ſententia in iu-

V dican

dicando, & consulendo non est recedendum, tum quia communis, tum etiam, quia in rigore verior apparet.

Ex qua resolutione consequitur in rigore videri hanc sententiam sic traditam obtinere in vtroque foro, ita vt securus reddatur huiusmodi infamator adimplens tantùm pœnam Canonicam, quæ est veniæ postulatio, cùm lex Canonica vt iusta, & sancta regulariter in materia peccati, vt est restitutio, in vtroque foro procedat, vt est vulgatũ. Si verò magis (quod non probo) arriserit, quòd in foro pœnitentiali compellatur, vt secretò se retractet coram iniuriato tantùm, arbitror ex hoc actu tutiorem se reddere quoad animæ iudicium, ad tradita *in cap. iuuenis, de sponsal. cap. ad audientiam, de homicid. cap si quis autem, de pœnit. dist. 7.* vbi latè Nauar. *à num.* 35. Gutier. 2. *Canonic. cap. 6. à num.* 171 Sanchez *lib. 2. de matrim. disp. 4. num. 9. & lib. 1. ad præcepta decalogi, cap.* 10. *num.* 10. *& num.* 15. *vers. ad tertium.* Huic sententiæ in terminis subscripsit quidam iuris interpres Salmantinus super eo consultus.

14. Clericus, vel religiosus seditiosus, & discordias seminans iudicis arbitrio est puniendus, *cap. si quis monachus* 90. *distinctione*, & hoc pensata qualitate personæ, & excitatæ seditionis, loci, & temporis, *dict. quæst.* 30. *art.* 4. De quo Menoch. *de arbitr. centur.* 4. *&* 5. *casu* 266. *&* 437. *lib.* 2.

15. Calumniatores contra prælatos, & superiores grauiter puniendi sunt, etiam pœna Talionis, quæ in casibus grauibus, vbi personæ spectatissimæ falsò infamantur, admitti debet, vt suprà diximus, nisi excusentur, quòd fuerint incitati ab aliquo bonæ famæ viro zelum boni communis ostendente, cui credere tenebantur, non tamen ab aliqua pœna arbitraria excusantur, *tom. 3. quæst.* 77. *art.* 7. De quo Iulius Clar. *in practic. crim. quæst.* 62. *&* 81. *num.* 3. Mexia *super l. Toleti* 2. *fundamento* 23. *num.* 38. *fol.* 54.

Ampliatur ac illustratur doctrina Auctoris.

16. Pro complemento materiæ adhuc addendum supradictis operæ pretium duxi cum Ghislerio *in tract. de iudice Regularium cap.* 16. de inceptione processus per viam accusat. *à num.* 47. quòd iudex Regularium accusatoris, & accusandi personas debet attentè perpendere, & considerare iuxta *c. si qui sunt vituperatores*, 2. *quæst.* 7. quo loci habentur huiusmodi verba maximè notanda à iudicibus Ecclesiasticis, & Regularibus: *Si qui sunt vituperatores, aut accusatores Episcoporum, aut aliorum Sacerdotum, non oportet eos à iudicibus Ecclesiæ audiri, antequam eorum discutiatur æstimationis suspicio, vel opinio, qua intentione, qua fide, qua temeritate, qua vita, qua conscientia, quove merito si pro Deo, aut vana gloria aut inimicitia, vel odio*

aut

aut cupiditate ista præsumunt, nec ne. & in cap. quærendum, ead. quæst. habetur; *quærendum est in iudicio, cuius sint conuersationis, & fidei is qui accusat, & is qui accusatur, quoniam hi qui non sunt recta conuersationis, ac fidei, & quorum vita est accusabilis, non permittuntur maiores natu accusare, nec viles, personæ in eorum recipiuntur accusatione.* quæ maximè debent aduertere prælati Regulares circa admittendos, & audiendos accusatores.

18. Secundò idque magnopere obseruandum esse puto, quòd quando subditus proprium prælatum accusat, non solùm falsæ, verùm etiam malignæ criminationi ianua debet præcludi, *cap. qualiter, & quando el 2. de accusat.* D. Thom. *2.2. q. 68, art. 1. ad secundum*, Soto *5. de iustitia quæst. 1. art. 1.* & alij communiter. Item accusationem quoque considerare iudex ipse debet *l. miles §. 2. & §. licet, de adul.* Felin. *in cap. fin. de iudic. DD. in cap. quoniam contra. de probat.* an sit iusta, vel iniusta, an admittenda, nec ne. Oldrad. & Bald. *in l. cum clericis C. de Episcop. & clerici.* Iason *in rubric. de edendo*, Blanco *in practic. crimin. §. datis defensionibus n. 3.* facilè namque est quemquam infamare, at famam restituere non item.

18. Iudex itaque si legitimum esse accusatorem, nullaque passione motum cognouerit, maximè in prælatorum, ac bonæ famæ subditorum accusatione, ab eo porrectam accusationem admittere poterit, ac debebit. Secus si illum malæ famæ, ac illegitimum esse perspexerit, tunc enim illum repellere vtique debet, si de priuato crimine pertractetur. *cap. 1.* vbi glossa, & DD. *de accusat. cap. accusatio, el primero 2. quæst. 7.*

19. Tandem iudex antequam in actis notarius accusationem describat, vel postea, talionis pœnam protestari accusatori debet, nisi delictum probauerit ab eo incurrendam, quo annuente processum incipere & prosequi poterit, delato itidem illi iuramento priùs, quod non animo calumniandi accusationem porrigat, *Clementina. sæpe, de verb. signific. §. 1. in fi.* Hæc Ghislerius *loco citat. n. 56.* vbi multa circa hoc congerit, cætera habes apud Auctor. *in tract. de ordine iudiciali c. 5. & 6.* ibi videas libebit.

Resolutio XLII.

De Testibus.

1. TEstes dici possunt singulares in decem prædicamentis, Primò, in prædicamento substantiæ, vt cùm vnus deponit de Petro, alius de Paulo. Secundò in prædicamento quantitatis, vt cùm vnus deponit de decem, alius de quinque. Tertiò, in prædicamento qualitatis, vt cùm vnus deponit de vino albo, alter de vino rubeo, vel vnus dicit furem de nocte fuisse comprehensum, alter verò de die, iuxta *l. furem ff. ad l. Cornel. de sicariis*, vel alter purè, alter sub conditione testificatur. Quartò, in prædicamento vbi, vel loci, vt si vnus deponat vidisse sub schino, alter sub prino, vt in casu Susannæ. Quintò in prædicamentò temporis, vt si vnus deponat actum esse Kalendis Maij. alter Kalendis Iunij. Sextò, in prædicamento relationis, vt si vnus deponat patrem occidisse Ioannem, alius filium. Septimò, in prædicamento situs, vt si vnus dicat rem esse sitam in iurisdictione Salmantina, alter in Hispalensi. Octauò, in prædicamento agere, & pati, vt si vnus dicat, quòd pars voluit agere, alius quòd de facto egit: vel vnus dicit, Petrum occidisse, alter tulisse opem, alter mandasse, alter consuluisse. Nonò, in prædicamento habere, vt si vnus dicat, quòd possidebat pro domino, alter pro creditore. Decimò, dicuntur testes singulares in sensu, vt siquis dicat audisse Petrum habuisse decem aureos mutuo, alter se audisse mutuare. Vndecimò dicuntur singulares in verbis, vt si vnus dicat, testatorem instituisse Paulum hæredem, alter eundem dixisse, sit hæres Paulus, *tom. 2. quæst. 9. art. 1.* De testibus singularibus agunt DD. *cap. licet causam, verbo, singulare, de probat.* vbi Baldus *n. 11.* qui etiam *in l. iurisiurandi C. de testibus, & in l. testium, n. 14. eodem titul. & in l. de quibus n. 37. ff. de legibus, & l. data opera n. 33. & 34. C. qui accusare non possunt*, & tradit Farinac. *de testibus quæst. 64. à num. 1. vsque ad 25. & num. 26. cum sequentibus.* Miranda *tom. 1. ordin. iudic, quæst. 17. art. 8. §. secundo pro maiori, vers. sed quamuis.*

2. Si duo, vel très, vnus post alterum successiuè viderint per foramen, per quod simul videre non poterant, aliquem delinquentem, non sunt testes singulares, sed contestes, & plenè probantes, nam præsumitur vnus numero actus continuatus, & vna temporis breuissimi coniunctio. Idem erit, si actus est continuabilis, etiam si diuersis horis videant, vt si in eadem nocte

nocte visus est quidam in concubinæ lecto ab vno teste ad primam noctem, ab altero ad mediam noctem, vel ad auroram. In casibus autem, in quibus res non potest probari, nisi per testes singulares, vt in peccatis religiosorum, & receditur à regula communi, plures quàm duo adhibendi sunt, & tam ipsorum testium, quàm delinquentis qualitas multum consideranda est, *ibid.art.*2. De quo Caietan.2.2.*quæst.*70. *artic.*2. Ouando *in* 4. *dist.*18.*&* 19.*pag.*778.*&* 779. Idem docet Miranda *tom.*1.*ordin.ind.quæst.*17.*art.*8.*concl.*4. post gloss. *in cap.nihilominus* 3. *quæst.*9.*verb.simul*, vbi Præpositus *n* 7. dicit hanc esse communem sententiam, & idem dicit Felin. *in cap.licet ex quadam, de testibus, ad finem* §. addo etiam Ant. Gomez *tom.*3 *.variar. de probation.delict.cap.*12.*n.*12. Mascard. *de probat.lib.*1. *concl.*59. *num.*17.*&* 18.

3. Quando in facto principali testes conueniunt, non sunt singulares, sed contestes, & conformes, licèt in aliis non pertinentibus ad substantiam facti discordent, nihil enim obstat narrandi diuersitas, vbi eadem dicuntur, vt in regula iuris habetur, *cap.nihil obstat, de verbor.signific.* Imò aliqualis discordia in circunstantiis non pertinentibus ad substãtiam facti reddit testimonium credibilius iuxta *l.* 3.*ff.de testibus*, à contrario sensu, & facit *dict. cap.nihil obstat*, Auctor *ibid.art.*3. De quo D. Thom.2.2.*quæst.*70.*art.*2.*ad* 2. Soto *de iustitia lib.*5.*quæst.* 7.*art.*2 *ad primum.* Idem docet citatis plurimis Miranda *dict. art* 8.*conclus.*3. ad tradita à Farinac. *dict.quæst.*64.*à.n.*67.*vsque ad* 71. Mascard. *de probat lib.* 2.*conclus.*850.*n.*19.*&* *lib.*3.*concl.* 1361.*n* 9.*&* *concl.*1368 *n.*7.

4. Per testes singulares nemo est condemnandus pœna ordinaria, etiam si testi singulari infamia adiungatur, non solùm quando testes sunt singulares singularitate obstatiua, id est quando sunt contrarij in dictis, sed etiam singularitate cumulatiua, id est, quando testes sunt se coadiuuantes in dictis. Si autem de crimine adsit infamia simul cum teste singulari, licèt legitimè sit probata, non est ob id condẽnandus reus pœna ordinaria, sed alia arbitraria, aut purgatio inducenda est, *ibid.art.* 4. Ad quod vide Miranda *dict.art.*8 *conclus.*1.*&* *sequentibus*, post Simancas *de Catholicis instit.tit.* 64.*à* *n* 61. *vsque ad* 64. Decium *cons.*650. Baldum *in cap.licet causam, de probat.* Felin. *cap.licet ex quadam.de testibus.*

5. Verius, & tutius est per testes singulares neminem probari esse delinquentem in genere, etiam in causa hæresis, quandotestificantur de diuersis delictis, & de diuersis locis & temporibus, vix enim intelligi potest aliquem esse delinquentem

in genere, cum genus quid confusum, incertum, & indeterminatum sit, & vbi quid in genere probatur, nullum certum indiuiduum demonstratur, *ibid.* De quo Bart. *in l. de quibus ff. de legibus num.* 24. Iason. *in l. admonendi num.* 256. *ff. de iureiurand.* Bald. *in cap. licet causam, de probat. num.* 1. vbi Decius *num.* 64. Simancas *de Catholicis instit. titulo* 64. *à num.* 6. Ant. Gomez *tom.* 3. *variar. de probatione delictorum cap.* 12. *num.* 12. Iulius Clarus *lib.* 5. *sentent.* §. *fin. quæst.* 53. *num.* 18. & nouissimè Farinac. *de testibus quæst.* 64. *à num.* 112. *vsque ad* 323. post quos Miranda *dict. quæst.* 17. *art.* 7. *conclus.* 5. vbi resoluit esse probabile per testes singulares, probari delictum in genere, licèt non in specie, & in indiuiduo, , & ponit exemplum in his qui testificantur de eadem hæresis specie, quamuis de diuerso loco, & tempore, ij enim licèt sint singulares respectu loci, & temporis, sunt tamen contestes, & concordantes in probatione hæresis, locus autem, & tempus extraria sunt, nec obstant quo minus probent plenè delictum, & probat ex Saliceto *in l. testium, C. de testibus* & auctoritate aliorum DD.

6. Testes loco, & tempore discordes, etiamsi sint legitimi, & omni exceptione maiores, de eodem delicto, vel de delictis deponentes, sunt singulares, nec plenè probantes. Vnde religiosi tametsi ex dicto plurium testium singularium possint condemnari in animæ salutem, & fauorem Religionis, hoc tamen non habet locum in delictis atrocioribus. In casu verò, quòd per testes singulares condemnandi sunt, pœna ordinaria non est illis imponenda, sed arbitraria, *ibid. art.* 4. De quo D. Thom. 2. 2. *quæst.* 70. *art.* 2. Soto *vbi suprà.* Salicetus *in l. testis num.* 16. *C. de testibus,* Simancas *de institut. Catholicis, titulo* 64. *num.* 69 Roxas *de hæresi* 2. *part. assert.* 6. *num.* 146. Idem docet post glossam *in l. ob carmen.* §. *final. ff. de testibus, & c. nihilominus,* 3. *quæst.* 9. Farinac. *vbi suprà num.* 72. *vsque ad* 84. Mascar. *lib.* 3. *de probat concl.* 827. *num.* 10. & post alia multa Miranda *dict art.* 8. *concl.* 4.

7. Aliqui tamen sunt casus, in quibus testes singulares faciunt fidem. Primò, quando testificantur de pluribus actibus habentibus vnam causam, vel originem. Secundò, quando ex dictis testium non resultat, nisi vnum factum, quod deducitur, vt si vnus deponit me exercuisse iurisdictionem in causa Titij, alter in causa Martini, singuli enim de iurisdictione deponunt. Tertiò, quando factum est vnum, & connexum, vt siquis vult probare me esse irregularem, eo quòd excommunicatus celebrauerim, sufficit quòd vnus dicat, se audisse in Missa, *Gloria in excelsis Deo*, & alter, *Agnus Dei qui tollis peccata mundi,*

mundi,&c.*ibid.art*.5.Ad quod vide tradita à Miranda *d.art*.8. *§.tandem,& §.secundo pro maiori.*

8. Iudex Regularis per testimonium testium singalarium omni exceptione maiorum ita potest induci ad credulitatem, vt monachum delinquentem possit, & debeat carceri mancipare, & torquere, cùm ex eorum dictis magna & vrgentia oriantur indicia aduersùs illum, qui vnum, & idem,vel plura, & eadem delicta diuersis locis, & temporibus dicitur perpetrasse, *ibid. art.6.* De quo Bart. & Castrensis *in l. admonendi col.7.ff.de iure iurand. & in l. Lucius ff. de his qui notantur infamia.* Vide tradita à Miranda *dict. art.8. concl.2. prope finem. & concl.5.*

9. Non est fides adhibenda testi varianti ab his, quæ priùs in iudicio dixerat,maximè quando sibi contrarius est in eadem depositione, tunc enim eius dictum tanquam falsum in totum reiicitur,vt satis constát *cap.licet causam, de probation. l. qui falsò aut variè,ff.de testibus.* Idem dicendum est secundùm aliquos, quando contrarius est sibi in alia depositione eiusdem causæ,licèt alij sentiant standum esse dicto primo, sed ad talis testis dictum non potest deferri iuramentum in supplementum probationis: quia is non dicitur maior omni exceptione testis,*tom.2.quæst.*10.*art.*1. De quo Bart.*in l.eos,ff.de fasis*, Cardin.*in cap.veniens, col.2. in fine,de testibus*, Abb.*in cap.cum in tua*,vbi DD. *de testibus* Ad quod etiam vide Couar. *lib.2. variar.cap.*13.*num.*8. Iulium Clarum *lib.5.receptar.§.final.quæst.*53.*num.*15. Mascard. *lib.3. de probat. concl.* 1361.*num.*2.*&* 3. Farinac. *de testibus quæst.66.à num.*1. *vsque ad* 38.& post eos Miranda *dict.art.*8.*concl.9.* vbi addit, quòd varietas,& contrarietas testium in rebus non substantialibus, licèt non in totum tollant eorum fidem,non parum tamen deminuunt de ipsorum fide, vbi etiam dicit tales esse puniendos de falso, per textum *in l. qui falsò*,vbi glossa *verb.puniuntur,ff.de testibus* id tamen limitat in teste variante, sibique contrario in substantialibus, non verò in accidentalibus, &*conclus.*10.docet, primo eius dicto standum esse.

10. Non dicetur testis varius, si continuo antequam exeat à conspectu iudicis,& partem alioquatur, se corrigat allegando causam erroris, & correctionis, & multo magis dum examinatur. Iudex autem debet attendere modum,& causam correctionis, an sit verosimilis. Vnde dicetur variare, si dimissus à iudice vult mutare, & de facto mutat sententiam,*ibidem art.*2.De quo Bartol. *in l.eos, col.*11.*verb.item oppono, ff.de falsis*, Aretin.*in l.qua quid,col.*11.*ff. de verbor. obligat.* Idem docent

Iulius Clarus *lib.5.receptac.§.fin.quæst.53.num.15.§.quartus est casus.* Farinac. *quæst. 66. de testibus à num.232.vsque 244.* & post eos Miranda *dict. art.8. concl.9.* vbi ad finem addit, quod publicatis attestationibus testis non potest se corrigere: nam tunc quam maximè dicitur facta correctio ex interuallo, & præsumitur quod cum parte fuerit locutus, & probat per textum *in cap.per tuas,de testibus.*

11. Testis varians in suis depositionibus torqueri potest, imò non facit fidem, nisi firmet dictum in tortura, etiam si sit clericus, vel monachus. Et idem est in teste deponente in iudicio contrarium eius,quod extra illud dixerat, quo casu standum est depositioni factæ in iudicio, *ibidem art.* 3. De quo Couar.2.*variar.cap.*13.*num.*7.Iulius Clarus *in Practica crimin. §.fin.quæst* 52 *num.*11. Idem post plures docet Miranda *dict. concl 9.ad finem.*

12. Monachi sunt admittendi in causis ciuilibus, & criminalibus monasteriorum, quæ per extraneos probari non possunt, etiam si ex ipsarum expeditione commodum, vel damnum ipsis de monasterio esset applicandum, ne ob inopiam probationis ius eorum pereat, quod est consonum iuri communi,*cap.cùm nuncius,de testibus. cap.tuis,eodem titulo,*& patet multis priuilegiis Pontificum apud Bullarium. Secus in causis,quæ per extraneos probari possunt, etiam si propter inopiam probationis ius monasterij pereat. Et idem in monachis, qui sunt actores, vel responsales pro monasteriis, iuxta terminos iuris, *cap. insuper,de testibus,cap.monachi el* 2.16 *q.*1.quibus non derogant dicta priuilegia, *tom.*2. *quæst.* 10. *art.*1. De quo Felin.*in cap. veniens, columna penultima de testibus, Rebuff.de proband & saluand.testibus n.60. in fine* Ad quod consule Iulium Clarum *lib.5.§ fin. quæst.24. num.8.& 9.* Farinac. *q.61.de testibus opposit.12. à n.57.* & latè tradit Miranda *tom.1. ordin.iudic. quæst.17.art.3. concl.6.§.sed deueniendo,* Portel *in addit.ad dubia verb.testis.num.2.*

Bulla 9. Eugen. 4. num.14.

13 Monachi non sunt compellendi ad ferendum testimonium, nisi quando vtiliter veritas haberi non potest, in causis tamen sanguinis nullo modo compellendi sunt, sicut nec clerici,neque illi generaliter, qui volunt promoueri,vt aiunt Doctores ex *cap.cùm nuper,& cap.delictorum,de testibus cogendis.* etiam si aliter veritas haberi non possit, nisi in causis ipsorum fratrum, in quorum criminibus nunquàm imponitur pœna sanguinis. Iuxta quod debent intelligi concessiones Pontificum indulgentes, vt monachi non possint compelli ad testificandum in causis ciuilibus, aut criminalibus, vt Pius II. in quadam

Bullar. ad Bull. 9. Eugen. 4. num. 13.

quandam Bulla limitauit, semper enim, priuilegio quocunque non obstante, ad id compelli debent, quando aliter veritas haberi non potest, *ibid. art. 2.* De quo Collector Cister. *tit. testis.* §. 2. Panormit. *in cap. 1. num. 2. de testibus cogendis.* Idem tradit Miranda *tom. 1. ordin. iudic. quæst. 17. artic. 3. conclus. 6. §. sed limitanda.*

14. Cùm mulieres laicæ, etiam de iure Canonico admittantur in testes, quando aliter veritas haberi non potest, multò magis admittendæ sunt moniales contra alias moniales, cùm earum delicta non nisi per ipsas probari valeant. Et licèt ex dicto duarum fœminarum non possit quis condemnari, vt aliqui sentiunt, hoc tamen non videtur admittendum in monialibus, quæ sunt religiosæ timentes Deum, & ita duæ sufficienter probant, si aliàs omni exceptione maiores sint. Sed in hoc sint circunspecti, & prudenter interrogent iudices, *ibid. art. 3. & tom. 4. addit. Summæ, cap. 150. num. 3.* De quo Decius *in l. fœmina, n. 35. de regul. iur.* Maranta *de ordin. iudic. part. 4. num. 45.* Ad quod videantur Abbas *in cap. quoniam, de testibus,* Iulius Clarus *lib. 5. §. fin. quæst. 24. num. 2. 3. &* 4. Farinac. *de testibus, q. 59. à num. 1.* & post eos relatos Miranda *dict. quæst. 7. art. 3. conclus. 3. §. sed quantum,* vbi resoluit, fœminarum testimonium in criminalibus causis criminaliter intentatis non esse admittendum, sed tantùm in casu, quo veritas aliter haberi non potest, & in criminibus hæresis, læsæ maiestatis, & simoniæ, iuxta *cap. tanta, cap. per tuas, de simonia,* & glossam *in cap. cum P. Manconella, de accusat. & in cap. mulierem, verb. nec testis, 33. quæst. 5.* & in illis casibus, in quibus etiam admittuntur infames, & tunc tantùm admittuntur ad faciendam aliqualem præsumptionem, vel indicium ad torturam, & tandem ad defensionem reorum, & alicuius innocentiam probandam, ex Farinacio *vbi suprà, num. 4.*

15. Necessaria est licentia prælati, vt testificentur monachi, & moniales, si tamen de facto sine illa deponant, testimonium non vitiatur. Sed in causis criminalibus non possunt talem licentiam facere, nisi superiores habentes iurisdictionem quasi Episcopalem, sicut pro clericis non possunt, nisi Episcopi, aut eorum Vicarij Generales, ídque ad defensionem rei, & cum magna prudentia, & consilio facere debent, *ibidem artic. 4. & tom. 3. quæst. 71. artic. 1.* De quo Salzedo *in practic. crimin. cap. 98. num. 25.* Idem docet post Iulium Clarum *vbi suprà, num. 8. & 9.* Miranda *dicto artic. 3. conclus. 6. §. sed deueniendo, in fine.*

16. Sicut laico non permittitur ferre testimonium contra

clericum,*cap.de catero,de accusat.cap.1.& per plures 2.quæst.7.* ita nec contra monachum, nisi delictum esset commissum in loco, in quo non essent alij clerici: nam tunc adhiberi possunt testes sæculares bonæ, & integræ famæ, habita prius prudenti consideratione qualitatis clerici delinquentis,& an sit aliàs inuisus, aut gratus oppidanis illius loci,& pensata qualitate delicti patrati,& conditione testium. In casu verò, quo laici admittantur in testes contra clericos, vel monachos, non admittuntur,nisi ad iudicium faciendum,vt saltem subiiciantur torturæ, vel quando agitur de crimine ciuiliter per viam exceptionis ad repellendum eos à testimonio, vel ad puniendum delictum non pœna ordinaria, sed priuatione tantummodo officij,vel beneficij.Et aduertant prælati Regulares,quòd non eodem modo repellendi sunt laici à testimonio contra monachos in causa criminali, sicut repelluntur contra clericos testificantes,cùm monachi non sint laicis ita inuisi, sicut clerici sæculares,*ibidem art.5*.De quo Abb.*in cap. super his, col.2. in fine de accusat. & in cap.de catero, de testibus*,Marant. *de ordin.iudic. 4.p.num.*48.Iul. Clar.*in Pract.crim.§ fin.quæst.24. num.* 10.19. *&* 20. Quando, & in quibus casibus laici admittendi sint ad ferendum testimonium contra clericos,vel monachos, consule post Iulium Clarum *citato loco.* Farinac. *de testibus, quæst.61. opposit.13.à num. 98.* & Panorm.*in dict.cap. de catero*, & eis & multis relatis latè tradit Miranda *dict. art.3. concl.6.§.sed Panormitanus.*

17. Cùm veritas non possit haberi à suspecto, & inuito,nisi per torturam,iudici licet testem ad id torquere,potest enim inquirere de omnibus, sine quibus causa commodè expediri non potest. Testi autem torquendo non est danda copia indiciorum, & progressus, huiusmodi enim tortura, vt plurimum fit super inquisitione generali ad indagandam veritatem, cuius quidem non datur copia parti, nec testibus, vt obseruat consuetudo, *tom.2.quæst.11.art.1.& 2.* De quo Bart.*in l.vnus,§.iudex,n.11. ff.de quæst.*Clar.*vbi suprà,quæst.25.num.1.& seqq.* Ad quod vide etiam Farinac.*de testibus,quæst.79. à num.1.* & post eos Miranda *tom.1.ordin.iudic. quæst.18. art.12.* Bossius *tit.de tortura testium,num.3.* qui agunt de casibus, in quibus testes torqueri possunt,& faciunt tradita ab ipso Mirand. *d.q.17.concl.9.art.3. & q.16.art.4.& 5.*

18. Infamis testificans nunquam probat, nisi cum tortura, quæ purgat eius defectum, vt tenet DD.communis. Item testis crimine notatus non admittitur sine tortura, etiam si non sit vilis persona, sicut etiam non admittitur sine iuramento. At

verò

verò vilis persona testificans in causa criminali probat contra reum sine tortura, iuxta communem, licèt aliqui oppositum sentiant, quod relinquitur arbitrio boni iudicis, in omni tamen euentu nunquam adhibetur tanta fides huiusmodi testibus, sicut aliis *ibid.art.3.* De quo Iulius Clar. *in Pract. Crimin.* §. *fin. quæst.24. num.13.* Simancas *de Hæreticis cap.62. num.6.* Vide etiam Farinac. *suprà quæst.56.à num.50. vsque 57.* & post eum Abbatem *in cap.testimonium, de testibus in 6.* & Felin. *ibi verb. nisi in subsidium num.12.* tradit Miranda *dicta quæst.17.art.3. concl.2.§. aduertendum*, vbi idem resoluit de infami infamia facti, & quantum ad criminosum, tradit idem *d.art.3. concl.7.§. tertio limitanda,* post Farinac. *suprà à num.161.* & Iulium Clarum *dict.quæst.24.num.19.*

19. Testes delicto interessentes, & dicentes neminem vidisse, aut coguouisse tanquam suspecti de veritate occultanda torqueri possunt, *l.ex libero ff. de quæstionibus*, an autem omnes, qui interfuerunt, vel duo tantùm, aut tres torqueri debeant, relinquitur arbitrio boni iudicis. In torquendis autem religiosis prælati non ostendant se crudeles, non enim est in vsu apud Religiones aliud tormentum, nisi flagellatio, & panis, ac aquæ ieiunium, alia verò (absit) quòd admittantur ob reuerentiam clericatus, & habitus Regularis, *ibid.art.4.* Idem post DD. communiter, & præcipuè Anton. Gomez *tom.3. variar.cap.13.num. 29.* resoluit Miranda *dicta quæst.17.art.12.*

20. In causis criminalibus testes debent esse idonei, & probationes luce meridiana clariores. Licèt verò duo, vel tres contestes, & omni exceptione maiores sufficiant ex iure: ad damnationem tamen aliquorum maior numerus requiritur, quales sunt Cardinales, nam pro Episcopis Cadinalibus condemnandis septuaginta duo testes debent deponere, pro presbyteris quadraginta quatuor, pro diaconis 27. pro subdiaconis vero, & aliis inferioribus Cardinalibus viginti quatuor, contra quoscunque verò alios inferioris gradus clericos, etiam Episcopos, vel prælatos Regulares sufficit testimonium septem, vt expresse definitur *cap. præsul.2. quæst.4.* quoad alios verò duorum, vel trium. Vnde non debent condemnari ad pœnam ordinariam huiusmodi prælati ex dicto duorum tantùm, nisi causa, & circunstantia facti, & personæ aliud postularent, *tom.2. quæst.12.art.1.* De qno Abbas *cap. cùm esses, de testib.* Bart. *in l. omnes populi, de iurisd.omn.iud* Fortunius Garcia *de vltimo fine n.247.* Ad idem vide tradita à D.Th. 2.2. *quæst.70.* vbi expositores *art.2.* Soto *l.5. de iust.quæst.7. art.2.* Anton. Gomez *tom. 3. variar. de delictis cap. 12. num.9.* Iulio Claro *lib. 5. §.fin.*

quæst.

quæst.66.num.3. Paz *1.part.tom.1.sua praxis in 8.temp.num.5.* Farinac.*de testibus quæst. 63.à num.* 232. & post eos Miranda *dict.quæst.17.art.2.concl.1.*

21. Licèt in his, quæ solent clam fieri, & suapte natura difficulter probari possunt, sufficiant leuiores probationes, & quæ aliàs non censentur sufficientes: at in causis criminalibus semper requiruntur duo testes omni exceptione maiores, & non inhabiles, excepta causa hæresis etiam clandestinæ, in qua admittuntur inhabiles, vt sunt participes, & excommunicati. Vnde in delictis occultè commissis non admittuntur domestici, nisi ad faciendum indicium, exceptis criminibus Regularium, quæ ab extraneis commodè probari non possunt. In delictis tamen occultis, quæ sunt difficilis probationis indicia probabilia, & vrgentes præsumptiones habentur pro sufficienti probatione secundùm aliquos, non tamen ad pœnam ordinariam imponendam, *ibid.art.2.* De quo Barbosa *in l.2. in princip.n.80. ff.solut.matrimonio.* Mascard.*de probat.3.part. consil.124.n.8. & consil.122.n.26.* Ad idem faciunt tradita à DD.*n. præcedenti* relatis, & Miranda *dict. art.2.concl.1.* & quod in causis criminalibus testes debeant esse omni exceptione maiores, tradit *dict. quæst.17.art.7.concl.7.* De quo Bald.*in l.final.n.5. C.de probat.* quæ sint delicta difficilis probationis, ostendit ex Farinac.*tom. 3.quæst.37.à n.150.* Miranda *tom.2.ordin.iudic. quæst.26.art.4. concl.5.* & dicit intelligi debere, proditiones, & tractatus omnes, qui secretò fiunt, delicta in nocte, seu aliàs clam commissa, furta, adulteria, simonia, sodomia, venenum, falsa moneta, partus suppositio, & his similia, de quibus agit idem Farinac.*in tit.de reo confesso, & conuicto quæst.86 num.35.* vbi tradit, an, & quando in huiusmodi delictis occultis, & difficilis probationis admittatur præsumptiua probatio, & possit procedi ad torturam, etiam cum indiciis minoribus, ac leuioribus.

22. Semel malus, etiam nunc præsumitur malus in eodem genere mali, vel illi simili, ex regula, *semel malus lib.6.* & hoc respectu futurorum, nam respectu præsentis præsumptio facit tantùm suspicionem. Verum est tamen, quòd malus in vno habet contra se non modicam præsumptionem, quòd sit malus in aliis propter connexionem, quam habent vitia inter se, nisi quando quis se abstinet ab illo, vel alio delicto per aliquod tempus, in crimine non perseuerans, vt constat ex *cap. testimonium, de testibus,* saltem per triennium magnam agendo pœnitentiam, putà quia ingreditur religionem, vel nisi delictum sit, quod per naturam, vel ætatem alteratur, vt si iuuenis fuit libidinosus, non præsumitur idem in sene. *ibidem artic.3.* De

quo

quo Alciat. *de præsumpt. regula 2. præsumpt. 7. num. 2. & 3.* Idem ferè post Abbatem *in dicto cap. testimonium, numer.* 8. & 12. Felin. *numer.* 24. & 31. Speculatorem *titul. de teste*, §. 1. *num.* 24. Farinac. *de testibus quæst.* 61. *num.* 38. & 140. Iulium Clarum *lib.* 5. §. *fin. quæst.* 53 *num.* 2. & 20. tradit Miranda *dicta quæst.* 17. *artic.* 3. *conclus.* 7. §. *non etiam*, vbi resoluit, quòd etiam in causa ciuili emendatio non præsumitur, nisi probetur, quando crimen fuit manifestum, imò, & quando fuit occultum, cùm non ita sit occultum, quin probari non possit in iudicio. Vnde qui probauit crimen, iam fundatam habet intentionem suam ad repellendum testem, *cap. super eo, el primero, de testibus*, & sic qui se excusando dixerit, se esse emendatum, debet illud probare iuxta *l.* 2. *ff. de probat.* Quapropter emendatus de crimine non remanet omninò integer, nec restituitur pristinæ præsumptioni naturæ, qua quilibet præsumitur bonus, iuxta regulam *capit. final de præsumption.* quin verò in causis arduis semper remanet præsumptio contra ipsum, ex *dicto capit. testimonium*, vbi emendatus de crimine licèt præsumatur idoneus in causa ciuili, non tamen præsumitur talis in criminali. Additque ex Panormitano *vbi suprà*, per hoc limitandum esse *cap. ferrum, distinct.* 50. vbi dicitur, quòd post peractam pœnitentiam non despici debet in aliquo quod fuit, quia iam incipit esse quod non fuit, ac proinde talis adhuc non præsumitur bonus, quoadusque admittatur ad actus legitimos, & publicos. Qualiter autem emendatio sit probanda, concludit per triennalem laudabilem vitam id probari debere, ex mente plurimorum DD. apud Farinac. *vbi suprà n.* 140. quod maximè concordat cum resolutis suprà ex nostro Auctore.

23. Testes debent esse omni exceptione maiores, id est qui nulla legitima exceptione reiici possint, *capit.* 1. *de testibus, cap. forus, de verborum significat. capit.* 1. *de consanguinit. & affinit.* .3 *ff. de testibus.* Semper autem maior fides adhibenda est testi fauenti reo, nisi pro actore faciens aliqua magna dignitate, auctoritate, vel probitate eluceat. Examinandi autem sunt accuratè, interrogando eos per has circunstantias: *Quis, cui, cur, quomodo, quando, vbi, quibus auxiliis, & sociis*: quòd si nimis promptè respondeant, signum est conuentionis inter se ad testimonium ferendum; si verò sint nimis perplexi, conscientia deterreri non paruum indicium est, *ibidem artic.* 4. De quo Panormitan. *in cap.* 1. *de testibus, & in cap.* 1. *de consanguin. & affinitat.* Soto *lib.* 5. *de iustitia quæst.* 7. *articul.* 3. Ad idem vide Panormitan. *in dicto capit.* 1. *de testibus, & dicto capit.* 1.

de

de consanguinitat. & affinitat. Farinac. *de testibus quæst.* 62. *à numer.* 1. *vsque ad* 27. & post eos Miranda *dicto articul.* 2. *conclus.* 2. vbi ad finem addit, quòd testimonium testis legitimi, & omni exceptione maioris, auctoritatem præbet testimonio minus idonei testis, dummodo inter se concordent, idque probat ex mente Baldi, & Iasonis cum Paz *in praxi* 1. *part. tom.* 2. *in* 9. *tempore numer.* 4. & 5. & Farinac. *suprà à numer.* 328. De testibus etiam habilibus agit idem Miranda *dict. quæst.* 17. *art.* 7. & quomodò sint examinandi testes, tradit *quæst.* 18. *art.* 1.

24. Priuata scriptura epistolæ, qua quis fatetur suum delictum, sufficit ad plenam probationem, dummodo in iudicio à reo scriptore recognoscatur. Quæ pro recognita habenda est secundùm aliquos, quando ipse reus contumaciter renuit respondere, vel recusat comparere post citationem. Negans verò epistolam à se scriptam, deficientibus testibus ad id probandum, compellendus est à iudice ad scribendum manu propria, vel ad probandam aliam scripturam, manu sua scriptam, vt ex comparatione litterarum facienda per peritos in arte scribendi, & iuramento adstrictos possit fieri recognitio, quæ tamen comparatio tantùm inducit semiplenam probationem, in cuius supplementum iuramentum reo deferri debet ad instantiam actoris, *ibidem artic.* 5. De quo Couarruuias 2. *variarum capitul.* 21. *numero* 4. & *Practic. quæst. capit.* 26. *num.* 6. Paz *in pract. crimin.* 4. *part. tom.* 1. *cap.* 1. *à num.* 25. *vsque ad* 32.

25. Accusator non valet pro teste in iudicio contra accusatum, vt satis colligitur ex *capit. forus*, §. *in omni negotio, de verbor. signific.* & *ex cap. suspectos*, 3. *quæst.* 6 & aliis iuribus: at denunciator benè valet in denuntiatione, reo priùs fraternaliter correcto, *ibidem artic.* 6. De quo Soto *de tegen. secret. memb.* 2. *quæst.* 4. *pag.* 41 *col.* 2. & *de iustitia lib.* 5. *quæstion.* 6. *art.* 2. *conclus.* 4. Simancas *de Cathol. Institut. num.* 5. Nauar. *in rubrica de iudiciis num.* 91. *in fine.* Idem post Speculatorem *titul. de test.* §. 5. *num.* 89. Farinac. *de testibus quæst.* 60. *à num.* 64. tradit Miranda *dict. quæst*, 16. *art.* 3. *concl.* 11. *ad finem.*

26. In causis arduis testes necessario sunt inquirendi à iudice, & examinandi præsentialiter, vt expresse habetur *l.* 3. §. *Diuus ff. de testibus*, nec debet id scribis, seu notariis committi, vel secretariis, nisi sit impedimentum ex parte iudicis non potentis inquirere, quia magnis, & arduis negotiis est occupatus, & ex parte testium non valentium accedere ad præsentiam iudicis,

iudicis, iuxta *cap. siqui testium de testibus.* Quando verò id notario commissum fuerit, necesse est, quòd fiat in scriptis commissio, aliàs quidquid virtute illius actum fuerit, nullum reputabitur, nec illi est adhibenda fides, etiam apud Regulares, quorum consuetudo committendi hoc suis secretariis in causis magni momenti nec valet, nec est seruanda, *tom.2. quæst.13.art.1.& 5.* De quo Alexand. *cons.104.col.4.volum.5.* Gregor. Lopez 26. & 27. *tit.16.partita.3.* Bernard. Diaz *regula* 717.vbi Salzedo. Item docent post Bald. *in dicto c.si qui testium,de testibus,*vbi Inno. & Pan. & Felin *in c. cum causam, eodem tit.* Cou.*lib.2,variar.c.13. n.10.* Iul. Cla.*lib.5.§. final.q. 26.n.3.*Paz *in praxi tom.1.part.1.in 8. temp.à n.98.* Farinac. *de testibus quæst.77. à num.71.* vbi ex professo tractat,an testes in criminalibus examinandi sint necessariò à iudicibus, & in quibus casibus id ipsum sit concedendum, vel denegandum notariis, ad quod specialiter tradit multa notatu digna *ibidem à num.126. & à num. 175. cum sequentib.* videnda etiam sunt tradita non minus doctè, quàm eruditè, ac piè à Segura de Aualos *in directorio iudicum Eccles. part. cap. 2. num.17.* vbi multum deplorat, & lamentatur deprauatam, ac detestabilem consuetudinem introductam in Ecclesiasticis iudiciis, vt in clericorum criminibus testium examen committatur in magnum Sacerdotum dedecus, ac iustitiæ detrimentum quibusdam sæcularibus,qui vulgò decuntur receptores(seu potiùs criminum,& pecuniarium receptores) vt vocat iste Doctor qui addit,apud Lusitanos obseruari, vt quando testes non possunt examinari ab ipsis iudicibus clericorum Ecclesiasticis ob aliquod impedimentum, id committatur, vel iudici illius loci, in quo testes sunt examinandi, vel alicui parochiali presbytero,seu alio honesto,& litterato viro in dignitate aliqua constituto. quod optare se dicit Couar. *lib.2. variar. cap.13.num.10.*vt etiã fieret in iudicio sæculari.Ad quod consulendus etiam est Simancas *de Cathol.institut.tit.64.n.11.* vbi tradit,id omninò communiter obseruari in praxi in suo inquisitorum sancto tribunali vt examen testium coram ipsis Inqusitoribus fiat vel necessitate aliud exposcente, coram duobus religiosis, & discretis viris, quæ omnia referuntur à Miranda *dict. q. 18. art.6.*

27. Tam in iudicio ordinario, quàm extraordinario, seu summario requiritur assistentia notarij publici,seu tabellionis, qui acta scribat,vel eo deficiente duo testes idonei qui fideliter omnia conscribant,*cap.quoniam contra,de probat.*sententia verò sine hac solemnitate lata,aut non seruato ordine processus,nulla reputatur,vt communis tenet. Quod etiã habet locũ quando

procediturr

proceditur per viam inquisitionis, At fit inter Regulares, *ibid. art.* 2. De quo Glossa *in dict. c. quoniam contra, de probat.* Ripa *in rubrica extrà de iudiciis num.* 54. vbi Decius *lect.* 1. *num.* 7. Ad quod vide Miranda *tomo.* 1. *ordin. iudic. quæst.* 1. *art. conclus.* 3. vbi docet, notarium, seu tabellionem non esse de substantialibus iudicij, sed tantùm de solemnitate iuris, & *tomo* 2. *in pract. Canonica, & Regul. quæst.* 2. *art.* 8.

28. Consuetudo autem Religionum, qua prælati in visitationibus interrogant testes, & eorum dicta propria manu scribunt, non adhibito notario, seu secretario, ex duobus potest saluari. Primò, quòd Frates suo iuri renunciare videntur per votum obedientiæ, respectu cuius in multis tali iuri renunciare censentur. Secundò, quòd inter Regulares, vt in plurimum de causis minimis, & ad correctionem agitur, in quibus *cap. quoniam contra de probat.* locum non habet, in his enim simplici iudicis assertioni sine scriptura standum est, vt tenet communis *ibid. art.* 3. De quo Abb. *in dict. cap. quoniam contra. num.* 3. Imola *num.* 15. Felin. *num.* 1.

Ad quod vide Miranda *dict. quæst.* 2. *artic.* 8. vbi agens de illa consuetudine Regularium non vtendi notario, seu secretario in inquisitionibus generalibus, seu visitationibus Conuentuum, docet in illis non habere locum *dictum cap. quoniam contra*, quia nec est iudicium ordinarium, nec extraordinarium, sed præparatorium ad iudicium communiter nuncupari, vt illam vocant Bart. & Doctores communiter in *l. vltima, ff. de quæstionib.* & Bald. in *l. ea quidem C. de accusationib.* Alexand. *lib.* 2. *consil.* 183. Decius *in rubrica de iudiciis num.* 35. Speculator *lib.* 3. *tractatu de inquisitione* §. *ad inquisitionem*, idque expresè tenere Paz *in praxi* 1. *p. in princip. annotat.* 1. *num.* ... & 12. ac proinde non posse non multum mirari, addit idem doctissimus Pater, quod noster Auctor non aduerterit ex communi Iurisperitorum sententia haud quaquam talem inquisitionem generalem esse, nec nominari posse iudicium ordinarium, nec extraordinarium.

Expouitur & defenditur doctrina Auctoris ex eius mente.

Sed his facillimo negotio satisfit, quia Auctor *in dict. art.* 2. *num. præcedenti citato*, videtur agere de inquisitione particulari in qua, etiam inter Regulares dicit procedere *dictum cap. quoniam contra*, vt tenet glossa ibi communiter recepta, quia est iudicium extraordinarium, quod est illud in quo proceditur non seruatis iuris apicibus, sed summariè, & de plano, sicut fit inter Regulares, vt post Ripam *de rubric. de iudiciis, num.* 54. & Decium, *ibi lect.* 1. *numero* 7. multis id comprobantem, concludit ipse Auctor *in fine dict. art.* 2. At in hoc art. 3.

vt con

vt conijci potest, agit de inquisitione generali, in qua proceditur ad correctionem magis, quàm ad vindictam, & de causis exiguis, & minimis, in quibus sine scriptura standum esse simplici iudicis assertioni, & non procedere dictam decretalem, docent Abbas *ibid. num.*3. Imola *num.*15. Felin. *num.* 1. Beroi. *n.*21. & dicit communem Parisius *num.* 14. Ferrer. *num.* 6. & in hoc sensu non diffiteor talem Inquisitionem Generalem nequaquam esse, nec nominari posse iudicium ordinarium, vel extraordinarium, vt ipse præcitatus P. Miranda benè probat, nec in eo procedere dictum *cap. quoniam contra*, quia in ea non procedit prælatus vt iudex, sed tantummodo vt pater, vt instruatur, & informetur de statu Religionis, & modo viuendi Religiosorum, & Regularis disciplinæ obseruantia. Vnde quando inquirunt de aliqua persona particulari infamata, seu indiciata de aliquo crimine, vtuntur dicto notario, seu secretario, si proceditur per viam accusationis ad vindictam, quod Auctor non negat, imò id expresse firmat *dict. articul.* 2.

29. In causis criminalibus nunquam testis potest deponere in scriptis, etiam si legat scriptum, sed necessariò debet testificari viua voce, iuxta formam *cap. testes*, 3. *q.* 9. etiam apud Regulares, & in visitatione generali Conuentuum. Idem dicendum est in causis ciuilibus magnæ qantitatis, aut qualitatis. Vnde si sint parui momenti benè valet dictum in scriptis, maximè vbi talis viget consuetudo, *ibid. art.*4. De quo Couar. 2. *variar. cap.*13. *num.* 6. *&* 11.

Idem post Baldum *in l. iurisiurandi*, *num.*3. & Salicet. *ibi, n.* 8. & Farinac. *de testibus*, *quæst.* 80. *à num.* 27. docet Miranda *dict. quæst.*19. *art.* vbi dicit, quòd modica, seu prorsus nulla fides adhiberi debet chartulis, quæ iudicibus, & prælatis mitti solent à nonnullis à iudicio absentibus pro veritate facienda super re, seu causa aliqua, vbi etiam ponit aliquas limitationes huius regulæ generalis, vt de muto ex accidenti, & similibus.

30. Quando in inquisitione deducta est qualitas temporis, & loci, debet respondere testis contenta in inquisitione esse vera, vel vidisse fieri delictum loco, & tempore, de quibus in illa, & aliter non sufficit *ibid. art.* 6. De quo Bart. *in l.* 1. *ff. de aleator. & in l. abeo. ff. de supellect. legat.* Aretin. *in l. serui electi* §. 1. *ff. de legat.* Idem post Farinacium *de testibus*, *quæst.* 64. *à num.* 92. *vsque* 111. docet Miranda *dict. quæst.*17. *artic.*8. *concl.*4 §. *hic solet*, vbi resoluit, quòd quando locus, & tempus non sunt de substantia rei, de qua agitur, testes non deponentes de loco,

& tempore benè probant, secus quando ea sunt de substantia actus probandi, tunc enim sine loco, & tempore deponentes nil probant. De quo etiam Mascard. *de probat. concl.* 994. *num.* 2. Vide *suprà hac resolut. num.* 6.

31. Testis legitimè interrogatus à iudice competente tenetur dicere veritatem, nisi delictum sit occultum, nulla præcedente infamia. Hoc tamen est limitandũ in casu, quo ex non manifestatione veritatis graue Reipublicæ, aut tertio alicui præiudicium oriretur excedens multum damnum infamiæ, quod reo sequitur, *ibid. art.* 7. De quo Nauarr. *in Manuali, cap.* 25. *num.* 43.

Idem post D. Thom. 2. 2. *quæst.* 70. *art.* 1. vbi Arag. Bañez, & Salon, Soto, *lib.* 5. *de iust. q.* 7. *art.* 1. *& de teg. secreto memb.* 2. *quæst.* 7. *dub.* 3. & cum communi Theologorum docet Miranda *tom.* 1. *Ord. iudic. quæst.* 16. *art.* 1.

32. Iudex debet sumere iuramentum à testibus, aliàs non valebit eorum dictum, *l. testium, C. de testibus, l. iurisiurandi, eodem titul. cap. si testes versi. iurisiurandi*, 4. *quæst.* 3. & ibi glos. *cap. de testibus. cap. nuper. de testibus.* Præcipere autem subditis sub obedientia, vel in virtute Spiritus sancti, vt fit apud nos Minores, & alios Regulares, non est in virtute iuramentum sumere, nec consuetudo super hoc videtur bona, vtpotè iuri contraria, & in præiudicium boni commmunis, *ibid. art.* 8. De quo Syluest. *verb. testis, num.* 6. *in fine.* Sed de hoc se retractat Auctor, vt videre est *retract.* 10. Ad quod vide Miranda *tom.* 1. *Ordin. iudic. quæst.* 18. *art.* 4. Panormit. *in dict. cap. nuper de testibus*, Farin. *quæst.* 24. *de testibus à num.* 1. *vsque* 19. Paz *in praxi* 1. *tom. p.* 1. *in* 8. *tempore, num.* 106. & Miranda *sup. art.* 2. *&* 3.

33. In dubio non præsumitur testem ignoranter deposuisse falsum propter iuramentum ei delatum, nec admittitur excusatio ignorantiæ, vt in rustico præsumitur, nisi sit magnæ probitatis, & bonæ æstimationis vir, quod arbitrio iudicis relinquitur, *tom.* 2. *quæst.* 14. *art.* 1. De quo Alexand. *rubric. de iur. iurand. colum. penult.* Angelus *in l. plaga, C. ad l. Falcidiam.*

Ad quod vide Farinacium 5. *quæst.* 67. *de testibus à num.* 57. *vsque* 77. & Miranda *sup. quæstio.* 17. *art.* 8. *concl.* 12.

34. In causis criminalibus testes falsi sunt puniendi pœna talionis, & in causa hæresis tradendi sunt brachio sæculari, ex quodam indulto Leonis X. directo Cardinali Adriano Generali Inquisitori Hispaniæ, & hoc, etiam si eorum dictum non valeat ob defectum aliquem, puta, quia non est eis delatum iuramentum. Sed semper super hoc agendo pensanda est perso-

narum,

narum, & delicti qualitas ad augendam, vel minuendam pœnam, acriúsque debent puniri tales falsi testes, quàm solet puniri delictum, super quo falsò fuit depositum, *ibid. art. 2.* De quo Couar. *in capit. quamuis pactum, 1. part. §7. num. 6.* Anton. Gomez *in l. 43. Taur.* Simancas *de institut. Catholic. titul. 64. num. 24.*

De pœna falsi testis vide Farinac. *de testibus, quæstion. 67. à num. 1. vsque 57. & num. 77. vsque ad 235. & quæst. 16. à num. 1. & quæstion. 81. num. 3.* Segura de Aualos *in suo direct. Eccles. iudic. 2. p. cap. 2. à num. 14.* Couar. *lib. 2. variarum cap. 9. num. 1.* Iulius Clarus *lib. 5. sent. quæst. 12. num. 10.* quos refert agendo de pœna talionis Miranda *ordin. iudic. tom. 1. quæst. 13. art. 9. conclus. 5.*

35. In quibuscunque criminibus, excepta hæresi, regulariter nomina testium, & eorum dicta sunt reo propalanda, vt ex refutatione eorum se possit defendere, id enim iuri naturali congruum est. Quod etiam apud Regulares habet locum, & in causis grauibus fieri statutum est in nostra Religione Minorum, *tom. 2. quæst. 15. art. 1.* De quo Simancas *vbi suprà nu. 29.* Salzedo *in pract. crimin. cap. 128. littera D. pag* 439. & in causis nobilitatis, & exemptionis, tradunt Couar. *lib. 2. variar. cap. 13. n. 10.* Azeuedo *lib. 3. noua compilat. tit. 6. lib. 28. n. 2.*

An testium publicatio sit de iure naturali, & de essentia, & substantia iudicij, affirmat Panormit. *in cap. olim, & cap. qualiter, & quando el 2. de accusat.* contra Hostiensem, & tradit Miranda *suprà quæst. 14. art. 2. concl. 6.* Idem tenet Segura de Aualos *in director. p. 2. cap. 14. à n. 2.* oppositum tenent multi, quos refert Paz *in praxi tom. 1. p. 1. in 8. tempor. à num. 134.* Quòd testium publicatio in criminalibus, loquendo de iudicio ordinario sæculari, vel Ecclesiastico, sit de substantia iudicij, eiúsque omissionem reddere processum nullum, maximè si à partibus petatur, est communis omnium ferè DD. & eam tenet expresè Iulius Clarus *lib. 5. senten. § fin. quæst. 49. num. 1. & sequentib. & quæst. 62. num. 1.* De quo etiam videndi sunt Paz *vbi supra à num. 135.* Farinac. *tom. 2. de testibus quæst. 75. num. 5.* quos refert ad idem Miranda *tom. 2. ordin. iudic quæst. 23. art. 1. cōcl. 1.* vbi *concl. 2.* tradit, in iudicio extraordinario, & summario, etiam in causis criminalibus testium publicationem non esse de substantia iudicij, vt in causis Inquisitionis, & Religiosorum, ad quod citat *cap. vltimum, de hæretic. lib. 6.* & Simancas *de Catholic. instit. tit. 64. num. 26. & 27.*

36. Licitum est opponere aliquid, quod sit verum contra testes. Causæ autem solitæ apponi, & quæ præcipuè

 reputan

reputantur, sunt, conspirationes, & inimicitiæ capitales. *l.3. ff. de testibus, l.1. §. præterea, ff. de quæstionib. cap. repellantur, cap. meminimus, cap. cùm oporteat, de accusatio.* quæ etiam opponi possunt in causa fidei. Capitalis verò inimicitia ex pluribus causis oritur. Primò ex eo, quòd quis occidit consanguineum alterius, vel ad id dedit operam. Secundò ex eo, quòd minatus est occidere, potens id facere, aut solitus minas exequi, ex glossa *in l. licet, §. capitalis, ff. de receptis arbitris.* DD. *in l.1. C. vnde vi* Tertiò ex eo, quod quis aliquem accusauit de crimine, ex quo graue damnum reo poterat obuenisse, ex Glossa *in l.3. §. capitales, ff. de receptis arbit.* Quartò, quando deposuit in criminali causa contra reum, *cap. cùm P. Mancopella,* vbi Anan. & DD. *de accusat.* Quintò, si eum aliquando in vinculis detinuit. Sextò, ex iniuriarum prolatione, vel ex verbis improperij, iuxta *c. veniens,* vbi Bald. & DD. *de iure iurando,* in quo considerare debet iudex personas, inter quas prolata sunt conuitia. Septimò, quando quis mouet alteri quæstionem status, videlicet esse plebeium, aut ex genere maculato §. *item is,* vbi glossa, *Instit. de accusat. & §. inimicitia. §. si capitales, Instit. de excusat. tutor.* Octauò si mouet quæstionem de prælatione obtenta, & iam confirmata, sicut etiam de omnibus, vel de aliqua magna parte bonorum, ex *l.22. tit.16. partit.3.* Nonò ex eo, quòd quis corporalem iniuriam modo inhonesto intulit, vt si pugno, alapa, fustibus, vel arundine percutit, vel in facie turpiter vulnerauit, vt argum. §. 2. *Instit. de iniuriis,* probant DD. Decimò ex eo, quòd dudum fuerunt inimici, si recenter sunt reconciliati *cap. accusatores, el primer. 3. quæst. 5. l. in ipsius. C. familiæ herciscundæ,* vbi Bald. Vndecimò si ab inimico capitali illius descẽdit, *l. athletæ, §. dat remissionem, ff. de suspectis tutoribus,* quod extenditur ad collaterales vsque ad quartum gradum, argument. *l. lex Cornelia §.1. ff. de iniur. & cap.1. 3. quæst. 5.* & idem si contraxit inimicitiam cum aliquo de tali familia, præsumitur omnes de illa esse inimicos illius vsque ad quartum gradum. Duodecimò, si cũ inimicis rei commorantur, vel cum aliquo eorum magna sunt amicitia coniuncti, vel est contracta parentela (vt nostri loquũtur) seu confœderatio cum inimico capitali ipsius, vel contraxerunt inimicitiam cum amicis ipsius, vt colligitur ex *cap. accusatoribus. 3. quæst. 5.* vbi Geminianus. Vltimò, si sunt de aliqua familia, seu factione contraria, argument. *dicti cap. accusatoribus.* Sed in hoc multo iudicio opus est, nam in religiosis talis suspicio sinistra cessat, ex eo, quòd quotidie celebrant, & inter se communicant. Quomodo autem circa hoc se debeat gerere iudex, & quando cesset inimicitia, vide apud Doctores mox citandos,

citandos, *tom.1 quæst.*15.*art.*1.*&* 2. De quo Socin. in *dict. cap. repellantur num.*14. vbi Felin. *num.*3. Bald. *in cap. veniens, ad finem, de iureiurand* Bart. *in l. filius familias, num. 6 ff. de probat. & in l. in quæst. ff. ad l. Iuliam, & in l.*1. *ff. quibus vt indignis, & in l.*2. *§. cùm quis ff. de quæstion.* Gomez *lib.*3. *variar. cap.* 12. *nu.*14. *§. quod etiam extende, & §. & in tantum hoc est verum.* Peña 3. *part. Director. Inquisit. comment.*117. *pag.*610. *col.*1. *in fine.* Ad quod etiam vide tradita à Iulio Claro *lib.*5. *§. fi. quæst.* 24. *à num.*5. Farinac. *de testibus q.*53. *num.*3 *& sequentibus. & à num.*36. *vsque in finem, & quæst.* 54. *à num.*1. *& à num.*84. *& à num.*145. *& à num.* 210. *& quæst.*60. *à num.*1. vbi tandem agit, an quis possit esse testis in sua propria causa, & post eos Miranda *dicta q.*17. *art.*3. *concl.*5. *§. his de amicitia, in tom.*1. *ordin. iudiciar.*

37. Qui opponit testi veritatem non peccat, potéstque licitè illi opponere crimen secretum, ratione cuius eius testimonium inualidatur, dummodo reus iustè se defendat, & reuelatio criminis sit necessaria ad sui purgationem, & non ad euadendam leuem infamiam, & pœnam, sed ad magnam, & proportionatam infamiæ secutæ ex tali manifestatione. Rationabilius autem poterit secretũ crimen testis propalari, si is sponte ad iurandum accedit, quàm si à iudice ad id adstringeretur, opponens verò testi falsum, grauiter peccat, etiam si reus iustè se defendat, *ibid. art.*3. De quo D. Thom. 2.2. *quæst.*70. *art.*3. vbi Aragon, Soto *lib.*5. *de iustitia quæst.*7. *art.*3. *& lib.*1. *quæst.*1. *art.*8. Cordub. *lib.*1. *q.*28. *dub.*1. Nauarra *lib.*2. *de testibus cap.* 3. *num.*349. Idem docent Portel *verbo testis, num.*30. *& in addit. ad dubia num.*3. vbi addit cum Sayro *lib.*12. *Clauis Regiæ cap.*19. *num.*27. idem esse dicendum, etiam si testis iam tulisset testimonium, & Miranda *tom.*2. *ordin. iudic. quæstion.* 24. *artic.*1.

38. An autem teneatur quis seruare secretum quod promisit ante litem seruaturum sub iuramento? Affirmat Auctor *in ordine iudic. cap.*7. *num.*10. quia, inquit, iuramentum est in detrimentum partis læsæ. Vnde Portel *in addit ad dubia, dicto verbo, testis n.*4. resoluit cum communi, quòd si ea promissio iurata facta est reo, & crimen sit secretum, non dependens à futuro, nec contra bonum commune, seu publicum, nec in præiudicium tertij tenetur promittens futura secretum, & iuramentum: secus si crimen sit pendens à futuro, vel contra publicum bonum, vel contra proximum. Quia in hoc casu concurrunt duo præcepta naturalia; vnum fortius, quale est obuiare malo, & damno Reipublicæ, vel proximi innocentis: & alterum

rum minus forte quod est promissio facta alteri cum iuramento: quibus simul concurrentibus fortius seruari debet.

Resolvtio XLIII.

De Carcere Reorum.

1. Carcer non fuit inuentus ad pœnam, sed ad custodiam, *l. 1. C. de custod. reorum.* de iure verò Canonico ad correctionem magis, quàm ad vindictam datur. Carceris inuentor, vt referunt, fuit Tarquinus superbus, contra clericos verò primus adinuenit carcerem Eugenius II. Papa, imò, & antiquiore tempore vsum carceris inualuisse, constat ex sacra pagina, qua narratur *Genesis* 39. Ioseph venditum in Ægyptum carceri mancipatum esse, *tom. 2. quæst. 16. art. 1. & 2.* De quo vide Paz *in praxi tom. 1. part. 5. cap. 3. §. 2.* Anton. Gomez *tom. 3. var. cap. 9. n. 8.* Segura de Aualos *in Director. 2. part. 13.* Iulius Clarus *lib. 5. sent. §. fin. quæst. 46. num. 6. & 7.* Farinac. *1. p. tom. 1. lib. 2. quæst. 27. num. 98.*

2. Carcer talis esse debet, vt in eo custodiantur incarcerati, & non pereant tetro, & obscuro loco inclusi. Apud Regulares tamen, cùm carcer ad afflictionem corporis etiam ordinetur, maiori, & obscuriori clausura possunt detineri delinquentes si præcipuè quando crimen est graue, & sola carceris pæna puniri intenditur, *ibid. art. 3.* De quo Gomez *c. 9. de delict. n. 6. in fine.* Iulius Clar. *in pract. crim. §. fin. quæst. 46. in principio.*

Religiosi, sicut nec clerici sæculares, non sunt incarcerandi sine præuia informatione delicti, & nisi duo, aut tres testes contestes deponãt contra eos, præcedente diligenti examine ipsorum, & maximo consilio in captura, iuxta terminos *l. 2. C. de exhibendis reis*, (sicut fieri solet apud Inquisitores hæreticæ prauitatis, quando reus delatus insignis est auctoritatis, ad cuius capturam non proceditur, nisi consulto prius supremo Inquisitionis senatu, vt habetur *in instructione Inquisitoribus* præscripta) *ibid. art. 4.* De quo Ioan. Andreas *in cap. si clericus, de sentent. excommunic. lib. 7.* & infrà resolutione *de pœnis.*

Ad quod vide tradita ab Antonio Gomez *tom. 3. variar. cap. 9.* Bernard. Diaz, & eius Comment. Salzedo *in pract. crimin. cap. 120. à n. 1.* Paz *in praxi tom. 1. part. 5. cap. 3. §. 2. n. 2. & sequentibus.* Segura de Aualos *in Director. 2. part. cap. 13. num. 8.* Farinac. *vbi sup. n. 111.* & post eos Miranda *tom. 1. ordin. indic. quæst. 15. art. 3. conclus. 3.*

Reso

RESOLVTIO XLIV.

De Citatione, & interrogationibus reorum.

1. PRælatus supremus, qualis est generalis, potest priuare monachum ab officio prælationis, visitationis, aut procurationis absque vlla citatione; dummodo delictum commissum sit graue, & notorium; aut ex literis missiuis ab eo subscriptis constet, nullamque habere possit defensionem, ac inexcusabilis appareat, iuxta veriorem sententiam. Secus si omnia hæc non concurrerent, tunc enim, etiam in notorio crimine citationem requiri, verior, & probabilior opinio rationi, & iuri naturali adhærens affirmat. *tom.2. quæst.17. art.1.* De quo Felin. *in cum olim, col.7. & 9. & de re iudic.* Aretin. *consf.163. colum.8. glossa in cap. cum dilectis filiis, verbo dicenda, de purg. Canon.* Secuta ab Innocent. *in cap. tua, eodem tit.* & Speculat. *tit. de notorio crimine §.1. verf. scias.* Quòd citacio sit de iure naturali, habetur expresè *in Clement. pastoralis §. caterùm de re iudic. & in cap. Deus omnipotens 2. quæst.1.* & tradit post Speculat.3 *part. tit. de inquisit. §. fin. verbo, distinguo.* & Victorin. Manso *in pract. crimin. cap.7. num.5.* Miranda *sup. quæst.14. art.2. conclus.4.*

2. Citatio apud Regulares debet fieri iuxta antiquum stilum, & consuetudinem Religionis per litteras secretarij, Abbatis, Generalis, aut Prouincialis ab ipsis subscriptas reo dirigi solitas, & in eius manibus positas cum omnibus aliis circunstantiis, qtibus vocari, seu citari solet ipse reus, & in his, quæ spectant ad iudicij formam, & ordinem consuetudo seruetur. Vnde non est necessarium ad hoc, vt seruetur stilus Romanæ Curiæ *ibidem art.2.* De quo Bart. *in l. testium §. testis ff. de testib.* Bald. *in l.2. in principio C. quemadmodum testamenta aperiantur.* Ad quod faciunt tradita à Miranda *d. concl.4 ad finem.*

3. At quando proceditur per viam inquisitionis, valet processus factus, etiam nulla interueniente partis citatione, sed sententia erit nulla, si proferatur antequam citetur ad respondendum. Quod in Religionibus, in quibus per viam inquisitionis vt in plurimum proceditur obseruatur, *ib. art.3.* De quo Bald *in l. edita num.3. C de edendo, & in l. ea quidem 42. C. de legibus.* Iul. Clar *lib.5. § fin. quæst.5. verf poterit itaque iudex, & quæst 50. verf. item. quia processum fuisset.*

4. Roi interrogandi benignè ue, & humanè tractentur, nec

interrogentur de inutilibus, sed de facientibus duntaxat ad rem, neque interrumpi debent in principio confessionis. Sunt autem generaliter interrogandi, deinde paulatim ad speciem procedendum, nullam singularem delicti circunstantiam exprimendo, iuxta ordinem præscriptum *in l.* 1. §. *vt causa ff. de quæst.* cætera verò iudicis arbitrio committuntur, qui debet esse subtilis inuestigator, monente iuris consulto *in l. de minore* §. 1. *ff. de quæst*, ad minima, & singularia aliquando descendens, & de circunstantiis etiam remotis interrogans fingendo se velle facere, quod non vult, vt fecit Salomon fingens velle

3. Reg. 3. puerum diuidere, 3. *Reg.* 3. & refertur *in cap. afferte, de præsump.* ac denique debet attendere ad coniecturas verosimiles, quæ capiuntur ex qualitate facti, & conditione personarum *tom.* 2. *quæst.* 18 *art.* 1. De quo Bart. *in dict. l. de minore* §. 1. *ff. de quæst. & in l scriptura. C. de fide instrument.* vbi Salicet. Bald. *in l. Imperator* 1. *de statu hominum.*

5. Reus iuridicè interrogatus à iudice competente statim tenetur respondere, & ad veritatem aperiendam adstringendus est, nec danda est illi temporis dilatio ad deliberandum. Ita tenet consuetudo, & praxis, qua ante datas defensiones, & indiciorum copiam reus interrogari, & examinari solet. Iudices tamen timorati debent notario præcipere, vt testium depositiones absque eorum nominibus coram reo legat, vt inde videat quid contra eum probatum sit, & veritatem fateatur. Quod in causis Regularium, vbi secundùm æquitatem, seu de bono, & æquo procedunt, obseruare oportet, *ibid. art.* 2. De quo Bald. *in l. falsum num.* 1 *ff de acquirend. hered.* Iul. Clar. *l.* 2. *recep. sentent.* §. *fin q.* 45. *vers. sed quid*, Salzedo *in pract. crimin. c.* 126 *verb. copia indiciorum* Idem post D. Thom. 2. 2. *q.* 69. *ar.* 1. & 2 vbi Aragon, Bañez, & Salon, Soto *de secreto memb.* 2. & 7. *q.* 2 & latiùs *quæst.* 7. *conclus.* 1. & *lib.* 5. *de iustitia quæst.* 6. *art.* 2. *conclus.* 2. docet Miranda *tom.* 2. *ordin. iud. q.* 19. *art.* 7. *conclus.* 1. & *art.* 12. *per totum.*

6. Tunc verò dicetur iudex rectè procedere ad confessionem exigendam à reo, quando contra eum in accusatione extat vnus testis ocularis omni exceptione maior, aut vnum indicium, vel plura illi testi æquipollentia, vel etiam infamia. At in crimine occulto piaculum est, & à pietate Christiana alienum reum interrogare. *ibidem art.* 3. De quo Bart. *in l. final. num* 7. *ff. de quæst.* Salzedo *in pract. crim. cap.* 126. §. *quod autem dicatur* Miranda ad idem *dict. art.* 7. *conclus.* 2. *art.* 8. *concl.* 1. vbi dicit esse peccatum grauissimum iudicem extorquere à reo, quod ipse non tenetur dicere.

7. Licèt

7. Licèt reus legitimè interrogatus teneatur veritatem patefacere in causis ciuilibus, & criminalibus, in quibus pœna sanguinis non imminet, seu timetur, & in omnibus spiritualibus controuersiis in causis tamen capitalibus, & vbi de graui dedecore, & infamia agitur, naturalis æquitas dictat posse reum salua conscientia, veritatem absque mendacio verborum artificio contegere *ibid. art.* 4. De quo Nauar. *lib.* 2. *de testib. cap.* 4. *num.* 141 Salzedo *in pract. crim. cap.* 126.

Idem tenet citans ad nostrum Scotum, Ioan. Malderus, *tract.* 6. *de iustit. cap.* 2. *fol.* 527. qui extendit ad causam triremium, & amissionem omnium bonorum, & inclinat Sà *in aphorism. verb. actus iudiciales, titulo de reo. num.* 47. quibus citatis nostræ sententiæ Auctorique adhæret. Portel *verb. reus, num* 43. *seu verb. correctio fratrum*, quem etiam consule *in addit. verb. reus, num.* 5.

8. Reus legitimè interrogatus si pertinaciter nolit respondere, potest compelli à iudice ad manifestandam veritatem, aliàs habetur pro confesso, illi tamen licebit petere priùs copiam processus, vt videat quo pacto, & qua obligatione ad respondendum teneatur. Si verò sit dubium, an legitimè interrogetur, confessarius debet iudicare in fauorem rei, quòd scilicet non legitimè interrogatur. *ibid. art.* 5. De quo Roderic. Suarez *in l.* 4. *titul. de las iuras, memb.* 2. *princ.* Iulius Clar. *lib.* 5. *recept. sentent.* §. *fin. quæst.* 45 *verb. sed pone*, Soto *de tegen. secr. memb.* 2. *q.* 7. *concl.* 3. *p.* 62. *& de iust. lib.* 5. *q.* 6. *art.* 2. Vide Nauar. *in sum. cap.* 25. *num.* 33. Bernard. Diaz *in pract crim. cap.* 126, vbi Salzed Caiet. & Arag. 2. 2. *quæst.* 60 *art.* 2. Segura de Aualos *in suo directorio.* 2. *p. cap.* 14. *num.* 30. post quos Mirand. *art.* 13. *infrà citando*, & faciunt tradita ab ipso *d. q.* 19. *art.* 12. *conclus. vltim.* vbi plura tradit pro confessoribus in fauorem reorum, & *art.* 13. vbi resoluit, debere priùs reo constare de meritis & iustitia processus, & interrogatorum à iudice (extra crimina vergentia in perniciem publicam) vt respondere teneatur.

9. Si autem reo defertur iuramentum, tenetur respondere secundum mentem iudicis iuridicè interrogantis, aliàs mortalis culpæ reus erit, nec licet vti verbis æquiuocis, & amphibologicis, seu dissimulatoriis in iuramento, sed simpliciter veritatem confiteri debet, nisi in casu, de quo suprà *num.* 7. aut quando iuridicè non interrogatur à iudice, *ibid. art.* 6. De quo D. Thom. 2. 2. *quæst.* 89. *art.* 7. *ad* 4. Soto 5. *de iustitia quæst.* 1. *art.* 7. *& quæst.* 6. *art.* 2. *concl.* 7. *p.* 443. Aragon 2. 2. *quæst.* 33. *art.* 8.

Ad quod faciunt tradita à Miranda *d. q.* 19. *art.* 8. *conclus.* 1.

& 2. & de iuramento sumendo à reis, agit eadem *q.* 19. *art.* 6. *& art.* 9. resoluit, non peccare mortaliter reum, qui veritatem negat interrogatus, etiam cum iuramento, non de aliquo in particulari, sed in communi, *ibid. d. art. 9. concl.* 5.

10. Reus interrogatus de rebus parui momenti non peccat celando veritatem, etiam si in virtute obedientiæ id præcipiatur. In dubio verò, an sint res minimæ entitatis, subditus tenetur parere, nisi ex eo graue damnum proximo sequatur, vel nisi iuramento confirmetur. Quod limita in casu, quo ex confessione subditi innocentis occasionem sumet prælatus ad eum iniustè puniendum, tunc enim potest celare veritatem, etiam si cum iuramento interrogetur *ibid. art.* 7. De quo Arag. *2.2. q. 69. art. 2. p.* 504. Soto *de tegend. secret. membr. 2. quæst. 7. conclus. 2. & 7. pag.* 63. Idem docet citatis multis Miranda *sup. art. 8. concl.* 1.

11. Reus conuictus de vno crimine non potest de aliis interrogari, seu inquiri, nisi contra ipsum respctu talium criminum adsint indicia magna, & æquiualentia semiplenæ probationi. *ibid. art.* 8. De quo Nauar. *cap. 25. n.* 36. Soto 5. *de iust. q. 6. tit. 2. & de tegen. secr. membr. 2. q. 6. dub.* 5. Idem post Caiet. 2.2. *q. 69. art.* vbi Arag. docet Mirand. *ibid. ar.* 10. pro quo citat *cap. cum oportoat, cap. inquisitionis, cap. qualiter. & quando, de accusat.*

12. Si negatione rei legitimè interrogati non obstante sententia graui contra ipsum lata fuerit, quamuis negando veritatem mortaliter peccet, non tenetur post condemnationem se patefacere, confitendo delictum, dummodo ex eo graue damnum alicui non resultet. *ibid. art.* 9. De quo Nauar. *cap.* 25. *num.* 38. Segura de Auallos *in direct 2. p. num. 36. cap.* 17. Idem docet Miranda *d. q.* 19. *art.* 12. vbi de hoc aduertit confessores reorum, ne eos compellant publicè confiteri sua crimina.

13 Reus aliquando tenetur complices declarare, si iuridicè super hoc fuerit interrogatus, dummodo tamen credat illos paratos esse ad similia crimina patranda cum maximo Reipuplicæ, aut priuatorum dispendio, & non sit spes emendæ, etiam si fraternaliter corrigantur, vt in plurimum contingit in latronibus falsificatoribus monetæ hæreticis, & lamiis, qui sũt statim manifestandi, etiã si de illis inquisitio non fiat. Iudex vero non poterit de complicibus inquirere, nisi in casibus iure permissis nec debet interrogare de aliquo in speciali, sed tantùm in communi, teneturque reo declarare, quomodo, & quibus in casibus debeat complices manifestare, aut dare illi licentiam ad deliberandum consulendo viros dictos. Licitum est tamen iudicio

inqui

inquirere de complicibus, etiam non infamatis, nec indiciatis, ſi procedit vt pater ad correctionem, & non ad vindictam. Sed in hoc ſint ſubditi circunſpecti, cum illis non conſtet, nec facilè conſtare poſſit prælatos vt patres proceſſuros, *ibid. art.* 10. De quo Soto *de teg. ſecr. memb.* 2. *q.* 6. *concl.* 4. Cord. *de caſibus q.* 65. Arag. 2. 2. *q.* 69. *art.* 2. *n.* 3. quidquid Nauar *in c. inter verba, concl.* 6. *corol.* 51 *n.* 128. contendat, conſuetudine introduci poſſe, vt in quocunque crimine inquiſitio fiat de complicibus nulla infamia laborantibus, qui ab omnibus meritò reprobatur, vt teſtatur Mirand. *d. q.* 19. *art.* 11. *concluſ.* 6. *in fine*, vbi per totum probat doctrinam ſuprà traditam noſtri Auctoris, & *concluſ.* 3. tradit, quòd in criminibus natura ſua complicem requirentibus, vt ſodomia, &c. poteſt interrogari de ſociis, ſi ſunt publica, & *d. concl.* 6 concludit, quòd quandocunque de non inquirẽdo aliquod graue damnum timetur, maximè verò contra Rempublicam, licitum eſt reos de occultis complicibus interrogare abſque præcedente infamia.

14. Ad veritatem extorquendam bene poteſt iudex dare iuramentum reo interrogato, loquendo de iuramento neceſſario, quando ſcilicèt à iudice offertur reo, vel actori. At non debet, nec licitè illud dare poteſt ad petitionem partium ex iuribus traditis à gloſſ. *in l bona fidei, C. de rebus creditis*, nec dandum eſt paſſim omnibus, ſed his tantum, quorum crimen habet inchoatam, ſemiplenamque probationem, vel expreſſa indicia, aut infamia, nec ſufficiunt ſola indicia, vel ſola infamia ob periculum periurij, aut occulti criminis detectionem. Vnde ſi timetur periurium, non licet iuramentum dare, niſi tertij, aut boni publici ratio aliud ſuadeat: quod in teſtibus etiam procedit. Et aduertant iudices, quòd nunquam interrogationes adhibeant reo, niſi ſoluto à vinculis, & è carcere educto, idque etiam Regulares obſeruent, cum hæc libertas ad ſubſtantialia iudicij, & non ad apices iuris ſpectet, *ibid. art.* 11. De quo D. Thom. 2. 2. *quæſt.* 69. *art.* 1. Bern. Diaz *in pract. crim. cap.* 118. Idem docet communis DD. Pan. *in c. cum clerici, de cohabitat. cleric. & in c fin. de iureiur. & in c. cum ſuper, de confeſſis.* Cardin. *in Clement. vnica, de iureiuran.* Hoſt. *in ſumm. tit. de iureiuran.* Ant. Gomez *tom.* 3. *cap.* 12. *n.* 5. Iul. Clar. *lib.* 5. §. *fin. q.* 45. *n.* 9. Paz *in praxi tom.* 1. *p.* 5. *c.* 3. §. 4. *n.* 9 Farin. *tom.* 3. *q.* 81. *c.* 8. *num.* 142. Bern. Diaz *in praxi cap.* 126. Qui omnes loquuntur de iuramento deſumpto à reo ex iudicis officio, eoſquè refert, & ſequitur Mirand. *d. q.* 19. *art.* 6. & quòd à iuramento ſit abſtinendum, quotieſcunque periurium timetur, tradit Gomez *ſuprà num.* 5.

RESO

Resolvtio XLV.

De tortura, seu tormentis.

1. Tormentorum genera arbitraria sunt, poteſtque Iudex in tormenti genus imponere, quod ad veritatem exprimendam ſibi commodius videbitur iuxta qualitatem perſonæ, & indiciorum, dum modo inſolita tormentorum genera non adhibeantur, ſed quæ vſu recepta ſunt. Funis, vt vulgo dicitur, ſeu chordæ tormentum hodie vbique frequens eſt, à quo nõ eſt recedendũ. *tom.2.q.19.art.1.* De quo Gomez *lib.3.var.c.13.n 9.*

Tormentorum vſus in caſibus iure præſcriptis licitus eſt, & approbatus à ſacris Canonibus, *cap. illi. 5. quæſt. 5. & cap. circuncelliones, 25. quæſt. 5.* quod eſt D. Auguſt. & tradunt DD. Iulius Clar. *lib. 5. ſent. §. fin. quæſtion. 64. à num. 14.* Paz *in praxi tom. 1. part. 5. cap. 3. §. 12.* Farinac. *tom 1. tract. de indiciis & tortura. quæſt. 36. cum ſeqq.* & poſt eos tradit Miranda *tom. 2. Ord. iud. quæſt. 26. art. 1. &* 2. vbi docet, non ſemper in omni cauſa, & in quolibet delicto præſtari debere tormentum, *per l. dictum. ff. de quæſt.*

2. Antequam ad torturam deueniatur priùs de delicto conſtare debet. Tunc verò de delicto conſtare dicetur, quando adeſt ſemiplena probatio, vel ſufficiens indicium ad torquendum. Indicia autem per quæ ad torturam deueniendum eſt, debent eſſe non leuia, *l. 1. in principio. ff. de quæſtion. l. milites, §. oportet, l. cùm cognitionaliter, C. eodem titul.* probata, inquam, ad minus per duos teſtes, legitima, & à iure approbata, vel ſaltem communi voto Doctorum recepta, nec deuenitur ad torturam, niſi in defectum probationis. *ibid. art. 2.* De quo Bruno *de indic. & tort. part. 2. quæſt. 5. & 8. num. 2.* Iul. Clar. *in Pract. Crim. §. fin. quæſt. 64. §. debet autem iudex.* Vide tradita ad Speculat. *tit. de præſumpt. §. ſpecie, num. 10. ad finem* Menoch. *conſ. 283. à num. 5.* Maſcard. *de probat. lib. 1. concl. 223. à num. 3. & lib. 3. concluſ. 138.* Iulio Claro, Gomez, & Paz, *vbi ſuprà,* Farinac. *loco citato. quæſt. 37. à num. 5. & à num. 43. vſque 53.* & poſt eos, & multa ad id congeſta reſoluit Miranda *dict. quæſtion. 26. art. 3. & 4.* præcipuè *concl. 2. 3. & 4.* qui *ea concl. 4.* concludit, indicia debere eſſe plura ad torquendum, nec ſufficere vnum, ſi ſint remota, & non immediata delicto, & eorum quodlibet probatum per duos teſtes conteſtes. Vbi etiam *concluſ. 5.* addit, in delictis occultis, & difficilis probationis ſufficere minora indicia, & non ita plenè probata. Quod etiam

etiam extendit ad reum, qui interrogatus iuridicè à iudice, renuit respondere, vel respondet non ita præcisè, vt tenetur, quo casu potest absque aliis indiciis torqueri, non ad habendam eiusdem confessionem, sed ad extorquendam responsionem affirmatiuam, vel negatiuam præcisè super delicto, ad quod citat Anton. Gomez *tom.3.variar.cap.12.n.5.* Iulium Clar. *lib.5.sent.§.fin.q.45.n.6.§.seu pene.* & Mascar. *lib.3 de probat.concl.1385.n.15.* idque in praxi obseruatum, vidisse ait ipse Mascar. etiã quando reus respondet per verba dubia dicendo, non scio, vel non recordor. Et tandem *concl.6.* concludit quòd relinquitur iudicis arbitrio, quæ sint sufficientia & legitima indicia ad torturam, id tamen arbitrium non debet esse omninò liberum, & absolutum, sed regulatum iuxta terminos iuris, & æquitatis.

3. Vt cognoscatur, quibus ex causis, & indiciis ad torturam sit deueniendum, accipe sequentes regulas. Prima per variationem delinquentis sumitur indicium ad torturam, si varietas, vacillatio aut mendacium deprehendatur circa substantiam facti, de quo quæritur: secus circa alias circunstantias extrinsecas, & remotas. Vnde sola variatio, turbatio, trepidatio, seu titubatio, vel pallor non sufficiunt, nisi præcesserit infamia. Secunda regula. Siquis de aliquo delicto per vnicum testem fuerit conuictus, simúlque de eo diffamatus, potest poni ad quæstionem de tortura. Tertia regula. Fama de delicto commisso simul cum aliis grauibus indiciis sufficit ad ad torturam. Quarta regula. Ex vehementibus, aut violentis indiciis torqueri quis potest, etiam absque infamia, vel testibus: nam si vnicum tantùm indicium vehemens, seu violentum, & cum crimine coniunctum est sufficiens ad torturam, multo magis si sunt plura. Quinta, sola fama, vel infamia vehemens est sufficiens ad torturam. Sexta, fuga delinquentis simul cum fama sufficit ad eum torquendum. Septima ex fama orta cõtra aliquem, quàm primùm delictum fuit commissum concurrentibus aliis adminiculis, aliisque coniecturis verosimilibus præcedentibus potest ad torturam deueniri, quod relinquitur iudicis prudentis arbitrio. Tandem duo socij in crimine deponentes contra aliquem sufficiunt ad eum torquendum, si neget: secus si vnus tantùm socius in crimine deponat, licèt quale quale inde indicium oriatur, *ib.art.3.* De quo Iul. Clar. *in pract. crimin.§.fin.quæst.21.* Penna *in Direct.Inquisit.3.part.comment.90.pag.595.col.1.num.1.* Gomez *3.variar.cap.12.n.2. ad finem, & cap.13.num 10.*

De fama, seu infamia sufficiente ad torturam tractant Antonius Gomez *tom.3.variar.cap.13.n.10* post glossam, & Bartol.

in l.

in l. de minore, §. tormenta ff. de quæstion. per textum *ibid. & in l. 3. §. eiusdem ff. de testibus, &* Canonistæ *in cap. illud, de præsumpt.* Iulius Clar. *lib. 5. sent. §. fin. quæst. 21 num. 1. §. fama sola.* Farinac. *vbi suprà à num. 17. vsque ad* 34. Simancas *de Catholic. inst. tit. 65. num. 37.* & post eos Miranda *dicta quæst. 26. art. 5. conclus. 1.* vbi resoluit, quòd si fama seu infamia fuerit vehemens, & non à maleuolis, sed à beneuolis, & fide dignis exorta, & præsertim si ea sit de aliqua persona aliàs vili, & infami, ac suspecta, bene sufficit ad torturam, & *conclus. 2.* ad hoc requirit, & ponit multas conditiones, & qualitates. Deinde *art. 6. concl. 1.* resoluit semiplenam probationem, quæ habetur per testimonium vnius testis fide digni, & omni exceptione maioris, sufficere etiam ad torquendum reum, idque expressè haberi *l. 3. C. ad l. Iuliam maiestat. verbo, conuictus, & in l. 1. ff. de quæst. & in l. fin. verbo, indicij, C. famil. ercisc. & art. 7.* tradit, quòd confessio extraiudicialis, quanuis non plenè probet, probat tamen semiplenè, & facit indicium ad torturam & *ibidem conclus. 2.* idem dicit de confessione facta coram iudice incompetente, & probat ex *cap. & si clerici, de iudiciis,* vbi DD. communiter. Et *art. 8.* docet, quòd fuga prætensi delinquentis indiciū facit ad torturam, si cum aliis adminiculis sit coniuncta, & per duos testes contestes probata, eo quòd semiplenè tantùm probat, per textum *in l. lege Cornelia. ff. ad Silanian,* & ibi Bartol. *n. 1. & in l. 1. §. sin autem post commissum C. de rap. virg.* & colligitur ex *l. in eos ff. de custodia reorum, & in l. 3. §. si ad diem ff. de re militar.* per quæ iura id tenet Bart. & plures D.D. *in l. quis sit fugitiuus, §. sicuti, ff. de ædilit. edicto, & tandem art. 12* agit de aliis pluribus indiciis ad torturam, vt de mendacio in iudicio prolato, iuncto alio adminiculo: de vacillatione, titubatione, trepidatione, tremore, timore, pallore, & similibus, concurrentibus infamia, vel aliis adminiculis, seu præsūptione, de quibus Auctor *in prima regula,* & est expressa doctrina Bart. *in l. de minore. §. plurium, n. 2. ff. de quæst.* ibi *Qua quis constantia, qua trepidatione quis dicere, &c. & in l. final. n. 2. ff. eod. tit.* De quo Iulius Clar. *lib. 5. sent. §. fin. quæst. 21. n. 39. §. cæterum.* Simancas *de Catholic. instit. quæst. 35. n. 33.* De aliis indiciis quæ *ibidem* refert Miranda *dict. art. 12. & art. 9. 10. & 11.* nolo impræsentiarum agere, quia magis ad iudices sæculares, quàm ad nos spectat.

4. Nullo modo est procedendum ad torturam, vel ad aliquam sententiam, antequam detur reo copia indiciorum cum certo termino ad se purgandum, per textum *in l. vnius, §. cogniturum, ff. de quæstion. cap. cùm inter, de exception. Clem. Pastoralis, de sentent. & re iudicata,* & aliis, cui etiam propalanda sunt

nomina

nomina testium, iuxta *cap. qualiter & quando el segundo. § debet igitur, de accusat.* etiam quando iudex procedit ex mero officio, vel etiam si inquisitus sit malæ famæ, & vitæ: nam sublatis istis tollitur defensio de iure naturali, nisi constaret, etiam data dicta copia indiciorum nullam adhuc habere defensionem. *ibid. art.* 4. De quo Gomez *de delictis, cap.* 13. *n* 21. Carrera *in Pract. §. circa, secundum num* 12 Idem resoluit cum communi DD. P. Miranda *dict. quæstion.* 26 *artic.* 14. post Antonium Gomez *tom* 3. *variar. cap.* 13 *num* 21. Farinac. *tractat. de indiciis & tortura, quæstion.* 38 *numer.* 3. & latius *quæstion.* 39. *à numer.* 1. *vsque ad* 54. Menoch. *de arbitrar. lib.* 1. *quæstion.* 77 *numer.* 4. Marsil *in dict. l. vnius. §. cognitutum. numer.* 77. cum quibus tradit, propriam defensionem adeò esse de iure naturali, vt neque excommunicato, nec ipsi diabolo (si in iudicio nunc posset adesse) esset deneganda. Vbi etiam *conclus.* 2. numerat quatuor casus, in quibus non est danda dicta indiciorum copia reis ante torturam. Primò quando quis suis renunciat defensionibus, sed id limitat, & meritò, casu quo reus pœniteat eam renunciationem fecisse, tunc enim poterit adhuc se defendere, & suas allegare exceptiones. Secundò, quando delictum fuerit notorium, vel reus repertus fuerit in flagranti delicto. Vbi etiam obiter idem asserit, quando reus calumniosas exceptiones, & defensiones proponit ad protrahendam, & in longum dilatandam condemnationem, quas iudex merito reiicere debet. Tertiò, in latronibus famosis, & Assasinis, pro quibus constat nullam adesse causam defensionis. Quartò, in pœnis pecuniariis, & temporalibus, in quibus reus suis voluit renunciare defensionibus. Sed de hoc multum dubito, quia nemo potest renunciare defensioni propriæ à iure naturali introductæ, vt tradit Farinac. *suprà, num* 67. quamuis ibi dicat posse renunciari defensioni introductæ à iure mere ciuili, seu ab apicibus iuris. Et quantum ad nomina testium propalanda, idem docet ipse Miranda *eo artic.* 14. *conclus.* 3. vbi etiam id probat per quandam Bullam Pauli III. pro statu Ecclesiastico, quæ extat inter constitutiones Pontificales, apud 1. *p. Bullarij, Bulla* 58. id tamen limitat in casibus, in quibus graue aliquod imminet periculum, putà si reus sit potens, & timeatur, ne offendat, vel offendere faciat testes contra eum testificatos, vt habetur *in cap fin. de hæret. lib.* 6. qui quidem textus loquens tantùm de crimine hæresis, ad alios casus extendendus est, ex communi DD. sententia. An verò Religiosis testium nomina reuelanda sint? negat ipse Miranda *tom.* 1. *Ord. iud. quæst.* 14. *artic.* 3. *conclus.* 2. nisi in aliquo

aliquo casu grauissimo, & specialissimo, puta in causis grauium criminum.

5. Reo idiotæ, mulieri, pupillo, vel alio ignoranti verosimiliter, se defendere tenetur iudex dare copiam indiciorum, etiam ipso non petente, nisi habeat doctum pro se aduocatum rectè suum exequentem munus sine dolo, vel lata culpa, aut ignorantia. Secus si reus sit litteratus, & sciens talem copiam esse postulandam, tunc enim iudex eam dare non tenetur, eo non petente, & secundum hoc concordantur duo super hoc oppositæ opiniones *ibid. art.* 5. De quo Carrer. *vbi sup.* 5. *circa secundum num.* 7. Hippolytus *in praxi.* §. *nunc videndum, in principio.* Vide Farin. *vbi sub. d. q.* 39. *à n.* 1. vbi multa tradit circa dandam indiciorum copiam à iudice ex officio, etiam non petenti.

6. Non valet confessio facta in tortura non data copia indiciorum quando iudex tenetur illam dare absque eo quod petatur, etiam si postea ratificetur extra tormenta, & ex tali confessione non sit puniendus reus. In casibus verò, in quibus iudex non tenetur dictam copiam dare reo non petenti, benè valet talis confessio. Quod in causis Regularium omninò obseruandum est, nam manifestatio indiciorum non est de apicibus iuris, sed potiùs quid spectans ad substantiam, & essentialia iudicij, *ibid. art.* 6. De quo Gomez 3. *var n.* 8. *vers.* 2. Hippolit. *in Pract.* §. *expedit, n.* 87. Vide ad hoc tradita à Farinac. *vbi sup.* & à P. Mirand. *d. art.* 14. *conc.* 1. *circa finem.*

7. Clerici, & monachi quando ex causa sunt torquendi, id fieri debet cum debito moderamine, non sicut in foro sæculari, vbi seueriora tormenta exercentur, sed tantùm virgis subiiciendi sunt, dummodo incolumes seruentur, *ibid. art.* 7. De quo Abb. *in cap.* 1. *extrà de deposito.* Vide ad hoc Iulium Clar. *lib.* 5. *sentent.* §. *final. quæst.* 64. *num.* 24. Bernard. Diaz, & Salzedo, *in pract. crim. cap.* 25. *à n.* 1. Paz *in praxi, tom.* 1. *part.* 5. *cap.* 3. §. 12. *numer.* 49. Siman. *de Cathol instit. titul.* 65. *à num.* 47. Farinac. *de iudic. & tortura, quæstion.* 41. *à numer.* 2. quibus relatis idem resoluit P. Miranda *dict. quæstion.* 26. *artic.* 13. *conclus.* 2. vbi ad finem aduertit, clericos, vel monachos (casu quo debeant torqueri) non esse torquendos per laicos propter indecentiam, ídque raró, imò & rarissimè in aliquo specialissimo, & grauissimo casu per magna, & grauiora, seu vrgentiora, quàm in aliis, indicia, sicut fit cum nobilibus, vt concludit *ibid. concl.* 4.

8. Priuilegium, quo prælatis Regularibus conceditur verberare subditos per alium causa correctionis, etiam extra necessitatem vrgentem, non extenditur ad id agendum per laicum familia

familiarem monasterij deferentem habitum Tertij Ordinis, etiam vrgente necessitate. Nec eisdem prælatis licet subditos cædere, seu flagellare, nisi modo consueto in religione, vt sunt consuetæ diciplinæ funium, aliæ verò castigationes, & torturæ in manibus, in pedibus, aut in scapulis cum guttis feruentibus super dorsum religiosorum destillatis omninò illicitæ, & prohibitæ sunt, vtpote excedentes modum consuetum Religionum, *ibidem art.* 8. De quo Nauarr. *lib.* 5. *cons. tit. de sententia excommunic. cons.* 28. Soto *de iustitia lib.* 5. *q.* 2. *art.* 2. vide etiam *in Addit. sum. tom.* 4. *c.* 155. *n.* 15. Vbi resoluit Auctor nullo modo esse torquendum religiosum per laicum, etiam in causa grauissima, deficiente Fratre, qui id æquè bene possit facere, ad quod adducit, & congerit perdoctè multa.

9. Repetitio quæstionum, & cruciatuum relinquitur iudicis arbitrio. Communior sententia tenet, quòd si noua indicia non superuenerint, semel tortus, vt conuenit, non est amplius torquendus. Secus si noua indicia primis fortiora superuenerint, tunc enim licita erit talis repetitio tormentorum, *l. vnius.* §. 1. *ff. de quæst.* Sed apud Regulares id omninò non decet, nisi in grauissimo delicto, & vehementibus, multóque fortioribus primis id suadentibus indiciis, *ibid. art.* 9. De quo Marsil. *in l. repeti, n.* 7. *&* 9. *ff. de quæst. & in pract.* §. *quoniam, num.* 9. Menoch. *de arbitr. cent.* 3. *casu* 271.

De repetitione, seu iteratione torturæ agunt DD. *in l. repeti, ff. de quæst.* Paz *in praxi,* 1. *tom. part.* 5. *cap.* 1. § 12. *à num.* 13. Anton. Gomez *tom.* 3. *var. cap.* 13. *num* 26. Iul. Clar. *lib.* 5. *sent.* §. *fi. q.* 64. *n.* 36. Farinac. *de indic. & tortura. q.* 38. *à n.* 72. *vsque ad* 96. post quos Miranda *d. q.* 26. *art.* 18. vbi ad finem resoluit *concl.* 2. non posse quem torqueri pro eodem delicto vltra tertiam vicem, quod in criminibus proditionis, falsæ monetæ, furti & rapinæ admittit tantùm, *l.* 4 *tit.* 30. *part.* 7. apud Hispanos, in aliis bis tantùm torquere licet.

10. An autem liceat ob metum tormentorum crimen falsum de se fateri, magna est controuersia inter Doctores. De quo duæ sunt oppositæ opiniones. Prima affirmat talem confitentem mortaliter peccare, & grauissimè, sicut qui alteri falsum testimonium impingit. Alij negant, quorum opinio sequi poterit casu, quo ex tali confessione ipsi soli confiteri damnum imminet, non verò quando redundat in præiudicium alterius, vt fit in crimine hæresis, & in aliis absurdissimis, nefandísque flagitiis, præcipuè si sit vir grauis, vel religiosus optima fama præditus, vel sanctitate, aut litteris conspicuus, *ibidem art.* 10. De quo Soto *de ratione tegendi, membr.* 1. *quæst.* 3. *&* 4. *& de*

iustit.q.2. art.vlt. Nauarr. *in cap.inter verba.* 11 *q.3. concl.3. corol.*41 Couarr.*lib.1.var.cap.2.n.8.*

Quòd confessio in tortura emanata erroris prætextu possit reuocari, probato priùs errore, tenet Bald.*in l.fin.num.2 C.de probat. & in l.2. num.4. C. de custod. reorum,* & tradit Farinac. *quæst.*81 *de reo confesso, & conuicto,num.*315 *&* 337.*cum seqq.* & probat per text.*in l.1. §. si quis vltro,verb.perseuerante*, vbi glossa, *ff.de quæstionib.* & refert P.Miranda *tom.2. ordin. iudic. quæst.*19.*art.*15.

RESOLVTIO XLVI.

De Purgatione Canonica.

1. CAnonica purgatio indicenda est illis, contra quos adest fama de crimine, aut graue scandalum, aut vehemens suspicio, *cap.constitutus,cap.inter,cap.cum in iuuentute, & toto tit.de purgatione canonica* Pro quo aduerte,quòd infamia simplex,& absque scandalo,& originem trahens à maleuolis procurantibus non sufficit ad purgationem indicendam, vt expressè habetur *cap.inquisitionis,§.quæsiuisti,de accusat.d.cap. cùm in iuuentute,& cap.pen.de purgat.canonica.* Quod maximè perpendere debent iudices Regulares; nam sæpe fallax est infamia, sæpéque fallitur humana suspicio, præcipuè quando excitatur à quibusdam temerariis hominibus, qui ex leuibus coniecturis, & signis grauia quidem,& enormia scelera suspicari,ac asserere audent in magnum alieni honoris,& famæ dispendium, quique virtuti inuidentes,ac insidiantes eam in claris viris falsorum criminum puluere obnubilare prætendunt. *tom.2.q.20.art.1.* De quo Bernard. Diaz *in pract.cap.*143.*n.9.* Abb.*in cap.qualiter & quando,el 2.de accusat.col.penalt.* Vide ad hoc Syluest. *verb.purgatio canonica,q.2.* & eundem Bernard. Diaz *in pract.cap.*48.*n.8.& seqq.*quibus,& aliis multis citatis, idem ferè resoluit Miranda *tom.2. ordin. iudic.quæst.*28.*art.2.* vbi latissimè.

2. Purgatio ritè perfecta operatur declarationem innocentiæ rei, quam facere debet iudex, eúmque absolutum in pristinum statum restituere,*cap.ex tuarum,de purgat.canonica.*Vnde accusatus deficiens in purgatione, punitur pœna ordinaria tanquam conuictus. Secus si inquisitus, vel denunciatus fuit, aut infamatus, tunc enim pœna arbitraria puniri debet. Sed hoc non habet locum in religiosis accusatis deficientibus in purga

purgatione, quibus non est imponenda pœna ordinaria, *ibidem art.* 2. De quo Syluest *verb. purgatio canonica, vbi suprà, num.* 7. Idem docet post Syluestrum *loco citato*, & Simancas *de Cathol. institut. tit.* 56. *à num.* 17. *vsque* 24. P. Miranda *suprà artic.* 3. *conclus.* 1. *& concl.* 2. probat, accusatum deficientem in purgatione canonica puniri tanquam conuictum, per text. *in cap. de hoc, & cap. insinuatur, de simon. & cap. cum P. de purgat. canon.* & quoad inquisitum, & denunciatum puniendum pœna arbitraria, probat ex Goffredo, Hostiensi, & Panorm. *in cap. accedens, de accusat.* de quo vide Simancas *vbi suprà num.* 13. 14. *&* 15.

3. Absolutus per abiurationem de leui, quæ est quædam purgatio Canonica, est habendus pro innocente, ac si non commisisset crimen, de quo accusatus fuit, nec in aliquo illi nocere debet crimen impositum, etiam si sit hæresis, *tom.* 2. *quæst.* 132. *art.* 2. De quo Nauarr. *lib.* 5. *consil. tit. de hæreticis, consil.* 5. & faciunt maximè tradita à Miranda *d. art.* 4. & à DD. suprà relatis.

RESOLVTIO XLVII.

De Sententia diffinitiua.

1. IVdices in sententia ferenda tenentur rectissimè custodire potissimum veritatem tanquam iustitiæ matrem, & æquitatem, *Diligite iustitiam*, ait Sapiens, *qui iudicatis terram*, iustitiam semper oleo misericordiæ mitigantes, & misericordiam cum seueritate temperantes, vt deducitur ex sententia D. Gregorij relata *in cap. summopere*, 11. *quæst.* 3. in illis verbis, *vt in dictandis sententijs nullatenus lenitate, aut furore ducti sint præcipites*, & ex *cap. vera iustitia, distinct.* 45. In causis leuibus ad gratiam, & clementiam proniores se ostendant, in grauibus verò rigorem legum adhuc moderentur, & quando virga opus fuerit, tunc cum mansuetudine rigor, cum misericordia iudicium, cum lenitate seueritas adhibenda est, vt habetur in Concilio Tridentino. Vnde ad punitionem, & vindictam principaliter non debent intendere, sed ad emendam, & correctionem: officium enim iudicis est peccatorum, & delinquentium saluti prouidere magis, quàm pœnam exigere, maximè apud Regulares, & Ecclesiasticos: nam Episcoporum, & Prælatorum proprium munus est subditorum vitia redarguere, cauendo ne clerici, vel monachi criminosi sint, neve inhonestam vitam ducant, vt habetur in Concilio

Sapient. 1.

Trid. sess. 13. *cap.* 1. *de reform.*

Trid. sess. 14 in proœmium de reform.

Tridentino *tom.2.quæst.21.art.1*. De quo Bald.*In cap.quoniam contra,de probat.& in rubrica de constitut.pecun,cons.146*.Molinæus *in Consuetudin.Parisiens.§.41.n.86.titul.11*. Ad quod faciunt tradita à Nauar.*in rubrica de iudiciis num 71*.Aragon, Bañez,& Salon *in 2.2.D.Thom.quæst.60.art.5*. & post eos Mirand.*tom.2.ordin.iudic.quæst.27.art.1.concl.1.& 4*.& præcipuè *art.6*.

2. Prælati,& iudices Regulares in iudicando tenentur seruare sacros Canones,quibus,etiam si sint inferiores, moderare licet pœnas ordinarias Canonicas,dummodo id fiat ex legitima causa,& in ipsa sententia. Expressio autem causæ iuxta probabilem , & communem sententiam non est præcisè necessaria ad validitatem ipsius sententiæ,sed sufficit dicere , ex iustis,& rationabilibus causis id fieri,*ibid.art.2*.De quo Menoch.*contr. illustrium cap.14 num.5*. Iulius Clar *lib.5.recept.sentent.§ fin. quæst.8.§.vlteriùs quæro*. Tiraquell.*tractat.de pœnis in præfat. num.16*.

Quomodo iudices debeant secundùm leges scriptas iudicare,ostendit P. Miranda *dict. art.1.per totum*,vbi *cons.4*.dicit, aliquando omissis verbis legis,iuxta mentem , & intentionem legislatoris iudicandum esse. De pœnarum remissione , seu moderatione à iudicibus ex causa facienda,vide Abb.*in cap.3. de pœnis,& cap.nisi,de offic.delegat*. Couar.*lib.2.variarum cap. 9.numero* 8 Iul. Clar.*lib.5.sentent § fin.quæst.85. numero* 10.*& quæst.86 num* 10 Farinac.1.*part.quæst.5.de inquisit num.8. & quæst.17 à num.10*. & præsertim *n 67*. & multis citatis tradit Miranda *dict.quæst.27. art.5* vbi ad id refert *l.aut facta § persona,& l.capitulum.§.secundum,ff.de pœnis,& cap.& si clerici, § de adulteriis , de iudiciis* , vide etiam quæ tradit *ibid. art.6. concl* 8.*ad finem*,de causa exprimenda in sententia super moderatione pœnæ, & tradita à Suarez *de legibus lib.6. cap.* 11 *n*.8. *& 9*.

3. Deficiente verò iure Pontificio , & statutis Ordinis , & propriæ prouinciæ, aliarúmve prouinciarum , & Religionum recurrendum est ad ius commune,& ad leges regni, earum rationem , & mentem legi naturali conformem suis applicando causis,& secundùm eam iudicando. Debent etiam dicti prælati Regulares iudicare iuxta consuetudines legitimas, non autem prauas , & introductas à negligentibus , & zelo iustitiæ carentibus iudicibus , quæ quidem in pœnalibus, vbi non est pœna decreta , sed iudicis arbitrio relicta , etiam considerandæ,& applicandæ sunt , *ibid.art.3* De quo Decius *in capit. in causis , de officio delegat*. vbi Abb. & Imola, Tiraquel.

tractatu

*tractatu de pœnis in præfat.num.*14. Villadiego *in cap.constitutus,de restit. in integrum.* Vide tradita à Miranda *dict. art.* 1. *concl.*4.

4. Arbitrium in pœnis non debet esse imaginarium, & ex proprio capite,sed secundùm ius,rationem naturalem,& æquitatem tantopere commendatam in Concilio Tridentino,pensatis circunstantiis delicti, & qualitate delinquentis, personæ offensæ conditione,iniuriæ modo, damni emergentis magnitudine, loci,& temporis ratione, & aliis similibus discretioni iudicis relinquendis, & perpendendis *ibidem art.*4. De quo Gomez *lib.*3.*variar.cap.*6.*num.*9. Bernard. Diaz in Pract. *cap.* 147.*n.*2. Innocent. *in cap.qualiter el.*2.*colum.fin.*§.*item nota,de accusationibus,* & faciunt tradita à Miranda *dict.art.*6.*concl.*8. *in fine.* Trid. sess. 13. c. 1. de ref.rm.

5. Indiciati de aliquo crimine vt possint puniri,indicia debent duobus testibus iuratis necessario communiri, illa tamen non sufficiunt ad pœnam ordinariam inferendam, etiam si sint vrgentia. Quæ autem sint indicia plena, seu violenta(vt vocant Doctores)quæ verò semiplena,quæ probabilia, seu vehementia(quæ sic etiam appellant) relinquitur iudicis arbitrio. *ibid.art.*5.De quo Caiet.2.2.*q.*69.Bart.*in l fi.ff.de quæst.* Panormit.*in cap.cum in contemplat.de regulis iuris* Ad quod faciunt tradita à Bernard. Diaz *in Pract.crimin.cap.*49.*n.*1.& à Miranda *suprà quæst.*28.*art* 4.*concl.*2. vbi resoluit inquisitum, & denunciatum deficientem in purgatione canonica esse puniendum pœna arbitraria,& ad finem ex doctrina eiusdem Bernard. tradit, quod violenta præsumptio non sufficit ad imponendam pœnam ordinariam delicti.

*6.*Vrgente infamia,& inquisitione instituta,si nil certi reperitur,reus non est statim absoluendus,nisi Canonica purgatione indicta,*cap.inter sollicitudines,de purgat.canonica,*quæ quidem constitui potest non tantum ex infamia, sed etiam ex graui offendiculo,vehementique suspicione suo vitio orta. Et aduerte, quòd infami infamia iuris nulla fides adhibenda est ad testimonium ferendum,nec ad accusandum,*cap nulli* 3.*q* 4. *cap.testes* 2.*quæst.*7 *cap.testimonium* §.*in criminali de testibus,l.*1. *C. de infamia,& l* 3.§.*lege Iulia,ff.de testib.* maculatus verò infamia facti,quæ ex capitali crimine contrahitur,à testimonio ferendo etiam repellendus est, si non emendetur,*ibid art.*6. De quo Bart. *in l de minore* §.*tormenta,ff de quæst.* & DD.cum Glossa *in cap.inquisitionis,& cap.cùm oporteat,de accusationibus.*

Ad quod vide quæ latè tradit Miranda *dict.quæst.*28.*artic.* 1. & nos resoluimus *suprà de purgat. canonica numero* 1. &

quoad infames repellendos à testimonio, vide apud eundem *quæst.*17.*art.*3. *conclus.*2. & nos etiam diximus *suprà,de testibus,num.*18.

Trid. sess. 6.cap.4 de reform.

7 Licèt in Concilio Tridentino concedatur Episcopis amplissima potestas corrigendi, & puniendi suos clericos, in grauibus tamen, quando de seuera pœna imponenda tractatur, nihil facere possunt sine iudicio, & consensu Capituli. Vnde à simili, in casibus grauibus, in quibus prælatis superioribus Regularium præcipitur petere consilium seniorum, seu Patrum Prouinciæ ad puniendos monachos, ipsorum vtique tenentur consensum sequi, in leuibus verò minimè. Iuxta quam distinctionem debet intelligi quædam concessio Bonifacij IX. facta Generali Prædicatorum, vt in correctionem Fratrum possit procedere secundùm consuetudines approbatas, & instituta Ordinis, & alia Pij V. vt possit fieri damnatio ad triremes de consilio seniorum. *ibidem art.*7. *&* *tomo* 1. *quæst.*30. *artic.*17. Vide apud Compend.D.Hieronym. *tit.condemnare*.& in Bullario *Bulla* 3.Alexandri VI.De quo Salzedo *in Practica cap.*13. *p.*9. *col.*2.

Bullar.Bul. 3.Alexan. 6.

8. Sententia lata à Commissario, seu delegato à Generali cum plenitudine potestatis contra leges, & statuta Religionis continet euidentem nullitatem, cùm sit notoriè iniusta, iuxta *cap. inter cæteras, de sentent.& re iudicat.* ac ideò Prouincialis, imò & Guardianus potest resistere tali delegato volenti procedere ad eius executionem: nam censentur procedere de facto & non de iure, & sententia nulla non meretur de iure executionem. At si sententia est lata contra ius litigatoris, ex qua iniustitia nulla oritur nullitas, si transit in rem iudicatam, vel non fuit ab ea appellatum,debet executioni mandari, nullóque modo potest illi resisti. Si verò dubitatur de iustitia, vel iniustitia sententiæ, iudici est obediendum, habet enim pro se præsumptionem, nisi à tali sententia fuerit appellatum, vt dictum est *ibid.art.*8. De quo Marant. *de ordin. iudicio,disput.*11. Abb.*in cap.inter cæteras,de sent. & re iudicat.& cap. pastoralis, §.quia verò,& in cap.significasti,in fin.de offi.delegat. & in cap. si quando eod.tit.*vbi Innocent.& Felin.

Ad quòd vide tradita à P.Miranda *suprà quæst.* 27. *art.*1. *conclus.*3.qui refert D.Thom.1.2.*quæst.*96.*art.*5. & D.August. relatum *cap.in istis, distinctione* 4.

RESO

RESOLVTIO XLVIII.

De Pœnis pro diuersis delictis imponendis.

1. CVm in arbitrariis iudex debeat eligere mitiorem partem, pœnam arbitrariam non esse extendendam vsque ad pœnam mortis tenet probabilior opinio, quæ tanquam benignior est amplectenda, præcipuè in foro ecclesiastico, & Regulari, nisi delictum sit ita graue attentis circunstantiis, quod mereatur grauissimam pœnam degradationis, depositionis, vel eiectionis à religione, quæ correspondet pœnæ mortis. Aduerte tamen, quòd quando lex, aut consuetudo non imponit priuationem habitus pro aliquo delicto, sed minorem pœnam, tunc iudex tenetur sequi pœnam consuetam, & lege taxatam, non verò arbitrariam, quam si excedat, tanquam à grauante potest appellari. *tom.* 2. *quæst.* 22. *art.* 1. De quo Maranta *de ordin ind.* 2. *p.* 4 *par. princip. à num.* 59. Bald. *in l. quicunque col.* 4. *vers. scias tamen de seru. fugit. & in l. de quibus, col.* 7. *vers. item quæritur, ff. de legib.*

De arbitrio in pœnis, vide tradita à Miranda *tom.* 2. *ordin. indic. quæst.* 27. *art.* 5. *concl.* 4. vbi resoluit, pœnam taxatam à lege pro homicidio non posse ad arbitrium iudicis in pœnam pecuniariam commutari, per textum *in cap. licet, de pœnis, & l.* 3. *C. de Episcop. audient. & l. Regia Hispana* 3. *tit.* 13. *lib.* 8. *ordin. & l.* 5. *tit.* 8. *part.* 7. De quo Nauar. *in manual. cap.* 25. *à num.* 12. Couar. *lib.* 2, *variar. cap.* 19. *num.* 8. 9 & 10. Qui agunt de pœnis quoad Ecclesiasticos, pro sæcularibus verò Farinac. 1. *part.* agens de delictorum inquisitione, *q.* 5. *à num.* 8. Idem docet Portel. *verb. correctio fratrum num.* 54. citans Vmbertin. *in pract inquisit. verb. iudex*, & addit, *n.* 55. posse iudicem augere pœnam ordinariam, quando crimen est extraordinarium, vel habet particulares circunstantias aggrauantes, per textum *in l. hodie, ff. de pœnis*; & tradit etiam noster Auctor, *tom.* 2. *q.* 42. *art.* 5. per textum *in l. quid ergo. §. pœna grauior, ff. de his qui notant. infamia*, idque ex causa iusta priùs diligenter ventilata, non verò ex capite, vel corde nostro, seu ad libitum, vt expressè ex D. Gregorio deciditur *in cap. summopere,* 11. *q.* 3. & tradit etiam Suarez *lib.* 5. *de legibus, c.* 11. *n.* 9.

2. Prælati Regulares non debent facilè procedere ad capturam, seu incarcerationem alicuius monachi, nisi plena delicti præcedat probatio, aut processus, saltem informatiuus, vt in simili definitur in Concilio Trident. nisi fuga delinquentis timeatur, tunc enim in domo disciplinæ detineri sufficit: *Trident. sess.* 25 *c.* 6. *de reform. circa med.*

 aliter

aliter verò procedentes vltra reatum mortiferum tenentur ad damnum, & incidunt in pœnam Canonis, *Si quis suadente diabolo*. Auct. *ibid. art* 2. De quo Bern. Diaz *vbi suprà, c.* 114. *&* 116. Roder. Suarez *de fideiuss. danda in causa crim.* §. *practica iuridica est*. Gomez 4. *var. cap.* 9. *de capt. reor.* & nos diximus *supr. de carcere reorum, num.* 3.

3. Iudices sæculares tenentur præstare suum auxilium si postuletur, & inuocentur si prælatis Regularibus pro captura monachorum fugientium, vt priuilegia Apostolica sæpissimè memorant, quanuis ipsi iudices id ægrè ferant, *ibid art.* 3. *& tom.* 1. *q.* 8. *art.* 14. & nos diximus *suprà, resol.* 11. *de apostatis, n.* 5. *& num.* 30.

4. Religiosi committentes delictum, cui in sæculo respondet pœna mortis, aut damnationis ad metallum, possunt carceri perpetuo mancipari: clericis autem non est imponenda hæc pœna, nisi in casibus iure Canonico expressis, qualis est qui habetur, *cap. clerici, de excessibus prælat. & cap. excommunicamus*, §. *si qui autem, de hæret.* Auct. *ibid. art.* 4. De quo Decius *in cap. cùm non ab homine, col.* 6. *de iudic.* Aretinus *in dict. cap. clerici*. Aualos *in direct. iudic. cap.* 13. 2. *part. num.* 7. Bern. Diaz *in pract. cap.* 129 *num.* 4.

5. Licèt taxatio quatuor vnciarum panis, & totidem aquæ pro victu quotidiano non sit sufficiens ad sustentandum diu damnatum ad carcerem perpetuum, sufficit tamen ad eum absolutè sustentandum, ac ideò hæc pœna non est reputanda pro vltimo supplicio, argumento *l. qui vltimo supplicio, ff. de pœnis*, & innuitur *in cap. nouimus*, §. *pro illo*, in illis verbis: *pane doloris, & aqua angustiæ sustentandum, de verbor. signific. & cap. licèt, de pœnitent. & remission.* nisi prohibeatur strictè nihil plus in die edere, vel bibere, nam tunc in effectu est damnare vltimo supplicio, Iuxta *l necare, ff. de liber. agnoscend. & cap. pasce fame* 86. *distinct.* ac per consequens secuta morte prælatus condemnans irregularis existet, qui tamen excusabitur, si faciat talem taxationem victus iudicio medicorum affirmantium esse sufficientem ad sustentationem diuturnam incarcerati, *ibidem art.* 5. De quo Alciat. Decius, & Felin. *in d. cap. nouimus, de verbor. significat.* Aualos *in direct. iudic. Ecclesiast.* 2. *part. cap.* 13. *num.* 7. ad quod faciunt tradita à Suarez *lib.* 5. *de legibus, cap.* 7. *num* 13.

6. Licèt laici, & clerici sæculares licitè à carcere fugere possint, nulla vi, aut violentia custodibus facta: at religiosis iustè ac legitimè ad carcerem perpetuum damnatis id non licèt, etiam ante condemnationem, ac per consequens fugientes tenentur

tenentur iterum redire ad illum, nisi superior aliquo iusto remedio illi subuenerit. *ibid. art.6.* De quo Salzedo *in practica crimin. cap.137.§. pœna perpetui carceris pag.455.* Panormitan. *in cap. non ab homine, num.31. de iudic.* Idem docet Caiet. 2.2. *q.69. art 4. dub.2. in fin.* Nauar. *comment. de regular. num.4. corol.6.* & alij, quos refert, & sequitur Sanchez *lib.7 decal. cap.8. num.12. & seqq.* Vbi id temperat, nisi pœna capitis imponenda esset illi Religioso, tunc enim naturale conseruandæ vitæ desiderium ius præbet licitè fugiendi, etiam si præcepto superioris, aut iusta sententia ad manendum in carcere adstringatur, & idem resoluit de eo, cui mutilationis membri pœna imponenda est. Sed hæ pœnæ non solent apud religiones delinquentibus imponi, possunt tamen procedere quando post degradationem religiosi relaxantur Curiæ sæculari. Ad quod etiam vide Nauar. *in cap. statuimus, 14. quæst.3. num.63.* Couar. *lib.1. variar. cap.2. à num.14.* Aragon *dict. q.69. art.4.* & post eos relatos P. Miranda *tom.1. ordin. iud. q.15. art.6. concl.1.* vbi pro sæcularibus oppositum resoluit.

7. Retrusio in monasterium magna inter pœnas reputatur, & licet quoad clericos, & sæculares locum habeat in delictis grauibus, iuxta *cap. clerici, de excessib prelat. & cap. sicut dignum, §. clericos. de homicidio.* quoad Regulares tamen non ita procedit, nam potest illis hæc pœna infligi, etiam pro delictis non grauibus, recludendo eos in suis monasteriis strictiore clausura, quàm solent habere, *ibid. art.7.* De quo Bart. *in l. lenia ff. de accusat.* Salicet. *in l.1. C. de requirendis reis*, Guido Papa *in decision. Delfin. q.429.* Petrus Gregorius *Syntagm. iuris p.3. capite 32.*

8. Sicut clericis potest imponi pœna exilij, vt Sacri Canones determinant, *cap.1. de calumniatoribus*, ita etiam regularibus, mittendo delinquentes ex iusta causa in alia monasteria solitaria, & strictiora, vbi vitæ præteritæ peccata deplorent, & delictorum suorum partem pœna luant. Iudex verò Religiosorum in exilium mittens poterit ex iusta causa ipsum ab exilio reuocare, sicut Episcopus, & eius Vicarius potest clericum, nisi statuta Ordinis aliud disponant. *tom.1. q.23. art.1* De quo Bernard. Diaz *in pract. crimin. cap.135 in fine*, vbi Salzedo *verb. reuocari.*

9. Si monachus relegatus est professus in religione capaci bonorum in communi, monasterium, ad quod hæreditas illius peruenit, tenetur ipsum alere: sin autem nulla hæreditas ad nullum monasterium ex ipso monacho fuit delata, Abbas monasterij, vbi delictum commisit, ad id tenebitur. Sed hoc non

habet locum in religione nostra Seraphica, vbi vsum receptum est, vt monasterium, ad quod mittitur, ei necessaria subministret. *ibid. art.* 2. De quo Abbas *in cap. vltimo, de regularib.* & nos diximus *suprà resolut.* 8. *de alimentis num.* 2. *&* 3.

10. Prælato, cuius culpa subditus discessit sine Sacramento pœnitentiæ, nulla est taxata pœna in iure, ac proinde pœnæ arbitrariæ subiiciendus est, iuxta mensuram culpæ, & negligentiæ. *tom.* 2. *q.* 39. *art.* 4.

De Relegatione Fratrum ad triremes, & expulsione ab ordine.

11. Generales religionum possunt Fratres delinquentes in delictis grauibus condemnare ad triremes, & habitu priuare, de consilio tamen deputatorum, seu discretorum Prouinciæ, ex concessione Pij V. pro Ordine D. Hieronymi, vt habetur in eius Compendio *verb. condemnare* §. 1. Auctor *tom.* 2. *q.* 24. *art.* 1. *& tom.* 1. *quæst.* 20. & nos suprà resoluimus *de apostatis num.* 14. *&* 15.

12. Pœna relegationis ad triremes non est imponenda Religiosis, nisi in grauissimis, magnique offendiculi, seu scandali criminibus, hoc namque alienum est à charitate fraternitatis, & paternitatis habendæ simul inter religiosos, & à dignitate altissima Sacerdotali, necnon à consuetudine fundatorum religionum, qui sola eiectione ab Ordine, & spoliatione habitus regularis videntur fuisse contenti: satius enim esset eos aliquali animi pietate vltimo supplicio ferire, quàm hac infami, & indecenti Sacerdotibus Dei pœna mulctare. Nec decet vt Fratres ad tempus relegati ad triremes, postea veste regulari induti appareant. *ibid. art.* 2. De quo Bernard. Diaz *in pract. crim. Canonica*, vbi huiusmodi supplicium in monachos efficacissimis, & piissimis rationibus reprobat, & Nauar. *in c. nullam* 18. *quæst.* 1. *in fine capitis.*

An autem monacho ad triremes damnato licitum sit fugere? Negat Sanchez *lib* 6. *decalogi cap.* 8. *num.* 6. sed Bañez 2. 2. *quæst.* 69. *art.* 4. *post* 5. *concl.* affirmat id licere, non vt vagetur, sed vt superiorem, aut Pontificem adeat veniam petiturus. Cui sententiæ tanquam piæ, & probabili adhæreo, eo quòd pœna ista grauissima sit, & morti comparetur. Vide infrà, *de expulsis à Religione num.* 2.

De priuatione Officiorum.

13. Prælati Regulares possunt subditos ab officiis suspendere, vel deponere, etiam ipsis non citatis, leuiores enim caussas, ad id sufficere constat ex *cap. qualiter, & quando, el segundo, de accusat. in fine, & cap. per tuas, el primero, de simonia, in fine.* Id tamen debet intelligi, quando hæc pœna priuationis, seu suspensionis est imposita ipso facto pro aliquo crimine patrato, tunc enim illo probato non est necessaria partis citatio: secus si procedit à contumacia, vel inobedientia, aut à crimine, cui correspondet pœna arbitraria, quo casu requiritur citatio, seu monitio ad minus vnica, quæ cùm non sit de apicibus, sed de substantia iuris, nullo pacto est omittenda, *tom. 2. quæst. 25. art. 1.* De quo Syluest. *verb. citatio*, Panorm. & DD. *in cap. cum speciali, & in cap. quia nos, de appellationibus, & in cap. final. de vita, & honestat. cleric.* faciunt dicta à Suarez *lib. 5. de legib. c. 11. num. 11. & cap. 7. & 8.*

14. Religiosi possunt priuari à suis prælationibus ob delictum, cui licèt non sit expresse taxata talis pœna in iure, tamen graue, & enorme censetur, vt arbitrio bonorum, & grauium religiosorum huiusmodi pœna dignum reputetur. Nec vrgens causa interueniat necessarium est ad huiusmodi priuationem ab officiis faciendam, *ex dict. cap. qualiter & quando,* quanta requiritur, vt clerici sæculares à beneficiis amoueantur, *cap. inuentum 16. quæst. 7. cap. aures, de pœnis,* quæ debet esse expressa in iure, *ibidem art. 2.* De quo Abb. *in cap. fin. de iure patron.* Tiraq. *in l. si vnquam, verb. reuertatur, num. 106. C. de reuocand. donat.* Vide Portel. *verb. officia ordinis, num. 4. & 5. & cap. tua, de pœnis.*

De priuatione Consiliariorum apud Cistercienses vide *suprà de visitatione, num. 6.*

De Pœna incestus cum filiabus spiritualibus commissi.

15. Sacerdotes etiam Regulares, qui in actu, vel prope actum confessionis alliciunt filias spirituales ad actus venereos, sunt denunciandi sancto Tribunali inquisitionis ab ipsis filiabus spiritualibus, nulloque modo sunt absoluendæ, donec id manifestent, seu patefaciant, ex Bulla Pauli IV. relata ab Auctore, *tom. 1. q. 59. art. 4.* Ille verò, qui extra actum confessionis allicit ad peccandum, vel peccat cum illa, cuius confessionem

audiuit

audiuit, deponendus, & grauiter puniendus est, iuxta sacros Canones, *cap. si quis sacerdos*, 30. *quæst.* 1. nam dicta constitutio non extenditur ad illos, qui post actum confessionis transactum dictas fœminas apud suas domos visitando cum illis fornicantur, *tom* 2. *quæst.* 26 *art.* 1. *&* 2. De quo Bernard Diaz *in Pract. crim. cap.* 82. *n.* 1. Nauar. *lib.* 5. *consf. tit. de hæreticis, consf.* 1. Vide Portel *in addit, ad dubia, verb. sollicitare fœminas intra confessionem à num.* 1. vbi latissimè.

16. Dicta tamen constitutio extenditur ad eos, qui in actu, vel iuxta actum confessionis prouocant iuuenes, seu pueros ad peccatum ne fandum, nam ratio, & mens legis etiam se extendit ad hunc casum, cum sacramento pœnitentiæ maior iniuria irrogetur, quàm fit à sollicitantibus fœminas ob maiorem grauitatem peccati, *ibid. art.* 3. Idem tenent Lopez 1. *part. instruct. cap.* 35. Salzedo *in practica crimin. cap.* 82. quos referendo id ipsum dicit probabile Portel *vbi suprà, n.* 5. De quo vide *infrà resolutione ad sollicitantibus fœminas intra confessionem*, vbi refertur alia similis Bulla Domini Pauli V. contra tales sollicitatores.

De pœna imponenenda celebrantibus sine ordine sacerdotali, & sine iurisdictione actuali confessiones audientibus.

17. Audientes confessiones sæcularium cum approbationè Ordinarij, sine tamen licentia suorum prælatorum Regularium pœna arbitraria puniendi sunt ab ipsis prælatis, confessiones autem validæ sunt secundùm aliquos. Quod à fortiori dicendum est, si contra ipsorum prælatorum expressam voluntatem id fecerint, præsertim si dicti prælati confessiones irritas esse declarauerint, sicuti possunt declarare ex quadam concessione Iulij III. facta Ordini Prædicatorum. Religiosi verò hoc munus exercentes sine approbatione Ordinarij, & sine licentia suorum superiorum suspendendi sunt per aliquod tempus à Missa, & perpetuò à gradu, potestate, & iurisdictione habituali, ita vt amplius ad confessiones audiendas non admittantur, nisi tanta appareant in eis signa pœnitentiæ, vt restitutione digni esse videantur, quæ pœna sacerdotibus sæcularibus simplicibus tale crimen perpetrantibus imposita est in sacris Canonibus, *c. placuit de pœnitentia, distin.* 6 Auctor. *ibidem tom.* 2. *quæst* 27. *art.* 1. De quo Soto *in* 4. *distinct.* 18 *quæst.* 4. *art.* 3. Idem docet Portel *verb. pœna, n.* 12. vbi *n.* 13. addit quòd non

sacerdos

ſacerdos audiens confeſſiones manet ſuſpenſus,& irregularis, ex Nauar. *cap.25.n.242.*

18. Qui autem celebrat abſque permiſſione ordinis ſacerdotalis inſignia, Dominis Inquiſitoribus contra hæreticam prauitatem tanquam hæreſim ſapiens tradendus,& ab ipſis puniendus eſt,ex conſtitutione Gregorij XIII. Pauli IV.Sixti V. & Clementis VIII.in qua etiam eadem pœna infligitur non inſignitis ſacro preſbyteratus ordine, qui confeſſiones auſcultant, & ſimul abſolutionem impartiuntur. Vnde non comprehendit eos,qui confeſſiones quidem audiunt, ſed non impartiuntur abſolutionem,*ibid.art.2.*De quo Bernar.Diaz *in Pract. crim.cap.12.*& Portel *verb.ordines ſacri.num.9.& verb. pœna, num.8.* vbi addit ex Maiolo *de irregularit.lib.4.cap.13.nu.4.* incurrere irregularitatem celebrantem abſque ordine ſacerdotali.

De pœna imponenda ſacrilegium committentibus cum Monialibus.

19. Laicus hoc tam enorme facinus perpetrans excommunicatur in foro Canonico,vt in iure habetur,*cap.ſi quis Epiſcopus,27.quæſt.1.*in foro verò ſæculari pœna vltimi ſupplicij,ſeu mortis plectitur,bonáque ſua monaſterio adiudicantur,ex *cap. ſi quis rapuerit, 27. quæſt.1.* clericus autem deponendus eſt ab officio,ex *eod.c.ſi quis Epiſcopus,*& beneficio.Ex quo facilè poteſt deduci, qua pœna plectendi ſint Religioſi hoc delictum perpetrantes,& Moniales conſentientes,& conſtat ex *cap.impudicas, 27.q.1.* Auctor *tom. 2.q. 29. art.1.* De quo Couar. *in Clem.ſi furioſus 2. part. num.8. de homicidio*, Perez *in l.2. tit. 15.lib.8.ordinam.* Menoch. *de arbitrariis,lib.2.cent.4.caſu 60. num.57.*

20. Filij monachorum,aut Monialum poſt votum caſtitatis in profeſſione emiſſum ſunt ſacrilegi, ſicut & filij preſbyterorum,vt ſatis conſtat ex *cap de iis,28. diſt.* propter idem votum caſtitatis ſacro ordini annexum, & in odium ſuorum progenitorum pœna filiorum ſacrilegorum plectuntur à Sixto V. in quadam ſua conſtitutione, *ibid.art.2.* De quo Nauar.*in Man. cap.16.num.2.* Medina *de ſacrorum hominum continentia, lib. 3.cap.1.& 3.*

De pœna imponenda ſodomitis, & adulteris.

21. Vitium ſodomiæ eſt abominabile, de quo ius perobſcurè

ſcurè loquitur reputans nefandum, & inhoneſtum de illo loqui, *l. vir C. de adulter.* in eo enim reperitur deordinatio ordinationis Dei & naturæ, & eſt abominabile, & deteſtabile, etiam apud ipſas gentes, à quo tandem Angeli fugiunt, & ipſi Dæmones oculos claudunt, & pro quo maxima flagella à Deo in-
Gen. 18. & 37 flicta eſſe Sacræ Scripturæ teſtantur, *tom. 2. quæſt. 28. art. 1.* De quo D. Thom. *in 4 diſt. 16. art 4 poſt medium.*

22. Sodomita publicus, & notorius remanet irregularis, nō tamen occultus, & ex conſtitutione Pij V. clerici ſæculares, vel Regulares tam dirum nefas exercentes, ſeu continuantes omni priuilegio clericali, officio, beneficio, & dignitate Eccleſiaſtica priuantur, & à iudice Eccleſiaſtico degradati poteſtati ſæculari tradendi ſunt. Quæ conſtitutio non comprehendit quemcunque fragilitate humana hoc crimen perpetrantem, ſed tantùm continuatione vitioſa illud exercentes, & habentes copulam Sodomiticam conſummatam intra vas nefandum, ſeu contra naturale, & eius pœnæ rigoroſæ non obligant in foro conſcientiæ, ſed tantùm in foro exteriori, *ibid. art. 2* De quo Nau. *cap. 25. num. 73. & 77. & cap. 27. num. 248. & 249.* oppoſitum tenent Bernard. Diaz *in pract. c. 8.* Alderete *lib. 2. de diſcipli. relig. cap. 15. §. 5. à num 26. vſque* 34. quos refert, & ſequitur Portel *verb. pœna num. 7.* vide Miranda *tom 1 Manual. quæſt. 5. art. 2. concl. 3 & 4.* vbi reſoluit, non eſſe ſpectandam actuum continuationem nefandorum, ſed ſufficere vnicum actum, vt poſſit clericus, vel monachus ſubiici pœnis ſuprà dictis. Sed mihi non placet, quia lex pœnalis eſt, ac ideò reſtrigenda. Quod verò filij Sodomitæ non ſint infames, & ſuccedere in maioratatum, tradit Molin. *lib 4 de primog. cap. vltim. num. 51.* quem refert, & ſequitur Sanchez *lib. 2. Decalogi, capit. 30. numer. 1.*

23. Iudices Eccleſiaſtici, & Regulares poſſunt, & tenentur contra clericos, & monachos adulterium committentes procedère indagando veritatem tali ſecreto, & cautela, vt ex proceſſu maritus non veniat in cognitionem vxoris, ne ad eam accuſandam, vel occidendam irritetur, & delinquens pro modo
Trid. ſeſſ 24. cap 8. de reform. culpæ puniatur, vt habetur in Concilio Tridentino, *ibid. artic. 3.* De quo Azeuedo *lib. 8.* nouæ compilat. *tit. 19. de los amancebados, in l. 2. n. 2. & 3* Bernard. Diaz *in Pract. crim. Canon. cap. 79.* vbi Salzedo *verb. concubina clerici.* Vide ſuprà *reſolut. 5. de adulterio n. 1. & 2.* quantum ad diſpenſationem in pœnis debitis adulterio.

De

De Pœna imponenda falsarijs.

24. Presbyteri, & Diaconi falsum testimonium dicentes ab officij honore depositi in monasterium detrudantur, *cap. si Episcopus, 50. dist.* si directè de hoc crimine accusati, & conuicti, vel confessi sint in iudicio ordinario, & in criminibus grauibus puniendi sunt considerata qualitate damni, vel iniuriæ, & personæ, contra quem deposuit, præcipuè vbi viget lex pœnæ talionis contra deponentes falsum. Non est tamen imponenda pœna ordinaria, quando falsitas per errorem sine dolo fuit commissa, vel non interposito iuramento, *tom. 2. q. 31. art. 1.* De quo Bernard. Diaz *in pract. cap. 93.* Couarr. *in cap. quamuis pactum, §. 7. num. 5.* Menoch. *l. 2. de arbitr. cent. 4. q. 306.* Maranta *in Speculo Aduocatorum, 1. part. cap. 1. num. 21.* Idem docet Portel *verb. pœna, n. 17.*

In grauibus delictis solicitantes ad falsum testimonium ferendum eadem pœna puniuntur, ac punirentur, si falsum deponerent propter eorum solicitationem, *ibid. art. 2.* Idem docet Portel *vbi supr. d. n. 17.* additque hos, & periuros manere infames, & à testimonio ferendo perpetuò esse arcendos. De pœna falsi testis, vide etiam Auctores citatos suprà *de testibus, numero 34.*

Clerici falsificantes literas Papæ degradantur, & traduntur Curiæ sæculari, *cap. ad falsariorum, de crimine falsi,* & qui falsificant sigillum Principis deponuntur, & in exilium mittuntur, *cap. ad audientiam, eod. tit.* & tradit Portel *verb. pœna, n. 9.* vbi addit ex Iulio Claro *in pract. q. 36. §. videamus.* hodie mitiori pœna puniri taliter delinquentes. Falsificantes verò prælatorum literas perpetuò deponuntur, & in monasterium detruduntur, *cap. si quis Episcopus, 50. dist.* & tradit idem Portel *ibid. num. 10.* Apud Regulares inter casus reseruatos numeratur à Clemente VIII. & apud nos Minores de facto extat reseruatus, etiam quoad detinentes literas superiorum.

De pœna calumniatorum, & maledicorum vide quæ diximus suprà *de accusat. à n. 11. ex q. 30. 2. tom.*

De pœna imponenda committentibus crimen læsæ Maiestatis.

Qua pœna puniantur Religiosi hæreticantes, vide infrà *de haret.* De quo latè Sanchez *lib. 2. decalog. c. 24. 25 & 26.*

25. Quantum verò ad crimen læsæ Maiestatis humanæ certum

certũ est in laicis vltimo supplicio puniri, habitaculis eorum aratro exaratis, & sale asperiis, vt constaret ex *l. fin. titul.* 19. *& in l.6.tit.27.part.2.* & deducitur ex *cap. fœlicis, de pœnis. lib.6.* Vnde Religiosi taliter delinquentes post degradationem sunt tradendi brachio sæculari ad exequendem in illis vltimum supplicium, quod sit qualificatum, aliis pœnis loco dictarum ipsis accommodatis infligendis, *tom.2. quæst.32. art.2.* De quo Parlador *lib.1. quotid.qq. cap.21.* Vide Sanchez *vbi suprà, cap. 27. vsque ad* 30. Vbi agit, an filij reorum criminis læsæ Maiestatis diuinæ, vel humanæ incurrant pœnas ipsis iure statutas.

26. Iudicibus laicis nullo modo licet procedere contra clericos, & monachos extrahentes delinquentes de manibus Iustitiæ, sed à suis prælatis sunt puniendi pœna non rigida ob eorum nimiam, & non bene fundatam charitatem, à qua hic excessus, vt plurimum, imò & semper prouenit, & non à contemptu sæcularis potestatis, aut Regiæ Maiestatis, *ibid. art.3.* De quo Fulgos. *in l. addictos, num.3. C. de Episcop. & cleric.* Nauar. *cap.17. num.*201. *& cap* 23. *num.* 120. Gaspar. Stephan *de defens. immunit. pag.* 108.

27. Religiosus maledicus contra Regiam Maiestatem improbo, & petulanti, seu superbo, & inflato animo verba proferens pœna arbitraria puniendus est à suo prælato iuta qualitatem pœnæ in legibus taxatæ, pensatis circunstantiis casus, animique, seu intentionis talia verba proferentis. Pœnæ autem loco talis religiosus mulctandus est priuatione vocis actiuæ, passiuæ, & in aliquod monasterium relegandus, vel à suo officio remouendus, si fuerit prælatus *ibid. art.*4. De quo D D. in *l. final. titul.2. part.3 & l.3. tit.4. lib.8. noua compil. & gloss. in l.1. verb. petulanti, C. si quis imperato maledixerit.*

De pœna imponenda Fratribus homicidis.

28. Sicut clerici homicidium enorme perpetrantes, vt est parricidium, vel occisio Episcopi sunt deponendi, *c. presbyter. 81. dist.* & Curiæ sæculari tradendi, spectata tamen incorrigibilitate, & pertinacia, iuxta veriorem, & magis piam opinionem, ita similiter Religiosi suum occidentes prælatum. Verum est tamen, quòd iudices Reguiares attento iure communi minimè gentium possunt eos tradere brachio sæculari, non spectata incorrigibilitate, etiam si crimen sit ex atrocioribus, quod est verius, & probabilius. Vnde Fratres committentes delictum, cui in sæculo pœna mortis respondet, ad triremes relegari possunt ex Bulla Pij V. suprà citata, *tomo. 2 quæstion.* 33. *artic* 1. De

quo

quo Nauarr. *in Manual cap.27.num.249 & in cap. si quando, except.9. de rescript. & in cons. tit. de priuileg. cons.17.* Couarr. *in Clement. si furiosus, 2. part.3.n.6.* Vide Miranda *tom.1. manual. q.52. art.2. concl.4.* vbi resoluit, propter crimen homicidij non semper Religiosum expellendum esse à religione, & habitu spoliandum.

29. Religiosus grauiter, seu enormiter percutiens suum prælatum expellendus est à Religione, & ad triremes etiam relegandus, si delicti qualitas id poscat, per dictam Bullam Pij V. cùm huic crimini in foro sæculari pœna capitis respondeat, grauiter enim percutiens correctorem, seu prætorem, & magistratum in sæcularibus, aut alapam illi porrigens, capite puniendus est, vt leges ciuiles decernunt. At non sunt castigandi hac eadem pœna qui percusserint vicarios, seu vices gerentes huiusmodi prælatorum, quia non debetur tantus honor vicario, sicut principali præposito. Qui verò definitorem Prouinciæ sic percusserit, puniendus est grauiore pœna, quàm puniuntur iniicientes manus violentas in alios Fratres, ob reuerentiam illi debitam ratione præeminentiæ, & officij dignitatis, quam habet, quod arbitrio iudicis relinquitur. *ibid. art.2.* De quo vide similia tradita ab Auilez *cap.1. pretorum.* Plaça *de delictis, lib.1. cap.6. n.3. pag.99. & 48.* Greg. Lopez *lib.1. verb. adelantados, tit.c. part.7.*

Pro percutientibus, vel etiam occidentibus suum prælatum *cap. ad aures, de pœnis, & cap. felicis, eodem tit. in 6. & Clem. si quis suadente, eod. tit.* vbi ponuntur pœnæ contra occidentes Episcopum, vel percutientes Cardinalem, ex quo facilè potest arbitrari, qua pœna digni sunt suos prælatos grauiter percutientes, vel etiam (quod absit) occidentes. *Bulla 2. Ioan. 22.*

30. Ioannes XXII. apud Bullarium declarat, quæ sit percussio grauis, vel leuis in hunc modum. Illam modicam percussionem, aut impulsionem pugni, palmæ, manus, pedis, digiti, aut baculi, vel lapidis, quæ ad liuorem, mutilationémque membri, fractionem dentis, depilationem capillorum non modicam, vel effusionem sanguinis non excedit, nec si tam leuissimi ictus, vt pugni percussione sanguis exiret, transire in atrocem iniuriam profitemur, Ex quo à contrario innuit Pontifex illam dicendam fore grauem percussionem, ex qua procedit mutilatio membri, fractio dentium, depilatio seu auulsio notabilis capillorum, præcipuè barbæ. Et addit Papa, quòd etiam ipsa facti qualitas, percutiendi, aut iniuriandi modus circa hoc diligentiùs debet attendi, & ipsius facti circunstantia, loci scilicet, & personæ, vt cognoscatur, quæ sit grauis, aut enormis,

leuis, vel modica iniuria: loci quidem, vt si fiat in theatro, vel in foro, coram rege, prælato vel iudice, in Ecclesia coram multis, aut in alio loco publico: personæ verò, velut si sit magister, vel iudex, vel etiam magistratus, aut prælatus, pater, aut patruus, vel aliquis in dignitate, vel personatu constitutus, & ac inferiori, vel humili patiatur, & tandem iudicium talis enormis iniutiæ arbitrio prudentis iudicis committit Pontifex. De quo vide Portel *in addit. ad dubia, verb. manus violenta, num.2.*

31. Statutum Religionis, quo certa pœna taxatur pro eo, qui vulnerat Fratrem, non est intelligendum de modica, vel parua scissura, seu vulnere: sicut neque statutum pœnale loquens de sanguinis effusione habet locum in modica, vel minima effusione, neque frangentes constitutiones apostolicas in minimis earum pœnis ligantur *ibid. art.3.* De quo Bal. *in l. si præsidi. C. de addit. edicto, quæst.* 1. Panorm. *in cap. poropofuisti, de consecrat. Ecclesia, cap. pro illorum de sententia excommunicationis.* Vide Portel *vbi suprà, num.3.*

32. Clericus veneno aliquem occidens grauiori, & longiori detrusione post depositionem, quàm alij homicidæ puniendus est. Pocurantes verò aborsum fœtus animati venenosis potionibus, secuto effectu, sunt degradandi, & Curiæ sæculari tradendi, quoad hoc namque constitutio Sixti V. non est moderata, aut reuocata, licèt quoad pœnas alias sit moderata, & redacta ad terminos iuris communis per Gregorium XIV. scilicet quoad censuras positas procurantibus aborsum fœtus inanimati, aut exhibentibus mulieribus, vel sumentibus venena sterilitatis, aut quocunque alio modo consilium, aut auxilium ad id præstantibus, *ibid. art.4.* & nos diximus suprà *de aborsu, num 4.* De quo Nauar. *lib.5. conf. tit. de homicidio, conf.4.* Vide Portel *verb. pœna, n.3.* vbi cum Iulio Claro *in pract. verb. homicidium, n.14.* resoluit, non esse exequendam totam pœnam legis in eo qui parauit venenum, vel etiam propinauit, seu porrexit, non secuto effectu. Vbi etiam *num.15.* agit de pœna clerici venefici & incantatoris, & resoluit, quòd si cum veneficiis exerceat alia plura crimina contra Rempublicam, vel contra fidem, tradendus est Curiæ sæculari, vel priùs sancto Officio, si est suspectus de fide. De quo vide Bern. Diaz *in pract. cap.108.*

De pœna imponenda dilapidatoribus bonorum Monasterij.

33. Monachi decoctores, seu dilapidatores bonorum monasterij omni dignitate sunt spoliandi, omnique administratione in perpetuum priuandi, atque ad infamiæ labem, seu notam carceri sunt mancipandi. Potest autem quis remoueri à præfata administratione ex sola suspicione, etiam leui, quod iudicis arbitrio relinquitur, *tom.2. quæst.34. art.1.* De quo Bernard. Diaz à Lugo *in pract cap.71.* Abbas *in cap.venerabili,* per textum, ibi, *de dilapidatione suspectus,* vbi Panorm. *n.8. in fine. de officio deleg. & in cap. prælatorum, de accusat.*

34. Causa communi legitima existente de præsenti, possunt monachi simul se iuuare, vel defendere contra prælatum, vel personam aliam bona monasterij dissipantem, & malè tractantem se ipsos absque eo, quòd dicantur conspiratores, seu coniuratores in iure reprobati. Secus si non adest dicta causa, iuxta *cap.ex par. de accusat.* Auctor *ibid. art.2.* Ad quod faciunt tradita à Miranda *tom.1. ord. iud. quæst. 12. art.4. concl.6. §. sed quia.* Vide etiam Sanchez *lib.6. decal. cap.12. num.18. & seqq.* vbi latè tradit, quomodo monachus possit acccusare Abbatem ob monasterij vtilitatem.

De pœna imponenda reuelantibus secretum sacramentale, aut naturale.

35. Pœna ordinaria constituta in sacerdotem peccata sibi confessa reuelantem verbis, vel signis, inuito, aut non permittente confesso, seu pœnitente est, vt omni munere, ac dignitate spoliatus in arctum cœnobium ad agendam perpetuam pœnitentiam detrudatur, iuxta sacros Canones, *cap. omnis vtriusque sexus, de pœnitent. & remission. in fine.* Quæ pœna comprehendit etiam detegentem sigillum confessionis, cuius est interpres, necnon casu audientem, & latenter abditum peccata auscultantem, itemque eum, qui dimidia confessione audita absolutionem pœnitenti non impertiuit, vel dixit: *Audiui eius peccata, & non absolui.* Vt autem quis tanquam sacramentalis sigilli enodator puniatur, necesse est, vt singula peccata manifestet, secus si in generali id aperiat. *tom 2. quæst.35. art.1.* De quo Nauar. *in c. sacerdos, n.120. de pœnit. distinct.6.* Couar. *in 4. part. 2. cap.8. §.12. num.10.* Gabriel *lib.1. communium opin. §. de testibus, column.1.* Syluest. *verbo, confessio.* D. Antonin.

3.*p.tit.*17.*c.*22.§.1.*&* 11. Soto *de teg.secreto,membr.*3. Bernar. Diaz *in pract.cap.*106.*n.*4.

Idem tradit Portel *verb. pœna,n.*11. vbi cum Suarez *tom.*4. *disp.*33.*sect.*8.*num.*...addit, non incurrere irregularitatem tale sacramentale sigillum reuelantem, vbi etiam idem Suarez *n.* 4.quærit,quid sit dicendum, quando confessor affirmat, se habuisse facultatem à pœnitente ad reuelandum, vel alia via sciuisse, & pœnitens id negat? Et tandem concludit, non posse super hoc dari certam regulam, sed ex qualitate peccati, & circunstantiis personarum, & publicatione delicti præsumptionem esse sumendam,quod & Panorm. fusè tractat *in d.cap.omnis vtriusque sexus.*

36. Religiosus aperiens litteras obsignatas, & aduersario mittentis ostendens incidit in pœnam falsi, de qua *in cap.ad falsariorum,de crimine falsi,*& probatur *ex l.*1.§.*ij qui deposita. ff ad l.Cornel.de falsis,*secus si aliis non ostendit, sed tantùm aperuit ad legendum, tunc enim non debet puniri pœna ordinaria,argument.*cap.cùm olim magister,de officio delegati.* Item qui non restituit litteras illi, cui reddere mandatum suscepit, sed alteri illas pandit, non tamen aduersario mittendas, pœna falsi etiam tenetur,nec non qui eas lacerat, vel comburit, aut de eisdem remouet sigillum. Qui autem aperit, & diuulgat ad alterius iniuriam,tenetur actione iniuriarum,*ibid.art.*2. De quo Bart.*in l.qui testamentum.ad l.Corneliam de falsis.& in l. Titio,versic.venio ad secundum,ff.ad mancip.*Villadieg.*tract.de legib.*3.*part.quæst.*4 *n.*4.Bernard.Diaz *in pract.cap.*105 *n.*2. Vide ad idem Portel *sup.n.*10.

37. Nemini licet obsignatas litteras aperire, easque aduersariis ostendere ad propriam, seu alterius tuendam vitam, iuxta veriorem sententiam: licebit tamen eas non tradere personis, quibus mittuntur, & aliis modis licitis contendere, ne aliquid mali ex illis cõtingat. Quod si hoc crimen quis ita cõmiserit,non ordinaria, sed benigniori pœna ad arbitrium iudicis plectendus est,*ibid.art.*4.De quo Salzedo *vbi sup.* Maiolus *tract.de irregularit.lib.*5.*c.*35. Vide Suarez *lib.*2.*de legibus, cap.*13.*n.*8.vbi dicit,interdum iuri naturali non repugnare secretum naturale non seruare, nempe quando est cum iniuria,& damno tertij.

38. Sicut Canonici secreta sui Capituli reuelantes contra iuramentum ab eis præstitum pœnis contra periuros plectuntur,ita Religiosi,qui secreta Ordinis, aut alia,quæ intra claustra secretò inter monachos fiunt, sæcularibus patefaciunt, maximis pœnis sunt subiiciendi. Quod à fortiori dicendum

est

eſt in definitoribus, qui ſecreta definitorij contra obedientiam ſuperioris in illo præſidentis pandunt, *ibid. art.* 3. De quo Salzedo *in pract. cap.* 103 *ad finem*, Villadiego *de legibus* 3. *p. q.* 1. *n.* 36. Mandoſ. *de ingratit. cap.* 62. *conſ.* 13.

De pœna imponenda Fratribus ebrioſis.

39. Religioſi nimio vino indulgentes, & aſſuefacti ad inſtar clericorum ebrietati deditorum à ſacris Canonibus plectuntur pœna non ſolùm ſeparationis à Communione, ſed etiam verberibus, & carceri cum pane, & aqua ſunt mancipandi, *cap. fin.* 35. *diſt.* cùm pœnam Canonicam ſuſpenſionis ab officio, vel beneficio, de qua *in cap. à crapula, de vita, & honeſtat. cleric.* vt plurimum paruipendant. Si autem alia pœna in Religionibus taxata ſit, poteſt aggrauari, vel minui eius executio, penſatis vitij circunſtantiis, & ſcandalo ſæcularium. *tom.* 2. *q.* 36. *art.* 1. De quo D. Thom. 2. 2. *quæſt.* 150. *art.* 3. Tiraquel. *de nobilit. cap.* 31. *n.* 163.

40. Probari autem poteſt ebrietas iudiciis, & præſumptionibus: vt ex aſpectu, ex multiloquio inordinato, & ex ambulatione in circuitu. Vnde Religioſo teſtificanti de alio ſe vidiſſe ebrium non creditur, niſi probabiles rationes ſui dicti oſtēdat, *ibid. art.* 2. De quo Lucas Peña *in l.* 1. *n.* 7. *C. de erogat. milit.* Maſcard. *de probat. volum.* 2. *conſ.* 574.

De pœna imponenda Fratribus ludentibus.

41. Ius *in cap. clerici, de vita, & honeſtat. cleric.* & Concilium Tridentinum prohibet generaliter omnibus Eccleſiaſticis ludere. Vnde clerici ſacerdotes, præſertim Religioſi, & prælati vix citra mortale vti licet ludis vetitis, vt ſunt aleæ, & taxilli, cùm ſit contra eorum paupertatem, niſi ludus ſit cum chartis luſoriis ad honeſtam cauſam recreandi ſe, & ſocium ea re indigentem, dummodo tamen non frangant aliquam legem, aut præceptum obligans ad mortale. *tom.* 2. *quæſt.* 37. *art.* 1. De quo Soto *lib.* 4. *de iuſtit. quæſt.* 5. *art.* 2. Bernard. Diaz *in pract. cap.* 70. *n.* 2. Nauarr. *in cap ſi quando, num.* 52. *de reſcriptis, & in cap. ſtatuimus,* 19. *quæſt.* 3 *num.* 25. *& conſ.* 4. *de Regular. num.* 27.

Trid ſeſſ. 22. *c. de reform. & ſeſſ.* 24. *c.* 11. *de reform.*

42. Fratres luſores, ludique participes pœna arbitraria ſunt ſeuerè puniendi. Pœna autem clerici publici aleatoris eſt, vt repellatur à beneficio obtinendo, etiamſi nunquam fuerit monitus, vt deſiſtat à ludo, argumento *c. inter dilectos de exceſſibus*

cessibus prælat. iuncta gloss. *in cap.clerici, verbo, ad aleas, de vita, & honest. cleric.* à beneficio tamen iam obtento non priuatur, sed pœna arbitraria mulctandus est, consideratis circunstantiis ludi, consuetudinis ludentis, quantitatis pretij, qualitatis personæ, & aliis, dum priùs monitus se non correxerit, iuxta mitiorem sententiam, *ibid.art.2.* De quo Abb. *in cap. inter dilectos, de excess. præl.* Bernard. Diaz *in pract.cap.70.de aleatorib.* vbi Salzedo *in addit.ad d.c.70.in fine.*

43. Quidquid Religiosi in ludo lucrantur, restituendum est monasterio, cùm ipsi ex voto paupertatis nihil valeant acquirere, nisi ipsi monasterio. Quod procedit etiam casu, quo habeant licentiam à prælato ad certam quantitatem donandam, non enim sub facultate talis donationis faciendæ venit alienatio in ludo actitanda, nec præsumitur prælatos velle licentiam facere subdito ad ea, quæ statui, & Regulari obseruantiæ aduersantur. Idque maiori ratione procedit in Fratribus Minoribus, quorum prælati non habent facultatem ad aliquid extra Religionem alienandum, imò nec ipsi Syndici apostolici pro ipsis deputati, nisi sit in vtilitatem Fratrum, *ibid.art.3.* De quo Ludouic. Lopez *in summa 3.part.c.33 pag.248. prima imp.* Alcozer *de ludo, cap.12 & 14.*

Idem docent Sayro *in claui reg.lib.11 c.12 num.16.* & dicit probabile Angles *in floribus 2.p quæst.de ludi restit.art.vnico, dub.3.propos.4.* Ludouic. Lopez *1.p.instruct.cap.183.ad finem,* & eis citatis cum nostro Auctore tradit Sanchez *lib.7. decalog. cap.19 num.81.* vbi *à num.76. vsque ad 88.* multa tradit notatu digna pro Religiosis ludentibus.

De Pœna imponenda furibus Fratribus.

44. Non omne furtum in religione puniendum est pœna expulsionis ab ordine, vt aliqui nimis rigidi volunt, sed tantummodo quando religiosus esset famosus latro, grassator, aut ita continuus in furando, vt eius incorrigibilitas omnibus sit nota, vel ex aliis furtis factis, vel ex conditione personæ, quod prudentis iudicis arbitrio relinquitur. Vnde in aliis furtis pœna arbitraria est imponenda. *tom.2. quæst.38. art. 3.* De quo Trullo *lib.2.de Canon.regul. c.23.num.91.* & DD. *in l.capitalium.§.grassatores, & §.famosos, ff.de pœnis.*

45. Qui calices, patenas, & alia sacra furatur, non incurrit excommunicationem, nisi simul frangat portas Ecclesiæ, fenestras, aut armaria, & alia similia iuxta *cap. conquesti, de sententia excommunicat.* Quòd si effringat crucem, aut sacrarium,

&

& non furatur, non incurrit, *ibid. art.* 2. De quo Syluest. *verb. furtum*, *num.* 7. *& verb. excommunicatio*, 7 *casu* 8. Nauar. *in Manual. cap.* 27. *num* 94.

46. Pro complemento aduertere oportet; quod transgressor legis pœnalis post sententiam iustam contra ipsum latam, & ab eo acceptatam tenetur illam subire sub pœna mortalis culpæ. *tom.* 2. *quæst.* 43 *art.* 1. De quo Victoria *de homicidio. n.* 30. Arag. 2. 2 *q.* 69. *art.* 4. quidquid dicat Nauarra *de restit. lib.* 3. *cap.* 3. *num.* 821. Ad quod vide Soto *de iustit. lib.* 1. *quæst.* 6. *art.* 6. *concl.* 5. Castro *lib.* 2. *de lege pœnali, cap.* 3. Nauar. *in summa, cap.* 23. *num.* 66. Ledesm. *in* 4. 2. *part. quæst.* 18. *art.* 2. Antonium Gomez 3. *variar. cap.* 14. *num.* 3. Corduba *in quæstionar. quæst.* 36. referentem Felin. Baldum, & Anchar *in cap.* 1. *de constitut. num.* 46. Tiraq. *in l. si vnquam, verb. reuertatur, n* 291. & post eos Suarez *lib.* 5. *de legibus, cap.* 10. *num.* 5 *& sequentibus*, vbi resoluit, *n.* 12. teneri reum condemnatum ad mortem pati tantùm in se exequi per miuistros iustitiæ eam pœnam.

47. Item condemnato iustè ad austeram pœnitentiam cibi, & potus, vt sic paulatim moriatur, non possunt ministri iustitiæ, seu custodes ad id appositi aliquid plus permisso, & taxato in sententia ministrare: secus qui non funguntur officio custodum, hi enim non prohibentur ex charitate aliquid plus ad victum ministrare, nisi ipse condemnatus sub præcepto obedientiæ sit prohibitus, ne plus cibi, & potus sumat ad nutrimentum. Quod valde aduertere debent custodes Fratrum incarceratorum, & condemnatorum ad abstinentiam panis, & aquæ apud Religiones, quibus non licet subministrare plus cibi, & potus quàm in sententia præcipitur, cùm sint ministri iustitiæ, & fidelitatem seruare circa id omninò teneantur, *ibid. art.* 2. Ad quod vide tradita à Suarez *vbi suprà*, *num.* 14. *ad finem*, *& num.* 16. *paulo post principium*, *& cap.* 7. *num.* 13. vbi asserit, seu credit, non obligari hominem in conscientia pati talem pœnam famis vsque ad mortem, si comedere possit.

Pro aliis, quæ hîc desiderantur vide suprà de appellationibus, & infrà *de iudicibus, & de prælatis*, & *in summa de Ordine iudiciali.*

Retractatio.

De Pœnis subornatoris apud Regulares.

48. Pœnas excommunicationis, & priuationis perpetuæ à voce actiua, & passiua, ac inhabilitatis ad officia positas à

Pio V.& Gregorio XIII. ac innouatas à Paulo V. contra subornantes in electionibus Regularium incurrere subornatores, etiam non secuto effectu electionis, pro quo subornatur, constanter tenet Auctor *tom.4.summa cap.*141. de opposito se corrigens,quod resoluerat, *tom.2.quæst.56. art.2.* quia,inquit,sufficit actio subornantis non consummata ad inducendam consummatam transgressionem præcepti, & peccatum mortale. Vnde impetrans litteras fauoris, nec peruenientes ad manus electorum, adhuc incurrere videtur dictas pœnas, ex eadem ratione. Ignorans tamen dictas constitutiones, saltem in foro animæ, non est iudicandus earum incurrisse pœnas, item nec Moniales impetrantes similes fauores.De quo Suarez *de censuris disp* 4. *sect.*3. *num.*5. Vbi idem ferè probat in eo,qui actum facit consistentem in quadam successione continua, ex traditis ab Vgolino *de censuris tab.*1. *cap.*20.§.*vltim.n.*7. additque non esse necessariam hanc limitationem, quia, inquit, hic, & in similibus exemplis ipsa actio, vt est in fieri, est consummata transgressio talis præcepti, dummodò talis sit, vt ad peccatum mortale sufficiat.

RESOLVTIO XLIX.

De Custodibus apud Fratres Minores.

1. CVstos apud nos Minores propriè, & specialiter supponit pro quodam prælato ordinario, qui præest certis Guardianis,& subditur Prouinciali Prouinciæ. Duo officia, seu munera habent Custodes ex regula: primum pertinet ad potestatem iurisdictionis, nam sunt verè prælati habentes curam animarum, & subditos. Alterum pertinet ad potestatem actiuam eligendi, & deponendi ministrum Generalem, vt constat ex *cap.*8. *Regulæ Minorum, tom.*1. *q. vlt.art.*1. Ad quod vide Cordub.*super regul.cap.*8.*quæst.*2.

2. Olim in qualibet Prouincia erant plures Custodiæ & Custodes habentes cum suo Prouinciali vocem in Capitulo Generali, ex quibus postea auctoritate Nicolai IV. constitui solebat vnus vices aliorum tenens,qui vnam tantummodo vocem pro se,& aliis gerebat,dicebatúrque Custos Custodum, & apud Fratres Obseruantes Discretus Discretorum ante bullam Vnionis, sed nunc post translationem sigilli Ordinis in ipsa factam ad Obseruantiam iam verè Custodes sunt, & vocantur, habentes vocem in Capitulis Generalibus iuxta formam Regulæ Seraphicæ, *ibid.* §.*aduertendum.* De quo vide Corduba *vbi supra*

pra q.1.puncto 2.& c.10. q.3.in fine. An autem huiusmodi Custodes electi ad Capitulum Generale sint verè Prælati, & habeant iurisdictionem actualem in subditos, vide infrà *in retract.num.7.*

3. Auctoritas, seu potestas huiusmodi Custodum vltra prædictam, quam habent à Regula, tanta erit, quanta eis Ministri Generales, vel Prouinciales, vel Constitutiones, vel Sedes Apostolica conferre voluerint, quorum dispositionibus, vel laudabili super hoc consuetudini standum est, *ibid.art.2.in fine.*

4. Custodes habentes sub sua custodia domus, seu Conuentus, cùm sint verè Prælati habentes iurisdictionem quasi Episcopalem, tenentur Conuentus sibi subditos visitare, possuntque celebrare Capitulum custodiale, non ad eligendum Custodem, sed ad agendum de rebus ad commune bonum custodiæ spectantibus, vt colligitur ex *Regula cap.*10. In dicto tamen Capitulo non instituuntur Prædicatores, Confessores, aut Guardiani, nisi ad id habeatur specialis licentia Sedis Apostolicæ, hæc enim omnia pertinent ad Capitulum Prouinciale Prouinciæ, cui subest custodia, *ibid.art.3.&* 4. De quo Corduba *super Regulam cap.8. q.2. punct.1. & cap.10. q.2.dicto* 1. vbi Bartholomæus à Pisa, Hugo & P.Miranda *loco infrà citando, art.*1.

5. Custodes mittendi ad Capitulum Generale eligendi sunt secundùm formam præscriptam in Constitutionibus Ordinis Toletanis. Quòd si per mortem, vel longam absentiam vacauerit eorum officium, possunt Prouinciales cum Discretis Prouinciæ extra Capitulum alium eligere in Custodem, vt habetur in dictis statutis Toletanis, similiter si legitimo impedimento impediti fuerint, vel alicui negotio magni ponderis, & publicæ vtilitatis addicti, vel ægritudine, aut illius imminenti periculo ex longo itinere iudicio medicorum incurrendo, & idem iudicium erit de similibus. Verùm si nullo impedimento interueniente libere voluerint renunciare, eo casu Prouincialem, & Discretos præfatos auctoritatem eligendi alium non habere, dicendum est, *ibid. art.*5. De quo Miranda *tom.2. Manual.q.18.art.2.*

Ordin. Tol. c.7. de electio. tit. de Custod. ad capitulum Generale.

6. Officium Custodiatus durat vsque ad electionem alterius Custodis, sicut de officio Prouincialis ius commune disponit, cuius officium non expirat vsquequo successor eligatur, expedit enim, vt semper adsit Custos in Prouincia paratus ad omnem euentum. Ita in facti contingentia fuit determinatum in quodam Capitulo Generali Toleti celebrato, *ibid.art.6.* De quo Miranda *d.art.2.concl.4.*

RETRACTATIO.

De Custodibus ad Capitulum Generale.

7. Custodes ad Capitulum Generale electi apud Minores non sunt dicendi prælati, nec actu, nec potentia, cùm nulla eis iurisdictio concedatur, vt constat ex tenore bullæ Nicolai IV. apud Bullarium, cuius auctoritate instituuntur huiusmodi Custodes habentes vocem in Capitulo Generali ad electionem Ministri Generalis, iuxta formam datam à B. Francisco in sua Regula. Ita constanter tenet Auctor *tom.* 4. *Summæ cap.* 104. *num.* 1. vbi se corrigit de opposito, quod senserat *tom.* 1. *quæst. vltima art.* 2. Idem cum Auctore tenet Portel. *verb. Prælatus num.* 1. & non dissentit P. Miranda *tom.* 2. *Manual. quæst.* 18. *art.* 1. *concl.* 2. dum ait præfatos Custodes non esse propriè prælatos in actu exercito.

Bulla 1. Nicol. 4.

RESOLVTIO L.

De Decimis, & Primitiis.

1. DEcima est omnium bonorum mobilium licitè quæsitorum pars decima Deo, seu Ministris Dei dicata diuina constitutione debita. Alia dicitur Prædialis, eorum scilicet, quæ ex prædiis, & fructibus terræ proueniunt: alia personalis, eorum scilicet, quæ ex opere personali proueniunt: & alia mixta, quæ partim ex prædiis, partim ex opere personali proueniunt. Primitia autem est prima pars frugum, siue fructuum Domino offerenda. Debentur decimæ de iure diuino in recognitionem vniuersalis dominij diuini, & sacerdotibus Deo seruientibus soluuntur, iuxta sacros Canones, *cap. parochianos, cap. tua, cap. cùm non sit in homine, de decimis,* & ex Concilio Tridentino *tom.* 2 *quæst.* 44. *art.* 1. *&* 2. De quo Rebuff. *de Decimis, quæst.* 1. *&* 2. Couar. *lib.* 3. *variarum, cap.* 37. D. Thom. 2. 2. *quæst.* 87. *art.* 1. *& quodlib.* 2. *art.* 8. Syluester *verb. decima, n.* 9. *quæst.* 3. Soto *lib.* 9. *de iust. quæst.* 4. Nauar. *in Manual. c.* 21. *à num.* 18.

Exod. 22. & 23. Leuit. 27. n. 17. Tob. 1. c. 1. de decimis. Trident. sess. 25. de reform. c. 12. Bull. 10. Bonifacii 8. & Bulla 3. Ioannis 22 & Bulla 1. Benedicti 12.

2. Pontifex Summus potest aliquo modo cum laico dispensare, vt ad tempus decimas suas retineat, vt colligitur ex *cap. à nobis, de decim.* aut alienas percipiat ab aliis nomine ipsius Papæ in eleemosynam illas largientis ipsi laico, vt de facto concessit Regibus Hispaniarum, & aliis Principibus, & nobilissimis

mis viris. Nam alienum non est à laicis ius spirituale habere, iuxta probabilem quorundam sententiam, *ibid.art.*3. De quo Couar.*lib.*1.*variarum,cap.*17.*num.*4.*&* 10.Baldus *de præsump.* 1.*part.in* 5.*part.princip. quæst.*7.*à num.*10. Nauar.*c.*27.*num.*6. *& de reddit.Eccles.quæst.*1.*monit.*57.58.*&* 59. Ioan. Lupus *de libertat.Ecclesiast.*1.*quæst.*3.*num.*6.

3. Religiosi attento iure communi *in cap.ex parte, el primero, de decimis*, priuilegio gaudent non soluendi decimas de noualibus propriis, quæ in fertilitatem inducunt proprio labore, nec de eorum hortis, super quo habent Cistercienses, & Carthusienses priuilegium in iure communi, *cap.*2. §. *statuimus, de decimis, lib.*6. Attētis verò priuilegiis extra corpus iuris omnia bona Regularium, præsertim Mendicantium per priuilegium reale eximuntur à decimis Prædialibus, & personalibus, neque quartam, medietatem, aut aliam fructuum partem tenentur soluere, vt habetur in Bullario. Cúmque hoc priuilegium sit reale, prædia transeunt ad colonos cum eodem fauore, vt patet ex Bullis Clementis, & Sixti IV. pro Minoribus Conuentualibus, Martini V. Pauli III. & Sixti V. pro Ordine S Hieronymi, Pauli III. & Gregorij XIII pro Societate Iesu, & Lucij III. Bonifacij VIII. & Clementis VII. pro ordinibus Militaribus S. Ioannis Ierosolymitani, & S Iacobi de la Espatha, quæ extant apud Bullarium, *ibid.art.*4. De quo Mandos. *de priuilegiis ad instar. gloss.*15.*n.*40. Henriquez *lib.*7. *de indulgentiis, c.*27.*n.*7.*art.*5. Vide Miranda *tom.*2.*quæst.*49.*art.*12.

4. Moniales S. Claræ non tenentur ad præstationem decimarum de quibuscunque possessionibus, & aliis bonis ad se pertinentibus per priuilegia Bonifacij VIII. Alexandri VI. & Leonis X. apud Bullarium, qui ad Tertiarias id extendit, & ad Moniales Conceptionis, & Annunciationis idem fecit Clemens VII. Sed nota pro dictorum priuilegiorum intelligentia, quòd Bonifacius VIII. *in Extrauaganti, Declarationes, de decimis*, declarauit, monasteria Monialium, & aliorum Regularium, quorum redditus, & prouentus sunt adeò tenues, & exiles, quòd illis sustentari non possunt, & mendicare coguntur, non teneri ad solutionem decimæ Papalis, & Gregorius XIII. declarauit dotem pro sustentatione vniuscuiusque monialis tantam esse debere, vt habeat annuatim 25. ducatos de Camera, cuius quidem constitutio non est hactenus reuocata, *ibid art.*5.*& tom.* 3.*quæst* 74. *art.*16. & nos dicemus infrà *de tributis*, *num.*16. De quo Paul. *in Clementina, si benefic. de decimis*, Gaspar *de sentent. excomm. cons.*9. Bartolomæus Valencinus *de charitatiuo subsidio*, *quæst.*77.*num.*1. Collector *Mend.tit. Decimas*, §.15.

Bull. 14. *Sixti* 4. *n.* 29. *Bull.* 8. *Pauli* 3. *&* *Bull.* 21. *Gregor.* 13. *comp. Societ.* v. *exēp.* §. 4 *&* 5. *& comp. D. Hieron. tit. decimarum exemptio*, §. 12. 15. *&* 16. *Bull.* 10. *Clem.* 7. *&* *Bull.* 8. *Clem* 4. *Bulla* 3. *Bonifacij* 8. *& Bull* 11. *Clem.* 4. *&* *Bull.* 23. *Leo.* x *Bull.* 10. *Clem.* 8. *In Bull.* *Bulla* 5. *Greg.* 13.

Vide

Vide Portel *verb. Decima,n.3.* vbi addit in Portugalia praxim esse in contrarium pro decimis soluendis à monialibus de possessionibus colonis conductis.

5. Cùm exemptio à solutione decimarum sit priuilegium Regioni concessum, si ex negligentia, ignorantia, vel omissione Regulares illo non vtantur, etiam per aliquos actus contrarios, non præiudicant iuri suo ex tali priuilegio obtento, vt habetur *in Compendio Societatis, verbo priuilegium, §.2. & 9.* nisi legitimum tempus præscriptionis labatur, quod est centum annorum, ad instar Ecclesiæ Romanæ, iuxta quoddam singulare priuilegium Eugenij IIII. de quo infrà *de præscriptionibus, n.2.* Vnde quando Religiosi gratis præbent aliquas portiones ad subleuanda onera Ecclesiarum parochialium, nullo iure possunt compelli ad eorum contributionem, attenta enim suorum priuilegiorum concessione etiam Decimam Papalem soluere non tenentur, *ibid.art.6.* De quo Rebuf. *de Decimis.quæst. 13.n.113.* Couar. *lib.1.variarum,cap.17 n.14.* Henriquez *vbi sup.num 9.* Quo citato idem docet Portel *d.n.3.n §. hoc solum addo,* vbi etiam, *num.4.* refert duas declarationes Cardinalium apud Marzilla *super decret.Triden.lib.2.tit.12. cap.1.fol.* 305. Prima, quòd Moniales de bonis emptis tenentur primitias, & decimas soluere. Secunda, quòd si decimæ sint impositæ rei, quia ab initio fuerunt concessæ, vel traditæ cum ea conditione & onere, vt ex eis decimæ soluantur, tunc ad quoscunque peruenerint, etiam Mendicantes, teneri eas soluere; si verò debeantur pro administranda cura animarum, tunc quia parochi Sacramenta his Mendicantibus non administrant, Mendicantes ad eas non teneri, si tamen à solutione decimarum Sedis Apostolicæ priuilegiis eximantur.

6. Priuilegium concessum monasterio, vt possit recipere decimas alicuius parochiæ, non extenditur ad noualia, tum quia non censentur concessa, quæ non erant tempore priuilegij, tum etiam, quia priuilegium præiudicium tertij concernens restrigendum est, nec ad futura extenditur priuilegia, *cap. veniens, de præscriptionibus*, nisi in illo fiat ad futura protogatio. *ibid.art.7.* De quo Fortun. Garcia *in l.Gallus §.& quid si tantùm,col.6.& 7.de liber & posthum.* Rebuff. *de Decimis quæst. 14.à num.29.*

Sed his traditis à nostro Auctore obstare videtur *cap.ex parte tua el.2.de decimis,* vbi priuilegium super decimis non soluendis Ecclesiasticæ personæ concessum ad noualia extendi deciditur, & ibi notat glossa, priuilegium ad res futuras, & consecuturas trahi, & in eo casu largè debere interpretari, iuxta

cap.

cap.olim de verb.sign. & c.cùm dilecti, de donat. Cui ex diametro repugnare videtur *cap.cùm contingat, eod.titul. de decimis*, vbi qui ab antiquo decimas in aliena parochia percipit, decimæ noualium ibi insurgentium ad eum non pertinent. Pro cõcordia horum iurium respondet glossa *in dict. cap.cùm contingat, verb.noualia*, quod dictum *cap.ex parte tua*, intelligi debet de eo, qui obtinet decimas per priuilegium, quo casu ad eum pertinent noualia ibi postea insurgentia argumento, *cap. quia circa de priuileg.* vbi verbum generale simpliciter positum significat decimas præsentis temporis, & futuri, vt tradit Suarez *tom.1.de Religion.lib.1.cap. 19.n.7.* Dictum verò *cap.cùm contingat*, loquitur de habente decimas ex præscriptione, qui per hoc nõ præscribit noualia, nisi allegato, & probato titulo. Atque ita debere intelligi *cap.cùm in tua, de decimis*, addit *ib.* glossa, & sequitur Hostiens. *verb.nisi ab his.*

7. His tamen non obstantibus pro sententia nostri Auctoris facit glossa *in cap. ex parte, tua el 1. de decimis*, vbi notat glossa, quòd priuilegium non debet ad aliud extendi, quàm ad ea, quæ in ipso continentur, ex *d.cap.veniens, de præscript.* & melius ex *cap.dudum. de priuileg.* vbi priuilegium de decimis noualium non soluendis non comprehendit decimas tempore priuilegij impetrati possessas ab aliis, nisi de possessione alterius in priuilegio fiat mentio: ergo pari ratione priuilegium de decimis non soluendis, seu de recipiendis decimis alicuius parochiæ ad noualia non debet extendi, nisi in ipso priuilegio fiat de eo expressa mentio, & prorogatio ad futura, vt Auctor resoluit, & tenet expresè in nostris terminis Gutierrez *lib.2. Canonic.cap.21.num.*130. iunctis traditis ab Oldrado *cons.268.* vbi loquens de hac materia ait, quòd licet priuilegium Principis sit latissimè interpretandum, quando solum est præter ius commune, non tamen cùm iuri communi derogat (quale est priuilegium de non soluendis decimis parochiæ debitis,) interpretari enim debemus priuilegium, vt quàm minimum fieri possit, iuri alterius noceat *l.Prætor ait, §.meritò, & §.siquis 1. & 2.ff.ne quid in loco publico, & cap.ex tuarum, de auctoritat. & vsu pallij, cap.cùm capella, de priuileg.* Sic Oldradus. Quidquid in oppositum contendat Azor *tom.1. inst.moral. lib.7.capit.26. quæst.5.§.his positis.* Ad quod etiam Lessius *lib.2.de iust.cap.39. dubit.5.num.24.* Suarez *vbi suprà num.4. & 5.* vbi tandem *n.6.* resoluit, dictum priuilegium, etiam si non limitetur ad proprios labores, extendi ad noualia.

Defẽditur sententia Auctoris.

8. Sed petes, quid veniat nomine noualium? Respondeo, quòd attento iure Canonico veniunt agri de nouo ad cultum redacti,

redacti, de quibus non extat memoria, quòd aliquando sub cultura hominum fuissent, vt apertè dicitur *cap. quid per nouale, de verb. signific.* At inspecto iure ciuili nouale dicitur, vel terra præcisa, quæ anno cessat *l. silua cædua, §. noualis, ff. de verb. signific.* vel etiam silua, quæ arboribus extirpatis ad cultum redigitur, *l. vltima §. vltimo ff. de termino moto.* & tradit glossa *in dict. cap. quid per nouale.* De quo etiam agit Suarez *vbi suprà num. 4. & seqq.*

8. Religiosi, qui in concionibus, seu sermonibus suis vel alibi audientes à solutione decimarum debitarum Ecclesiis auertere intendunt, seu præsumunt, vel omittunt de industria scrupulum incutere pœnitentibus de hac re, excommunicantur *in Clementina, Cupientes, de pœnis* Quod intellige, si fuerint requisiti à parochis, aliàs non incidunt, ex declaratione Eugenij IV. Requisitio autem debet fieri Dominica prima, quarta, & vltima Quadragesimæ, & in festis Ascensionis Domini, Pentecostes, Natiuitatis S. Ioannis Baptistæ, Assumptionis, & Natiuitatis B. Mariæ Virginis, iuxta dispositionem dictæ Clementinæ, idque quando prædicant dicti Religiosi. Item Leo X. & idē Eugenius IV. præcipiunt Confessoribus Regularibus, vt non absoluant renuentes soluere decimas. Intellige tamen, si ter admoniti fuerint excōmunicati, & noluerint soluere, iuxta determinationem Concilij Tridentini. *ibid. art.* 8. De quo Nauar. *cap* 25. *n.* 145. & 146. Syluest. *verb. excommunicatio 9. n.* 8. Ad quod Vide Suarez *de censuris, disp.* 23. *sect.* 5 *n.* 36. & 37. vbi in fine resoluit, hāc excommunicationem incurri, etiam si non sequatur effectus, id est, quanuis alij non persuadeantur, seu retrahantur, quia ea fertur pro ipsa suasione tantùm.

De Charitatiuo subsidio vide *tom. 2. quæst. 66. & tom. 3. quæst.* 74. & nos infrà dicemus de exemptione à tributis, & gabellis.

RETRACTATIO.

De subsidio non soluendo de tertijs Decimarum Regalium.

9. Laici, qui possident tertias decimarum à Rege, non tenentur de his soluere subsidium. Sic nouissimè censet Auctor *Tom. 4. Summa cap.* 142. *num.* 5. vbi mutat sententiam, quam probauerat. *tom.* 3. *quæstion.* 74. *artic.* 6. Ratio, qua mouetur, ea est, quia huiusmodi tertiæ semel locatæ, & conductæ à laicis induunt

induunt naturam redituum merè temporalium, & separatæ existunt auctoritate Apostolica ab administratione Ecclesiæ. Illud tamen Auctor *in fine dict.articul.6.* verum esse profitetur, quod si huiusmodi tertiæ à laicis distrahantur, gabella ex tali venditione deducenda est, cùm hæc non ratione rei, nec personæ, sed ratione contractus imponitur. Idem docet Gutierrez *tract.de gabellis, quæstion.42.num.1.* Lassarte *de decima vendit.cap.19.à num.28.*

Plura de his tertiis, & præcipuè, an iudices sæculares possint cognoscere de causa tertiarum? Affirmatiuè resoluunt Rebuffus *de decimis quæst.10.num.39.* Couar.*practic. capit.35.num.2.* Garcia *de expensis cap.9. numer.93.* Perez *l.1.titul.5.lib.1.ordinam, versicul.potest tamen, pagin.130.* Gutierrez *lib.1.practic. quæstion.14.* Cauedo *2. part. decis.63.* omnium optimè Petrus Barbosa *l.Titia 34.à num.40.ff.soluto matrimonio.*

Resolvtio LI.

De Diffinitoribus, aliàs Consiliarijs.

1. Diffinitores apud Regulares sunt quidam probati Patres assistentes superioribus ad decidendum res graues, sicut inter Romanos erant Senatores, & in Ecclesia Romana sunt hodie Cardinales. Eliguntur verò cum Generali, aut Prouinciali, qui etiam Consiliarij vocantur in aliquibus Religionibus, in aliis verò habent votum electiuum in modum compromissi, item & decisiuum ad decidendum, & consulendum, ideóque superiores tenentur eorum sententiam, & consilium petere, & sequi, ipsi verò hæc omnia fideliter præstare. *tom.2.quæst.45.art.1.* Ad quod vide Syluestrum *verb.consilium, quæst.1. num.4. & verb.Religio,3.quæst.3.* Panormit.*in cap.ad Apostolicam,de Regularibus,* & latè tradit Miranda *tom.2.q.17. art.1.& 2.*

2. Vbi diffinitores habent votum decisiuum, superiores non possunt aliquam ferre sententiam grauem contra monachum sine illorum consensu, ad minus maioris partis, aliàs lata sententia erit nullius valoris. Secus si tantùm habeant votum consultiuum pro forma non requisitum, tunc enim non sequentes eorum petitum consilium, sententia quidem erit iniusta, non tamen nulla. At si consilij petitio requiratur pro forma, & conditione, omninóque à diffinitoribus non petatur, sentẽtia nulla erit in quocũq; iure, cùm huiusmodi petitio cõsilij inter graues

solem

ſolemnitates habeatur. Vnde commune axioma iuriſtarum docet, quod ex forma non ſeruata reſultat nullitas actus, *l. Iulianus, §. ſi quis, ff. ad exhibendum, & cap. cùm dilecta, verb. irritam, de reſcript.* vbi gloſſa, *& cap. quia propter, de elect. cap. nouit,* iuncta gloſſa *de his quæ fiunt à prælat. ſine conſenſu capituli.* Auctor *ibid. art.* 2. De quo Burſatus *conſ.* 90.

Faciunt tradita à Suarez *de legibus, lib.* 5. *cap.* 31. *num.* 1. *& ſequentib.* vbi latè agit de lege dante formam actui, vide etiam Miranda *vbi ſuprà, dict. art.* 2. vbi reſoluit cum communi Iuriſconſultorum, quòd quando præcipitur aliquid fieri cum conſilio, & aſſenſu aliquorum, tale conſilium ſequendum eſt, aliàs factum eſt irritum, & inane, & in propriis terminis agendo de ſententia ferenda à ſuperioribus tradit, *ibid. concl.* 5.

3. Conſuetudo tenet, vt in diffinitorio, vel diſcretorio Patrum in Religionibus, quando aliquid conſulitur, dignior, ſeu antiquior ſuffragetur, & ſic procedens vſque ad vltimum, quod vnuſquiſque ſentiat, ſcrutetur. At quando ſuffragia non ſecretò, ſed publicè dantur, à nouioribus, & minus antiquis incipiendum eſt, ne fortè contra ſententiam digniorum ſuam proferre formident, ſuúmque ſuffragium minus liberè, quam oportet, dare vereantur, *ibidem art.* 3. De quo Afflictis *deciſ.* 1. *Neapolit.* Gama *deciſ. Luſit.* 1. *num.* 11. ſuper quo vide *in ordin. ordinis Toletan. cap.* 7. *§. de Diffinitoribus Prouinc.* & tradita à Miranda *vbi ſuprà, art.* 3.

4. Diffinitores in rebus ad ſuum munus ſpectantibus clarè, & apertè ſuam proferre ſententiam tenentur, nec renuant dicere verum, iuxta ſententiam D. Auguſt. & D. Chryſoſtomi relatam *in cap. quiſquis, & in cap. nolite timere,* 11 *q.* 3. quidquid exiſtiment, vel ſciant eſſe oppoſitum menti ſuperioris, ſi pro ſua conſcientia bono publico id expedire ſentiunt: nam cùm ſint Conſiliarij communitatis, non tenentur ſicut ſubditi ſe conformare ſuperiorum voluntati, ne ex eorum taciturnitate in publica cauſa aliis ſcandalum præbeatur. Quòd ſi aliquando aliquibus diffinitoribus certo tempore, aut in certo negotio ſilentium indicatur à dictis prælatis (quod vix vnquam, niſi iuſta, & maxima ex cauſa contingere poteſt) illorum iuſſio pro tunc iuſtam tacendi excuſationem, acquieſcendíque omnimodam neceſſitatem cum debitæ obedientiæ merito præ ſe ferre aſſerendum videtur, *ibid art.* 4. De quo Innoc. & Abb. *in cap.* 1. *num.* 9 *&* 13. *de his, quæ fiunt à maiori parte.* Iaſ. *in l. quia, num.* 89. *ff. ſolut. matrim.* Idem diſertè docet Miranda *vbi ſuprà art.* 4.

5. Si

5. Si verò superior affirmet se habere iustam, & validam causam aliis ignotam ad aliquid peragendum, quam aperire pro tunc non conuenit, Diffinitores, & Consiliarij debent tunc prudenter considerandas rationes, seu quæ ad rem considerari, & perpendi possunt prælatis proponere, saltem eas, quæ in generali ad rem pertinere videntur, nisi aliud meliùs pro negotij conditione occurrat. Ab aliis verò, quæ sibi non liquent, tanquam à re dubia abstinere quidem pro tunc debent, suúmque consilium ad tempus commodius se suspendere significent, quo prudenter, & moderatè prælatorum auctoritati (quibus semper honorificis verbis est seruiendum) & muneri suo satisfacere, tutóque officium sibi commissum explere videntur, *ibid. art.* 5. Vidè Miranda *d. art.* 4. *concl* 2. *&* 3.

6. Imò, etiam dato, firmam omninò præfatorum superiorum mentem esse, suámque sententiam minimè mutaturos in aliqua electione vel negotio peragendo, adhuc Diffinitores, & discreti ad sententiam proferendam rogari, eam liquidò & liberè proferre tenentur, cùm ad eorum munus pertineat consulere, seu consilium, & suffragum suum dare circa rem propositam, nec vlteriùs ratiocinari, an sua sententia sit executioni mandanda, necne, ministri namque laborare est, Dei autem perficere. Id tamen debent agere cum debita prudentia, humilitate, & verborum lenitate, pensatis circunstantiis rei, loci, temporis, ac personarum, & aliis similibus. Nec à sua proferenda sententia abstinere debent, etiamsi verosimiliter credatur eam exquiri à prælatis cæremoniæ potiùs (vt dici solet) quàm consilij causa, vel etiam si id profuturum non speretur, quinimò prælatos ob id magis pertinaces, aut irritatos se præbituros, nisi ex coniecturis satis perspicuis, & indubitatis suspicio adsit, bonum publicum in maiorem ruinam, & perniciem lapsurum; vel futurum iri, & ob talem superiorum pertinaciam, pacem Religionis magis perturbandam esse, *ibid. art.* 6. *&* 7. De quo Cardinalis Paleotus *de Sacri Consistorij consultat. part.* 5. *quæst.* 1. vide P. Miranda *dict. art.* 4. *conclus* 2.

7. In ambiguiis, & perplexitate plenis diffiniendis multa consideratione, & prudentia opus est, vt quando agitur de re graui maximis circunstantiis pro vtraque parte vallata, iuxta rationes pro vtraque parte adductas, quæ si æqua lance maneant, conferendæ sunt cum aliis prudentibus, doctis, & in causis Regularium versatis viris, vt pensatis singulis rei circunstantiis, accuratéque recensitis ea pars eligatur, in qua maior honestas, vtilitas, aut rerum cum fine conuenientia iudicio ipsorum

apparear, quo casu Diffinitores ad proferendam suam sententiam cum magna animi compositione, ac tranquillitate, & sine mentis perturbatione accedere oportet, *ibid. art.* 8.

8 Diffinitor à prælato superiore ad diffinitorium vocatus, & renuens accedere sine legitima causa, peccat contra obedientiam, & contra bonum commune, ad quod tuendum, & suo prælato in rebus publicis, & ad Religionem attinentibus assistendum ex officio tenetur, ratione cuius arbitrarie poterit puniri, *ibid. art.* 9.

9. Diffinitor dissentiens à maiori parte diffinitorum debet subscribere sententiæ, vel rei consultæ quæ ab aliis post longam discussionem approbata est: ídque est multum conforme iuri communi *cap.* 1 *de his quæ fiunt à maiori parte, & cap. ex parte, de concess. praben.* Ita fuisse statutum apud Prædicatores in Capitulo, in quo Sanctus Thomas Aquinas fuit electus Diffinitor, refertur apud Historiam generalem illius Ordinis, & in nostra Seraphica Religione ita obseruari videmus, *ibid. art.* 10. De quo Abb *in dict. cap. ex parte, de concess. præbend. n.* 3. *& in c. postulasti, num.* 14. *eodem tit.* & DD. *in cap.* 1. *de his quæ fiunt à maiori &c.* vide Simancas *de chatholicis instit. tit.* 60. *de sententiis, num.* 10.

10. Conuersi, seu Fratres laici non possunt eligi in Diffinitores, & Discretos Capitulares, quia carent ordine Sacro, sícque non possunt habere vocem actiuam, aut passiuam in Capitulis ad electiones, iuxta terminos Tridentini Concilij, nisi in prælatos eligantur secundùm nostram Regulam, quia omnes prælati apud nos Minores sunt Discreti Capitularis, *tom.* 1 *q.* 15. *art.* 2. Idem docet loquendo de Discretis ad capitulum Prouinciale, qui non possunt eligi laici, P. Miranda *tom.* 2 *quæst.* 22. *art* 4. ad quod citat *cap. ex eo quod, §. in Ecclesiis, de elect. in* 6. vbi habetur, quod Conuersi laici cum clericis electionibus interesse non possunt, & id ipsum expresse tradit *quæst.* 3. *art.* 2. *eodem tom.* 2. vbi refert quoddam statutum Ordinis antiquum, quo laici Fratres inhabilitati sunt ad officia Ordinis, quod refert Collector *in Compend. verb. Fratres laici* §. 4. & Corduba *super Regulam cap* 7. *quæst.* 5. *puncto* 3 cum quo etiam addit idem P. Miranda *ibidem*, non posse eligi in Commissarios, Diffinitores, aut Discretos, seu vocales ad Capitulum Generale, vel Prouinciale. De quo etiam vide Soto *in* 4. *dist.* 20. *quæst.* 1. *art.* 4 *concl.* 2.

Trid. sess. 22. *c.* 4. *de reform.*

De Consiliariis vide *tom.* 2. *quæst.* 25 *art.* 3. & nos diximus suprà *de visitatione, num.* 6.

De legatis, vide infrà resolutione, *de iudicibus.*

RESO

Resolvtio LII.

De Dispensationibus.

1. DIspensatio est iuris communis relaxatio cum congnitione causæ ab eo qui habet potestatem ad dispensandum. Alia est tacita, quando scilicet Papa indigno, vel inhabili scienter prouidet, seu illum promouet, vel admittit ad officium, vel beneficium: alia verò expressa, quando scilicet prælatus verbis expressis dispensat. Item tria sunt genera Dispensationum, prima legis, secunda hominis, tertia mixta, quando scilicet lex concedit, vt homo dispenset, *tom.1.quæst.22.art.1. & 2. & tom.2.quæst.46.artic.1.* De quo D.Thom.1.2.*quæst.*88. *art.*10.*&* 2.2.*quæst.*79.*art.*4.Soto *lib.1.de iustitia.quæst.7.art.* 7.Nauar.*in prælud.Manualis, præludio 9.num.*15.Decius, & DD. *in cap.at si clerici, §.de adulteriis, de iudiciis, & in cap.de multa, in fine, de præbend. & in cap.litteras, de filiis presbyteror.* Ad quod vide Syluest.*verb.dispensatio, numer.1. & 2. & quæst.15.numer.* 21 Sanchez *lib.8.de matrim.disp.1.numer.2. & lib.4.Decalogi, cap.38. & sequentibus, & lib.5.capit.2.* Suarez *lib.6 de legibus, cap.10.num.7. & capit.13. & sequentibus, & tom. 2.de Religione lib.6 cap.9. & seqq.* & ex nostris Miranda *tom.2. Manual. quæst.30.art 1. & 2* Portel *verb. dispensare, & verb.prælatus, quoad.dispensandum. & verb.votum, à num.40. & verb. illegitimus, num.9. & 10. & in addit.verb.dispensare, & verbo, voti dispensatio*, Villalobos 1.*part.summæ tract.2.diffic.40 num 1. & seqq.*

2. Dispensatio differt à priuilegio in eo, quòd non conceditur, nisi ex causa, & ad partis petitionem, priuilegium autem etiam sine causa concedi consueuit. Differt item à declaratione, nam dispensare est aliquem priuatim eximere à legis obligatione ob aliquam iustam causam: declarare autem est explicare, seu interpretari legem, apertè ostendens sub illa includi rem, de qua agitur, nec ne. Differt tandem ab Epiicheia, quia dispensatio excipit subditum à lege, concessa illi licentia, & facultate, sicque tantummodo prælatis competit. Epiicheia verò (qua prætermisso legis litterali rigore præfertur quod recta ratio, & æquitas poscit, & quod legislator in tali casu præeligere præsumitur) etiam illa subditis vti licet, *ibid. art.*3 *& dict.quæst.46 art.2.* De quo Soto *lib.1.de iust quæst 6.art.3.* Vide Suarez *d lib.6.de legibus, cap 10.num 13 & lib.8.cap.1. n.1. & seqq.* Miranda *sup.art.3.* Villalob.*d.diffi.40.n.2.*

3. Epiicheia igitur est æquitas,hoc est,iustitia dulcore misericordiæ temperata,cuius officium, seu proprius actus est in causis specialibus discedere à verbis legis, seruata tamen legis intentione, pensatis omnibus rei circunstantiis. Itaque Epiicheia est, qua prætermisso verborum legis rigore præfertur, quod recta ratio poscit,& quod legislator,in tali casu præeligere debuisset, ac proinde non solùm prælatis,sed etiam subditis competit,dispensatio verò tantùm prælatis,*dict.quæst.46.art.2.* De quo Panorm.*in cap. vlt. de transact.n.6.* Bartol. *in l.1.C.de legibus, in fine,* Suarez *lib.6.de legibus,cap.6.num.5.& sequentibus,*Miranda *d.art.3.concl.3.*

4. Hæc Epiicheia est maximè necessaria ad regimen spirituale Regularium,& ad tranquillitatem Religiosorum,qui aliquando litteræ nimium adhærentes magnis scrupulis spiritum occidunt. Pro quo accipe sequentes regulas.

Prima est, quod inter duram, & benignam declarationem Diuini præcepti,& humani,in dubiiis benignior pars, cæteris paribus,semper est amplectenda.

Secunda, quòd neque Deus, neque Ecclesia intendit nos obligare suis præceptis ad vix possibile, aut nimis difficile,illud enim moraliter,& ciuiliter reputatur pro impossibili,quod vix,nisi cum magno dispendio,aut difficultate fieri potest, ad quod nemo regulariter tenetur,aliàs iugum Christi suaue redderetur durum,& incomportabile,neque Deus esset homini benignior, sed durior,quod absit. In hoc tamen cautè vnusquisque se gerere debet,nam in causa propria facilè quis decipi potest,iudicando maximam adesse difficultatem, vbi non est, ob idque stet iudicio sapientum.

Tertia,quòd neque Deus, neque Ecclesia suis præceptis intendit obligare quemquam ad ea implenda, ex quibus appareat,seu videtur fatuus,aut bona tollatur vrbanitas, aut conuictus honestus cum aliis hominibus, nec consulit, vt sic se habeat homo, vt aliis risui sit, saltem apud viros bonos, prudentes,& discretos,nec cum graui scandalo, aut damno inde probabiliter imminente, saltem spirituali, in quo etiam standum est iudicio bonorum, & prudentum, maximéque consilio, & iussu superiorum prælatorum.

Quarta,quòd in dubiis vita, sensúsque communis bonorum virorum sumi debet in exemplum, & regulam viuendi, iuxta illud D. Hieronymi ad Rustic monachum Epistola 4. & refertur

refertur *in cap. sic viue 16.q.1.* ibi, *inter bonos semper sectare meliores*, quia hi rectum iudicium habere præsumuntur, sicut rectum affectum habent.

Quinta, quòd in his, quæ sunt mala, quia prohibita iure tantùm humano, excusat consuetudo præscripta legitimè, quæ est optima legum interpres, imò & ipsam legem tollit.

Vltima, quòd in quolibet casu prætermittens facere præceptum à lege excusari potest à peccato mortali (quamuis non semper à veniali) si faciat bono animo virtute Epiicheiæ, sine contemptu, ratione alicuius periculi, necessitatis, seu circunstantiæ consideratæ, putans se non peccare mortaliter, paratus nullo modo facere, si mortale esse existimaret. Quod maximè est notandum pro timoratis, id enim rationabile, pium, & fructuosum est illis, *ibid. art.* 3. De quo Soto *de secret. memb.* 2. *q.* 2. *concl.* 6. Florentinus 1. *part. summa tit.* 3. *cap.* 10. *&* 11. Gerson *de Vita Spirituali* 3. *part. lect.* 4. *&* 6. Syluest. *tit. de electione*. 1. *q.* 4. Vide Suarez *dicto lib.* 6 *cap.* 7. *n.* 3. *& sequentibus*, vbi tradit multa notatu digna, & resoluit, vt obligatio legis cesset, oportere, quòd deficiat ratio legis non solùm negatiuè, sed necessarium esse, vt deficiat aliquo modo contrariè, & *n.* 11. *in fine* ponit triplicem modum vtendi Epiicheia, nempè propter cauendum aliquid iniquum, vel propter vitandam acerbam, & iniustam obligationem, vel tandem propter coniectatam legislatoris voluntatem, & *cap.* 8. agit, quomodo vti possit Epiicheia sine recursu ad Principem.

Supradictæ regulæ maximè conducere possunt ad faciendas dispensationes, vtendo æquitate, & benignitate.

5. Dispensatio raro, & in casibus particularibus, ac iusta ex causa fiat à prælatis, ita vt regulariter, & vt in plurimum lex obseruetur. Imo aliquando expedit nunquam dispensare in quibusdam legibus, etiam rationabili causa existente ob bonum maius Ecclesiæ, vel Regularis disciplinæ, ne, inquam, aperiatur ianua ad relaxationem ex huiusmodi dispensationum frequentiori vsu, per quod corruit Ecclesiasticæ, & Regularis obseruantiæ firmamentum, nisi forsan aliquis singularis casus occurrat, in quo magnum oriretur scandalum non dispensando, tunc enim semel in mille annis dispensari posse videtur. Aduertant tamen prælati Regulares, quòd licèt irrationabile videatur non dispensare in aliquo casu particulari, adhuc oportet circa id se inexorabiles omninò exhibere ob commune bonum Religionis, quod semper bono priuato præferendum est, *ibidem dict. quæstion.* 46. *artic.* 4 De quo D. Thom. 1. 2. *quæst.* 96. *art.* 5. *& quæst.* 97. *artic.* 5. Panormit. *in cap. non debet*,

de consang. & affinit. Syluest. *verb. Papa, casu* 10. Victoria *de potest. Ecclesia, propositione* 7. & 8. Vide Caietan. 1. 2. *quaest.* 96. *art.* 4. & *ibi expositores*, Soto *de iustit. lib.* 1. *quaest* 7. *art.* 3. Hostiensis *in summa titul. de filiis presbyteror. verbo, non omitto, in fine.* Panormitan. *in cap. qua in Ecclesiarum, de constitution. num.* 17. & *cap. extirpanda*, §. *qui verò, de prabendis, in repetitione, num.* 44. Nauarro *in cap si quando, de rescript. except.* 8. *num.* 13 & alios plures, quos refert Suarez *d. lib.* 6. *c.* 18. *num.* 4. & *sequentibus*, vbi resoluit, requiri causam iustam, vt licitè dispenset etiam Princeps supremus, vel Summus Pontifex.

6. Concedens dispensationem sine causa, eandémque impetrans, illáque vtens, peccant, regulariter tamen grauiùs peccat concedens, quod pensata qualitate scandali, & aliorum malorum inde prouenientium iudicandum est. Verum est tamen, quòd quando dispensatio fit circa constitutiones seu obseruantias Regulares non obligantes ad mortale, venialiter tantùm peccabit dispensatus sine causa, dummodo non adsit scandalum. Dispensationes autem circa Regulæ præcepta obligantia ratione voti (vt aliqui putant obligari Fratres Minores ad præcepta suæ Regulæ) debent fieri ex iusta causa, ad instar votorum, aliàs nullius erunt valoris, *ibid. art.* 5. & *tom.* 1. *quaest.* 26. *art.* 7. De quo Caiet. *in summa verb. dispensare*, Nauar. *cap.* 12. *num.* 76. Couar. *in* 4. 2. *p. cap.* 6. §. 9. *num.* 7. Soto *lib.* 1. *de iustit. quaest.* 1. *art. vltimo*, & tenet glossa *in cap. non est, de voto.* Idem post Nauar. *in summa, cap.* 25. *num.* 5. Valentia 2. *part. disp.* 7. *quaest.* 5. *puncto* 9. & alios docet Suarez *dicto cap.* 18. *n.* 9. & *sequentib.* Idem & Miranda *d. q.* 30. *art.* 7.

7. Dispensatio sine iusta causa facta à Papa circa legem purè humanam, & à iure Diuino non dependenté valet, quidquid sit de peccato petentis, & dispensantis: secus si fit circa legem dependentem à iure Diuino, vt in voto, iuramento, & similibus, tunc enim non solùm peccant dispensans sine causa, & dispensatus quoties vtitur tali dispensatione, sed ipsamet dispensatio est omninò nulla, vt tenent communiter Theologi, & Canonistæ. Et idem iudicium est de dispensatione inferioris circa legem superioris sine iusta causa facta, inferior enim non habet potestatem dispensandi sine causa in lege superioris, adeò quòd dispensatio facta omninò irrita, & nullius valoris censenda est, quapropter videant prælati Regulares quomodo se gerunt dispensantes virtute suorum priuilegiorum, nā si id faciunt sine causa, vltra peccati reatum nulliter dispensant,

tom 1.*quæst*.22.*art*.4.De quo D.Thom. 1.2.*quæst*.96.*art*.5. *ad* 3.*& quæst* 97.*art*.4. Victoria *de potest. Papæ,& Canon. num*.7. Soto 1.*de iustit. quæst*.7. *art*.3. *& lib*.4. *de iust. quæst*.7. *art*.7. Nauar.*in cap. statuimus , num*.10.*&* 36. Idem post plures à se citatos Theologos, & Iurisperitos, Couar. *in* 4.2. *part.cap*.6. §.9.*n*.8. *& seqq*. Decium *in cap.quæ in Ecclesiarum, de constitut.num*.17.& ibi Felin,*num*.15.*& in cap.de multa.de prabend. & in cap.non est, de voto* , tradit Suarez *d.lib.6.c*.19.*num*.6. *& seqq* vbi *num*.14.addit,subditum non peccare,per se loquendo, vtendo dispensatione sine iusta causa obtenta , secluso scandalo,& *num*.17. docet , dispensationem legislatoris sibimet concessam sine iusta causa esse nullam,quia per dispensationem datam sine causa non aufertur obligatio legis naturalis , obligatio verò Principis ad obseruantiam suæ legis est de iure naturali,& non à voluntate humana.

8. Plures sunt causæ ad dispensandum, sed omnes reduci possunt ad quatuor positas in Concilio Tridentino , *& in cap. necessaria,& cap.quod pro remedio* 1.*quæst*.7. videlicet charitas Christiana, vrgens necessitas,debita obedientia, & Reipublicæ vtilitas. Alij addunt alias causas,quæ omnes reduci possunt ad bonum commune , sicut enim lex non censetur iusta , nisi ad bonum publicum referatur,ita dispensatio ipsius legis non debet iusta censeri,nisi bono publico fiat.Itaque cùm passim varij occurrant casus,arbitrio boni,& prudentis viri relinquitur determinandum , & iudicandum de iustitia causæ ad dispensandum, non enim præscribi potest regula generalis comprehendens omnes, & singulos casus occurrentes. *ibid.art*.5. De quo Syluest.*verb.religio* 4 § 1.*&* 2. Corduba *super regul. c*.10.*q*.4. *in principio*. Reginald. *in praxi fori pœnitent. lib*.13. *cap*.19. *num*.194.Sanchez *de matr.lib*.3 .*disp*.8.*num* 3. *& lib*.8.*disp*.17. *num* 10.Idem docet Suarez *dict.cap*.18.*num*.15. *& seqq* Miranda *suprà art*.5. idem Sanchez *lib*.4. *decalog. cap*.45. *n*.13. *& seqq*.

9. Papa cùm sit supremus prælatus omnium regularium potest cum illis omnibus dispensare. Episcopi verò , cùm non sint eorum prælati, ab ipsisque sint exempti, tam quoad obseruantias regulares quàm quoad omnes causas ciuiles,vel criminales,ex Tridentino Concilio,non possunt illis dispensare , nisi indulgentias tantùm, quas de licentia tacita , & præsumpta suorum prælatorum possunt ipsi religiosi lucrari , vel etiam dispensare cum illis in interstitiis , vt ascendant de vno ad alium ordinem , ex eodem Concilio, quod facere non possunt . prælati regulares , etiam habentes iurisdictionem

Trident. sess.25 *c*.8. *de regul*.

Trid. sess. 23. c. 11. & 13. de reform.

Episcopalem per quandam declarationem Cardinalium, nisi sint de habentibus facultatem ordinandi suos subditos ordinibus minoribus, cum quibus possunt dispensare in interstitiis, vt de vno gradu ad alium superiorem ascendant, de quo suprà *resolut.* 1. *n.* 22. diximus, & infrà suo loco à nobis latius dicendum veniet. *ibid. art.* 6. *&* 7. De quo Cordub. *lib.* 4. *q.* 1 *propos.* 8. & *lib.* 5. *q.* 13. *dub.* 2. Nauar. *in cap. non dicatis num* 73. *& de Iubileo n.* 12 Vide Sanchez *lib.* 4. *decal. cap.* 39. *num.* 24. *& seqq.* vbi *num.* 29. quærit an religiosus possit dispensari ab Episcopo cedendo priuilegio exemptionis, & tandem *num.* 32. parti adhæret affirmanti, dummodo id fiat ex licentia superioris, & non sit ad id facultas intra Religionem.

10. Prælati inferiores non habent potestatem dispensandi in legibus superiorum, tollendo obligationem legis ab aliquo particulari, *cap. inferior, dist.* 21. Sed bene in pœna iam contracta per legis transgressionem, dummodo non sit reseruata, quia inferior bene potest omnia in quibus specialiter non est prohibitus, vt tenet communis Theologorum. Hoc tamen intelligendum est de pœna inflicta ab ipsa lege, non verò de imposita à iudice, vel prælato ordinario, hanc enim non potest tollere superior contra voluntatem ipsius prælati ordinarij, ne contemnatur à subditis, nisi iam functus fuerit officio suo præfatus prælatus ordinarius: quia tunc potest sine facultate prælati de nouo electi, iusta ad id occurrente causa, absque violatione decreti Tridentini, quo talis pœnæ dispensatio à superiore facienda prohibetur. *ibid. art.* 8. De quo Syluest. *verb dispensatio q.* 4. *&* 9. Nauar *in summa c.* 22 *num.* 8. *& in manual. prælud.* 9. *num.* 15. Medina *q.* 97. *art.* 4. super primam secundæ D. Thom. *n.* 12. Idem docet P. Miranda *suprà art.* 11. ad quod etiam vide Suarez *d lib.* 6. *cap.* 19. *num.* ... *& tom.* 2. *de religione lib.* 6. *c.* 17 *n.* 3. P. Villalobos *vbi suprà diffic.* 41. *num* 2. vbi resoluunt, inferiorem non posse validè dispensare in lege superioris sine iusta causa.

Trident. sess. 14. c. 1. de reform.

An negata dispensatione à superiore, possit inferior id sciens adhuc dispensare? Affirmat Suarez *lib.* 6. *de legibus c.* 22. *num.* 4. *& seqq.* quia negatio dispensationis non fit per sententiam iuridicam, nec præceptum aliquod, vel obligationem superior per illam imponit, sed solum relinquit præexistens vinculum, denegando vsum propriæ potestatis, ac ideò non censetur ligata, & diminuta inferioris potestas.

11. Bene tamen possunt inferiores prælati aliquando dispensare in lege superioris, tollendo omninò obligationem legis in particulari. Primò ratione consuetudinis, quæ est optima

ma legum interpres, & iurisdictionem dat, vt habetur in iure *cap. cum contingat, de foro competent. cap. duo sunt, de officio ordinar.* Secundò in casibus leuibus, in quibus ad Papam, vel ad alium superiorem recurri non potest facilè. Tertiò in casibus frequenter accidentibus, vt in ieiuniis, & obseruatione festorum, & similibus, in quibus inferiores prælati habent facultatem interpretatiuè à iure, & à superioribus concessam dispensandi cum suis subditis. *ibid. art. 9. & d. q. 4. art. 9. tom. 2.* De quo D. Thom. *in 4. dist. 15. q. 3. art. 2. ad vltimum, & 2. 2. quæst. 147. art. 4.* Nauar. *in manual. cap. 12. num. 21. & 22.* Medina *dict. art. 4. concl. 3.* Idem docet P. Miranda *dict. art. 11. concl. 1. in fine, & conclus.* ad quod etiam Suarez *dict. cap. 19. de legibus n. 20.* vbi docet, quomodo superior possit dispensare in lege inferioris, ad idem Portel. *in addit. ad dubia num. 15.*

12. Prælati regulares habentes iurisdictionem quasi Episcopalem, cùm eam habeant ad instar Episcoporum, possunt dispensare ex iure cum suis subditis in omnibus, in quibus possunt Episcopi cum suis, nec specialiter sunt prohibiti, vt tenet communis DD. Vnde priuilegium Eugenij IV. concessum monachis S. Benedicti circa hoc, & habetur *in Compend. Mend. tit. dispensare §. 25.* respectu Generalium, aut Prouincialium non est indulgentia, sed ius commune, respectu tamen Prælatorum Conuentualium non habentium Episcopalem iurisdictionem re vera est magnum indultum. *ibid. art. 10.* De quo Syluest. *verbo dispensare, §. 14.* Panorm. *in cap. at si clerici, §. de adulteriis, num. 13. de iudiciis.* Ad quod vide Sanchez *lib. 8. de matrimonio disp. 3. num. 9. & lib. 4. decalog. c. 39. num. 3. & 4.* P. Miranda *sup. art. 10. & 11. & q. 7. art. 1. & q. 8. per totam, & quæst. 9. art. 3. & seqq.*

13. Ex quo consequitur, quòd dicti prælati Regulares possunt aliis delegare hanc dispensandi auctoritatem, tum quia illam habent à iure dante iurisdictionem ordinariam ex natura sua delegabilem, *cap. pastoralis, cap. final. de offic. ordin.* tum etiam ex priuilegio perpetuo, quòd iurisdictionem ordinariam itidem dare certi iuris est, vt *in cap. super, c. pastoralis, & c. final. de offic. delegati,* notant DD. *ibid. art. 11.* De quo glossa *in d. c. final. de offic. ordinarij,* Syluest. *tit. delegatus, §. 10. & 11.*

14. Dicti prælati regulares non possunt dispensare, vt quis habeat duos Guardianos, aut Prioratus, vel vt vnus sit simul Diffinitor, & Guardianus, attento iure communi, *cap. de multa, de præbendis,* ex priuilegio tamen circa hoc vltimum Minister, & Commissarius generalis Minorum habent dispensandi facultatem per quoddam statutum ordinis Toletanum, *cap. 7.*

de elect. Nec item possunt dispensare cum religioso vt ante vigesimum quintum annum ætatis possit eligi in prælatum, vt de curatis disponit ius *in cap.cum in cunctis,§.inferiora,de electi.on. & in cap. licet canon de elect.lib.6.* (quibus similes sunt prælati locales habentes quoque curam animarum) nec item, vt ante trigesimum ætatis annum possit esse Generalis, aut Prouincialis, vt de Episcopis (quibus similes sunt præfati superiores) definitur *in eodem cap.cùm in cunctis,& cap.cùm nobis olim,de electione.* Nec tandem, vt in Generalem, aut Prouincialem eligatur, nisi sufficienter sit litteratus, per similitudinem rationis, qua in Tridentina Synodo definitur, neminem posse ad Episcopatum promoueri, nisi sit Magister, siue Doctor, aut licentiatus in sacra Theologia, vel iure Canonico, aut aliàs idoneus ad alios docendos testimonio alicuius Academiæ appareat.*tom.1.quæst 23.art 9.& 10.* De quo Enriquez *in summa 2.p.lib.10 cap.16.§ 2.littera R. & lib.14.cap.19 in principio.* Azor *inst.moral 2 p lib.3 cap.27.quæst.8.& lib.6.c.6. quæst.1* Lessius *de iust.lib.2.cap.34.dub.24.*& alij relati à Barbosa *in remiss.ad Trident.d sess 22.c.2 de reformat.* Idem docet P.Miranda *tom.2, q 3.art.3. & quæst.7. art.12. & eadem q.3. art.1.& q.8.art.1.concl.3.*

Trid. sess. 22. c.2. de reform.

De Dispensatione quoad irregularitates.

15. Dicti prælati habentes iurisdictionem quasi Episcopalem habent facultatem dispensandi cum suis subditis in irregularitatibus, excepta bigamia quoad ordines sacros suscipiendos, sed non quoad minores, ad quos possunt dispensare, sicut & possunt cum bigamo similitudinario, etiam ad ordines maiores, id est, cum religioso professo, qui contraxit matrimonium, vxoremque cognouit. Iuxta quod debent intelligi priuilegia concessa prælatis Regularibus ad dispensandum in irregularitatibus, excepta bigamia, vera, scilicet, & interpretatiua, respectu ordinum maiorum tantum. Vt autem bigamia sit indispensabilis per dictos prælatos, requiritur interuentio copulæ, sed non requiritur seminis effusio intra vas, dummodo secuta sit corruptio fœminæ intrando claustrum pudoris. Vnde si matrix attraxit semen incorrupta manente virgine, factaque fuit grauida, & aperto membro genitali cum aliquo instrumento peperit, qui sic eam cognouit, dicendus est bigamus, *tom.1.quæst.24.art.1.* De quo D.Thom. *in 4. distinct.27* Syluester *verbo bigamia quæst.6. num. 49.* Nauar. *in summa cap.27.num. 97.* Bibald. *in candelab.aureo 2.tit.de irregular. num.24.*

In Bullar. Bulla 14. Sixti 4. n.49.

*num.*24.Idem docet P.Miranda *tom.*2.*quæst.*8.*art.*2.& nos diximus *suprà de begamia n.*12.*& seqq.*

16. Item possunt præfati prælati dispensare cum corpore vitiatis, dummodo non sit notabilis indecentia, seu defectus corporis non sit essentialis, aut notabile scandalum oriatur, vt cum carente digito non pollice, *iuxta cap.*2.*& cap. vltimo de corpore vitiatis.& cap.*2.*de clerico ægrotante*, vel oculo non sinistro, qui dicitur oculus Canonis, vel etiam cum eo, qui potest ambulare cum pede ligneo, & similibus. Tandem in vniuersum dispensare possunt in omnibus, quæ non sunt specialiter Papæ reseruata, & non generant scandalum celebrando. Quod & confirmatur ex quodam indulto Iulij II. quo generalibus Minorum datur facultas dispensandi cum Religiosis super quacunque irregularitate, excepta proueniente ex homicidio voluntario, aut præstatione auxilij, seu fauoris ad idipsum, aut ex bigamia. *ibid.art.*3. De quo Nauar. *cap.* 27. *num.*200.*& cap.*18. *num.*103. Soto *in* 4.*distinct.*25. *quæst.* 1. *art.*3.Idem docent P.Miranda *dict. quæst.*8.*art.*3.Portel *verb. dispensare num.*5.P. Villalobos 1.*part.summæ tract* 21.*num.*21. Ad quod vide Mayolum.*de irregularit.lib.*2.*cap.*1. *&* 19. Burgas.5.*de irregularit.tit.de corpore vitiatis num.*4.Syluest.*verb. corpore vitiatus num.*5. post quos Suarez *de censuris disput.*51. *sect* 3.*num.*15.16.*&* 17. Vbi resoluit, quòd siquis carens visiua virtute in oculo sinistro, tanta polleat virtute in dextro, vt sine deformi faciei conuersione possit legere Canonem, non est irregularis, quia cessat fundamentum irregularitatis, id tamen limitat, quando talis defectus subuenit post ordinationem; nam si antecessit, maturiori iudicio, & prudentia animaduertere oportet, vt virtus alterius oculi, & firma sit, & sufficiens ad illam deformitatem tollendam in lectione Canonis. *In Bullaar. oraculo* 9. *Iuly* 2.

17. Licèt dicti prælati habeant iurisdictionem ordinariam, & quasi Episcopalem erga sibi subditos, non tamen potestatem habent ad iudicandum, an ordinandi sint irregulares ob corporis vitium, si super hoc dubium adsit, cùm careant potestate conferendi ordines, sed ad Episcopum ordinantem id pertinet, *ibid.artic.*4. De quo Syluest. *verbo, corpore vitiatus, numer* 2. Nauar.*vbi suprà numer.* 200. Idem argumento *dict.cap.*2. *de corpore vitiat.* tradit Suarez infra statim citandus, *numero* 16.

18. Possunt tamen dispensare cum Religioso infirmitate capitis laboranti ad celebrandum velato capite, præsertim vsque ad consecrationem, cùm etiam sano id liceat, vt maiori deuotio

deuotione, & attentione Missam celebret, *ibid. art.5.* De quo Nauar. *lib.3. cons. titul. de celebration. missa cons.4. pag.* 345. *prima editione*, aliàs *cons.6.* Idem docet Miranda *sup. art. 4. concl.5.*

19. Cùm irregularibus ex infamia iuris, vt cum conuicto de crimine nefando solus Papa dispensat, iuxta *cap. infames.* vbi glos. *de regulis iuris in 6.* sed cum irregularibus ex infamia facti, quæ nascitur ex crimine graui notorio, benè dispensare possunt Episcopus, & prælati Regulares iurisdictione quasi Episcopali pollentes cum suis subditis, iuxta *cap. Domino, dist. 5. & cap. Euphemium, 2. quæst.3.* vbi notant glossa. Nam quantum ad infamia iuris maculatos nullum illis priuilegium valet ad dispensandum ob scandalum, quod generat hæc notoria enormitas, cuius dispensationem ob id semper credi debet velle Papam sibi reseruari, *ibid. art.6.* De quo Nauar. *in Man. cap. 25 n.75. & 76. & cap.27. n.204. & n.248. & in cap. at si clerici. §.1. de iudiciis*, Idem docent Miranda *vbi suprà, art.5.* Portel. *sup. n.6.* Ad quod vide Suarez *de censuris disp.48. sect.2. n. 5. & sequentib.*

20. Cùm furiosis, Lunaticis, Dæmoniacis, & morbo caduco laborantibus nec Papa potest dispensare, vt ad ordines promoueantur, nec vt in promotis ministrent: *cap. fin. 15. quæst.1. cap. nuper 7. quæst.2. & cap. communiter, cum duobus sequentibus 33. dist. cap. in tuis litteris, 7. quæst.2.* Sed cessante morbo prælati poterunt dispensare, vt iam promoti celebrent spectato priùs commodo tempore ad arbitrium eorum, quo experimento deprehendatur, an sint ex toto liberati ab infirmitate sua. Vnde si non omninò liberati sunt à furore, sed raró eis huiusmodi passio euenit, permitti possunt celebrare associati alio sacerdote parato ad celebrandum, si fortè aliquid contingat, iuxta *cap. illud, & cap. nihil 7. quæst.1.* nisi ita eos apprehendat furoris vis, vt spument, ac dentibus fremant, tunc enim nullo modo permittendi sunt celebrare, *ibid. art.7.* De quo Nauar. *cap.29. num.* 203. Couar. *in Clement. si furiosus, 1. part. §.2 n.7.* Syluest. *verb. corpore vitiatus, quæst.8.*

Idem docent post Nauarrum, & alios à se citatos Miranda *vbi suprà. art.4. concl.2.* Maiolus *de irregularitate. lib.2 cap.13. nu.5.* & post multa ab eo tradita Suarez *de censur. dict. disp.51. sect.1. à n.3. vsque ad 71.*

21. Cùm Neophitis, seu nouiter ad fidem conuersis possunt dicti prælati dispensare, vt post tempus per ipsos assignandum ordinentur, sicut Episcopus potest erga sibi subditos, idque innui videtur in *cap. quoniam 47. dist. & in cap.1. dist.57.*

Aliqui

Aliqui tenent post decem, aut viginti annos posse huiusmodi nouiter ad fidem conuersos promoueri ad ordines, cum quibus etiam possunt dispensare Episcopi ad beneficia Ecclesiastica obtinenda, habentes de suis moribus, profectu in fide, ac virtute non vulgare experimentum. Et à simili idipsum possunt prælati cum suis Fratribus quoad officia, & prælationes Ordinum. Secus de filiis hæreticorum pertinacium dicendum est, qui vsque ad secundam generationem per viam masculinam inclusiuè, & vsque ad primam per fœmineam censentur irregulares, & excluduntur à susceptione ordinum, & ab officiis, & beneficiis, ex *capit. 2. §. hæretici, & capit. statutum fœlicis, de hæreticis, in 6. & capit. conuenientibus, & cap. saluberrimum, 1. quæst. 7.* Vnde alij extra istos ab hæreticis descendentes ab ordinibus sacris non sunt repellēdi, secundùm quod debet explicari Concilium Tridentinum, in quo genus inquirendum ab Episcopo est idem, ac probare, an ordinandus sit legitimus, vel liber, nec ne. *ibid. art. 7.* De quo Sanchez *in præcepta Decalogi, lib. 2. capit. 28. n. 12.* Cenedo *ad Decretal. collect. 77. n. 2.* Ad idem vide Auctores citatos à Couartu. *in Clement. si furiosus, 1. parte §. 2. n. 8. conclus. 3.* Auila *de censur. part. 7. disp. 4. dub. 4.* & post multa egregiè tradita Suarez *de censuris disp. 43. sect. 3. n. 5. & seqq.* & quoad hæreticos, *sect. 1. n. 5. & seqq.*

Trid. sess. 23. c. 7. de reform.

22. Item cum Religiosis non multum litteratis possunt Episcopi dispensare, vt ad ordines sacros promoueantur, quia in illis non requiritur tanta scientia, quanta in clericis sæcularibus, eo quòd ad curam animarum non ordinentur, & ex continuo conuictu, & communicatione cum doctis in Religione sēper manet spes discendi, idque colligitur ex *capit. nullus, de tempor. ordin. lib. 6.* vbi illitteratus tonsurari prohibetur, nisi Religionem intret. Vndè sufficit, quòd constet prædictis Dominis Episcopis per litteras testimoniales suorum prælatorum Religiosos ordinandos esse examinatos, & sufficienter litteris instructos ad suscipiendos ordines, nec hoc est contra Concilium Tridentinum *in decreto, de examine ordinandorum*, nec contra aliud decretum, *de sufficientia ordinandorum in presbyteros ad docendum populum*, quam dictum Concilium in Religiosis tam exactam non requirere videtur, quam aliqui postulant, scilicet, vt possint sæcularium confessiones audire, nam oppositum innuit in proximè immediato decreto. Cur enim magis credere debet Episcopus sæculari examinatori, quā prælato Regulari testificanti de scientia, & sufficientia ordinandi? *ibid. d. art. 7.* De quo Henriquez *de sacram. ordin. lib. 10. cap. 16. in fine,* Maiol. *lib. 1. de irregul. c. 31. n. 5. & 20.* Soto *in 4. dist. 25. q. 1. art.*

Trid. sess. 23. c. 7. 12. & 14. de reform. & c. 15.

q.1.art.4.pag.60.col.1. Vide Suarez *suprà dis.11.sect.1.n.8.& sequentib.* & Miranda *dict.quæst.8.art.7.*

23. Item possunt dispensare dicti prælati in omni irregularitate, exceptis tribus, scilicet, quæ prouenit ex homicidio voluntario, ex bigamia, & ex mutilatione membri manifesta, & ad iudicium deducta & præstatione auxilij, & fauoris ad id, per multa priuilegia Apostolica, de quibus in Bullario. Vnde benè possunt dispensare in homicidio casuali, & in perpetrato causa defensionis propriæ, etiam si sit publicum, & manifestum, & in omni alia irregularitate proueniente ex defectu lenitatis, imò & in homicidio voluntario occulto, ex concessione Martini V. facta Priori S. Benedicti Vallisoleti, & alia Iulij II. facta Prædicatoribus, de quibus in Compendio Societatis, *verb. dispensatio*, §.1. & in Compen. D. Hieron. §.14. & in Comp. Mend. *verb. dispensatio*, §.24. Imò excluso omni priuilegio talem dispensationem impendere posse tenent multi, eò quòd dicti prælati habent tantam auctoritatem circa suos subditos, quantam habent Episcopi erga suos, Episcopi autem ex sententia aliquorum possunt super hac irregularitate dispensare, non obstante Tridentino Concilio concedente illis facultatem dispensandi in omnibus irregularitatibus ex delicto occulto prouenientibus, excepta ea, quæ oritur ex homicidio voluntario, quia id debet intelligi de homicidio occulto, quod potest probari in iudicio, licèt actu non sit ad illud deductum, non verò de homicidio omninò occulto, quod probari nullo modo potest, idque euidenter innuit dictum Concilium, *ibi. art.* 8. De quo Nauar. *in Manual. cap.27. num.204.& 207.& lib.5. cons. titul. de homicidio cons.34.* Couar. *de homicidio 2.p.§ 4.n 4.* Idem ferè docent Suarez *de censuris disp.47. sect.6. num.13.* P. Miranda *dist. quæst.8.art.10.* Portel. *verb. dispensare.num.8. & 9.& in addit. etiam, n.9.* P. Villalobos 1. *part. Summæ tract. 21 diff.9.n.16.& seq.* quidquid dicat Sanchez *lib.1. Decalog. cap.10.num.49.*

Bull. Bul 1. Eugen. 4. & Bull. 2. Innocentij 4.

Trid. sess. 24. c.6. de reform. & sess.14.c.7. de reform.

24. Quando igitur in priuilegiis Regularium conceditur prælatis facultas ad dispensandum in omni irregularitate, exceptis homicidio voluntario, bigamia, & mutilatione membri, debet intelligi de homicidio voluntario illicito, quod est peccatum contra quintum præceptum Decalogi. Et eodem modo intelligendum venit supra dictum decretum Concilij Trid. vt Episcopi possint dispensare in irregularitatibus ex delicto occulto prouenientibus, excepta ea, quæ oritur ex homicidio voluntario. Sed nota, quòd cum huiusmodi homicida voluntario nec Episcopi, nec prælati possunt dispensare tam ad ordines sacros

In Bull. Bul.14.& 33. Sixti 4.

sacros, quam ad beneficia Ecclesiastica, etiam non curata, aut ad prælaturas Regulares obtinendas, ex Concilio Trid. *ibid. art.* 9. *&* 16. Vide *suprà de absolut. quo ad Fratrs, num.* 1. *&* 8. *& de aborsu. nu.* 5. *&* 6. Idem post Bannez 2. 2 *q.* 40. *art.* 2. *dubio* 4. *&* Viualdum *in Candelab. aur.* 2. *p. tit. de irreg.* §. *de disp. quoad Fratres, n.* 326. *&* 327. Maiol. *lib.* 2. *de irregul. c* 48. §. 3. tradit P. Miranda *art.* 9. & citato Suarez vbi sup. resoluit Villalobos *sup. dis.* 28. *num.* 10. *Trid. sess.* 23. *c.* 6. *de reform.*

25. Pro quo tamen nota magnam certè concessionem & notatu dignam à Paulo III. factam Congregationi S. Benedicti Vallisoleti, in qua habetur, quòd singulis annis prima die Lunæ Quadragesimæ possint prælati absoluere monachos, oblatos, & alias personas Ordinis à quibuscunque quomodolibet reseruatis casibus, censuris, & pœnis, exceptis contentis in Bulla Cœnæ Domini, & dispensare super quibuscunque irregularitatibus quauis occasione, vel causa contractis, quæ magna concessio extat apud Bullarium, cúmque in ea absolutè, & sine limitatione concedatur dispensatio super omni irregularitate quauis occasione, vel causa contraria, omnes comprehendere videtur, siue ex homicidio voluntario, siue ex bigamia, siue ex delicto occulto, vel publico procedat. Quo magno priuilegio gaudent aliæ Religiones communicantes in priuilegiis. Vide *infrà de Mendican Fratribus, num.* 10. & Portel *in addit. in dubia, verb. dispensare à num.* 1. *&* nos diximus *suprà, de bigamia in notis, n.* 14. *Bullar. Bul.* 9. *&* 10. *Pauli* 3.

16. Possunt tamen supradicti Episcopi, & prælati dispensare in foro conscientiæ in irregularitate procedente ex mutilatione membri occulta, & non deducta ad iudicium, licèt delictum sit commissum per insidias, industriam, & ex proposito; quia nomine homicidij voluntarij excepti in Concilio Tridentino, ne in illo dispenset Episcopus, non venit mutilatio membri voluntaria, nec in vniuersum quidquid attribuitur homicidio voluntario, attribuitur etiam mutilationi voluntariæ, *ibid. art.* 10. De quo Nauar. *c.* 27. *n.* 194. *in fin. notabilis.* Idem docent Portel *verb. dispensate, num.* 7. Villalob. *vbi sup. num.* 16. *in dis.* 9. Suarez *vbi suprà dict. num.* 13. Miranda *dict. quæst.* 8. *art.* 11. An autem quis censendus sit irregularis in dubio facti homicidij, vel mutilationis, tradit Sanchez *lib.* 1. *Decalogi. cap.* 10 *à num.* 33. *vsque ad* 50. quidquid ibi *num* 49. dicat contra nos de mutilatione membri occulta, in qua non posse dispensare Episcopum constanter tenet. *Trid. d. c.* 7. *de refor.*

27. Item possunt dicti prælati dispensare cum Fratribus sibi subditis, & cum hospitibus ad eos declinantibus, & cum nouitiis

nouitiis irregularibus ex eo quòd censura Ecclesiastica innodati celebrarunt, ex concessione Clementis IV. qui hoc extendit ad prælatos Conuentuales, & eorum Vicarios, idémque concessit Sixtus IV. apud Bullarium. Sed aduerte, quòd nouitij ante professionem exeuntes à Religione reincidunt in censuras & irregularitates, à quibus fuerunt soluti, & dispensati. *ibidem art.*14.*&* 15. De quo Syluester *verbo, absolutio.* §. 5 *num.* 9. Villalobos *sup. n.* 18. Miranda *supr. artic.* 14. *concl.* 5. quidquid Sanch. *lib* 5. *Decalog. cap.* 5. *num.* 14.

Bullar. d. Bull. 14. *&* 33. *Sixti* 4.

28. Tandem possunt dicti prælati habentes iurisdictionem quasi Episcopalem dispensare in pœnis, & inhabilitatibus incursis ob aliqua grauia delicta, & contentis in Bullis Apostolicis, vt propter introductionem mulierum intra monasteria, vel ingressum ad clausuram Monialium, vel etiam ob adulterium, fornicationem, stuprum, periurium simplex, & similia, dummodò non sint ex criminibus maioribus, seu grauissimis, qualia sunt periurium qualificatum, simonia, incestus, sodomia, assassinatus: quod, inquam, facere possunt habilitando priuatos ab officiis, & inhabiles ad illa per Constitutiones Apostolicas ad eadem officia obtinenda, & alias similes pœnas tollendo, idque post iniunctam, & peractam dignam pœnitentiam, iuxta *cap. at si clerici*, §. *de adulteriis, de iudiciis*, etiam si dictæ pœnæ ipso facto incurrantur, & sint perpetuæ, dummodò non sint specialiter Papæ reseruatæ, sicut non reseruantur proximè dictæ, pro introductione mulierum intra monasteria; & ingressu indebito intra clausuram Monialium. Imò & anteactam pœnitentiam adhuc posse dictos prælatos dispensare cum suis subditis perpetuò priuatis ab officiis tenent multi si eorum prudentia, & regimen vtile iudicetur Religioni, aut Monasterio, quod præsumitur si à populo, vel à monasterio petantur, sicut & Episcopus potest ob similem Ecclesiæ vtilitatem dispensare cum clerico perpetuò ab officio priuato: quin & ad id compelli posse, tenent communiter scribentes. *ibid. art.*17. De quo Couar. *in* 4. 2. *p. cap.* 6. § 8. *à num.* 12. Mandos. *in praxi signat.* §. *dispensatio cum incestu*, Salzedo *in pract. crimin. cap.* 86. D. Thom. *quodlib.* 18. Gampar. *de officio delegat. lib.* 2. *num.* 69. *&*. 276. Capuccinus *in addit. ad Compend. verb. absolutio ordinaria quoad Fratres, fol.* 27. Item docet P. Miranda *tom.* 2. *quæst.* 9. *artic.* 3. *conclus.* 3. *& quæst.* 31. *art.* 11. Portel *verb. dispensare, num.* 10. & nos diximus ex parte suprà *resol.* 5. *num.* 1. *&* 2.

De

De dispensatione quoad vota.

29. Papa non potest dispensare cum religioso super votis essentialibus Religionis, ita vt maneat verè Religiosus, & Monachus : quia illa sunt intrinseca, & essentialia Religioni, & Monachatui, & de iure diuino, vt constat ex *cap. cùm ad monasterium, de statu monachorum,* benè tamen dispensando efficere potest, vt de Religioso fiat non Religiosus, & sæcularis in toto, vel in parte, vt de facto inuenitur iam fuisse dispensatum ad matrimonium contrahendum pro concordia multorum regnorum, nusquam enim hoc Pontifici prohibitum inuenitur. Vnde iusta vrgente causa potest dispensare in iure diuino, quando ortum habet à voluntate humana, vt in traditione, quæ Deo fit per solemnem professionem Religionis, non tamen potest in iure Diuino absolutè contento in præceptis fidei, & sacramentorum. *Tomo* 1. *quæst.* 25. *art.* 1. *&* 2. *& tomo* 3. *q.* 29. *art.* 7. De quo Scotus *in* 4. *dist.* 38. Cordub. *libi* 1. *quæst.* 24. Soto *lib.* 7. *de iustitia quæst.* 4. *art.* 2. *& quæst.* 5. *art.* 3. Couar. *de restitutione cap.* 2. *num.* 10. Idem tradit Azor *tomo* 1. *instit. moral. lib.* 12 *cap.* 7. *quæst.* 1. vbi latè, & luculenter quæstionem resoluit pro parte affirmatiua, eámque amplectitur Sanchez *lib.* 8. *de matrimon. disp.* 8. *num.* 7. *& sequentibus* & idem clariùs repetit *lib.* 4. *decalog. cap.* 36. *num.* 14. *& lib.* 5. *cap.* 2. *num.* 4. *vsque ad num.* 11. ad quod etiam faciunt tradita à Suarez *tom.* 2. *de religione, lib.* 6. *cap.* 9 *num.* 13. *vsque ad* 18.

30. Cùm Religiosis autem Militaribus de facto dispensatum fuit, vt possint ducere vxores, ad castitatem tamen coniugalem tenentur ferè omnes, exceptis Commendatariis Iesu Christi in Portugallia, qui eam non vouent, vnde ad alias extra proprias vxores accedentes sacrilegium committunt, & filij ex tali concubitu nati pro sacrilegis reputantur. *ibidem art.* 3. *& quæstion.* 1. *artic.* 6. *& quæst.* 13. *art.* 2. *& tom* 3. *quæst.* 29. *artic.* 7. De quo Molina 2.2. *tract.* 2. *disp.* 14. *col.* 772. Azor *tomo inst. moral. lib.* 12. *cap.* 5. *quæst.* 2. *ad finem* Idem docet Sanchez *lib.* 7. *decalog. cap.* 8. *num.* 28. P. Villalobos 2. *p sum. tract.* 34. *diff.* 15. *num.* 3.

31. Prælati regulares possunt dispensare vota simplicia subditorum emissa post professionem, etiam si sit votum de transeundo ad arctiorem Religionem, dummodo faciant ad petitionem subditi dictum transitum vouentis, non tamen possunt illud irritare, cùm excedat limites obedientiæ, nec sit in potestate Prælatorum illud impedire. *ibid. art.* 4. De quo

D.Thom.vbi Caiet.2.2.*quæst*.18.*art*.12.*ad* 3.Soto *de iust*.*lib*.7. *quæst*.3.*art*.1. *dub*.3. Nauar *in Manual. cap*.12.*num*.64. *& in cap.non dicatis*,*n*.74 Aragon 2.2.*q*.88. *art*.8. *concl*. & 2. Idem ferè docent Suarez *dict.lib*.6.*cap*.10.*num*.15.16. & 17. P. Miranda *to*.2.*q*.32.*art*.1.*concl*.3. P. Villalobos *dict. tract*.34. *diffi*. 25.*n*.5.*& diffi*.18.*n*.4. Sanchez *lib*.4.*decalog.cap*.39. *num*. 3.*& seqq & cap*.52.*num*...*& seqq*.

32 Item possunt dispensare in votis volentium Ordinem intrare, etiam si habeant votum emissum de intrando aliam strictiorem Religionem, v.g.Carthusiam, dummodo in ea Religione, de qua vouissent, professionem non emiserint: dispensatio tamen, non secuta, seu non facta professiione, irrita, nullíusque valoris censebitur, ad quam faciendā semper requiritur iusta, & rationabilis causā, qualis reputatur, quando quis putat se gratius Deo famulatum gerere in laxiori, quam in arctiori Ordine, & ita debet intelligi Bulla Eugenij IIII. facta Benedictinis, qua tale priuilegium conceditur. *ibid.art*.6 De quo D. Thom.2.2.*q.fin.art. penult.ad tertium*, Nauar.*cap*.12.*num*.58. Idem docet P. Miranda *tomo* 2. *quæst*.33. *art*.5. Sanchez *lib*.4. *decalogi cap*.39.*n*.16.*& c*.43.*num*.16.quidquid *ibi.num*.20.non approbet causam supra traditam à nostro Auctore ad sic dispensandum.

Bullar.Bul. 11. Eugen. n.§. & 9. & in Cōp. Mend. tit. dispensat. §. 8.

33. Idem omninò possunt in Moniales sibi subditas, sed earum Abbatissæ hanc potestatem dispensandi non habent, vt potè carentes iurisdictione spirituali, benè tamen valent ipsarum vota irritare virtute potestatis dominatiuæ, qua pollent erga sibi subditas *ibidem art* 7.De quo Angles relatus in summa Auctoris *tom*.2.*cap*.89. *de voto.num*.9. Idem docent Sanchez *dict.cap*.39 *n*.7.& Portel *verb.dispensare*, *n*.13.

34 Item possunt dicti Prælati, imò & Magistri Nouitiorum commutare, & dispensare vota eorum, quæ in Religione adimpleri possunt in opera, & exercitia Ordinis, in quibus se se solent occupare nouitij, & nouitiæ, sed nō possunt ea irritare ex defectu potestatis dominatiuæ super eos. *ibid.art*.8. De quo Nauar.*cap* 22.*nūm*.63 *&* 65. Alcozer *in summa cap*.16.*f.l*.57. *p*.1.Idem docent Sanchez *dict. cap*.39. *num*. 16. post Enriquez 7. *de indulgent.cap*.22. *nu*.7.& post nostrum Auctorem, & alios ibi à se citatos, & P.Miranda *dict.quæst*.33.*art*.6.

35. Possunt etiam dicti prælati dispensare in omnibus obseruantiis Regularibus, & in præceptis obligantibus ad mortale, exceptis essentialibus, & intrinsecis, seu votis essentialibus, iusta ad id existente causa, dummodo aliquid eorum illis expresse prohibitum non sit, ex mente Concilij Tridentini, in

Trid. sess. 25 cap.1. de regul.

in quo habetur, *quòd superiores non possunt, quæ ad substantiam Regularis vitæ pertinent, relaxare*: quo innuit, omnia quæ non sunt de substantia Religionis, posse ex causa dispensari à prælatis. Circa quod est quædam concessio Pij II. qua vti possunt Fratres Minores, quibus facta est, vtpotè recepta, & posita in Monumentis Ordinis, qua facultas datur prælatis, vt possint in singulis Regulæ præceptis dispensare, etiam extra arctam necessitatem, cum aliquali tamen rationabili causa, licèt non omninò sufficiente, exceptis substantialibus votis, vt de sotularibus in itinere, de equitando, licet non sit arcta necessitas, vel infirmitas, de receptione frumenti pro induendis Fratribus, vbi non est alius modus habendi, de procurandis in die Sabbati eleemosynis pro carnibus, vbi est consuetum, & similibus. Hos casus exprimit Pius II. *vbi suprà*. Sed caueant Fratres ab alia concessione Pij V. quæ ab aliquibus circunfertur, qua non licet vti, vtpotè contra substantialia Regulæ, in cuius aliquibus præceptis omninò dispensat, ac ideò à Religione omninò reiecta est, nec inuenitur in libris Ordinis *tom.* 1. *quæst.* 26. *art.* 1. *& 2. & tom.* 3. *quæst.* 1. *art.* 5. Ad quod faciunt tradita à Soto 1. *de iustitia, quæst.* 7. *art.* 3. *& lib.* 8. *quæst.* 3. *art.* 1. *dub.* 1. Cordub. *in addit ad Compend. titulo, dispensatio* §. 8. Reginald. *in praxi fori pœnitent. lib.* 18. *n.* 396. *vers. octauum.* Idem docet post nostrum Auctorem P. Miranda *tom.* 2. *quæstion.* 31. *artic.* 1. 2. 3. 4. *&* 5.

Bullar. Orat 1. Pij 2.

36. Concessio Leonis X. facta Minoribus, vt possint recipere triticum, ac alia superabundantia, quibus Fratres non indigent in propria specie, aut nō in tanta quantitate, vt per Syndicum commutentur, aut vendantur pro rebus necessariis ad victum, & sustentationem Fratrum, quæ aliàs sine pecunia commodè haberi non possunt, vt pro vino, carnibus, & aliis similibus, non est dispensatio, seu relaxatio Regulæ de non recipiendo pecuniam. *ibidem art,* 3. De quo Corduba *in Addit. ad Compendium tit. commutare* §. 3. *& in annotat. verbo dispensatio* §. 8. Ad quod etiam faciunt tradita ab ipso Corduba *super Regul. cap.* 4. *quæstion.* 16. *puncto* 3. *item quoad secundum*, & post eum citatum expresè docet P. Miranda *dict. quæstion.* 31. *art.* 3.

37. Exceptis tribus votis essentialibus cætera omnia contenta in Regula Fratrum Minorum esse tantùm præcepta, & non vota, ad instar præcepti Ecclesiastici ieiunij, & aliorum fidelibus impositorum, definitum est in Concilium Vienensi *Clementin. exiui* §. *nos igitur, vers. nec tamen, & in cap. exyt.* §. *dicimus, de verb. signi. lib.* 6. & tenet verior, & receptior Doctorū

 opinio,

opinio, aliàs si essent vota solemnia, nec Papa in illis dispensare posset, sicut in paupertate, vel in castitate non potest, vtpotè annexa, & essentialia Monachatui, ex regula Innocentij Papæ *In c. cùm ad monasterium. de statu Monachorum*, sublata enim rei essentia rem ipsam perire necesse est, ac ideò Frater Minor dispensatus in ieiunio, v.g. Regulæ, non maneret Frater Minor, quod absurdum omninò apparet, & contra praxim, & indultum Pij II. *art*. 4. Pro quo D. Thom. 2. 2. *quæst*. 186. *art*. 9. *in corpore*, Caietan. *in summa verb. præcepti trangressio*. Idem docent P. Miranda *dict. quæst*. 31. *art*. 2.

38. Facultas dispensandi in præceptis Regulæ residet penes Generales, vel Prouinciales, qui ad instar Episcoporum habent suam iurisdictionem, & sic iuxta concessionem præfatam Pij II. possunt dispensare cum Fratribus ad equitandum, aut portandum calceamenta, & cætera, etiam pro toto eorum tempore. Sed prælati inferiores, vt Guardiani, & Præsidentes in eorum absentia (ad quos dicta auctoritas extenditur) tantùm possunt in casibus particularibus pro vna, vel duabus vicibus, licèt non sit stricta necessitas. Aduertant tamen, quòd petentibus subditis dispensationem super aliquo cum aliquali causa, non debent id committere eorum conscientiæ, quin potiùs vt boni Pontifices compatiantur subditorum infirmitatibus benignè dispensando iuxta præfatam concessionem Apostolicam, vt liberentur à suis scrupulis, dummodo id non vergat in obseruantiæ Regularis relaxationem; subditus verò absens à prælato, vbi manifesta est necessitas, benè potest vti epiicheia, existimans in tali casu rigorem legis cum ipso esse mitigandum. *ibid. art*. 5. De quo Soto *de iustitia quæst*. 7. *art*. Nauarr. *cap*. 21. *n*. 21. Idem docent Corduba *in addit. ad compend. tit. dispent*. §. 8. *& super regul. cap*. 3. *quæst*. 3. *puncto* 1. *in fine*, *& cap*. 10. *quæst*. 4. *concl*. 3. §. *sed pro maiori*. P. Miranda *dict. q*. 31. *art*. 1. *&* 4.

39. Dispensatio cùm sit actus iurisdictionis, nemo potest eam in semetipsum exercere. Vnde quidquid quidam affirment, in supradictis posse prælatos secum dispensare, adhuc debent super hoc sibi prouidere auctoritate maioris, seu superioris prælati, vt ab eorum confessariis super his possint dispensari. Vel virtute suæ iurisdictionis ordinariæ delegabilis commissæ confessario ab ipsis electo possunt ab ipsis dispensari, *ibid, art*. 6. De quo Corduba *ad Compend. tit. accedere ad monasterium. iuxta finem*, & Abbas *in cap. magnæ, de voto*. Idem docent Sanchez *lib*. 4. *Decalogi, c*. 39 *n*. 12. *& lib*. 8. *de matrim. disp*. 3. *num*. 3. *&* 9. P. Miranda *d. quæst*. 31. *artic*. 5. vbi ad id citat,

tat, *cap. final. de pœnitent. & remission.* qui textus licèt loquatur de confessione, etiam videtur extendendum ad dispensationem ex paritate rationis.

De Dispensatione quoad illegitimos.

40. Per ingressum Religionis iure communi tollitur illegitimatio quoad ordines sacros recipiendos, *cap. 1. de filiis presbyter. & c. 1. dist. 56.* Vnde illegitimi post professionem in Religione approbata ad id non indigent dispensatione, sicque iam superfluunt priuilegia Apostolica super huiusmodi dispensatione facienda cum Religiosis, *tom. 1. quæst. 13. art. 3.* De quo agunt Cened. *ad decretal. collect. 52. num. 2.* Salzed. *ad Bernard.* Diaz *in practic. cap. 14. Littera B. versic. si tamen illegitimus.* Azor *inst. moral. par. 2. lib. 6. cap. 3. quæst. 1.* Aloys. Ricci. *in dec. Curiæ Archiepisc. Neapol. part. 1. decis. 82* P. Mirand. *in Manual. tom. 1. quæst. 25. art. 10. conclus. 1.* Bellet. *disquisit. Clerical. part. 1. tit. de Disciplina clerica, §. 3. n 46.* Campanil. *in diuers. iur. Cano. Rub. 11. cap. 13. num. 115.* Sanchez *ad præcept. lib. 5. capit. 5. à numer. 11.* quos refert Barbos. *in Collectan. ad lib. 1. Decretal. titul. 17. cap. 1. de filiis presbyt. num. 2.* Vide ad idem Suarez *de censuris disputat. 50. sect. 5. à num. 12.* Imò & quidam tenent in fauorem, & honorem Religionum per professionem solemnem in Religione tolli omnem illegitimationis notam, non solùm iure humano, sed & iure Diuino, etiam quoad dignitates, & prælaturas Ecclesiasticas, & Episcopatus. Oppositum tamen omninò asserendum, & tenendum est per Constitutionem Gregorij XIV. moderantem decretum Sixti V. contra illegitimos, in qua præcipit Pontifex, vt legitimatio, seu dispensatio Religiosorum quoad dignitates, & prælatias fiat à Generali, vel Prouinciali cum Capitulo generali, vel Prouinciali, seu intermedio, & extra Capitulum non possit fieri, non obstantibus antiquis priuilegiis, quæ habentur in Bullario, quibus dictis concedebatur prælatis absoluta facultas ad dispensandum cum huiusmodi illegitimis ad prælationes obtinendas, vel omninò tollebatur illegitimatio per professionem in Religione, vt olim concesserat Eugenius IV. Congregationi S. Iustinæ, quæ omnia sunt reuocata per dictam Bullam Gregorij XIV. nec Concilium Tridentinum aliquam facultatem super hoc impartitur Episcopis, & per consequens nec prælatis Regularibus habentibus iurisdictionem Episcopalem, hæc enim irregularitas illegitimationis non prouenit ex delicto occulto ipsius illegitimi, sed ex delicto

Bullar. Bull. 14. Sixti 4. n. 49. & Bulla 33. nu. 41. & Bulla 36. num. 63. Bullar. Bulla 9. Eugenij 4. num. 17. Trid. sess. 14. cap 7. & sess 24. cap. 6. de reform.

suorum parentum.*ibid.art.4.vsque ad 9.* De quo Nauar.*in cap. non dicatis, numer.92 & 93.*& rursum, *numer.60.*Couarru.*de sponsalibus 2.part.cap.8.numer.4.* Corduba *lib.1. quæst.35.pag. 279.col.2.vers.ex dictis.* Castro *de lege pœnali,lib.2.cap.vltimo conclus.3.*Idem tenent.Fusc.*de visitat.lib.2.c.35.n.36.* Paleot.*de noth.& spuri.c.5.n.4.*Maiol.*de irregul.lib.2.c.10.n.3.* Iacob. de Graphis *in aureis decis.p.1. lib. c.5. n.8.* Salzed. *vbi sup.* Azor *sup.q.2.Nau.cons.3.nu.2 in antiq.& cons.6.in nouis* sub *hoc tit.* Sayr. *de censur.c.11.n.3.* & alij relati à Barbosa *vbi sub.n.3.* & tandem Sanchez *vbi sup.* 16. vbi *nu.* 15. antecedente credit nostrum Auctorem in hanc inclinare sententiam, cùm mihi certum sit,id expresè, & asseueranter tenere, de quo *infra resolut.76.num.8.*

Illustratur doctrina Auctoris. 41. Circa superiùs dicta aduerte, quòd priuilegium Eugenij IV. concessum Congregationi S. Ioannis Euangelistæ (vulgus appellat Loyos, seu de sancto Heloy in Portugallia) relatum vt singulare, & nouiter inuentum à Portel *in suis dubijs Regularibus, verbo; illegitimus, num.9. & verbo, dispensare, num.* 2. iam multo antea retulerat noster Auctor *suprà, artic.6.* éstque reuocatum per dictam Bullam Sixti V. & moderatoriam Gregorij XIV. contra illegitimos, vt à nobis expressum est suprà, & ita videtur non posse vti tali concessione Patres dictæ Congregationis S. Ioannis Euangelistæ, vt refert idem Portel apud illos practicari, nisi dicamus, dictum priuilegium Eugenij fuisse postea reualidatum per Clementem VIII. & Paulum V. vel per alium vlteriorem Pontificem confirmantem nostra priuilegia, etiam per modum communicationis, ex certa scientia. quæ confirmatio habet vim innouationis, & reualidat inualidum, aut reuocatum, vt in simili resoluit Auctor *tom.2. quæst.37. artic.4.* & nos diximus *suprà de absolutione quoad Fratres, num.7.* & hoc etiam si dictum priuilegium per ignorantiam non sit in vsu, quia Clemens VIII.& Paulus V. in dictis confirmationibus non apposuerunt clausulam,*Quatenus sunt in vsu* cui sententiæ assentire videtur P.Villalobos *in sua Summa,1.pag.tract.13.diff.60. num.10.*

In Bullar. Bulla 1. Clem.8.

42. Dicti prælati cum Capitulo optimo iure possunt dispensare cum filio monachi ac obtinendam prælationem in Religione,in qua pater eius functus est officio prælati, sed non in eodẽ monasterio,vbi præfuit,nõ obstante Concilio Tridentino,in eo enim tantũ prohibetur,vt filij illlegitimi clericorum habeant beneficium Ecclesiasticum in Ecclesia,vbi patres eorũ illud obtinuerũt.Nec item obstat Bulla Gregorij XIV.expresè prohi

Trid. sess. 25.c.5 de reform.

prohibentis talem illegitimum admitti ad Religionem, quia semel admissus, & validè professus manet, iuxta probabiliorem sententiam, & in eodem statu, quo cæteri illegitimi, & consequenter sicut vnus ex istis dispensari potest. *ibid art.7.* De quo Lessius agens de filiis presbyterorum, *lib.2.de iustitia, cap.34. n.90.* & in nostris terminis P. Villalobos 2. *part.tract.* 35. *diffic.10. num.9.* Idque in rigore iuris tenendum esse tanquam verius, & probabilius iudico, quidquid in oppositum resoluat Portel. *verb. dispensare, n.3.* nam præfatum Concilij decretum, dato quòd extendatur ad Regularis filium, debet fieri extensio ad casum similem tantùm, & non ad dissimilem, etiam si in eo militet maior ratio, ergo tantùm debet extendi ad non obtinendam prælationem in monasterio, in quo pater dicti Religiosi fuit prælatus, qui est casus similis eo, qui in dicto decreto Tridentino diffinitur, scilicet, ne filius illegitimus clerici habeat beneficium in Ecclesia, vbi eius pater illud obtinuit, vel obtinet, non verò ad id obtinendum in alio monasterio ordinis, vel Prouinciæ, qui est casus ex hac parte dissimilis, & minimi diffinitus in præfato decreto, in quo non prohibetur filiis clericorum habere beneficium in Diœcesi, seu Episcopatu (cui assimilatur Prouincia inter Regulares) vbi patres eorum fuerunt beneficiati, sed tantùm in eadem Ecclesia. Nam quando intentio legis limitatur per diffiniti loci expressionem, nullo modo potest fieri extensio comprehensiua ad alium dissimilem locum, de quo legislator nullum verbum fecit, argumento *cap.1. de tempor. ordinand. lib.6.* & resoluit Suarez *de legibus, lib.6 de extensione legis humanæ, cap.3.n.21. & cap.4. num.12.* Hæc sententia nostri Auctoris in rigore iuris, & speculatiuè loquendo vera quidem, ac probabilis apparet, sed in praxi nec decet, nec debet sequi ob rationes, quas bene ponderat P. Miranda *tom.2. quæst.2. art.10.* De quo vide Sayro *dec. 4. sub tit.de filiis presbyt.* Et plures declarationes Cardinalium super hoc apud Barbosa *in suis remission.ad Tridentinum dicto cap.15.à num.10.* Vbi etiam *num.6.* quærit, an habeat locum dictum decretum Concilij in nepotibus legitimis filiorum ex filio illegitimo respectu beneficij aui? Et refert duas oppositas sententias, altera affirmans, quam tenet Rebuff. Rojas, & Mierez, quos refert Garcia *de benefic p.7.c.3 n.41.* Salzed. *in pract.c.48 lit.A.* Lessius *de iustit lib.2.c.34.n.91.* Altera verò negans, quam tenet Nauar. *cons.9. n.9 sub tit de fil. presb.* Spino *in specul.testam.glos.3.à n.23.* Sayr. *de cens.l 6.c.10. n.46 & dec.9.de fil.presb* & alij ibi relati ab ipso Barb.

Propugnatur doctrina Auctoris.

43. Religiosus genitus ex concubina dispensatione indiget ad

ad obtinendam prælationem, si pater eius adhuc eam non duxit in vxorem, non enim eo tempore legitimus inuenitur. Vnde si tempore electionis eiusdem Religiosi in prælatum iam eam duxit, non est necessaria talis dispensatio, quia per subsequens matrimonium iam contractum tempore datæ prælationis iam legitimus factus est, ex vulgari, *c.tanta.qui filij sint legitimi.* Auctor *ibid.art.*8. De quo Abb. *in d.cap. tanta.col.*2, Mandos. *de signat gratiæ tit. super defectu natal.fol.*81.*p.*1.*col.*1. Videantur ad idem Bart. *in l. si constante,* §.*quoties,n.*7.*ff.soluto matr.* Aym.Cra.*cons.*16.*n.*8. Gigas *de pensionibus, q.*22.*n.*19.*& seqq.* quibus citatis tradit idem P.Miranda *d.q.*2.*art.*7.

44. Dispensatus in sæculo ad beneficium Curatum, vel etiam ad simplex, factus Religiosus indiget noua dispensatione, vt sit prælatus, quia hæc est tantùm dispensatio, quæ cùm sit stricti iuris, strictè est interpretanda. Secus si dispensatur ad quæcunque, & qualiacunque beneficia, tunc enim noua non eget dispensatione ad prælationem in Religione obtinendam, cùm hæc sit propriè, & verè legitimatio, quæ amplè est interpretanda, ac ideò reddit personam habilem ad omnia, ad quæ iure Canonico erat inhabilis. *ibid. art.*10. De quo Rebuff. *in praxi benefic.tit. de dispensat. super defectu natal. n.*74. *&* 75. Nauar. *lib.*4. *cons.*2. *titul. qui filij sint legitimi, in prima imp.* Couar. *in* 4.2.*part.cap.*8.§.8.*n.*4.*in postrema editione.* Idem docet concordando duas oppositas Nauarri, & Rebuffi opiniones P.Miranda *d quæst.*2.*art.*5. Vide ad idem Sanch *lib.*5.*de decalogi,cap.*5.*num.*16. vbi cum Nauarro docet illegitimos professos posse absque dispensatione habere beneficia Regularia manualia, si cura animarum careant, nec sint prælaturæ conuentus, & ibi etiam citat. Suarez *de censur. disp.* 50. *sect.*5. *num.*15.

45. Prælati Regulares virtute suorum priuilegiorum tantùm habent facultatem dispensandi cum suis subditis illegitimis, sed non eos legitimandi, quia illis solùm conceditur auctoritas habilitandi ad officia, & dignitates Ordinis limitatè, & cui committitur potestas ad dispensandum cum illegitimis, non ex eo habere præsumitur potestatem ad legitimandum, quia est stricti iuris iuxta DD. communiter *in cap. ordinarij, de officio ordinarij in* 6. Vnde dispensati in Religione ad prælationes, & officia, eiecti ab ea, vel translati ad aliam, non possunt inibi, aut in sæculo sine noua dispensatione ad beneficia Ecclesiastica, vel ad officia, vel dignitates Ordinis, ad quem translati sunt, promoueri; *ibid.*§.*ex supradictis, vsque ad finem.* De quo Couar. *vbi sup.n.*6.*&* 10. Molin. 2 1. *tract.*2. *disp* 173. *col.*982.

*col.*982.Idem tenet præter citatos Campanil.*in diuers.iur. Canon.rub.*11.*cap.*13.*num.*119. *in fine*, relatus à Barbosa *in collectan.ad lib.*1. *decretal. tit.*17.*cap.*1.*de filiis presbyt.n.*6.& post multa tradita resoluit P.Miranda *d.q.*2.*art.*4.

46. Imò nec in eadem Religione existentes possunt habere beneficium Curatum de licentia prælati in Ecclesia sæculari sine noua,& speciali ad id dispensatione super defectu natalium habita à summo Pontifice, vel ab habente eius auctoritatem. Ad obtinendum tamen beneficium regulare intra ordinem bene possunt dispensari à generali prælato, ex concessione Pauli III. & Eugenij IV. facta ordini S. Hieronymi apud eius Compend.*tit.dispensatio in defectu natalium, f.*147. dummodo beneficium, seu dignitas perpetua non existat. *ibid. art.*11.De quo Syluest.*verb.dispensatio,n.*3.*& verb. Religio* 6.*à num.*4.*vsque ad* 8. Vide Sanchez *lib.*5. *decalog.cap.*5.*num.*16. qui idem ferè docet, vt etiam cum ipso suprà *num.*44. notauimus,& diximus *resolut.*15 *num* 41. *In Bullar. oraculo* 9. *Eug* 4.

47. Illegitimus factus Canonicus regularis Ecclesiæ Cathedralis non potest in illa esse Archidiaconus sine dispensatione Papæ, quia dispensatus ad ordines per ingressum Religionis, non censetur dispensatus ad beneficium perpetuum, seu dignitatem, vel personatum, qualis est Archidiaconatus longè distans à natura officiorum Canonicorum regularium. *ibid.art.*12.De quo Nauar.*lib.*1.*cons.tit.de filiis presbyt. cons.*1. *in* 2.*editione*. Ad quod faciunt tradita à Suarez, & Sanchez *in locis suprà citatis*,& à P.Miranda *d.q.*2.*art.*1.

48. Item factus monachus non potest esse Vicarius Episcopi,seu prouisor sine tali dispensatione, etiam si sit dispensatus, seu legitimatus ad officia, & prælationes suæ Religionis, ex eadem ratione,& ex superius dictis.*ibid.art.*13.De quo glossa, & Abbas *in cap.*1.*in fine, de filiis presbyt.* Palcot. *de nothis, & spuriis,cap.*57. *num.*4. Idem tenent Campanil. *vbi sup. n.*118. Maiol.*de irregul.lib.*1.*c.*10.*num.*3 Sayro *de censur.lib.*6 *cap.*1. *num.*3. Sanchez *de precept. tom.*2.*lib.*5.*cap.*5.*num.*16. Barbosa *de officio,& potest.Episcop.part.*3.*allegat.*54.*num.*14. quos,& seipsum refert idemmet Barbosa *in collectan.ad lib.*1.*decretal.loco suprà citato,num.*8.

49. Prælati, ad quos potestas dispensandi pertinet ex priuilegio, nullo modo dispensare licitè possunt cum illegitimis sine iusta causa, alioquin dispensatio erit nullius valoris, vt constat ex verbis Gregorij XIV. in Bulla suprà relata,ibi. *Et non aliàs suffragantibus meritis dignos iudicauerint,&c.* Quæ conditionem, & formam præcisam inducunt. Causæ autem

iustitia, seu sufficientia relinquitur arbitrio boni viri iudicanda, vt coniicitur ex eadem Bulla. Prælati verò inuenientes illegitimos eorum suffragantibus meritis dignos ad prælationes, peccant non dispensando cum illis, intellige venialiter tantùm *ibid. art.* 14. *&* 15. De quo Nauar. *in manual. cap.* 25. *n.* 74. Rebuff. *in praxi benef.* 2. *part. titulo dispensatio ad plura n.* 52. *&* 53. Syluest. *verb. dispensatio, n* 3. *in fine, & n.* 4. *&* 5. Idem docet P. Miranda *d. q.* 2. *art.* 11. vbi *concl.* 2. addit, maiorem causam requiri ad dispensandum cum illis illegitimis, qui maiorem originis suæ habent turpitudinem, ad quod refert Soto *in* 4. *dist.* 25. *quæst.* 1. *art.* 3. *concl.* 1. & de sufficientia, seu iustitia causæ arbitrio boni viri iudicanda, matura priùs deliberatione habita, idem etiam tradit *art.* 12. additque talem causam non debere esse merè voluntariam *per l. fideicommissa. §. quanquam ff. de legat.* 3. *l. vtrùm, § cùm quidam, ff. de rebus dubiis.*

50. Illegitimus electus in prælatum à Patribus scientibus eius inhabilitatem, censetur dispensatus in foro conscientiæ, si talis fuit eorum intentio, & fauet textus singularis *in cap. veniens, de filiis presbyterorum.* Sed in foro exteriori electio est nulla, nisi expressa causa cum illo dispensetur, nullus enim inferior à Papa validè dispensat sine expressione causæ super iure positiuo. Non tamen necessarium est omnem qualitatem illegitimitatis, seu in specie declarare, vt valeat dispensatio, cùm verosimiliter credatur prælatos dispensare velle cum Religioso illegitimo quacunque qualitate interueniente, præsertim quia cum illis facilius dispensandum est, quàm cum clericis sæcularibus, siquidem à iure per professionem ad sacros ordines habilitantur de eorum continentia plurimum confidente. *ibid. art.* 16. *&* 17. De quo Nauar. *dict. cap.* 25. *n.* 74. *& in addit. ad lib.* 4. *cons. tit. qui filij sint legitimi, cons.* 2 *n.* 4. Syluest. *verb. dispensatio, in fine*, Molina 2. 2. *tract.* 2. *disp.* 178. *col.* 986. Vide Suarez *lib.* 6. *de legibus, cap.* 13. *num.* 11. 12. *&* 13. *cum seqq.* Idem quoad illegitimum electum à scientibus eius inhabilitatem, docet P. Miranda *dict. q.* 2. *art.* 14. id tamen limitat, vt fiat à prælatis, impedimentum tale scientibus, & cum intentione dispensandi cum illo, habeantque ad hoc rationabilem causam, & idipsum faciant in capitulo, vel congregatione. At quantum ad qualitatem illegitimitatis in specie non declarandam non assentit nostræ sententiæ, *ibid. art.* 13. Sed pro ea faciunt tradita à Suarez *lib.* 6. *de legibus, cap* 18. *n.* 11. vbi resoluit, potestatem generalem dispensandi sine expressione personarum esse fauorabilem, & latè interpretandam.

51. Religiosus illegitimus non potest eligi diffinitor absque

absque præuia dispensatione, cùm sit officium importans dignitatem personatus, ad quam aliter promoueri non possunt illegitimi, iuxta *cap. final.* ibi. *ad dignitates, & personatus, &c. de filiis presbyterorum.* Nec item potest mitti discretus ad Capitulum Prouinciale, vel ad Generale, vt custos ratione vocis passiuæ, quam habere interdicitur ob illegitimitatẽ, Custodes enim apud nos Minores inter patres Prouinciæ numerantur, & aliqualem habent dignitatem, & iurisdictionem: nec item Commissarius ad visitandam aliquam Prouinciam, vel Conuentum. Potest tamen fieri Confessor Monialium, vel magister nouitiorum, aut Vicarius Conuentus delegatam tantùm exercens auctoritatem sine tali dispensatione, quia hi nullam habent iurisdictionem ordinariam, *ibidem, articul.* 18. *&* 19. *&* 20. De quo Syluest. *verbo, prælatus, quæst.* 2. *&* 3. Idem docent P. Miranda *suprà articul.* 8. & Portel *verbo, illegitimus, num.* 8. licèt ambo recedentes à nostro Auctore asserant, illegitimum non posse esse vicarium conuentus. Quod de vicario in capite, seu præsidente habente regimen principale conuentus libenter concedo, non verò de aliis vicariis positis, seu delegatis à Guardianis, vel Prioribus, de quibus loquitur noster Auctor. **Exponitur Auctor.**

52. Tandem dicti prælati possunt dispensare cum familiaribus, & actualiter seruientibus monasterio, vt non obstante defectu natalium obtineant quæcunque beneficia Regularia, etiam curata, ex priuilegio Pauli III. & Eugenij IV. suprà relato, dummodo non assumantur ad seruiendum in fraudem priuilegij huiusmodi, nec beneficium sit perpetuum, aut ipsi familiares, & seruitores sint procreati, & geniti à presbyteris, clericis, vel Religiosis, qui eadem in titulum, vel commendam, aut administrationem, seu aliàs perpetuò vnita aliquando obtinuerunt, ex prohibitione Clementis VII. relata à Nauarro *loco statim citanda*: dispensatio autem hæc fieri potest extra Capitulum, vel Congregationem inter mediam, *ibidem art.* 23. *&* 24. De quo Nauar. *in cap. si quando, cap.* 21. *n.* 1. *de rescriptis.* Idem docet Portel *suprà, num.* 13.

An autem Moniales dispensatione egeant, si illegitimæ sint, vt in Abbatissas eligantur, vide *ibid. artic.* 21. *&* 22. & nos diximus *suprà de Abbatissis, num.* 4. *& in notis, num.* 20. *&* 21.

De aliis Dispensationum generibus.

53. Dispẽsatio fraude, & dolo extorta subreptitia, & inutilis penitus

nitus iudicanda est, cùm non debeat fraudulosus gratiam ex suo dolo reportare. Vnde contrahentes matrimonium in gradu prohibito, si illud consument, vt faciliùs dispensetur cum illis, proculdubio dispensatio impetrata in foro conscientiæ nullius erit valoris. Qua ratione decretum fuit in Tridentina Synodo, ne cum taliter contrahentibus, & consummantibus matrimonium dispensetur, *tom.2. quæst.46.art.6.* De quo Nauar. *c.22.n.86* Bellamera *dec.698.* Felin *in c.postulasti,col.4.de rescriptis.* Idem tenent Gutierrez *lib.1.Canon.c.15 n.20* Lopez 1.*p.instructor.cap.296.* Sanchez *lib.8.de matrimonio, disputation.24.nu.38.* quibus,& nostro Auctore citatis id ipsum resoluit P. Villalobos 1.*part. Summa tractat.14. difficult.27.n.10.* An autem dispensatio in vno vinculo, tacitis aliis, subreptitia,& nulla sit. Ostendunt Suarez *lib.6.de legibus,cap.24.per totum.*& Villalobos *suprà num.1.& seqq.& tract.2 de legibus diffic.43.*

Trid. sess. 24.cap 5. de reform. matr.

54. Dispensationis gratia commissa Ordinario, vt verificata narratiua dispenset, non expirat morte Pontificis, aut Nuncij Apostolici concedentis, etiam si delegatus, cui res commissa est, nondum acceptauerit, aut dispensauerit, per textum expressum *in cap si supergratia,de offic.de leg. cap.si cui nulla, de præb.in 6.* quia iam plenè facta est dispensatio in gratiam, & fauorem petentis, & in illa potius mandatur executio gratiæ iam factæ, quàm delegata commissio, *ibidem artic.7.* De quo Couar. *in Practicis qq.c.11.num.2.col.3.* Syluester. *verb.gratia.§.2.* Mandesus *tit.de dispensatione,nu.4.* Idem docent Sanchez *lib.8.de matrimon.disp.28.n.8.* Gutier. *lib 2. Canon.capit.27.à princip.* Molin.*lib.2.de primog.capit.7.num 63.* quibus, & aliis multis ad id citatis resoluit Suarez *lib.8.de legib. cap.31. num.3.*

55. Dispensatio facta à Papa Monacho ad testandum non expirat morte concedentis re integra, sicut non expirat similis licentia testandi facta Episcopo. Secus si facultas concessa contineat quid faciendum, tunc enim litteris non expeditis expirat morte concedentis secundùm aliquos, non tamen ipsis confectis, *ibid.art.8.* De quo Nauar. *de Redditibus Ecclesiast.4.part.cap.3.num.2 fol.210.* Idem docet contra alios Sanchez *lib 8.de matrim.disput.28. n.82.& lib.7. Decalogi.cap.8.n.56. in fine.*

56. Quando prælatus mandat aliquid fieri contra aliquod præceptum Regulæ, dispensare censetur, si ad id habet potestatem, & adest aliqua iusta causa mouens illum ad dispensandum, quam videns subditus adesse, licitè obedit, etiam si prælatus

latus expresse non dispenset, tacite namque dispensare præsumitur, *ibid.art.*10. De quo Caiet. 1.2.*quæst.* 104. *art.*5.*ad* 3. Angel.*verb.dispensatio.* Idem cum Palud. *in* 3. *dist.*38.*quæst.*4. *art.* 3.*concl.* 2. Antonin.2.*partit.*11.*cap.*2.§ 9.Ludou. Lopez 1. *part.instruct.cap.*4. & aliis tradit Suarez *de censur.disp* 41.*sect.* 3.*in fine.& lib.6 de legibus,c.*13. *num.*13. *usque ad* 16.*& iterum,n.*23.*& seqq.*

57. Dispensatio contra ius commune strictissime est interpretanda, dummodo à proprietate sermonis non recedatur. Late autem interpretanda est, quando ipsa dispensatio, vel ratio postulans habent expressam extensionem, vel est gratiosa, vel est in corpore iuris inclusa, *ibid.art.*11. De quo Iason *in l.si ita scriptum*, *num.*8.*de lib.& posthum.& in l re coniuncti, nu.* 178.*de legat.*3. Decius *in cap.at si clerici,*§.*de adulteriis*, *num.* 88. *de iudic.& num.*91 95.*&* 97. Parisius *cons.*7. *numer.* 23. *lib.*2. Idem post Couat. *in* 4.2. *part.capit.*8.§. 8. *numer.* 11. Syluester.*verbo.dispensatio,quæstion.*5.*num.*9. & Sanchez *lib.*8. *de matrim.disp.*1.cum aliis tradit Suarez *d.lib.6.cap.* 12.*n.*10. *&* 11.

58. Magistri Ordinum Militarium sicut possunt dispensare cum Commendatariis in obseruantiis Regularibus, ita etiā in ordinatione, seu factione testamenti, habent enim dispensatiue proprium, & sunt Domini suorum redituum, *tom.*3.*quæst.* 29.*art.*7. De quo Molina *lib.*2.*de primogen. cap.*9.*num.*69. & alter Molin.*tom.*3.*de iust.disput.*604. *in fine*, Mota *de confirm. ordin.Milit.lib.*2.*cap.*2.§.18 *num.*8. & post eos Sanchez *d.cap.* 8 *num.*30. Vide *suprà de commendatariis.num.*10. Cætera vide *infrà de prælatis,de matrimonio,de iuramento,de voto,*& similibus.

De Diuino officio, vide *suprà de celebratione Diuini Officij.*

RETRACTATIO.

De Dispensatione in irregularitate ex homicidio iusto proueniente.

59. Episcopi, & prælati Regulares habentes iurisdictionem quasi Episcopalem, possunt dispensare super irregularitate contracta ex homicidio voluntario iuste patrato in bello iusto, vel per iustam iudicis sententiam, talis enim occisio iusta, non est homicidium voluntarium exceptum in Concilio Tridentino, sed tantùm homicidium iniuste patratum contra quintum præceptum Decalogi Ita expresse tenet Au-

ctor

ctor *tom.3.summa cap.223. n.1. & 2.* Quod & prius probauerat, *tom.1.q.24. art.1.* vbi se corrigit de opposito, quod olim senserat, *tom.2.quaest.105.art.2.* Vide supra *num.23. &* 24. & Bullam Pauli III. apud Bullarium.

Resolutio LIII.

De Donationibus.

1. Donatio est datio liberalis, siue irredibilis, id est, recompensationem non intendens: vel est rei licitæ nullo iure cogente mera liberalitate facta collatio. Est autem duplex, alia inter viuos, quæ est irreuocabilis, & altera causa mortis, quæ est irreuocabilis, *l.1.ff. de donation.* Auct. *tom 2.quaest.47. art.1.* De quo Magist. *in 2. dist.18. art.2.* vbi D. Thomas, & DD. *in l.donari.ff. de donation.* & tradunt laté Molina *tom 2. à disp.262.* Rebello *de iust.p.2.lib.10.* Azor *tom.3.instit.moral.lib. 11 cap.1. & sequentibus*, Lessius *lib.2.de iust. cap.18.* Sanchez *de matrimon. lib.1.à disp.3. & lib.6. & in summa de præcepta, decalogi, lib.7. à cap.1.* agens de donationibus nouitiorum. Gomez *tom 2.variarum cap.4.* Iul. Clar. *lib.4.sent.§.donatio*, Summistæ *verbo donatio.*

2. Quamuis donatio omnium bonorum præsentium, & futurorum absoluté facta non valeat, *l. stipulatio hoc modo.ff. de verbor.obligat.l.69.Tauri*, facta tamen Ecclesiæ, vel pio loco tenet fauore ipsius Ecclesiæ, & pij loci, dummodò directè, & principaliter tendat in piam, causam seu in vtilitatem piæ causæ, Ecclesia tamen, seu pius locus tenebitur alere donantem, & ad eius debita soluenda, *ibid art.2.* De quo Molina *de primogen. Hispan.lib.2. cap.10 per totum*, Couar. *in Rubrica de testament. num.6.1.p.fol.2.* Decius *cons.468.num.3. &* 4. Gomez *in dict. l.69.Tauri n.6.* Idem docent Sanchez *dict.lib.7.decalog.cap.1. num.19.* & P. Villalobos *2.p.summa tract.20.diffi.5.num.1. & sequentibus.*

3. Prohibitio Clementis VIII. de largitione munerum pro Regularibus vtriusque sexus tantùm comprehendit donationes gratiosas, non verò remuneratorias, quas subditi faciunt de licentia prælatorum quibusdam deuotis personis extra Ordinem, dummodò non fiant prætextu obtinendi officia in Religione, sintque parua munuscula oblata non principaliter ad hunc finem, sed in signum grati animi. Vnde in foro exteriori non est reputandus simoniacus religiosus parua hæc munuscula

cula prælatis offerens, vt se gratum exhibeat, & beneficij memorem pro assecutione alicuius officij in Ordine, dummodò non sit principaliter propter ipsius assecutionem, vel alia in posterum hac via procuranda officia, *ibidem art.* 3. De quo Nauarro *in Extrauaganti de datis, & premissis*, latè, ac perdoctè tractat Dominus Episcopus F. Franciscus à Sosa *tract.* 1. *de donationibus, prelatis Religiosis à fol.* 1. *vsque ad* 77. Ad quod etiam faciunt tradita à Sanchez *libr.* 7. *decalogi cap.* 8. *numer.* 5. *post medium, & cap.* 19. *num.* 36. & 37. & resoluit in terminis P. Villalobos 2. *p. Summa tract.* 35. *diff.* 32. *num.* 1. *& sequentibus*. Idem Sanchez *dict. cap. numer* 42. *& numer.* 100. vbi tradit dictam constitutionem Clementis VIII. non esse, in Hispania receptam, per supplicationem Pontifici factam, standúmque esse in hoc iuri commmuni.

4. Fratres Minores tuta conscientia donare possunt concurrentibus quatuor conditionibus ex Nicolao III. *in c. exiit. de verbor signific.* & Leone X. Primò res donanda debet esse vilis, & parui momenti determinata à superioribus. Secundò, quòd fiat de licentia Prouincialium, & non inferiorum Prælatorum, nisi consuetudo id permittat, quæ iam videtur esse in vsu, & pro minimis sufficit generalis, seu etiam præsumpta licentia. Tertiò, quòd res sit mobilis, de immobilibus enim, vt de domo, horto, & similibus donatio facta est nulla. Quartò, quòd non sit peccunia, cuius vsus Fratribus interdictus est. Ad recipiendum verò sufficere videtur præsumpta licentia, seu voluntas, quando scilicet res, quæ donatur, ipsi Fatri est necessaria, & suo statui, & Regulæ consentanea, *ibidem art.* 4. De quo Gerson, Hugo, & Serena *conscien. quæst.* 81. Idem docent P. Corduba *super Regul. cap.* 6. *quæst.* 6. *concl.* 1. §. *ex quibus*, Sorbus *in Compend. titulo donatio*, P. Villalob. *dict. diff.* 32. *num.* 3 *&* 4. & agens de religiosis in communi multa ad id tradit P. Miranda *tom.* 1. *quæst.* 28. *art.* 13. 14. *&* 15. & in nostris terminis tradit Sanchez *lib.* 7. *decalogi cap.* 19. *num.* 107. vbi *à num.* 94. agit de donationibus, & eleemosynis quas licitè possunt facere religiosi.

5. Donatio, seu oblatio pecuniæ facta Deo, & B. Mariæ in remissionem peccatorum à fœmina ante ingressum monasterij non potest reuocari ab ipsa iam facta moniali, seu professa, & translata legitimè ad aliud monasterium; neque repeti potest prædicta peccunia à primo monasterio, in quo professionem emisit quia talis donatio fuit pura, & simplex nullam habens in se conditionem, aut modum, nec comprehenditur sub decreto Tridētino, in quo tantùm annullantur renunciationes, *Trid. sess.* 25. *de reg. cap.* 16.

&

& donationes factæ à nouitiis post ingressum in monasterium, & non ante ingressum, vt aliqui opinantur, & nos dicemus *infrà num.*8. Vel meliùs dic, quòd ibi reuocantur donationes factæ intuitu Religionis ingressus, præfata autem donatio licèt fuerit facta ante ingressum monasterij, non fuit facta intuitu ingressus, sed in remissionem peccatorum. *ibdem artic.*5. De quo Quaranta *in summma Bullar. verbo, monasteria pag.*330.*vers. dubium illud*. Stephan. Gratian. *decis.*37.*num.*2. Valascus *de partitionibus cap.*16. *num.*22. *&* 23. & alij relati à Barbosa *in remission. ad Trident. dict. cap.*16.*n.*4. Vide etiam de hoc *tom.*3.*q.*47.*art.*8. & Sanchez *lib.*7.*decalogi cap.*1.*n.*16. qui idem docet, & repetit *cap.*5. *num.*28. cum nostro Auctore non reuocari talem oblationem factam Deo, & B. Mariæ per Tridentinum decretum superiùs relatum.

6. Valet donatio quorundam vasorum argenteorum facta à Canonico cuidam monasterio, in quo elegit sepulturam, duobus annis ante suum obitum, nec possunt repeti vt spolia: quia Extrauagans Pij V. tantùm disponit de destinatis ad cultum diuinum tempore obitus inuentis, & relictis in testamento, vel abintestato, nec est extendenda ad ea, quæ in illa non expressantur, cùm sit exorbitans à iure communi. *ibid. art.*6. De quo Nauar. *in Commen. de spoliis super cap. non licet* 12.*q.*2.§.3. *num.*3. *&* *lib.*3.*tit. de donationibus, cons.*4.

7. Licèt Religiosus habens beneficium possit donare intuitu pietatis, paupertatis, vel remunerationis inter viuos, non tamen causa mortis, aut per vltimam voluntatem, qualis præsumitur esse facta in extremis. Consanguinitas autem vel societas in exercenda negotiatione non est sufficiens causa, vt Religiosus, etiam Beneficiarius possit donare de redditibus beneficij, vel de aliàs quæsitis *ibidem art.*7. De quo Nauarr. *lib.*3.*tit. de donation. cons.*6. *& de redditibus Eccles. quæst.*1 *num.*81.*in.*1. *edit. in nouis.* vero *quæst.*1.*monit.*8 *num.*2. *& monit.*33.*num.*1. Vide Cardin. *Clemēt.*2.*vers. sed & tales, notab.*1.*de vita, & honest. cleric.* Viualdum *in Candelabro sacram. par.*3.*cap.*14.*n.*86. Anastas. Germon. *de indult. Cardin.*§. *Regularia beneficia, n.*47. Molina *tom* 2.*de iust. disput* 276.*col.*3.§.*Religiosus in conuentu, & tract.*2.*disput.* 145. quibus, & aliis citatis idem ferè resoluit Sanchez *lib.*6.*decalogi cap.*6.*n.*14. *& lib.*7. *cap.*19.*num* 94. *& sequentibus.* De quo etiam *tract. cap.*8 qualiter professis interdictum sit testari.

8. Dictum decretum Tridentinum annullans renunciationem, aut obligationem factam à nouitio ante duos menses proximos professionis extenditur etiam ad donationes factas ante ingressum

ingressum Religionis intuitu ipsius ingressus etiam si iuramento, firmentur, aut in fauorem cuiuscunque causæ piæ fiant. Nam ratio, & mens Concilij, ne scilicet profiteatur coactus paupertate orta ex donatione, militat magis in hoc casu, quàm quando fit donatio post susceptum Religionis habitum, & lex rigorosa, correctoria, & exorbitans extenditur ad casum, in quo fortius eius ratio versatur, maximè si non data tali extensione frustratoria redderetur. *ibid. art.* 8. *&* 9. De quo Nauar. *dict. de titul. de donation. cons* 7. *&* 8. Couar. *in cap. quamuis pactum.* 1. *p.* § 3. *num.* 7. Menoch. *de arbitrar. centur.* 5. *casu* 436. Lessius *lib.* 2. *de iustitia c.* 41. *num.* 40. *vers. secundo.* Vide etiam Sanchez qui latè, & egregiè *lib.* 7. *decalog cap.* 1 *&* 2. *per totum, & cap.* 5. *num.* 3. *&* 4. vbi sententiam nostri Auctoris valde probabilem iudicat, quamuis oppositæ tanquam probiliori (vt inquit) adhæreat. At nostram sustinent Flamin. *de resignat. benef. lib.* 3. *q.* 13. *num.* 9. Rojas *epitom. success. cap.* 7. *n.* 30. *&* 31. Spino *specul. testam gloss.* 12. *principali num* 5. Azor *tom.* 1. *inst. moral. lib.* 13. *cap.* 9. *q.* 2. & alij plures relati à Sanchez *dict n.* 3. nec Auctor noster sibi contradicit *tom.* 3. *quæst.* 16. *artic.* 1. quem pro se citat ipse Sanchez, quia ibi loquitur ex ore Gutierrez. **Firmatur sententia Auctoris.**

9. Circa donationes faciendas à nouitiis est quædam Bulla Gregorij X. apud Bullarium, in qua excommunicantur prælati regulares, petentes, aut exigentes aliquid, etiam ad Ecclesiasticum, seu quemuis pium vsum ante, vel post receptionem ad habitum, quam censuram extendit etiam ad dantes. De quo infrà dicemus *resolut. de dotibus Monialium, ex quæst.* 48. *art.* 1. *&* 5. *tom.* 2.

10. Donationes factæ in testamento, vel causa mortis à nouitiis non comprehenduntur in dicto decreto Concilij, cùm sint reuocabiles, in eo enim tantùm agitur de his, quæ sunt irreuocabiles, ac ideò tollentes libertatem ad vouendum. *ibid. art.* 10. De quo Gutier. *in cap. quamuis pactum fol.* 151. *de pactis lib.* 6 Nauar. *comm.* 2. *de Regul. n.* 50. Lessius *lib.* 2. *de iust. cap.* 41. *num.* 40. Vide etiam Sanchez *lib.* 7. *decal. cap.* 3 *per totum,* vbi agit de facultate testandi quam habent nouitij, & c. 5. *n.* 14. *& seqq* vbi *n.* 17. id extendit ad donationes, vel renunciationes factas à nouitio ea conditione, vt sint irritæ, si professus non fuerit ac ideò seruandam esse in illis formam traditam in Tridentino, vt valeant, quia inquit, taciti, & expressi idem est iudicium, *l. cùm quid, ff. si certum petatur,* & frustra exprimitur quod tacitè subintelligitur, *l. Cornelia, ff. de hered. instituend. l. hac verba ff. de legat.* 1. *l. fidei commissia* §. *si filij ff. de leg.* 3. ***Bullar. Bul. 2. Greg. X.***

11. Nulliter processus si intra quinquennium reclamauerit, sicut irritatur professio ex Concilio Tridentino: ita etiam donatio seu renuntiatio bonorum suorum ipso iure irritatur, si facta fuit iuxta formam præfati decreti Tridentini. Secus si non reclamauerit, tunc enim sicut professio, ita & donatio sumit vires irreuocabilitatis *ib.a.*11. De quo Spin.*in specul.testament.glossa* 22.*de legatis monasteriorum*, *num.*60. Idem docet post Vega 1.*tom.sum. c.*91. *casu* 4. & nostrum Auctorem Sanchez *d.c.*5. *num.*5. licèt ab eo recedat, dum docet *d.art.* 11. & *tom.*2. *summæ cap.*7. *num.*6. firmam reddi talem renunciationem, si professus nulliter ex defectu ætatis, post eam completam ratificauerit priorem professionem irritam: quia, inquit, illa renunciatio cùm à principio fuerit nulla ex defectu formæ præscriptæ in Tridentino, vt fiat bimestri proximo professioni, postea secuta legitima professione conualescere nequit.

Trid. sess. 25. *c.* 16. *de regul.*

Sed salua (pace tanti viri) falso nititur fundamento, & suppositione. Tum quia ea renunciatio non fuit à principio irrita (vt ipse supponit) cùm factam fuisse iuxta formam præfatam Tridentini apertè dicat Auctor *d. art.* 11. Nam in eius decreto duntaxat annullatur professio, non verò renunciatio ante legetimam ætatem sexdecim annorum facta, dummodo ista fiat binestri ante professionem. Tum etiam, quia sicut professio post completum annum probationis ex iusta causa prorogata (sicut posse prorogari concedit ipse Sancius *lib.*5. *decal. cap.*4.*n.*21. & nos dicemus infrà *resolut.*101.*n.*62.) non impedit, quin post illam emissam renuntiatio, vel donatio facta à nouitio sortiatur suum effectum & valorem (vt ipse Sanchez supponere videtur *ibid.* & expresè tenet *dict.c.*5 *num.*72. ac consequenter fateri necessario debet:) ita pari ratione in nostro casu dicendum esse videtur, renunciationem, de qua loquimur, post ratificatam professionem, vel post non reclamationem post quinquennium, quæ est quædam professio tacita, purificari, & confirmari: quocunque enim tempore professio emittatur, vel non irrita declaretur, renunciatio itidem ab illa pendens confirmabitur. Quod à simili confirmari potest ex quadam doctrina ipsius Sancij *lib.*7. *decal.cap.*4.*num.*6. vbi in simili casu resoluit, vocationem beneficij nouitij prorogari ad prorogationem professionis ab eo emittendæ (si ex iusta causa prorogari contingat) quia prorogatio facta videtur cum omnibus qualitatibus rei, quæ prorogatur, *l.si eum, in* §. *qui iniuriarum.ff.si quis cautionibus*, *l. lecta, ff. si certum petatur.* additque etiam si pluribus annis duret nouitiatus, non vacare interim

Defenditur sententia Auctoris.

interim beneficium. Ergo pariformiter etiam si prorogetur ad plures annos professionis ratificatio, vel per non reclamationem intra quinquennium professio tacita inducatur, nihil obstabit, quominus renunciatio ab eius stabilitate, & valore pendens validitatis, & irreuocabilitatis viros assumat.

Neque hic eo fundamento affirmari potest donationem, siue renunciationem inualidam fuisse à principio, vt sic ratificari per professionem non possit, quia regula, quæ dictat, inualidum à principio ex poteſtfacto non confirmari, locum non habet in donatione, promissione, stipulatione, legatoue, quæ habent in se conditionem, quia in his fallit regula prædicta, vt expressè consultus affirmat *in l. cætera* 41 §. *tractari, delegat.* 1. ibi, *conditionale non, quia ad conditionalia Catoniana non pertinet. l. Catoniana. l. placet, de regula Catoniana*, & sæpe alibi. Ergo cùm donatio, siue renunciatio hæc eam à iure recipiat conditionem, si professio secuta sit, nō est cur inquiramus, an valuerit à principio, nec ne? Quia in conditionalibus de his disputare non est necesse, quocunque enim tempore sequatur conditio, purificantur, & vires plenè accipiunt. Atque per hæc satis eneruatum redditur fundamentum Sancij contra nos, & sententia nostri Auctoris firma, & stabilita manet.

12. Donatio, vel renunciatio nouitij caret effectu, non solùm professione non secuta ob dimissionem habitus, vel expulsionem à Religione, vt disponitur in præfato decreto Concilij, sed etiam quando morte præuentus professionem emittere non valuit, sed pertinet ad succedentes ex testamento, vel ab intestato, ex quadam declaratione Cardinalium relata à Parassello, *ibid. art.* 12. De quo Mandos. *in tract. cas. annal. n* 56. *casu* 35. *& num.* 65. *casu* 96. Idem docent Nauarr. *lib.* 3. *cons. tit. de statu Regular. toto cons.* 1. *in prima editione, & in* 2. *de successiou. ab intestat. toto consil. vlt.* Hondedeus *cons.* 44. *n.* 8. *volum.* 1. *& consil.* 73. *n.* 16. *volum* 2. Gutier. *lib.* 2. *Canonic. c.* 1. 106 *&* 108. Molina *tom.* 1. *de iust. disp.* 140. *col.* 1. §. *de alijs ergo*, quibus, & aliis pluribus citatis id ipsum resoluit Sanch. *lib.* 7. *decalog. cap* 5. *n.* 49.

13. Item præfatum decretum Concilij habet locum in donatione factâ à nouitio sine solemnitate in illo requisita, siue fiat ante decimum sextum suæ ætatis annum, siue post ipsum completum, cùm eius ratio, & mens æquè militet in vno, quam in altero casu, *ibid art.* 13. Idem docent Gutier. *lib.* 2. *Canonic. cap.* 1. *n* 34. Valasco *de partit. cap.* 16. *n.* 27. Morquecho *de diuis. bonorum lib.* 4. *cap.* 5. *à n.* 34. post quos Sanch. *d. cap.* 5. *n.* 7 citato etiam nostro Auctore.

14. Tandem dicta donatio, seu renunciatio nouitij non valet, nisi accedat licentia Episcopi, quæ necessariò requiritur ex dicto decreto Concilij Tridentini, nec sufficit licentia superioris Regularis. Argumentum autem sumptum ex eodem Concilio super ingressu in monasteria Monialium, non est ad rem, cùm inibi expresse dicatur, requiri licentiam Episcopi, aut superioris, ad denotandum prælatos Regulares respectu monasteriorum sibi subditorum posse talem facere facultatem. *ibid. art.* 14. De quo Nauar. *cons.* 7. & 8. *de donationibus.* Idem citato nostro Auctore resoluit Sanchez *ibid. num.* 65. *vsque ad* 74. vbi *num.* 75. *sequenti,* addit cum eodem Auctore *tom.* 2. *summa cap.* 7. *n.* 1. *in fine,* & Vega 2. *tom. summa cap.* 50. *casu* 3. in aliquibus religionibus abiisse in desuetudinem petere hanc licentiam ab Episcopo, idque approbat, si ea consuetudo ita legitimè præscripta sit, vt contra decretum præfatum Tridentini vires obtinuerit. Quapropter tutissimum esse censet ad obuiandum litigiis exigere licentiam ab Episcopo, vel eius Vicario.

Trident. sess. 25. *c* 5. *de regul.*

15. Dictum decretum Concilij quantum ad donationes nouitiorum non comprehendit nouitios Societatis Iesu, vt expresse ibi diffinitur, & declarauit congregatio Cardinalium, cui subscripserunt doctissimi Theologi, & Iurisperiti super eo consulti, nam Fratres huius religionis ad tria vota simplicia admissi, sunt verè Religiosi ex Sedis Apostolicæ determinatione, ac ideò cessat in eis ratio Concilij, ne scilicet, occasione talis donationis factæ discedere cogantur, non enim illis fas est sponte habitum dimittere sub pœna apostasiæ, per Bullas Pij V. & Gregorij XIII. *ibid. art.* 16. Idem docet Molina *tom.* 1. *de iust. disp* 139. *col.* 7. §. *antequam, in fine,* Saa *in sum. verb. religio. num.* 5. Lessius *lib.* 2. *de iust. cap.* 41. *dub.* 4. *num.* 41. quibus & nostro Auctore citatis id ipsum resoluit Sanch. *d. c.* 5. *num.* 9. vbi *num.* 10 & 11. id habere locum in renunciatione ad opera etiam profana contra constitutionum Societatis normam, ipsamque capere posse bona in fauorem eiusdem renunciata, vel bonorum nouitij depositum accipere, donec renunciatio ab eo illorum fiat resoluit.

16. Syndicus Fratrum Minorum habet facultatem à Sede Apostolica ad donandum extra Ordinem, quando donatio cedit in vtilitatem Religionis. *tom.* 2. *q.* 49. *art.* 7. §. *quantum autem* & *tom.* 1. *q.* 27. *art.* 6. De quo Cordub. *super reg. Fratrum Minc. c.* 6 *q.* 6. & *c.* 4. *q.* 16. *puncto* 2. Idem docent Portel *verb. Syndicus num.* 6 & P. Villalobos 2. *p. summa tract.* 35. *diffic.* 32. *num.* 3.

17. Dona

17. Donationes Commendatariorum Militarium factæ suis concubinis, etiam iuramento firmatæ sunt irritæ,& nullius valoris.*tom.*1.*q.*27.*art.*12.De quo Couar.*in c.quamuis pactum.*2.*p.*§.1.*n.*4.*ad finem*, Gutier. *de iurament. confirm.*1.*p.cap.* 1.*à n.* 13.*vsque ad finem.*& nos diximus suprà *resolut.*7.*n.*13.§.*nec dictis,& resolut.*27.*n* 9. quidquid contradicat Sanchez *lib.*7.*decalog.cap.*8 *num.*29.

RESOLVTIO LIV.

De dotibus Monialium.

1. EXpleto numero Monialium quæ ali commodè possunt ex redditibus,aut consuetis eleemosynis monasterij,iuxta *cap. vnico* §.*sanè,de statu regul.in* 6.adhuc admitti possunt supra illum numerum aliquæ sufficienter dotatæ, non obstante Concilio Tridentino, cuius decretum debet intelligi,ne recipiantur aliæ sine dote expensis monasterij alendæ. Nec committitur simonia in conuentionibus,& pactionibus super dotibus recipiendarum factis, dummodo sit pro congruenti, seu sufficienti sustentatione earum, non obstantibus, *cap.quoniam, de simonia*, & *Extrauag.*1. *eodem titul.* ex declaratione Clementis VII. apud Compend. Mend. *tit. Monial.* §.*vltimo tomo* 2.*quæst.*48.*art.*1 De quo D.Thom.vbi Caietan.2 2.*quæst.* 100.*art.*3.*ad* 4.Nauar.*tract.de redditibus Eccles.quæst.*1.*monit.* 60.*num.*2.Idem Nauar *in manual. cap.*27. *num* 106. Caietan. *in summa,verbo,excommunicatio,cap.*73. Sotò *lib.*6.*de iustitia q.*6.*art.*2. & pluribus aliis citatis idem resoluit Suarez *tomo* 1. *religione lib.*4. *cap.* 17.*num.*16. & *sequentibus.* De quo etiam P.Miranda *in tract.de Monialibus quæst.*8.*art.*6.& 7.Portel in *addit.ad dubia,verb.Moniales num.*19.

Tridentin. sess. 25. *cap.* 3. *de regul.*

2. Innocentius VIII. declarauit in duobus tantùm casibus committi simoniam in receptione dotium. Primò si paciscantur expresè de aliquo dando, vel soluendo pro ingressu. Secundò, quando recipiunt inhabiles ad monasterium propter spem habendi aliquid: quia tunc illa est principalis intentio, exceptis his possunt Moniales petere quæ sibi fuerunt promissa ante ingressum. Habetur in Bullario inter viuæ vocis oracula Innocentij VIII. Sed ex præfata concessione Clementis VII. nulla committitur simonia ex talibus pactionibus, & conuentionibus factis in receptione Monialium, vt etiam resoluit P. Miranda *dicto articul.*7. *conclus.*1.§ & *quia,*

dummodo sint pro congruenti, & sufficienti earum sustentatione.

3. Neque opulentia monasterij facit, vt quod in paupere non est simonia, in diuite conuentu simonia censeatur, nisi pecunia extra victum pro aliis causis recipiatur, putà, quia puella recipienda est vilis conditionis, & fortè ex genere maculato, aut infamia alia, vel deformitate notata, vel ad magnitudinem, & magnificentiam clariorem monasterij auctius, & superabundans pretium dotis pro ingressu exigitur. *ibid. art.2.* De quo Syluest. *verb. simonia*, §.15. Soto *lib.9. de iust. quæst.6. artic. final. iuxta finem, & art.2. ad* 4. Idem docet post hos DD. citatos P. Miranda *dict. art.7. concl.2.*

4. Prælatis Monialium competit taxatio dotium pro recipiendis, seu spiritualiter desponsandis virginibus, sicut potestati sæculari competit ob vtilitatem publicam pro fœminis carnaliter maritandis id ipsum constituere. Super quo non potest fieri lex generalis, sed in vnaquaque Prouincia secundùm earum consuetudinem, & valorem rerum, & tempora, ac personas specialiter potest assignari quod pro congrua Monialis sustentatione sufficiens ad arbitrium boni viri videbitur, ne ignorantia in petendis excessiuis dotibus faciat Moniales inuolui aliqua simoniæ labe excedentes in petendo, vel exigendo vltra sufficientem sustentationem. Quam quotam, seu taxam dotis possunt dicti prælati in aliquo casu speciali limitare, seu minuere iustis ad id concurrentibus causis, etiam insciis, vel contradicentibus Monialibus, seu Conuentu, dummodo semper remaneat sufficiens quantitas pro sustentanda, seu alenda Moniali, nihil enim amplius requirunt constitutiones Apostolicæ. *ibid. art* 3. & 4. De quo Couar. *de sponsalib.2.p.c.3. fol.*193 *col.*2. Nauar. *d. monit.*82. & *in cap. statuimus, num.*44. Idem docet P. Miranda *vbi suprà art.*8.

Trid. sess. 25. c.16. de regul. An decretum Concilij Tridentini prohibens sub anathematis pœna dari, aut recipi aliquid vltra victum, & vestitum nouitiæ comprehendat etiam mutuum, aut commodatum, vide *infrà de professione Nouitiorum, num.*94.

5. Monasterium excessiuam dotem pro ingressu nouitiæ recipiens, excessum vltra sufficientem sustentationem tenetur restituere, cùm secundùm sacros Canones, & constitutiones Apostolicas nil aliud permittatur recipere, nisi ipse excessus liberaliter absque aliquo expresso, tacito, aut præsumpto pacto illi concedatur. *ib. art* 6. De quo Cordub. *de casibus conscientiæ quæst.*1. Nauar. *d. monit.*61. *num.*3. & faciunt tradita à P. Miranda *vbi sup. art.7. concl.2. in fine.*

An

An ratione damni emergentis possit pacisci de certa quantitate quotannis pecuniæ danda, donec monasterio dos soluatur, vide *infrà de Monialibus num* 20.

6. Pactum de habenda hæreditate post mortem matris nouitiæ loco dotis, quam ante ingressum Religionis ipsa nouitia cum fraude renunciauit, non dirimit professionem factam argumento *cap.* 1. *§. sicut ergo* 29. *quæst.* 1. alimenta tamen professæ denegari posse probabile est, donec dos soluatur, aut promissum ad victum Monialis impleatur, quæ alimenta iuridicè peti possunt, vt intra clausuram alatur, non verò in domo matris, aut parentum, *ibid. art.* 8. De quo Nauar. *lib.* 3 *tit. de Regularibus cons.* 50. Ad quod vide tradita à Sanchez *lib.* 7. *Decalogi, cap.* 6. *num.* 1. *& sequentibus, & num.* 10. *&* 11. *& cap.* 2. *n.* 2. *& sequentibus*, vbi circa *l final C. de pactis, & l,* 13. *tit.* 5. *part.* 1 Agit de pacto futuræ hæreditatis, an valeat, ob votum captandæ mortis, & *num.* 39. id concedit fauore causæ piæ, & priuilegium militibus super hoc concessum, *l. licet C. de pactis*, vt hæreditas propria pacto data valeat, ad piam causam extendit, *numer.* 50. *& sequentibus & capit.* 3. *numer.* 9. idem ferè repetit.

7. Quomodo autem valeat renunciatio legitimæ hæreditatis paternæ facta à nouitia vide *in Addit. Summa, tom* 3. *c.* 144. *à num.* 9 *vbi num* 12. resoluit Monialem auctoritate Papæ ad suam instantiam ad aliud monasterium translatam non delaturam secum dotem, nec bona post professionem quæsita. De quo etiam vide *tom.* 2. *quæst.* 79. *art. fin. ad finem.* Nauar. *comment.* 4 *de Regularibus, num.* 24. Couar. *cap.* 1. *de testam. iuxta finem*, & multis traditis ad hoc plenè resoluit Sanchez *supra cap.* 5. *per totum, & cap.* 6. *per totum, & cap.* 7. *per totum.*

RESOLVTIO LV.

De Ædificiis, seu Ecclesiis Regularium.

1. PRælatis Conuentualibus incumbit reparare ædificia suorum conuentuum, vel de nouo ædificare, si opus fuerit, dummodò fiat absque detrimento victus, & alimentorum Religiosis ministrandorum. Priùs autē debent refici ædificia antiqua reparatione indigētia, aut cœpta perfici, quàm de nouo alia erigantur. Nullum verò ædificium de nouo construi debet à prælatis localibus sine consensu Prouincialis, aut saltē Discretorū Conuentus. Et eandem licentiā ad euellendū, seu destruendum aliquod magnum ædificiū necessariam esse certi iuris est,

tom.2.q.49.art.1. De quo Anton.Gomez *in l.46.Tauri,num.15.* Platea *in l.quoniam, C.de senatoribus,* & notatur *in l.inter urbem.l.nemo,C.de operibus public.*

2. Cæteris paribus, & absolutè loquendo melius, & Deo gratius est fundare Ecclesiam Collegiatam Regularium, præsertim Mendicantium, quàm sæcularem clericorum sæcularium, nisi circunstantiæ temporum, & locorum aliud intinuent, *ibid.§.respondeo,& in Addit.Summa.tom.3.cap.46.num* 4. De quo Nauar.*lib.3.tit.de Regularibus cons.*52.Idem docet P.Miranda *tom.1.Manual.q.33.art.6.*

3. Hodie iuxta Tridentinum Decretum non possunt noua loca Mendicantes construere, vel constructa recipere, seu domos erigere absque licentia Episcopi Diœcesani, quæ sufficit absque alia Papæ de nouo requisita facultate, iuxta priuilegia Apostolica dictis Fratribus Mendicantibus concessa apud Bullarium, quæ Concilium respectu talis licentiæ non reuocat, *ibid.d.art.2.& tom.1.quæst.23.art.7.* de quo F.Ioan.Crucius *de stat.Relig.lib.2.c* 8.Zerola *in Praxi Episcop.p.1.verb.Monachi,* §.1.& 2.quos refert Barbosa *in Remiss. ad Triden.d.sess.25.c.3. de Reg.num.5.* Idem docet P.Miranda *suprà art.1. vbi concl.3.* addit, quòd non habentibus priuilegium non sufficit licentia Diœcesani, sed necessarium esse eam habere à Sede Apostolica, iuxta,*c.cùm ex eo,de excessib.prælat.in 6.*

Bullar.Bul. 14.Iuly 2. & Bull 14. Sixti 4. n.35.& Bulla 27.

4. De iure communi licentia Papæ requiritur vt Fratres transferant, seu mutent monasterium de loco in locum, *d.cap. cùm ex eo,* sed per priuilegium Sixti V. factum Congregationi S.Benedicti in Portugallia, Generalis cum consilio, & assensu Capituli generalis potest transferre monasterium cum omnibus ad illud pertinentibus Ordinarij, vel cuiusuis alterius licentia minimè requisita,& id ipsum concessit Sixtus IV.Minoribus apud Bullarium. Nec hoc est per dictum Decretum Tridentinum reuocatum, ibi enim de noua erectione, & ædificatione domorum tantùm fit mentio, *ibid. art.3.* Idem docent P.Miranda,*suprà art.2.*Portel *in addit.ad dubia.verb.Monasterium,num.3.& in dubiis,num.7.* Sed aduertant prælati Regulares, quòd non possunt dimittere, seu deserere dicta loca, & monasteria, nisi in manibus Ordinarij, seu Diœcesani, super quo onerat Pontifex conscientiam Generalis. Ita Bonifacius *in cap. cùm ex eo, de excessibus prælatorum in 6.* & habetur in dicta Bulla Sixti IV. *ibid.d.q.23.art.6.tom.1.* De quo Syluest. *verb.casus,casu* 8.*& verb.excommunicatio,§.20.* Portel *in dubiis regul.verbo Monasterium,num.4.*

Bullar.d. Bulla 14 & 27.Sixti 4.

In Bullar. Bulla 7.

5. Per priuilegium Clementis IV. confirmatum per Iulium

lium II. & alios Pontifices prohibetur Mendicantibus ædificare de nouo propè domos iam constructas Minorum, nisi infra spatium trecentarum Cannarum per aërem mensurandarum, vbi aliàs rectè mensurari loci dispositio non permittit. Quælibet autem istarum Cannarum continet octo palmorum longitudinem. Quo priuilegio gaudent alij Mendicantes communicantes in priuilegiis. Item ex concessione Vrbani IV. apud Comp. Cister. *verb. ædificare, §. final.* Nulla ædificia construi possunt intra vnum milliare ab Abbatiis, & locis Ordinis Cistercij sub excommunicationis pœna. Et ex priuilegio Innocentij IV. apud Compend. Mendican. *tit. ædificare in fine,* infra dimidiam leucam à terminis possessionum Carthusiensium, nec ædificare, nec possessiones acquirere licet, *ibid. art.* 4. Idem docent P. Miranda *suprà art.* 4. Portel *suprà, num.* 1.

Clem. 4. & Bull. 10. Iulij 2. & Bulla 7. Bonifacij 8.

6. Ad hæc aduertere oportet, quòd per constitutionem Clementis VIII. Ordinariis non licet dare licentiam erigendi, seu ædificandi de nouo monasteria Regularium, nisi vocatis priùs, & auditis prælatis conuentualibus locorum, vbi ædificandum est, & aliis interesse habentibus, *Addit. Summæ tom.* 3 *cap.* 146. *num.* 4. *ad finem.* De quo Portel *suprà, num.* 2.

7. Monasteria, & Ecclesiæ semel Deo dicata ad prophanos vsus ampliùs reduci non possunt, iuxta iuris dispositionem, *cap. ad hæc, de Relig. domibus, c. quæ semel* 19. *quæst.* 3. Ex speciali tamen priuilegio Leonis X. in casu necessitatis Ecclesiæ Fratrum Minorum, & Monialium S. Claræ possunt transferri, & mutari, & locus prioris Ecclesiæ ad humanos vsus conuerti, dummodò materia ædificiorũ ponatur in alia Ecclesia. Quando autem Ecclesia sæcularis auctoritate Papæ, aut Episcopi efficitur Regularis, fieri debet absque præiudicio clericorum, seu Beneficiatorum ipsius Ecclesiæ, priuilegium enim Papæ non datur cum præiudicio tertij, *c. penult. de Eccles. ædificand. cap. Apostolicæ de depat.* Ita intelligenda est quædam Bulla Sixti IV. pro Carmelitis, *ibid. art.* 5. De quo P. Miran. *tom.* 1. *Man. q.* 34. *art.* 42 Portel *in addit. ad dubia verb. monasterium, num.* 3. Suarez *tom.* 1. *de Religione, lib.* 3. *cap.* 8. *num.* 5.

In Bull. oraculo 55. Leo. X. & orac. 34.

8. Dormitoria, & ædificia monasterij deserti à Fratribus Minoribus cum fundo, seu horto pertinent ad fundatorem, Ecclesia autem cum Capellis (si ipse fundator expresè sibi non reseruauit dominium) pertinet ad Ecclesiam Romanam, vt expresè determinat Nicolaus III. *in c. exiit, qui seminat, de verborum significat.* & ita Syndicus Apostolicus, vel Prouincialis de consensu ipsius, & Conuentus, ac Diffinitorij potest dare ius patronatus successoribus ipsius fundatoris, hoc enim cedit in

vtilitatem Fratrum, qui ostendentes se gratos benefactoribus alios alliciunt, & deuotos reddunt ad ædificandum pro ipsis, argumento cuiusdam Decreti Tridentini circa ius patronatus laicorum permittentis, vt dignus tantùm præsentetur à patrono, vt sic alij ex hoc priuilegio ad alia maiora munera Ecclesiastica conferenda prouocentur. Priuilegium autem Leonis X. & aliorum Pontificum non intelligitur de Ecclesiis monasteriorum fundatis ab aliquo reseruante sibi dominium earundem, vt Patrono, non enim Pontifici licet, nec præsumitur concedere mutationem dictarum Ecclesiarum in præiudicium tertij, *ibid art.6.* De quo Cordub, *super Regulam Fratrum Minorum cap.4.quæst.16. puncto 2. & cap.6.quæst.5.* Garcia *de beneficiis 5.part.cap.8.num.87.* Idem docent P.Miranda *supr. artic.2.* Portel *in dubiis, d verb Monasterium, n.8.*

Trid. sess. 24.c.18 de reform.

9. Priuilegium de ædificando ad libitum voluntatis, & absque licentia Ordinarij, hoc est, si libuerit, & quando libuerit, non amittitur per non vsum decennij, maximè si per id temporis nulla sit oblata occasio ædificandi monasterium, *ibid.art.7.* de quo Mandos. *de priuilegiis ad instar, glossa 15 n.14.* Panorm. *in cap. vt priuilegia,* vbi Abbas, *num.4. de priuileg.* Idem docet Miranda *tom.1.quæst 33 art.3.*

10. Mendicantes possunt ædificare de nouo absque metu excommunicationis positæ *in Clem cupientes, de pœnis,* quando domus, seu Conuentus eorum corruunt remanente dominio soli apud ipsos: secus si desierit esse de eorum dominio, & habitatione, & postea nouo iure acquirant illud. Item possunt antiquo ædificio aliquid de nouo addere, vel mutare in totum Conuentum ad commodiorem locum propter sanitatem, *ibid. art.8.* de quo Baptista de Salis *in Summa tit. excommunic 1 excomm.44.* Platea *de excommunic. §.11. de Relig. Mendicantibus.* Idem docent P.Miranda *suprà art.5.* Suarez *de censur. disp.23. sect.5.num.33.34. & 35.*

11. Præceptum de impendendo dimidium fructuum, seu redditaum monasterij in ædificationem, cùm peruenerit ad pinguiorem fortunam, debet intelligi, quando ad eum statum deuenerit, in quo post honestam, & commodam sustentationem monachorum aliqua pars supersit, quæ impendatur, argumento *l. Dinus, & l. in condemnatione, ff. de regulis iuris.* Auctor *ibid. art.9.* Cætera vidè *infrà de Monasteriis.* Ad quod glossa *in dict. cap. in condemnatione,* & Decium *in d.l. Dinus, n.7.*

ADDI

ADDITIO.

12. In hac resolutione, *num.* 3. tractauimus, quænam licentia necessaria sit Regularibus ad Monasteria ædificanda. Quia tamen res hæc ibi paulò obscuriùs exposita est, nunc vt dilucidiorem reddam, addo iure Canonico antiquo cautum esse, de quo *in cap. nemo, cap. placuit, de consecrat. dist. 1. cap ad hæc 4. de Relig. domib. cap. cum olim 14. versic insuper, de priuileg.* Episcopo irrequisito non posse Ecclesias ædificari, tradant plures, quos refert rem hanc latè exornans Barbosa *de offic. & potest. Episcopi. allegat. 26. à num.* 1. ídque procedere etiam in Religiosis exemptis, dummodò in loco non exempto ædificent, probat *cap. auctoritate, de priuileg. in 6.* Postea iure nouiori *in cap. vnico, de excessib. prælat. in 6.* cautum est, vt vltra Episcopum Pontificis venia requiratur, & quamuis Tridentinum, *session. 25. de regular. cap. 3. in fine*, solius Episcopi consensum desideret, Pontificis tamen, de quo *in d. cap. vnico*, non excludit, vt rectè declararunt Cardinales. *Monachi ædificare non possunt monasteria in parochia, in qua ea non habent sine cognitione, & licentia Papæ.* Ex qua declaratione colligitur hodie vnam, & alteram licentiam interuenire oportere, vt docent noster Auctor *tom. 2. quæst. 23. art. 7.* Barbosa *d. allegat 26. num. 4.* vt sic appareat non satis sibi constare Auctorem, *tom. 2. quæst. 49. art. 3.* dum contendit, Tridentinum solius Episcopi mentionem faciens respexisse ad priuilegia Regularia Iulij II. Vrbani IV. Sixti IV. quibus venia pontificis, de qua *in d. cap. vnico*, abolita erat. Quæ Auctoris sententia verendum est, ne à Congregatione allata refellatur. Cæterùm, eidem adhuc subsistens, existimo, quòd si Regulares adhuc suis priuilegiis vti satagent, non malè facient.

Trid. sess. 25. c. 3. de regul.

RESOLVTIO LVI.

De Ecclesiarum Regularium immunitate.

1. IMmunitatem Ecclesiarum à iure Diuino originem duxisse nemo est, qui neget, quæ olim in Testamento veteri, & apud Ethnicos magnis fuit fulcita fauoribus & exemptionum priuilegiis. Quapropter ab Imperatoribus maximè fuit recognita, ac in honore habita, & commendata, à sacris verò Canonibus confirmata, *toto titul. C. de his qui ad Ecclesiam confugiunt, cap. definiuit, cap. miror, & sequent. 17. quæst. 4.*

Exod. 21. n. 13. 3. Reg. 1. n. 50. & c. 2. n. 28. Numer. 35.

quæst.4.cap.inter alia.de immunitate Ecclesiæ.& sub grauissimis pœnis obseruari inuiolabiliter præceptum est, vt ex pluribus Pontificum Decretis,& Concilio Tridentino constat. *tom.2.q.50.art.*1. De quo Couar.2.*variar cap.*20. Nauar.*in cap. nouit. notab.3 n.52. de iudic.* Farinacius *in Praxi Crim. quæst.8.n 2.* Garcia *de nobilitat.glossa* 5. Ad quod multa tradit Suarez *tom. 1.de Religion.lib.3.cap.8.n.9.& seqq.*

Trid. sess. 25.cap 20. de reform.

In Bull. Bulla 3.& 8.Clement. 4.

2. Per Bullam Clementis IV. apud Bullarium præsumptuosè effringentes Ecclesias, aut monasteria Fratrum Minorum, aut in illis damnabilem violentiam,etiam occultè exercentes, incurrunt ipso facto excommunicationem Papæ reseruatam, iuxta *cap.conquesti,de sentent.excommunicat.cap.sicut antiquitus,cap. miror* 17.*q.*4. à qua possunt absolui tantùm à Conseruatoribus Ordinis,vel etiam à prælatis quoad forum conscientiæ tantùm ex Leone X.apud Bullarium inter viuæ vocis oracula. In quam excommunicationem incidunt etiam,qui effregerint,vel effoderint parietem,aut fores,diruerint seras,vel ingressum sibi parauerint in dictas Ecclesias, & Monasteria, impellendo,aut alio quouis violento modo, sed non comprehendit eos,qui ius habent ad quærendum reum, non verò capiendum,nam consequenter habent etiam ius ad remouendum omnia,quæ impediunt talem inquisitionem,*ibid.art.*2.de quo Syluest.*excommunicatio* 7.*casu* 8. Nauarr. *cap.* 28 *n.9.* Soto *in 4. dist.2.quæst.21.art.2.§.his constitutis*, Abbas, & Ancharan. *in cap.1 de immunit. Ecclesiæ,col.*1. Ad quod etiam vide Suarez *de censuris disp.* 22.*sect.2.à num.4. vsque ad* 14. *& d.cap.8. de Religione,num.*3.

3. Iudicibus sæcularibus nullo modo licet extrahere ab Ecclesia delinquentes,nisi de licentia speciali Episcopi, aut eius Officialis, & cum interuentu personæ Ecclesiasticæ, & casu quòd extrahantur reponendi, seu custodiendi sunt apud carcerem Curiæ Ecclesiasticæ, nec vllo modo sæculari tradendi, donec cognita causa compertum sit, delictum esse de priuantibus immunitate Ecclesiastica,secus incurrunt in censuras, & pœnas ipso facto impositas violatoribus Ecclesiasticæ libertatis per declarationem Gregorij XIV. in sua constitutione moderatoria cuiusdam Bullæ Sixti V.contra Bannitos.Crimina verò priuantia immunitate Ecclesiæ sunt latrocinium publicũ, viarum grassatio nocturna,agrorũ depopulatio, *c.inter alia.de immun.Eccl.*homicidiũ aut mutilatio membri in Ecclesia, vel eius cœmeterio,*cap.vlt.de immun.Eccles.*occisio proditoria,*c.1.de homicidio*,Assassinatus,Hæresis,& crimen læsæ Maiestatis, in quibus iudices sæculares licitè possunt extrahere reos ab Ecclesia

Ecclesia modo suprà posito, id est cum licentia Episcopi, aut eius officialis, ex eodem Gregor. X I V. alias iniustè extractus iustè potest se defendere, imò & ministri Ecclesiæ possunt eum eripere de manibus potestatis sæcularis secundùm aliquos, dummodò manifestè constet iniustè extrahi de Ecclesia, vel damnum est irreparabile, seu periculum in mora: secus si res est in dubio, tunc enim non licet resistere vi, & armis, sed tantùm gladio Ecclesiæ, nempe excommunicationibus, & censuris, quæ ad hoc conceduntur Ecclesiasticis, non verò ensibus, & gladiis materialibus, vt habetur in Tridentina Synodo, *ibid. art.* 3. De quo Gomez *lib. 3. variar. cap. 3. n. 21. in fine.* Mexia *in apparatu legis Toleti* 11. *fundam part. 2. n. 24.* Azeued. *in l. 3. n. 27. lib. 1. Compil.* Ad quod vide tradita à Suarez *tom. 1. de Religione lib. 4. cap. 11. num. 4. & sequentibus & cap. 13. nu. 5. & sequentibus.* & à Portel *verbo immunitas Ecclesia, n. 10 & sequentibus.* Vbi ad hoc adducit quandam legem Regiam Portugalliæ satis piã *in ordinat. lib. 2. titul.* 5. in qua præcipitur, vt antequam extrahatur delinquens ab Ecclesia, casu quo non gaudeat eius immunitate, fiat processus summarius, ad videndum, an gaudeat tali priuilegio immunitatis, vocato ad id Rectore, vel Vicario Episcopi, vt examinet delictum, & processum, & secundùm ipsius, & iudicis sæcularis iudicium decretum concorditer fiat. Quod vellem (inquit præcitatus Portel) meliùs obseruari à ministris iustitiæ, qui monasteria ingrediuntur, inconsulto aliquando prælato, imò septa saltantes, quod neque Papa, neque rex permittit. *Trid. sess. 25. c. 3. de reform.*

4. Consuetudo etiam immemorialis contra immunitatem Ecclesiæ, vel ei onerosà non valet, vt deducitur *ex cap. 1. & cap. nouerit, & cap. grauem, de sentent. excommun.* nisi sit parum præiudicialis, aut contra aliquod speciale priuilegium concessum Monasteriis. Vnde consuetudine quadraginta annorum potest admitti, vt v. g. quarta funeralium Ecclesiæ Parochiali soluatur à Religiosis contra eorum priuilegia, ex mente Tridentini Concilij, *ibidem in principio.* De quo Syluest. *verb. immunitas, n. 2. & 4.* Humada *in Scholiis ad gloss. part. l. 3. titul. 2. part. 1. gloss. 6. n. 3.* Gomez *d. lib. 3 variar: cap. 1. num. 52.* Abb. *in dict. cap. 1. de consuetudine.* *Trid. sess. 25 c. 13 de reform.*

5. Clerici & Monachi, non gaudent immunitate Ecclesiæ, etiã post degradationem, & verbalem in sententia traditionem Curiæ sæculari. Vnde si ab Ecclesia extrahãtur, ad illam nõ sunt restituendi, criminosi enim clerici degradatione, & relaxatione potestati sæculari digni, vt v. g. Sodomitæ non debent gaudere immunitate Ecclesiæ ob criminis enormitatem, imò & laicis

huius

huius nefandi criminis reis talis immunitas non patrocinatur, secundùm aliquos, in quo consuetudini standum est *ibid. art.* 4. De quo Abb. *in cap. inter alia, de immunit. Eccl.* Couar. 2. *variar. cap.* 20. *n.* 16. *& cap.* 26. *n.* 8. *&* 9. Salzedo *in Pract. Crimin. cap.* 115. Iulius Clarus *in Pract. Crim.* §. *fin. quæst.* 30. *n.* 12. *&* 16. Idem post Nauar. *in Manu. cap.* 25. *n.* 21. *&* 22. & alios plures docet Suarez *vbi sup. capit.* 10. *n.* 5. *& sequentibus*, vbi *num.* 7. id limitat, vt procedat in clerico respectu Ecclesiastici iudicis, non laici, casu quo possit manus iniicere in clericum, verbi gratia, minorem non beneficiatum, neque tonsuram, & habitum gestantem, iuxta Tridentin. *session.* 23. *cap.* 6. Vnde obiter colligit, *num.* 8. *in fine*, etiam laicos in his, in quibus possunt ab Ecclesiasticis iudicibus corripi, non gaudere immunitate Ecclesiæ, quæ non conceditur aduersus ipsam Ecclesiam, seu potestatem eius.

Trid. sess. 25. c. 6. de reform.

6. Iudex securitatis fidem promissam tenetur adimplere, & reducere delinquentem ad Ecclesiam, si eius delictum non priuabat tali immunitate: Religiosi autem tradentes non sunt immunes ab irregularitate, morte rei secuta, saltem in foro exteriori, operi enim illicitæ operam dedisse creduntur priuando reum Ecclesiastica libertate, qua iustè fruebatur, & in qua protegi tenebatur. Et à fortiori idé dicendum est, casu, quo delinquentem indignum Ecclesiæ immunitate, ad ipsam reducere iudex non obligatur, quia scire debebant Religiosi ipsis tunc minimè fore, nec debere fidem seruari, nisi tanta esse iudiciis fama bonitatis, & veritatis, ac Religiosorum sinceritas, vt à culpa, ac proinde ab irregularitate immunes censeantur, *ibidem artic.* 5. De quo Gomez *lib.* 3. *variar. cap.* 12. *numero* 7. Couar. 1. *variar. cap.* 2. *num.* 16. Vidè Suarez *d. capit.* 13. *num.* 2. *& seqq.*

7. Monasteria, & omnia contenta intra ambitum seu ipsorum clausuram gaudent immunitate Ecclesiæ, imò & grangiæ monasteriorum, sicut & atria Ecclesiarum, *capit. vltimo, de immunitate Ecclesiæ, cap id constituimus* 17. *quæstion.* 4 ex priuilegio Eugenij IIII. pro Cisterciensibus, & habetur in Compendio Cister *tit. Grangiæ.* §. 2. & in Compend. Societ. *verbo immunitas.* §. 2. Ita vt inde extrahentes aliquem, vel violentiam dictis locis facientes, incidant in excommunicationem Papalem Leonis X. de qua *suprà numer* 2. *tom.* 2. *quæst.* 75. *art* 2. De quo Portel *verbo Ecclesiæ immunitas, num.* 9. *& sequentibus.* Suarez *vbi supr. capit.* 9. *& num.* 1. *& sequentibus*, vbi *numer.* 2. resoluit, etiam Ecclesiam non consecratam, nec benedictam, si obsequiis Diuinis dedicata sit, & in ea diuina mysteria celebrentur

brentur, priuilegio eodem immunitatis frui, ex *cap. Ecclesia. de immunitat. Ecclesiarum.*

An autem Commendatarij Militares gaudeant immunitate Ecclesiæ, & in quibus casibus, vide *tom. 2. quæst. 62. artic. 13. vsque ad 18.* & nos diximus suprà *de Commendatariis n. 1. 2. & 3.*

8. Raptores virginum secundùm aliquos non gaudent hac immunitate Ecclesiæ, in quo standum est consuetudini receptæ, quæ derogat iuri, quod illis super hoc fauet, nam hoc crimen potest dici latrocinium famosum, famosis autem latronibus non conceditur talis immunitas Ecclesiæ, vt habetur expresse *in cap. inter alia, de immunitate Ecclesiæ,* & in lege Regia Portugalliæ *lib. 2. ordinat. titul. 5. §. 4. Addit. Summa tomo 3. cap 103. num. 10.* De quo Couarruuias *in rubrica de testament. cap. 20. numer. 8.* Suarez *1. tom. de Religione lib. 3. c. 11. num 17.* D. Thom. *2. 2. quæst. 66. art.... ad tertium.* Vide ad hoc *cap. de raptoribus 36 quæstion. 1. & Authentic. de mandatis Principum, §. neque autem, & §. sed neque.* quam authéticam per dictum *cap. de raptoribus*, esse derogatam dicit Angel. *n. 17.* Syluest. *verb. immunitas, 3. quæst. 2.* licèt oppositum teneat Anchar. *in dict. cap. inter alia,* & Hippolyt. *in l. vnit. C. de raptoribus,* & sequitur Couarruuias *loco ibi citato.*

RESOLVTIO LVII.

De Eiectis, seu Expulsis à Religione.

1. MInister Generalis apud Minores potest per se ipsum duntaxat, & Prouincialis consensu Capituli, seu Diffinitorij eiicere ab Ordine, & habitu spoliare incorrigibiles, ex concessione Alexandri VI ad quod S. Bonauent *super Regulam quæst. 14.* tria requirit, saltem in foro conscientiæ. Primũ quòd eorum delicta sint notoria, etiam sæcularibus. Secundùm, quòd suo prauo exemplo noceant aliis Fratribus. Tertium, quòd probetur eorum incorrigibilitas. Ille verò dicitur incorrigibilis apud nos Minores per statuta Ordinis, qui ter iuridicè fuit conuictus de eodem, vel diuersis criminibus, vt de trina apostasia, & punitus non est emendatus: vnde post trinam iuridicam correctionem iterum apostatans potest expelli à Religione: imò per Tridentinum decretum, si per annum obstinato animo spernens Ecclesiasticam censuram excommunicationis perseueret in Apostasia, tanquam de fide suspectus puniri potest, *tom. 1. q. 30. art. 14.* De quo videantur D. Thom. *quodlib. 12. artic. vlt.* D. Bonauen. *dicta quæstion. 14.* D. Antonius *3. part.*

D. Bon. sup. Reg. q. 14.

Trid. sess. 25. c. 3. in fi. de refor.

3.*part.tit*,16.*cap*.4.*in fine*, Syluest. *verb. Religio* 6.*quæst.vlt.* & *verb.Abbas,quæst*.7.*num*.6. Nauar.*comment.num*.33.*de Regular.* & *lib*.3.*conf*.50.*num*.1.*in* 1.*edit.* & *in* 2.*conf*.77.*num* 1.*de regular*. & alij plures quos plena manu refert Sanchez *lib*. 6. *Decalog.cap*.9.*num*.3.vbi resoluit per ius commune *in c.cum ad monasteriū,c.final.de statu monach.* & *cap.resecanda*,24.*q*.3.habere potestatē Religiones expellēdi Religiosos incorrigibiles.

2. Licèt incorrigibilis de iure iuxta præfata statuta Ordinis sit ille, qui ter de criminibus grauibus fuit punitus, & non emendatus, potest tamen quis incorrigibilis de facto iudicari ad effectum expellendi illum à Religione, quandò in vna eademque apostasia, & intra Religionē cōmisit alia crimina grauia grauissimis circunstantijs circundata sine aliqua spe correctionis: sicut enim clericus incorrigibilis iudicatur ad effectum tradendi eum brachio sæculari post degradationem, eo tantum, quia eius grauia crimina bis fuerunt punita, nec fuit emendatus, ex quadam declaratione Parlamenti Parisiensis, & innuitur *in c.cum non ab homine,de iudiciis*, ita à fortiori iudicari debet incorrigibilis Religiosus, vt à Religione expellatur (quæ non censetur tam grauis pœna sicut degradatio & traditio clerici potestati sæculari) *ibid.art*.15. De quo Iul.Clar.*in pract.crim.q*.36.*n*.34.Salzed.*in Pract.c*.140.§.*incorrigibilis*.Syluest.*verb.Abbas nu*.6. Quis sit dicendus incorrigibilis stando in iure communi, tradunt Abbas *in d.c.cum non ab homine*,*n*.30. Mayol.*lib*.5.*de irregul*.26.*n*.4. Sayr. *de censur. lib*.5. *capit*.21.*numer*.37. Graffis 1.*part.decisionum lib*.3 *cap*.24.*n*.19. & illis citatis Sanchez *vbi suprà n*.4. vbi resoluit tripliciter dici aliquē incorrigibilem. Primò, quando in criminibus perpetratis perseuerat, etiam, si committat alia crimina dissimilia, idest, non æquè grauia, licèt verius esse, addat, vt sint similia, seu æquè grauia, aut grauiora, per *cap.vt fama,de sentent.excommunic.* ibi. *ad similia,vel peiora facile laberentur.* Secundò, si ter monitus non desistit. Tertiò, si assignatū locum pænitentiæ deserat fugiendo.

3. Prælati volentes eiicere incorrigibiles, & delinquentes à Religione virtute bullæ Alexandri VI. tenentur sequi consensum seniorum, & Patrum, vt in illa continetur, virtute tamen concessionis Pij V. factæ Ordini Diui Hieronymi non tenentur illud sequi, cùm de eorum consilio tantùm, & non de eorum consensu præcipiantur facere, nisi prælati eiicientes sint Generales, quibus per se ipsos duntaxat datur libera facultas eiiciendi ab Alexandro VI. vt in superioribus iam dictum est. *ibid. art*.16.& 17. De quo D. Thom. 1.2. *quæst*.92.*art*.2. *ad secundum.* Cardinal. Paleotus *de sacri Consistorij consultat*. 1.*part*. *quæst*.

quæst.3.art.1.pag.19. & 20. Pro quo nota, quòd Moniales superbæ, & rebelles, possunt per prælatos à Religione expelli per quandam singularem concessionem Innocentij IV. factam Cistercienfibus apud Bullarium. De quo vide Sanch. *l.6.decalog.c.9.n.6.* vbi consulit ne id fiat inconsulto Pontificè Romano, vel eius Nuncio, eo quòd sit res noua, & inusitata, & non modicum scandalum afferret, ac ansam præberet Monialibus mustis fingendi se incorrigibiles, vt à monasterio expellantur. *Bullar.Bul. 27. Inn.4.*

Nouum decretum S. Cōgregationis.

Sed nunc nouissimè ex speciali D.N.S. Vrbani VIII. facultate sacra Congregatio Cardinalium decreuit, vt in posterum è Religionibus nullus legetimè professus eiici possit, nisi sit verè incorrigibilis: verè autem incorrigibilis minimè censeatur, nisi non solùm concurrant ea omnia, quæ ad hoc ex iuris communis dispositione requiruntur, sublatis hac in parte statutis, & constitutionibus cuiuscunque Religionis, & Ordinis, etiam à Sede Apostolica approbatis, & confirmatis, verùm etiam vnius anni spatio in ieiunio, & pœnitentia probetur in carceribus, Elapso autem anno si nihilominus non resipuerit, ne contagione pestifera plurimos perdat, tanquam pecus morbida, ac membrum putre eiici tandem possit, sed ab ipsomet Generali tantùm, de consilio, & assensu sex Patrum ex grauioribus Religionis, eligendis in singulis Capitulis, vel Congregationibus generalibus: túncque non nisi instructo secundùm eorum stylum, & constitutiones processu, & plenè probatis causis expulsionis ad sacrorum Canonum præscriptum. Sic verò eiecti, quamdiu non redierint ad Religionem, in habitu clericali incedant, atque Ordinarij loci iurisdictioni, & obedientiæ subsint, proindéque Generalis illicò expulsionis sententiam eidem Ordinario notificare teneatur. Cæterùm sacra Congregatio religionum superiores seriò admonet, ac per Iesu Christi viscera obtestatur, vt memores paternæ charitatis, & mansuetudinis, quam profitentur, nihil intentatum relinquant, vt lucrentur animas fratrum suorum ferè in profundum malorum delapsas, antequàm grauissimum, atque extremum expulsionis remedium experiantur. Hæc sacra Congregatio. Quæ quidem ex original. seu transsumpto authentico impresso Romæ apud typographiam Apostolicam, anno Domini 1624. fideliter propria manu transcripsi.

Ex quibus deducitur attento hoc decreto non posse hodie ad triremes relegari aliquem Religiosum, nisi per Generalem Ordinis de assensu dictorum sex Patrum, semper enim hanc pœnam grauissimam antecedere solet priuatio habitus, & expulsio ab Ordine.

4. Religiosus homicida pœna expulsionis à Religione puniri potest, cùm hoc crimen sit de numero eorum, cui in sæculo pœna capitis infligitur, iuxta dictam Constitutionem Pij V. Sed id non debet executioni mandari, saltem in foro animæ, nisi homicidium sit notorium, & delinquens incorrigibilis appareat. Nec etiam tali pœna expulsionis plecti debet religiosus pro omni delicto, cui apud sæculares pœna capitalis correspondet: nam extrahere condemnatum ad mortem de manibus ministrorum iustitiæ similis pœna capitis à lege ciuili imposita est, nec tamen decet tam graui pœna expulsionis Religiosum ob id puniri, cùm vtplurimum id ex nimia pietate fieri contingat, & idem iudicium est de similibus, *ibid. art.* 18. & nos diximus *suprà resolut.* 48. *num.* 28 De quo Plaza *lib.* 1. *de delictis cap.* 28. *num.* 7. Iulius Clarus *in tract. crimin. quæst.* 66. *numer.* 10.

5. Item à Religione expelli potest sodomita post cæremonialem combustionem in eo expletam, vt apud Regulares solet fieri, vel ad triremes relegari, dúmodò huic vitio sit assuefactus, nec appareat signa pœnitentiæ, vt coniicitur ex quadam constitutione Pij V. contra hoc vitium nefandum exercentes, de qua suprà *resolut.* 48. *num.* 22. Vnde si non assuescat, & pœnitens appareat, ex æquitate, & pietate non est tali pœna mulctandus Sed hoc crimen attentans non debet expelli, licèt pœna combustionis cæremonialis videatur dignus, *ibid. art.* 19. De quo Nauar. *cap.* 27. *num.* 249.

6. Iustè, & iuridicè à Religione semel expulsi non tenentur ad ea, quæ extra ordinem seruari non possunt, puta ad votum paupertatis, & obedientiæ, si quidem Conuentus eos non alit, nec alteri extra ordinem obedire vouerunt. Vnde ad castitatem, & ad horas Canonicas recitandas etiam sacris non insigniti, & ad ieiunia sub præcepto Regulæ contenta, & ad alia similia præcepta, quæ extra claustrum seruari possunt, omninò obligantur: quia sua culpa eis non debet patrocinari. Non tamen tenentur rogare, vt iterum admittantur ad Religionem, vt in sæculo tuta conscientia maneant,, nec procurare, vt in alia recipiantur, quia iam semel iuridicè sunt eiecti, *ibid. art.* 20 *&* 21. De quo Soto *lib.* 7. *de iustitia quæst.* 1. *art.* 1. *& quæst.* 7. Molina 2. 2. *tract.* 2. *disp.* 104. *pag.* 798. Nauar. *lib.* 5. *titul. de Regul. cons.* 79. *& in cap non dicatis, num* 36. *& de oratione cap.* 7. *num.* 20. Idem post eundem Nauar. *comment.* 2. *num.* 36. *de regul. & lib.* 3. *cons.* 18. *num.* 2. *in fine*, *& consil.* 64. *num.* 1. *de regular.* Sayro *in thesaur. casuum, titulo* 2 *lib.* 6. *cap.* 9. *num.* 26. & post nostrum etiam Auctorem tradit Sanchez *lib.* 6. *decalogi cap.* 9.

cap.9.num.24. & sequentibus. Qui tamen immeritò non approbat *num.*53. limitationem ipsius Auctoris, dum ait, hos eiectos teneri ad præcepta, & ieiunia sub præcepto in regula contenta, ad quod confutandum nullam adducit rationem, sed tantùm auctoritatem DD. indistinctè loquentium: sed nostræ sententiæ adhæret Portel *verb. eiicere ab ordine num.*5. Quam adhuc probo ex doctrina ipsius Sancij, nam ille fatetur *ibidem num.*54. huiusmodi expulsos non censeri expulsos in perpetuum, sed donec corrigantur, ac ideò teneri se corrigere, & correctos petere, vt iterum admittantur, ergo cùm teneantur mores suos corrigere ad hunc effectum, consequenter debent se regulæ, & Regularibus præceptis, & quatenus eorum status patitur, conformare. Nec potest dici, eos manere à iugo regulæ liberos, si post correctionẽ non admittantur, semper enim tenentur instare suis bonis, & ad meliorem frugem redactis moribus, taliter viuendo, vt digni iudicentur, qui iterum admittantur; casu verò quo non admittantur; culpa superiorum eos non admittentium nequaquam eximit ipsos à votis, & præceptis, quibus per professionem se adstrinxerunt, & ad quæ tenerentur si extra Religionem ea vouissent, maximè quando non sunt de pertinentibus merè ad Regularem vitam, & institutum, qualia sunt ieiunia: & similia, quæ vt sæculares seruare possunt. Quare existimo sententiam Sancij habere locum in obseruantiis Regularibus, quæ commodè extra claustrum seruari nequeunt, qualia sunt silentium, vigiliæ, & similia, non verò in ieiuniis, & aliis, ad quæ tenentur ex præcepto regulæ obligante ad reatum mortale, & commodè extra claustrum seruari possunt. Quod magis confirmo ex *cap. vltimo, de Regularibus*, vbi statuitur, hos eiectos censuris Ecclesiasticis cogendos esse redire ad Religionem, ergo signum est eos vinculo suæ professionis adhuc teneri, aliàs ad reditum restingi nequirent, cùm capessere Religionis institutum à quo quispiam liber est, debeat esse voluntarium, vt ipse Sanchez *ibidem* benè notat *num.* 30. vbi resoluit huiusmodi expulsos, etiam iustè per sententiam diffinitiuam à Religione absolutos, & habitu priuatos teneri ad Ordinem redire, quandocunque eos admittere superiores voluerint. Tandem, quia hi eiecti veri Religiosi post sententiam expulsionis manent, prælati enim per illam non possunt facere de monacho non monachum: imò & de Pontifice id multi negant, per *cap. cùm ad monast. de statu monach. in fine*, nisi ex aliqua vrgentissima causa, vt probat idem Sanchez *ibid. n.* 27. ergo sunt in malo statu, quamdiu non procurant seruare suam regulam, prout status eorũ patitur,

Defenditur sententia Auctoris.

& quamdiu per ipsos steterit, eò quòd mores non corrigunt quo minus admittantur, teneantúrque id procurare, nedum à superioribus coacti redire, ex sententia ipsius Sancij *dict. nu.* 30. quod non posset verificari, nisi tales expulsi extra Religionem adhuc manerent ligati vinculo professionis, saltem ad ea quæ commodè possunt seruare, & patitur eorum status. Atque ita huic nostræ sententiæ adhærent Corduba *super regul. cap.* 2. *quæst.* 21. *puncto* 3. post D. Bonauent. *in regul. quæst.* 14. Azor *tomo* 1. *instit. moral. lib.* 12. *cap.* 16. *quæst.* 4. *& quæst.* 7. *in fine*, *& quæst* 11. *& cap.* 17. *quæst.* 2. Leonardus *lib.* 2. *de iust. cap.* 41. *dub.* 15. *n.* 111. P. Miranda *tom.* 1. *Manual. quæst.* 52. *art.* 5. *conclus.* 1. P. Portel *vbi suprà dicto n.* 5. P. Villalobos 2. *p. Summæ tract.* 35. *diff.* 39. *n.* 5 *& sequentibus*, qui omnes vnanimiter tenent, hos eiectos tanquam veros religiosos votis monasticæ professionis ligatos manere, ad quam pertinet præceptorum in regula contentorum obseruantia.

7. Fratres Minores expulsi ab Ordine pro suis culpis, vel proprio motu egressi, non possunt prædicare, nec confessiones audire, vel docere, nisi de licentia Sedis Apostolicæ, vel Generalis, seu Prouincialium: quòd si aliquid contra huiusmodi inhibitionem temerè fuerit attentatum, possunt dicti prælati in ipsos sententiam excommunicationis promulgare, ex decreto Innocentij IV. apud Bullarium. Vnde cùm taliter expulsi sint infames, non possunt compelli prælati eos iterum admittere, cùm ex iure, & constitutione Sixti V. tales infames ob eorum delicta Religionem ingredi prohibeantur, *ibid. dict articul* 21. de quo Lappus ad Federicum *cons.* 38. Idem docet post Azor, *tom.* 1. *institut. moral. lib.* 12. *cap.* 17. *quæst.* 2. & nostrum Auctorem Sanchez *vbi suprà numer.* 32. & concordat P. Miranda *dict. quæst.* 52. *articul.* 7. vbi tandem concludit, quòd casu, quo hos eiectos iterum ad Ordinem recipere cónueniat, id debet fieri præcedente Pontificis dispensatione, & quantum ad prohibitionem audiendi confessiones, idem tradit ipse P. Miranda *ibidem articulo* 5. *conclusione* 3.

Bullar. bull. 8. *Innocen.* 4. *& in Comp. Minor. verb. Apostata.*

8. Circa quod aduerte, quòd in Capitulo Generali Romæ habito sub Reuerendissimo P. F. Ioanne Ferro anno 1612 statutum est, vt eiecti ab Ordine, & ad triremes damnati non possint iterum recipi ad Ordinem, etiam si rogent. Vbi etiam declaratum est, quòd censetur expulsus ab ordine qui damnatur ad triremes, etiam si in sententia non declaretur expulsio Sic refert Portel *verb. eiicere ab ordine num.* 6. de quo etiam Auctor *tom.* 1. *quæst.* 23. *art.* 5.

9 Item

9. Item aduerte, quòd Dominus Paulus V. anno Domini 1613. die 5. Aprilis concessit Canonicis Regularibus S. Crucis in Conimbria, vt monachos incorrigibiles, vel carceri perpetuò damnarent, vel ad triremes relegarent, & aliter non possent eiicere. Quod præcepisse fertur certior factus, plures ex industria fieri inobedientes, & incorrigibiles, vt eam ob caussam expulsi, à iugo obedientiæ liberarentur manentes apud sæculum, quo in priuilegio possunt communicare aliæ Religiones. Ita refert idem Portel *vbi suprà n.*4. vbi addit, ita Romæ practicari, vt putat, audiuisse.

10. Huiusmodi legitimè eiecti à Religione possunt transire ad aliam, etiam laxiorem sine licentia superioris eiicientis, nam obligatio extincta per sententiam iuridicam non potest reuiuiscere, nec impedimentum præstare, aut auferre. Pro q̃uo extat quædam concessio Innocentij IV. apud Bullarium, vt possint eiecti, vel egressi de Ordine Minorum transire ad alios Ordines, præterquam ad Hospitalarios, & Militares, cum litteris tamen testimonialibus superiorum dicti Ordinis. Quæ inquisitio de litteris testimonialibus cùm ponatur vt forma, & conditio actus faciendi, si non fiat, professio dictorum eiectorum apud Ordinem, ad quam admittuntur, erit irrita. Non potest tamen superior eiiciens compellere per sententiam huiusmodi eiectos, vt intra certum tempus ingrediantur aliam strictiorem Religionem, id enim metas naturæ voti videtur transgredi, cùm vota emittenda in dicta Religione voluntaria, & libera omninò esse debeant, *ibidem art.*22. *&* 23. de quo Nauarr. *lib.*8. *de regularibus cons.*78. *& lib.*3. *cons*77. *num.*2. Idem tenent D. Antonin. 3. *p. titulo* 16. *cap.*4. *in fin.* Nauar. *lib.*3 *cons.* 51. *de regularibus num.*2. *in* 1. *edit.* Parassel. *in priuileg. Minimor. capit.*39. *num. fin.* Saâ *in Summa*, *verbo*, *Religio, num.*40. quibus cum nostro Auctore citatis id ipsum resoluit Sanchez *vbi suprà num.*36 *&* 37. vbi *num.*39 non appobat sententiam ipsius Auctoris, dum ait professionem Fratris Minoris eiecti, in alia Religione sine testimonio suæ expulsionis non esse validam, & ad hoc adducit, seu citat locum in summa eiusdemmet *tomo* 2. *cap.*6. vbi oppositum videtur sentire. Sed reuera ibi (si attentè legatur) loquitur attento iure communi & de professione eiecti Fratris, qui non sit Minorita: nam de isto nihil dicit, sed resoluendum remittit ad præsens, *dict. art.* 22. Vbi attenta dicta Bulla Innocentij IV. requirentis pro forma actus faciendi dictum testimonium expulsionis, resoluit non valere talem professionem secus emissam, & clarè colligitur ex verbis Pontificis, ibi: *Districtiùs inhibentes, ne tales aliter*

*Bullar. bull.*9. *Inn.*4. *& bul.*14. *Sixti* 4 *n.* 26. *& in Comp. Min. tit. eiicere ab ordine* §. 2

Defenditur sententia Auctoris.

ad alium Ordinem transire, vel aliqui eos recipere, seu retinere præsumant absque licentia Sedis Apostolicæ speciali faciente de præsentibus mentionem. Et in simili de eo, cui data est potestas faciendi aliquid, adiecta certa forma, & illam non seruat, resoluit per Glossam singularem *in Clementina* 1. *verb. inhibentes*, & per textum ad idem ferè expressum *in cap. prouida*, ibi, *inquisitione præfata omissa, de elect. in* 6. Felin. *in cap. ex parte col.* 4. *de constitut.* Quantum verò ad id, quod vltimò diximus nempe, non posse prælatos compellere hos eiectos, vt ad aliam Religionem transeant, idem tenet ipse Sanchez *ibidem num* 42. subdens *num.* 43. posse sub ea conditione eiicere, qua completa eos sic eiectos teneri ad priorem Religionem redire, & sic seruari in praxi apud Societatem Iesu asserit.

11. Cum istis expulsis à Religione debent dispensare prælati ante expulsionem per priuilegia Ordinis, vt ad maiores ordines ascendant, vel in promotis ministrare possint. Episcopi verò quibus subduntur, possunt etiam cum eisdem dispensare in casibus ab ipsis dispensabilibus, ipsósque ordinare ad titulum beneficij, vel patrimonij certiores facti de alijs ordinibus in Religione ritè susceptis. An autem Episcopo originis, an domicilij subiici debeant tales expulsi à Religione? Tenendum est posse cuicunque eorum se subdere, quidquid dicant aliqui, interim tamen non subduntur alicui, Papa est eorum Ordinarius. Vnde si à vita tunc discedant, bona per ipsos quæsita pertinent ad Cameram Apostolicam nomine spoliorum: imò cùm non possint testari de suis bonis sicut alij clerici sæculares, omnia relicta applicanda esse Sedi Apostolicæ nomine spoliorum videtur, ex Gregorio XIII. *in sua Constitutione superiùs relata, ibid. art.* 24. 25 *&* 26. De quo Nauar. *lib.* 3. *titulo de Regularibus consil.* 84. *& in cap. non dicatis n.* 42. Molina 2. 2. *tract.* 2. *disp.* 140. *pag.* 768. Idem ferè docet quantum ad dispensationem per Episcopum faciendam Sanchez *vbi suprà num.* 59. & citat etiam Nauar. *lib.* 1. *cons.* 9. *tit. de ætate & qualitate, in* 1. *edit.* & quantum ad bona eorum expulsorum relicta, quæ tanquam spolia pertinent ad Cameram Apostolicam; idem tenet Portel *in addit. ad dubia, verb. bona. num.* 1. *& verb. eiicere ab ordine num.* 3. *&* 4. & nos diximus suprà *resolution.* 11. *num.* 31. & quòd non possint testari, docet Sanchez *suprà num.* 46.

12. Huiusmodi expulsi debent vti habitu clericali suo ordini conuenienti sine vlla dispensatione Papæ. Qui etiam tradi possunt brachio sæculari post dispositionem, seu degradationem, vt vltimo supplicio puniantur, sed id non debet fieri,

nisi

nisi à iudicibus Ecclesiasticis, vel sæcularibus auctoritatem apostolicam ad id habentibus, nam regularibus tantùm conceditur, vt possint ad exilium, vel ad triremes condemnare, *ibid.ar.*28. De quo Nauar *in c.nullam n.*18 *q.*2. *& n.*52. Duaren. *lib.*2. *de sacr. Eccl.myst.c.*3, Iul. Clar. *in praxi crim.§.fin.q.*70. Idem docent loquendo de vsu habitus clericalis, idem Nauar. *comment.*2. *n.*36. *de Regular. & lib.*3. *consil.*51. *n.*2 *de Regular. in* 1. *edit. & consil.*78. *num.*2. *in* 2. *edit.* Azor *tom.*1. *instit moral. lib.*8 2. *cap.*16. *quæst.*13, Leonard. *lib.*2. *de iustitia cap.*41. *n.*112. & illis citatis Sanchez *vbi suprà n.*55.

13. Quòd si tales expulsi ad Religionem iterum recipiantur, non tenentur de nouo profiteri, cùm ratio, & mens Tridentini Concilij in ipsis cesset, sed non debent ad eundem locum, & gradum, quo antea fruebantur restitui, non enim decet decedentes à religione veteranos præcedere Religiosos, qui semper in amore fraternitatis, & iugo obedientiæ perstantes Domino famulatum præstarunt, *ibid. art.* 29. Idem docet Sanchez *vbi suprà num.* 33. quidquid de hoc indecisum se præbeat Nauar. *lib.*3. *cons.*64. *in fin. de Regul. in* 1. *edit. & in* 2. *cons.*80. *fin.* *Trid. sess.* 25. *c.*15. *de Regul.*

14. Licèt attento iure communi restitutio degradatorum, & solemniter expulsorum à Religione sit reseruata Sedi Apostolicæ, nec sine dispensatione Papæ possint iterum ad Ordinem admitti, vt de clericis solemniter degradatis dicitur *cap. ideò el* 1. vbi glossa, *& in cap. ideò el* 2. *causa* 2. *quæst.*6. consuetudine tamen, quæ dat iurisdictionem, receptum est apud Minores, & Prædicatores, vt Prælati generales ipsos possint admittere, si ad cor reuersi humiliter id petant absque eo, quòd ad Papam recurratur. Quod intellige casu, quo eiectus non sit damnatus ad triremes: nam si est ad eas damnatus, minimè potest ad Ordinem recipi, etiam si roget, ex statuto generali Romæ edito, de quo suprà *n.*9. *tom.*1. *q.*23. *art.*5. *& in addit. sum. tom.*3. *cap.*99. *num* 6. Idem docet P. Miranda *tom.*2. *man. q.*7. *art.*7. vbi tradit *c. final. de Regul. & cap. cùm ad monasterium, de statu Monachorum*, esse intelligenda de eiectis verbaliter, & non solemniter (vt fieri eo tempore solebat) quos ibi præcipitur, à prælatis annuatim requiri, & ad Religionem reduci, non verò de eiectis solemniter per sententiam diffinitiuam, vt nunc fieri solet, & ad finem articuli refert quoddam Ordinis nostri statutum Tolet. *cap.*6. *§. de incorrigibilibus*, vbi semel ab Ordine eiectus iterum ad eundem assumi prohibetur, & quandam constitutionem Sixti V. qua deputauit tres S.R.E. Cardinales super causis eiectorum Fratrum,

sublata omnibus aliis auctoritate aliter iudicandi, quod certè denotat, reseruatum manere hunc casum Sedi Apostolicæ.

Resolutio cuiusdam casus consulti apud Salmanticenses.

15. Quidam Religiosus professus Mendicantium fuit expulsus à Religione, & habitu spoliatus ob grauia crimina tali pœna digna, & ad triremes perpetuò relegatus, fugiensque è carcere accessit ad Nuncium Apostolicum, reclamando se non esse religiosum, à quo per sententiam diffinitiuam declarata est eius professio nulla, eo quòd ligatus existeret, quodam ex impedimentis positis in constitutione Sixti V. sicque declaratus non Religiosus obtinuit Canonicatum in quadam Ecclesia Cathedrali. Quæritur igitur, an talis præbendæ collatio ei facta valeat, faciatque fructus suos absque dispensatione Sedis Apostolicæ, & tandem an sententia Nuncij valida sit?

Pro quo enodando supponendum est, quòd monachus professus est incapax cuiuscunque beneficij simplicis sæcularis, etiam Canonicatus in Ecclesia Cathedrali, *cap. in nona 16. q. 7. cap. Monachus 16 quæst. 1. cap. super eo, de regul.* text. à contrario sensu *in cap. quod Dei timorem, de stat. monach. cap. cùm de beneficio 5. de præbend. in 6. Clemen. vnica, de supplend. negligent. prælator.* Trident. *sessione 14. c. 10. de reform.* tradunt post antiquiores in dictis iuribus, Selua *de benefic. 3. p. q. 70. à n. 3.* Corras. *de sacerdotio 3. p. c. 5. à n. 14.* Rebuff. *in praxi tit. de dispensat. cum regulari n. 7.* Nauar. *comment. 4. de regular. n. 23.* Couar. *c. 2 n. 3. de testam.* Greg. Lopez *l. 25. ver. Iglesias tit. 7. p. 3.* Azor *tom. 1. moral. lib. 12 c. 19. q. 13. & tom. 2. lib 6. c. 4. q. 22.* Auctor *tom. 1. regul. q. 34. a. 4. & tom 3. q. 55. a. 2.* & plures alij, quos refert, & sequitur Sanch. *ad præcepta decalog. lib. 7 c. 29. n. 75.* Garcia *de benef. 7. p. c. 10. à n. 20.* & quamuis collatio motu proprio fiat, non tenet, vt post Cardin. Alexand. & alios resoluit Stephan. Gratian. *in tom. disceptat. cap. 123 n. 10.* Sanch. *lib. 7. ad præcepta c. 29. n. 83.* Neque ad hoc sufficiet dispensatio Episcopi, sed erit necessaria Pontificis, citati à Garcia *d. c. 10. n 22.* Sanch. *d. c. 29. n. 76.* iunctis his, quæ de clausula, *motu proprio*, tradit *lib. 8. de mat. disp. 21. à n. 49.* adeò vt nec facilè à Pontifice impetretur hodie post Greg. XIII. teste Gonçalez *ad regul 8. Cancellar. gloss. 7 à n. 53.* Garcia *d. c. 10. n. 33.* Quæ resolutio etiam procedit in Religioso expulso à Religione propter crimina, adhuc enim ad votum paupertatis adstringitur, vt docent noster Auctor *tom. 1. quæst. 30. art. 24.* Soto *lib. 7. de iust. q. 1 art. 1.*

Trid. sess. 14. c. 10. de reform.

Nauar.

Nauar.*comment.2.de Regular.à n.*33.Molina *tract.2.disp.* 140. *n.*34.P. Miranda *tom.*1. *manual. q.*52.*art.*5.latè Sanch *ad præcep.decal.lib.6.cap.9.à n.24.*

Sed hæc non sunt ad rem propositam, licèt enim iste monachus supponatur professus in quadam Religione ex Mendicantibus,& ab ea expulsis ob crimina tali expulsione digna, ex traditis à nostro Auctore *d.tom.*1.*q.*30.*art.*16 *& seq.* P.Mirãd. *tom.*1.*q.*52.*art.*1.2.*&* 8.Virtute tamen sententiæ latæ à Nuncio ipse desiit esse monachus, eo quòd incurrisse in constitutiones Sixti V. declaratum fuit, in quibus nullæ pronunciatæ sunt omnes professiones,ad quas præcesserunt quædam crimina, seu defectus, vt constat ex originalibus relatis à nostro Auctore *tom* 3 *q.*54.*post art.* 6. Sicque dicendum puto,quòd si sententia Nuncij non patitur aliquem defectum nullitatis, ex quo retractari possit, ex vi illius omninò exemptus, & liber à monachatu manet talis Religiosus,& tanquam clerico sæculari optimo iure potuit conferri dicta præbenda Canonicatus, ac per consequens fecit fructus suos. Verum est tamen quòd propter crimina patrata in Religione, si interuenit mutilatio membri,fit irregularis:imò etiam hoc non dato, seu non commisso, per solam sententiam sui prælati putatiui perpetuo eum damnante ad triremes remansit infamis, ex qua infamia, cùm sit iuris *c.*2. §. *porrò* 3.*q.*7. *l.infamem* 7.*ff.de publ.iudic. l. quod ergo* 13.§.*ex compromisso.ff.de his qui notan.infam.* Itemque mansit irregularis,*c infamis* 6.*q.*1.*c. qui in aliquo dist* 51. *c.testes* 2. *q.*7. *regula infamibus ,in* 6.post alios docent Suar. *tom.*5. *de censur. disp.*48. *sect.*2. *à princ*, plures citati à Garcia *de benef.*7. *p.c.*8. *n.*44. Itaque si ante,vel post obtentum Canonicatum non fuit dispensatus à Papa in dictis irregularitatibus,& habilis ad beneficia, facilè ex hac via poterit à præbenda priuari, licèt enim controuersum sit inter DD. an collatio facta infami, seu criminoso sit nulla ipso iure, vt constat ex disputatis latè à Suarez *tom.*5.*disp.*40.*sect.*2. *à num.*29. Garcia *de beneficiis* 7. *part. cap.*8. *à num.*39. nemo tamen negat, per sententiam iudicis irritandam esse huiusmodi collationem priuando eum à perceptione fructuum ipsius, docet Suarez *d.disp.*40.*sect* 2.*num.*35.

Dico secundò, quòd hic monachus videtur non posse frui sententia Nuncij,nec illam debere illi patrocinari. Moueor ex Tridentino *sess.*25.*c.*19.*de Regular.*vbi certæ conditiones ponuntur, vt Religiosus professus possit de nullitate professionis reclamare. Prima,vt id fiat intra quinquennium. Secunda,quòd causas, quas prætenderit allegare, deducat coram superiore *Trid. sess. 25.c.19. de Reg.*

 suo,

suo, & Ordinario. Tertia, quòd si antea habitum dimittat sponte, nullatenus ad quamcunque causam allegandam admittatur, notant Nauar. *tom.4. de Regular. n.73.* Auct. 3 *tom.q.17. art.17.* Suar. *tom.3. de Relig lib.6.c.3.n.11.* Sanch. *de matr. lib.7. disp.37 n.1.* Vnde cùm hic Religiosus è carcere fugam fecisse dicatur, causasque nullitatis professionis suæ proposuit coram solo Nuncio, videtur non ei profuturam illius sententiam: eo quòd non adfuit persona sui superioris, coram quo tenebatur quoque causas allegare nullitatis suæ professionis iuxta præfatum decretum Tridentinum.

His tamen non obstantibus existimo ex hoc non esse dicendam inualidam sententiam Nuncij, nam vt fieret satis intentioni Concilij, sufficiens fuit Religionis citatio, vt coram eius prælato iste causas, quas habebat, proponeret, ipsaque Religio per contradictorium iudicium absentem citatam, & renuentem comparere, valet, ac si præsens esset, *l. in peremptorio 71 l. & post edictum 73. l. si Prætor 25. ff. de iudic. l. de vnoquoque 47. in fin. ff. de re iudic. l. properandum, § sin autem reus, ff. de iudic. c. prout 4. de dolo, & contum.* faciunt *l. cùm quærebatur 13. ff. iudicatum solui. l. liber 31. §. litem. ff. de negot. gestis,* tradunt Petrus Greg. *lib.48. Syntag. c.* plenè Sforcia *de restit. in integrum 2.p. quæst.67. art.1.*

Secundò respondetur, decisionem Tridentini *d. cap.19. de Regularibus,* non comprehendere perpetuò inhabiles ad profitendum, sicut proponitur iste monachus per Bullas Sixti V. teste Sanchez *de matrim. d. lib.7. disp.47. n.30.* Sicque conditiones requisitæ à Concilio verificari debent in duabus inhabilitatibus, seu impedimentis temporalibus, de quibus agit, quales sunt metus, & defectus legitimæ ætatis, vel alia similis his duobus, vt post Nauarrum rectè docet Sanch. *d. disp.37. n.32.* sic intelligens verba concilij, ibi *ex quacunque causa, &c.*

Dico tertiò, quòd dispensatio Pontificis tantùm fuit necessaria ad irregularitates contractas ratione criminum, & infamiæ iuris soluendas, quæ præcesserunt sententiam Nuncij, non tamen existimo requiri aliam dispensationem ad faciendum distributiones suas, nam cùm per sententiam Nuncij declaratus sit iste non monachus, exinde tanquam clerico sæculari validè potuit conferri præbenda, ac per consequens ipsæ distributiones tanquam quid accessorium.

Dico quartò, quòd iste monachus post sententiam relegationis perpetuæ ad triremes latam à prælato statim expulsus à Religione mansit, ex eoque tempore accedere potuit ad forum Episcopi originarij, cui subiicitur, ex veriore sententia,

quam

quam probat Nauar. *comment.2.de Regul.à n.34.* Auct.*tom.1. de Regul.q.30 art.25* Miranda 1.*tom.q.52.a.4.* Sanch. *d.lib.6. ad præcepta, cap.9. n.28.* non ex vi voti emissi in Religione,sed tanquam clericus sæcularis,vt contra Nauarrum *vbi sup.* bene docent Molina *tom.1 de iust.disp.*140.*num* 35.Azor *tom.1 moral.lib.12.c.16.q.11.*Lessius *lib 2.de iust.c.41 n.114.*Sanch.*dict. lib.6. c.9. n.20.* verum est tamen quòd non licuit illi conferre beneficium 500.ducatorum sine dispensatione Papæ ob votum paupertatis, à quo per sententiam non fuit exemptus, vt suprà in principio resoluimus. Sed quia post sententiam sui prælati emanauit alia sententia Nuncij declarans nullitatem suæ professionis, ex vi huius posterioris redactus fuit ad clericatum sæcularem, & per consequens non fuit necessaria dispensatio Pontificis ad obtinendum beneficium.

Ex quibus omnibus relinquitur, quòd Capitulum Ecclesiæ Cathedralis, in qua iste monachus in professione canonicatus, difficile ius habet ad obtinendum per viam, qua prætendit contra huiusmodi præbendatum, nisi ipse negligens extitisset in obtinenda dispensatione super duabus irregularitatibus, quas contraxit. Et omnia suprà resoluta nituntur in validitate sententiæ Nuncij, quæ in dubio valida, & recta reputanda est, ex *l.res indicata,ff.de regul.iuris,*cum vulgaribus,nisi cõtineat aliquam nullitatem,de qua non fuit facta mentio à consulẽte.

Porterit item dictum capitulum alia via agere contra dictum monachum canonicum, procurando scilicet, & rogando prælatum Religionis,vt petat restitutionem omissionis, quam habuit de non agendo ad causam, quo casu, cùm ei competat restitutio,argumento *l.ait Prætor 7.§.vlt.l,minor,8.ff.de minoribus 6.*iunctis traditis latè à Caldas *l.si curatorem,v.sua facilitate,à num.*16.Sfortia *de restit.2.p.d.67.à n.2.*& virtute talis restitutionis poterit retractari sententia Nuncij, *c.cùm ex litteris 5 c.suscitata,de restit.in integ.c.1.eodem tit.in 6.*quo facto potest de nouo incipi causa litis super validitate professionis, & in contradictorio iudicio non tam facilè obtinebit, nam fortè Nuncius Apostolicus ex falsis probationibus sententiam protulit, quo casu sententia est ipso iure nulla, vt in sententia contra minores lata probat,*l.1.& 2.C.si tutor,vel curator falsum allegat,§.vlt.inst de excusat.tutorum,*& est expressa apud Lusitanos ordinario, *lib.3.tit.75.in principio*, Gama *decisione* 100. *n.42.* & in sententia contra Ecclesiam lata idem docent ex regula *c.1.de in integrum restitut* Alex *in l.Diuus,n.2.* Ias.*n.6.ff.de re iud.* Sfortia *de rest.2.p.c.77. n.36.* aut ad minus vtraque sentẽtia poterit retractari per viam restitutionis dicta

l.Diuus,

l. Diuus.ff.de re iudicata,l.2.C.si ex falsis instrumentis,l.penultima,C.de transactionibus,c.cũ venerabilis,de exceptionibus,lex 13.tit.22.partita 3.docent magis communiter Doctores cum Bart.*in dicta lege,Diuus.n.vltim.* Menoch. *de arbitrariis lib* 2. *casu* 15 *à principio,*Caldas *in d.l.si curatorem,verb.læsis,n.*165. Sfortia *d.quæst.78.art.5.& quæst.78.art.*1. Retractata autem, vel nulla declarata dicta sententia, licèt pendente lite tuendus sit præfatus monachus Canonicus in possessione præbendæ, ex traditis à Felino *ad capitulum,in nostra,32.n.44 de Rescriptis,* Selua *de beneficiis* 3.*p.q.*15.11.*nu.*128.Sanch. *lib.7.ad precepta Decalogi cap.29 n.*85. adhuc etiam si professio pro valida declaretur,ipso iure poterit priuari dictus Religiosus Canonicus sua præbenda, tanquam monachus, qui ex iure incapax qualiscunque beneficij sæcularis habetur.

Huic consultationi, & responso cum omnibus resolutis suprà annuerunt, & subscripserunt plures ex professoribus iuris vtriusque apud Salmanticenses, licèt res adhuc sub dubia lite sit inter præfatos Capitulum Cathedralis Ecclesiæ, & Monachum in illa Canonicum.

RESOLVTIO LVIII.

De Electione prælatorum Regularium.

1. ELectio est idoneæ personæ ad dignitatem, vel fraternam Societatem seruata forma Canonica facta vocatio. Estque triplex. Prima,per modum scrutinij Secunda, per modum compromissi. Tertia, per modum communis inspirationis. De qua triplici forma electionis mentio fit *in cap. quia propter,de electione,*Auctor *tom.2.q.52.art.2.*De quo D Thom. 1.2.*quæst.13.art.5.*Innocent.*in d.c.quia propter,de elect.* Petrus Gregor. *Syntagmatum iuris 2. par.cap.12.à n.29.* Hostiens. & Ioan. Andreas *in tit. de electione in 6.* Syluest. *verb. electio.1. num.1.*

2. Ad substantiam electionis per scrutinium faciendæ triũ scrutatorum numerus exigitur,ex *d.c.quia propter,*nisi Collegij exiguitas excuset,tunc enim quomodocunque fiat electio, tenebit:nec compelli debent electores in hoc casu procedere per viam compromissi. Si verò vnus tantùm de collegio inueniatur,satis est, quòd suum exprimat consensum, etiam sine testibus protinus eligendo,*ibid.art.2.* De quo Hostien.*in summa titul de electione.§.qualiter,* Abb.*d.c.quia propter*, vbi Panormit & Ioann. Andreas.Vide Azor.*tom.2 inst. moral. lib.1.capit.*

4.*quæst.*

4.quæst. 11.Nauar.*lib.1.consl.6.de electione num.*4.Syluest.*verb. elect.2.q.*4.& post eos P.Miranda *tom.2. Manual.quæst.*23.*art.* 16. & præcipuè *art* 29. vbi luculenter agit de his quæ sunt de essentia electionis per scrutinium.

3. Duplex iusiurandum præbendum est scrutatoribus antequam ad scrutinium accedant:alterum, quo bonam synceramque fidem,ac secretum;alterum, quo probabilitatem, & integritatem in eligendo polliceantur. Apud Regulares loco iuramenti imponitur obedientiæ præceptum. Vota deinde secretò per ordinem exquiruntur, & apud nos Minores fit per schedulas secretas,iuxta formam Concilij Triden.*sess.*25.*cap.6.de Regul.* In negotiis verò grauissimis testes adhiberi permittitur ad remouendam omnem suspicionem, & in electione facienda per schedulas secretas obsignatas non est necesse, vt scrutatores se inuicem scrutentur,antequam ad rem accedant,potéstque scrutinium vno,vel pluribus diebus continuatis absolui,si opus sit,& deficiente aliquo ex scrutatoribus potest alter loco illius subrogari,*ibid.art.*3. De quo Biaxius *de elector. cap* 24.25 *&* 26.*part.*3.Cucus *lib.4.maiorum institut.tit.de elect.n.*204. *vsque* 213. Vide Panormit.*in dict.cap.quia propter*,& P.Miranda *d.art.*29. *Trid. sess. 25.cap.6. de regul.*

4. In electione suffragia danda sunt pura,& certa,non incerta,aut ambigua,vel sub conditione,nec sub disiunctiua,*c.2. de elect.in 6.* licèt autem in Cathedralibus, Collegiatísque Ecclesiis, vel Regularibus Canonicorum Regularium ius suffragandi tantùm competat illis,qui intra subdiaconatus Ordinem sunt admissi, ex *Clem.vt ij qui,de ætate & qualit.* Et ex Decreto Concilij Tridentini, hoc tamen non extenditur ad Fratres Mendicantes,& alios Regulares extra Canonicos Regulares, nec requirit ætatem viginti duorum annorum. Vnde ordinati ante dictum tempus non ob id priuantur voce, nisi sint suspensi ob susceptionem subdiaconatus ante legitimam ætatem sine dispensatione. Cui consonat statutum Minorum, vt in electione Guardianorum non habeant votum, nisi sacerdotes,vel sacris insigniti,super quo prælati possunt dispensare iusta existente causa, cùm hæc constitutio non sit extracta ex dicto Decreto Tridentino,sed tantùm sit illi conformis,dummodò dispensandus non sit ex laicis Conuersis, iuxta *cap.ex eo, de elect.in 6.* licèt in aliis,vt in receptione nouitiorum illi sicut & sacris non initiati vocem habeant,*ibidem art.*4 *&* 5.De quo Azor *inst.Moral.2.part.lib.6.cap.*14 *quæst* 6.*Item nullus*, *& quæst* 8. Idem docet P.Miranda *dict. quæst* 3.& 23 *art.*17. *& art.*8.post Syluest.*verb.electio* 2.*q.*3.& iterum,*electio* 1.*q.*3. Panorm. *Trid. sess. 22.c.4. de reform.*

norm.*c.de postulat.prelator.* Idem & Portel *verbo,elect.num.*1. *&* 16.

Adhuc tamen apud quasdam Prouincias Italiæ consuetudo præscripta contra ius commune obtinuit, vt fratres Conuersi seu laici nostri Ordinis habeant vocem etiam passiuam in electionibus, siquidem Guardiani, & Discreti ad capitula creantur, Regulæ nostræ speciali priuilegio muniti *ibid. in fine*, De quo Bonifacius de Vitalin *in Clemen.vt hi qui,de ætat.& qualit.* Idem docet Portel *d.num.*16.dicens sic declaratum fuisse à Cardinalibus, super Tridentino Anno Domini 1573.

5. Absenti legitimè impedito licet per procuratorem suffragium suum dare, iuxta *d.cap.quia propter,§.illud autem*, caussam iusti impedimenti, saltem cum iureiurando declarando. Nec hoc est contra Tridentinum Decretum, ita declarante sacra Congregatione Cardinalium, quo tantum tollitur abusus antiquus, quo solebant Præsidentes in Capitulo vota absentium propria auctoritate supplere, substituendo Petrum, v. g. loco talis Prouincialis absentis ad effectum electionis faciendæ in magnum Religionis detrimentum, *ibid.art.6.* Ad quod vide Syluestrum, *verbo electio.*1.*q.*3.& Panorm cum glossa *in d.§.illud autem,verb.venire,*& tradit P.Miranda *d.q.*23.*art.*7.& faciunt tradita ab Azor *tom.*2.*inst.moral.lib.*6.*cap.*14.*q.*7.*§.quares*.Portel.*suprà num.*3.

Trid. sess. 25.cap 6. de regul.

6. Dum adhuc res integra est, potest quis suffragium semel datum pro vno reuocare, aliumque eligere ex text.à contrario sensu *in c.publicato,de elect.* dummodò scrutatores nondum electoribus sese permiscuerint: secus postquam suffragia iam sunt permixta. Et generaliter quandocunque ex aliquo vitio electio nulla redditur, etiam iam peracta scriptura, eam de nouo repetere licet, aliumque eligere. *ibid.art.*7.De quo Abb. *in cap. vnico,verbo,òccultis,vt Ecclesiastica beneficia.* Cucus *lib.*4.*maior.instit.tit.de electione n.*246. Vide Syluest.*verb.electio* 2.*q.*7. & P. Mirand. *sup.art.*24.qui idem docent.

7. Modus dandi suffragia per vota secreta certior, & tutior quidem est. Vnde Concilium Tridentinum in omni electione prælatorum vtriusq; sexus ita obseruari præcipit, taliter quod singulorum eligentium nomina nunquam publicentur. Apud nos Minores ex constitutione Sixti V. electiones superiorum, aut officialium, vt sunt Discreti ad Capitulum, semper debent fieri per schedulas clausas, seu obsignatas, & peracto scrutinio schedulæ, & omnia huiusmodi scripta coram vocalibus comburuntur ad maiorem eligentium libertatem, aliàs irritatur totum. Quod in electionibus Monialium non habet locum

Trident. sess. 25. c.6. de regul.
In Bullar. Bulla 7. Sixti V. & orac. 4. Pij V.

locum quoad ſchedulas obſignatas, ſed tantùm manent in diſpoſitione Tridentini Decreti diſponentis, vt ſuperior quicunque ſit, non ingrediatur clauſtra monaſterij, ſed ante, cancellorum feneſtellam vota ſingulorum audiat, vel recipiat, dummodò per vota ſecreta fiat, ita vt ſingulorum eligentium nomina nunquam publicentur. *ibidem articulo* 8. Idem docent P. Miranda *ſuprà artic.* 16. *&* 29. §. *quinto.* Portel *ſup. n.* 14. *Trid. ſeſſ. 25. de reg. cap. 7.*

Sed huic reſolutioni opponi videtur tradita ab Auctore in *additio. Summa, tom.* 3. *cap.* 3. *nu.* 12. *in fine*, vbi reſoluit, electionem Abbatiſſarum S. Claræ irritam eſſe, ſi non fiat per ſchedulas ſecretas, vt præcipit Sixtus V. quod ex diametro repugnate videtur reſolutis ab ipſo *d. art.* 8. vbi expreſsè affirmat, dictã Conſtitutionem Sixti V. non habere locum in electionibus Monialium quoad dictas ſchedulas obſignatas, ſed illas remanere in diſpoſitione Concilij Tridentini *in d. cap.* 7. *de Regularibus.* Mihi videtur (liceat meã proferre ſententiam) ſtandum eſſe ſententiæ Auctoris *dict. art.* 8 nam dicta Bulla Sixti V. non loquitur, niſi de electionibus Fratrum Minorum, & non Monialium, vt benè etiam notat Portel *in Addit. ad ſua dubia, verb. Abbatiſſa, n.* 4. §. *ego tamen.* Vel dato, quòd dicta Bulla habeat etiam locum in electionibus Monialium, ibi tantùm præcipitur, vt Abbatiſſæ ſint triennales, & quòd electiones fiant per vota ſecreta, ſeu ſchedulas obſignatas quãtum ad electiones ſuperiorum, & officialium per ipſos faciendas, quod euidenter videtur per verba ibi poſita ſe referre ad electiones Fratrum, non verò Monialium, quarum Abbatiſſas decernat ad ſummũ triennales eligi, nullum verbum faciens, quãtum attinet ad ipſarum electionem de votis ſecretis, ſeu ſchedulis obſignatis, id enim pro Fratribus tantùm innuit (vt videtur) obſeruari, vt attentè legenti dictam Bullam patebit. Ad quod vide P. Miranda *de monialibus, quæſt.* 7. *art.* 3. **Exponitur, & illuſtratur doctrina Auctoris.**

8. Valet electio per ſcrutinium facta, etiam ſi ſcriba ſchedulam ſuffragantis clam manifeſtauerit ſine fraude, & malitia, non obſtante præfato Decreto Tridentino de non publicando nomina eligentium, niſi manifeſtatio ſuffragij præſumatur fuiſſe cauſa talis electionis factæ, aliàs minimè, *ibid. art* 9. De quo Nauar. *lib.* 1. *tit. de elect. conſ.* 9. Idem docet P. Miranda *vbi ſuprà art.* 19.

9 Electio libera omninò debet eſſe, adeò quòd facta per metum ipſo iure irrita eſt, per textum reputatum ſingularem *in cap. vbi periculum.* §. *cæterum, de elect. in* 6. & per Bullam Pij V. Præſidens electioni Miniſtri Prouincialis apud nos Minores, ſi libertatem eligentium quouis modo impediſſe conuictus fuerit,

fuerit, ab officio priuatur, quæ pœna priuationis non extendi-tur ad electiones aliorum prælatorum à Prouinciali, electi tamen nulla erit, *ibid. art.* 10 De quo Nauar. *cap.* 17. *num.* 29. & *cap.* 22. *num.* 51. & *lib.* 1. *conf.* 5. *titul. de electione.* Idem docet P. Miranda *vbi sup. art.* 21. vbi dictam Bullam Pij V. extendit ad electionem aliorum prælatorum à Prouinciali.

10 Electio non potest coarctari ad certum nnmerum personarum, v.g. ad tres, vel quatuor vocales sine auctoritate Apostolica, secus tanquam non Canonica reputanda est nulla, & irrita, ex statuto Ordinis Tolet. *cap.* 7. §. *de electionibus, in fine.* & Præsidens incurrit pœnam priuationis positam à Pio V. cùm id expresse sit contra libertatem eligentium, & sacros Canones, *cap. cùm terra, de elect.* Vnde si electores alium dignum eligant extra nominatos à Præsidente, electio vtique tenebit. Benè tamen potest restringi, & coarctari electio ad certum genus personarum, vt ad solos Guardianos, vel ad certam nationem, vt ad Cismontanos, dummodò semper dignus eligatur, *ibid. art.* 11. De quo Syluest. *verb. electio* 1. *num.* 26. Couar. *de Sponsalibus* 2. *p. c.* 3. §. 6. *num.* 8 & 9. Idem docent P. Miranda *vbi suprà, art.* 22. Portel *suprà n.* 4. ad quod videantur Panorm. *in d. cap. cum terra, num.* 4. & *in cap licet, eodem tit. de election. num.* 12. & DD. *in cap. quod sicut, eodem titulo.*

Ordin. Tolet. c. 7. §. *de elect.*

11. Præsidens, etiam auctoritate Apostolica munitus, neminem potest priuare voce actiua, aut passiua, nisi seruato substantiali ordine iuris, scilicèt, quòd prius citetur reus, & detur illi copia processus cōtra ipsum fulminati ad se defendendum, quia defensio est de iure naturali, quam nulla clausula, etiam cōmissionis Appostolicæ tollit, iuxta glossam celebrem *in Clement. sæpè de verbor. signific.* Nec valent censuræ super hoc latæ, tanquam iniustæ, illisque in vtroque foro obedire nō tenentur Religiosi cessante scandalo, & constando de ipsarum manifesta iniustitia. Vnde electio facta exclusis iniustè quibusdam dictorum vocalium irritanda est à superiore, interim tamen eius virtute illius debet vt verus prælatus obediri, ex traditis à nullitas non declaratur, electus DD. *in d. cap. quod sicut.* & *cap. bona memoria* 36. *de elect.* Eo tamen non obstante, potest maior pars Capituli ad nouã electionem procedere, iuxta *dict. c. quod sicut.* Auctor *ibi. art.* 12. De quo vide Menoch. *de arbitrar. lib.* 1. *quæst.* 17. *num.* 9. Beroi. *in quæst. famil.* 23. *num.* 6. Rebuf. *ad leges Gallicas, tit. de sentent. excom. art.* 9. *glos.* 2. *n.* 31.

12. Consuetudo à septem, vel octo annis inducta, vt ætate maiores, & prudentiores habeant tantùm vocem in electionibus prælatorum, non est bona, vtputà quæ sit contra sacros Canones,

nones, *cap. ex eo*, §. *Eclesiis, de elect. in 6.* & contra consuetudinem antiquarum Religionum, in quibus omnes Religiosi simul ac professi sunt, videntur admitti ad habendum votum in Capitulo, ídque conuenientius, & securius iudicatur à quibusdam, nisi aliàs consuetudo sit rationabilis, & præscripta spatio quadraginta annorum, iuxta *cap. final. de consuetud.* Auctor *ibid. art.* 13. De quo Nauar. *lib. 1. cons. 2. tit. de consuetudine.* Idem docet P. Miranda *suprà art.* 23.

13 Qui misit in vrnam schedulam albam, non est computandus, nec numerandus inter vota electorum, quia suæ voci videtur renunciasse, sicut etiam qui exeunt ex loco electionis non computantur in numero suffragantium, iuxta *cap. cùm nobis* 19. *de elect.* Auctor *ibid. art.* 14. De quo vide glossam *in Clement. quod circa, eodem titul.* Bonifac. *in d. cap. cùm nobis.* Idem docet P. Miranda *sup. art.* 20.

14. Postquam collata fuerint interesse, eligentium vota, & constiterit in quem fuerit consensum, vnus nomine omnium protinus, antequam alij negotio se immisceant, eliget electum, electionem clara voce pronuncians, iuxta *cap. sicut, de elect. lib. 6. & cap. cum ab vno, de senten. & re iudicata.* A publicatione verò scrutinij, vt publicatio impediatur, non potest appellari, nec possunt variare suffragantes publicato scrutinio, compellique possunt ad eligendum eum, qui secundùm suffragia publicata debet eligi, ex *cap. publicato, de elect.* Vnde valet electio facta post moram interpositam per malitiam, vel dolum eligentium, vel aliam causam sine fraude electi, non obstante *cap. cùm post petitam*, vbi id tenet Panormitan. *de electione, & in d. cap. publicato.* Auctor. *ibid. art.* 15. De quo Nauar. *lib. 1. cons.* 11. Cucus *lib. 4. maior. instit. titul. de electione, numero.* 271. Idem docet P. Miranda *dicta quæst.* 23. *artic.* 25. *&* 29. §. *tertio decimo.*

15. Electio facienda per vota secreta, & in qua est seruanda forma *capituli, quia propter, de electione*, non potest fieri de nocte, nisi aliqua vrgens necessitas adsit, quo casu non nisi cum tribus luminaribus fiat. Vnde electio per compromissi viam facienda, & omnis alia, in qua non est seruanda forma dicti *cap. quia propter*, nullo iure prohibetur fieri de nocte, *ibid. art.* 16. De quo Ripa *lib 2. Respons. cap.* 13. *num.* 4 Cuius *vbi suprà num.* 25. & DD. *in d. c. quia propter de electione.* Idem post Panormitan. *in cap. 1. vt Ecclesiast. benefi.* & Felin. *in cap. consuluit. de offic. delegat.* tenet Nauar. *lib. 1. cons.* 8. *num. 2. de electio* & sequuntur P. Miranda *vbi sup. art.* 12. Portel *verb. electio, n.* 5.

16. Ante electionem præcedat Missæ celebratio de Spiritu

Sancto cum eiusdem inuocatione, cui omnes vocales intersint, qua peracta ad locum designatum actui accedant, & Præses Capituli ante omnia, vt omnis causa, seu vitium nullitatis tollatur, absoluat omnes ab excommunicatione, supplens omnes quoscunque defectus iuris, & facti qualitercunque in electione interuenientes, ex concessione Sixti IIII. pro Ordine S. Hieronymi, vt habetur in eius Compendio *tom.2. quæst. 52. articul.* 1. De quo Biaxius *de elect. 3. part. capit.* 13. Cucus *vbi suprà, num* 190.

Comp. D. Hier. tit. de elect. Priorum, §.4.

17. Minister Generalis apud Minores eligitur alternatim ex vtraque familia Cismontana, & Vltramontana à solis Prouincialialibus, & Custodibus in Capitulo Pétecostes, cuius officium non protenditur vltra sexennium, eóque transacto statim expirat iuxta Bullam vnionis, & alias constitutiones Apostolicas, nisi aliqua iusta causa superueniat ad prolongandum, qua existente Sedes Apostolica consulenda est, cuius determinationi standum erit, *ibid. artic.2.* De quo Collector Mend. *titul. officia Ordinis*, §.2. Capuccinus *tract. 2. fol. 248. & tract. 3. fol. 229.*

18. Qui fuerit in Generalem ritè, & Canonicè electus, & pronunciatus, eo ipso confirmatus censetur à Sede Apostolica, nec eget alia confimatione, vt claré colligitur ex priuilegio Clementis IV. quod magnum est, & supra ius commune, *in cap. auaritiæ de elect. in 6.* Idem concessit Eugenius IV. Ordini Cisterciј, & Paulus III. Societati Iesu, & Eremitis Sancti Augustini *ibid. art.3.* De quo Collector Mend *tit. Generalis Ordinis, & Compen. verb. elect* §.3. Vide P. Miranda *dict. quæstion. 23. articul. 32. conclusion. 3.* qui idem docet, vbi *concl. 1.* tradit electionem Papæ eo ipso confirmari per *cap. in nomine dist. 23.* item quando electus est valde remotus, scilicet vltra Italiam, ante confirmationem administrare potest in temporalibus, & spiritualibus, non tamen potest alienationem aliquam facere, per *capit nihil. de elect.* & citat Syluest. *verb. confirmatio humana electionis q. 1.*

In Bullar. Bulla 14. Sixti 4. num. 1.

19. Mortuo Generali iam non est necessarium recurrere ad Pontificem, sicut olim decreuerat Nicolaus III. sed conuocatis Patribus ad electionem Vicariј Ordinis statim deueniri potest, vt statuta Toletana determinant, *ibid. artic.4* Vide P. Miranda *vbi suprà artic.* 16. vbi docet electionem non debere fieri ante sepulturam defuncti prælati, sed non irritari, si de facto fiat, per *cap. bonæ memoriæ, el. 2. de electione*, vbi glossa *verb. nondum tradito sepulturæ*, & Syluest. *verb. electio. 2. quæst. 6.* circa quod ad maiorem abundantiam habemus speciale priuilegium Clementis,

mentis IV. apud Compend. *verb. electio.* §. 4.

De electione Commissarij Generalis in Ordine Minorum vide *tom* 1.*quæst.*51.*art.*1.& nos resoluimus suprà de Commissariis Ordinis Minorum, *resolut.*29.*n.*1.

20. Electio Prouincialium apud Minores pertinet ad Capitulum Prouinciale, ex declaratione Clementis V. & eorum confirmatio ad Ministrum Generalem, *Clement. eximi*, §. *demum, de verbor. significat.* qui etiam de consilio Discretorum Prouinciæ potest electionem indigni irritare, non tamen digni, prætermisso digniore, quidquid sit de peccato eligentium, vt colligitur ex duobus Decretis Tridentini, ipsaque electio statim deuoluitur ad ipsum superiorem, vel Præsidentem Capituli. Ipsi verò electores scienter eligendo indignum priuantur potestate eligendi, & electio ipsa est nulla, ex *cap. cùm in cunctis*, §. *clerici sanè, de election.* & Glossa *in cap. Cumana*, *& cap. quia propter, eodem titulo, cap. perpetuò, eodem titulo in 6. cap cum Vuintonensis, & cap. per inquisitionem*, & ex textu singulari *in cap. congregato, extra eodem titulo.* Vnde aduertant electores indigum scienter eligentes se esse participes, & communicantes omnium peccatorum ab ipso indigno in prælatum electo in suo officio commissorum, vt Tridentina Synodus eos admonendo ait. Quòd si per vnum diem naturalem vocales in varia placita diuisi eligere prætermittant, Præses Capituli poterit iuxta iuris dispositionem *in dict. Clementina exiui*, §. *demum*, quem voluerit secundùm Deum liberè eligere in Ministrum. Quod etiam in electione Guardianorum per Religiosos Couentus celebranda, & Abbatissarum locum habere colligitur ex statutis Toletanis, *titulo de electione cap.* 7. *ibidem art.*6. De quo Couar. *in regula, peccatum*, 2.*p.*§.7.*num* 4.*&* 13. D. Thom. 2.2. *quæst.* 63. *artic.*2. *ad tertium*, Soto *lib* 3. *de iustitia quæstion.*6.*art.*2. *conclus.*9. Barbosa *in remiss. ad dictam sessionem* 24 *cap.*18.*de reformat.* vbi refert casus, in quibus prætermisso digniore potest eligi, & aliter eligentes dignum peccare mortaliter asserit, ex sententia eorum, quos inibi citat *num* 26. *&* 27. Idem ferè docet P. Miranda *vbi suprà art.*13 *&* 30.*concl.*3 & iterum *art.*27. vbi attento iure comuni *in cap. final. de electione in* 6. resoluit debere fieri ante confirmationem electi aliquam consultationem, seu examinationem super eius dignitate, vel indignitate, & forma seruata in scrutinio; nec noster Auctor hic tenet oppositum, quòd praxis approbat, additque dictum c. fin. loqui de electione in discordia celebrata, vt patet ex contextu ibi in principio. Et ad Clemen. *Exiui*, respondet, verba

Trid. sess. 7. *c.* 3. *de reform. & sess.*24. *c.*18. *de reform.*

Trid. sess. 24. *c.* 1. *de reform.*

Defenditur Auctoris sententia.

illa in ea posita, *dummodo tamen ex officio, prout spectat ad ipsum diligenti examinatione præmissa, &c.* non inducere conditioné, sed causam, ex modificatione dictionis, *prout*, qua denotatur, quodquia ad Generalem, seu Præsidem capituli ex officio spectat diligenter examinare, an sit talis electio confirmanda, nec ne? Id vtique videat. Quod si viderit electum esse dignum, non est cur dicta electio ex prætermissione examinis irritetur, præcipuè in causis Regularium, vbi de bono, & æquo, postpositis iuris apicibus proceditur. Atque ideò huic parti videtur innuere Portel *verbo electio n.7.* vbi docet, quòd Præses quando non cognoscit electum, ad inquisitionem in generali de moribus, & vita illius ante confirmationem potest accedere, ne confirmet fortè indignum, & citat dictum *cap. final. de electio. in 6.* quo innuit, posse à tali inquisitione abstinere, si cognoscat esse dignum. Vide P. Miranda *vbi suprà art, 33. concl. 3.* & Portel *dict verb. electio n.8.* vbi agunt de electoribus vna die naturali per discordiam non eligentibus, quo casu resoluunt, posse superiorem, qui præsidet electioni, eligere quem voluerit, & agendo de electione digni, omisso digniore, concludunt *dicto art. 13. & dicto verb. electio n. 21.* sufficere, quòd eligendus sit melior secundùm quid, hoc est, melior ad hoc officium, vt si minus Sanctus habeat maiorem industriam, & sufficientiam, vel quid simile ad bocum commune magis conducens, ad quod citant D. Thom. *in quodlibetis quæst. 6. & 8.* & Comitolum *lib. 1. respons. moral. quæst. 77.*

21. Potest eligi in Prouincialem quilibet Frater idoneus de Prouincia, licet non sit de corpore capituli, vt vsu receptum est apud nos Minores, non tamen de aliena Prouincia, nisi ex magna, & vrgente necessitate, & de consensu vnanimi totius Diffinitorij, vt ordinatum fuit in quodam Capitulo generali Romæ celebrato anno Domini millesimo sexcentesimo. *ibid. art. 7.* de quo Abbas *in cap. cum. Vnintonensis. col. 2. extra de electione,* Biaxius *2. p. de elect. c. 13. & 18* Idem docet Portel *verb. Prouincialis n. 4. & in addit num. 6.* vbi refert quandam Bullam Clementis VIII. super hoc, quoad Fratres Indiarum, de qua infra *resolut. 20 n. 10.*

22. Clericus sæcularis, vel Frater alteris Ordinis licèt possit effici à Papa Commendatarius alicuius monasterij, seu Abbatiæ Regularis, qui quidem erit caput, & verus prælatus Monachorum, id tamen non decet fieri, qua propter Tridentina Synodus decreuit, vt eligendi in prælatos, eiusdem Ordinis necessario sint professi, quòd si intra sex menses solemniter talem Religionem non profiteantur, tenentur Abbatiæ cedere,

Trid. sess. 25. c. 21 de regul.

cedere, aliàs commendæ ipso iure vacare censentur, nec possunt extranei alterius Religionis assumi, ex *cap. officij, de electione, & Clemen.* 1. *eodem titulo.* nisi auctoritate Apostolica ex aliqua magna causa id fiat, iuxta *cap. ne pro defectu, de electione,* sine qua non solet concedi: vel etiam consuetudine introductum sit, vt eligendus ex certo alio gremio assumatur, *cap. cùm dilectus, de consuetud.* vbi Glossa & DD. *ibid. art.* 9. de quo Cucus *lib.* 4. *Maiorum instit. titulo* 2. *de electione n.* 28. *&* 149. Vide Sanchez *ad præcepta lib.* 5. *cap.* 4. *n.* 15 *& lib.* 7. *cap.* 4. *n* 25. *& cap.* 29. *n.* 29. *&* 30. qui idem ferè docet, & nos diximus suprà *resolut.* 15. *n.* 4. *& n.* 49. *&* 50.

23. Legatus Papæ potest dispensare, vt eligatur in Prouincialem alumnus alterius Religionis, nisi laxioris regulæ sit, ne suo laxiori viuendi modo obseruantiam Regularem relaxet, quam debet reformare, & conseruare, ex glossa *in cap. cùm singula, §. prohibemus, de præbendis in* 6. vbi Dominicus *ibid. art.* 10. de quo Abb. & Innocentius *in cap. officij, de electione,* Gambar. *de auctoritate legati à latere lib.* 8. *à num.* 7. Vide in simili tradita à Sanchez *dict. cap.* 29. *num.* 76. vbi etiam *n.* 44. *vsque ad* 50. luculenter satis explicat *cap quorundam, de elect. in* 6. agens de electione Mendicantis ad prælaturas alterius Ordinis, & P. Miranda *tom.* 2. *quæst.* 3 *art.* 4. *& dist. quæst.* 23 *artic.* 14.

24 Nulla omninò est electio illius, cui scrutatores fraudulenter cum Præsidente Capituli tribuerunt consensum maioris partis suffragiorum, quem alter habuit per dictum *cap. quia propter.* Talésque tanquam falsarij seuerissimè puniendi sunt ad arbitrium iudicij, *ibid. art.* 11. de quo Nauarr. *lib.* 1. *cons.* 7. *tit. de electione.* Ad quod vide P. Miranda vbi suprà *art.* 27. *cons.* 1. *& art.* 30.

25. Qui olim fuit Prouincialis, potest iterum eligi post cōpletum tempus suorum Capitulorum, seu electionum, licèt quidam perpauci dies desint ad complementum sexennij, quod requirit Constitutio Gregorij XIII. Nam regulariter licèt lex generalis etiam minimum includere videatur *cap si proponente, de rescrip.* fallit, quando ratio quæ militat in magno, non militat in minimo, *cap. & si quæstiones, de simonia,* & notat Panorm. *ibid. art.* 12. Ad quod Bald. *in authent. præterea C. vnde vi,* Bart. *l. prædium C. de ædilit. edict.*

26. Mortuo, aut deposito Prouinciali, statim debet fieri electio Vicarij idonei, etiam ante completam sepulturam defuncti, præsertim quando aliqua vrgens causa id postulat, non obstante prohibitione iuris, *in c. bona memoria el.* 2. *de electione,*

quæ non ligat Mendicantes, ex priuilegio Clementis VI. *ibid. artic.*13.*&* 14. Idem docet P. Miranda *suprà art.* 10.

27. Stante statuto ne Vicarius Conuentus eligatur in Discretum ad Capitulum Prouinciale, Commissarius, seu Visitator, etiam cum plenitudine potestatis iniustè cum eo dispensat absque rationabili causa, cùm sit statutum in bonum publicum Religionis emanans, electio tamen non est irrita iudicanda, potest tamen à Præsidente capituli irritari. *ibid. art.* 15. Ad quod faciunt tradita à Soto *lib.* 2. *de iustitia quæst.* 7. *art.* 3.

28. Non potest eligi in Abbatem, seu prælatum, cui animarum cura subest, nisi qui saltem vigesimum quintum ætatis annum attigerit, *cap. cùm in cunctis,* §. *inferiora, de electione,* & in clericali ordine versatus, seu Sacerdos sit, ex Tridentina Synodo, hæc enim ætas requiritur ad sacerdotium, ex eodem Concilio, cui potestas remittendi peccata commendatur, & ad quam ordinatur potestas iurisdictionis spiritualis. Licèt autem apud nos Minores laici conuersi nullo sacro ordine insigniti possint esse prælati cum cura animarum, ex permissione Regulæ B. P. N. Francisci à Sede Apostolica approbatæ, hoc tamen iam per contrarium vsum aboleuit in tota ferè Religione. *tom.* 1. *quæst.* 14. *art* 2. De quo Soto *in* 4. *dist.* 10. *quæst* 1. *art.* 4. Idem docet P. Miranda *dict. q.* 3. *art.* 1. *&* 2.

Trid. sess. 25. *c.* 24. *de reform. & sess.* 23. *cap.* 12. *de reform.*

29. Attento iure communi electio prælatorum localium, seu Conuentualium pertinet ad Conuentum, *cap. cùm dilectus, de consuetudine, c.* 1. *de elect. cap. nobis, de iure patronat.* sed apud nos Minores spectat ad Diffinitorium in Capitulo congregatum per modum compromissi, vt statuta Ordinis decernunt, quod conuenientissimum iudicant quidam: extra capitulum verò talis electio Guardianorum attinet ad Diffinitores, vel ad Conuentum, *tom.* 2. *q.* 53. *art.* De quo Nauar. *in c. nullum, n.* 2. *&* 3. *in fine.* Vide apud Bullarium Bulla 14. Sixti IV. *num.* 3.

Bullar. Bul. 14. *Sixt.* 4. *num.* 3.

30. Eligendi in Priores, & Guardianos semper debent esse saltem idonei, & digni, & ex his digniores, vt de Prouincialium electione *n.* 20. iam superiùs diximus, qui eo ipso, quo pronunciantur ritè electi, statim censentur confirmati, vt colligitur ex argumento priuilegij Clementis IV. & in Ordine S. Hieronymi etiam ante confirmationem exercere possunt curam, & administrationem monasterij in spiritualibus, & temporalibus, dummodò intra tempus legitimum confirmatio fiat, ex concessione Benedicti XIII. apud Compendium Diui Hieronymi, *titul. Prior electus* §. 1. Apud alias Religiones consulat vnaquæque sua statuta. *ibid. art.* 2. *&* 6. Idem docet P. Miranda vbi *suprà artic.* 13. *&* 32.

Explicatur & propugnatur sententia Auctoris.

31. Scio,

31. Scio, quòd Portel *in addit ad sua dubia regularia, verb. Guardianus, num.* 5. notat nostrum Auctorem *dicto art.* 6. probare Guardianum, eo ipso quo electus est, posse suum exercere officium liberè ante confirmationem, idque solùm probat (scilicet noster Auctor) inquit præfatus Portel, ex priuilegio concesso Patribus D. Hieronymi per Benedictum XIII. Sed, salua pace tanti viri, non attentè perpensus est verba Auctoris *ibidem*, nam expresè asserit in principio dicti articuli sexti, ideò Guardianos statim post electionem remanere confirmatos, quia statim habent liberam potestatem in spiritualibus, & temporalibus in Conuentibus, ad quos sunt destinati, ex Clemente IV. alioquin, addit, si non essent confirmati, talem potestatem exercere non possent & statim adducit concessionem Benedicti XIII. pro ordine S. Hieronymi, quam asserit communicari cæteris ipsius ordinis monasteriis, nam fuit facta pro monasterio beatæ Mariæ de la Cisla, & nullum verbum facit de communicatione pro nostra, vel aliis Religionibus, fortè, quia id pro electione Prælatorum ipsius ordinis D. Hieronymi, & non pro aliis expediens esse vidit, vt bene perpendit ipse Portel *ibidem*: ac proinde non ex dicta concessione Benedicti probat Auctor Guardianos statim post electionem confirmatos existere, & habere liberam potestatem administrandi suum officium, sed ex priuilegio Clementis IV. qui id nobis Minoribus directè, & specialiter concessit. Ita debet intelligi, & explicari doctrina, & sententia nostri Auctoris *d art.* 6.

Exponitur mens Auctor.

32. Quando crimina, & defectus eligendi in prælatum sunt grauia, & in publicum Religionis detrimentum vergere probabiliter speratur, possunt, ac tenentur diffinitores illa detegere, & propalare in diffinitorio, etiam si sint occulta, si alia via non potest damnum instans vitari, & fiat publici, seu communis boni studio, & zelo sancto, & non praua aliqua intentione, affectione, aut simultate Ne autem ob variarum circunstantiarum occurrentiam detur errori locus, omnia prudenter, & maturè circunspiciantur, ita vt charitate duce, & publicæ vtilitati, & proximi famæ, & honori, quoad fieri possit, consulatur. *ibid. art.* 3. De quo Nauar. *in summa cap.* 13. *n.* 30. & 56. & *cap.* 24. *n.* 14. Cardinal. Paleot. *de sacri consistorij consultat* 4. *p. quæst.* 2. Idem post Sotum *de secreto memb.* 2, *quæst.* 6. *concl.* 3. & Syluest. *verb. inquisitio* 1. *quæst.* 8. *num* 14. docet P. Miranda *tom.* 2. *quæst.* 17. *art.* 8. *concl.* 2.

33. Non sunt iudicandi rei culpæ mortalis, nec pœnæ suspensionis, de qua *in cap. cùm in cunctis, §. final. de electione,*

eligentes scienter indignum, quem talem esse sciunt ex sola sacramentali confessione, quinimò semper consulendum est, vt huiusmodi scientia, seu notitia minimè vtatur in electionibus ad regimen temporale Religionis: non enim sacramentum pœnitentiæ à Christo Domino institutum fuit, vt per ipsum regimen temporale instituatur, sed vt animabus per ipsius virtutem medeatur, ne aliàs detur ansa ad perpetrandum plura, & grauia sacrilegia. *ibid. art.* 4. Quidquid Nauar. *in cap. Sacerdos, de pœniten. dist.* 6. *num.* 147. & 148. Henriquez *tom.* 1. *lib.* 3. *de pœnitentia cap.* 23. *num.* 6. quos refert, & sequitur Portel *verb. elect. num.* 9. oppositum dicat.

34. Repulsus ab electione ob inhabilitatem ægritudinis, si tractu temporis iterum eligatur, præsumitur adhùc eodem morbo laborare, nisi conualescentia probetur, hoc tamen non procedit, nisi in morbo naturaliter durabili. *ibid. art.* 5. De quo Cardinal. *in c cum inter el* 3. *de electione.* Alciat. *regula* 2. *præsump.* 19. Idem docet P. Mirand. *d. art.* 8. *concl.* 4. vbi idem asserit de eo, qui fuit repulsus ab aliqua electione ob aliquod habituale crimen, quo laborabat, idque probat ex Glossa *in dict. c. cum inter el tercero, verbo recusatus.*

35. Regula Cancellariæ à Iulio III. edita in qua generaliter reseruatur prouisio omnium Ecclesiarum Patriarchalium, Prouincialium, Archiepiscopalium, & omnium monasteriorum virorum ducentos Florinos aureos communi æstimatione excedentium, volens quòd huiusmodi excessus in litteris exprimatur, tantùm comprehendit monasteria solita commendari, seu consistorialia, vel monasteria destituta, iuxta glossam, allegantem ad hoc plura iura *in c. olim, el* 1. *de restit. spoliat.* vel translata ad sæculares, iuxta *c. inter quatuor, de Religios. domib.* secundum veriorem sententiam, & communem stylum. Vnde alia ab his bene possunt per electionem prouideri, attentis magnis Regularium priuilegiis, vt possint procedere ad electionem, non obstantibus quibuscunque reseruationibus, ac regulis Cancellariæ apostolicis, &c. Quia reseruatio generalis non tollit specialia priuilegia, vt probat Geminianus *consil.* 30 §. *quoad primum dubium. ibid. art.* 8. Ad quod Stephan. *tract. vt signatura*, § *est rarus casus folio* 165 *in* 1. *edit.* & Mandosius *de regulis Cancellariæ, reg.* 2. *reseruat.* 3.

36. Statutum, seu mandatum Papæ de eligendo prælatum de consilio aliquorum non petit, vt electores volentes eligere aliquem de ipsis debeant spectare eius consiliũ, iuxta Glossam *in c. cùm in veteri, de election.* sed sufficit electioni de se factæ

electum

electum consentire, vt statuti formæ fiat satis: secus si ante electionem consentit, tunc enim cassanda erit electio. *cap. cùm post petitam, de electione.* Si autem statuto caueatur, vt fiat de consilio, & assensu, ritè eligitur vnus ex eisdem electoribus: quia tunc sufficit consensus maioris partis, modò non contemnatur minor, sed vocetur ad eligendum. Secus si statutum exprimat: cum consensu concordi omnium. *ibid. art. 9.* De quo Syluest. *verbo, consilium, n.* 10. Panorm. *in d. c. cùm in veteri, de electione*, vbi Hostiensis.

37. Non valet electio facta vnius ex sex electoribus, quem tres tantùm elegerunt ipso electo renunciante suum suffragium, cui non potuit renunciare sine iusta causa in præiudicium alterius argumento glossæ communiter receptæ *in cap. cùm nobis olim, verbo, accedere noluerunt, de electione.* Præsidens verò eam non confirmans rectè & iuridicè procedet, non obstante appellatione ipsius electi, quæ tanquam friuola, & sine legitima causa interposita non est acceptanda. Vnde talis electus ad superiorem prætextu grauaminis sine alia licentia accedens pro fugitiuo iudicandus erit, iuxta Concilij Tridentini decretum: quia verè non fuit grauatus. Secunda autem electio de alio facta Canonica est iudicanda, recteque confirmari potest. Secus, si electus post tres pro eo suffragantes, ipse etiam pro se ipso suffragetur, consentiendo electioni de se factæ, tunc enim compelli potest Præsidens ad eam confirmandam, quia confirmare tenetur, *ibid. art.* 10. De quo Geminian. *in c. cum appellationibus, column.* 2. *§. quæro quid importet, de appellat. in sexto.* Innocent. & Hostiens. *in cap. vt debitus, de appellat.* post Glossam *in cap. pastoralis, de officio delegati.*

38. Licet Collegium de iure ciuili requirat saltem tres, & de iure Canonico duo, *l. Neratius, ff. de verborum significatione, cap.* 1. *de electione*, potest tamen semel in multis constitutum ad vnum tantùm reduci, & in vno conseruari, & residere totum ius Collegij, putà si omnes alij, excepto vno, inueniantur, & iudicentur inhabiles, tunc enim iste poterit alium, non tamen se ipsum eligere, *cap. per nostras, de iure patronatus.* Si autem ius Capituli, seu Collegij ad duos deuolui contigerit, nullus eorum potest eligi alter ab altero, nisi electio fiat per viam compromissi, in qua electus consentiendo electioni de se factæ numerum suffragij augere videtur, argumento *cap. si compromissarius, de electione in* 6. & expressè habetur *cap. cùm in iure, extrà eodem titulo.* Auct. *ibid. art.* 11. De quo Glossa *in Clement. ne Romani §. porrò, verb. omnes, de electione*, Biaxius *de electione* 1. *p. cap.* 2. *num.* 4. Idem post Syluest. *verbo elect.* 1. *q.* 2.

& Nauar. *lib.1.consil.6.num.1.de electione*, docet P.Miranda *d. quæst.23. art.5. concl.2.* & de electione redacta ad vnum per viam compromissi *art.39.*

39. Valet electio facta ab vno nomine, seu vice omnium compromissariorum, præsentibus, & consentientibus in eo expresse omnibus compromissariis aliis, etiam si eligat semetipsum, dummodò sit idoneus, & capax talis officij, & expresse ab aliis id illi concedatur, vt se ipsum eligere liberè possit, aliàs non facta huiusmodi facultate minimè potest se ipsum primò & immediatè eligere. *ibid. art.12.* De quo Syluest. *verbo, consensus, §.3. in fine, & verbo, electio 2. quæst.12.* Innocentius & Doctores *in cap. in causis, de electione*, vbi Panormitan. idem docent P.Miranda *vbi suprà artic.35. & 39.* & Portel *verbo, electio, num.10.*

40. Papa, vel alius iudex superior, ad quem appellatum est super confirmationem electionis factæ per compromissarios Conuentus, seu communitatis, quam renuit facere is, ad quem spectat, potest, imò & tenetur ex officio inquirere de omnibus, quæ oportet, ad indagandam veritatem de idoneitate, & sufficientia electi, & de electorum conditione, ac de forma, & modo habito, & seruato in electione, iuxta *c. cum nobis*, vbi Glossa *verb. ex officio, & cap. venerabilem, de electione, c. priusquam 28. dist. cap. bonæ memoriæ*, vbi Glossa *verb. curaretis, de postulat. prælatorum.* Vnde potest compellere Capitulum, & eius compromissarios, & notarios ad exhibendum omnia acta coram eis, quæ ad huiusmodi causæ breuem, & iustam expeditionem conducunt, iuxta argumentum *cap. oblata, de appellat. & l. ne quisquam, ff. de edendo*, etiam si conuenissent inter se, vt semper vota ipsorum sub sigillo secreti manerent, cum hoc ad publicam vtilitatem ordinetur, & spectet, cui pactum priuatorum non debet præiudicare, *cap. si diligenti, de foro competent. l. ius publicum, ff. de pactis.* Auctor *ibid. art.13.* De quo Panormitan. *in dict. cap. quia propter §. fin. & in cap.1. de probat.* vbi Felin. & Nauar. *lib.1. consil.2.* Ad quod faciunt tradita à P.Miranda *vbi suprà art.27 & 36. cum seqq.*

De electione Abbatissarum vide *tom.2. quæst.54.* & nos diximus suprà *de Abbatissis à num.5.*

41. Ritè, & debitè electus in prælatum in tribus casibus tenetur consentire electioni de se factæ. Primò, quando à superiore per obedientiam cogitur, *cap. nisi cùm pridem de renunciat. & cap. dilectissimi 8. q.2.* Secundò, quando conscientia ob inopiam alterius idonei stimulat, ex quo probabile dispendium, & periculum imminet monasterio, nisi consentiat, iuxta

sacros

ſacros Canones, *cap.olim.cap. in ſcripturis* 8.*quæſt*.1. Tertiò, quando per viam illicitam fugit, ſeu abſcondit ſe abſque ſpeciali Spiritus ſancti inſtinctu. Extra hos caſus vel poteſt ſe humiliter excuſare allegando ſuam dignitatem, vel bona intentione ob profectum Eccleſiæ acceptare. Sed quia difficile quiſque ſe ipſum dignum cognoſcere poteſt, melius faciet ſe humiliter, non verò pertinaciter excuſando. *tom.* 2. *quæſt*.55. *art*.1. De quo Richard. *quodlib*.3. *q*.21. D.Thom. *quodlib*.5. *art*.22.*&* 23.Geminian.*in cap.ſi electio.de elect.in* 6. Idem poſt Syluestrum *verb. elect*.2. *quæſt*. 19.*&* 20. docet P. Miranda *d.q*.23.*art*.31.

42. Nulli Religioſo licet acceptare prælatiam, aut aliam quancunque dignitatem extra ordinem, niſi de licentia ſui ſuperioris, aut Sedis apoſtolicæ, vel legati Cardinalis, aliàs electio,& conſenſus non valent, *cap. ſi religioſus, & cap. quorundam, de elect.in* 6.& ex priuilegio Alexandri III. pro Minoribus,& Eugenij IV. pro Congregatione Montis Oliueti de S. Iuſtina idem præcipientis in virtute ſanctæ obedientiæ, & ſub pœna excommunicationis ipſo facto, vt habetur in Compendio Ciſtercienſ.*titulo,elect*.§.*tertio*,& in Compend. Societatis. Idem mandauit Gregorius XIII. Patribus Societatis Ieſu, ne ſcilicet poſſit aliquis eorum ad aliquod officium, vel munus cogi à quocunque, etiam ſi ſit Cardinalis abſque expreſſo ſui ſuperioris conſenſu,& mandato. Superior autem veroſimiliter poteſt cogi ad dandum ſuum conſenſum, præſertim ſi id bono publico vtile,& conueniens ſit, ex gloſſa *in dicto c. ſi Religioſus*, & argumento *cap.nullus, de iure patronat*. non tamen poteſt hanc licentiam concedere pro futura electione, ſi fieri contingat, vt ius determinat *in Clement.cum conceſſa,de electione*, Auctor *ibid.art*.2. De quo Syluest. *verbo elect*. 1. *quæſt*.20. Idem docent Cardinal.*in Clem. fin.num*.11.*quæſt*.8. *de elect*. & poſt noſtrum Auctorem Sanchez *lib*.7.*decalogi c*.29.*num*.57.*& ſeqq*. & agens de coactione prælati ad dandum ſuum conſenſum, *num* 68.*&* 69.

Comp. Ciſt. tit. elect.§. 3. *Comp. Societ. verb. exemptio* 3.

43. Mendicantes in diſcordia electi ad aliquam prælaturam extra ordinem non poſſunt conſentire ſuæ electioni, etiam de aſſenſu,& licentia Generalis, nullumque ius illis acquiritur ex tali promotione: alij verò non Mendicantes prohibentur aſſentire huiuſmodi electioni, & promotioni à minori parte numero factæ, *c.quorundam* 24. *de election.in* 6. *Clem.quod circa, eod. tit*. Quod quantum ad non Mendicantes extenditur ad præfecturas proprij ordinis, iuxta probabiliorem ſententiam. Ad quod aduerte quòd Clemens V. *in dict.Clement.quod circa*, declarauit

declarauit circa Religiosorum electiones de discordia,& minoritate numeri,intelligi debere,quæ in facto,non in fictione, vel iuris effectu consistunt : hoc est quòd computandi sunt in numero qui de facto sunt electores. quamuis fictione iuris reputentur quasi præsentes non essent, ac eorum vox sit irrita,ac proinde carens iuris effectu : quales reputantur excommunicati,suspensi, irregulares, vel potestate eligendi ea vice priuati,ex glossa *in dict.cap quorundam,verbo,in discordia, el secundo in fine.ibid.d.art.2.in princip.* De quo Cucus *lib 4.maior.instit.tit.1.de electione,n.264.* Idem docet post dictam glossam,& *ibi* Archidiac.*n.6.& 7.*Dominic.*n.2.*& post aliam glossam *in d.Clement.quod circa,verbo qua in facto,*& *ibi* Imol.*nu.* 13.& post nostrum Auctorem,Sanchez *lib.7. Decalog.cap.29.n.* 45.vbi *nu.* 49. Idem resoluit cum eodem nostro Auctore circa extensionem *d cap.quorundam,*ad electiones non Mendicantiũ ad prælaturas proprij Ordinis,pro qua sententia citat glossam *ibi,verb. qualibet.* & Ioan. Andream *ad finem,* Anchar.*num.4.* Francum,*n.4.*& Dominic.*ibid.§.circa n.2.in fine.* De quo etiam vide Lambertinum *de iure patron.lib.2.part.1.quæst.7.art.2.n. penultimo.*

An autem dicta decretalis,*quorundam,*habeat locum in electione Regularis ad Canonicatum, vel ad aliud beneficium simplex, vel officium? negat ibi Sanchez *n* 50.sed *n.*51.affirmat habere locum in præsentatione Religiosi ad dictas prælaturas,nempè si sit Mendicans, quòd præsentetur in concordia omnium patronorum, si autem sit non Mendicans à maiori parte, & qualiter computanda sit ea maior pars, ostendit, *num.*55 & addit *num.*53. Mendicantem legitimè translatum ad non Mendicantem non opus esse eligi ad prælationem extra Ordinem in concordia omnium electorum, sed satis esse maiorem partem, quia ille iam verè est non Mendicans.

44. Legatus Papæ habens liberam facultatem conferendi quæcunque beneficia sæcularia Regularibus, benè potest ea conferre Religioso, etiam sine consensu superioris. Qui tamen consensus non requiritur ad acceptandum Summum Põtificatum, quia eo ipso, quòd quis eligitur in Papam,efficitur omnium superior,& prælatus,& ipso facto nulla exceptione obstante confirmatus existit,per *cap. licet.de elect,& cap. in nomine,dist.23.*Auctor *tom.2.quæst.124.art.3.* De quo Gambar. *de legatis à latere lib.8.n.45.*Ad quod faciunt tradita à Miranda suprà *art.32.*

45. Subornantes in electionibus Regularium, vel ante eas per

per sex menses subornati, & illi pro quibus subornatum est, ipso facto excommunicantur, & priuantur voce actiua, & passiua perpetuò per Pium V. & Gregorium XIII apud Bullarium, à qua excommunicatione non possunt absolui, nisi à Ministro, vel Commissario Generali Ordinis, quando de ipsis non est subornatum. Hoc tamen debet intelligi de subornatione mala tantùm, qua ambiuntur officia Ordinis pecunia, & aliis donis, non verò de bona, in qua licitè & verè suadentur virtutes, & merita alicuius. Pro quo aduerte, quòd dicta pœna priuationis vocis actiuæ & passiuæ non incurritur in foro consciẽtiæ, nisi post sententiam iudicis, nisi delinquens sit diffamatus de tali re, & iuridicè interrogatus veritatem negauerit, *tomo* 2. *quæst.* 56. *art.* 1. De quo Corduba *lib.* 1 *quæst.* 35. *&* 36. *in principio.* Soto *lib.* 1. *de Iust. quæst.* 6. *art.* 6. *part.* 66. *col.* 1. Nauar. *cap.* 27. *num.* 12. Vide Portel *verb. officia Ordinis, num.* 1. *& sequentibus,* & *verb. subornatio, num.* 2. 3. *&* 4. & Suarez *de legibus, lib.* 5. *cap.* 9. *n.* 2. *& sequent.* vbi resoluit legem imponentem ipso facto pœnam inhabilitatis, seu priuationis vocis actiuæ, vel passiuæ in electione incurri ante omnem sententiam declaratoriam criminis. *In Bull. Bulla* 3. *Pij V.*

46. Fratres recurrentes ad sæcularium fauorem pro obtinendis officiis Ordinis, ipso facto sunt excommunicati & priuati voce actiua, & passiua, & inhabiles, etiam si ipsi specialiter negauerint, & sæculares affirmauerint non esse ad id sollicitatos à Fratribus, dummodò de malitia non constiterit. Ita Pius V. & Gregorius XIII. in præcitatis Bullis pro Minoribus, & receptum est ab ordine in quadam Ordinatione Toletana. Item pro Prædicatoribus extant aliæ duæ Bullæ eiusdem Greg. XIII. & Clem. VIII. idem sub eisdem pœnis prohibentium, *ibid. art.* 2. de quo Portel *d. n.* 1.

47. Quas constitutiones nouissimè innouauit Dominus Paulus V. sub præcepto sanctæ obedientiæ, ac excommunicationis ipso facto pœna incurrenda, præcipiendo Ministro Generali, ac Prouincialibus, & reliquis Prælatis Ordinis Minorum, ne ad instantiam, seu requisitionem quarumcunque personarum extra Ordinem constitutarum cuiuis Religioso vllam gratiam concedere, vel pœnas aliquas remittere valeant, seu officia, & prælaturas concedere audeant. Idémque sub eisdem pœnis præcipit Religiosis, ne scilicet per conquisitos fauores, & suffragia aliquid sibi procurent, imò nec etiam spontè oblatos, aut ab eis minimè procuratos recipiant, aut munera ad hunc effectum exhibere audeant, eos inhabiles perpetuò declarando ad talia officia, & alia in Ordine consequenda. De

quo

quo vide quæ circa bullam præfatam Pauli V. congerit, & perdoctè resoluit Portel *in Addit. ad dubia, verb. officia Ordinis, à n.7.* & vide etiam infrà *de officiis Ordin. n.11.*

An autem prædictas pœnas incurrat subornator non secuto effectu, ad quem consequendum subornauit, vide suprà *de pœnis pro diuersis criminibus, n.48.*

Comp. D.Hie. tit. elect. prioris, §.3. & 4.

48. Innocentius VIII. apud Compendium D. Hieronymi prohibuit, ne quisquam quacunque dignitate Ecclesiastica, vel mundana præfulgens audeat se intromittere quocunque modo in electionibus prælatorum illius Ordinis sub excommunicatione ipso facto incurrenda, & priuatione qualiscunque beneficij Ecclesiastici, & inhabilitatione ad illa, quas pœnas declarauit duntaxat extraneos, & non Fratres comprehendere, neque ab illis absolui posse, nisi à Romano Pontifice, vel à Generali Ordinis, *ibid. art.3.*

49. Ad impediendam electionem Religiosi inhabilis non sufficit semiplena probatio, seu dictum vnius testis deponentis de eius inhabilitate, sed debet præcedere probatio iuridica plena, & ex omni parte concludens, cùm agatur de re grauissima in præiudicium dicti Religiosi, & honoris suæ parentelæ, *tom. 1. q.14. art.3. ad finem.* Vbi expresse, & apertis verbis tenet Auctor præfatam sententiam.

Explicatur, & propugnatur doctrina Auctoris.

Vnde perperam Portel in suis dubiis regul. *verb. elect. n.19.* oppositum adscribit eidem Auctori, quod attentè legenti manifestissimè patebit. Qui ad nostrum placitum confirmandum ponit differentiam inter impedimentum matrimonij, & electionem, nam ad electionem impediendam non sufficit semiplena probatio de inhabilitate eligendi, cùm id vergat in præiudicium multorum, scilicet consanguineorum, & parentelæ talis Religiosi: ad impediendum autem matrimonium, ex eo sufficiens iudicatur dictum vnius, iuxta *c. preterea el. 2. de sponsal.* quia ex eo non redundat aliquod damnum, seu præiudicium honoris tertij, & vergit in maximum commodum Reipublicæ Christianæ, in qua multa contraherentur, & consummarentur inualida matrimonia, si talis semiplena probatio ad id impediendum non sufficeret, in maximum præiudicium, & scandalum plurimorum: quæ rationes omninò cessant in electione. Ex quibus omnibus constat clarè de sententia Auctoris suprà à nobis tradita, expresse tenentis non sufficere semiplenam probationem, seu dictum vnius ad impediendam electionem Religiosi infamati de inhabilitate, sicut sufficit ad impediendum matrimonium, quidquid dicat Nauar *l.5. cons. 22. de hæreticis, in 2. editione.* quem sequitur P. Miranda

tom. 2.

tom.2. Manual. quæstio 2. articul. 6. §. & vt præ manibus.

50. Descendentes ex hæreticis pertinaciter in sua hæretica prauitate decedentibus, quorum corpora, ossa, vel statuæ fuerunt concremata vsque ad quartam generationem inclusiuè, non possunt eligi in prælatos apud nos Minores, ex constitutione Pauli, & Pij IV. confirmata per Gregorium XIII. & electores temerè eos ad huiusmodi prælaturas, & dignitates admittentes ipso facto manent excommunicati, & priuati suis officiis, inhabiles ad illa in perpetuum obtinenda, *d. quæst. 14. art. 1. & sequent.* de quo latiùs infrà *de offic. Ordinis à n. 1.*

RESOLVTIO LIX.

De Eleemosyna.

1. SIcut Episcopi arctissimè tenentur præcepto eleemosynæ; ita etiam suo gradu monasteria monachorum, in quibus prouentus redundant. Religiosi verò Mendicantes de eo, quod superest, erogare debent arbitrio dispensatoris ad id deputati, ex doctrina D. Basilij, *tom. 2. q. 57. art. 1.* De quo Soto *l. 10 de iust. q. 4. art. 4.* Vide ad hoc Nau. *de redd. Ecclesi. quæst. 1. num. 81. in 1. edit. & in nouissim. quæst. 1 monit. 8. num. 2. & monit. 33. n. 1. & in propugnac. de redditibus monit. 13. num. 12 & mon. 35. num. 1.* Sanch. *lib. 6. Decalog. cap. 7. num. 14.*

2. Religiosus habens administrationem à superiore, potest de rebus monasterij sibi commissis facere eleemosynam, cum hic adsit ad minus voluntas præfati præsumpta, cui non contradicit Concilium Tridentinum. Alij verò Religiosi particulares non possunt aliquid largiri sine expressa, aut præsumpta sui prælati licentia, vt patet ex *cap. cùm ad monast. de statu monach. & c. non dicatis, 12. quæst. 1.* quæ præsumitur quando similia donantur communiter sciente, & non contradicente superiore. Vnde vbi id consuetudine receptum est, possunt moderatas, & consuetas eleemosynas facere, in quibus largiendis non est, cur scrupulis stimulentur Religiosi, nam charitas non agit perperam, operitque multitudinem peccatorum, & vbi viget, expellit omne peccatum, *ibid. art. 2.* De quo D. Tho. *2. 2. quæ. 32. art. 8. ad 1.* Nauar. *in cap. non dicatis, num. 8. & 9.* Idem docet post Tapia *in authent. ingressi, verb. ipso ingressu, c. 3. n 72. C. de sacrosanct. Eccl.* Nauar. *comm. 2. n. 8. corol. 2. de regul.* & post nostrum Actorem, Sanchez *lib. 7. Decalogi, cap. 19. n. 94. & seqq. vsque ad* 107. vbi latè tractat de eleemosynis, quas Religiosi facere possunt, etiam Fratres Minores.

Trid. sess. 25. cap. 2. de regul.

2. Cor. 13. & 1. Petr. 4.

3. Non

3. Non licèt Monacho extra claustra egredi ad petendum eleemosynam, vel aliquid aliud lucrandum ratione prædicationis, aut alterius ministerij pro sustentandis parentibus egenis, inuito prælato, cui potius in hoc casu tenentur obedire, præceptum enim Diuinum de succurrendis parentibus non obligat quemquam extra sui status metas, multùmque differt à præcepto honorandi parentes *ibid. art.* 3. *&* 4. & nos dicemus infrà *resolut.* 108. *n.* 1. *&* 2. De quo D. Thom. 2. 2. *quæst.* 101. *art.* 4. Medina *in sua instruct. Confessorum, cap.* 14. §. 14. Vide Sanchez, qui latè rem tractat *lib.* 4. *Decalog. c.* 20. *n.* 17. *& seqq.*

4. Fratres Minores de Obseruantia non possunt impediri à Conuentualibus, nec ab aliis Mendicantibus quoquo modo à petitione eleemosynarum sub pœna excommunicationis ipso facto incurrenda, ex concessione Iulij II. *ibid. art* 6. De quo in Compen. Minor. *verb. eleemosyna*, §. 9. vbi habetur, quòd contra prohibentes possunt procedere Inquisitores, & aliæ pœnæ ibi ponuntur, §. 7. De quo Cordub. *ad citatum* §. 9.

Trid. sess. 21. c. 9. de reform.

5. Priuilegia Mendicantium, ne prohibeantur petere eleemosynas, non sunt abrogata per Concilium Tridentinum, abolens quæstores eleemosynarum, quia in illo tantùm abolentur quæstores, qui prædicant, vel publicant indulgentias concessas his, qui manus adiutrices porrexerint piis locis, pro quibus petunt eleemosynam, non verò in Mendicantibus pro sui sustentatione quæstuantibus, iuxta quoddam Decretum Pij V. apud Bullarium reuocantis similes indulgentias quæstuarias concessas porrigentibus manus adiutrices piis locis. Pro Ordine sanctissimæ Trinitatis de Redemptione Captiuorum, extant apud idem Bullarium duæ concessiones Benedicti XII. quibus conceditur quæstus eleemosynarum dicto Ordini pro Redemptione Captiuorum, *ibid. art.* 7. De quo Nauar. *lib.* 13. *cons.* 79. *num.* 3. *titul. de Regularibus, & de Oratione, Miscel.* 66. *num.* 2. Henriq. *in Summa, lib.* 7. *cap.* 19. Idem docet citatis Nauarro eodem, & nostro Auctore Sanchez *lib.* 7. *Decalog. c.* 24. *n.* 7. idque colligi addit ex *cap. cùm eo, de pœnit. & remiss.*

Bullar. Bul. 14. Pij V. Bullar. Bul. 2. & 3. Bened. 12.

6. Religiosis licitum maximè est viuere de eleemosynis, laici verò impedientes, vel dissuadentes eas largire Fratribus Mendicantibus excommunicantur, & contra ipsos possunt procedere Inquisitores tanquam suspectos de fide: Episcopi autem, seu Ordinarij suspenduntur à regimine suorum Ecclesiarum, & interdicuntur ab ingressu Ecclesiæ per Sixtum IV. apud Bullarium. Smiliter etiam excommunicantur excommunicatione Papæ reseruata qui impediunt, etiam indirectè oblationes offerri in Missarum solemniis apud Ecclesias Fratrum,

Bullar. Bul. 20. Sixt. 4. num. 5.

trum,vel alia ad altare peruenientia recipere,ex decreto Bonifacij IX. *ibid.d.art.7 ad finem,& art.8.*De quo in Comp.Min. *loco suprà citato, num.4* Vide ad hoc Castro contra hæreses, *verb. mendicitas*. Vualdensem *lib.4. doctrinal.fidei antiqua, cap.3. & 4.* & quæ latè congerit Sanchez *vbi suprà num.9. & sequent.*

Resolutio LX.

De Episcopis.

1. EPiscoporum potestas, & iurisdictio dependet à summo Pontifice, tanquam à capite, & supremo Ecclesiæ Principe, ideoque optimo iure potest illam restringere, & limitare,quam si non limitaret, relinquendo eos in plenitudine potestatis, quam habent à Deo, possent vtique in sua Diœcesi quidquid Papa potest in tota Ecclesia, vt grauissimi Theologi sentiunt. *tom.1. quæst.23.art.1.* De quo Soto *in 4. dist.27. quæst.1.art.4.* Victoria *de potest.Ecclesiæ, quæst.2.num.28.*

2. Iure communi non potest monachus de se factæ electioni in Episcopum consentire sine superioris consensu, *cap. si Religiosus,de elect. in 6.* quem præstare potest Generalis, aut Prouincialis sine capitulo, vel conuentu. At electioni de se factæ in discordia nullo modo potest consentire, etiam de superioris licentia, *ex c.quorũdam,de elect.in 6.* Apud Societatem Iesu Religiosi ex voto simplici renanciare iuri sæcularis dignitatis extra ordinem acceptandæ,nisi Pontificis, aut prælati præcepto ad id adstringantur. Vnde nec propositus generalis potest acceptare Episcopatum, vel aliam dignitatem sine consensu Religionis, *tom.2.quæst.58.art.1.* De quo Caiet cum D. Thom.2.2. *quæst.185.art.2.ad 3.* Soto *lib.10. de iust. quæst.2. art.2. ad tertium.* Idem docet citatis multis Sanchez *lib.7. decalogi cap.29.num.57. & seqq.* vbi *num* 58.tradit, non esse necessariam licentiam prælati, vt Religiosus acceptet summum Pontificatum, de quo etiam Auctor *tom.1. q.54 art.1. initio,* & nos diximus *resol.15.num.54.*

3. Regularis appetens Episcopatum ad bonum, & rectum finem,non peccat,dicente Apostolo: *si quis Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat*: imò potest esse actus meritorius, quidquid alij sentiant, nam Episcopalis status perfectior absque dubio est Regulari statu, *ibid.art.2.* De quo D. Thom.2.2. *q.189.ar.2.ad.3.*Soto *lib.10.de iust.q.2. art.2. ad 3.* D. Bonau. *super reg Fatr.Min.c.2.*vide ad hoc Sanc.*d.c.28.n.67.* 1.Tim.3.

Ff 4. Mona

4. Monachus factus Episcopus absoluitur à legibus Monasticis quatenus opponuntur dignitati Episcopali, per *cap. statutum* 18. *quæst.* 1. sed minimè absolutus censendus est ab illis, quæ cum ipsa Episcopali dignitate compatiuntur. Vnde non manet absolutus à votis essentialibus, etiam à paupertate, quæ est de essentia status Religiosi, *cap. cùm ad monasterium, in fine de statu monachor.* nec est liber à delatione habitus Regularis, ex text. expresso *in cap. clerici officia, ad finem de vita, & honestate cleri.* ibi: *nisi monachi fuerint, quos oportet ferre habitum monachalem*, prius enim sermonem fecerat Pontifex de vestibus lineis, quibus Episcopi superinduti incendunt, sed non erit excommunicatus, nec peccabit vtens exteriori tunica alba (quam *Rochetum* vocant) solita ab Episcopis portari. In cæremoniali nouo Clementis VIII. habetur, quòd Episcopi monachi non vtantur dicta tunica linea, sed vestes sint caloris habitus suæ Religionis cum birreto nigro, & galero circumfibrato de byssino viridi, *ibid. art.* 3. *& in addit. summæ tom.* 4. *cap.* 68. *n.* 4. *&* 6. De quo Azor *lib.* 12. *inst. moral. cap.* 7. *quæst.* 1. *& q.* 4. D. Thom 2.2. *q.* 186. *art* 8. *& q.* 88. *art.* 11. *ad* 4.

Propugnatur, & illustratur doctrina Auctoris.

Ex quibus constat, quòd ad libitum, ne dicam falsò, imputat nostro Auctori oppositam sententiam, scilicet, quòd monachus factus Episcopus manet absolutus à paupertate, Fr. Ioannes à Cruce de statu Relig. *lib.* 1. *cap.* 2. *dub.* 4. *concl* 2. *ad finem.* Nam in loco summæ, *tom.* 2. *cap.* 70. *n.* 5. quem ad suum placitum adducit præfatus Pater, loquitur expresse Auctor de sententia quorundam affirmantium Religiosum, Episcopum posse testari de bonis acquisitis non intuitu Ecclesiæ, ex eo, inquiunt, quia post consecrationem in Episcopum manet solutus à voto paupertatis. Quod quantum ad votum paupertatis non approbat, imò oppositum firmiter tenet locis suprà citatis idem Auctor. Et quantum ad testamentum faciendum meo videri non assentit, imò oppositum resoluit pro conclusione ex D. Thom. & aliis. Dato tamen, & non concesso, quòd inibi ita senserit cum assertoribus partis affirmantis, *d. n.* 4. *addit. sum. & d. art.* 3. ad cor rediens firmat negatiuam partem. Eidem adhæret, eamque tuetur post D. Thom. *in* 4. *sentent. dist.* 38. *quæst.* 1. *art.* 4. *quæstiuncul.* 2. *ad* 5. vbi D. Bonauentura, *quæstion. vltim. art.* 2. *ad vltim.* Palud. *quæst.* 4. *art* 4. *conclus.* 11. *num.* 49. Richardus *art.* 5. *quæst.* 1. *ad vltim. & art.* 9. *quæst.* 1. *ad* 1. 2. *part.* Abbas *in dict. cap. clerici, fine, de vita, & honestat. cleric.* Bald. *authen. licet n.* 2. *C. de Episcop. & cler* Nauar. *comment.* 1. *de regul. n* 13. *& comment.* 2. *n.* 17. *& comment.* 3. *n.* 46. *& de reddit. Ecclesiast. quæst.* 11. *monit.* 11. *n.* 1. *&* 2. Couar. *cap.* 1. *num.* 18.

de

de testament. Cordub. *in regul. cap. 2. quæst. 20. puncto* 3. Valentia 2.2. *quæst.* 3. *disp.* 10. *puncto* 8. *col* 3. Henriq. *lib.* 10. *de Sacram. ordin cap.* 32. *n.* 5 *& cap.* 33. *n* 3. *&* 4. post quos, inquam, & alios plures Sanchez *lib.* 6 *decal. cap* 6. *n.* 2. *vsque ad* 23. vbi agit de habitu regulari, quem gestare tenetur Episcopus monachus, quamuis eo dimisso non incurrere excommunicationem teneat cum nostro Auctore, & aliis.

5. Fratres Minores, & Prædicatores obtinentes quæcunque beneficia Ecclesiastica, Episcopatus, ac alias dignitates, non amplius gaudent priuilegiis Ordinis, & aliis concessionibus, & præeminentiis, nisi de consensu superiorum, ex Sixto IV apud Bullarium, vbi declarat Pontifex non posse supradictis frui, nec habere vocem actiuam, & passiuam in Capitulis, postquam adepti fuerint pacificè beneficia ecclesiastica, quo innuit, monachum electum in Episcopum, sed nondum confirmatum à Papa, vel non consecratum posse ad præfata admitti, nondum enim obtinet pacificè, *ibid. art.* 4. *& in addit. sum vbi suprà, n.* 10. De quo Portel *in addit. ad dubia, verbo, Episcopus, n.* 15. & Sanchez *vbi suprà, num.* 32. *&* 33. qui idem ferè docent. Item Paulus IV. apud Bullarium decreuit Religiosum cuiuscunque Religionis sit in Episcopum promotum, postquam fuerit consecratus, nullum in Religione posse officium obtinere. *Bullar. Bull* 20. *Sixt. IV. n.* 7. *Bullar. bulla* 4. *Paul.* 4.

6. Collatio, seu prouisio facta per Papam monacho facto Episcopo de Abbatia alterius Ordinis pro subreptitia, & nullius valoris habenda est, non expressa qualitate monachatus, *ibid. art.* 5. De quo Rebuff. *lib.* 1. *respons* 14. *fol.* 28. & citato nostro Auctore Sanchez *lib.* 7. *decal. cap.* 29. *n.* 82. qui idem docent, & nos diximus suprà *resolut.* 15. *num* 63.

7. Bona acquisita ante promotionem monachi ad episcopatum pertinent ad monasterium, *cap statutum*, 18. *quæst.* 1. Quapropter Clemens IV. apud Bullarium statuit pro Prædicatoribus, vt libros, & alia quæ habent tempore promotionis, ante consecrationem Ordini resignent, aliàs eo ipso manent suspensi ab executione pontificialis ministerij, nisi forsan prælati vsum huiusmodi rerum ad tempus illis concesserint, ex Alexandro IV. pro Minoribus apud idem Bullarium. Postea tamen acquisita ab ipso monacho Episcopo sunt Ecclesiæ, cui præest, nisi sit Episcopus titularis tantùm, quia tunc eius bona ab intestato pertinent ad monasterium, *ibid. art* 6. *& tom.* 3. *q.* 69. *art.* 4. *in fine.* de quo Couar. *in cap. de testament. numer.* 20. Idem docent post Sotum *lib.* 10. *de iustitia, quæst. vltim artic. vlt. ad* 3. Molina *tom.* 1. *de iust. disp.* 140. *in fin.* Leonard. *lib.* 2. *Bullar. Bulla* 5. *Clem.* 4. *Bull.* 4. *Alex.* 4. *idem præcipientis in virtute S. Obed.*

de iust.c.41.dub.12.n.92.& plures alios cum nostro Auct.referẽs Sanch.latè *lib.7.decalog.cap.32.num.62.cum seqq.vsque ad* 70. & Portel *verb.bona.n.1.*

8. Monachus factus Episcopus, aut Cardinalis hæreditatem paternam sibi delatam post consecrationem acquirit suæ Ecclesiæ,& non monasterio ex *dict.c.statutum*, etiam si sit de Minoritis,quia iste recuperat ius succedendi intuitu Ecclesiæ, quæ est capax huiusmodi successionis, licèt ipse ob votum strictissimæ paupertatis sit incapax, sed non recuperat ius testandi,nisi de licentia specialis Papæ, *ibid.art.7. & d.q.69.art.4.& addit.summa, tom.4.cap.68.nu.5.* Idem docet quoad ius succedendi recuperatum post nostrum Auctorẽ, & plures alios Sanch.vbi proximè,*n.27.c,28.cum seqq.*De quo etiam vide Aluaradum *de coniect.mente testator.lib.2.c.3 n.10.* Spino *in speculo testam.gloss.12.principali,n.*38.Gregor. Lop.*l.22.tit.3 par.3.verb.herencia,*& quantum ad ius testandi, quod non recuperat,idem Sanch.*lib.6.c.6.à n.19.*

9. Episcopus, & Beneficiarius regularis eandem potestatem habent disponendi de suorum reddituum prouentibus, sicut etiam sæculares beneficiarij, cùm habeant verum titulum Canonicum,& Ecclesiasticum æquè, ac ipsi clerici sæculares, Sed cùm vtrique sint tantùm procuratores, & œconomi, seu dispensatores bonorum Ecclesiasticorum,tenentur ad largiendum superflua pauperibus desumptis sibi necessariis ad status sui decentem sustentationem, qui quidem si dicuntur in iure Domini,id non intelligitur de dominio omninò libero,sed restricto,cuius dominij sunt capaces etiam Regulares.*ibid.art.8.* de quo Nauar.*de redditibus Eccles.quæst 2.n.15.& quæst.1.nu.81.& lib.3.cons 70.n.4 de Regularibus.* Idem citato etiam nostro Auct.& aliis docet Sanch. *lib.6.decal.c.6.n.14.*

10. Ex vi decreti Concilij Tridentini potest Episcopus cõpellere Regulares, vt diebus Dominicis in suis Ecclesiis annuncient populo festa,& ieiunia occurrentia in hebdomada, ne ex ignorantia trangressio Ecclesiasticorum præceptorum eueniat. Et ita obseruatum vidisse apud quosdam Mendicantium in Archiepiscopatu Eborensi testatur Auctor *tom.1.quæst.43.art.7.in fine.*vide infrà *resol.63 n.12.*

Trid. sess. 21. decreto de obser.& euit. in Miss.

11. Episcopus potest obligare prælatum Regularem, vt Religiosum extra claustrum notoriè, & cum scandalo delinquentem puniat intra tempus ab ipso præfixum, sin minus à suo superiore officio priuetur,& delinquens ab ipso Episcopo puniri potest, ex quodam decreto Tridentino. Pro cuius executione,& maiori obseruatione emanauit,quædam constitutio Clementis

Clementis VIII. in qua districtè præcipitur, quòd si prælatus ipsum impunitum ad alium Conuentum dolosè extra diœcesim transmiserit, ad priorem Conuentum reducatur, instante Episcopo diœcesis à qua discessit, aliàs incurrit pœnas priuationis ab officio, & inhabilitatis ad alia, necnon vocis actiuæ, & passiuæ Sedi Apostolicæ reseruatæ: Episcopus verò loci, ad quẽ transmissus fuerit Religiosus delinquens, potest ipsum seuerè punire requisitus à priore Episcopo, vel aliàs de delicto informatus. *tom. 2. quæst. 2. art. 6.* De quo Nauar. *in cap. non dicatis, n. 96. & comment. 2. de Regular. num. 63.* Sanchez *de matrimonio lib. 7. disp. 33. n. 23. & lib. 6. decalogi cap. 1. n. 14.* & nos dicemus hic infrà *n 15. resolutio 62. num. 6.* *Trid. sess. 25. c. 14 de Regul.*

12. Religiosi vagantes absque licentia per diœcesim possunt puniri ab Episcopis ex Concilio Tridentino, nisi fidem fecerint se grauatos adire superiorem præmissa iusta appellatione, & protestatione de grauamine coram senioribus, seu discretis Conuentus, ideoque licentiam in scriptis non deferre. *tom. 1. quæst. 30. art. 4. ad finem* De quo Nauar. *in cap. nullam 18. quæst. 1. in fine, & comment. 2. de Regular. n. 61. & comment. 3. n. 50.* Sayro *in claui Regia lib. 2. cap. 17. n. 37. cum seqq.* Azor *institut. moral. 1. p. lib. 12. c. 11. quæst. 17. & 18. vers. cæterum.* Idem docet post Nauar. & nostrum Auct. Sanch. *lib. 6. decalog. cap. 8. n. 18.* vide suprà *resol. 10. n. 3. & 27.* *Trid. sess. 25. c. 4. de regul.*

13. Episcopus non potest procedere contra nouitium, etiam ob crimen in sæculo commissum, nisi constet Religionem ingressum fuisse in fraudem, seu effugium pœnæ. *tom. 2. quæst. 63. art. 7. §. 3. infertur,* De quo Nauar. *cap. 27. num. 79. & lib. 3. consil. 58. num. 4 de Regular. in 1. edit. & in 2. lib. 2. consil. 6. n. 4. de foro competent.* Idem docet post ipsum Nauar. & Azor *tom. 1. instit. moral. cap. 2. quæst. 11.* Sanchez *lib. 6. decalog. cap. 10. num. 11. & 12.*

14. Episcopo non licèt interpretari priuilegia Regularium in causa tangente iurisdictionem contra ipsum, ne sit iudex in causa propria, sed id debet per Iurisperitos fieri, & in dubio, seu cæteris paribus in fauorem Religionis facienda est interpretatio. *Ibid. §. in fauorem* De quo in Compendio Societatis *verb. priuilegium §. 4.* & pro quo est textus singularis *in c. cùm venissent, de iudiciis,* vbi soli Papæ reseruatur congnitio de dubiis priuilegiorum Apostolicorum, & nos dicemus infrà *resol. 90. num. 48.* De epiicheia vide suprà *de dispensationibus, num. 3. & 4.*

RETRACTATIO.

De Episcopis contra Regulares procedentibus.

15. Episcopus non potest per censuras procedere, ac punire Regularem notorie, & cum scandalo extra claustrum delinquentem, si à suo superiore intra tempus ab ipso Episcopo præfixum non puniatur, ex decreto Tridentini: licèt enim in multis casibus ordinarij habeant aliqualem iurisdictionem super Regulares exemptos, in illis tamen non possunt per censuras procedere contra ipsos, nisi expresse id concedatur. Vnde Concilium Tridentinum quoties voluit hanc potestatem Episcopis committere in dictos exemptos id aperte declarauit, vt videre est *sessione 25. cap. 16. de Regularibus*, vbi præcipit ordinariis, vt censuris compellant exemptos ad restituendum bona sua nouitiis exeuntibus à Religione. Item *cap. 5. de Regularibus*, datur facultas Episcopis ad compellendum Moniales omnes ad obseruantiam clausuræ, excommunicando rebelles, & inobedientes, & tandem Tridentin. Concil. *sess. 22. decreto de obseruandis, & euitandis in celebratione Missæ*, conceditur eisdem Episcopis auctoritas, ad procedendum per censuras contra exemptos celebrantes in oratorio priuato, ab ordinariis non approbato, & in debitis horis, remouendo quascunque superstitiones. In quibus tribus casibus id expressit, Concilium Tridentinum à quo se abstinuit in aliis decretis, vt in punitione Regularis exempti publicè delinquentis, de quo hic agimus, & in mandato compellendi exemptos ad processiones, & componendi eorum controuersias super præcedentia, & in exploratione voluntatis nouitiæ ante professionem, & aliis, in quibus innuere videtur, quòd quanuis Episcopis concedat aliqualem iurisdictionem super exemptos, non tamen ad procedendum per censuras, si enim vellet, id vtique exprimeret, sicut in dictis tribus casibus expressit, quod vtique signum manifestum est mentis Concilij Tridentini. Ita Auctor *tom. 2. summæ c. 105. num. 2.* vbi firmiter tenet hanc sententiam, rationibus, & iuribus illam corroborans, ac corrigens se de opposito, quod senserat *tom 2. quæst. 63. art. 3. §. sed concludendo dico.* Ex quo iam cessat censura Portel *in addit. ad dubia Regularia verb. Episcopus, n. 5.* Sicque eundem refert, & sequitur P. Villalob. *2. p. sum. tra. 35. diff. 5. n. 17.* idē tenet Sanch. *lib. 7.*

Trid. sess. 25. c. 14 de regul.

Trid. sess. 25. c. 16 de regul. can. 5. de regul. Trid. sess. 22. de obser. & euit. in Miss.

lib.7. de matrimon. disp. 33. num 22. & lib. 6. decalog. cap. 1. num. 14 quod & probatur apertè ex *cap. 1. §. in eos autem, de priuileg. in 6.*

Resolvtio LXI.

De Eremitis.

1. ERemitæ vitam Religiosam profitentes in ordine viuendi à Papa, vel ab Episcopo approbato sub obedientia prælati degentes nihil proprij habere permittuntur, ideóque inter personas Ecclesiasticas computari, forique priuilegio gaudere certi iuris est, ac per consequens ante iudicem sæcularem non possunt conueniri, de quibus loquitur ius *in cap. vnico, de excessibus prælatorum in 6. & in cap. qui verò 16. q. 1.* Secus in his, qui proprium possident vxorati, nec subduntur alicui superiori, nam tales nominari tantum possunt Pœnitentes, seu Conuersi sæculares, *tom 2 quæst. 62. art. 20.* De quo Cardinal. Zabarela *in Clementina 2. quæst 12, de præbend.* Gregor. Lopez *in l. 17. tit. 1 part. 6. verbo, Ermitannos.* Vide Sanchez *lib. 7. decalogi cap. 8. num. 40.* vbi tradit, Eremitas non esse verè Religiosos, ac ideò posse testari, sed loquitur de Eremitis vxoratis, qui proprium possident.

2. Multiplex est Eremitarum genus. Alij dicuntur Seruitæ per mundum hinc inde discurrentes: alij Anachoritæ, seu solitarij apud desertum procul ab hominibus vitam ducentes, de quibus *in dicto cap. vnico, de excessibus prælat.* Alij tandem Cœnobitæ in congregatione viuentes. Quorum omnium status, & modus viuendi est à iure approbatus, & inter personas Ecclesiasticas, & Religiosas numerantur gaudentes priuilegiis Religiosorum, quamdiu in Ecclesia, & seruitio Dei habitum gestant religiosum, *tom. 3. q. 49. art. 4.* De quo Boërius *de statu, & vita Erem. n. 3. 22. & 23* Siculus *in Clem. cupientes, de pœnis.*

Resolvtio LXII.

De Excommunicatione.

1. GEnerales, & Prouinciales Regularium exemptorum tanquam eorum Ordinarios iurisdictionem ordinariam habentes in vtroque foro censuras ferre posse, ius commune indulget. Qui quidem suam potestatem, & iurisdictionem exercere possunt, etiam extra monasterium, cùm non ar-

ceantur limitibus territorij, sicut Episcopi; decentiùs tamen facient id tantùm intra claustra exercentes, *tom.2.quæst.59.a.1.* De quo Syluest. *verbo excommunicatio 2.vers.5.* Soto *in 4.dist. 22.quæst.2.art.1.concl.1.* Couar. *Pract.cap 11.num.5.*

2. Diebus feriatis permittitur prælatis Regularibus ferre sententiam excommunicationis contra rebelles, vel quid prohibitum, seu contra eorum præceptum exequentes, non obstante prohibitione iuris communis, *c.final.de feriis,& l.actus eodem titulo*, quo causarum cognitio, & per consequens latio excommunicationis his diebus vetatur, præcipuè illa, quæ causæ cognitionem requirit, iuxta *cap. sacro, de sentent, excommunicat.* lata tamen valebit, maximè quando ad id nulla causæ cognitio necessaria est. *ibid. art.2.* De quo Abb. *in cap. final. num.13.de feriis,* Socin. *in cap. perpendimus n.74.de sentent.excommunicationis,* Federic. de Senis *concl.2.num.3.* Idem docet P. Miranda *tom.2.quæst.35.art.9.concl.1.*

3. Item noctu ferri potest sententia excommunicationis, cùm sine causæ inquisitione aliquando ferri contingat. Item & sine scriptis, ex priuilegio Leonis X. apud Bullarium inter viuæ vocis oracula. Sed id debet intelligi, quando fertur excommunicatio per modum præcepti contra aliquem priuatum Fratrem propter apostasiam, vel aliã causam, quæ dicitur lata ab homine: secus quando fit per modum statuti pro tota Religione, Prouincia, vel monasterio permanenter, & ad semper: quia tunc necessariò ferenda est in scriptis iuxta terminos iuris communis, *c.1.de sent.excomm.in 6.* aliàs erit nulla, ex statutò generali Toletano pro tota nostra Religione, ex eo quòd talis excommunicatio censetur lata à iure, & ferens, seu promulgans aliter illam incurrit suspensionem ab officio à iure positam *in dict.cap.1.de sentent.excommunicat.in 6* Auct. *ibid.art. 2.in fine, & art.3.* De quo Nauar. *cap.27.num.8.& 9.& 161.* Couar. *in cap. Alma mater, 1.part.6.9.num.7.* Idem docent Portel *verbo, excommunicare. n.3.& in addit.n.2.* & post Gabriel *in 4.dist.18.quæst.2.* Syluest. *verbo excommunicatio 1. quæst. 14.* Panormitan. *in cap. cum speciali, de appellat.* P. Miranda *dict art. 9. concl. 2.* vbi addit eam pœnam suspensionis non comprehendere Episcopos, nec prælatos Regulares, quando est periculum in mora, vel quando statuta Religionis à Sede Apostolica confirmata præscribunt aliam formam, quia de illis non fit ibi specialis mentio, quod est necesse, vt ipsi suspensionem incurrant, per *c.quia periculum, de sentent. excommunicat. in 6.* vbi etiam de prælatis Regularibus fit sermo, ibi: *Vt Episcopi, & alij superiores prælati nullius constitutionis occasione*

ne sententia, siue mandati prædictam incurrant sententiam vllatenus ipso iure, nisi in ipsis de Episcopis expressa mentio habeatur.

4. Excommunicationes ad finem reuelationis, pro deperditis, aut subtractis à solis Episcopis ferri possunt, & non aliàs, quàm ex non vulgari re, causáque per ipsum diligenter examinata, ex decreto Tridentino. Vnde ad illorum instar in his tribus casibus ad solos prælatos Regularium iurisdictionem quasi Episcopalem habentes pertinet huiusmodi excommunicationes ferre, ídque debent præstare non temerè, aut leui ex re, sed sobriè, & magna circunspectione, ex statuto Toletano pro Minoribus *vbi suprà fol* 48. §. *de pœnis excommunicationis ibid. art.* 4. De quo Zarol. *in praxi Episcop.* 1. *p. verbo Vicarius vers.* 17. *pag* 338. Sanchez *de matrimonio lib.* 3. *disp.* 29. *num.* 16. Idem docet P. Miranda *suprà art.* 12.

5. Regulares exempti à nemine possunt excommunicari, suspendi, vel interdici, nisi à legato à latere Sedis Apostolicæ, vel nisi in litteris specialis, & specifica mentio fiat de Ordine, & indulto exemptionis, ex Martino V. & Clemente IV. ac Nicolao V. pro Minoribus apud Bullarium. Ex quo fit, quòd excommunicatio ob quamcunque causam lata, etiam contra ipsum priuilegium exemptionis, vel etiam quando talis exemptio tanquam notoria non fuerit allegata, erit ipso iure nulla, ex Sixto IV. pro Minoribus, & Carmelitis. Quo priuilegio gaudent Religiosi Militares, vt personæ singulares suarum Militiarum professæ sunt, non verò in quantum sunt personæ publicæ, Ciuitatum Rectores, & Magistratus, ne gladius Ecclesiasticæ potestatis deficiat, & perturbetur Episcopalis iurisdictio, *ibid. art.* 5. 6. *&* 7. De quo Couar. *in cap. Alma mater*, 1. *p.* §. 7. *num.* 5. Driedo *lib.* 2. *de libert. Christ. cap.* 8. *pag.* 68. Corduba *lib.* 3. *quæst.* 43.

Trid. sess. 25. c. 3. de Reform. Ordin. Tol. §. de pœnis, excommunicat. Bull. Bull. 9. Clem. 4. & bulla 1. Benedicti 12. & in Comp. Societ. verb. excommunic. §. 3. vbi refertur bull. Nicolai 5. quæ est bulla 3. & bull 14. & 33. Sixti 4. n. 44. bull. 1. Benedict. 11. & bull. 7. Pii 5. num. 9.

6. Idem docet P. Villalobos 2. *p. Summa tract.* 35. *diff.* 4 *numer.* 7. vbi *num.* 8. *sequenti* consequenter tradit, non posse Scholasticum Salmantinum aliquem religiosum excommunicare, eò quòd ratione collegij ei subiiciatur, ad quod multa egregiè, ac perdoctè congerit, probátque primò, & principaliter. Nam licèt præfatus iudex Scholæ Salmantinæ habeat circa hoc perampla priuilegia Apostolica, Regulares tamen, præcipuè nos Minores habemus nostrorum priuilegiorum ampliores confirmationes à Sede Apostolica per Sixtum IV. Clementem VII. Pium IV. Clementem VIII. & Paulum V. *Motu proprio, ex certa scientia, & de plenitudine potestatis*, quæ clausula non solùm confirmat prius priuilegium, non obstante posteriori,

sed etiam habet vim nouæ concessionis (etiam non expressa noua illorum priuilegiorum speciali concessione, quam ad maiorem abundantiam ponunt, & exprimunt Pontifices in suis præfatis confirmationibus) necnon reualidat inualidum, vel abrogatum, ex Glossa *in cap. quia diuersitatem, de concess. præbendæ, & in cap 1. de transact.* vbi Innocent. Bartol Panormit. Decius, Felin. & resoluit Suarez *lib. 8. de legibus cap. 18. à num. 12.*

Ampliatur doctrina Auctoris.

Nec obstat, quòd priuilegia Scholæ Salmantinæ extra ius commune vagantia non censentur derogata per subsequens priuilegium, nisi de illis fiat expressa, & specifica mentio, argumento *cap. 1. de constitut. lib. 6.* nam etiam si generaliter verum sit propter probabilem ignorantiam, quam Pontifex censetur habere priuilegij non inclusi in corpore iuris communis, hoc tamen non admittitur, si priuilegium processerit à Sede Apostolica cum clausula, *Motu proprio,* vel *ex certa scientia,* quia tunc illud exprimit Pontifex, quòd & si alia extarent priuilegia, quorum ipse nec habet, nec habere potest notitiam, nihilominus ipsa vult derogare, vt in simili expressum est *in cap. si motu proprio, de præbend. in 6.* præsertim, quia quando priuilegium posterius non derogat priori in totum, sed tantùm ex parte, quamuis in posteriori non fiat de priore mentio, non censetur derogatum quoad illam partem, tradunt Abbas, *in cap. constitutus, col. 2. de in integrũ restit.* Menoch. *l. 6 præsumpt. 40. num. 21.* Antonius Gabriel *lib. 6. communium, titulo de clausulis concl. 2. num. 21. & 20.* Gratian. *tom 4. discept. cap. 724. num. 6. & cap. 742. n. 24* qui addit, dictam clausulam, *ex certa scientia,* vim specialis derogationis habere, etiam si sit Concilium Generale, cui derogandum est.

Supradicta sunt adeò vera, & certa, vt non solùm procedant in Religiosis, qui non sunt actuales Scholastici, sed etiam in his qui actu audiunt in scholis, & sunt conscripti in catalogo (vulgò *matricula*) Scholasticorum, non obstante quòd fruuntur priuilegiis Scholasticorum quoad fauores, conueniendo alios, etiam quando ipsi sunt actores, coram suo iudice Scholastico, ac proinde debere in odiosis subijci iurisdictioni ipsius iuxta vulgatum iuris, *qui sentit commodum, debet sentire & onus.* Nam reuera cùm dictus iudex non possit eos punire, vt statim probabimus, consequenter non erit integrum illi eosdem excommunicare, quia excommunicatio est grauissima inter pœnas Ecclesiæ.

Nec refert, quòd iuxta iuris dispositionem non potest eadem res, vel persona diuerso iure censeri, *l. cum quis ades, ff de vsucapion.*

vsucapion. rectè enim id potest fieri respectu diuersorum, vt probat Menoch.*de recup.possess.remed.*1.*à num.*36.Tiraquel.*de nobilitat.cap.*28 *à num.*12. nec nouum, inauditum,vel inconueniens est, vt quis fruatur priuilegio vnius iurisdictionis quoad vnum effectum,& ab ea eximatur quoad alios, putà ne in illa conueniri possit, vt fit in causis miserabilium personarum, qui etiam si sint actores, possunt conuenire reos ad litigandum in Curia Principis, quando verò rei sunt, non possunt conueniri extra locum sui domicilij, *l.vnica C. quando Imperator inter pupillos, & l.*5.*tit.*3.*part* 3. apud Hispanos,& apud Lusitanos ordinatio Regia *lib.*3.*tit.*5.§.3. latè tradunt Couar. *pract.cap.*6. Menoch. *de arbitrar.centur.*6.*consil.*66.*à num.*17. Donel. *lib.*17.*cap.*20. *littera C.* & in nostris terminis quoad causas Scholasticorum extat singularis textus *in authent.habita,verb.verum tamen C.ne filius pro.patre*, vbi assignato certo iudice pro Scholasticis, vt possint conuenire debitores suos, illis conceditur, vt eligant iudicem ad ipsos conueniendos,ita vt recusato iudicio vnius, alterius iudicium acceptare liberè queant,vbi notat Salicet.*in dicta authent,num.*21.& sequuntur Gratian.*tom.*3.*discept.cap.*569.*num.*1.Nauarr.*in praxi electionfori, sect.*3. *quæst.*31. quod quando quis habet plures iudices, apud quos potest conueniri, electio illorum competit reo, quando iudex apud quem actor citauit partem,habet suam iurisdictionem à Principe,vel à Pontifice,cui consonat etiam Afflictis *decis* 257.*num.*6.

Quod autem dictus Scholasticus, seu iudex Salmantinus non possit corrigere, seu punire Religiosos Scholasticos si delinquant,sed suis prælatis id reseruari, vltra notorietatem suæ exemptionis,qua fruuntur per sua priuilegia, quibus per nullum aliud, nisi de eis faciat specialem mentionem, nunquam derogatum iri censetur, extat quoddam singulare priuilegium Innocentij VIII.factum Prædicatoribus pro Prouinciis Hispaniæ, vt non possint corrigi, seu puniri dicti Religiosi à Iudice scholæ Salmantinæ, vel ab alio cuiusuis vniuersitatis, sed à suis prælatis, non obstantibus quibuscunque priuilegiis in contrarium,& refertur in Bullario, quo possunt per communicationem aliæ Religiones frui, vt tradit idem P. Villalobos vbi suprà §.*tambien tienen.* *Bullar. Bull.* 3. *Inn.*8.

Quod tandem confirmo, quia priuilegia Regularium in dubio latè debent interpretari in fauorem Religiosorum, vt plenè tradit cum Oldrado, & aliis Henriquez *lib.*7.*de indulg. cap.*22.*num.*3. *in comment.littera M.* & resoluit noster Auctor *tom.*1.*quæst.*11.*art.*6. *regula* 10. & nos dicemus infrà *resolut.*90.

Compen. Societ, verb Priuilegia. §. 1. & Comp. D. Bened. §. 49.

resolut.90.num. 49 pro quo est textus singularis, & à nemine (quem viderim) ad hoc allegatus *in cap.cum venissent, de iud.* vbi soli Papæ reseruatur cognitio de dubiis priuilegiorum Apostolicorum,& ad tollendum omne dubium id ipsum declarauerunt Leo X.& Iulius II.apud Compend.Societat.& Compend.D.Benedicti,& refert idem noster Auctor *loco citato, & tom.2.q.64.art.2.*

7. Ex quo fit, quòd Religiosi non possunt excommunicari ab Episcopis,nisi in casibus,in quibus à Papa,vel à iure id specialiter,& expresè exprimitur,cùm eorum exemptio sit omnibus notoria,& manifesta *ibid.art.6.*

Explicatur, & propugnatur doctrina Auctoris. *Trid. sess. 25 c.14.de regul.*

Vnde benè notauerat Portel *in addit.ad dubiq,verb.Episcopus,nu.*5 non placere dictum nostri Auctoris *tom 2. q 63.art. 7.§.sed concludendo dico.* asserentis posse Episcopum, iuxta decretum Tridentinum, procedere per censuras,& punire Religiosum extra claustrum notoriè, & cum scandalo delinquentem,si à suo superiore, instante ipso Episcopo, intra tempus præfixum non puniatur,quia,inquit Portel,ibi Concilium non exprimit, quod per censuras possit punire. Rectè,inquam, aduerteret præfatus Pater, nisi Auctor expresè oppositum assereret *in addit.summa, tom.3.cap.*105.*n.*2.De quo vide *suprà de dispensationibus num.*59. Idem docent Sanchez *lib.7.de matrimonio disp.*33.*n.*22.*&* 23.*& lib.6.decalog.c.1.n.*14 & P. Villalob.2.*p.summa,tract* 35.*diff.*5.*num.*17 apertè probatur ex *cap.* 1.§.*in eos autem,de priuileg in* 6.& tradit P.Miranda *dict.quæst.* 35.*art.*11.

Illustratur,& ampliatur doctrina Auctoris.

8. Circa quod aliud dubium insurgit,an scilicet, Episcopus possit formare processum iuridicum contra præfatum Religiosum extra claustrum notoriè delinquentem, & cum tali processu illum remittere ad suum prælatum,& an possit subditus puniri ab ipso prælato virtute istius processus ab Episcopo confecti;Portel *in additionibus ad addit. Dubiorum,verbo,punitio Religiosi extra Conuentũ,n.*17.tenet partem affirmantem, dũmodò prius citetur,& audiatur Religiosus iuxta iuris ordinẽ;& probat,quia Conciliũ præcipit,vt instante Episcopo prælatus puniat, & non benè instaret,nisi ostenderet processum à se formatum, ad quod adducit quandam declarationem relatam à Marzilla *in suis declarationibus ad citatum cap.*14 *de Regul.* vbi id declarari videtur à Cardinalibus sacræ Congregationis. Sed fateor rationẽ præfatã Portel mihi haud sufficientẽ videri, potest enim Episcopus instare, & benè instare certiorẽ faciendo per suas literas prælatum de notorietate delicti à Religioso ita commissi,vt nulla tergiuersatione celari potuisset, ad quod non

non est necessarius processus iuridicus ab Episcopo formatus, quem ipso iure nullum esse ex defectu iurisdictionis noti iuris est, per Regularium priuilegia, vt infrà *de exemptione quoad Episcopos,n.17.* videbimus,& in hoc casu Episcopo nō datur absoluta potestas à Concilio ad puniendum talē Religiosum notoriè delinquentē extra claustrū,sed tantū,vt possit punire,prælato ad eius instantiam non puniente.Hæc doctrina est multum conformis resolutis à nostro Auctore,*tom.2.q 2.art.6.ad finem.* Vbi declarans quid sit Episcopum instare,ait.*Existimo,quòd vt dicatur Episcopus instare,& prælatus negligēs,sufficit, quòd ter fuerit requisitus,& nolit punitionē congruenter executioni mandare.* ecce quomodo nullum verbū facit de formatione processus ad puniendum talem Religiosum,sed tantum requirit,vt ter moneat,seu requirat prælatū,*Et q.63.art.7.§. ex quibus infertur*,affirmat,quòd Regularem percutientem clericum sæcularē extra claustrum non potest Episcopus denunciare excommunitum ex defectu potestatis, ergò à fortiori multo minus poterit contra ipsum formare processum iuridicum,vt prælatus virtute illius puniat talem subditum delinquentem. Ex quo consequitur, quòd si Episcopus de facto cum tali processu à se formato talem Religiosum ad suum superiorem remittat,non potest ipse superior ex vi illius aliquid agere contra delinquentem, cùm ipso iure nullus sit,sed alium de nouo debet conficere. Ad declarationem Cardinaliū relatam à Portel pro sua sententia dic,quòd expresè id non insinuat, vel quòd non proponitur sufficienter authentica. Vide ad hoc Sanchez *dict.disp.33. n.23.& dict.c.1.n.14.&* P.Villalob.*d.tract.35.diff.5.n.3.*

Circa quod adhuc nota,quod Barbosa *in Collectanea ad Decretal.cap.ea quæ,de statu monach.n.8.* refert quasdam declarationes Cardinalium circa *cap.14.de Regularibus* in Tridentino, quorum originalia responsa edita sub die 19. Septembris anni 1625. se vidisse testatur. Noua responsa sacræ Congregationis Card.

Primò quæsitum fuit,an Episcopus statim habita notitia delicti Regularis notoriè extra claustrum delinquentis,possit informationem capere,& illam ad superiorem Regularis mittere,vt nequeat de eodem delicto ignorantiam præsumere? Et congregatio respondit,posse.

Secundò,an sufficiat, quòd Episcopus vna vice superiorem Regularem moneat,eique terminum præfigat ad castigandum subditi delictum? Congregatio respondit,satis esse,vt Episcopus semel instet superiori Regulari, eique tempus præfigat ad eiusdem Concilij præscriptum.

Tertio,an sufficiat, quòd superior Regularis ad Episcopum

mittat

mittat copiam tantùm sententiæ, vt Religiosi dicunt, vel debeat remittere acta omnia super delicto acritata ad effectum, vt Episcopus videre possit, si in hos adimpleta fuerint verba dicti decreti Tridentini, *seuerè puniatur*, nec ne? Congregatio respondit, non sufficere, vt sententiam, aut etiam acta ad Episcopum transmittat, sed opus esse, vt de punitione ipsa, & sententiæ executione Episcopum certiorem faciat.

Denique quæsitum fuit, an dictum decretum Tridentinum intelligatur, etiam cùm delictum commissum fuerit intra Ecclesiam, vel claustra? Congregatio respondit, facultatem Episcopo attributam vendicare sibi locum, etiam cum Regulares notoriè, & cum scandalo extra claustra, intra Ecclesiam delinquunt, non ita si intra claustra.

Circa quarum declarationum primam aduerte, quòd in ea non datur facultas Episcopis (meo videri, & sub censura Ecclesiæ) ad faciendum processum iuridicum contra dictum Regularem notoriè extra claustrũ delinquentem, sed tantùm vt summariam facti informationem faciat, eamque ad superiorem illius mittat, *vt nequeat* (inquiunt Domini Cardinales) *de delicto ignorantiam præsumere*: hoc est, vt per id eum certiorem faciat de delicto commisso à suo subdito, & habeat sufficientem casus notitiam, qua possit in causa contra ipsum delinquentem iuridice procedere ad puniendum illum. Et ita nihil in hoc responso sacræ Congregationis apparet contra Auctoris doctrinam à nobis hìc traditam.

Circa secundum responsum Sacræ Cong. nota, quòd licèt in illo declaretur, satis esse, vt Episcopus semel instet, seu moneat superiorem Regularem, eique tempus præfigat ad eiusdẽ Concilij præscriptum, adhuc tamen, si superior negligens sit in eo exequendo, poterit secundò, & tertiò instare: & rectè ita faciet, conformando se iuri communi trinam monitionem in causis, & censuris præscribenti.

Circa tertium responsum aduerte, sufficere copiam summariam sententiæ, & eiusdem executionem iam peractam esse ad Episcopum transmittere, vt illi manifestè constet, qualiter præscripto Concilij, & suæ instantiæ, & monito satisfactum sit, quod est ad vnguem illud obseruare.

Circa vltimum responsum tandem obserua, quòd si Regularis intra Ecclesiam sui monasterij delinquat, non videntibus sæcularibus, non censeri comprehensum sub dicto decreto, & declaratione sacræ Congregationis, quia eo casu cessat scãdalũ, & notorietas delicti, ob quod Conciliũ & ad illud tollẽdũ præcipit, vt Episcopus instet superiori pro punitione talis delicti.

9. Priuilegia

9. Priuilegia famulis Regularium concessa, ne ab Ordinario excommunicentur, habent locum in his tantùm, qui actu monasteriis seruiunt intra eorum septa, & domus residentes, & sub eorum obedientia, & regula professi viuunt, de quo Ordinario constare debet, ex Decreto Tridentino. Priuilegia extant apud Bullarium, *ibidem tom. 2. quæst. 67. art. 3.* de quo Henriquez *tom. 1. lib. 7. de indulgent. cap. 25. num. 7. litera* L.

Trid. sess. 24. c. 11. de reform. Bullar. Bul. 25. Inn. 4. & Bulla 33. Sixt. 4. n 12 & in Comp. verb. famuli, §. 11.

10. Duplex est excommunicatio, generalis alia, & altera specialis. Generalis rursum duplex: alia dicitur lata à iure, alia ab homine: lata à iure est, qua generaliter Canon, constitutio, aut statutum excommunicat quidpiam facientem, vel omittentem. Lata verò ab homine est, quam iudex generaliter fert contra facientes, vel omittentes aliquid: ista expirat mortuo, aut deposito ab officio iudice, glossa *in cap. à nobis el 1. de sentent. excommunic.* at lata à iure minimè, *cap. final. de offic. legati*, vbi DD. *tom. 2. quæst. 60. art. 1.* de quo glossa *in cap à nobis, de sentent. excomm.* vbi Hostiens. Panorm & Felin. D. Anton. 3. *p. titul.* 24. *c.* 74. & late tradunt Nauar. *in Manu. cap. 27. n. 40. &* 41. P. Miran. *d. quæst. 35. art. 2.* Suarez *de censuris disp. 3. sect. 1 à num. 1. & disp.* 8. P. Villalob. 1. *p. sum. tract. 16. dif. 4. num. 1. & tract. 17. dif. 2. num. 2.*

11. Plures sunt excommunicationes, quæ contra Religiosos in iure feruntur. Prima est, qua excommunicantur Fratres Minores, qui interdicti generalis tempore in suas Ecclesias fratres, vel sorores tertij Ordinis admittunt, *Clement. cum ex eo 3. de sentent. excom.* De quo infrà de interdicto erit nobis sermo. Secunda, qua excommunicantur ipso facto Religiosi non seruantes interdictum, vel cessationem à diuinis, quam seruat Eclesia Cathedralis, vel Matrix, vel Parochialis populi, *Clem. 1. de sentent. excom.* & confirmat Concilium Tridentinum, quod in generali tantùm interdicto habet locum. Tertia excommunicatio est contra monachos decimas sibi appropriantes, seu præsumentes non soluere, *Clemen 1 de decimis.* Quarta fertur contra Religiosos, qui petunt aulas Principum animo nocendi suis prælatis, seu monasteriis, *Clement. ne in agro, § quia verò, de statu monachor.* Quinta fertur in monachos, qui sine facultate Abbatis habent arma intra claustra monasterij, vt habetur *eadẽ Clem. d. § quia verò, in fine.* Sexta ponitur contra Mendicantes, qui accipiunt nouas domus, vel loca ad habitandũ, aut commutant, vel alienant acquisitas ante Concilium Lugdunense, *Clem. cupientes, de pœnis*, & confirmat Tridentina Synodus, de quo suprà *de Ecclesiis Regularibus, n. 3.* Septima fulminatur contra Religiosos in concionibus, vel aliter, auertentes parochianos à solutione

Trid. sess. 25. c. 12. de reform.

Trid. sess. 25. c. 3. de regul.

à solutione decimarum Ecclesiis debitarum vel qui de industria nullum conscientiæ scrupulum incutiunt pœnitentibus in Confessione de soluendis decimis, vt habetur *d. Clement. cupientes, de pœnis*, & nos diximus suprà *de decimis, num* 7. Nona est contra clericos, & Religiosos inducentes quempiam, vt apud suas Ecclesias eligat, vel mutet sepulturam, *d. Clement. cupientes, §. sanè*, de quo *tom.* 3. *quæst.* 58. & nos dicemus infrà *de sepulturis*. Decima excommunicatio reseruata Papæ imponitur Religiosis ministrantibus Sacramenta Eucharistiæ, vel extremæ vnctionis laicis, aut clericis qui sine licentia Parochi, aut nuptias solemniter benedicunt, vel absoluunt excommunicatos à iure, statuto, vel Sydonorum sententiis sine priuilegio, *Clem.* 1. *de priuilegiis*, Vndecima, excommunicantur Religiosi vtriusque sexus matrimonium contrahentes, *Clem. vnica, de consanguin. & affinit.* Duodecima est contra Religiosos fauorem impartientes mulieribus, quæ habitum Biguinarum sumpserunt, & ad id inducentes *Clement.* 1. *de Religiosis domibus*. Decimatertia est contra Religiosos professos habitum temerariè dimittentes, *cap. vt periculosa, ne clerici, vel monachi, lib.* 6. de quo infra *de habitu Regulari n.* 6 Decima quarta extat *in d. cap. vt periculosa*, contra Religiosos euntes ad studia generalia, seu vniuersitates non habita licentia superioris, de quo infrà *de Monachis, num.* 4. *& seqq.* Decimaquinta habetur *eodem cap. vt periculosa*, contra Religiosos extra claustrum leges, vel Physicam audientes, de quo infra *de monachis. num.* 15. Decima sexta extat apud *extrauag. vices illius, de treuga, & pace*, contra Mendicantes, Ecclesiarumque parochos pacem inter se ipsos contractam violantes. Decimaseptima habetur *in extrauaganti, viam ambitiosa*, contra eosdem Mendicātes transferentes se ad aliam Religionem non Mendicantium sine speciali licentia Papæ, præterquam ad Carthusienses, quam ipso facto incurrunt tam recepti, quàm recipientes. Decima octaua est contra Religiosos vtriusque sexus recipientes aliquid à nouitiis præter victū, & vestitum, de qua in Concilio Tridentino, & nos suprà diximus *de dotibus Monialium, num.* 4. Decimanona excommunicatio reseruata Papæ fertur contra Prælatos, & Religiosos introducentes, & admittentes fœminas intra monasteria virorum, & idem contra dictos Prælatos, & Prælatas Religiosos, ac Religiosas introducentes, vel admittentes viros, aut mulieres intra clausuram monialium, ex Bullis Pij V. & Gregorij XIII. de quo suprà diximus *de clausura monachorum, num.* 1. *& de clausura Monialium à num.* 18.

Trid. sess. 25. *c.* 16. *de regul.*

Vigesima extat apud eandem Bullam Pij V. contra Abbatissas,

tiſſas, & Moniales exeuntes à monaſterio quacunque de cauſa, etiam infirmitatis, excepta magni incendij, vel ægritudinis lepræ, vel epidemiæ probata litteris ſuperioris, & Epiſcopi, de quo ſupra *de clauſura Monialium à n. 36. vſque ad 42. & n. 50. & ſeqq.* Vigeſima prima habetur *in extrauaganti, ambitioſa,* contra alienantes bona Eccleſiaſtica, & recipientes, vel pactum facientes, per quod illorum dominium transfertur. De quo ſuprà diximus *de alienation. n. 14. & ſeqq.* Vigeſima ſecunda, ipſo facto excommunicantur Fratres & ſorores tertij Ordinis collegialiter viuentes, qui poſt factam profeſſionem triũ votorum ſubſtantialium matrimonium contraxerint, ſeu contractum conſummauerint, aut Religionem deſerunt ad ſæcularem vitam redeũtes, vt habetur in Extrauag. Sixti VI quæ incipit, *ad Chriſti Variarij.* & refertur à Collectore Mendicantiũ. Vigeſima tertia, ponitur contra Fratres Prædicatores, & Minores admittentes ad priuilegia, & immunitates Ordinis quoſcunque laicos vtriuſque ſexus, prætextu tertij Ordinis, ſeu alterius modi, niſi geſtauerint habitum dicti Ordinis, & profeſſionem emiſerint in aliqua domo, vel congregatione Fratrum præfatorum vel ſororum vitam ducentes, ex alia Bulla eiuſdem Sixti, quæ incipit, *deteſtanda nonnullorum ambitio*, relata ab eodem Collectore. Sed hæc iam per non vſum, ſeu oppoſitam conſuetudinem omninò eſt abrogata, ſicut & aliæ conſtitutiones per diſſuetudinem iam antiquatæ ſunt *ibid. d. q. 60. art. 1.* De quo Corduba *in Addit. ad Compen. d. §. 14.* Caiet. *in ſumma, verb. excommunicatio, capit. 8.* Gerſon. *libr. 3 de vit ſpiritu. electio 5. & 6.*

Collect. Mendic. tit. excom. §. 13.

Collect. vbi ſupr. n 14.

12. Attento iure communi licitum eſt communicare cum excommunicatis neceſſitatis propriæ ergo, vel ob ipſius excommunicati ſalutem, *cap. reſponſo 33. c. cum voluntate 54. de ſentent. excom.* Idque ad maiorem abundantiam, & ad pacandos ſcrupulos conceſſit Greg. IX. Clem. & Eugen. IV. Fratribus Minoribus apud Bullarium, ſcilicet, vt in terris hæreticorum, & ſchiſmaticorum poſſint commorari, & participare cum illis. Ex quo Catholici inter hæreticos & in terris hæreticorum commorantes in externo conuictu cum illis participantes excuſantur à peccato ex neceſſitate, & conſuetudine, quæ eſt optima legum interpres, *tom. 2. q. 61. art. 1.* De quo Nauar. *in Manual. c. 4. n 6. & c. 27. n. 35.* Ad quod vide Suar. *de cenſ. diſp. 15. ſect 3. per totam.* & P. Villalobos, *2. p. ſumm. tract. 17. difficul. 13.*

Bullar. Bul. 6 Greg. 9. & Eul. 19. Inn. 4. & Bull. 14. nu. 12. & Bull. 33. n. 13. Sixt. 4.

13. Hodie per Extrauagantem Martini V. *ad euitanda,* nullos tenemur excommunicatos vitare, niſi ſint nominatim excommunicati, & denunciati, vel ſint publici clerici percuſſo-

*ibid art.*3. De quo Mexia *de taxa panis, num.*64. *fol.*21. *&* 22. Gutier.*lib.*1.*Pract.quæst.*13.*num.*3. Ad quod vide Suarez *vbi sup.à n.*15. vbi resoluit leges ciuiles iustas non comprehendere clericos, & alios Ecclesiasticos quoad vim coactiuam,& de casibus in quibus iudices laici,& Rectores ciuitatum incidunt in dictam excommunicationem in Cœna Domini, agit *tomo de censuris disp.*21.*à num.*77.

L. 1. *tit.* 2. *lib.* 4 *nou. Comp.*

4. Receptores laici reddituum temporalium Ecclesiis, ac aliis piis locis à Rege concessorum sub conditione, vt eorum petitio apud iudicem sæcularem proponatur iuxta legem Regiam 1.*tit.*2.*lib.*4. *noua Compilat.* non possunt conueniri coram iudice Ecclesiastico, dicta enim bona non transierunt in naturam,& conditionem spiritualium. At si præfata bona commutata sunt in spiritualia, vel spiritualibus annexa, possunt vtique conueniri laici super his coram iudice Ecclesiastico, *ibid. art.*4 de quo Azeuedo *in d.l.*1.*Gutier.lib.*3 *Pract.quæst.*27.

5. Monachus in causa ciuili coram suo prælato est conueniendus, nisi de eius licentia absens sit causa studij, vel in Curia, vel ad negotia monasterij missus assistat in alio loco, quia tunc conueniri potest coram iudice Ecclesiastico, dummodò tria simul concurrant: licentia prælati, contractus, aut debitum moderatum iuxta negotij qualitatem ad arbitrium boni viri, ita vt in mandato monasterij videatur comprehendi, & quòd prælatus,& monasterium longè absint. Abbates verò,& Monasteria coram suis iudicibus Regularibus sunt conueniendi, *ibid.artic.*5. De quo Bart. *in l.si longius* 28.§.*fin ff. de iudic.* Horatius Lucius *de priuileg. scholast priuil.*74. Idem post Abbat. *cap.quanto,n.*5.*de offic.ordinar.* & Felin *cap.cùm dilecta,n.* 18 *de rescriptis*, docet Sanchez *lib.*7.*Decalog.c.*31.*n.*21.

6. Monachus, sicut nec clericus non potest capi, vel incarcerari à iudice sæculari ob debitum ciuile, vt noti iuris est, nisi in fraudem creditorum ingrediatur Religionem, vel sacris initietur post capturam, tunc enim cum professio sine præuia informatione, an debitis sit obnoxius? iuxta constitutionem Sixti V. facta sit nulla, consequenter post spoliationem habitus Regularis potest conueniri vt merè laicus coram suo iudice sæculari. Idem ius est de clerico, cui priuilegium clericale non prodest, videtur enim Clericatus in fraudem susceptus, *ibid.art.*6.de quo Abb.*in cap.vnico, de obligat. ad ratioc. verb.tertia fuit,& in cap.*1.*deposit.*Baëza *de inope debitore, cap.* 17.*num.*22.

7. Prælatos Ecclesiasticos posse habere iurisdictionem temporalem exemptam à sæculari, affirmaat plures, & constat ex

cap.

*c.cùm dilectus,de ordine cognit.*quia poteſtas temporalis, aiunt, reſidet apud Papam,& Eccleſiam in habitu, & potentia, & ab ea medio ordine,& diſpoſitione Diuina ad Imperatores,Reges, & Principes temporales,ſeu ſæculares tranſlata eſt, vt deducitur ex multis locis ſacræ Scripturæ. Alij negant aſſerentes, quòd poteſtas Eccleſiaſtica non ſe extendit ad iuriſdictionem temporalem,niſi in quantum iſta deſeruit,aut concernit ſpiritualem. Prima opinio affirmatiua vt ſecurior, & communior amplectenda eſt Vnde in magnis difficultatibus poteſt Papa contra laicos vti hac poteſtate temporali, & iuſta intercedente cauſa regna auferre,vel transferre,vt in facti contingētia olim feciſſe conſtat ex *cap.grandi,de ſupplen.negligen. prælat. lib.6.* Auct.*ibid.art.7.*de quo Anaſtaſ.Germ.*lib.3.de ſacrorum immunit.cap.3.n.64 & 74.in fine,& cap.* 13.*num.* 8.M.Anton. Camoſ.*in Microlog.3.p. Dialogo 4.pag.44.* Idem poſt Euerardum *conſ.*210 *n.*32. & Auendano iuniorem *l.*40. *Tauri gloſſ.4 num.* 39. tradit Sanchez *lib.7.Decalog.cap.*14.*num.*11.*ad finem*, & *num.*14.

Luc. 22. *Marc.* 26. *Math.* 26. *Ioan.* 28. *Act.* 5.

8. Epiſcopi, Abbates, & monaſteria nullibi prohibentur iuriſdictionem temporalem exemptam habere, ac illam actu exercere per miniſtros, & iudices ſæculares, notariósque Regios agendo cauſas ſecundùm leges Regias, quarum diſpoſitioni ſe in omnibus debent conformare ſicut alij Domini, & iudices ſæculares, qui ſunt vaſſalli Regum ab ipſis hanc iuriſdictionem temporalem in feudum habentes Vnde nullum videtur inconueniens, præfatos prælatos, & monaſteria tali modo habere vaſſallos,& temporali poteſtate frui; vt colligitur ex iure *cap.Romana,§.debet,de appellat lib.6.*dummodò iudicium ſanguinis per ſe non exerceant, quod illis ſtrictè prohibetur,*cap.clericis,& cap.ſententiam ſanguinis,ne clerici, vel monachi*, quin imò ita conueniens iudicatur propter auctoritatis Eccleſiaſticæ conſeruationem, & maiorem zelum iuſtitiæ, & charitatem, quam exercere erga ſubditos præſumitur, quo confiſi antiqui Reges illis gladium huiuſmodi temporalis dominationis committere non formidarunt, certò ſperantes tanquam patres filios habendos ſubditos, & tractandos vaſſallos,*ibid.art.8.& 9.*de quo Greg.Lopez *in l.48.verb. en lo temporal.titul.6.part* 1.*& gloſſ.8.titul.3.lib* 1. *Recopilat* D. Antonin.Florent,3.*part.titulo 24.cap.* 75. *in proœmio*, *Hoſtienſ in cap.dilectus,de offic.ordin.*Azeuedo *in l.4.num.3.in fine,titul* 7. *lib.3.Recop.* Segura *in Director.iudicum* 1. *part.cap.2. num.* 3. Vide in Bullar. Bullam vnicam Vrbani II.& gloſſ.*in dict. c.clericis*,Couar.*Clemen.ſi furioſus,2.part §.5.n.8.* Ad quod faciunt

Bullar. bulvnica Vrban 2.

Compen. Societ, verb Priuilegia. §. 1. & Comp. D. Bened. §. 49.

resolut.90.num. 49 pro quo est textus singularis, & à nemine (quem viderim) ad hoc allegatus *in cap.cum venissent, de iud.* vbi soli Papæ reseruatur cognitio de dubiis priuilegiorum Apostolicorum, & ad tollendum omne dubium id ipsum declarauerunt Leo X. & Iulius II. apud Compend. Societat. & Compend. D. Benedicti, & refert idem noster Auctor *loco citato, & tom.2.q.64.art.2.*

7. Ex quo fit, quòd Religiosi non possunt excommunicari ab Episcopis, nisi in casibus, in quibus à Papa, vel à iure id specialiter, & expressè exprimitur, cùm eorum exemptio sit omnibus notoria, & manifesta *ibid.art.6.*

Explicatur, & propugnatur doctrina Auctoris. *Trid. sess. 25 c.14.de regul.*

Vnde benè notauerat Portel *in addit.ad dubiq, verb.Episcopus, nu.*5 non placere dictum nostri Auctoris *tom 2. q.63.art. 7.§.sed concludendo dico.* asserentis posse Episcopum, iuxta decretum Tridentinum, procedere per censuras, & punire Religiosum extra claustrum notoriè, & cum scandalo delinquentem, si à suo superiore, instante ipso Episcopo, intra tempus præfixum non puniatur, quia, inquit Portel, ibi Concilium non exprimit, quod per censuras possit punire. Rectè, inquam, aduerteret præfatus Pater, nisi Auctor expressè oppositum assereret *in addit.summa, tom.3.cap.*105.*n.*2. De quo vide *suprà de dispensationibus num.*59. Idem docent Sanchez *lib.7.de matrimonio disp.*33.*n.*22.*&* 23.*& lib.6.decalog.c.*1.*n.*14 & P. Villalob.2.*p.summa, tract* 35.*diff.*5.*num.*17 apertè probatur ex *cap.* 1.*§.in eos autem, de priuileg in 6.* & tradit P. Miranda *dict.quæst.* 35.*art.*11.

Illustratur, & ampliatur doctrina Auctoris.

8. Circa quod aliud dubium insurgit, an scilicet, Episcopus possit formare processum iuridicum contra præfatum Religiosum extra claustrum notoriè delinquentem, & cum tali processu illum remittere ad suum prælatum, & an possit subditus puniri ab ipso prælato virtute istius processus ab Episcopo confecti; Portel *in additionibus ad addit. Dubiorum, verbo, punitio Religiosi extra Conuentũ, n.*17. tenet partem affirmantem, dũmodò prius citetur, & audiatur Religiosus iuxta iuris ordinẽ; & probat, quia Conciliũ præcipit, vt instante Episcopo prælatus puniat, & non benè instaret, nisi ostenderet processum à se formatum, ad quod adducit quandam declarationem relatam à Marzilla *in suis declarationibus ad citatum cap.*14 *de Regul.* vbi id declarari videtur à Cardinalibus sacræ Congregationis. Sed fateor rationẽ præfatã Portel mihi haud sufficientẽ videri, potest enim Episcopus instare, & benè instare certiorẽ faciendo per suas literas prælatum de notorietate delicti à Religioso ita commissi, vt nulla tergiuersatione celari potuisset, ad quod

non

non est necessarius processus iuridicus ab Episcopo formatus, quem ipso iure nullum esse ex defectu iurisdictionis noti iuris est, per Regularium priuilegia, vt infrà *de exemptione quoad Episcopos, n. 17.* videbimus, & in hoc casu Episcopo nō datur absoluta potestas à Concilio ad puniendum talē Religiosum notoriè delinquentē extra claustrū, sed tantū, vt possit punire, prælato ad eius instantiam non puniente. Hæc doctrina est multum conformis resolutis à nostro Auctore, *tom. 2. q. 2. art. 6. ad finem.* Vbi declarans quid sit Episcopum instare, ait. *Existimo, quòd vt dicatur Episcopus instare, & prælatus negligēs, sufficit, quòd ter fuerit requisitus, & nolit punitionē congruenter executioni mandare.* ecce quomodo nullum verbū facit de formatione processus ad puniendum talem Religiosum, sed tantum requirit, vt ter moneat, seu requirat prælatū, *Et q. 63. art. 7. §. ex quibus infertur,* affirmat, quòd Regularem percutientem clericum sæcularē extra claustrum non potest Episcopus denunciare excommunitum ex defectu potestatis, ergò à fortiori multo minus poterit contra ipsum formare processum iuridicum, vt prælatus virtute illius puniat talem subditum delinquentem. Ex quo consequitur, quòd si Episcopus de facto cum tali processu à se formato talem Religiosum ad suum superiorem remittat, non potest ipse superior ex vi illius aliquid agere contra delinquentem, cùm ipso iure nullus sit, sed alium de nouo debet conficere. Ad declarationem Cardinaliū relatam à Portel pro sua sententia dic, quòd expresè id non insinuat, vel quòd non proponitur sufficienter authentica. Vide ad hoc Sanchez *dict. disp. 33. n. 23. & dict. c. 1. n. 14. &* P. Villalob. *d. tract. 35. diff. 5. n. 3.*

Circa quod adhuc nota, quod Barbosa *in Collectanea ad Decretal. cap. ea quæ, de statu monach. n. 8.* refert quasdam declarationes Cardinalium circa *cap. 14. de Regularibus* in Tridentino, quorum originalia responsa edita sub die 19. Septembris anni 1625. se vidisse testatur. Noua responsa sacræ Congregationis Card.

Primò quæsitum fuit, an Episcopus statim habita notitia delicti Regularis notoriè extra claustrum delinquentis, possit informationem capere, & illam ad superiorem Regularis mittere, vt nequeat de eodem delicto ignorantiam præsumere? Et congregatio respondit, posse.

Secundò, an sufficiat, quòd Episcopus vna vice superiorem Regularem moneat, eique terminum præfigat ad castigandum subditi delictum? Congregatio respondit, satis esse, vt Episcopus semel instet superiori Regulari, eique tempus præfigat ad eiusdem Concilij præscriptum.

Tertio, an sufficiat, quòd superior Regularis ad Episcopum

mittat

mittat copiam tantùm sententiæ, vt Religiosi dicunt, vel debeat remittere acta omnia super delicto acritata ad effectum, vt Episcopus videre possit, si in hos adimpleta fuerint verba dicti decreti Tridentini, *seuerè puniatur.* nec ne? Congregatio respondit, non sufficere, vt sententiam, aut etiam acta ad Episcopum transmittat, sed opus esse, vt de punitione ipsa, & sententiæ executione Episcopum certiorem faciat.

Denique quæsitum fuit, an dictum decretum Tridentinum intelligatur, etiam cùm delictum commissum fuerit intra Ecclesiam, vel claustra? Congregatio respondit, facultatem Episcopo attributam vendicare sibi locum, etiam cum Regulares notoriè, & cum scandalo extra claustra, intra Ecclesiam delinquunt, non ita si intra claustra.

Circa quarum declarationum primam aduerte, quòd in ea non datur facultas Episcopis (meo videri, & sub censura Ecclesiæ) ad faciendum processum iuridicum contra dictum Regularem notoriè extra claustrũ delinquentem, sed tantùm vt summariam facti informationem faciat, eamque ad superiorem illius mittat, *vt nequeat* (inquiunt Domini Cardinales) *de delicto ignorantiam præsumere*: hoc est, vt per id eum certiorem faciat de delicto commisso à suo subdito, & habeat sufficientem casus notitiam, qua possit in causa contra ipsum delinquentem iuridice procedere ad puniendum illum. Et ita nihil in hoc responso sacræ Congregationis apparet contra Auctoris doctrinam à nobis hìc traditam.

Circa secundum responsum Sacræ Cong. nota, quòd licèt in illo declaretur, satis esse, vt Episcopus semel instet, seu moneat superiorem Regularem, eique tempus præfigat ad eiusdẽ Concilij præscriptum, adhuc tamen, si superior negligens sit in eo exequendo, poterit secundò, & tertiò instare: & rectè ita faciet, conformando se iuri communi trinam monitionem in causis, & censuris præscribenti.

Circa tertium responsum aduerte, sufficere copiam summariam sententiæ, & eiusdem executionem iam peractam esse ad Episcopum transmittere, vt illi manifestè constet, qualiter præscripto Concilij, & suæ instantiæ, & monito satisfactum sit, quod est ad vnguem illud obseruare.

Circa vltimum responsum tandem obserua, quòd si Regularis intra Ecclesiam sui monasterij delinquat, non videntibus sæcularibus, non censeri comprehensum sub dicto decreto, & declaratione sacræ Congregationis, quia eo casu cessat scãdalũ, & notorietas delicti, ob quod Conciliũ & ad illud tollẽdũ præcipit, vt Episcopus instet superiori pro punitione talis delicti.

9. Priuilegia

9. Priuilegia famulis Regularium concessa, ne ab Ordinario excommunicentur, habent locum in his tantùm, qui actu monasteriis seruiunt intra eorum septa,& domus residentes,& sub eorum obedientia, & regula professi viuunt, de quo Ordinario constare debet,ex Decreto Tridentino. Priuilegia extant apud Bullarium, *ibidem tom* 2. *quæst*.67.*art*.3. de quo Henriquez *tom*.1.*lib*.7.*de indulgent*.*cap*.25.*num*.7.*litera* L.

Trid. sess. 24. *c*.11.*de reform.* *Bullar.Eul.* 25. *Inn*.4. & *Bulla* 33.*Sixt*.4. *n*.12 & *in Comp.verb. famuli*, §. 11.

10. Duplex est excommunicatio,generalis alia,& altera specialis. Generalis rursum duplex:alia dicitur lata à iure, alia ab homine: lata à iure est,qua generaliter Canon,constitutio, aut statutum excommunicat quidpiam facientem,vel omittentem. Lata verò ab homine est, quam iudex generaliter fert contra facientes,vel omittentes aliquid:ista expirat mortuo,aut deposito ab officio iudice, glossa *in cap.à nobis el* 1. *de sentent. excommunic*.at lata à iure minimè,*cap.final.de offic.legati*,vbi DD. *tom*.2.*quæst*.60.*art*.1. de quo glossa *in cap à nobis*, *de sentent. excomm.* vbi Hostiens. Panorm & Felin. D.Anton.3.*p.titul*.24. *c*.74.& late tradunt Nauar. *in Manu.cap*.27.*n*.40.& 41.P. Miran. *d.quæst*.35.*art*.2.Suarez *de censuris disp*.3.*sect*.1 *à num*.1.& *disp*.8.P. Villalob.1.*p. sum.tract*.16. *dif*.4.*num*.1. & *tract*. 17. *dif*.2.*num*.2.

11. Plures sunt excommunicationes, quæ contra Religiosos in iure feruntur. Prima est, qua excommunicantur Fratres Minores, qui interdicti generalis tempore in suas Ecclesias fratres,vel sorores tertij Ordinis admittunt,*Clement.cum ex eo* 3.*de sentent.excom*.De quo infrà de interdicto erit nobis sermo. Secunda, qua excommunicantur ipso facto Religiosi non seruantes interdictum, vel cessationem à diuinis, quam seruat Eclesia Cathedralis, vel Matrix,vel Parochialis populi, *Clem*. 1.*de sentent.excom*.& confirmat Concilium Tridentinum,quod in generali tantùm interdicto habet locum. Tertia excommunicatio est contra monachos decimas sibi appropriantes, seu præsumentes non soluere, *Clemen* 1 *de decimis*. Quarta fertur contra Religiosos, qui petunt aulas Principum animo nocendi suis prælatis,seu monasteriis,*Clement ne in agro*,§ *quia verò*,*de statu monachor*.Quinta fertur in monachos, qui sine facultate Abbatis habent arma intra claustra monasterij,vt habetur *eadẽ Clem.d.§.quia verò,in fine*. Sexta ponitur contra Mendicantes, qui accipiunt nouas domus,vel loca ad habitandũ,aut commutant,vel alienant acquisitas ante Concilium Lugdunense,*Clem. cupientes, de pœnis*, & confirmat Tridentina Synodus, de quo suprà *de Ecclesiis Regularibus*,n.3. Septima fulminatur contra Religiosos in concionibus, vel aliter, auertentes parochianos à solutione

Trid. sess. 25.*c*.12.*de reform.*

Trid. sess. 25.*c*.3. *de regul.*

à solutione decimarum Ecclesiis debitarum vel qui de industria nullum conscientiæ scrupulum incutiunt pœnitentibus in Confessione de soluendis decimis, vt habetur *d. Clement. cupientes, de pœnis*, & nos diximus suprà *de decimis, num* 7. Nona est contra clericos, & Religiosos inducentes quempiam, vt apud suas Ecclesias eligat, vel mutet sepulturam, *d. Clement. cupientes, §. sanè*, de quo *tom.* 3. *quæst.* 58. & nos dicemus infrà *de sepulturis*. Decima excommunicatio reseruata Papæ imponitur Religiosis ministrantibus Sacramenta Eucharistiæ, vel extremæ vnctionis laicis, aut clericis qui sine licentia Parochi, aut nuptias solemniter benedicunt, vel absoluunt excommunicatos à iure, statuto, vel Sydonorum sententiis sine priuilegio, *Clem.* 1. *de priuilegiis*, Vndecima, excommunicantur Religiosi vtriusque sexus matrimonium contrahentes, *Clem. vnica, de consanguin. & affinit.* Duodecima est contra Religiosos fauorem impartientes mulieribus, quæ habitum Biguinarum sumpserunt, & ad id inducentes *Clement.* 1. *de Religiosis domibus*. Decimatertia est contra Religiosos professos habitum temerariè dimittentes, *cap. vt periculosa, ne clerici, vel monachi, lib.* 6. de quo infra *de habitu Regulari n.* 6. Decima quarta extat *in d. cap. vt periculosa*, contra Religiosos euntes ad studia generalia, seu vniuersitates non habita licentia superioris, de quo infrà *de Monachis, num.* 4. *& seqq.* Decimaquinta habetur *eodem cap. vt periculosa*, contra Religiosos extra claustrum leges, vel Physicam audientes, de quo infra *de monachis, num.* 15. Decima sexta extat apud *extrauag. vices illius, de treuga, & pace*, contra Mendicantes, Ecclesiarumque parochos pacem inter se ipsos contractam violantes. Decimaseptima habetur *in extrauaganti, viam ambitiosa*, contra eosdem Mendicâtes transferentes se ad aliam Religionem non Mendicantium sine speciali licentia Papæ, præterquam ad Carthusienses, quam ipso facto incurrunt tam recepti, quàm recipientes. Decima octaua est contra Religiosos vtriusque sexus recipientes aliquid à nouitiis præter victũ, & vestitum, de qua in Concilio Tridentino, & nos suprà diximus *de dotibus Monialium, num.* 4. Decimanona excommunicatio reseruata Papæ fertur contra Prælatos, & Religiosos introducentes, & admittentes fœminas intra monasteria virorum, & idem contra dictos Prælatos, & Prælatas Religiosos, ac Religiosas introducentes, vel admittentes viros, aut mulieres intra clausuram monialium, ex Bullis Pij V. & Gregorij XIII. de quo suprà diximus *de clausura monachorum*, *num.* 1. *& de clausura Monialium à num.* 18.

Trid. sess. 25. *c.* 16. *de regul.*

Vigesima extat apud eandem Bullam Pij V. contra Abbatissas,

tissas, & Moniales exeuntes à monasterio quacunque de causa, etiam infirmitatis, excepta magni incendij, vel ægritudinis lepræ, vel epidemiæ probata litteris superioris, & Episcopi, de quo supra *de clausura Monialium à n. 36. vsque ad 42. & n. 50. & seqq.* Vigesima prima habetur *in extrauaganti, ambitiosæ*, contra alienantes bona Ecclesiastica, & recipientes, vel pactum facientes, per quod illorum dominium transfertur. De quo suprà diximus *de alienation. n. 14. & seqq.* Vigesima secunda, ipso facto excommunicantur Fratres & sorores tertij Ordinis collegialiter viuentes, qui post factam professionem triũ votorum substantialium matrimonium contraxerint, seu contractum consummauerint, aut Religionem deserunt ad sæcularem vitam redeũtes, vt habetur in Extrauag. Sixti VI quæ incipit, *ad Christi Variarij*. & refertur à Collectore Mendicantiũ. Vigesima tertia, ponitur contra Fratres Prædicatores, & Minores admittentes ad priuilegia, & immunitates Ordinis quoscunque laicos vtriusque sexus, prætextu tertij Ordinis, seu alterius modi, nisi gestauerint habitum dicti Ordinis, & professionem emiserint in aliqua domo, vel congregatione Fratrum præfatorum vel sororum vitam ducentes, ex alia Bulla eiusdem Sixti, quæ incipit, *detestanda nonnullorum ambitio*, relata ab eodem Collectore. Sed hæc iam per non vsum, seu oppositam consuetudinem omninò est abrogata, sicut & aliæ constitutiones per dissuetudinem iam antiquatæ sunt *ibid. d. q. 60. art. 1.* De quo Corduba *in Addit. ad Compen. d. §. 14.* Caiet. *in summa, verb. excommunicatio, capit. 8.* Gerson. *libr. 3 de vit spiritu. electio 5. & 6.*

Collect. Mendic. tit. excom. §. 13.

Collect. vbi supr. n 14.

12. Attento iure communi licitum est communicare cum excommunicatis necessitatis propriæ ergo, vel ob ipsius excommunicati salutem, *cap. responso 33. c. cum voluntate 54. de sentent. excom.* Idque ad maiorem abundantiam, & ad pacandos scrupulos concessit Greg. IX. Clem. & Eugen. IV. Fratribus Minoribus apud Bullarium, scilicet, vt in terris hæreticorum, & schismaticorum possint commorari, & participare cum illis. Ex quo Catholici inter hæreticos & in terris hæreticorum commorantes in externo conuictu cum illis participantes excusantur à peccato ex necessitate, & consuetudine, quæ est optima legum interpres, *tom. 2. q. 61. art. 1.* De quo Nauar. *in Manual. c. 4. n 6. & c. 27. n. 35.* Ad quod vide Suar. *de cens. disp. 15. sect 3. per totam*, & P. Villalobos, *2. p. summ. tract. 17. difficul. 13.*

Bullar. Bul. 6 Greg. 9. & Eul. 19. Inn. 4. & Bull. 14. nu. 11. & Bull. 33. n. 13. Sixt. 4.

13. Hodie per Extrauagantem Martini V. *ad euitanda*, nullos tenemur excommunicatos vitare, nisi sint nominatim excommunicati, & denunciati, vel sint publici clerici percusso-

res,seu notorij,tam notorietate iuris,quãdo,scilicet,percussor confessus est delictum,vel est de illo conuictus, vel post deductionem ad forum contentiosum lata est super eum sententia excommunicationis : quam etiam notorietate facti , quando, scilicet, adeò manifesta est euidentia actus ,vt nulla possit tergiuersatione celari,aut aliqua excusatione excusari,nec est locus inficiationi,*ibid.art.*2.de quo Couar. *c. alma mater* 1.*part.* § 2.*num.*9.§. *superest*. Nau.*cap.*9.*à num.*6. *& cap.* 26.*n.*26.*& cap.*7.*num.*35.*& cap* 15.*n.*5. *& lib.*5.*cons.*40.*titul.de sententia excommunicationis.* Vide Suarez *de censur.disp.*9.*sect.*2.*per totam*,& P.Villalobos *d.tract.*17.*diff.*3.*à num.*1.

14. Regularis exemptus percutiens clericum sæcularem extra claustra non potest denunciari excommunicatus ab Episcopo Diœcesis , in qua deliquit , potestas enim illius non extenditur ad sibi non subditos , sed tantùm monere debet suum superiorem,vt puniat intra tempus ab ipso præfixum,iuxta terminos Tridentini Concilij, *tom.*2. *quæst.*63. *art.*7.§. *ex quibus infertur.* De quo supra diximus , *num.*8.§ *circa quod.*

Trid. sess. 25.c.14 de regul.

15. Communicatio cum excommunicato in Diuinis est prohibita iure Diuino ,secundùm Theologos, qui contra Lutherum scripserunt : in aliis non est prohibita iure Diuino. Vnde circa primum non potest Papa dispensare. *tom,*2. *quæst,* 90.*art.*6.§.*respondetur.* de quo Couar.*cap.alma mater,*1.*p.*§.2. Vide Suarez suprà *disp.*10.*sect.*1.*&* 2. Villalob.*d.diff.*17.

16. Multæ excommunicationes contentæ in Extrauagantibus,& aliis priuilegiis , & constitutionibus factis pro Regularibus non ligant,cum quia non sunt promulgatæ , & licèt aliquando fuerint promulgatæ , inuincibiliter ignorentur:tum etiam quia non fuerunt latæ per modum statuti perpetui , sed per modum sententiæ, quæ est ab homine, & cum homine expirat,qualis est excommuicatio latæ sententiæ Alexandri VI. contra transeuntes ad Indias Occidentales sine speciali licentia Regum Hispaniæ, *ibid.art.*7.de quo Nauar.*cap.*27.*nu.*2.54. *&* 55.

17. Licitum est leuato galero aperire caput inclinando illud excommunicato denunciato,si est nobilissimus, vel officialis,seu minister Regis , qui priùs vrbanitatis gratia se discooperit. Ita decisum fuisse Neapoli in facti contingentia refertur, *Addit.Summæ,tom.*3.*cap.*110.*num.*1. de quo Couar. *in cap. alma mater,*1.*part.*§.*num.*2. Zerola in *Praxi Episcop* 1.*part.titul.excommunicatio, fol.* 76. §. *vndecimum dubium.*

RESO

Resolvtio LXIII.

De Exemptione Regularium quoad sæculares.

1. EXemptio est quædam liberatio à potestate Ordinarij inferioris, stante subiectione immediata ad Romanum Pontificem, vt notatur *cap. cùm persona, de priuileg. in 6.* Quædam autem est personalis, qua eximuntur personæ: quædam verò localis, qua eximitur Ecclesia, vel monasterium. Rursum quædam est vniuersalis, qua Ecclesia, vel personæ cum vniuersitate iuris spectant ad Papam: quædam verò particularis, qua eximitur ex parte, videlicet in certis casibus tantùm, ex glossa *in Clement. attendantes, de statu monach.* Deniquè exemptio potest considerari quoad personas, quoad Ecclesias, & quoad res Ecclesiasticas, & Regulares, quæ ad dominium Sedis Apostolicæ pertinent, *tom. 2. quæst. 62. art. 2.* de quo Socin. *in cap. recepimus, num. 12. de priuileg.*

2. Religiosi, sicut & Clerici inter personas Ecclesiasticas computantur, ac ideò iure Diuino à iurisdictione sæculari eximuntur, iuxta illud Psalm. 104. *nolite tangere Christos meos*, & & illud Math. 17. *ergò liberi sunt filij*, & sacri Canones hoc iuri Diuino tribuunt *in cap si Imperator, cap. Constantinus 66. dist. cap. continua 11. quæst. 1.* Sed eorum bona, seu res temporales Ecclesiarum, & Monasteriorum iure tantùm humano, & Ecclesiastico Sedes Apostolica eximit ex causa à potestate sæculari, cui suaptè natura superant, vt ex *cap. Ecclesia S. Mariæ, de constit. cap. nullus el. 2. & c. Syluester 1. quæst. 1. & cap. benè quidem 1. dist. 87.* satis colligitur, ac constat, & habetur in Tridentino *sess. 25. cap. 20. de reform ibid. art. 2.* De quo Turrecremata *in cap. cùm ad verum 96. dist* Nauar. *in cap. nouit. notab. 6. num. 6. de iud.* Couar. 1. *Pract. c. 31. n 1.* Abb. *in c. qualiter, n. 7. de iudiciis.* Ad quod vide Suarez *l. 3. de leg. c. 34. à n. 2. & 11. cum seqq.*

Psalm. 104. Matth. 17.

Trident. sess. 25. cap. 20. de refor.

3. Iudici sæculari licet sequestrare triticum Ecclesiasticorum Regularium, ac Commendatorum Militarium tempore magnæ necessitatis, vt venundetur pretio taxato per legem, relicta priùs sibi parte pro sufficienti victu suorum, plus potius, quàm minus, dummodò in eo exequendo obseruetur ad vnguem forma præscripta in lege Regia, & ipsis prætium taxatũ verè, & realiter offeratur, antequam ab eis triticum extrahaturr, id namque ius naturale in necessitatis articulo permitit, ac dictat. Aliter facientes, & excedentes modum præscriptum à lege incidunt in excommunicationem Bullæ in Cœna Domini,

*ibid art.*3. De quo Mexia *de taxa panis, num.*64. *fol.*21. *&* 22. Gutier. *lib.*1. *Pract. quæst.*13. *num.*3. Ad quod vide Suarez *vbi sup. à n.*15. vbi resoluit leges ciuiles iustas non comprehendere clericos, & alios Ecclesiasticos quoad vim coactiuam, & de casibus in quibus iudices laici, & Rectores ciuitatum incidunt in dictam excommunicationem in Cœna Domini, agit *tomo de censuris disp.* 21. *à num.*77.

L. 1. tit. 2. lib. 4 nou. Comp.

4. Receptores laici reddituum temporalium Ecclesiis, ac aliis piis locis à Rege concessorum sub conditione, vt eorum petitio apud iudicem sæcularem proponatur iuxta legem Regiam 1. *tit.*2. *lib.*4. *noua Compilat.* non possunt conueniri coram iudice Ecclesiastico, dicta enim bona non transfierunt in naturam & conditionem spiritualium. At si præfata bona commutata sunt in spiritualia, vel spiritualibus annexa, possunt vtique conueniri laici super his coram iudice Ecclesiastico, *ibid. art.*4 de quo Azeuedo *in d.l.*1. *Gutier. lib.*3 *Pract. quæst.*27.

5. Monachus in causa ciuili coram suo prælato est conueniendus, nisi de eius licentia absens sit causa studij, vel in Curia, vel ad negotia monasterij missus assistat in alio loco, quia tunc conueniri potest coram iudice Ecclesiastico, dummodò tria simul concurrant: licentia prælati, contractus, aut debitum moderatum iuxta negotij qualitatem ad arbitrium boni viri, ita vt in mandato monasterij videatur comprehendi, & quòd prælatus, & monasterium longè absint. Abbates verò, & Monasteria coram suis iudicibus Regularibus sunt conueniendi, *ibid. artic.*5. De quo Bart. *in l. si longius* 28. §. *fin ff. de indic.* Horatius Lucius *de priuileg. scholast priuil.*74. Idem post Abbat. *cap. quanto, n.*5. *de offic. ordinar.* & Felin *cap. cùm dilecta, n.* 18 *de rescriptis*, docet Sanchez *lib.*7. *Decalog. c.*31. *n.*21.

6. Monachus, sicut nec clericus non potest capi, vel incarcerari à iudice sæculari ob debitum ciuile, vt noti iuris est, nisi in fraudem creditorum ingrediatur Religionem, vel sacris initietur post capturam, tunc enim cum professio sine præuia informatione, an debitis sit obnoxius? iuxta constitutionem Sixti V. facta sit nulla, consequenter post spoliationem habitus Regularis potest conueniri vt merè laicus coram suo iudice sæculari. Idem ius est de clerico, cui priuilegium clericale non prodest, videtur enim Clericatus in fraudem susceptus, *ibid. art.*6. de quo Abb. *in cap. vnico, de obligat. ad ratioc. verb. tertia fuit, & in cap.*1. *deposit.* Baëza *de inope debitore, cap.* 17. *num.*22.

7. Prælatos Ecclesiasticos posse habere iurisdictionem temporalem exemptam à sæculari, affirmant plures, & constat ex *cap.*

c.cùm dilectus,de ordine cognit. quia potestas temporalis, aiunt, residet apud Papam,& Ecclesiam in habitu, & potentia, & ab ea medio ordine,& dispositione Diuina ad Imperatores,Reges, & Principes temporales,seu sæculares translata est, vt deducitur ex multis locis sacræ Scripturæ. Alij negant asserentes, quòd potestas Ecclesiastica non se extendit ad iurisdictionem temporalem,nisi in quantum ista deseruit,aut concernit spiritualem. Prima opinio affirmatiua vt securior, & communior amplectenda est. Vnde in magnis difficultatibus potest Papa contra laicos vti hac potestate temporali, & iusta intercedente causa regna auferre,vel transferre,vt in facti contingétia olim fecisse constat ex *cap. grandi,de supplen.negligen. prælat. lib.6.* Auct.*ibid.art.7.* de quo Anastas.Germ.*lib.3.de sacrorum immunit.cap.3.n.64 & 74.in fine,& cap.* 13.*num.* 8.M.Anton. Camos.*in Microlog.3.p. Dialogo 4.pag.44.* Idem post Euerardum *cons.*210 *n.*32. & Auendano iuniorem *l.40. Tauri.gloss.4 num.* 39. tradit Sanchez *lib.7.Decalog.cap.14.num.11.ad finem , & num.14.*

Luc. 22. *Marc.* 26. *Math.* 26. *Ioan.* 28. *Act.* 5.

8. Episcopi , Abbates , & monasteria nullibi prohibentur iurisdictionem temporalem exemptam habere , ac illam actu exercere per ministros , & iudices sæculares, notariósque Regios agendo causas secundùm leges Regias , quarum dispositioni se in omnibus debent conformare sicut alij Domini , & iudices sæculares , qui sunt vassalli Regum ab ipsis hanc iurisdictionem temporalem in feudum habentes Vnde nullum videtur inconueniens , præfatos prælatos , & monasteria tali modo habere vassallos,& temporali potestate frui; vt colligitur ex iure *cap.Romana,§.debet,de appellat lib.6.* dummodò iudicium sanguinis per se non exerceant , quod illis strictè prohibetur,*cap.clericis,& cap.sententiam sanguinis,ne clerici , vel monachi* , quin imò ita conueniens iudicatur propter auctoritatis Ecclesiasticæ conseruationem , & maiorem zelum iustitiæ , & charitatem , quam exercere erga subditos præsumitur, quo confisi antiqui Reges illis gladium huiusmodi temporalis dominationis committere non formidarunt , certò sperantes tanquam patres filios habendos subditos, & tractandos vassallos,*ibid.art.8.& 9.* de quo Greg.Lopez *in l.48.verb. en lo temporal.titul.6.part 1.& gloss.8.titul.3.lib 1. Recopilat* D. Antonin.Florent,3.*part.titulo 24.cap. 75. in prœmio , Hostiens in cap.dilectus,de offic.ordin.* Azeuedo *in l.4.num.3.in fine,titul 7. lib.3.Recop.* Segura *in Director.iudicum 1. part.cap.2. num.3.* Vide in Bullar. Bullam vnicam Vrbani II.& gloss.*in dict. c.clericis,* Couar. *Clemen.si furiosus,2.part. §.5.n.8.* Ad quod faciunt

Bullar. bul vnica Vrban 2.

tradita à Sanchez *vbi suprà dict. n.* 11. *& sequentibus*, vbi agit de capacitate Monasterij, & successione in maioratus habentes annexam iurisdictionem temporalem, & quantum ad feudi successionem, multa quoque tradit *à num.* 32.

9. In causa feudali tam super proprietate, quàm super possessione dominus feudi cognoscit inter vassallos etiam clericos, vel monachos, iuxta magis receptam, & communem sententiam, & habetur expressum *cap. ex transmissa, & cap. verum, sequenti, de foro competen.* At in causa criminali, vel ciuili procedente à delicto minimè. In causa autem Maioratus, si reus sit clerius, vel monachus, & litigetur super eius tenuta, seu possessione, de ea cognoscere non pertinet ad iudicem sæcularem, à cuius iurisdictione potest declinari, sed ad forum Ecclesiasticum, vel Regularem, vt in terminis iudicatum referunt apud Regale Consilium, seu Tribunal, in multis enim differt Maioratus à feudo in Hispania, *ibidem art.* 10. de quo Bobadilla, *lib.* 2. *Polit. cap.* 18. *num.* 157. Mieres *de Maiorat. quæst.* 9. *num.* 3. *&* 4. *part.* 3. *& quæst.* 2. *num.* 13. *part.* 4.

10. In causis temporalibus, in quibus Ecclesia, vel Monasterium personam gerit auctoris aliquid à laico petens, debet eum conuenire coram iudice sæculari, *cap. si clericus, cap. cum sit generale, de foro compet* nisi fortè laicus destruxerit Ecclesiam, aut monasterium, vel in eis sacrilegium commiserit, tunc enim apud Ecclesiasticum iudicem agendum est *cap. conquestus, & dict. capit. cum sit generale, eodem titul.* Monasterium autem agens, & petens aliquid apud iudicem sæcularem potest apud eundem iudicem reconueniri, iuxta communiorem sententiam, nisi reconuentio sit super causa criminali, etiam ciuiliter tantùm intentata, aut super re spirituali, aut spirituali annexa, aut causata sit à malitia ipsius laici procurantis, vt à monacho conueniatur coram tali iudice, vt ipse coram eodem ipsum reconueniat, sciens fore sibi maximè fauorabilem ipsummet iudicem *ibid. art.* 11. De quo Greg. Lopez *l.* 56. *tit.* 6. *p.* 1. Roland. *cons.* 24. *à num.* 1. *volum* 2. Aduendaño *cap.* 1. *Prætorum, num* 32. *in fine*, Abbas, Bald. Felinus, & Speculator *in d. cap. si clericus* Ad quod vide Sanchez *lib.* 7. *Decalogi, cap.* 31. *num.* 26. vbi cum Couar *Pract. capit.* 5. *num* 3. & Capedo, *decision. Lusit.* 54. *part.* 1. *num.* 9. *&* 13. resoluit, monasteria Mendicantium, & monialium, & si ditissima sint, gaudere priuilegio miserabilium personarum, vt agentia contra laicum possint illum conuenire apud Curiæ Regiæ iudices.

11. Pro publicatione testamenti, in quo monasterium à laico est hæres institutum, ad iudicem sæcularé pertinet citare

prælatum ipsius monasterij, qui ad id est iudex competens, non verò ad Ecclesiasticum, notat glossa,& DD. *in cap si hæredes,de testament. & in l.15.tit.4.lib.5. recopil.* apud Hispanos. Sed hæc citatio intelligi debet sub conditione, si ipse prælatus, verbi gratia, vult se opponere, & contradicere testamento, & vt suam manifestet voluntatem, *ibid.art.*2. de quo Couar. *lib.*8. *pract.n* 2. *& in dicto cap.si hæredes,n.3.de testam.* Gutier. *lib.*2. *pract.q.*49. Paz *in l.3.Tauri.*

12. Prætor, seu corrector ciuitatis potest facere, vt concio habeatur apud Ecclesiam, etiam à Fratre Minore, non obstante sua Regula, in die magnæ alicuius festiuitatis, verbi gratia, in Epiphania Domini, non obstante contradictione vicarij foranei Episcopi, id enim licitum esse videtur pro executione decreti Tridentini præcipientis populo prædicari in festis solemnitatibus, cuius & sacrorum Canonum, ac Conciliorum executioni principes, eorumque ministri, ac iudices fauorem, & auxilium præstare debent. Quod in facti contingentia ita fuisse executioni mandatum in ciuitate Soriæ à quodam eius prætore refertur, non obstante consuetudine in contrarium, approbauitque factum Episcopus diœcesanus, *ibid. art.*19. de quo Bobadilla *lib.2.polit.cap.*18.*num.*194. Aufrer. *de potest sæcular.super Ecclesiast.personas,regul.2.n.*31.*ver.*211. vide infrà *de prædicatoribus,num.*19. *Trid. sess. 24. c.4. de reform.*

13. Ecclesiam, seu monasterium succedens iure successionis, aut legati laico iam conuento coram suo iudice sæculari posse conueniri apud eundem iudicem, affirmant plures, quia lis inchoata, inquiunt, peragenda est ab hærede coram illo iudice, vbi iudicium cæptum est, *l.vbi cæptum est iudicium ff.de iudiciis.* At alij tenent, quòd instantia cæpta cum defuncto laico non transit ad Ecclesiam, vel monasterium hæredem, ac ideò inchoandam esse de nouo coram iudice Ecclesiastico. Prima opinio tanquam iuri magis consona, ac veritati, & æquitati in iudicando amplectenda est, & in facti contingentia ita iudicatum fuisse fertur, *ibid.art* 21. de quo Couar 1.*pract.q* 8. *num.*2. Guido Papa *decis.*421. Bald. *consil.*207. *volum.*2. Castrensis *in l.hæres absens,ff de iudic.* Barbacia *consil.2.volum.*3. Boërius *decis.*69 *à num.*32.

De Exemptione quoad Episcopos.

13. Olim attento iure communi Regulares pariter ac Clerici sæculares Episcopis subdebantur, prout ex sacris Canonibus,& Conciliis constat. At nunc ab eorum iurisdictione sunt

exempti, per multa priuilegia apostolica, quæ obseruari iubentur, per *cap. nimis iniqua, & cap. nimis praua, de excess. prælator. & Clementina* 1. *eodem tit. & Clementina* 2. *de censibus*, ac tandem per Concil. Trident. *sess.* 25. *cap.* 20. *de regul.* & immediate subsunt Romano Pontifici, de quibus priuilegiis latè apud Bullarium. *tom.* 2. *quæst.* 63. *art.* 1. 2. & 3 de quo Enriquez *de indulgent. cap.* 24. & latè P. Villalob. 2. *p. summa tract.* 35. *diff.* 4. *à num.* 1.

Trid. sess. 25. c. 20 de regul. Bull. Bul. 13. & 28 Innoc. 4 Bull. 30. Alex. 4. Bull. 1. Vrb. 3. Bull. 3. Nicol. 3 Bull 14. & 33. Sixti 4. Bull. 10 Nicol. 4 Bul. 1. Ben. 11. Bul 8. Bonif 8. Bulla vnica Vrb 2. & in Comp. Societ. amplissimum priuilegium Paul. 4. verbo excep. § 1. Bul. 14. Sixti 4. num. 15 & Bul. 33. n. 7. Bul. 29 Eug. 4. Trid. sess. 7 c. 14. de refor. Bull. Bull. 3. Clem. 4. Comp Soc. tit. priuilegium §. 1. & 4.

15. Exempti à iurisdictione cuiuslibet Ordinarij censentur exempti à legatis Papæ, sed non à legatis à latere dictis, iuxta *cap. si Abbatem, de elect. in* 6. & declarationem Clementis IV. qui quidem semper censentur excepti in quacunque etiam amplissima exemptione, sicque interpretanda veniunt priuilegia concedentia Regularibus exemptionem à legatis Sedis Apostolicæ, vt est priuilegium Sixti IV. pro Carmelitis. *ibid. art.* 4. de quo P. Villab. suprà *num.* 1. & 7.

16. Moniales Regularibus subiectæ, earumque monasteria, & bona eadem exemptione à iurisdictione ordinariorum gaudent, qua Fratres, ex Eugenio IV. pro ordine S. Claræ apud Bullarium, *ibid. art.* 5. de quo P. Villalob. suprà *num.* 8. vbi resoluit, non posse excommunicari ab Scholastico, seu iudice Salmant. Vniuersitat.

17. Processus sententiæ contra Regulares ab ordinario latæ in quacunque causa, & inde secuta, sunt ipso iure nulla, ex defectu iurisdictionis, vt constat ex tenore priuilegiorum suprà relatorum, & colligitur *ex cap. dilecto*, vbi Glossa *verbo, clausula, de prabend.* quæ irritatio tenet, etiam data ignorantia ipsorum in iudice, *cap. at si clerici, de iudiciis, l. priuatorum, de iurisdict. omnium iudicum.* Vnde talis sententia nec transit in rem iudicatam, nec debet executioni mandari: excipe causas mercedum, seu stipendiorum soluendorum, & miserabilium personarum contra Regulares extra claustrum viuentes, de quibus in Concilio Tridentino *ibid. art.* 6. De quo Federicus *cons.* 14. *num.* 4 *quæst.* 2. Calderin. *cons.* 13. *de iudiciis.* Castrens. *cons.* 342. *num.* 2 *lib.* 1. Couar. *pract. cap.* 6 & 7. Nauar. *cap.* 25. *n.* 13 Idem post Felin. *in cap. cùm ordinem, à num* 6. *de rescript.* & Iul. Clar. *in pract. quæst.* 36. *num.* 5 Paz *in pract.* 1 *p. tom.* 1. *tempore* 3. *num* 24. docet P. Villalob. *vbi suprà num.* 6.

18. Duplici via possunt se defendere Regulares ab ordinariis, vel per fori declinatoriam, exhibendo in iudicio priuilegium petitum, in loco congruo, & securo, iuxta *cap. cùm persona, de priuileg. in* 6. at id debet intelligi, quando priuilegium non est notorium in titulo, & possessione, ex *d. c. cùm persona;* quia

quia si est notorium, sicuti est exemptio Mendicantium, nec tenentur exhibere, nec probare exemptionem. Vel etiam reprobato priuilegio producto, seu exhibito, & sententia lata agere possunt de inualiditate actus per priuilegium Clementis IV. Alexandri VI. & Pauli III. quo reseruatur interpretatio priuilegij dubij concessi in fauorem Regularium ipsimet Romano Pontifici, & idem habetur *c. cùm venissent. de iudic.* Vnde Regularis notoriè exemptus citatus ab Ordinario, vt compareat in iudicio, non tenetur comparere, nisi tantùm ad proponendum declinatoriam fori, vel nisi in citatione exprimatur causa, quæ fundat iurisdictionem Ordinarij: nam tunc comparere debet. *ibid. art. 7.* de quo Syluest. *verb. exceptio, n. 6. & 8.* Couar. *regula possessor. 2. p. §. 5. n. 1. & §. 10. n. 9.* Maranta *de ordine iudiciar. 6. p. memb. 1 n 39.* Domin. & Perus. *in dict. cap. si persona. num. 4.* Mona6. *n 1.* Idem docent Fuscus *lib. 2 de visitat. c. 20. n. 6.* Sanch. *de matrim. lib. 7. disp. 33. num. 23.* Henriq. *lib. 7. de indulgent. cap. 25. n. 7 & in comment. littera F. & littera T. num. 8.* post Abbatem *in c. cùm ordinem, n. 5. & 6. de rescr* quibus citatis cum nostro Auctore idem resoluit P. Villalob. *vbi suprà num. 5.* Vide apud Bullarium Bullas Clementis VI. & Sixti IV. quibus conceditur, quòd non possunt conueniri Regulares ratione delicti, aut contractus, aut rei, de qua agitur, reuocando decretum Innocentij IV. *Bull. 1. Clem. 6. & Bulla 14. Sixti 4. num 37.*

An autem Episcopi possint procedere per censuras contra Regulares in casibus illis à Sede Apostolica commissis, vide quæ suprà diximus *de excommunicatione num. 8.*

19. Ordinarius non potest procedere ad capturam Religiosi exempti, nisi in graui delicto timeatur de fuga, argumento cuiusdam decreti Trident. *sess. 25. cap. 6. de reformat. & cap. si clericos de sentent. excom. lib. 6.* tunc enim licet capere, vt ipsum remittat ad suum prælatum, quem intra spatium viginti horarum remittere tenetur, ex *Glossa 1. in c. cùm non ab homine, de iudiciis.* Imò nec ad capturam nouitij licet accedere, nisi præsumatur in fraudem Religionem intrasse ob crimen in sæculo commissum: secus manus iniicientes in Religiosum, vel nouitium incidunt in excommunicationem, ex *dicto cap. si clericos,* vbi à contrario sensu notant & colligunt DD. *ibid. §. tertio infertur.* de quo Perez *l. 17. tit. 17. gloss. 1. lib. 2. ordinamenti, & in l. 15. tit. 3. lib. 1. ordin.* Nauar. *c. 27. n. 79.* *Trid. sess. 25. cap. 6. de reform.*

20. Papa per speciale rescriptum mandans ordinario, vt visitet, & corrigat Regulares, aut Moniales exemptos, eo casu non procedit, nisi auctoritate delegata; sine qua nil potest in exemptos, ex Tridentino Concilio, in quo quando datur fa- *Trid. sess. [illegible] c 8. de reform.*

cultas Episcopis ad gubernandum, & visitandum Moniales, & earum monasteria Sedi Apostolicæ immediatè subiecta, vel hospitalia exempta, id vtique illis conceditur tanquam eiusdem sedis delegatis. *ibid.* §. *quinto infertur.* de quo *in Clement. quia contingit, de Religios. domib.* innouato in dicto Concilio, ad quod vide *c. graue, de offic. ordinar.* & Felin *in c. licèt, eod. tit.*

Trid. sess. [illegible] *c. de reform.*

21. Priuilegium exemptionis à procuratione legatorum Papæ concessum Regularibus cum clausula, quòd ad id non teneantur, nisi de indulto præfato fiat mentio de verbo ad verbum, reuocatur per aliud indultum concessum legato Sedis Apostolicæ, vt possit exigere procurationem à quibuscunque etiam exemptis habentibus priuilegium exemptionis super eodem cum clausula, quòd de eo fiat mentio de verbo ad verbum, etiam si talis mentio expressa non fiat de priori indulto, sufficit enim clausula generalis posita in secundo indulto, quod vult Papa haberi pro expresso, ac si de verbo ad verbum insereretur, vt colligitur ex doctrina *Clement. dudum. de sepult.* vnde satis est vt appareat de mente, & intentione Papæ voluisse remoueri priuilegia in contrarium. *ibid. art.* 8. De quo à simili Card. *in Clement.* 1. *de sepult.* Panorm. *in cap. veniens de renunc.*

22. Si exemptio fuit à Papa obtenta omnimoda, & plena, non tenentur Regulares ad ius reuerentiale Episcopo, in aliquibus tamen casibus non liberantur à debita reuerentia *ibid. art.* 9. de quo Felin. post Abbat. *in cap. cum inter, n.* 3. *de re iudicata.* Mandos. *de signatura gratia, tit. de exemptione ab Episcop. p.* 2. *fol.* 121. Vide P. Villalobos 2. *p summa tract.* 35. *diff.* 3. *n.* 13. vbi tradit Religiosos non dantes debitam reuerentiam Episcopis esse puniendos à suis prælatis, & non ab ipsis Episc.

23. Non est licitum Regularibus renunciare priuilegio exemptionis in honorem sui status concesso sine licentia Papæ, qui est immediatus superior, & eorum diœcesanus, cui id ius competit, *cap. cum tempore in fine, de arbitris,* & agendo de clericis habetur *cap. significasti, de foro competenti.* Vnde si ex negligentia patiantur subiici Episcopis, adhuc possunt se tueri ex iure, quod Papæ competit, contra quem non præscribitur nisi per spatium centum annorum, *cap. ad audientiam, de præscript.* vbi Panormitan. *num.* 12. *ibid. art.* 10. de quo Socin *in dicto cap. significasti, num.* 42. Penez *in l.* 2. *titulo* 1. *lib* 3. *ordinamenti, glossa* 1. *quæst. vltim.* Mandos. *de signat. gratia, loco suprà citato.*

24. Plures sunt casus, in quibus exempti subsunt ordinariis. Primus quando exemptus est notoriè excommunicatus, nam potest

potest tunc per Ordinarium denunciari, vt euitetur, secundùm aliquos, Andrea. & Dominic. *in cap. 1. de priuilegiis, lib. 6.* Imola *in Clement. ad compescendas, de sequestrat. possess.*

Secundus, quòd exempto delinquenti potest præfigi terminus ab Episcopo, infra quem se debeat præsentare suo iudici, ex Dominico *in cap. quamuis, §. inferiores, de election. in sexto.*

Tertiùs, qud in his, quæ sunt instituta contra hæreticos subsint exempti Episcopis tanquam Sedis Apostolicæ delegatis, *c. ad abolendam, §. final. de hæreticis.*

Quartus ponitur *in cap. 1. §. in eos, de priuileg. lib. 6.* quòd exempti subsint Ordinariis in his quæ pertinent ad curam, & regimen Prioratuum ordinariis eisdem subiectorum.

Quintus ponitur *in Clementina, quia contingit, de religiosis domibus,* circa negligentiam, vel defectum supplendum collatorum hospitalium, etiam circa exempta.

Tandem ex Tridentino Concilio Regulares in multis subsunt Episcopis. Primò, quantum ad ministerium prædicationis, quod exercere non possunt extra suas Ecclesias absque ordinarij licentia, *sessione 5. cap. 2. de reformat.* de quo infrà *de prædicatoribus num. 2.* Secundò, quantum ad correctionem religiosi extra claustrum delinquentis, *sess. 6. cap. 3. de reformat.* de quo suprà *de Episcopis, num. 8.* Tertiò, circa visitationem beneficiorum curatorum, quæ sunt monasteriis annexa, *sessione 7. cap. 7. de reformat.* Quartò, quantum ad exemptos extra monasterium degentes in causis ciuilibus mercedum, & miserabilium personarum, *dicta sessione 25. cap. 14. de regul.* Quintò, quòd Religiosus sponsos sine parochi licentia copulans ipso iure suspensus maneat, quousque ab ordinario pro libito absoluatur, *sessione 24 c. 1. de Matrimon.* Sexto, quòd ad Synodum accedere teneantur exempti, qui aliàs cessante exemptione interesse deberent, nec Capitulis Generalibus subduntur, *sessione 24. cap. 2. de reformat.* Septimò, quòd non possint prædicare, etiam in Ecclesiis suorum Ordinum contradicente Episcopo, *sessione 24. cap. 4. de reformat. vers. nullus.* Octauò, quòd Regularis inuentus sine licentia in scriptis sui superioris ab ordinariis tanquam desertor sui instituti puniatur, *sessione 25. cap. 4. de regular.* Nonò, quòd monialis non potest exire à monasterio, nisi iusta de causa ab Episcopo approbanda, *sessione 25 cap. 5. de Regular.* Decimò, quòd Regulares curam animarum exercentes in parochiis annexis monasteriis subsint immediatè in his, quæ ad curam, & administrationem sacramentorum pertinent, iurisdictioni, visitationi, &

Trid. sess. 5. c. 2. de reform.

Sess. 6. c 3. de reform.

Sess. 7. c. 7. de reform.

Sess. 25 c. 14. de Reg.

Sess 24. c 1. de matrim.

Sess. 24. c. 2. de refor.

Ead. sess. cap. 4

Sess. 25. c. 4. de Reg.

Sess. 25. c. 5. de Reg.

Sess.25.cap.11.de reg. Sess.25.cap.16.de reg. Sess.25.c.13. de regul.

& correctioni Episcopi diœcesani, *sessione 25.cap.11.de Regul.* Vndecimò, quòd Episcopus possit procedere per censuras contra Regulares dantes, vel recipientes aliquid pro ingressu Monialis, *eadem sessione 25.cap. 16. de Regul.* Duodecimò, circa præcedentias Regularium sedendas in publicis processionibus *sessione 25.cap.13. de Regul.* Alia plura sunt, in quibus Regulares subsunt Episcopis, de quibus suis in locis. *ibid. art. 11.* De quibus vide P. Villalobos *2.p Summæ tract.35.à n.1.* vbi *n.* 10. addit, religiosos testamentarios subesse Episcopis quoad rationem dandam de susceptæ executionis officio, per *Clemen. vnicam, de testamentis.*

De exemptione quoad superiores Ordinis.

Bullar.4. Leon 10.& bul.1. Alexan.4 & bul.4 Sxti 4. nu. 19. Comp. Societ. verbo exempt. §.3.

25. Episcopus, vel alius inferior à Papa (excipe legatum à latere) non potest assumere sibi socium Regularem, vel eundem compellere ad quid muneris peragendum absque expresso sui superioris consensu, ex Leone X. pro Minoribus, & Gregorio XIII pro Societate Iesu, de quo in Bullario, idque conforme videtur iuri communi, *Clem.1.§.ad hæc*, ibi, *ad claustrum reuocandi.de statu monach.* superior autem ex magna causa deputet huiusmodi socios, puta pro auctoritate monasterij, vel Religionis, iuxta *cap.non pastoris 2.quæst.7.* Auct. *tom.2. q.64. art.1.* De quo Pelagius *de Planctu Ecclesiæ c.69.pag.259.col.* 4. Nauarr. *in cap.statuimus n.13. & comment.4.de Regul.n.15* Idem post Baldum *in rubric.de maiorit.& obedient.n.3.* Abbatem *cap quanto,n.1.de officio ordin.* & alios docet Sanchez *lib. 6.Decalo,cap.13.n.98. & 99.*

Trid sess. 25.c 5. de reform.

26. Episcopi, & alij in dignitate constituti requisiti à prælatis Minorum, vel à Commissariis Romanæ Curiæ aut ab aliis Fratribus ad id deputatis possunt examinare litteras Apostolicas exemptionis quascunque alicui Religioso concessas, Item vt compellant Fratres translatos ad Canonicos Regulares temerè, seu fraudulenter, vel vt sæculares incidentes, ne in locis, vbi domus, & monasteria Ordinis extiterint, permanere permittant, ac volentes ibidem manere, ad claustrum redire cogant, ex concessione Iulij II. confirmata per Tridentinum Concilium. *ibid.art.2.* Ad quod Sanchez *lib.6 decalogi cap.7. à n.108.* vbi agit de pœnis transeuntium ad laxiorem religionem, de quibus *in Clement.1 de Regular.*

27. Regulares ab Ordinis obedientia exempti per Sedem Apostolicam non possunt morari in domibus, seu Conuentibus sui Ordinis, aut in illius, officiis, & negotiis se intromittere, ex pro

ex prohibitione Clementis IV. pro Minoribus, & Sixti IV. pro Carmelitis, addens pœnam excommunicationis ipso facto cõtra admissos, & admittentes, nisi consensus Generalis interueniat. *ibid. art.* 3. Ad quod Sanchez *cap. 6. n.* 33. *Bullar. bulla 20. Sixti 4. nu. 7 & bull. 37. n. 32 & bulla. 4. Pauli 4.*

28. Indulta Apostolica, quibus Capellani aliquorum Principum erant exempti à iurisdictione suorum prælatorum, sublata sunt per Tridentinum Concilium. Vnde Religiosus quocunque officio fungens, etiam Regis, vel Sedis Apostolicæ Capellanus non eximitur à sui superioris obedientia, sed eius correctioni, & visitationi in omnibus, & per omnia subest, ex Gregorio XI & Bonifacio IX. apud Bullarium. *Ibid. art.* 4. Ad quod in simili vide P. Miranda *tom.* 1 *quæst.* 32. *art.* 5. *Trid. sess. 24. cap 11. de reform. Bulla 1. Greg. 11. & bul. 5 Innoc. 4. & bulla 14. Sixti 4. nu. 18. Gene. 47. nu. 22. nu. 3 & 8. Exo. 19 & 3. Reg 8. & 9. & 1. Esdra 7. n. 24.*

De Exemptione quoad tributa, & exactiones.

29. Libertas Ecclesiarum, Clericorum, & Regularium quantum ad impositiones Principum sæcularium, & ad non soluendas gabellas de fructibus, & redditibus Ecclesiasticis, & beneficiis est de iure diuinò, iuxta sententiam doctissimorum virorum, quod & plurimi Pontificum confirmarunt, *c. tua nobis, in fi. de decimis, cap.* 1. *&* 2. *cap. ea quæ, & toto titulo de censibus, cap. non minus, cap. aduersus, de immunitat. Eclesiarum,* & præcipuè *cap. quanquam, de censibus in* 6. vbi expresse definit Bonifacius VIII. hanc immunitatem esse de iure diuino. Vnde Regulares, etiam bona possidentes contra sui Ordinis institutum, ex concessione Apostolica, omninò exemptos esse ab huiusmodi tributis, & exactionibus per priuilegia Apostolica, nec posse grauari à Principibus sæcularibus, vel Ecclesiasticis collectis, & oneribus, certi iuris est. Pro quo extant apud Bullarium amplissimæ concessiones Alexandri IIII. Eugenij IIII. Pij V. Pauli IIII. Gregorij XIII. & aliorum Pontificum, in quibus grauissimæ pœnæ maledictionis æternæ, & anathematis apponuntur contra quoscunque impositores, & exactores decimum, etiam Papalium, & quarumcunque aliarum exactionum soluendarum à Religiosis. Vbi etiam Pius V. exemit Collegia, & monasteria Mendicantium à contributione pro seminariis, quæ ab Episcopis exiguntur, iuxta decretum Tridentinum. *Ib tom.* 2. *q.* 65. *art.* 2. *&* 3. De quo Couar. *Pract. cap.* 31. Lupus *de potestate Ecclesiæ quæst.* 2. Bar. *in l. semper, ff. de immunitat. Eccl.* Ferret. *tract. de Gabell. & vectigal. n.* 564. Vide de hac materia. Comitol. *lib.* 1 *respons. moral. quæst.* 95. Suarez *de legibus lib* 5. *cap.* 13. *Bull. 30. Alex. 4. bull 29. Eug. 4. bul. 7. Pij 5. n. 24. bull. 2. Greg. 13. bul. 1. Vrb. 1. bul. 5. Bene. 12. bulla. 1. Greg. 10.*

Bull. 14. n. 36. & bul. 33. n. 35. Sixti 4. *cap.13. & de censuris disput.21. sect.2. à num. 99.* agens de excommunicatione in Cœna Domini contra imponentes clericis tributa, & Portel *verb. tributum, & in addit. à n.1.*

Comp. Societ. verbo exẽptio §.8. 30. Fratres, seu Milites Hierosolymitani, vulgò *Maltenses* nuncupati sunt exempti à solutione quarumcunque decimarum, exactionum, & aliorum quorumcunque onerum, etiam charitatiui subsidij, & à contributione pro seminario puerorum educandorum, per plura priuilegia confirmata per Sixtum V. & Concilium Tridentinum de quo Portel dict. *verbo tributum. n.3. in fine.* *Trid. sess. 23. c.18. de reform. Bul. bul. 18. Sixti 5. & bul. 24. Pij 5. Trid. vbi sup.*

31. Fratres, & Sorores Tertiarij Beati Patris nostri Francisci apud proprias domos habitãtes in sæculo ad collecta, tributa, exactiones, & alia onera tenentur sicut meri laici. At Tertiarij vtriusque sexus collegialiter viuentes in monasteriis, & sorores virginalem, aut castam vidualem vitam ducentes expresso voto, & sub habitu Ordinis in suis domibus exẽpti sunt ab hoc onere, gaudent enim priuilegiis Ordinis, cuius habitum tertiæ Regulæ gestant ex constitutione Leonis X. in Concilio Lateranensi relata apud Bullarium *ibid. art.5.* & nos dicemus infrà latius *de Tributis num. 11. & de Tertiariis n.5.* De quo Bart. *in l. semper §. quibusdam de iure impunitat.* Bald. *cons. 212. volumine 1.* *Bul. 44. & 45. nu. 18. Leon X.*

32. Prædicta onera imponentes, & exigentes à Regularibus incidunt in excommunicationem ipso facto; quod si moniti pernaciter perseuerent, à solo Papa absoluendi sunt per priuilegium factum Minoribus apud Compendium Societatis *verbo, exemptio §. octauo.* Quæ pœna ad Reges, & Principes, ac alias quascunque personas, & communicãtes etiam extenditur, ex Leone X. super quo Ordinarij, & Nuntij Apostolici tenentur Religiosos defendere, etiam per censuras Ecclesiasticas, ex priuilegio concesso congregationi Montis Oliueti apud Compendium Cister. *tit. exemptio §.6. & 8. ibidem. art.6.* De quo Syluest. *verbo, immunitas.* Idem docet Portel *dicto verbo, tributum, n.3* vbi refert ex Capucino in Compendio quandam satis rigorosam Pij V. Bullam cõtra imponentes, & exigentes quæcunque tributa, & onera ab Ecclesiasticis, *& in addition. ad dubia num.1. & 2.* resoluit ex *cap. non minus, de immunitat. Eccles.* ad releuandas communes necessitates, vbi laicorum non suppetunt facultates, posse Ecclesiasticos subsidia conferre, dũmodò id fiat de consensu Romani Pontificis, cui id reseruatum extat *in cap. aduersus, eodem titulo.* Bonum autem commune (addit *num.8.* pro quo possunt imponi ea tributa Ecclesiasticis, non sufficit quòd eos tangat solùm in genere, vt pro *Comp. societ. v. exemptio, §.8.* *Comp. Cister. §.6. & 8.*

constru

constructione pontium, murorum, & similium, sed oportet, vt in particulari ad ipsos spectet, vt pro constructione viæ prope suam domum, vel obuiatione ignis, aut fluuij comminantium agros, & prædia Ecclesiæ. Ad quod refert Nauar. *in summa cap.* 17. *numero* 102. Sosa *in Bulla Cœnæ cap.* 19. *disputat.* 92. *&* 93. & Azor *tomo secundo institut. moral. lib.* 9. *cap.* 12. *quæst.* 1. §. *in dubium vocatur*, vbi agens de gabella, quæ vulgò, *Sisa*, dicitur, & solet imponi in carnibus, & vino ob communem Reipublicæ necessitatem, resoluit non posse exigi ab Ecclesiasticis: quia id eorũ immunitati saltem indirectè videtur nocere, ex eo quòd coguntur, vel carius emere, vel aliunde emere. Quapropter, inquit, vsu receptum est multis in locis, vt Ecclesiastici talem gabellam non soluant, vel si soluant, ad exitum anni Princeps, vel Respublica damnum resarciat pecuniaria compensatione. Vndè benè infert idem Portel *ibidem num* 7. incidere in censuram latam in Bulla Cœnæ Domini imponẽtes tributum indifferenter, & generaliter omnibus ementibus, verbi gratia, carnes, aut vinum, nam id videtur, saltem indirectè imponi clericis, & Religiosis, cùm obligent omnes ementes soluere, & ab omnibus exigi id ipsum faciant: in dicta autem bulla prohibetur talis impositio, vel exactio tributorum, siue directè, siue indirectè fiat. Imò aliqui extendunt dictam censuram ad recipientes à sponte dantibus, moti illis verbis bullæ: *sic imposita, etiam à sponte dantibus recipiunt.* Sed hoc intelligit Suarez statim citandus de illis qui petũt tributa à clericis tamquam debita, ex *cap. quanquam, de censibus, in* 6. vbi præcipitur, quòd talia tributa ab Ecclesiasticis nemo exigat, vel extorqueat, talis enim impositio, vel exactio sufficiens vis est, & coactio. Atque ita docent Suarez *de censuris disp.* 21. *sect.* 2. *num.* 69. & Reginald. *in praxi fori pœniten. lib.* 9 *nu.* 375. *ad finem.* Sayro *de censuris lib.* 3. *cap.* 22. *num.* 1. quos refert, & sequitur Portel *dicto num.* 7.

De Exemptione quoad charitatiuum subsidium.

33. Monasteria exempta non tenentur ad huiusmodi subsidium soluendum, ex Gregorio XI. pro Ordine Sancti Hieronymi in Hispania, & Eugenij IV. pro monasterio Beatæ Mariæ de Guadalupe, & aliorum Pontificum, de quibus in bulla Sixti V. confirmatoria priuilegiorum S. Ioannis Ierosolymitani, de quo suprà *nu.* 30. Item Ecclesiæ parochiales, & capellæ annexæ *Compend. D. Hieron. tit. subsidium.*

annexæ dictis monasteriis ad id etiam non tenentur, ex bullis Gregorij XIII. Sixti V. suprà relatis. Et ita iudicatum fuisse in facti contingentia pro annalibus redditibus cum onere missarum relictis apud Ecclesias Fratrum Minorum, refertur *tom. 2. q. 66. art. 1. & 2.*

Sed *in Addit. summa tom. 4. cap. 142. num. 4.* resoluit Auctor præfata monasteria exempta à solutione charitatiui subsidij teneri hodie ad illud soluendum, quia dicta priuilegia sunt sufficienter reuocata per Pium V. & Gregorium XIII. De quo infrà *de tributis nu. 2.* adhuc redibit sermo. Idem docet Portel *in dubiis regul. verbo tributum. num 3. §. adde quòd aliqui.*

34. Monasteria, & omnia loca pia, etiam exempta (exceptis Mendicantibus, & Fratribus S. Ioannis Ierosolymitani duntaxat) tenentur contribuere pro Seminario puerorum docendorum, etiam ex decimis quacunque ratione ad laicos, ex quibus subsidia Ecclesiastica solui solent pertinentibus, id definitur in Concilio Tridentino *Ibid. art. 3.* de quo Gonzalez *regula 8. Cancellar. gloss. 5. §. 7. à num. 68.* Zerola *in Praxi Episcopi 1. p. verbo Seminarium,* Barbosa *in remiss. ad Trident. dicto cap. 18. à num. 2.* vbi refert circa hoc aliquas declarationes Cadinalium.

Trid. sess. 23. c. 18. de reform.

35. Subuentiones datæ Regularibus Ecclesiis intuitu Religionis, & informationis non debentur casu quo ipsæ Ecclesiæ in statum sæcularem redigantur, argumento *cap. recolentes de sta monachorum, & capit quoniam, de priuileg.* Vnde exemptio ab exactionibus concessa propter eandem causam Religionis, & reformationis etiam deperditur Si verò ex fundatione res, aut priuilegia illis data sunt intuitu pietatis, & necessitatis, debent apud eosdem Regulares manere, etiam si Ecclesiæ sæculares fiant, *ibidem artic. 4.* de quo Rebuf. *cons. 105.* Panorm. *in cap. recolentes, notab. 2. de statu monachor.*

Pro complemento vide amplissimam exemptionem ab omnibus, & qualibuscunque exactionibus, & tributis factam à Pio V. in fauorem Mendicantium vtriusque sexus, quam vidisse authenticam testatur Auctor, ac eam de verbo ad verbum transcribit in calce dicti articuli 4. proximè relati, de quo etiam extat quædam alia Bulla Pij V. apud Bullarium

Bullar. 7. Pij 7. n. 24.

RESOLV

RESOLVTIO LXIII.

De famulis, & familiaribus Fratrum.

1. FAmuli, & familiares Fratrum seruientes Monasterio auctoritate prælati, aut officialium Conuentus, vel alicui priuato Religioso., non ad eius libitum assumpti gaudent priuilegiis receptionis sacramentorum ab eisdem Fratribus, & tradendi eos sepulturæ Ecclesiasticæ *Clement. Religiosis, §. sanè, de priuileg.* Imò & illis, quos intra septa monasterij contigerit infirmari, & curari, licèt de numero famulorum, aut familiarium non sint, possunt Fratres ministrare sacramenta Eucharistiæ, & extremæ vnctionis assensu parochi, vel Episcopi minimè requisito, ex multis priuilegiis Pontificum apud Bullarium, quæ aliquid vltra ius commune debent operari. Sed confessiones ipsorum sicut & famularum, & familiarium præfatorum non possunt audire, nisi ab Ordinario approbati existant ex Tridentino Decreto. Aduerte tamen, quòd dicti famuli assumpti in fraudem legis, vt scilicet priuilegiis Fratrum gaudeant, tali exemptione priuari debent, ex glossa *in cap. licet vobis, verb. familiares domestici, de priuilegiis in 6.* Auct. *tom. 2. q. 67. art. 1.* Idem tradunt Miranda *tom. 1. quest. 49. art. 1. §. sed pro familiaribus.* Portel *verb. famuli, seu familiares, num. 1.*

Bull. vnic. Innoc. 6. Bull. 33. Sixti 4. num. 11. Cõp. Mend. v. extrema vnctio. & v. famuli. Trid. sess. 23. c. 15 de reform.

2. Iure communi attento dicti famuli apud suam parochiam; aut ad sepulcrum maiorum sepeliri debent, nisi alibi eligant sepulturam. Sed ex concessione Alexandri, & Clementis IV. possunt sepeliri in Monasteriis, quibus inseruiunt, etiam non electa sepultura, ac parocho recusante, nec non tempore interdicti, & cessationis à diuinis ea solemnitate, qua sepeliuntur Fratres, *ibidem. aricul. 2.* Idem tradit Portel *vbi suprà, num 3.*

In Bullar. Bulla 7. Alex. 4. & Bulla 14. Sixti 4. num. 10. & 29. Comp. Min. verb. interdictũ, 3. §. 1. & 6.

An autem possint excommunicari, vel interdici ab Ordinario huiusmodi famuli, vide suprà de *excommunic. nu. 9.*

3. Tempore interdicti, aut cessationis à Diuinis possunt admitti dicti famuli ad Diuina, ibique recipere Ecclesiastica Sacramenta, ac sepulturæ tradi Ecclesiasticæ, per dictum priuilegium Alexandri, & Clementis IV. *tom. 2 q. 115. art. 1.* de quo Portel *vbi suprà d. num. 3.*

4. Fratrum Minorum seruitores, & monialium S. Claræ seruitrices habent plenariam indulgentiam semel in vita, & in morte de reseruatis, & possunt lucrari indulgentias Romæ, & Portiunculæ dicẽdo quinquies, *Pater noster*, cum totidem *Aue*

Monumẽta Ordin. concess. 96. fol. 66. *Mariæ*, & *Gloria Patri*, ad finem cuiusque in Ecclesiis Fratrum & Monialium, sed debent habere ad id lucrandum Bullam Cruciatæ vbi publicatur, ex Sixto IV. *ibidem art*. 4. de quo Portel *vbi sup. n.* 2.

RESOLVTIO LXV.

De Festis Diebus.

1. OMnes, & quæcunque personæ Ecclesiasticæ, vel Regulares possunt solemniter celebrare cum processione festum Corporis Christi in Dominica infra octauam ipsius festiuitatis, nec ab aliquo super eo possunt molestari, aut impediri sub grauibus pœnis excommunicationis latæ sententiæ, suspensionis, & interdicti, quibus Ordinarij requisiti præsidium defensionis præbere tenentur, etiam cum inuocatione brachij sæcularis, si opus fuerit, ex constitutione Gregorij XIII. *ibid. tom.* 2. *q.* 68. *art.* 1. In Bullar. Bul. 39. Greg. XII.

2. Fratres totius Ordinis Minorum, ac omnes Moniales eidem Ordini subiectæ possunt solemniter celebrare festum sanctissimi nominis Iesu cum suo proprio officio à Sede Apostolica approbato quartadecima die Ianuarij, recitantibusque dictum officium, vel illi interessentibus, ac dicẽtibus quinquies Orationem Dominicam, cum salutatione Angelica, conceduntur eædem indulgentiæ, quæ concessæ sunt pro festo Corporis Christi, ex concessione Clementis VIII. apud Bullarium. Quo frui possunt per communicationem omnes alij Fratres, & Moniales Mendicantium, & qui eorum gaudent priuilegiis. Pro quo aduerte, quod Moniales sub cura, & regimine Fratrum Minorum degentes, etiam si diuersi Ordinis & instituti sint, gaudent eodem priuilegio, quales sunt Commendatariæ illustrissimi, & Religiosissimi monasterij Sancti Ioannis Baptistæ apud præclarum oppidum, *Estremoz*, nuncupatum, à Serenissimo Principe Domino, ac Domino Ludouico Magni Emanuelis Regis Portugaliæ filio constructi, quæ, inquam, Dominæ Commendatariæ Maltenses per breue Apostolicum in fundatione sui monasterij obtentum gubernationi, & obedientiæ Fratrum Minorum subsunt. Eodem priuilegio gaudet Monasterium insigne S. Vrsulæ Salmanticensis, licèt non sit sub cura Ordinis, ex concessione Pauli III. *ibi. art.* 2. Bulla 3. Clem. 8.

3. Festum S. Bonauenturæ Episcopi, & Cardinalis celebratur in tota Ecclesia sub ritu Duplici, & sub titulo Doctoris ac quatuor Ecclesiæ Doctorum, per Bullas Sixti IV. & Sixti V. apud

apud Bullarium. Festum verò S. Antonij de Padua celebratur in tota Ecclesia sub Ritu semiduplici,& apud nos Minores solemniter cum Octaua per Gregorium IX & Sixtum V.Item festum S.Didaci in toto Ordine Minorum celebratur solenniter cum Octaua ad instar aliorum sanctorum Ordinis,in Ciuitate verò,& Diœcesi Hispalensi,& Toletana,vt in oppido Complutensi requiescit eius corpus, sub ritu Duplici, ex indulto Sixti V.& Clementis VIII apud Bullarium *ibid art* 34. & 5.

Bull 1. & 28 *Sixti* 4. & *bull.* 4. *Sixti* 5. *bul* 5. *Greg.* 9. *Bull.* 5. & 10. *Sixti* 5.

4. Festum S. Francisci à Paula fundatoris Ordinis Minimorum celebratur sub duplici ritu in toto Orbe Christiano,ex indulto Sixti V. Festum verò Sanctorum Martyrum Placidi,& Sociorum celebratur sub officio simplici, in ciuitate verò & Diœcesi, ac Prouincia Massanensi sub duplici, item inuentio eorundem Sanctorum in Ecclesia S. Ioannis Baptistæ Massanensis sub eodem ritu,ex indulto Sixti V. *ibid.art.*6.& 7.

5. Festa S.Nicolai Tolentini Ordinis D.Augustini,& S Petri Martyris Ordinis Prædicatorum celebrantur sub ritu semiduplicis, ex recognitione Clementis VIII. super nouo Breuiario,qui etiã B.Iacinthum sanctorũ Catalogo adscripsit,& mandauit eius festũ celebrari die decima sexta Augusti,apud Bullarium extat Bulla Canonizationis huius sancti,*ibid art.*8.& 9.

Bul. 24. *Clem.*8.

6. Festum B.P.N. Francisci ex præcepto Gregorij IX.& Sixti IIII.celebratur in tota Ecclesia sub ritu Duplici,& sub præcepto obseruationis,& abstinentiæ ab omni opere seruili,quod licèt apud aliquas partes Hispaniæ nõ obseruetur ex causa vindemiæ,& periculi superuenientis pluuiæ, maior tamen gloria, & honor accrescere videtur ipsi Seraphico Patri,quod ab omnibus ferè fidelibus eius festum obseruetur ex mera deuotione, & pietate.In quo lucratur indulgentia plenaria visitando Ecclesias Ordinis,ex Sixto V apud Bullarium, *tom.*2 *q.*69.*art.*1. Idem notat Portel *in addit.ad dubia verb.festi dies.n.*5.quidquid de dicto præcepto lato à Sixto IIII.dubitet Suar.*tom* 1.*de Relig lib.*2.*c.*9.*n.*22.*in fine.*

Bull.bul. 2. *Greg.* 9. & *bul.* 8. *Sixti* 5.

*Bull.*16. *Sixti.*5.

7. Item festiuitas Stigmatũ eiusdẽ B Seraphici P. Francisci (quæ variis Pontificum diplomatibus stabilia satis,& exaltata sunt) à Fratribus, & Monialib. Ordinis sub duplici etiã officio celebrari licet,ex indulto Nicolai,& Sixti IIII.qui post Alexãdrũ IIII. apposuit excõmunicationẽ Sedi Apostolicæ reseruatã cõtra temerè affirmãtes B.Franciscũ nullatenus his sacris Stigmatib. insignitũ fuisse,& cõtra ea abolẽtes,aut abolere faciẽtes, itẽ præcepit,quòd nullus sanctus,aut sancta,Beatus vel Beata cũ huiusmodi Stigmatibus depingatur, & ne quis audeat populo prædicare,vel aliàs scriptura, aut verbo asserere aliquẽ sanctũ,

In Bull. bul. 8. & 9.*Gre.*9. *bul.* 6. & 12 19. & 25. *Alex.* 4.*bul.*6. & 7 *Six.*

vel sanctam talia Stigmata habuisse, excepto B. Francisco, sub pœna quoque excommunicationis Papæ reseruatæ, & priuationis ab officio legendi, prædicandi, & confessiones audiendi *ibid. art.2.*

8. Dominus Paulus V. ob magnam deuotionem erga Seraphicum Sanctum concessit Anno Domini 1615. vt in vniuersali Ecclesia ab omnibus tam Ecclesiasticis, quàm Regularibus hæc sacrorum Stigmatum festiuitas possit sub ritu Duplici celebrari die Decimaseptima Septembris. Deinde idem Dominus Paulus V. concessit nobis Minoribus, vt possimus recitare de dictis sacris Stigmatibus semel in quolibet mense, prima die non impedita festo nouem lectionum extra tempus Quadragesimæ, & Aduentus, & quod officium diceretur sicut prius fuerat approbatum, & concessum pro vniuersali Ecclesia sub die 28. Augusti, Anni 1615. Ex quibus patet quod hæc sacra Stigmata, eorumque impressio in corpus B. Francisci sunt approbata, & Canonizata per Sedem Apostolicam, præcipiendo, seu concedendo, vt anniuersaria solemnitate eorum memoria recolatur à cunctis fidelibus die 17 Septembris, quo die ipse Christus Dominus in forma Seraph. alati eidem sancto huiusmodi sacra vulnera mirabiliter impressit signans corpus eius signis Redemptionis nostræ, vt cantat Ecclesia quæ, inquam, assignatio diei festi facta ab Ecclesia fuit ad ipsa Stigmata celebranda, proponenda ac veneranda ab omnibus fidelibus, de quibus tot, tantique Pontifices testimonium tam authenticum præstant, Canonizatio enim non solum fit de sanctis, sed etiam de mysteriis, vel assignatione festorum, in qua datur testimoniũ publicum à Papa de sanctitate, festo, vel mysterio, & in quo nõ potest errare tanquam re ad fidem concernente, vt satis eruditè probat P. Ægidius *lib. 1. de Conceptione Deiparæ. fol. 9. & lib. 3. fol.* 307. citans Suarez, & refert Portel, *verb. Stigmata n. 6. in fine.* Octo Bullas Pontificias in confirmatione sacrorum Stigmatum præfatorum refert Bartholomæus à Pisa *lib. 3 conformit fructu 3. conform.* 31. *fol.* 210. *Litera* O. *&* P. vbi ad finem addit, quod supposita determinatione Romanæ Ecclesiæ hoc est firmissimè tanquam verum tenendum, & oppositum vt erroneum, seu hæreticum ab omnibus despiciendum. Eædem Bullæ habentur in Bullario nostri Auctoris loco infrà citando *resolut.* 132. *num* 1. Addit etiam *ibidem* Pisanus *litera* N. quod Stigmatizatio B. Francisci est per ipsum Dominum Iesum Christum authenticata, & approbata, quia per ea multa sunt à Deo patrata miracula: item & per B. Mariæ reuelationem factam cuidam deuoto Fratri de eorum certitudine.

Ampliatur, & illustratur doctrina Auctoris circa Stigmata B. F.

Ex

Ex quo etiam consequenter deducitur, nemini esse dubium hæc sacra signa Dei viuentis impressa fuisse corpori Seraphici Patris non ab Archangelo Michaëlo, (vt quidam diuinatoriè autumauit, nixus eo quòd tunc Sanctus ad honorem ipsius Michaelis ieiunium peragebat,) sed ab ipso Rege Angelorum Domino Iesu Christo, cùm id maximè sit approbatum, & Canonizatum ab Ecclesia quæ est columna veritatis, vt constat ex præfatis Bullis Gregorij IX. Alexandri, & præcipuè Sixti IIII. qui in Bulla Canonizationis horum sacrorum Stigmatum apertè affirmat, ea recepisse ab ipso Christo Domino, idemque testatur Bartholomæus à Pisa *lib.3. Conformitatum, fructu 31. fol. 304. colum.2. in medio*, alias *fol 209 in antiquis colum.4. littera D. ad initium*, vbi refert B.P. N. Franciscum apparuisse cuidam deuoto Fratri, eúmque de hac re certiorem fecisse, dicendo: Scias igitur, quòd ille, qui mihi tunc apparuit, non fuit Angelus, sed fuit Dominus meus Iesus Christus in specie Seraph qui sicut vulnera ipsa sacra in cruce suscepit corpore, ita manibus suis benedictis in corpore meo impressit, cui consonat illud quod cantat Ecclesia in Hymno Officij huius sancti: *Ad quem venit Rex è cælo amictu Seraphico, sex alarum tectus velo, &c.* Ita latè tradit, & probat Auctor *tomo 4. Addit. Summa cap.* 115.*n.*5. de quo etiam Portel *verbo Stigmata à numer.* 1.

Vigas in Apocalyp. c. 12. sect. 18 num 8. vla. 145. bul bul.7. Sixti 4.

Tandem in laudem, & honorem tanti Patris, & Domini mei B. Francisci operæpretium duxi referre hìc verba, & testimonium Doctissimi, & Deuotissimi viri F. Vbertini de Cassali in sua Arbore vitæ Crucifixi, *lib.5.cap.1.fol.205.col.3* vbi affirmat B Franciscum, & eius Religionem fuisse adumbratos in illo sexto signaculo, quod aperiri vidit B. Ioannes Euangelista *Apocalypsis cap.6.* addens vltrà, quòd illa verba eiusdem Apocalypsis, *cap.7. Vidi alterum Angelum ascendentem ab ortu solis habentem signum Dei viui.* Intelligenda sunt ad litteram de Seraphico Patre, sicque intellexisse, & vidisse in spiritu prophetiæ præfatũ B. Euangelistam, quãdo dicta verba protulit. Verba formalia Vbertini sic habent: *Et idcircò dixi tibi suprà, quòd hic sextus status respicit singulariter Christi tẽpus, in cuius figura in apertione sexti signaculi, vidi, ait Ioannes, alterum Angelũ ascendentem ab ortu solis habentem signum Dei viui: vbi & dicit Abbas Ioachim super Apocalypsim. Angelus iste est ille, quem Christus per concordiã respicit futurus in principio tertij status, Sic ergo patet, quòd illuminatio data Ioachim dicit, in principio sexti status, vnum Angelicum virum mũdo dari, quem Christus per cõcordiã respicit, quia vita Christi renouator singularis apparebit,*

Præclarũ testimonium F. Vbertini de B. Frãcisco.

rebit: & ego audiui à solemni Doctore istius Ordinis, quod F. Bonauentura tunc Generalis Minister, & Doctor solemnis, præsente præfato Doctore, qui mihi dixit, quòd in Capitulo Parisiensi solemniter prædicauit, quòd ipse erat certus, & certificatus, quòd B. Franciscus erat Angelus sexti signaculi, & quòd ad literam de ipso, & de eius statu, & ordine Euangelista Ioannes intellexit, & quòd in spiritu ipsum vidit, quando prædicta verba protulit, & suorum filiorum perfectè Christum imitantium Collegium aspexit in omnibus senariis huius libri, & hic prædictus Frater Bonauentura ibidem cum maximo feruore asseruit, vt ab illo audiui (si memoria me non fallit) scire se certissimè per solemnes & indubitabiles reuelationes à talibus personis quod de hoc nō poterat dubitare. Hæc Vbertinus. Bernardinus de Bustis addit id suo Rosario *2. part. Sermo. 27.* eidem S. Bonauenturæ fuisse factam eam reuelationem, vt ipse Seraphicus Doctor cum iuramento affirmauit, cùm legeret Parisiis. Hoc idem sentit Abbas Ioachimus suprà relatus ab Vbertino, qui fuit Archiepiscopus, & Patriarcha Venetiæ, vir vtrique sanctitate, spiritu prophetiæ, & eruditione pollens, floruítque pluris ducentis annis ante felicem ortum B. Francisci, quem ipse Ioachimus, sicuti ipsi reuelatio Diuina monstrauit, iussit opere Mosaico effingi super fores sacrithecæ D. Marci apud Venetos, vt modò solet apud nos depingi indutus habitu subcinericij coloris, chorda cinctus, pedibus discalciatus, & stigmatizatus in volis, plantis & latere, ad instar Stigmatum Saluatoris, vt refert idem Bernardinus *dicto sermone 27.* Idem traditur ab illuminato sacrarum literarum interprete consummatissimo F Bartholomæo de Pisis *in 1 lib. Conformitatum vitæ B. Francisci ad vitam Iesu Christi, fructu, & conform. 2. part. 2. fol. 17. colum. 3.* vbi in apertione sexti sigilli dictum cap. 7. Apocalyp. exponit cum S. Bonauentura de B. Francisco, quem tunc temporis, ait, Ioannes Euangelista inspexit. Pro quo tandem facit quod Leo X. in Bulla Vnionis, sic nuncupata, scriptum nobis relinquit, vbi in principio explicat, & accommodat præfata illa verba Ioannis: *Vide alterū Angelum ascendētem ab ortu solis, &c.* B. Fran. *Oriente iam sole* (inquit Pontifex) *misit ipse Pater familias* (id est, Iesus Christus) *Angelum illū ascendentē ab ortu solis habentē signum Dei viui B. Fran. &c.* Refertur apud Bullariū inter Bullas Leon. X.

Bull. bul. 1. Leo 10. num. 1.

Et ne aliquid excellentiæ, & tanti priuilegij retroactis sæculis non concessi (vt inquit D. Bonauentura) exaltationi deesse videatur, & Religio Seraphica præcipuis, & singularibus fauoribus exaltata ab omnibus decoretur, ac Deus in sanctis suis mirabilis maximè laudetur, placuit referre hîc aliud singulare,

singulare, necnon inauditum priuilegium in fines sæculorum reseruatum à Domino ad solatium, & decus Fratrum Minorum verè filiorum Patriarchæ pauperum tunc ab Antichristo ob nomen Iesu Christi variis tormentis tentatorum, quod habetur *lib.1. conformitatum fructu 9. fol.131. col 1. §. tertio habuit, impressionis nrua*, vbi refertur reuelatum fuisse Fratri Rufino, à B. Francisco, quòd Fratres apparebunt in die iudicij cum Stigmatibus, & in fine, scilicet tempore Antichristi habebunt Fratres quamplurimi stigmata. O verè pater, & Patriarcha pauperum euangelicorum pauper, & humilis cœlum diues iam ingressus es, & tui spiritus filij verè pauperes, & humiles te secuti virtutibus diuites paradisum etiam ingredientur, & egredientur in occursum Domini simul cum Patre Stigmatibus decorato. O mirabile dictu, & auditu! quis audiuit vnquam tale, aut quis vidit huic simile? Hæc dixisse sufficiant in laudem Stigmatum Seraphici Patris, plura vtique dicturus; ne falcem in alienam segetem mittere videar, vide infrà *de sacris Stigmatibus B. Franc. num. 2.*

9. Fratres Minores possunt solemniter celebrare festa quinque Martyrum Marrochij, ex concessione Sixti IV. & septem etiam Martyrum Ceptæ, in suis duntaxat Ecclesiis, sub duplicis maioris ritu, ex Leone X. apud Bullarium. Et sub eodem ritu possunt celebrare festa sanctorum titularium suarum Ecclesiarum, etiamsi sint de se simplicia, ex eodem Leone X. Qui etiam concessit Monialibus S. Claræ sub cura Fratrum Minorum degentibus, vt possint celebrare festa B. Agnetis, & vndecim millium Virginum sub ritu duplicis maioris. *ibid. art. 3. & 4.* *Bull. Bul. 24. Sixt. 4. Bull. 10. Leo X.*

10. Religiones possunt celebrare festa propria suorum Sanctorum consueta celebrari apud se cum officiis propriis à Sede apostolica approbatis, vel approbandis, aliàs de communi, si non habent propria, seruata tamen forma Breuiarij Romani noui reformati, etiam si huiusmodi festa apud Kalendarium non existant, vt patet ex Rubricis generalibus ipsius Breuiarij. Vnde non est ablata facultas prælata Regularibus recitandi de aliis sanctis etiam si non sint sui ordinis, de quibus antea recitare consueuerant, secluso omni priuilegio post dictas Rubricas impetrato, vt fit apud nos Minores de sancto Gabriele Archangelo, & S Ioachimo, ex mandato Congregationis generalis Segouiæ celebratæ anno Domini 1621. *ibid. art. 5.*

11. Clemens VII. concessit Fratribus Minoribus, vt vbique degentes possint celebrare festa, quorum sancti sunt prote-

Bulla inter orac. Clem. 7. §. vltim. ctores terrarum, vel sub quorum nomine earum Ecclesiæ intitulantur sub duplici ritu, respectiuè tamen. Extat apud Bullarium inter viuæ vocis oracula Clementis VII. §. *vltimo.* Pro quo nota, quod dicit, respectiuè, id est, quod possint celebrare festa Sanctorum titularium in Ecclesiis eorum nomini dicatis tantùm, & non in toto Ordine, vel Patronorum in terris, vbi sunt patroni, seu protectores, *ibid. d. art.* 4. de quo Portel *in addit. verb. Horæ Canonicæ, num.* 2. Suarez *tom.* 1. *de Relig. lib.* 2. *cap.* 11 *num.* 3.

Trid. sess. 25. c. 12. de regul. 12. Ex Tridentino decreto Regulares exempti tenentur seruare dies festos, quos in Diœcesi seruandos Episcopus præceperit. Festa tamen per populum votata, etiam confirmata ab Episcopo non tenentur obseruare, secluso scandalo. *tom.* 2. *q.* 70. *art.* 1. de quo Nauar. *c.* 21 *in manual. num.* 80. vide Suarez *vbi suprà d. cap.* 11. vbi de festis seruari solitis in aliquibus diœcesibus agit.

13. Non est licitum Regularibus in diebus festiuis occupare sæculares in operum seruilium exercitio apud sua monasteria, nec ipsismet occupari, ac ideò prælati id permittentes, & ipsi laborantes peccant, nisi aliqua necessitate præsente, aut eminente excusentur, vel petant licentiam ab Episcopo, nullo enim ad id priuilegio apostolico muniuntur. Ex concessione *In Bullar. orac. 7. Eug. 4* tamen Eugenij IV. in festis S. Crucis, S. Michaëlis Septembris, sanctorum Innocentium, & S. Syluestri licitè laborare possunt sæculares, nisi venerint in Dominica, *ibid. art.* 2. de quo Caiet. 2. 2. *q.* 122. *art.* 4. *ad* 4. Nauar. *c.* 14. *n.* 15. *in man.* Ad quod vide Suar. *vbi suprà c.* 19. vbi *n.* 6. *& seq.* supponit, necessariam esse dispensationem, vt possint operarij in templo ædificando laborare, vel aliud simile facere pro Ecclesiæ vtilitate, secus non licere, etiam si fiat gratis sub pietatis prætextu. Ad quod etiam vide *c. licet*, & glossam *in c. fin. de feriis*, vbi propter necessitatē datur licentia in diebus festis operi seruili intendere.

14. Dictis diebus festis ab Episcopo indictis tantùm tenentur Regulares abstinere à seruilibus, ac Missam audire, non autem ritus in recitando Officio diuino, & celebrando Missarum solemnia juxta sui ordinis instituta relinquere, debent tamen se conformare in concionibus ad populum Euangeliis, qubius clerus sæcularis talibus diebus vtitur. Nec circa id tenentur obedire Episcopo præcipienti quidquam. Ita declaratum est *Trid. sess. 25. c. 12. de regul. Bull. sub Clem. 8.* Romæ à congregatione Cardinalium sacrosancti Trident. Concil. interpretum super *c.* 12. §. *dies etiam festi, de Regul.* & refertur in Bull. sub Clemente VIII. in principio inter declarationes Cardinalium, §. *congregatio Capitul. censuit.*

In

In quibus festis suspendatur interdictum, vide infrà *de interdicto, n.22.25. & 26.* & quæ indulgentiæ lucrentur in festis sanctorum suorum apud Ecclesias Regularium, vide *de indulgentiis à num.*48.

Resolutio LXVI.

De Feudo.

1. FEudum est concessio rei immobilis facta pro homagio, vt colligitur ex *cap. ex diligenti, de simonia.* Vel aliter, est beneficium alicuius rei inuestitura interueniente sic concessæ, vel datæ alij, vt dominium penes concedentem maneat, vtile transeat ad feudatarium cum obligatione, seu pacto præstandi seruitium directo domino, vt notatur in iure *lib. feudorum, tit. in quibus causis feudum amittatur, cap. vnico; & tit. de inuestitura de re aliena facta, cap. vnico,* Auct. *tom.1. quæst.38 art.3. & tom.2.q.71.art.2. & quæst.78.art.12.§.tertio probatur.* de quo Hostiens. & Azor. *in dicto cap. ex diligenti, de simonia,* Syluest. *verbo, feudum,* §.2. vbi tradit, in quo distinguitur ab emphyteusi.

2. Monachi, & monasteria bona feudalia habere licitè possunt, quando seruitium præstandum non repugnat ordini Monachali, aut non est incompossibile eorum statui, poteстque per substitutum præstari. Et ex concessione Celestini V. licèt inuestitura de illis, vt solent, non fiat, non propterea cadunt in commissum, comp. Cister. §.4. *ibid. in d. art.3. in principio, & d. art.12.§. tertio probatur.* de quo Decius *in cap. in præsentia, à n.74. de probat.* Idem citatis multis docet Sanch. *lib.7. decalog. cap. 15. num. 36. & sequentibus*, vbi latè agit de successione monasterij in feudum, & citat nostrum Auctorem, & alios plures plena manu.

3. Milites Hierosolymitani, seu Maltenses attento iure communi non sunt capaces feudi, iuxta veriorem sententiam. At per communicationem priuilegiorum S. Georgij in Algala, & Cælestinorum (si fortè ea fruuntur) licitè retinere, & possidere possunt bona feudalia, cum licentia tamen sui magistri, *tom.2.q.71.art.2.* de quo Alexand. *consil.303. decisio Pedamentan.27. num.*18. Idem docet Sanch. *d. cap.15.n.49.* post Dueñas *regula* 103. *limitat.6 n.6.* Tapia *in authent, ingr. 3. verb. sua, cap.15. num.20. C. de sacrosanct. Eccles.* & alios plures relatos à Menoch. *consil.54. num.1. volum.1. & de arbitris lib.2. cent.3. casu* 231. *num.*5.

4. In causa feudali potest monasterium conueniri coram domino feudi: quia iste cognoscit de eo inter vassallos, etiam clericos, vel monachos, iuxta magis receptam sententiam, *tom. 2. q. 62. a.* 10. de quo suprà *de exemptione Regul. n. 9.*

5. Monasterium, etiam Monialium succedit in feudo, quando seruitium potest per substitutum præstari, etiamsi habeat annexam iurisdictionem vassallorum. *tom. 2. quæst.* 78. *art.* 12. §. *tertio probatur.* de quo Iul. Clar. *lib. 5. recept. sentent.* §. *feudum, quæst.* 78. *num.* 1. Menoch. *de arbitrariis lib. 2. cent. 3. casu* 331. *num.* 8. *& consil.* 519. *num.* 31. *lib.* 6. Idem resoluit Sanch. *vbi suprà, num.* 38. post Felin *in dict. cap. in præsentia num.* 47. *de probat.* Dueñas *dict. regul.* 103. *limitat.* 4. *num.* 4. & Tapia *vbi suprà cap.* 14. *n.* 37. quidquid ipse Sanchez *num.* 42. non assentiat nostro Auctori quantum ad feudum iurisdictionem habens, sed eius sententiam sustinent Euerard. *dict. consilio* 210. *num.* 32. Auendaño iunior *l.* 40. *taur. gloss.* 4. *num.* 39. & constat ex *cap. cùm dilectus, de ordin. cognit.* & in facti contingentia sic iudicatum fuisse in senatu Pinciano refert Auctor *dict. art.* 12. *in fine.*

Firmatur sententia Auctor.

6. Monasteria possidentia bona in communi, illa infeudare, seu in feudum dare possunt, *ibid.* §. *quarto & vltimo* Feudatarius autem ingrediens monasterium habet fructus feudi durante vita ipsius, etiam si sit Ducatus, Marchionatus, vel Comitatus *ibid.* §. *præterea.* de quo Auendaño *in l. 4. tauri glossa* 4. *n.* 45. vide Auctores *num præcedenti* citatos.

7. In renunciatione bonorum, quantumuis amplissima, & per verba amplissima, ac generalissima facta non venit feudum, ad quod renuncians habebat, vel habere poterat ius, nisi de ipso expressa, & specifica mentio fiat, sicut nec bona feudalia veniunt in generali alienatione, obligatione vel hypotheca *ibid. d. quæst.* 78. *art.* 14. §. *tertio probatur.* de quo Couar. *in c. quamuis pactum* 2. *p.* §. 2. *n.* 6 Tiraquel. *de retract. linag. gloss.* 3. *num.* 9. Idem post nostrum Auctorem cum aliis pluribus resoluit Sanchez *lib. 7. decalog. cap. 7. num.* 8.

RESOLVTIO LXVII.

De Fidei Professione.

Trid. sess 24 *c.* 12. *de reform.*

1. IVxta Tridentinum decretum, & constitutionem Pauli IV. omnes Cathedralium, & superiorum Ecclesiarum Prælati, Dignitates, Canonici, & alij beneficiarij curam animarum habentes, necnon alij quicunque prælati Regulares tenentur

tenentur facere professionem fidei, & promittere cum iuramento obedientiam Romanæ Ecclesiæ intra duos menses à possessione præfecturæ, & quantum ad prædicatores verbi Dei idem fieri præcepit apud nos Minores illustrissimus Cardinalis protector Ordinis per litteras Reuerendissimi P. Commissarij generalis in his Hispaniarum partibus, *tom.2. quæst.72. art.1.* de quo Nauar. *lib.1. consil.1. titul. de summa Trinitate, & lib.2. consil.2. tit. de iureiurando*, Garcia *de beneficiis 3. part. cap.3. per totum*, Sanchez *in præcepta decalogi lib.2.cap.5.à principio*, Zerola *in praxi Episcop.part.2.verbò fidei professio*.& alij relati à Barbosa *in remiss.ad Trident. d.c.12. de reformat.*

2. Religiosus adeptus prælaturam ex ignorantia vel inaduertentia omittens facere professionem fidei non peccauit coram Deo, & in foro animæ immunis est à pœnis præfatæ constitutionis. Imò etiam non ignorans, si intellexit, ad id minimè teneri ex eo, quia fidem iam solemniter professus fuerat, quando accepit munus prædicationis *ibid. art.3.* de quo DD. *in cap.ignorantia de regul.iur.in 6.& in c.turba §.notandum 1. quæst 4.* Nauar. *cap.27.num.43.& lib.1.consil.3.tit.de summa Trinitate.*

RESOLVTIO LXVIII.

De Generalibus Ordinum.

1. MInister generalis apud nos Minores durat per sexennium, officium autem Prouincialium, & Guardianorum per triennium, ex decreto Sixti V. apud Bullarium, quod triennij tempus numeratur à capitulo in capitulum, & à congregatione in congregationem, etiam si ex aliqua causa vltra tres annos protrahatur. *tom.1.quæst.16. art.2.* de quo Miranda *tomo 2.quæst.6.art.1 & 6.* vbi cum Nauar. *comment.3.de Regularibus super cap. nullam 18. quæst.2. num.3.& lib.2. consil.1. num.2. de causa possess. & propriet & lib.3. consil.7. num.8. de statu monachorum*, resoluit multo melius, ac conuenientius fore, prælatos generales Religionum esse perpetuos, quàm temporales. *Bulla Sixt V.& Bulla 9.Sixt.IV. & Bulla 5. Pauli 4.*

2 Potestas iurisdictionis generalium, & aliorum prælatorum Regularium, sicut & Episcoporum dependet ab Ecclesiæ capite summo Pontifice mediatè, vel immediatè, ideoque illorum iurisdictionem ex causa limitare ac refringere optime

optimo iure potest, quam si non restringeret, eos relinquens in plenitudine potestatis, quam habent à Deo, potuissent vtique in sua Religione, quidquid Papa in vniuersali Ecclesia, *tom.1. quaest.23.art.1.* de quo infrà iterum redibit sermo *n.9.*

3. Generales Ordinum possunt exercere suum munus reiecta quacunque subditorum appellatione circa praecepta, monitiones, ordinationes, & mandata, ex Sixto IV. pro Carmelitis apud Bullarium. Et ex Paulo IV. apud Compendium Societatis *verb. Generalis,* §.1. potest Praepositus Generalis huius Religionis, vt primum est electus, exercere plenam iurisdictionem in omnes sibi subditos, etiam exemptos, aut quacunque facultate suffultos, *tom.2.quaest.73.art.1.*

Bull. 37. Sixti 4.nu. 68 & bul. 33.n.1.

4. Minister Generalis Minorum per decretum Concilij Constantiensis potest, & debet Conuentus sibi subditos reducere ad statum strictae obseruantiae consonum, iuxta declarationes Apostolicas, & statuta Ordinis, tollendo superflua vtensilia, cum consilio tamen Discretorum, quae applicanda sunt aliis conuentibus egentibus, vel commutanda, seu conuertenda in vtilitatem, & opera eorundem conuentuum, ex Eugenio IV. Sed nulla reformatio potest fieri absque Ministri Generalis, aut Prouincialium in suis Prouinciis respectiuè expresso consensu, ex praecepto Leonis X. non tamen per id tollitur, quin auctoritate Apostolica fiat reformatio, sicut de facto peractum fuit à Gregorio XIII pro Fratribus Discalceatis Prouinciae S. Ioseph apud Hispaniam, *ibid. art 2.*

5. Item Generalis Cisterciensium cum consensu Capituli potest interpretari, modificare, declarare, & exponere quaecunque dubia circa accidentalia Regulae, seruatis recta conscientia & sano intellectu illius, ne declaratio vergat in dissolutionem, ex Eugenio IV. *ibidem.* de quo Nauar. *in Commentar. de Regularibus à num.9.*

6. Generalis non potest concedere statuta sine Capitulo, bene tamen ponere praecepta, & mandata morte ipsius finienda. Nec è contra Capitulum id potest facere in toto Ordine sine Generali. Idem iudicium est de Prouinciali, & Prouincia, nam neuter sine alio nihil potest, *tom.1.quaest.10.art.1.*

7. Ministri Generales apud Minores iurisdictionem habent ad instar Patriarcharum, seu Primatum: Prouinciales ad modum Archiepiscoporum: Custodes ad modum Episcoporum: Guardiani autem ad instar Archipresbyterorum, & Confessores velut parochiales presbyteri, *tom.1.quaest.12.art 5*

8 Generalibus, & Prouincialibus tanquam habentibus iurisdictionem Episcopalem reseruantur maiora negotia, vt licentiare,

gentiare subditos ad ordines, instituere prædicatores,& confessores,absoluere à reseruatis,dispensare in impedimentis,approbare,vel reprobare contractus, & alienationes rerum temporalium,ac grauiora supplicia infligere,& id genus alia, *tom. 1.quæst. 17.art.3.*

9. Generales,& alij prælati Regulares iurisdictionem quasi Episcopalem habentes, suam ordinariam auctoritatem, & potestatem habent à iure Diuino,vt aliqui probabiliter affirmant, possuntque circa suos subditos quidquid Episcopi possunt erga suos. Vnde sicut Episcopi si non essent prohibiti, potuissent in sua Diœcesi quidquid potest Papa in tota Ecclesia, vt insinuant præstantissimi Theologi: ita Generales Religionum, si non essent prohibiti, potuissent in tota sua familia, seu congregatione,quidquid Pontifex in vniuersali Ecclesia potest facere,*ibid.art.2.& 6* de quo Victoria *de potest. Ecclesiæ q.2.n. 28.* Soto *in 4 dist.27.quæst.1.art.4.*

10. Sicut nullus inferior à Papa potest transferre Episcopum de vna aliam diœcesim,*cap.1. & 2. de translat. Episcopi,* ita Generalis,iure communi attento,non potest Prouincialem vnius Prouinciæ ad aliam tranferre. *tom.1. quæst.23. art.1.* de quo Syluest.*verbo casus,casu* 1. Idem tradit Portel *in addit.ad dubia, verbo,Generalis Ordinis,n.1.*

11. Prælati Generales non possunt semel à Religione expulsos,habitúque Regulari,ac priuilegiis Religionis perpetuò priuatos ad eandem Religionem iterum admittere absque facultate,& auctoritate Apostolica: sicut nec clericus actualiter degradatus restitui,nisi per Papam potest: quia post actualem degradationem clericus,& post spoliationem habitus Regularis,& actualem expulsionem à Religione monachus iam vterque transit in aliam iurisdictionem, quam sibi Episcopus, aut Prælati Regulares propria auctoritate vendicare minimè possunt,*ibidem art.4.& 5.* & nos latiùs diximus suprà *resolut.57. num.14.*vbi resoluimus,consuetudine receptum esse,vt Generales tales expulsos ad cor reuersos iterum ad Religionem admittere possint. De quo Nauar. *comment. 2. de Regularibus num. 34.& 35.& lib.3. conf.51. titul.de Regul.* Syluest. *verbo casus, casu 6.* Cætera require suprà *de dispensationibus*, & infrà *de prælatis Regularibus*, & similibus.

RESOLV

RESOLVTIO LXIX.

De Guardianis in Ordine Minorum.

1. GVardiani apud Minores sunt verè prælati habentes dignitatem Ecclesiasticam, ac ideò possunt institui iudices Apostolici, eorúmque iurisdictio, & potestas est similis illi, quam habent archipresbyteri Plebani, vt superiùs *de Generalibus, n* 7. diximus, *tom.* 1. *quæst.* 12. *art.* 5. *&* 6. Idem docent Corduba *super regul. cap.* 8. *q.* 4. *puncto* 4. Portel *verbo. Guardianus, num.* 1.

2. Guardianorum, Priorum, & aliorum similium Prælatorum Conuentualium, cùm sint inferiores, munus præcisum est, sicut & iurisdictio, Vnde tantùm præsunt ad minora determinandum, maiora referendo ad prælatos superiores habentes iurisdictionem quasi Episcopalem, argum *cap. final. offic. archipresbyt.* vbi glossa. Minora negotia, quæ de iure eis committuntur, sunt omnia pertinentia ad disciplinæ Regularis obseruantiam, & regimen ordinarium conuentus, ad quæ subditos censuris cogere possunt, iuxta quod debet intelligi *cap. nullum,* 18. *quæst.* 2. Auctor *tom.* 1. *quæst.* 17. *art.* 3. de quo Nauar. *in dicto cap. nullam num.* 4.

3. Dicti Guardiani, & alij prælati locales virtute suorum priuilegiorum habent plenariam auctoritatē circa suos subditos, sicut habent Prouinciales in Fratres, & subditos totius Prouinciæ, sed illorum potestas, & iurisdictio, seu vsus talium priuilegiorum per statuta Generalia, & Prouincialia prohibitus, seu restrictus extat, ac proinde cùm varia, & diuersa sint pro varietate Religionum, consulat vnusquisque quæ sui Ordinis specialia sunt, ne manum mittat in segetem alienam, aliàs reus erit culpæ mortalis, aut venialis secundùm rei grauitatem, *ibid art.* 4. *&* 5. *& quæst.* 9. *art.* 2. de quo Collector Mend. *verbo, Guardianus,* §. 4. *& verbo, absolutio quoad Fratres,* §. 7. Corduba *in annotat. ad Compendium, verbo, Guardianus.*

4. Guardianorum, & cæterorum prælatorum localium iurisdictio, & potestas est ordinaria, cùm beneficio iuris communis illam habeant, *cap. nullam* 18. *quæst.* 2 & de iure speciali, & consuetudine non solùm habeant auctoritatem ordinariam ad causas Regulares, & domesticas, sed ad extraneas, quales sunt lites, quas laici habent aduersus Fratres. Sed hæc auctoritas, & iurisdictio restringi, & limitari potest à prælatis superioribus, sicut istorum potestas à Summo Pontifice etiam coarctari

ctari potest. Nam licèt vtrisque data sit talis potestas iure diuino, ex sententia grauissimorum Theologorum, concessa tamen est ordine Hierarchicho, vt minores pendeant à maioribus. *ibid.art.6.* Ad quod vide Nauar. *in c.non dicatis, num.95.*

5. Verum est tamen quòd prælatis maioribus non licet inferiorum potestatem restringere sine iuxta causa: secus facientes iniuriam illis irrogant, ac grauiter peccant, sed factum tenet. Restrictiones autem factæ a iure & statutis Religionum, & consuetudine, ac reseruationes iustæ, & expedientes censendæ sunt, quas posse facere Episcopis, & alios superiores prælatos tam quoad forum interius pœnitentiale, quàm quoad forum exterius, & politicum, definit Tridentina Synodus damnans sub anathemate oppositum sentientes, *ibid. art.7.* de quo Nauar. *in c.non dicatis, dicto num.95.* Soto *in 4.dist.17. quæst.1. art.4.* Corduba *lib.1. q.1. propos.8.* Reginald. *in praxi fori pœnitent.lib.1.num.25.& 26.* Paulus Comito *l.respon. Moral.lib.1.quæst.25.num.10.*

Trid. sess. 14.c.7. de sacrament. pœnit. & can.11.

6. Dicti Guardiani, & similes prælati, & præsidentes habentes principale regimen Conuentus benedicunt corporalia, cæteráque ornamenta Ecclesiastica, vbi Chrisma non interuenit per multa priuilegia, de quibus suprà *de benedictionibus num.2. & de Abbatibus num.7.tom.1.quæst.19.art.2.*

7 Officium Guardianorum non durat nisi per triennium, ex decreto Sixti V. & Pauli IV. relato proximè de Generalibus *n.1.* Pro quo nota, quòd verba posita in bulla Pauli IV. ibi, *& in eodem loco non remanebunt*, videtur innuere, quòd finito triennio Guardianatus non potest idem constitui præsidens cùm regimine principali conuentus, ac si esset Guardianus, id enim videtur ex diametro opponi menti expressæ Pontificis, qui in prooemio bullæ ait, se velle obuiare ambitiosæ cupiditati ortæ ex continuatione officiorum in Religione, *tom.1. quæst. 16.articul.2* de quo Portel *in addit. ad dubia, verbo Guardianus, à num.2.*

An autem Guardiani, & alij Prælati Regulares Conuentuum possint eligere confessorem simplicem sacerdotum, vt eos absoluat? vide infrà *num.10.*

8. Guardianus potest absolui à reseruatis per confessorem à se electum, si ad id habet auctoritatem pro suis Fratribus absoluendis, vt de facto nunc habent ex vi sui officij, & ex litteris Guardianatus, iuxta regulam communem traditam à Doctoribus, quòd habens potestatem dispensandi cum subditis, eandem etiam habet ad dispensandum secum, *tom.1.quæst.21.art.8.* de quo Caiet 2.2. *quæst.96.art.5.* Syluest. *verbo, confessor*, § 8.

Idem

Idem tradit Corduba *in regul.cap.7.quaest.2.puncto.3.§.secundo dubitatur.*

9. Guardianis habentibus auctoritatem ad casus reseruatos ex commissione Prouincialis non licet generaliter eam potestatem aliis committere, quia delegatus non potest subdelegare nisi sit delegatus ad vniuersitatem causarum, vel nisi id sibi specialiter concedatur, benè tamen licebit eam potestatem in casibus particularibus committere petentibus, *ibid.art.9.*& nos diximus suprà *de absolutione Fratrum quoad reseruata n.* 23. Vbi resoluimus, posse dictam auctoritatem sine restrictione committere, ex quodam priuilegio Pij V. facto Prædicatoribus, de quo P. Villalob. *tom.1. Sum. tract.9.diff.64.num.2.* sed Portel *in addit. ad addit. dubiorum Regul.* de hoc multum dubitat *verb.casus reseruati, n.2.* quia apud nos Minores non est in vsu, vt Guardiani delegent suam auctoritatem pro resertorum absolutione ad totum sui officij tempus, sed tantùm pro occurrenti necessitate, idémque tenet Corduba *in reg. loco supra citato, puncto 2. prope finem,* sed sententia P. Villalobos probabilis mihi satis videtur, quia priuilegium præfatum Pij V. cùm sit perpetuum, dat iurisdictionem odinariam absolutè delegabilem, vt noti iuris est.

De electione Guardianorum, & Priorum, vide *tom.2.quaest. 53.art.1.& 2* & nos diximus suprà *de electione à num.29.*

Cætera require suprà, *de absolutione Fratrum, de benedictionibus, de dispensationibus*, & similibus.

Retractatio.

De Guardiano eligente confessarium.

10. Guardiani Priores, & alij prælati locales inferiores non habentes iurisdictionem quasi Episcopalem non possunt eligere simplicem Sacerdotem, vt eos absoluat, sed approbatum à Generali, vel Prouinciali ad audiendas confessiones, non obstante *cap. vlt. de penitent. & remiss.* Imò nec ipse Generalis, vel Prouincialis extra Ordinem possunt eligere confessorem sibi non subditum, qui non sit approbatus à suo Ordinario, idque probatur à fortiori, nam Episcopo non licet eligere confessorem sibi non subditum, nisi à suo Ordinario approbatum, per quandam declarationem Cardinalium, quam Auctor refert, *tom. 4. Summa cap. 67. num.* 19. vbi de opposito se corrigit quod scripserat *tom.1.quaest.20.art.28.* Vide P. Villalobos *1.p.summ.tract.9.diff.55.num.4.* oppositum resoluentem quoad prælatos

prælatos superiores habentes iurisdictionem Episcopalem, & quoad inferiores prælatos conuentuales, docet Suarez *to.4. de pœnitent.disp.27.sect.2.dub.5.& tom.4.de Religione lib.2.c.22. num.8.*

An autem religiosi possint virtute cruciatæ eligere confessorem, vt eos à reseruatis absoluat? Diximus latè suprà *resolut.3. num.24. & 25.* vbi partem negantem rationibus, & multorum non infimæ notæ auctorum calculo probauimus quam etiam nouissimè amplectitur doctissimus P. Suarez *tom.4.de Religione lib.2.cap.16.à num.2.* eamque probat nouo, & solidiori (meo videri) seu irrefragabili iuris fundamento. Nam, inquit, omnes ferè Pontifices ad hoc citati, in suis Bullis verbis vtuntur non tam concessiuis, quàm declaratiuis, vt patet ex Bulla Pij V. ibi: *Apostolica auctoritate tenore præsentium perpetuò declaramus.* idemque habetur clariùs in decreto Gregorij XIII. pro Societate, vbi *declarat, non esse, nec forè vnquam mentis suæ, aut Sedis Apostolicæ, vt personæ Societatis, &c.* Item Alexander III. in fauorem Cisterciensium similiter *declarauit, non esse suæ mentis, &c.* & tandem post alios Pontifices, Clementis VIII. in sua Bulla edita anno 1599. die 23. Nouembris: *Perpetuò declarat concessionem cruciatæ, & aliorum indultorum particularium, quantum ad articulum eligendi confessorem, & absoluendi à reseruatis in Religiosis vtriusque sexus quorumcunque Ordinum, & congregationum locum minimè habere, sed suæ intentionis esse quod in prædictis dispositioni suorum prælatorum sint subiecti.* Ex quibus omnibus satis colligitur, hanc non fuisse restrictionem, sed iuridicam Bullæ declarationem, ac proinde & esse perpetuam, nunquamque reuocari, & esse vniuersalem. Quod autem sit perpetua, & valeat pro temporibus futuris, probat idem Suarez *ibid num.5. ad finem*, quia tenor, inquit, bullarum subsequentium est omninò idem, & immutatus, præsertim quoad extensionem, seu comprehensionem personarum, quæ priuilegiis bullæ vti possunt, & solum certo numero annorum, v. g. sexto quoque anno, nouam à Sede Apostolica accipit confirmationem, vel reuocationem, eodem, inquam, manente tenore bullæ: ergo si antea concessio cruciatæ non comprehendebat personas religiosas, vt prædicti Pontifices declarant, nec modò comprehendet, nam noua extensio ad illas non censetur fieri nisi id explicetur noua aliqua clausula, seu verborum declaratione, vt per se patet. Hæc Suarius.

RESOLVTIO LXX.

De Graduatione.

1. MOnachi, sicut & clerici sæculares non prohibentur ad doctoratus, & magisterij gradum promoueri de licentia suorum prælatorum, nam gradus scholastici monachatui minimè repugnant. Quocirca Bonfacius IX. & Innocentius VIII. concesserunt generali ordinis Prædicatorum, vt in quolibet Capitulo generali vni ex fratribus in Theologia prouecto, ac per generalem, & diffinitores, vel per magistros ad id deputatos, præuio examine, & idoneo inuento magisterij honor, & docendi licentia conferri possit, seruatis tamen conditionibus Concilij Viennensis, & aliis solemnitatibus consuetis: qui taliter graduatus omnibus gratiis, priuilegiis, libertatibus, fratribus ordinis eiusdem Parisiensibus magistris in Theologia concessis frui, & gaudere valeat, ac si in eodem Parisiensi studio huiusmodi magisterij gradum recepisset *tom 2.q.74.art.*1. de quo Nauar. *consilio 2. titulo ne clerici, vel vouent.* Salzedo *in pract. c 59 iuxta finem*, idem Nauar. *in cap. non dicatis, num.*33. Idem post nostrum Auctorem, & Caietanum, Felinum, Syluestrum, & alios plures resoluit Sanchez *lib 6. decalogi cap.* 14 *num* 44. vbi *&* *num.*45. addit cum eodem nostro Auctore, posse religiosum etiam promoueri ad doctoratum in iure Canonico, imò & in iure ciuili, quia, inquit, *cap. non magnopere, & cap super specula, ne clerici, vel monachi*, solam auditionem iuris ciuilis, aut medicinæ interdicunt, & non promoueri ad gradus in his facultatibus. Pro quo aduerto, quòd *in dict. cap. non magnoperè*, interdicitur religiosis legere physicam, & leges ciuiles. Vnde si gradus doctoratus ad legendum eas facultates ordinetur, procul dubiò ad illum promoueri non poterunt, ex vi dictæ decretalis, & eius mente.

2. Martinus V. prohibuit Fratribus Minoribus posse conferri gradum magisterij in aliqua viuersitate, nisi cursus per constitutiones Apostolicas, & ordinis instituta perfecerint, & aliàs ad dictum gradum obtinendum idonei existant. Secus facientes gradu, & honore magisterij careant, ac lecturis, & actibus, gratiisque magistralibus ipso facto priuati existant, & ad eadem de cætero inhabiles. Idemque statuit, si gradum receperint extra vniuersitates à generali Capitulo ad id specialite

cialiter electas,& deputatas. Quod tenentur superiores & alij prælati, vel capitula obseruare, & obseruari facere sub pœna excommunicationis. *ibid. art.*2. Idem docet citato Auctore Sanchez *vbi suprà num.*47.

3. Fratres Prædicatores de obseruantia Congregationis Hispaniæ magisterium, seu alium quemcunque gradum in sacra Theologia (nisi ad id per capitulum expositi fuerint) assumere quoquo modo præsumentes, vel aliter promoti pro non promotis habentur, & ad huiusmodi gradus inhabiles manent, ex decreto Innocentij VIII. Quæ pœnæ non comprehendunt promotos sine tali expositione capituli ante notitiam huius constitutionis, vel postea, si per obliuionem, incogitantiam, aut animi simplicitatem sine dolo fecerunt: quia lex pœnalis contra præsumentes non ligat, nisi dolosè, & præsumptuosè facientes. Nec item extenduntur dictæ pœnæ ad fratres non reformatos, seu non obseruantes dicti ordinis, neque ad reliquos religiosos. *ibid. art.*3. Idem docet cum nostro Auctore Sanchez *vbi suprà num.*49.

4. Scholares societatis degentes in aliqua vniuersitate, vel studio generali, si præuio rigoroso, & publico examine idonei reperti fuerint, rector autem vniuersitatis gratis promoueri eos recusauerit, à præposito generali, vel de eius licentia à quouis ex præpositis, ac rectoribus collegiorum cum duobus vel tribus Doctoribus, seu magistris per eosdem eligendis ad quoscunque gradus promoueri possunt: extra vniuersitates verò absoluto suorum studiorum cursu, ac præuio examine eodem modo possunt graduari, ex Iulio II. apud Compend. Societat. Quod Pius IV. apud bullarium extendit ad scholares extraneos in dictis Collegiis studentes, quos præuio examine, & approbatione posse per Rectores, aut studiorum præfectos, & cancellarios promoueri ad dictos gradus concessit, quod etiam confirmauit Gregorius XIII. qui taliter graduati gaudent omnibus priuilegiis, & prærogatiuis, quibus gaudent in vniuersitatibus iuxta solitos ibi visus promoti. Rectores verò Vniuersitatum super hoc Præfectos Collegiorum Societatis, aut Scholares prohibentur molestare sub excommunicationis pœna, per Pium V. apud Claudium *in dicto Compend. tit. Scholæ* §.3. *& titulo, gradus.* §.5. *ibidem. art.*4. *&* 5. Idem docet Sanchez *vbi suprà num* 48. vbi *num.*46. notat Religiosum missum à superiore ad litteras addiscendas censeri quoque licentiam habere, vt ad doctoratus gradum promoueatur, ac proinde expensas in tali gradu factas teneri monasterium soluere, idque tenere Nauar. *comment.*2. *de Reg. num.* 2.

Comp. Societ. tit. gradus §.1. *&* 2. *Bullar. Bul.*5. *Pij* 4. *n.*2 *&* 3. *Bullar. Bull.* 22. *Greg.* 13. *n.* 3. *&* 4.

n.2.§.tertiò dico,& Surdum *de aliment.tit.*8 *priuileg.97.n.4.&* 5.asserit.

Resolvtio LXXI.

De Habitu Regulari.

1. Inter leges, quæ Regularibus ferè omnibus communes sunt, illa est, ne lineis indusiis vestiantur, *cap. cùm ad monasterium, de statu Monachorum.* Quali autem habitu debeant vti, vnaquæque Religio suam regulam, & statuta consulat. Apud Fratres Minores forma habitus, & indumentorum quoad colorem, & vtilitatem panni arbitrio superiorum relinquitur, per Extrauagantem, *quorundam, de verborum significatione*, in qua Ioannes XXII. prohibet, *ne Fratres habitus strictos, curtos, & difformes ab aliis eiusdem ordinis Religiosis deferant*, quod ad mandatum generalis ministri in virtute sanctæ Obedientiæ, & sub excommunicatione deponere iubet. Vnde habitus, quibus modò vtuntur Minores de Obseruantia, sunt quidem iuxta formam præscriptam in regula B.P N. Francisci, & declarationibus apostolicis à capitulis generalibus Ordinis ita declarati, & præscripti. Nec aliis strictioribus, & vilioribus licet ad libitum Fratribus vti, nisi à Sede Apostolica habeant ad id facultatem specialem, in qua specialiter derogetur dictæ Extrauaganti Ioannis XXII. melius enim est obedire, quàm sacrificare, & Deo in simplicitate, & puritate cordis in vestibus honestis seruire, quàm in vestitu nimis squalido, abiecto, & inusitato intentos in se hominum oculos facere (vt inquit Augustinus) & iactantiam (ne dicam ambitionem) ex contemptu cultus corporis, & ex ipsa paupertate colligere. *tom.2.q.76.art.*1.de quo vide Cordub. *in regul.c.2.q.22.puncto* 3 vbi refert Martini V.constitutiones *c.*2 qui ait: *Quòd non debent vestes nostra esse adeò pretiosa, vt videntes eas notare debeant curiositatem, vel vanitatem, neque ita viles, & grossa, quòd videntes eas ad terrorem, horrorē & derisum inducant.* Notanda certè verba tanti Pontificis.

D. Aug. hom. in Matth.c.6. Nota verba Martini V.

2. Professi ordinū militarium, si sunt clerici, vel milites beneficia ecclesiastica, vel pensiones obtinentes, tenentur deferre habitum, & tonsuram clericalem, & contrauenientibus graues pœnas iniungit Sixtus V. apud Bullarium, qui cæteris militibus permittit vestibus communibus vti cum insigniis, aut numismatis suæ militiæ propriis, super quo consulantur statuta militiarum, *ibid.art.*2.

Bullar.p. 164. & 167.

3. Mona

3. Monachus assumptus ad curam Ecclesiæ sæcularis non absoluitur à delatione habitus regularis, cùm id non aduersetur officio curatus. Vnde vtens habitu clericali sæculari, ita vt non appareat Monachus, de hoc erubescens ob vanitatem, reus erit culpæ mortalis, & nodo excommunicationis ligatus existet, nam in Tridentino Concilio nulli Regulari datur licentia occultè deferendi habitum suæ Religionis, nisi ex causa rationabili, vt tenet communis Doctorum, *ibid art.*3. de quo Syluest. *verb. habitus, n.*5. *& verbo, excommunicatio* 8. *excommun.* 24. *not.*3. Suarez *tom.*5. *disp.*23. *sect* 4. *n* 34. Reginald. *in praxi for. pœnit. lib.*18. *n.*406. Cruz *de stat. Relig. lib.*1. *cap.*7. *dub.*4. *& cap.*2. *dub.*4. Idem docet Sanchez *lib.*6. *decalogi cap.* 6. *n.*30. & nos diximus suprà *resol.*15. *n.*9. *Trid. sess.* *24. c.19 de Regul.*

4. Nulli deferre licet habitum alterius religionis, aut ita consimilem, vt credatur professus illius ordinis, compellique potest ab ordinario per censuras ad eum deponendum, quod exequi tenetur requisitus à Fratribus sub pœna suspensionis ipso facto incurrenda, ex Innocentio, & Clemente IV. pro Minoribus, & Cælestino V. pro Cisterciensibus. Super quo interpositum fuit quoddam decretum à Pio, & Sixto V. confirmatum per Gregorium XIII. teste Capuccino *in addit. ad Compend. Mendicantium, contra Fratres Ioannis de Deo*, & fuit obtenta quædam executorialis sententia à Patribus Obseruantiæ apud consilium supremum Matriti, *ibid. art.*4. Idem citato Auctore docet Portel *verbo habitus, n* 6. *In Bull. Bulla* 1. *Innoc.* 4. *Bul.*14. *Sixt. IV. n.* 27. *Comp. Cist. v. habitus*, §. 2.

5. Apud Minores gestare habitum à caputio dissutum absque comtemptu non est peccatum, quidquid aliqui nimis zelantes regularem disciplinam dicant, cùm id nullibi in regula reperiatur prohibitum, *ibid. art.*5. de quo Cordub. *in reg. c.*2. *q.*10. *puncto* 1. *& q.*22. *puncto* 3. *in fine.*

6. Nulli religioso professo licet habitum suæ religionis temerè dimittere sub excommunicationis ipso facto pœna, ex Bonifacio VIII. *in cap. vt periculosa ne clerici, vel Monachi, lib.*6. Sed hæc censura non incurritur ob qualemcunque dimissionem habitus, nisi fiat in conspectu multorum sine iusta & rationabili causa, vel ad perpetrandum scelus aliquod mortiferum, vel ad tantum tempus, aut ob talem causam, ac rationem, quod iudicio boni, & prudentis viri habitum dimisisse iudicetur. Ita debet intelligi, & declarari dicta decretalis Bonifacij VIII. & alia similis constitutio Innocentij VIII. facta pro congregatione Cisterciensi, in qua in virtute sanctæ Obedientiæ, & sub excommunicatione latæ sententiæ reseruatæ Papæ præcipitur deferri habitum iuxta eius antiqua

statuta ordinatum, tam intra, quàm extra monasterium, *ibidem art.6.* de quo Syluest. *verbo, excommunicatio 9 casu 25. quæst.6.* Nauar. *cap.27. num.* 132. Rosella *verbo, excommunicatio. excommunicatione* 16. Idem docent Suarez *de censuris disp.*23. *sect.*4. *à num.* 26. & post multa ad hoc tradita latè Sanchez *lib.6. decalogi, cap.8. à num.*38. & nos diximus suprà *resolut.* 11. *num.*2. *&* 21. vide Portel *verbo habitus, num.*4

7. Sæcularis vtens veste religiosa, si ex leuitate, & sine irrisione, vel turpitudine fiat, non est iudicandus mortalis peccati reus: secus si causa ludibrij, vel vituperij faciat, vt quando defertur lasciuè, vel apparenter, vulgò dicitur, *en mascara*, tunc enim videtur omninò mortale, & punitur grauiter *in authentica, de sanctissimis Episcopis coll.9. §. vltimo.* Similiter quando tali veste vtuntur Mimi, & Histriones exercentes, vituperiosa, *ibid. art.7.* de quò Syluest. *verbo habitus, num.*5. Corduba *in addit. ad comp. titul. habitus.* Idem docet Portel *verbo habitus num.*3. vbi refert quandam legem Regiam Portugalliæ *lib.5. ordinat. tit.93.* contra portantes in ludis & locis habitum ordinum militarium sub pœna pecuniaria, & carceris pro prima vice, & exilij, vel alia arbitraria pro secunda.

8 Curati, & Rectores, seu parochi Ecclesiarum impedimentum quoquomodo afferentes volentibus sepeliri in habitu
Bulla 14. Sixti IV. n. 48. Fratrum Minorum incidunt in excommunicationem reseruatam Papæ, si canonicè moniti persistant, ex Sixto IV. apud Bullarium. Ad solos autem Guardianos, aut ad Priores in ordine Prædicatorum, & simili modo ad alios prælatos conuentuales in aliis religionibus, vel ad alium de eorundem commissione pertinet dare habitum ad sepulturam, ex bulla aurea
Bull. 20. Sixti IV. & Bulla 22. Leon X. Sixti IV. & Leone X. apud Bullarium *ibid. art.8. & 9.* Idem ferè docet Portel *verbo, habitus, num.2. & verbo, sepultura, num* 8. *& 9. & in addit. num.2.* refert ad hoc quandam bullam Clementis VIII. contra parochos Indiarum Occidentalium petentium maiorem eelemosynam pro illis qui sepeliuntur apud nos Minores, quàm pro illis, qui apud parochiales Ecclesias eligunt sepulturam, idque sub pœna excommunicationis reseruatæ sedi Apostolicæ, & refertur in bullario Bulla
Bull. 11. Bul. 2. Clem 8. II. Clementis VIII.

9. Leo X. concessit indulgentiam plenariam omnium peccatorum morientibus, & sepeliendis in habitu Fratrum Minorum, vel sororum tertiæ regulæ S. Francisci sub obedientia eiusdem ordinis degentium. Qui Pontifex etiam declarauit sufficere habitum prædictum petere, ac super se vsque ad mortem habere, & in eo sepeliri, etiam si ante mortem illo

non

non induatur. Mitto alias minores indulgentias concessas decedentibus in habitu aliorum Ordinum, de quibus in Compendio Mendicantium *tit. communicatio priuilegiorum, §. vltimo & titul. indulgentia, quoad sæculares, §.4.& 23.ibidem artic.10.*

10. Habitum Fratrum Mendicantium osculantes lucrantur quinque annos, & totidem quadragenas, quas de iniunctis sibi pœnitentiis relaxauit Ioannes XXII. in sua concessione facta Ordini Prædicatorum, *ibid. art. 11.* de quo Collector Mend. *titul. indulgentia quoad sæculares, 6. §.9.* qui ait in ista indulgentia contineri duo mille, & septuaginta quinque dies indulgentiæ,& idem refert Portel *in add. ad dubia, verb. habitus, num.4.*

11. Fratres Tertiarij Franciscani de Pœnitentia nuncupati in Congregatione viuentes apud Regnum Portugalliæ tenentur portare habitum distinctum in forma, & colore ab habitu Fratrum Minorum secundum formam præscriptam à Cardinali Matheio Ordinis Protectore, & confirmatam per Clementem VIII sub præcepto Obedientiæ, & excommunicationis latæ sententiæ, ac priuationis officiorum,& inhabilitatis ad illa perpetuò, & mandat prælatis, ne aliter permittant habitum gestare. De quo in Bullario,& in Compend. *verbo, Tertiarij, §. 18.* & nos iterum repetemus infrà de Tertiariis, *num.1.*& refert etiam Portel *in dubiis verbo. habitus, num.5.* *Bull.14. Clem.8.*

RESOLVTIO LXXII.

De Hæreditatibus ad Regulares delatis.

1. COmmunior, & probabilior sententia tenet hæreditatem Monacho relictam immediatè Monasterio acquiri, neque fore necessariam ipsius Monachi aditionem, quia per professionem omnia iura monachi, omnísque eius voluntas translata sunt in monasterium, ita vt nulla amplius voluntas illi supersit, *cap. non dicatis, & cap. nolo 12. quæst 2. cap. si Religiosus, de elect. in 6.* Vnde monasterium potest adire hæreditatem inscio, & inuito monacho. Imò si ea non adita, nec repudiata, decederet è vita, transmitteret illam ad monasterium, quod quantum ad hoc habetur loco filij, cui hæreditas delata potest eo ignorante, & inuito adiri à patre, *l. vlt. initio, C. de bonis quæ liberis.* Monachus igitur potest adire hæreditatem cum consensu Abbatis, & non aliter: Abbas verò per se solus potest adire, etiam monacho hærede instituto

reluctante, *tom.2.quæst.77.art.1.* de quo Bartol. *in l.1 num 22. C.de hæred instituend.* Abbas, Imola, & Canonistæ *in cap in præsentiu, de probat.* Maranta *in l.is potest, n.130. ff. de acquirend. hæredit.* Idem docent Molin. *tom.1. de iust.disput.140. col.8.§. non solùm bona,* Iulius Clarus *lib.3.receptarum,§.testamentum, quæst.30.in fine,* Spino *in Speculo testam. gloss.12 princip.n 19. & 20* Zechius *de Republica Ecclesiast. t.de Regul.cap.3.n.14. ampliat.9.* & alij ferè innumeri, quos cum Auctore refert plenè Sanch. *lib.7. Decalog c.12.à num.36.*

2. Monachum non posse exhæredari à Patre ex causa ingratitudinis ante professionem commissæ, tenent plures Quod debet intelligi, quando ingratitudo respicit directè ipsum solum filium. Secus si respicit personam patris, velut si filius percusserit ipsum patrem, tunc enim per ingressum Religionis non tolli talem ingratitudinem probabile est, & hoc modo debet moderari sententia affirmantium, posse exhæredari, *ibid. art.2.* de quo Couar. *in cap. Rainutius, num.20. de testament.* Tiraquel. *de priuilegiis pia causa, priuilegio* 30. Manuel à costa *in l. Gall. §. & quod si tantum, 3. part. à n.195. quæst.5.* Idem vniuersaliùs docet Sanchez *lib.5. Decalogi, cap.5. num.33.* vbi latè probat, vniuersas præteritas exhæredationis causas aboleri professione, ita vt filius ob nullam illarum possit exhæredari. Quia, inquit, indistinctè id decisum est ob Religionis fauorem *in cap.final.19.quæst.3* qui textus desumptus est ex cõstitutione Nouellæ 123. quæ quidem continet ius Cæsareum, non quodcunque, sed nouissimum, ac proinde anterioribus omnibus derogans. Atque eam reperiri in emendatioribus codicibus probat latissimè Couar. *in cap. Rainuntius, initio, num. 20. & 21. de testament. & in 4. Decretal. 2. part. cap.7. §.4. num 12* Hæc Sancius. Hanc eandem sententiam in propriis terminis sustinent Abbas *cons.27 num.2. volum. 2.* Costa *loco supra citato,* Molina *tom.1.de iust.disp 176.dub. vltimo,* & pro eodem sunt alij idem indistinctè affirmantes Hi sunt glossa *l. Deo nobis, §.hoc etiam verbo, quasi, C.de Episcop. & cleric. & d. cap.final.verbo, ingratitudinis,* vbi Turrecrem. *num.1.* Cardinal. *Clemen.final.num.vltim.quæst.12.de Regul.* D.Antonin. *3.part. tit.16.cap.2.§.4.columnn.vltima.versic.item nota,* Leonard. *de iust lib.2. cap.41. dub.11.num.87 in fine,* noster Auctor *tom.1. quæst.13. art.3. §. Vnde non est dubium,* & alij plures, quos refert, & sequitur idem Sanchez *dicto num.33.* vbi *num.34.* idem quoque priuilegium existimat tribuendum esse simplicibus votis nouitiatus emissis apud Societatem Iesu. Nec expulsum, addit, post professionem, aut ea vota simplicia in pristinam ingratitu

gratitudinem ſemel abolitam reincidere. Sed hoc vltimum ſatis dubium mihi videtur, quia ſicut illegitimus per profeſſionem factus legitimus quoad Ordines, ſi Religionem deſerat, vel ab ea expellatur, maximè declarata nulla ea profeſſione reincidit in eandem illegitimitatis irregularitatem, vt dicemus infrà *reſolut.76. n.7.* ita pariformiter iſte poſt deſertam Religionem, & expulſionem ab ea, cùm iam maneat abſolutus à monachatu, ac ſi nunquam profeſſus fuiſſet, videtur reincidere in priſtinam ingratitudinem, quæ ad inſtar profeſſionis reuocabilis non fuit abſolutè, ſed reuocabiliter abolita.

3. Non valet ſtatutum excludens filiam à ſucceſſione patris, ſi ingrediatur Religionem, ſicut nec pater filium exhæredare poteſt ex eadem cauſa ingreſſus futuri in Religionem, eſt enim impeditiuum perfectionis Euangelicæ, acquirendæ, & per conſequens contra libertatem Eccleſiæ, *ibid. art.3.* de quo Paulus Caſtrenſ. *conſ.335.* Idem docet loquens de ſtatuto excludente à ſucceſſione Monaſterium Sanchez *lib.7. Decal. cap.16. num.19.* & in propriis noſtris terminis defendit, & multis traditis tenet, tale ſtatutum quocunque modo excludens ingredi volentes, vel iam ingreſſos Religionem eſſe omninò irritum, & iniquum, *eodem lib.7. cap.12. num.18 & 19.* & refert ad id præter noſtrum Auctorem, Dominicum, *cap. quamuis pactum, num.10. de pactis, in 6.* Alciat. *auth. caſſa, n.8. C. ſacroſanct. Eccleſ.* Salicet, *l. Deo nobis, §. etiam cognitum, num.4. C. de Epiſcop. & cler.* Couar. *de pactis, 3 p. §.2. n.4. & §. illud ſanè,* Hondedeus *conſ.11. num.14. volum.2.* Zeuallos *in qq. communibus, q.42.3. fine*, & plures alios, ibi tamen *num.19.* addit valere ſtatutum ciuile præferens maſculos in ſucceſſione fœminis, nec obſtare, quamuis fœminæ aliquæ effectæ eſſent moniales, adhuc enim ea lege ligarentur, & ipſæ poſtponerentur maſculis, cùm quia, inquit, lex generaliter ob bonum publicum edita, nec mentionem clericorum, aut Religioſorum faciens, nec in illorum fauorem edita (qualis eſt hæc) ligat æquè illos, ac laicos, cùm quia cum tam ſæculares, quàm clerici ex iure ciuili ius ſuccedendi habeant, & ex eodem iure legitimæ aſſignentur, poterunt quidem per legem generaliter editam non facientem mentionem clericorum, priuari in aliqua parte iure ſucceſſionis ante delatam hæreditattem. Atque ita hanc partem ſuſtinent Molina alios allegans, *lib.2. de primog. c.20. num.81. & 82.* Baëza *de non melior. filiorum, cap.14. num.32.* quos refert, & ſequitur ipſe Sanchez *dicto num.9.*

4. Subſtitutio facta ſub conditione, *ſi ſine liberis deceſſerit*, tenet, ſi apparet de mente expreſſa teſtatoris voluiſſe monaſte-

rium excludere, in quo professus est filius sine liberis mortuus, cui substitutus fuit alter, vt si dicat, *si sine liberis legitimis, & naturalibus, & ex vero, & legitimo matrimonio, vel ex corpore suo procreatis, &c.* secus si constat, de mente ipsius testatoris noluisse excludere Monasterium, vt si dicat simpliciter *si sine liberis decesserit,* iuxta *cap in præsentia, de probation.* vbi DD. latè, tunc enim excluditur substitutus, si est extraneus, sed non filius, quem ad successionem paternam ratio naturalis, & pietas paterna vocare censetur potius, quàm monasterium, argumẽto, *l. scripto, ff. vnde liberi, l filio, ff. de liber. & posthum l. cum auus, ff. de condit. & demonst.* Nomine monasterij intellige semper in causa hæreditatis monasterium capax bonorum in communi, etiam si sit Mendicantium, quorum Monasteria (exceptis Minoribus de obseruantia & Capuccinis) possunt bona in communi possidere, ex Decreto Tridentini Concilij, *ibid art. 4.* de quo Iason *cons. 202. volum. 2.* Oldrad. *cons. 94. n. 8.* Idem docent Paul. *in auth. nisi rogati n. 3. C ad Treb & l. fin. in principio, n. 5. C. de Episc. & cleric.* Rom *l. fin. n. 35. C. de pactis.* Beroi. *in suis qq. q. 34. n. 4.* Cou. 1. *var. c. 19. n. 11.* Mant. *de coniect. vlt. vol. l. 11. tit. 7. n. 7. & tit. 8. n. 3.* Florez de Mena ad Gamam *decis. 319. circa 3. cons.* Gut. *Canon. lib. 1 c. 32. n 6.* Spino *in Spec. testa. gloss. 12. princ. n. 29.* Molin. *tom. 1 de iust. disp. 190. col. 13. 6. quandoq; quis,* quos, & alios quamplures refert & sequitur Sanchez *lib. 7. Decalog c. 16. n 8.* vbi cum præcitatis auctoribus resoluit, rationem decisionis *dict. cap. in præsentia, de probat.* legitimam eam esse, quia præsumit ius in fauorem Religionis æquè cum filiis grauati dilexisse monasterium, ac proinde sicut fauore filiorum exclusit substitutum, quasi defecta ea conditione, *si absque liberis decesserit*, ita præsumit fore, vt si substituti memor tunc esset, excluderet quoque substitutum, grauato, profitente in Religione. Quare ex hac iuris præsumptione ea conditio, *si absque liberis decesserit, substituo Titium*, pro non scripta habetur, quatenus est in monasterij præiudicium.

Trid. sess. 25. c. 3. de regul.

Item quoad alteram partem nostræ resolutionis, nempè non excludi substitutum, quando constat de expressa contraria testatoris voluntate, aut ex certissimis coniecturis deducta, idem tradunt Bal. *in l. fin. initio n. 1. & 2. C. de Episcop. & cleric.* vbi Paul. *n. 5. & in authent. nisi rogati, n. 3. & vlt. C. ad Treb.* idem Bald. *cons. 96. n. 1. lib. 1. & cons. 107. n. 13. vol. 1.* Menoch. latissimè *de præsumpt. lib. 4. præsumpt. 83. à n. 2. vsque 26* Meres *de maior. 2. p. quæst. 3. n. 4. & 22. in 1. edit.* Medices, *mors omnia soluit. 3 p. num. 49.* Lælius Zechius *de Republ. Eccles. tit. de Regularibus, c 3. n. 14. ampliat. 15.* Benedict. Ægidius *in l. Titia si non*

non nupserit, 100. *part.* 1. *num.* 54. *ff. de condit. & demonst.* quos, & alios ferè innumeros refert, cum Auctore nostro, & sequitur idem Sanchez *vbi sup. n.* 12. vbi *à num.* 13. limitat suprà tradita, vt non procedant in Monasterio succedendi incapaci, qualia sunt Monasteria Minorum de Obseruantia, & Capuccinorum, & *num.* 6. addit, statim à die professionis in Religione incapaci admitti substitutum exclusis professi illius hæredibus, & *numeris seqq. vsque ad* 38. ponit alias limitationes pro successione Monasterij, in quibus substitutus admittitur, vt quando Monasterium repudiat hæreditatem, vel nouitius deserit Religionem, aut obiit ante professionem, vel postea, ea irrita declaratur, item quando alia pia causa est substituta, non tamē ista admittetur, inquit, vsque ad naturalem professi mortem, & interim Monasterium habebit bona. Tandem, *n.* 38. *&* 39. limitat cum Mantica *de coniecturis vlt. volum. lib.* 10. *tit.* 7. *n.* 3. *& lib.* 11. *tit.* 7. *num* 13. *in fine*, Menoch. *in* 4. *præsumpt.* 83. *n.* 43. & cum nostro Auctore, & aliis pluribus, nisi substitutus sit testatoris filius, tunc enim succedet ille excluso Monasterio, ex *d. l. cùm auus, ff. de condit. & demonst.* vbi deciditur, descendentem grauatum restituere hæreditatem post eius mortem, non teneri restitutioni, si ipse liberos habeat, ratione tacitæ conditionis quæ inesse præsumitur, nisi liberos habuerit, quod habere verum, quamuis Ecclesia, aut alius pius locus substituatur, multis citatis probat *ibid. num.* 31. idque etiam extendit, *n.* 40. *vsque ad* 44. ad substitutum testatoris descendentem, qui quidem præfertur Monasterio ex eadem ratione, maximè in hoc Castellæ Regno, respectu tertiæ bonorum partis quæ est legitima ascendentium, nec potest alienari extra descendentes superstites testatoris, per *l.* 27. Tauri, quæ hodie est *l.* 11. *tit* 6. *lib.* 5. *Noua Recopil.* Item & id ipsum extendit, *n.* 44. ad substitutum de familia testatoris exprimentis in testamento, velle ea bona perpetuò in familia conseruari; tunc enim excludetur Monasterium, quod quidem incapax est conseruandæ agnationis, & familiæ. At bona illa retinebit Monasterium, dum monachus, cui substitutio facta est, vixerit, & tandem limitat cum nostro Auctore, & aliis quamplurimis, nisi appareat, testatorem de filiis veris, & naturaliter genitis intellexisse, quia vbi habemus clarum testatoris sensum ex eius verbis, non admittitur quæstio voluntatis, *l. ille, aut ille, §. cum in verb. ff. de leg.* 3.

Trid. sess. 25. *c.* 3. *de regul.*

5. Religionis ingressus in articulo mortis non excludit substitutum sub conditione: *si sine liberis moriatur hæres*, nam licèt monasterium loco filij habeatur, hæc tamen interpretatio iure pietatis, & Religionis fauore inducta, non est ita latè

acci

accipienda, vt cedat in præiudicium alterius, argumēto, *cap. ex tenore, de foro competen. & cap. nuper, de donat. in vir.* etiam si aliàs de fraude non constet, nam suspecta censetur adeò sera deuotio, quæ alteri dānum inferat, vt colligitur ex *cap. de his, de sepul.* Auctor *ibid. art.* 5. de quo Sarmiento, *tom. 2. selectarum lib. 7. c. 2 n. 7.* Idem docent in propriis professionis huius terminis Bald. *auth. nisi rogati, n. 24. C. ad Trebell.* vbi Corneus *n. 13. & in d. cap. in præsentia, n. 51.* Beroius *cons. 28. n. 17. vol. 1.* Guillel. Bened. *c. Rainutius, verb. si absque liberis, cap. 1. n. 10. & verb. in extremis positus. n. 25. de testam.* Sarm. *lib. 1. select. cap. 6. n. 10.* quos cum nostro Auctore refert, sed iam sequitur Sanchez *vbi sup. n. 58.* & probant ex *l. familiæ meæ, ff. soluto matrim.* vbi habetur, quòd vbicunque actus, per quem alius excluditur, celebratur in articulo mortis, præsumitur in eius fraudē gestus. Sed oppositū sustinet, & defendit Sanchez *citato loco, n. 59.* motus, quia talis professio non est perspicuum fraudis indicium, nec præsumendum est, quenquam adhuc superstitem velle rebus omnibus spoliari, & maximis Religionis oneribus subiici, vt post mortem suam excludatur substitutus, eo maximè, quod in eo articulo nemo suæ salutis immemor præsumatur, *l. fin. C. ad l. Iuliā repetund, & cap. sancimus, 1. quæst. 7.* & ad *l. filiæ meæ,* Citatam pro opposito respondet, intelligi quando actus in articulo mortis gestus non esset morienti vtilis, atque alteri noceret, tunc enim in dubio potest fraus præsumi: secus quando morienti, & monasterio est vtilis, vt contingit in præsenti, tunc enim longè abest fraudis præsumptio. Prima sententia auctoris in rigore, & speculatiuè loquendo probabilis apparet, sed ista posterior tanquā magis pia fauore Religionis probabilior quidem mihi videtur, eamque satis confirmat Sanchez *d. n. 59.* vbi antecedenter *à n. 54. vsque ad 62.* resoluit generaliter quandocūque constet, grauatū ingressum esse Religionē animo fraudandi substitutū, istum non excludi, quia fraus sua nemini patrocinari debet, *cap. sedes, de rescriptis,* & arg. *c. 2. de renunc. in 6.* additque hanc fraudē in dubio non præsumi, sicut in dubio non præsumitur delictum, *l. merito, ff. pro socio* & subiungit *à n. 58.* ex quibus coniecturis hæc fraus deprehendi valeat, inter quas ponit præcipuè duas, nempè, si grauatus ille cominatus esset substituto, fore vt in illius odium, & exclusionē ingrederetur Religionem, vel si ante professionem, alienarit omnia bona sua.

Firmatur & ampliatur doctrina autoris.

6. Licet Monachus per professionem liberetur, & eximatur à patria potestate, quia transit in potestatem Abbatis, vt communis sentētia tenet, per Glossam *in l. si ex causa §. Papinianus ff. de minoribus,* nihilominus ipse succedit patri ab intestato vt suus

suus hæres, nec vllam patitur capitis diminutioné, vt colligitur ex *l. Deo nobis.* §. 1. *C. de Episcop. & cleric.* & quoad ius succedédi, expresè ex *l. final.* § *hoc nisi C. de Episcop. & clericis*, constat. *ibid. art. 6.* de quo Tirequel. *de vtroque retractu* §. 1. *glossa* 8. *n.* 19. *& in l. si inquam, verbo, susceperit filios. n. 42. C. de reuoc. donat.* Pinel. *l. 1. p. 1. n. 46. de bonis maternis.* Idem docent Bart. cum communi, *in dict. l. si ex causa,* §. *Papinianus, aliàs Pomponius, verbo, cum statum, n. 4.* Cardinal. *in Clement final. n. 6. quæst. 11. de Regularib.* Nauar *comment. 3. de Regularib. n. 41.* Couar. *in cap. quia nos, n. 5. de testament.* Gomez *l. 48. Tauri n. 7. fine.* Costa *in cap. si pater. 2. p. verbo, testatore mortuo, num. 11. de testament.* Molina *tom. 1. de iust. disput.* 140. *col. 5.* §. *vtrùm autem*, quos refert, & sequitur Sãnchez *lib. 5. decalogi cap. 5. n. 29.* & quòd per professionem non amittat monachus iura suitatis, & agnationis, sed succedat patri tanquam suus hæres, transmittendo ad monasterium iura suitatis, sicut transmitteret ad alios hæredes, constat ex *l. finali, C. de Episcop. & clericis*, vbi dicitur, perinde hunc succedere, ac si Religionem ingressus non fuisset, & notãt ibi DD. vnanimi ferè consensu teste eodem Sanchez *lib. 7. decalogi cap. 12. n. 5. & seqq.* ibi *n. 8.* id intelligit in monasteriis, in quibus religiosi non habent in particulari bona, si enim illa habeant, vt sunt monasteria Tertij ordinis Diui P. N. Francisci, & Diui Dominici, non succedit monasterium. Pro quo citat Angelum, Syluest. Tabien. & Greg. Lopez *l. 17. verb. Emparedado, tit. 1. part. 6.* Ex quibus deducit *n. 1.* integrum esse patri meliorare hunc filium professum in tertia bonorum parte, prout respectu filiorum, & descendentium est sibi permissum apud Hispanos *in l. 17. Tauri*, hodie *l. 1. tit. lib. 5. recopilat.* nisi sit professus in ordine Minorum, aut in societate Iesu, aut coadiutor eius formatus.

7. Duobus monasteriis hæredibus institutis in quadam certa quantitate, vel relicto quodam legato determinato, quod nõ sufficiat ambobus, monasterium Monialium vt in plurimorum præferendum est monasterio virorum, si est pauperius, & magis indigens, nam si est ditissimum, & monasterium monachorum est pauperrimum, vel magis indigens, istud præferendum est, maximè si in eo obseruantia Regularis multum viget. *ibidem art. 7* de quo Menoch. *de adispicen. possess. regul. 4. n. 788.* Bal. *in l. in multis, in fin. ff. de statu homin. & in l. cum multa, C. de bonis. quæ liberis.*

8. Nouitio morienti abintestato intra annum probationis non succedit monasterium, sed venientes ab intestato succedunt, ac si nouitius in statu sæculari extra claustrum decederet

ret *ibidem artic.*8. de quo Abb. *in cap. in præsentia de probat.* Gregor Lop *l.17.tit.1.p.1.verb.entrando.* Idem docet citatis, & traditis multis Sanchez *lib.7.decalogi cap.3. num.92. & sequentibus.* vbi *num.* 97. id limitat, nisi nouitius in ipso ingressu expresè contulisset bona sua monasterio, nec expresè reuocauerit: tunc enim bona ad monasterium, non verò ad hæredes ab intestato pertinebunt, dummodò ille donans non declararet, se nolle aliter valere donationem, quàm secuta professione, si enim id explicaret, ad venientes ab intestato rediret.

9. Licèt Fratres Minores iuxta suæ Regulæ, & iuris terminos *in Clementina, exiui, de verbor. significat* sint omnino incapaces hæreditatum & relictorum in testamentis, hoc enim continet quoddam ius vniuersale, possunt tamen singularia, seu legata recipere per modum eleemosynæ, ad quæ soluenda iudex ex officio potest compellere hæredem (etiam nemine ad hoc agente) Vel etiam quilibet de populo potest agere, vt dicta legata tanquam ad pias causas relicta adimpleantur per illum, qui grauatus est à testatore, vel aliàs ad id tenetur, *l. in prouinciali, §. Fratrum, cum l. sequen.ff.de oper. noui nunciat.auth. de Eccles. tit...§. si quis autem.* Vel tandem Syndicus potest petere nomine Papæ, modò id fiat cum debitis circunstantiis, ex Martino IV. apud Bullarium. *tomo 2. quæst.78.art.1.* de quo Corduba *super Regul.cap.4.quæst. 16. puncto* 3. Bart. *in l. ne quicquam. §. cum igitur, de verborum significatione.* Idem docent traditis multis Sanchez *l.7.decalog.cap.25.à n.1.c.26.à n.9.* & præcipuè *num.85. & sequentib.* vbi satis luculenter, ac egregiè rem tractat post nostrum Auctorem, & Cordub. *in regul.cap.6.quæst.11.puncto* 2.3 & 4. Bar. *lib.2.Minoritarum.dist.7.cap.2.n.38.& 39.& cap.3.num 41.& in l.ciuitatibus* 125. *initio.num.5.ff.de legat.*1. vbi addit ipse Sanchez *num.62.* posse Fratres Minores circa hoc iudicis officium implorare extra iudicium, ad quod citat D.Bonauent. *in regul. cap.4.post solut. ad quorum*, Bartolum *loco allegato*, & alios plures.

Bul. bul.1. Mart.4.

10. Concessiones Clementis, & Sixti IV. vt possint Fratres Minores succedere parentibus, & Conuentualibus intelligendæ sunt, & non de Obseruantibus, etiam translatis ad Conuentuales, vt declarauit idem Sixtus IV. *ibidem in principio.* Idem docet post nostrum Auctorem & Cordub. Sanchez *vbi suprà num.* 20. *ad finem.*

Bul.bul.2. & 13.Sixti 4.

11. Item nec licet dictis Fratribus recipere valorem, seu æstimationem hæreditatis, nullatenus enim (ait Clemens V. *in dict.*

dict. cap. exiui) Fratres capaces sunt successionum, quæ ex natura sua indifferenter ad pecuniam, & ad alia mobilia, & immobilia se extendunt, considerata sui puritate voti: si ergo vniuersalium successionum nullatenus Fratres capaces sunt, ergò neque æstimationis earumdem, cuius receptio est vnus ex modis recipiendi hæreditatem, argumento *l. domus, §. confitetur, ff. de legat. 3.* ac per consequens nec ad dictam æstimationem dandam tenebuntur hæredes, idque tutius, & verius videtur *ibid. art. 2.* de quo Bart. *in tract. Minoritarum*, qui oppositum tenet, *lib. 1. dict. 1. cap. 3. n. 7. & 8. & dist. 2. cap. 3 num. 15.* At cum nostro Auctore tenet Sanchez *dict. cap. 25. num. 8. & 9* vbi ad id citat Baldum, Cardinal. Ancharanum *in dict. Clement. exiui num. 8* Spino *de testament. glossa 12. principali, num 15. & 16.* Sorbo in *Compend. Mend. verb. Hæreditas, in annotat. §. sed quibusdam*, & plures alios.

Firmatur Auctoris doctrina.

12. Testamentum, in quo Fratres Minores instituuntur nullo facto cohærede, vel substituto, nullum est, hæreditásque deuoluitur ad venientes ab intestato. Vnde si adsit cohæres, vel substitutus, qui adeat hæreditatem, valet, & portio relicta Fratribus accrescit cohæredi, nisi per officium iudicis à Syndico petatur. Ex quo fiat, quod hæreditas per fideicommissum vniuersale non potest relinqui dicti Fratribus, ex *dict. cap. exiui, §. quia ergo*, quia vniuersalis fideicommissarius est hæres, *l. qui quadraginta, & l. si filios, §. quod cum eo, ff. ad Trebell.* bene tamẽ fideicommissum singulare, quod petere potest Syndicus ad subueniendum necessitatibus Fratrum *ibid. art. 3. & tom 3. q. 69. art. 10.* Pro quo Bart. *in l. si in metallum, ff. de his quæ pro non scriptis habent. & in l is qui, §. ex prædictis, ff. de vulgari, & pupillari*, & tract. Minoritar. *lib. 1. dist. 2. cap. 1. & dist. 1. c. 2.* Idem docent Bald *in authent. ingressi, num. 46. 47. & 49. C. de sacros. Eccles* Corduba *in Regul. cap. 6. quæst. 11 puncto 1.* Dueñas *regula 381. ampliat. 1 num. 1.* Spino *in speculo testament. glossa 12. principali n. 15. & 16.* Sorbo *in Compend. Mend. verb. hæreditas, in annotat. initio* & alij plures, quos refert, & sequitur Sanchez *dict. cap. 25. n. 5 & 6.* vbi notat, verum esse attento iure communi quod testamentum, in quo dicti Fratres Minores instituuntur, foret nullum, non instituto cohærede, aut substituto, aut illis non adeuntibus. at attento iure Castellæ erit solum nullum quoad illius hæredis institutionem, non verò quoad reliqua in eo contenta, vt constat ex *l. 1. titulo 4. lib. 5. noua recopilat.* vbi ad valorem testamenti non requiritur hæredis institutio, sicut ex iure communi petitur, vt benè aduertit Molina *tom. 1. de iust. disp. 154 ad finem*, relatus ab eodem Sancio.

13. Valet

13. Valet testamentum, in quo instituuntur hæredes dicti Fratres Minores cum clausula, quod vendatur hæreditas, & pretium conuertatur in necessitates eorum, non quoad institutionem hæredum, cuius Fratres sunt penitus incapaces, sed quoad causam piam ibi appositam, de pretio hæreditatis conuertendo in vtilitatem Fratrum: licèt enim nullus sit hæres, pia causa sustinet vicem, seu personam hæredis, *l. ad declinandam, C. de Episcop. & cler.* vel etiam Episcopus, vel Respublica representabit talem personam, quæ hæreditatem adeat, argumento *Authentica, de Ecclesiast. titulis, §. si quis in nomine, de sacrosanctis Ecclesiis*, sed quantitas debet esse modica, & ad subleuandum tantùm necessitates Fratrum Extraneo verò instituto herede cum tali clausula, vt scilicet vendita hæreditate pretium expendat in vsus Fratrum, id nullo quidem iure prohibentur acceptare. *Ibidem art.* 4. De quo Bart. *in tract. Minoritarum, l. 5. dist. 5. c 2. n.* 30. *&* 31. Idem docent post Bartol. *loco citato*, Imola, *in l. Lucius l. vlt. n. 4. ff de hæredib instit.* Guido Papæ *decis.* 327. *n.* 1. *&* 2. Sorbo *in Comp. Mendic. verb. hæreditas, in annot. §. quæritur enim*, quidquid in oppositũ contendat Sanchez *eo c* 25. *n.* 11. Nam ratio, qua ille nititur, nempè quòd in ea institutione sit duplex præceptum, quorum posteriũs adiicitur tanquam modus priori accessorius: ergo destructo priori principali (quod irritum esse sentit) corruet quoque accessorium, argumento *l. alimenta, §. Seia, §. de aliment. legat.* ratio inquam, hæc nil probat, imò facit pro nostra sententia, quia ex ea colligitur à contrario sensu, quòd non destructo priori principali præcepto, nec etiam corruet accessorium, sed testamentum, in quo instituuntur dicti Fratres Minores, licèt quoad eorum institutionem non teneat, tenet tamen quoad piam causam, quæ sustinet vicem, seu personam hæredis, ídque in hoc regno Castellæ magis indubitatam, ac certam veritatem habet, quippe quod ex dicta lege Regia 1. *titulo 4. lib. 5 noua recopil.* non est opus hæredis institutione ad valorem testamenti, ergò stante validitate testamenti, stabit quoque illi accessorium. Quod adhuc confirmatur; quia si ipse Sanchez *ibidem num.* 12. fatetur cum nostro Auctore hìc, quod quando alius, & non ipsi Fratres, instituitur hæres cum eo onere, vt hæreditatem vendat, ac pretium in vtilitates Fratrum conuertat, absque dubio tunc valeret testamentum: quia tunc adest verus hæres, in quem transeunt onera hæreditati annexa, ergo consequenter debet fateri, quòd si adsit qui per fictionem iuris sustineat personã hæredis (qualis est causa pia) vel etiam absque vllo hærede testamentum teneat

Defēditur sententia Auctoris.

teneat (vt in regno Castellæ) erit quoque ad quem onera hæreditatis transeant, eáque sustineat , ac proinde valebit quoad contenta in eo,& accessoria illi,quale est,quòd hæreditas vendatur , & pretium conuertatur in necessitates Fratrum , ídque potest executioni mandari per Rempublicam , vel per Syndicum Papæ,ad quem pertinent res,& relicta ipsis Fratribus.Atque ita se vidisse semper sic obseruari , & ita iudicatum fuisse in Curia Parlamenti Delphinatus, testatur Sorbo suprà citatus, & tenent alij Auctores *ibidem* allegati.

14. Hæreditas relicta Ecclesiæ Fratrum Minorum valet tanquam relicta capaci , capax enim est Romanus Pontifex , ad cuius ius,& proprietatem pertinent omnes Ecclesiæ , & res dictorum Fratrum,vt habetur *Clementina,exiui, de verb.significat.* & eius Syndicus , seu procurator nomine ipsius ,& Ecclesiæ Romanæ potest acquirere *ibid. art.*5. de quo Bart. *in tract. Minoritarum , vbi suprà.* Idem docent Bart. *tractat. Minoritarum lib.*4.*dict.*4.*cap.*1. *num* 20. *& l. ciuitatibus* 125. *initio num.*1.*&* 3.*ff delegat,*1. Abbas *consil.*63.*num.*4. *lib.*2. Anton. Cucus *lib.*3.*instit. maior. tit.*1.*n.*37. oppositum tenet post Baldum *in Authent.ingressi,num.*55.*C de sacrosanct. Eccles in noua edit.* & post alios Sanchez *dicto cap.* 25.*num.*14. Cuius sententi mihi videtur satis probabilis ob rationes ibi ab eodem traditas , sine præiudicio magnæ probabilitatis,quam habet nostra , & defendimus cum Auctore.

15. Fratres Prædicatores cùm ex priuilegio Sixti IV. confirmato per Concilium Tridentinum capaces sint possidendi bona stabilia in communi absque eo quòd desinant esse de numero Mendicantium , consequenter possint succedere , quod specialiter ipsismet concessit Clemens IV. apud Bullarium ,vt scilicet licitè possint succedere in bonis temporalibus , in quibus succederent in sæculo existentes , illáque libere possidere, ac vendere pretiúmque in vtilitatem suam conuertere. Idem concessit Alexander IV. Fratribus Augustiniensibus , excepto quòd bona feudalia non possint acquirere , & retinere , *ibidem art.* 6. *&* 7. Idem docet loquens generaliter de Mendicanbus, Sanchez *vbi supra num.*2.*&* 16. *& cap.*12.*num.*12.*n.*1.& in propriis terminis *cap.*15 *num.*19.*ad finem.*

Trid. sess. 23. *cap.*5. *de regul.* *Bulla* 2. *Clem.*4.

16. Monachi Benedicti , & Cistercienses bona quæcunque ex successione,vel aliàs illis obuenientia petere,ac retinere possunt, ac si in sæculo remansissent, ex Innocentio , & Clemente IV. & aliis , qui Clemens declarat bona monachis ante professionem competentia manasterio suo acquiri , *ibidem art.*8.

Bullar.Bul. 28. *Inn.*4. *Bulla* 1. *Nic.*4. *Cõp. Cistar. tit.hared.*

art. 8. Idem viuersalius de omnibus monachis docet Sanchez *lib.7.decalog.cap.*12.*à num.*4.

17. Canonici Regulares licèt priuatim non permittantur possidere, attento tamen iure communi *in cap. si qua mulier,* 19. *quæst.*3.*& l. Deo nobis, de Episcop. & cleric.* succedunt in bonis temporalibus, ac si in sæculo existerent, etiam in feudalibus, ex Cæiestino V. apud Compend. Societat. *titulo, bona* §.6.& Compend. Cister. *eodem titulo* §.2 *ibidem art.*9. Idem loquens generaliter de monachis tradit Sanchez *lib.7. cap.* 15. *à num.*34.

Comp. Cist. tit. bona, §. 6 & Cop. Cister. eod. tit. §.2.

18. Conuersi in sæculo manentes, nec profitentes regulam approbatam succedunt consanguineis, ac si non essent oblati. At professi in monasterio capaci, ad illud hæreditas pertinet, & ad consanguineos, si est incapax, *ibidem articul.*10.de quo Bald.*in l.generaliter, C.de sacrosanct. Eccles* Ad quod faciunt tradita à Sanchez *libr.6. decalogi capit.*8.*numer.*42.vbi agit de oblatis, qui se, & sua obtulerunt Ecclesiæ, vel monasterio, & *capit.*12.*à num.*4.*& cap.*25.*num.*21

19. Moniales, etiam Ordinis Mendicantium absque dubio succedere possunt, sicut & Religiosi, quia illis similiter permittitur habere bona in communi, ex Tridentino Concilio, cuius dispositionem etiam locum habere in Monialibus clarissis primitiuæ Regulæ, aliàs Collectaneæ, seu Capuccinæ nuncupantur, certi iuris est, nam in dicto decreto tantùm excipiuntur Fratres Minores de Obseruantia, & Capuccini, exceptio autem firmat regulam in contrarium, ex quo consequenter poterunt succedere in hæreditate, nisi renuncient priuilegio dicti decreti Tridentini, nam tunc consequenter etiam videntur renunciare iuri succedendi, & velle viuere secundum paupertatem promissam in sua Regula, de non habendo proprium in pariculari, nec in communi, *ibid. art.*11. *& tom.*3. *quæst.*29.*art.*14.

Trid. d. c. 3.de Reg.

Ita debet intelligi doctrina nostri Auctoris *dicto art.* 11. quo innuit, dictas Moniales Collectaneas non esse capaces successionis, eò quòd prohibitæ fuit possidere in communi: quia ibi loquitur casu, quo dictæ Moniales renunciant priuilegio possidendi dato in Concilio Tridentino, ac per consequens renunciare videntur iuri succedendi, vt suprà à nobis declaratum est. At *in dicto art.* 14. loquitur iuxta terminos Tridentini decreti, quo dictis Monialibus permittitur possidere in cõmuni, cui consequens est potentia ad succedendum. Quòd autem hæc sit mens Auctoris, colligitur ex verbis *in fine dicti* *arti*

Declaratur doctr. Auctor & eius mẽs.

articuli 14 positis, vbi postquam resoluit dictas Moniales posse habere bona in communi, subdit: *quæ si nolint tali se concessioni conformari, laudendæ sunt*: ecce quomodo de mente ipsius apparet *in dicto articu* 11. quòd dato, posse dictas Moniales renunciare priuilegio possidendi in communi, renunciare consequenter censentur iuri succedendi in hæreditate, alias sibimet oppositus, & non consequenter locutus videretur Auctor, vt coniicit, & suspicatur Portel *verb hæreditas, num.*7. qui ideò dixit, quia ipsius Auctoris mentem intimè non penetrauit. Idem docent Hondedeus alios referens *consf.* 60.*n.*5. *&* 6. sicque declarasse Cardinalium Congregationem, *& consf.* 62. *num.*2. *&* 3. *& consf.*76. *à num.*9 *in fine*, *volum.*2. & concludit sic decisum esse in Senatu Perusino, causa hac inter partes agitata, Caualcan. *decis.*1.*nu.*51. *& decis.*18.*num.*52.*p.*3. Bulsatus. *consf.*60.*n.*21. *volum* 1. Florez de Mena *lib.*1. *variarum quæst.* 16.§.2.*num* 6. Ludou. de Casanate *consf.*26.*n.*2 *&* 3. *volum.*1. quos refert, & sequitur doctissimus Sanchez *lib.*7. *decalog.cap.* 12.*n.*2.

20. Monasteria capacia bonorum in communi consequenter sunt capacia successionis Maioratus, etiam si Maioratui annexa sit iurisdictio temporalis, dummodò per substitutum præstari possit, sicut de successione feudi, cuius seruitium per substitutum præstabile est, resoluimus suprà *de feudo num.* 5. nisi in sua primæua institutione excludatur Religiosus à tali successione. Ad successionem autem Regni, Ducatus, Marchionatus, vel Comitatus tenent aliqui posse admitti Monachum, & monasterium de iure ordinario, licèt de facto non seruetur, *ibidem articul.*12. de quo Antonius Gomez *in leg.* 40. *Tauri num.*66. *&* 69. Gregorius Lopez *in leg.*2. *titulo* 15. *pat.*2. Gama *decis.*6. *numer.* 23. Molina *de primogeniis capit.*13. *numer.*95. vide infrà *de monasteriis*, *numer.*10. Idem docent, casu quo maioratus institutioni adiecta sit clausula, nè in illum succedant monachi, Couarru. *lib* 1. *variarum. cap.*19.*num.*10. *&* 11. Meres latè probans, *de maiorat.*2.*p. quæst.*3. *à num.*1. *vsque ad quintum*, *in* 1. *edit.* Molina *lib.*2. *de primogeniis cap.*12.*num.*54. Cabedo *in decision. Lusitani Setus* 1.*p.decis.*133.*num.*6. *&* 9. Spino *in speculo testament. glossa* 12 *principali numer.*33. Gutier. *lib.*2. *Canonicarum cap.* 25. *numer.* 6. Tapia *in Authent. ingressi*, per textum *ibi*, *verb. sua, cap.*6.*num.*11.*C.de sacrosanctis Eccles.* quos, & alios quamplures refert. & sequitur Sanchez *lib.*7. *decalogi cap.* 15.*numer.*6. Qui *ibidem num.*12. sustinet contra nos, non succedere monasterium in maioratum, quando habet annexam

iurisdictionem temporalem in aliquod oppidum, villam, vel castrum, illiúsque esse incapacia monasteria quæcunque.

Defenditur Auctoris sententia.

Sed salua pace tanti viri, & sine præiudicio alterius meliùs sentientis, nullo nititur sufficienti fundamento eius sententia. Nec valet argumentum à Regni, Ducatus, vel Comitatus, aut feudi successione, ad quam non admittitur monachus, nam vt probat benè Auctor, de iure ordinario benè potest admitti, licèt de facto non seruetur, & de feudo affirmauimus suprà *numero quinto.* Nec etiam obstat, quòd monachus non possit commodè per se hæc regere, & administrare: quia id æquè benè potest fieri per idoneos ministros quantum ad iurisdictiones, ad litium, & causarum agendarum exercitium, quoad cætera autem per se ipsum, id enim non repugnat statui monachali. Tandem argumentor ad hominem contra ipsum Sancium. Nam ille *numer.* 13. *&* 14. resoluit, quòd quando maioratui sine iurisdictione instituto adiicitur quasi accessoriè postea iurisdictio, succedit in illum monasterium: idémque fore asserit, quando institutor maioratus vocat monachos ad habentis annexam iurisdictionem successionem, siue ex regia facultate, siue ex bonis patrimonialibus institutus sit: quia (inquit sibi contrarius) non est incapax iurisdictionis temporalis monasterium sed ex sola præsumpta institutoris voluntate reiicitur ab ea successione: ergo si in istis duobus casibus id admittit, necessariò debet in omni euentu id ipsum admittere: quia iurisdictio accessoriè annexa maioratui post illius institutionem non facit monachum magis capacem exercendæ iurisdictionis, quàm si in ipsa institutione fieret, si enim id non potest exercere in priori casu, nec etiam poterit in posteriori, quia non est maior ratio in vno, quàm in altero.

Rursus, quia si concedit, posse institutorem vocare monachum ad maioratum habentem annexam iurisdictionem temporalem, ex eo inquit, quòd monasterium non est talis iurisdictionis incapax, ergò pari ratione poterit succedere monachus in huiusmodi maioratum, etiam si expresè ad illum non vocetur, dummodò non reiiciantur expresè ab ipso institutore monachi in primæua illius institutione, adiecta tali clausula: quia ratione capacitatis monasterij admittitur ad eam successionem monachus, & non tantùm ratione institutionis, seu fundationis, in qua vocatur, quæ per accidens se habet quantum ad hoc: nam institutor maioratus per suam vocationem non dat capacitatem ad illum habendum monacho, sed supponit eam habere, eo quòd sit Religiosus monasterij capacis possidendi, aliàs ex vi talis vocationis admitteretur monachus

mona

monasterij incapacis, quod est absurdum. Vnde etiam si non vocetur, potest admitti, vt diximus. Quod autem hæc capacitas monachi ad habendam iurisdictonem temporalem pendeat ex capacitate sui monasterij, colligitur ex *c. cum dilectus, de ordine cognit.* ibi, *præsertim cum dictum castrum ad ius, & proprietatem sui monasterij pertineret.* Atque ideò hanc partem sustinent Euerardus *cons.* 210. *n.* 32. Auendaño iunior *in l.* 40. *Tauri, glossa* 4. *num.* 39.

Quantum verò ad primam partem nostræ resolutionis, nempè monasteria capacia possidendi posse succedere in maioratum iurisdictione carentem, idem docent Gomez *l.* 40. *Tauri, num.* 66. vbi Auendaño iunior *glossa* 4. *n.* 13. Caldas *de nominat. Emphyteût. quæst.* 6. *n* 14. Valascus *cons.* 101. *n.* 7. *tom.* 1. Matienzo *lib.* 5. *recopilat. titulo* 7. *l.* 1. *glossa* 1. *num.* 18. & alij quamplures, quos cum Auctore nostro refert, & sequitur Sanchez *ibid. num.* 16.

Imò & monasterium succedendi capax in maioratum institutum ad agnattionem, & familiam conseruandam etiam succedere, aperte affirmat Auctor hic post solutionem ad sextum argumentum, §. *neque etiam*, vbi resoluit, non cessare conseruationem familiæ pro vita Religiosi, ratione cuius monasterium succedit, cùm monachus non perdat iura sanguinis, nec desinat esse de familia, & agnatione, quod est quid naturale, ac incommutabile, *l. ius agnationis, ff. de pactis*. & colligitur ex *cap. statutum* 18. *q.* 1. Atque ideò in monacho conseruari agnationem optimè tradunt Cephalus *cons.* 53. *num.* 98. *volum.* 1. & Boërius *cap. in præsentia, num.* 554. *de probat.* Accedit, quòd cùm maioratus non sit perpetuò retinendus apud monasterium, sed ad solam professi vitam, non dicitur extingui familia, & agnatio ex temporanea monasterij possessione, etiam admisso, quòd in monacho non conseruaretur agnatio, nô enim dicitur amissum quod non ita durat amissum, quin ad propriam naturam rediturum sit, *l. pro parte*, §. *verum, ff. de in rem vers.* Huius sententiæ sunt Beroius *loco proximè citato*, Caldas *de nominat. Emphyteu. q.* 6. *n.* 13. Cabedo *in decis. Senatus Lusitani* 1. *p. decis.* 133 *num.* 9. Ceuallus *in quæstionibus suis communibus quæst.* 193. *num.* 7. Mantica *de coniecturis vltim. volunt. lib.* 8. *titulo* 12. *num.* 25 *in fine*, & eam probabilem dicit Sanchez *lib.* 7. *decalogi cap.* 15. *num.* 19 licèt oppositam tanquam sibi probabiliorem sequatur *ibidem*, motus ea ratione, quia Monasterium non excluditur, eò quòd non reputetur agnatus, nec conseruet agnationem, nec eò quòd sit incapax, & pro mortuo habeatur, sed quia non est talis agnatus, per quem possit iuxta

testatoris intentum in ea institutione familia conseruari. Quare addit, ius agnationis à monacho retentum esse quoad legitimam successionem, à qua non potest excludi, non autem quoad voluntariam, à qua censetur exclusus, eò quòd testator voluerit prospicere conseruationi agnationis, & familiæ, & ad idem multa satis luculenter, ac egregiè congerit *dict. n.* 19.

Defēditur sententia Auctoris. Sed hæc ratio mihi non concludit, & concluderet certè, si maioratus perpetuò remaneret apud Monasterium, tunc enim verè nomen, agnatio, & familia fundatoris supprimerentur: secus verò quando Monasterium ad tempus vitæ Monachi illud possidet, quia eo mortuo maioratus ad consanguineos familiæ deuoluitur, sicque non perditur memoria agnationis, & nominis fundatoris, cuius conseruationi ipse consulere voluit, & cuius voluntati per hoc satisfieri benè dicitur, vt optimè expendit noster Auctor *in. d. §. neque etiam*, cum Doctissimo Emanuele à Casta subtilissimo Lusitano *in cap... si pater, part. verb. Si absque liberis, num. 66. de testament.*

21. Ex quo fit, quòd cùm portare arma, seu insignia familiæ & nuncupari nomine, ac pronomine fundatoris, non sit incompatibile Religiosis, aut Monialibus, nemini dubium erit, eorum Monasteria posse succedere in Maioratum habentem clausulam, seu conditionem in sua primæua institutione, vt successores portent nomen, & arma fundatoris *ibid. art* 13. De quo Molina *lib.* 1. *de primogen. cap.* 14. *num.* 8. *& lib.* 3. *c.* 5. *num fin.* Garcia *de nobilit. in præfatione nu.* 41. Auendaño *in l.* 40. *Tauri, gloss.* 9. *num.* 27. Idem licèt dubius videtur sentire Molina *lib.* 1. *de primog. cap.* 13. *num.* 91. *&* 93. & idem probabile dicit Senchez *d. cap.* 15. *n.* 12. vbi *num.* 13. quamuis oppositum probabilius dicat, tandem in fine concludit, id intelligendum esse quando maioratus est talis, à quo excludi potest Religiosus, ergo à contrario sensu, scilicet, quando non potest excludi, nostram sententiam veram esse innuit.

22. Monialis generaliter renuncians suam legitimam, & quancunque successionem sibi obuenturam, non censetur cedere maioratui, ac proinde ad illum petendum ius est Monasterio, nam renunciatio est stricti iuris, nec comprehendit, nisi expressum, vnde omninò necesse erat, vt fieret mentio specialis ipsius maioratus obuenturi. Quod maximè procedere dicendum est, si tempore renuntiationis Monialis ignorabat talem maioratum sibi posse vel fore obuenturum, *ibid. art.* 14. De quo Padilla *in l. sub. prætextu, gloss.* 3. *num.* 10. *C. de transact.* Gutier. *de iurament.* 3. *part. num.* 3. *&* 51. Vide Sanchez *lib.* 7. *Decalog. cap.* 15. *n.* 29. *& cap.* 7. *num.* 8. post Molinam *de primog. lib.* 1.

toto

toto cap 8. Gutier. *pract tom.2. lib.3.quæst.80.num.6.* cum nostro Auctore *hic.*

23. Frater Minor Obseruantiæ melioratus à patre in tertio, & quinto habet ius ad talem meliorationem factus postea capax successionis, quia scilicet Episcopus ordinatus est, vel translatus ad religionem capacem bonorum, ad cuius monasterium pertinet hæreditas, quia satis est, institutum esse capacem tempore mortis paternæ, quo illi hæreditas defertur, vt institutio valeat, vt in hæredibus suis decernit Regia *l.22.tit.3. part 6.* apud Hispanos, sed hoc intelligi debet, dummodo id fiat ante iacentem hæreditatem, quam ex eo adire non poterat, quia iam professus erat, & antequam ad successorem in gradum pertineret, etiam illa non adita: secus iste successor est præferendus, cùm illi statim ius succedendi quæsitum, & delatum fuerit à morte testatoris, Religioso tanquam tunc incapaci postposito. Quod maximè procedit in maioratibus Hispaniæ, & aliis in quibus mortuo possessore transit ipso iure possessio in sequentem in gradu, *tom.2. quæst.79. art.* 1. de quo Greg. Lopez *in l 22.tit.3.part.6.glossa 1.verb.herencia.* Tiraq. *de retract. lign.* §.1.*gloss.9.n.*103. Ieder. *cons.26.* Idem tenet, vniuersaliùs loquendo de quacunque successione in paternam hæreditatem, Aluaradus *de coniectur.in mente testat.lib.2.c.3. num.10.initio.* Spino *in speculo testam.gloss.12. principali,n.*38. & in terminis nostris idem resoluit cum istismet DD. & nostro Auctore Sanchez *lib.7. decalog. cap.32 num.29 in fine.* & loquendo de delata hæreditate, sed nondum adita ob tempus inhabile, latè tradit *n.22.* post Molinam *lib.3. de primog. c.2. num* 17 Meres *de maiorat.1.part.quæst.2 num.23.* cum eodem nostro Auctore, & aliis, & loquens de maioratu *num.23.& seqq.* vbi multa ad id notatu digna congerit.

Quid si frater minor tempore quo erat sæcularis instituatur hæres, & delata sibi hæreditate per testatoris mortem, ante illam aditam profiteatur in eo Minorum ordine, & postea fiat capax succedendi translatus ad aliam religionem, vel ad Episcopatum, poteritne illam hæreditatem tempore habili sibi delatam adire, exclusis hæredibus ab intestato, qui nondum adierant eandem hæreditatem? Affirmat Sanchez *vbi suprà, n.27.* eam hæreditatis aditionem pertinere ad huiusmodi religiosum factum Episcopum, vel legitimè translatum ad aliam religionem capacem: quia inquit, sufficit hæredem esse capacem vel tempore confecti testamenti, vel mortis testatoris, quo defertur hæreditas, vel tēpore eius aditionis, vt deciditur, *l. si alienū 49.§.in extraneis, Inst.de hæred.qual.& diff.& l 22.*

 tit.3.

tit.3.part.6. At hic triplici hoc tempore reperitur habilis iste Religiosus. Neque obstare, addit, tacitam renunciationem, qua nituntur oppositum tenentes, quam videtur facere professus in religione incapaci, quia reuera non est absoluta renunciatio, sed tacitam habet conditionem, nisi ea integra, hoc est ante aliorum hæredum aditionem fiat capax; & ideò sub hac tacita conditione est acquisitum ius adeundi hæredibus ab intestato. Atque ideo huic parti adhærent Feder. *conf.26.num.2. & 3.* Menchaca *lib.1. qq. vsu frequent. cap.1.n.25.* & eiusdem sententiæ videntur Gregor. Lop. *d.l.22.v.temporales,* Aluarad. *de coniect. mente testat. lib.2.cap.3.n.10. initio*, & noste Auctor *hic dicto art.1.* qui aiunt videri sic dicendum, quidquid dicat in oppositum Faber *d.6.in extraneis.*

24. Bona Monachi professi transeuntis ad aliam religionem voluntariè, licitè, & validè, tam acquisita tempore primæ professionis, quàm ea, quæ vsque ad secundam professionem quæsiuit, sunt prioris monasterij: at quæsita post secundam professionem ad secundum monasterium, seu ordinem pertinent, *ibid. art.2.* de quo infrà latius erit nobis sermo, de religiosis transeuntibus ad aliam religionem *num* 17. vbi agemus, an vsusfructus bonorum acquisitorum primo monasterio, seu priori religioni pertineant ad posteriorem, ad quam translatus est religiosus, de quo Nauar. *comment.4.de Regularib.cap.24.* Couar. *cap.1.de testament. ad finem.*

25. Fratribus Minoribus de Obseruantia statim post factam professionem succedunt consanguinei, non spectata morte naturali religiosi, *Clem. exiui, de verb. signific.* & notatur *in cap. beneficium, de Regul. in 6.* Sed aliis religiosis possidentibus bona in communi succedit monasterium, nec ad consanguineos ab intestato deuoluitur hæreditas, nisi post securam mortem naturalem religiosi, *tom.2.q.80 art.1.* de quo DD. *in auth. ingressi, C. de sacrosanct. Ecclesiis.* Idem docet post Baldum, Pauium & Decium, Sanchez *vbi suprà, cap.25. num 21.*

26. Nouitio decedenti in monasterio ab intestato, eius consanguinei succedunt, *cap. cùm simus, de Regular.* etiam si bona sua secum obtulisset, videtur enim sub tacita conditione, seu secuta professione fecisse, nisi longè ante ingressum dicta bona donasset, nam in dubio videtur donasse non contemplatione ingressus, & professionis, quod non est prohibitum per Tridentinum Concilium, in quo tantùm irritantur donationes factæ à nouitio in fauorem monasterij non secuta professione, non verò quæ facta sunt in sæculo ante ingressum religionis.

Trid. sess. 25. c.16. de regul.

religionis. Quòd si offerens expreſsè bona monaſterio declaret ſuæ voluntatis eſſe, vt maneant apud ipſum monaſterium, etiam non ſecuta profeſſione, ad ipſum vtique pertinebunt, quia tacita conditio præſumpta ſublata fuit per oppoſiti expreſſionem At verò decedente monacho poſt factam profeſſionem ſine liberis, monaſterium ſuccedit in omnibus, ſed liberis relictis, inter eos, & monaſterium diuiditur hæreditas, *authent. ſi qua mulier, C. de Epiſc. & cler.* quod ad filios legitimatos, imò & ad naturales extendunt Iaſon & Nauarrus infrà citandi: ſimiliter ſi habeat parentes, iuxta veriorem, & æquiorem ſententiam, *ibid. art. 2.* de quo Bartol. *in l. filius*, per textum *ibi n. 28. C. de inofficioſ. teſtament.* vbi Iaſon, *num. 2. & in dict. auth. ſi qua mulier, num. 9.* Nauar. *comment. 2. de Regularibus, num. 46.* Idem docent Bart. *in authen. ingreſſi, in 2. lect num. 56. C. de ſacroſanct. Eccleſ.* Iaſon *dicta authen. ſi qua mulier, n. 59.* Abbas *cap. in præſentia, num. 68. de probat.* Imola *n. 24.* Beroius *n. 552. & conſ. 28. num. 13. volum. 1.* Nauar. *comment. 2. num. 49. de Regularibus*, Molina *tom. 1. de iuſt. diſp. 140. volum. 1. §. de aliis ergo*, Gutier. *Canonic. lib. 2. c. 1. n. 101. & 107. §. quinimo.* Rebellus *de inſtit. 2. part. lib. 1. quæſt. 8. ſect. 5. n. 52.* quos cum noſtro Auctore refert, & ſequitur Sanchez *lib. 7. decalog. cap. 3. num. 94. & cap. 5. num. 51.* vbi expreſsè tradit moriente nouitio ab inteſtato bona ſua pertinere ad hæredes illius ab inteſtato, etiam quando expreſsè ea bona contulit monaſterio, niſi ea donatio longè ante ingreſſum facta fuiſſet, & non contemplatione ingreſſus, tunc enim non ſuccedunt hæredes ab inteſtato, ſed monaſterium, quia illa ab initio fuit firma.

An autem patre profeſſo religionem ſuccedendi capacem debeatur ſtatim legitima pars filiis, quæ ad illos patre mortuo peruentura eſſet, ita vt viuo ipſo patre monacho eam petere poſſint ab ipſo monaſterio? controuerſia eſt grauiſſima inter Iuriſperitos. In qua duplex eſt ſententia, cuius meminit actor *hic dict. art. 2. §. notandum inſuper.* Prior aſſerit, ſtatim parente profitente deberi legitimam filiis. Quæ ſententia ſatis probari videtur ex *cap. cùm ſimus, de Regul.* quia non conſtat patrem in ea ſpecie mortuum fuiſſe, cùm id ibi non caueatur, nec verum eſt quod teſtatur Felinus *cap. in præſentia, de probat. n. 56.* nempe ex integra *dict. cap. cum ſimus*, quam vidiſſe profitetur, apparere patrem fuiſſe mortuum. Nam Corſet. *ſingulari 162. num 3.* ait ſe integram illam decretalem vidiſſe, legiſſe, ac relegiſſe, & nihil in ea inueniſſe, ex quo appareat patrem fuiſſe mortuum. Nec negotium faceſſunt illa verba, *cap. cùm ſimus*, ibi, *quæ ipſi ex ſucceſſione proueniunt*, quia reſpondetur, mo-

 nacho

nacho viuenti dari successionem, & satis tractatur de patris professi successione, inspecto professionis tempore, cùm tunc moriatur ciuiliter, & desinat esse in rerum natura iuris fictione Ex quibus hanc sententiam probant Zabarella *in dict. cap. cùm simus, num. vnico, quæst.* 1. Anchar. *in fine*, Anan. *num.* 3. Nauar. *comment. 2. de Regularib. num.* 48. *&* 54. Cota *in memorabil. verb. legitima*, Couar. *in cap. 1. n. 7. de testament.* Ecchineus *lib. 6. controuers. cap.* 13. §. *ego priorem*, Hondedeus *cons.* 60. *à num.* 18. *& cons.* 61. *à num.* 9. *lib.* 0. Molina *de iust. tractat.* 2. *disp.* 140. *versic. an verò*, Lessius *lib. 2. de iust. cap.* 41. *num.* 83. Azor *tom. 1. inst. moral. lib.* 12 *cap.* 8. *quæst.* 7. vbi *quæst.* 8. idem è conuerso docet, in filio professo religionem succedendi capacem, Azeued. *l. 1 num* 46. *tit.* 8. *lib.* 6. *recopil.* & alij plures, quos latè refert, & sequitur Barbosa *in collectan. ad dictum cap. cùm simus, num.* 3. Idem latissimè tradit Sanchez *lib. 7. decal. cap.* 20. *num.* 3.

Defēditur Auctoris sententia.

Verùm etsi hæc sententia attenta æquitate canonica aliquibus probabilior, & ob id verior visa sit, contraria tamen, quæ est nostri Auctoris *in dict.* §. *notandum insuper*, cum satis firmissima iuris ratione subnoxia sit, attento iure ciuili, ac eius æquitate verior mihi videtur, dum docet legitimam filiis non deberi à tempore, quo pater profitetur; sed naturalem eius mortem expectandam esse, & interim monasterium ea potiturum *ex l. 1. §. impuberi, ff. de collat bonor.* & ex argumento desumpto à contrario sensu *ex authent. si qua mulier, in fine. C. de sacrosanct. Eccles.* quam Auctoris sententiam tenent cum glossa *ibi, verbo moriatur*, Bart. *num.* 22. Alberic. *num.* 7. *&* 8. Cynus *num.* 5. Iason *à num.* 51. DD. *in cap. in præsentia, de probat.* vbi Anton. *num.* 20. Felin. *num.* 55. Beroius *num* 536. Parisius *num.* 166. Decius *num.* 282 Gregor. Lopez *l. 17. verb. sus hijos, titul. 1. part.* 6. Roland. *cons.* 97. *num.* 29. *lib.* 2. Surdus *de alimentis tit. 1. q. 19. num. 7. & cons.* 238. *num.* 10. Menchaca *lib. 3. de success. creatione*, §. 21. *num.* 175. *& illustrium, cap.* 37. *num.* 10. Beccius *cons.* 34. *à num.* 18. Spino *de testament. glossa* 12. *n.* 32. Zeuallos *communium quæst.* 342. Gutier. *lib. 2. canon. cap. 1. à num.* 79. Castillo *de vsufructu, lib. 1 cap* 64. *& num.* 10 Matienço *l. 3. gloss. 2. n. 3. tit. 4. lib* 5. *recopil.* egregiè Stephan. Gratian. 1. *tom. disceptat cap.* 102. *à num.* 2. & alij, quos refert Barbosa *in dict cap. cùm simus*, apud suam collectaneam, ad quod plures alios pleniùs citat Sanchez *vbi suprà num.* 2. & idem probabile iudicat Lessius *dict. cap.* 41. *num.* 83. Quorum auctorum plures existimant, textum *in dict. cap. cùm simus*, contrarium non decidere, cùm ex eo non constet, patrem tunc viuere,

imò

imo Iaſon *dict.num.*51. Menchac. *dicto cap.*37.*num.*11. Spino *dict num* 32. aiunt,ſententiam dictæ decretalis ex eo procedere, quia ibi qui in monaſterium cum omnibus bonis ſe contulerat, erat naturaliter mortuus, id euincentes ex illis verbis textus,ibi,*quæ ipſi ex ſucceſſione proueniunt*,&c.quaſi verbum, *ſucceſſio*,propriè conueniat defuncto,cùm nulla ſucceſſio, aut hæreditas viuentis ſit,*l.qui ſuperſtitis, ff.de acquirend.hæredit.* ſi modo excipias ſingularem caſum, *l. quæſitum* 91.§. *ſi mihi ſeruus,ff de legat.*1.de quo adeundus Cuiacius *lib.*26.*obſeruat. cap.*40. & affirmat Felin. *dict num.*56. ex integra *dict. cap.cùm ſimus*, quam vidiſſe profitetur, apparere patrem fuiſſe mortuum, non obſtante, quod in oppoſitum teſtatur vidiſſe, & legiſſe Corſetus.

Quantum verò attinet ad filium profeſſum religionem ſuccedendi capacem, cuius legitimam ſtatim deberi parentibus, dixit Azor *dict.q.*8. oppoſitum, nempe remanſuram apud monaſterium vſque ad mortem naturalem filij Monachi, tradunt Gutier. *d.cap.*1.*num.*93.Benedictus Ægidius *in repetitione l.*1.*C.de ſacroſanct.Eccleſ.p.*4.§.2. *num.*8. quos etiam refert Sanchez *vbi ſupr.num.*10. qui *num.*8.*&* 10. bene notat, quòd quidquid ſit de his opinionibus, ſemper monaſterium tenetur de bonis quæ retinet alimenta miniſtrare filiis parentis profeſſi, vel parenti poſt filij profeſſionem, quia tranſeunt bona cum ea obligatione, quam habent pater reſpectu filij, & filius reſpectu patris, quod tanquam indubitatum citatis multis tradit Surdus *de alimentis,tit.*1.*q.*29.*à num.*1.*vſque ad* 5. *& n.*9. *&* 10.quem cum Imola, Paulo, Felino,& aliis pluribus refert, & ſequitur Sanchez *dict.num.*8.

In ordine D.Hieronymi habetur ſtatutum,ne monaſteria ordinis ſuccedant in bonis fratrum profeſſorum venientibus ab inteſtato,quod & confirmauit Paulus III in compend.D.Hieronymi *tit.ſuccedere in bonis*,§.1.*ibid.ad finem d.art.*2.

27. Cùm actio iniuriarum, ſeu de iniuria facta defuncto competat omnibus hæredibus, *l.*1.§.*ſi fortè, ff.de iniuriis*,ſi pater monachus occidatur,remiſſio, ſeu venia mortis ſpectat ad monaſterium hæredem dicti monachi, & non ad eius filium, vt communior opinio tenet, *tom.*2. *q.*42. *art.* 2. de quo Feder. *conſ.*25. Abbas & DD. *in c.in præſentia, de probat.* idem docent Guillelm.Benedict.*in cap.Rainutius el* 2.*verb.condidit,n.*17.*de teſtament.* Padilla *in l. tranſire, num.*38. *&* 39. *C. de tranſact.* Farinac.*in praxi crim.tom.*1.*tit.de accuſat. quæſt.*13. *num.*26. §.*ſed certè*, quos refert cum noſtro Auctore & ſequitur Sanch. *lib.*6.*decal.cap.*12.*n.*40.Cætera require infrà de teſtamentis.

Resolvtio LXXIII.

De Hæresi, & Hæreticæ prauitatis Inquisitoribus.

1. HOdie omnes Religiosi, etiam exempti subsunt Tribunali, & officio Sanctæ Inquisitionis, non obstantibus suis ad id priuilegiis, ex Bullis Alexandri IV. Clementis VII. & Pij IV. nisi à suis superioribus causa sit præuenta, per Extrauagantem Pij IV. quod tamen quoad hanc partem non videtur receptum, stylus enim sancti Officij, & consuetudo contrarium obseruat, nec est qui suos super hac causa iudicare audeat, sed protinus ad sanctum fidei Tribunal remittunt. Verum est tamen, quòd contra Ordinum prælatos Generales ob dignitatis prærogatiuam non est facilè procedendum, donec Generalis Inquisitor consulatur, ad instar Episcoporum, quorum causæ grauiores, etiam hæresis, Sedi Apostolicæ reseruantur, ex Decreto Tridentino, & Extrauaganti Pij V. *tom.2.q.81.art.1.* de quo Peña 3 *p.Director.Inquisit.comment.77.p.557.* Nauarr.*c.1.de foro competenti,n.5.*

Trid. sess. 24. c.3. de reform.

2. Inquisitores de Ordine Prædicatorum non possunt procedere contra Fratres Minores, nec è contra sine expressa; & speciali Sedis Apostolicæ licentia, ex Bulla Sixti IV. apud Bullarium. Quod priuilegium licèt, vt in plurimùm inseruire non videatur pro Hispaniis, vbi dicti Fratres non funguntur Inquitorum Officio, extra illas fortè inseruire poterit, *ibidem artic.2.*

Bull. 20. Sixt.4.n.8.

3. Religiosi hæretici suo priuantur officio, nec restituuntur sine Sedis Apostolicæ speciali licentia, ex Alexandro IV. sed ob dignitatis prærogatiuam, & periculum excommunicationis mitiùs torquendi sunt, nisi delicti grauitas, & indicia aliud suadeant, *ibid.art.3.* de quo Simancas *de Catholicis institutionibus, tit.65.n.59.*

4. Licèt secundùm aliquos non possit alter Inquisitor sine reliquis absoluere à casibus sancto Tribunali reseruatis, vel absolutionem committere: At dum solus visitationis officium exercet, benè poterit sacramentaliter absoluere ab hæresi, facta priùs abiuratione, aut alteri ex causa committere absoluendũ circa personam longè distantem, & impeditã accedere, v.g. ad Monialem, vt quidam probabiliter sentiunt. *ibid.art.4.* de quo Henriquez *de pænitentia, lib.3.cap.7.num.4.* Simancas *de Catholicis instit. cap.3.num.8. & cap.16.num.4. & cap.34.n.23.* Couar.

Couar. *cap. alma mater, 2. part.* §. 11. *num.* 3. *& in regula, peccatum, 2. part. num. 7. in fine,* & suprà diximus *de absolutione, n. 5. & 6.* Idem probabilius existimat Sanchez *lib. 2. decalogi c. 12. n. 4. & 5.*

5. Inquisitores de Ordine Minorum, & Prædicatorum non tenentur obedire suis prælatis in his quæ ad exercitium sui muneris spectant, ex Clemente, & Sixto IIII. apud Bullarium, liberéque possunt pergere ad Curiam Romanam, cum socio sui Ordinis ad libitum assumpto, etiam non petita, vel non obtenta licentia superiorum, ex alio priuilegio Gregorij Papæ. Religiosi tamen Societatis Iesu non possunt compelli ad huiusmodi munus, vel aliud exercendum absque expresso sui superioris consensu, ex Gregorij XIII. concessione, *ibidem, articul.* 5. de quo in compend. Societatis, *titul. exemptio.* §. 3.

Bull. 14. Sixti 4. n. 20.

6. Hæreticæ prauitatis Inquisitores procedere possunt contra asserentes peccata semel confessa Fratribus Mendicantibus iterum parochis Ecclesiarum esse confitenda, ex Sixto IV. apud Bullarium, quia id est virtualiter asserere non valere absolutionem habentium actualem iurisdictionem ad absoluendum, quam habere dictos Fratres iuxta Decreta Canonica nemini fas est dubitare, *ibid. art. 6.* Idem damnauit tanquam falsum, erroneum, & à doctrina Sacra deuium Ioannes XXII. in Extrauaganti, *Vas electionis, de hæreticis,* & traditis multis resoluit P. Miranda *tom. 1. Manual. quæst. 45. art. 3.* Ad quod etiam vide D. Antoninum 3. *part. tit. 17. cap. 9.* Soto *in 4. distinct. 18. quæst 4. art. 3. concl. 2.* vbi probat per *cap. omnis vtriusque sexus, de pœnit. & remiss.* peccata semel confessa confessoribus Regularibus non esse iterum confitenda proprio sacerdoti, idque etiam condemnatum est per Clementem IV. in Bulla, *quidam temere,* teste P. Miranda *vbi suprà.*

d. Bull. 14. n. 50.

7. Religiosi quorumuis Ordinum, vel etiam clerici sæculares, vnus, aut plures possunt ab Inquisitoribus auctoritate Apostolica eligi, assumi, vel creari in Notarios, ex Pio IV. *ibid. art. 7.* de quo Penna *in Director. Inquisit. 3. p. p. comment. 67. p. 50.*

8. Dicti Inquisitores vltra quód gaudent indulgentiis concessis laborantibus, seu succurrentibus Terræ sanctæ, habent indulgentiam plenariam semel in vita, & in morte, ex Vrbano IV. quam consequuntur pro vita in quolibet actu contra Hæreticos, teste Repertorio Inquisitionis, *verb. Indulgentia.* §. *item Inquisitores.* Item eodem modo lucrantur indulgentiam trium annorum auxiliantes Officio sanctæ Inquisitionis, & Inquisitoribus

toribus in fauorem fidei, quoties auxilium præstant, quæ, & aliæ indulgentiæ habentur in quadam Bulla Alexandri IV. *ibidem art.*8. de quo Penna *vbi suprà comment.* 179. *pag.* 676. *col.*2.

9. Confessarij tam sæculares, quàm Regulares in Regnis Hispaniarum existentes tenentur sub præcepto obedientiæ, & pœna excommunicationis latæ sententiæ reseruatæ Summo Pontifici, aut Inquisitori Generali nullo modo absoluere habentes, vel legentes libros hæreticos aut damnatos per Inquisitionem, vel imprimentes, aut imprimi facientes, aut venales tenentes, vel de eis aliquam notitiam habentes, vel super hoc aliquos culpabiles scientes, nisi priùs hæc Sancto Officio faciant ipsos pœnitentes reuelare, ex decreto Pauli IV. Quapropter hac non seruata forma, actus absolutionis erit nullus, & absoluens incurret dictam excommunicationem, nisi probabili, seu inuincibili ignorantia huius constitutionis excusetur, & libri prohibiti de Religione nihil ex professo tractent. *tom.*2. *quæst.*82. *art.*1. de quo Nauar. *in Manual. cap.*23. *n.*45. *& lib.*1. *cons.*1. *quæst.*35 *art.*2. *tit. de constitutionibus.* Ad quod vide Suarez *de censuris disputat.*21. *section.*2. *n.*10. *&* 11. & Sanchez latè *lib.*2. *Decalogi, cap.*10. *à n.*20. vbi benè tradit, quinam incurrãt, vel non incurrant in dictam excommunicationem latam in Bulla Cœna Domini, & *n.*38. agit de ignorante, seu cum ignorantia legentibus.

10. Religiosus denunciatus apud Sanctum Officium Inquisitionis, eò quod legerat quendam librum suspectum, abiurauitque de leui suspicione, nõ fit inhabilis ad dignitates, & officia ordinis, quia absolutus per talem abiurationem de leui suspicione hæresis imò & de vehementi est habendus pro innocente, ac si nullo modo commisisset crimen impositum, iuxta *capit. accusatus, in princip. de hæretic in* 6. *& cap. ad abolendam,* §. *qui verò, extra eodem titul. cap. inter. de purg. Canon. &* notatur *in c. de his, de accusat.* & consequenter nulla inhabilitas ex eo nasci potest, nisi ei aliqualis ob id pœnitentia sit imposita, ex quo contra illum fuit orta suspicio. *ibid. art.*2. de quo Nauar. *lib.*5. *cons.*5. *titul. de hæretic.* Idem in casu maiori suspecti de hæresi, & abiurantis de vehementi tradit Sanch. *lib.*2. *Decalogi, cap.*24. *num.*12.

11. Nullus inferior à Papa potest dare licẽtiam, nisi ex eius speciali delegatione ad legendum libros hæreticorum, etiam ad eorum errores confutandos. Facultas autem facta Præposito generali ad id per Gregorium XIII. pro Societate Iesu, & aliæ similes concessiones in his Hispaniarum partibus fortè omnes

omnes sunt abrogatæ, tum per priuilegia amplissima sancti Officij, tum per Bullam in Cœna Domini. *ibidem art.* 3. de quo Collector Societatis *titulo, Bulla Cœnæ* §. 2. *& titulo, libri prohibiti*, §. 1. Nauar *lib.* 1. *consil.* 1. *q.* 36. *titulo de constitutionibus*, & infrà dicemus *de librorum prohibitione num.* 1. *&* 2. Ad quod vide Sanchez *dict. cap.* 20. *à num.* 43.

12. Nullo priuato decreto, vel consuetudine stante circa bona hæreticorum applicanda in terris Ecclesiæ Romanæ subiectis, iuxta *cap. vergentis de haret.* dimidia pars ipsi Ecclesiæ, & altera officio Inquisitionis applicanda est: in aliis verò locis Italiæ obseruanda est constitutio Innocentij, Alexandri, & Clementis IV. extra Italiam ius Canonicum *dict. cap. vergentis*, seruandum est. Sed apud Hispaniam hæc bona hæreticorum applicantur Fisco Regio, eò quòd Reges Catholici præbeant abundè omnes expensas Inquisitoribus. An autem bona Hæreticorum debeantur ante sententiam condemnatoriam? lis est inter Doctores, sed pars negatiua tanquam verior, & benignior amplectenda videtur: quia nemo obligatur ad pœnam in seipsum exequendam, etiam in causa hæresis. *tom.* 2. *quæst.* 83. *art.* 1. de quo Penna *in direct. Inquisit.* 3. *p. comment.* 158. Couar. *lib.* 2. *variar. cap.* 9 *num.* 12. Castro *de lege pœnali lib.* 3. *cap.* 10. *& de iusta haret. punitione lib.* 2. *cap.* 6. Simancas *de Catholic. instit. titulo* 6. *n.* 157. Vide ad idem Sanchez *vbi suprà cap.* 20 *à num.* 1. *& cap.* 22. *num.* 7. vbi resoluit, non deberi dicta bona ante iudicis sententiam.

13. Bona Eclesiæ non sunt propter hæresim confiscanda, secus facientes incurrunt excommunicationem ipso facto ante satisfactionem non absoluendam extra articulum mortis, *Clement. nolentes, de Haretic.* Vnde Fiscus sæcularis confiscans libros Fratris Minoritæ, quorum dominium pertinet ad Ecclesiã Romanam, incidit in dictam censuram, nisi probetur donantem tales libros reseruasse sibi eorundem dominium: tunc enim non incurrit, eidemque domino sunt restituendi. *ibidem art.* 2. de quo Ouando *in* 4. *dict.* 13 *propositione* 33. *corol* 3. Septimacen. *lib.* 5. *variar. inst. titulo* 9. *n.* 88 Idem videtur innuere Sanchez *lib.* 2. *decalog. c.* 20. *n.* 14. quidquid dicant Simancas *de Catholic. instit. titulo* 9. *num.* 88. & Azor *to.* 1. *instit. moral. lib.* 8. *cap.* 12. *q.* 14. ab eo relati, nam licet dicta bona non sint monasterij Minorum, quod est incapax possidendi in communi, sunt tamen Ecclesiæ Romanæ, ad quam pertinent omnia destinata ad vsum dictorum Fratrum. Nec placet, quod subdit *ibi* Sanch. ex mente Simancas, cuius sensum exponens, ait, publicantem dicta bona

Mino

Minoritæ ob hæresim, non incurrere dictam censuram : quia non sunt bona ipsius monachi, licèt enim non sint, sunt tamen bona Ecclesiæ Romanæ, ad quam pertinet eorum dominium, ac proinde in eo publicante procedere dictam Clement. *nolentes*, videtur consequenter dicendum, in hoc tamen standum esse praxi Sancti Tribunalis,& suorum priuilegiorum dispositioni omninò censeo, vide eundem Sanchez *lib.7. decalog.cap.* 12. *num.*54. vbi docet monacho incidente in hæresim, minimè amittere monasterium bona delata ipsi monacho, quippe ea non ipsi, sed monasterio acquiruntur, vt benè tradit Spino *glosso* 12.*principali,num.*25.

14. bona immobilia Clericorum hæreticorum pertinent in Hispania ad Principem sæcularem, etiam si sint beneficiati, seu Curati, secundum aliquos *Addit.summa to* 3.*cap.*184.*num.* 2.de quo Couar.2.*variar.cap.9.ad finem*,Oldrad,*consil.*17. vide Sanchez *lib.*1.*decalog.cap.*20.*num.*22.

15. Hæretici manent irregulares, etiam si pœniteant, & absoluantur, *cap. saluberrimum,* 1 *quæst.*7. nec possunt dispensari ad ordines recipiendos, nisi à Papa, ex quodam Breui Pij V. ad ministrandum tamen in susceptis benè dispensari posse per Episcopum, vel Inquisitorem Generalem supponit Pius V. In irregularitate verò proueniente ex hæresi occulta, quæ probari potest, non licet Episcopis dispensare postquam ablata est ab eis facultas absoluendi in foro conscientiæ à crimine hæresis occulto per Bullam in Cœna Domini, & declarationem Cardinalium, quia per capitulum, *cum illorum* 32.*de sentent. excommunic.* Episcopi non habent dipensandi facultatem in casibus quorum etiam absolutio est ipsis interdicta, cùm maiora intelligantur illis prohibita, quibus vetita sunt minora. Ex quo consequenter deducitur sublatam esse ex eadem ratione talem potestatem dispensandi à prælatis Regularibus habentibus iurisdictionem quasi Episcopalem, quandoquidem ad instar Episcoporum illis data erat talis auctoritas per priuilegia Apostolica. *Ibidem cap.*183.*à num.*2.*vsque ad* 6.de quo Suarez *de censuris tom.*5.*disp.*43.*sect.*1.*à num.*1.Maiol.*de irregularitate lib.*5.*cap.*46 Nauar.*cap.*27.*num.*205.Syluest.*verb.irregularitas,quæst.*5.vide Sanchez *lib.*2 *decalog.cap.*25.*per totum*,vbi ad id multa tradit notatu digna.

17. Innocens conuictus iuridicè de Hæresi, ita vt sit ei imponenda pœna mortis, non peccat mortaliter confitendo crimen à se non commissum : quia scit conuictum de eo esse, ac secundùm allegata, & probata esse publicè puniendum tanquam reum talis criminis, ex qua confessione non oritur scandalum

dalum graue, & licet sibi soli præiudicet culpæ tantùm venialis reus iudicandus est, vt communis tenet. Secus si non est conuictus; quia tunc grauissimè peccat, non ex eo tantùm, quia suæ famæ, & honoris prodigum se gerit, sed etiam præcipuè ob damnum irreparabile infamiæ qua maculat ex sua stirpe descendentes *ibid. cap..* 175. *num.* 8. de quo Nauer. *in cap. inter verba, concl. 9. corol.* 44. Soto *de iustitia lib.* 4. *quæstion* 2. *art.* vlt. Couar. *lib. variar. cap.* 2. *num.* 8.

De Homicidio.

De pœna, qua sunt puniendi Religiosi homicidæ, vide *tom.* 1. *q.* 33. *& tom.* 1. *quæst.* 30. *art.* 18. & nos diximus suprà de correctione Fratrum quoad pœnam imponendam Fratribus homicidis *à n.* 28. Vide etiam in potestate dispensandi in irregularitate proueniente ex homicidio, *tom.* 1. *quæst.* 24. *art.* 8. *vsque ad* 13. & nos diximus suprà *de dispensationibus à num.* 23. *vsque ad* 26.

De Horis Canonicis.

Vide quæ suprà resoluimus *ex tomo* 1. *q.* 42. de celebratione Diuini Officij *resolutione* 24 *per totam.*

RESOLVTIO LXXIIII.

De Hospitalibus Regularium.

1. HOspitale in titulum duobus modis coferri potest, aut ratione fundationis, aut per viam electionis, quando quis ad eius regimen eligitur. Item quando ibi est campanile cum campana ad pulsandum pro Diuino Officio, vel altare, in quo missæ celebrantur, tunc enim verè appellatione beneficij venit, conferrique potest in titulum *tomo.* 2. *quæst.* 48. *art.* 1. de quo Rebuff. *in tract. nominat. quæst.* 25. *num.* 12. *& de pacifica possessione num.* 21. DD. *in Clement. quia contingit, de religios. domibus.*

2. Hospitalia Regularia in quinque sunt libera, per glossam *in d. Clemen. quia contingit.* Primò in suppletione Ordinariorum, etiam quoad exempta. Secundò, quod non conferantur in beneficium. Tertiò, in iuramento præstando. Quartò, in conficiendo inuentario. Quintò, in ratione reddenda. Verum est tamen, quòd tenentur administratores, seu seruientes, aut Præ-

sidentes sub præcepto obedientiæ prouidere pauperibus, ac hospitalitatem debitam tenere, & exercere, ex *dicta Clemen. quia contingit §. præmissa.* In Concilio etiam Tridentino præcipitur ordinariis, vt curent, quod hospitalia etiam exempta fideliter, ac diligenter à suis administratoribus gubernentur, item vt impositum illis onus, officiúmve administrent, atque hospitalitatem debitam ex fructibus ad id deputatis exerceant, & in defectum pauperum liceat ipsis in alium pium vsum institutioni proximiorem, ac pro loco, & tempore vtiliorem conuertere ad arbitrium ordinarij cum duobus de Capitulo. *ibid. art.* 2. de Rebuff. *in Praxi, titulo de commend. num.* 15. Zerola *in praxi Episcop.* 1. *p. verb. hospitale num.* 8 Couar *cap.* 3 *nu.* 8. *de testam.* vide ad idem Azor *tom.* 2. *inst. moral. lib.* 3. *cap.* 40. *quæst.* 12.

Trid. sess. 7. *c.* 15. & *sess.* 15. *c.* 8. *de reform.*

3. Licèt iure communi non possit committi hospitale Religioso iuxta dictam Clementinam, *quia contingit*, hoc tamen fallit, quando hospitale habet annexam Ecclesiam curatam, vel quando Religio est fundata in hospitalitate, vel etiam quando hospitale solet per Regulares gubernari, ac tandem generaliter quandocunque necessitas hospitalis, & pauperum id suadeat, potest legatus à latere præficere monachum huic muneri, ipsumque à monasterio extrahere, imò & Episcopo id ipsum licet ex Rotæ decisione *ibidem art.* 3. de quo Gampar. *de auctoritate legati à latere lib.* 8. *num.* 44. Lappus *in tract. Hospital. colum.* 4. Cardinal. *in Clement.* 2. *quæst.* 23. *de præbend.* & *in Clement.* 2. §. *vt autem, q.* 1. *de religios. domibus.*

4. Apud hospitalia Cisterciensis ordinis monachus per Abbatem electus confessiones pauperum inibi commorantium audire, eisque sine alieni iuris præiudicio Ecclesiastica ministrare Sacramenta valet ex Nicolao IV. apud Bullarium. Sed hoc quantum ad auditionem confessionum videtur iam reuocatum, nisi confessarij ad id deputati ab Ordinario approbati sint, iuxta formam Tridentini Concilij, sicut in simili diximus de potestate Regularium ad Sacramenta ministranda suis familiaribus, supra *de famulis Fratrum n.* 1. de quo *tom.* 1. *quæst.* 57. *art.* 14. & *tom.* 2. *q.* 67. *art.* 1.

Bull. 11. *Nicol.* 4. *Trid. sess.* 23. *cap.* 15 *de reform.*

5. Fratres, seu Germani sæculares (vt vocant) hospitantes Religiosos Minores in Hispania gaudent magnis priuilegiis Regalibus, inter quæ præcipuum est, vt non teneantur contribuere pro accommodandis militibus id quod alij oppidani contribuunt, nec constringantur eos hospitare apud suas domus, *tom* 3. *quæst.* 40. *art.* 2.

6. Ordinarius potest visitare hospitalia inquirendo, ac opere com

compleantur statuta fundatoris, & petere ratiocinia singulis annis, etiam si constructa non sint de eius licentia, & auctoritate, vel etiam si sint loca prophana, vt ex mente dicti Tridentini decreti colligitur. Quandò verò ex institutione, seu fundatione, priuilegio, aut consuetudine ad alios pertinet rationem sumptuum exigere, Ordinarius simul cum ipsis admittendus est, aliàs data, & expensa non valent, vt habetur in quadam declaratione Cardinalium apud Zerola. Addit; Summæ *tom.3.cap.198 n.2.3.& 4.* de quo Gutier. *lib.1. Canonicar. cap.35.n 19.* Zerola *in praxi Episcop.1.p. titulo, hospitale, fol.91. & 92.§.sextum dubium.* Vide Azor *dicta quæst.12.*

Resolvtio LXXV.

De Ieiunio.

1. QVamuis Monachis Benedictinis per suam Regulã esus carnium omnino sit prohibitus, ex priuilegio tamen Alexandri VI. certis quibusdam diebus licitus est, quod item permittitur infirmitate, vel debilitate detentis, & in aliis casibus iuxta sacrorum Canonum, & eiusdem Regulæ moderamẽ. Quæ prohibitio cùm sit pœnalis, non extenditur ad esum ouorũ & lacticiniorũ extra Quadragesimam, quidquid in oppositum firmet Collector Cisterciensium *titulo, carniũ esus. tom.2. quæst.100. art.1* de quo Panormitan. *cap cum ad monasterium, n.16. de statu monachor.* Angles *in 4. quæst.9. de ieiunio pag.438.* Henriquez *in cap. denique 4. distinctione.*

2. Iure communi attento possunt Prælati Regulares dispensare suos subditos, sicut Episcopus suos circa ieiunia Ecclesiastica, & comestionem ouorum, carnium, & aliorum prohibitorum in Quadragesima, & à fortiori, vt possit anticipare horam prandij ante horam nonam, quod & Leo X. ad maiorem cautelam indulsit Fratribus Minoribus, maximè actu populo prædicantibus, etiam quoad anticipationem, & retardationem serotinæ collationis. Et ex concessione Eugenij IV. Prælati ordinis Diui Hieronymi, & in eorum absentia Vicarij, imò & confessores Fratrum possunt licentiare, etiam familiares monasterij infirmos, & debiles circa ieiunia Ecclesiastica, & cibos prohibitos, etiam sine consilio medici. *ibid. art.2.* de quo D. Thom. *in 4. dist.15. q.3. art.2. ad vltimum, & 2.2. quæst.147. art.4.* Nauar. *in man. cap.21. n.21.*

Bul. Ora 57. Leo. x. In Com. Mend. tit. ieiunium §. 5. & 7. Comp D. Hier. §. 7. Bullar. Ora. 8. Pij v.

Item Pius V. apud Bullarium inter viuæ vocis oracula concessit, quòd in ieiuniis Ecclesiæ & Regulæ, senes, & debiles

Fratres possint comedere oua,& carnes de consilio medici, & confessoris,& quòd eorum superiores possint dispensare;de quo suprà *de dispensaticnibus,n.*37.

3. Ratione medicinæ,debilitatis,complexionis; aut agendi aliquid negotij necessarium,vel iter faciendi,etiam equitando, vel alia rationabili de causa,secluso omni priuilegio de manè facere consuetam collationem,& vespere cœnare licet, ex sententia grauissimorum virorum. Vnde præfata concessio Leonis X. & similes parum,aut nihil vltra ius commune concedere videntur,nisi tantùm ad sedandos scrupulos Fratrum pro varietate opinionum. *ibidem in fine*, & Addit Summæ *tom.*4. *c.*110.*num.*9.Vide Syluest. *verb.ieiunium,*Nauar.*cap* 21.*n.*14. *&* 15.

Bull. Orac. Leon. x. 4. Religiosi itinerantes possunt transferre ieiunium in aliũ diem præcepto Ecclesiastici ieiunij non impeditum, ex Leone X.apud Bullarium. Conficientes autem iter sex leucarum pedestres ab obligatione ieiunij excusari,affirmant plures,& hoc regulariter,& vt in plurimum, ea enim potest esse itinerantis debilitas, vel itineris asperitas, vel quid simile, vt ex breuiori spatio excusetur,ad arbitrium prudentis viri. Vnde breue conficiens iter tali priuilegio de transferendo ieiunio in alium diem vti optimo iure potest. *ibid.art.*3. de quo Victoria 2,2. *quæst.*149.Soto *in* 4.*dist* 19.*quæst.*2.*art.*1.

D Bena. sup. Reg. cap. 3. 5. Fratres Minores ex vi Regulæ tenentur ad ieiunium Quadragesimæ,etiam ante vigesimum primum ætatis annum, vt Expositores Regulæ cum Sancto Bonauentura, & statuta Barchinonensia tenent,idemque declarauit Clem.V.*in cap.exiui,§.nos itaque,& §.deinde cum duobus temporibus,*cõsuetudóque ac communis intelligentia Ordinis admisit. Alia tamen ieiunia Ecclesiæ,vt Vigiliarum,& quatuor anni Temporum,non obligant, nec ad ea obligantur ante dictum ætatis tempus ex præcepto Regulæ,sed tantùm post illud expletum, sicut cæteri fideles.*ibid art.*4.*&* 6.*& in addit.Summæ tomo* 3.*cap* 25.*num.* 16. de quo Bonauent.*super Regul.c.*3. Cordub. *ibid.quæstion.*2. *puncto* 2.*&* 3. Idem ferè post alios à se relatos docet Sanchez *lib.*4.*decalogi cap.*11.*nu.*56.& sequitur Portel *verb. ieiunium, num* 2.

6. Licèt ex decreto Telesphori Papæ *in cap.statuimus,dist.* 4. clerici omnes, ac Religiosi septem hebdomadas integras ante Pascha à carne ieiunare debent, id tamen quoad integritatem, seu complementum talium hebdomadarum iam per contrariam desuetudinem antiquatum est,à feria quarta Cinerum inchoantes, ad instart aliorum omnium fidelium. Apud tamen

tamen quosdam Regularium, vt apud nos Minores ex deuotione in refectorio à feria secunda ante Cineres ieiunium Quadragesimæ inchoatur. *ibid. art.* 5. *& tom.* 3. *q* 45. *art.* 1. *&* 2.

7. Quamuis iuxta statuta antiqua ordinis Minorum, & Expositores Regulæ, obseruari ieiunia Regularia in cibis Quadragesimalibus à Fratribus debeant, consuetudo tamen legitimè præscripta apud quasdam Prouincias obtinuit, vt lacticiniis vescantur, super quo Prouinciales de consilio Discretorum dispensare posse, declarat statutum Barchinonense. *ibid. art.* 7. *& quæst.* 101. *art.* 3. *eodem tom.* 2. Idem ferè docet Corduba *in Regul. cap.* 3. *quæst.* 2. *puncto* 4. de quo vide infrà *num.* 13.

8. Dicti Fratres Minores ante vigesimum primum ætatis annum completum tenentur ad ieiunia Regulæ ex vi voti ab ipsis expressè emissi, idque approbat, & interpretatur antiqua, & recepta consuetudo ordinis. Huiusmodi namque Fratres iuniores sponte se subdentes præcepto Regulæ de ieiunando, iuri suo quodammodo renunciare videntur, ac voto se adstringere supra id, quod Ecclesia aliis fidelibus præcipit. *ibid. art.* 8. de quo Cordub. *in cap.* 3. *Regul. quæst.* 2. *puncto* 2. Syluest. *verb. ieiunium, n.* 18 §. *sextò quæritur.* Idem docet Portel *dict. n.* 2. *& addit. ad dubia, verb. ieiunium, nu.* 1. addit, eum annum vigesimum primum debere esse completum omninò de momento ad momentum, vt obliget præceptum ieiunandi.

9. Frater Minorita frangens ieiunium feria sexta Aduentus, vel Quadragesimæ, vnicum tantùm transgreditur præceptum, Ecclesiæ scilicet, quantum ad Quadragesimam, & Regulæ ratione Aduentus: quia extra id temporis tantũ tenentur sexta feria ieiunare. Sed frangens ieiunium feria sexta, in qua occurrit vigilia, vel ieiunium quatuor temporum facit cõtra duo præcepta, sicut & ille, qui non ieiunaret in vigilia Sancti Matthiæ occurrente in Quadragesima, vel Sancti Thomæ in Aduentu. *ibidem* §. *adde tamen, ad finem articuli,* & Addit Summas *tom* 3. *cap.* 25. *n.* 17. vbi affirmat Auctor, quòd Regula Minorum non obligat ad ieiunium sextæ feriæ intra Quadragesimã speciali præcepto, sed communi Ecclesiæ, quo tenentur omnes fideles. De quo Ouando *in* 4. *dist.* 26. *propositi.* 53.

10. Senes, etiam Religiosi excusantur à ieiunio, quia senectus ipsa est morbus, & infirma ætas dicitur seniorum, non indifferenter omnium, sed prouectioris qui sunt ætatis, putà septuagesimum annum attingentium, regulariter, inquam, loquendo: aliquando enim continget quosdam ante talem ætatem, vt sexagenarios in magna constitutos esse senectute, & debili-

 tate,

tate, quos ad ieiunia non teneri valde probabile iudicatur à quibusdam. Vnde in bullis cruciatæ à temporibus Pij V. dispensatur cum Religiosis præfatæ ætatis sexagenariis ad vescendum ouis,& lacticiniis. *ibidem §. confirmatur,& art.2.§. ad vnum.* de quo Sanchez *de matrimonio lib.7. disp.32. numer.17.* Menochius *de arbitrariis,casu* 59. Idem tradit Portel *verb.ieiunium, num.5. ad finem*, & non dissentit Sanchez *lib.4. decalog. cap.11.num.55.in fine.*

De ieiunio quoad abstinentiam à carnibus.

11. Statutum Carthusiensium de non edendo perpetuò carnes,etiam in extrema necessitate rationabile est, ac proinde approbatum à Sede Apostolica. Eo tamen non obstante contingibilis est casus, in quo professus istius Ordinis teneatur vesci carnibus, cum tantum ex statuto, & non ex voto obligatio oriatur, secluso tamen scandalo, cuius vitatio etiam in extrema necessitate obligat,dicente Apostolo. *Si esca scandalizat* 1.Cor.8. *fratrem meum,non manducabo carnes in æternum.* Auct *tom. 2. quæst.101.art.1.* de quo Gerson *1.p.tit. de abstinentia Carthus.* Victoria *de temperantia num.8.* Henriquez *lib.9.cap 22.§.3. in fine*, Sanchez *lib. 6. decalogi capit. 15. numer. 39. vers. tertiò, quia.*

12. Abbreuiare vitam per nimiam abstinentiam nemini fas est,rectè tamen licet vti communi hominum cibo in quantitate sufficienti ad salutem conseruandam tantùm, alia non quæsita delicatiore, vel lautiore esca, dato quòd ex eo abbreuietur notabiliter vitæ cursus: sicut nec tenetur quis vti peculiaribus medicinis, ac remediis ad prolongandam vitam. *ibid. art.2.* de quo Victoria *vbi supra dict.num.8.*

13. Prælati ordinis Minorum, & aliorum Mendicantium possunt dispensare cum suis subditis,vt comedant oua,& lacticinia in ieiuniis Ecclesiasticis,ex concessione Clementis VII. & Eugenij IV. *ibidem art.3.* De quo suprà *num.7.* Vide ad hoc Sanchez *lib.4. decalogi cap.11. num.50. & 52* vbi iuxta probabiliorem sententiam resoluit, lacticinia nullo iure, ac consuetudine interdici in diebus ieiunij extra quadragesimam, ad quod refert Syluest. *verb.ieiunium,quæst.3.dicto* 1. Tabien. *q.7. numer.8.* Angel *numer. 5.* Azor *lib.7. institut. moral. cap. 10. quæst. 2. in fine, tom. 1. & dict. cap. denique 4. dist.* vbi ea lacticinia tantùm prohiberi in quadragesima videtur, ad quod etiam vide Portel *in addit.ad dubia verbo, ieiunium, num. 7. & 8.*

14. In

14. In die Natalis Domini occurrente in sexta feria permittit ius comedere carnes ob solemnitatem tanti festi, *cap. final. de obseruat. ieiunior.* Quod à fortiori videtur dicendum, si occurrerit in Sabbato, in quo abstinentia carnium non est ita stricta, sicut in die Veneris, idque vt indubitatum ac certissimum tenendum est, & probat generalis consuetudo Ecclesiæ, quidquid aliis non placeat. Hoc tamen non permittitur Religiosis & aliis, qui ex voto, aut ex regulari obseruantia sunt adstricti dictis diebus ieiunare, vel à carnibus abstinere, vt habetur *in eodem cap. finali.* Nec Prælatis Regularibus potentibus dispensare in esu carnium id licet facere cum suis subditis in tali festo Natalis Domini occurrente cum feria sexta, vel Sabbato: quia non habent dispensare in iure communi prohibente esum carnium talibus diebus, quod ius non reuocari quando coniungitur voto, aut regulari obseruantiæ, indubitati iuris est, quidquid sentiat Syluester *loco statim citando, tomo 3. q. 45. a. 3. & in addit. summa tomo 3. c. 25 n. 8. 9. & 10.* de quo Syluest. *verb. ieiunium, num. 6. 7. & 10.* Idem docet post alios Sanchez *lib. 4. decalog. cap. 11. à num. 59. & de matrimon. disp. 8. n. 16. & lib. 6. decalog. cap. 7. num. 2.* vbi docet Episcopum Monachum, cui iuxta suæ regulæ præscriptum ieiunium, vel abstinentia à carnibus indicta est, posse licitè carnibus vesci feria sexta, in qua Natale Domini incidit: quia iam liber est à legali regulæ obligatione, seu debito, & citat pro sua sententia Caiet. Sotum, Couar. & nostrum Auctorem *tom. 1. summ. cap. 10. num. 4.* & addit idem dicendum esse in Episcopo assumpto ex ordine Minorum, qui quartum solemne votum abstinentiæ à carnibus emittunt.

15. Vouenti abstinentiam ab ouis in sexta feria non est licitum tali esca vesci in die Natiuitatis Dominicæ occurrente cum die Veneris, si ex priuilegio, aut consuetudine aliàs licitus est illi talis esus ouorum, bene tamen licebit carnes manducare, per votum enim huiusmodi intendit se abstinere à re sibi licita, non autem à re illicita, qualis est esus carnium in sexta feria, & per consequens suæ voluntatis fuit permanere in obligatione iuris communis disponentis, vt in tali festo occurrente in Veneris die licitus sit esus carnium. Secus dicendum, quando vouenti non erat permissus esus ouorum tali die, tunc enim promissio videtur facta Deo ad macerationem carnis, & in memoriam Passionis Dominicæ, ac proinde à fortiori à carnibus se voluisse abstinere censetur, à quo recedere videtur, si aliquando sibi illarum esus liceret: *ibid. §. tertio notandum &*

addit.sum.vbi suprà num.9. de quo Syluester *vbi suprà num.9.* Idem absolutè, & indistinctè docet idem Sanchez *d. cap.*11. *num.*62.& non dissentit Azor *tom.*1. *inst. moral. lib.* 7. *cap.*10. *quæst.*2.*prope finem.*

16. In Prouinciis, vbi consuetudine præscripta receptum est Sabbato manducare animalium extremitates, & viscera, vt fit apud regnum Castellæ, Regulares, quibus his vesci tali die prohibetur ex voto, aut obseruantia regulari, eadem comedere licitè non possunt in Natali Domini contingente in Sabbato, ex eadem ratione, qua in superioribus diximus, tali die carnes manducare non licere ob causam voti, quæ æquè militat in Sabbato, respectu talium extremitatum, & viscerum animalium vescendorum, ac respectu carnium in feria sexta. Et à fortiori idem prohiberi dicendum est in prouinciis, in quibus non est consuetudo comedere in Sabbato tales escas, si adsit votum, aut obseruantia regularis de non edendo illas tali die, *ibid.art.*4.& *addit.sum.vbi supr.num.*10. de quo Syluest.*verb. Ieiunium, num.*16.& 27. Faciunt tradita à Sanchez *d.cap.*11. *num.*59 *ad finem*, & ferè expresè docet Portel *in addit. dict. verb. Ieiunium, num.*9. & idem colligitur ex resolutis ab Azor *tom.*1. *inst moral. lib.*7.*c.*19.*quæst.*8. *ad finem*, vbi agens de ea consuetudine edendi extremitates animalium in Sabbatis, in quibus non est præceptum ieiunij, ait, talibus cibis vti non posse religiosos, quibus id interdicitur in eisdem diebus per institutum suæ regulæ.

17. Non peccat mortaliter prætermittens ieiunium ob corporis ægritudinem, intelligens per illam excusari ab hoc præcepto, nec prætermitteret, si aliter intelligeret, licet ipsa ægritudo in rei veritate non esset sufficiens causa, quia bona fide omisit ieiunare, *tom.*3. *q* 64. *artic.* 2. §. *vnum tamen*, de quo Palud. *in* 4.*dist.*13.*quæst.*4.*art.*1. Syluest. *verb.Ieiunium,q.*28. Nauar.*cap.*21.*num.*20.

18. Religiosi non tenentur ad ieiunia præcepta ab Episcopis, quia nullo ad hoc iure obligantur, nec item ad ea, quæ ex consuetudine obseruant clerici sæculares, nisi adsit scandalum. Sed ad ieiunia generali consuetudine prouinciæ, aut loci communiter recepta obligantur vtique in monasteriis intra eandem Prouinciam, seu loca constitutis, *addit.sum.tom.*4.*c.*140. *num* 4.de quo D.Anton 2.*part.tit.*6.*cap.*2.§.6. Azor *lib.*7.*inst. moral.cap* 19.*quæst.*2. *tom.*1. Palud. *in* 4.*dist.*13. *quæst.*4. *art.*3. Syluest.*verb.Ieiunium quæst.*2.

RESOLVTIO LXXVI.

De Illegitimis.

1. TRia ſunt genera illegitimorum de iure canonico, *cap. niſi cum pridem § perſonæ verò, de renunciat.* Videlicet naturales ſpurij, nothi, & manceres, Filij naturales reputantur de iure pontificio illi omnes, qui geniti ſunt ex parentibus, inter quos tempore Conceptionis, aut natiuitatis ipſorum nullum erat impedimentum ad contrahendum dirimens, vt colligitur ex argumento *cap. tanta, qui filij ſint legitimi*, & habetur *in authent. quibus modis naturales efficiantur, &c. §. ſi quis autem defunctus, collat.* 7. Nothi, autem ſeu manceres, qui ex ſoluto, & ſoluta, inter quos matrimonium contrahi poteſt, nati ſunt. Et differunt à naturalibus in eo, quòd naſcuntur à matre domi non retenta, quapropter neceſſarium eſt, vt pater tanquam ſuos eos recognoſcat, vel id aliundè ſufficienter, probetur. Spurij verò ſunt, qui naſcuntur ex parentibus habentibus impedimentum ad contrahendum inter ſe matrimonium, *tom.* 1, *q.* 13 *art.* 1, de quo Couar. *in epitom.* 4. *part. cap.* 8. §. 4. *num.* 6. Anton. Gomez *l.* 11. *tauri n.* 91. Molin. 22. *diſp.* 66. Sarmient. *lib.* 1. *ſelect. c.* 6. Paleot. *de nothis, cap.* 10. *num.* 4.

2. Filij legitimi dicuntur illi, qui ex matrimonio in facie Eccleſiæ cum bona fide, ſaltem ex parte alterius coniugis celebrato geniti ſunt, eſto matrimonium ob occultum impedimentum fuerit nullum, *cap.* 1. *& cap. ex tenore, qui filij ſint legitimi, l.* 1. *tit.* 13. *part.* 4. At non qualis qualis ignorantia circa hoc efficit prolem legitimam, ſed tantum ignorantia facti, & non iuris, vt qui bona fide contrahunt ſcientes ſe eſſe conſanguineos, aut affines, ignorantes tamen conſanguinitatem, & affinitatem eſſe impedimentum iuris dirimens. Filij tamen nati ex matrimonio clandeſtino nullo ob defectum aſſiſtentiæ parochi, & teſtium, vel etiam denunciationum, inuento poſtea aliquo impedimento, non ſunt legitimi, etiam ſi adſit ignorantia circa iſtud impedimentum, vt à contrario ſenſu *ex cap. quod nobis, qui filij ſint legitimi*, deducitur, & ſatis conſtat ex Trident. *ſeſſ.* 24. *cap.* 1. *de reform. matr. ibidem in princ. articuli, & addit. ſum. tom.* 3. *cap.* 190. *num.* 6. *&* 7. de quo Molina *de primog. lib.* 3. *cap.* 3. *num.* 12. Coſta *in cap. ſi pater,* 1. *part. verbo, vxor, num.* 2. Couarruuias *ſuprà* §. 1. Sanchez *lib.* 3. *de matrimonio diſp.* 53. *num.* 8. & quantum ad ignorantes reſoluit, eorum annullari matrimonium, & *Trid. ſeſſ. 24. c. 1. de reform.*

consequenter non legitimari filios ex eo procreatos, *lib.3.disp.17.n.10 ad finem.* Gutier. *de matrimonio cap.61.n.11.*

3. Filij Commendatorum Militarium ordinum illegitimi sunt sacrilegi, quia à verè religiosis militaribus votum solemne castitatis coniugalis emittentibus sunt geniti, vnde per subsequens matrimonium non legitimatur, *ibid.art.1.* de quo Couar.4 *part.epitom.cap.*8.§.2.*n.*30.Sarmiento *lib.1.select.c.6.* Molin. *de primog.lib.*1 *cap.2.n.6.* Idem docet Villalob. 2.*part. summæ. tract.*35.*diff.*10.*num.7.*

4. Legitimatus per subsequens matrimonium reputatur ille, cuius mater concubina ducta fuit tempore mortis patris ad eum effectum, vt filij ex ea nati reddantur legitimi, ac sint capaces magnæ hæreditatis, etiam Maioratus. Quod procedit, etiam si vir contrahens sit adeò senex ac decrepitæ ætatis, vt naturaliter non valeat generare, *ibid.dict.art.*1.§.*& est notandum,* de quo Couar *vbi suprà num.*10. Molin. *de primog.lib.*1. *cap.*51.*num.*16. Menchaca *lib.* 3 *controuers. frequent. cap* 4. *num.* 4.

5. Expositi legitimi censentur, ex sententia doctissimorum virorum. Ex quo non videntur indigere dispensatione ad sacros ordines, vel ad prælationes ordinis facti religiosi. Sed in varietate opinionum consultius erit cum illis prius dispensare secundùm terminos priuilegiorum Regularium, *ibid* §.*expositi.* de quo Paleot. *de nothis cap.*3 *num.*63. Menoch *de arbitrar. lib.*2.*centur.*4.*causa* 396. Salzed. *in pract crim.c.*14 *p.*35.

6. Legitimatio est amplè interpretanda, quando non est dispensatio, & è contra dispensatio, licèt sit stricti iuris, amplè etiam est interpretanda, quando est legitimatio. Ex quo magna reperitur differentia inter dispensationem, & legitimationem, cum illegitimo, nam quando tali illegitimo non conceditur habilitas ad omnia, ad quæ de iure erat inhabilis, sed ad taxam tantùm, dispensatio duntaxat censenda est, esto habilitans vtatur verbis, *legitimare, vel legitimationis,* quia non potest quis pro parte esse legitimus, & pro parte illegitimus. Secus si simpliciter, & absolutè habilis reddatur ad omnia, ad quæ erat inhabilis de iure, tunc enim legitimatio dicenda erit, licèt vtatur verbis: *dispenso tecum, vel restituo te natalibus, vel habilem te facio,* nam hic potius attenditur ad factum, quam ad verba, quibus fieri significatur, *ibid.art.*10.§. *pro huius notabilis.* de quo Couar 4.*p.epitom.cap.*9.§.8. Molina Iesuita 2 2 *tract.*2.*disp.*173.*col.*979. vide quæ ad hoc diximus *resol.*52.*num.*44.

7. Illegitimus per ingressum religionis legitimatus, si ante professionem

professionem exeat, reincidit in irregularitatem contractam ratione illegitimitatis quoad ordines, nam similiter nouitios virtute priuilegiorum ordinis absolutos à censuris, si à religione ante professionem retrocedant, in easdem relabi, ipsisque religari, certi iuris est, *ibid. art.* 4. de quo Angel. *verbo, nouitius, num.* 20. Syluest. *verbo, Religio* 5. *num.* 10.

In oppositum tenet Sanchez *lib.* 5. *decalog. cap.* 5. *num.* 13. vbi resoluit, per simplicia vota emissa in Societate Iesu deleri irregularitatem ex natalium defectu consurgentem, taliter quòd retrocedens, seu demissus à Religione, à votisque absolutus non reincidit in ipsam. Vnde si iam promotus sit, poterit ordinibus susceptis vti, nondum verò promotus promoueri non prohibetur. Idemque docet de professo in alia Religione, & ab ea expulso in perpetuum. Ducitur, quia iura decernunt, eam irregularitatem deleri per ingressum Religionis, nec declarant semel ingressos, vel professos post desertam religionem reincidi, quod necessarium esse, probat ex eo, quia irregularitas non contrahitur, nisi in casibus iure expressis, & per professionem semel facta dispensatio, seu legitimatio iam consecuta est suum effectum, ad quem ordinabatur. Et pro sua sententia citat Suarez *tom.* 5. *de censuris disp.* 50. *sect.* 5. *num.* 14. *in fine*, qui etiam reprobat nostrum Auctorem.

His tamen non obstantibus nostra sententia verior, & probabilior mihi videtur, dum ait, nouitium egressum à religione ante professionem relabi in eam natalium irregularitatem. Nam, vt idem Sanchez fortiter instat, cessante causa finali dispensationis, antequam ea suum vltimatum effectum sortiatur, cessat dispensatio, vt ipse probat *lib.* 8. *de matrim. disp.* 30. *n.* 14. *&* 15. ergo cessante statu religioso in eo, qui ante professionem, vel post biennij vota emissa in Societate expulsus, aut egressus est à religione, cessare quoque debet ea irregularitatis dispensatio, quæ à iure concessa est intuitu, & fauore status religiosi. Nec valet responsio, seu potius euasio, quòd ea dispensatio concessa est fauore status semel assumpti, & in præmium actus illius heroici, quo ille sæculo renunciauit, quæ causa videtur non cessasse, illo expulso, quia iam actus sortitus est suum effectum: non probat, inquam, nec concludit hæc ratio; sequeretur namque ea admissa, quod iste ex delicto suo reportaret commodum, quod in iure strictè prohibetur. Tum etiam, quia tantum abest, quòd iste deserens religionem dignus sit præmio, & priuilegio religionis ob illum actũ heroicum renũciati sæculi, vt potiùs indignus, & ineptus reddatur honore, & præmio vitæ æternæ, dicente Christo Domino, & refertur in

Defenditur Auctoris sententia.

regula

Luca 9. Regul. B.F.c.2. regula B.P.N. Francisci: *nemo mittens manum ad aratrum, & adspiciens retrò, aptus est regno Dei.*

Nec tandem obstat, quòd illa dispẽsatio illegitimitatis consecuta est suum effectum per ingressum, aut professionem in Religione, & ius id concedens non declarat reincidere in eam irregularitatem, deserta Religione. Nam respondetur, quòd accessorium sequitur naturam sui principalis; ergo cum nouitius, aut Religiosus Societatis nont sint irreuocabiliter Religiosi, deleto, seu sublato Monachatu, consequens est, vt tollantur accessoria ad Monachatum, qualia sunt priuilegia Religionis, & quale est istud, de quo agimus. Nec potest dici, quòd dicta dispensatio sortita est iam suum effectum per ingressum Religionis, vel per professionem votorum simplicium in Societate, quia is effectus non irreuocabiliter, sed reuocabiliter fuit secutus: idque innuũt illa verba Vrbani Papæ *in dict. cap. 1. dist. 56. nisi in Religione probati fuerint*, quæ conditionem inducere videntur: id est, non tollitur illegitimitatis impedimentum, nisi probati fuerint in Religione. At is qui ante professionem, vel post prefessionem votorum simplicium in Societate deserit Monasticam vitam, vel ob demerita expellitur à Religione, nullo modo dici potest in Religione probatus, ac per consequens non impleta, seu cessante conditione, cessat etiam actus sub illa productus, est enim conditio sine qua non, seu forma ipsius actus, qua non seruata, seu non impleta, res seu actus ipse corruit, vt communiter docent Iuristæ. Quod in expulsis à Societate Iesu post vota biennij emissa certius, & indubitanter verius existimo, quippè qui manent omninò soluti à vinculo monachatus, & à voto Religionis, ex Gregorio XIII. *in sua constitutione.*

Ad confirmationem ex dictis patet solutio. Nam in nostro casu non contrahitur de nouo aliqua irregularitas, ad quam sic contrahendam requiri iuris expressam declarationem libenter concedo, sed in antiquam reinciditur, ad quam contrahendam id non requiritur, cúmque ea sublata fuisset per ingressum Religionis, vel per professionem sub conditione status Religiosi permanentis, illa conditione non impleta iterum reuiuiscit talis illegitimitatis impedimentum, vt in superioribus iam diximus. Atque ideò hanc reincidentiam etiam admittit, & probat P. Miranda *tom. 1. Manual. quæst. 25. art. 10. concl. 1.* quamuis ratio ex ea desumpta illi omninò non satisfacit, ad tenendum per solũ ingressum Religionis tolli notam illã illegitimitatis, de qua suprà. Idem videtur sentire Aloys. Ricci. *in praxi aurea, resolut. 311.* relatus à Barbosa in Collectan. ad dictum *cap. 1. de*

filiis

filiis presbyter.n.9. vbi resoluit, irregularitatem sublatam per Religionis ingressum,& professionem, reuiuiscere professione annullata,id est,nulla declarata.

Ad quod adhuc nota,quòd vt resoluimus suprà *resolut.* 52. *n.*40.ex Auctore *hic artic,*3.per professionem comparatur iure Diuino integra,ac perfecta legitimatio,etiam quoad dignitates Ecclesiasticas, ac prælaturas, ad quod probandum refert Auctor *ibidem.* glossam *in cap.cum dignitate,de iudiciis*, quod per incuriam, seu errorem typographi factum est, non enim inuenitur talis textus, sed *cap.cum deputatis*, vbi benè etiam notat Sanchez *vbi suprà,n.*15.qui addit *ibidem,* in dicta glossa nullatenus huius iuris Diuini, nec huius sententiæ mentionem fieri, sed tantùm, quod per professionem omnis irregularitas deletur,nec explicat(ait)an quoad solos ordines,an etiã quoad dignitates, seu prælationes. At facilè huic scrupulo satisfit,nam Auctor ibi solùm intendit probare ex dicta glossa, tolli eam maculam illegitimitatis,omninò,tam quoad Ordines, quàm quoad prælationes, non verò tolli iure Diuino, id enim probat infra in corpore *articuli* 5.§.*diximus iure Diuino,* ex eo quòd professio iure Diuino, ex omnium consensu dissoluit vinculum matrimonij rati,quod est fortius,& difficilius,vtpotè quod iuris Diuini naturalis sit, ergò dissoluet quoq; vinculum huius irregularitatis(inquit)quod est iuris humani.Hoc inquam argumento probat tolli iure Diuino eam illegitimitatis notam,in honorem,& venerationem sacrarum Religionum: id tamen omninò non approbat,nec hac ratione,& aliis se conuinci fatetur ad id tenendum, sicut nec tenet Sanchez *vbi suprà,num.*16.

8. Opinio est doctissimorum virorum,non tantùm per professionem, sed etiam per educationem in Religione tolli ipso iure irregularitatem illegitimitatis, *capit.*1.*de filiis presbyterorum,*vbi dicitur,*filij presbyterorum,& cæteri ex fornicatione nati ad sacros Ordines non promoueantur, nisi aut Monachi fiant, vel in congregatione Canonica regulariter viuentes,*quod apertiùs confirmat Vrbanus Papa:*filios,*inquit, *presbyterorum à sacris Ministeriis remouemus,nsi aut in Cœnobiis,aut in Canonica Religione probati fuerint. Probati*, tantùm dicit, non *professi.* quod per tempus educationis fieri potest, *ibidem*, §.*his suppositis.* *Cap* 1.*dist.* 56.

Quidquid in oppositum dicant Soto *in* 4.*distinct* 25.*quæst.* 1.*art.*3. Nauar.*commentar.*2.*de Regularibus, numer.* 60. *& in Summa cap.*27 *num.*201. Ledesm.2. *part.*4. *quæst.*26. *artic.* 2. *fol.*363.*colum.*4. Maiolus *de irregular. lib.*1. *cap.*10. *numer.*2.

Valent.

Valent.4.*tom.disputat.7.quaest.19.puncto* 3. & alij quos refert & sequitur Sanchez ad praecepta *lib.* 5.*cap.*5.*à n.*11. Quorum sententia videtur magis conformis menti, & contextui *d.cap.* 1. *de filiis presbyteror.* quamuis nostra speculatiuè potest tanquam probabilis amplecti, ob rationes traditas ab Auctore hic.

9. Illegitimus factus Monachus, per professionem legitimatur quoad successionem ab intestato. Sed id procedere in filio illegitimo naturali tantùm, tenet Bart. *ibid.art.*5. de quo Cifuentes *l.*10.*Tauri n.*5.& alij infrà citandi.

Oppositum, nempè vitium defectus natalium non tolli per professionem quoad successionem in paterna bona, ac proinde spurium professum non reddi successionis capacem, nec Religionem nomine eius succedere, tenent Palud.*in* 4. *distinction.* 41.*quaest.*3.*art.*2.*n.*14. Diuus Antonin.3.*part.tit.*1.*cap.*27.§.2. Couarr.4.*Decretal.*2.*part.cap.*8.§.7.*n.*4. Salzedo *in pract. Bernardi Diaz cap.*14.§.*nimis tamen*, Suarez *tom.*5.*disput.*50.*sect.* 5.*n.*16.quos refert, & sequitur Sanchez *lib.*5. *Decalog.cap.*5.*n.* 25.*&* 26. Ducitur, quia licèt oblatus Curiae saeculari legitimetur: *Authentic.quibus modis naturales efficiantur sui*, §. *si quis igitur, collat.*7.eò quòd in illius oblationis praemium censeatur à Principe legitimari, & adhuc talis legitimatio non est in vsu: ea tamen ratio non militat in obligatione Principi coelesti per professionem. At non desunt, qui oppositae sententiae adhaereant, loquendo de filio naturali, quem cum duplici limitatione posse parentibus succedere affirmant. Prior dummodò ex patris consensu filius ille naturalis Religioni offeratur. Posterior, dummodò parentes prole legitima careant. Ita Lambertin.*de iure patronat.lib.*1.*part.*2.*quaest.*2 *art.*30.*&* 31. Gregor. Lopez *l.*12.*verbo, en orden, tit.*6.*part.*1.idem quoque tenet cum posteriori limitatione Cifuentes, *l.*10.*Tauri, n.*5. Paleot.*de nothis, & spuriis, cap.*45.*n.*5. qui Paleotus limitat, si filius ille ad sacros Ordines promoueatur, teste eodem Sanchez, qui plures alios ad id citat *dicto num.*25. nec Auctor noster dissentit, imò id innuere videtur, cùm ex aliorum loquatur sententia.

10. Quicunque illegitimi, etiam sacrilegi, & incestuosi, & ex quocunque alio coitu prohibito nati admitti possunt ad Religionem dummodò eorum virtutes, & merita examinata suppleant defectum natalium. Filius tamen illegitimus monachi nullo modo admitti debet ad Religionem, in qua eius pater viuit, siue ante, siue post natiuitatem ipsius filij professus fuerit, non obstante constitutione Sixti V. quam sic moderauit

uit Gregorius XIV. sed professio istorum non est inualida, etiam si eorum virtutes, & merita non extent, neque excommunicantur receptores non habita matura deliberatione circa eorum admissionem ad professionem, vt Sixtus V. ordinauerat. *tom.* 3. *quæst.* 10. *art.* 4. *&* 5. De quo vide P. Villalob. 2. *part. Summa tractat.* 35. *difficul.* 10. *num.* 8. qui dicit, talium professionem esse nullam, ex constitutione Gregorij XIV. In ea tamen id non exprimitur, vt patebit legenti, & ideò nostræ sententiæ subscribit P. Miranda *tom.* 1. *Manu quæst.* 19. *art.* 3. *conclusion.* 3. vbi addit *conclusion.* 4. id indubitatum esse post constitutionem Clementis VIII. qui redaxit constitutiones Sixti V. Gregorij XIV. ad terminos iuris communis, quoad nullitates professionum illegitimorum quoruncunque, ac si nunquam editæ fuissent, idem tenet Portel *verb. Nouitius, num.* 11. **Firmatur sententia Auctoris.**

11. Cum illegitimis ex sacrilego coitu natis non est facile dispensandum, ac cum filiis naturalibus. Filij tamen Militum Sancti Iacobi, & aliarum Militiarum (exceptis Maltensibus Sancti Ioannis Baptistæ, qui absolutam promittunt castitatem) non debent sacrilegi censeri quantum ad hoc, quia Sixtus V. tantùm agit de filiis parentum, qui castitatem absolutè vouerunt, non verò de his, qui coniugalem tantùm continentiam promiserunt, quales sunt dicti Commendatores Militares, *ibid. art.* 6. vbi sic exponi, & intelligi debere ait id quod dixerat, *tom.* 1. *quæst.* 13. *art.* 2. De quo P. Villalob. vbi *suprà numer.* 7. qui tenet, vel saltem innuit dicta constitutione Sixti V. comprehendi filios spurios Commendatorum Sancti Iacobi, & Alcantaræ in Hispania. Sed opinio nostri Auctoris (salua pace tanti viri) videtur probabilior, & conformior dictæ constitutioni Sixtianæ, quæ cùm sit odiosa, debet restringi ad verè, & propriè Religiosos absolutam castitatem vouentes, de quibus tantùm agere videtur Pontifex. Ad quod faciunt tradita à Lessio *de iust.* 1. *tom. lib.* 2. *cap.* 41. *num.* 7. & nostræ sententiæ videtur assentire P. Miranda *tom.* 2. *quæst.* 2. *art* 9. medium tenens inter vtranque (nempè Gutier. *lib.* 3. *pract. quæst* 91. & nostri Auctoris locis) sententiam. **Firmatur & defenditur Auctoris sententia.**

Cætera circa hanc materiam vide suprà *de dispensatione quoad illegitimos à num.* 40

De immunitate Ecclesiæ vide *tom.* 2. *quæst.* 50. *per totam*, & nos resoluimus suprà *de Ecclesiarum immunitate, resolut.* 56.

RESOLV

RESOLVTIO LXXVII.

De Indulgentiis.

1. INdulgentia absolutè sumpta, est remissio iurisdictionalis pœnæ temporalis pro peccatis actualibus Deo debitæ, facta à prælato Ecclesiæ de communi thesauro Ecclesiæ. Indulgentia verò per modum suffragij, quæ applicatur animabus Purgatorij, est dispensatio, seu communicatio thesauri indulgentiarum auctoritatiuè facta per prælatum Ecclesiæ pendens quoad suum fructum, seu effectum remissionis pœnarum à sola liberali, ac gratuita Dei acceptatione, de qua infrà loco iterum redibit sermo specialis, *tom.* 2. *quæst.* 85. *art.* 1. *&* 2. de quo Corduba *lib.* 5. *quæst.* 5. *&* 15. *&* *lib.* 5. *de indulg. quæst.* 42. *art.* 5. D. Thom. *in* 4. *distin.* 45. *art.* 2. *quæst.* 6. Nauar. *de indulg. notab.* 19. *&* 22. *vsque ad notabile* 24.

2. Indulgentia plenaria est remissio omnium pœnarum pro peccatis omnibus debitarum. Licèt tamen olim aliud esset indulgentia plenaria, plenior, & plenissima, & Iubileus, nunc ex stylo Curiæ in ratione indulgentiæ idem sunt, vt innuitur *in Extrauaganti, antiquorum, de pœnitent. & remission.* At Iubileus differt in alio ab indulgentia plenaria, scilicèt, quoad absolutionem reseruatorum, quod vltra indulgentiam plenariam solet concedi in Iubileo, vt habet stylus Curiæ Romanæ. In quo etiam practicatur, vt in concessione plenariæ absolutionis Sacramentalis veniat plenariæ etiam indulgentiæ concessio facienda à Confessario in Sacramento pœnitentiæ, *ibidem art.* 3. de quo Palud. *in* 4. *dist.* 20. *quæst. vlt.* Cordub. *de indulgent. lib.* 1. *quæst.* 11. *artic.* 1. Soto *in* 4. *distin.* 21. *q.* 2. *art.* 1. Florez 1. *p. tit.* 10. *c.* 3. §. 36. supplemen. Gabriel *in* 4. *distinct* 45. *quæst.* 3. *art.* 1. 1 *notab.* 1. *&* 3. *&* *art.* 2. *conc.* 9. Syluest. *verb. indulg. q.* 10. *p.* 1.

3. Aliæ item sunt species indulgentiæ, scilicet quadragena, septena, carena. Quadragena est remissio quadraginta dierum indulgentiæ; septena septem annorum; carena autem erat tempus quadraginta dierum in pane, & aqua cum septem sequentibus annis pœnitentiæ, *cap. accusasti, de accusat. cap. accepisti, de sponsa duorum*, solebátque olim infligi regulariter in sacris Canonibus pro quolibet peccato mortali, nunc autem in ratione indulgentiæ accipitur pro remissione dictorum quadraginta dierum, & septem annorum pœnitentiæ. Vnde quando in bullis vltra plenariam indulgentiam conceduntur tot dies, vel quadragenæ indulgentiæ de iniunctis pœnitentiis denotat

denotat, vt si causa insufficiens fuerit ad indulgentiam plenariam concedendam, saltem lucrentur illi numerati dies, vel quadragenæ concessæ in bulla. *ib.§.sed.contra* de quo Paludan. *in 4.dist.20.quæst.4.art.2.concl.* Iacobus Cardinal. *in suo tract. de indulgentiis.*

4. Iubilei forma creditur initium habuisse à tempore Bonifacij VIII. circa annum Domini 1300. vt constat ex *dict. Extrauag. antiquorũ*, & dicitur à Iobel Hebraicè, quod Latinè, sonat initium: quia apud veterem legem anno Iubilei incipiebant libertates possessionum, & seruitutum, ac remissiones offensarum, omniaque redibant ad suum statum pristinum, vt habetur in Leuitico, indeque per analogiam dicitur apud Latinos Iubileus, à iubileo, quia per Iubileum homini spiritualiter reuocato, & ad gratiam baptismalem reducto, est magnum gaudium, & quies conscientiæ, ac simul cordis, & oris iubilatio, gratiarum actio, laudumque personatio, vt videtur innuere Extrauagans, *vnigenitus, de pœnitent. & remissionibus.* Auct. *ibid.art.4.* de quo Nauar. *tract.de iubileo, notab.1.n.3. & notab. 23.num.4.* Florentin. *1.p.tit.10.cap.3.§.6. & 7.* Alexandrin. *in sum.de pœnit.dist.7.* *Leuit.25.*

5. Potestas concedendi indulgentias residet apud Pontificem maximũ tanquam caput Ecclesiæ, *Extrauag. vnigenitus, de pœnit. & remiss.* qua potestate etiam pollent Concilium, Patriarcha, Primas, Archiepiscopus, & Episcopus, *cap.quod autem cap.nostro, de pœnitent. & remiss.* Cardinales autem sicut & Patriarchæ, & Primates, si non sunt prælati, non gaudent hac præeminentia de iure communi, nisi ex priuilegio, commissione, aut consuetudine, quæ dat iurisdictionem, id habeant. Tandem prælati regulares habentes iurisdictionem quasi Episcopalem, quales sunt Generales, & Prouinciales, habent hanc eandem auctoritatem ordinariam largiendi indulgentias, nec id illis prohibetur *in c.accedentibus, de excessibus prælat.* sed prælatis localibus non habentibus iurisdictionem Episcopalem, vel Abbatibus non exemptis, aut exemptis excedentibus, seu concedentibus indulgentias sibi non subditis. Imò & iuxta veriorem, & meliorem sententiam à iure diuino ea potestas emanat ad instar Episcoporum, licet de facto ea non vtantur: quia per desuetudinem non tollitur huiusmodi contra ius diuinum potestas *tom. 2. q. 86. art. 1.* de quo Soto *in 4. dist.21. q.1 art.4.* Syluest. *verb. indulgentia, n.11.* Cordub. *lib.5.q.12.* Couar. *regul. possessor 2.p.§.3.num.1.* Medina *de indulgentiis disp.6.cap.29*

6. Prouinciales ordinis Minorum de Obseruantia peracta

Bull. orac. 59. Leon. X. visitatione possunt concedere Fratribus, & Monialibus sibi subditis benedictionem, & plenariam indulgentiam, ex concessione Leonis X. apud bullarium inter viuæ vocis oracula. Idemque concessit Gregorius XIII. visitatoribus Societatis Iesu apud Compendium eiusdem, *titulo, visitator.* Item prædicatores Minores vbicunque prædicare contigerit, possunt auctoritate Apostolica largire auditoribus 40. dies indulgentiæ, ex indulto Alexandri IV. & per Gregorium IX. conceduntur quindecim anni indulgentiarum audientibus prædicationes *Bullar. ad calcem. Bullar. Greg. 9.* dictorum fratrum Minorum, de quo in bullario ad calcem Bullarum Gregorij IX. & infrà *num.* 56 aliàs ampliores indulgentias referemus pro eodem *ibid. art.* 2.

7. Indulgentiam plenariam consequi profitentem religionem approbatam in die professionis, ac qui suum corpus subsidio terræ sanctæ deuouet, eandemque gratiam, quam consequuntur baptizati in sacro fonte baptismatis, tenent plures cum D. Thoma. Sed hoc non est ita certum secundùm meri- *Bull. orac. 9. Sixt. 4.* tum, & vim ipsius professionis. Per priuilegium tamen Sixti IV. pro ordine Minorum, de quo in bullario inter viuæ vocis oracula, certissimum est lucrari nouitium dictam plenariam indulgentiam in die professionis, idemque nouissimè concessit dominus Paulus V. extendendo illud ad diem ingressus ad probationem in religione, vt infrà *n.* 46. videbimus & id ipsum fecit Iulius II. pro Minimis *tom.* 2. *quæst.* 87. *art.* 1. de quo D. Thom. 2. 2. *quæst* 189. *art.* 3. *ad tertium*, *&* *in* 4. *dist.* 4. *quæst.* 3. *art.* 3. *quæstiun.* 3. *ad tertium* Felin. *in cap. nostro. de pænitent & remissionibus col.* 4. Vide super hoc tradita à Sanch. *lib.* 5. *decalog cap* 5. *num.* 2. vbi post multos canones sacros, & auctores ad id citatos, resoluit per textum *in cap. quis aliquando* 187. *§. his auctoritatibus. de pœnit. dist.* 1. vbi glossa *verbo. totum, & c. scriptura, verb. temporale, de voto*, per religionis professionem obtineri plenissimam omnium peccatorum commissorum condonationem, eam tamen non esse verè indulgentiam plenariam probat ibi *n.* 6. quia non fit ex thesauro Ecclesiæ per dispensationem Papæ, sed ex vi, & merito ipsius operis excellentissimi, & quamcunque debitam peccatis satisfactionem excedentis. Idem docent Nauar. *de indulgentiis notab.* 20. *num.* 27. Plàti *de bono status Religiosi lib.* 1. *cap.* 13. *&* *comment* 2. *de Regular. num.* 60. Vualdensis *de sacramental lib. tit.* 9. *cap.* 80. *num.* 8. *&* 9. Petrus Sutor Carthusianus *lib.* 2. *sua historia, tract.* 1. *cap.* 7. Azor *tom.* 1. *instit. moral. lib.* 12. *cap.* 5. *quæst.* 11. qui omnes ferè dicunt, non in omnibus æquari baptismo professionem religionis: quia nec est sacramentum,

nec

nec primam gratiam confert, nec peccatorum culpas delet, sed solam pœnam temporalem in purgatorio ei correspondentem.

8. Item lucrantur eandem plenariam indulgentiam Fratres Minores, & excommunicantes in eorum priuilegiis in mortis articulo, item in Dominicis diebus, ac in festiuitatibus Domini Sabbaoth, beatæ Mariæ Virginis, & sanctorum ordinis, imò quotiescunque sacram Communionem sumpserint, ex concessione Innocentij VIII facta Monialibus S. Claræ, & ancillis B. Mariæ confirmata per Leonem X. apud bullarium, idemque concessit Sixtus IV. pro Prædicatoribus, quo fruuntur confratres Chordigeri Franciscani, & Corrigiati Augustinienses. Idem lucratur in festiuitatibus Apostolorum Petri, & Pauli, S. Mariæ Magdalenæ, sanctorum quadraginta Martyrum, necnon S. Luciæ, & S. Alberti, ex Gregorio XIII qui declarauit, quòd legitimè impediti, & inculpabiliter non potentes confiteri, & communicare, si postea perfecerint, etiam præterito constituto die indulgentiam consequantur *ibid. art.* 2 de quo *in Compend. Minor. verb. Indulgentia*, & *in Compend. D. Hieron.* §. 19. *Bullar. Bul. 45 Leon X. num 3. & Bulla 32. Sixt. IV.*

9. Item eadem indulgentia plenaria fruuntur recitantes coronam Saluatoris continentem tringinta tres *Pater noster*, & totidem *Aue Maria*, in memoriam triginta trium annorum ætatis ipsius Domini, & coronam B. Virginis continentem septuaginta duo *Aue Maria* cum septem *Pater noster*, addito vno *Pater noster*. cum *Aue Maria* pro domino Papa, ex concessione Iulij II. & Leonis X. pro Minoribus, & Monialibus S. Claræ sub eorum cura degentibus, de quo in bullario inter viuæ vocis oracula dictorum Pontificum Infirmi autem, ac senes decrepiti supplent dicentes vnum psalmum, vel hymnum Domini nostri, vel B. Virginis, idemque lucrantur dicentes Canticum Graduum, ex eodem Leone X. apud Comp. Mend. & nota quòd indulgentia pro corona Virginis continente 72. *Aue Maria*, septem *Pater noster*, cum vno *Pater noster*, & *Aue Maria* est confirmata per dominum Paulum V. *ibid. art.* 3. de quo Portel *verb. indulgentia n.* 13. *Bullar. orac. 12. Iulii 2. & oracul. 24. & 51. & Bulla 36. Leon. X. Comp. Mend. tit. indulgent. plenar. quoad fratres* §. 8.

Ad quod nota pro Coronis Domini nostri, & B. Virginis, quòd sunt multiplices. Prima Corona Domini nostri Iesu Christi, quæ dicitur parua, continet quinque *Pater noster*, & totidem *Aue Maria* in honorem quinque vulnerum eiusdem Domini. Secunda continet triginta tres *Pater noster*, & totidem *Aue Maria*, in honorem ætatis Christi Domini, qua in hac vita mortali vixisse creditur. Tertia continet quinque psalmos

habentes quinque litteras in principio, quibus nomen *Iesus*, scribitur, in honorem eiusdem sanctissimi nominis. Primus Psalmus, *Iubilate*, paruum. Secundus, *Exaudiat te Dominus in die tribulationis*. Tertius, *Saluum me fac Domine quoniam defecit sanctus* Quartus, *Vsquequo Domine obliuisceris*. Quintus, *Sæpe expugnauerunt me*, & in fine dicitur Antiphona: *In nomine Iesu omne genu flectatur*, &c. cum versu, *sit nomen Domini benedictum*. &c. & Oratione; *Omnipotens sempiterne Deus dirige actus nostros in beneplacito tuo, vt in nomine dilecti filij tui mereamur bonis operibus abundare, per eundem Dominum* &c Habentque hos versus recitantes eandem indulgentiam concessam dicentibus orationem pietatis. de quo in Bullario inter viuæ vocis oracula Leonis X.

Bullar. orac. 50. Leo X. & Bulla 36.

Quantum ad coronas B. Virginis, prima continet decem *Aue Maria*, ad honorem euangelicarum virtutum eiusdem Dominæ. Secunda continet septuaginta duo *Aue Maria*, cum septem *Pater noster*, ad honorem septuaginta duorum annorum, quibus piè creditur vixisse in hoc mundo. Tertia continet quinque Psalmos habentes in principio quinque litteras, quibus nomen benedictum Mariæ scribitur. Primus Psalmus est canticum, *Magnificat*. Secundus, *Ad Dominum cùm tribularer*. Tertius, *Retribue seruo tuo*, &c. Quartus, *In cōuertendo Dominus*. Quintus, *Ad te leuaui oculos meos*, &c. & in fine Antiphona, *Sub tuum præsidium*, cum versu, *Dignare me, laudare te*, &c. & oratione, *Famulorum tuorū*, &c. De quo in Bullario apud Leonem X. Prima corona de decem *Aue Maria* habet ab eodem Leone X. decem millia annorum, & totidem dierum indulgentiæ. Secunda corona de 72. *Aue Maria* habet totidem dies, & centum annos de indulgentia, sed postea plenaria indulgentia ab eodem Leone X. indulta est vtrique coronæ, tam Domini nostri de 33. *Pater noster*, & *Aue Maria*, quam B. Virginis De 72. *Aue Maria* cum septem *Pater noster*, addito vno *Pater noster*, cum *Aue Maria* pro Domino Papa, quæ omnia habentur in Bullario inter viuæ vocis oracula Leon, X.

Bullar. d. Bulla 36. Leo X.

Indulgentia illa vulgatissima coram imagine pietatis, dicta communiter de S. Gregorio concessa ab eodem sanctissimo Patre recitantibus solitos decem versus cum suis orationibus, extat confirmata per eundem Leonem X. apud Bullarium inter viuæ vocis oracula.

Bullar. orac 35. 51. & 52. d. Bul. 35. Bullar. orac. 42. & 43.

10. Item Fratres Camaldulenses visitantes Ecclesiam, aut oratorium Eremitorij, vel alterius loci ipsorum Fratrum, & recitantes semel Psalmum, *Exaudiat te Dominus*, &c. vel ter *Pater noster*, cum *Aue Maria*, rogando pro felici statu suæ Sanctitatis

ctitatis, vel pro demortui animæ salute consequuntur omnes indulgentias quomodolibet concessas, & concedendas à Sede Apostolica quibuscuuque Ecclesiis,& locis,nec non Rosario à B.Dominico instituto:legitimè autem impediti possunt prædicta recitare quocunque loco se inuenerint,etiam sola mente,& intentione,si aliter dicere non valent,ex Clemente VII. Qua magna indulgentia gaudent Mendicantes communicantes. *ibid.art.*4.

11. Item dicentes, vel audientes Missam Conceptionis B. Mariæ orando pro sua Sanctitate, & pro vniuersali Ecclesia consequuntur indulgentiam plenariam, ex concessione Leonis X. pro Minoribus, & Monialibus S. Claræ apud Compend. Mend.& ex Sixto IV. apud Bullarium,*ibid.art.*4. *Comp. Mend. suprà §.17. Bullar.Bul. 15. Sixt. IV.Bullar. orac. 14. Leon X.*

12. Item Leo X. apud Bullarium inter viuæ vocis oracula concessit Fratribus Minoribus,& Monialibus S.Claræ,ac Tertiariis recitantibus sex *Pater noster* cum totidem *Aue Maria* cum *Gloria Patri* ad finem,vniuscuiusque omnes indulgentias stationum Romæ,Ierusalem,Portiunculæ,& S.Iacobi in Compostella, quacunque hora, & quocunque loco sine vlla restrictione dicant.*ibid.art.*7.de quo Cordub.*in addit Compend. tit. indulgentia.*

Hæc idulgentia vulgariter dicta, statio de sanctissimo Sacramento confirmata est per Dominum Paulum V. post suam reuocationem generalem indulgentiam, vt audiui à quodam viro graui ordinis, item & per Dominum Gregorium XV. & Vrbanum VIII. qui illam restrinxit, vt tantum lucretur à recitantibus ante altare maius, seu principale Ecclesiæ loci, quod(ni fallor)accepi à viri fide dignis. Pro quo nota, quòd Sixtus IV. inter viuæ vocis oracula apud Bullarium extendit hanc indulgentiam ad Moniales, & ad earum seruitrices, & Alexander VI. ad Fratres extra Conuentum stantes vt habetur in eodem Bullario inter oracula viuæ vocis. Vide infrà *num.*47. *Indulgẽtia magna stationis SS. Sacramenti confirmata est nunc per D. Vrban. 8. Bullar. orac.19.& 37. Sixt. IV.orac.3. Alex. 6.*

13 Similem plenariam indulgentiam consequuntur Monachi Carthusienses visitantes quodlibet altare apud suas Ecclesias, & recitantes post confessionem sacramentalem factam,Psalmum,*Miserere mei Deus*, flexis genibus, & illiterati septem *Pater noster*,& totidem *Aue Maria*, qui etiam lucrantur omnes alias indulgentias, etiam plenarias concessas visitantibus Ecclesias Romæ,& alias quocunque loco constitutas, ex Sixto IV. qui idem concessit dicentibus septem Psalmos de pœnitentia,vel pro nescientibus litteras 25.*Pater noster*, & totidem *Aue Maria* in oratoriis, in quibus persoluunt

Diuinum Officium. Infirmi autem,& debiles satisfaciunt recitando cum socio, vel audiendo recitare, si magna infirmitate impediti sint. Quod etiam quoad recitandum cum socio concessit Prioribus, & Procuratoribus dicti ordinis Alexander VI. apud Compend.Mendic.*ibid.art* 8.pro indulgentiis communicatis fratribus infirmis vide infrà *num.* 19.

Cöp.Mend. tit. indulg. stationum quoad fratres §. 28. & 29.Bul. orac. 2. Sixt.V. Bull.orac. 1.Clem.7. Nota hoc.

14. Fratres addicti seruitio, & curæ Monialium S. Claræ habent vltra indulgentiam plenariam ad mortis articulum, semel in vita absolui plenariè de reseruatis, ex concessione Sixti IV. inter oracula viuæ vocis apud Bullarium. de quo suprà *de absolutione plenaria Fratrum, à num* 29.

15. Fratres Minores de Obseruantia,Moniales S. Claræ, & quæuis persona tertij Ordinis sancti Francisci possunt assequi anni sancti Iubilei plenarium indulgentiam in suis Ecclesiis, si pœnitentes,& confessi trisepties quatuor altaria,vel quatuor imagines in vno,duobus,vel pluribus diebus,dum tamen intra triginta dierum spacium illa visitent, prout commodius ei fuerit cum oratione Dominica,& altera Angelica visitauerint, qui possunt etiam eligere confessorem ad arbitrium sui prælati,qui auctoritate Apostolica eos absoluat ab omnibus casibus,& peccatis,etiam Sedi Apostolicæ reseruatis. Ita concessit Clemens VII inter viua oracula apud Bullarium. Hoc tamen indulto,credo, quòd non fruuntur dicti Fratres, & Moniales, quia in anno Iubilei solent suspendi omnes gratiæ, & indulta in Bulla publicationis eiusdem Iubilei facta à sua Sanctitate.

Bull Bul. 20.& 37. & oracul. 34. Sixt IV.& Bulla 9 Iulñ 2.in princ. & Bulla 11 n.3. & Bul 19.n. 5 Eug. IV. Comp. D. Hier. tit. indulgent. plenaria §.7.

16. Indulgentiam plenariam ad articulum mortis concessam religiosi consequuntur, etiam in casu, quo non possint eligere confessorem, dummodo sint in statu gratiæ, ex declaratione Martini V. & aliorum Pontificum pro Minoribus apud bullarium. Articulus verò mortis quoad hunc effectum præsumptus, seu reputatus sufficit secundùm aliquos, nisi aliud exprimatur in latteris,seu Bulla Papæ. Quæ indulgentia in defectu sacerdotis potest concedi à Subdiacono, vel etiam à laico cõuerso,iuxta magis receptam,piam,& fauorabilem sententiam. Eandemque consequentur lethargicus, phreneticus, vel amens, seu aliter vsu loquellæ priuatus cum sola contritione habita,dum sanæ mentis extiterat,& proposito confitendi tempore debito, vel etiam cum signis contritionis,aut voluntatis confitendi, ex Nicolao V. pro ordine D. Hieronymi in Hispania *ibid.art* 9.10.& 1 de quo in compend. D.Hieron. *tit.indulgentia plenaria*,§.7.D.Antonin.1.*p.tit.*10.*n.*1 §.4.Nauar. *in cap. in Leuitico,notab.*30.*à num.*9. *in fine*, & *notab.*17.

vide

vide suprà *de absolutione plenaria Fratrum, à num.* 27. *vsque ad* 29. Pro quo adhuc aduerte, quòd idem Nicolaus V. declarauit, quòd si talis infirmus superuixerit, nihilominus dicta plenaria indulgentia, quoties sibi facta fuerit, perinde valeat, ac si de huiusmodi infirmitate decederet, *ibidem.*

17. Tandem lucrantur indulgentiam plenariam, quando ad pulsationem campanæ solitam fieri post Solis occasum, ad primum signum dicunt: *Angelus Domini nunciauit Mariæ, & concepit de Spiritu sancto*, cum *Aue Maria*, & ad secundum signum: *Ecce ancilla Domini fiat mihi secundum verbum tuum*, cum altero *Aue Maria*: & ad tertium signum: *Verbum caro factum est, & habitauit in nobis*; cum alio *Aue Maria.* Ita concessit Adrianus VI. ad instantiam Guardiani Burgensis, *ibid. art.* 2. Vide infrà *num.* 51.

18. Doctissimorum virorum sententia est, posse dilatari susceptionem, seu communionem sacræ Eucharistiæ per hebdomadam post transactum terminum Iubilei, vel indulgentiæ, & ita declarasse Gregorium XIII. in quodam Iubileo, *ibid. in fine*, de quo Henriquez *lib.* 7. *de indulg. cap.* 7. *in margine littera* S. Idem in simili ferè docet Sanchez *lib.* 4. *decalog. cap.* 54. *num.* 28.

19. Fratres infirmi promerentur indulgentias stationum, & alias Fratribus concessas in suis Ecclesiis, dicendo quinquies *Pater noster* & totidem *Aue Maria* pro tali intentione, ex Innocentio VIII. inter viua oracula apud Bullarium, & Leo X. ibidem concessit, quòd infirmi, & senes in decrepita ætate possint lucrari indulgentias concessas dicentibus coronas Domini nostri Iesu Christi, & B. Virginis Matris suæ, dicendo vnum Psalmum, vel Hymnum Domini nostri, vel B. Mariæ, quod Eugenius IV. extendit ad Fratres occupatos, & Pius II. addit, quod faciant aliud pium, & æquiualens opus, & idem Innocentius VIII. declarat, quòd dicant aliquas orationes impositas per prælatos in illis diebus, quibus tales indulgentiæ conceduntur, *tomo* 2. *quæst.* 102. *articul.* 1. vbi suprà *numer.* 13. de quo Compend. Mendic. *titulo, indulgentia non plenaria quoad Fratres*, §. 13. & Compend. D. Hieron. *tit. infirmi* §. 6. & 7.

Bull. orat. 13. Inn. 8. ibid. orat. 25. Leo. X.

Tandem Clemens VIII. ad instantiam Commissarij Romani F. Ioannis Baptistæ Moles concessit, vt Religiosi in Xenodochiis, seu valetudinariis extra conuentum ægroti existentes, & deputati eorum curæ, & seruitio consequantur omnes indulgentias, quas in suis Conuentibus alij Religiosi consequuntur, videlicet in festiuitatibus Sanctorum Ordinis siue quocunque

aliò die, dummodò exequantur omnia, quæ pro dictis indulgentiis consequendis tenentur exequi. Similiter etiam, vt ibidem decedentes, seu morientes eisdem gratiis, priuilegiis, & indulgentiis concessis, & concedendis Fratribus intra Ordinis Conuentus, & vita decedentibus possint, & valeant potiri. Ita refertur inter oracula viuæ vocis Clementis VIII. apud Bullarium. Quæ concessio, vt puto, non est reuocata per Paulum V. in sua generali reuocatione indulgentiarum pro Regularibus: quia Clemens VIII. ibi non concessit aliquas nouas indulgengentias, sed tantùm declarauit posse ægrotos extra claustra existentes consequi concessas Fratribus intra Conuentus degentibus, quod est quasi priuilegium, seu dispensatio circa locum. De quo Portel *in addit. ad dubia Regularia, verb. indulgentia, num.* 5.

Bull. Orac. 6. clem. 8.

De indulgentia concessa decedentibus cum habitu P. N. B. Francisci, & osculantibus eundem habitum, vide *tom. 2. quæst.* 74. *artic.* 10. *&* 11. & nos diximus suprà *de habitu Regulari num.* 9. *&* 10.

De Indulgentiis stationum Romæ.

20. Etymon stationis dicitur à stantium militum vigilia, qui stationarij dicebantur: quia sicut sub eorum custodia, & vigilia exercitus totus quietus, & tutus erat, ita per illos, qui stationes spirituales piè, & vt decet, visitant, fideles, & peccatores custodiuntur, & à Deo præseruantur. Has stationes instituit B. Gregorius Papa, & pro qualibet pro tunc concessit septem annos remissionis. *tom. 2. q.* 88. *art.* 1.

21. Romæ quotidie est indulgentia plenaria, seu remissio omnium peccatorum ad minus in tribus locis, & tertiæ partis peccatorum ad minus apud octo loca, & quartæ partis in alio, & septimæ in altero, & in diuersis Ecclesiis, & locis sunt innumerabiles indulgentiæ. Summa illarum vt fertur, sunt 400. anni, & 1500. quadragenæ. Item habentur aliæ plures indulgentiæ quotidie in diuersis locis pro dedicatione Ecclesiarum, & altarium, & in diuersis temporibus, & festiuitatibus, quæ augentur, & duplicantur in Quadragesima. Quibus etiam additæ sunt plures aliæ de nouo à Sixto IV. & aliis Pontificibus, maximè apud Ecclesias ab eis constructas, & reædificatas. Has verò omnes indulgentias lucrari possunt Religiosi, & Moniales, nouitij, Donati, & perpetuò oblati recitantes in suis Ecclesiis ante altare principale sex *Pater noster*, & *Aue Maria* cum Gloria Patri, ad finem cuiuslibet, vel visitantes septem loca ad

id

id deputata specialiter, ad instar septem Ecclesiarum Vrbis, inibique dicentes septem Psalmos de pœnitentia cum Litania, & laici numerum *Pater noster* à superioribus taxatum, *ibidem art.2.* de quo Collector *Mend.tit.indulgentia stationum quoad fratres* §.15.

22. Apud Ecclesiam Lateranensem quæ est prima, & principalior sunt stationes Dominica prima Quadragesimæ, Dominica Palmarum, Feria quinta in Cœna Domini, Sabbato Sancto, Sabbato in Albis, Vigilia Pentecostes, in die S. Ioannis ante portam Latinam, quibus diebus habetur indulgentia plenaria, & liberatio animæ à purgatorio. *Liberatio animæ à purgatorio.*

A die verò 20. Maij, quo celebratur festum S. Bernardini Ordinis Minorum, vsque ad primam diem Augusti quotidie est indulgentia plenaria. Item visitantibus hanc Ecclesiam absque peccato mortali, quocunque anni tempore concessit Syluester Papa remissionem omnium peccatorum, quod & confirmauit S. Gregorius Papa. Item in festo Basilicæ Saluatoris habetur eadem remissio omnium peccatorum, & Bonifacius Papa concessit, quòd accedentes ad hanc Ecclesiam causa deuotionis, orationis, & peregrinationis sunt mundati ab omni sorde peccati toties, quoties. Item apud Capellam S. Ioannis Baptistæ eiusdem Ecclesiæ, ad quam fœminæ non ingrediuntur, datur remissio omnium peccatorum, idémque apud Capellam S. Laurentij, quæ dicitur, Sancta Sanctorum, ad quam etiam non est permissus ingressus mulierum. Tandem tot, tantæque sunt indulgentiæ huius sanctæ domus, quod à solo Deo numerari possunt, vt dixit Bonifacius Papa, qui eas omnes confirmauit, *tom.2.quæst.89.art.1.*

23. Secunda Ecclesia est S. Petri in Vrbe, in qua sunt quotidie 48. anni indulgentiæ, & totidem quadragenæ cum remissione tertiæ partis peccatorum, in quolibet verò altari 18. anni. Item in festis Sanctorum Apostolorum Petri & Pauli, vel vocatione altarium, & in Natiuitatis Domini, Paschæ, & omnium Sanctorum diebus, & in alio quocunque festo duplici duplicantur indulgentiæ. Item in die Annunciationis B. Mariæ sunt mille anni indulgentiæ, à qua vsque ad Kalendas Augusti sunt etiam inibi 12. anni, & totidem quadragenæ, simúlque remissio tertiæ partis peccatorum. Tandem ascendentes gradus S. Petri pro quolibet habent septem annos indulgentiæ, *ibidem artic.2.*

24. Tertia Ecclesia est S. Pauli Apostoli, in qua omni die habentur 48. anni, & totidem quadragenæ, & remissio tertiæ partis peccatorum. Item in Conuersione eiusdem Apostoli

ſunt centum anni,& totidem quadragenæ. Item in feſto Innocentium ſunt 48. anni cum totidem quadragenis, ſed nunc habetur indulgentia plenaria. Item in Dedicatione eiuſdem Eccleſiæ ſunt mille anni,& totidem quadragenæ,ſimúlque remiſſio tertiæ partis peccatorum. Tandem intrantes hanc Eccleſiam omnibus diebus Dominicis habent tantas indulgentias, ac ſi pergerent ad ſanctum Domini ſepulchrum in Ieruſalem,*ibid.art*.3.

25. Quarta Eccleſia dicitur S. Mariæ Maioris,in qua habentur omni die 48. anni, & totidem quadragenæ, ac remiſſio tertiæ partis peccatorum.Item in vigilia Aſcenſionis Domini ad altare D.Hieronymi, cuius tranſlatio ibi eodem die celebratur, eſt remiſſio tertiæ partis peccatorum. Tandem in omnibus feſtiuitatibus B.Mariæ habentur mille anni indulgentiæ, & à die Aſſumptionis vſque ad eiuſdem Dominæ natiuitátem ſunt duodecim millia annorum vltra prædicta, *ibidem artic*.4.

26. Quinta Eccleſia eſt S.Laurentij extra muros,in qua ſunt omni die 48. anni cum totidem quadragenis, ac remiſſio tertiæ partis peccatorum. In feſtiuitatibus veró ſanctorum Stephani,& Laurentij,quorum corpora ibidem requieſcunt,& per octauas eorum,& in ſingulis ſtationibus eiuſdem Eccleſiæ ſunt centum anni indulgentiæ, & remiſſio tertiæ partis peccatorum concesſa ab antiquo,nunc veró plenaria remiſſio à Calixto IV. Item omni feria quarta per annum eſt liberatio vnius animæ à Purgatorio. Tandem ingrediens per ianuam auſtralem huius templi de vna cruce ad aliam contritus, & confeſſus habet plenariam remiſſionem omnium peccatorum,*ibid.art* 5.

Animæ liberatio à purgatorio.

27. Sexta Eccleſia eſt Sanctorum Fabiani, & Sebaſtiani extra muros, in qua habentur omni die 48. anni cum totidem quadragenis, ac remiſſio tertiæ partis peccatorum. Item ſunt quotidie mille anni indulgentiæ à Pelagio Papa. Item ad Catacumbas ibidem propè altare maius ſunt eædem indulgentiæ, quæ apud D.Petrum, & Paulum, quorum corpora inibi priùs fuerunt abſcondita. Item quilibet ex ſex Pontificibus conceſſerunt mille annos indulgentiæ quocunque anni tempore viſitantibus hanc Eccleſiam. Tandem in Cœmeterio Calixti habetur plenaria remiſſio omnium peccatorum ſecundum quoſdam,*ibid art*.6.

28. Septima, & vltima Eccleſia eſt S.Crucis in Ieruſalem, vbi ſunt omni die 48 anni cum tot quadragenis, ac remiſſio tertiæ partis peccatorum. Item in eius dedicatione,quæ eſt in Vigilia S.Benedicti Abbatis menſe Martio habetur ibi plenaria

ria indulgentia. Item omnibus diebus Dominicis sunt 300. anni cum totidem quadragenis,ac remissio tertiæ partis peccatorum.Item in inuentione Tituli S. Crucis 26. die Ianuarij & quotidie etiam in Capella S. Helenæ, ad quam mulieres non intrant,nisi semel in anno,habetur plenaria indulgentia. Quas omnes indulgentias consequi valent Fratres, & sorores Ordinis Minorum recitantes stationem Sanctissimi Sacramenti de sex *Pater noster*,& totidem *Aue Maria*,cum *Gloria Patri*,vt in superioribus iam diximus, *ibid.art.7.*

Numerum specialem indulgentiarum,quæ pro singulis mensibus habentur in stationibus Romæ,vide latè, *tom.2.q 90. per totam*,quas breuitatis gratia omitto,passimque circunferuntur in tabulis Ordinis: Indulgentias verò stationum in Aduentu, quadragesima,ac tempore Paschali,vide *quæst.91.*& passim habentur in Bulla Cruciatæ.

29. Dies,in quibus lucrantur prædictæ indulgentiæ plenariæ, sunt sequentes. In die Circuncisionis Domini duobus in locis,nempè in S Ioanne Lateranensi,& in Aracœli In Epiphania apud Ecclesias sancti Petri,& S.Mariæ Maioris, in octauo die Epiphaniæ ad S Petrum,in die S.Marcelli Papæ,quo celebratur festum quinque Martyrum apud Marrochium occisorum, in nostro Ordine Minorum, in die SS. Fabiani, Sebastiani,in die S. Agnetis, in Dominica prima post festum S. Antonij Abbatis, quo die ostenditur Veronica ad S. Petrum, in Conuersione S.Pauli,in die S.Agnetis secundo,in Purificatione B.Mariæ,in die S.Agathæ.in Cathedra S.Petri,in die S.Mathiæ Apostoli,in die S.Thomæ Aquinatis,in die S.Gregorij Papæ,in die S.Iosephi,in vigilia S.Benedicti Abbatis,in Annunciatione B. Mariæ, in die S. Georgij M.in die S. Marci Euangelistæ, in die S.Petri Martyris, in die SS.Philippi, & Iacobi, in omnibus Dominicis Mensis Maij, in inuentione S. Crucis, in die S. Ioannis ante portam Latinam, quo etiam liberatur anima à Purgatorio, in die Apparitionis S. Michaëlis, à qua vsque ad Kalendas Augusti habentur quotidie apud Ecclesiam Lateranensem tres plenariæ indulgentiæ, in die S. Bernardi Ordinis Minorum, in Ascensione Domini, in festo Corporis Christi, in die S. Antonij de Padua Ordinis Minorum, in natiuitate S. Ioannis Baptistæ,in visitatione B. Mariæ,in die S.Bonauenturæ Episcopi, & Doctoris Ordinis Minorum, in die S. Alexij, in die S. Mariæ Magdalenæ, in die S.Iacobi Apostoli, in die B.Annæ, in die S.Petri ad vincula, & per octo dies sequentes,in dedicatione B Mariæ de Angelis, seu Portiunculæ, quæ fuit prima Ecclesia Ordinis Minorũ,in inuentione S.Stephani in

Liberatio animæ à purgatorio.

in festo S.Mariæ ad Niues, in die S. Dominici, in die S.Laurentij, & per totam Octauam, in die S.Claræ Ordinis Minorum, in Vigilia Assumptionis B.Mariæ ad vesperas, in ipsa die Assumptionis, & per totam octauam apud S.Mariam Maiorem & ad S. Petrum, in Dominica infra octauam Assumptionis apud Aracœli, in die S.Ludouici Episcopi Ordinis Minorum, in octaua assumptionis ad S. Mariam trans Tiberim, in die S.Bartholomæi Apostoli, in die S.Augustini, in Decollatione S.Ioannis Baptistæ, in vigilia Natiuitatis Dominæ nostræ ad vesperas, & in ipsa die B. Mariæ, in Exaltatione S. Crucis, in die S. Mathæi Apostoli, in dedicatione S.Michaëlis Archangeli, in die S.Hieronymi, in die B.P.N. Franscisci, & per totam octauam apud eius Ecclesiam trans Tiberim, & ad S.Paulum, in festo S. Lucæ Euangelistæ, in die Sanctorum Simonis, & Iudæ Apostolorum, in festo omnium Sanctorum, in Commemoratione defunctorum, & per octo dies sequentes apud Ecclesias S. Mariæ Maioris, & S.Gregorij, in die octauo eorumdem Sanctorum, in dedicatione Basilicæ Saluatoris, in Dedicatione Ecclesiæ Principis Apostolorum, in Præsentatione B.Mariæ, in die S.Cæciliæ apud suam Ecclesiam, & ad Aracœli, in festo S.Clementis in eius Ecclesia, & apud S.Petrum, in die S.Andreæ Apostoli, in die S.Nicolai Episcopi in eius Ecclesia, & ad S. Crucem, in die S. Ambrosij, in Vigilia ad Vesperas, & in festo Immaculatæ Conceptionis B. Virginis, in festo S. Thomæ Apostoli, in Natiuitate Domini nostri Iesu Christi in qualibet trium missarum, in die S.Stephani, in festo S.Ioannis Euangelistæ, quo die etiam liberatur anima à Purgatorio, in festo Sanctorum Innocentium, & in die S.Syluestri Papæ. *tom.2.quæst.90 per totam*, de quibus in tabulis ordinis.

Liberat. animæ à purgatorio.

30. In Quadragesima à feria quarta Cinerum vsque ad Dominicam in Albis quotidie habetur indulgentia plenaria in diuersis Ecclesiis, & stationibus Romæ, & Dominica prima, secunda, Sabbato ante Dominicam quartam, feria quinta ante Dominicam quintã, & in feria sexta Parasceuen duplex indulgentia plenaria habetur apud duplicem Ecclesiam. Item tempore Paschali conceditur plenaria indulgentia in Litaniis maioribus S.Marci Euangelistæ, in Ascensione Domini, in vigilia, & Festo Pentecostes vsque ad Sabbathum inclusiuè. *tom.2. quæst.91.per totam.*

31. In Aduentu habetur indulgentia plenaria in omnibus quatuor Dominicis, & in secunda lucratur duplex apud duas Ecclesias, in tribus feriis quatuor temporum, & in Natiuitate Domini ad omnes tres missas, & in tribus sequentibus diebus in

in Circuncisione,& Epiphania Domini,in septuagesima,sexgesima,& quinquagesima,*ibid.d. q.91.a.1.*

32. Item vltra præfatas indulgentias plenarias est liberatio animæ à purgatorio in sequentibus diebus. In quadragesima, feria tertia post Dominicam primam, Sabbato post Dominicam secundam,Dominica tertia,feria quarta,sexta, & Sabbato ante Dominicam Palmarum,feria quarta post Pascha, Tempore verò Paschali, feria quinta,& Sabbato post Pentecosten. Item per annum in festo S. Ioannis ante portam Latinam, & in die S. Ioannis Euangelistæ,& tandem omni feria quarta totius anni. Quas omnes indulgentias, & stationes suis diebus præsignatas lucrantur Fratres Minores, & communicantes, in eorum priuilegiis,item & Confratres Chordigeri B.P.N.Francisci recitando dictos sex *Pater noster* cum totidem *Aue Maria,*& *Gloria Patri,*vt sæpe sæpiùs in superioribus diximus,*ibidem dicta quæstion. 90.& 91.* vbi omnia hæc ad longum referuntur.

Dies, in quo liberatur anima à Purgatorio.

33. Summa igitur indulgentiarum plenariarum secundùm numerum dierum, & stationum suprà relatarum, quæ consequuntur per circulum totius anni apud Ecclesias Romæ excedit numerum 542. Imò & secundùm alium computum accedit ad 1098. si numerus triplicem indulgentiam plenariam, quæ quotidie habetur ad minus in trib. locis, quæ multiplicata per 360. dies anni facit summam præfatam 1098. de quo in superioribus diximus,*n.21.*

De Indulgentiis locorum, & Ecclesiarum Ierusalem,& terra sancta.

33. Septem sunt loca principalia in Ierusalem vbi sunt mysteria, & indulgentiæ: tria extant intra muros:Mons, scilicet, Sion, vbi Dauid composuit Psalterium,sepultique sunt Reges Israël,ac ibidem fuit sanctum Cœnaculum:Mons Caluariæ,qui tempore Passionis Domini extra Vrbem erat,& reliquum corpus ciuitatis. Quatuor verò loca extra muros circumcirca sunt:Hoc est,Torrens Cedron, Vallis Siloë, mons Oliueti, & Bethania.*tom.2.q.92.art.1.*

35. Apud montem Sion habetur indulgentia plenaria in locis sequentibus. In Monasterio Fratrum Minorum de Obseruantia, vbi Christus Dominus fecit vltimam Cœnam, in Capella S. Thomæ Apostoli,vbi Dominus apparuit;in capella, vbi descendit Spiritus Sanctus in die Penthecostes:in loco,vbi obijt B. Virgo Maria: in domo Annæ Pontificis, vbi Domino fuit

fuit data alapa:& tandem vbi fuit decollatus S.Iacobus maior. In cæteris locis huius sancti montis, quæ sunt duodecim, in vno quoque lucrantur septem anni & totidem quadragenæ indultiæ, *ibid.art.2.*

36. In monte Caluariæ habetur indulgentia plenaria sequentibus in locis:propè foramen,vbi posita fuit Crux Christi Domini,& ipse crucifixus est,in loco, vbi de Cruce depositus collatus fuit in gremio B.Matris Dei,apud S.Sepulchrũ in quadam capella,iuxta locum, vbi crucifixus est Dominus, & est quædam scala:sub rupe,vbi Crucifixus est Dominus,& est quædam Capella,in qua S.Helena reperijt Crucem ipsius Domini. Apud alia loca huius sancti montis, quæ sunt decem, in vnoquoque habentur septem anni, & totidem quadragenæ indulgentiæ, *ibid.art.3.*

37. in corpore Ciuitatis habetur indulgentia plenaria sequentibus in locis. In loco,vbi traditur natam fuisse B. Virginem,in domo Pilati,in templo Salomonis, vbi præsentata, & nutrita fuit B. Virgo,& tandem in Porta Aurea, per quam ingressus est Dominus cum ramis palmarũ. In aliis locis sanctæ ciuitatis,quæ sunt septem, in vnoquoque habentur septem anni,& totidem quadragenæ indulgentiæ, *ibid.art.4.*

38. Apud loca extra muros,in valle, scilicet, Siloè ad Speluncã,qua se inclusit S.Petrus post negationem,& in tribus aliis locis sunt septem anni, & totidem quadragenæ indulgentiæ. *ibid art.5.*

39. Apud torrentem Cedron habetur indulgentia plenaria in loco,vbi Dominus ter orauit ad Patrem,& tribus aliis in locis habentur septem anni,& totidem quadragenæ, *ibid art.6.*

40. Apud Vallem Iosaphat habetur indulgentia plenaria in loco,vbi sepulta fuit Domina nostra B.Maria,in loco verò,vbi lapidatus fuit Stephanus sunt septem anni,& totidem quadragenæ. *ibid. art.7.*

41. In monte Olíueti habetur indulgentia plenaria apud locum, ex quo Dominus ascendit ad cœlum, itemque in loco Galileæ,vbi promisit, & apparuit Discipulis post Resurrectionem. In sex aliis locis huius montis sunt septem anni,& totidem quadragenæ indulgentiæ. *ibid.art.8.*

42. Apud Bethaniam habetur indulgentia plenaria in loco, vbi resuscitatus est Lazarus, & in quatuor aliis locis sunt septem anni,& totidem quadragenæ. Summa præfatarum indulgentiarum plenariarum est 20. & anni 336. & totidem quadragenæ, exceptis aliis, quæ sunt in Bethleem, & Nazareth, quas omittò, quia ad eas lucrandas non extenditur concessio

Leonis

Leonis X. de recitatione sex *Pater noster*, & *Aue Maria* cum *Gloria Patri*, sicut extenditur ad suprà enumerata, *ibidem art.* 8.

De Indulgentiis S. Iacobi in Compostella,

43. Apud S. Iacobum in Compostella habetur indulgentia plenaria toto anno Iubilei, quando, scilicet, occurrerit festum S. Apostoli in Dominica, quo concurrente omnes in peregrinatione pœnitentes, & confessi manent absoluti à pœna, & à culpa, ex concessione Calixti Papæ. Item qui veniendo, stando, vel redeundo causa visitationis dictæ Ecclesiæ decesserit, habita pœnitentia de commissis, remittuntur ei omnia peccata. *tom.* 2. *quæst.* 93. *art.* 1.

44. Item est remissio tertiæ patris peccatorum quocunque die venienti ad eandem Ecclesiã: Item incedentes singulis Dominicis in processione, quæ solet fieri in eadem Ecclesia, vltra prædicta, habent pro qualibet vice 40. dies indulgentiæ, & sic per totam hebdomadam, si autem est dies festus 300. dies. Item in dedicatione eiusdem Ecclesiæ, ac in Vigilia, & die S. Iacobi sunt 600. dies, vltra præfatam indulgentiam tertiæ partis peccatorum. Item audientes missam ab Archiepiscopo, vel Cardinali apud altare S. Apostoli habent 200. dies, vltra prædictam indulgentiam: Quæ omnia consequi possunt Fratres Minores, & per communicationem alij Regulares recitando dicta sex *Pater noster*, & *Aue Maria* cum *Gloria Patri*. Nec per Bullam Cruciatæ suspenduntur quoad nos, quia à tempore Pij V. solet apponi clausula, quod in suspẽsione generali indulgentiarum, quæ solet fieri in publicatione dictæ Bullæ, non censentur suspensæ gratiæ, & indulgentiæ concessæ Mendicantibus quoad suos Fratres, *ibidem art.* 2.

De Indulgentiis reuocatis à Paulo V.

45. Sed circa supradicta insurgit nobis magna valdè difficultas, nam Dominus Paulus V. anno Domini 1606 Pontificatus sui anno primo per suam Bullam in forma Breuis reuocauit omnes, & singulas indulgentias per antecessores suos concessas quibuslibet Regularibus Religiosis, ac Monialibus cuiusuis ordinis, illasque annullauit, & loco earum concessit, & taxauit certas quasdam de nouo, statuens quod Regiosi tantùm gauderent concessis, & nominatim expressis ab eo in eadem Bulla. Post quam generalem reuocationem concessit nobis Fratribus Minoribus recitantibus coronam B. Mariæ indulgentiam plenariam,

plenariam, addens se id de nouo concedere, non obstante sua generali reuocatione indulgentiarum. Sed post hæc idem Paulus V. confirmans omnia antiqua priuilegia dictis Fratribus Minoribus, inquit, se confirmare etiam gratias, concessiones, & indulta spiritualia; nullum tamen verbum fecit de indulgentiis, additque, se etiam innouare omnia, & singula concessa sub quacunque forma, & expressione verborum per prædecessores suos, ac per se, & Sedem Apostolicam, & præsertim per Clementem VIII. confirmata per suas in forma Breuis litteras, quas in totum cum omnibus, & singulis in eis contentis decretis, clausulis, & declarationibus quibuscunque ac si de verbo ad verbum in suis litteris insererentur, ac inserta forent, confirmat, innouat, & approbat, exceptis his, quæ sunt contraria Concilio Tridentino, saluisque decretis dicti Clementis in fauorem Fratrum Reformatorum, non obstantibus quibuscunque &c.

His igitur suppositis dubium non vulgare insurgit, an per hanc tam amplam confirmationem priuilegiorum censeantur hodie reualidatæ dictæ indulgentiæ reuocatæ ab eodem Domino Paulo V.

Portel *in suis dubiis Regular. verb. Indugentia, num.* 12. §. *secundum principale.* agens in terminis de hac re, constanter tenet, per dictam confirmationem Pauli V. non esse reualidatas dictas indulgentias ab eo prius reuocatas, & huius sententiæ asserit fuisse graues & doctos viros hac de re consultos in Eborensi Vniuersitate, & in Conuentibus insignioribus Olissiponensis ciuitatis, probatque assertum.

Primò, quia non est credendum de Domino Papa tam citò mutasse sententiam in re grauissima, quam in præfata Bulla testatur iam intentatam à Clemente VIII. & sibi etiam à procuratoribus Ordinum postulatam, vt ipsemet dubia Religiosis quietaret in re tam graui, & in tanta confusione tot antiquarum indulgentiarum.

Secundò, quia idem Paulus V. concedens Fratribus Minoribus indulgentiam plenariam pro Corona B. Mariæ, de qua suprà mentionem fecimus, dixit se id facere non obstante sua generali reuocatione indulgentiarum: si ergo pro concessione vnius tantùm indulgentiæ, expressam fecit mentionem suæ reuocationis, cur etiam non idem expressit confirmans non vnam, sed tot, ac tantas indulgentias de quibus ipsi Religiosi postularunt à Domino Papa suam decisionem?

Tertiò probat, quia Clemens VIII. illius prædecessor quando confirmauit priuilegia dictorum Fratrum Minorum expressè dixit se confirmare indulgentias, & ceteri Pontifices similiter,

at

at Paulus V. nullum omninò verbum fecit de indulgentiis, quod est vehemens indicium suæ mentis, nolle scilicet, eas confirmare, quod si vellet, id vtique exprimeret.

Quartò probat, quia lex Principis debet promulgari claris propriis, & communibus verbis ad tollenda dubia, vt tradunt Doctores in materia de legibus: Dubium verò est, imò & insolitum, quod per gratias, & indulta spiritualia intelligantur indulgentiæ. Deinde quia indulgentia est res grauissima, habétque nomen commune, & vsitatum, ac proinde non debuit per circunloquia exprimi. Et quod sub nominibus communibus non intelligantur indulgentiæ tenet Suarez *l. 9. de leg. c. 9. ad fin.* & innuit Nau. *l. 5 consi. 2. num. 3. tit. de pœnitent. & remiss.*

Vltimò probat, quia, vt Iuristæ dicunt, in concessione generali Pincipis non veniunt illa, quæ si Princeps aduerteret, vel rogaretur, non esset concessurus, at in illa concessione, seu confirmatione generali gratiarum, & indultorum, si Papa nuper reuocans omnes indulgentias cum tanto fundamento adverteret, vel rogaretur, credendum est noluisse eas reuocatas iterum tam facile validare, aliàs posset aliqualiter de inconstantia argui.

His in confirmationem addi potest, quod noster Auctor nouissimè post illam reuocationem generalem scribens videtur hanc tenere sententiam, nam *in addit. Summæ tomo 3. cap. 10. num. 1* asserit, quòd licèt Fratres in certis festiuitatibus, de quibus apud Bullarium, virtute suorum priuilegiorum possint plenarie absolui à reseruatis, non tamen potest confessarius illis concedere indulgentiam plenariam, quia, inquit, Paulus V. in sua reuocatione indulgentiarum id abstulit. Item *d. tom. 3. cap. 11. num. vnico* ait, quòd indulgentia plenaria concessa à Calixto III. parentibus Fratrum Minorum in hora mortis, & confirmata per Clementem VIII. vt possint eligere confessorem, à quo absoluantur plenariè à culpa, & à pœna, non est reuacata per Dominum Paulum V. quia, inquit, ille non reuocauit, nisi indulgentias directè, & principaliter concessas personis Fratrum. Ex quibus clarè colligitur in sententia nostri Auctoris huiusmodi indulgentias directè, & principaliter concessas Religiosis omninò esse abrogatas, nec reualidari per dictam Bullam confirmatoriam nostrorum priuilegiorum, & gratiarum expeditam à D Paulo V.

Bullar. Bul. 46. Leo. X. num. 3 & Bull. 32. Sixti 4. In Bullar. Bull. 8. Lem. 2.

His tamen non obstantibus opposita sententia tanquam probabilis, & veritati, ac pietati magis propinqua amplecti, & sequi in praxi potest, scilicet, quòd per dictam confirmationem priuilegiorum sunt viuificatæ, & reualidatæ antiquæ indulgen-

Nn tiæ

tiæ ab ipso Domino Paulo V. in principio sui Pontificatus reuocatæ. Quod sequentibus rationibus probo efficaciter.

Primò,quia postquam D. Paulus V. in sua Bulla ait, se confirmare priuilegia,gratias,& indulta spiritualia(sub quo nomine,indulta speritualia veniunt indulgentiæ secundum aliquos, sicut etiam venire censentur omnia alia similia pertinentia ad animam vt dispensationes , absolutiones à reseruatis , concessiones ad quietandos scrupulos,& alia id generis) addit, se innouare , seu de nouo concedere priuilegia confirmata à Clemente VIII. cum omnibus,& singulis decretis,clausulis , & declarationibus quibuscunque contentis in litteris suæ confirmationis : Dominus verò Clemens VIII. expresse , & apertè concedit indulgentias in sua Bulla confirmatoria , quæ extat apud Bullarium, Vnde cum decretum innouans intelligendum sit secundùm tenorem decreti innouati , *l.in testamento , ff. de condit.& demonstrat. Authent constitutio innouans.§.vnde versi.in illis col.*3. Sequitur manifestè indultum Pauli V. esse intelligendum iuxta formam,& tenorem Bullæ Clementis VIII.atque adeò confirmare indulgentias , quas expresse confirmat idem Clemens.

Bull 1. Clem.8.

Secundò,quia Paulus V.confirmat,& innouat priuilegia , ac gratias confirmatas à præfato Clemente prædecessores suo (meo videri)ex certa scientia,vt statim probabimus,confirmatio verò ex certa scientia habet vim nouæ confessionis , & innouationis priuilegij amissi,nulli,aut reuocati , reddendo illud de non valido,seu nullo validum,glossa *in cap. quia diuersitatem,de concession. prabend. cap.* 1. *de transact.* vbi Innocentius, Bartolus,Panormitanus, & D D. communiter, vt latè,& perdoctè tradit Suarez *lib 8.de legibus . cap* 18.*à nim.*12

Quòd autem dicta confirmatio Pauli V. sit ex certa scientia,licèt formaliter, & expresse id non exprimat,probatur primò,quia,inquit,se confirmare,sicut confirmauit Clemens VIII. cum omnibus,& singulis decretis clausulis,&c. In suis litteris contentis(nota verb.*clausulis*) vna verò ex præcipuis clausulis posita in dicta Bulla Clementis est ista,*ex certa scient.*ergo,&c.

Secundo probatur ex illis verbis Bullæ Pauli V.ibi : *Ac si de verbo ad verbũ nihil pœnitus omisso,insererentur, ac his inserta forent , præsentibus pro sufficienter expressis habentes.* Pro quorum verborum intelligentia aduertendum est cum Suarez suprà,*num.*5. & nostro Auctore *tom.* 1. *quæst.* 8. *art.* 4. & nos resoluemus infrà *de priuilegiis num.* 9. duobus modis posse,confirmari priuilegium. Vno modo cum perfecta notitia illius, omniúmque circunstantiarum , ac tenoris ipsius. Alio modo cum

cum sola cognitione confusa priuilegij,quod simpliciter proponitur,vt antea concessum sine alio examine, vel distinctiori notitia illius. Priori modo facta confirmatio dicitur esse ex certa scientia: posteriori modo confecta dicitur esse in forma communi. Vnde quando in bulla confirmatoria ponuntur verba aliqua, quibus sufficienter significatur præcessisse examen, seu cognitionem perfectam,confirmatio erit ex certa scientia; quando verò in ipsa confirmatione nil speciale inuenitur, erit in forma communi. Signa autem (addit idem Suarez) quòd confirmatio data fuerit cum exacta cognitione sunt hæc. Primo,si in instrumento confirmationis inseratur totus tenor prioris priuilegij, nam tunc constat Principem re tota sufficienter intellecta suam auctoritatem adhibuisse, iuxta *cap. venerabilis,de confirmat.vtili,vel inutili*,ibi,*& ad maiorem rei euidentiam litteris confirmationis tenor compositionis insertus*;vbi glossa ait,illam confirmationem fuisse ex certa scientia, quia Papa cùm eam viderit, confirmauit. Panormitanus addit, hoc etiam procedere,si in confirmatione addatur illa clausula,*sicut prouidè factum est,&c.* quia tunc,inquit, non intelligitur hæc clausura conditionaliter,sed causaliter. Secus autem esset,si tenor non esset insertus,iuxta *cap.examinata,de confirmat. vtili*, vbi id etiam notat idem Panormitan. Et ratio est perspicua, quia quando tenor inseritur, iam non est necessaria cognitio, cùm de re tota constet, & ideò verba illa non possunt habere commodum sensum conditionalem, sed absolutum, seu affirmatiuum,seu causalem,videlicet, confirmo hoc, quia constat mihi prouidè factum esse; secus verò est, quando non inserto tenore priuilegij in confirmatione ponitur dicta clausula:quia non est verosimile affirmari id, de quo non constat, & ideò conditionaliter intelligitur. Hæc Suarez.

Ex quibus colligitur, quòd licèt in bulla Pauli V. non inseratur tenor priuilegij innouati, Pontifice affirmante illum habere pro expresso,ac si de verbo ad verbum nihil penitus omisso insereretur, & pro sufficienter expresso)nota verbum, *nihil penitus omisso*) quod repetit Papa in non obstantiis,idem iudicium erit de illo,ac de inserto, & expresso. At vti diximus ex Suarez,signum præcipuum, & manifestum confirmationis,ex certa scientia,seu cum exacta cognitione totius rei est,quando tenor prioris priuilegij in illa inseritur; ergo, &c. aliter non Affirmaret Pontifex, se habere præfatum tenorem pro expresso, & inserto, non enim ignorare præsumitur rem, quam veluti sibi notam, ac exactè compertam repetere, vel inserere renuit, habens illam pro sufficienter expressa, ac inserta. Nam

Princeps habere dicitur ius in pectore, ac proinde illud ignorare non præsumitur, *cap.1. de constit.lib.6.* quod in priuilegiis omnes admittunt, maximè quando confirmantur ex certa scientia, tunc enim præsumitur scientia prioris iuris innouati smper, teste Suarez suprà *num.6.*

Et confirmatur ex his, quæ tradit Felinus relatus ab eodem Suarez *dict.n.6.in cap.cùm inter,de except.* vbi latè disputat, an necessaria sint in rescripto formalia verba, *ex certa scientia*, vt dispositio censeatur esse ex certa scientia, & concludit non esse necessaria, sed sufficere, quod ex aliis verbis eiusdem rescripti, seu ex narratis in illo constet Principem cum plena facti cognitione processisse, quæ est sententia communis Panormitani, & aliorum *in c.cùm inter,de except.& in cap. ad hæc,de rescrip.n.7.* vbi Decius *n.6.* & latè Felin. *in cap. nonnulli,* vbi etiam alij, *eodem titulo,* ex quo concludunt hi Auctores sufficere clausulam æquipollentem illi, *ex certa scientia,* qualis censetur illa, *de plenitudine potestatis,* ex Panormitano, Decio, & Felino suprà, qui dicunt clausulam, *ex certa scientia* includere clausulam, *de plenitudine potestatis,* non tamen declarant, an conuertantur. Sed id magis declarat Alexander *lib 4. cons.122.n.22, & lib.5.cons.30 n.9.* quia, inquit, per hanc clausulam significat Pontifex, se velle operari, non tantùm secundùm ius commune, sed etiàm suprà, vel contra ius ordinarium, quod non præsumitur facere, nisi ex certa scientia: & eadem ratione concludit Felin. *in dict.c.cùm inter,7.in fine.& in dict.c. nonnulli, fallentia 4.* sufficere clausulam, *non obstante lege disponente in contrarium,* quia etiam tunc censetur vti plenitudine potestatis.

Ex qua doctrina sequitur euidenter, quòd in nostro casu, licèt non sit posita formalis, & expressa clausula, *ex certa scientia,* cùm constet ex aliis verbis, & clausulis priuilegij Pontificem cum plena facti cognitione processisse, sufficit, vt dicatur dicta confirmatio ex certa scientia, quia taciti & expressi idem est iudiciũ, vt est notum in iure. Quibus addo, quòd cum clausula, *ex certa scientia,* æquipolleat clausulæ, *de plenitudine potestatis,* vt admittunt omnes, & idem iudicium fit de clausula, *non obstante lege in contrarium,* quæ censetur eadem, ac *de plenitudine potestatis,* vt suprà resoluimus cum Felino, & in dicta bulla confirmatoria Pauli V. ponantur amplissimæ clausulæ non obstantium in contrarium, dicendo, *non obstantibus quibuscunque priuilegiis quomodolibet in contrarium per prædecessores nostros, ac etiam per nos concessis, &c.* concluditur dictum priuilegium confirmatorium dicendum esse ex certa sciẽtia, & de plenitudine potestatis, quod est idem.

Quod

Quòd adhuc confirmatur ex traditis à nostro Auctore *tom. 1. q. 8. art. 3. in fine*, quo loci resoluit ex sententia multorum de famosioribus scholæ Salmanticensis, quòd quandocunque aliqua priuilegia innouantur, seu de nouo conceduntur cum clausula: *non obstantibus reuocationibus apostolicis*, intelliguntur viuificata, & de nouo concessa etiam illa, quæ fuerunt reuocata, aliter nihil operarentur dicta verba, cùm tamen verba in litteris Apostolicis posita aliquid debeant operari. Quæ opinio, addit Auctor, est Collectoris *in Compend. Mendic. titulo, priuilegia Fratrum* §. 15. eamque approbat Corduba *in Addit. ad Compend.* & tenet Panormit. *in cap. cum super, de causa possess. & propriet.* post Ioan. de Lignano, & diffusè probat Rosella *titulo, absolutio 1. n. 122. & 123.*

Vltimò probatur nostra sententia ex aliis verbis dictæ Bullæ confirmatoriæ Pauli V. ibi, *exceptis his, quæ sunt contraria Concilio Tridentino, saluisque decretis eiusdem Clementis in fauorem Fratrum Reseruatorum* ex quibus perspicuè deducitur, omnia alia contenta in bulla Clementis VIII. exceptis his duobus, voluisse comprehendere Pontificem in sua bulla: quia exceptio posita in generali concessione firmat regulam in contrarium, *l. Tribunus §. vltimo, ff. de militar. testam.* Vnde licèt in generali concessione potestatis ad absoluendum non veniant casus reseruati, si tamen addatur exceptio vnius casus reseruati, cẽsentur alij concessi. Hæc doctrina est nostri Auctoris *dicta quæst. 8. art. 10. ad finem*, quem in simili allegat Suarez *in dicto lib. 8. c. 19. num. 6.* qui addit, quòd licèt per confirmationem in forma communi non ratificentur priuilegia nulla, nihilominus si in tali confirmatione addatur exceptio vnius priuilegij aliàs irriti, vel reuocati, eo ipso intelligitur, mentem confirmantis fuisse cætera alia, etiam si essent amissa, vel irrita confirmare, vt tradit Bald. *in feud. titulo, per quos fiat inuestitura cap. 1. n. 2.* & sumitur à simili ex eodem *in l. 1. §. sed excipiuntur, ff. de feriis.* & sequitur Iason *in l. vltim. ff. quod quisque iuris.* Cum ergo in nostro casu Pontifex referens se ad bullam sui prædecessoris Clementis VIII. omnia in ea contenta confirmet, exceptis his, quæ sunt contraria Concilio Tridentino, & saluis etiam decretis in fauorem Fratrum Reformatorũ, eo ipso de mente ipsius Pontificis cætera alia confirmata existere intelliguntur, etiam si olim reuocata, aut nulla extitissent, si enim noluisset aliquid ab eis confirmare, id vtique nominatim, & specialiter excipiret, sicut excepit decreta cõtraria Tridentino Concilio, & in fauorem dictorum Fratrum Reformatorum, igitur non excipiendo indultum de indulgentiis, quas

ipse paulò antea reuocauerat, nec in bulla præfati Clementis esse specialiter concessas, & confirmatas ignorabat, præsumitur de ipsius mente, voluisse ipsas iterum reualidare, confirmare,& in pristinum statum restituere.

Ex dictis facilis patebit responsio ad argumenta in oppositum. Ad primum dic, quòd nil inconuenit credere de Domino Papa mutasse sententiam in re grauissima iam iam antè intentata à suo prædecessore, sibique supplicata à Procuratoribus Ordinum: quia hoc resultat in fauorem & salutem animarum,& consolationem spiritualem Religiosorum, qui quotidie clamabant,se priuatos esse tantis auxiliis,& suffragiis spiritualibus indulgentiarum.

Ad secundum dic, quòd Dominus Papa in sua bulla confirmatoria priuilegiorum fecit sufficientem mentionem suæ reuocationis generalis indulgentiarum, dicendo:*non obstantibus quibuscunque quomodo libet in contrarium,etiam per nos concessis*,vt patet ex secunda probatione suprà.

Ad tertium dic,quòd præfatus Dominus Paulus V.non confirmauit expresso nomine indulgentias,quia se remisit ad bullam Clementis VIII. qua nominatim, & expresè dictas confirmauit indulgentias, quod sufficere constat ex resolutis, & traditis suprà in prima probatione.

Ad quartum similiter dic,quòd dato, quòd per indulta spiritualia, & gratias non intelligantur indulgentiæ, satis mentem suam declarauit Pontifex,dicendo,se confirmare omnia,& singula contenta in bulla sui prædecessoris,hæc enim expressa est confirmatio indulgentiarum, quas ipse prædecessor verbis claris, propriis, & communibus confirmauerat, quod tanquam apertum non indiget alia probatione.

Ad vltimum dic, quòd in dicta bulla confirmatoria nostrorum priuilegiorum benè aduertit Paulus V. se confirmare indulgentias,siquidem habuit perfectam notitiam omnium contentorum in bulla Clementis sui prædecessoris, quæ omnia, & singula confirmauit, vt constat ex dictis suprà in secunda probatione.

Ad confirmationem deductam ex doctrina Auctoris respondetur,quòd ideò affirmare ausus est, reuocatas esse præfatas indulgentias pro Fratribus à Domino Paulo V. in sua bulla reuocatoria:quia ad eum non peruenit,nec vidit tenorem, & clausulas positas in secunda bulla confirmatoria nostrorum priuilegiorum expedita ab eodem Paulo V. si enim videret,& attentè perpenderet, forsan nostræ assentiret, & subscriberet sententiæ.

Deni

Denique ne alicui nimis ſcrupuloſo de reualidatione harum indulgentiarum ſcrupulus adhæreat, idem Dominus Papa Paulus V. expreſsè confirmauit, & de nouo conceſſit indulgentiam magnam, ſeu ſtationem ſanctiſſimi Sacramenti de ſex *Pater noſter*, & *Aue Maria* cum *Gloria Patri* ad finem, olim conceſſam à Leone X. vt ſuprà diximus *n.12.* in qua virtualiter includuntur cæteræ aliæ antiquæ indulgentiæ, vt manifeſtum fiet ex reſolutis à nobis in tota hac reſolutione.

Hæc de tota hac quæſtione circa indulgentias reuocatas à Paulo V. & ab eodem poſtea reualidatas dicta probabiliter ſint ſatis, quibus ſubſcripſerunt quidam ex Salmanticenſis ſcholæ Magiſtris. Vellem equidem, quòd hic articulus clariùs, & apertiùs, tanquam res grauiſſima à Domino Papa per ſuas litteras nobis innoteſceret, interim tamen non apparet de expreſſiori mente ſuæ ſanctitatis, probabiliter poſſunt Religioſi vti præfatis indulgentiis.

De Indulgentiis de nouo conceſſis à Paulo V. in dicta Bulla reuocatoria.

46. Poſt quam Paulus V. reuocauit omnes indulgentias per ſuos prædeceſſores conceſſas Regularibus, loco illarum quaſdam alias ad taxam conceſſit, decreuitque quòd his tantum fruerentur, quæ ſequuntur.

Primò, concedit plenariam indulgentiam fideli Chriſtiano ſuſcipienti habitum apud religionem approbatam, præmiſſa tamen ſacramentali confeſſione, & ſacræ Communionis refectione.

Secundò, eandem plenariam indulgentiam concedit nouitio profitenti in die profeſſionis, priùs etiam ſacramentaliter confeſſo, & ſacra Euchariſtia refecto.

Tertiò, eandem plenariam indulgentiam concedit cuicunque religioſo intra clauſuram degenti Miſſam celebranti, vel poſt ſacramentalem confeſſionem ſacra communione refecto in feſto principali ſui Ordinis, putà Fundatoris, ſeu Patroni, vel alterius ſancti pro principali declarati. Sed debet vltrà orare pro concordia Principum Chriſtianorum, extirpatione hæreſum, exaltatione Eccleſiæ, & ſalute ſummi Pontificis.

Quartò, eadem indulgentia plenaria largitur cuiuis religioſo in articulo mortis, ſi verè pœnitens, confeſſus, & ſacro viatico refectus ſit: quod ſi facere non valeat, ſufficit cordis contritio, pronunciatio, & inuocatio ſanctiſſimi nominis Ieſu, ore, vel corde, ſi ore non poſſit.

Quintò, eandem indulgentiam plenariam concedit nouo Sacerdoti celebranti primam Missam post sacramentalem confessionem & cuiuis religioso illam audienti, si prius celebrauit confessus, vel sacra Eucharistia communicatus.

Sextò, eandem plenariam indulgentiam concedit, & remissionem omnium peccatorum cuicumque religioso per decem dies ad aliquod cubiculum à negotiis, vel à conuersatione aliorum segregato, ibique intento lectioni librorum spiritualium, & cæterorum ad deuotionem excitantium, considerantíque sæpe mysteria fidei, diuina beneficia, quatuor nouissima, Passionem Christi Domini, similiáque exercitia spiritualia agenti. Debet tamen facere simul confessionem generalem totius vitæ, vel vnius anni, vel ordinariam, sumeréque sacram Eucharistiam, vel celebrare: & hoc toties, quoties fecerit præfatam indulgentiam lucratur.

Septimò, quicunque religiosus viuens in clausura visitans suam propriam Ecclesiam, oránsque deuotè pro pace Principum Christianorum, & pro cæteris suprà relatis in tertio indulto lucratur omnes indulgentias concessas visitantibus Ecclesias intra, & extra muros Romæ in diebus stationum, ac si ipse easdem visitasset. Hæc est maior, & facilior inter has indulgentias.

Octauò, cuiuis religioso in clausura viuenti recitanti coram altari suæ Ecclesiæ singulis diebus quinquies *Pater noster*, cum *Aue Maria*, concedit quinque annos, & totidem quadragenas indulgentiæ. Idémque lucrantur itinerantes, vel extra clausuram existentes de licentia Prælatorum recitantes easdem orationes coram altari alicuius Ecclesiæ.

Nonò, religiosis per spatium vnius mensis singulis diebus habentibus mediam horam orationis mentalis, & in vltima Dominica ipsius mensis confessis, & sacra cōmunione refectis concedit sexaginta annis, & totidem quadragenas indulgētiæ.

Decimò, accusantes in capitulis suas culpas, imperfectiones, & peccata contriti, ac communicati, habentésque exercitia virtutum habent tres annos, & totidem quadragenas.

Vndecimò, indulgentiam plenariam concedit cuiuis religioso misso à Papa, vel à suo superiore ad terras infidelium, vel hæreticorum prædicandi, aut docendi ibi Catholicos, vel hæreticos conuertendi, seu infideles reducendi gratia, si ad id prius cōfessus sacramentaliter, & sacra communione refectus fuerit. Quod duobus vicibus distinctis potest lucrari primò in die receptionis dictorum sacramentorum, & secundò in ingressu prouinciæ, ad quam mittitur.

Duode-

Duodecimò, religiosi confessi, & sacra communione refecti, qui durante spatio quadraginta horarum orationis institutarum à superiore in visitatione generali, pro meliori successu visitationis ad minus habuerint duas horas orationis, etiam diuersis temporibus per interualla, rogando deuotè pro concordia Principum Christianorum, extirpatione hæresum, exaltatione Fidei, salute Papæ, & augmento regularis disciplinæ indulgentiam plenariam, ac peccatorum omnium remissionem consequuntur.

47. Item post dictarum indulgentiarum concessionem, idem Paulus V. concessit nobis Fratribus Minoribus recitantibus coronam B. Mariæ indulgentiam plenariam, ad instantiam oratoris Hispaniæ apud Romanam curiam agentis, & procuratoris Romani eiusdem Ordinis, idque affirmat in suis litteris se denuo concedere, non obstante sua generali indulgentiarum reuocatione, de quo suprà. Hæc refert Portel *dicto verb. indulgentia à num.* 1.

Indulgẽtia plenaria pro corona B. Virginis concessa à Paulo V.

Tandem idem Pontifex concessit nobis Minoribus magnam illam indulgentiam, seu potiùs innumerabilem multitudinem indulgentiarum stationis (vt vocant) sanctissimi Sacramenti de sex *Pater noster*, & *Aue Maria*, cum *Gloria Patri* ad finem cuiuslibet, in quo continentur omnes indulgentiæ stationum Romæ, Ierusalem, S. Iacobi in Compostella, & Portiunculæ, vt suprà iam sæpè diximus. Quod ita concessum, & indultum fuisse à Domino Papa accepi à duobus viris grauissimis patribus meæ Prouinciæ S. Iacobi, idemque confirmauit, ac de nouo concessit sanctissimus dominus N. Vrbanus VIII. dummodo statio fiat ante altare principale Ecclesiæ, vt etiam accepi à quodam Religioso graui à curia Romana venienti, seu accedenti.

De Indulgentiis quoad sæculares.

48. Vltra plurimas indulgentias concessas sæcularibus visitantibus Ecclesias Fratrum Minorum in festis suorum Sanctorum, quas omnes ad annos quingentos quadraginta octo, & dies ducentos, sexaginta, vel secundùm collectorem ad mille, trecentos, & quadraginta annos, & quatercentum quadraginta sex quadragenas, ac triginta & vnum dies ascendere referunt, modò concessa est indulgentia plenaria per Sixtum V. omnibus fidelibus confessis, ac sacra Eucharistia refectis visitantibus dictas Ecclesias in festis dictorum Sanctorum, ibique orantibus pro pace Principum Christianorum, exaltatione

Bull Bul. 16. Sixt. V. & Bulla 10 & 32. Sixt. 4. Bullar. Bul. 33. n 52. Sixt IV. Nota pro indulgent. in festo S. Claræ Bull. Bul. 2 Sixt. V. Bullar. orac. 52. Sixt. IV.

sanctæ Ecclesiæ, ac hæresum extirpatione, idemque lucrantur Moniales S. Claræ, & Conceptionis visitantes suas Ecclesias, de quibus apud bullarium. Quæ indulgentiæ communicantur Ecclesiis Fratrum Prædicatorum pro Sanctis sui Ordinis, sicut è conuerso concessa pro Sanctis Prædicatorum communicantur pro Sanctis Minorum, ex indulto Iulij II. Leonis X. & Sixti IV. apud bullarium. Et nota, quòd in festo S. Claræ ad lucrandum præfatam indulgentiam necesse est visitare proprias Ecclesias Monialium, *tom. 2. q. 87. art. 5.*

49. Eadem indulgentia plenaria conceditur modo supradicto visitantibus Ecclesias Monialium Conceptionis sub cura Fratrum Minorum degentium in festo immaculatæ Conceptionis B. M. Virginis ex concessione eiusdem Sixti V. *ib. art. 4.*

50. Item in festo Portiunculæ, seu Dedicationis Ecclesiæ S. Mariæ de Angelis apud Assisium concessa est magna illa indulgentia, quam concessam, & indultam fuisse ab ipso Christo Domino viuæ vocis oraculo ad instantiam B. P. N. Francisci XI. eandemque confirmarunt idem Benedictus XI. & XII. & postea Sixtus IV. apud bullarium inter viuæ vocis oracula, & alij Pontifices, qui etiam id extenderunt ad omnia ordinis monasteria, nuncque nouissimè in perpetuum, seu perpetua confirmata, & concessa est per dominum Papam Gregorium XV. vt testatur Portel *in addit. ad dubia v. Indulgentia n. 1. in fine* & habetur *in tabula Capitulo generali Romæ anno Domini* 1625.

Sed aduertas oportet, quod hæc magna indulgentia Portiunculæ non est iubileum, vt quidam suspicantur ex eius amplissima concessione, siquidem in illa non datur facultas absoluendi à reseruatis. *ibid. art. 6.* de quo Portel *verb. indulgentia, n. 2. & verb. priuilegij communicatio, n. 20.* vbi tradit hanc indulgentiam non communicari aliis religionibus, vide suprà *resolut. 31. num. 4.*

In quadragesima sunt in Eccl. Fratrum Minorum 3857. anni ac 207. dies indulgent.

51. Indulgentia plenaria concessa ad tria signa campanæ post Solis occasum recitantibus tres *Aue Maria*, modo & forma suprà à nobis tradita *num. 17.* potest lucrari ab omnibus Christi fidelibus, licet enim indulta fuerit ad instantiam Guardiani Burgensis, non tamen restricta fuit ad Fratres, sed absolutè, & sine restrictione concessa *ibid. art. 12.*

52. Item vltra supradicta sæculares visitantes Ecclesiam montis Aluernæ in die Stigmatum P. N. B. Francisci lucrantur remissionem medietatis omnium peccatorum. Alias verò Ecclesias ordinis eadem die visitantes triginta annos indulgentiæ, ex indulto Gregorij IX.

Item

Item tempore quadragesimæ visitantibus dictas Ecclesias Fratrum Minorum conceditur indulgentia trium millium octingentorum, quinquaginta septem annorum, ac ducentorum septem dierum, in aliis verò quibuscunque anni diebus quadraginta annos, & trecentos dies. Item in festiuitatibus Domini nostri, B.Mariæ, B. Ioannis Baptistæ, ac sanctorum Apostolorum pro quolibet istorum dierum lucrantur mille, trecenti, & quadraginta anni, ac quater centum, quadraginta sex quadragenæ, & triginta vnus dies: vel secundùm alios, quingenti quadraginta octo anni, & dies ducenti, sexaginta indulgentiæ, quod pro festis Sanctorum Ordinis lucrari iam in superioribus dictum est à nobis, *tom.3.q.93.art.1.* de quo *in Compend.Minor.verb.indulgentia quoad seculares.*

Aliis diebus 40. anni & 300. dies. In festis Domini nostri & B. Mariæ sunt 1340. ac 446. quadragenæ, vel iuxta alios 548 anni & 260. dies.

53. Item visitantes Ecclesias Fratrum Prædicatorum in earundem dedicatione consequuntur annos centum, sexaginta nouem, & dies trecentos, quinquaginta indulgentiæ, in Natiuitate verò B.Mariæ annos sexaginta octo, & dies ducentos decem, & in eiusdem visitatione annos sexaginta nouem, & dies decem supra ducentos, & tandem in Assumptione eiusdem B. Virginis etiam sexaginta nouem annos, & ducentos nouem dies habent, ex indulto Nicolai IV. & aliorum Pontificum apud Bullarium. *ibid. art.2.*

Bull. Bul 9. Nicol. IV. Bull. Bulc 14. Pij V. Bull. 8. Clem.4. num.5.

Omitto plures alias indulgentias concessas visitantibus Ecclesias Fratrum Augustiniensium, & Carmelitarum in præcipuis festiuitatibus eorum, quas puto reuocatas esse à Pio V. ex eo, quod conceduntur manus adiutrices porrigentibus, & idem iudicium est de aliis indulgentiis quæstuariis, de quibus Clemens IV. apud bullarium. *ibid. art.3.*

54. Item Vrbanus II. concedit indulgentiam S.Iacobi in Compostella visitantibus Ecclesiam monasterij Cauensis ordinis S.Benedicti in die nonarũ Septembris, quo celebratur eiusdem Ecclesiæ consecratio, seu dedicatio, & in vigilia eiusdem festi, necnon in feria quinta in Cœna Domini, & feria sexta Parasceuen, consequunturque veniam, & remissionem plenariam de peccatis, de quibus verè contriti, & confessi fuerint; reliquis verò diebus quatuor annos, & totidem quadragenas indulgentiæ. Habetur in bullario bulla vnica Vrbani II.

Bull. Bulla vnica n.3. Vrb. 2. Bull. 8. Clem 8.

55. Clemens VIII. concedit indulgentiam plenariam pro animabus parentum Fratrum Minorum existentibus in Purgatorio, & idem pro animabus benefactorum, seu fratrum hospitantium eosdem religiosos apud suas domos, ac tandem pro ipsis religiosis defunctis dicendo pro eis vnam Missam defunctorum in Conuentu, in quo moratur talis Religiosus filius

filius parentum,& in oppido fratris, seu benefactoris hospitalitis Religiosos, aut etiam in Conuentu, vbi defunctus est Religiosus, quæ indulgentia, etiam stante reuocatione Pauli V. non est sublata, saltem quoad Fratrum parentes, & benefactores (quos vocant Germanos Ordinis) quia illa non est concessa directè Fratribus, licèt sit intuitu Fratrum, vt supra diximus *n.* 45. §. *His in confirmationem.* Idem concessit Calixtus III. *tom.* 3. *quæst.* 24. *art.* 2.

Comp. S. Hier. v. visitantes Eccles. §. 1.

56. In Compendio D. Hieron. in Hispania habetur indulgentia plenaria pro visitantibus Ecclesias dicti ordinis confessis, vel cum proposito confitendi in diebus Dominicis quadragesimæ, Resurrectionis, Pentecostes, Sanctissimæ Trinitatis, ac in festo Natiuitatis Domini à primis Vesperis vsque ad occasum sequentis diei, dicentibúsque ter *Pater noster*, cum *Aue Maria* ad Laudem Sacrosanctæ Trinitatis. Et idem concessum dicitur Minimis à Leone X. Item eadem indulgentia plenaria conceditur visitantibus eorum Ecclesias in Annunciatione B. Mariæ,& in die SS. Apostolorum Philippi, & Iacobi, ibíque orantibus ad libitum pro statu Ecclesiæ, quod ibidem refertur concessum Hospitali S. Iacobi incurabilium de Vrbe. Quas indulgentias puto communicari Ecclesiis aliorum Ordinum, quibus,& non sæcularibus conceduntur, seu communicantur, vt expressè, loquens de communicatione indulgentiarum concessarum vni, vel pluribus Monasteriis vnius Ordinis, extendi ad alia Monasteria aliorum Ordinum communicantium in priuilegiis, ex quodam indulto Iulij II. tenet noster Auctor *tom.* 1. *q.* 55. *art* 18. quidquid in oppositum sentiat Portel *verb. Indulgentia, tit. circa indulgentias, & Iubileum, n.* 4. *in fine.* De quo *in Compend. D. Hieron. vbi sup* §. 4.

Bul. Orac. 14 Eug. 4.

57. Eugenius IV. apud Bullarium inter viuæ vocis Oracula concessit, vt Procuratores Fratrum, eorúmque substituti, liberi, parentes, fratres, & sorores possint promereri indulgentias stationum, & alias Fratribus concessas, dicendo in eorum Ecclesiis quinque *Pater noster*, & totidem *Aue Maria* pro felici statu Romanæ Ecclesiæ. Nec hoc est reuocatum per Paulum V. quia non fuit concessum Fratribus, sed intuitu Fratrum.

Prædicatores Minorũ possunt concedere

58. Fratres Minores,& Prædicatores, ac similiter communicantes in eorum priuilegiis prædicantes in suis domibus quocunque anni tempore possunt concedere suis auditoribus decem,& octo annos, ac trecentos viginti duos dies indulgentiæ, extra verò suas Ecclesias vltra dictos 18. annos, 222. dies tantum. At tempore Quadragesimæ prædicantes apud suas domos

domos feria secunda, quarta, & sexta centum, quinquaginta sex annos, & quingentos, viginti quatuor dies indulgentiæ largiri de auctoritate Apostolica possunt, ex indulto Gregorij IX. & aliorum octo Pontificum, de quibus *in Compend. Minorum. tom. 2. quæst. 95. art. 1.* Vide infra *de Prædicatoribus, n. 20.*

suis auditoribus 18. annos, ac 322. dies indulgētiæ, & in quadragesima, 156. annos, & 525. dies Comp. Minorum tit. indulgentiæ quoad sæculares, § 5.

59. Audientes primam Missam Religiosi noui sacerdotis consequuntur tres annos, & duos dies indulgentiæ, ex indulto Gregorij IX. & aliorum Pontificum facto ordini Prædicatorum. Item facientibus celebrare Missas, & alia Diuina Officia apud Ecclesias ipsorum Fratrum conceduntur duo anni, & ducenti quadraginta octo dies indulgentiæ. Accedentibus verò ad Ecclesias Fratrum Minorum causa audiendi Missam, vel Sermonem centum dies pro qualibet vice, ex Alexandro IV. *ibid. art. 2.*

6. Sixtus V. concessit ad instantiam Fratrum Carmelitarum Discalceatorum omnibus, & singulis Christi fidelibus, qui hoc modo alios salutauerint, suo nempè vulgari, seu Latino Sermone: *Laudetur Iesus Christus*, & his, qui sic responderint *in sæcula*, vel *amen*, aut *semper*, vtrisque tam salutantibus, quàm respondentibus, vbicunque id factum fuerit, quinquaginta dies indulgentiæ: his autem, qui nomen Iesu, vel Mariæ reuerenter ore nominauerint, vinginti quinque dies. Qui verò in mortis articulo ore, vel corde (si ore non potuerint) idem Sanctissimum nomē Iesu inuocauerint, dummodò ante habuerint consuetudinem sic salutandi, vel nominandi idem nomen Iesu, plenariam omnium peccatorum suorum indulgentiam, & remissionem consequuntur. Item concessit, quod qui Litaniam eiusdem Sanctissimi nominis Iesu nominauerint, seu recitauerint, trecentos dies indulgentiæ; qui verò Litanias B. Mariæ ducentos, necnon prædicatoribus, qui inter prædicandum ad hunc modum salutandi, inuocandi, vel recitandi, seu nominandi nomen dulcissimum Iesu, & Mariæ auditores monuerint, & quicunque hanc salutationis formam vsui esse curauerint easdem indulgentias, & peccatorum remissiones consequantur. Hæc omnia habētur apud Bullarium in quadam Bulla dicti Sixti V. *Bul. bul. 26. Sixt. V.*

61. Paulus III. concessit plenariam indulgentiam omnibus sacerdotibus nostri Ordinis Minorum celebrantibus omni feria sexta Missam de quinque Plagis Domini nostri Iesu Christi. Refertur in Bullario inter viuæ vocis Oracula dicti Pontificis. *Bul. oraculo 17. Pauli 3.*

Quæ autem indulgentiæ concedãtur Confratribus Chordigeris P. N. Francisci, & Corrigiatis S. Augustini vide *tom. 1. quæst. 58.* & nos diximus suprà de Confratriis.

De

De Indulgentiis per modum suffragij pro defunctis.

62. Fratres Minores Obseruantiæ liberant vnam animam à Purgatorio in Sabbato Palmarum, in festo S. Ioannis Euangelistæ, & in die eius Martyrij ante portam Latinam, dicendo Psalmos Pœnitentiales, vel quinquies *Pater noster*, & *Aue Maria*, ex indulto Leonis X. apud Bullarium inter viuæ vocis oracula, dummodò ipsa die dicant coronam B. Mariæ pro Domino Papa. Hæ tres concessiones pro liberandis animabus Purgatorij inueniuntur tantùm authenticæ, cæteræ supra relatæ in feriis quadragesimæ reperiuntur in multis summariis Romæ impressis, & in Bullis Cruciatæ, idèoque non debent contemni. *tom. 2. quæst. 96. art. 1.* De quo Collector *Comp. Mendican. tit. indulgentia non plenaria quoad Fratres* §. 14.

Bul. Orac. 28. 29. & 30. Leon X.

63. Fratres Minimi habent priuilegium, vt in diebus Lunæ, & Mercurij in omnibus Conuẽtibus Ordinis prælatus, vel alius ex antiquioribus Fratribus domus celebrans pro aliquo defuncto, eius animam liberet à Purgatorio: quòd si adest Prouincialis, ipse est, qui extrahet animam. Ita refertur à Collectore priuilegiorum dicti Ordinis, *ibid. art. 1.*

Bul. Orac. 32. Leon X

64. Item Leo X. concessit apud Bullarium inter viuæ vocis oracula, vt Fratres Minores dicentes officium defunctorum, vel septem Psalmos Pœnitentiæ pro animabus Purgatorij consequantur plenariam indulgentiam toties, quoties, ad instar recitantium coronam B. Mariæ. Item etiam concessit, vt indulgẽtiæ coram imagine Pietatis, seu S. Gregorij ab eodem sancto Pontifice concessæ possint applicari animabus Purgatorij. Item Calixtus III. concessit plenariam indulgentiam pro animabus parentum Fratrum Minorum existentium in Purgatorio, de quo suprà *num.* 55. habes aliam concessionem Clementis VIII. *ibidem in fine.* de quo Compend. Mend. *tit. indulgentia quoad sæculares,* §. 18.

Oraculo 43. & 77. eiusdem Leon X.

65. Ecclesia potest concedere indulgentias pro animabus Purgatorij per modum suffragij, contrariumque asserere hæresim sapit. Papa enim per dispensationem auctoritatiuam habet potestatem communicandi illis de thesauro communi indulgentiarum ad liberalem, & gratuitam remissionem pœnarum obtinendam à Deo, licet ipsæ animæ non sint de iurisdictione Papæ communicantis, iste enim non est actus iurisdictionis sed auctoritatis dispensatiuæ communicandi suffragia de thesauro Ecclesiæ *ibidem artic. 2.* de quo D. Thom. *in 4. dist. 45. quæst. 6. art. 2.* Corduba *lib. 5. quæstion. 3. & 16. p. 407. colum. 1.*

Idem

Idem docent Henriquez *lib.7. de indulg. cap.3.* Suarez *tom.4. disp.53. sect.1. n.3.* Micheal à Medina *de indulg.cap.32.* Nauar. *comment de Iubileo,notab.22.* & cum communi Theologorum resoluit P.Villalobos *1.part. sum,tract.26.diffi.à num.1.*

66. Anima,cui applicatur,seu conceditur indulgentia plenaria per modum suffragij omninò,& infallibiliter liberabitur à Purgatorio tribus concurrentibus. Primum, quòd sit sufficiens causa ad tantam concedendam indulgentiæ largitatem, defectu cuius potest non lucrari tota illa quantitas, etiam si fiant,seu exequantur omnia ad illam lucrandam requisita. Secundum,quòd debitè fiat per aliquem viuum totũ illud, quod, & quomodo imponitur per concedentem ad talem indulgentiam consequendam,& in his duobus nihil est dubij. Tertium, quòd talis anima sit omninò digna, & idonea, vt tale suffragium indulgentiæ ei concessæ à Deo liberaliter acceptetur pro ea ad dictum plenum effectum. Hæc autem dignitas,& idoneitas non solùm ex meritis de facto in hac vita sumitur, & ex merito accidentali ipsius defuncti,dum in humanis ageret, vt sunt deuotio specialis ad claues Ecclesiæ largitiuas indulgintiarum, solicitudo ad satisfaciẽdum pro peccatis propriis,misericordia,seu pietas erga alios,ac studium suffragandi defunctis,sed præcipuè ex feruore charitatis, & aliis operibus meritoriis gloriæ essentialis, in quantum sunt supererogatoria, & accidentaliter meritoria,& satisfactoria, per ea enim potest in hac vita mereri, vt post in Purgatorio dignus inueniatur, vt ex diuina bonitate illi prosint suffragia, & indulgentiæ specialiter ipsi applicatæ ex integro, aut ex parte, iuxta mensuram, seu quantitatem suæ dignitatis, aut meriti ad id, iuxta cuius mensuram magis, minúsve Deus ex sua mera liberalitate, & misericordia acceptat talis indulgentiæ suffragium. Ita explicant quidam cum D.Augustino,& Gregorio hanc tertiam conditionem *ibid. art.3.* de quo D. August. *in Enchirid.* 109. & 110. *& in libro de cura pro mortuis habenda* & refertur *in cap. tempus,23.13.quæst.2.* D.Gregor. *lib.4. Dialog.capit.39.57.&* 58. Soto *in 4.distinct.21.quæst.23.art.3.* Cordub. *lib.5.quæst.17.* Nauar. *de indulgent.not.22.§.45.* Idem post D. Bonauent. *in 4. distinct.20.quæst.penul.* & alios plures, docet P.Villalob.suprà *diffi.10.num.1.*

D. Aug. in Ench. cap. 109. & in lib. de cura pro mort. D. Gregor. lib.4. Dialog. c. 39. 57. & 58.

67. Quamuis vt quis viuus pro se indulgentiam consequatur, necessarium omninò sit, in statu gratiæ constitutum esse tempore,quo ipsam lucratur. At quando vult lucrari pro defuncto,id non requiri, tenet verior sententia, nisi Papa pro consecutione indulgentiæ imponat opus pium, quódque fiat in statu

statu gratiæ, nam indulgentia est opus priuilegiatum habens suum valorem ex opere operato, seu ex thesauro Ecclesiæ, & meritis Christi Domini, cuius nomine offeruntur suffragia pro defunctis, *ibid. art.* 4 de quo Cordub. *vbi supr. q.* 24. Nauar. *tract. de indulgentiis, notab.* 17. §. 24. Idem docent Gabriel *in Canon. Missæ lection.* 57. Toletus *in Summa lib.* 6. *cap.* 26. *num.* 5. quos refert, & sequitur Portel *in addit. ad dubia num.* 22.

68. Post applicationem indulgentiæ plenariæ pro aliquo defuncto non est cessandum ab aliis operibus, suffragiis, Missis, & indulgentiis pro eodem faciendis, & applicandis, quia non constat de totali acceptatione dictæ indulgentiæ plenariæ quoad totum suum fructum, quod, vt diximus, pendet à mera liberalitate, & acceptatione Dei, & à dignitate, ac idoneitate animæ, cui applicatur. Imò dato, quòd ipsam animã ad cœlum iam euolasse nobis constet, adhuc iteratio bonorum operum pro ea ad quinque prodest. Primò, quia per alia suffragia, & sacrificia magis, quàm per solas indulgentias laus, & honor Deo defertur. Secundò, quia inde fructus amplior prouenit ipsis viuis benefactoribus pro defunctis. Tertiò, quia ipsi defuncto, etiam in cœlo existenti prouenit gaudium accidentalis gloriæ de bonisfactis respectu ipsius redundantibus in De gloriam, ex quo ipse defunctus gratitudinis ergo prouocatur ad orandum pro suis suffragatoribus. Quartò quia suffragia facta pro vno, etiam aliis prosunt. Vltimò, quia sicut pro paruulis baptizatis orat Ecclesia, facitque suffragia, & Missas per multa bona omnibus inde euenientia, & ad gloriam Dei, Ita pro animabus Purgatorij, vel in gloria existentibus multa fieri opera expedit ad gloriam, & laudem Dei *ibidem.* de quo Richard. *in* 4. *dist.* 45. Alexaud. Alens 4 *p. quæst.* 42. *art. vltimo* Idem post Suarez *tom.* 4. *disp.* 53. *sect.* 4 *num.* 9. docet P. Villalobos *dicta diffi.* 10. *num.* 1. *in fine.*

69. Gratia de altari priuilegiato pro extrahendis animabus à Purgatorio facta narranti falsò, viginti sacerdotes in ea Ecclesia ministrare non valet, ac ideò reformanda est, tùm quia in literis puri priuilegij obstat subreptio simplex sine dolo facta, tùm quia concessiò indulgentiarum restringenda est, maximè si in ipsa non exprimitur quantitas pœnarum, & indulgentiæ à quibus liberat. *ibidem art.* 5. de quo Nauar *lib.* 1. *cons.* 1. *titul. de rescriptis.*

70. Ad liberandam animam à Purgatorio in altari priuilegiato sufficit cuiuslibet Missæ celebratio, vel sit de sancto, vel de feria, aut de defunctis, nisi in Bulla expresè caueatur, quòd dicenda sit Missa de Requiem, *Ibidem artic.* 6. de quo

Nauar,

Nauar.*lib.2.conſ.2. conſ.3.titul. de pœnitent. & remiſ. & lib.5. conſ.13.tit.de priuilegiis.*

71. Ioannes XXII.primus conceſſit indulgentiam Sabbatinam ordini B.Mariæ de Monte-Carmelo, vt ſcilicet Sabbato ſequenti poſt obitum Fratrum, Monialium, & Confratrum ipſius ordinis meritis,& interceſſione B. Virginis ipſorum animæ à pœnis Purgatorij liberentur,per modum ſuffragij,ſeu impetrationis à Deo. Quam gratiam poſtea confirmarunt Alexander V.Clemens VII.& Gregorius XIII.*ibid.art.7.*

72. Recitantes Pſalmum,*Miſerere mei Deus*,cum Oratione *Deus,qui inter Apoſtolicos Sacerdotes,&c.* vel quinquies *Pater noſter*,cum *Aue Maria* flexis genibus pro neſcientibus litteras, in noſtris Eccleſiis principalibus, ſeu illis annexis conſequuntur indulgentias Vrbis, & Orbis, ex indulto Innocentij VIII. Alexandrj VI.& Iulij II. Quæ magna indulgentia,& omnes aliæ ſuprà poſitæ, præcipuè illa Leonis X. de ſex *Pater noſter* & *Aue Maria* cum *Gloria Patri*, ad finem cuiuſuis poſſunt applicari per modum ſuffragij animabus exiſtentibus in Purgatorio, per eundem Leonem X. apud Bullarium inter viua Oracula,& per Sixtum V. in Bulla erectionis Confraternitatis Chordæ B P.N. Franciſci,*ibid.art.*8.Bulla Sixti V. extat *tom.*1. *quæſt.*58.*art.*1. *Bull. orac. 77.Leon.X.*

De Indulgentiis pro nouo Orbe Indiarum.

73. Primò indulgentia plenaria conceditur in diebus Feſtis S.P.N.Franciſci,S. Dominici,& S. Auguſtini dicendo in eorum Eccleſiis ter *Pater noſter*, & *Aue Maria* pro exaltatione fidei Catholicæ,ex indulto Bógij Cardinalis legati Iulij III in Hiſpania. Qui etiam conceſſit omnes remiſſiones, & indulgentias Portiunculæ conceſſis Eccleſiam S. Mariæ de Angelis Viſitantibus, ac ſi perſonaliter ipſam B. Virginis domum viſitaſſent.

Item conceſſit omnibus hoſpitalibus nouæ Hiſpaniæ omnes indulgentias Hoſpitalis Conceptionis de Mexico.

Item conceſſit Miniſtris Indorum ſemel in vita, & in articulo mortis indulgentiam plenariam.

Item quòd quoties quis miniſtrat Sacramenta Indis,vel prædicat gratis ſeptem annos, & tot quadragenas indulgentiæ habeat. Item Pius V. conceſſit omnibus viſitantibus Monaſteria Ordinis Prædicatorum in noua Hiſpania, in die S. P. Dominici,S. Thomæ Aquinatis,S. Vincentij, & S.Catherinæ Senenſis,ac ibi pro augumento fidei, Sedis Apoſtolicæ felici ſtatu,ac

infidelium conuersione orantibus, toties plenariam omnium peccatorum indulgentiam & remissionem in forma Iubilei. Quod per communicationem etiam extenditur ad sanctos Minorum, & S. Augustini. Additque Pontifex, quòd qui in prædictis festiuitatibus, & per octauas eorum contriti, & confessi Eucharistiam sumpserint eandem indulgentiam consequantur. Qui verò in festo S. Dominici, S. Thomæ, & eorum octauis celebrauerint, vel celebrare fecerint toties idem lucrantur *tom 2. quæst. 97. art. 1.*

Pro quo obserua, quòd indultum de indulgentia plenaria pro festis ordinis Minorum factum à Sixto V. etiam communicatur incolis fidelibus Indiarum visitantibus Ecclesias Fratrum ibi ædificatas. *ibidem in fine.*

Item pro indulto præfati Cardinalis legati aduerte, quòd legatus Papæ habet potestatem concedendi indulgentias, etiam perpetuas intra terminos suæ legationis, non solùm ex commissione speciali, sed etiam ex Generali Domini Papæ, sicut statuta facere potest *cap. final.* iuncta sua glossa, *de officio legati*, nec eius iurisdictio ad hoc restricta, aut taxata est ad quadraginta dies indulgentiæ tantùm, sicut Episcopis taxauit Concilium. *ibidem* §. *circa primam.* de quo Corduba *lib. 5. qq. quæst. 12. proposi. 3.*

74. Vltra supradicta idem Pius V. indulsit religiosis euntibus ad Indorum conuersionem, vt in die quo se mari commiserint, & in quo peruenerint, vel si in itinere decesserint, indulgentiam in forma Iubilei consequantur. Item concessit Religiosis scientibus idioma Indorum toties quoties munus docendi eos exercuerint centum dies de iniunctis pœnitentiis. Item Paulus III. concessit Religiosis Mendicantibus de licentia suorum prælatorum proficiscentibus ad quascunque terras infidelium ad eos conuertendos, vt vadant tanquam legati, & commissarij suæ Sanctitatis, & fruantur omnibus gratiis concessis à suis prædecessoribus ad terras infidelium euntibus. *ibidem art. 2.*

75. Item Religiosi possunt in dictis partibus Indiarum indulgentias concedere, ex indulto Pauli III. & aliorum Pontificum *tom. 2. quæst. 99. art. 5.*

76. Item Pius IV. concessit, quòd quando in iubileo ieiunium, eleemosyna, confessio, & sacra Communio prærequiritur, Indi intra statutum tempus peccata sua commodè confiteri non valentes ob penuriam confessorum, si corde contriti sint cum proposito confitendi, quamprimùm presbyteri copiam habuerint, saltem intra mensem, indulgentiam, seu Iubileum consequan

consequantur in omnibus, ac per omnia perindè ac si confessionis,& sacræ Communionis Sacramenta intra tempus præfixum in iubileo suscepissent, dummodò quoad ieiunium, eleemosynam, & alia requisita faciant debitam diligentiam statim intra terminum præfixum in Bulla iubilei. Vnde si commodè peccata sua confiteri valent infra statutum tempus, debent intra illud exequi, sicut alij fideles, aliàs non consequētur indulgentiam. *ibid. art.* 6.

De Indulgentiarum publicatione.

77. Indulgentias, seu alias speciales gratias publicare,& approbare, seu examinare debitis temporibus pertinet ad Episcopum, adhibitis duobus de Capitulo, ex decreto Tridentino, ad vitandos abusus quæstuariorum. Indulgentias tamen Regularibus concessas possunt ipsorum superiores in suis Monasteriis, seu domibus promulgare, sunt enim Ordinarij suorum Fratrum, ideóque non prohibentur in dicto Decreto publicare, nec suspenduntur in Bulla Cruciatæ. *tom.* 2. *quæst.* 98. *art.* 1. de quo Nauar. *de indulgen. notab.* 31. Henriquez *lib.* 7. *de indulgen. c.* 10. *litera* S. *& cap.* 29. *num.* 1. *litera* B. Zerol. *in prax. Episcop. verb. quæstores, pag.* 302. *Trid. sess.* 21. *c.* 9. *de reform. & sess.* 25. *decret. de indulg.*

78. Indulgentias quæstuarias omninò aboleuit Pius V. apud Bullarium, ideòque nequaquam possunt hodie publicari, idque *in cap. cum ex eo, de pœnit. & remiss.* strictè prohibetur. *ibid. d. art.* 1. de quo vide P. Villalob. 1. *p. Summæ tract.* 26. *dif.* 23. *n.* 2. Sacra Cardinalium Congregatio declarauit, posse licentiam fieri ad petendum eleemosynas cum his circumstantiis. Prima, vt sint personæ bonæ existimationis. Secunda nè sint participes ipsarum eleemosynarum. Tertia, nè habeant vllo modo nomen Quæstorum. Quarta, quòd nullas indulgentias diuulgent, nec concionentur Quinta, ne sua priuilegia, aut reliquias circumferant sacras. Sexta, ne imprecationibus, vel minis eleemosynas extorqueant, nec campanas, aut alia instrumenta deferant, Septima, ne quidquam tanquam debitum, aut visitatum petant, Octaua, ne vllo artificio, aut specie commemorandæ orationis alicuius sancti, aut alio peruerso more vtantur, sed simpliciter, ac modestè eleemosynas petant, eásque in pij loci vtilitatem transportent. ita refert ex Zerola *loco citato* Barbosa *in Remissionibus ad Trid. d. cap.* 9. *Bul. bul.* 14. *Pij V.*

79. Religiosi,& alij prædicatores publicantes indulgentias indiscretas peccant grauissimè, id enim in virtute S. Obedientiæ & sub pœna maledictionis æternæ prohibetur *in Clement.*

Religiosi, §. 1. *de priuileg.* Pro indiscretis autem haberi debent illæ, quæ vel concessæ non sunt, vel concessæ à non habente potestatem vltra certam taxam, vel quæ probari nequeunt literis authenticis, aut testibus, argumento *cap. quoniam. & cap. post cessionem, de probat.* excusatur tamen à peccato qui scit, vel probabiliter credit verè esse concessas ab habente potestatem *ibid. art.* 2. de quo Nauar. *in* §. *in Leuitico, de pœnitent. & remiss. notab.* 32. *n.* 45. De Antonin. 3. *part. tit.* 18. *cap.* 4. Idem post Cordubam *lib.* 5. *quæst.* 42. & alios docet P. Villalob. *d. difficul.* 22. *n.* 1. & 2. vbi benè notat, in dicta Clementina non ferri aliquam pœnam ipso facto, sed tantum, vt præsumentes id attentare per duos menses subiaceant pœnis illis, quæ secundum eorum regulam, vel statuta pro grauibus criminibus, seu culpis eis consueuerunt imponi.

80. Licet indulgentiæ valeant à tempore datæ, non tamen possunt lucrari, nisi post publicationem. Vnde clausula posita in litteris, ne valeat indulgentia, nisi post quinquennium, computari debet à die exhibitionis ac publicationis illarum. *ibid. art.* 3. De quo Rebuf. *cons.* 199. vide *cap. cum ex eo, de pœnit. & remission*, vbi habetur quòd debent exhiberi literæ dictarum indulgentiarum.

81. In generali reuocatione gratiarum, & indultorum, quæ fit in principio creationis Papæ, non veniunt indulgentiæ per prædecessores concessæ, in nulla enim Regula Cancellariæ fit mentio de tali reuocatione indulgentiarum. *ibid. art.* 4. de quo Nauar. *lib.* 5. *cons.* 17. *tit. de pœnit. & remissionibus.*

82. Iuxta magis probabilem, & piam sententiam, idque menti, ac intentioni concedentis videtur conformius, sufficit ad lucrandam indulgentiam esse in statu gratiæ saltem tempore, quo postremò consequenda est, scilicet quando visitat Ecclesiam, quod est vltimum requisitum solitum apponi in Bullis: licèt enim non executioni dentur omnia requisita ad illam lucrandam in bono statu, sufficit tamen quòd rectè moraliter, & omninò ad vnguem compleantur, & vltimum, quod est principale, & proximum opus, seu vltima dispositio (vt ita loquar) indulgentiæ fiat in gratia, opera namque bona facta in peccato etiam deseruiunt, seu sunt meritoria de congruo ad quærendam indulgentiam culparum à Deo condonandarum, cui Concilium Tridentinum adstipulatur. *ibid. art.* 5. de quo D. Thom. 2. 2. *q.* 113. *art.* 3. & 4. Idem post Glossam *in Extrauag. Antiquorum, de pœnit. & remiss.* Henriq. *de indulgent. lib.* 7. *c.* 9. *num.* 5. & Cordub. *lib.* 5. *quæst.* 24. Suar. *tom.* 4. *disp.* 52. *sect.* 3. *num.* 8. docet P. Villalob. 1. *p. Summa tract.* 26. *diffi.* 13. *num.* 3. qui

qui *n.4* addit, non esse improbabile, opus esse ad consequendam indulgentiam omnia ad illam requisita perficere in statu gratiæ, ex Caiet. *in tract. vltim. de indulg. c.9.* Nauar. *de indulg. notab. 19. n. 18* & Soto *dist. 21. q. 2. a. 3.*

83. Actus visitandi malus, saltem venialiter, eo quod in illo adfuit defectus alicuius circunstantiæ ad bonitatem moralem ipsius necessariæ, non est sufficiens ad consequendam indulgentiam. At si committit alia peccata venialia actui visitandi extraria satisfacit. Item qui maiorem partem actus visitandi benè adimplet satisfacit, licèt aliqua pars eiusdem sit venialiter mala *ibidem art. 6.* de quo D. Thom. *in 1. dist. 38. quæst. 1. art. 1. ad quartum* Nauar. *cap. inter verba, 2. quæst. 3. concl. 5. numer. 61. & de indulgent. notabili 32. num. 46.* Idem docent Corduba *vbi supra quæst. 25.* Henriq. *suprà cap. 19. num. 5.* Suarez *dict. disp. 52. sect. 6.* quos refert, & sequitur P. Villalobos *suprà num. 6.*

84. Per indulgentiam quadraginta dierum, v. g. concessam remittitur pœnitentia totidem dierum, etiam si sint interpolati, per indulgentiam autem vnius anni simpliciter non exprimendo, de iniunctis, intelligitur remissio trecentorum sexaginta quinque dierum, modò continui, modò interpolati sint, modo sint iniuncti, modò non sint iniuncti. *ibid. art. 7.* de quo Nauar. *de indulgent. notab. 31. n. 39. & 40.* Corduba *de indulgentiis quæst. 32.* Idem docent Suarez *tom. 4. disp. 50. sect. 5. num. 16.* Bellarmin. *lib. 1. de indulgent. cap. 9. §. existit autem* & sequitur Portel. *addit. ad dubia, verb. indulgentia, n. 11. §. at Bellarminus.*

85. Indulgentia tot dierum, vel annorum intelligitur primò, & principaliter de diebus, & annis huius vitæ, & de pœnitentiis in hoc sæculo iniunctis, vel iniungendis, & secundariò de pœnis Purgatorij respondentibus in tanto, vel maiori, aut minori tempore illis annis, & pœnitentiis huius vitæ. Itaque tantum pœnarum in Purgatorio remittitur per indulgentiam tot dierum, & annorum pœnitentiæ, ac remissionis de iniunctis sine limitatione datam, quantum remitteretur, si pœnitens in hac vita sufficienter pœnitentiam egisset illis diebus, aut annis, quibus secundum legem, & iustitiam Dei, ac Canones Ecclesiæ pœnitere deberet. In quo consentiunt vnanimiter omnes. *Ibid. art. 8.* de quo Durand. *in 4. dist. 20.* vbi Palud *quæst. 1. art. 1.* Syluest. *verb. indulgent. quæst. 4.* Cordub. *de indulgent. quæst. 32* idē docent Suarez *vbi suprà dist. n. 16.* Turrecremata, §. *in Leuitico quæst. 4. art. 5.* Soto *in 4 dist. 21. quæst. 2. art. 1.* quos refert, & sequitur P. Villalob. *vbi supra diff. 9. num. 6. & 7.*

86. Communis opinio tenet, quòd vnus dies pœnitentiæ voluntariè assumptæ in hac vita plus pœnæ debitæ soluit, quàm vnus, vel etiam plures dies Purgatorij: quia ratio voluntarij, superat (vt dicunt) acerbitatem pœnarum Purgatorij, ac per consequens indulgentia vnius diei hic remittit plures dies in Purgatorio. *ibidem art.* 9. De quo Soto *in* 4. *dist.* 21. *quæst.* 2. *art.* 1. *&* *dict* 15. *quæst.* 1. *art.* 4. *& dist.* 6. *quæst.* 1. *art.* 3 *& q* 2. *art.* 1. *&* 3. Corduba *lib.* 5. *quæst.* 52. Enriquez *lib.* 7. *de ingent. cap.* 16. *num.* 4. Idem docent Syluest. *verb. indulgentiâ, num.* 8. Nauar. § *in Leuitico, notab.* 11. *num.* 22. *& notab.* 22. *n.* 19. quos sequitur P. Villalobos *suprà num.* 8. & post Bellarminum *citato cap.* 9. tradit etiam Portel *vbi suprà dict. num.* 11. *& num.* 15. vbi refert aliqua exempla hominum peruersorum, qui vehementi contritione conuersi rectà via deducti sunt ad patriam cœlestem, vt de quodam insigni latrone refert Climacus *lib.* 1. *de Scala Paradisi, gradu* 4.

Indulgentias quas habent deferentes imaginem Conceptionis B. Mariæ, & eius filij, vel scapularium eiusdem Ordinis, vide *tom.* 1. *quæst.* 57. *art.* 4. & nos diximus suprà *de Conceptione B. Virginis, n.* 6.

87. Paulus III. apud Bullarium concessit omnibus verè pœnitentibus, & confessis, seu temporibus à iure statutis confitendi propositum habentibus, qui aliquam Ecclesiam, aut alium pium locum Societatis Iesu semel singulis annis (præter annum Iubilei) in die per Præpositum dictæ Societatis eligendo à primis vesperis vsque ad occasum Solis eiusdem diei inclusiuè deuotè visitauerint, & ibi orationem Dominicam, & Salutationem Angelicam recitauerint, plenariam omnium peccatorum suorum indulgentiam, ac remissionem in forma iubilei. Insuper quatuor aliis, scilicet Natiuitatis, Circuncisionis, Epiphaniæ, & Corporis Christi festiuitatum, necnon Veneris, & Dominicis Quadragesimalibus diebus singulorum annorum vsque ad octauam Paschatis, Ecclesias, ac alia pia loca dictæ Societatis deuotè visitauerint, & inibi orationem Dominicam, & Salutationem Angelicam prædictas similiter recitauerint, ac Verbum Dei, si in illis prædicetur, deuotè audierint, septem annos, & totidem quadragenas de iniunctis eis pœnitentiis misericorditer in Domino ipsis relaxantur ab eodem Paulo III.

RESO

RESOLVTIO LXXVIII.

De Indorum Priuilegiis.

1. EPiſcopi tam Meridionalis, ſeu Orientalis, quam Occidentalis Indiæ auctoritate apoſtolica poſſunt abſoluere, vel committere aliis abſoluendum nouiter conuerſos à caſibus Bullæ in Cœna Domini, etiam quoad forum exterius iudiciale, ex indulto Pauli III. *tom 2. quæſt. 99. art. 1.* de quo in Bullario. *Bull. Bul. 8. Paul. 3. n. 35.*

2. Item habent dicti Epiſcopi Indiarum, vt poſſint conficere, ſeu conſecrare Chriſma cum balſamo in illis partibus reperto, & adhibito numero miniſtrorum, qui ad id commodè haberi poterit, ex indulto Pij IV. *ibid. art. 2.* de quo in bullario inter viuæ vocis oracula Pij IV. *Bull. orac. 1. Pij IV.*

3. Item iidem Epiſcopi non tenentur viſitare ſingulis bienniis limina B. Petri Romæ, etiam ſi iuramento id firmaſſent, ſed ſufficit per procuratorem, vel nuncium ſingulis quibuſque quinquenniis viſitare, & iuramentum præſtitum relaxatur per Paulum IV. *ibid. art. 3.*

4. Indi tam Orientales, quàm Occidentales licèt extra fidem Chriſti Domini exiſtant, non debent propterea ſua libertate, ac rerum ſuarum dominio priuari, nec ob infidelitatem vllo modo priuatos, aut priuandos eſſe determinat Paulus III. *ibid. art. 4.*

5. Multa ſunt conceſſa religioſis pro conuerſione Indorum per Nicolaum V. etiam ante notitiam noui orbis, quæ poſtea confirmarunt Leo X. Adrianus VI. Clemens VIII. & Paulus III. Primò, vt religioſi ad terras Indorum infidelium peruenientes poſſint eis Euangelium prædicare, eoſdemque baptiſare. Secundò, vt Sacerdotes poſſint promouere conuerſos vſque ad quatuor minores ordines. Tertiò, vt poſſint diſpenſare cum illis, qui in gradibus non prohibitis lege diuina contraxerunt ad manendum in matrimonio. Quartò, vt poſſint diſpenſare cum patientibus defectum natalium ad Ordines. Quintò, vt poſſint cognoſcere de cauſis matrimonialibus. Sextò, vt inordinatè viuentes de ſuis exceſſibus poſſint corrigere. Septimò, vt poſſint ibidem diuina officia celebrare, cæmeteria benedicere, & vota commutare, exceptis religionis, & peregrinationis vltramarinæ, ac indulgentias concedere. Octauò, vt valeant altare conſecrare, ſi illud non poſſunt habere portatile, & ſimiliter corporalia, vbi non eſt *Bulla. Bul. 3. Leo X. & Bulla 1. Adr. 6. & Bulla 8. Pauli 3. à n. 35.*

Episcopus. Nonò, vt possint omnia alia facere quæ ad augmentum diuini nominis, ampliationem catholicæ fidei, ac ad irritationem, & reprobationem eorum, quæ sacris traditionibus contradicunt, sicut pro loco, & tempore viderint expedire. Hæc sunt indulta Nicolai V. *ibid. art.* 5.

Circa quæ obserua, quod vbi sunt Episcopi, iam non possunt quoad omnia præfata frui Religiosi tali indulto, iuxta intentionem Pontificis in sua Bulla expressam. *ibid.*

6. Item Paulus III. concessit, vt possint Indi matrimonium contrahere, etiam in tertio gradu consanguinitatis, vel affinitatis, donec aliud statuatur à Sede Apostolica. Item, quòd habentes plures vxores iuxta illorum morem ante conuersionem, si memores non sint, quam primò acceperunt, aliis dimissis vnam retineant.

Item quòd tantum teneantur ieiunare omnibus feriis sextis quadragesimæ, & Vigiliis Natalis, ac Resurrectionis Domini propter infirmitatem eorum, & nouam conuersionem ad fidem. Imò ieiunium repugnans sanitati, vel non bene quadrans officio, vel exercitio eorum, non est censendum illis ab Ecclesia præceptum.

Item, quòd solùm teneantur àb operibus seruilibus cessare omnibus diebus Dominicis, Natiuitatis, Circuncisionis, Epiphaniæ, Resurrectionis, Ascensionis, Pentecostes, Corporis Christi, necnon Natiuitatis, Annunciationis, Purificationis, & Assumptionis B. Mariæ, & beatorum Apostolorum Petri & Pauli. Hæc omnia concessit præfatus Paulus III. *ibid.*

7. Item Pius IV. concessit Indis, vt tempore interdicti in Ecclesiis, & aliis piis locis, dummodo causam interdicti non dederint, neque ad id eis specialiter interdici contingat, easdem Ecclesias, & pia loca ingredi possint, inibique, etiam ianuis apertis, & pulsatis campanis per quoscunque Sacerdotes Missas, & alia Officia diuina alta voce, exclusis tamen priùs excommunicatis & interdictis, celebrare faciant, illisque interesse, necnon Sacramentum Pœnitentiæ, & Eucharistiæ, aliaque sacramenta suscipere, defunctos etiam cum funerali pompa sepelire intra tempus triginta annorum tantum liceat: quod iam finitum est anno Domini 1592. Vnde vt possint hac concessione amplius frui, debet per Sedem Apostolicam innouari. *ibidem.*

Item tempore iubilei non habentes copiam confessarij cum proposito confitendi intra mensem indulgentiam consequuntur, vt suprà diximus *de indulgentiis num.* 76.

8. Pœna excommunicationis lata ab Alexandro VI.

contra

contra transeuntes ad Indias Occidentales sine licentia Regum Hispaniæ modò non ligat, tum quia non fuit legitimè promulgata, vel si fuit promulgata, iam decidit à memoria hominum, inuincibiliterque ignoratur, tum etiam, quia non fuit lata per modum statuti perpetui, sed per modum sententiæ, quæ est ab homine: & cum homine finitur, ac ideò iam cessauit. *ibid. art.* 7. ad quod Nauar. *cap.* 27. *num* 2. 54. *&* 55. & Soto *lib.* 1. *de iust. quæst.* 1. *art.* 4.

Resolvtio LXXIX.

De Impreßione Librorum.

1. Concilij Lateranensis statuto cauetur, vt nullus liber imprimatur sine præuia licentia ordinarij, & sanctæ Inquisitionis sub grauibus pœnis amissionis librorum impressorum, & publicæ illorum combustionis, centum ducatorum, suspensionis ab officio impressionis per annum, ac excommunicationis. Quod quantum ad licentiam ordinarij confirmauit Tridentina Synodus sub eisdem pœnis pecuniæ, & anathematis in Lateranensi appositis, & apud Regulares vltrà requirit licentiam superiorum. At in Regnis Castellæ vsu receptum est, vt sufficiat licentia supremi consilij Regalis, iuxta legem Regiam: in Portugallia verò seruatur decretum Lateranense. *tom.* 2. *quæst.* 104. *art.* 1. de quo Nauar. *cap.* 27. *num.* 110. *&* 148.

Conc. Later. sess. 10. *dec.* 3. *sub Leone X.*

Trid. sess. 4. *de vsu & edit. librorum.*

Vide Capuccinum *in addit. ad Compend. titulo imprimere libros in fine*, vbi ex quadam declaratione Cardinalium tradit, concessionem Clementis VII. ad imprimendum spectantia ad nostrum ordinem sine licentia ordinarij iam cessasse per Tridentinum decretum, ad quod etiam consule Suarez *tom.* 5. *de censuris disp.* 23. *sect.* 7. vbi agit de excommunicatione præfata Concilij, quam restringit ad solos libros de rebus sacris imprimendos.

2. Priuilegium regale factum religioso (vt moris est in Hispania) de libro imprimendo, & ne alius, nisi de eiusdem licentia imprimi faciat sub certis pœnis, non facit ipsum religiosum capacem huiuscemodi iuris, sed statim monasterio bonorum capaci quæritur. Quod si capax non sit (vt monasteria Minorum de Obseruantia ex Tridentino Concilio) acquiritur Sedi Apostolicæ, cuius nomine eius Syndicus tali priuilegio & iure vti, & frui potest modo conuenienti ipsis Fratribus, iuxta regulam ipsorum, & declarationes Apostolicas.

Trid. sess. 25. *c.* 3. *de Reg.*

ibid.art.2. Ad quod vide Corduba *in reg.c.6.q.1.puncto 2. ad finem.& q.7.dicto 1.& c.4.quæst.16 puncto 2.*

3. Secluso omni priuilegio licitè possunt Fratres Minores procurare pecuniam ad emendum papyrum, & alios sumptus faciendos pro impressione librorum, si nil aliud prætendant, nisi habere libros ad suum vsum, vt expressè determinat Nicolaus III. *in cap.exiit qui seminat.§.quia vero libros,de verb.signific.lib.6.* Item bene possunt dare librum compositum alicui sæculari, vt ipse faciat suis expensis typis mandari, cum conditione, vt det Syndico conuentus aliquam summam librorum pro necessitatibus Fratrum subleuandis, quod si ad talem effectum promiserit dare ipsi Syndico alios denarios, nisi ex eo ipsi Fratres contra regulam moliri censendi sunt, dummodo nec ab ipsis, nec ab alio nomine ipsorum id in iudicio petatur. Prædicti autem libri possunt vendi à Syndico, & in rem licitam ipsorum Fratrum expendi, dummodò negociatio, & lucrum mercatiuum omninò vitetur: impressiones namque librorum à religiosis præsertim Minoribus huius gratia fieri nec licet, nec decet. *ibid.art.3.* ad quod vide tradita à Corduba *in Regul.cap.4.quæst.7.& 8.*

4. Syndicus Apostolicus constitutus pro Fratribus potest agere in iudicio de damno vitando, quod ex prohibita, & furtiua impressione librorum ordinis resultare potest, non tamen licet exigere pœnas appositas in priuilegio Regali per viam accusationis, aut denunciationis: non enim est modus statui Fratrum altissimæ paupertatis sectatorum conueniens, quo ipsis in necessariis possit subueniri. *ibid. art.4.* Ad quod vide Cord. *dict.c.4.q.16.concl.3 & c.6.q.8.*

5. Non est licitum dictis Fratribus Minoribus petere pecunias mutuatas ad impressionem librorum faciendam, vt determinat Nicolaus III. *in d.c.exiit §.cæterùm,* possunt tamen dicere personis ad id pecunias offerentibus, quòd procurabunt satisfacere citra cuiuslibet obligationis vinculum. *ibid.art.3 §. non est autem.* vide Cordub. *d.q.8.§.nunc ergo.*

Resolutio LXXX.

De Interdicto.

1. INterdictum Canonicum, de quo nobis hic est sermo, est separatio à iure, vel à iudice facta à sacramentis, & omnibus officiis. Vel aliter, est suspensio à diuinorum sacramentorumque actiua, & passiua celebratione respectu alicuius personæ,

sonæ, vel loci facta, ecclesiasticam etiam prohibens sepulturam, *tom.2.quæst.106.art.*1. de quo Glossa, & Doctores *in cap. pastoralis, de causa possess. & prop.* Soto *in 4. dist.22.quæst.3.a.1.* colligens hanc diffinitionem ex *c.quod in te, de pœnit. & remiss.* Nauar. *c.27.n.164.* Couar. *c.alma mater, 2.p.§.1.n.2.* & latè resoluit Suarez *de censuris disp.32.sect.1.n.3.* & 4.

2. Interdictum in genere est triplex. Aliud personale, quo interdicitur persona, & non locus: aliud locale, quo interdicitur locus, & non persona loci: aliud verò personale, & locale simul quo persona & locus simul interdicuntur. Deinde interdictum locale est etiam duplex. Aliud generale, quo interdicitur Regnum, Prouincia, Ciuitas, vel populus: aliud verò speciale, quo interdicitur vna, vel plures determinatæ Ecclesiæ, non verò omnes. Item interdictum personale est etiam duplex. Aliud generale, quo scilicet interdicuntur homines regni, prouinciæ, vel ciuitatis: aliud speciale, quo interdicitur pars vnius ciuitatis, aut certa persona, vel personæ, aut etiam incerta. Hæ diuisiones interdicti sumuntur ex *c. cùm in partib. de verb. signific. præsenti, c.si sent. & c.si ciuitas, de sent. excom. in 6.* Auctor *ibi. art.2.* de quo Couar. *in c alma mater.2.p.§.1.* ad quod vide tradita à Nauar. *c.27. n.166.* Syluest. *ver. interdictum 1. q.10.* Cardin. *tract. de interdicto 1.p. à num.11.* Nicolao Plouio *tract de interdicto à num.1.* quibus citatis multa ad id congerit Suarez *dict. disp.32. sect.2. latè per totam.*

3. Omnes illi, qui potestate ordinaria possunt excommunicare, & suspendere, possunt etiam interdicere, vel aliis hanc facultatem delegare, dummodo sit clericus, nec censura aliqua ligatus, nec etiam sit fœmina, quæ attento iure communi non est capax huius iurisdictionis; *cap. dilecta, de maiorit. & obed. cap. noua. de pœnit. & remiss.* vbi notant DD. *tom.2.q.107. art.1.* de quo Couar. *in dict. cap. alma, 1 p.§ 11.* D.Thom. *in 4. dist.28. q.2. art 2.* Nauar *lib.3. consil.57. titul. de sentent. excommunic.* De personis apud quas residet potestas ordinaria ferendi censuras, vide Suarez latè id tractantem *de censuris disp.2. sect.2. & sect 3.n.5. vsque ad 7.* vbi agit, an hæc potestas possit fœminæ committi.

4. Quidam prælati minores habent à iure, consuetudine, vel priuilegio posse interdicere, vt sunt Abbates sæculares habentes iurisdictionem quasi Episcopalem in suo territorio, & Generales Religionum, qui tamen in consuetudine non habent, vt oppidum interdicant, nisi in illud habeant plenariam iurisdictionem. Priores non mendicantes possunt interdicere suos subditos ab audiendis diuinis, vel confessionibus, quod est idem,

ac suspendere. Sed apud Mendicantes hæc potestas ad prælatos superiores tantùm spectat, *ibid. art.* 2. Ad quod vide Suarez dict. *sect.* 2. *num.* 12. vbi tradit, hanc iurisdictionem posse acquiri consuetudine, aut præscriptione, ex *cap dudum, el* 2. *vers. sed cum in iure, de electio. & cap. auditis. cap. cum olim de præscript.* vbi etiam addit *num.* 13. non sufficere consuetudinem ferendi vnam censuram, vt circa omnes acquiratur ea potestas.

5. Qui iure ordinario ligare potest, ab interdicto personali etiam absoluere potest, præmissa priùs læsæ partis satisfactione. Priores autem Conuentuales, & Guardiani ex priuilegio habent potestatem absoluendi suos subditos ab interdicto, & suspensione, sed parochi minimè possunt, *ibid. art.* 3 de quo Soto *in* 4. *dist.* 22. *quæst.* 3. *art.* 1. *& quæst* 2. *art.* 3. Syluest. *verb. interdictum.* 3. §. 10. *n.* 11. Nauar *cap.* 25 *n.* 168. *& cap.* 23. *n.* 66. Vide Suarez *vbi suprà disp.* 38. *sect.* 2. vbi ex *cap. nuper, de sentent. excommun.* resoluit, interdictum particulare personale non reseruatum tolli posse à sacerdote, à quo potest auferri excommunicatio iure non reseruata.

Bullar. bul. 9. Iulij 2. n. 6.

6. Ciuitate interdicta, censentur etiam interdicta monasteria in ea sita, etiam in suburbiis extra muros contenta, ex *cap. si ciuitas, de sentent. excommunicat. lib.* 6. Ex priuilegio tamen Iulij II. pro Fratribus Minoribus monasteria distantia ab oppido vltra duo milliaria interdicto non subiacent, nisi causam illi dederint, vel eis specialiter ex legitima causa sit interdictum, vel nisi aliàs domus Fratrum ipsorum de iure interdicto talis oppidi comprehendantur, *tom* 2. *quæst.* 108. *a.* 1. Idem post Couar. *d.* §. 1. *n.* 8. & Syluest. *verb. interdictum* 2. *n.* 5. docet Suarez *dict. disp.* 32. *sect.* 2. *n.* 25. & citatis dicto priuilegio Iulij II. & nostro Auctore tradit Portel *in addit. ad dubia, verb. interdictum, num.* 1.

Bullar. bul. 29. Leon X. & in Cop. Mendic. tit. interdictũ num. 26. Trid. sess. 25. cap. 12. & 22. de reg.

7. Leo X. concessit, quòd Ecclesiæ Fratrum Minorum non possint specialiter interdici, nisi tota ciuitas, aut oppidum, in quo sitæ sunt, Ecclesiastico supponatur interdicto; vel nisi ipsi Fratres causam dederint interdicto: vel etiam nisi persona, ad cuius instantiam interdicitur huiusmodi Ecclesiis, prouideat sufficienter Fratribus de rebus victui necessariis. Verum est tamen, quòd generale interdictum extenditur ad omnes Ecclesias vrbis, aut suburbij exemptas Religiosorum, ac etiam Ordinis Militaris S. Ioannis, non verò speciale, quo certæ vrbis Ecclesiæ interdicuntur, cuius priuilegiis sufficienter derogatur per Concilium Tridentinum, *ibid. art.* 2. de quo Nau. *cap.* 27 *num.* 180. *&* 190. Henriquez *lib.* 13. *de excommunicat.*

& inter

& Interdicto c.42.n.4. Ad quod vide Suarez *dict. sect. 2.n.26.* vbi addit, interdicta generaliter ciuitate, interdici parochialē Ecclesiam etiam alienæ iurisdictionis, & in nostris terminis tradit Portel *verb. interdictum, n.3. & 4.*

8. Licèt Religiosi non possint specialiter interdici ab Ordinariis, nec ab aliquo Sedis Apostolicæ legato, nisi facta expressa mentione de Ordine, & indulto huiusmodi, ex Clemente IV. pro Minoribus, & aliis Pontificibus apud Bullarium, poterunt tamen interdici quatenus Beneficiarij in diœcesi alicuius Episcopi consistunt, vt ex *cap. cum capella, de priuileg.* & eius argumento satis colligitur, *ibid. art.3.* de quo Syluest. *verb. interdictum 7. quæst. 8.* Couar. *cap. alma. 2. p. §. 18.* *Bullar bul. 9. Clem. 4. & bull. 1. Benedicti 12.*

9. Priuilegium Ordini Cistercij concessum, quòd benefactores, capellani, familiares, aliæque personæ in eiusdem Ordinis monasteriis degentes, non possint interdici, quantum ad has personas sæculares reuocatum est à Concilio Tridentino, ne perturbatio in Episcoporum iurisdictione excitetur, & exēptis occasio laxioris vitæ præbeatur, *ibid. § quod priuileg.* *Trid. sess. 24. cap. 11. de reform.*

10. Interdictum siue validum, siue nullum seruandum est ab omnibus Regularibus, quando ab Ecclesia Matrice seruatur, sub pœna excommunicationis, *Clementina 1. de sententia excommunicationis.* Sed hoc non habet locum, quando Ecclesia Matrix seruat, quia est specialiter interdicta. Nec clerici sæculares tenentur interdictum nullum seruare, etiam si Ecclesia Matrix illud seruet, nec ligantur ob id præfata censura, *ibidem art. 4. & 5.* de quo Nauar. *in cap. cum contingat, remedio 2. n. 40. de rescriptis,* D. Antonin. *2. p. titulo 59.* Idèm docent Portel vbi proximè *num. 7.* P. Villalob. *1. p. Summæ tract. 17. diff. 30. num. 13.*

11. Matrice Ecclesia non seruante interdictum validum, Religiosi non tenentur illi se conformare: quod si non seruent, excommunicationis præfatæ pœna non ligantur, sed aliis in sacris Canonibus contentis, scilicet suspensionis, & interdicti ab ingressu Ecclesiæ, irregularitatis, ac priuationis actiuæ, & passiuæ de pœnis, *cap. Episcoporum, cap. auctoritate, de priuileg. in 6. cap. vltim. de excessibus prælat. cap. is qui, §. is verò, de sentent. excommunicat. in 6.* Si verò Matrix seruat interdictum nullum, nec ligans, Religiosi non seruantes excommunicationem quidem incurrunt, non tamen aliis pœnis Canonum proximè dictis feriuntur. Supradicta etiam procedunt in non seruantibus cessationem à diuinis, *ibid. art. 5. & 6.* de quo Syluest. *verb excommunicatio 9 num. 90.* Idem docet Portel *vbi supra num. 8.* & quantum ad non incursum excommunicationis, si Religiosi non

non seruent interdictum, non seruante Ecclesia Matrice, videtur innuere Suarez *de censuris disp. 34. sect. 5. n. 10.*

12. Effectus interdicti localis sunt tres, nempe prohibitio quorundam Sacramentorum, ac omnium diuinorum officiorum, sepulturæque Ecclesiasticæ, vt constat ex *cap. si sententia, de sentent. excommun. in 6. & cap. quod in te, de pœnit. & remiss. Clemen. 2. de sentent. excommunic.* sed ius nouum *in cap. alma mater, de sentent. excomm. in 6* concedit celebrari diuina officia cum quadam moderatione. Illa verò dicuntur diuina officia prohibita tempore interdicti, quæ non sunt Sacramenta, sed actus deputati specialiter sacro Ordini, vt celebrare Missam, cantare Epistolam, aut Euangelium solemniter cum vestibus sacris, facere officium hebdomadarij in choro, conferre Ordines, etiam minores, consecrare Abbates, Virgines, Aras, & Calices, benedicere sacramentalia, vt aquam, etiam pro baptismate, eámque publicè fundere cum *Asperges*, ac tandem Cantare horas Canonicas, eásque publicè, aut priuatim dicere coram aliis: quæ omnia, & alia similia veniunt nomine diuinorum officiorum; nec possunt fieri, nisi exclusis interdictis, ianuis clausis, & submissa voce, iuxta moderamen *dicti cap. alma mater*, Auctor *tom. 2. quæst. 109. art. 1.* de quo Syluest. *interdictum 3 num. 1. quæst. 3. & interdictum. 5. quæst. 5.* Couar. *in cap. alma, 2. part. cap. 2. §. 1. num. 2. & §. 3. num. 3. &* 4. Nauar. *in Manual. à num.* 171. Idem ferè docent post alios Suarez *de censuris disp. 34. sect. 3. à num. 6.* P. Villalob. *1. p. Sum. tract. 19. difficul. 3. à num. 1.*

13. Tempore interdicti localis permittuntur ex iure communi sequentia. Primò, benedictio mensæ, gratiarum actio, benedictio fructuum, habitus nouitiorum, baculi, & sacculi pro peregrinis. Vnde priuilegium Leonis X factum Fratribus Minoribus apud Bullarium ad benedicendam mensam fuit ad maiorem abundantiam, vel quia solemniter apud ipsos solet fieri. Secundò Cantus Lætaniarum, dum fit per laicos confratres, vel dum publicè cantatur intra, vel extra Ecclesiam, dummodò fiat absque superpelliceo, & solemnitate crucis, & sine *Dominus vobiscum*, ac proinde priuilegium Leonis X. in dicto viuæ vocis Oraculo ad hoc concessum Minoribus parum, aut nihil deseruit, cùm id iure communi liceat. Tertiò introductio priuata mulieris in Ecclesiam post partum, facta confessione generali, vt Deo gratias agat: sed debet fieri absque stola, & ornatu sacerdotis, & similiter eadem confessio generalis deprecatiua; seu absolutio potest fieri à sacerdote coram interdictis in fine concionis. Quartò recitare Lætanias, & alios Psalmos

Bullar. Orat. 39. Leon X. Comp. Men l. tit. interdictũ, 1. §. 20.

mos & Orationes pro agonizante coram laicis, legere Passionem Domini, dicere Euangilium, vel recommendationem animæ, sine tamen *Dominus vobiscum*. Quintò adorare Crucem feria sexta in Parasceuen, accipere mortuaria, seu obligatione pro defunctis, etiam interdictis, & sepultis extra locum sacrum, ac pro illis priuatim orare. Sextò recitare cùm pulsatur campana vespere ad *Aue Maria*, vel etiam ad precem manè, vel meridie. Septimò legere lectiones sacræ Scripturæ, declarare Euangelium, vel Psalmos, ac prædicare, etiam in loco interdicto, & à lectore interdicto, *cap. responso, de sentent. excommunic.* Item exercere iurisdictionis actus, vt excommunicare, absoluere ab excommunicatione, indulgentias concedere, eligere, & similia sed absque solemnitate secerdotali. Octauò, vt clericus primæ tonsuræ admittatur ad officia Diuina, & ad Ecclesiasticam sepulturam, nisi dedisset causam interdicto. Nomine autem clerici iure communi in fauorabilibus veniunt Regulares, etiam nouitij, & Conuersi, Clericus tamen coniugatus non admittitur, nisi præscripta consuetudo id concedat: Clericus autem in minoribus nõ gaudet priuilegio fori, nisi habitum clericalem, & tonsuram deferens adscriptus sit ministerio alicuius Ecclesiæ, vel versetur in seminario clericorum, vel in studiis de licentia Episcopi, ex Decreto Tridentino, ac proinde nisi præfato modo non admittitur ad Diuina tempore interdicti. Nonò recitare Horas Canonicas in Conuentuali Ecclesia per binos, aut tres submissa voce, & sine cantu, interdictis exclusis, & ianuis clausis: extra Ecclesiam verò post *cap. alma mater*, non debent dicere Horas Canonicas plures simul, quàm tres, secus viderentur officiare pro populo. Vnde priuilegium Leonis X. pro Minoribus, vt tempore interdicti, vel cessationis à Diuinis possint duo, vel plures extra Ecclesiam in domibus suis recitare, vt aliquid operetur vltra ius commune debet explicari, vt plures quàm tres simul possint recitare. Vltimò licet parocho, vel eius Vicario celebrare vnam Missam in hebdomada apud suam Ecclesiam cum vno, vel duobus ministris ad renouandum sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, quod asseruatur pro infirmis, *cap. permittimus, de sentent. excomm.* cum moderamine tamen iuris præfato, exclusis scilicet interdictis, & non habentibus priuilegium, ianuis clausis, voce submissa, & sine pulsu campanulæ. Et vrgente necessitate infirmorum possint similiter aliæ Missæ celebrari, *ibid. art. 2.* de quo Couar. *in cap. alma mater, 2. p. §. 2. num. 7. versi. sed & olim*, Nauar. *cap. 27. n. 170. & sequ.* Syluest. *verb. interdictum 5. § 4. num. 5. & 6.* Henriq. *in Summa 2. t. lib. 13. de excommunic. & interd. cap. 44.*

Trid. sess. 23. cap. 6. de reform.

In Bullar. oraculo 9. Leon. X.

Leo

Leo X. apud Comp. Mend. *v. interdictum* §. 21. concessit Fratribus Minoribus: *quòd tempore interdicti Ordinarij possint facere processiones per claustra, dicendo Litanias, vel Hymnos, aut alia deuota carmina, dum tamen aliquod Diuinum Officium non dicāt.* ibidem. Quod priuilegium vltra ius commune debet aliquid operari, ne inutile, & ridiculum (vt dicunt iurisperiti) reddatur, *l.* 1. §. *penult. ff ad S.C. Macedon.* scilicet, vt processiones cùm solemnitate cantus, & aliorum possint fieri, sine qua à iure communi permittuntur, vt docet Auctor *hic*. Verba autem illa: *dummodo aliquod Diuinum Officium non dicant*, non sunt referenda ad solemnitatem Cantus, & cæterorum, quia processiones sunt faciendæ, quæ propriè Diuinum officium non sunt, quamuis aliqualiter ad illud, quatenùs solemne Officium est, interdicti tempore prohibitum pertineant, sed ad Missas, & Horas Canonicas, quarum celebrationem Pontifex omninò remouet in dicto priuilegio, permittens tantum dictarum processionum solemnia, eo modò, quo solent apud nos celebrari, aliàs si dictam solemnitatem non concederet, prohibendo aliquod Officium Diuinum dicere, nil concederet, redderetúrque (vt dixi) priuilegium inutile, ac ridiculum, quod non est dicendum. Vide Henriq *sup.* & Suar. *tom.* 5. *disp.* 33. *sect.* 1. *&* *disp.* 34. *sect.* 1. 2. *&* 3. P. Villalob. 1. *p. Summ. tract.* 19. *diff.* 5. *num.* 2. vbi ex Nauar. *c.* 27. *n.* 176. docet posse fieri processiones tempore interdicti sine solemnitate solita Cantus, & cæterorum, quia id non est Officium Diuinum. Idem ferè docet Suarez *d. sect.* 3. *num.* 5. *&* *sequentibus*.

14. Sacramenta, quæ permittuntur conferri tempore interdicti, sunt hæc. Baptismus pro paruulis, & etiam pro adultis cum solemnitate solita Ecclesiæ, *cap. responso, de sentent. excom. cap. non est vobis, de sponsalib. cap. quoniam, de sentent. excom. in* 6. Sacramentum pœnitentiæ pro ægrotis, ac sanis, etiam excommunicatis, dummodò non dederint causam interdicto, & præbeant debitam iuris cautionem *d. c. alma mater*, Sacramentum Confirmationis, quod potest publicè ministrari cum solemnitate consueta, in loco etiam specialiter interdicto, si aliud commodè adiri non potest, ex *d c. quoniam*, vbi etiam permittitur Chrisma pro baptizandis, & confirmandis consecrari in feria quinta Cœnæ Domini in loco similiter etiam specialiter interdictó, & cum moderatione *d. c. alma mater*. Item Sacra Eucharistia tanquam viaticum in probabili articulo mortis, etiam violentæ ministrari, *cap. quod in re, de pœnitent. & remiss.* ac ea deferri reuerenter licet cum assueta solemnitatis pompa, pulsu campanæ, & luminibus, & in reditu ab infirmis Sacram Hostiam

ſtiam oſtendere populo,vt moris eſt, etiam coram interdictis, quia videre, & adorare Sacroſanctum Chriſti Domini corpus extra Miſſam non eſt aſſiſtere Diuino Officio,neque recipere Sacramentum. Aduerte tamen, quòd quamuis ius concedat clerico aſſiſtere Diuinis Officiis, non tamen concedit recipere Sacram Communionem, ſpecialiter enim debebat id concedi, vt conceditur Religioſis. Item Sacramentum matrimonij,vt in contractu conſiſtit, poteſt dari, & recipi in loco interdicto, vel ipſis interdictis contrahentibus, non tamen benedictio ſolemnis nuptiarum,niſi habentibus priuilegium, & cum debita iuris moderatione. Pro quo nota, quòd licèt iure ſuſpendatur interdictum in Natiuitate Domini, & in Paſchate Reſurrectionis,non tamen nuptiæ in illis ſolemnizari poſſunt,id enim ſpecialiter tali tempore prohibetur in Concilio Tridentino. Sacramentum verò extremæ vnctionis, cum non cadat ſub præcepto,conferri non poteſt tempore interdicti, etiam clericis preſbyteris,*c.quod in te,de pœnit. & remiſſ.* bene tamen religioſis iuxta ſua priuilegia,vt infrà dicemus. Tandem Sacramentum ordinis non poteſt conferri, niſi Epiſcopus ſuſpendat interdictum quoad hunc actum: ſecus,nec etiam in feſtiuitatibus,in quibus ſecundum ius ſuſpenditur,id licebit, *ibid. art.*3. de quo Soto *in* 4.*diſt.*22. *quæſt.*3. *art.*1. Couar.*in c.alma mater*, §.2.*num.*8. Sylueſt. *verb. interdictum* §.7 *num.*1.*&* 4. Nauar.*c.*27 *num* 178. idem docent traditis multis Suarez *dict. diſp.*33.*ſect.*1.*per totam*, vbi latiſſimè, & P. Villalob.*tom* 1. *ſumm. tract.*19.*diffic.*3. *per totam*, Portel *verb. interdictum à num.*10.

15. Diuina officia celebrari poſſunt tempore interdicti cum quadrupliti moderatione,ex *cap alma mater*, *de ſentent. excommunicat.lib.*6.Primò,vt dicantur in Eccleſiis ianuis clauſis. Nomine autem Eccleſiæ, veniunt hoſpitale, & priuatum oratorium ab Epiſcopo approbata. Secundò, ſubmiſſa voce, ſeu in tono,ita vt ſe mutuo audiunt clerici, quamuis præter intentionem foris audiantur à non habente priuilegium. Quando verò extra Eccleſiam recitant tres, vt ſuprà diximus,id debet cautè fieri,ne audiantur.Vnde alta voce cantantes Officium diuinum violant interdictum,& fiunt irregulares. Tertiò non ſunt pulſandæ campanæ ad horas, nec ad miſſam, imò nec campanula parua, quæ ſolet pulſari ad eleuationem Hoſtiæ, non tamé prohibetur pulſare tabulam, vulgo dicitur *Matracas*, ad alia verò, quæ non ſunt Officium diuinum, campanas pulſare permittitur,vt ad ſolutationem Angelicam,ad concionem, ad oſtendendum Reliquias, & ſimilia. Tandem excludendi

ſunt excommunicati, & interdicti denuntiati,& notorij,quando occaſione illorum poſitum eſt interdictum. Vnde ob aliam cauſam interdicti poſſunt intereſſe diuinis in feſtiuitatibus, in quibus à iure ſuſpenditur interdictum,vel ſi aliàs ad id habent priuilegium,quia hoc nullo iure prohibetur. Item laci priuilegio carentes excludendi ſunt non quia interdicti ſunt, ſed quia locus interdictus excludit omnes.*ib.art.*4. de quo Couar. *in d.c.alma mater,*2.*p.*§.2 Nauar.*d.c.*27.*num.*175. *&* 187. *& cap.*25.*n.*24.27.*&* 177 Syluest.*interdictum* 5.§.2.*verſ.*1. idem traditis multis docent Suarez *de cenſur.di.*34.*ſect.*1.*à num.*3. *vſque ad* 33.P.Villalob.*d tract.*19.*diffi.*5.*num.*5.

16. Ex quo patet, quòd laici intereſſentes diuinis tempore interdicti peccant mortaliter, primò ſi ſpecialiter interdicti ſunt,etiam ſi interdictum perſonale, vel locale eſſet generale totius populi,vt ſatis colligitur *ex cap. ſi ſententia, de ſent.excom.&c.licet,de priuileg.in* 6.& ſumitur *ex c, vt priuilegia, de priuileg.*cum ſimilibus. Secundò,ſi inducant clericum,vt frangat interdictum. Tetiò, ſi admoniti ab oſtiario Eccleſiæ reſiſtant cum vi,nec exeant. Quartò tandem,ſi faciant actum,quo ſolet clericus violare interdictum, vt ſi in choro dicant publicè Horas Canonicas, & alia Officia diuina. Clerici autem interdictum violantes non ſolùm peccant mortaliter, ſed fiunt irregulares,& priuandi ſunt iure quæſito in beneficio, vt *in c. is,cui,*20.*& in c.is qui,*§.*is verò,de ſent.excomm.in.*6.habetur,& *in c.Epiſcoporum,de priuil.in* 6.notant gloſſa,& DD. *ib.d.art.*4. §.*notandum,*de quo Caiet. *verb.excommun. cap.*41.*& verb.interdictum.*vide Suarez *de cenſur.diſp.*34.*ſ...n.*3.*& ſeqq.*vbi traditis multis, idem docet cum Innocentio, Hoſtienſi, & aliis quos refert Syluest.*verb. interdictum* 6.*quaſt.*7.& ad idem tradit etiam plura *diſp....num.*2. *&* 3. & reſoluit P. Villalobos *d. tract.*19.*difficul.*4.*num.*1.*&* 2.

An autem laici furtiuè intrantes inſcio oſtiario, & intereſſentes diuinis culpæ mortalis rei iudicandi ſint? non leuis eſt difficultas. Auctor *d.art.*4.§.*aduertendum tamen,&* §.*ſequent.* tenet, non peccare mortaliter ſecluſò contemptu, & ſcandalo, quia præceptum directè, & primario clericis imponitur, ne admittant, & citat pro hac ſententia Caietanum, Syluestrum, Angelum, Armillam, & Alcozer. Imò nec venialiter peccare, addit cum Soto, & Nauarro. At oppſitum tenet Suarez *dicta diſp.*34 *num.*4.*&* 5.*cum ſeqq.*quem ſequitur Portel *verb. interdictum num.*36. §.*quaris,an peccet.* Ducuntur, quia etiam laici directè prohibentur, ne in loco interdicto diuinis interſint, idque videtur probari ex *cap ſi ſententia,de ſentent. excom.in*6.

vbi

vbi deciditur, ciuitate interdicta licitum esse ciuibus, qui interdicto culpam non dederunt, extra ipsam interesse diuinis, ergo supponitur intra ipsam non esse licitum. Id ipsum etiam colligi videtur ex *cap. licet, de priuil. in 6.* vbi singulari personæ conceditur, modo permisso tempore interdicti celebrare. vel audire diuina. Ergo signum est esse prohibitum, aliàs non esset necesse id concedi. Idemque probant plura alia iura prohibentia laicos admitti ad diuina in loco interdicto absque priuilegio. Ex quibus deducit Suar. *d. n. 5.* peccare mortaliter ipsos laicos, si furtiuè, vel fraudulenter se ingerant diuinis sine priuilegio, decipiendo clericos, vt illos admittant, quia hæc prohibitio, inquit, non est tanquam pœna, quam nemo sustinere cogitur, donec ab alio imponatur, sed est obligatio quædam ex censura proueniens, & per consequens vrgens modo censuris accommodato, nempe, vt quis sese abstineat, etiam si ab aliis non cogatur Prior sententia Auctoris probabilis est, & magis pia, quæ admitti potest in his, qui culpam non dederunt interdicto, non verò in contumacibus, respectu quorum aliqua materia potest esse grauis, quæ comparatione aliorum sit leuis: potest enim accidere, vt ex quadam pia intentione, licèt indiscreta, hæc culpa sit leuis secundum occurrentes circunstantias, putà si assistentia non esset ad magnam partem diuini Officij, secluso contemptú, quo casu, concludit Suarez *ibid. n. 9.* posset quis excusari à mortali. Posterior tamen sententia ipsius Suarez absque dubio verior, & iuri conformior mihi videtur ob rationes traditas, quam sequitur post auctores citatos P. Villalobos *d. tract. 19. diffi. 5. n. 12.*

Sentent. Auctoris. Exponitur, & limitatur.

17. Interdictum loci non violatur, nisi publicè denunciatum sit à iudice in certum locum, iuxta Extrauagantem *ad euitanda.* Nec satis est interdictum ipso iure positum esse notorium, vt post Concilium Constantiense in dicta Extrauaganti tenent communiter DD. At denunciata Ecclesia Matrice de interdicto generali, satis est, vt reliquæ Ecclesiæ, etiam Regulares denunciatæ dicantur, vt *in Clementina 1. de sentent. excom.* fundati tradunt communiter DD. *ibid art. 5. & d. art. 4. §. quantum ad quartam.* de quo Nauar. *c. 27. n. 146. & 187.* Sot. *in 4. dist. 22. q 3. art. 2. concl. 3.* Couar. *d. §. 2 n. 3 & 4.* Syluest. *ver. interdictum 2. n. 1.* Idem docet Suarez *dict. sect. 5. n. 10.*

18. Iure antiquo, *c. quod in te, de pœnit. & remiss.* funus clerici tempore interdicti fiebat cum silentio, & absque officio, vt nunc fit in cessatione, & in interdicto speciali, hodie verò per *d. c. alma mater,* permittitur fieri intra Ecclesiam cum Missa, & officio Ecclesiastico, submissa tamen voce, & sine pulsu cāpanæ.

& aliis moderationibus, de quibus suprà. Laicos verò adultos priuilegio carentes, quamuis decedant cum Sacramentis, sepelire non licet in loco sacro generaliter, vel specialiter interdicto, nec in cæmeterio, aut alio loco benedicto ad vsum sepulturæ, ex *d.c. quod in te*, & sumitur ex *c. cum & plantare*, §. *quod si & c. vt priuilegia, de priuileg. & c. Episcoporum eodem tit. in 6. & Clement. 1. de sepulturis.* Et idem est de paruulis vsu rationis carentibus. Vnde si non adest alius locus, sacer non interdictus sepeliri potest extra locũ sacrum absque Ecclesiastico funere, & officio. *tom. 2. q. 110. art. 1.* de quo Couar. *sup.* §. *4. n. 7. verb. clericis, &* §. *1. n. 2. &* §. *2. n 9.* Soto *in 4 dist. 18. q. 3. art. 1. post concl. 4.* Sylu. *interdictum. 5.* §. *8. n. 4.* Nau. *sup. n. 176. & 178.* Idem cum communi Summistarum, & Theologorum *in 4. dist. 18. & 23.* docet Suarez *vbi suprà 35. sect. 1. à n. 2.* & sequitur P. Villalob. *d. tract 19. diffic. 8. n 2. & 3.* vbi hoc priuilegium extendit ad clericum primæ tonsuræ, dummodo habeat conditiones à iure requisitas, *c. vnico, de cler. coniug.* & ad monachos, etiam conuersos, seu laicos, & ad moniales.

19. Priuilegium tempore interdicti concessum pro officiis diuinis extenditur ad Ecclesiasticam sepulturam, quæ præcipuè pertinet ad diuinum Officium, in Bulla autem cruciatæ indultum speciale de sepultura Ecclesiastica est ad vitandos scrupulos; & vt pompam funeralem simul concedi declaret. *ibid. art. 2.* de quo Syluest. *v. interdictum 5.* §. *8. vers. 6.* Couar. *vbi sup.* §. *6. n. 5.* Nauar. *c. 27 n 176. & 179. In fine, & 181.* Idem, licet limitatè, tradit Suarez *d. sect. 1. n. 18.* vbi postquam resoluit, priuilegium concessum in particulari ad audienda diuina, seu vt admittatur ad diuina, non extendi ad Ecclesiasticam sepulturam, addit, quòd si generalius concedatur tali personæ per verba generalia, vt ad diuina admittatur, illá sanè videtur generalis suspensio interdicti quoad omnes eius effectus respectu talis personæ, & probat ex argumento *d. c. si sententia*, ibi, *vno interdicto ipsorum, alius licitè admittitur ad diuina*, id est, alius interdictus non est, quo significatur exclusio, vel suspensio (iuxta subiectam materiam) omnium effectuum interdicti.

20. Per pompam moderatam in concessione sepulturæ Ecclesiasticæ tempore interdicti intelligitur, vt possint pulsari ter campanæ pro viris, bis verò pro fœminis, & quòd clerici deferant funus cantando, cadauerque sepeliant, modò non dicant officium aliud, aut Missam, nisi illud quod in ordinario, seu manuali habetur. Vel potest intelligi iuxta Bullam cruciatæ Pij IV. vt fiat cum dimidia solemnitate, quæ aliàs communiter fieri solet circa personas eiusdem qualitatis, quod

relin

relinquitur iudicio,& arbitrio ordinarij,aut Curati. Apud Hispaniam consuetudo tenet, vt publicè in tono cantando, cum solito trino pulsu campanarum deferatur, ac sepeliatur cadauer in Ecclesia ianuis apertis cum officio ordinario, & sine Missa.*ibid.art.*3.de quo Cordub.*lib.*5.*q* 43.*n.*4. vide Suarez *d. disp.*35.*sect.*1.*n.*8.9.*&* 10.& P.Villalob.*dict.diffic.*8.*n.*3.At Portel *verb.interdictum,n.*41.dicit, in Portugallia non practicari, vt pulsentur campanæ, & ideò standum esse ibi consuetudini, seu decreto ordinarij.

21. Cessante interdicto cadauera sepulta apud locum prophanum solent extumulari,& transferri ad sacrum, ex glossa *in Clement.*1. *verbo,eis,de sepult.* Quòd si in sacro illicitè fuerunt sepulta,ibidem remanere permittuntur.*ibid.art.*4.de quo Tabien.*verb.interdictum* §.11.Palud.*in* 4. *dist.*18. *quæst* 8.*art.* 2.*dub.*16.Syluest.*interdictum* 5.§.8.Nauar.*vbi suprà n.* 174 *&* 176. idem fere docet Suarez *dict.sect.*1.*num.*20. & expressiùs P. Villalobos *dict.diffic.*8.*n.*5.vbi *n* 6. aduertit,eos qui in loco sacro scienter sepeliunt nominatim interdictos, excommunicari ipso facto *in Clement.*1.*de sepult.*

22. Interdictum multis modis tollitur: primò,per aliquam verborum formam, aut signum exteriùs ab habente potestatem:secundò,post finitum tempus præfixum, aut impleta conditione,sub quibus positum fuerat interdictum,tunc enim ipso facto tollitur,absque alia absolutione:tertiò, relaxari potest ad cautelam, quando est interdictum speciale loci, aut personæ, non autem generale. Quartò,suspenditur ad certum tempus, vel in tota vrbe, aut in vna Ecclesia, vel capella ab eo, qui illud posuit; cui similis est absolutio interdicti personalis lati ob culpam illius, in qua permanet. Episcopus verò potest suspendere interdictum iuris non specialiter reseruatum, sed non interdictum ab homine, quod Papa indixit. Tandem priuilegium priuatum hominis suspendentis interdictum,vel aliquid indulgens strictè est interpretandum, nec extendendum vltra casum concessum.*tom.*2 *quæst.*111.*art.*1. de quo Syluest. *interdictum* 3.§.9.*versicul.*7.*&* §.10.*&* 11. Soto *in* 4. *dist.*21. *quæst.*3.*art.*1. Nauar.*cap.*27.*num.* 168. *& cap.cum contingat, remedio* 7.

De relaxatione interdicti, vide quæ latè tradit Suarez *de censuris disp.*38.*sect.*1.2.*&* 3. vbi *ea sect.*2. *à num.*5. tradit interdictum locale quodcunque, ac etiam personale generale non reseruatum tolli posse ab Episcopo, per regulam,*cap. nuper, de sentent.excommunicat.* nempè,quòd legislator sibi specialiter non reseruauit, eo ipso aliis concessisse videtur, per

quod resoluit, *n. 9.* posse tolli interdictum particulare personale nõ reseruatum à sacerdote, à quo potest excommunicatio.

32. Iure communi suspenditur generale interdictum in quatuor magnis festiuitatibus, scilicet in Natiuitate Domini, in Paschate Resurrectionis, in Pentecoste, & in Assumptione B. Virginis Mariæ, *c. cap. alma mater*, idem concessum est per Martinum V. & Eugenium IV. pro festo Corporis Christi, & per totam octauam, & pro die Conceptionis B. Mariæ, & pro eius tota octaua, per Leonem X. apud bullarium, in quibus tantùm sit suspensio quoad celebrationem, & solemnitatem diuinorum Officiorum, non quoad alia. Bonifacius tamen VIII. in *d. c. almã mater*, concedit vt etiam in dictis festiuitatibus assistant diuinis Officiis nominatim interdicti, vt per hoc excitentur ad reconciliationem, ita tamen, vt qui fuit caussa interdicti, non accedat ad altare, id est, vt non solum sit remotus ab altaris lòco, sed neque celebret, aut ministret in sacris, si est clericus, *ib. art. 2.* de quo Syluest. *interdictum 5. n. 2.* Nauar. *vbi supr. n. 6. illat. 11. & n. 178. & 182.* Couar. *vbi sup. 2. p. §. 4. n. 3. & §. 5. in principio.* Idem traditis multis docet Suar. *dict. disp. 34. sect. 1. à n. 37.* vbit dicit, eam remotionem ab altari pro his, ob quorum culpam interdictum est positum, esse intelligendam quoad communionem sacram percipiendam, vel quoad oblationem faciendam. Et *n. 39.* resoluit, hoc priuilegium non extendi ad alios dies extra primum diem dictarum festiuitatum, idemque tenet Auctor *hic in fine articuli*, & Portel *verb. interdictum, num. 64.* vbi quantum ad suspensionem interdicti in festo Conceptionis non limitat ad Ecclesias, vbi recitatur officium proprium editum à Leonardo Nogerolis, sed absque vlla limitatione suspendi ait, & idem tenent Auctor *hic*, & Suarez *vbi supr. n. 42.* & idem Portel *in addit. ad dub verb. interdictum, n. 3* & P. Villalobos *dict. tract. 19. diffi. 6. n. 9.* vbi notat obligationem dicendi illud officium intelligi, quoad indulgentias concessas à Pontifice pro eo festo, non verò quoad suspensionem interdicti, sicque consuetudo tenet.

Bullar. bul. 14. Leon X. & Comp. Min. verb. Concept. §. 12. & ver. interdictũ, 2. §. 8.

24. Suspensio interdicti incipit à primis Vesperis, & finitur ad Completorium ipsius festi, vt fit in religionibus. Sed in festiuitatibus Natiuitatis, Purificationis, & Assumptionis B. Mariæ, & in die S. Hieronymi suspenditur vsque ad occasum Solis, ex concessione Alexandri VI. & Leonis X. pro ordine S. Hieronymi, & habetur in eius Compend. *ver. interdictum, §. 5.* quo communicant Mendicantes. Nota, quòd in Sabbato sancto suspensio interdicti fit in Missa, quia iam reputatur sacrum Resurrectionis, quod ea nocte dici consueuerat. *ibid. art. 3.*

Comp. D. Hier. §. 5.

De

De quo Palud. *in 4. dist.*18. *quæst.*8. Soto *in 4.dist.*22. *quæst.*3. *art.*1. *concl.*4. Ad quod vide Suarez *vbi supra num.*39. *&* 40. quidquid ibi oppositum teneat, quantum ad suspensionem interdicti in Missa Sabbati Sancti. Cùm Auctore tamen tenent Portel *verbo,interdictum,num.66.in fine,*& P.Villalobos. *diffic.* *6.num.6.*

25. Per Tridentinum Concilium tantùm sunt sublata priuilegia Regularium totaliter tollentia obseruationem interdicti, non verò ea, quæ in casibus specialibus suspendunt, sicut etiam non abrogantur priuilegia in eodem Concilio, quæ ex iusta causa concedunt Religiosis peculia, quidquid dicat Nauarrus *tom 2. q.*112.*a.*5. de quo Henriquez 2.*p. summa lib.*13. *cap.*48.§.1. Sayro *de censuris lib.*5.*cap.*13 *n.*24.*&* 25. Auctor *in Bulla Cruciata* §.5 *num.*15.*& in addit.num.*13.*&* 55. contra Nauar. *in manual. cap.*27.*num.*190. *& lib.*5. *consil.*7.*titulo de priuilegiis*, & alij relati à Barbosa *in remiss.ad Trident. dict. cap.* 12. *num.* 1. Idem docent Suarez *vbi suprà num.* 42. *vers. quæri autem potest*, & Portel *dict. verb. interdictum, in addit. num.* 3. P. Villalobos 1.*p. summa tract.* 20. *diffic.*6. *num.*2. *Trid. sess.* 25.*c.*12. *de regul.* *Trid. sess.* 25.*c.*2. *de reform.*

26. Apud Regulares suspenditur interdictum per plurima priuilegia Apostolica in festiuitatibus sequentibus. Primò apud Fratres Minores in diebus Festis B. P. N. Francisci, & Impressionis Stigmatum in corpus eiusdem B. P. sancti Antonij de Padua, S. Bonauenturæ Episcopi, & Ecclesiæ Doctoris, sancti Ludouici Episcopi, sancti Bernardini Senensis, Beatæ Claræ, & Elisabeth, & per eorum octauas, ex Iulio Secundo apud Bullarium, ac etiam in dedicatione Ecclesiæ S.Mariæ de Angelis, seu de Portiuncula, & sancti Didaci, ex Clemente VIII. Item in die Sanctorum quinque Martyrum Marrochij, & septem aliorum Septæ, in quibus omnibus suspenditur etiam cessatio à Diuinis. Pro quo nota, quòd in forma obseruationis nulla habetur differentia pro Religiosis inter cessationem, & quodcunque aliud interdictum, ex declaratione Leonis X. inter viuæ vocis oracula apud Bullarium. Item suspenditur in Conceptione Beatæ Mariæ, & per eius octauas, ex eodem Leone X. de quo suprà de Conceptione Virginis *num.*7. diximus, *ibid. art.*2 de quo vide Portel *verb.interdictum à num.*76. & P.Villalobos *d. tract.*20. *diff.*8. P.Miranda *tom.*2 *quæst.* 38. *art.*12. *conclusion.*4. *Bull. Eod. 15. Iulij 2. & Bulla 14 28. & 34 Clem.8. orac 8. Leon. x. Bull. 14. Leon.x.*

27. Eodem priuilegio gaudent Fratres Prædicatores, & alij Mendicantes, & communicantes in priuilegiis, vt in festiuitatibus suorum Sanctorum possint suspendere interdictum, & per

eorum etiam octauas, etiam si in illis commemoratio de Sanctis prædictis tantùm fieret, vel transferantur ob aliud maius festum occurrens sine commemoratione eorundem, ex Leone X. vel etiam si eorum Ecclesiæ sint specialiter interdictæ ex Iulio II. pro Augustinis. Quæ omnia sunt confirmata à Gregorio XIII. Sixto V. Clemente VIII. & nouissimè nunc à Domino Paulo V. *ibid* § *tertiò est notandum*, de quo vide P. Miranda *dicta concl.* 4 & Portel *num.* 77.

Bull. bull. 34. Leon X. Bull. bull. 34. & orac. 7. Leo. X. Bull 1. Clem. 8.

28. Item possunt in dictis festiuitatibus ministrare Sacramentum Eucharistiæ, & alia sacramenta indifferenter omnibus fidelibus non specialiter interdictis, aut excommunicatis, ex concessione Leonis X. & Pauli III. Item & sepelire mortuos sæculares, in suis tamen Ecclesiis duntaxat, ac tandem dicere, & facere omnia, quæ nullo existente interdicto fieri possunt, ex declaratione eiusdem Leonis X. *ibid.* §. *sexto est notandum.* De quibus *in Comp. Mendic. & in Compend. Societ.* Idem docent P. Miranda *dicto art.* 12. *concl.* 5. Portel *num* 66. P. Villalob. *dict. tract.* 19. *diff.* 6. *num.* 2.

Bul. orac. 7. Leon. X. & bull. 8. Pauli 3. n. 16.

Cōp. Mend tit. interdictum §. 7. & Comp. Societ. §. 1. Comp. D. Hieron. tit. interdict. §. 8. & 11.

29. Item ex concessione Pij IV. & Pij V. pro Ordine S. Hieronymi apud eius Compendium suspenditur interdictum quacunque auctoritate, etiam Apostolica appositum in Natiuitate, Epiphania, Circuncisione, ac Ascensione Domini, in Dominica Palmarũ, feria quinta in Cœna Domini, in Parasceuen, & Sabbato Sancto, in festo Sanctissimæ Trinitatis, in festis Conceptionis, Natiuitatis, Purificationis, Visitationis, & Assumptionis Beatæ Mariæ, necnon Apostolorum singulorum, S. Ioannis Baptistæ, S. Hieronymi, & eius translationis, ac sancti Augustini, Paulæ Viduæ, & in Dedicatione Ecclesiarum eiusdem Ordinis, in festiuitate omnium Sanctorum, & Commemoratione omnium defunctorum, & in die obitus Religiosi, vel Religiosæ pro missa, & officio dicenda pro ipso defuncto. *ibid* §. *ex quibus*, *dict. art.* 2. De quo vide Portel *vbi supra à n.* 76. & P. Villalobos *dict. tract.* 20. *diff.* 8. *à num.* 1.

Cōp. Mend. tit. interdictum 2. §. 10 Bullar bull. 38. & 39. Leo X.

30. Item Leo X. apud Compendium Mendicant. & refertur *in Bullario*, fecit aliam ampliorem concessionem de suspensione interdicti, & Cessationis Ordini sancti Benedicti in Hispania pro festis quoruncunque Sanctorum, & Sanctarum eiusdem Ordinis, & in dedicatione suarum Ecclesiarum, pro tota Hebdomada sancta, & Resurrectione Domini, & per octauas earundem festiuitatum, vltra festa Natiuitatum Beatæ Mariæ, & S Ioannis Baptistæ, ac in die professionis, aut primæ missæ alicuius Religiosi, *ibid. dict. art.* 2. §. *infertur tertio.* Idem tradit P. Miranda *dict. art.* 12. *concl.* 6.

31. Item

31. Item in festis Sanctorum, quorum corpora in Ecclesiis Regularibus condita sunt, & Patronorum, vel Patronarum, sub quorum inuocatione dicatæ sunt Ecclesiæ, ex dicta Bulla Leonis X pro Benedictinis, & alia Iulij III. pro Ordine D. Hieronymi, item in translationibus eorundem Patronorum, ex Bulla V. suprà citata, quo frui possunt Mendicantes pro translationibus suorum Patronorum, seu Fundatorum, vt apud nos Minores pro translatione B. P. N. Francisci, *ibid. art.* 3. de quo in Compend. D. Hieronym. Idem tradunt P. Miranda *dict. concl.* 6. *&* *concl.* 7. & Portel *num* 79 vbi benè aduertit cum nostro Auctore *hic*, quod ad suspendendum interdictum in festis Sanctorum, quorum corpora condita sunt in Ecclesiis Regularium, non sufficit, vt ibi aliqua notabilis pars, seu reliquia requiescat, putà caput, brachium vel crus, sed requiri, vt saltem sit maior pars corporis, veluti si deficiat caput, vel brachium tantùm. Sed non placet quod ibi addit idem Portel, nempè opus esse ad hoc, vt sit Sanctus canonizatus: Sanctus enim beatificatus etiam Sanctus nominari potest, saltem apud Religionem, cui concessum est, vt pro Sancto veneretur. *Comp. D. Hier vbi supra* §. 7.

32. Pro quo nota, quòd priuilegium Benedictinorum de suspendendo interdicto, & cessatione à Diuinis in festo sancti Benedicti, Ildefonsi, & aliorum Sanctorum eiusdem Ordinis, non communicatur Mendicantibus, nisi quoad Sanctos suorum Ordinum proprios. Priuilegium verò pro die professionis, & missæ primæ, ac obitus alicuius Religiosi durat per totum diem: ex sententia doctissimorum virorum, sed apud nos Minores durat à primis vesperis missæ nouæ vsque ad meridiem diei sequentis, & pro illo tantùm tempore, quo durat professionis solemnitas, iuxta ceremoniale Ordinis, & officium sepulturæ, *ibid. art.* 4. *&* 5. de quo P. Miranda *dict. concl.* 6. §. *circa qua*, Portel *supra num.* 81.

33. Item Clemens VII. apud Bullarium concessit Ordini Sanctissimæ Trinitatis, vt cùm Fratres Procuratores eleemosynarum pro Captiuis, & eorum nuntij ad Ecclesias aduenerint interdictas, in eorum iucundo aduentu aperiantur, ac campanæ pulsentur, ibidémque pulsatis campanis, & ianuis apertis diuina officia celebrentur, ac corpora mortuorum ibidem sepeliantur, nisi nominatim excommunicati, aut publici vsurarij fuerint. Idem refert Portel *in addit. ad dubia verb. interdictum numer.* 4. *Bull. 6. Clem. 7. num 5.*

34. Item prælati Conuentuales, seu locales Mendicantium, & qui eorum gaudent priuilegiis, possunt tempore interdicti generalis, ac cessationis à Diuinis eligere sex personas, viros,

aut mulieres, non simul, sed successiuè vna post aliam ad missas, & ad Diuina, eisque sacramenta conferre, & tradere sepulturæ Ecclesiasticæ, si decedant, dummodò causam interdicto non dederint, aut interdictum non sit positum, vel confirmatum auctoritate Apostolica, ex concessione Nicolai V. apud Compend. Mendic. & ex alio priuilegio cuiusdam legati à latere Apostolici possunt admittere quindecim personas in qualibet die simul, id tamen restrinxit ad missas, & officia diuina tantum, non verò ad sacramenta recipienda, *ibid.a.6.* de quo Henriq. *2.p.summ.l.13.de excomm.& interdicto c.48.§.3. littera K.* Idem tradunt P. Miranda *dict.a.12.concl.14.* Portel *verb.interd. num.69* P. Villalob. *dict tract.20.diff.7.n.6.* vbi id priuilegium extendit ad Præsidentes Conuentuum in absentia prælatorum.

Comp. Mend. interdictũ 1.§.23.

35. Moniales subiectæ Regularibus virtute dictorum priuilegiorum per communicationem possunt similiter in suis monasteriis tempore interdicti, vel cessationis à Diuinis celebrare diuina, recipere sacramenta, & sepeliri ianuis clausis, submissa voce, & sine pulsu campanarum, & in festis suorum Ordinum respectiuè, sicut ipsi Fratres possunt eadem solemniter celebrare. Item Abbatissæ, vel Præsidentes possunt admittere numerum personarum ad diuina in suis monasteriis, quem diximus posse prælatos locales admittere in suis Ecclesiis, ex Sixto IV. pro monialibus sanctæ Claræ, & sancti Dominici. Item etiam possunt facere ministrari Sacramentum Eucharistiæ, quoties opus fuerit, quibuscunque personis, ex quodam priuilegio Iulij II. pro Fratribus Minoribus, *tom.2.quæst.113. art.1.& 2.* Idem docent P. Miranda *dicta concl. 14. ad finem,* Portel *dict.num.69.* P. Villalobos *num.7.*

Bullar. bul. 14. Sixti 4. n.29.

An autem seruitores, & familiares Fratrum sint priuilegiati tempore interdicti, vide suprà *de familiaribus Fratrum n.2. & 3.* circa quod habes in Bullario indulta Alexandri IV. Sixti IV. & aliorum Pontificum.

Bull bul.7. Alex.4 & bul. 14. Sixti 4 n. 10. & 29 & bull 33. n 40. & bul.37. n. 52 & bul. vni. Inn. 6.

36. Confratres & Germani Ordinis Prædicatorum possunt admitti ad officia diuina, sacramenta, & Ecclesiasticam sepulturam tempore interdicti, vel cessationis, ex concessione Ioannis XXIII. Sed hoc tantum habet locum in confratribus, qui sunt oblati Ordinis viuentes in sæculo in habitu sæculari, ac bona sua Ordini obtulerunt, seu donarunt, reseruantes sibi vsumfructum quamdiu vixerint, non verò de aliis confratribus communiter vsitatis in Hispania, ex sententia Doctorum Salmanticensium, *tom.2.quæst.114 art 6.* de quo Couar. *in cap. alma mater, 2.p.§.2.n.9.* Nauar. *cap.27.num 79.& 181.& 185. & in cap.non dicatis n.77. & 84.* Henriquez *2.p. sum.l.13. de interdict.*

*interdict.cap.*48.§.3.*lit.A.*Idem tradit P.Miranda *dict.art.*12. *concl.*15. vbi id expresse haberi, *cap.vt priuilegia, de priuileg.* bene notat, additque per alia priuilegia Leonis X. & Iulij II. ac Adriani VI. posse supradictos admitti.

37. Syndicus Fratrum Minorum, vxor, & filij eius possunt admitti ad diuina, & ad sacramenta, etiam tempore cessationis à diuinis in Ecclesiis ipsorum Fratrum ex Clemente VII. ex bulla aurea Sixti IV. *apud Bullarium,* & refertur *in Compend. Mendicant.* Item eodem priuilegio gaudent medici ordinarij conuentus Fratrum, vel Monialium, ex Alexandro VI. apud Compendium, sed hoc tantum pro tempore interdicti, non verò cessationis. Item pueri seruitio Fratrum deputati negotiorúmque gestores, seu Procuratores, & operarij personaliter insistentes operibus eorum, familiares, & famuli actu seruientes, nisi causam dederint interdicto, vel nominatim, aut publicè sint interdicti, vel excommunicati, ex Alexandro VI. apud idem Compendium. Quibus omnibus liberè possunt Fratres non solùm cuncta ministrare sacramenta, sed etiam Ecclesiasticæ tradere sepulturæ, ex Clemento IV. apud Compend. Mend. *ibid art.* 1. 2. & 3. vide bullas suprà citatas *num.*34. de quo Syluest. *interdictum* 5.§.1. *num.*4. Nauar. *cap.*27. *num.*180. Henriquez *vbi supra.* Idem tradunt P.Miranda id extendens ad chirurgos, *dict.art.*12. *concl.*12. & 13. Portel *vbi supra à num.*71. P.Villalobus *dict. diff.*7. *num.*8. & 9. qui omnes notant cum nostro Auctore, nullum priuilegium, ad hoc haberi pro sanguinis minutoribus, seu barbitonsoribus, nisi comprehendantur sub nomine seruitorum, seu familiarium.

Ball. bull. 20. Sixti 4. p. 4. & bull.14.n. 29.Comp. Mend.tit. procur. Fratrum §. 12.

Comp.verb. indulgent. quoad seculares 4. § 8. Comp. v. interdictu 3.§.1.

Cõp.Mend. tit. interd. 3.§.3.& 4.

38. Item Fratres Minores possunt admittere ad diuina tempore interdicti procuratores monialium sanctæ Claræ, & negotia gerentes vtriusque sexus, itémque aduocatos Fratrum, vt habetur in Compend.Minorum *verb. interdictum* 3.§.7. & 8. Itémque fratres & sorores Tertiarios, illorúmque procuratores, ex Sixto IV. apud idem Compendium. Tandem nota, quòd pro funere nouitij non suspenditur interdictum sicut pro Fratribus professis, quia priuilegium tantùm pro Religiosis professis factum est, nec extenditur ad nouitios, potest tamen sepeliri sepultura Ecclesiastica, sicut familiaris per indultum Clementis IV. de quo suprà. *Addit. Summæ tom.* 4. *cap.*63. *num.*7. Idem docent Portel *dict.num.*72. P.Villalobos *vbi supra num.*1 & agens de funere nouitij, idem Portel *Ibidem num.*81. *§.notat tamen.*

Cõp Mend. v. interdictum,3.§. 7. & 8.

39. Tempore interdicti non potest laicus admitti ad ministran

ministrandum Religiosis in missa, nisi deficiat in monasterio qui possit ministrare: sicut etiam famulo clerici sciente ministrare in missa, non licet alium administrandum introducere, quia priuilegium iuris *in dict. cap. alma mater.* de inferendo secum famulum solitum comitari clericum, vel etiam laicum, vt sibi ministret, ad casum tantùm necessitatis debet restringi, & ita debet explicari, & intelligi *cap. licet, de priuil. in 6.* Auct *ib. art.* 4. de quo Henriq. *tom. 2. de sacram. lib.* 13 *de excomm. & interdict. cap.* 48. *circa finem.* Nauar. *cap.* 27 *n.* 181. Couar. *vbi supra* §. 4. *n.* 5. *dila.* 11. Dueñas *regul.* 305. Idem ferè docet Suarez *de censuris disp.* 34. *sect.* 1. *n.* 31. *&* 32. P. Villalobos *d. tract.* 19. *diff.* 5. *n.* 13. Portel *vbi suprà n.* 25.

De cessatione à Diuinis.

40. Cessatio à Diuinis est suspensio organorum diuinæ laudis in locum decretæ, per allusionem ad illud Psalmi 136. *In salicibus in medio eius suspendimus organa nostra.* Vel est quædam omnimoda desistentia à Diuinis officiis, & à quorundam sacramentorum administratione in locum decreta. Est autem duplex, altera generalis, quæ fit in tota ciuitate, vel oppido: altera verò particularis, quæ fit in vna, vel altera Ecclesia. *tom. 2. q.* 115. *art.* 1. de quo Syluest *verb. cessatio.* Iurisperiti *in cap. dilectis filiis, de appellat. & in cap. irrefragabili* §. *cæterùm, de offic. ordinar. cap. si canonici, cap. quamuis eodem titulo in 6. Clement.* 1. *de sentent. excommun.* Theologi cum Magistro *in 4. distinct.* 22. vbi Soto *quæst.* 3. *art.* 2. Nauar. *in manual. cap.* 27. *n.* 188. Couar. *cap. alma mater,* 2. *p.* §. 2. *à n.* 1. Suarez *de censuris disp.* 39. *sect.* 1. Auila *de censuris* 6. *p.* Enriq *lib.* 3. *de interdicto, c.* 52. *& seq.* Tolet. *lib.* 1. *c.* 93. P. Miranda *tom. 2. manual. quæst.* 38. *art.* 1. Portel *verb. interdictum, n.* 46. P. Villalobos 1. *p. Summæ, tract.* 20. *diff.* 1. *à num.* 1.

41. Cessatio dicitur quid facti, quia pro omnibus imponitur non magis respiciens delinquentem, quàm innocentes, neque reddit ex se ipsum locum interdictum, sed est immediatè suspensio diuinorum officiorum. Quare habet se vt negatio, interdictum verò vt priuatio in subiecto apto nato, ideóque est quid iuris, quia immediatè est circa locum, & interdum ipso iure imponitur, ac prohibet immediatè ipsum delinquentem sub pœnis iuris. Vnde cùm cessatio in facto consistat, etiam si post appellationem decreta sit, non est nulla ipso iure, sed habet suum effectum, & cessatur à Diuinis, quod non fit in interdicto: nam si illud decernatur post appellationem, est ipso iure nullum,

d

nullum, vt constat ex *cap ad hac quoniam, de appellat. & cap. is cui, in fine de sentent. excommunicat. in 6.* Item interdictum est censura, & pœna secundùm partem, manentibus communiter Diuinis officiis aliquo modo, & pro aliquo tempore: Cessatio verò non numeratur inter censuras Ecclesiasticas propriè dictas, sed tantùm est totalis omissio, seu negatio officiorum. Conuenit tamen cum interdicto in eo, quòd quando conceditur aliquod officium, vel sacramentum ex priuilegio pro tempore cessationis, debet seruari moderatio *cap. alma mater*, præscripta pro interdicto.. *ibid. art. 2.* de quo Henriquez *vbi supra cap. 51.* Soto *in 4. dist. 22. quæst. 3. art. 1. & 2. ad 1. princ.* Nauar. *vbi sup. n. 184.* Couat. *in d. c. alma mater, §. 2. n. 2.* Idem ferè traditis multis docent Suarez *de censuris disp. 39. sect. 1. à n. 8.* & præcipuè *n. 14.* P. Miranda *d. quæst. 38. art. 5.* P. Villalobos *dicta diff. 1. n... & seq.* Portel *dict. n. 46.*

42. Vt ritè, & rectè apponatur cessatio à Diuinis, septem debent concurrere. Primum, quòd imponens habeat ad id auctoritatem à iure, vel consuetudine. Secundum, vt de causa cessandi tractetur diligenter. Tertium, vt offensa ob quam cessatur, sit grauissima, manifesta, & notoria, proportionatáque tantis incommodis, quanta resultant ex cessatione. Quartum, vt antea instrumento publico, vel patentibus litteris sigillo munitis exprimatur causa cessationis. Quintum, vt instrumentum, seu litteræ tradantur ei, contra quem cessatur. Sextum, vt ille moneatur, & requiratur, an velit ante cessationem emendari, & compensare iniuriam. Vltimum, vt intra mensem vtraque pars, cum munimentis, & actis ad negotium spectantibus, saltem per procuratores vadat ad Sedem Apostolicam, nisi interim per mutuam concordiam finiatur causa. Hæ conditiones colliguntur ex *cap. si canonici, & cap. quamuis*, vbi Glossa *verb. omittendo, de officio ordin. in 6.* Quibus deficientibus cessatio erit nulla, *c. irrefragabili, §. caterùm, extrà de offic. ordinarij, & d. c. quamuis in fine*, ibi, *non seruetur cessatio, sed ea non obstante (vt prius) in ipsa Ecclesia celebretur.* Qua nullitate non obstante adhuc seruanda est à Regularibus sub excommunicatione ipso facto, ex *Clement. 1. de sentent. excommunicat.* Auct. *ibid. art. 3.* de quo Soto *vbi supra art. 2.* Couar. *in cap. alma mater, §. 2. n. 3.* Idem traditis multis docet Suarez *dict. disput. 39. sect. 3. à num. 7.* vbi *numer. 13.* concludit, suprà positas conditiones esse de substantia cessationis, per dictum *cap. quamuis*, sed hoc non esse extendendum ad cessationes Ordinariorum censet, cùm de illis non fiat sermo in dictis iuribus, in quo standum esse consuetudini, tandem resoluit. Qui etiam *num. 14.* addit, quòd quamuis

quamuis cessatio iustè, & cum omnibus conditionibus posita sit, si pars, quæ illam posuit, non recurrerit post mensem ad Sedem Apostolicam, iuxta dict. *cap. quamuis*, transacto mense ipsa cessatio ipso iure tollitur, parte in mora culpabili existente. Et idem dicit, si transacto eodem mense partes in concordiam venerint, tolli, scilicet, cessationem non expectato mandato Pontificis, ad quem recursum est, vel etiam sine recursu ad Papam, quod, inquam, docet *ibid. n.* 12. & sequuntur P. Miranda *d. q.* 38. *art.* 8. & P. Villalobos *d. tract.* 20. *dif.* 3. *n.* 3.

43. Quando iniusta est impositio cessationis, nec legitima, & notoria secundùm iura, iudex imponens, & actor instans tenentur ad damna illata clericis, & monasteriis, illisque restituere lucrum cessans, & stipendia debita pro missis, & officiis. Quòd si reus dedit causam iustam impositioni cessationis, post monitionem tenetur ad dictam satisfactionem, ac insuper mulctãdus est ad pecuniæ quantitatem, qua compensetur debitum diuini cultus. Si verò sic cessans fortè sit Beneficiarius, non acquirit sibi fructus beneficij pro eo tempore, sed ad arbitrium superioris debent in vtilitatem Ecclesiarum, & diuini cultus, quibus debitum seruitium ablatum est, vel in pauperes expendi, idque ordinarij tenentur magno cum rigore executioni mandare, sicut eis *in dict. cap. si Canonici, de offic. ordinar. lib.* 6. commendatur. *ibid. art.* 4. de quo Syluest. *verb. cessatio*, §. 4. Soto *vbi suprà dict.* 2. idem docent Suarez *vbi supra n.* 15. P. Miranda *ea quæst.* 38. *art.* 9. P. Villalob. *supra n.* 4.

44. Tempore cessationis consuetudo reducens hoc ad ius antiquius *in cap. non est vobis, de sponsalib.* tenet, quòd non liceat sacerdotibus quodlibet die celebrare, etiam clàm cum vno ministro, sed quod tantum, in quauis Ecclesia, vel monasterio dicatur in vnaquaque hebdomada vna missa ad renouandam Eucharistiam cum vno dumtaxat ministro, iuxta *cap. permittimus, de sentent. excommunic.* vbi id conceditur pro interdicto. item non licet plures, quàm duo clerici, vel tres simul recitare horas Canonicas, idque priuatim, & sine cantu, seruata moderatione. *cap. alma mater*, sicut pro interdicto. Item Episcopo licet vbilibet celebrare ex priuilegio iuris antiqui *in cap. final de priuileg. lib.* 6. item Religiosis permittitur missam secretò, & horas Canonicas dicere, dũmodò non nisi tres adsint simul, iuxta *cap. quod in te, de pœnit. & remiss.* seruata moderatione *dicti cap. alma mater.* Sed cùm ex cõcessione Leonis X. apud Bullariũ nulla sit differentia quoad obseruationẽ inter cessationẽ, & interdictũ apud Religiosos, optimè poterunt officium Diuinum facere, sicut tempore interdicti faciunt, non tamen licebit admittere

Bul. Ora 8. *Leon X.*

extraneos

extraneos sacerdotes ad celebrandum, quemadmodum possunt præfato tempore interdicti *tomo 2. quæst.116.art.1.2.& 3.* de quo Syluest. *verb. Missa 1.num.2.* Couar. *vbi supra §.3.n.6.&* §.4 *num.7.* Idem docent Suarez *dicta disp.39.sect.2.à num.14.* Enriquez *lib.13.cap.52.§.1.& c.53.§ 2. de excommunicat. & interdicto.* Vuald. *in Candelabro aureo, tract. de cessatione n.6. & 14* Sayro *lib.5.cap.29.n.2.* Nauar.*cap.27.n.189.* quos refert, & sequitur P.Miranda *d.q.38.art.6.* Portel *supra n.47.* P. Villalob.*dict.tract.20.diffic.2.n.1.2.3.& 12.*

45. Baptismi, & Confirmationis sacramenta conferri licitè possunt tempore cessationis cum solemni ritu, & in Hebdomada sancta consecrare Chrisma, & benedicere oleum pro vnctione, sicuti tempore interdicti licitum est, iuxta *cap. non est vobis, de sponsalib. & cap. quoniam de sentent. excommunicat. in 6.* Sacramentum verò Eucharistiæ per modum viatici conceditur infirmis, dum his conceditur pœnitentia, *d.cap.permittimus*, deferendáque est cum pulsu campanæ, recitando priuatas orationes, & in reditu ostendendo illam populo, sicut pro tempore interdicti diximus suprà. Ita censuit Senatus Salmanticensis scholæ. Item Sacramentum Pœnitentiæ potest conferri, etiam sanis: matrimonium etiam contrahi potest, quatenus est contractus, sed cum solemni benedictione nuptiarum minimè. Tandem Ordo, & Extrema vnctio non possunt conferri cùm non sint de necessitate *Ibidem art.4.* De quo Couar. *vbi suprà §.4.* Nauar. *cap.27. num. 188.* Idem tradunt concordes Suarez citatis multis *dict.sect.1.à num.20.vsque ad 27.* P. Miranda *d. art.5.concl.5.vsque ad 10.* Portel *sup.num.48.& 49* P.Villalobos *supra n.8.9. & sequentibus.*

46. In sola cessatione absque coniuncto interdicto non licet laicis sepulturam Ecclesiasticam dare, etiam ad id habentibus priuilegium pro tempore interdicti, vt censuit schola Senatus Salmanticensis. Clericos tamen etiam primæ tonsuræ sub silentio, & absque officio funerali licet sepelire in Ecclesia, etiam specialiter interdicta, quando non esset alia non interdicta, cùm *cap. quod in te, de pœnitent. & remiss.* generaliter de clericis loquatur, *ibidem art.5.* de quo Couarr. *vbi suprà §.4. num.7.* Medin. *lib.1. inst. c.11.§.14.* Syluest. *interdictum 5.§.8. vers.4.* Tabien. *v.interdictum 5.§.11.* Idem tradunt Henriquez *dicto lib.13. cap. 53. §. 4.* quem refert P. Miranda *dict. artic.6.conclus.11.* Portel *suprà numer. 50.* P. Villalobos *dicta diffic. 2.n. 15.* quidquid dicat Suarez *d.sect.2.à num.31.* contra communem sententiam tenentem, in sola cessatione absque coniuncto interdicto prohiberi sepulturam Ecclesiasticam, cuius

cuius sententia adhuc mihi non displicet ob eius solidiora fundamenta, primæ tamen ob auctoritatem D D. illam tenentium magis adhæreo.

47. In festiuitatibus, in quibus per *cap. alma mater*, suspenditur interdictum, suspendenda etiam est cessatio à Diuinis, vt consuetudo cum sapientum auctoritate interpretatur, & ampliat, & Salmanticæ à Theologis, & iurisperitis responsum fuit, & in praxi obseruatur. Vnde Diuina Officia solemniter in illis celebrare licèt, Sacramenta tamen non nisi ea, quæ iure communi attento conferri possunt. *ibidem art.6.* de quo Gutier. *Canon. cap.* 10. Nauar. *vbi sup. num.* 180. *&* 188. Conar. §.4. *num.* 7. *&* §.5. *num.* 3. idem probabile iudicat Suarez *dicta sect.2. numer.* 13. *&* 14. & tenent expresse Henriq. *c.* 53 *num.* 8 Auila *de censuris 6. part, disp.* 1 *dub.6.* quos refet, & sequitur P. Villalobos *dict. diffi.2. num* 5.

48. Vltra priuilegia Apostolica in superioribus relata pro tempore interdicti, quæ etiam ad tempus cessationis expresse loquuntur, est quoddam indultum pro Confratribus Carmelitarum portantibus intus scapularium, & feriis quartis, & Sabbatis abstinentibus se à carnibus, & visceribus animarum, vt tempore cessationis possint interesse Diuinis, & recipere Sacramenta ab idoneo Sacerdote, vel etiam celebrare Missam, si est sacerdos, vt consulti sapientes responderunt, & Carmelitæ in praxi habent, *ibidem art.7.* de quo Nauar. *vbi suprà num.* 187. Henriq. *vbi supra cap.* 53. §.6. idem priuilegium refert P. Villalobos *dicto tract.* 20. *diffi* 7. *num.* 5. ad quod etiam vide alia quamplura priuilegia, quæ latissimè refert P. Miranda *quæst.* 39. *art.* 12. *tom.* 2.

49. Qui potest interdictum imponere, potest & cessationem, vt Papa, Episcopus, & qui Episcopali fulget dignitate. Capitulum verò Sede vacante, si ex consuetudine, aut priuilegio habeat ad id potestatem, necesse est conuocare omnes Canonicos, etiam absentes commodè venire potentes, vt maior pars consentiat super hoc: aliter imponentes non percipiunt fructus ex beneficiis *cap. si Canonici, de offic. Ordinar. in 6.* Episcopus etiam potest cessationem tanquam inualidam reuocare, si Capitulum sine consensu viuentis Episcopi eam imponat, *cap. irrefragabili* §. *Ceterum extrà de offic. Ordin.* item iure ordinario eius est relaxare cessationem, cuius est iure ordinario relaxare interdictum, qui etiam ad tempus suspendere potest, vel pro vna Ecclesia, vel Monasterio, aut pro vno officio, vt pro Missa noua, vel Ecclesiastica sepultura, ex sententia doctissimorum virorũ Salmanticensis Scholæ, præsertim si aliqua iusta causa adsit.

nemo

tom.2.quæst.117.art.1.& 2. de quo Syluest. *interdictum* 3.§.8. *versi.*1.Armilla,§.35 Henriq.*lib.13.de excommun.& interdict. cap.*4.§.2 *Littera* G. Couar. *vbi sup.* §.4.*num.*1. Idem tradunt Suarez *dicta disp.* 39. *sect.* 3 *num.* 2. & quantum ad partialem cessationem, idem quod Auctor resoluit *eadem disp.* 39. *sect* 9. *num.*16. & post eum P. Villalobos, *d.tract.*20.*diffi.*4. *num.*6.P. Miranda *tom.*2 *quæst.*38.*art.*11.

50. Celebrans tempore cessationis, etiam generalis, non fit irregularis, sicut tempore interdicti, quia irregularitas non incurritur, nisi in casibus iure expressis, ius autem antùm exprimit de violatore Censuræ Ecclesiasticæ celebrantet, de quarum numero non est cessatio verè & propriè sumpta, nisi sit Religiosus, is enim violans cessationem generalem, non specialem, ipso iure excommunicatur *in Clement.*1.*de sentent.excommun.* vel etiam nisi cessatio sit simul interdictum strictissimum, in quo olim cessabant omnia officia.*tom.*2 *quæst.*118.*ar.*1.de quo Syluest. *verb.cessatio.*§.8.Ledesm.*in* 4 2.*part.cap.*26. *art.*2.*fol.* 367.Nauar.& Couar. *vbi sup.* Idem docet Suarez *dicta disput.* 39.*sect.*1 *num.*13.*&* 14.*& sect.*2.*num.*35. P. Miranda *d quæst.* 38. *art.* 10. & post Syluestrum, Sotum, Nauarrum, Enriquez, Auila, & alios resoluit P. Villalobos *dict. tract.* 20. *difficult.* 4.*num.*3.

De potestate absoluendi ab his pœnis vide *tom.* 1. *quæst.*20. *articul.* 6.7. *&* 8. & nos diximus suprà *de absolut. quoad Fratres.*

RESOLVTIO LXXXI.

De Irregularitate.

1. IRregularitas est impedimentum Canonicum, quo quis ad Ecclesiasticos ordines promoueri, & iam promotus in eis ministrare prohibetur directè, idest, in quantum sunt Ordines Ecclesiastici, non verò in quantum Sacramenta. Vnde irregularis ad ordines minores promoueri non potest, quia licèt non sint sacramenta, inter Ordines tamen Ecclesiasticos numerantur. Irregularitas non incurritur, nisi in casibus iure expressis, vt ex *cap.*1 *de sentent.excomm.lib.*6. colligitur.& *cap.is qui de sentent.excomm.in* 7.expressè habetur, *tom.*1.*q.*24. *art.*1. de quo Nauar. *cap.*27.*num* 191. *vsque ad* 194. Idem ferè tradunt Soto cum Theologis *in* 4.*distinct.*22.*art.*1.*& distinct.*25. *quæst* 1. *art.* Ledesm.2.*part* 4. *quæst.*26.*art* 2. Vigiserius *cap.* 16.§.6.*vers.*16.Archidiacon.*in c.*1.*de sentent. & re iudic.n* 5.

Cardinal. *Clement.* 1. *de homicidio, num.* 16. *&* 17. quos & alios refert Suarez *de censuris disp.* 40. *sect.* 1. *num.* 2. Vgolinus *de irregul. cap.* 1. *n.* 1. P. Villalobos 1. *p. Summa tract.* 21. *diffic.* 1. *à num.* 1. *& diffic.* 2 *num.* 1. *&* 1.

2. Prælati Regulares possunt dispensare cum homicida voluntario sibi subdito, ex quodam priuilegio singulari Pauli III. facto superioribus Ordinis Præmonstratensis relato à Nauarro, quidquid ipse in oppositum sentiat, cùm constet de potestate concedentis, & de concessione, & de litteris id expressè ac expressis verbis habentibus. *tom.* 2. *quæst.* 105. *art.* 1. de quo Nauarr. *lib.* 1. *consil.* 1 *titul. de homicidio voluntario, vel casuali,* & nos diximus *sup. resolut.* 52. *n* 23. *&* 24.

Bull. Bul. 9. *10. Paul.* 3. Apud Bullarium extat quædam concessio singularis Pauli III. indulgentis singulis annis prima die Lunæ quadragesimæ absolutionem à peccatis, & censuris, & dispensationem super quibusuis irregularitatibus quauis occasione, vel causa contractis, faciendas ab Abbatibus, Prioribus, & præsidentibus Congregationis S. Benedicti Vallisoleti pro suis Monachis, Donatis, seu oblatis, & aliis personis sibi subditis. Quo magno priuilegio possunt frui Mendicantes, & aliæ religiones per communicationem, de quo suprà diximus *de dispens. num.* 25. Vide infrà *de Mend. Fratr. num.* 10.

3. An autem Episcopus, & prælati Regulares possint dispensare in irregularitate contracta ex homicidio voluntario iusto facto in bello, vel per iudicis sententiam? affirmatiuam partem resoluimus suprà *de dispensationibus*, *n.* 23. *&* 24. *& infrà in Retractationibus, retract.* 12. Vide Suarez *de censuris disput.* 47. *sect.* 1 *vsque ad* 4. *& sect.* 5. *cum sequentibus,* quantum ad homicidia facta in bello, & Sanchez *lib.* 1. *Decalogi cap.* 10. *n.* 50. vbi agit de dubitante, an iustè occiderit in bello iusto.

4 Monachus iuuans chirurgum ad scindendum aliquod membrum non fit irregularis, tum quia id nullo iure exprimitur, tum quia per mutilationem membri, sanitatis gratia factam non incurritur irregularitas *cap. si quis à medicis* 55. *dist.* etiam si à se ipso quis membrum putridum absciderit, *ibidem art.* 4. Idem ferè docent Nauar. *cap.* 27. *num.* 218. Syluest. *verb. homicidium.* 2. *quæst.* 13. *&* 14. *& verb. medici, quæst.* 8. quos sequitur P. Villalob. *d. tract.* 21. *diffic.* 22. *num.* 11 Idémque sentire videtur Couar. *Clemen. si furiosus,* 2. *part.* §. 3. *num.* 3. Cardinal. *cap. ad aures, de ætat. & qual. num.* 2. relati à Sanchez *lib.* 6. *Decalog. cap.* 14. *num.* 17. & idem expressiùs dicit Suarez *d. disput.* 47. *sect.* 7. *num.* 2. 3. *&* 4.

5. Non fit irregularis prælatus monasterij, qui conquestus

ftus de fure coram iudice cum protestatione, de qua *in cap. prelatis, de homicidio lib.6.* indicauit locum, vbi capi possit, si fur est persona fugitiua, argumento *l. ait Prator.§. si debitorem, ff. quæ in fraudem creditorum*, & probabiliter credebatur, quod sententia contra eum lata non proficiat, nisi detineatur, ex qua captura condemnatus fuit ad mortem: secus si non sit fugitiuus *ibid. art* 4. de quo Nauar. *lib.5. cons.9. n.4. tit. de Homicidio.* Vide Suarez *de censuris disp.47. sect.2. à n.2.* vbi latè agit de intellectu *dicti c. prælatis, & n.3. &* 4. tradit sufficere dictam protestationem exteriùs factam ad non incurrendam irregularitatem, etiam si accusator interiùs desideret, vt sententia sanguinis contra accusatum proferatur, & pro nostra sententia est textus ferè expressus *in cap. tua nos §. ad vltim. de homic.* vbi qui iudici dedit intersignia furis qui eum vulnerauit, non fit irregularis, si postea pœna capitis plectatur.

6. Sacerdos factus irregularis ex eo, quòd abscissum est ei aliquod membrum violenter absque culpa sua potest gerere omnia munera, quorum exercitio non repugnat talis abscissio, argumento *c. presbyterum 2. de clerico ægrotante*: sed Religiosus ante legitimam ætatem ex culpa sua factus sacerdos, cùm ex eo suspensus existat, non solùm arceri debet à Missa celebranda, sed etiam ab omnibus aliis actibus ordini sacerdotali deputatis, *ibid. art.5.* de quo Imola *in cap. si celebrat, de clerico excommunicato ministrante.* Vide tradita à Suarez, quantum ad irregularitatem contractam ex mutilatione membri *de censuris disp. 44. sect. 2. n.6. & sequentib.* & quantum ad ordinatum ante legitimam ætatem, *disp.31. sect.1. à n.23.*

Non tamen fit irregularis interessendo cum aliis sacerdotibus in electionibus, & aliis actibus ad sacerdotes pertinentibus, quidquid sit de eius peccato, *tom.3. quæst 23. art.12.* de quo Nauar. *cap.17. n.241.* Vide tradita à Suarez *dicta disput.31. sect. 2. n.3.* vbi argumento, inquit, *cap. is qui, §. is verò de sent. excommun. in 6.* nostra sententia probari videtur.

7. Nullus clericus, vel monachus in sacris constitutus vllam chirurgiæ artem exercere potest, quæ adustionem, vel incisionem inducat, *cap. sent. sanguinis, ne clerici, vel Monach. c. tua nos, de homic.* Sed ex concessione Eugenij IV. ampliata per Nicolaum V. pro Monasterio B Mariæ de Guadalupe Religiosi in sacris non constituti dispensantur, vt periti vtantur scientia medicinæ, & chirurgiæ ad medicandos infirmos, de licentia superioris, & Gregorius XIII. extendit hoc ad Sacris ordinatos, pro Patribus Iesuitis, citra tamen adustionem, vel incisionem per se ipsos faciendam, absque vllo conscientiæ scrupulo, *In Bull. bull.19. Greg.13 & Comp. Societ. v. medic. & Cõp. D. Hier. tit. medic. §.1. & 2.*

& incursu censuræ, vel irregularitatis, & quòd possint id exercere, etiam circa extraneos, & sæculares, *tom.2.quæst.*102.*art.*2.de quo Syluest.*verbo,Mendicus,n.*8. Idem tradit citatis multis Sanchez *lib.6.Decalog.cap.*14.*à n.*17.*vsque ad* 20. ad quod etiam faciunt tradita à Suarez *dicta disp.*47.*sect.*7.*à n.*2.

8. Irregularis non est qui modò deformat embrionem inanimatum, nec qui propinat viro, aut mulieri potum, quo ei generandi facultas impediatur, nec qui prægnantem abortiri facit antè fœtum anima rationali informatum, iuxta terminos iuris Communis, & sacrorum Canonum, *cap.quod verò, cap. Moyses* 32.*quæst.*2. *& cap sicut ex litterarum de homicid.* Secus qui propinat potum venenosum, ex quo sequituraborsus creaturæ animatæ, in qua irregularitate non dispensant Episcopi, nec prælati Regulares per constitutionem Sixti V. *tom.2.quæst.* 33.*art.*4.§.*secundo est notandum*, & nos diximus suprà *de aborsu,num.*5.*&* 6. Idem docet Suarez *d.disp.*44 *sect.2.num.*13. Vbi etiam addit probabilem videri sententiam affirmantium posse dictos prælatos Regulares dispensare super huiusmodi irregularitate cum suis subditis virtute priuilegij Martini V. quia quamuis Sixtus V. reuocauerit priuilegia Regularium quoad hoc, & Gregorius XIII. non reualidauerit, reualidata tamen sunt postea per Clementem VIII, confirmantem nostra priuilegia ex certa scientia, ac per consequens virtute dicti indulti Martini V, iam reualidati possunt dicti prælati dispensare super tali homicidio fætus animati, idque videtur conforme doctrinæ ipsius Auctoris *dicto art.* 4.§. *circa quam constitutionem,* vbi præfatam rationem ponderat, ad affirmandum prælatos posse absoluere ab excommunicatione lata contra procurãtes aborsum fætus animati, licèt, *ibid.*§.2.*notandum,* oppositum teneat quantum ad dispensationem irregularitatis non enim minus militare videtur dicta ratio adducta ab Auctore in dispensatione irregularitatis, ac in absolutione excommunicationis. Pro quo faciunt adducta suprà *de absolutione quoad Fratres,num.*7.

9. Non fiunt irregulares Ecclesiastici, aut Regulares habentes iurisdictionem temporalem, si committant causam sanguinis alicui iudici sæculari, vt expressè deciditur *in cap.vltimo,ne clerici, vel Monachi in* 6. Imò & posse à Papa dispensari præfatos Ecclesiasticos habentes vassallos, vt sine timore irregularitatis possint per semetipsos ferre sententiam sanguinis, ac executioni mandare, tenent plures: id tamen nec decet, nec conuenit, *tom.2 quæst.*62.*art* 9. de quo Couar. *in Clemen. si furiosus,*2.*p.*§.5.*num.*8.*de Homicidio*, Azeuedo *in Addit. ad Curiam*

*tiam Pisan.l.2.cap.21.num.1.*Francus *in cap.final,ne clerici,vel Monachi,lib.6.*Abb.*in cap.clericis,num.23.ne clerici,vel Monachi.* Idem docet Suarez *de censuris disput.57.sect.1.à num.5.& sequentib.*

10. Probabiliter sentiunt aliqui non incurrere irregularitatem Ecclesiasticos, & Religiosos exhortantes milites in bello contra infideles,etiam si exinde oriantur mortes,& mutilationes membrorum, & ad tollendum omnem scrupulum id concessit Gregorius XIII. Patribus Societatis Iesu exhortantibus apud Indos, ad fortiter dimicandum cum infidelibus milites Lusitanos,dummodò ipsi Patres non ferant arma, *tom.1.quæst.32.art.vnico,*de quo Nauar.*cap.27.n.115.*Couar.*in 2.part. Relect.de Homicid.lib.3.n.2.*Syluest. *verb. Homicidium 3.q.6.n.8. pronunc.4.*Idem docent cum communi DD.*in cap.penult.de homicidio,*Antonin.*3.part.tit.28.cap.2.§.6.* Pelag. *de planctu Eccles.lib.1.cap.48.*Couar.Nauar.& alij quos sequitur Suarez *dicta disput.57.sect.7.à n.8.& sequentibus.*

11. Rebaptizans fit ipso iure irregularis,*cap.2.de apostat.& reiterant.baptisma,*etiam si occulte faciat,non tamen, qui sine intentione rebaptizat,saltem in foro exteriori,licèt quoad exterius pro irregulari habeatur, *Addit.sum.tom.3.cap.221.n.2.& 3.*de quo Nauar.*cap.27.n.246.* Idem docet Suarez *vbi sup. disp.42.sect.1.à n.2.& lib.4.de legibus cap.13.num.21.*& latiùs *tom.3.disp.31.sect.6.*

Cætera circa istam materiam vide *tom.1.q.23.art.9.& 10.& q.24.per totam*, & nos diximus suprà *de dispensat.à n.15. vsque ad 27.& de interdicto,n.15.& 16.*

RESOLVTIO LXXXII.

De Iudicibus.

1. IVdex quidam est Ordinarius,qui ab vniuersitate,vel Collegio electus,& per superiorem confirmatus habet ad iudicandum auctoritatem,*authent.de defensoribus ciuitatum,§.iterum,*vel qui habet vniuersitatem causarum,vt sunt officiales Episcoporum,*c.Romana de appellat.in 6.* item, & prælati Regulares quoad suos subditos: quidam verò extraordinarius,& hic est etiam duplex: alius habet iurisdictionem ex partium voluntate,vt iudex arbiter:alius ex commissione superioris,vt delegatus ad certam causam,*tom.2. quæst.119.art.1.* de quo D. Th.*2.2.quæst.67.art.1* Franc.*in cap.ne aliqui.de hæret.in 6.*vide ad hoc tradita à P.Miranda *ordin.iudiciar.quæst.2.art.4.*

2. Inquisitores Hæreticæ prauitatis iuxta receptiorem sen-

tentiam sunt iudices delegati sicut etiam iudices Conseruatores, *c.1.& c. vltim. de offic. de legati in 6.* isti tamen in alio comparantur iudicibus Ordinariis, siquidem cognoscunt, de causis Ecclesiasticis in prima instantia, quod tantum conceditur iudici Ordinario, ex Tridentino Concilio, *ibid. in fine.* De quo Franc. *in c. ne aliqui, de haret in 6.* Nauar. *lib. 1. cons. 1. tit. de potest. & offic. iudic. de leg.* Vide P. Miranda *tom. 2 q. 47. art. 3.*

Trid. sess. 24. c. 20. de reform.

3. Regulares non possunt compelli ad acceptandum aliquam iudicaturam, nisi expresse id per literas ipsis directas à Sede Apostolica fuerit mandatum, ex Alex. IV. pro Ordine SS. Trinitatis, & Sixt. IV. pro Minoribus, & aliis, de quibus in Bullario, *ibid. art. 2.* Ad quod vide P. Mirand. *q. 47. art. 2.*

Bullar Bul. 9. Alex. 4. Bulla 4. Sixti 4. n. 15. & 16. & 17. Bulla 6. Honor. 3. Bulla 2. Greg. 9. & Bulla 12. Inn 4.

4. Iudices Regulares in examinandis rescripis à Papa, seu ab alio superiore commissis, hoc modo se debent habere, si dicatur: *Quòd procedant simpliciter, & de plano sine solemnitate iuris,* debent procedere taliter, quòd essentialia iuris seruentur, nec aliquid fiat contra ius naturale, aut gentium, apicibus iuris, & accidentariis solemnitatibus iudicij omissis. Si autem dicatur: *vt iudicent sicut sibi visum fuerit,* denotatur arbitrium boni viri ratione regulatum, ex glossa *in c. 2. de corpore vitiatis,* & probat *l. fidei. commissa, §. quanquam ff. de legat.* 3. Quapropter tenetur sequi regulas iuris, saltem naturalis gentium, seu æquitatis naturalis quod idem est, vt patet ex *Clemen. pastoralis, de sentent. & re iudicata,* non ad suum beneplacitum, & liberam voluntatem absolutè, & simpliciter, sed ad suum arbitrium, & voluntatem ratione regulatam, & iudicium intellectus bonum, & rectum, *ibid. art.* 3. & nos diximus suprà *de Correctio Fratrum, num.* 5. de quo Bart. *in l. qui tamen, §. arbiter. ff. de arbitr.* Panor. *in c. 1. & c. dilecti filij, de iudic. & in c. significauit, de pœnit. & remiss.* Idem ferè docet P. Miranda *Ordin. iud. q. 2. art. 14.* Si autem committatur examen, & decisio causæ dicendo, *in quo oneramus conscientiam tuam,* cum hæc verba videantur potiùs posita in vim monitionis, quam in vim formæ delegationis, neque per ea electã esse industriam personæ, vt aliqui asserunt, obtimo iure poterit sub delegari negotium commissum, per alúmque expediri, ex traditis à Rota *ibid. §. vlt. dico* de quo Nau. *l. 1. cons. 2 tit. de potest, iudic. deleg.* Rota *dec. 14. de offi. deleg. in nouis.*

5. Ex quo fit, quòd Prouincialis nõ obstãte dicta clausula, *de onere conscientia,* potest committere alij examẽ pro egressu monialis à monasterio ob infirmitatẽ, vel aliã causam, iuxta datam sibi auctoritatem super eo à Tridentino Concilio, facultatémque ad licẽtiam indúlgendã dictæ Moniali ex iusta causa delagare, *ibid. in fi.* de quo suprà diximus, *de clausi. Mon. n. 39. & 40.*

Trid. sess. 25. c. 5. de Regul.

6. Iu

6. Iudici sæculari non licet cognoscere de causis regularium, sicut nec de personis, nec de rebus clericorum, gaudent enim priuilegio Canonis, & fori, vt eius Canonicum, & Cæsareum proclamant. *tom.2. q.2. art.1.* de quo suprà *resolut.62.à num.2.*& P.Mirand.*ord.ind.q.4.a.7 concl.2.*

7. Assumens ordinem Ecclesiasticum, vel ingrediens Religionem post delictum à se commissum in fraudem, vt scilicet se eximeret à iurisdictione sæculari, ab ea minimè liberatur, sed per iudicem sæcularem potest contra eum procedi ad punitionem criminis, quantum ad confiscationem honorum, aut certam aliquam pœnam pecuniariam, non verò quoad personam, si sacris sit insignitus: nam si in religione iam professus fraudulenter, nec sacris sit initiatus, cùm eius professio omninò irrita, & nulla existat ex constitutione Sixti V. consequenter potest per iudicem sæcularem competentem procedi contra eum ciuiliter, criminaliter, aut mixtim. Fraus autem præsumitur, si post delictum commissum, & ante susceptũ ordinem, aut ingressum religionis fuerit accusatus, vel denunciatus, aut saltem infamatus: vt contra criminosos religionem ingredientes, & profitentes declarauit idẽ Sixtus V. in alia constitutione. *ibid.a.3.* de quo Couar..*pract.qq.c.3.n.4.& c.31.& 32 & lib.1. var.c.1.n.9.* Gutier.*lib.2.pract.q.5.n.5.* Iul.Clar.*in pract.crim.§.fin.q.6. & q.26.* Valascus 1.*tom.consult.48.* Vide Sanch. *lib.4. decal.c.15.n.39.& 40.& lib.6.c.10.à n.9* & nos dicemus infrà *resol.101.n.9.*& ex parte diximus *sup.resol.65.num.6.*

8. Quando laicus simul cum monacho deliquit, non est conueniendus coram iudice regulari, sed coram suo iudice sæculari: Monachus verò coram suo prælato, sicut nec iudex Ecclesiasticus cognoscit de delicto laici commisso cum clerico, iuxta veriorem, & magis receptam in praxi sententiam. *ibid. art.4.* de quo Couar.*pract.cap.34.num.1.* Gom. *tom.3.de delictis c.10.* Padilla *l.5.n.5.ff.de diu.rescriptis.*

9. Religiosus conuersus, seu laicus, vel nullo ordine insignitus, qui habitu demisso enormiter grauia commisit delicta, non perdit priuilegium fori, ac proinde à iudice sæculari non potest puniri, imò nec eiectus à religione, taliter delinquens; adhuc enim post talem expulsionem manet religiosus, & persona Ecclesiastica potestati Ecclesiasticæ subiectus sicut de clerico enormiter etiam delinquente apertissimum est non subiici sæculari potestati. Secus si religiosus expulsus, & habitu spoliatus sit, eo quòd eius possessio nulla declarata est, nam eo casu vt merè sæcularis iudici laico subiectus existit, vt suprà ex constitutione Sixti V *ibid.art*... de quo Couar *pract q.31.*

 10. Clerici

10. Clerici in minoribus constituti non gaudent priuilegio fori, nisi qui habitum clericalem, & tonsuram deferentes alicui Ecclesiæ de mandato Episcopi deseruiunt, vel beneficium Ecclesiasticum obtinent, vel in seminario clericorum, aut in aliqua Schola, vel vniuersitate de licentia Episcopi, quasi in via ad maiores ordines suscipiendos versantur, ex decreto Concilij Tridentini. *ibid. & d. art. 3. §. tertiò est notandum.*

Trid. sess. 23. c. 6. de reg.

Trid sess 6. c. 3. de reform.

11. Milites D. Ioannis, seu Maltenses comprehenduntur sub dispositiône Concilij Tridentini, quatenus habet, ordinarium tanquam Sedis Apostolicæ delegatum posse visitare, punire, & corrigere quemcunque clericum cuiusuis ordinis personalis, vel regularis extra monasterium degentem, & delinquentem, cùm huiusmodi equites, seu commendatarij Militares sint verè, & propriè religiosi, seu Regulares tria vota essentialia emittentes in manibus superioris sub regula à Sede Apostolica approbata. *ibid. art.* 7. de quo Nauar. *lib. 9 cons. 21. titul. de Regul.* & Azor *tom. 1. inst. moral. lib. 13. cap. 5. quæst. 3.* vide suprà *resol. 28. num. 10.*

12. Iudex negligens in administratione iustitiæ cum dolo, & fraude, ab officio licitè amoueri potest, iuxta notata, *cap. quidquid 1. quæst, 1. cap. placuit vniuerso. 11. q. 3. c. sed illud 45. dist. cap. iustum 23 q. 3.* secus si ex simplicitate animi processit, tunc enim pœna mitiori ad arbitrium superioris mulctandus erit. Quod iudices regulares maximè perpendere debent, antequam ad priuationem prælaturæ, seu officij ex negligentia, & remissione accedant, indagando, an ex dolo, & malitia, an verò ex simplicitate animi orta sit? *tom. 2. quæst. 39. art. 1.* de quo Iason *in l. eum qui res C. de procurat.* Abb. *in c. cùm ad monasterium, §. fin. verb negligens,* vbi glossa, *de statu Monach.* Bossius *in pract. crim. tit. de offic. corrup. num. 36. p. 292.* Panormit. *in cap. cum dilectus, de accusat.*

13. Iudex malè iudicans ex imperitia, pœna arbitraria puniendus est, *l final. ff. de extraordin. cognit.* etiam si ad pœnam capitis condemnasset, nisi adsit dolus, & fraus, tunc enim eadem pœna mortis multandum esse videtur. Ille autem præsumitur cùm dolo procedere, qui formam sacrorum Canonum, Iuris Ciuilis, vel constitutionum religionis transgreditur. Qui quidem dolus esse debet manifestus ex claris, & manifestis præsumptionibus habitus, & non ex apparentiis, & indiciis. Ille verò ex lata culpa præsumitur procedere, qui omisit facere, quæ alij prudentes, docti, & experti iudices in simili casu facere solent, si ex aliis dolus non deprehendatur, vt notatur *l. lata culpa, ff. de verb. signific.* Ex leui autem culpa

ille

ille præsumitur agere, qui indeliberatè deuiat ab ea prudentia, quæ inest diligentibus hominibus eiusdem conditionis, *l. ea igitur, ff. de pignerat. actione*, vel quam in illo tempore suis rebus adhibet. *l. hæredis §. non tamen ff. familia herciscund.* Ex leuiori verò, qui deuiat similiter ab his, qui insuper sunt eiusdem ordinis, & professionis. Tandemque ex leuissima, qui deuiat ab ea prudentia, quæ inest diligentioribus, & diligentissimis eiusdem conditionis, & professionis, iuxta *l. 1. ff. de action. & obligat.* Vnde in his omnibus, scilicet in dolo, & fraude præsumptis, in culpa latiori, lata, leui, & leuissima, pœna arbitraria infligenda est: in dolo autem claro, & manifesto ad priuationem officij, seu dignitatis duntaxat procedendum est. Sed aduertant prælati regulares, quòd in iudicio præfatæ pœnæ arbitrariæ imponendæ, pietati magis, quàm rigori debent adhærere. *ibid. art. 2. & 3.* de quo Bald. *in l. mancipia, C. de seruis fugit. & cons. 115. in fine, volum 5.* & DD. *in l. final. C. de pœnis*, Bart. *l. quod Nerua, col. 3. ff. deposi.* Alex. *l. itē quærit. in princ. ff. pro socio.*

14. Non licet iudici pœnam totam à lege statutam remittere ab homine scelerato, neque pro eo apud ipsum intercedere, nisi fortè pars ipsa offensa roget, non vt delinquens impunitus euadat, sed vt charitatem erga ipsum ostendat, & erubescat esse illi infensus: vel nisi adsit spes de emenda, tunc enim id licebit, vt mitius, quàm lex statuit, puniatur, præsertim in pœna vltimi supplicij. Ex quo consequitur, quòd si de correctione, & emenda delinquentis nulla sit spes, talis pro illo intercessio non erit licita, sicut nec iudici fas erit tali reo parcere. Item nec licet intercedere, quando ex veniæ datione alteri damnum resultat, non enim sunt facienda mala, vt inde eueniant bona. Ex his igitur regulares deducere possunt, quando apud prælatos, & iudices interdicere liceat pro delinquentibus cauendo, ne ex sperata venia per suam intercessionem delinquentibus occasio præbeatur reiterandi delicta, & tradendi se totos suis prauis desideriis, & ex impunitate delictorum oriatur scandalum, & ruina aliorum, qui ob id ad alia patranda moueantur *tom. 2. q. 42. a. 1.* de quo Castro *lib. 2. de lege pœnal. c. 13.* Ad quod vide Suarez *lib. 5. de legib. c. 11. n. 8. & 9.* & tradunt D. Thom. 2. 2. *quæst. 67 art. 4.* & Iuristæ *in l. nulla iuris ratio, ff. de legibus*, & nos diximus suprà *resolut. 48. à n. 2.*

15. Principi licet concedere veniam, & remissionem delicti futuri ex iusta causa: nam potest statuere, ne qui illud, vel illud crimen patrauerit, pro illo, etiam post tale delictum commissum puniatur: sicut etiam à simili valet rescriptum indulgens veniam peccato futuro ex iusta causa id concedens.

 Ibid.

cuius sententia adhuc mihi non displicet ob eius solidiora fundamenta, primæ tamen ob auctoritatem D D. illam tenentium magis adhæreo.

47. In festiuitatibus, in quibus per *cap. alma mater*, suspenditur interdictum, suspendenda etiam est cessatio à Diuinis, vt consuetudo cum sapientum auctoritate interpretatur, & ampliat, & Salmanticæ à Theologis, & iurisperitis responsum fuit, & in praxi obseruatur. Vnde Diuina Officia solemniter in illis celebrare licèt, Sacramenta tamen non nisi ea, quæ iure communi attento conferri possunt. *ibidem art.6.* de quo Gutier. *Canon. cap.*10. Nauar. *vbi sup. num.*180. *&* 188. Conar. §.4. *num.* 7. *&* §.5. *num.*3. idem probabile iudicat Suarez *dicta sect.*2. *numer.*13. *&* 14. & tenent expresse Henriq. *c.*53 *num.*8 Auila *de censuris 6. part, disp.*1 *dub.6.* quos refet, & sequitur P. Villalobos *dict. diffi.*2. *num* 5.

48. Vltra priuilegia Apostolica in superioribus relata pro tempore interdicti, quæ etiam ad tempus cessationis expresse loquuntur, est quoddam indultum pro Confratribus Carmelitarum portantibus intus scapularium, & feriis quartis, & Sabbatis abstinentibus se à carnibus, & visceribus animarum, vt tempore cessationis possint interesse Diuinis, & recipere Sacramenta ab idoneo Sacerdote, vel etiam celebrare Missam, si est sacerdos, vt consulti sapientes responderunt, & Carmelitæ in praxi habent, *ibidem art.*7. de quo Nauar. *vbi suprà num.* 187. Henriq. *vbi supra cap.*53. §.6. idem priuilegium refert P. Villalobos *dicto tract.* 20. *diffi* 7. *num.* 5. ad quod etiam vide alia quamplura priuilegia, quæ latissimè refert P. Miranda *quæst.*39. *art.*12. *tom.*2.

49. Qui potest interdictum imponere, potest & cessationem, vt Papa, Episcopus, & qui Episcopali fulget dignitate. Capitulum verò Sede vacante, si ex consuetudine, aut priuilegio habeat ad id potestatem, necesse est conuocare omnes Canonicos, etiam absentes commodè venire potentes, vt maior pars consentiat super hoc: aliter imponentes non percipiunt fructus ex beneficiis *cap. si Canonici, de offic. Ordinar. in 6.* Episcopus etiam potest cessationem tanquam inualidam reuocare, si Capitulum sine consensu viuentis Episcopi eam imponat, *cap. irrefragabili §. Ceterum extrà de offic. Ordin.* item iure ordinario eius est relaxare cessationem, cuius est iure ordinario relaxare interdictum, qui etiam ad tempus suspendere potest, vel pro vna Ecclesia, vel Monasterio, aut pro vno officio, vt pro Missa noua, vel Ecclesiastica sepultura, ex sententia doctissimorum virorũ Salmanticensis Scholæ, præsertim si aliqua iusta causa adsit.

nemo

tom.2.quaest.117.art.1.& 2. de quo Syluest. *interdictum* 3.§.8. *versi.*1.Armilla,§.35.Henriq.*lib.*13.*de excommun.& interdict. cap.*4.§.2 *Littera* G. Couar. *vbi sup.* §.4.*num.*1.Idem tradunt Suarez *dicta disp.* 39.*sect.* 3 *num.* 2.& quantum ad partialem cessationem,idem quod Auctor resoluit *eadem disp.* 39. *sect* 9. *num.*16. & post eum P. Villalobos, *d.tract.*20.*diffi.*4. *num.*6.P. Miranda *tom.*2 *quaest.*38.*art.*11.

50. Celebrans tempore cessationis, etiam generalis,non fit irregularis,sicut tempore interdicti, quia irregularitas non incurritur,nisi in casibus iure expressis, ius autem antùm exprimit de violatore Censuræ Ecclesiasticæ celebrantet,de quarum numero non est cessatio verè & propriè sumpta, nisi sit Religiosus,is enim violans cessationem generalem, non specialem, ipso iure excommunicatur *in Clement.*1.*de sentent.excommun.* vel etiam nisi cessatio sit simul interdictum strictissimum, in quo olim cessabant omnia officia.*tom.*2 *quaest.*118.*ar.*1.de quo Syluest. *verb.cessatio.*§.8.Ledesm.*in* 4 2.*part.cap.*26. *art.*2.*fol.* 367.Nauar.& Couar. *vbi sup.* Idem docet Suarez *dicta disput.* 39.*sect.*1 *num.*13.& 14.& *sect.*2.*num.*35. P. Miranda *d quaest.* 38. *art.* 10. & post Syluestrum, Sotum, Nauarrum, Enriquez, Auila, & alios resoluit P. Villalobos *dict. tract.* 20. *difficult.* 4.*num.*3.

De potestate absoluendi ab his pœnis vide *tom.* 1. *quaest.*20. *articul.* 6. 7. & 8. & nos diximus suprà *de absolut. quoad Fratres.*

RESOLVTIO LXXXI.

De Irregularitate.

1. IRregularitas est impedimentum Canonicum, quo quis ad Ecclesiasticos ordines promoueri, & iam promotus in eis ministrare prohibetur directè, idest, in quantum sunt Ordines Ecclesiastici, non verò in quantum Sacramenta. Vnde irregularis ad ordines minores promoueri non potest, quia licèt non sint sacramenta, inter Ordines tamen Ecclesiasticos numerantur. Irregularitas non incurritur, nisi in casibus iure expressis,vt ex *cap.*1 *de sentent.excomm.lib.*6. colligitur.& *cap.is qui de sentent.excomm.in* 7.expresse habetur,*tom.*1.*q.*24. *art.*1. de quo Nauar. *cap.*27.*num* 191. *vsque ad* 194. Idem ferè tradunt Soto cum Theologis *in* 4.*distinct.*22.*art.*1.& *distinct.*25. *quaest* 1. *art.* Ledesm.2.*part* 4. *quaest.*26.*art* 2. Vigiserius *cap.* 16.§.6.*vers.*16.Archidiacon.*in c.*1.*de sentent. & re iudic.n* 5.

Cardinal. *Clement.* 1. *de homicidio, num.* 16. & 17. quos & alios refert Suarez *de censuris disp.* 40. *sect.* 1. *num.* 2. Vgolinus *de irregul. cap.* 1. *n.* 1. P. Villalobos 1. *p. Summæ tract.* 21. *diffic.* 1. *à num.* 1. & *diffic.* 2 *num.* 1. & 1.

2. Prælati Regulares possunt dispensare cum homicida voluntario sibi subdito, ex quodam priuilegio singulari Pauli III. facto superioribus Ordinis Præmonstratensis relato à Nauarro, quidquid ipse in oppositum sentiat, cùm constet de potestate concedentis, & de concessione, & de litteris id expresse ac expressis verbis habentibus. *tom.* 2. *quæst.* 105. *art.* 1. de quo Nauarr. *lib.* 1. *consf.* 1 *titul. de homicidio voluntario, vel casuali,* & nos diximus *sup. resolut.* 52. *n* 23. & 24.

Bull. Bul. 9. 10. Paul. 3. Apud Bullarium extat quædam concessio singularis Pauli III. indulgentis singulis annis prima die Lunæ quadragesimæ absolutionem à peccatis, & censuris, & dispensationem super quibusuis irregularitatibus quauis occasione, vel causa contractis, faciendas ab Abbatibus, Prioribus, & præsidentibus Congregationis S. Benedicti Vallisoleti pro suis Monachis, Donatis, seu oblatis, & aliis personis sibi subditis. Quo magno priuilegio possunt frui Mendicantes, & aliæ religiones per communicationem, de quo suprà diximus *de dispens. num.* 25. Vide infrà *de Mend. Fratr. num.* 10.

3. An autem Episcopus, & prælati Regulares possint dispensare in irregularitate contracta ex homicidio voluntario iusto facto in bello, vel per iudicis sententiam? affirmatiuam partem resoluimus suprà *de dispensationibus*, *n.* 23. & 24. & *infrà in Retractationibus, retract.* 12. Vide Suarez *de censuris disput.* 47. *sect.* 1 *vsque ad* 4. & *sect.* 5. *cum sequentibus,* quantùm ad homicidia facta in bello, & Sanchez *lib.* 1. *Decalogi cap.* 10. *n.* 50. vbi agit de dubitante, an iustè occiderit in bello iusto.

4 Monachus iuuans chirurgum ad scindendum aliquod membrum non fit irregularis, tum quia id nullo iure exprimitur, tum quia per mutilationem membri, sanitatis gratia factam non incurritur irregularitas *cap. si quis à medicis* 55. *dist.* etiam si à se ipso quis membrum putridum absciderit, *ibidem art.* 4. Idem ferè docent Nauar. *cap.* 27. *num.* 218. Syluest. *verb. homicidium.* 2. *quæst.* 13. & 14. & *verb. medici, quæst.* 8. quos sequitur P. Villalob. *d tract.* 21. *diffic.* 22. *num.* 11 Idémque sentire videtur Couar. *Clemen. si furiosus,* 2. *part.* §. 3. *num.* 3. Cardinal. *cap. ad aures, de ætat. & qual. num.* 2. relati à Sanchez *lib.* 6. *Decalog. cap.* 14. *num.* 17. & idem expressiùs dicit Suarez *d. disput.* 47. *sect.* 7. *num.* 2. 3. & 4.

5. Non fit irregularis prælatus monasterij, qui conquestus

ſtus de fure coram iudice cum proteſtatione, de qua *in cap. prælatis, de homicidio lib.6.* indicauit locum, vbi capi poſſit, ſi fur eſt perſona fugitiua, argumento *l. ait Prætor.§. ſi debuerem, ff. quæ in fraudem creditorum,* & probabiliter credebatur, quod ſententia contra eum lata non proficiat, niſi detineatur, ex qua captura condemnatus fuit ad mortem: ſecus ſi non ſit fugitiuus *ibid. art* 4. de quo Nauar. *lib.* 5. *conſ.* 9. *n.* 4. *tit. de Homicidio.* Vide Suarez *de cenſuris diſp.* 47. *ſect.* 2. *à n.* 2. vbi latè agit de intellectu *dicti c. prælatis, & n.* 3. *&* 4. tradit ſufficere dictam proteſtationem exteriùs factam ad non incurrendam irregularitatem, etiam ſi accuſator interiùs deſideret, vt ſententia ſanguinis contra accuſatum proferatur, & pro noſtra ſententia eſt textus ferè expreſſus *in cap. tua nos §. ad vltim. de homic.* vbi qui iudici dedit interſignia furis qui eum vulnerauit, non fit irregularis, ſi poſtea pœna capitis plectatur.

6. Sacerdos factus irregularis ex eo, quòd abſciſſum eſt ei aliquod membrum violenter abſque culpa ſua poteſt gerere omnia munera, quorum exercitio non repugnat talis abſciſſio, argumento *c. preſbyterum* 2. *de clerico ægrotante*: ſed Religioſus ante legitimam ætatem ex culpa ſua factus ſacerdos, cùm ex eo ſuſpenſus exiſtat, non ſolùm arceri debet à Miſſa celebranda, ſed etiam ab omnibus aliis actibus ordini ſacerdotali deputatis, *ibid. art.* 5. de quo Imola *in cap. ſi celebrat, de clerico excommunicato miniſtrante.* Vide tradita à Suarez, quantum ad irregularitatem contractam ex mutilatione membri *de cenſuris diſp.* 44. *ſect.* 2. *n.* 6. *& ſequentib.* & quantum ad ordinatum ante legitimam ætatem, *diſp.* 31. *ſect.* 1. *à n.* 23.

Non tamen fit irregularis intereſſendo cum aliis ſacerdotibus in electionibus, & aliis actibus ad ſacerdotes pertinentibus, quidquid ſit de eius peccato, *tom.* 3. *quæſt* 23. *art.* 12. de quo Nauar. *cap.* 17. *n.* 242. Vide tradita à Suarez *dicta diſput.* 31. *ſect.* 2. *n.* 3. vbi argumento, inquit, *cap. is qui, §. is verò de ſentent. excommun. in* 6. noſtra ſententia probari videtur.

7. Nullus clericus, vel monachus in ſacris conſtitutus vllam chirurgiæ artem exercere poteſt, quæ aduſtionem, vel inciſionem inducat, *cap. ſent. ſanguinis, ne clerici, vel Monach. c. tua nos, de homic.* Sed ex conceſſione Eugenij IV. ampliata per Nicolaum V. pro Monaſterio B Mariæ de Guadalupe Religioſi in ſacris non conſtituti diſpenſantur, vt periti vtantur ſcientia medicinæ, & chirurgiæ ad medicandos infirmos, de licentia ſuperioris, & Gregorius XIII. extendit hoc ad Sacris ordinatos, pro Patribus Ieſuitis, citra tamen aduſtionem, vel inciſionem per ſe ipſos faciendam, abſque vllo conſcientiæ ſcrupulo, &

In Bull. bull. 19. *Greg.* 13 *& Comp. Societ. v. medic. & Cõp. D. Hier. tit. medic. §.* 1. *&* 2.

& incursu censuræ, vel irregularitatis, & quòd possint id exercere, etiam circa extraneos, & sæculares, *tom.2.quæst.102.art.2.* de quo Syluest.*verbo, Mendicus,n.8.* Idem tradit citatis multis Sanchez *lib.6.Decalog.cap.14.à n.17.vsque ad 20.* ad quod etiam faciunt tradita à Suarez *dicta disp.47.sect.7.à n.2.*

8. Irregularis non est qui modò deformat embrionem inanimatum, nec qui propinat viro, aut mulieri potum, quo ei generandi facultas impediatur, nec qui prægnantem abortiri facit antè fœtum anima rationali informatum, iuxta terminos iuris Communis, & sacrorum Canonum, *cap.quod verò, cap. Moyses 32.quæst.2. & cap sicut ex litterarum de homicid.* Secus qui propinat potum venenosum, ex quo sequitur aborsus creaturæ animatæ, in qua irregularitate non dispensant Episcopi, nec prælati Regulares per constitutionem Sixti V. *tom.2.quæst.33.art.4.§.secundo est notandum,* & nos diximus suprà *de aborsu,num.5.& 6.* Idem docet Suarez *d.disp.44 sect.2.num.13.* Vbi etiam addit probabilem videri sententiam affirmantium posse dictos prælatos Regulares dispensare super huiusmodi irregularitate cum suis subditis virtute priuilegij Martini V. quia quamuis Sixtus V. reuocauerit priuilegia Regularium quoad hoc, & Gregorius XIII. non reualidauerit, reualidata tamen sunt postea per Clementem VIII. confirmantem nostra priuilegia ex certa scientia, ac per consequens virtute dicti indulti Martini V. iam reualidati possunt dicti prælati dispensare super tali homicidio fætus animati, idque videtur conforme doctrinæ ipsius Auctoris *dicto art.4.§.circa quam constitutionem,* vbi præfatam rationem ponderat, ad affirmandum prælatos posse absoluere ab excommunicatione lata contra procurãtes aborsum fætus animati, licèt, *ibid.§.2.notandum,* oppositum teneat quantum ad dispensationem irregularitatis non enim minus militare videtur dicta ratio adducta ab Auctore in dispensatione irregularitatis, ac in absolutione excommunicationis. Pro quo faciunt adducta suprà *de absolutione quoad Fratres,num.7.*

9. Non fiunt irregulares Ecclesiastici, aut Regulares habentes iurisdictionem temporalem, si committant causam sanguinis alicui iudici sæculari, vt exprefsè deciditur *in cap.vltimo,ne clerici, vel Monachi in 6.* Imò & posse à Papa dispensari præfatos Ecclesiasticos habentes vassallos, vt sine timore irregularitatis possint per semetipsos ferre sententiam sanguinis, ac executioni mandare, tenent plures: id tamen nec decet, nec conuenit, *tom.2 quæst.62.art 9.* de quo Couar. *in Clemen. si furiosus,2.p.§.5.num.8.de Homicidio,* Azeuedo *in Addit. ad Curiam*

*riam Pisan.l.2.cap.21.num.1.*Francus *in cap.final,ne clerici,vel Monachi,lib.6.*Abb.*in cap.clericis,num.23.ne clerici,vel Monachi.* Idem docet Suarez *de censuris disput.57.sect.1.à num.5.& sequentib.*

10. Probabiliter sentiunt aliqui non incurrere irregularitatem Ecclesiasticos, & Religiosos exhortantes milites in bello contra infideles,etiam si exinde oriantur mortes,& mutilationes membrorum, & ad tollendum omnem scrupulum id concessit Gregorius XIII. Patribus Societatis Iesu exhortantibus apud Indos, ad fortiter dimicandum cum infidelibus milites Lusitanos,dummodò ipsi Patres non ferant arma, *tom.1.quæst.32.art.vnico,*de quo Nauar.*cap.27.n.115.*Couar.*in 2.part. Relect.de Homicid.lib.3.n.2.*Syluest. *verb. Homicidium 3.q.6.n.8. pronunc.4.*Idem docent cum communi DD.*in cap.penult.de homicidio,*Antonin.*3.part.tit.28.cap.2.§.6.* Pelag. *de planctu Eccles.lib.1.cap.48.*Couar.Nauar.& alij quos sequitur Suarez *dicta disput.57.sect.7.à n.8.& sequentibus.*

11. Rebaptizans fit ipso iure irregularis,*cap.2.de apostat.& reiterant.baptisma,*etiam si occulte faciat,non tamen, qui sine intentione rebaptizat,saltem in foro exteriori,licèt quoad exterius pro irregulari habeatur, *Addit.sum.tom.3.cap.221.n.2.& 3.*de quo Nauar.*cap.27 n.246.* Idem docet Suarez *vbi sup. disp.42.sect.1.à n.2.& lib.4.de legibus cap.13.num.21.*& latius *tom.3. disp.31.sect.6.*

Cætera circa istam materiam vide *tom.1.q.23.art.9.& 10.& q.24.per totam*, & nos diximus suprà *de dispensat. à n.15. vsque ad 27.& de interdicto,n.15.& 16.*

Resolvtio LXXXII.

De Iudicibus.

1. IVdex quidam est Ordinarius,qui ab vniuersitate,vel Collegio electus,& per superiorem confirmatus habet ad iudicandum auctoritatem,*authent.de defensoribus ciuitatum,§.iterum,*vel qui habet vniuersitatem causarum,vt sunt officiales Episcoporum,*c.Romana de appellat.in 6.* item, & prælati Regulares quoad suos subditos: quidam verò extraordinarius,& hic est etiam duplex: alius habet iurisdictionem ex partium voluntate,vt iudex arbiter:alius ex commissione superioris,vt delegatus ad certam causam,*tom.2. quæst.119.art.1.* de quo D. Th.*2.2.quæst.67.art.1* Franc.*in cap.ne aliqui.de hæret.in 6.*vide ad hoc tradita à P.Miranda *ordin.iudiciar.quæst.2.art.4.*

2. Inquisitores Hæreticæ prauitatis iuxta receptiorem sen-

tentiam sunt iudices delegati sicut etiam iudices Conseruatores, *c.1.& c. vltim. de offic. de legati in 6.* isti tamen in alio comparantur iudicibus Ordinariis, siquidem cognoscunt, de causis Ecclesiasticis in prima instantia, quod tantum conceditur iudici Ordinario, ex Tridentino Concilio, *ibid. in fine.* De quo Franc. *in c. ne aliqui, de haret in 6.* Nauar. *lib. 1. cons. 1. tit. de potest, & offic. iudic. de leg.* Vide P. Miranda *tom. 2 q. 47. art. 3.*

Trid. sess. 24. c. 20. de reform.

3. Regulares non possunt compelli ad acceptandum aliquam iudicaturam, nisi expresse id per literas ipsis directas à Sede Apostolica fuerit mandatum, ex Alex. IV. pro Ordine SS. Trinitatis, & Sixt. IV. pro Minoribus, & aliis, de quibus in Bullario, *ibid. art. 2.* Ad quod vide P. Mirand. *q. 47. art. 2.*

Bullar Bul. 9. Alex. 4. Bulla 4. Sixti 4. n. 15. & 16. & 17. Bulla 6. Honor. 3. Bulla 2. Greg. 9. & Bulla 12. Inn 4.

4. Iudices Regulares in examinandis rescripis à Papa, seu ab alio superiore commissis, hoc modo se debent habere, si dicatur: *Quòd procedant simpliciter, & de plano sine solemnitate iuris*, debent procedere taliter, quòd essentialia iuris seruentur, nec aliquid fiat contra ius naturale, aut gentium, apicibus iuris, & accidentariis solemnitatibus iudicij omissis. Si autem dicatur: *vt iudicent sicut sibi visum fuerit*, denotatur arbitrium boni viri ratione regulatum, ex glossa *in c. 2. de corpore vitiatis*, & probat *l. fidei. commissa, §. quanquam ff. de legat. 3.* Quapropter tenetur sequi regulas iuris, saltem naturalis gentium, seu æquitatis naturalis quod idem est, vt patet ex *Clemen. pastoralis, de sentent. & re iudicata*, non ad suum beneplacitum, & liberam voluntatem absolutè, & simpliciter, sed ad suum arbitrium, & voluntatem ratione regulatam, & iudicium intellectus bonum, & rectum, *ibid. art. 3.* & nos diximus suprà *de Correctio Fratrum, num. 5.* de quo Bart. *in l. qui tamen, §. arbiter ff. de arbitr.* Panor. *in c. 1 & c. dilecti filij, de iudic. & in c. significauit, de pœnit. & remiss.* Idem ferè docet P. Miranda *Ordin. iud. q. 2. art. 14.* Si autem committatur examen, & decisio causæ dicendo, *in quo oneramus conscientiam tuam*, cum hæc verba videantur potius posita in vim monitionis, quam in vim formæ delegationis, neque per ea electā esse industriam personæ, vt aliqui asserunt, optimo iure poterit subdelegari negotium commissum, per aliumque expediri, ex traditis à Rota *ibid. §. vlt. dico* dequo Nau. *l. 1. cons. 2 tit. de potest, iudic. deleg.* Rota *dec. 14. de offi. deleg. in nouis.*

5. Ex quo fit, quòd Prouincialis nō obstāte dicta clausula, *de onere conscientia*, potest committere alij examē pro egressu monialis à monasterio ob infirmitatē, vel aliā causam, iuxta datam sibi auctoritatem super eo à Tridentino Concilio, facultatémque ad licētiam indulgendā dictæ Moniali ex iusta causa delagare, *ibid. in fi.* de quo suprà diximus, *de clauf. Mon. n. 39. & 40.*

Trid. sess. 25. c. 5. de Regul.

6. In

6. Iudici sæculari non licet cognoscere de causis regularium, sicut nec de personis, nec de rebus clericorum, gaudent enim priuilegio Canonis, & fori, vt eius Canonicum, & Cæsareum proclamant. *tom.2. q.2. art.1.* de quo suprà *resolut.62.à num.2.*& P.Mirand.*ord.ind.q.4.a.7 concl.2.*

7. Assumens ordinem Ecclesiasticum, vel ingrediens Religionem post delictum à se commissum in fraudem, vt scilicet se eximeret à iurisdictione sæculari, ab ea minimè liberatur, sed per iudicem sæcularem potest contra eum procedi ad punitionem criminis, quantum ad confiscationem honorum, aut certam aliquam pœnam pecuniariam, non verò quoad personam, si sacris sit insignitus: nam si in religione iam professus fraudulenter, nec sacris sit initiatus, cùm eius professio omninò irrita, & nulla existat ex constitutione Sixti V. consequenter potest per iudicem sæcularem competentem procedi contra eum ciuiliter, criminaliter, aut mixtim. Fraus autem præsumitur, si post delictum commissum, & ante susceptũ ordinem, aut ingressum religionis fuerit accusatus, vel denunciatus, aut saltem infamatus: vt contra criminosos religionem ingredientes, & profitentes declarauit idẽ Sixtus V. in alia constitutione. *ibid.a.3.* de quo Couar..*pract.qq.c.3.n.4.& c.31.& 32 & lib.1. var.c.1.n.9.* Gutier.*lib.2.pract.q.5.n.5.* Iul.Clar.*in pract.crim.§. fin.q.6. & q.26.* Valascus 1.*tom.consult.48.* Vide Sanch. *lib.4. decal.c.15.n.39.& 40.& lib.6.c.10.à n.9* & nos dicemus infrà *resol.101.n.9.*& ex parte diximus *sup.resol.65.num.6.*

8. Quando laicus simul cum monacho deliquit, non est conueniendus coram iudice regulari, sed coram suo iudice sæculari: Monachus verò coram suo prælato, sicut nec iudex Ecclesiasticus cognoscit de delicto laici commisso cum clerico, iuxta veriorem, & magis receptam in praxi sententiam. *ibid. art.4.* de quo Couar.*pract.cap.34.num.1.* Gom. *tom.3.de delictis c.10.* Padilla *l.5.n.5.ff.de diu.rescriptis.*

9. Religiosus conuersus, seu laicus, vel nullo ordine insignitus, qui habitu demisso enormiter grauia commisit delicta, non perdit priuilegium fori, ac proinde à iudice sæculari non potest puniri, imò nec eiectus à religione, taliter delinquens; adhuc enim post talem expulsionem manet religiosus, & persona Ecclesiastica potestati Ecclesiasticæ subiectus sicut de clerico enormiter etiam delinquente apertissimum est non subiici sæculari potestati. Secus si religiosus expulsus, & habitu spoliatus sit, eo quòd eius possessio nulla declarata est, nam eo casu vt merè sæcularis iudici laico subiectus existit, vt suprà ex constitutione Sixti V *ibid.art..* de quo Couar *pract q.31.*

10. Clerici in minoribus constituti non gaudent priuilegio fori, nisi qui habitum clericalem, & tonsuram deferentes alicui Ecclesiæ de mandato Episcopi deseruiunt, vel beneficium Ecclesiasticum obtinent, vel in seminario clericorum, aut in aliqua Schola, vel vniuersitate de licentia Episcopi, quasi in via ad maiores ordines suscipiendos versantur, ex decreto Concilij Tridentini. *ibid. & d. art. 3. §. tertiò est notandum.*

Trid. sess. 23. c. 6. de reg.

11. Milites D. Ioannis, seu Maltenses comprehenduntur sub dispositione Concilij Tridentini, quatenus habet, ordinarium tanquam Sedis Apostolicæ delegatum posse visitare, punire, & corrigere quemcunque clericum cuiusuis ordinis personalis, vel regularis extra monasterium degentem, & delinquentem, cùm huiusmodi equites, seu commendatarij Militares sint verè, & propriè religiosi, seu Regulares tria vota essentialia emittentes in manibus superioris sub regula à Sede Apostolica approbata. *ibid. art. 7.* de quo Nauar. *lib. 9 cons. 21. titul. de Regul.* & Azor *tom. 1. inst. moral. lib. 13. cap. 5. quæst. 3.* vide suprà *resol. 28. num. 10.*

Trid. sess. 6. c. 3. de reform.

12. Iudex negligens in administratione iustitiæ cum dolo, & fraude, ab officio licitè amoueri potest, iuxta notata, *cap. quidquid 1. quæst, 1. cap. placuit vniuerso. 11. q. 3. c. sed illud 45. dist. cap. iustum 23 q. 3.* secus si ex simplicitate animi processit, tunc enim pœna mitiori ad arbitrium superioris mulctandus erit. Quod iudices regulares maximè perpendere debent, antequam ad priuationem prælaturæ, seu officij ex negligentia, & remissione accedant, indagando, an ex dolo, & malitia, an verò ex simplicitate animi orta sit? *tom. 2. quæst. 39. art. 1.* de quo Iason *in l. eum qui res C. de procurat.* Abb. *in c. cùm ad monasterium, §. fin. verb negligens,* vbi glossa. *de statu Monach.* Bossius *in pract. crim. tit. de offic. corrup. num. 36. p. 292.* Panormit. *in cap. eum dilectus, de accusat.*

13. Iudex malè iudicans ex imperitia, pœna arbitraria puniendus est, *l final. ff. de extraordin. cognit.* etiam si ad pœnam capitis condemnasset, nisi adsit dolus, & fraus, tunc enim eadem pœna mortis multandum esse videtur. Ille autem præsumitur cùm dolo procedere, qui formam sacrorum Canonum, Iuris Ciuilis, vel constitutionum religionis transgreditur. Qui quidem dolus esse debet manifestus ex claris, & manifestis præsumptionibus habitus, & non ex apparentiis, & indiciis. Ille verò ex lata culpa præsumitur procedere, qui omisit facere, quæ alij prudentes, docti, & experti iudices in simili casu facere solent, si ex aliis dolus non deprehendatur, vt notatur *l. lata culpa. ff. de verb. signific.* Ex leui autem culpa

ille

ille præsumitur agere, qui indeliberatè deuiat ab ea prudentia, quæ inest diligentibus hominibus eiusdem conditionis, *l. ea igitur, ff. de pignerat. actione*, vel quam in illo tempore suis rebus adhibet. *l. hæredis §. non tamen ff. familia hercifcund.* Ex leuiori verò, qui deuiat similiter ab his, qui insuper sunt eiusdem ordinis, & professionis. Tandemque ex leuissima, qui deuiat ab ea prudentia, quæ inest diligentioribus, & diligentissimis eiusdem conditionis, & professionis, iuxta *l. 1. ff. de action. & obligat.* Vnde in his omnibus, scilicet in dolo, & fraude præsumptis, in culpa latiori, lata, leui, & leuissima, pœna arbitraria infligenda est: in dolo autem claro, & manifesto ad priuationem officij, seu dignitatis duntaxat procedendum est. Sed aduertant prælati regulares, quòd in iudicio præfatæ pœnæ arbitrariæ imponendæ, pietati magis, quàm rigori debent adhærere. *ibid. art. 2. & 3.* de quo Bald. *in l. mancipia, C. de seruis fugit. & conf. 115. in fine, volum 5.* & DD. *in l. final. C. de pœnis*, Bart. *l. quod Nerua, col. 3. ff. deposi.* Alex. *l. itē quærit. in princ. ff. pro socio.*

14. Non licet iudici pœnam totam à lege statutam remittere ab homine scelerato, neque pro eo apud ipsum intercedere, nisi fortè pars ipsa offensa roget, non vt delinquens impunitus euadat, sed vt charitatem erga ipsum ostendat, & erubescat esse illi infensus: vel nisi adsit spes de emenda, tunc enim id licebit, vt mitius, quàm lex statuit, puniatur, præsertim in pœna vltimi supplicij. Ex quo consequitur, quòd si de correctione, & emenda delinquentis nulla sit spes, talis pro illo intercessio non erit licita, sicut nec iudici fas erit tali reo parcere. Item nec licet intercedere, quando ex veniæ datione alteri damnum resultat, non enim sunt facienda mala, vt inde eueniant bona. Ex his igitur regulares deducere possunt, quando apud prælatos, & iudices interdicere liceat pro delinquentibus cauendo, ne ex sperata venia per suam intercessionem delinquentibus occasio præbeatur reiterandi delicta, & tradendi se totos suis prauis desideriis, & ex impunitate delictorum oriatur scandalum, & ruina aliorum, qui ob id ad alia patranda moueantur *tom. 2. q. 42. a. 1.* de quo Castro *lib. 2. de lege pœnal. c. 13.* Ad quod vide Suarez *lib. 5. de legib. c. 11. n. 8. & 9.* & tradunt D. Thom. *2. 2. quæst. 67 art. 4.* & Iuristæ *in l. nulla iuris ratio, ff. de legibus*, & nos diximus suprà *resolut. 48. à n. 2.*

15. Principi licet concedere veniam, & remissionem delicti futuri ex iusta causa: nam potest statuere, ne qui illud, vel illud crimen patrauerit, pro illo, etiam post tale delictum commissum puniatur: sicut etiam à simili valet rescriptum indulgens veniam peccato futuro ex iusta causa id concedens.

ibid.art.2. de quo Salicet. *in l.castitas C.ad l.Iuliam de adult.* Idem ferè docet Suarez *dict.cap.11.num.9.*

16. Iudices regulares visitantes, seu Syndicantes prouincias sibi commissas contra ius procedunt admittendo denunciationem, vel accusationem delicti, cuius iudicium ex defectu plenæ probationis transiuit in rem iudicatam, *l. si cui §. idem, de accusat.* etiam si allegetur, testes ex metu ausos non fuisse veritatem patefacere, nisi prius per testes idoneos, & omni exceptione maiores manifestum fiat, veram esse caussam, ob quam proceditur, alioquin vnicuique liceret contra rem iudicatam ad libitum agere, pro qua semper est præsumptio. *ibid.art.4.* de quo Bald. *in l.si quis homicidij de accusat & in l.ex morte. C. de l. Aquilia*, Puteus *de Syndicat. §. officialis functo officio num.2.*

17. Iudex pœnam à lege impositam delicto minuere, seu remittere potest, *l.quid ergo, §.pœna grauior, ff.de his, qui notantur infamia.* Iusta tamen ad id suadente causa: veluti si ex ignorantia delinquentem fecisse probetur, aut etiam ipse, vel eius progenitores sint de Republica satis bene meriti: sicut similiter licitum est contra ius rescindere accusationem, ad satisfactionem partis læsæ etiam ordinatam, quando ex eius prosecutione maius damnum Reipublicæ imminet, maximaque pacis perturbatio, vt sentiunt grauissimi viri. *ibid. art 5.* de quo Nauar *in rubric.de iudiciis num.99.* Caietan. *ver.iudex. & 2.2.quæst.68.art.3.* Aragon *2.2.quæst.60.art.5.* Idem traditis multis docet Suarez *vbi suprà dict.n.8.& seqq.* vbi numerat aliquas causas huius remissionis, nempè, ætas insufficiens ad tolerandam pœnam ex *l.Diuus Adrianus ff.de termino moto, & l.auxilium ff.de minor,* paupertas, si pœna pecuniaria infligenda sit, *l.illicitas §.vlt. ff.de offic.præsidis,* modus peccandi, vt si ex passione, aut alio simili affectu commissum sit delictum, *l.absentem, ff.de pœnis.* Ad quod videri potest Felin. *cap.qualiter, & quando el 2. de accusat.* & latissimè Tiraquel. *tract. de pœnis temperandis,* quos refert idem Suarez, & quæ tradit P.Miranda *in ordin.iudiciar.quæst.27.art.5.*

18. Iudici non licet delinquentem condemnare ex confessione sibi secreto propalata, fraudulenter per promissionem impunitatis ab ipso extorta, quia hoc quoddam genus proditionis est, nec res est iusta, iudicem decipere quemquam *l.1. in fine, ff.de his, qui veniam ætatis impetrant,* nec mendaciis, & persuasionibus dolosis, vt ait Iustinianus *in prœmio Institut.* sed modo licito, & à iure approbato, vt per torturam, veritatem à reo extorquere licitum est. *ibidem art.6.* de quo Couar. *lib.1.*

lib. 1. *variarum cap.* 3. *num.* 16. Azeued. *in l.* 1. *tit.* 3. *lib.* 1. *recop. num.* 14. Decian. *tom.* 1. *crim. lib.* 2. *cap.* 15. *num.* 6. Plaza *de delictis lib.* 1. *c.* 37. *n.* 5. 6. & 7.

De iudicibus conseruatoribus, vide quæ ex *tom.* 1. *q.* 65. diximus suprà *de conseruatoribus resolut.* 33. & de correctione Fratrum quoad ordinem habendum in causis regularium *resol.* 39. *vsque ad* 52. & de exemptione regularium *resolut.* 63. & passim aliis in locis.

ADDITIO.

19. Diximus in hac resolutione, *num.* 10. clericos in minoribus non gaudere fori priuilegio, nisi interuenientibus requisitis, quæ nouè præscribit *Tridentin. sess.* 23. *de reformat. cap.* 3. Quod vt enucleatiùs explicemus, nunc admonendi sumus clericos in minoribus indistinctè iure antiquo non tam Canonis, quàm etiam fori priuilegiis gaudere, *cap. cùm non ab homine* 10. *de iudic.* 2. *de foro compet. l.* 35. *tit.* 5. *part.* 1. *ordinat. Lusitana lib.* 2. *tit.* 1. §. 27. Couar. *pract. cap.* 32. *à num.* 1. Azeued. *l.* 1. *tit.* 4. *lib.* 1. *recopil.* Hoc tamen ius vetus magnoperè immutauit Tridentinum *dict. cap.* 6. circa fori priuilegium, hoc enim clericis in minoribus non aliter indulgere voluit, quàm si beneficium Ecclesiasticum habeant. Quod si non habeant, duo tunc populatiuè petit. Primum, vt clerici habitum, & tonsuram deferant. Secundum, quòd alicui Ecclesiæ de mandato Episcopi inseruiant, vel in seminario clericorum, vel in aliqua Schola, vel Vniuersitate, de licentia Episcopi, quasi in via ad maiores ordines versetur. Vnde apparet Trident. *dict. cap.* 6. in clericis minoribus beneficium obtinentibus huiusmodi requisita non desiderasse, in eisque ius antiquum intactum reliquisse, vt supponunt Garcia *de beneficiis* 2. *p. c.* 2. *num.* 4. Suarez *lib.* 4. *contra Regem Angliæ, cap.* 27. & alij citati à Barbosa *in remiss. ad Trident. d. cap.* 6. *num.* 9. At dices, quænam differentiæ ratio reddenda? Respondeo, quòd cùm exemptionis priuilegium propter altaris ministerium detur, æquum erat, vt qui cogi non poterant in eo officio permanere, tandiu priuilegia retinerent, quandiu in officio, & ministerio essent, argumento *l. semper,* §. *penult. ff. de iur. immun. l. qui sub prætextu* 9. *C. de sacros. Eccles.* Diuersum est in clericis beneficiatis, hi enim coguntur habitum, & tonsuram deferre, & in ministerio inseruire, *cap. admonet, de renunciat. cap. ex tua,* §. 1. *de cleric. non resid. cap. Ioannes, de cler. coniugat.* *Sess.* 23. *c.* 6. *de reform.*

20. Rursus

20. Rursus obseruo duo illa, quæ Tridentinum exigit in clericis in minoribus non beneficiatis, duntaxat in fori priuilegio locum habere, non verò esse extendendum ad Canonis priuilegiũ vt declararunt Cardinales, ibi: *Qui in hoc decreto fori priuilegio priuantur, priuilegio tamen Canonis non intelliguntur priuati.* Et quidem meritò, cùm duo hæc priuilegia sint diuersa: vno ergo sublato, alterum non tollitur, ex regula *l. præcipimus 32. C. de appellat.* Deinde, quia cùm hæc Tridentini lex iuris antiqui correctoria sit, temerè non debet extendi de vno casu ad alium, licèt similem, ex *l. quod verò, ff. de legib. l. si verò, §. de verò ff. solut. mat* atque ita in specie docet Molina *de iust. tract. 3. disp. 54. n. 9.* Gonçalez *ad regul. 8 glos. 5. §. 5. n. 7.* Garcia *de benefic. dict. 2. part. cap. 2. n. 19.* quorum sententia omninò probanda est, licet plerique DD. de hoc decreto Tridentin. tractantes id non animaduertant, imò vtrunque priuilegium confundentes contrarium docent, vt constat ex Cenedo ad *Decretal. collect.* 105 *num.* 4. Suarez *de censur. disput. 22. sect. 1. n.* 11. Sayro *lib. 3. de censur. capit. 26. num. 4.* Felician. *lib. 2. de censibus cap. vltim. num.* 14. Sanchez *lib. 7. de matrim. disput. 46. n.* 2. Filliucio 1. *tomo moral. tract. 15. cap. 1. n.* 10. vt sic iam videas, certam non esse regulam, quam tradit Suarez *lib. 4. contra Regem Angliæ cap. 29. n. 7. Omnes priuilegio Canonis gaudentes, fori etiam priuilegio potiri.* Quæ certè regula apertè in hoc casu vitiosa est.

RESOLVTIO LXXXIII.

De Iuramento.

1. IVramentum est assertio, aut negatio de aliquo licito possibili, & honesto, sacræ rei attestatione firmata. Res autem sacra, per quam iuratur, est Deus, aut aliquid Dei, in quantum Dei est, vt cùm iuramus per creaturas, quatenus in eis diuina veritas manifestatur, vel per fidem, per Euangelia, aut per Sanctos, in quibus Dei veritas continetur, vel prædicatur. *tomo 2. quæstion.* 120. *artic.* 1. de quo D. Thom. 2. 2. *quæstion.* 89. *artic.* 1.

Varias iuramenti descriptiones traditas à Theologis, & Iurisperitis refert latè Selua *tract. de iuramento 1. p in princip.* ex Glossa *in Rubrica, ff de iureiurando,* & Glossa 12. *quæst. 1. initio,* Panormit. Felin. & alij *in rub. extrà eodem titulo,* Antonin. 2. *p. tit. 10. cap. 3.* Sylueſt. Angel. & Summistæ. *verb. iuramentum,* quos & alios refert Suarez *tom. 2. de Religione tract. 4. de iuramento*

*mento lib.*1*.cap.*1*.à n.*1.& plura etiam tradit Sanchez *lib.*3*.decalogi cap.*1*.à n.*1.

2. Duplici modo potest iurari, vel simpliciter verbo tantùm, vt dicendo *per Deum ita est*: vel vt apud legem veterem dici solebat: *viuit Dominus, viuit anima mea, hoc faciat mihi Dominus, & hoc addat*; vel vt in lege Euangelica dicendo: *testis est mihi Deus, Deum testem inuoco: veritatem dico in Christo: non mentior, testis est mihi conscientia mea: sic Deus me adiuuet.* Altero modo iuratur interueniente aliqua re sacra, vt quando in manu Episcopi iurat quis per Euangelia, per Corpus, vel per Crucem Christi Domini, per Sacramentũ, per ordinem sacrum, aut per Sanctos. *ibid.art.*2. de quo Panorm *in cap.& si Christus. de iureiurando.* Vide Suarez *d.lib.*1 *cap.*5*.à n.*1. vbi *n* 3. agit de de iuramento per creaturas, *& cap.*13. vbi tradit varias iurandi formas, de quo etiam Sanchez *vbi suprà cap.*2*.à n.*13.& Portel *in addit.ad dubia verb.iuramentum, n.*1.2*.&* 3.

3. Licèt consuetudo apud regulares contra ius teneat, vt Religiosus interrogatus non iuret, sed tantùm veritatem propalet sub præcepto obedientiæ, idque aliquibus sufficiens videtur ad finem faciendam, ab hac tamen consuetudine, & sententia recedendum esse responsum olim dederunt doctissimi Iurisperiti apud Salmanticenses super eo consulti, maximè si causa ad tribunal Apostolicum, ad aliudve per modum grauaminis, appellationis, aut simplicis querelæ deferenda sit. *ibid.art.*3. Sed de hoc se retractat Auctor *tom.*4. Addit summæ *cap.* 153. *n.*7. & nos dicemus infrà *n.*4.

Cætera vide suprà *de testibus resolut.*42. desumpta ex *quæst.* 9. *vsque ad quæst.*15*.tom.*3*. & quæst.*19*. art.*6.7*. &* 11. & nos diximus *resolut.*44*.de citatione, & interrogat. reorum n.*9.10. *&* 14.

De dispensatione iuramentorũ votiuorum vide *tom.* 1*.q.*63. *art.*3.4*.&* 5. & nos suprà diximus *de Confessariis quoad dispensandum n.*31.& iterum redibit sermo infrà *de voto.*

RETRACTATIO.

De Iuramento non sumendo à testibus apud Regulares.

1. Consuetudo apud quasdam Religiones de non sumendo iuramentum à testibus, sed tantùm præcipiendo sub obedientia, & in virtute Spiritus sancti, vt veritatem aperiant, legitima est, & in praxi seruanda: nam cum Regulares in suis causis

causis procedant simpliciter,& de plano,apicibus iuris postpositis,deferre autem iuramentum pertineat ad solemnitatem iuris positiui, ad tale iuramentum à testibus sumendum non tenentur. Ita expresè tenet Auctor *tom.4. Summa cap.153 n.7.* vbi se corrigit de opposito,quod dixerat *tom.2.quæst.13.art.8. & quæst.120.art.3.* Cuius sententia inspecto iure communi de quo *in cap.nuper 51.de testib.* verissima erat,tradit etiam Alderete *de religiosa disciplina tuenda lib.1.cap.9.n.6.* Ad quod vide apud Bullarium quandam bullam Bonifacij VIII. Idem expresè tenet P. Miranda *tom.1.Ordin.iud. quæst. 18.art.4.* vbi à simili per iuramentum desumptum super femur Abrahæ à seruo suo, de quo *Genes.24.* probat obedientiã,tanquam quid sacrum, per quod Religiosi à sæcularibus distinguuntur,verè & propriè esse iuramentum, seu quandam iurandi formam introductam apud Regulares,quæ ad minus habet vim,& robur iuramenti.De quo Panormitan.*in dict.cap.nuper.de testibus.* Farinac.*de testibus,quæst.74.à n.1. vsque 19.* Simancas *de catholic. instit.tit.64.n.8.* Paz in praxi *tom.1.p.1.in 8. tempore n.107.* & alij relati à Miranda *sup.art.2.& 3.*

Resolvtio LXXXIV.

De Itinerantibus Fratribus.

1. FRtres itinerantes non sunt recipiendi, nec hospitandi intra Conuentum sine litteris commendatitiis suorum superiorum iuxta sacros Canones, & Nicænam Synodum *in cap.1.dist.73.* relatam,& constitutionem Sixti V. nisi adeò sint noti, vt nullus de eis suspicionis,vel dubitationis locus relinquatur. Prælati verò eos hospitio admittentes non petita, aut ostensa dicta licentia, seu litteris commendatitiis priuantur voce actiua,& passiua,ac officiis, inhabilitantur que ad alia in posterum per dictam constitutionem Sixti V. Quæ quantum ad dictas pœnas non est in vsu in his Hispaniarum partibus, aliis tamen arbitrariis condemnandi sunt trangressores tanquam sacrorum Canonum violatores. Vnde à fortiori dicti Fratres Sacerdotes non sunt ad celebrandum sacrum admittendi sine dictis Commendatitiis litteris, vt in Tridentino Concilio definitur.*tom.2.quæst.12.art.1.* Idem tradit cum Auctore Portel *verb.itinerantes Fratres num.1.*

Trid. sess. 23.c.16.de reform.

2. Fratres Conuentuales Ordinis Minorum itinerantes in his Hispaniarum partibus non tenentur se præsentare coram præla

prælatis Obſeruantiæ, quia conſtitutio Calixti III. id præcipiens iam abrogata eſt per Pium II. At ſi ad domus, ſeu Conuentus Obſeruantiæ diuerterint, ſuas literas commendatitias debent præſentare iuxta dictam conſtitutionem Sixti V. quas ſi non inuenerint veras, & legitimas, prælati poterunt contra eos procedere remittendo ipſos ad ſuos ſuperiores, vel dare notitiam Ordinariis, vt contra eoſdem procedatur iuxta formam in Tridentino Concilio præſcriptam. *ibidem artic.2.* *Trid. ſeſſ. 25. c.4. de regul.*

3. Licitum omninò eſt Fratribus Minoribus de Obſeruantia itinerantibus hoſpitari in domo relicta, ſeu legata ab aliquo ea conditione, vt in ea recipiantur, & hoſpitentur Religioſi, eiſque prouideatur de vtenſilibus, vt declaratum eſt in quodam Capitulo Generali. *ibid. art.3.*

4. Fratribus Minoribus exiſtentibus per obedientiam extra ſuos Conuentus conceſſit Innocentius VIII. indulgentias ſtationum Romæ, & alias conceſſas pro ſuis Eccleſiis dicendo quocunque in loco quinquies *Pater noſter*, cum *Aue Maria*, ſed hoc reſtrictum eſt à Domino Vrbano VIII. vt fiat ante altare principale Eccleſiæ, vt ſuprà diximus *de indulgentiis num. 47. ad finem.* Item Fratribus Captiuis conceſſa eſt indulgentia plenaria pro articulo mortis per Pium V. *ibidem.*

5. Leo X. apud Bullarium conceſſit dictis Fratribus Minoribus itinerantibus, vt poſſint transferre ieiunium diei itineris in alium diem, intellige, dummodò non ſit ille dies ieiunij ex præcepto, aut voto. Quæ conceſſio cùm abſolutè, & illimitatè loquatur intelligenda eſt, ſiue pedeſtres, ſiue equeſtres incedant. *ibidem. art.5.* *Bullar. Orat. 39. Leon X.*

An poſſint extra conuentum exiſtentes confiteri presbytero ſæculari, vide ſuprà *de confeſ. quoad abſoluendum num. 23.*

RESOLVTIO LXXXV.

De Iure Patronus.

1. IVs patronatus eſt poteſtas præſentandi inſtituendum ad beneficium Eccleſiaſt. Eſt autem duplex, aliud Eccleſiaſticum, alterum verò ſæculare *tom. 1. quæſt. 122. art. 1.* de quo Hoſtienſ. Ioan. And. Panormitan. *in rubr. de iure patronatus.* Vide ad idem Cabedo *de patronat. Regia corona cap.6. num.1.* Gonzalez *ad regul.8. Cancellar. gloſſa à num.19.* Reginald *in praxi fori pœnitent. lib.30. tract.3 à num.208.*

2. Patro

2. Patrono monasterium ingresso, ius patronatus annexum vniuersitati bonorum transit in ipsum monasterium tanquam hæredem, si est capax bonorum, etiam si ipsum ius patronatus sit personale, vel simpliciter nominetur patronus, cuius personæ industria videtur electa. Abbati autem competit ius præsentandi, & non monacho, nisi de eius licentia, nisi aliud in institutione patronatus sit ordinatum, quod non sit contrarium iuri communi *ibidem artic.* 2 de quo Lambertin. *de iure patronat. quæst.*8.*art* 9.*p.*1.*lib.*1.Couar.*veriar.cap.*18.*num.*10.Perez *lib.* 1.*ordinament. tit.*6.*l.*1. Idem ferè traditis multis docet Sanch. *lib.*7 *decalogi cap.* 14. *à num* 6. vbi *num.*7.notat, ad Abbatem simul cum monasterio pertinere præsentandi ius, cuius maior pars consentire debet, vt præsentatio legitima sit, per *cap.ea noscitur, de his, quæ fiunt à prælato.* Adeo quòd si præsentatio fieret à solo prælato absque conuentu, esset ipso iure nulla, argumento *cap nouit. eodem titulo.* Idque post Gotfredum tenere Lambertin.*de iure patronat.lib.*2.*p.*1.*quæst.*2.*art.*12.*n.*6.§. *hoc sic stante* refert idem Sanchez *ibidem num.*8. Sed pro sententia Auctoris facit *cap. ex litteris, de iure patronat.* ex quo constat Abbatissam solam præsentasse. Addit tamen ipse Sanchez *num.* 11. *&* 12. quòd præsentatione non competente ipsi monacho, si constituatur à patronis, vel electoribus ad præsentandum, vel eligendum, præsentatio, vel electio ab illo facta vtique valebit, etiam absque licentia prælati: quia cùm faciat nomine eius, qui commisit, non consideratur persona monachi exequentis, sed committentis persona. Quippè is dicitur facere, cuius nomine res fit, *l.ita tamen* §.*gessisse.ff.de administrat.tutorum.* tum etiam, quia nullo iure irritatur ea nominatio, seu præsentatio sic facta à monacho. Vnde concludit *n* 13.quòd quamuis Religiosus ex illa potestate sibi tradita præsentare, aut eligere nequeat absque prælati licentia, poterit tamen absque ea id facere, quando ipsi patroni conuenirent, vt is præsentaretur, quem Religiosus elegerit. At id intelligit posse quidem validè, sed non posse licitè fieri & benè.

Firmatur Auctoris doctrina.

3. Rex Hispaniarum, sicut & Rex Galliæ, habet ius præsentandi Episcopatus, & quædam beneficia Ecclesiastica, ex indulto Apostolico: at in Commendas, & Præceptorias Ordinum Militarium habet ius prouidendi tanquam administrator perpetuus earundem Militiarum, ex Alexandro; & Adriano VI. licet autem dictis Regibus competat præfatum ius presentandi Abbates, & alios Præpositos Ecclesiarum, etiam Regularium per breue dicti Adriani VI. non potest tamen vnius ordinis professus eligi in prælatum alterius ordinis, vel habitus; & multo

multo minus sæcularis iuxta sacros Canones, & Tridentinum Concilium. *ibidem art.*3. *&* 4. de quo Nauar. *in capit. nullam* 18. *quæst.* 2. Ad quod vide Sanchez. *lib.*7. *decalogi. cap.*4 *num.*25. *& cap.*29 *num.*29. *Trid. sess. 25. c. 21. de Reg.*

5. Licèt aliqui teneant ius patronatus solùm acquiri ob fundationem ex bonis propriis, iuxta *c. pia mentis 16. quæst.*7. *cap. nobis, de iure patronat.* & Trident. Concil. Attamen ex incertis, quæ pauperibus restituenda sunt à fundatore Capellæ, vel Hospitalis tale ius patronatus laicorum posse acquiri, verius, & probabilius esse existimat melior pars Doctorum, cùm nemini fiat præiudicium. *ibidem art.*5. de quo Henriquez *lib* 7. *de indulg.* 1. *p. cap.*33. *num.*5. Nauar. *de Oratione, miscellanea* 32. *Trid. sess. 25. cap. 9. de reform.*

5. Tria sunt, quorum quodlibet sufficit ad quærendum ius patronatus nempe traditio fundi, ædificatio, & donatio, iuxta illud vulgare glossæ communiter receptæ *in cap. pia mentis* 16. *q.*7. nempè, *Patronum faciunt dos, ædificatio, fundus*, & de traditione fundi extant expressi casus in iure *cap. Abbatem el* 2. 18. *quæst.* 2. *cap. nobis, de iure patronatus.* Auctor *tom.*2. *quæst.*49. *art.*7. § *tertio facit.* de quo Rochus à Curre *de iure patronat. verb. fundat. quæst.* 1. *&* 2. Idem tradit Reginald. *lib.*30. praxis fori pœnitent. *tract.*3. *num.*209.

6. Concilium Tridentinum determinat, quòd Ecclesiastici habentes aliquod ius patronatus ad præsentandum in beneficiis, teneantur digniorem præsentare: neque possunt se ipsos, quantumcunque idonei sint præsentare *cap. per nostras, de iure patronat.* laici verò dignum tantùm præsentare adstringuntur. *ibid.* §. *quantum autem* de quo vide Reginaldum *vbi suprà. n.*221. Azor *tom.*2. *instit moral. lib.*6. *c.*21. *quæst.*5. Sanchez *lib.* 7. *decalogi. cap.*29. *n.*51. vbi resoluit præsentationem Religiosi Mendicantis, vt valeat, debere esse in concordia omnium patronorum iuxta terminos *cap. quorundam, de elect. in* 6. & nos tetigimus suprà *resolut.*58. *num.*43. *Trid. sess. 24. cap. 18. de reform.*

RESOLVTIO LXXXVI.

De Laicis Fratribus.

1. Laici Fratres, seu Conuersi sunt verè, & propriè Religiosi, & personæ Ecclesiasticæ profitentes tria vota essentialia secundùm Regulam approbatam à Sede Apostolica, iuxta *capit. non dubium, & capit. parochianos, de sentent. ex communic.* differuntque ab oblatis, seu donatis in eo: quia isti absque professione Religionis se ipsos tantùm monasterio

 offerunt,

offerunt *tom.2.quæst.*123. *art.*1. de quo D. Thom. 2.2. *quæstio* 186. *art.* Couar *in cap. alma mater, 2. p. §. 2. num.* 8.

Cap. Minor. v. Laici Fratres §. 1.

2. Calixtus III. apud Compend. Minorum concessit, vt Fratres laici apud nos Minores possint calices tangere, ac corporalia aliaque Ecclesiastica, cùm expedierit, lauare. Idem concessum est pro Fratribus laicis sociis Generalium, vel Prouincialium, quando illis ministrant in missa, tractando, & tangendo calices, & corporalia explicando & plicando, sed hoc restrinxit Leo X. ad loca, seu extra Conuentus, vbi non sunt alij Fratres Clerici ad ministrandum, *ibid. art.* 2.

Bull. orac. 49. Leon. & Comp. sup. §. 3.

Sixti IV. ampliùs concessit, quòd omnes Fratres Clerici, & Laici possint tangere calices, corporalia, & alia paramenta, cum reuerentia tamen. Idem concessit pro Monialibus sanctæ, Claræ, ac Tertiariis, vt possint lauare sacros pannos, etiam corporalia, & purificatoria, dummodò prius à Fratribus lota extiterint aliquantulum. Ita refertur in Bullario inter viuæ vocis oracula Sixti IV. de quo Portel *verb. Laici Fratres numer.* 1.

Bull. Orat. & 46. Sixti 4.

3. Fratribus Laicis in apostasia ordinatis, in pœnam sui delicti non est permittendum ferre tonsuram, sicut aliis Fratribus Clericis conceditur. Imò & promoti ad sacros ordines sine licentia, & extra obedientiam prælatorum Ordinis omni honore clericali priuandi sunt, & ad merum statum laicalem reducendi, ex constitutione Leonis X. Nullus autem Ministro Generali inferior, etiam Commissarius Generalis dictam licentiam ascendendi ad Clericatum dare potest, vt idem Leo X. statuit. *ibidem artic.* 3. *& tomo 1. quæst.* 42. *art.* 19. Idem tradit Portel *verb. hora canonica*, *num.* 4. & nos tetigimus suprà *resolut.* 11. *num.* 17.

RESOLVTIO LXXXVII.

De Legatis à latere.

1. MOnachus factus Canonicus potest esse legatus Papæ, vel legati à Papa, iuxta *cap statutum, de rescriptis in 6.* Item iudex, & officialis Episcopi, loci tenens legati, vel officialis Episcopi, qualitas enim Monachatus non repugnat, nec inhabilem reddit monachum, vt cognoscat de causis, & iudicet, etiam si in litteris non fiat mentio de monachatu, ex decisione Rotæ *tom. 2. quæstion.* 124 *articul* 1. *&* 2. de quo Gambar. *de auctoritate legati lib* 8. *capit. vltim. num.* 29. *&* 31. decisio Rotæ 109. *in antiquis.* Idem tenet Sanchez *lib. 6. decalog. capit.* 13. *num.*

13.n.83.usque ad 89.vbi n.93.addit,etiam Mendicantes(exceptis Minoribus)posse esse Vicarios Episcopi, nec id illis prohiberi *in Clement.1.§.ad prioratus, de Regular.*sed Mendicantibus translatis ad aliam Religionem.

2. Sicut legatus quodcunque beneficium liberè potest sine consensu sui Abbatis monacho conferre, ita & monacho licet illud acceptare,quia videtur cum ipso dispensare:*ibid.art.*3. de quo Gambar.*vbi suprà n.*45.Idem ferè videtur sentire Sanchez *lib 7.decalog.cap.29.n.57.in fine,*vbi docet,non esse necessarium talem consensum Abbatis,impetrato beneficio à Papa,quia est supremus Religiosorum prælatus, quæ ratio etiam militat in legato Papæ,suo modo.

RESOLVTIO LXXXVIII.

De Legatis in testamento relictis.

1. FRatres Prædicatores & alij Mendicantes(exceptis Minoribus de Obseruantia)quibus permissum est possidere siue per Regulam, siue per Priuilegium, consequenter capere possunt ex testamento, etiam bona immobilia, & legata illis relicta valent, non vt sibi, sed monasterio acquirant. *tom.2. quæst* 125.*art.*1.de quo Iul.Clar. *lib.2.Sententiarum §.Religiosus.*idem de omnibus religiosis possidentibus bona in communi resoluit vniuersalius Sanchez *lib.7 decalog.cap.26.à num.2.* idque probat ex *§.Legari,Inst.de legatis. & ex l. Regia 1.tit.9. part.6.* vbi expresse habetur quòd iis omnibus potest legari,qui possunt hæredes institui.

2. Non valet legatum relictum Religioso sub conditione, vt nihil acquiratur monasterio,debet tamen explicari, vt valeat,quòd Abbas, seu prælatus patiatur ipsum habere administrationem rei legatæ modo, quo potest, vt scilicet conuertat in pios vsus,vel necessitates proprias,non ad libitum.sed de licentia prælati *ibid.a.2.*de quo Bart. *in Authent.excipitur,C.de bonis, quæ liberis*, Panorm. *in cap.Monachi; de statu Monach. num.8*. Idem tenet idem Bartol. *in l.si alienum 49.num.2.ff.de hered.instit.*Abbas *cap.2.num.8.de statu Monach. & cons.44.n. 3.& cons.63.num 8.lib.2.*Mantica *de coniecturis vltim.volunt. lib 4.tit.5.art.10.n.12.* Surdus *de aliment. tom.8.priuileg.79. n.4.*Molina *tom.1.de inst.disp.140.co. 29.§ si aliquid testamento*,Perregin.*cons.53 num.21.22.&23.tom.2.* quos,& alios plures,cum nostro Auctore refert,& sequitur Sanchez *d.lib.7.cap. 17 num.4.*vbi *num.5.& 6.*addit, etiam si testator exprimeret,

vt nihil iuris acquiratur Monasterio, vel vt ipsi Monachó, & nullo modo acquiratur Monasterio, adhuc valere legatum, quia ea verba intelligi debent, vt acquiratur quoad vsum Monacho, vt illo fruatur ex prælati permissu, & quoad dominium Monasterio.

3. Similiter legatum sub conditione relictum, quòd Abbas in eo se intromittere, vel de eo disponere non possit, licèt explicari possit, vt Monacho perpetua rei legatæ, administratio ad pios vsus concedatur, non tamen decet Religiosum virum taliter relictum acceptare, nisi conditio omnino tollatur, *ibid. n.3.* de quo Durant. *de arte testandi tit.6. de legatis, cautela 63.* Idem ferè docet Sanchez *d. n.5. & 6.*

4. Licitum est Religiosis recipere legata cum licentia expressa, vel tacita prælatorum, non quoad proprietatem, sed quoad vsum, vt conuertantur in suas necessitates absque eo quòd incorporentur Conuentui. Neque id est prohibitum in Concilio Tridentino, cuius mens ibi solùm est, vt antiqua præcepta Regularibus imposita, de non habendo proprium, nisi nomine Conuentus, & cum licentia prælatorum, seruentur, vt satis ex alio decreto eiusdem Concilij patet. *ibid. art.4. & tom.3. quæst.29. art.4.* de quo Abb. *in cap. cùm ad monasterium, de stat. Monach.* Nauarr. *in cap. nullam. n.32. & 33.* Idem ferè traditis multis docet Sanchez *dict. cap.17. n.11. & sequentibus*, vbi resoluit legatum relictum ea conditione, vt pertineat ad Monachum quoad dominium, & nullo modo ad Monasterium, adhuc valere, & acquiri Monasterio, reiecta ea conditione tanquã turpi, & *n.14.* concludit, quòd non placet ei limitatio Cumani *in l. Lucius Titius, 78. §. tres heredes. n.6. ff. ad Trebell.* nempè, nisi relictum sit id legatum, quando Abbas non suppeditaret Monachis necessaria ad victum, quia, inquit, hoc damnum cauetur, relicto suo vsu illi Religioso, cuiuscunque autem legati capax est Monachus quoad vsum, & nullius quoad proprietatem. Et tandem *n.15. & 16.* ait, amittit legatum relictum sub pœna, quòd transeat ad extraneum, si prælatus non consentiat, vt ad Monachum, & nullo modo ad Monasterium pertineat: vndè prælato non consentiente illud pertinet ad substitutum.

Trid. sess. 25. c.2. de Reg. Trident. sup. c.1.

5. Quam licentiam ad acceptandum, & expendendum legatum potest concedere prælatus Conuentus, in quo Religiosus habet suum incolatum, si est bonorum capax: secus si est incapax, quales sunt Conuentus Ordinis Minorum de obseruantia, tunc enim licentia Prouincialis omninò requiritur. *ibid. art.5.* Idem supponit Sanch. *d.c.17. n.8. & seqq.*

6. Si legatum est vnicum, etiam si legatarius eo fruatur in distinctis

distinctis annis, totum acquiritur Monasterio capaci bonorũ, in quo ipse Religiosus legatarius tempore acceptationis habitat, & nil acquiritur Monasterio, ad quod postea transferri contigerit: dominium enim semel acquisitum non perditur ex mutatione, seu translatione Religiosi ad alium locum. Secus si legatum annuatim diuiditur quotannis soluendum Religioso ad vitam ipsius, tunc enim cum reputentur tot esse legata, quot fuerint anni vitæ, *l. si in singulos, ff. de annuis legat.* legatum vniuscuiusque anni pertinebit ad Conuentum, vbi de præsenti habitator est Religiosus. *ibid. d. art.* 5.

7. Prælatus potest ad libitum, etiam inuito subdito, disponere de tali legato in vtilitatem Conuentus, & solùm tenetur ipsi Religioso in necessariis subuenire, sicut aliis subditis, iuxta Decretum Tridentinum, nam relicta Monacho possidenti in communi statim Monasterio acquiritur, contra quod ius testator nihil valuit disponere. Quòd si legatum fuit relictum Fratri Minori de danda certa quantitate pecuniæ, cùm eius ordo incapax sit dominij talis rei, expendi debet iuxta dantis voluntatem in necessitates præsentes, vel imminentes ipsius Religiosi, quibus satisfactis, vel cessantibus, residuum poterit à prælato conuerti in vtilitatem Conuentus. Si verò res legata est talis speciei, quòd illa possit licitè vti Conuentus, cum eius dominium statim transeat in Sedem Apostolicam, prælatus tanquam administrator rerum pertinentium ad eandem Sedem Apostolicam, poterit de ea disponere, nec Fratri legatario quidquam dare tenebitur, sed tantùm necessaria sicut aliis subditis ei subministrare, vt de legatis relictis indifferenter aliis Religionibus diximus suprà, *ibid. art. 6.* de quo vide Sanchez *lib.* 7. *Decalogi cap.* 18. *num.* 20. vbi tenet contrà nostrum Auctorem, attento iure communi, sed attentis Bullis Pontificiis Martini V. & aliorum Pontificum auocantium dominium rerum donatarum ad Sedem Apostolicam, aliud dicendum esse docet *num.* 21. At in hoc sensu procedit sententia Auctoris, vt apertè constat ex verbis, & modo dicendi ipsius in dicto *art.* 6.

Trid. sess. 25. c. 2. de regul.

8. Legata relicta Religiosis particularibus ad sua studia, & ad alias necessitates titulo pietatis, inter opera pia connumerantur: secus quando amore sanguinis, aut naturali relinquuntur. *ibid. art.* 7. de quo Bald. *in l. 1. col. 4. vers. circa, C. de SS. Eccles.* Panormit. *in rub. de testamen.* Idem loquens de Fratribus Prædicatoribus tenent Decius, Felin. Rebuffus, Menochius, & alij relati à Sanchez *d. lib. 7. cap. 29. n.* 45.

2. Idem dicendum est, quando legatum relinquitur Fratri

Minori causa studij, quod tanquam ad piam causam, & pro cultu diuino valere, etiam casu, quo ipse Frater illud procurasset, tenent Abbas, & Federicus statim citandi. *tom.* 3. *quæst.* 67. *art.* 8. De quo Abb. *cons.* 63. *volum.* 1. Federic. *cons.* 12. Bald. *in l. si quis ad declinandum, §. in omnibus, num.* 7. *C. de Episcop. & cleric.* Idem docet Sanch. *lib.* 7. *Decalogi cap.* 26. *num.* 45. *&* 46. plures alios referens.

Propugnatur ac illustratur doctrina Auctoris.

10. Sed adhuc superest de hoc magna difficultas, an scilicet huiusmodi legatum annuum, & perpetuum relictum Fratri Minoritæ pro emendis libris, & pro aliis necessitatibus futuris possit procurari, ipsumque sic in testamento relictum acceptari ab ipso Minorita.

Portel in suis dubiis Regularibus *verb. testamentum, num.* 8. *§. nunc petis, & in Addit. verb legatum num.* 3. constanter tenet contra nostrum Auctorem legatum taliter relictum, etiam pro studio nec posse procurari, nec esse validum, nulloque modo posse acceptari. Probat efficaciter ex Clem. V. *in c. exiui de Paradiso, §. cumque annui reditus*, vbi inter alia declarat Pontifex, quod cum Fratres Minores sint omninò incapaces possidendi immobilia, ex consequenti censentur etiam incapaces habendi annuos redditus, qui inter immobilia reputantur *l. iubemus, C. de sacros. Eccles.* si autem neque Conuentus Fratrum Minorũ in cõmuni (ait Portel) est capax habendi huiusmodi annuos redditus, iuxta declarationem Clemẽtis V. multò minus particularis Frater Minorita poterit habere annuum legatum perpetuum in vita sua. Hæc ille. His tamen non obstantibus ego cum Auctore, omnino censeo, prædictum legatũ Minoritæ relictum validum esse, ab ipsóque per viã eleemosynæ puræ repeti possè, duobus concurrentibus. Alterũ, vt relinquatur causa studij pro emẽdis libris, & similibus: alterũ, quod quando acceptatur, vel petitur, fiat potestatio expressa de eo non recipiendo ex alicuius debiti ciuilis obligatione, seu ex vi ipsius legati, sed tantum per modũ eleemosynæ, vt benè aduertit Corduba *super Regulã c.* 6. *q.* 11. *puncto* 4. *§. secundũ*, vbi addit, quòd ita per modũ eleemosynæ benè licitum est petere, vel recurrere ad talia legata, quamtũcunq; perpetua sint, sicut & ad aliã eleemosynã pecuniariã, aut non pecuniariã procurandã possunt Fratres in necessitate recurrere: sicut enim à dãte possunt recipere id, quo indigent, ac liberaliter illis offertur, ita similiter licebit recipere ab hærede, vel testamẽtario, qui nomine testatoris dat etiã gratis, & liberaliter, legatũ enim est quædã donatio à defuncto gratis relicta ab hærede præstãda, *§. legatũ inst. de legatis. & l. Regia* 1. *tit.* 9. *p.* 6. nã qui agit de mandato alterius, ad modũ mandantis seu

præcipi

præcipientis agere censetur, sicut is dicitur facere, cuius auctoritate, & nomine res fit *l. ita tamen, §. gessisse, de administ. tutor.* sed testator liberaliter dat, ergo hæres vice testatoris dans, liberaliter etiam dare censendus est. Confirmatur, quia sicut pauperi licet gratuitam eleemosynam, seu donationem ab aliquo recipere, ita religiosus, vt pauper, poterit hanc liberalem eleemosynam à testatore per manus hæredis, vel testamentarij admittere, quando necessitas aderit, ad quam nullam actionem ciuilem habere, certi iuris est (sicut etiam non habent pauperes istius ciuitatis, vel parochiæ, v. g. quibus ad singulos annos iubet quidam in suo testamento dare decem pro singulis induendis) sed tantùm ad hæredem potest recurrere per modum simplicis petitionis, seu repræsentationis suæ necessitatis, rogando, vt iuxta voluntatem mandantis illi succurratur, cum protestatione expressa quando recipit, quod purè eleemosynaliter recipit absque alicuius debiti ciuilis obligatione, vt etiam tenet Angel *tit. legatum* 1. § 5. relatus à Corduba *vbi suprà p.* 194. Idem tenet Sanchez *lib. 7. decalogi cap. 26. n. 40.* vbi resoluit, supponendo priùs tale legatum relictum ad vitam alicuius Fratris Minoris esse validum, non posse dici legatum annuum perpetuum, quia etsi sit perpetuum respectu illius Monachi, cui relinquitur, non est perpetuum simpliciter: perpetuitas enim simpliciter debet attendi respectu religionis, cui immediatè id legatum acquiritur, *& n. 52 & 53.* idem expressius videtur sentire, dum ait, licere Minoribus accipere ab hærede eleemosynam legatam, non tanquam ab eo debitam, sed sponte datam, & idem dicit de eleemosynis annuis, quas Principes liberaliter largire iubent dictis fratribus per exactores gabellarum.

Neque obstat, quòd nos non sumus capaces obligationis ciuilis, quomodo ergo hæres, aut executor tenetur soluere, aut potest ciuiliter cogi per iudicem ex officio, aut per Syndicum nomine Papæ ad tale legatum nobis soluendum? Nam respondetur cum Corduba *vbi suprà §. quod si,* quòd licet nobis non obligetur ciuiliter, potest tamen obligari aliis, scilicet Papæ, aut Ecclesiæ Romanæ, ad cuius dispositionem pertinent talia legata nobis facta, & nomine eius syndicus ea repetit, quamuis ad vtilitatem nostram. Item ex obligatione naturali, qua nobis obligatur, potest oriri actio alicui contra talem, vt obligetur ciuiliter, non nobis, sed aliis ad vtilitatem nostram, vt habetur serena conscien. *q. penult. alphabetica* Hæc Corduba.

Hæc igitur sententia sic explicata satis consona videtur traditis ab Auctore dicto *art. 8. quæst 67. tom. 3. & dict. art. 7.*

quæst 125. *tom.* 2. vbi expresè tenet, quòd relictum fratri particulari pro studio, & aliis necessitatibus censetur relictum ad piam causam, & inter pia opera connumerari, ergo licitè, & validè potest hoc modo relinqui, & recipi à fratre Minorita per viam eleemosynæ, modo superius explicato. Vlterius probo ex alia doctrina Auctoris *art.* 5. *dict. q.* 125. quo loci postquam videtur supponere, legatum annuum perpetuum relictum Fratri Minori esse validum, resoluit, quòd si relinquitur soluenda certa quantitas ad vitam ipsius religiosi, cùm reputentur tot esse legata, quot fuerint anni vitæ ipsiusmet religiosi, *l. cùm in singulos, ff. de annuis legat.* non solùm requiri licentiam Prouincialis actualis ad illa expendenda, sed etiam confirmari à successoribus, quia cùm pro vnoquoque anno sit vnum legatum (vt in simili tradit Sanchez *lib.* 7. *decalogi cap.* 15. *num.* 28. agens de maioratu, qui, inquit, non consideratur, vt legatum annuum, quod acquiritur non irreuocabiliter, vt vnicum ius, sed sunt plura legata pro singulis annis diuisa, & ad quodlibet recuperandum noua actio quolibet anno nascitur) requiritur, inquam, specialis licentia ad illud expendendum pro vnoquoque anno. Ex quo sic deduco argumentum. Si legatum certæ quantitatis pro vna vice relictum Fratri Minori pro emendis libris est validum, licetque illud petere potest, vt fatetur idem Portel *vbi suprà num.* 8. §. *suprà verbo*, ergo idem dicendum videtur de hoc annuo legato perpetuo: probatur, quia cùm ex dictis reputentur tot esse legata, quot sunt anni vitæ ipsius legatarij, sicut semel potest percipere legatum vnicum, & simplex, illudque petere pro præsente necessitate librorum, ita in vnoquoque anno, eadem existente necessitate, petere poterit quod pro ipso anno relictum fuit, cùm in vnoquoque anno censeatur vnum legatum. Et confirmatur, quia si relictum ab isto testatore pro hoc anno potest licitè recipere Minorita, necessitate instante, & relictum ab alio testatore pro sequenti anno potest etiam licitè percipere eadem vrgente necessitate, & sic de cæteris relictis à diuersis testatoribus pro reliquis aliis annis vitæ ipsius religiosi, cur non idem iudicium erit de legatis pluribus, & diuersis relictis ab vno, eodemque testatore ad singulos annos vitæ eiusdem legatarij, si eadem vrgeat necessitas? Militat enim eadem ratio, & sic debet eadem iuris dispositio procedere *l. illud, ff. ad l. Aquil.*

Ex dictis probat Auctor *tom* 2. *quæst.* 126. *art.* 4. §. *sed pro contraria parte*, tale legatum validum esse, nam secundùm ius ciuile *in d. l. cùm in singulos* (inquit Auctor) hoc legatum annuum nihil aliud est, quàm multa legata multiplicata, & sic debet

debet considerari capacitas legatarij pro singulis annis. Vnde sequitur, quòd sicut potest testator quoddam particulare legatum pro vno anno relinquere Fratribus Minoribus, ita poterit disponere, vt in altero, & altero anno, & sic de singulis annuatim soluatur. Et certè videtur durum, quòd illud, quod testator potest facere, & quotidie facit in vita dando quotannis certam eleemosynam Fratribus Minoribus, non possit facere, vt post mortem suam id ipsum dictis Fratribus largiatur. Hæc Auctor. Et quòd possit tale legatum particularibus Fratribus ad vitam relinqui, videtur innuere ipse Auctor *d.art.*4.§.*tertium*, & probat ex verbis Petri de Palude Ordinis Prædicatorum, quæ ibi refert. De quo vide D. Bonauenturam *in Apologia, quæst.*9. *tom.*2.*opusculorum pag.*431. Ouand. *super regulam proposit.*19. P.Miranda *super regulam cap.*86. quos refert P.Villalobos 2.*p. summæ tractat.*35. *difficult.*33. *num.*3. *&* *difficult.*30. *num.*1. *&* 2. licèt in hoc vltimo loco agat de religiosis in communi, sed *dict.num.*3. agens de legatis relictis Fratribus particularibus, id innuere videtur, dum dicit, ea acceptanda esse cum præfata protestatione, & non aliter. Id tamen expreßè tenet Sanchez *dict. cap.*26.*num.*45.*&* 46. dicens legatum relictum ad libros, & ad alia studio litterarum necessaria pro dictis Fratribus esse validum, quia non repugnat mendicitati, & idem iam dixerat *num.*10. vbi docet, quòd sicut tota communitas Fratrum Minorum capax est legati, sic quilibet Frater Minor est similiter capax, & in solis illis casibus, quibus illa est incapax, erit quoque hic.

Tandem, quòd talis Frater Minorita possit inducere consanguineum, aut amicum, vt sibi tale legatum annuum relinquat ad vitam, patet ex traditis ab ipso Auctore *dict.a.*8.*q.*67. *tom.*3. *&* *dict.art.*4.§. *ex quibus*, vbi resoluit, esse licitum Fratribus Minoribus inducere fideles, vt anniuersaria, seu Capellanias in suis monasteriis constituant, quia, inquit, suadent quoddam bonum, seu pium opus, cuius ipsi sunt capaces per viam eleemosynæ. Nec obstat, quòd talis eleemosyna sit certa moraliter, nam ciuiliter incerta est, cùm non habeant Fratres actionem ciuilem ad illam petendam: eleemosyna autem certa moraliter, seu quæ solui probabiliter creditur, non repugnat statui altissimæ paupertatis, quam profitentur ipsi Fratres Minores, nisi illa sit excessiua, vt probat Corduba ex Syluestro *in d. cap.*6.*q.*10.*ad finem*, *p.*188. sed eadem ratio pij operis militat in nostro casu, vt probat Auctor *dict. art.*8. vbi postquam resoluit, legatum relictum Minoritæ causa studij validum esse, addit, id habere locum, etiam si ipsi religiosi procurassent,

ergo,&c Idem innuere videtur locis suprà citatis,maximè per totam *q.126.* vbi specialiter agit de legatis relictis Fratribus Minoribus, & tandem nouissimè id ipsum expressis verbis nobis scriptum reliquit in addit. summæ *tom.3.cap.174. num.2.* vbi cum Abbate sentit,quòd licet in dicta regula Fratrum Minorum generaliter prohibita esset omnis procuratio temporalium, adhuc non prohibentur procurare legatum ad studium,& ad alia necessaria, sed solum prohibetur solicitudo in persuadendo nouicios ad relinquendum bona sua Fratribus. Ita ex doctrina Auctoris, & ex Corduba *citato loco* satis colligitur, quamuis minus bene contradicat, quantum ad procurationem, seu inductionem relinquendi talia annua legata, Sanchez *dict.cap.20.num.55.*

Neque obstat fundamentum in oppositum, quòd scilicet tale legatum annuum perpetuum censetur annuus redditus,ac ideò prohibitus Minoribus. Nam respondetur, quòd annui redditus dictis Fratribus prohibiti *in dict.cap.exiui*, solum dicuntur illi,qui percipiuntur ex fructibus agrorum,ex censibus, ac iuribus pecuniariis,seu redditibus, quæ inter bona immobilia numerantur, non verò quod relinquitur, aut debetur tanquam debitum naturale seu stipendium pro missis annalibus, & aliis officiis, & piis operibus, quæ per actionem ciuilem non petuntur, sed tantùm per modum puræ eleemosynæ, implorando officium iudicis.Ita tradit Auctor citans plures *citato loco addit. summæ,num.2.* Hæc dicta sufficiant pro corroboranda nostra sententia, & aperienda mente Auctoris circa illam,quæ licet probabilis, & tuta in conscientia,ac in praxi sequenda videatur, non tamen decet,nec conuenit, quòd prælati eam permittant practicari, nisi raró,& cum magna cautela, & à paucis, ne inde scandalum sæcularibus præbeatur, & aditus, seu porta aperiatur relaxationi.

11. Non licet testamentariis vltra legatum alicui relictum applicare aliquid amplius ipsi legatario de bonis testatoris expendendis in opera pia,ex quadam lege regia apud Hispanos, quæ obligat in vtroque foro, ex sententia peritorum. *ibidem dict. quæst. 125. art. 8.* de quo Henriq. *lib. 7. de indulgentiis cap.23.in fine.*

In Bull. trac. 1. Sixt. IV. & Comp Min. v. legatum.

12. Prælatis Ordinis Minorum concessit Sixtus IV. vt possint commutare legata facta ad vnum vsum in alium, secluso scandalo. Similiter pro rebus donatis per viuos concessit Leo X. apud Bullarium inter viuæ vocis oracula. Item possint alienare, & permutare bona mobilia, & immobilia, non obstantibus vltimis voluntatibus legantium, seu testatorum, dummodo

dummodo id in euidentem vtilitatem conuentus cedere dignoscatur, & de consensu duarum partium Fratrum eiusdem conuentus fiat, ex eodem Leone X. *ibid. art.9.* Ad quod vide tradita à Spino *in speculo de testament.1. part. rubric. num.24.* & Aloys.Ricci. *in collectan decis. part.3.collect.558. per totum, & collect.1270 decis.3.* Idem docet Portel *verb.legatum,num.1. & in addit. ad dubia, num.1.* & non dissentit Sanch. *d. c. 26. num.43.ad finem.* *Bull.orat. 68.Leo X.*

13. Dicta concessio Leonis X. quòd res donata per viuos ad vnum vsum possit per prælatos conuerti in alium vsum, debet intelligi de rebus donatis locis, & Monasteriis Ordinis iuxta indultum Sixti IV. quod ampliauit idem Leo X. non verò de rebus donatis fratribus particularibus ad eorum necessitates subleuandas. Commutatio tamen legatorum in testamento debet fieri de consensu hæredis grauati, & ex causa legitima, verba enim Leon.X. *Si tamen non sequatur scandalũ:* id denotare videntur. Idemque dicendũ est de legato relicto pro monasterio construendo, quod mutari non licet, inuito hærede, præcipuè si ius patronatus ad ipsum pertinet, nisi ipse hæres negligens sit, & monasterium de facto non potest construi ex defectu pecuniæ non sufficientis, & in aptitudine loci ad commodè ædificandum, tunc enim auctoritate Episcopi potest fieri commutatio, non obstante clausula testamenti, *Quod in alium vsum non possit conuerti*, quia id fit ex iusta, & necessaria causa, iuxta terminos Concilij Tridentini. *tom.1. q.27. art.5.* de quo Syluest. *verbo, legatum 4.q.12.* Beja *respons. casuum 4. p. casu 22.* relati à Barbosa *in remis. ad dictum cap.6.* Trid. § *quod Episcopus,* vbi resoluit, quòd Episcopus ob causã, quæ suo iudicio videatur iusta, potest legatum quodcunque pium ad certum vsum relictum, in alium pium vsum commutare, quamuis tale legatum de iure, & facto valeat adimpleri. *Trid. sess. 22.c.6. de reform.*

14. Possunt testamentarij de licentia Episcopi iusta id postulante causa, commutare vnum legatum in aliud. At alterare, seu commutare vltimam testatoris voluntatem solus Papa potest, iusta vrgente causa. *Clem.quia.contingit.de religiosis domib.* Idque prius quam fiat, debet summariè, & extraiudicialiter ab Episcopo cognosci de veritate supplicæ, ex decreto Tridentino, quod ita explicari, & intelligi debere asserunt quidam. *ibid. dict. art.9.* de quo Spino *in speculo testamen.1. p. rub.num.24.* Syluest. & Beja *vbi suprà.* Alexand. Raudens. Pisan. *decis.44.* Capella Tholosan. *decis.6.* Guido Papa *decis.556.* *Trid. d. c. 6. de reform.*

15. Legatum pro ædificatione monasterij relictum apud certũ locum, si in illo construi non potest, arbitrio Episcopi, &

execu

executorum testamenti alibi construendum est, argumento, *l. legatum, ff. de vsufructu legat. & Authent. de Ecclesiast. tit. §. si quis in nomine magni Dei, collat. 9.* Imò & Prouincialis, in cuius prouincia ædificandum est, id potest efficere ad modum suprà explicatum, per priuilegia Apostolica, *ibid. art. 10.* de quo Couar. *in cap. 3. de testam num. 8.* & DD. *in cap. nos quidem, de testam.*

16. Fundo legato, vt ex illius fructibus festum Conceptionis, v.g. singulis annis celebretur, si simpliciter, & illimitatè relinquatur Monasterio capaci bonorum, proprietas fundi pleno iure pertinet ad ipsum Monasterium, ad quod videtur textus ferè expressus *in l. alimentis, ff de aliment. legat.* Si verò relinquatur Monasterio Ordinis Minorum, cùm sit incapax bonorum in communi, id quod pro celebranda tali festiuitate necessarium fuerit tantùm debetur, residuo cum proprietate fundi apud hæredem manente, *ibi. art. 11.* de quo Salazar *de vsu, & consuetud. cap. 1. n. 27.* Bald. & Cynus *in l. præsidium. C. de iure dotium,* Ioannes Lupus *de donat. inter virum, & vxorem, § 7.*

17. Legata pecuniaria Fratribus Minoribus Obseruantiæ relicta valere, non obstante prohibitione suæ Regulæ de non recipiendo denarios, vel pecuniam, declarauit Nicolaus III. *c. exiit, §. 7. de verb. significat. lib. 6.* dummodò per amicos spirituales in Fratrum necessitates conuertantur, & sint moderatæ quantitatis, nec in fraudem paupertatis ex Clemente V. *in dicto cap. exiui, de paradiso,* cuius quantitatis moderatio secundùm præsentem vel eminentem necessitatem metienda est iudicio Ministrorum, & Custodum, non verò Guardianorum. Residuum tamen pecuniæ legatæ ad certam causam, putà pro induendis Fratribus, vel finita causa, ob quam legata est, in aliam similem necessitatem vel causam commutari, & expendi potest auctoritate Prouincialis per priuilegia Sixti IV. & Leonis X. suprà relata, *tom. 2. quæst. 126. art. 1.* de quo Bart. *in tract. Minorit. lib. 2. distinct. 1. cap. 2. & 3.* Anchar. *in dicta Clem. exiui. Serena Conscientia, quæstion. 18.* Idem docent Sorbus *in Compend. Mend. verb. legata, in annotat. §. sed si quæras.* Bart. *dict. dist. 1. cap. 1. num 4. 5. & 6.* quos cum nostro Auctore refert, & sequitur Sanchez *dict. cap. 26, n. 13.* vbi notat, quòd in casu excessiuæ, & magnæ legatæ quantitatis, non irritat Pontifex valorem talis legati, nec liberat hæredes à solutione illius, sed limitat receptionem à Fratribus faciendam, nempè, vt illam partem tantùm admittant, quanta sit sufficiens ad necessitates ipsorum præsentes, vel imminentes subleuandas, residuum verò non poterunt recipere, donec alia necessitas superuenerit. Idem

etiam

etiam tradit P. Villalobos 2.*p. Summa. tract.*35.*diff.*33.*num.* 3. *&* 4.

18. Quòd si res legata sit mobilis, & in propria specie ab ipsis Fratribus vtibilis, vt frumentum, oleum, lana, & alia huiusmodi, licitè à Fratribus potest acceptari, si ea indigeant. Si verò sit res immobilis, vt domus, ager, aut vinea, relictáque sit modo congruo, vt scilicet per hæredem, vel aliam personam idoneam venundetur, & pretium in Fratrum necessitates cõuertatur, licitè etiam potest acceptari. Imò etiam indifferenter relinquatur sine vlla expressione causæ, seu congrui modi, licito, & congruo modo legata intelligi debet, scilicet vt pretium in necessitates Fratrum cõuertatur, ex Nicolao III. *in dicto c. exiit*, §. *ad hæc*. Secus si modum non congruum, & Fratribus prohibitum exprimat testator, vt si dicat: *Fratres habeant vineam, vel agrum ad excolendum, domum ad locandum*, & similia verba, tunc enim Fratribus non licet tale legatum acceptare, ex eodem Nicolao III. *ibid.* de quo Bart. *dict. lib.*2. *dist.*2. *cap.*1. *n.*9. Idem tenent Anchar. *in dict. cap. exiui. n* 17. Sorbus *vbi suprà*, §. *idem dicedum est*, quos cum Auctore refert, & sequitur Sanchez *dict. cap.*26. *à n.*15. *vsque ad* 18. vbi resoluit, legatum modo non permisso relictum esse caducum, nec hæredes teneri æstimationem illius dare Fratribus, nec eam posse recipi à Fratribus.

19. Licèt annui reditus Fratribus Minoribus omninò sint prohibiti, nullúmque ius, aut ciuilem actionem habeant ad petendum aliquid annuum quacunque causa relictum, cùm sint incapaces cuiuscunque iuris, aut proprietatis, ex *dict. cap. exiuit* adhuc tamen legata annalia relicta in stipendium missarum, & officiorum Diuinorum apud monasteria eorundem Fratrum celebrandorum valida sunt, & ad illa soluenda tenentur in conscientia hæres, & testamentorum executores. Quamuis enim dicti Fratres sint incapaces ad petendum in iudicio per ciuilem actionem, non sunt tamen incapaces ad recipiendum annuatim quod sibimet ipsis debetur in foro conscientiæ, & quod iudex ex officio eisdem solui facere tenetur. Idem iudicium est de legato annuo relicto pro necessitatibus infirmorum Fratrum, *ibid. art.*2.3. *&* 4. & nos diximus *suprà num.*10 de quo Syluest. *verb. legatum* 2. *quæst.*3. Corduba *super Regul. cap.* 6. *quæst.*11. *&* 13. Idem tenent Angel. *verb. legatum* 1. *num.*5. Anton. Cucus *lib.*3. *inst. maior. tit.*1. *num.*36.37. *&* 38. Tabien. *verb. legatum* 1. *quæst.*4. *num.*5. De Bonauent. *in apolog. quæst* 9. *tom.*2. *opuscul.* quem sequitur P. Villalobos *dict. diff.*33 *num.*3. 5.6. *&* 7. quidquid dicant Azor infrà citandus *quæst.* 16. &

San

Sanchez *dict. cap.* 26. *n*.44. loquens de anniuersariis perpetuis fundatis in nostris Ecclesiis.

Defenditur Auctoris sententia.

Quod autem legatum annuum pro infirmis Fratribus tanquam annualis eleemosyna possit relinqui,& à Syndico, & ad id soluendum cogi posse hæredes, vel testamentorum executores ex officio iudicis,probabile iudicat P. Villalobos *dict diff.* 33.*n*.7.ad quod,ait,potest deseruire hæc nostri Auctoris probabilis opinio,quam hoc modo limitat,& tutò in praxi sequi posse affirmat:quidquid in oppositum contendat Sanchez *dict.cap.* 26.*n*.47. Non enim tollitur mendicitas (vt illi videtur) in necessariis infirmorum alimentis,& medicinis procurandis,quippe quæ semper per viam eleemosynæ petuntur,seu médicantur, per quam viam legata,seu relicta fuerunt. Quod confirmo ex traditis ab ipso Sanchez *ibid.n*.57.vbi resoluit, quòd Pontifex non interdicit nobis Minoribus annuam eleemosynam voto promissam recipere,etiam si vouens ille grauet suum hæredem ad illam quotannis dandam:quia recipere,inquit,hanc eleemosynam sine aliqua actione,aut iure non repugnat Fratrum médicitati. Ergo pari ratione in nostro casu non videtur repugnare mendicitati tale legatum per viam eleemosynæ pro infirmis recipere : quia recipitur pure eleemosynaliter absque aliqua actione ciuili,vel iure. Accedit,quòd ipse Sanchez *ibid. n*.53. concedit licere dictis Fratribus Minoribus recipere eleemosynas annuas relictas à Principibus, vt quotanntis soluantur per gabellarum exactores,vel per alios famulos,eo quòd,inquit,ea elargitio sit omninò liberalis ex parte Principis id iubentis ab ipsóque ad nutum reuocabilis,quamuis famulus ex eiusdem præcepto teneatur dare. Ergò pariformiter in nostro casu, talis eleemosyna cùm sit liberalis ex parte dantis, potest ad nutum ab illo adhuc superstite reuocari, quidquid grauatus postea ex ipsius dantis, seu legantis mandato eam soluere teneatur.

Syndicus Fratrum potest petere dicta stipendia missarum, seu legata in iudicio nomine Sedis Apostolicæ, ad cuius ius pertinent, ex concessione Martini IV. & Sixti IV. & Gregorij XIII. apud Bullarium. *Ibid, art*. 4 5. *ad primum*.

Bullar, bul. 1. *Martin.* 4 *& bull.* 1. *Sixti* 4.

20. Similiter valet legatum annuum relictum pro fabrica Ecclesiæ dictorum Fratrum,vino,cera, oleo, & vestimentis ad celebrationem missarum : quia hoc non relinquitur Fratribus, nec eorum cuipiam ad victum,vel vestitum,nec per ipsum tollitur mendicitas commendata in Regula, *ibidem articul*.5. de quo Nauarr. *lib*.3. *consil*.13. Syluester *verb. legatum* 2. *quæst*.4. Idem tradunt Corduba *in Regul. capit*.6. *quæst*. 11.

puncto

puncto 3. Sorbus *vbi suprà*, quos sequitur Sanchez *dict. cap. 26. num. 42.* Item P. Villalobos *vbi suprà num. 6.* asserit tamen, id non esse in vsu, licèt probabiliter teneatur à viris doctis Bartolo, Corduba, Portel, & aliis, quos ibi citat, quidquid dicat Azor *tom. 1. inst. moral. lib. 12. cap 23 quæst. 15.*

21. Licèt iure communi attento non possint prælati facere aliquam compositionem super prædictis legatis, ex priuilegio tamen Clementis VII. Prouinciales, vel etiam Guardiani cum consilio discretorum Conuentus, & auctoritate Syndici Apostolici possunt cum hæreditatibus, & testamentariis huiusmodi compositionem, pactum, seu conuentionem facere. *Ibidem articul 6.* **Bullar. bul. 3. Clem. 7.**

Pro quo aduerte, quòd Portel *in addit. ad dubia Regul. verb. legatum num. 1. §. ego verò*, tenet nos Minores non posse vti præfata concessione Clementis VII. quoad legatorum perpetuorum, seu annuorum redituum sub titulo perpetuæ hæreditatis ipsis relictorum compositionem cum hæredibus, vel executoribus testamentorum, id enim, inquit, repugnat puritati nostræ Regulæ, & paupertatis, iuxta declarationes Nicolai III. & Clementis V. in quibus habetur, quòd Fratres Minores sunt incapaces talis hæreditatis: in Capitulo autem Generali Toletano anno Domini 1606. Patres Ordinis renunciarunt omnibus concessionibus Apostolicis repugnantibus puritati Regulæ, ac per consequens non possumus vti tali concessione Clementis VII. **Illustratur doctr. Auctor. & desfeditur.**

His tamen non obstantibus mihi quidem videtur (saluo meliori iudicio hodie posse nos vti huiusmodi concessione, in illa námque Pontifex attendendo ad mentem testatorum, quæ fuit, penuriam, & necessitates Fratrum releuare, & suorum suffragiorum participes fieri, prouidere voluit de modo congruo, per quem ipsi Fratres fierent capaces vtilitatis talium legatorum, & exonerarentur conscientiæ hæredum, scilicet, quòd mediante Syndico Apostolico fiat pactum de certa summa, seu quantitate soluenda semel tantùm ad ipsorum Fratrum necessitates releuandas, quæ certa summa, seu quantitas iam induit naturam, & rationem legati non perpetui, cuius perceptio non repugnat statui altissimæ paupertatis, dummodò recipiatur humiliter per viam eleemosynæ, vt superiùs iam diximus, ac proinde dicta concessio Clementis VII. non repugnat puritati nostræ Regulæ, nec declarationibus Clementis V. & Nicolai III. in quibus annui redditus, seu legata perpetua tantùm prohibentur Fratribus, non verò legatum certæ summæ

semel

semel soluendum ad necessitates ipsorum Fratrum subleuandas per modum simplicis eleemosynæ. Auctori adhærere videtur, & nobis Sanchez *lib.7.decalog.cap.26.num.56.*

22 Legatum factum filiæ à patre sub conditione, *si nupserit*, debetur integrum Virgini ingredienti Religionem, etiam si excedat dotem solitam dari pro ingredientibus monasterium: vel etiam hæreditatem illi adiudicandam, si nuberet viro nobili, vt *Authent. de Episcopis, & clericis, §. sed hoc præsenti, collat.9.* exprimi videtur, & argumento *l. Titia ff. de condit. & demonstrat.* satis probatur: matrimonium enim spirituale Religionis præferendum est carnalibus nuptiis, magísque fauendum, *tom.2.quæst.127.art.1.* de quo Panormit. *in cap. in præsentia, de probat.* Syluest. *verb. legatum 1. & num.13.* Beja *responsf. cap.44. casu vltimo*, Bart. *l. Titio §. vltim. ff. de condit. & demonstrat.* Idem docet Portel *verb. legatum. num.10.*

23. Legatum factum fœminæ, sub conditione ingressus in monasterium, debetur ingredienti cum animo profitendi, licèt postea ob aliquam iustam causam superuenientem ab incepto desistat, & exeat: secus si ingreditur animo duntaxat consequendi legatum per ingressum, *ibid.art.2.* de quo D. Thom. 2. 2. *quæst.189.art.4.* Brunel. *de sponsal. & matrim. concl.31.dub. 4. iuxta finem*, Fulgos. & Alexand. *in l. si quis hæredem, ff. de vulgari.*

24. Legatum relictum pauperibus, distribuendum est ceteris paribus, Religiosis Mendicantibus tanquam dignioribus, & maiori virtute præditis, præferendo paupertatem, & Religionem simplicibus aliis pauperibus, maximè si aliqua notabilis quantitas, vel summa relicta est: nam si cibaria, & alia necessaria pro corporis nutrimento distribui iubentur, aut inter omnes est distribuendum arbitrio Episcopi, aut si id fieri non potest, pauperiores eligi, & præferri debent aliis dignioribus, ac maioris meriti, *ibid.art.3.* de quo D. Thom. 2. 2. *quæst.32.art. 3. ante finem*, Benincasius *de paupert. & eius priuileg. quæst.8. priuileg.3.num.48.* Idem videtur innuere Sanchez *lib. 6. decalogi cap.11. num. 59.* vbi tradit monachum executorem testamenti posse suo monasterio pauperi aliquid elargiri ex pecuniis, quas testator iussit inter pauperes distribui, imò & sibi tanquam pauperi etiam licere aliquid retinere, seu applicare, pro quo citat Parisium *consil.26.num.25.volum.4.*

25. Legatum in singulos annos relictum pro alimentis alicuius, ingresso illo in Monasterium Minorum de Obseruantia, non poteſt ante professionem de tali legato disponere, nisi de quantitate debita pro illo tantùm anno, in quo professionem emittit,

emittit, quia tale legatum non est vnum purum, & simplex, sed plura legata, legatum pro primo anno est vnum purum, & pro reliquis annis vitæ legatarij sunt plura legata conditionalia, sub conditione, scilicet, si viuat, *l. si singulos, & l. in singulos, ff. de annuis legat.* quorum dies non cedit ante dictam possessionem, nec super illis habet ius quæsitum, vt de eis disponere possit. Secus si legatarius ingressus est religionem capacem bonorum in communi, tunc enim dies legatorum cedit in posterum post eius professionem, respectu monasterij, quod est capax. Vel etiam si in plures pensiones legatum diuisum est à testatore exonerandi hæredis gratia, quia cùm eo casu sit vnum tantùm legatum, eius dies statim cedit *l. si cum præfinitione, ff. quando dies legati cedit*, Auctor *tom. 3. quæst. 16. art 5.* de quo Marian. 1. *p. consil.* 10. *num.* 6. *vers. verum.* Nauar. *in comm. de Regularib. num.* 38. Idem in nostris terminis post Auctorem resoluit Sanchez *lib. 7. decalogi cap.* 13. *num.* 54. vbi *n.* 53. *præcedenti* tenet, vsumfructum in hoc casu extingui professione, contra nostrum Auctorem oppositum dicentem *dicto art. 5. paulo post initium*, sed de hoc alibi dicemus.

De hac materia vide aliqua *tom. 2. quæst. 78 art. 1.* & nos diximus suprà *de hæreditatibus à num. 9.* & infrà *de testament.* etiam dicemus *num.* 12.

Resolvtio LXXXIX.

De legitima debita filiis Regularibus.

1. FRatribus Minoribus conuentualibus debetur legitima parentum ac si in sæculo existerent, cùm possint succedere ex testamento in bona temporalia, in quæ de iure succederent, si in mundo manerent, ex concessione Sixti IV. Leonis X. & Pauli III. quod fallit in Fratre de Obseruantia translato ad conuentuales, qui nullo modo potest succedere, ex declaratione eiusdem Sixti IV. & Alexandri VI. apud Bullarium, *tom. 2 q. 128. art. 1 & quæst. 78. art 1.* de quo Guillelm. Rodoan. *de spoliis Ecclesiæ, quæst. 8 num.* 38. & nos diximus suprà *de hæreditatibus numer.* 10. Idem docet Sanchez *lib 7. decalogi capite.* 25. *num.* 20. post Cordubam, & nostrum Auctorem. *Bull. bul. 2. & 13. Sixt IV. & Bull. 8. Alex. 6.*

2. Sicut pater ingrediens religionem non præiudicat per professionem filiis suis legitimis quantum ad suam partem legitimam, *authent. si qua mulier. C. de sacrosanct. Eccles.* ita è conuerso filius, aut filia profitendo religionem nullo modo

præiudicant parentibus in suis legitimis, respectu illorum bonorum, quæ tempore professionis iam quæsita habebant. Vnde decedente filio monacho, eius parentes monasterio præferuntur in dictis bonis, *ibid. art. 2.* de quo Gregor. Lopez *in l. 17. tit. 1. part. 6. verbo descendentes,* Molina *de primogen. Hispan. lib. 2. cap. 8. num. 61. & 62.* Valasco *tom. 1. consult. 27.* Ad quod tramulta notatu digna Sanchez *lib. 7. decalogi, cap. 10. à numer. 1.* & nos diximus latè suprà *resolut. 72. num. 26. §. an autem.*

Resolutio XC.

De Legibus, & Statutis.

1. Lex est ordinatio rationis in bonum commune ab eo, qui curam gerit communitatis promulgata, ex Isidoro. *lib. 1. Etymolog. cap. 20.* & habetur *cap. erit autem lex, dist. 4.* dum censet, legem nihil aliud esse, quàm dictamen rationis in ordine ad tria, scilicet ad religionem, ad disciplinam, & ad salutem intelligendo per religionem, cultum diuinum, per disciplinam, pacem, ac Reipublicæ concordiam, & per salutem animæ, salutem. Dicitur, *ordinatio,* quia ordinat, seu dirigit subditorum actiones in bonum Reipublicæ, seu communitatis, quod est proximus legis finis. Dicitur, *ab eo qui curam gerit communitatis promulgata;* quia ad Principem pertinet condere leges, ac ordinare subditos ad Rempublicam, cuius ipse est pars, easdemque promulgare, vt venientes in omnium notitiam obligent. *tom. 1. quæst. 66. art. 1.* de quo Soto *lib. 7. de iust. quæst. 1. art. 2 colum. 3.* post D. Thom. *1. 2. quæst. 90 art. 1. & 4.* Ad quod vide Castro *de lege penal. cap. 2.* Alexand. Alens. *3. p. quæst. 26. memb. 4.* & latè tradit Suarez *de legibus lib. 1. cap. 6. vsque ad cap. 11.* agens de conditionibus legis, *& cap. 12.* vbi approbat nostram definitionem legis, *num. 3. & seqq.*

Isid. lib. 1. Etym. c. 20.

2. Leges inclusæ in corpore iuris (quas vocant *Imperiales*) deficiente canone obtinent in foro Ecclesiæ, & ad clericos, ac regulares extenduntur, sunt enim approbatæ per Pontifices in adiutorium canonum, *cap. si in adiutorium, cap. certum, cap. de capitulis, dist. 10. c. 1. de noui operis nunciat.* Quod procedit non solum in legibus fauorabilibus, sed etiam in odiosis, quas non reiiciunt canones, quin potiùs eas admittunt, ad ostensionem iustitiæ in ordine ab bonum commune, *c. cùm ad sedem, c. in litteris, c. grauis, de rest. spol.* quæ iustitia non minus reperitur

in

in legibus odiosis, quàm in fauorabilius. *cap. facta* 4. *dist. l.* 1. *ff. de legib.* At leges extra corpus iuris vagantes, siue communes, siue locales sint (quas vocant *inferiorum*) minimè obtinent in foro Ecclesiæ, nisi specialiter à Papa sint approbatæ, vel induant aliquod priuilegium in fauorem ciuium, vel consuetudine mixta clericorum, monachorum, ac laicorum receptæ sint. *ibid. art.* 2. de quo Abb. *in cap.* 1. *n.* 8. *de noui oper. nuncia. & in c. Ecclesia, n.* 17. *&* 37. Tiraq. *de primog. quæst.* 44. *n.* 3. Couar. 2. *p. de sponsal cap.* 6. §. 10. *num.* 18. Idem tradunt, & approbant post Panorm. & Decium *in dicto capit. Ecclesia sancta Maria.* Marcus Mantuan. *ibi num.* 23. Petrus Gregor. *num.* 16. Fortun. Garcia *de vltim. fine, illat.* 10. *principali num* 55 *& illat.* 13. *num.* 223. Maranta *disp.* 7. *num* 17. *&* 47. Rebuff. *ad constit. gallican. tom.* 1. *in procem. gloss.* 1. *num* 62. Valasc. *de iure emphyt.* 1. *p. quæst.* 20. *num.* 6. §. *item quæro,* quos refert, & sequitur Suarez *lib.* 3 *de legibus cap.* 34. *à num.* 14. vbi latè traditis multis rem tractat.

3. Exemptio clericorum, & monachorum à legibus ciuilibus non ita indistinctè illis competit, quin vt ciues potestati sæculari non subsint aliquando, ac proinde vt tales non præesse, sed subesse debent in his, in quibus non derogant Ecclesiasticæ libertati, ab sacris canonibus. Ex quo fit, quòd omnis lex ciuilis concernens bonum commune, aut cauens damnum Reipublicæ ligat Ecclesiasticos, non quidem ex vi legis ciuilis, sed ex directione, seu vi directiua iuris naturalis, quod omnes ciues æqualiter respicit, à quo non dissentiunt sacri canones, imò id maximè confirmant, vt innuitur *cap. solicita, de maioritat. & obedient. cap. inferior, cum aliis pluribus* 21. *dist. c.* 1. *de noui oper. nunciat. cap. innotuit, de arbitris, c. cùm ad verum dist.* 96. *cap.* 1. *cap. si in adiutorium dist.* 10. Auct. *ibid.* §. *tertia regula, & tom* 1. *quæst.* 6. *art.* 14. de quo D. Thom. 2. 2. *q.* 104. *art.* 1. Soto *in* 4. *dist.* 25. *quæst.* 2. *art.* 4. Victoria *de potestate Ecclesiæ quæst.* 97. Idem ferè docent Medina 1. 2. *quæst.* 96. *artic.* 1. vbi Vazquez *disp.* 167. *cap.* 4. Soto *lib.* 1. *de iust. quæst.* 6. *art.* 7. Castro *lib.* 1. *de lege pœnal. c. vlt.* Syluest. *verb. lex quæst.* 15. Sayro *in claui regia* 1. *p. lib* 3. *cap.* 4. *n.* 16. Canonistæ cum Panorm. *in dict. cap Ecclesia n.* 13 Decius *n.* 27. Felin. *à n.* 37. *&* 81. *&* 85. Salzedo *in pract. crim cap.* 55. Couar. *pract. cap.* 33. Legistæ *in l. cunctos populos,* vbi Bart. *à num.* 28. *C. de summa Trinitate.* quos & alios plures refert & sequitur Suarez *dict. cap.* 34. *à num.* 6. vbi *num.* 15. id limitat, quoad vim directiuam, non quoad vim coactiuam.

4. At in his, in quibus Ecclesiastici, & regulares gaudent

priuilegio exemptionis vt in legibus tributorum, nullo modo subsunt Principi sæculari, etiam in quantum ciues, sed soli Pontifici Romano, cui subditi sunt, etiam in temporalibus, meliori,& nobiliori vinculo Clericatus, & Monachatus, *cap. quanquam.de censibus,cap.non minus,cap.aduersus,de immun. Eccles.* ac proinde tenentur magis sacris Canonibus in his deferre,quàm legibus ciuilibus, iuxta illud, *qui resistit potestati, Dei ordinationi resistit,c.97.11.q.3.* Auct.*ibid.§.septima regula,* de quo Syluest.*ver.lex,n.* 15. Idem docent Suarez *vbi suprà n.2.& 3.* Vazquez *dict. cap.4.n.32.* & sequitur P. Villalobos *1. p.summa tract.2. diffic.31.n.3.*

5. In causis Clericorum, & monachorum agitandis coram iudice Ecclesiastico, vel Regulari leges ciuiles circa determinatoria iudicis non ligant argumento *cap. 2. de iudic.* secus si agitandæ sunt coram iudice sæculari. Vnde lex decernens, debitum vltra certam summam non posse probari, nisi per scripturam,non habet locum in iudicio Ecclesiastico,aut Regulari,nisi clericus,aut monachus agat in foro sæculari, cui se subiicit,vt in praxi ab omnibus receptum est. *ibid. §.quinta regul.* de quo Abbas *in cap quod clericis,de foro competent n.3.* Valasc. *de iure emphit. quæst.7.* Ad quod faciunt tradita à Suarez *vbi, suprà n.18.circa finem.*

Ordin. Lusit.lib.3. tit.46.

6. Quòd si aliquando reperiantur Ecclesiastici transgressores legum ciuilium,quibus subduntur,vt alij ciues, non sunt deferendi ad iudices sæculares,*cap.1.de constit.& cap.1.de immunit. Eccles.* cum similibus, sed remittendi ad suos iudices competentes, à quibus puniendi sunt pœna arbitraria, iuxta mensuram culpæ, non verò pœna à lege ciuili præscripta: secus facientes incurrunt pœnam Bullæ in Cœna Domini eos ad sæcularia tribunalia trahentes. *ibidem §.octaua regula,& §. nona regula.* de quo Soto *lib.1.de iust.quæst.6.art.6.* Medin. *de restitut quæst.49* Castro *de lege pænali lib.1.cap vltim.* Idem docent Couar.*pract.cap.33.in fin.* Salzedo *in pract.crim.cap.66.* quos refert,& sequitur multis traditis ad idem Suarez *vbi suprà num.17 & 18* ad quod etiam P. Miranda *tom.2. manual. quæst.27,art.5.conclus.7.* Sanchez *lib.7. decalogi cap.3 numer. 20.*

7. In omnibus casibus,in quibus violatur immunitas Ecclesiastica respectu clericorum, violatur etiam respectu monachorum Vnde cùm in quinque potissimum sint exempti clerici à potestate ciuili, scilicet quoad forum, ita vt nequaquam possint ad tribunal sæculare trahi, *cap.si diligenti,de foro compet.* Secundò quoad capturam personalem, quæ nullo casu licitè

licitè fit per laicos, *cap. 2. eod. tit.* Tertiò quoad tributa, quæ à Principe sæculari ipsis imponi non possunt, *cap. quanquam de casibus in 6.* Quartò quoad regimen laicorum, cui res, & personæ Ecclesiasticæ non subsunt, *cap. vlt. de rebus Eccles.* Quintò quoad confugientes ad Ecclesiam, *cap. inter alia, de immun. Eccles.* in his omnibus etiam parificantur regulares, ac proinde si in supradictis eorum priuilegia lædantur per leges Principum sæcularium, consequenter Ecclesiasticam libertatem violari certissimi iuris est, cùm sint priuilegia ad vniuersitatem Ecclesiæ pertinentia, Ecclesiasticisque omnibus communia, contra quæ facientes non solùm pœnis in ipsorum regularium specialibus priuilegiis contentis, sed etiam pœnis, quibus puniuntur Ecclesiasticam libertatem lædentes, feriri possunt. *ibid art.* 3. de quo Syluest. *verb. Ecclesia* 1. *n.* 6. *& verb. immunitas.* Victor. *de potest. Eccles. cap.* 97. Soto *in* 4. *dist.* 25. *quæst.* 2. *art.* 2. Couar. *pract. quæst.* 31. *colum.* 2. *n.* 3. Ad quod vide Suarez *vbi supr. n.* 22. & P. Miranda *d. quæst.* 27. *art.* 6.

8. Lex ciuilis prohibens laicis alienare bona immobilia Ecclesiis, monasteriis, & personis Ecclesiasticis, vt de facto cautum est apud ordinationes Lusitanas, illicita, & inualida omninò iudicanda est, iuxta sententiam grauissimorum virorum: quidquid alij in oppositum sentiant. Nam per hanc directam prohibitionem factam sæcularibus, non potest inficiari, indirectè Ecclesiæ immunitatem violari, ac ideò hanc, & alias similes leges ciuiles Ecclesiasticæ libertati repugnantes irritas, & cassas omninò esse expresè declaratur *in c. aduersus,* §. *quia verò, de immunit. Eccles. & cap. vltim. de rebus Ecclesiæ,* vbi id expressiùs habetur. *ibid. art.* 4. de quo Bart. *in l. filius familias,* §. *diui, n.* 12. *ff. de legat.* 1. vbi Alexand. *n.* 12. Ripa *n.* 81. Felin. *in cap. Eccles. de constit.* Tiraq. post leges connubiales *gloss.* 6. *n.* 169. Idem docet P. Miranda *d. q.* 27. *art.* 7. vbi bene notat, dictam legem Portugalliæ piè credendum esse factam fuisse ex consensu, & permissu Pontificis, & idem videtur inuehere Auctor *hic,* dum ait Christianissimos Reges Lusitanorum (vt credi potest) de iustitia huius statuti præstantissimos, & doctos viros consuluisse. Ad quod videantur Syluest. *verb. immunitas,* 1. *n.* 9. *& verb. statutum, n.* 2. & Suarez *lib.* 4 *de legibus cap.* 12. *n.* 16. *ad finem.*

Ordin. Lusit. lib. 2. *tit.* 8.

9. Lex inhabilitans monachos ad officia sæcularia strictè est interpretanda, nec extendenda ad eos, qui non promiserunt tria vota substãtialia religionis, quales sunt Terciarij Franciscani, Iesuati, Mantellati, Hospitalarij portantes vestem certi coloris cum cruce in pectore, & alij similes argument. *cap.*

cùm dilectus, de consuetud. cap. ad nostram, de iureiurand. nam dispositio hæc est odiosa, ideoque non est extra regulares ad alios extendenda. *ibid art.* 5 de quo Syluest. *verb statutum, n.* 3. Bart. *in l.* 1. *§. prætor. ff. de damno infecto.*

De extensione, & restrictione Legum.

10. Leges quoad extensionem, & restrictionem sunt in quadruplici differentia. Aliæ sunt pœnales, quæ imponuntur in vindictam, seu pœnam culpæ. Aliæ exorbitantes, quæ deuiant à generalibus iuris regulis, cuiusmodi sunt priuilegia in corpore iuris inclusa, & reliquæ leges limitatoriæ iuris communis, contra cuius regulas specialiter sunt constitutæ. Aliæ correctoriæ, quæ pro parte, vel in totum alias leges abrogant. Aliæ sunt diuersæ ab his tribus, quæ decernunt iuxta iuris metas ea quæ proponuntur, decidendo de nouo, declarando, aut limitando leges antiquas. Differunt autem exorbitantes à limitatoriis in eò, quòd illa constituunt ius quoad singulares, ob aliquem specialem fauorem: limitatoriæ verò quoad vniuersos, vt ex *l. ius singulare, & l. iura, ff. de legibus.* deducitur. *tom.* 1. *q.* 67. *art.* 1. de quo Tiraq. *in l. si vnquam, verb libertis, num.* 19. Alciat *lib.* 2. *de verbor. significat num.* 46. Gambar. *de extension. n.* 89. vide tradita à Suarez *lib.* 6. *de legib. c.* 2. *à n.* 2.

11. Mens legis longè aliud est à ratione legis, differtque in eo, quòd ratio legis est causa finalis, seu finis à lege prætensus: mens autem legis est sententia legislatoris ordinans media ad illum finem, quidquid aliqui iurisperiti mentē legis cum eius ratione confundant. Vnde sola rationis identitas non est efficax mentis coniectura ad legis extensionem, iuxta illud vulgatum, *non probat hoc esse, quod ad hoc contingit abesse, c in præsentia, de probat.* nam quando verba legis nequeunt ad omnes casus eiusdem rationis aptari, eo ipso insurgit vna coniectura mentis contra extensionem legis, nempè quòd si legislator voluisset, expressisset, *c. inter, de transl at. Episcopi.* Vna autem coniectura tollitur per aliam, vt noti iuris est, & habetur *cap. quia verisimile, de præsumpt. & l. Diuus, ff de in integr. rest.* Verum est tamen, quòd si alia verba legis, saltem interpretatiuè, hoc est attenta iuris actione, seu parificatione, casui omisso adaptari possunt, ex identitate rationis sumitur efficax mentis coniectura ad huiusmodi extensionem legis argument. *l. si. tam angust. ff. de seruit. l. verum,* 40 *ff. de furtis, & in cap. ex parte, de cleric. non resident. cap mulieres, §. illi verò, de sent. excom.* notatur *ib. art.* 2. de quo Tiraq. *vbi supr. num* 3. Butrius *cap. vlt. num.* 58.

vers.

verſ. fallit. ſecundò, de conſuetudine. Vide Suarez *dict. lib. 6 c. 1. num. 17. & ſeqq.* vbi latè probat, rationem legis valdè conducere ad mentem legiſlatoris indagandam.

12. Legis extenſio vel fit ex mente, ſeu ſententia legis; vel præter eius mentem. Prior extenſio tunc fit, quando adeſt ſufficiens mentis coniectura, vt quia in identitate rationis verba ſaltem ſecundùm mentis interpretationem concurrunt, & hæc potius comprehenſio, quàm extenſio dicenda eſt *l. matres, ff de verbor. ſignifi.* iuncta gloſſa *in cap. ſi poſtquam, verb. mente, de elect. in 6.* Poſterior verò extenſio præter mentem legis fit, quando ob ſolam rationis identitatem, repugnantibus verbis ad caſum ſimilem lex extenditur, ceſſat enim eo caſu mens legis, ac proinde hæc extenſio hominis, & non legis appellatur in iure, *l. non poſſunt, cum l. ſequenti, ff. de legibus, l. à Titio, ff. de verb. obligat.* Imò & dabilis eſt ſufficiens mentis coniectura ad legis extenſionem contra eiuſdem legis verba, quando ſcilicet, lex redderetur iniuſta, niſi extenſio fieret, *l. nam abſurdum ff. de bonis libert. l. ſcire oportet. §. aliud ff. de excuſat. tutorum,* Auct. *ibid.* §. *quartò eſt notandum,* de quo Crotus *in l. omnes populi, n. 136. ff de iuſt.* Bart. *in l. 3. § final. ff. de legit. tutoribus.* Ad quod vide tradita à Suarez *dicto cap. 1. num. 12. 13. & ſeqq.* vbi agit, quo modo mens legiſlatoris poſſit eſſe regula interpretandi, & quo ſenſu verba ſunt ſigna voluntatis legiſlatoris.

13. His igitur ſic præmiſſis dico primò. Omnis lex extenditur ex identitate rationis ad omnes caſus, ſiue in communi per viam regulæ, ſiue etiam in illa materia parificatos, dummodò ex illa extenſione, tanquam à cauſa principali correctio legis alicuius non inſurgat, vel aliàs de contraria legiſlatoris mente non appareat, nam lex ad ea omnia extenditur, quæ veniunt ex eius mente, ſicut venit dicta extenſio, de qua loquimur. Dicitur, *dummodo ex illa extenſione tanquã à cauſa principali legis correctio non inſurgat,* tum quia correctio legum nimis eſt pernicioſa, *cap. ridic. dict.* 12. nec aliter, quàm ex euidenti neceſſitate licita eſt, *l. in rebus ff. de conſt. Princ.* & nequaquam per coniecturas quantuncunque efficaces inducta cenſetur, niſi aliàs iuxta ſuam naturalem ſignificationẽ ſuffragentur, ex gloſſa *in c. cupient. §. quod ſi per viginti, verb petere, de elec. in 6.* Tum etiã quia dabilis eſt extẽſio legis cauſa alterius correctæ, quæ tamen per ſe non eſt cauſa illius correctionis, quod poteſt contingere caſu, quo ratio illius legis eſt correcta, correctio namque rationis eſt cauſa principalis, ob quã lex ipſa correcta cenſetur. Dicitur tandem, *vel aliàs de contr. mente legiſlatoris non appareat,* quia fieri poteſt, quòd lex tacitè, vel expreſsè

casus iure parificatos excludit. Ex quo fit, quòd etiam in legibus pœnalibus fit extensio ex identitate rationis ad omnia iure parificata, vt de pœnis Ecclesiasticis constat, quæ hoc modò reperiuntur parificatæ *in cap duo sunt genera*, iuncta glos. *verb. conuersi 12. q. 1. & cap. mulieres, §. illi verò, de sentent. excommun. & cap. penult. eod tit. in 6.* Idémque in exorbitantibus dari posse, seu dabilem esse, tenent quidam, dummodò ex tali extensione alicuius legis correctiò non insurgat, *ibid. 9. prima conclusio*, de quo Tiraquel. *in tractatu, cessante causa, 1. part. n. 127. & 153* Couar. *de sponsal. 2. p. cap. 6. in principio, n. 12.* Ad quod tradit multa notatu digna Suarez *dicto lib. 6. cap. 3. à num. 16. & cap. 4. num. 2.* vbi resoluit, extensionem comprehensiuam ob rationis identitatem etiam ad legem pœnalem extendi, ad quod citat Panorm *cap nihil, de elect. n. 9. & in Clem. 1. de rescript. num. 1.* Nauar. *in cap pœna. de pœnit. dist. 1* Couar. *in cap. alma, 2. p. §. 4 n. 7.* Anton. Gomez *1. variar. c. 5 num. 1. & cap. 11. num. 12.* Gutier. *1. Canon c. 10. n. 13.*

14. Dico secundò. Nulla lex debet extendi ex identitate rationis ad casus, nec per viam regulæ, nec in illa materia parificatos, nisi casus illi, omninò per legislatorem sint omissi. Nam extensio ex identitate rationis contra verba non est extensio legis, sed hominis, ac homo seu iudex non potest extendere legem ad casus per legislatorem omissos, tenetur enim secundùm leges scriptas iudicare, nisi occurrat casus, qui sub nullius legis dispositione continetur, in quo recurrendum est ad leges continentes casus similes, tanquàm ad regulas iustitiæ, quæ casui magis conueniant. Vnde in legibus exorbitantibus, & correctoriis solà rationis identitas non sufficit ad earum extensionem, quia casus per eas omissi, vel remanent in dispositione iuris communis, à quo exorbitant, vel à dispositione legis correctæ, iuxta dispositionem *l. commodissimè, ff. de liber. & posthum.* etiamsi in casu simili adesset maior ratio, vel expressa esset ratio in lege, vel etiam si per extensionem fiat regressus ad ius antiquum. Secus in legibus pœnalibus, in quibus ideò dabilis est extensio ad casus similes non parificatos, quia respectu pœnarum casus similes sunt omninò per legislatorem omissi, vt colligunt DD. ex *cap. de causis, §. illis, & cap. 1. de offic. delegat.* Limita tamen quoad pœnam legis arbitrariam, non ordinariam imponendam à iudice non habente merum, & mixtum imperium, seu potestatem instituendi, & destituendi, iuxta textum *in l. Imperium, ff. de iurisdict. omnium iudicum,* Auct *ibid. §. secunda conclusio,* de quo D. Thom. *2. 2. quæst. 60. art. 5.* Bart. *l. omnes populi, num. 6. ff. de iust. & iure, & in l. si constante, n. 43.*

&

& 44.ff.solut.matrimon. & cons.106. Tiraquel. in l.si vnquam, verb.reuertatur, num 249. Idem quoad casus in lege omissos int Molina lib.1. de primogen. cap.5. à num.7. Couar cap. 1, 2. p. §.4. num.7. Angel. verb.Lex, num.6. & 8. Syluester .18. & alij plures, quos refert Suarez d.cap.3.n.2. & quanld leges pœnales, dicto cap 4. à num 2. & loquens de legitorbitantibus, & correctoriis, à num.4, & citat Tiraquel. si vnquam, § libertis, num.44. Matienço lib.5 Recopilat. 1. cap.19 gloss.2. num.5. Gutier de iurament.3. part.c.2.n.8. ich. de præsump l.4. præsum.89.n.37.

. Lex fundata in præsumptione non obligat in foro conciæ, inspecta veritate in contrarium: tum propter æquitajuxta quam intentio legislatoris est interpretanda, argum. cto, ff. de vulg. tum maximè, quia contra eam legem pasmittitur probatio, conditionaliter enim tantùm obligaetur dicta lex, nempe si veritas non sit in contrarium, c. veritate dist.8. Quod procedit, etiam si præsumptio legis sit iuris, & de iure, quæ tam efficax reputatur, vt pro veritate habeatur, vt notant glossa, & DD. in cap.is cui fidem, de sponsal. & cap. tua nos, eodem titul Id enim non tollit, quin intentio legislatoris secundùm æquitatem interpretanda sit, ne præsumptio veritati præferatur, de qua si constet legitimè, putà per partis confessionem, lex cessat, etiam in foro exteriori, ex glossa singulari in l.in contract. C. de non numerat. pecun. Idem dicẽdum, etiam si præsumptio sit suppositiua (vt vocant) seu quæ supponit posse ita esse, vel non esse, quia lex in illa fundata non semper nititur veritate, ac subinde sublato dubio, in quo fundatur per veritatem in contrarium inspectam, omnis præsumptio, & lex illi innixa cessat. ibid. art.3 de quo D.Th. 2.2. quæst. 60. art.4. ad 3. vbi Caiet. Alciat. de præsum.2 p. Couar. de sponsal.1. p. cap.4. §.1. num 5. Soto in 4 distinct.22. quæst.1. art.3. & lib.3. de iust. quæst.4 art.3. concl. vltim. Idem docent Syluest. verb.lex. q.9. casu 2. Nauar. in Summ cap.17 num.284. Couar. in cap. cum esses, de testamen. num 9. & in Epitom 4. p.1. cap.4. §.1. num.9. Bald. in auth. ingressi, de sacrosanct. Eccles. num 49. & expressiùs in l. cùm quis C. de iur. & facti ignorant & alij quamplures, quos refert Suarez lib.3. de legibus cap.23. num.1. vbi num.2. & sequentibus, distinguit dicendo, legem fundatam in præsumptione, quæ sine peccato seruari potest, obligare in conscientia: secùs si non potest seruari sine peccato, ad quod etiam addit n.5. vsque ad 9. leges fundatas in præsumptione ratione moralis periculi obligare in conscientia, & habere suos effectus, etiam si in particulari casu, factum non sit consenta-

neum periculo, nec reuera interueniat, quod timeri poterat, & ponit exemplum in lege prohibente professionem ante decimum sextum annum expletum, quæ obligat, etiam si puer sit doli capax, & efficit professionem irritari antea factam. At quando lex fundatur in præsumptione facti, seu definitiua, non obligat, non subsistente præsumptione, seu veritate facti, iuxta quod, inquit, procedere potest communis sententia à nobis cum Auctore tradita. De quo etiam latè *lib.5. cap.24. per totum.* vbi de lege irritante fundata in præsumptione agit.

16. Lex naturalis non obligat in particulari, cessante ratione ipsius legis, etiam in particulari, ipsa enim semper id quod bonum, & æquum est indicat. Idem dicendum est de lege Diuina Euangelica, quæ nullo modo obligat cum rigore contra æquitatem. Vnde præceptum de correctione fraterna non obligat cessante causa ipsius correctionis, *ibid. art.4.* de quo D. Thom. 2. 2. *quæst.* 120. *art.* 1. Soto 4. *de iust. quæst.* 5 *art* 3. *col.* 3. Menchaca *Illustrium qq. cap.* 87. Ad quod vide tradita à Suarez *lib.* 1. *de legibus cap.* 16. *à num.* 7. *vsque ad* 16. vbi resoluit, legem naturalem, non per se sumptam, sed vt per legem positiuam constitutam admittere posse Epikeiam, præsertim in ordine ad intentionem legislatoris humani, & loquendo de correctionis fraternæ cessatione, cessante eius causa, agit *lib.6. c* 9. *num* 15. & nos diximus *resolut.* 36. *num.* 1.

17. Item in omnibus casibus, in quibus obseruantia legis positiuæ humanæ ita deficit à ratione, vt repugnet bono communi, dispositio ipsius legis cessat. Exemplum est in lege cauente, ne in obsidione portæ ciuitatis aperiantur, tunc enim ciues hostium impetum fugientes, & ad vrbem se recipere volentes contra verba legis apertis valuis admittendi sunt, quia si ibi legislator adesset, aperire vtique faceret. Itaque vt lex non liget, necesse est quòd cesset contrariè, hoc est, cum repugnantia ad bonum commune, ita vt illius obseruantia vitium inducat: secus quando cessat negatiuè tantùm, id est, sine repugnantia ad bonum commune, eo enim casu lex iusta in communi seruanda est, quandiu per legislatorem non excipitur ille casus, *ibid.* §. *secunda conclusio*, de quo D Thom. 2. 2. *quæst.* 120. *art.* 1. Soto *lib.* 1. *de iust quæst.* 7. *art.* 3. *& lib.* 3 *quæst.* 4 *art.* 5. *ad finem.* Idem docet Suarez *dicto cap.* 9. *à num.* 3 vbi *num.* 5. refert ex communi consensu, cessante ratione legis generaliter, seu frequentius in tota communitate, legem cessare, sicut etiam in particulari cessante ratione legis id concedant assertores huius sententiæ, etiam quando cessat negatiuè tantùm, ad quod citat Ledesm. 2. *p.* 4. *quæst.* 17. *art.* 2. *dub.* 3. *ad* 4. *& quæst.* 18. *dubio* 12.

bio 12.& 14.post 3.conclus. Couar. *in 4.2 part.§.9.n.8.& cap. cùm esses de testam.n.9.* Castro *de lege pœnal.lib.1.cap.5. documento* 3.Caiet. 2.2.*quæst.147.art.5.*

18. An autem cessante ratione legis negatiuè tantùm lex obliget in foro conscientiæ? maius dubium est. Ad quod respondendo dico primò, quòd nemo tenetur in foro animæ obseruare legem positiuam cum periculo mortis, nisi ratione officij ad id teneatur, vt videre est in militibus, qui in bello suis ducibus tenentur obedire, etiam cum vitæ periculo, vt apud omnes tanquam certum est. Idem ferè docere videtur, licèt cum distinctione, Suarez *eo cap.9.num.9.& 10.*

19. Dico secundò, quòd subitò imminente periculo agere contra legem inconsulto Principe licitum est. Imò talis potest occurrere casus, vt etiam nullo imminente periculo liceat cõtra legem facere absque superioris prorsus consensu, quanuis ad illum pateat facilis accessus, quando scilicet palàm liquet, non esse de mente legis, vt seruetur v. g. si in die ieiunij nullus suppetat cibus, nisi carnium, illas comedere licebit, ne quis fame pereat. At in dubio vtrinque æquali, quando scilicet neutrius partis assensus habetur, ad superiorem, si fieri potest, recurrendum est: si verò repentinum periculum id non permittit, ad vnguem seruanda est lex. Quòd si neque certus quis omninò sit, neque prorsus ambiguus, ita vt magis propendeat ad partem affirmantem, posse scilicet facere contra legem, cum formidine tamen de opposito, tenetur consulere prælatum, nisi subitaneum periculum obstet, tunc enim contra legem facere tuto licitum erit *Ibid.§ quarta conclusio.* de quo D. Thom. 1.2. *quæst.96. art.8. ad 2.* Soto *in 4.dist 1. art.8.* Idem ferè docet traditis multis Suarez *dicto num.9. & cap. præcedenti, num.9. 10. & seqq.*

20. Dico tertiò, non est sufficiens ad faciendum contra legem cessatio rationis ipsius in particulari persona, & casu, nam lex vim suam non amittit, antequam causa in toto genere cesset, aut consuetudo illam abroget, est tamen sufficiens causa ad dispensationem impetrandam à prælato, sed non ad vtendum Epiikeia, *ibid. §. quinta conclusio.* de quo Soto *lib.1.de iust.q.7 a.3* Idem ferè docet Suarez *d.c.8. per totum.*

21. Vt lex suam vim sortiatur non est expectandus populi consensus, à quo quidem Princeps habet imperium & potestatem condendi leges, aliàs indirectè maneret hæc potestas penes populum, quæ nunc soli Principi competit ex populi consensu, qui suum imperium, & potestatem illi contulit, *§. sed quod Principi placuit, Inst. de iure natural.* Quod à fortiori procedit

in

in legibus Canonicis, cùm Pontifex summus Ecclesiæ Princeps non à populo, sed ab ipso Christo Domino habeat hanc potestatem. *tom.1. quæst.6. art.6.* de quo Couar. *lib.2. variar. cap. 16. n.6* Syluest. *in Sum. v. lex n.6.* Idem tenent Syluest. *verb. lex q.6.* Greg. Lopez *in l.16. tit.1. p.1. n.4.* Medina *C. de restitut. quæst.36. ad 5.* Castro *lib.1. de lege pœnal. cap.1.* quos refert, & sequitur Suarez *lib.3. de legibus cap. 19. n.4. vsque ad 9.* & loquens de legibus Canonicis, *lib.4. cap.16. n.2. & 3.*

22. Pœna legis non ligat ignorantes habentes iustam ignorantiæ causam *l. final. ff. de decret. ab ordin. faciend.* quando scilicet fuerunt absque dolo & culpa, etiam lata, dummodo non sit lata culpa, quæ dolo æquiparatur omninò, *l. quod Nerua ff. de posit.* tunc enim ligat, etiã si expressè declaret lex suæ intentionis esse comprehẽdere tantum eos, qui fuerint in dolo iuxta *l. magna ff. de verb. signifi.* nisi dolum specificum, & qualitatiuum requirat. *ibid. art.9.* de quo Bart. *in l. inter omnes, § rectè, de furtis,* Bald. *in l. leges sacratissimæ, C. de legibus*, Alciat. *de præsumptionib. regul 3. præsumptio.31. n.5.* Idem docet Suar. *lib.5. de legibus. c.12. à n.3.* vbi latè rem tractat, & est communis sententia DD. *in cap.2 de constit.* per textum *ibi* & videri potest Cast. *de lege pœnal. lib.2. c.14.* Tiraq. *lib.1. de vtroque retractu, §.35.* & amplius probatur ex *cap. Apostolicæ, de clerico excommun. ministr. c. vt animarum, de constit in 6. c. si vir, de cognatio. spiritual.* vbi id notat glossa.

23. Lex non recepta minimè ligat, quidquid sit de peccato primum eam non recipientium, qui quidem adhuc possent excusari à culpa ex aliqua rationabili, & iusta causa: qualis reputatur, quando subditi vident maiores, seu illorum maiorem partem, quibus imposita fuit lex, eam ipsam non seruare. Dicetur autem lex non recepta ad effectum non ligandi, quando fit binus, aut trinus actus contrarius, sciente Principe, & tacente, ex glossa *in c.1. de treuga, & pace,* vbi Abbas, & gloss. *in l. rem non nouam, § Patroni. C. de iudic.* vel etiam eo ignorante per decennium negligitur, seu omittitur, iuxta veriorẽ, & magis cõmunnem sententiam, etiam si lex Canonica, & Pontificia sit, vel etiam si deroget omni contrariæ consuetudini, vt tenet communis. Neq; oportet, quòd dicti actus contrarij sint iudiciales imò nec quòd fiant in præsentia ipsius legislatoris, seu eo ipso sciente, satis enim est, quòd fiant scientibus Magistratibus, & Auditoribus Regis, vel Nunciis Papæ, prælatis, aut superioribus, quibus, incumbit executio legis. *ibid. art.10.11. & 12.* de quo D. Thom. *1.2. q.96. art.6. & 2.2. quæst.47. art.3* Nauar. *lib.1. cons.1. n.23. tit. de const.* Couar. *2. variar. c.16. n.6.* Idem docet

Suarez

Suarez *dict.lib.3.cap.19.n.10.& 13.& lib.4.cap.16.n.9.10.11.& 12.* Henricus *tract de Synodo, art.2.* Felin. *d.cap.1.n.13.* Iason *in l.rem non nouam, ff.de iudic.* qui ducuntur eo, quòd decenniũ sufficit, vt dicatur consuetudo, seu præscriptio longi temporis, ex glossa *in c.vltim.de consuetud.in 6.*

24. Lex positiua, siuè Canonica, siue Ciuilis iusta, rationabilis, & vsu hominum recepta post eius sufficientem promulgationem obligat ad mortale, quando clarè constat de mente legislatoris voluisse ad id obligare, & sit in materia graui, vel etiam, si proponatur per verba præceptiua, vel præcepto æquipollentia, quæ regulariter indicant, & designant obligationem ad reatum mortiferum. Ita glossa communiter recepta *in c.quæ in Ecclesiarum, de constit.* & habetur *in c.exiit, de verb.signific. in 6.& Clem.exiui, eod.tit.* Idem iudicium est, quando constat materiam esse præceptiuam, purà de necessariis ad iustitiam, & charitatem, vel ad Diuinam reuerentiam, etiam si in lege non ponantur verba præceptiua, vt in casu *c.aduersus, de immunit. Ecclesiar.* habetur, vbi verbum, *consulatur*, præceptum inducit. Item quando ibi aliqua grauis pœna statuitur contra transgressores, quæ nisi pro culpa mortali infligi non potest, *ibid.art.13.* De quo D.Thom. *2.2.q.147.art.3.& quæst.104 art.6.& quæst. 105.art.1.& 1.2.quæst.88.* Castro *de lege pœn.lib.1.cap.5.docũ. 4.n.46.* Syluest. *verb.præceptum quæst.3.* Nauar. *in Man.cap.23 à n.50.vsque ad 55.& n.64.* Ad quod vide Couar. *regul. peccatum, 2 part.§.5.n.2.fin.& cap.quamuis pactum, 2.part.§.2.n.7.* Antonin. *2.part.tit.4.c.2.§.3.* quibus, & aliis citatis, & multis traditis latè rem tractat Suarez *lib.3 de legibus, cap.24.25.26. & 27.per totum.*

25. Temerarium omninò est negare leges Ciuiles posse ad culpam obligare. De præceptis autem Ecclesiasticis: seu Canonibus id inficiari hæreticum absque dubio esse, certissimum est. *ibi.in fine.* de quo Soto *lib.1.de iust. quæst.6 a.4.* Vide Driedo *lib.2.de libert.Christiana, c.1.* Medina *C.de pœnit tract.4.de ieiun.cap.7* Nauar. *in Summa, cap.23.n.55.* & quæ post illos tradit Suarez *dict.cap.24.à n.2.*

26. Lex pœnalis obligat in conscientia, omnis enim pœna seu supplicium culpæ correspondet, non tamen obligat ante iudicis sententiam, quando scilicet pæna consistit in actione iudicis, & passione delinquétis, qualis est abscissio membri, decapitatio, confiscatio bonorum, priuatio officij, vel beneficij, & similes, de quorum aliquibus extant casus satis expressi *in cap. licet, de elect.in 6.* vbi glossa *verb.priuatus*, notat, *c cùm secundũ leges, de hæretic.in 6.* & in Concil. Trid. Secus quando consistit *Trid. sess. 23.c.2.de Reform.*

in

in mera priuatione, nam tales pœnæ, si ipso iure, vel ipso facto imponantur, ante iudicis sententiam ligant, cuiusmodi sunt excommunicatio, irregularitas, inhabilitas ad officia, vel beneficia, priuatio vocis actiuæ, & passiuæ, vt tenet communis, & praxis Ecclesiæ, & quod priuationē vocis actiuæ definitur *in cap. cùm singula, de præbend. in 6.* Auct. *ibid. art.* 15. *&* 16. de quo D. Thom. 1.2. *quæst* 87. *art* 3. *&* 2.2. *quæst*. 108. *art*. 4. *& quæst*. 62. *art*. 3. Castro *de iusta Hæret. punit. lib. 2. cap. 6.* Syluest. *verb. pœna. n.* 28. Couar *regula, peccatum* 2 *p.* §. 8. Idem tradunt cum D. Thom. 2.2. *quæst*. 186. *a*. 9. *ad* 1. & cum communi Theologorū Soto *lib. 1 de iust. q. 6. art. 4. &* 5. Driedo *lib. 2. de liber. Christiana c.* 1. *& lib. 3. cap. 3. ad* 5. Henricus *quodlib.* 3. *quæst*. 22. & Canonistæ cum glossa *in cap. vt animarum. de constitut. in 6.* Dominic. *in cap. perpetuò eodem titul.* Felin. *in capit. nam concupiscentiam, de constitut. n.* 1. Couar. *in regul. peccatum* 2. *p.* §. 5. *n* 3. & post eos resoluit Suarez *lib. 5. de legibus cap. 3. à n. 6. & cap.* 5. *n.* 11. vbi pro nostra sententia citat Caietanum 2.2. *quæst*. 62. *art*. 3. *& in Summa verbo, pœna.* Simancas *de Catholic. institut. tit. 9. à num.* 31. Victoria, *in relect. 1. de Indis, num.* 14. Adrianum *quod lib. 6. quæst*. 1. Corduba *lib. 1. quæstione* 36. Bartol. *in l. eius qui delatorem, ff. de iure fisci*, Bald. *in l. id quod pauperibus, C. de Episcopis & clericis.* Ioannes Andr. *cap. 1. de homicid. in 6.* Anchatan. *in cap. felicis, de pœnis in 6.* licèt ipse Suarez *n.* 15. *&* 16. aliud videatur resoluere, modificando sententias Auctorum à se relatas, & pro nostra faciunt tradita à Nauar. *in comment. de datis, & promissis n* 44. Vide etiam ipsum Suarez *dict. lib. 5. cap. 7.* vbi de pœnis ipso facto, an obligent ante sententiam, agit.

27. Lex, vel constitutio regulariter respicit tantùm futura, *cap. cognoscentes, de constitutionibus*, nisi in ea nominatim de præteritis caueatur, *cap. final. eodem titulo*, vel nisi sit declaratoria iuris naturalis, tunc enim extenditur ad præterita, cùm nil de nouo inducat, sed tantùm declaret, vt *in l. hæredes palam, ff. de testament. & capit. nouerit, de sentent. excommunicat.* habetur. *ibidem artic.* 17. de quo Panormit. *in capit. quoniam, de simonia.* Idem post Felin. *cap. 2. de constit.* Nauar. *de datis. & promis. num.* 6. resoluit Suarez *lib. 3. de leg. cap. 14. à num.* 8.

28. Leges Canonicæ contentæ in iure Pontificio communi (exceptis, quæ extant in libro decretorum compilato à Gratiano, nec sunt extracta ex dictis Sanctorum Patrum, & Conciliorum) obligant, cum habeantur pro legibus authenticis, & approbatis, & obseruentur tanquam latæ ab habente potesta

potestatem. Aliæ verò constitutiones extra ius vagantes de nouo editæ, vel quæ in dies eduntur, non statim ligant, nisi post lapsum duorum mensium à promulgatione in Curia, *Authent. vt noua constitut. col.* 5. etiam habita earum notitia: casu autem, quo ligent, ignorantia inculpabilis excusat, etiam ab excommunicatione in ipsis lata, vt tenet communis Theologorũ sententia, quamuis de consuetudine, & stylo Curiæ transgressores legis Papæ publicè puniantur, etiam ante dictos duos menses elapsos, non obstante probatione iustæ ignorantiæ. Quod ad forum tantum exterius restringi æquitas consona menti legislatoris dictat. *tom.* 1. *q.* 6. *art.* 1. *vsque ad* 4. de quo D. Bonau. *in* 2. *dist.* 22. *art.* 2. *quæst.* 2 *ad quartum.* Castro *de lege pæn. lib.* 2. *cap.* 14. Couar. *regula possessor,* 2. *p.* §. 7. *num.* 7. D. Thom. 1. 2. *quæst.* 76 *art.* 2. Soto *lib.* 1. *de iust. quæst.* 1. *art.* 4. Idem traditis multis post Syluestrum, Nauarrum, Palacios, Bartolum, ac Baldum refert Suarez *lib* 4. *de legibus cap.* 15. *à num.* 3. *vbi num.* 11. tandem probabile iudicat, non esse necessarium dictum bimestre tempus, vt lex liget, pro quo citat, *capit. cùm singula, de prabendis in* 6.

29. Lex irritatoria non statim post promulgationem Romæ factam irritat actum in contrarium: secus, si Papa exprimat in litteris, se irritare à tempore legis latæ Romæ, ponendo clausulam *ex tunc omnia irritamus, vel inhabiles reddimus:* tũc enim ab illa hora omnem actum in oppositum irritum fieri, certi iuris est, & satis colligitur ex *cap. cùm singula. de prabend. in* 6. *capit. dudum, cap. si postquam, eodem titulo,* vt in casu constitutionis Sixti V. irritantis ex tunc professionem factam non secundùm formam ab eo datam, assertum fuit à doctissimis viris. Vnde matrimonium clandestinum contra decretum Tridentinum, etiam ignoranter celebratum non fuit statim nullum post promulgationem ipsius Concilij, nisi post triginta dies à die primæ promulgationis in parochia factæ numerandos, vt expresè habetur in eodem Concilio *ibidem art.* 5. de quo Soto *lib.* 1. *de iust. quæst.* 1. *art.* 4. Caietan. 2. 2. *q.* 4. *art.* 4. Sanchez *lib.* 3. *de matrim. disp.* 17. *num.* 10. *ad finem.* Idem docent Felin Panormit. Decius, & alij *in cap.* 2. *de const. & in c. nouerit, de sentent, excommunic.* Glossa iuncto textu *in cap.* 1. *de concess. prabenda in* 6. Staphileus *de gratiis, & expectatiuis, form.* 8. *n.* 8. Nauar. *in summ. cap.* 23. *num.* 44. *& consil.* 31. *num.* 5. *de Regular.* Cardinal & Bonifac. cum Glos. *in Clement.* 2. *de hæretic. verb. ex tunc,* quam sequuntur moderni Theologi 1. 2. *quæst.* 90. *art.* 4. quibus citatis idem resoluit Sanchez *lib.* 5. *de legibus cap.* 33. *à num.* 5. *vsque ad octauum.*

Trid. sess. 24. *c.* 16. *de refor. in fin.*

30. A lege

30. A lege generali ad conseruationem Reipublicæ Ecclesiasticæ, vel Regularis lata sicut non potest appellari, *cap. consuluit, cap. quia non, de appellat.* vbi Doctores, *l. res, ff. de appellat.* vbi Bart. ita supplicatione interposita non potest eius executio suspendi: secus in rescripto priuato, *cap. si quando de rescriptis*, ibi, *patienter sustinebimus*, & notatur *in c. significauit, eodem tit.* Ratio differentiæ est, nam lex generalis respicit bonum commune, & ad omnes personas, loca, ac negotia se extendit, ideóque non est mutanda iuxta diuersitatem hominum, & temporum, licèt aliqui ex ea grauatos se esse cognoscant, ne bonum commune cedat particulari: at rescriptum priuatum cùm non faciat nisi ius priuatum in negotiis, & in personis, non inconuenit, quòd varietur ex circunstantia personæ, vel temporis, ac suspendatur per supplicationem ad tollendum errorem (si fortè interuenit ex sinistra informatione.) Causa autem iusta, & sufficiens ad suspensionem, seu detentionem talis rescripti relinquitur arbitrio docti, & pij viri. Vna ex præcipuis esse potest, quando sine causa tollitur ius tertij, quod Papa nunquam in dubio tollere præsumitur in præiudicium alterius *ibidem artic. 7. & 8.* de quo Couar. 1. *Pract. cap 33 num.* Rebuff. *in l. Scæuola respondit, §. si qua pœna, ff. de verbor. signific.* Soto *lib. 3. de iustit. quæst. 6. art. 3. pag. 244. colum penultim.* Idem docet traditis multis Suarez *lib. 4. de legibus cap. 16. num. 6. & 7. & lib. 5. cap. 33. num. 9.*

De Statutis Regularium.

31. Regularia statuta sunt in duplici differentia: quædam sunt velut leges perpetuæ factæ à Diffinitorio cum consensu maioris partis Capituli: alia sunt facta à generalibus, vel Prouincialibus cum consilio Patrum, ad instar præceptorum, quæ finito, & absoluto eorum officio; etiam finiuntur, seu cessant. *tomo 1. quæst. 68. art. 1.* de quo D. Thom. 1. 2 *quæst. 90 art. 1. ad tertium*, Castro *lib. 1. de leg. pœn. cap. 1* Soto *de iust. lib. 1. q 1. art. 1. col. penul.* Vide Syluest. *verb. religio 6. q. 6.* & Sanchez *lib. 6. decalog. cap. 2. num. 37.*

32. Satutum patenter, seu notoriè iniustum omninò est inualidum, ac per consequens in neutro foro obligat: secus quādo eius iniustitia non est parens, & notoria, nam eo ipso adest præsumptio, quòd sit iustum, & rationabile, ac ideo obligans in vtroque foro iuxta *cap. in istis dist. 4.* Tunc autem dicetur statutum patenter iniustum, ac nullum, quando fuerit contrà legem Diuinam, vel contra legem superioris, quæ semper præsumi

præsumitur iusta, *cap. institutionis*, 25. *quæst. 2. cap. quod super. de maiorit. & obed. Clement. ne Romani, de elect.* vel contra bonum commune: vel tandem contra æqualitatem distributiuam seruandam inter subditos. Vnde statutum Regulare, quòd non admittantur ad visitandum, vel denunciandum defectus superiorum Fratres iuuenes, quandiu sunt sub disciplina Magistrorum, nec ascendunt ad Sacerdotium, est omninò inualidum, & irritum, vtpote contra præceptum Euangelicum de correctione fraterna *ibid. art.* 2. de quo D. Thom. 1. 2. *quæst. 96. art.* 4. Abb. *in cap. 1. de const. num* 9. Nauar. *lib. 3. consil. 4. num. 10. tit de Regul. in 1. editio. p. 224* Syluest. *verb. lex* §. 7. Idem ferè docet Suarez *lib. 6. de legibus cap. 26. num 7. & sequentibus.*

33. Princeps suæ legi subest quoad vim directiuam, si modò ratio legis in eo non deficiat, & sumitur ex *cap. cum omnes, de constitut. l. 1 ff. quod quisque iuris, cap. iustum est, dist. 9. cap. non liceat Papa* 12. *quæst. 1. l. digna vox C. de legibus, l. ex imperfecto, C. de testament.* Vnde Generales Religionum suarum constitutionum transgressores inuenti ad arbitrium iudicis superioris aliqua pœna multari debent, ac possunt, ad quod faciendum sufficit, ipsos tanquam Principes ex vi directiua teneri ad suarum legum obseruantiam, in qua reformatio, ac optima moderatio Regularis disciplinæ consistit, quam ipsi maximè debent zelo zelare, & non dissipare. *Ibid. art.* 3. de quo D. Thom. 2. 2. *q. 72. art. 6 & 1. 2. q. 96. art. 5. ad tertium.* Soto *de iust. lib. 1. quæst. 6. art. 7.* Idem tradunt Antonin 2. *p. tit. 17. num* 5. Syluest. *verb. lex, quæst.* 14. Couar. *in c. alma mater, 1. p.* §. 1. *n.* 5. Nauar. *in cap. si quando, de rescrip. except. 1. & in apolog. de redditibus Ecclesiasticis quæst. 1. num.* 32. Abulens *in cap. 23. Matth. quæst.* 24. Canonistæ *in cap. cum omnes, de const* Cuiacius *lib. 15. obseruat cap.* 3. quibus relatis, & multis traditis, idem resoluit Suarez *lib. 3. de legibus cap. 35. num. 4. & sequentibus*, præcipuè *à num.* 15.

34. Sicut peregrini seu forenses ligantur legibus pertinentibus ad mores quandiu in aliena prouincia morantur, ex communi sensu interpretum *in l. cunctos populos. C. de Summa Trinitate, & cap. à nobis el. 1. de sentent. excommunicat* ita similiter Religiosi ad alienam prouinciam diuertentes, possunt in foro exteriori compelli ad obseruanda statuta ad mores, & commune regimen talis prouinciæ spectantia: at in foro animæ ad id sub mortali non tenentur, maximè si aliqua iusta causa eos excuset *ibid. art. 4.* de quo Soto *de iust. lib. 4. q. 4. art.* 1. Idem tradunt Suarez *dict lib. 3. cap. 33. à num* 3. P. Villalobos 1. *p. Summa tract. 2. diff.* 33. & 34. Portel *verb statutum, num.* 5.

35. Regularia statuta confirmata à Papa in forma communi possunt remitti, seu reuocari per Patres congregatos in Capitulo, à quibus condita, seu stabilita sunt: quia talis confirmatio in forma communi, quantumcunque necessaria sit, sustinet vicem causæ accessoriæ, & non principalis, argumento *l. omnium C. de testament.* & notatur *in cap. cùm accessissent, de constitut. & cap. dilecto, de prabendis*: secus si confirmatio facta fuit ex certe scientia, vel plenitudine potestatis, quæ cùm sit concessio de nouo ab ipsomet Pontifice immediatè edita, non potest sine speciali Sedis Apostolicæ auctoritate reuocari. Possunt tamen Generales, & Prouinciales cum Capitulo declarare dicta statuta, prout ad directionem, ac subditorum salutem, stabilitatémque Religionis eisdem melius expedire videbitur, ex Eugenio IV. & Leone X. apud Bullarium, *ibid. art.* 5. & 6. de quo Bald. *in l. ex placito, num.* 6. & 7. *de rerum permutat.* Syluest. *verb. absolutio* 2. *num* 4. Bald. *in l. explicito, num.* 6. & 7. *de rerum permutat.* Decius & DD. *in dict. cap. cum accessissent.* Idem ferè resoluit latè traditis multis Suarez *lib.* 6. *de legibus cap.* 26. *à num.* 14. & sequitur citato nostro Auctore, & P. Miranda *tom.* 2. *quæst.* 29. *art.* 8 Portel *verb. statutum*, *num.* 11.

Bull. orac. 7. Leon. x. Comp. Cist. tit. constitutiones, seu definitiones, §. 1.

36. Statutum Regulare contra sacros Canones nullius est valoris, vt sumitur ex *cap. quod super his, de maiorit. & obedient. cap. amputato, & cap. Ecclesiastica* 25. *quæst.* 2. licèt consuetudo contra ius Canonicum toleretur, nam hæc consurgit ex tacito consensu Papæ, statutum verò editum ab inferioribus à Papa præsumitur temerarium, ambitiosum, & fini æterno contrarium. Verum est tamen, quòd ex causa vrgenti, & verosimiliter non præuisa à Canone sentiunt aliqui, fieri posse statutum contra Canonem, licèt enim id sit contra legis litteram, non tamen est contra legislatoris mentem *tom.* 1. *quæst.* 69. *art.* 4. de quo Bart. *in l. omnes populi, ff. de iust. & iure.* Syluest. *verb. consuetudo num.* 16. Idem tradit latè Suarez *dict. c.* 26 *à n.* 7. *vsque ad* 13.

37. Prælati Regulares volentes aliquid arduum statuere, vel præcipere potestate ordinaria, id vtique facere debent de consilio, & assensu Patrum Ordinis matura deliberatione præhabita, ne extra cursum legum iam constitutarum, consuetúmve morem progrediantur: sicut Pontifex volens aliquid arduum statuere, ac ordinare, id vtique facit de assensu, & consilio Patrum Ecclesiæ, seu Cardinalium, vt constat ex *cap. ad Apostolica, de sentent. & re iudic. in* 6. *cap.* 1. *de renunciat. in* 6. *cap.* 1. *de schismat. lib.* 6. ne ob multiplices, ac fortuitas circunstantias, fallacésve attestationes forsan veritas inuoluatur, vt *in capit. à nobis, elect.* 2. *de sentent. excommunic.* habetur, *tom.* 2.

quæst. 10.

quæst. 10. *art.* 1. *&* 2. De quo Innocent. *in cap.* 2. *de noui oper. nunciat.*

38. Non valet statutum auctoritate ordinaria editum, quo excluduntur ab ingressu Religionis descendentes ex infidelibus, vel qui olim infideles fuerunt, nullus enim inferior à Papa potest aliquid contra ius Canonicum statuere, contra quod videtur esse tale statutum; tum quia omnes fideles regulariter sunt apti ad ingressum, & professionem in Religione, tum etiam, quia descendere ex infidelibus non est impedimentum Canonicum ad talem ingressum: imò ius Canonicum à iure Diuino emanans id expresse concedit, & declarauit Alexander III. *in cap. eam te, de rescriptis*, vbi diffinit non debuisse quendam à Canonicatu repelli, eo quòd Iudæus extitisset: *pro eo verò* (ait Pontifex) *quòd Iudæus extiterit, ipsum dedignari non debes*. Verum est tamen, quòd huiusmodi statutum non est simpliciter, & absolutè inualidum, sed tantùm quando expellit, inhabilitans personas ad ingressum Religionis absque auctoritate Papæ. Vnde si non inhabilitat personas, nec fit odio generis, valebit, iustis ad id existentibus causis: nam in meris liberis, & gratiosis, qualis est admissio ad Religionem, vt procedit à prælatis, & terminatur indeterminatè ad hanc, vel illam personam, si fiat sine scandalo, & sine specie mali, ac absque acceptione personarum, potest quis expellere hos, & admittere illos, nisi necessitas aliqua rationem debiti inducat, *ibid. art.* 3. *& tom.* 3. *q.* 1. *art.* 1. *&* 2. de quo Nauarr. *lib.* 3. *cons.* 20. *&* 4. 5. *&* 8. *titulo de Regularibus*, Cordub. *lib.* 1. *q.* 54. Quando *in* 3. *dist.* 13. *proposit.* 48. *&* 49. Idem docent Portel *verb. lex n.* 10. P. Miranda *tom.* 1. *quæst.* 19. *art.* 7 §. *secundò præmitto*, idem Portel *v statutum num.* 9.

39. Priuilegia Apostolica impetrata contra Regulam, constitutiones, aut mores Regularium nullius momenti, & pro infectis habenda sunt, ex Leone X. nisi de huiusmodi rescripto de verbo ad verbum, ac consentiente Religione fiat expressa mentio in bulla derogatoria. Idem, ferè concesserunt Vrbanus IV. & Alexander IV. apud Comp. Mendic. tit. priuilegia Fratrum §. 14. & Comp. Societat. §. 3. & Cister. §. 7. *ibid. art.* 5. Ad quod faciunt tradita à Suarez *dict. cap.* 26. *n.* 7. *& sequentibus*. & docet in terminis Portel *verb. statutum n* 8.

Comp. Mend. Comp. Societ. §. 3. *& Cister.* §. 7. *Bullar. bul.* 26. *Sixti* 4.

40. Statuta Religionum præter substantialia Regulæ non obligant ad culpam, sed tantùm ad pœnam, vt apud Prædicatores expressè statuto cauetur. Apud nos verò Minores extat quædam concessio Sixti IV. apud Bullarium, qua cauetur, vt nulla statuta, consuetudines, vel declarationes præter regulam

quomodolibet, & à quibuscunque edita, etiam Apostolica firmitate roborata obligent transgressores ad aliquam Ecclesiasticam censuram, vel peccati mortalis vinculum, nisi alias Diuina lege, vel præcepto Ecclesiæ inducant ad mortale. Quod etiam ad declationes Regulæ factas à Nicolao III & Clemente V. ac Ioanne XXII. contentas in corpore iuris extendit mitior & probabilior sententia, quia priuilegia accipiunt interpretationem à supplicatis, vt noti iuris est apud omnes, in supplica autem facta Sixto IV. facta fuit mentio etiam de statutis, & declarationibus Apostolicis, vt constat ex tenore bullæ ab eodem super hoc editæ. Verum est tamen, quòd tenentur Fratres ad statuta postea facta, & de cætero facienda auctoritate Apostolica, *ibidem art.6.& 8.* Idem docent P. Miranda *tom.2. quæst.29.art.10.* Portel *verb. statutum, à num.12.* Ad quod etiam est quædam declaratio Pij V. apud Bullarium inter viuæ vocis oracula in hunc modum. Per quæcunque statuta, etiam Apostolica non obligantur Fratres ad aliquas censuras, seu pœnas Ecclesiasticas, vel ad peccatum mortale, sed tantum ad pœnas, seu pœnitentias per prælatos iniungendas, non obstantibus quibuscunque Apostolicis, seu Regulæ declarationibus, dummodò non sit contemptus, vel mandatum non sit impositum sub pœna excommunicationis, vel in virtute sanctæ obedientiæ. Ex quo fit, quòd statuta facta auctoritate Apostolica post Pium V. sub dictis pœnis obligant in conscientia, sicut suprà de faciendis post Sixtum IV. diximus. Ad quod D. Thom. *2.2.q.186. art.9. ad 1.& 1.2. quæst.96. art.4.* Soto *de iust.lib.1.quæst.6.art.5.* Corduba *in addit. ad Compend. titulo statuta Ordinis*, vbi etiam Collector. Castro *de lege pœnali lib. 1.cap.8.*

Bullar. Ora. 28. Pij V.

41. Moniales sub cura Fratrum Minorum degentes tenentur sub pœna excommunicationis obedire constitutionibus factis, & fiendis in Capitulis Generalibus, vel Prouincialibus, & viuere sub tradita forma à suis superioribus, ex præcepto, Leonis X. apud Bullarium. Qui etiam confirmauit statutum generale Lugdunense, ne dictæ Moniales possint eligere visitatores, aut confessores extra datos, & assignatos à Prouincialibus in suis capitulis, præcipiendo sub obedientia, & excommunicatione ipso facto reseruata Sedi Apostolicæ id firmiter, & inuiolabiliter obseruari. *Ibid. art.2.* de quo apud idem Bullarium.

Bullar. bul. 29. Leon X. & bulla 17.

42. Papa confirmans statuta Regularium non prætendit eos à stricta obseruantia, vel sub strictiori disciplina degentes à suis institutis amouere, etiam si confirmatio sit ex certa scien-

tia

tia facta,non enim verosimile est, voluisse confirmare iniusta, inutilia,& contraria iuri,& Tridentino Concilio asserenti,non esse suæ intentionis Regulares sub arctiori regula, vel statutis viuentes,ab eorum instituto, & obseruantia amouere.*ibid.art.* 9. de quo Gutier.*de iuram.1.p.cap.*38.*n.*6.Socin.*cons.*32.*n.*43. *lib.*4.Idem docet P.Miranda *dict.q.*29.*art.*12.

Trid. sess. 25.c.22.de Reg.

43. Statutum de repetendo peccata iam legitimè confessa apud prælatum Regularem, ad finem cuiuslibet anni (vt apud aliquas Religiones moris esse affirmant quidam) non obligant sub mortali seu præcepto,sed tantum de concilio,quia iam diu consuetudo sic confitendi prælatis cessauit,*tom.*1.*quæst.*62.*art.* 2.de quo Henr.*lib.*2.*de pœnit.cap.*17.*n.*3.& nos diximus suprà *de confessariis quoad absolutionem Fratrum n.*19.

44. Statutum, quod elapso certo termino non possint Fratres accusari, vel denunciari de delicto, validum est de iure Ciuili,*l.quare C.de falsis,l.si non conuitij,vers.si autem rixam. C.de iniuriis,l.*1.*tit.*28.*part.*3.*l.*5.*tit.*6.*part.*7.non tamen quando prælatus procedit ad correctionem, potest namque etiam post elapsum terminum statuti corrigere delinquentem,argumento cuiusdam decreti Trident. non enim crimina præscribuntur secundùm ius Canonicum, vt Glossa *in cap.admonere, verb.pœnit.*33.*quæst.*2. probat Auct. *tom* 2. *quæst.*5. *art.*11.de quo Capella Tolosana *decis.*140.*&* 188.Bald.*in l.*1.*C.si à non compet.iudice.*Innoc.*c.ad nostram.de appell.*Cantera *in q.crimin. prælud.*2.*n.*6. Nauar.*in cap.consideret.n.*127.*de pœnit.dist.*2.

Trid. sess. 24.c.10.de reform.

De explicatione, seu declaratione legum, & statutorum.

45. Declaratio, & definitio iudicialis sacrorum Canonum pertinet ad summum Ecclesiæ Pontificem, cui potestas ista reseruata semper esse solet, ac proinde nulli inferiori à Papa id licèt,nisi dubium sit super validitate,& subreptione legis, vel circa verba tantùm,quando casus clarus est,& decidibilis de facili: secus si dubius est, nam tunc recurrendum est ad Principem,*cap.cùm venissent,de iud.cap. ipsi sunt canones,cap. cuncta per mundum,*9 *q.*3.*cap.*1.*de postulat.prælator .cap.inter alia,de sentent.excom.*si facilè potest Principis præsentia haberi,argumento *l.ex facto* §.1.*ff.de vulg.& pupillar.*aliàs ob longam distantiam interpretatio fieri poterit per naturalem,& verosimilem rationem. Item quando intentio legis decidi non potest sine magno dubio, eius interpretatio ad Principem spectat.*l. vlt.C.de leg.*Vnde dubia exorta circa Concilium Tridentinum

à Sede Apostolica, vel à Congregatione Cardinalium ad id à Pontifice deputatorum deciduntur. *tom.1. quæst.* 11.*art.*1. de quo Panorm. *in c.cum venissent, de iudicijs.* Innoc. *in cap. cum speciali, de appellat.*

De triplici legis interpretatione, scilicet, authentica, vsuali, & doctrinali agit Glossa *in l. si de interpretatione, ff. de legibus,* Decius, & Panorm. *in cap.1. de postul. prælator.* Syluest. *verb. interpretatio*, quibus relatis idem tradit Suarez *lib.6. de legibus c.1.n.*1.2. *&* 3. P. Mirand. *tom.2. quæst.26. art.*10.

46. Nihilominus tamen licet dicta interpretatio, seu declaratio sacrorum Canonum, & Tridentini Concilij supremo Ecclesiæ Principi sit reseruata, adhuc tamen Iudices, Magistri, ac Doctores possunt illa interpretari, vt habetur in eodem Concilio, & seruat praxis. Sicut videmus Iurisperitos interpretari leges Ciuiles, & Regias, ac persæpe earum rigorem mitigare iuxta præsumptam mentem, seu intentionem legislatoris, non obstante quòd earumdem legum interpretatio Regi, vel eius supremo Senatui reseruata est. Itaque generaliter certum est, quòd Doctores, & Iurisperiti leges, iura, & priuilegia possunt interpretari non obstante quacunque prohibitione, qualis est facta à Pio IV. circa Trid. Conc. & facta à Clemente V. *in cap. exiui, de verbor. significat.* circa Regulam B.P.N. Francisci *ibid. art.*3. de quo D. Thom. 1.2. *quæst.97. &* 2.2. *quæst.60. art.*5. *& quæst.*120. Soto *de iust. lib.1. quæst.7. art.*3. *& lib.3. quæst.4 art.* 5. Couar. *regula possessor, 2.p.§.6. num* 2. Cordub. *in exposit. Regul. quæst.5. &* 16. & alij plures. Vide Suarez *vbi suprà num.*5. *&* 6. & P. Miranda *vbi suprà dicto art.* 10. *concl.2. & art.*12.

Trid. sess. 25. c.2. de reform.

47. Theologi præferendi sunt Iurisperitis in interpretatione dubiorum ad forum conscientiæ spectantium, eorum enim muneris est iudicare de lege Diuina positiua, quæ est de fide explicita, de sacramentis, ac de cæteris pertinentibu ad forum animæ, seu peccatum, de charitate, & iustitia erga proximos, de reformatione, & similibus. At circa dubia insurgentia super Canonum, & iurium declaratione, si Theologus non est sufficienter in hac iurisperitia instructus (cuius plurima decreta pendent à libera tantùm voluntate Principis) videtur quòd sit præferendus Canonista, seu Iurisperitus, *ibid. art.*4 de quo Soto *de iust. lib.2.* Henriquez *lib.7. de indulg. cap.29. num.*5 *littera L.* Vide Suarez *vbi suprà num.*7 statim in principio.

48. Prælati Regulares in dubiis emergentibus circa Canones, & priuilegia Apostolica iudiciales declarationes facere non possunt prohibendo sub aliqua pœna, ne subditis alia interpretatione vti liceat, corúmque declaratio est omninò nulla,

quia

quia id reseruatur Papæ, *in c.cum venissent, de iudiciis.* Vnde Clemens IV. apud Bullarium prohibuit Episcopis, & aliis prælatis Ecclesiasticis, ne similiter præsumant interpretari priuilegia dubia, vel clara fratrum, pro quo est quidam textus singularis *in dict cap.cum venissent, de iudiciis.* vbi soli Papæ reseruatur cognitio de dubiis priuilegiorum Apostolicorum. At ex Indulto Innocentij VII. prædicatores possunt tuta conscientia dare declarationibus factis à Generali Ordinis simul cum aliqua persona in dignitate constituta, & duobus aliis Iurisperitis super dubiis occurrentibus circa gratias, & priuilegia sibi ipsis concessa. Et Leo X. concessit Fratribus Minoribus, vt in rebus grauibus dubiis, & scrupulosis conscientias eorum tangentibus possint, & debeant stare secura conscientia determinationi prælatorum cum consilio aliquorum patrum, vt expresse habetur *in c. exiit, de verb. signific. in 6. & in Extrauaganti quorundam.* Si verò dubium sit circa incursionem alicuius pœnæ in lege, vel Bulla Apostolica assignatæ, poterunt dicti prælati in iudicio sequi opinionem quæ sibi verior, & probabilior apparuerit. *ibidem art.* 5. de quo D.Thom.1.2. *quæst.96.art.2.*Nauar.*cap.21.n.22.*Syluest.*ver.obedientia,n.92.* Cordub.*super regul.cap.*10.*q.2.punct.*3.

Bull. bul. 13.Clem. 4.

Bull. orac. 14.Leon. X.

49. Ad ritè, ac rectè explicanda iura, & priuilegia accipe sequentes regulas. Prima, & principalis, quòd ad proœmium eorum semper recurrendum est, ex eo enim mens legislatoris coniicitur, continetur que in eo causa finalis legis *l.fin.ff. de hared.restituend.* vbi Bart.*n.*3, Bald.Angel & Imola, Panormit. *in cap.aduersus n.2. de immunit. Eccles.* Idem tradit P.Miranda *tom 2.quæst.25.art.26.conclus.*5.

Secunda regula, quòd priuilegia gratiæ, & concessiones recipiunt interpretationem à supplicatis, menti enim supplicantis præsumitur se conformare concedens, *cap.inter dilectos, §.cæterum, de fide instrum.* vbi Felin.*colum.*2. Iason *in l.Gallus § idem credendum, ff de liber. & posthum. & in l.eas, C.de transact.* Decius *cons.*10.*n.*8.*& cons.6.&* 403.*n.*15.

Tertia regula, quòd verba canonum, legum, & priuilegiorum debent intelligi iuxta id, ad quod principaliter proferuntur à legislatore *l.1.§.non autem, ff.de flumine.* nam verba posita ad vnum finem, ad eundem finem sunt interpretanda, *c. fin.de verb. signific.* sicut etiam actus agentium non operantur vltra eorum intentionem, iuxta Philosophos, & Iurisconsultos. *l.non omnes, ff.de rebus creditis l.in agris, ff.de acquirend.rerum domin. cap intelligentia, de verb.signific.* Estque summe notandum. Vnde quando in Tridentino Concilio dicitur, nos iustificari per

Trid.sess.6 c.11. de iustific.

gratiam, & charitatem diffusam à Spiritu sancto in cordibus nostris, non diffinitur nos iustificari per habitus infusos animæ inhærentes, non enim ad id diffiniendum ponuntur illa verba in dicto decreto, sed principaliter ad diffiniendum contra Lutheram, nos non iustificari ab extrinseco per non imputationem peccati, sed ab intrinseco perquandam interiorem renouationem, de quo vide Suarez, qui eleganter, & perdoctè rem tractat *lib.6.de legibus.cap.1. à n.7.* vbi resoluit, in interpretatione legis spectandam esse proprietatem verborum, id est, propriam significationem, ad quod plura refert iurium exempla, *l. non aliter, ff. de leg.3. l.1. §. si is qui nauem ff. de exercit.action.l.prospexit, ff qui, & quibus, cap. 2. §. sed neque, de translat. Episcop.cap.ad audientiam.de decimis.*

Quarta regula, quòd vna scriptura non solùm explicatur per alteram partem eius, sed etiam per alias omninò ab ea separatas. Exemplum habes *in l.1.ff.de rebus dubiis*, vbi Vlpianus ait, alteram partem alternatiuè per alteram interpretari, *& in l. verum, ff de petit.hæred. hæredes palam § si quid, ff de testam. l. vxoris, §. fin. ff. de legat.3. & in cap. secundò requiris, 41. de appellat.* vbi habetur, ea quæ in principio, ad medium, & ad finem; illa verò, quæ in medio, ad finem, atque principium sæpe referri, hoc est, per media declarantur extrema, & per vnum extremum declaratur aliud, de quo Bart. *in d. l. 1. de rebus dub.* Alexand. *cons.69. volum.6.* Decius *cons.15.* Idem post D. Augustin. ab Auctore etiam relatum *lib.3. de doctrin. Christ. cap.26. & super Genes. ad litteram cap. vltim. & dict. lib.3. cap.2.* & post Bald. *in dict. cap. secundo requiris*, docet P. Miranda *vbi suprà conclus.6.*

D. Aug. lib.3. doctri. Christ. c.26. &c.

Quinta regula, & maximè necessaria ad intelligentiam legum est, quòd voluntas legislatoris declaratur à verosimili, sicut voluntas hominis à verosimili indagatur, *l. non est verisimile, ff. de eo quod metus causa.* nam qui arguit à verosimili, arguit à ratione naturali, cum similitudo sit cognata naturæ, & pro lege habeatur, de quo Bald. *cons.180. num.3. volum.3.* Oldrad. *cons.13.* Ad quod faciunt tradita à Suarez *dict. cap.1. num.17.*

Sexta regula, quòd perpendantur leges, an sint fauorabiles, vel odiosæ, nam fauorabiles ampliandas, odiosas verò restringendas esse regula vulgaris iuris docet. Quæ autem censendæ sint fauorabiles, vel odiosæ, certa regula non potest diffiniri. Illud tamen certo certum est, quòd lex pœnalis priuans aliqua re, odiosa iudicari debet, & similiter lex correctoria iuris communis, & exorbitans, non enim credendum est, legislatorem

velle

velle leges antiquas per tot annos obseruatas vnico verbo tollere, cum correctio legum maximè debeat vitari, iuxta vulgatam regulam, *quæ à iure. de regul. iur. in 6.* Vnde priuilegia licèt in quantum beneficia sunt, amplè debeant interpretari, in quantum tamen à terminis iuris egrediuntur, & contemptores pœnis feriunt, strictè interpretanda sunt & solùm habent locum in eo casu, in quo loquuntur, *l. quod verò, ff. de legibus.* de quo Tiraq. *tract. de linag. in præfat. n. 62.* Sarmien. *lib. 1. select. cap. 12. n. 15.* Decius *in cap. 1. de rescript. col. 5. in fine.* Ad quod etiam vide Bart. & Legistas *in l. si is qui pro emptore, ff. de vsucapion. & in l. omnes populi, ff. de iust. & iur. l. cum excusatione, ff. de excusat. tutorum, & l. 3. § hac verba ff. de negot. gest.* Menoc. *lib. 4. præsumpt. 89. num. 36. & num. 31.* & tradit Suarez *lib. 6. de leg. c. 2. n. 3. vsque ad 6.*

Septima regula, quòd interpretatio ita debet fieri, vt ipsa lex vtilis reddatur, & non ridicula. Vnde lex, etiam odiosa contra sui naturam est amplianda, ne inutilis, & ridicula reddatur, *l. 1. §. pennlt. ff. ad S. C. Maced.* Idemque dicendum est in lege pœnali, vt *in l. 4. ff. ad Macedon. l. cum quis 126. de regul. iur.* de quo Sarmien. *vbi suprà num. 7.* Bald. *cons. 252.* Tiraq. *de connub. gloss. 5. n. 115.* Ad idem Mascard. *concl. 596. num. 2.* & traditis multis resoluit Suarez *dict. cap. 2. num. 7.*

Octaua regula maximè necessaria ad interpretationem statutorum regularium est, quòd in illis non debent in toto rigore apices iuris seruari, sed secundùm æquitatem naturalem (quod bonum, & æquum Iurisperiti vocant) interpretari oportet, sæpe sæpiùs enim perniciosè erratur allegata solùm auctoritate scientiæ iuris, ait Iurisconsultus *in l. si seruum, §. sequitur, ff. de verbor. obligat.* Aduertant tamen iudices regulares, ne in suis causis procedant de bono, & æquo, ad libitum, & beneplacitum suum absolutè, sed iuridicè iuxta terminos iuris naturalis, & gentium, de quo Bald. *in rub. C. de constitut. pecun. & in cap. 1. §. qui viduam, de his qui feud. dar. pos.* Idem tradit P. Miranda *d. q. 25. art. 26. concl. 16.*

Nona regula, quòd vbi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus, quod sumitur ex *l. 1. & l. prospexit, ff. de legat. præstand.* nisi auctoritate alterius legit, nam lex specialis per aliam specialem limitatur, de quo Bart. *in l. vnica in princip. C. quorum legatorum, & l. quæsitum, §. fin. n. 12. ff. de fide instrum.* Barbaria *cons. 128. num. 11. volum. 4.* Ad quod etiam faciunt tradita à Suarez *dict. cap. 2. num. 3. & 4.*

Decima regula, quòd priuilegia regularium dubia in fauorem religionis interpretanda sunt ex Leone X. & aliis

Pontificibus; & habetur in Compend. Societ. *verb. priuilegia,* §.4. & in Compend. S. Benedicti *num.* 49.

Vndecima regula, quòd lex non includit illud, ad quod mens, & ratio legislatoris se non extendit *l. cum pater, §. dolo, ff. de legat.* 2. mens autem Principis in dubio semper præsumitur fuisse talis, qualis de iure esse debet, de quo Panorm. *in cap. suggestum & cap. meminimus de appellat.* Bald. *l. ex facto, in princip. notab* 4. vbi Alexand. *de vulg. & pupill.* Ad idem optimè faciunt tradita à Suarez *d. lib. 6. c. 1. n. 12. & seqq.*

Duodecima regula, quòd verba legis debent intelligi secundum subiectam materiam, *cap. intelligentia, de verbor. signific.* Exempli gratia, cauetur in religionibus, vt informationes ingredientium fiant coram notario, non specificando qualitatem notarij, sufficit ad hoc notarius religiosus à prælato creatus, vt moris est apud regulares, & concessit Pius V. Ad quod vide Suarez *d. cap.* 1 *num.* 14.

Tertiadecima regula, quòd quando proprietas verborum repugnat, & voluntas legislatoris non potest declarari secundùm dispositionem legis, nisi per impropríetatem, verbis iuxta proprietatem standum est. Vnde cessante ordine necessitatis, & charitatis, institutis patre, & eius filiis non censentur vocati ordine successiuo iuxta dispositionem legis, sed simul, propter naturam copulæ, &, quæ omnes simul, & eodem tempore vocat, *cap. Raynutius, & cap. Raynaldus, de testamentis,* nisi ex alia coniectura corroboretur præsumptio orta ex proprietate sermonis, de quo Paul. Castrens. & Socin *in l. his, ff. de condit. & demonstrat.* Ad idem vide Suarez *d. lib. 6. c. 1. n. 15. & 16.*

Quartadecima regula, quòd in legibus pœnalibus argumentum à simili, aut ab identitate rationis non valet, rigor namque pœnæ potius debet restringi, & mitigari, quàm ampliari, ideoque proprium casum non excedit, vt diffinitur in iure & sentit glossa *in c. in pœnis 49. de regul. iur. in 6.* Ratio est, quia lex pœnalis non omnino pendet à ratione, sed à solâ voluntate legislatoris taxante certam aliquam pœnam, qui licèt aliqua nixus sit ratione, ad eam imponendam congruente, non cogit, vt ista potius, quàm alia statuatur, de quo Castrò *de lege pœnal. lib. 1. c. 7. document.* 3. Idem tradunt Anton. de Butrio *in c. vlt. de consuetud. n. 57. & 58.* Molin. *tract. 2. de iust. disp.* 176. §. 4. Sanchez *lib. 1. de matrim. disp. 4.* quibus cum nostro Auctore citatis id ipsum resoluit Suarez *lib. 6. de legibus, cap. 3. num. 5 & sequentibus.*

Vltima regula est, quòd in rescriptis, & priuilegiis semper præsumendum est, Principem velle se conformare iuri communi,

communi, & rationi, ita tamen, quòd aliquid addatur per priuilegium dispositioni iuris communis, ne superfluum reddatur, *l. si quando, C. de in officioso testam.* vel aliquod dubium tollendo confirmet concessionem. Hæ omnes regulæ habentur *d. q. 11. art. 6.* de quo Bald, *in l. ex facto, ff. de vulgar. & pupillar.* Idem ferè tradit Suarez *dict. lib. 6. cap. 2. n. 7.* & ad omnes supradictas regulas multa congerit P. Mirand. *d. q. 25. a. 26.*

50. Priuilegium continens actualem dispensationem legis communis, dato aliquo, quòd operetur præter ius commune, quod quidem debet operari, *cap. in his de priuileg.* in aliis strictè est interpretandum, vt si dispensetur ad ordines simpliciter, & absolutè, ad minores tantùm extenditur, & loquendo in terminis de priuilegiis habetur *in cap. porrò, de priuileg.* Quando autem dispensatio est in lege, vel consuetudine priuata stante contra ius commune amplè interpretanda est, quia reducit hominem in ius commune, quod est fauorabile. Idem dicendum est in concessione indulgentiarum etiam de iniunctis pœnitentiis, quæ amplianda est, eo quòd nil continet contra ius commune. Item quando priuilegium continet facultatem dispensandi, commutandi, vel absoluendi amplè est interpretandum, nisi cedat in præiudicium tertij, quia non est mens Principis auferri alteri ius suum, nisi id exprimat, *l. nec auus, C. de emancip. liberor. c. licèt in corrigendis, de offic. ord. c. ex tuarum de auctorit. & vsu pallij.* Vnde extenditur ad similes casus, vbi adest eadem, vel maior ratio. Exemplum est in beneficiario canonista, qui potest frui prouentibus beneficij in absentia, sicut conceditur Theologo, cum scientia sacrorum canonum maximè sit necessaria ad Ecclesiæ regimen, sicuti necessaria est Theologia. Vnde etiam indultum concedens commutationem votorum potest extendi ad iuramenta votiua. *ibid. art. 9.* de quo Syluest. *verb. priuileg. §. 3. num. 1. & 4.* Nauar. *in apolog. de redditibus q. 3. monit. 6. num. 3. & monit. 20. & in man. cap. 22. n. 74. & cap. 27. notab. 178. & 189.* Cordub. *lib. 5. quæst. 9. concl. 4. ad primum.* Sarmient. *selectar. lib. 1. c. 12. n. 7.* Mandos. *in praxi signatur. grat. tit. licentia.* Idem ferè tradunt Innocent. *in cap. quòd dilectio.* vbi etiam Panorm. *de consanguin. & affinit. & in cap. olim. & in c. Abbate de verbor. significat. & in c. quia circa, de priuilegiis*, Bart. *in l. si finita, § ex hoc edicto, ff. de damno infecto, num. 5.* Nauar *in summa cap. 12. num. 79.* Sanchez *de matrim. lib. 8. disp. 1. num. 1. & 4.* quibus, & aliis multis relatis idem resoluit Suarez *lib. 8. de legibus cap. 27. à n. 5.* & loquens de dispensatione *lib. 6. c. 12 n. 10. & 11.*

Quomodo leges, & priuilegia secundùm consuetudinem inter

interpretanda sint, vide *ibid. art.* 7. *&* 8. & nos diximus suprà *de consuetudine.*

Additio.

51. Diximus in hac resolutione *n.* 8. legem ciuilem Lusitanam, *lib.* 2. *tit.* 8. *in antiquis*, hodie, *lib.* 2. *tit.* 18. *in princip.* iniustam videri, dum prohibet, ne Ecclesiæ, & Monasteria possint quouis titulo bona immobilia comparare sine Regis licentia. Nunc re maturius pensitata, existimo validam esse, nam omissis pluribus rationibus, quas afferunt pro huius legis validitate Caldas *lib.* 1. *forens. quæst.* 23. *n.* 91. *& in l. si curatorem. verb. venundidisti, num.* 2. Molin. *tract.* 2. *de iust. disput.* 140. Zeuallos 4. *tom. commun. quæst.* 899. *à n.* 110. *& à n.* 175. Menoch. *cons.* 169. *à n.* 5. *& cons.* 350. latissimè Ægidius *in l.* 1. *part.* 5. §. 2. *à n.* 3. *C. sacros. Eccles.* verissima ratio iustitiæ eius legis est, quod in Curia Romana fuit confirmata in concordatis inter Regem Dionysium, & Clerum. Ita Caldas, & Ægidius *vbi suprà*, idem scribit Anastasius Germonius *in assertione contra Venetos*, *cap.* 7. *pag.* 73. 74. *&* 75.

Resolutio XCI.

De Lectoribus.

1. Lectores Sacræ Theologiæ apud Fratres Minores, qui per duodecim annos legerint, voce actiua, & passiua gaudent in Capitulis Prouincialibus, ex statuto ordinis Vallisoletano, etiam si anni sint interpolati, dummodò interpolatio vergat in vtilitatem Religionis, vel munus docendi agant apud alienam prouinciam de mandato prælati superioris. *tom.* 2. *q.* 130. *art.* 1.

Trid. sess. 5. c. 1. de reform. Bul. bul. 14 Sixti 4. n. 4.

2. In Monasteriis Regularium, vbi commodè fieri queat, habenda est lectio Sacræ scripturæ, ex Decreto Tridentino: cui bene satisfit, si lectio sit Theologiæ Scholasticæ, vel Moralis, vt praxis admisit, & in suis domibus possunt huic muneri legendi satisfacere, ex Pio V, & Sixto IV. apud Bullarium. *ibidem artic.* 2.

RESOLV

RESOLVTIO XCII.

De Librorum prohibitione.

1. PRiuilegium Gregorij XIII. factum Generali Societatis Iesu ad legendum, vel purgandum libros Hæreticorum, vel aliàs prohibitos, seu etiam ad facultatem dandum pro his, & similes concessiones reuocatæ sunt, tum per priuilegia amplissima sanctæ Inquisitionis in his Hispaniarum partibus, tum per Bullam in Cœna Domini. *tom.2.quæst.82.artic.3* & nos diximus suprà, *de Hæretica prauitate*, *numer.9.* 10. & 11.

2. Priuilegiatus à supremo Senatu Inquisitionis apud vnum territorium, v.g. Portugalliæ, ad legendum libros prohibitos, potest hoc vti priuilegio in alio territorio, v.g. in Regno Castellæ. Auctor *in addit. summæ loco infrà citando.*

Doctrina Auctoris illustratur & propugnatur.

Hæc tamen Auctoris sententia displicuit Suarez *lib.8.de legib.cap.26.num.*8. Portel *in dubiis Regular. verb. libri numer.*4. quorum rationes non adeò vrgent, vt ab eadem sententia recedamus. Quæ adhuc ex eo confirmari potest, quòd hæc facultas nihil aliud contineat, quàm gratiam: gratia autem, quæ personæ confertur, personam sequitur, & cum persona extinguitur, *l.quia tale* 14. *ff. soluto matrim. cap. sanè, de priuilegiis*, cum vulgaribus. Deinde hæc sententia ex eo suaderi potest, quòd facultas ab eo data, qui iurisdictione fungitur, non tantam vim habet in suo territorio, quam in alieno, cùm in hac parte iurisdictio, quæ exercetur in facultate data, non ad contentiosam, sed ad voluntariam iurisdictionem pertineat. At qui nemo est, qui nesciat iurisdictionem voluntariam, etiam extra proprium territorium posse exerceri, veluti excommunicare, absoluere, beneficia conferre, litteras dimissorias concedere, & similia, ex regula *l.2 ff. de offi. Pro consul. cap. post electionem, de conces. præbend. cap. qua fronte* 25. *de appellat*, sic limitata regula textus *in l. vltim. ff. de iurisdict.* iunctis traditis à Couar. *lib.3. variar. c.2. à n.*8. Gonçalez *ad regul.8. glos.62. à num.*1. Steph. Grat. 1. *tom. disceptat. cap.*127. *à num.*1. Denique hæc nostra sententia expresse probatur à Nauar. *tom.2. cons. tit. de priuilegiis, in nouissima editione, cons.* 6. quanquam dissentiat eius additionator, vbi Nauarrus id aliis pluribus similibus facultatibus exornat. Hoc tamē, non habet locū, cùm Inquisitores Castellani extra territorium existenti facultatem hanc legēdi libros prohibitos præstant, tunc enim verius est, iurisdictione defungi non posse, vt rectè

rectè docuit Suarez *loco citato.* Iuxta quod debet intelligi sententia nostri Auctoris *in addit.Summæ,tom.3.cap.250.n.4.*

3. Nemini licet libros Hæreticos ad suas manus deuenientes propria auctoritate comburere, sed eos ad Inquisitores deferre tenetur, iuxta constitutioné Iulij III. id præcipientis, aliàs potest procedi contra ipsum ac si esset hæreticus. Quod intelligunt aliqui, nisi ex huiusmodi manifestatione, seu traditione resultet manifestanti, seu tradenti aliquod graue periculum suspicionis de hæresi, tunc enim posse tales libros per se ipsum comburere affirmant. Id tamen minimè admittendum est propter damnum, quod ex eo euenire potest Catholicæ fidei, ac Religioni, non deferendo huiusmodi libros ad Inquisitores, vt inquirere possint, an vltra traditos, alij similes supersint, & an ipsis malè vsi sint, & à quibus eos acceperint. At semper pro comperto habendum est, per se ipsum taliter comburentem non incurrere excommunicationem (quidquid sit de peccato) qui enim tales libros comburit, iam non potest dici verè retinere: *ibidem citato loco Addit. summæ,n.5.* Idem docent Sanchez *lib.2. Decalogi,cap.10.n.56.* post Azor *tom.1.inst.moral.lib.8.c.16.quæst.11.* quem refert, & sequitur Portel *in addit. ad dubia verb.libri prohibiti,n.13.*

4. Pœna excommunicationis ipso facto reseruata Papæ per Sixtũ V. contra extrahentes libros à Bibliothecis Fratrum Minorum cum cæteris pœnis priuationis officiorum, ac vocis actiuæ, & passiuæ inibi appositis, eos tantùm ligat, qui præfatas Bibliothecas defraudauerint, vel aliquid ex eis furto subripuerint, ex moderatione, & declaratione Clementis VIII. & constitutione Pij V. quæ quantum ad hoc non est reuocata, vt refertur in Bullario inter viuæ vocis oracula Clementis VIII. §. *fidem facimus, tom.2.quæst.129. art.vnico.* Idem docet Portel *verb. libri n.5.* de impressione librorum vide *tom. 2.q. 104.* & nos resoluimus suprà *resolut.79.*

Bullar. fol. 495.

De Maioratibus, vide *tom.2.quæst.78.art.12.vsque ad 15* & nos resoluimus *suprà de hæreditatibus à n.20. vsque 23. & de Commendatariis, num.10.*

RESOLVTIO XCIII.

D Matrimonio.

1. APud Græcos tantùm licuit vti matrimonio contracto ante sacri Ordinis susceptionem, non tamen post contractum. At apud Latinos nullo pacto licitum est, vt constat ed

cap.

c. cùm olim de clericis coniugatis. Quòd si de facto vxorem ducant clerici in sacris constituti, vel Religiosi professi: siue occultè, siue publicè faciant, tanquam de hæresi suspecti iudicantur ab Inquisitoribus Hæreticæ prauitatis, Religiosi insuper incurrunt excommunicationem, item Moniales, & clerici in sacris constituti, *Clem. vnica, de consanguinit. & affinitate*, matrimonium verò irritum omninò est, ex Innocentio II. in Synodo Generali Romana. Ad dirimendum autem matrimonium post contractum illud votum dicendum est solemne, quod solemnizatum fuit per sacri Ordinis susceptionem, vel per professionem expressam, vel tacitam factam in Religione à Sede Apostolica approbata, & in manibus potentis recipere, & incorporare in illa, *c. vnico, de voto, lib. 6.* Quòd si in primitiua Ecclesia aliter factum est, ideo contingit, quia nec expressè, nec publicè, aut solemniter vota Religionis emittebantur. *to. 3. q. 1. art. 1. & 2.* De quo Simanc. *de Cath. inst. tit. 4. de matr. concl. 30. n. 6.* Soto *de instit. sacerd. de matrimonio lectione. 6.* Vide ad idem Suarez *de censuris disput. 23. sect. 5. à n. 11.* Sanchez *lib. 7. de matrim. disput. 26. num. 2. & lib. 5. Decalog. c. 1. n. 6, & 9.*

2. Per ingressum, seu susceptionem habitus Regularis non soluuntur sponsalia de futuro, nisi post secutam professionem, sicut nec soluitur matrimonium ratum, & non consummatum, *cap. ex publico, de conuers. coniugat.* Quod iure tantùm Ecclesiastico Concilij Trident. dirimi quoad vinculum per professionem in Religione approbatam factam, probabilior sententia affirmat quidquid alij iure naturali, & Diuino dissolui teneant. *ibid. art. 3. & 4.* de quo Couarr. *de testam. 1. p. cap. 5. n. 11.* Medina *de sacror. homin. continen. lib. 5. cap. 90. & 57.* Idem docet Vasquez *2. 2. quæst. 96. art. 4. disp. 165.* Soto *cap 6. & 7.* Azor *tom. 1. inst. moral. lib. 12. cap. 6. quæst. 3.* Ribadeneira *de instituto Societatis, cap. 18.* Sanchez *lib. 7. de matrim. disput. 26. num. 2. & lib. 5. Decal. cap. 1. n. 9.* *Trid. sess. 24. cap 1. de matr.*

3. Votum continentiæ annexum ordini sacerdotali ex Ecclesiastica institutione consona iuri Diuino, & naturali posse per Papam dispensari, omnes conueniunt. At votum solemne castitatis in Religione emissum, licèt non possit tolli per dispensationem, iuxta sententiam aliquorum, nihilominus tamen ex rationabili, & vrgenti causa posse à Papa tolli obligationem ex voto prouenientem, in toto, aut in parte, faciendo de Religioso non Religiosum (sicut de facto fuisse dispensatum à Sede Apostolica traditur) melior pars doctorum affirmat. Non tamen potest efficere Papa, quòd maneat verus, & perfectus Religiosus in perfecta, & vera Religione Euangelica,

&

& quòd simul habeat proprium, vel vxorem, quia id essentiæ Religionis, & Monachatus repugnat, vt in *cap. cum ad monasterium, de statu monachor.* expressè habetur *Ibid. art.* 5. de quo Cordub. *quæst.* 24. Couar. *cap.* 1. *de testam. num.* 11. Nauar. *in cap. non dicatis num.* 49. Soto *de iust. lib.* 7. *quæst.* 4. *art.* 2. *& q.* 5. *art.* 3. *& in* 4. *dist.* 38. *quæst.* 2. *art.* 2. Vide Sanchez *de matrim. lib.* 8. *disp.* 18. *num.* 7. *&* 8. *& lib* 5. *decalog. cap.* 2. *à num.* 3. & nos diximus suprà *resolut.* 52. *num.* 29.

4. Vota simplicia obedientiæ, paupertatis, & castitatis post biennium probationis emissa apud Societatem Iesu, interim dum non expellitur à Religione taliter professus, faciunt verum Religiosum, ideóque matrimonium contractum irritum, nullúmque reddunt, ex decreto Gregorij XIII. *ibid. art.* 6. *& tomo* 1. *quæst.* 1. *art.* 4. *&* 5. de quo F. Ioannes à Cruce *de statu Relig. lib.* 1. *cap.* 2. §. *ex dictis, fol.* 8. Vbi constituit differentiam inter Patres Iesuitas, & cæteros Religiosos quoad hoc, quòd isti essentialiter, & ex iure Diuino sunt inhabiles ad matrimonium, illi verò ex iure Ecclesiastico præfati Decreti Gregoriani. Sed oppositum quantum ad hoc videtur tenere Sanchez *lib.* 5. *decalog. cap. num.* 23. *&* 26.

An autem professio in Religionibus Militaribus emissa soluat matrimonium ratum, & non consummatum, vide *ibidem art.* 7. & nos diximus suprà *de Commendatariis resolut.* 29. *n.* 10.

5. Oblati qui se ipsos perpetuò monasterio obtulerunt absque Religionis professione, seu voto castitatis, etiam mutato habitu sæculari posse matrimonium contrahere, tenent plurimi, mihique indubitatum omninò videtur, quia hi non sunt verè, & propriè religiosi, vt tradit glossa *in cap. vt priuilegia verb. mutato habitu, & in cap. penult. de priuileg.* & tenet Capella Tolosana. *Ibidem artic.* 8. de quo Couar. *in cap. alma mater,* 2. *p.* §. 2. *num.* Capella Tolosana. *decis.* 8. *n.* 33. Ad quod in simili vide Sanchez *lib.* 7. *decalog. cap.* 8. *num.* 42.

6. Religiosus ministrans sacramentum matrimonij cum solemnitate benedictionis nuptialis sine speciali licentia parochi, incurrit excommunicationem ipso facto à Papa duntaxat absoluendam, *Clement. de priuilegiis,* itemque suspensus manet ipso iure ad arbitrium Ordinarij, seu quamdiu voluerit absoluendus, ex decreto Tridentino. Nec sufficit licentia Generalis ad sacramenta ministranda, vt possit Religiosus hoc sacramentum ministrare, nisi in illa fiat mentio specialis ipsius sacramenti matrimonij, licèt non fiat de Religiosis. *Tom.* 3 *quæst.* 2. *art.* 1. de quo B. Ioannes Capistranus *tract. de excommunicat.* & Glossa *in dicta Clement.* 1. *verb. speciali, de priuileg.*

Trid. sess. 24. *c.* 1. *de refor. matr.*

7. Nemi

7. Nemini dubium est Episcopis, & à fortiori prælatis Regularibus prohibitum esse dispensare in impedimentis consanguinitatis,& affinitatis ad contrahendum matrimonium,Priuilegium autem Leonis X. super hoc factum Fratribus Augustinis(si quando fuit)iamiam cessauit. Sed Religiosi apud Indias gaudent hoc priuilegio, vt suprà diximus de Indorum priuilegiis,*n.* 5 vbi referuntur bullæ Apostolicæ id concedentes *ibid. art.*2.de quo Syluest. *verb.casus,casu* 41. Vide Portel *in addit. ad dubia,verb matrimonium*, *n.*1.*& seq.*

8. Licèt sapientissimis viris probabile videatur, sponsam duodecim annorum, v. g. post matrimonium ratum, & non consummatum ingredientem Religionem, intra duos menses compellendam esse profiteri, iuxta terminos *cap. ex publico,de conuers. coniugat.*etiam nunc stante decreto Concilij Trident. super anno integro probationis, & sextodecimo ætatis,sicut in ipso Concilio in casu particulari admittitur professio post sex menses. Contrarium nihilominus est tenendum, quia ex plano sensu dicti decreti negatiui, & generali ipsius prohibitione constat, non valere professionem præfatæ bullæ ante impletum annum pobationis,& decimum sextum ætatis, *to.* 3. *q.*13. *art.*4.de quo Henriquez 2.*to.lib.*12. *de impedim matr.c.*5.*n.*8. *littera F.* Palatius *in* 4. *dist.*27.*quæst.*3.*art* 2. Vide infrà *de nouitiis vxoratis à n.*26. *vsque ad* 28.Idem docet plures alios allegans Sanchez *de matrim. lib.*2. *disp.* 24. *numer* 6. *&* 7. *& lib.*5. *ad præcepta, cap.*4. *num.* 11. Lessius *de iust. lib.*2. *cap.*41. *num.*59.

Trid sess. 25.*cap.*15. *de Reg.*
Trid. sess. 25. *c.*21. *de Reg.*

ADDITIO.

9. Dum diximus *suprà num.* 1. Religiosos de facto matrimonium contrahentes affici sententia excommunicationis,de qua *in Clem. vnica, de consanguinit.*sic est explicandum, vt ad incurrendam eam pœnam non sit necesse consummare matrimonium, sed sufficiat Religosos per verba de præsenti contrahere. Ita cum glossa *ibi,verb.contrahere,*docent plures,quos refert, & sequitur Sanchez *lib.*7. *de matr. disp.* 48.*n* 6. non tamen sufficiet contrahere sponsalia de futuro, vt post antiquiores docent Tiraqull. post leges connubiales, *glos.* 2. *num.* 18. Suarez *de cens. disp.*23.*sect.*5.*n.*20. Gutier. *lib.*1.*can.c.*12.*n.*46. Sayro *lib.*1. *Thesaur.c.*35.*n.*17.citati à Sanchez *lib.*1. *de matr. disp.*12.*n.*2.

10. Quæ traditio ea ratione probatur,quia leges de matrimonio loquentes locum habent in sponsalibus de præsenti

ex cap.vltim.de frigid. cap.1.& 2.de matrim. contract.capit.per tuas 12.qui filij sint legit.l.penult ff.de donat.inter.l.penult.Cod. incest.nupt. citati à Sanchez *lib.1.de matrimon. disput.1.num.4.* Qua ratione dum *in cap.3. versic.nec ille,de sentent excommunicat.* dicitur, maritum clericũ,vel Religiosum cum vxore inuentum percutientum liberari à censura,*ca.si quis suadente* 17. *q.4.* est sanè id accipiendum, vt etiam locum habeat in sponsa de præsenti,argumento *l.4.ff.de fund.dot.l.si sponsa* 74.*ff.de iur. dot.l.non sine.5.C.de. bon. quæ liber. l.2.§.si sponsa,ff.de priuileg. credito.l.item* 15.*§.sponsum,ff.de iniuriis,*docent cum gloss.*in d. c.3.verb.cum vxore.* Couarr. *de spons.1.p.c.1 num.*16. Sanchez *d.disp.1.num.6.* Gutier.*de matrim.cap.1.à num.* 13. Suarez *de cens.disp* 22.*sect.1.num.36.* Farinac. *in praxi tom.3. quæst.* 121. *num.*73. Ægidius *tom.2.de sacram. disput* 14.*numer.* 196.qui ferè omnes improbant Couarr. dum id extendit ad sponsum de futuro, vt si percutiat, saltem à censuræ reseruatione liberetur, à cuius traditione etiam recedit Riccius *in praxi aurea resol.*228.

11. Cæterùm aliquando sub appellatione matrimonij non veniunt sponsalia de præsenti, idque cum legis intentio, aut subiecta materia copulam exigit,vt docuit Bald.*in cap.capellanus,in fine,de feriis.*Exempla profero Primum *in l.*55.*Taur.hodie l.2.titul 3.lib. 5. Recop.* circa prohibitionem contrahendi à muliere sine licentia mariti, quæ prohibitio cessat in sponsa de præsenti Couar.*de spons.2.part.ca.7.§.1.num.4.* Gutier.*de iurament.1. part..cap.1.num.* 58. Azeued. *in dict. l.2.num.* 5. *& 6.*Secundùm est *in l.2. titul.9. lib.3. Recopilat.* circa lucra, quæ constante matrimonio inter coniuges communicantur, quæ communicatio locum non habet in matrimonio rato. Matienço *in d.l.2 gloss.1. à num.1.* & ibi Azeuedo *à numer.*14. Gutier. *d cap.1. num.56.* Gama *decis.*357. vbi Flores de Mena *in addit.*Garcia *de coniugali,ac quæstu,à num.* 52. Morquecho *lib.2.de diuis. bonor. cap.11. à num.3.* Tertium exemplum est apud Lusitanos *in Ordinat.lib.4.titul.16.§.1.*vbi etiam,vt communicatio omnium bonorum fiat inter coniuges, non sufficit matrimonium ratum,sed requiritur consummatum, ex copula quæ non præcedat, sed subsequatur matrimonium, vt contra Gama *decis.*124.*num.1.*rectè post Costa,*§.si arbitratu,ampliat. vltim.num.21.* docet Barbosa *in rubrica 2.part.num.*110.*ff.sol. matrimonio.*

Resolvtio XCIV.

De Mendicitate Fratrum, seu Fratribus Mendicantibus.

1. MEndicatio Religiosis licita est ad quærendum victum, nec ad id tenentur manibus laborare. Imò qui ad exercendum se in humilitatis, & patientiæ virtute habitum pauperis, seu peregrini suscipit, & mendicando aliquem pium locum longinquum visitat, licitè, & laudabiliter facit, etiam si nullum paupertatis votum emittat, nec sua pauperibus dispertiat, *tom.* 3. *quæst.* 3. *artic.* 1. de quo D. Thom. *opuscul.*10.*cap.*5. *&* 2.2. *quæst.* 187. *art.*3. Nauar. *in cap. non dicatis,num.*37. Idem ferè docet Sanchez *lib.*7 *decalog. cap.*24.*num.*2.*&* 5.& agens de diuitibus deuotionis, seu peregrinationis causa ad tempus mendicantibus, *num.* 12. 13. *&* 14.

2. Mendicitas Fratrum Minorum,& aliorum Mendicantium licita est,& meritoria, vt declarauit Alexander Papa, dummodò non se extendat ad superflua conquirenda, & recompensatio fiat in spiritualibus, putà in sermonibus,& orationibus, in officio diuino,& vita Religiosa, approbatur namque mendicitas, vt melioribus exercitiis debitè occupentur Fratres, non vt otio vacent *ibid.art.*2.de quo D.Thom.*dicta quæst.*87 *art.* 3.4. *&* 5. Idem docent Castro contra hæreses *verb. mendicitas*, Thomas Vvaldens. *lib.*4.*doctrinal.fidei antiquæ cap.*3. *&* 4.& tradit Sanchez *vbi suprà à n.6* vbi resoluit, id esse diffinitum in Concilio Constantiensi *session.*8.& in bulla Martini V. & à Leone X.contra articulos Lutheri,& à Nicolao III.*in cap.exiit, de verb.signific.*

3. Quin imò Fratres Minores cùm nil proprij habere possint, tenentur ex vi regulæ per mendicitatem prouidere sibi de necessariis, ex *dicto cap. exiit*, *&* *ex Clem.exiui,eodem titulo* nō tamen licitè valent aliquid petere per ciuilem actionem, etiam debita iure naturali, aut Diuino, putà pro missis, sermonibus, exequiis, aut pro aliis exercitiis spiritualibus, seu corporalibus, aut pro alia quacunque causa, nisi purè per viam eleemosynæ, implorando humiliter officium iudicis absque scandali periculo, vt ipse pro debito satisfieri faciat. Vnde dicti Fratres Minores non sunt incapaces dictæ eleemosynæ debitæ pro annalibus missarum perpetuis, licèt enim sint certa moraliter, non tamen ciuiliter. *ibid. art.*3. de quo Corduba *super regul. cap.*

cap.3.quaest.3.& cap.6.quaest.1.5.& 10. & nos diximus suprà *de legatis,n.10.& 19.*

4. Mendicantes,alij sunt ex regula,vt Fratres Minores, qui proinde nihil proprij possident in communi : alij ex constitutionibus,vt Prædicatores,& similes,quibus licet bona in communi possidere.*tom.2.q.125.art.1.* de quo vide Sanchez *lib.6. decalog.cap.7.à n.113.& lib.7.& cap.25.n.1.*

Trid. Sess. 25. c.9. de Reform.

5. Priuilegia Mendicantium ad petendas eleemosynas per Tridentinum Concilium non sunt abrogata,quippe quod tantum procedit in quæstoribus eleemosynarum prædicantibus, seu publicantibus indulgentias concessas porrigentibus manus adiutrices piis locis.Quin imò contra prohibentes possunt procedere Rectores Ordinum Mendicantium,& Auditor Cameræ Apostolicæ, ac Inquisitores Hæreticæ prauitatis , sicut contra hæreticos, suntque ipso facto excommunicati , ex Bulla Sixti IV. apud Bullarium. *tom.2. quaest.57.art.7.* de quo suprà diximus *de eleemosyna n.5.* Idem post Nauarrum , & nostrum Auctorem docet Sanchez *lib.7. decalog.cap.24.n.7.*

Bul. bul. 20.Sixti 4 n.5 & bu. 7. Pij 5.n. 25.

6 Mendicantes Fratres dicuntur,quibus Regula,vel constitutio possessiones,seu redditus ad propriam sustentationem interdicit,& incerta mendicitas solet eis victum præbere per publicum quæstum,*cap.1.§.confirmatos,de Religiosis domibus , lib. 6.*Auct.*tom.1.q.2.art.9.*de quo vide Sanchez *lib.6.decalog.cap. 7.n.114.*

7. Iure communi attento quatuor tantùm sunt Ordines Mendicantes,*cap.vnico,§.sanè,de Relig.domibus in 6.* quæ quidem ab initio propriè,& principaliter sic appellantur, licèt ex eis aliquæ bona stabilia in communi habeant , scilicet Ordo Fratrum Minorum B.P.N. Francisci , Ordo Prædicatorum Beati Dominici,Ordo Eremitarum sancti Augustini , & Ordo Carmelitarum. Aliæ sunt, quæ postea ex priuilegio Apostolico inter Mendicantes relatæ sunt, scilicet Ordo seruorum Beatæ Mariæ,Ordo Minimorum, Ordo S.Hieronymi Iesuatorum,& Ordo Societatis Iesu,omnésque priuilegiis Mendicantium gaudent , vt constat ex Bullis Pij V. Gregorij XIII. Pauli III.& aliorum apud Bullarium.*tom.1.quaestion.2.art.1.& 9.& tom 3.quaest.49 art.1.& 2.* de quo Nauar. *in cap statuimus,54. quaest. 3.n.13. in fine.* Idem ferè tradunt Azor *institut. moral. tom 1.lib.12.cap.14.quaest.12 § quares* , Sanchez vbi proximè *num.117.*

Bullar bul. 19.20.& 21. Pij 5. & bul 13. & 26 Gregor.13. & bulla 7 & 8.Pauli 3.

8. Alexander IV. damnauit quendam libellum satis perniciosum , & detestabilem , tanquam magni scandali seminarium , & multæ conturbationis materiam continentem

contra

contra laudabilem statum, & institutum Euangelicum Fratrum Mendicantium, illúmque comburendum præcepit. Habetur in Bullario. de quo D. Bonauentura *in tract. pro defensione status Mendicantium.* Ad quod vide Sanchez *lib.7. decal.cap.* 24 *num.6.* *Bullar.bul. 20. Alex. 4.*

9. Mendicantes, & qui eorum gaudent priuilegiis, fruuntur concessis Societati Iesu per plurima priuilegia Apostolica, de quibus infrà dicemus *de priuilegiis.n.49.*

10. Per quoddam priuilegium S. Hieronymi in Hispania apud Compendium Societatis possunt Fratres Mendicantes semel in vita dispensari in foro conscientiæ à Confessario per superiorem deputato super irregularitate quacunque occasione contracta, quod est valde magnum priuilegium, & notatu dignum *tom.1.quæst.62.art.13.§.aduertendum.* Vide suprà *resolut.52.num.25.* *Comp. Societ.tit. dispens.§. 4.*

Resolvtio XCV.

De Minoribus Fratribus.

1. Fratrum Minorum Religio propriissimè instituta est ad instar Ecclesiæ Catholicæ Romanæ, sicut enim tota Ecclesiastica Hierarchia ex presbyteris parochialibur, Archipresbyteris, Episcopis, Archiepiscopis, Patriarchis, & Primatibus compagitur, hicque omnes Summo Pontifici Romano subsunt: ita Hierarchia Minoritarum ordinatur ex confessoribus, qui sunt veluti presbyteri parochiales, ex Guardianis, qui sunt ad instar Archipresbyterorum, ex Custodibus, qui præsunt vt Episcopi, & ex Ministris Prouincialibus, qui quasi Archiepiscopi præsunt pluribus Custodibus, ac tandem ex Generalibus, qui ad instar Primatum, seu Patriarcharum habent pro suffraganeis plurimos Prouinciales, qui omnes supremo Ecclesiæ Romanæ Pontifici subduntur, non solùm ex iure Diuino, vt reliqui fidelium, sed etiam ex speciali Regulæ præcepto. *tomo 1. quæst.12.art.5.* de quo vide P. Miranda *tom.2. Manual.quæst.6. art.1.*

2. Fratres Minores de licentia prælatorum possunt procurare pecuniam pro Bulla Cruciata accipienda, qua optimè frui possunt ad eligendum confessorem pro non reseruatis, & pro indulgentiis lucrandis: ac vlteriùs, per quoddam viuæ vocis oraculum Pauli III. possunt comedere oua, & lacticinia in diebus ieiunij, & omnia alia in illa concessa consequi (excepta absolutione à casibus reseruatis) modò

 facez

sacerdotes duas missas celebrent, & Choristæ bis Psalmos Pœnitentiales cum suis Litaniis, & Conuersi, seu laici ducentos *Pater noster*, cum totidem *Aue Maria*, recitent, omnia hæc reiterando in publicatione bullæ, quæ quotannis fieri solet. Quod quantum ad lacticinia manducanda in quadragesima non est in vsu, in aliis ieiuniis per annum vsus obtinuit. *tom.1. quæst. 21. art. 10. & quæst. 62. art.* 11. quoad casus reseruatos vide suprà *de absolut. Fratrum quoad reseruata, numer. 24. & 25.*

An autem Fratribus Minoribus liceat recipere triticum, ac alias res superabundantes, quibus in propria specie non indigent; aut non in tanta quantitate, vt per syndicum vendantur, & pro aliis necessariis commutentur: vide suprà *de dispensationibus num. 36.*

3. Præcepta contenta in Regula Fratrum Minorum (exceptis tribus votis essentialibus) non obligare ratione voti, seu tanquam vota, tenet verior, & receptior sententia, alias nec Papa in illis dispensare posset, sicut in paupertate, vel castitate, manente Monachatu, non valet, vt ex *cap. cùm ad Monasterium, de stat. Monach.* constat *tom. 1. quæst. 26. art. 4.* & nos diximus *de dispensat. n. 37.* de quo P. Miranda *tom. 2. quæst. 31. artic. 2.*

De bonis malè quæsitis, & incertis relictis dispositioni Fratrum Minorum, vide suprà *de bonis Regularium num. 1.* De bonis, & aliis pertinentiis Monasteriorum desertorum Fratrum secum ad alia loca transferendis, vide *ibid. n. 7.*

Quibus in casibus licitè possint ingredi Fratres Minores clausuram Monialium, vide suprà *de clausura Monialium, n. 21. vsque ad 27. item & num 32.*

4. Apud nos Minores extat quædam constitutio contra Fratres recipientes libros à dante reseruante sibi dominium, quia talis dominij reseruatio præsumitur in fraudem fieri, à Fratribúsque procurari, vt liberiùs nulla habita licentia superioris, nomine dantis de illis possint disponere *tom. 2. q. 83. art. 2.*

Bull. orac. 20. Pij V. 5. Pius V. inter viuæ vocis oracula apud Bullarium declarauit, quòd calceamenta desuper aperta, quæ vocantur Hispanè (*suelas*) portata à Fratribus Minoribus, non sunt calceamenta in sua regula prohibita, quibus bona conscientia cum pedalibus pannicis, & caligis possunt dicti Fratres vti. De quo Corduba *super Regul. cap. 2. quæst. 23. puncto 1. & 2.* vbi resoluit, quòd nomine calceamentorum in Regula prohibitorum propriè veniunt cooperimenta de corio facta, quæ cooperiunt totum pedem, pro quo refert quatuor Magistros, Hugo. Pisan. & Serenaconscient. Sed re vera prædicti quatuor Magistri,

&

& Hugo, & per consequens idem Corduba expressè tenent, calceamentum quantum attinet ad nos Minores Fratres propriè dici quidquid operit pedes, siue id sit ex corio, siue alterius materiæ, vt latius mox dicemus: dum enim citat Cord. prædictos Auctores iuxta eorum mentem, atque sententiam proculdubio intelligendus est, ne dicamus ipsos non legisse, vel perperam citasse. Bulla Vrbani VIII. vbi hæc res deciditur, sic se habet.

Vrbanus Papa VIII. ad perpetuam rei memoriam.

Sacrosanctum Apostolatus ministerium humilitati nostræ, nullo licet meritorum suffragato, diuina dispositione commissum postulat, vt inter grauissimas, multiplicesque Apostolicæ solicitudinis curas, illam peculiari studio complectamur, per quam personæ sub suaui religionis iugo Saluatoris, & Domini nostri obsequiis famulantes fœlicioribus in dies proficiant incrementis. Cum itaque sicut accepimus dilecti filij Fratres Ordinis Minorum S. Francisci de Obseruantia assiduis Verbi Dei prædicationibus, continuaque Sacramentorum Ecclesiasticorũ administratione, necnon aliis spiritualibus exercitiis vberes in vinea Domini fructus iugiter afferre noscantur. Nos vt fratres prædicti in tam laudabilium operum exercitio eo alacriùs perseuerent, quo amplioribus fuerint ab hac sancta Sede fauoribus muniti prouidere, necnon felici illorum statui, quantum nobis ex alto conceditur, consulere volentes, nec non statutis, & per eos in Capitulo generali proximè præterito decretis inhærentes, ac supplicationibus etiam dilecti filij Bernardini de Senis eiusdem Ordinis Ministri generalis nobis super hoc humiliter porrectis inclinati; quod de cætero perpetuis futuris temporibus omnes, & singuli eiusdem Ordinis professores iuxta dicti Ordinis regulam, necnõ declarationes à pia mem Nicolao III. & Clemente V. Romanis Pontificibus prædecessoribus nostris desuper emanatas, cum calepodiis, seu sandaliis apertis, duntaxat incedere teneantur, neque alio pedum operimento, siue panneo, siue alterius cuiuscunque materiæ existat, absque expressa licentia vti possint: quodque integrum eorundem professorum vestimentum duabus tantùm tunicis constet, & constare debeat, vnà cum caputio & alia sine caputio, vt eadem regula præscribit, neque eiusdem Ordinis professores tertia tunica, seu camisia staminea, aut interula, siue sudariis, vel alia quacunque re, contra

eiusdem regulæ tenorem etiam in vim concessionis fœlic. record. Iulij Papæ II. etiam prædecessoris nostri, siue alio quouis prætextu & ex quacunque causa vllo modo vti valeant Apostolica auctoritate tenore præsentium perpetuò statuimus, atque declaramus, prædictamque Iulij prædecessoris, quascunque alias concessiones siue indulta, tum per litteras Apostolicas, & motu proprio, quàm viuæ vocis oraculo, & aliàs quomodolibet concessa eidem regulæ quomodolibet contraria abrogamus. Decernentes præsentes litteras semper, & perpetuò validas, firmas, & efficaces existere, & esse, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, ab omnibusque dicti Ordinis Fratribus inuiolabiliter obseruari, sicque & non aliter per quoscunque iudices ordinarios, & delegatos, etiam causarum Palatij Apostolici auditores, vbique iudicari, & diffiniri debere, ac irritum, & inane, si secus super his à quoquam quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus prædicta Iulij prædecessoris à quibusuis aliis concessionibus, siue indultis huiusmodi, necnon constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrariis quibuscunque. Datum Romæ apud sanctam Mariam Maiorem sub annulo Piscatoris, die 1. Octobris 1625. Pontificatus nostri anno tertio.

Sic refertur in tabula Capituli generalis Romani, anno Domini 1625. celebrati.

Qua constitutione, seu declaratione domini Vrbani VIII. attenta non possunt fratres, nisi iuxta regulam cum calepodiis, seu sandaliis dumtaxat apertis incedere. Quod quidem expresse docet D. Bonauentura *super regulam c.2.&.* cum expositoribus communiter tradit Corduba *ad dictum cap. 2. q.23. puncto 2.* vbi resoluit, solummodo vera sandalia non esse calceamenta in regula prohibita, ac proinde absque vlla dispensatione regulariter portari posse: cætera autem alia à prædictis sandalis portari non posse, sine dispensatione. Quapropter dicit amplius Pontifex: *Neque alio pedum operimento, siue panneo, siue alterius cuiuscunque materiæ absque expressa vti possunt.* in quibus verbis expresse declarat, non posse Fratres vti pealibus pannicis (vt olim declarauerat Pius V.) nisi de licentia, & dispensatione prælatorum, quam dispensationem, seu licentiam concedere non possunt prælati iuxta regulam, nisi ex causa, & vt in ipsa regula dicitur, necessitate cogente, maiori, vel minori, secundum quod magis vel minus acceditur ad calceamenta, vt cum quatuor Magistris, & Doctoribus communiter resoluit Corduba *dicto puncto 2.*

§. 1.

§.1.*cum seqq.* Ex quibus fit, quòd illud viuæ vocis oraculum Pij V. à nobis suprà relatum, dum habet, quòd fratres possunt vti cum bona conscientia caligis truncatis cum pealibus pannicis, omnino reiiciendum est, tum quia de eius validitate non satis constat, tum quia illi sufficienter, & expressè est derogatum in dicta constitutione Vrbani VIII. quam fratres ad vnguem seruare tenentur, vt declaratiuam regulæ, idque satis indicant illa verba: *Cum calepodiis, seu sandaliis apertis dumtaxat incedere teneantur*; verbum enim, *teneantur*, necessitatem præcepti ex vi regulæ importat.

6. Scio quasdam concessiones Pij V. ab aliquibus circunferri, quas etiam noster Auctor apud Bullarium refert, eas tamen consulto missas facio, sunt namque dissipatiuæ, & dispensatiuæ nostræ regulæ, maximè in concernentibus ad paupertatem, ideoque ab ordine nusquam fuere receptæ, imò constanter reiectæ, vt constabit ex tabulis septem capitulorum, & congregationum generalium ab anno Domini 1587. vsque ad annum 1627. celebratorum, de quorum quatuor mentio fit in statutis Segouiensibus, in quibus omnibus Patres Ordinis nunquam receperunt, & à se expressè abiecerunt omnes, & quascunque concessiones Apostolicas puritati nostræ regulæ contrarias, eamque absque vlla dispensatione à Fratribus obseruandam esse ibi præceperunt. Quod nouissimè tandem statuto firmatum est, & Apostolica auctoritate declaratum in Capitulo Romano sub Reuerendissimo P. F. Bernardino de Senis Ministro generali, & constat ex dicta Bulla Vrbani VIII. relata in tabula dicti Capituli generalis, vbi omnia regulæ quomodolibet contraria abrogantur in illis verbis, ibi: *Prædictámque Iulij prædecessoris, & quascumque alias concessiones, siue indulta, tã per litteras Apostolicas, & motu proprio, quàm viuæ vocis oraculo, & aliàs quomodolibet concessa eidem regulæ quomodolibet cõtraria abrogamus.* Vnde Auct. à nobis relatus suprà *resol.* 52.*n.*35. monet, vt fratres omnino caueãt à tali concessione Pij V. vtpotè contraria regulæ, idem resoluit P. Mirand. *tom.* 2. *manual. q.* 31. *a.* 6. Quod maximè animaduertendum oportet à professoribus altissimæ paupertatis, ne in re tanti ponderis seducantur. Debitorem enim me fateor sapientibus, & insipientibus (vt verbis Apostoli loquar) sapientibus, inquam, hoc est probis, & timoratis, vt trepident timore, vbi est timor; insipientibus verò, hoc est improbis, & relaxatis, vt suæ libertatis habenas cohibeant, ne in profundum malorum venientes, maiores excessuum suorum pœnas posthac luant, omnesque ad præscriptum regulæ, quam Domino promisimus,

Bull orac. 12 vsque ad 31.

Stat Segou. c. 8. in fi. tit. de disp. regul.

Rom. 1.

vitam instituamus, per cuius obseruantiam ad meliorem perfectionis frugem anhelare debemus.

Orac. 5. Greg. XIII.

7. Gregorius XIII. inter viuæ vocis oracula apud Bullarium concessit Fratribus Minoribus, quòd cùm aliqui Conuentus nostri, præsertim ex illis qui fuerunt Amadeorum, & Clarenorum, habeant vineas intra septa Conuentuum, ex quibus colligunt singulis annis vinum, quod non videtur conuenire puritati regulæ, & professionis nostræ, possimus illa tenere, & illis vti pro serenitate conscientiæ. Item quòd Syndicus potest vendere fœnum, quod colligitur in pratis nostris, & conuertere pretium in alias res Conuentibus, & Fratribus necessarias. Proquo aduerte, quòd illa particula, *præsertim*, posita in ista concessione, non limitat, quòd id tantùm liceat in Conuentibus, qui olim fuerunt Amadeorum, & Clarenorum, sed ibi præcipuè licere declarat, non tollendo quòd in aliis eodem priuilegio vti liceat, vt bene aduertit Portel *in addit. ad dubia verb. redditus annuales, §. probo primo.* vbi resoluit, idem à simili licere de messe hordeacea intra septa Conuentus collecta pro iumentis, de oleo ex oliuis, dummodo non colligant ad vendendum, nec ex hortis, seu agris agricolis extra septa monasterij ad colendum traditis, sed tantùm pro vsu, & necessitate Fratrum. Ad quod vide Cordub. *in reg. c. 6. q. 10. puncto 2.*

8. Gregorius XV. per suum Breue datum Romæ die 22. Martij 1621. Pontificatus sui anno primo, quod incipit. *Alias à fœlicis recordationis Paulo V.* ampliauit, & extendit concessionem de celebrando festo B. Paschalis Baylon. in toto Ordine Fratrum Minorum de communi Confessoris non Pontificis die 17. Maij sub ritu duplici.

Nouæ concessiones D. Greg. XV.

Idem Gregorius XV. per suum breue datum Romæ die 4. Iulij 1622 quod incipit, *Splendor paternæ gloriæ, &c.* concessit, quòd indulgentia Portiunculæ esset perpetua lucranda die 2. Augusti apud Ecclesias totius Ordinis B. P. N. Francisci de Obseruantia.

& S. D. N. Vrbani 8. circa Sanctos de nouo canonizatos & beatificatos Ord. Min.

Item S. D. noster Vrbanus VIII. anno Domini 1624. die 24 Aprilis per suum Breue, quod incipit, *In sede Principis Apostolorum,* concessit, vt in toto Ordine Seraphico celebretur festum B. Petri de Alcantara, de communi Confessoris non Pontificis, die 19. Octobris sub ritu duplici.

Item eodem anno die 10. Septembris per suum Breue, incipit, *Domini nostri Iesu Christi, &c.* idem Pontifex extendit, & ampliauit concessionem Leonis X. vt in toto Ordine celebraretur festum B. Ioannis de Capistrano de prædicto communi Confessoris non Pontificis, die 23. Octobris sub ritu duplici.

Item

Item idem S. D. N. Vrbanus VIII. per suum Breue datum Romæ die 12. Augusti 1624. Pontificatus sui anno secundo B.Iacobum de Marchia beatum nuncupari, & haberi concessit, & in Ecclesia sanctæ Mariæ nouæ ciuitatis Neapolitanæ eius festum cum officio, & Missa celebrari, incipit breue: *In sede Principis Apostolorum, &c.* Quam concessionem postea per breue datum, Tusculi die 23. Octobris eiusdem anni, ad vniuersum Ordinem extendit, incipit; *Nuper pro parte charissimi in Christo filij nostri Philippi Hispaniarum Regis Catholici, &c.* Eius festum celebratur die 28. Nouembris sub ritu duplici.

Idem Pontifex per breue datum Romæ die 1. Octobr. 1626. pontificatus sui anno tertio, quod incipit: *In specula Militantis Ecclesiæ, &c.* & seruum Dei F. Felicem de Cantalicio Ordinis Minorum, & congregationis Capuccinorum beatum nuncupari concessit.

Item in expeditione Capituli generalis Fratrum Minorum de Obseruantia die 25. Maij sanctissimæ Trinitati, & translationi S. P. N. Francisci sacra, anno Domini 1625. summo orbis, & vrbis applausu, incredibili populi frequentia, tam ob annum SS. Iubilei, quàm multorum Capitulorum generalium celebrationem, apparatu verè sacro, & regio relata est in numerum Sanctorum B. Elizabeth quondam Portugaliæ Regina à S. D. N. Vrbano VIII. cuius corpus integrum, & Seraphici P. N. B. Francisci habitu indutum in regio ab ipsa condito sanctæ Claræ Conimbricensis conuentu prouinciæ Portugaliæ, magna miraculorum gloria honorificè asseruatur.

Item die 24. mensis Nouembris eiusdem anni post longam, & firmam testium exhibitionem à procuratore ordinis P. F. Ioanne de S. Bernardino adductam, in sacra rituum Congregatione ab Illustrissimis, & RR.DD. Cardinalibus determinatum est, eandem S. Elizabetham Portugaliæ Reginam tertiam regulam de pœnitentia B. P. N. Francisci fuisse expresè professam, & ad eiusdem ordinem pertinere, & in toto Ordine Missa, & officio, omnique Ecclesiastico ritu esse colendum, & celebrandum eius festum die 4. Iulij censuit.

Item ex concessione eiusdem D. N. Vrbani VIII. per suum breue datum Romæ die 13. Septembris 1625. pontificatus sui anno 3. incipit: *Domini nostri Iesu Christi, &c.* celebratur in toto ordine festum beati Conradi tertij Ordinis B. P. N. Francisci sub ritu semiduplici, de communi Confessoris, non Pontificis, habet lectiones secundi nocturni proprias ex proprio Sanctorum Ecclesiæ Placentinæ, die 19. Februarij.

Item ex decreto sacræ Congregationis super sacris Ritibus, &

& beneplacito piæ memoriæ Gregorij X V. & ex nuperrima concessione S. D. N. Vrbani VIII. per suam bullam, quæ incipit: *Cœlestis aquæ flumen, &c.* Datum Romæ anno 1623. tertio Idus Nouembris, Pontificatus sui anno primo, celebratur in toto Ordine, tam à viris, quàm à fœminis festum Beatæ Margaritæ de Cortona Tertij Ordinis, de communi nec Virginis, nec Martyris die 22. Februarij. Hæc omnia habentur in Tabula Capituli Generalis Romæ apud B. Mariam de Aracœli celebrati anno Domini 1625. sub Reuerendissimo P. F. Bernardino de Senis Ministri Generalis.

Tandem S.D.N. Vrbanus VIII. concessit, vt possimus facere officium, & Missam die 6. Februarij de 23. Fratribus apud Iaponem Martyrio coronatis, & nos diximus latiùs suprà *resol.* 24. *num.* 38.

De legatis relictis Fratribus Minoribus, & an sint capaces fideicommissi vniuersalis, aut hæreditatis, vide suprà de Hæreditatibus *à n.* 9. *vsque ad* 14. & de legatis in testamento *à n.* 9. *vsque ad* 21.

Quas indulgentias consequuntur hi, qui sepeliuntur in habitu Fratrum Minorum, & qui illum osculantur, vide suprà *de Habitu Regulari, num.* 9. *&* 10.

An autem Fratres Minores possint esse executores testamentorum, dicemus infrà *de testamentis, n.* 17. *&* 18.

De Missa, vide suprà *de celebratione Missæ*, ea quæ resoluimus ex *quæst.* 43. *tom.* 1. & ex *quæst.* 4. *tom.* 3.

RESOLVTIO XCVI.

De Monasteriis Regularium.

1. FRatres Minores licitè possunt vti domibus, iam constructis, & ædificiis sumptuosis, inibique morari, itémque aliis quibuscunque ad eorum vsum attinentibus communiter, vel diuisim, vt cellis, officinis, libris, paramentis, & vasis pretiosis ad seruitium altaris, necnon aliis vtensilibus, quia illorum sunt tantùm custodes, & non domini, ex declaratione Leonis X. apud Bullarium. Quod intellige de habitis, seu factis, semélque iam acquisitis, non verò de acquirendis, aut procurandis, vt declarauit Sixtus IV. inter viuæ vocis oracula, *tom.* 3. *quæst.* 5. *art.* 2. *&* *quæst.* 25. *art.* 1.

Bullar. Bull. 5. *Leon. X. Orac.* 8. *Sixti* 4.

2. In monasteriis Monialium deputatos Fratres Minores in spiritualibus dumtaxat, & non in temporali bonorum administratione deseruire, declarauit Innocentius IV. postéaque confir

confirmauit Clemens VIII. apud Bullarium : secus facientes suæ regulæ transgressores habendi, & iudicandi sunt. *Ibidem art.2.* *Bullar.bul. 15.Clem.8.*

3. Quamuis Deo semel dicata ad prophanos vsus conuerti non possint, iuxta *cap.ad hæc, de Religios. domib. & cap.quæ semel 19.quæst.3.* ex causa tamen legitima Episcopus potest Monasterium sibi subditum penitus destruere, illúdque totaliter reducere ad vsum prophanum, mutato Ecclesiæ, & rerum sacrarum statu, ita vt locus desinat esse sacer, & Religiosus. Bona autem Monasterij pertinent ad locum, ad quem monachi, vel Moniales transferuntur. *Ibid.art.3 4.& 6.& tom.2. quæst. 49.art.6.& 7.* & nos diximus suprà, *n.7.& 8.resolut.55.*

4. Acquisita à Religioso in vno Monasterio, ad idemmet pertinent, quæsita verò post eius translationem ad aliud Monasterium, acquiruntur huic secundo, & non primo Monasterio, à quo translatus fuit, argumento *cap.statutum, 18.quæst.1.* Si verò translatio fiat agendæ pœnitentiæ ergo pro excessibus Monachi, bonorum proprietas apud primum Monasterium remanebit, vsusfructus apud secundum, cui debentur alimenta, *c. de lapsis 16.quæst.6.* qui quidem vsusfructus post reditum Monachi iterum redibit ad primum. *Ibid.art.5.* vide infrà *de transitu vnius ad aliam Religionem.n.77.*

5. Monasterio instituto competit beneficium restitutionis in integrum aduersùs aliud Monasterium substitutum circa alienationem, vel census constitutionem ab ipso factam contra prohibitionem testatoris, qui certa bona illi reliquit sub pœna amissionis eorundem, si talis alienatio, aut census constitutio fieret, quæ, inquam, restitutio illi competit ad instar minoris, cui æquiparatur Monasterio, *l. Orphanotrophos, C.de Episcop. & clericis cap.1 de restit.in integrum,* vbi Bald. minor autem institutus hæres restituitur aduersùs substitutum, *l.quod si minor, § Scæuola, ff.de minoribus,* & vt hæreditatem sibi relictam consequatur aduersùs propriam negligentiam, *l.3.§.& si hæres, ff. de minoribus.* & in propriis terminis de Ecclesia læsa, quæ restituitur intra quadriennium, extat textus *in cap.2. de in integrum restit.* vbi Abbas, & DD. quod ad triginta annos etiam extendit *l.final.tit.si.part.6.* apud Hispanos, quia priuilegiatus certans de damno vitando, sicuti est primum Monasterium, benè vtitur suo priuilegio contra pariter priuilegiatum certantem de lucro captando, quale est secundum Monasterium substitutum, *l.verum, §.final.ff.de minorib.* & tenet communis Doctorum sententia *in cap.in præsentia, de probat. & in auth. quas actiones, C.de sacros.Eccles.* Ad quod est quoddam priuilegium

legium Ioannis XXII. in quo ipso iure rescinditur quæcunque læsio in bonis,& vsibus Monasteriorum, etiam si culpa Monachorū,aut prælatorum facta fuerit, neque opus est aliquam in integrum restitutionem super ea impetrare:quod ius,& priuilegium trahitur ad præterita nondum decisa,præsentia, & futura. Verùm est tamen,quòd attento iure communi talis læsio post quadraginta annos non rescindetur, præscribitur enim post lapsum eorum contra Ecclesiam : at priuilegiis Regularium attentis non nisi post spatium centum annorum,ante quod non datur præscriptio contra Monasterium, ad instar Ecclesiæ Romanæ,vt infrà *de præscriptionibus.n.2.*dicemus *Tom.3.q.56. art.2.& q.35.art.2.&* 3.de quo Cou. *Pract.c.7.n.4 & in regula,possessor.2.p.§.2 n* 4.Gut.*lib.2.Pract.q.*115.Greg.Leopez *in d.l.fin.p.6.*

6. Contrahens cum Monacho absque licentia prælati tenetur restituere Monasterio rem ex contractu acquisitam, etiam in foro conscientiæ, sicut qui contrahit cum muliere absque licentia sui viri tenetur rem ex tali contractu acquisitam reddere ipsi viro. *Ibid.d.quæst.*56.*art.*3.de quo Couar.*regula,peccatum,2.p.*§.3.*in fine*,Palat.Rub.*in l.*55. *Tau.n.*17. Vide *in addit Summa tom.4.cap.*119.*n.*3.& quæ tradit circa contractus à Monacho initos absque superioris licentia Sanchez *l.7.Decal. c.*31.*à n.*27.& loquens in terminis de recipientibus aliquid à Religioso ad vsus turpes,vanos,aut superfluos,qui tenentur restituere,resoluit *d.l.7.c.19.à n.29.*& expressiùs *à n.* 85.

Bullar.bul. 14 Sixti 4. n.30.vbi refert bul. Clem 4. Comp.Min. v.bona §. 2.& 4. Trid. sess. 25.c.3. de Regul. Bullar.bul 25. Pij V.

7. Bona incerta nouitiorum,malè quæsita,& restituenda personis incertis possunt prælati Regulares,applicare Monasteriis, conuerteréque in pios vsus ipsorum, ex concessione Clementis,& Sixti IV.apud Bullarium. *ibid.art.*4. de quo Nauar. *c.*17. *n.*9.& nos diximus *sup.resol.*17.*n.6.*

8. Ad ædificationem Monasterij requiritur licentia Episcopi Diœcesani, in cuius territorio ædificandum est, vt in sacris Canonibus, & in Tridentino Concilio definitum est. *Tom* 2. *quæst.49.art.3.& quæst.59.art.1.ad finem*, de quo suprà diximus *de ædificiis,seu Ecclesiis Regularium resol.* 55.*n.*3.

9. Apud Minores in vnaquaque Prouincia Obseruantiæ ad minus duo Monasteria recollecta,vbi Fratres arctiorem vitam degant constituenda esse, statuit Pius V. apud Bullarium, ex quibus monasteriis ad alias domus non recollectas non possunt transferri Religiosi absque legitima causa à superiore approbanda.In Constitutionibus verò Toletanis præcipitur,vt ad minus tria loca pro Recollectis habeantur.*Ibid.d.q.49.art.*11.

An autem Regulares possint deserere Monasteria ædificata vel

vel ea transferre ad alia loca commodiora sine licentia Episcopi Diœcesani, vide suprà *de ædificiis Regul.d.num.3.& 4.* vbi etiam latè egimus per numeros sequentes de erectione, seu ædificatione Monasteriorum.

Coram quo iudice conueniri debeat Monasterium, vide suprà *de exemptione Regularium resolut.63.n.10.11.& 13.*

10. Monasteria tam virorum, quàm mulierum possidentia bona in communi sunt capacia iurisdictionis temporalis cum potestate vtriusque gladij, excercenda tamen in causis sanguinis per substitutos idoneos seculares. Quod ius, seu potestas residet penes ipsum Monasterium: sicut etiam Monasterio Monialium competit ius curæ animarum, cuius licèt sint incapaces mulieres quoad actuale exercitium, non tamen quoad habituale, seu quoad habitum potestatiuum instituendi viros capaces, quibus hæc cura committatur, vt determinauit Rota. *Tom.2.quæst.78.art.12.§.neque obstat,* & nos diximus ex parte suprà *de Hæreditatibus, resol.72.num.20.* de quo Soto *lib.1.de iust.q.4.art.5* Felin.*in cap.dilecti,n.2. de maiorit.& obedientia,* Natta *cons.433.num.11.*

11. Sæculares prohibentur erigere excelsas domos, & ædificia prope Monasteria Monachorum, vel Monialium, taliter quòd ab ipsis videantur Religiosi, vel Moniales. Imò nec Religiosis degentibus propè Monasterium aliorum Religiosorum licitum est sua in altum protendere ædificia vel ianuas aperire, è quibus possint prospicere interiora claustra Conuentus, non obstante regula vulgari iuris, quòd priuilegiatus contra pariter priuilegiatum non vtitur suo priuilegio, quæ fallit in eo, qui priuilegium actu habet, & practicè in ea re, & specie, de qua agitur, patitúrque damnum, seu læsionem ab habente similiter priuilegium, vt tenet communis Doctorum sententia. *Tom.1.quæst.9.artic.vltim.& in Addit.Summæ tom.3.cap.146. num.3.* de quo Bart.*in l.vlt.ff.quibus ex causis maior.* Parlador. *lib.1.Quotidian.cap.17.num.208.* vide *sup.resolut.55.num.5.*

12 Leo X. apud Bullarium concessit, quòd Prouinciales *Bull. orac.* Minorum respectiuè loca eis minus commoda, ab ipsis non 34 *Leon.X.* omninò derelicta, post constitutionem Bonifacij VIII. constructa pro sua deuotione possint illa tenere sine Fratribus illa inhabitantibus, ita tamen quòd aliquando ea visitent, cùm tempus opportunum fuerit, & in eorum Ecclesiis aliquãdo celebrent, & quidquid ab illis locis ad alia, in quibus modò degunt, transportarunt, licitè, & sine scrupulo conscientiæ retinere, & illis deinceps vti possint. Vide *d.resolut.55.num.4.*

13. Duo, aut tria Monasteria, iusta interueniente causa, &

de

de assensu Monasteriorum vniendorum, etiam non vocatis coram patronis, veniri posse concesserunt Pius II. & Pius IV. Priori, & Monasterio S. Benedicti Vallisoleti, ad instantiam Philippi II. Hispaniarum Regis, dummodo onera consueta in dictis Monasteriis vnitis Monachi reportent. Vbi etiam conceditur, quòd possint transferre Monasteria de locis sterilibus, & inaquosis, vel de terris dominorum temporalium, qui eorum bona occupant, ad alia loca magis commoda cum suis redditibus, fructibus, & prouentibus. Quod est magnum priuilegium concessum dicto Priori, quippe qui non habet iurisdictionem quasi Episcopalem à iure requisitam *in capit. sicut vnire, de excessibus prelat. Clement. 2. de rebus Eccles. non alienand.* ad faciendam huiusmodi vnionem, tum etiam, quia dat facultatem ad vniendum, non facta mentione redituum dictorum Monasteriorum, & sine assensu patronorum à iure requisito. *Tom. 3. quæst. 80. art. 1. & tom. 2. quæst. 49. art. 3. & 4.* de quo Rochus *de iure patron. verb. honori, num. 4.* Abbas *in c. cap. sicut vnire,* vide *sup. resol. 15. à num. 33.*

In Bullar. Bull. 6. Pij 2.

14. Nullæ litteræ Apostolicæ reuocatoriæ huiusmodi vnionum ipsis vnionibus iam factis Monasteriorum in aliquo præiudicare censentur, sed semper in suo robore permanent, ac si dictæ reuocationes, & annullationes non emanassent, nisi de hoc indulto specialis expressa, ac de verbo ad verbum, & de ipsis Monasteriis, locis, & Religione fiat mentio, ex concessione Eugenij IV. pro congregatione S. Iustinæ de Padua Ordinis S. Benedicti; *ibid. art. 2.* de qua apud Bullarium.

Bullar. Bul. 14. Eug. 4.

15. Imò vniones ex defectu alicuius solemnitatis nullæ, per dictam concessionem ratæ, & firmæ sunt, pactáque & conuentiones circa ipsas, etiam illicita, & Apostolica firmitate non confirmata, expresséque prohibita inuenta, obseruari licitè posse concessit Iulius II. pro Congregatione Montis Oliueti, ipsáque pacta eo ipso Apostolico robore communita esse determinat Leo X. pro Camaldulensibus, & Pius II. pro Cōgregatione Montis Oliueti, *ibid. art. 3.* de quo *in Compend. Cister. tit. vniones, 6. 2. & 3.* Comp. D. Hieron. *tit Simonia. §. 1.* De accessu & ingressu ad Monasteria Monialium, & de pœnis indebitè ingredientium, vide suprà *de clausura Monialium resolut. 26. à num. 4. vsque ad 32.* & quando licitè egredi possint Moniales à clausura Monasterij, vide *ibid. à num. 36. vsque ad. 42.*

Item de ingressu mulierum in Monasteria Monachorum, & de pœnis contra ingredientes, & admittentes, vide suprà *resolutio. 27. de clausura monachorum à numer. 1. vsque ad 6.* & de egressu Monachorum à suis Monasteriis. *ibid. à n. 7.*

RESOLV

Resolvtio XCVII.

De Monachis.

1. MOnachi nomen solitarium, tristéve significat, vt dicit Eugenius Papa *in cap. placuit, el 2.16.quaest.* 1. ideoque solebant olim Episcopi ob crimen depositionis dignum clericos in Monasteria detrudere; vt ibi tanquam in loco pœnitentiæ peccata propria lugerent, & delinquendi amplius ab ipsis submoueretur occasio, *c. sicut dignum. §. cleric de homicidio*, eademque pœna reclusionis in monasterium infligebantur adulteræ in iure ciuili, *auth. sed hodie. §. si verò ad l. Iuliam de adulter.* Auctor *tom.* 2. *quaest.* 22. *art.* 7. de quo vide Sanchez *lib* 5. *decalog. cap.* 1. *num.* 16. *circa finem*, vbi tradit, nomen Monachi ab vnitate sumi, quasi vni Deo vacare debeat, nec in alia diuidi, vt habetur *cap.* 1. *& dict. cap. placuit* 16. *quaest.* 1.

2. Origo, seu fundamentum monasticæ vitæ cœpit à quibusdam solitariis, & ab hominum consortio separatis viris, qui vitam solitariam, & ab omni consuetudine, & conuersatione sæculari semotam agere cœperunt: sed postea in congregationes, & monasteria collecti sub obedientia vnius Abbatis degere cœperunt, à sæculo adhuc semoti, claustrisque inclusi, ob idque nomen Monachorum, seu solitariorum retinuerunt, *cap.* 1, *cap. placuit*, *cap. interdicimus* 16. *quaest.* 1. Neque tamen in vnum collecti ordinarium sibi iudicem constituere potuerunt, licèt quoad regulæ obseruantiam Abbates, seu superiores suorum monasteriorum semper in eos potestatem haberent, *cap. nullam* 18. *quaest.* 2. Vnde iure communi Episcopis sicut alij clerici sæculares subdebantur tanquam suis superioribus, seu generalibus. *cap. qui verè* 16. *quaest.* 1. Auctor *tom.* 2. *quaest.* 63. *art.* 1. de quo Glossa *in cap. quanto, de offic. ordinar.* vbi Anchar. *num.* 6. Imola *num.* 12. Abbas *in cap. cùm contingat, num.* 28. Roman. *cons.* 375. Boer. *dec* 271. *num* 8.

3. Licet Monachus mortuus sit mundo, & pro mortuo (intellige morte ciuili) habendus sit, id tamen in casibus iure expressis dumtaxat procedit, ex glossa *in cap. placuit* 16. *quaest.* 1. *& in cap. susceptum, verb. morte, de rescriptis*, ideoque nec perdit ingenitam notabilitatem quoad sæcularia, nec ius successionis, etiam in maioratum, quem ad vitam retinere licitè potest, nomineque institutoris, seu fundatoris vocari, armisque & insigniis ipsius in sigillo vti, non tamen in Marchionatum, Comitatum, vel Ducatum potest succedere *tom.* 2 *quaest.* 78. *art.* 12. *§. nec minus obstat*, *& art.* 13. de quo Gregor. Lopez *in l.* 1.

 tit. 18,

*tit.*18 *p.*4.*gloss.*1.Menchaca *lib.*2.*de vsu frequent.cap.*27.*n.*15. Bart.*in l.cùm pater,§.hæreditate,ff. de legat.*2. vide quæ ad hoc tradit Sanchez *lib* 7.*decalogi,cap.*15.*à num.*11. & nos diximus *resolut.*72.*num.*20.*&* 21.

4. Monachi ingratitudo in patrem ante religionis ingressum commissa purgatur per ingressum religionis, ex *cap. non liceat* 19.*quæst.*3. Auct.*ibid.d.*§.*nec minus* de quo Ripa *in l.fin. num.*225.*C.de reuocand.donat.* Rubius *in l.*49. *Taur.num.*12. Patianus *in probat.lib.*2.*cap.*28.*num.*5.vide quæ diximus *dicta resol.*72.*num.*2.

5. Quicunque vsus, vel alienatio Monacho per suum prælatum permissa, debet intelligi, modo non sit ad aliquid illicitum, nam neque illud posset prælatus licitè concedere, neque subditus tali indulgentia, seu licentia vti. Vnde recipiens aliquid à Monacho donationis gratia ob turpem causam, tenetur illud restituere monasterio, ad quod dominium rei illius pertinebat.*tom.*2. *quæst* 125.*art.*2. *ad finem.* de quo Syluest. *verbo Religio* 6. *quæst.* 7.*pronunc.*2. Nauar. *lib.* 3. *tit.de Regularibus cons.*75.*num.*49. Idem traditis multis docet Sanchez *dict.lib.*7. *cap.*19.*num.*20.*vsque ad* 31.*&* *num.*108.*cum seqq.*

6. Monachus ad prædicandum missus ad aliquod oppidum, certam eleemosynam tribuens suo monasterio de labore prædicationis, licitè potest quod superest expendere pro suis necessitatibus sciente, & non contradicente prælato, tacitè enim videtur illi concedere licentiam ad illud expendendum. Idemque pari ratione dicendum est de eo, qui recipit legatum sciente,& consentiente prælato. *ibid. art.*4. de quo Abb.*in cap. cum ad monasterium, de statu Monach.* Nauar. *in cap. nullam. num.*32 *&* 33. Idem ferè videtur sentire Sanchez *dict. cap.* 19. *num.*4. *cum seqq.* dum ait,licentiam tacitam prælati esse sufficientem, vt religiosus cum illa accipiens, vel expendens aliquid excusetur à proprietatis vitio.

7. Monachis prohibitum est in iure esse compatres virorum,vel mulierum, pueros è fonte baptismatis leuando, *cap. non liceat* 103.*cap.Monachi* 104.*de consecrat.dist.*4.ne scilicet, osculentur fæminas, iuxta antiquam consuetudinem,quâ compatres osculabantur commatres.Qua etiam ratione(meo videri)Seraphicus P. N. B. Franciscus præcepto fratribus in sua regula idem prohibuit, *ne*,inquit, *inter fratres, vel de fratribus scandalum oriatur.* alludens forsan ad consuetudinem osculandi commatres. Non tamen prohibentur baptismi sacramentum ministrare cum licentia ordinarij, vel in casu necessitatis, deficiente alio sacerdote, vt declarauit quoddam Capitulum generale

generale nostræ religionis, exponens præfatum regulæ præceptum. *tom.1. quæst.31.art.1.* & nos diximus supra *resol. 12. de Baptismo n.1. & 2.* de quo Nauar. *lib.3.tit.de stat. Monachorum, cons.10.*

An autem in partibus Indiarum possint exercere officium parochi extra sua monasteria? vide suprà *de Baptismo, n 3.* & dicemus infrà *de parochis, n.1. & 2. & de Sacramentorum administratione, n.10. & 11.*

An verò Monacho possit conferri beneficium Ecclesiasticum? vide suprà *de beneficiis à n.2. & num. 41. cum sequentibus.*

8. Quilibet Monachus potest agere per se, & constituere procuratorem in his, quæ pertinent ad se solum, vt quia est spoliatus, vel alimenta sibi denegantur. *tom.3.quæst 38.art 1,* de quo Nauar. *in cap. non dicatis 12. quæst.2.* Idem post glossam *Clementina Religiosus, verb. constituere, de procurat,* vbi Card. *n.3. opposit.3.* Abb. *n.7.* Bald. *cap. cum I. & A. n.3. de sentent. & re iudicata,* & post alios resoluit Sanchez *lib.6. decalog. cap.2. num 32.* ad quod citat textum *in cap. dudum, de conuers. coniugat.*

9. Monachus comparatur filio impuberi: vnde sicut patri conceditur electio sepulturæ pro filio, ratione patriæ potestatis, ita etiam Abbati, respectu Monachi, magis enim militat in illo ratio patriæ potestatis per professionem, nec Monachus habet velle, aut nolle, *cap. fi. de sepult. in 6.* sicut nec habet filius. *tom.3. quæst.60. art.1.* De quo vide Sanchez *lib.6. decal cap.14. n 6.* vbi recedit cum Petro de Vualidis à nostra sententia, sed immeritò (meo videri) nam licèt pater habeat ius eligendæ sepulturæ pro filio impubere, vt ipse vult, ratione consuetudinis, ista consuetudo fundatur in patria potestate, & ab ea totam suam vim hìc habere videtur. Ergo similiter in nostro casu dici potest, ius cõpetens Abbati pro electione sepulturæ sui Monachi dato, & non concesso, quòd illud habeat ratione consuetudinis, ea consuetudo originem trahere videtur à potestate prælatiua, quam habet super subditos. Nec contra nos facit *d. c. fin. de sepult. in 6.* adductum ab ipso Sancio pro sua sententia, imò ratio illius textus fauere videtur nostræ: dicit enim, quòd religiosi, nisi multum à monasterio remoti decedant, nequeunt sibi eligere sepulturam (cùm velle, vel nolle non habeant) vbi id notat gloss. *verb. sepulturam,* sed sunt apud propria monasteria tumulandi: quo innuit, ius hoc competere monasterio ratione domicilij quod monachus in illo habebat, & quia erat filius & alũnus ipsius monasterij, cuius filiationis respectu Abbas

Defenditur Auctoris sententia.

habet ius repetendi, & sepeliendi suum monachum, ratione potestatis prælatiuæ, seu dominatiuæ, quam erga sibi subditos in omnibus exercet tanquam pater, & prælatus eorum.

10. Monachi, & Religiosi omnes scire tenentur ea quæ pertinent ad suum statum, sed non æqualiter, nam cùm in religione sint diuersi gradus, seu ordines religiosorum, non omnes tenentur omnia sapere, sed vnusquisque iuxta mensuram sui gradus prælati, & docti tenentur scire omnes ferè difficultates regulam concernentes: simplices verò, seu illiterati religiosi, & conuersi nō sic, sed sufficit habere notitiam explicitam præceptorum regulæ, *admodum*, quo in anno probationis instructi fuerunt, in difficilioribus iudicio superiorum, & peritorum subditi existētes, ac captiuantes intellectum in obsequium Dei ministrorum, à quibus sunt illuminandi, ad instar cœlestis Hierarchiæ, in qua Angeli inferioris ordinis illuminantur à superioribus. Vnde culpabilior est ignorantia in doctis, quàm in indoctis, & in prælatis magis, quam in subditis, iuxta personæ conditionem, & gradus dignitatem, à quo culpa sumit quandam grauitatis circunstantiam, *tom.*3. *q.*64. *art.*1. de quo D. Thom. 1.2.*q.*76.*art.*2. Scotus *in* 3.*dist.* 25.*q.*1. Couar. *regula possessor* 2.*p.*§.7.*n.*7. vide Sanchez *lib.*1.*decalogi c.*1.*n.*35 *&* 36. vbi ad hoc tradit multa.

11. Sicut impossibilitas, & necessitas tam Logica, seu Metaphysica (quæ impossibilis absolutè vocatur) quam moralis excusat religiosos à peccato mortali circa præceptorum regulæ obseruationem: ita etiam ignorantia, quæ si facti ignorantia est, ferè semper excusat: si verò iuris, etiam excusat, quando est iusta, probabilis, & inuincibilis, siquidem in ea, negligentia voluntaria non deprehenditur, à qua actus peccaminosus dicitur. Secus, si est vincibilis, & affectata, quæ nullo modo excusat, imò ipsam transgressionem reddit grauiorem, qui enim vult ignorare, seu non intelligere legem, per quam retrahi posset à peccato, consequenter censetur velle malè agere, magisque ex contemptu facere videtur, iuxta illud, *Noluit intelligere, vt bene ageret.* At si ignorantia est vincibis, crassa, & supina, siue iuris, siue facti sit, non excusat simpliciter à tota culpa, quia omittit culpabiliter contra legem præcipientem inquirere quæ recta, & necessaria sunt ad salutem, sed tantùm excusat pro parte, seu à toto, & per consequens minuit peccatum, nam ratione illius minor est contemptus, quàm si scienter fieret, minorque conatus, & libido est in omissione, in qua est voluntarium interpretatiuè, quàm in commissione, in qua est volūtarium formaliter. *ibid. art.*2. de quo Soto *de iust. lib.*1. *q.*6.

Psalm. 35.

q.6.art.4. Syluest. *verb. scrupulus, n.4.* Nau. *in man. c.27.n.284.* Cordub. *lib.2 q.1. & 4.* Vide ad hoc quæ latè traditis multis congerit Sanchez *d.c.1.n.26.cum seqq, & c.2.à n.3.*

12. Litterarium studium maximè decet viros religiosos triplici ex capite. Primò ratione vitæ contemplatiuæ, cui obsequitur: tum ad illuminandum intellectum ad contemplationem diuinorum, tum etiam ad remouendum pericula, seu obstacula errorum, qui in contemplatione circa diuina insurgere possunt contra scripturarum ignorantes. Secundò, ad exercendum munus prædicationis, & similium. Tertiò, ad euitandum carnis lasciuiam, & petulantiam, Hieronymo testante ad Rusticum Monach. *ama scripturarum studia, & carnis vitia non amabis*: debent tamen religiosi omninò fugere inflantem scientiam sine charitate, quam quidam duntaxat procurant, vt sciant, & sciantur, aut ad honores humanos conuolent, sed scientiam illam Sanctorum prætendant addiscere, quæ proximos ædificat, simulque addiscentes inflammat, & hæc charitas, & prudentia est, ex Bernardo. *ibid. art.4.* de quo D. Thom. 2.2.q. 188. *art.5 ad secundum.*

D. Hieronym. ad Rusticum.

D. Bern. ser. 36. in cant.

13. Sicut pietatis gratia de superiorum consensu ad modicum sæcularia tractare monachis licet, ita in obsequium diuinæ scientiæ licitum est ipsismet vacare philosophiæ naturali, Mathematicæ, & similibus, vt scilicet errores confutare, diuina mysteria penetrare, ac sacram Theologiam percipere valeant. Caueant tamen, ne totum vitæ tempus conterant in scientiis sæcularibus: quapropter iustissimè prohibentur sub excommunicatione audire ius ciuile, aut medicinam, *cap.2. ne clerici, vel Monachi lib.6. cap. non magnopere extrà eodem titulo*, vbi etiam eadem pœna feriuntur Doctores, qui dictis scientiis instruunt scienter religiosos habitu suo dimisso, aut in scholis suis præsumunt eos retinere: at nullo iure vetantur ius canonicum, & Theologiam audire. Neque dictam censuram incurrit Monachus exiens à claustro animo audiendi leges, vel physicam, si in effectu, & realiter non audit, quidquid sit de peccato exeuntis, pœna enim non incurritur per conatum, sed per effectum. *ibid art.5. & q.67. art.2. & 3.* de quo Caiet. *verb. excommunic. cap.61.* Syluest. *excommunic.9. casu 26.* Nauar. *c.27.n.134.* Ad quod vide quæ latè tradit Sanchez *lib.6. decal. cap.8. à n.72.* vbi satis luculenter rem tractat.

14. Dispensare cum religiosis, vt audiant leges, vel medicinam Sedi Apostolicæ reseruatur. Dicta tamen prohibitio tantùm procedit, quando principaliter Monachi, vel clerici ius ciuile audiunt: secus si ad cognitionem iuris canonici illi

ſtudio incumbunt. *ibid.art.4. & 5.* de quo Abb. *in cap.non magnoperè,ne clerici, vel monachi. col.3.* Gomez *in regula, de non tollendo iure quaſito,quaſt.3.in fine.* Gambar. *lib.2. de auctoritate legati §.2.num.304.*

15. Sufficit licentia prælati facta religioſo ad exiſtendum in ſtudio, nec requiritur conſenſus conuentus, ſed vt plurimum conſilium,iuxta *dictum cap.2.ne clerici,vel monachi in 6.* ibi, *cum conſilio conuentus*, quod quidem non tenetur ſequi ſuperior. *ibid.art.1.* de quo Bart. *in l.1 §.ſi plures ff.de exercit.* Capella Toloſan. *deciſ.271.* Idem docent Francus *eo cap.2.num.3. & 5.* Aufrerius *deciſ.271.num.2.* Suarez *de cenſuris diſp.23. ſect.4.num.37.* quidquid contradicat Sanchez *d.cap.8.num.82.* Nam illa deſiunctio, *cum conſilio conuentus, vel maioris partis* poſita in illo textu, non denotat, neceſſarium eſſe conſenſum, ſaltem maioris partis Capituli, vt ipſe Sanchez probare contendit: imò potius indicat, non eſſe præcisè neceſſarium totum conuentum ad conſilium vocare, ſed ſatis eſſe vocare maiorem partem arbitrio prælati, vt bene explicat Suarez *citato n.28* paulo poſt initium. Vbi addit,hoc intelligi debere ex vi iuris communis. Nam in religionibus, vbi id reſeruatum fuerit Generali, vel Prouinciali, ad illum pertinebit dare hanc facultatem,etiam non petito conſilio Capituli, quod inquit,non eſt neceſſarium ex vi illius textus, qui tantùm loquitur de prælato proximo conuentus; nec extenditur ad ſuperiores.

Defēditur Auctoris doctrina.

16. Monachus exiſtens in ſcholis de licentia ſuperioris agere in iudicio, & conueniri poteſt, nam tunc omnia licent, ſine quibus in ſtudio commodè eſſe non poteſt, argumento *cap.præterea,& cap.prudentiam § ſexta nobis,de officio delegati,* & tenet communis Doctorum. Imò & poteſt agere contra Abbatem,& monaſterium,vt ſibi neceſſaria, ſeu alimenta ſubminiſtrentur, ſaltem implorando officium iudicis. Præterea etiam poteſt actionem iniuriarum intentare, prout determinatum eſt in Capella Toloſana, eleemoſynámque facere de peculio ad ſtudia conceſſo, quod in ſuos, & pios vſus ex tacito conſenſu prælati expendere licet, *ib.art.6. & 7.* de quo Bart. *in l.ſi longo,§.1.ff.de re iudic.* Felin. *in cap.cùm dilecta num.18. de reſcriptis*, Nauar. *comment.2 de Regularibus num 65.* Idem docet poſt alios Sanchez *lib.6. decalogi cap 12 num.14. & 16.* Anton.Cucus *lib.3. inſtit. maior. titulo 3.num.38.* Azor *tom.1. inſtitut.moral.lib.12.cap.11. quaſt.9.*

Reso

Resolvtio XCVIII.

De Monialibus.

1. Moniales secundæ Regulæ sanctæ Claræ, quas Vrbanas vocant, gaudent priuilegiis concessis, & concedendis sororibus primæ Regulæ, seu Collectaneis, ex concessione Sixti IV. & aliorum Pontificum, qui idem indulserunt vsque ad Clementem VIII. inclusiuè. *tom.3. quæst.6. art.4.* Idem tradunt Portel *verb. Moniales, num.11.* P. Miranda *tract. de Monialibus quæst.10. art.2.*

2. Eugenius IV. concessit præfatis Monialibus primæ Regulæ, seu Collectaneis, vt non teneantur incedere nudis pedibus, sed possint deferre soccos ligneos, seu calepodia, ac sandalia, atque etiam, cùm opportunum fuerit calceamenta. Rursus possunt dispensari per Prouinciales cum consilio Discretorum, tam in cibis, quàm in silentio, & aliis perpetuis contentis in earum regula. Imò & idem Pontifex declarauit, quod in nullius præceptorum Regulæ transgressione, præterquam in quatuor votis principalibus, scilicet, obedientiæ, paupertatis castitatis, & clausuræ, ac super electione Abbatissæ, & eius depositione peccatum mortale incurrant. Quod ad Vrbanas, seu Minorissas secundæ Regulæ etiam extendit idem Eugenius IV. apud Bullarium inter viuæ vocis oracula. Item ex concessione Sixti IV. possint absolui à prælatis & earum confessoribus ab omnibus peccatis, pœnis, & censuris, etiam Papæ reseruatis, quoties opus fuerit, & quòd ipsæ, & ipsarum nouitiæ lucrentur omnes indulgentias Vrbis visitando suas Ecclesias. *Ibid. art.4.* Idem tradunt P. Miranda *tract. de Monialibus q.9. art.4. & 5.* Portel *vbi supra num.2. & in addit. verb. Moniales num.2.*

Bull. bul. 31. Eug.4. & orac.11.

Bull orat. 11. ibid. orac.43 & 44. Sixti 4.

3. Idem Eugenius IV. absoluit Moniales sanctæ Claræ ab omnibus votis, iuramentis, & promissionibus Deo factis pro quacumque causa, & quòd promissiones, iuramenta, & vota per ipsas fienda non teneant nec obligent eas ad peccatum mortale. Idem declarauit, quòd quæ fecerunt professionem cum intentione seruandi Regulam simpliciter, & non secundùm modificationem Eugenij non teneantur ad obseruantiam illius, nisi secundùm prædictam modificationem Eugenij, non obstante suæ professionis promissione, & quod de cætero nulla possit profiteri Regulam sanctæ Claræ, nisi secundùm modificationem Eugenij, & si secus factum fuerit,

Orac 4. & 5. Eug.4.

non teneantur ad illius obseruantiam, nisi secundùm prædictam modificationem Eugenij.

Bull. orac. 2. 3. 4 & 5. Iul. 2. Idem fecit Iulius II. apud Bullarium *oraculo 2. 3. 4. & 5.* & tradit etiam quantum ad absolutionem votorum, & iuramentorum, Portel *in addit. ad dubia dict. verb. Moniales num. 4.* vbi id limitat, & intelligit de iuramentis in iudicio dandis, & de promissionibus factis contra statum paupertatis, & monachatus. Quod quidem mihi non placet, quia priuilegium id indistinctè concedit, & cùm sit priuilegium Principis, amplè est interpretandum, ac ideò omnia, & quæcunque vota, & iuramenta comprehendit.

4. Clemens VII. concessit Monialibus sanctæ Claræ, vt possint in interiori Ecclesia, in loco decenti habere Eucharistiæ Sacramentum, sicut habent in exteriori. Ita habetur *in Compend. Mendic. tit. Moniales* §. 29. Item ex concessione Leonis X. apud Bullarium satisfaciunt præcepto suæ Regulæ de percipiendo sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum certis diebus anteponendo, vel postponendo propter occurrentiam solemnitatum, dum tamen illud in fraudem non faciant. *ibid. art. 5* Idem tradit P. Miranda *tract. de Mon. quæst 10. art. 1. circa finem,* vbi id priuilegium de sacræ Communionis sumptione anteposita, vel postposita ex similitudine rationis ad confessiones posse extendi, existimat.

Bull. orac. 16. Leon. X.

5. Iure communi tenentur Moniales dicere officium Diuinum in choro, sicut alij Regulares, seu Religiosi, *Clementina 1. de celebrat. missarum, cap. dolentes, eodem titulo.* Clarissæ ex Regula non tenentur priuatim illud recitare: aliæ Moniales videant quid circa hoc ex sua Regula habeant. Quidquid tamen alij in oppositum sentiant, communior, & melior opinio, quæ & tenenda est, habet, omnes, & quascunque Moniales teneri priuatim ad recitationem horarum Canonicarum ratione status Regularis, seu Ecclesiastici irreuocabilis, quem profitentur. *ibid. art. 6. & tom. 1. q. 42. art. 20.* & nos diximus suprà *de celebrat. diuin. officij num. 22* de quo Soto *lib. 10. de iust q. 5. a. 3.* Nauar. *cap. 25. Manual num. 96. & cap. 27. num. 2. & 5.* Syluest. *verb. Hora Canonica, quæst. 2.* Angel. *eodem verb. 2. 25. & 26.* Idem docet post proximè citatos Doctores P. Miranda *eodem tract. de Monialibus quæst. 9. art. 6.*

Vide in Bull. orac. 64. Leon X. 6. Clemens VII. apud Compend. Mendic. *titulo Moniales* §. 30. concessit dictis Monialibus Clarissis sub cura Fratrum Minorum degentibus, quòd propter imperitiam iudicio Prælatorum, seu Confessorum, vel Abbatissarum satisfaciant dicendo officium laicarum, Rursus Leo X. indulsit non semper

teneri

teneri Moniales, etiam sanas officium in choro persoluere, itémque discretioni Abbatissarum commisit, vt quando, & quomodo, siue cum quibus remissio persoluendi officium Diuinum in choro, seu exemptio concedenda sit, diligenter aduertant, ac prudenter indulgeant, ne sub colore pietatis ex nimia indulgentia permittant in aliqua Monialium habitum generari diuinæ offensionis, *ibidem* de quo suprà *de celebrat. Diuini Officij num.*23. Idem tradit P. Miranda *dicto artic.*6. *circa finem.*

7. Consuetudine receptum est, vt Moniales priuatim habeant paruos redditus vitalitios ad pios, & honestos vsus, seu in subsidium suarum necessitatum, tam victus, quàm vestitus, quorum proprietas residet penes monasterium, administratio verò, & possessio est penes quendam Monialem, quæ depositaria, seu bursaria dicitur, & à superiore designatur, cui manifestantur necessitates, & causæ ad pecuniam expendendam. Quod est conforme Tridentino Concilio, nam dicta bona quoad proprietatem sunt monasterij, eidémque incorporata, licèt ad priuatas necessitates priuatarum monialium sint designata. Aduertant tamen Religiosæ, quibus hi redditus permittuntur, quòd debent esse paratæ animo ad superioris nutum eos relinquere: secus irreuocabiliter possidentes, etiam sciente, & consentiente prælato, voti paupertatis transgressores esse sciunt, consequentérque nec licitè retinent, nec licitè à superiore conceduntur. *Tomo* 3. *quæst.*29. *art.*12. de quo Cordub. *de casibus, quæst.*54. §.3. *fol.*147. Nauar. *lib.*3. *de restit. cap.*1. *num.*166. *tom* 2. Nauar. *comment.*2. *de Regul. num* 14. Azor *institut. Moral.* 1 *p. lib.*12. *c.*9. *quæst.*2. quos refert Barbosa *in remissionibus ad Tridentinum dict. cap.*2. *de regul. num.*3. Idem docet traditis multis Sanchez loquens de Religiosis in communi, *lib.*7. *decalogi cap.*22. *à num.* 14. & in nostris terminis agens de monialibus, *cap.*23. *num.* 5.

Trid. sess. 25. *c.* 2. *de regul.*

An autem Moniales sanctæ Claræ primæ Regulæ possint habere bona in communi, & succedere in hæreditate, vide suprà *de hæredit. num.*18. *&* 19.

8. Ad validitatem donationis factæ à nouitia monasterij Monialium requiritur omninò licentia Episcopi, aut eius Vicarij, etiam si Regularibus sit subiectum monasterium, & aliter facta irrita, & nulla existit, ex decreto Tridentino, *tom.*2. *quæst.* 47. *art.*14. de quo suprà *de donationibus num.*14. Vide Azor *instit. moral.* 1. *p. lib.*12. *cap.*2. *quæst.*14. Molina *de iust. tract.*2. *disput.*139. *vers. antequam*, Lessium *eodem tract. lib.*2. *cap.*41. *dub.*4. *num.*42. Quod decretum non procedere in testamentis,

Trid. sess. 25. *c.* 15. *&* 16. *de reg.*

donatione causa mortis, & codicillis resoluit Auctor. *Tom.* 3. *quæst.* 16. *art.* 1 *& tom.* 2 *q.* 47. *art.* 10. quem sequuntur Aloys. Ricci. *in collect. decis. collect.* 584. Lessius *de iust. lib.* 2. *c.* 41. *n.* 40. Valasc. *de partit. cap.* 16. *à num.* 15. Benedict. Ægid. *in repet. l. vnica, p.* 4. §. 2 *num.* 21. *cum sequentib. & num. fin. C. de sacrosanct. Ecclesiis.* Idem docent Nauar. *comment.* 2. *de Regularibus num.* 51. & post eum Azor *dicta quæst.* 14. & plenè aliis pluribus citatis Sanchez *lib.* 7. *decalog. cap.* 5. *n.* 13. *&* 14. vbi *n.* 15. idem tradit de quocunque alio contractu reuocabili, qualis est donatio inter virum, & vxorem, & melioratio in tertia bonorum parte, quam facit pater filio in regno Castellæ, quæ reuocabilis est vsque ad mortem, quamuis in contractu fiat, exceptis casibus positis *in lib.* 17. *Tauri.*

9. Monialis de licentia prælati potest dare aliquid cuidam sæculari cum censu annui redditus sibi soluendi ad vitam, vt post mortem apud ipsum sæcularem permaneat, dummodo res in censum constituenda nondum fuerit in monasterium translata: tunc verò fuisse translatam dicendum est, quando ipse sæcularis rem ipsam Moniali dederit, vt ipsa, cui vellet, relinquat, idque verum habet non obstante decreto Tridentino, de non concedendo alicui Regulari bona stabilia, etiam ad vsum fructum, vel vsum, & administrationem, seu commendam. *Ibidem d. quæst.* 47. *art.* 15 de quo Nauar. *in cap. nullam,* 18. *quæst.* 2. *à num.* 25. *vsque ad* 36. ad quod etiam Beja *respons. casuum conscien. p.* 3. *casu* 36. *fol.* 380. *& p.* 4. *casu* 17. *fol.* 418. *& casu* 32. *fol.* 458. Lessius *de iust. lib.* 2. *cap.* 41. *num.* 63. Idem docent Corduba *in Summa quæst.* 54. *dub. vlt. à fol.* 159. Ludouicus Lopez 1. *p. instruct. cap.* 155. *col. penult. & lib.* 2. *de contractibus cap.* 40. *col.* 3. *&* 4. Vega 2. *tom. Summ. cap.* 32. *casu* 19. quos cum Auctore refert & sequitur Sanchez *lib.* 8. *decalogi, cap.* 12 *num.* 16.

Trid sess. 25. *cap.* 2. *de Reg.*

10. Monialis auctoritate Papæ ad suam instantiam, seu voluntariè translata ad aliud monasterium non est delatura secum dotem, nec bona quæsita post professionem, *tom.* 2. *q.* 79. *art.* 2. §. *ex quibus, & in addit. Summa cap.* 144. *num.* 12. de quo Nauar. *in comment. de regul. comment* 4. *num.* 14 Couar. *in cap.* 1. *de testament. iuxta finem,* & nos diximus suprà *de dotibus Monial. num.* 7.

11. Monialis renuncians generaliter cuicunque successioni illi obuenturæ, non censetur renunciare maioratui, *tom* 2. *quæst.* 128. *articul.* 4. & nos diximus suprà *de Hæreditatibus numer.* 22.

De dotibus Monialium, vide suprà *resolut.* 54.

An

An possint succedere in hæreditatem, & in maioratum, vide suprà *de hæreditatibus à n.19.vsque ad 22.*

De exemptione Monialium à iurisdictione Episcorum, seu Ordinariorum, vide suprà *de exemptione quoad Episcopos n.16.*

*12. Ingrediens portas clausuræ Monialium sanctæ Claræ, & Prædicatorum sine dispensatione Papæ ipso facto excommunicatur, quantumuis ob monasterij deformationem, & desolationem, ac prælatorum permissionem, negligentiam, & dissimulationem consuetudo obtinuerit aperiendi dictas portas, liberámque introeundi facultatem concedendi. *Tom.1. quæst.8. art.5.* de quo Castro *de lege pœnal.lib.2.c.11.fol.216.*

Cætera circa ingressum ad clausuram Monialium, & egressum earundem à clausura, vide suprà *de clausura Monialium à num 1.vsque ad 32.& à n.33.vsque ad 41.*

An Moniales possint esse testes contra alias Moniales, vide suprà *de correctione Fratrum, resolutione de testibus n.14.*

13. Moniales sub cura Fratrum Minorum degentes tenentur ad statuta facta in Capitulis Generalibus, seu Prouincialibus sub pœna excommunicationis, ex præcepto Leonis X. *Tomo 2.quæst.10.a.7.* & nos diximus suprà *de legibus, & statutis Regularium num.41.*

14. Item nulla egent dispensatione circa illegitimitatem, vt sint Abbatissæ, vel Priorissæ, attento iure communi, *tom.3. quæst. 13. art.22. & 21.* & nos diximus suprà *de Abbatissis num.4.*

15. Moniales S Claræ, Tertiariæ, & aliæ sub cura Fratrum Minorum degentes gaudent priuilegiis ipsorum Fratrum concessis, & concedendis, ex Bonifacio VIII. & aliis Pontificibus apud Compend. Minorum. *Ibid. dict.art.22. & q.20. a.22.eodem tom.1.* de quo infrà *de communic.priuil.n 45.& 46.* *Comp.Min. tit. Monialis, §.3.& 4.*

16. Dictæ Moniales sub cura Fratrum Minorum degentes possunt semel eligere confessorem Ordinis, qui eas absoluat ab omnibus peccatis, & censuris Ecclesiasticis, eisdemque plenariam, & generalem peccatorum omnium remissionem impartiri valeat, ex Sixto IV. Item quater in anno possunt absolui plenariè auctoritate Papæ, & confessor eis benedictionem nomine suæ Sanctitatis largiri, ex Leone X. *tom.1. quæst.20. art.22.* & nos diximus suprà *de absolutione Fratrum plenaria num.30.& 31.*

17. Item nouitiæ, & seruitrices Monialium possunt absolui, sicut absoluuntur ipsæ Moniales, & Fratres. Aduerte tamen, quòd seruitrices vt possint absolui à prælatis, & confessoribus Ordinis, oportet, vt sint eiusdem Regulæ professæ intra clausuram

clausuram in Monialium seruitio actualiter degentes, vt in simili diffinitur in Tridentino Concilio *de seruitoribus Regularium*. Nisi sint de seruitricibus professis, vel non professis (quæ conuersæ, vel oblatæ vocantur) sub obedientia superiorum Ordinis degentibus extra claustra in domibus contiguis monasteriis, quas extra clausuram degere pro colligendis eleemosynis permisit Pius V. apud Bullarium, ne passim septa monasterij ingrediantur, & egrediantur contra ipsius Concilij decretum; quapropter non sunt priuandæ exemptionibus, & immunitatibus concessis seruitricibus intra clausuram degentibus. *ibid. art.* 4. iuxta quod debet intelligi quod diximus suprà *de absolutione quoad Fratres n.*11. de quo Nauarr. *in cap. statuimus* 9. *quæst.* 3. *dist.* 56.

Trid. sess. 24. c. 11. de Reform.

Bullar. bul. 6. Pij V. n. V.

18. Dictæ seruitrices extra claustra viuentes non possunt ingredi clausuram Monialium, nisi in casibus ex earum constitutionibus permissis, nec ipsis permittitur profiteri, nisi quadragesimum ætatis annum agant, ex eodem decreto Pij V. *ibid.* Vide pro istis seruitricibus sup. *de clausura Monialium. num.* 3. *& tom.* 1. *quæst.* 44. *art.* 4. de quo etiam Nauar. *commentar.* 4. *numer.* 56. §. *ex quibus colligo.* Sanchez *lib.* 6. *decalog. cap.* 15. *à num.* 54.

Bull. d. bul. 6. Pij V.

Retractatio I.

De egressu Monialis ex causa Epidemiæ.

19. Nomine *epidemiæ*, ex cuius causa possunt Moniales licentiari ad egressum à clausura, ea tantum epidemia venit, quæ est vera, & realis pestis, ita vt ob alias infirmitates huic consimiles, sed benigniores, etiam si nomine epidemiæ nuncupentur, nullo modo Monialibus talis egressus à clausura licitus sit. Ita declaratum fuit à Congregatione sacra Cardinalium anno Domini 1609. de sententia Ludouici del Valle protomedici Regis Hispaniarum, quam refert Auctor *tom.* 3. *Summa cap.* 96. *n.* 3. vbi mutat sententiam, quam olim probauerat, *tom.* 1. *quæst.* 49. *art.* 4. *& tom.* 3. *q.* 6. *art.* 3. resoluens, constitutionem Pij V. permittentis egressum Monialis à clausura ex causa epidemiæ, omninò intelligendam esse de epidemia pestilente seu propria, & vera peste, non verò de aliis morbis benignis populariter grassantibus, qualis est catharrus, sicut nec de morbo gallico, strumis, & cancris, quæ non veniunt sub nomine veræ epidemiæ malignæ, quæ vulgò in Hispania *pestis* appellatur, iuxta responsum dicti Regij Protomedici, & præfa-

tam

eam declarationem Cardinalium. De quo Sanchez *lib.6.decalogi cap.* 15.*n.*35.vbi latè probat, nomine epidemiæ hîc debere intelligi non solùm eam,quæ verè pestis est, sed etiam simplicem epidemiam. Idem docent P.Villalob. 1.*part. Summæ tract.* 35.*diff.*45.*n.*2. F.Ioannes Crucius *lib.*1.*cap.*5. *dub.*4.5.*secundò nota*,sed Portel *verb.clausura monialium,n.*18. sentit cum nostro Auctore debere esse epidemiam pestilentem.

Retractatio II.

De pacto certæ quantitatis,dum non soluitur dos pro Moniali.

20. Ratione damni emergentis licitè potest pacisci de certa quantitate pecuniæ, donec monasterio dos soluatur, absque labe vsuræ, quemadmodum pro. dote vxoris non esse computandos fructus possessionis pro illa pignori obligatæ in sortem principalem, definitur in *cap. salubriter,de vsuris*, dummodo dicta quantitas non excedat in aliquo damnum, quod ex dilata solutione monasterio de facto contingit, putà quia ex dote constituendus, vel redimendus erat census, sed tantum soluatur,quod victui Monialis pro quolibet anno sufficiens iudicabitur, idque habet locum in omnibus monasteriis, etiam vbi dotes statim consumuntur, dos enim datur ad alimoniam monialis: quæ ratio æquè militat in omnibus monasteriis, etiam opulentis. Ita Auctor *tom.*3. *Summa dicto cap.*144.*n.*8. vbi de hoc vltimo,quod resoluerat *tom.*2.*quæst.*48.*art.*7. se corrigit. Aduertant tamen prælati quod vt in plurimùm non probent similes pactiones, quando verò id probauerint ratione damni emergentis,cautè,ac consideratè fiat.

Auctoris sententiæ, quæ Pontificis decisionem in dicto *cap. salubriter*,extendit ad dotes monialium,adstipulatur P. Miranda *d.q.*8 *de monialib.concl.*1.*art.*10.& quidem meritò,cum ratio,qua niitur Pontifex, ibi: *Cum frequenter dotis fructus non sufficiat ad onera matrimonij supportanda*, æquè locum habeat in dote etiam monialium.Valde tamen difficilis creditur Pontificia hæc definitio dicti *cap.salubriter*,cum apertè pugnet cũ vulgari regula *cap.cum contra* 6.*de pignoribus, cap.*1.*cap. conquestus,de vsur.* 1.*&* 2. *C.de pignor.action.* qua cauetur, creditorem teneri fructus rei pignoratæ perceptos in sortem principalem restituere, & cõputare. Qua ratione in specie dicti *cap.salubriter*, prima fronte videbatur dicendum,teneri etiam generum fructus ex re pignorata perceptos restituere. Quare

variè

variè responderi solet. Quidam interpretantur Pontificis sententiam procedere dotis fauore. Alij putant ibi ab vsura excusari generum ratione damni emergentis, & lucri cessantis. Alij virtute pacti de fructibus lucrãdis a genere interim quod socer doté promissam non præstat. Verior autem ratio generi ab vsura excusandi est, quia is dum fructus pignoris percipit, id non facit ratione mutui, aut dilatæ solutionis, sed pro oneribus matrimonij subeundis, quæ ad socerum pertinebant, ex regula *l. si filia* 20. §. 1. *l. si maritus* 47 *ff. famil. erciscund. l si is qui* 57. *in princ. ff. de iure dot.* Qua ratione meritò dum dos ei non soluitur, fructus perceptos non tenetur computare, quia non recipit alienum, sed quod sibi debetur, atque ita nihil ex pignore lucratur, quod restitutioni sortis principalis subiaceat. Videndi Couar. *lib.* 3. *variarum cap.* 1. *num.* 3. Nauar. *cap.* 1. *à n.* 71. 14. *quæst.* 3 plures citati à Cenedo *ad decretales collectan.* 14. Barbosa *l.* 2. *in princip. à num.* 40. *& in l de diuisione, à num.* 2 *ff solut matrimon.* Molina *tractatu* 2. *de iustitia disp.* 321. Rebello *de obligat. iustit. lib.* 8. *de vsuris cap.* 11. Fachineus *lib.* 3. *controuer. cap.* 101 Gaspar Rodriguez *lib.* 3. *de annuis redditibus quæst.* 7. *numer.* 52. Stephan. Gratian. *discep. cap.* 143. *& cap* 240. *à numer.* 24. *& cap.* 244. *à numer.* 1. Trentacinquius *lib.* 3. *variarum, titulo de iure dotium, resolut* 6. Cardinalis Mantica *lib.* 11. *de tacitis, titul.* 10. *à num.* 39. Surdus *tract. de alimentis titulo* 1. *q.* 42. 43 *&* 45. *& tit.* 8. *priuileg.* 55 *à num.* 6 Valascus *consult.* 8. *&* 84. à quibus, & aliis plerisque petendæ sunt plures interpretationes, & alia plura de materia dicti *cap. salubriter.*

RESOLVTIO XCIX.

De Mulieribus.

1. QVæcunque mulieres honestæ, & idoneæ possunt admitti ad habitum Regularem Eremitarum S. Augustini, ad instar Tertiariarum Ordinis Minorum, & Prædicatorum viuentium priuatim in suis domibus (quas in Hispania vulgus appellat *Beatas*) ex concessione Eugenij IV. & Martini V. apud Minores verò tales non admittuntur sine licentia Ministri, aut Commissarij Generalis, ex statuto Ordinis Toletano, *tom.* 3. *quæst* 7. *art.* 1. de quo Collector Mendicant. *tit. mulieres.* §. 1 *& tit. oblati Fratrum,* §. 2.

2 Leo X. in Concilio Lateranensi declarauit huiusmodi Mantellas, seu Tertiarias priuatim in suis domibus viuentes

non

non gaudere priuilegiis Fratrum quoad exemptionem, sed ad onera laicis imposita teneri,& coram iudice sæculari conueniri posse, nisi votum castitatis emitant, vt infrà *de Tertiariis, num* 5. dicemus *ibid.art.*2.

3. In contractu mulieris consensus, & licentia viri est de substantia actus, & sine illa contractus nullius valoris existit, tenetúrque contrahens rem ex ipso contractu acquisitam restituere, etiam in foro conscientiæ, quia lex iusta non fundata principaliter in præsumptione seruanda est in vtroque foro. *tom.*3.*q.*56.*art.*3. de quo Couar.*regula peccatum*, 2.*p* §.3.*in fin.* Palatius Rubius *l.*55. *Tau.n.* 17. vide suprà *resolut.* 96. *num.*6.

4. Mulieres de iure Canonico non sunt testes idonei in criminalibus,& secundùm aliquos, etiam de iure Ciuili, nisi aliter veritas haberi non possit. In casibus verò, in quibus de iure admittitur illarum testimonium, minus fidei eis adhibetur, quàm viris. *tom.*2.*quæst.*20. *art.*3. de quo Tiraquel *tract. de legibus connubial.l.*8.*num.*49. Maranta *de ordine iudic.p.*4.*n.*43. Speculator *tit.de testibus,*§.*postquam,vers.porrò.* Vide suprà *de testib. num.*14.

Resolvtio C.

De Notariis.

1. Generales, Prouinciales, ac alij superiores Regularium, quibus processus fulminare incumbit, iuridicè creant ex suis Religiosis notarios ad certas causas, quos secretarios vocant, sed non possunt perpetuos, præcipuè ad causas extra Religionem decidendas. Ad quod est quoddam priuilegium Pij V. factum prædicatoribus apud Bullarium, quo possunt Mendicantes, & alij communicantes in priuilegiis instituere sui Ordinis Fratres idoneos in notarios publicos pro intimandis mandatis, & rescriptis Apostolicis publicam, vel priuatam Religionis vtilitatem concernentibus, quibus plena, & indubitata fides adhibenda est in iudicio, & extra, seu vbique ac aliis quibuscunque publicis, & authenticis rogatis notariis, *tomo* 3. *q.*8. *art.*1. Idem tradit Portel *verb. Notarius, num.*1. vbi notat cum nostro Auctore, hos notorios esse perpetuos pro negotiis priuilegiorum etiam extra ordinem. At nullibi inueni id dixisse Auctorem. *Bullar Bul. 12. Pij V.*

2. Notarium factum Monachum posse compelli ad edendum instrumenta de protocollis suis ad resumendum illa, ad partium instantiam, conuenirique coram iudice sæculari, cuius olim

olim erat notarius, tenent aliqui. Sed alij meliùs affirmant, conueniri debere monasterium ad hanc editionem coram proprio iudice, seu prælato. Cui sententiæ innuit, seu se inclinare videtur Auctor, eámque sequitur absque dubio, oppositæ tantùm referens Auctores, quidquid illam ipsi Auctori tribuere contendat Portel *verb. Notarius, numer.* 4. Non tamen cogi potest monachus, qui fuit notarius, ad conficiendum de nouo instrumenta *ibid. art.* 3. De quo Bart. *in l.* 1 *ff. de iudic. & in l.* 1. *ff. de pœnis, & in cap. si diligenti, de foro competenti, & in l. locum habet, §. si penas n.* 3. *&* 4. *ff. de tabulis exhibendis.* Idem tradunt Bernard. Diaz *in pract. canonic. cap.* 58. *num.* 3. Syluest. *verb. tabellio. quæst.* 3. *dicto* 4. Nauar. *comment.* 2. *num.* 42. *de regular.* Couarr. *practic. cap.* 19. *num.* 8. *verb. Monachus*, quibus, & aliis pluribus cum Auctore (cui tribuit eam sententiam) relatis resoluit Sanchez *lib.* 6. *decalog. cap.* 13. *num* 49. *& sequentib.*

Replicatur mens Auctoris.

3. Consuetudo Religionum de inquirendo, & manu propria acta scribendo, non adhibito notario, seu secretario, ex duplici capite potest saluari: primò, ex renunciatione sui iuris, cui in aliquibus Religiosi per professionem renunciare videntur: secundò, quia vt in plurimum de minimis, & ad correctionem inter eos agitur. Vnde in grauibus præsentiam Notarij omnino requiri mihi absque dubio videtur, ex mente, *cap. quoniam contrà, de probat.* vbi tanquam quid essentiale iudicij id requiri videtur *tom.* 2. *quæst.* 13. *art.* 2. *&* 3. cui innuit Auctor *in Addit. Summæ, tom.* 4. *cap.* 58. *num.* 9. *in fine.*

4. Notarius Regularis in processu faciendo contra aliquem Religiosum, vltra subscriptionem testium ipse debet subscribere proprio nomine in vnoquoque eorum dicto, vt habetur expressè *in Authentica, de instrum. cautio. & fide*, vbi glossa §. *sed si instrumentum.* Addit. summæ *tom.* 4. *cap.* 58. *numer.* 10. de quo Couarr. *Pract. qq. cap.* 20. *num.* 5. & nos diximus *resol.* 42. *num* 28.

5. Danda est fides libris ratiocinij, vel similibus obligationibus scriptis manu Notarij Monachi, vel Monialis deputatorum à Capitulo ad scribendum bona, & redditus Monasterij, etiam in foro sæculari, vt vsus obtinuit, argumento *cap. cùm dilectus de fide instrument.* & ita iudicatum fuisse refertur. Addit. Summæ *vbi suprà num.* 11. de quo Valascus *lib.* 1. *Consultat.* Iason *in l. admonendi.* 112. *ff. de iureiurand.* vbi Bart. *num.* 28. *& in l quadam.* § *numeralius, de edendo.*

Reso

Resolvtio CI.

De Nouitiis.

1. Receptio Nouitiorum apud Minores reseruatur solis Ministris Generalibus, & prouincialibus, ex declaratione Nicolai III. *in cap.exiui,de verbor. signific. lib.6.* Vicarij autem Prouincialium ex officio hanc facultatem non habent, nisi id expresse illis commissum fuerit. Idem ex iure communi habent aliæ Religiones, nisi aliud statuto caueatur. *Tom.3. quæst.9.art* 1. Idem docet P. Miranda *tom.1. Manu. quæst.15. art.1.* vbi in principio ait, potestatem recipiendi Nouitios penes Abbates, seu prælatos immediatos conuentus residere ex iure communi, *cap.ad Apostolicam.cap.porrectum.de Regul.cap. final. eodem titul in 6.* vbi Panormitanus cum glossa *ibi, verb. pertineat*, & ex multis aliis iuribus probat Nauar *lib.3.cons.62. de Regular.& lib 1.cons.9.de constit.*

2. Apud Ordinem S.Claræ nulla fœmina admittitur ad habitum, vel ad professionem, nisi de Prouincialis, vel Visitatoris licentia, ex Nicolao V. Apud Moniales aliarum Religionum id ad suos superiores petinere indubitati iuris est, *ibidem art.* 2. Idem tradit P.Miranda *tract de Monialibus.quæst.8.art.1.*

3. Olim præceperat Sixtus V. fieri informationem ad ordinem recipiendorum ante vestitionem habitus Regularis, sed postea Gregorius XIII. pro Monachalibus, in quibus est perpetua filiatio, summariam tantum sufficere ordinauit. Nunc autem ex Bulla Clementis VIII. in fauorem Conuentus S. Stephani Salmanticensis Ordinis Prædicatorum edita, ne deterrerentur iuuenes ab ingressu Religionis ob præuiam informationem faciendam, sufficit iuramentum sumere à recipiendo, quòd non sit criminosus, ære alieno onustus, & aliis defectibus, seu impedimentis notatus, de quibus in Bulla Sixti V. dummodò postea ante professionem exacta informatio de supradictis fiat, & à Patribus, seu discretis Conuentus approbetur. Quo priuilegio fruuntur aliæ Religiones communicantes, etiam Monachales *Tom.3. quæst.10.art.1.* de quo vide P. Villalob.*2.p. summæ tract 35. diffic.9.num.7.& 8. & diffic.10. num 1.2.& 3.* P. Miranda *dicto tom 1.quæst 21.art.1* P. Portel *verbo, Nouitius, à num.1.* qui idem tradunt.

4. Nouitiorum informationes examinandæ, & approbandæ sunt à superioribus, vel ab inferioribus prælatis facultatem habentibus recipiendi Nouitios, cum quatuor Patribus ex dignio-

ribus, seu antiquioribus Conuentus in vnum congregatis, de quorum consensu ad habitum admissi sunt, iuxta formam constitutionis Clementis VIII. vel coram duobus superioribus in vnum congregatis, iuxta Bullam Sixti V. Receptio autem nouitiorum potest fieri à superioribus quocunque tempore extra Capitulum de consensu quatuor Definitorum, vel, quatuor Patrum de antiquioribus Conuentus. Sed hoc in Hispania tantùm ex dicta Bulla Clementis VIII. *ibid. art.* 1. Idem docent P. Miranda *d. quæst.* 21. *art* 3. *&* 4. Portel *vbi sup. num.* 3. *&* 4. Villalob. *sup. num.* 4. *& diffic.* 10. *num.* 14.

5. Quatuor debent necessario inuestigari in informatione nouitiorum, ex Bulla Sixti V. Primò de eorum parentibus, an scilicet sint legitimi, nec ne. Secundò, an aliquod crimen commiserint. Tertiò, an sint grauati ingenti ære alieno supra vires facultatum suarum. Quartò, an reddendis ratiociniis sint obnoxij, ita vt ex huiusmodi causa lis, vel molestia illis sit illata, vel inferri timeatur, de quibus sigillatim dicemus infrà, *ibid. art.* 3. Idem tradunt P. Miranda *ea quæst.* 21 *art.* 2. Portel *à n* 10. P. Villalobos *ea diffic.* 10. *à num.* 6.

6. Hodie quicunque illigitimi ex quocunque illicito coitu nati habiles sunt ad Religionem, dummodò eorum merita, & virtutes suppleant defectum natalium, ex Gregorio XIV. Sic moderante constitutionem Sixti V. Imò his etiam non suffragantibus meritis adhuc eorum professio non irritatur, nec admittentes excommunicantur, non habita circa id matura deliberatione. At filius Monachi nullo modo admitti potest in Religione, vbi eius pater adhuc superstes est, etiam si merita eius, & virtutes suffragentur, ex eodem Gregor. XIV. qui tamen professionem illius exprefsè non irritat. *Ibid. art.* 4. *&* 5. & nos diximus suprà *de illegitimis. à num.* 10 de quo P. Villalob. suprà *num.* 8. *&* 9. *& diffic.* 9. *num.* 3.

7. Cum sacrilegis tamen non est tam facile dispensandum, quàm cum naturalibus. *ib. art* 6. de quo *d. resol.* 76. *de illeg. n.* 11.

8. Homicidæ, & criminosi ad habitum Regularem admitti non possunt, admissorúmque professio irrita omninò est, si eorum delictum est deductum in iudicium ante habitus susceptionem, ex Sixti V. constitutione: secus si post ingressum, vel post absolutionem à crimine per sententiam definitiuam, tunc enim licitè intrat, & validè profitetur, *ibid. art.* 7. de quo Couar. *Pract. q.* 32. *num.* 2. Nauar. *in cap. non dicatis, num.* 92. Vide Sanchez *ad præcepta lib.* 4. *cap.* 16. *num.* 39. Portel *in addit. ad dubia verb. Nouitius num.* 4. P. Villalobos *d. diffic.* 9. *n.* 2. *ad finem*, qui idem ferè docent.

9. Qui

9. Qui votum emisit Clericatus, vel Religionis ante patratum crimen, nec votum potuit adimplere, potest ingredi Religionem, nec à iudice sæculari puniri potest, dummodò id in fraudem factum fuisse non præsumatur, & veritas emissi voti patefiat per iuramentum ipsius vouentis, cui standum est. Sed hoc non habet locum in eo, qui vouit intrare ordinem Tertiariorum B. Francisci in suis domibus extra Congregationem degentium, *ibid. art.* 8. de quo Bald. *in l.* 1. *C. an seruus ex facto suo,* Iason *in l. cùm quædam puella. n.* 11. *ff. de iurisd. omnium iudicũ.* Plaça *tract. de delictis. lib.* 1. *cap.* 25. *n.* 6. vide Sanchez *eo cap.* 16. *d. n.* 39. *&* 40. Portel *vbi sup n.* 6. P. Miranda *d. tom.* 1. *quæst.* 19. *art.* 8.

10. Receptio, & professio debitoris ære alieno grauati supra vires facultatũ suarum est nulla, ex præfata constitutione Sixti V. quæ etiam procedit in eo, qui est condemnatus ad soluendã aliquam magnam pœnam pecuniariam, nec eam soluit. Debita autem incerta ex eo, quod ignoratur, cui facienda est restitutio eorum, post factam diligentem inquisitionem non impediunt debitorem ab ingressu Religionis. Nec rursus, quando de consensu creditorum ingreditur debitor, vel cedit bonis, faciendo quod in se est ad soluendum, & non potest, nec in futurum posse speratur, vel probabile est manendo in sæculo lucrifacere non valere ad satisfaciendum creditoribus, tunc enim secluso omni dolo, & fraude, etiam nulla præmissa bonorum cessione licitè ingredi poterit, relinquendo debitoribus bona, quæ habet, *ibid. art.* 9. de quo D. Th. 2. 2. *quæst. fin. art.* 6. *ad* 3. Soto *de iust. lib.* 4. *quæst.* 7. *art. vltim.* vide Azor *tom.* 1. *inst. moral. lib.* 12. *cap.* 1. *q.* 5. Leonard. *lib.* 2. *de iust. c.* 41. *n.* 32. Portel *vbi sup. à n.* 19. *& in addit. ad dubia à n.* 8. *vsque ad* 12. Sanchez *l.* 4. *decal. c.* 19. *à n.* 4. *& n.* 21. 24. *&* 25. *cum seqq.*

11. Qui virginem sub spe futuri matrimonij carnaliter cognouit, ob idque mansit infamiæ labe notata, tenetur illam priùs dotare, iuxta suæ conditionem personæ, quam Religionem ingrediatur: aliàs professio nulla iudicanda erit, si probetur tale debitum esse supra vires facultatum suarum, iuxta dictam Bullam Sixti V. *ibid.* § *notandum est etiam.* de quo Nauar. *in c. cui portio* 12. *q.* 1 *n.* 8. *& lib.* 4. *cons.* 21. *de sponsalibus p.* 377. *col.* 2. Idem docet Portel *in addit. v. Nouitius. n.* 13. Less. *de iust. l.* 2. *c.* 10. *dub.* 4. vbi resoluit eum qui antè vouerat ingredi Religionem, si postea puellam sub promissione matrimonij deceperit, non posse intrare, si ipsa votum ipsius ignorauit, non tamen, si sciuit, & *c.* 41. *dub.* 3. inter eos, qui non possunt ingredi Religioné, numerat eũ, qui virginé sub spe matrimonij deflorauit,

Defenditur Auctoris sententia.

Neque supradictis obstat, quòd non potest dici reuera ære alieno grauatus, qui ratione stupratæ Virginis manet obligatus ad constituendum illi sufficientem dotem, vt contra Auctorem hic vult probare Sanchez *lib. 4. Decalogi cap. 19. num. 26. in fine.* Nam respondetur, quòd si puellæ constituenda est magna dos, quia est non infimæ conditionis, iam ea dos soluenda dici potest ingẽs æs alienum supra vires facultatum debitoris plebeij non diuitis. Vnde si puella sit infimæ, vel mediæ conditionis, & deflorator habet ad constituendum illi sufficientem dotem, professio vtique tenebit, ex sententia Auctoris, quia Pontifex tantùm inhabilitat eum, qui ingenti ære alieno supra vires facultatum suarum grauatus existit. Itaque Auctor non indistinctè tenet, omnem defloratorem Virginis dici ære alieno grauatum supra vires facultarum suarum, sed eum dumtaxat, qui considerata sui, & puellæ defloratæ conditione non potest ei debitam dotem, ad nubendum alteri, constituere: tunc enim ipse tenetur eam ducere vxorem, nec potest ad Religionẽ admitti: sicut ad idem tenetur qui virginem sub spe futuri matrimonij cognouit, nec potest propter generis eiusdem charitatem aliter decori, & honori ipsius consulere, nisi eam ducendo in vxorem, etiam posito voto Religionis, & data potentia ad dotandam puellam. Atque ita Auctori adhæret Portel *in addit. ad dubia verb. Nouitius. n. 13.* vbi tradit, indigens debitum censeri illud, quod est notabile, & magnum debitum attẽta persona debitoris, & summa debiti. qualis censetur dos debita defloratæ Virgini, saltem respectu hominis plebeij. Accedit, quòd, si talis stuprator iuridicè iam accusatus, vel inquisitus sit, tanquam criminosus impeditur ab ingressu Religionis, quia commisit crimen, cui in sæculo pœna vltimi supplicij infligitur, quando scilicet patratum fuit in domo parentum ipsius stupratæ Virginis, vt benè obseruat idem Portel *loco proximè citato.* Idem dicendum iudico de eo, qui mulctatus est ad absoluendum ingentem pecuniæ summam, nam si magna est, & supra vires facultatum suarum, reuera dici potest ingenti ære alieno grauatus, iuxta constitutionem Sixti V. quidquid contradicat idem Sanchez *loco suprà allegato.*

12. Hiberni, seu Irlandenses residentes apud Collegia Romæ, & Hispaniæ pro ipsis constructa, possunt ingredi Religionem, non obstante iuramento, quod faciunt de eundo in Angliam, vel Irlandiam ad prædicandum ibi, & defendendam Catholicam fidem apud hæreticos. nam tale iuramẽtum, etiam votiuum, est commutabile in Religionem. Ita Salmanticæ in praxi admissum est de consilio doctissimorum virorum, quid-quid

quid aliqui in oppositum sentiant. *Ibid. art.* 10. de quo Soto *lib.8.de iust.q.1.art.9.*

13. Ex eadem constitutione Sixti V. qui reddendis ratiociniis ita obnoxius est, vt ex huiusmodi causa lis, vel molestia ei iam sit illata, vel inferri timeatur, nec licitè intrat, nec validè profitetur Religionem, siue ratiocinium sit publicum ratione administrationis rerum ad Rempublicam pertinentium, siue priuatum ratione administrationis rerum priuatarum, ad quod tenentur tutores, Curatores, Procuratores, actores, ac executores, qui similiter prohibentur sacris ordinari, *cap.1.de obligat. ad ratiocinia,* Auctor, *ibid.art.*11. de quo Syluest. *verb.ratiocinium.* Vide Azor *tom.1 inst. Moral.lib.*12 *cap.* 3. *quæst.*8. Sanchez *eò cap.*19.*n.*21. vbi notat valere hodie professionem grauatorum ære alieno, & obnoxiorum reddendis ratiociniis, quia Clemens VIII. reduxit Bullam Sixti V ad terminos iuris communis.

14. Facta diligenti informatione de supradictis, si postea appareat de illius falsitate, non ideò facta professio statim nulla iudicanda est, si bona fide, & simplicitate factum est à prælatis fraudulenter deceptis. nam Sixtus V. tantùm annullauit professionem eorum, qui temerè contra suam constitutionem admittuntur, *ibid.art.*12. & nos infrà dicemus iterum de professis post constitutionem Sixti V. *n.*89. *&* 91. Idem docent Portel *verb. Nouitij informationes num.*5. P. Villalobos *d.tract.*35. *diffic.*9 *n.*5. *&* 6.

15. Hæc solemnitas informationis, & examen super prædictis non requiritur in Nouitiis minoribus sexdecim annis, nec in his, qui sunt ex longissimis prouinciis, ac quas intra annum probationis difficiliter potest recurri, vel quorum patria ab hæreticis, vel infidelibus detinetur: nec item in Religiosis translatis de vna ad aliam Religionem, nec tandem in nouitiis Monialium, ex dicta constitutione Sixti V. *ibid. art.*13. de quo P. Villalobos 2.*p.summæ tract.*35.*diffic.*10.*n.*12. *&* 13. Portel *vbi sup.n.*7. *&* 8.

16. Descendentes à Iudæis, Mauris, & aliis infidelibus nouiter ad fidem conuersis, non possunt excludi per statutum Ordinis à receptione habitus Regularis, ita quòd eorum professio annulletur, nisi id auctoritate Apostolica specialiter id ipsum indulgente fiat: nam Iure Canonico omnes fideles sunt idonei ad Religionem. Vnde statutum non annullans professionem iustis de causis factum, etiam sine auctoritate Apostolica valere à sapientissimis iudicatur, dummodo non fiat odio generis, eritque professio eorum de facto peracta valida *to.*3. *quæst.*11. *art.*1.

*art.*1 *& tom* 1.*quæst.*10 *artic.*3 *& quæst.*14.*art.*1.*&* 2. de quo Nauar. *lib* 3. *cons.* 26. *num.*4. *&* 5. *de Regularibus.* Couar. *in Clem.si furiosus.* 1.*p.* *n.*7. Idem docet post nostrum Auctorem, & Nauar. P. Villalob *eo tract.*35. *diffic.*11. *num.*5. *&* 6. & nos diximus *resol.*90.*num.*58.

17. Præfatum statutum arcens à Religione descendentes à Iudeais, & Sarracenis, eorumque annullans professionem, non sufficit fieri à Capitulo habente auctoritatem à Papa ad condenda statuta, sed necessariò ad id requiritur speciale rescriptum, & confirmatio Apostolica, quia confirmatio statutorum facta à Papa intelligitur, quatenus ipsa non sunt contraria iuri communi, & sacris Canonibus, cuiusmodi est istud. Vnde nullus eiici potest à Religione ob id solam, quòd professus sit contra præfatum statutum, poterit tamen expelli ex defectu consensus recipientium, quando scilicet professio facta fuit sub conditione, & protestatione expressa, quòd non descendisset à tali genere maculato, taliter enim professus non est habendus pro professo, etiam in foro conscientiæ, habitúmque demittere licitè poterit, declarata priùs nullitate suæ professionis, nec potest talis professio à principio nulla tractu temporis conualescere, seu rata, ac valida reddi per delationem habitus, aut vocem in capitulo per multos annos exercitam inter Fratres, & apud Fratres, *ibid.d.q.*11.*art.*2.de quo Nauar.*cap.*12. *num.*31.*&* *lib.*3.*cons.*5. *num.*15. *de Regularibus,& in cap. statutum,n.*15. & sequitur Portel *verbo, Neuity qualitates*, *n* 30. *& verb.electio,n.*11. Simanc.*de Catholicis institut.tit.*47.*n.*84. & in defensione statuti Toletani, Did. Per *in l.*9. *tit.*1. *lib.*1.*ordin & l.*1.*tit.*1.*lib.*4. idem Nauar.*dict.lib.*3.*cons.*26.*de Regularibus*, quos, & alios refert, & sequitur P. Miranda 1 *tom. sui Manualis prælatorum q.*19.*art.*7.§.*secundò præmitto, & tom.*2 *q.*1. *art.*1. §.*secundò præmitto,& quæst.*29. *art.*6. P. Villalob. *suprà num* 5.*&* 6.

18. Taliter professus, vel de nouo debet profiteri peracto priùs anno integro probationis, vel potest permanere in Monasterio post annum de consensu recipientium aliquantulum antequam profiteatur, eritque tunc tacitè professus, non à die primæ, sed posterioris professionis. Vel tandem potest Dominus Papa de consensu recipientium, & recepti annum probationis habere pro legitimè completo, non obstante Tridentino Concilio, eiúsq; professioné ratâ habere, vt ipse gaudeat gradu, & honore, quibus gauderet à die, quo fuerat primū professus, ad tollendum scandalum, & inquietudinem, quæ ex eo oriri potest. Quod vt remedium valde commodum est amplectendum, & à

Trid. sess. 25 c. 15 *de Regul.*

Domino

Domino Papa supplicandum. *ibid. art.*3. de quo Nauar. *lib.*3. *consf.*5. *num.*19. *&* 20. *de Regular.* Vide Sanch. *lib.*7. *de matr. disp.*37. *n.*47. *&* 48. vbi resoluit, non esse repetendum nouitiatum, quanuis publicè constaret professionem, & nouitiatum fuisse irrita, vbi latè dubium tractat, & tandem asserit, tutius esse pro foro conscientiæ secretò impetrare dispensationem Pontificis eum nouitiatum supplentis, idem repetit *lib.*5. *ad præcepta c.*4. *n.*14. vbi tenet, & defendit id ipsum, etiam quando nouitiatus, & professio essent irrita ratione inhabilitatis perpetuæ profitentis, vel etiam ex defectu veri consensus ipsius.

19. Apud nos Minores de Obseruantia, & idem apud Minimos, non possunt ad habitum regularem recipi descendentes ex Iudæis, Saracenis, & Hæreticis, quorum corpora, ossa, vel statuæ ex parte patris, vel matris vsque ad quartam generationem inclusiuè in vindictam fidei concremata fuerunt, eorumque professio annullatur per Bullas Pauli IV. & Gregor. XIII. & idem est de conuersis nouiter ad fidem in nostro Ordine Minorum, ex eodem Paulo IV. apud bullarium. Vnde qui descendunt ex dicto genere infidelium, & hæreticorum, quorum corpora, ossa, seu statuæ non fuerunt igni tradita, licitè recipiuntur ad habitum, & validè profitentur, & ad honores, & dignitates rectè admittuntur in præfatis religionibus, vt expresse habetur in dicta Bulla Gregorij XIII. pro Minimis, cùm post susceptum (ait Pontifex) baptisma Iudæi, & Græci distinctio esse non debeat, vt *ad Romanos cap.*10. auctor est D. Paulus. Quæ opinio, etiam apud nos Minores tanquam magis probabilis, pia, ac iuri canonico conformior amplecti potest, quidquid in oppositum dicant alij. Iuxta quod potest, & debet fieri protestatio quæ apud nos solet fieri ante professionem. *ibid. a.*4. *& tom.*1. *quæst.*14. *a.*4. *&* 5. *& in summa tom.*2. *c.*14. de quo Portel *vbi suprà*, P. Miranda *locis suprà citatis*, qui quanuis oppositam sententiam multis rationibus stabiliat, non negat tamen nostram tanquam piam, ac benignam posse tueri, & teneri. Vnde eundem Portel *in addit. ad dubia verb. nouitius à n.*19. vbi plura ad hoc congerit perdoctè, & P. Villal. *vbi suprà num.*3.

Bull. bul. 1. *Paul.* 4. *& Bulla* 36. *Greg. XIII. Roman. c.* 10.

20. Dictæ constitutiones apostolicæ, dato, & non concesso, quòd comprehendant omnes descendentes ex dictis infidelibus, etiam si eorum corpora non sint igni tradita, seu combusta, non tamen habent locum, nec extenduntur ad eos, qui extra quartum gradum, seu generationem descendunt à dicto genere maculato per lineã rectã; quia sic expresse restringunt ibi præfati Pontifices suum decretũ ad descendentes tantùmodo intra

quartam generationem, in expressis verò non est locus coniecturis, *l.continuus, §.cum ita,ff.de verb.oblig.* Ex quorum verborum tenore etiam clarè deducitur, non extendi dictum decretum ad gradus collaterales, de quibus nulla ibi fit mentio, sed tantùm de descendentibus intra quartum gradum per lineam rectam, vt patet ex dictis bullis. *ibid.d q.14.art.6.* de quo P.Mirand. *d.tom.2.q 1.art.1. concl.4.* qui idem tenet post Nauar. *lib.5.conf.22.tit.de haret.n.5.*

Bull.bul.3. Pij 4 & Bul. IV. 21. Pius IV. apud bullarium extendit supradictum decretum ad descendentes à Mauris, & pro Congregatione S.Benedicti Vallisoleti amplius statuit, quòd nullus descendens ex Mauris, Turcis, vel hæreticis vsque ad quartum gradum, vel qui aliquando per inquisitores inquisitus, punitus, vel confessus esset, possit admitti ad habitum regularem, & qui iam admissus, & professus esset, ad nullum officium, dignitatem, vel administrationem ordinis assumi, & eligi posset. Vbi vides, quòd non requirit hîc Pontifex, vt proauorum corpora, vel ossa fuerint combusta, sicut Paulus IV. requirit pro Minoritis. Sed hoc seruari tantum debet apud Ordinem S.Benedicti, pro quo decretum est, nec extenditur ab alias religiones, qui non communicant in pœnis, sed tantùm in fauoribus, & priuilegiis, vt bene notat Portel *d.v.nouitius,num.*21. de quo etiam Nauar. *lib 3.conf.22.tit. de hæreticis in 2.edit. & toto cons.1. tit.de Iudæis in 5.edit.* Auila *de censuris 7.p disp.4.dub.3.* Sanchez *lib.2. decal. cap.27.n.3.* qui ibi refert dictam constitutionem Pauli IV. non esse in vsu apud Minoritas. Sed contrarium videmus in praxi seruari apud nos, nam semper ante habitus susceptionem interrogantur nouitij recipiendi, & fit iuridica protestatio iuxta dictam Bullam Pauli IV. Patres verò Ordinis Minimorum obseruent circa hoc, quod dictus Gregorius XIII. pro sua religione decreuit apud Bullarium.

Bull.d.bul. 36. Greg. 13.

22. Quamuis iuxta iuris rigorem, ac probabiliorem, & magis piam sententiam filij, & descendentes ex hæreticis combustis ante patratum crimen apostasiæ à fide concepti, aut nati non comprehendantur in dictis constitutionibus Apostolicis quantum ad prælaturas, & dignitates in ordine obtinendas: tales tamen non debent admitti, quando notoriè id constat eligentibus. Nam vilibus, & infamibus portæ dignitatum patere non debent, prout *c.inter dilectos,de excessib prælat.* habetur: hi autem, saltem infamia facti reputantur infames. Ita Auctor *tom.1.q.14.art.3.* Ex cuius mente satis colligitur, idem à fortiori dicendum esse quantum ad admissionem huiusmodi infamiæ labe infectorum ad habitum religionis, quippe qui sunt

ſunt inhabiles ad religionem,& irregulares, vt expreſsè decreuit Bonifacius VIII. *in c ſtatutum felicis, de hæretic.in 6.*& reſoluit Auctor *tom.1.q 24. art.7. §. filij præterea hæreticorum,* ex dicta conſtitutione Sixti V. & expreſsè cauetur in ſtatutis Ordinis Segouienſibus. Atque ita de infami, ſiue infamia ſit iuris,ſiue facti,qui non poteſt eligi in Abbatem, docet Sanch. *lib.5 decal cap.5.n.24.* poſt Maiolum *lib.1. de irregul.cap 29. n.12.& 13* Viuald. *in candelabro Sacrament. part.3. c.5.n.11. in 2.edit.* Idque confirmari poteſt ex traditis ab eodem Sancio *lib.2.decal.cap.27. à n.10.* vbi loquendo de hæreticis quæſtionem pro vtraque parte diſputat, & tandem parti neganti, tanquam probabiliori adhæret. Idem expreſſius in noſtris terminis affirmant Portel *in add.ad dubia.verb.nouitius,n.23.*P. Villalob.*d.difficult.11 n.4.*qui notat,in dubio tales præſumi fuiſſe natos ante patratum crimen hæreſis, quia pœnæ debent reſtringi. Hæc ſententia mihi probabilis multùm videtur, & in praxi amplectendam omninò iudico, licet oppoſita ſpeculatiuè ſit probabilior. Debet tamen limitari ad nondum admiſſos ad habitum, qui omninò repellendi ſunt, ſemel namque admiſſi validè profeſſi ab omnibus iudicantur:

Statutis ordin.Segouienſibus c.1. de receptione nouitiorum inquiſit.7.

23. Nullum ius, vel præceptum regulæ determinat ætatem recipiendorum ad ordinem, etiam apud nos Minores. Vnde iuuenes adhuc impuberes, & ſine ætate ad profitendum poſſe ad religionem admitti, communior ſententia, & praxis tenet, quidquid alij in oppoſitum contendant. Verum eſt tamen,quòd ingrediens religionem ante annos pubertatis (qui in viris ſunt quatuordecim, & in fœminis duodecim anni completi) poteſt à parentibus,& tutoribus extrahi,vt definitur *c.2. c.ad noſtram, de Regul. c. ſi in qualibet, c.puella* 20.*q.2.*dummodo fiat intra annum poſt ſuſceptum habitum, ſeu ingreſſum. Quapropter Tridentino decreto habetur, quòd puella volens habitum regularem ſuſcipere,ſi maior duodecim annis ſit,non antea eum ſuſcipiat,quàm exploretur eius voluntas ab ordinario, an coacta, vel ſeducta ſit. Vnde minor duodecim annis non prohibetur in dicto decreto ingredi, de conſenſu parentum, vel curatorum, vt ſtatim probabimus. *tom.3.q.12.art.1. & 2.* de quo D.Thom. *2.2.q. vlt. art.5.* Piſa *ſuper regul. Fratrum Minorum cap.2.* Zerola *in praxi Epiſc.1. p. verb.Moniales,pag.232.& 258.*

Trid. ſeſſ. 25.c.17.de regul.

24. Sed hæc ſententia, & intellectus Auctoris non placet Sancio *ad præcepta decalogi lib.4.cap.18.num.33.& 34.* vbi reſoluit,in dicto decreto Tridentino non prohiberi, puellas 12. annis minores ingredi religionem: imò ait, in eo ſupponi, recipi

Elucidatur & defenditur ſententia Auctor.

cipi posse, aliàs non loqueretur Concilium sub conditione; *si maior duodecim annis fuerit.* Conditionalis autem nihil ponit in esse: ac proinde nil alienius à sacræ Synodi mente excogitari posse asserit, quàm illum sensum datum ab Auctore, quem contextus eius decreti, nescio (ait) qualiter pati valeant, quippe quòd ibi nihil de ætate puellæ ad religionem admittendæ decernitur, sed de examine voluntatis præmittendo, quando ingrediens fuerit maior duodecim annis. Tandemque concludit, duo in eo decreto statui; alterum, vt puella maior duodecim annis, quantæcunque ætatis sit, duplex examen Episcopi subeat: aliud ante habitus susceptionem: & aliud postea ante professionem. Alterum verò quod in eo decreto statuitur, est, vt puella minor duodecim annis ingrediens vnicum examen subeat, nempe ante professionem, quoniam, inquit, ante ætatem duodenariam vanum existimauit Tridentinum id examen præmitti, ob tenerum rationis vsum puellæ. Hæc Sanchez.

Fateor quidem hanc expositionem Sancij genuinam, & adaptam videri contextui dicti decreti Tridentini: ex eo tamen, quòd Auctor illam non approbat, non rectè infertur, ipsum sensisse, prohiberi in dicto decreto puellis duodecim annis minoribus ingressum religionis, non enim id absolutè affirmat, sed duntaxat, quòd ipsæ non admittantur ante dictam ætatem, iuxta antiqui iuris terminos, ne à parentibus, vel tutoribus extrahi possint. Vnde de eorundem consensu posse ingredi, idque in Tridentino non prohiberi apertè fatetur: quod, inquit, nil aliud disponit, quàm id, quod iura antiqua disponebant. Ex quibus concluditur argumentum, & instantiam Sancij omninò non conuincere contra sententiam Auctoris: quæ modo præfato intellecta non repugnat contextui Tridentini, imò ex eo apertè colligitur, dictas puellas minores, seu impuberes ad religionem admitti, nempe consentientibus parentibus, vel tutoribus, iuxta iuris antiqui dispositionem, *in c. significatum, de Regular.* cuius correctio omninò fugienda est, si aliàs cum iure nouo Tridentini comparitur, vel in eo expresè non reuocatur. Vide P. Miranda *tract. de Monialibus q. 8. art. 2.* Portel *verb. nouitia, num.* 1. P. Villalob. 2. *p. tract.* 35. *difficult.* 12. *n.* 2. F. Ioan. de la Cruz *de statu relig. lib.* 1. *cap* 8. *in fine.*

25. Senes ob infirmitatem ætatis, quæ pro morbo reputatur, ad habitum regularem non sunt admittendi, cùm asperitates ordinis non valeant experiri, & subleuare. Dispensatiuè tamen aliqui possunt admitti, quando ex eo magna populi ædificatio sequi speratur ob eminentiam personæ. *ibid. art* 3. de

que

quo D Bonauent. *super regula Fratrum Minorum,q.*195.Abbas *in cap.magna num.*2.*de voto,*per text.ibi.Idem fere docet Sanchez *lib.*5.*decalog.cap.*4 *num.*52. vbi resoluit,senes validè, & licitè profiteri,quia obligatio ad religionis substantialia,nempe tria vota essentialia nullis corporis viribus eget, sed solo voluntatis affectu, reliqua autem regulæ præcepta non obligant semper, & pro semper, sed eo modo, quo regula obligat, nempe dùm iusta causa ea seruandi non excusat, vt bene docet noster Auctor allegatus ab ipso Sancio *tom.* 2. *summa cap.*6. *num.*13. & tradit etiam P.Villalobos *dicta difficult.*12. *num.*3.

De Nouitiis vxoratis.

26. Maritus sine vxoris licentia ingrediens religionem potest ab illa reuocari, nisi ipse obiiciat, & probet adulterium, *cap.constitutus,de conuers.coniugat.* Item potest reuocari,si vi, vel metu consentiat mulier, *cap.accedens,eodem titul.* Vnde si sponte consensum dedit, illaque sit anus,non potest à religione maritum reuocare, etiam ipsa non promittente castitatem: si verò sit iuuenis,neque castitatem promisit, potest vir compelli ad cohabitandum cum ea, *c.*1.*c.quidam,de conuers.coniugat. c.agathosa,c.quia agatho,c.si quis coniugatus* 27.*q.*2. cum aliis multis.Illi tamen, qui se,& sua tradidit monasterio sine licentia vxoris, si reuocetur, restituenda sunt ipsa bona,quæ donauit.*tom.*3.*quæst.*13.*art.*1.de quo Gregor.Lop. *l.*11.*tit.*7.*part.*1. *verb.torne à viuir con ella.* Vide quæ tradunt Lessius *de iust. lib.*2.*cap.*41.*dub.*3 *à num.*25.Azor *tom.*1.*lib.*12.*cap.*1.*quæst.*6. *in fine,*relatus à P.Villalob. 2.*p. tract.*35.*difficult.*7. *n.*17. qui tenent,quòd si mulier nec consentiat,nec contradicat, sed tantum taceat, seu dissimulet, adhuc potest maritum reuocare, per *cap. consuluit, de conuers. coniug.* sed ibi tantum habetur, quòd vir mortua dicta vxore ad sæculum redire non potest, sed debet in religione permanere, idque statim firmat idem Azor, rationemque reddit, quia eo ipso,quòd vxor, dum viueret, virum non repetiuit, cùm posset, consensisse videtur,vt in religione permaneret,& ratam habuit eius professionem.

27. Vxor concedens licentiam marito ad ingrediendum religionem, non censetur tacitè continentiam vouisse, quia præsumitur inscia iuris *c.*1.*de conuers.coniug.l.*11.*tit.*7.*p.*1.Vnde si conscia,& certificata concessit,videtur tale votum vouere, votum tamen tanquam conditionale habendum est, donec vir professionem faciat,quia vxori illi expressè vouenti castitatem

adhuc

adhuc ius competit repetendi illum, si intra annum probationis Religionem deserat. *ibid a.*4. de quo Abb. *in dict. cap.*1 *de conuer. at. coniugat.* Gregorius Lopez *vbi suprà verb. Saliesse de la orden.* Vide Azor suprà §. *si quaras. ad finem.* P. Villalob. 2. *p. sum. tract.* 25. *diffic.* 7 *n.* 17. qui ferè idem docent.

28. Vir sine licentia vxoris ingrediens Religionem, & ab ea reuocatus post emissam professionem, mortua vxore ad ordinem redire debet, nec licitè contrahere potest, matrimonium tamen de facto contractum tenebit, quidquid sit de peccato contrahentis, nec potest compelli ad egressum, *cap. quidam* 3. *cap. placet* 12. *de conuers. coniug.* Item vxor potest ingredi Religionem, etiam inuito, & contradicente marito, qui sine consensu ipsius ingressus est monasterium, nisi ante ingressum mulieris vir exeat de claustro, & cohabitet cum illa, tunc enim non licet eo inuito ingredi, *dict. cap. quidam, cap. placet. de conuers. coniugat. l.* 12. *tit* 7 *part.* 1. Secus si ingrediente viro de licentia vxoris, ipsa expressè, vel tacitè continentiam vouit: quia tamen illa erat iuuenis, & renuit intrare, vir de monasterio fuit reuocatus, iuxta terminos *dicti cap.* 1. *de conuers. coniugat.* nam eo casu post mortem ipsius vxoris iterum contrahens vir, non tenebit quidem contractum matrimonium, *cap. ex part. eod. tit.* quia professio viri tenuit, supposito quòd fuit facta de cõsensu vxoris. *ibid. art.* 3. de quo Hostiens. *in Summa de conuers. coniugat.* §. *qualiter, vers. sed quid si quis.* Gregorius Lopez *in d. l.* 12.

Exponitur sententia Auctoris.

Sententia Auctoris, de qua hoc *n.* 28. dum habet, maritum sine licentia vxoris Religionem ingredientem, & ab ea reuocatum, mortua vxore ad monasterium redire debere, nisi explicetur, admitti non potest, pugnat enim expressè cum *c. quidam* 3. *cap. placet* 12. *de conuers. coniug.* ab Auctore citatis, vbi disertis verbis proditum est, maritum ratione voti ad monasterium redire non teneri, licèt quoad debiti exactionem votum tenuerit, & vlteriùs aliam vxorem accipiat. Ergo ne in re tam aperta lapsum videamus Auctorem nostrum, sic meo videri accipiendus est, quasi docere videatur, maritum non cogendum ad monasterium redire, sed tamen consultius, & congruentius ad salutem facere, si ad monasterium redeat, vt ait *dict. cap. placet, in fin.* non enim aliter verbum, *debet*, quo vsus est Auctor, accipi potest, alioquin si ad necessitatem referamus, vt frequentiùs solet verbum hoc in iure accipi, falsa certè Auctoris sententia redderetur. Videatur de hac re Lessius *lib.* 2. *de iust. c.* 42. *dub.* 3. *à num.* 25.

An verò sponsa duodecim annorum post matrimonium ratum, & non consummatum ingrediens Religionem compellenda

lenda sit intra duos menses professionem emittere iuxta terminos iuris antiqui; Vide supra *de matr.n.8.* & Lessium *de iust.lib. 2.cap.41.dub.7.n.57.§.septimò, annum.*

De libertate, & educatione nouitiorum.

29. Iuuenes ad habitum Regularem admittendi debent de bono spiritu, & affectu examinari, an scilicet amore Dei ducti accedant, animi sui constantiam, fiduciam, corporis valetudinem, status congruentiam, personæ qualitatem, internam vocationem, & operis scopum, ac finem naturè præmeditando, exactéque discutiendo, ne cum rubore ab incæpto resiliant, & adspiciant retrò post missionem manus ad aratrum, fiantque non apti regno Dei. Nemo tamen Religionis perfectionē affectans deterrendus est, Dominus enim suis athletis à dextris adest, præstò suam opem conferens, *tom.3.q.14.art.1.* de quo Laurentius Iustinianus *de discipllina, & perf mon.conu.c.5.* D.Basilius Magnus *interrog.*10. Caiet.2.2.*q.*189 *art.*10.*ad quintum.* *Luc.9. nominatur in Reg.B.P.N. Franc.c.2.*

30. Quamuis laudabile sit inducere quemquam ad Religionem reformatam, non tamen ad vouendum Religionis ingressum, ne coactè fiat quod liberè, & spontaneè ob amorem, & imitationem Christi Domini, fugámque sæculi fieri debet, ob ídque in laxam vitam declinet, aut retrocedat professus. *ibid.art.* 2. de quo Caiet.2.2.*quæst.*189.*art.*2. Azor *inst.moral.*1.*par.lib.* 12.*quæst.*2.*cap.*1.

31. Ex decreto Tridentini Concilij anathematizantur cogentes fœminam ad ingrediendum monasterium, vel ad suscipiendum habitum, vel ad professionem emittendam, similiterque dantes consilium, auxilium, vel fauorem, interponentesque scienter præsentiam, consensum, vel auctoritatem susceptioni habitus, vel professioni huiusmodi. Eadem etiam pœna feriuntur qui sanctam Virginum, vel aliarum mulierum voluntatem veli accipiendi, vel voti emittēdi quoquo modo sine iusta causa impedierint. Sed hoc debet intelligi secuto effectu. At verò cogentes adolescentem ad ingrediendum Religionem, licèt peccent, non tamen incidunt in dictam excommunicationem Concilij Tridentini, sed benè incurrunt aliam Papæ reseruatam impedientes illorum ingressum, qui Religionem ingredi non prohibentur, seu de iure non sunt inhabiles ad Religionem, violentiis, & iniuriis molestantes recipientes ad habitum, aut iam habitu Regulari indutos extrahentes, dum modò non destiterint à prædictis, postquam Bullæ Eugenij IV. factæ Benedictinis notitiam habuerint, in qua ipso facto anathematizantur, *Trid. Sess. 25.c.8. de Regul.* *Bullar.bul. 7 Eug.4. n.14. & 15.*

zantur,& habetur in Bullario.*ibid.art.*3.de quo Nauar.*cap.*14. *num.*17.*& lib.* 7. *conf.*55. *tit. de sententia excommunicationis.* Idem docent Suarez *tom.*5.*de censuris disp.*24.*sect.*7.*numer.*8. Sanchez *in præcepta decalog.lib.*4.*cap.*4.*per totum.* Azor *instit. moral.*2.*p.lib.*2.*cap.*21.*quæst.*15. Sayro *decis.*51.*sub tit.de sententia excommunicat.*Portel *in addit.ad dubia,verb. Nouitius, n.*2. *&* 3.

32. Non incurrit præfatam excommunicationem Concilij cogens puellam ad ingrediendum monasterium, non causa induendi habitum Regularem,vel faciendi professionem, sed vt ibi honestè educetur vsque ad nubendi annos. *tom.*3.*quæst.*17. *art.*19.& nos infrà iterum dicemus *de professione n.*79.Idem docet post alios Sanchez *dict.cap.*4.*n.*12.

33. Extrahens,seu retrahens aliquem vi,metu,vel fraude à vita monastica,tenetur detecta fraude veritatem aperire,vimque amouere,vt liberè possit redire, & forsan ob illatam iniuriam procurare, vt iterum monasterio restituatur: eo tamen non redeunte nullum superest restitutionis ligamen, quidquid aliqui in oppositum sentiant,etiamsi iniquissimo animo à professione facienda ipsum persuaserit resilire, qui Religioni esset frugi *ibid.art.*4.de quo Soto *de iust.lib.*4.*q.*6.*art.*3. Nauar.*in Manual.c.*14 *n.*32.Idem post Sotum,& nostrum Auctorem docet Portel *d.n.*3. *ad finem.*

34. Nouitij educandi sunt in monasteriis, apud quæ maximè viget obseruantia,& disciplina Regulari,vt ipsi semel benè imbuti in vita reformata tota die vitæ suæ seruent bonum odorem virtutis,& similes illis fiant, quorum consortio committuntur *ibid.art.*5.de quo Caiet.2.2.*q.*89 *art.*5.Hugo *super Regul.Fratrum Minorum.cap.*6. *iuxta finem.*

35. Apud nos Minores habitus nouitiorum patenter distinguendus est ab habitu professorum,ita vt dissutura caputij non sufficiat, sed vel caparone vti debent iuxta Regulam, vel alia peccia panni ante pectus, nisi qualitas personæ aliud expedire videatur, vt in quodam Capitulo generali cautum est, & in presbyteris tantùm admittit consuetudo.Aliæ Religiones consulant super hoc suas constitutiones, & laudabiles consuetudines. *ibid. art.*6. Ad quod vide Sanchez *lib.*5. *decalogi cap.*3. *num.* 13.

De anno probationis.

36. In omni Religione tam virum, quàm mulierum requiritur annus integer probationis post susceptum habitum,

&

& antea facta professio, vel non expleto decimo sexto ætatis anno nulla est, nullámque inducit obligationem ad alicuius Regulæ, aut Religionis, vel Ordinis obseruationem, aut ad alios quoscunque effectus, vt diffinitur in Tridentino Concilio. Quod spatium temporis datur, tum in fauorem nouitij, vt experiatur, & probet asperitates, & difficultates Religionis, tum in fauorem ipsius Religionis, vt per conuersationem annuam eius mores, & inclinationes dignoscantur, & idoneus iudicetur vel non, *tom.3.q.15.artic.1.& 2.* de quo Nauarr. *lib.3. cons.30.titul.de Regularibus.* Zerola *in praxi Episcop.1.p.verb. Moniales,§.2.pag.233.* Azor *instit. moral. p.1.lib.12.cap.4.q.9.* Sanchez *de matrimon. lib. 2. disput. 24. num. 22.* Fr. Ioan. de la Cruz *de stat. Relig. lib. 1. cap.8. dub. 2.* post quos, & alios plures idem docet Sanchez *ad præcepta lib. 5. capit. 4. num.4. & sequentibus*, vbi *num.7.* ait, dictum decretum Tridentinum comprehendere vota simplicia biennij emissa in Societate Iesu, ac ideò si fiant ante 16. ætatis annum irrita reddi, & *n.15.* ponit casum, in quo quis tenetur intra bimestre profiteri, nempè quando illi datur Abbatia in commendam, iuxta idem Concilium Tridentinum *sessione 25. cap 21. de Regular.* & tradit etiam Auctor. *tem.2.quæst.52.artic 9.* Cordub. *in summa quæst.38.* Henriquez *lib.13.de excommunicat.cap.40 num.2.in comment.lit.O.*

Trid. sess. 25. c. 15. de Reg.

Trid. Sess. 25.c.21. de Regul.

37. Nec malitia supplet dictam ætatem sexdecim annorum requisitam ad profitendam, ac ideo antea facta professio nulla est, & irrita ex dicto decreto Tridentini Concilij, non enim potest suppleri ætas aliquo modo, vbi à iure certus, & determinatus numerus annorum requiritur. *ibidem art.3.* de quo Hostiens. *in cap. postulasti, de Regularibus.* Idem docet Aloysi. Ricci Curiæ Archiepiscop. Neapolitan. *decisione 122.* Sanchez *lib.5. ad præcepta cap.4 num.2.* vbi ex Glossa *in dicto cap. postulasti,* & ex D. Thom. recepto à Theologis *secunda, secundæ, quæstio.88. art.9. in corporis fine, & quæst. vlt. art. 5.* idem tenet, & probat.

38. Annus probationis computandus est à momento in momentum, id est, ab hora diei, in quo habitum quis suscepit vsque ad eandem horam vltimi diei eiusdem anni *ibid. art.4.* de quo Henriquez *tom.2.lib.13.c.40.* Palatin. *in 4.dist.38.quæst.1. pag.823.* Idem docet Sanchez *ad præcepta lib.5. cap. 4. num.4.* Lessius *de iustit.lib.2 cap 41.dub.7.num.59.*

39. In anno autem bissexto duo dies debent pro vno computari ad annum probationis peragendum, non enim præcisè debet esse annus solaris, sed sufficit, quòd sit politicus, & ciuilis in

in Republica vt talis habitus, & declaratus *ibidem art.* 5. de quo Couar. *lib.* 4. *variarum cap.* 18. Sanchez *de matrim. lib.* 2. *disp.* 24. *num.* 18. Idem docent Lessius & Sanchez *locis citatis, num. praecedenti.*

40. Nouitiæ Ordinis sancti Dominici habentes legitimam ætatem ad profitendum in articulo mortis constitutæ possunt professionem emittere non completo anno probationis, ex Pio V. apud Bullarium: sed hoc ad consolationem spiritualem in foro tantùm interiori concessum est, scilicet ad consequendam indulgentiam plenariam. Vnde virtute huius professionis non potest peti hæreditas nouitiæ defunctæ, sed ad suos hæredes ab intestato pertinet. Nec hoc priuilegium est reuocatum per Gregorium XIII. in reuocatione generali eorum, quæ sunt concessa à Pio V. contra ius & Concilium Tridentinum, quia tantùm reuocauit in sua Constitutione indulta pertinentia ad forum conscientiæ, quale est suprà dictum priuilegium. Quo quidem gaudent per commununicationem nouitij, & nouitiæ aliarum Religionum. Aduerte tamen, quòd nouitius, vel nouitia conualescens de infirmitate tenetur continuare, seu complere residuum anni integri probationis, ac iterum profiteri. *ibidem art.* 6. *&* *tomo* 1. *quæst.* 8. *artic.* 9. & Addit. Summæ *tomo* 4. *cap.* 63. *numer.* 4. *&* 5. Idem docent Henriquez *lib.* 13. *de excommunicat. cap.* 40. *numer.* 2. *in commentar. litera* R. Sanchez *vbi suprà numer* 16. vbi existimat contra nostrum Auctorem monasterium succedere tali nouitiæ defunctæ eodem prorsus modo, quo succedit in bona profitentium legitimo anno nouitiatus peracto.

Bullar. Bul. 11. Pij V.

Defēditur sententia Auctoris.

Sed immeritò, quia nullo nititur sufficienti fundamento. Nam, vt constat ex tenore dictæ concessionis, ea fuit facta ob solatium, & fructum spiritualem nouitiæ, nempè ad consequendum meritum professionis, & indulgentias: neque vnquàm Pontifices suis priuilegiis intendunt præiudicare iuri alterius, nisi expresse id declarent, quod hic non fit, vt benè notat P. Miranda *tomo primo Manual. quæst.* 22. *articulo* 10. Vnde professio sic emissa non est simpliciter, & verè professio, nisi tantùm quoad dictum effectum expressum in Bulla Pontificis, aliàs si de infirmitate conualesceret notitia, non egeret noua professione, quod est contra metem, & verba Papæ concedentis, qui expressè restringit suum priuilegium ad effectum consequendi meritum Professionis, & fructum indulgentiarum. Atque ita communiter sentiunt omnes super hac re scribentes. Portel *in dubiis Regularibus, verb.* nouitia.

nouitia.num.5.Barbosa *in collectan.ad Decretales lib.3.tit.31.in notis ad cap.ad Apostolicam,de Regular.num.4.* P. Miranda *vbi suprà*, & alij plures, quos breuitatis causa omitto.

41 Nemini licet renunciare iuri annuæ probationis, & antea profiteri, cùm sit ius publicum, cui nemo renunciare potest,non enim solùm ad ius priuatum nouitij spectat huiusmodi annua probatio, sed etiam ad vtilitatem, & ius publicum Religionum, ne intra paucos menses, vel hebdomadas professio fieret ad obtinendas dignitates, cui iuri publico consuluit dictum decretum Tridentini Concilij vetando, & annullando professiones ante completum annum faciendas, per quod derogatum est *cap.ad Apostolicam,de Regular.* Auct.*ibid.artic.7.* de quo Nauar.*lib.3.consl.33.num.3.titul de Regularibus.* Beja *respons. casuum conscien.p.4.casu finali.* Idem docent Sanchez *vbi supra num.19.* cum Nauar.*lib.3.consi.33. num.5.d Regularibus 1.edit.* Azor *instit.moral.lib.12.cap.4.quæst.9.* additque idem Sanchez *num. 20.* posse Generalem Societatis dispensare in vno ex duobus annis probationis ad emittenda vota simplicia, per quæ quis Societati incorporetur, dummodò integer annus probationis à Tridentino requisitus præcedat, validáque erit talis professio, non obstante constitutione ipsius Societatis.

42. Attento iure communi annus probationis debet esse continuus,& non interpolatus,eo modo,quo solent austeritates,seu asperitates in Religione continuari, quas omnes præcipit dictum *cap.ad Apostolicam*,experiri,& non possunt benè experiri sine continuatione. Ita declarauerunt Cardinales super Tridentinum apud Marzilla *lib.1.tit.12.c 16.§. tum virorum,prope finem.* At ex priuilegio Iulij II.apud Bullarium facto pro Minoribus conceditur prælatis vt super eo possint dispensare, si id iudicent expedire Neque id videtur abstulisse Tridentinum Concilium in dicto decreto, etiam stante statuto Generali Toletano disponente, vt nouitij per annum continuum in probatione permaneant ad maiorem dicti Concilij obseruationem,quia in eo non intenditur tollere vsum dicti priuilegij. Vnde iusta existente causa poterit Prouincialis super hoc dispensare,rarissimè tamen,aut certè nunquam omninò illud,nisi in maxima,& vrgenti necessitate,quæ nulla possit tergiuersatione negari. Apud alias Religiones, vbi non est similis constitutio, benè potest vti dicto priuilegio per communicationem, cùm non sit à Concilio sublatum. *ibidem artic. 8.* de quo Nauar. *lib.3.consil.2.numer.2.de Regularibus,& consil.34.numer.2. & consil.36.numer.1. & consil.42 numer.2.& 4.& consil.34.n.3.*

Bullar.bul. 9. Iulij 2. num. 10.

Trid. d.c. 15.de Reg

in antiq. aliàs *consil.9.num 2.& consil.32.num.4.in nouis.* Henriquez *in summa lib.13.cap.40.§.2. in medio.* Flamineus *de resignat.lib.3. quæst.13. num.11.* Vide Lessium *vbi suprà d. n.59.* vbi tradit paucorum dierum interpolationem non impedire, quia ea non censetur impedire moralem continuationem, item & Azor *tom.1.instit.moral.lib.12.cap.2.quæst.8.*P.Villalobos 2. *p. summa tract. 35. diff.15. num. 8. & 9.* vbi sentit, dictum priuilegium Iulij II. sublatum esse à Tridentino Concilio, ita declarante sacra Congregatione apud Marzilla *vbi suprà. verb. per annum*, & in facti contingentia ita Romæ declaratum fuisse refert ex Nauarro: ac ideo iudicat, nullo pacto debere prælatos aliter ad professionem admittere, nisi post annum probationis continuum expletum. Idem firmat Sanchez *ad præcepta, tomo 2. lib.5. cap.4. à n.30.* vbi latè, & eleganter rem & nodum dissoluit,& tandem *n.35.*concludit, dictum priuilegium Iulij II.esse reuocatum.

Ampliatur doctr. Auctoris.

Quid si nouitius in furorem, seu amentiam incidat, interrumpetne annum nouitiatus, ita vt si ferè toto anno duret, possit sui compos effectus post eum transactum validè profiteri?Sancius *vbi suprà numer.* 54 postquam rationes pro vtraque parte ponderat, quæ satis ancipitem reddunt quæstionem, tandem resoluit,furorem citò trãseuntẽ,vt contingit in phrenesi ex morbo graui superueniẽte,per octo,vel quindecim dierum spatium durante, non impedire cursum nouitiatus,statimque transacto eo anno professionem factam legitimam esse. Ducitur,quòd ita tenet praxis communis Religionum,nec iura annum nouitiatus poscentia tempus hoc non computandum decernant, sed quasi pro nihilo id reputant,& tanquam partem temporis morbi,quo quidem non impeditur cursus illius anni. At quando dementia est extraordinaria ex nullo alio morbo resultans, diuque durans, vt per integrum mensem; existimat, id tempus in anno probationis non esse computandum, sed transacto furore supplendum; quia, inquit, sicut tempus, quo quis ante pubertatis annos in Religione viuit, non computatur in Nouitiatus anno, eò quòd impubes non pleno rationis vsu polleat, quo Religionis asperitates experiatur, nec malitia in hoc casu supplet ætatem. Ita pariter, imò multo fortiùs id in furioso locum habebit, qui omninò rationis vsu caret. Cúmque casus hic raro contingat,non oportuit, vt iura illum exciperent, vt non excipiendo videantur censere computari. In hoc tamen casu non est iterum inchoandus nouitiatus, sed tantùm supplendum est tempus furoris, quia eo medio tempore non fuit interruptus annus probationis, cùm furiosus ille in

Religione

Religione manserit, sed suspensus. Tandémque citat pro hac sententia Syluestrum, Armilla & Tabiena, mihique vera, & probabilis videtur, sed non omninò.

Vndè eam limitandam censeo, quando per maiorem, seu magnam partem anni nouitiatus durauit amentia, tunc enim tolli integritatem illius annuæ probationis, foreque supplendam benè fateor, non verò quando per integrum tantùm mensem Nouitius mente alienus extitit, vt vult Sanchez. Nam post eum mensem ad mentem rediens iudicatur tãquam si in phrenesim incidisset ad effectum admittendi eum ad professionem statim à die peracti anni probationis, absque eo quòd suppleat tempus, quo fuit in amentia, vt ipse Sanchez concedit in phrenetico, & supra diximus. Vnde existimo in priori casu supplendam esse eam duntaxat partem temporis quo durauit furor, seu amentia, ídque sufficere arguméto *c. sicut tenor, de Reg.* vbi ideo professio furiosi non tenuit, quia tempore quo fuit indutus habitu Monachali extra mentem positus erat: ergo à contrario sensu valeret, si suæ mentis cõpos tunc reperiretur, & constat ex illis verbis, ibi: *Nisi postquam mentis suæ factus est compos, spontanea voluntate professionem fecerit Monachalem.* Quæ ratio etiam militare videtur in anno nouitiatus quoad eius validitatem, nam si tempore quo indutus est habitu Monachali mentis suæ compos erat Nouitius, spontanea voluntate creditur id fecisse, ac ideò Nouitiatus non interrumpitur per superuenientem amentiam, & consequenter sufficit supplere id tempus, vt postea validè profiteatur. Atque ita huic sententiæ innuere videtur Azor *lib. 12. inst. mor. c. 2. q. 6. ad finem*, & faciunt tradita à P. Miranda *tom. 1. Man. q. 17. art. 5. concl. 2.*

43. Apud nos Minores est de substantia, vt Nouitius probet Religionem in habitu Regulari, cùm in Regula assignetur Nouitiis certa forma habitus. Idemque in aliis Religionibus dicendum esse iuri communi conforme est, *cap. super eo*, vbi glossa, *verb. in eadem veste, de Regularibus.* Sufficit autem quòd deferatur habitus Regularis partim in Monasterio, partim extrà, cum licentia tamen prælati, quam existente iusta causa possunt dare etiam prælati locales cum consilio Discretorum Conuentus, quando ad Prouincialem non est facilis recursus, non obstante dicto Ordinis statuto Toletano: Ordo enim non habet potestatem super nouitios ante professionem, nec illis potest auferre, quod ius commune concedit, scilicet quòd peracto anno continuo probationis ad professionem admittantur, nec factam annullare, nisi solus Papa. Prædicta tamen minimè consulerem practicanda in nouitiis Monialium, non enim *Stat. Tolet. c. 1. nouit. recept.*

extra Monasterium experiri possunt asperitatem clausuræ, quam postea voturæ sunt. Verum est tamen, quòd si peracto anno probationis cùm licentia superioris nouitia egrediatur, dum dos constituitur, & procuratur, ac de graui curatur infirmitate, postea reuersa licitè potest statim ad professionem admitti, cùm iam per integrum annum in probatione steterit, expertáque sit asperitatem clausuræ, non obstante Tridentino Decreto, quod tantùm loquitur de nouitiis in Monasteriis virorum educatis, quos præcipit finito anno probationis ad professionem fore statim admittendos, aut expellendos, non autem de Nouitiis Monialium, vt ex contextu, & litera dicti Concilij patet *ibid. art.* 9. *&* 10. de quo Nauar. *lib.* 3. *cons* 41. *n.* 3. *de Regularibus, & in c. statuimus*, 19. *q.* 3. *n.* 74. Syluest. *verb. Religio* 3. *q.* 19. *vers.* 5. Flamin. *d. quæst.* 13. *n.* 12. Beia *respons. p.* 4. *casu fin. in fine.* Idem docet Sanchez *lib.* 5. *ad præcepta, cap.* 4. *n.* 21.

Trid. Sess. 25 cap. 16. de Reg.

Explicatur, & propugnatur mens, & sententia Auctoris.

44. Aduerte quòd Auctor *dicto art.* 10. §. *aduertendum denique*, non negat, quòd nouitia exiens à Monasterio cum habitu, & licentia prælati causa morbi curandi continuat annum probationis, sed tantùm consulit ne fiat, ob rationem suprà positam, quo innuere videtur, quòd si de facto exeat cum præfata licentia, validè continuaret nouitiatum, quidquid illi falsò imputent Sanchez *ad præcepta tom.* 2. *lib.* 5. *cap.* 4. *n.* 28. Portel *verb. Nouitia, n.* 4. sed Portel se aliquo modo corrigens, addit, non id negare omninò dictum nostrum Auctorem, sed tantùm consulere, ne fiat. Ad tollendam verò omnem dubij occasionem Congregatio sacra Cardinalium declarauit circa Nouitias idem, quod de Nouitiis Fratribus omnes concedunt, in hunc modum: *Anno probationis durante si nouitia curanda valetudinis causa de licentia superiorum à Monasterio exierit, & postea reuertatur, eodem tempore professionem emittet, perinde, ac si nunquam egressa fuisset.* Ita refert Marzilla *lib.* 1. *declar. Concil. Trident. tit.* 12. *de statu Regularium, cap.* 16. §. *ante decimum sextum, in fine.* De quo P. Villalob. *vbi supr. n.* 10.

Circa supra tradita adhuc nota, quòd Auctor *tom.* 2. *Summa cap.* 8. *n.* 4. §. *Y aun digo mas*, tenet, Nouitium extra Monasterium de licentia superioris per modicum tempus, nempè per vnum, vel duos menses posse demorari apud domos parentum, vel consanguineorum, morbi curandi causa, non tamen per longius temporis spatium, putà per maiorem partem anni Nouitiatus: quia, inquit, hic introductus est, non solùm vt Nouitius asperitates Religionis experiatur: sed vt Religio quoque morum ipsius experimentum sumat. At neque ille satis Religionis austeritates experiri potest, manens diutius extra claustrum,

claustrum, nec Religio mores ipsius. Quam sententiam, & rationem impugnare contendit Sanchez *dict. cap.4.n.28.* ex eo, inquit, quia satis censetur Nouitius in Monasterio degens, qui extra illud de prælati licentia cõmoratur. Nec opus est, addit, vt Nouitius omnes in specie Religionis asperitates, nec vt Religio omnes eius mores in specie experiatur: satis enim experiri censetur, dum extra Religionem ita sub prælati obedientia permanet, vt animo paratus sit, ipso iubente ad claustrum redire. Et pro sua sententia adducit vltra alios Doctores idem indistinctè tenentes, Nauarr. *lib.3. consil.42. à n. 2. in prima edit. tit de Regularibus.* Azor *lib.12. instit. moral. cap 2. quæst.8. in fine*, quorum prior loquitur expresè de Nouitio, qui decem menses, & semimensem extra Religionem demoratus est, & residuum tantùm apud illam permansit: posterior verò de eo, qui toto probationis anno extra conuentum apud sæculares commoratus est de superioris licentia.

Adhuc tamen eo non obstante ratio tradita ab Auctore satis firma, ac iuri, & bono publico consona, & commoda mihi videtur. Iuri, inquam, quia *in cap. ad Apostolicam, de Regularibus*, citatum ad marginem *dicti cap. 15. de Regularibus*, apud Concilium Tridentinum, hac ratione nititur ad cauendum, ne aliquis ad professionem ante expletum tempus probationis admittatur: *Tempus*, inquit, *probationis à sanctis Patribus fuit indultum, non solùm in fauorem conuersi, sed etiam Monasterij, vt & ille asperitates illius, & istud mores illius valeat experiri.* Quod licèt ad annum probationis explendum ante professionem tantùm referri videatur, id tamen pari ratione nostro casui adaptari potest: nam si anni probationis maior pars, vel totum extra claustrum consumitur, quomodo potest Nouitius asperitates Religioni, nec Religio mores Nouitij experiri? nec fauori Nouitij, nec Religionis consulitur contra dictum Decretum Tridentinum: nam quantum ad hunc effectum idem est non experiri asperitates Religionis à nouitio, vel mores nouitij à Religione, ac nusquam sub probatione esse: portatio namque habitus Regularis licet inter asperitates Religionis computetur, in hoc casu hic, & nunc parum, aut nihil austeritatis, & regularis, ac strictæ obseruantiæ præse fert, quia habitus dumtaxat sine Monachalis vitæ rigore non facit Monachum, vt constat *cap porrectum, 13. de Regularibus.* Bono item publico Religionis conuenit, quòd præuia probatione experiantur mores nouitij, ne postea professus suis prauis moribus alios Fratres inficiat, & ad obuiandum litibus, & controuersiis ex talibus professionibus solitis oriri.

Propugnatur sententia Auctoris.

Confirmatur, quia sicut annus probationis, etiam ex consensu Monasterij, & Nouitij non potest remitti, seu renunciari, vt probant DD. *in dict. cap. ad Apostolicam.* Nauar. *cons.33.n.5. in antiq & cons.62.num.6.in nouis, tit. de Regularibus.* Azor *inst. moral.1.p.lib.12 cap.4.quæstion.9* Beja *respons. casuum conscien. part 4 casu final. versic.3.* Bartholomæus à S. Fausto *in Thesau. Religios. lib.5.q.170.* P. Miranda *in Manual. tom.1.quæstion 22. artic 7* Sanchez *ad præcepta lib.5.cap.4.num.19.* & alij relati à Barbosa *in Collectanea ad Decretal. ad dictum cap. ad Apostolicam, n.°3.* Ita quoque post habitum probationis susceptum non potest omninò hæc annua probatio facienda omitti, permittendo nouitium extra claustrum solo habitu retento inter sæculares sæcularem vitam gerere, id enim esset in maximum Religionis præiudicium, quæ extra Regularem disciplinam Monasterij constitutum non potest commodè probare, ac eius mores experiri, imò & ipsius Nouitij, cui non datur ibidem commoranti Regularis vitæ austeritates per omnia tentare. Nec Azor relatus à Sancio pro sua sententia, à nostra dissentire videtur. Asserit enim, quòd nouitius extra Monasterium de superioris consensu per annum gestans habitum, si omnia probationis onera perferat, ad probationem prodesse, & valere: ergò à contrario sensu, si labores, & onera nouitiatus non perfert, nihil ad probationem prodest, nec valet, etiam si cum habitu extra claustrum de licentia prælati commoretur. Quam ob rationem, & ad maiorem, & puriorem Concilij Tridentini obseruantiam, sancitum est in nostris Constitutionibus generalibus, *vt Nouitij per annum continuum in probatione permaneant, ita quòd si ex aliqua causa Conuentu exeant cum habitu, vel sine illo (nisi ratione translationis ad alium Conuentum) & postea redierint, non computetur eis tempus, quod anteà in probatione steterunt, sed de nouo annum probationis incipiant.*

Trid. d. c. 15. de Reg. In statutis Segou. c. 1. de recept. nouit. tit de approbat. nouit. fol. 12.

Cùm autem in hoc statuto expressè declaretur id factum esse ad maiorem, & puriorem Tridentini obseruantiam, & in eius decreto præcitato decidatur, quòd non minori tempore, quàm qui per annum in probatione steterint, ad professionem admittantur, irritãdo professionem antea factã (nota verbum, *per annum in probatione:* quod denotare videtur non nudã portationem habitus per annum, sed debere esse in probatione) vtique videtur innuere, non tantùm esse necessariũ ad validitatem professionis per annum continuũ portare habitum Religionis, sed in illo probari, quod commodè, & vt oportet, fieri nõ potest extra Monasterium commorando per maiorem anni partẽ, ideóque clausulam irritantem pro professione emissa non peracto

anno

anno nouitiatus positam à Tridentino videtur extendi ad eum qui extra conuentum,etiam ex causa,cum habitu, vel sine illo commoratus est, quia in probatione non stetit, tollendo potestatem prælatis tales ad professionem validè admittendi, & declarando non facere legitimum annum probationis, sed de nouo nouitiatum teneri incipere. Nec obstat quod oppositæ sententiæ assertores dicunt, nempe præfatum statutum non posse, nec habere auctoritatem irritandi professionem, id enim soli Sedi Apostolicæ, vel Concilio reseruatur: nam hoc in casu minimè irritat, sed tantùm declarat, ad maiorem Tridentini obseruantiam taliter professos comprehendi sub præfato ipsius decreto, ac si nunquam in probatione stetissent, id enim innuitur in illis verbis, *non computetur eis tempus, quod antea in probatione steterunt*, quod est idem, ac statuere, seu declarare,per huiusmodi commorationem extra monasterium, etiam ex causa,seu de licentia superioris, & cum habitu interrumpi annum nouitiatus,ideoque addit, *sed denuo annum probationis incipiant*. Vnde quemadmodum in dicto decreto Tridentino annullatur professio ante peractum dictum annum probationis facta,ita enim irrita debet censeri professio illius, qui extra claustrum per maiorem partem anni vitam gessit; quia id tempus non ei computatur ab Ordine ad legitimum annum nouitiatus peragendum, eo quòd in probatione non steterit, vt petit dictum Tridentinum decretum, in quo id ponitur tanquam quid necessariò requisitum, & substantiale ad legitimum annum nouitiatus, & ad professionem legitimè emittendam, probatio, inquam, non tantùm actiua ex parte nouitij ad experiendum austeritates, & rigorem regularis vitæ, sed etiam passiua,ad experiendos,& probandos mores, & conditiones illius ex parte religionis, vtrumque enim designare videtur illud verbum, *in probatione steterit*, positum in dicto decreto Tridentino,idemque expressiùs requirit (meo videri) *c.1. de statu, Regul. in 6.* ibi. *Si per totum sequentem annum in Monasterio permanserit*, quæ verba denotare videntur, quòd si per aliquam anni partem (maximè si illa sit maior pars anni probationis) foris extra monasterium manserit, interrumpi nouitiatum. Ex quibus hanc partem tenent Anchar. & Panor. *in d. c. ad Apostolicam, de Regul* quam prædicant esse communem.

Quod & amplius confirmo ex *Clement. eos, de Regular.* vbi dicitur, quòd delatio habitus extra monasterium nunquam inducit professionem tacitam: ergo à fortiori nunquam deseruit ad professionem expressam. Idque consuetudo omnium religionum (quæ est optima legum interpres, *l. si de interpretatione*

ff.de legibus) obseruat,& tenet. Super quo consule Syluestrum *verb. Religio.1. quæst.1.& 5. quæst 5.* vbi ad propositum plura congerit,eaque notatu dignissima, circa aliquas antiquas consuetudines emittendi professionem sine vlla ferè probatione, & quandoque absque susceptione habitus, quæ iam abrogatæ penitus existunt,& resoluit, probationem debere fieri in habitu regulari,ex glossa *in c.super eo,v.in eodem veste,de Regular.* alioquin non posset nouitius probare austeritatem Monachalem, quæ magna ex parte in vestibus consistit. Quod pari ratione ad probationem in monasterio faciendam trahi potest, austeritatem enim regularem non tantum in vestium vilium rigore, sed etiam in clausura monasterij consistere, quis negabit? Vide P.Mirand. *d.q.22.art.5.* vbi quamuis resoluat,nouitij existentiam partim in monasterio, partim extra illud, iusta de causa, & cum licentia superioris exequendo eius præcepta, & obedientiæ onera sustinendo, sufficere ad annum probationis validum,& legitimum faciendum (quod nos etiam non negamus,quando per modicum tempus fit) nullum tamen verbum facit de eo, qui per totum, vel maiorem partem anni extra claustrum degit, imò talem non legitimum annum probationis facere innuit, quia non sufficienter probatus est, & in hoc sensu locuti sunt, & debent intelligi super hac re scribentes, qualis est Portel *verb. nouitij annus in probatione, n.49. & in addit.ad dubia verb nouitius,n.19.* vbi asserit,nostram religionem renunciasse per supradictum statutum priuilegio Iulij II. quo superioribus conceditur potestas ad dispensandum super interpolatione anni nouitiatus, sed in eo non irritari professionem secus factam, quando nouitius extra monasterium ex causa, & cum licentia per aliquod modicum tempus demoratus. Et in hanc sententiam videntur inclinare Nauar. *cons.52. num.2.de Regular.* Henriquez *in summa,lib.13.cap.14.§.2.*

Bull orat. 9.Paul.3. 45. Paulus III. apud bullarium viuæ vocis oraculo concessit,quòd puella,vel mulier ingressura ordinem S.Claræ, antequam induatur habitu regulari,possint Moniales eam per decem, vel quindecim dies in habitu sæculari intra clausuram, etiam ad pernoctandum secum retinere vt experiri possint, an sit bonæ conuersationis, & naturæ,& ad monasterium idonea.

46. Religiosus transiens ad aliam religionem tenetur in ea facere annum integrum, & continuum probationis, vt scilicet experiatur obseruantias strictioris religionis,ad quam translatus est, & in qua profitendus est,& ita vsus, & praxis obtinuit, non obstante quodam priuilegio Leonis X. iam per non vsum abrogato.*ibid.art.11.*de quo Nauar.*lib.3.cons.3.de Regularib.*

Idem

Idem docet, alios referens Sanchez *ad præcepta lib.5. cap.4. num.12.& 13.*

47. Excommunicantur prælati, qui ante annum probationis elapsum quemquam ad professionem recipiunt, vel infra eundem annum impediunt transitum ipsius ad aliam religionem, nisi maior sexdecim annis iuxta Concilium Tridentinum, tacitè, vel expressè professus sit, aliter recepti professio est nulla, & recipientes sunt ipso iure suspensi, & subiecti aliis pœnis consuetis dari pro culpis grauioribus. Ita *in c.non solùm. de Regular.lib.6.* statuit Alexander IV. *ibid.art.12.* de quo Nauar. *cap.27.n.157.* Syluest. *verb.Religio 5.num 8.* Idem docet Lessius *lib.2 de iust.cap.41.num.59.* vbi addit, in aliis ordinibus extra Mendicantes (ad quas omnes extenditur prohibitio facta Prædicatoribus, & Minoribus *in cap constitutionem, de regul. in 6.* subsequenti) taliter admittentes mortiferè quidem peccare, non tamen esse suspensos, quia id iure non est statutum. Et post Tridentinum decretum ablatam esse hanc suspensionis pœnam, docet Sanchez *ad præcepta lib.5.c.4.n.10.* *Sess.25.c.15. de reg.*

De bonorum dispensatione à Nouitiis facienda.

48. Ante religionis ingressum cuilibet est libera facultas testandi, *c.quia ingredientibus, c.si qua mulier 19.quæst 3* & tenent vnanimiter omnes. Nec id prohibetur in Concilio Tridentino, in eo namque tantùm annullantur donationes inter viuos & renunciationes bonorum intuitu religionis factæ ante ingressum, vel post ingressum ante duos menses à professione, non verò testamentum, aut donationes causa mortis. *tom 3. q.16.art.1.* de quo Nauar. *comment.2.de regular num.50* Azor *inst.moral.1.p.lib.12.c.2.quæst.14.* Lessius *lib.2. de iust.cap.41. num.40* Vide Sanchez *lib.6.decalog.cap.1.& 2.* vbi latè, & perdoctè agit de donatione, ac renunciatione propriorum bonorum à nouitio facienda, & de facultate testandi, quam habet, vide *eod.lib.6.c.3.per totum.* *Trid. Sess. 25.c.16.de Regul.*

49. Testamentum factum ante religionis ingressum ab eo, qui non cogitabat de tali ingressu, professione secuta rumpitur tantum quoad legitimam portionem competentem, & non relictam monasterio: secus si cogitauit de monasterio, & nihil illi reliquit, tunc enim non rumpitur: in quo standum est, saltem in foro conscientiæ dicto ipsius religiosi iuramento firmato, intenderit ne reuocare antiquum testamentum, an non. Si verò testator se, suaque omnia expressè, & non tacitè monasterio dedicauit in ipso religionis ingressu, tunc rumpitur in

totum testamentum. *ibid. art.* 2. de quo Bart. *in auth. si qua mulier, n.* 7. *de sacrosanct. Eccles.* Couar. *cap.* 2. *num.* 5. *de test.* Nauar. *cap. non dicatis, num.* 81. & 83. Molina 2. *p. tract.* 2. *disp.* 139. *concl.* 753. Idem docet Rosella *in auth. ingressi, C. de sacrosanct. Eccles. n.* 25. Couar *in cap. quamuis pactum,* 3. *p.* §. 2. *n.* 5. Aluar. *de coniect. mente testator. lib.* 2. *c.* 1. *n.* 5. Mench. *de succes. creat. lib.* 2. §. 20. *n.* 29. Per. *lib.* 5. *ordin. tit.* 2. *lib.* 1. *fol.* 67. §. *sed in quaest. proposita,* Valasc. *de part. c.* 16. *n.* 17. Cras. *de succes. ab intestato,* §. *testamentum q.* 34. *n.* 3. Gut. *lib.* 2. *canon. c.* 1. *à n.* 9. *vsque ad* 16. Zeual. *commun. q.* 121. *à num.* 2. Spin. *in speculo testam. gloss.* 6. *rubrica n.* 3. & alij quam plures, quos cum nostro Auctore refert Sanch. *lib.* 7. *decal. c.* 3. *num.* 28. qui rationem nostrae sententiae assignat, quia, inquit, quando quis non cogitans de religionis ingressu testatus est, censetur mutare priorem voluntatem, & testamentum, eo ipso quòd se & omnia sua monasterio dedicat, *authent. ingressi, C. de sacrosanct. Ecclesiis.* At cogitans ingressum, nulla noua voluntas consurgit ex professione, cùm tempore facti testamenti adfuerit cogitatio professionis, qua non obstante testamentum praeterito monasterio in fauorem extranei conditum fuit. Sic Sanchez nostram confirmans sententiam. At illae oppositae adhaeret tanquam multo veriori, vt inquit, resoluitque testamentum illud firmum manere, siue tempore testamẽti cogitatum sit de ingressu, siue non. Ducitur, quia id testamẽtũ reuocatur triplici ex capite, vel ex agnatione posthumi, vel ex capitis minutione, vel ex contraria volũtate praesumpta. Non ex agnatione posthumi, quia multò verius est, monasteriũ loco filij minimè haberi, & esto loco filij haberetur, id tamen procedere in solis casibus iure expressis, concedunt omnes: nullibi vero in iure reperitur monasteriũ loco filij reputari ad rumpendum, seu reuocandum prius testamentum. Non rũpitur ex capitis minutione, quia falsum est professionem esse capitis minutionẽ, vt optimè probat Cuiacius *in expositione nouella quinta,* nõ enim omnis mutatio status est capitis diminutio, vt manumissio, senatus motio, nam quamuis monachus statũ mutet, libertatemque amittat, mutat tamẽ in melius, nec seruus efficitur, sed Deo per obedientiae votum spontaneum se dedicans priuat seipsum sua libertate. Tandemque non reuocatur contraria voluntate, quae quidem ex eo solo praesumitur, quòd profitens tacitè dedicat omnia sua religioni: at huiusmodi dedicatio solùm habet locum quando testatus non fuerat: *authent. nunc autem C. de Episcop. & cleric.* ibi, *si prius testatus non fuit,* qui textus, & alia iura de hoc loquentia non distinguunt, an tempore testamenti cogitatum sit de ingressu

religio

religionis, necne. Ergo, &c. Rursus, quia tacita hæreditatis ademptio nunquam præsumitur, vbi potest alia coniectura capi, *l. final ff. de his quæ in testamento delent.* At in hoc casu potest sumi alia coniectura, nempe professum non denuò de suis bonis disposuisse, quia iam de illis disposuerat: ergo non est capienda coniectura hæreditatis ademptæ. His, & aliis rationibus, probat Sanchez suam sententiam, quæ quidem mihi satis probabilis videtur, quamuis opposita nostri Auctoris, non incongrua nitatur ratione. Limitat tamen suam sententiam ipse Sanchez *num.* 38. nisi testator quando monasterium est ingressus, contulerit ei omnia sua, tunc enim censebitur prius testamentum reuocatum: sicut si omnia bona sua expresè alteri donasset, aut alteri alienasset, in quo conuenit cum nostro Auctore hîc.

50. Testamentum à nouitio ante professionem conditum non potest post ipsam mutari, aut reuocari, etiam si id fiat in fauorem, & vtilitatem monasterij. *ibid art.* 3. de quo Couar. *d. c.* 2. *n.* 9. Abb. *in c. præsentia, n.* 61. *de probationib.* vide Sanch. *l.* 7. *decal. c.* 11. *n.* 1. *& seqq.* vbi *num.* 16. resoluit, posse professum declarare testamentum à se factum ante professionem.

51. Nouitius habens bona, seu peculium aduentitium, quorum vsusfructus pertinet ad patrem, non habet de eo testandi, seu disponendi potestatem, quia talis vsusfructus est patris pro vita ipsius, nemini autem licet de re aliena testari, vel disponere: bene tamen poterit relinquendo patri proprietatem vltra legitimam ipsi debitam, grauamen in illa imponere. *ibid. art.* 2 de quo Nauar. *in c. non dicatis, n.* 38. Gomez *in l.* 6. *Taur. c.* 11. Couar. *cap.* 2. *num* 8. *de testament.* Molina *de primogeniis lib.* 9. *num.* 22. *cum seqq.* Idem docent Spino *in speculo testament. gloss.* 9. *princip. num. vlt.* Gutier. *lib.* 2. *pract. q.* 40. *n.* 3. Matienzo *lib.* 5 *recopil. tit.* 4. *l.* 4. *gloss.* 3. *num.* 4. Benedict. Ægid. *l.* 1. *p.* 1. §. 7. *num.* 6. *vsque ad* 9. Azor *tom.* 1. *inst. moral. lib.* 12. *c.* 8. *q.* 9. quos refert, & sequitur Sanchez *lib.* 7. *decal. cap.* 13. *num.* 4. *& seqq.*

An autem apud Fratres Minores nouitius possit disponere de legato in singulos annos sibi relicto? vide suprà *de legatis in testamento num.* 25.

52. Nouitij volentes Ordinem, & Regulam Fratrum Minorum profiteri, non tenentur ex vi regulæ priùs sua pauperibus distribuere, nec ad id arctiori vinculo obligantur, quàm alij fideles, verba enim euangelica in dicta regula posita consilium tantùm; & non præceptum important, quidquid in oppositum dicant aliqui, *ibid. art.* 6. Idem docet cum nostro

Auctore

Auctore Sanchez *lib.7.decalog.cap.3.n.4.* allegans Nauar. *comment.2.de Regularibus n.49.* Francum *in rubr.de testament. in 6.n.67.* quidquid dicat Corduba *super regulam c.2.q.8. puncto 2.* Vbi resoluit nouitios in Ordine Minorum saltem ante professionem teneri bona sua in pauperes distribuere.

Nouitij non subduntur reseruationi casuum intra Ordinem constitutorum, non enim sunt propriè,& irreuocabiliter Religiosi, licèt in fauorabilibus pro talibus habeantur, *quaestion.21. art.11.*

De professione post completum annum probationis.

53. Professio alia est expressa, alia tacita expressa est., quæ post expletum annum probationis fit in manibus prælati secundùm regulam à Sede Apostolica approbatam, promittendo tria vota essentialia. Tacita est, quæ non verbo tenus, sed actibus fit ad quam tria requiruntur Primum, quòd nouitius deferat indistinctum habitum ab habitu professorum intra monasterium, *cap.1.§.qui vero, de Regularibus lib.6.* vel extra illud de licentia superioris, & per annum continuum. Secundum, quòd sciat per talem gestationem habitus fieri professionem tacitam ab his, qui putant non esse professos. Tertium, quòd deferat habitum scientibus,& consentientibus illis, qui possunt recipere,& incorporare Religioni, *tom 3.quaest.17.art.1.* de quo Nauar. *lib 3.cons.41.de Regularibus*, Caietan 2.2.*quaest.109.art.1. & 2.* Idem docet plures alios allegans Sanchez *ad praecepta lib.5.cap.3 à n.14.vsque ad 18.*

Trid. sess. 25.c.16. de Regul Nec hæc tacita professio est sublata per Tridentinum Concilium, quia in illo tantùm præcipitur, quòd finito anno probationis nouitius statim ad professionem admittatur, aut expellatur, sed non declarat, quod si permanserit, non sit tacitè professus; casus autem omissus remanet in dispositione iuris communis, *cap.susceptum,de rescriptis in 6.* vbi Doctores, *ibid.in fine.* de quo Nauar. *lib.3 cons 35.num.5. de Regularibus*, Azor *instit. moral. 1.p.lib.12.cap 4.quaest.6.* Idem docent Lessius *vbi suprà dicto num.59.§. quinto,per hec*, Menoch. *consil.396 num. 12. volum.1.* Palacios 4. *dict 38. disp.1. col.32.§. porrò autem*, Sorbo *in Compend. Mendic. verb. Nouitius post not.3.§. primò aliquid*, Humad.*l.7.tit.7.p 1.gloss.3.num.1.* & alij quos refert & sequitur Sanchez *vbi supra num.36. & sequentibus*, vbi *numer.* 39. resoluit, non esse opus assumi, vel deferri habitum post 16. annos, sed satis esse eam annuam habitus delationem,

nem,per quam professio tacita inducitur,expleri completo 16. ætatis anno,quia in Tridentino tantùm cauetur, ne professio valeat ante sexdecim annos expletos. At professio tunc incipit valorem suum sortiri, cùm annus ille delationis habitus impletur:ergo satis est,tunc habere 16. annos:quod si impleto eo anno nōdum illos habeat,quia statim impleta pubertate assumpsit,satis erit,si continuetur vsque ad 16.annum,& statim quādo ille completur,incipiat professio valere.

54. Sacerdos, cui ob sacerdotale meritum conceditur habitus professorum in anno probationis, si per annū,& tres dies illum deferat videntibus, & consentientibus prælatis, tacitè professus iudicatur, concurrentibus conditionibus ad tacitam professionem requisitis,& suprà à nobis constitutis,non obstante dicto decreto Tridentino: quia deferentia habitus cum caputio diffuto, quo induuntur nouitij sacerdotes apud nos Minores, cùm non sit patenter distinctus ab habitu professorum, videtur non impedire tacitam professionem, iuxta *Clementinam, eos, qui, de Regularibus* Auct. *ibid.art.*2.Sed de hoc se retractat Auctor *addit. Summa tom 4.cap.64.num.*1.& nos dicemus infrà *num.*95. de quo Portel *verb.professio quotuplex num.* 4. *Trid. d. c. 16.de Reg.*

55. Quando nullitas professionis oritur ex inutili, seu inualido consensu Conuentus,& profitentis, puta:quia ante finitum probationis annum professus est, requiritur ad tacitam professionem, saltem tacitus vtriusque consensus. At si nullitas procedit ex inutili consensu profitentis tantùm scilicet, quia ante legitimam ætatem professus est,sufficit,quòd ipse de nouo consentiat tacitè,vel expressè. Idémque iudicium erit, si nullitas ex inutili consensu Conuentus oritur, quia, scilicet, maior pars non consensit, tunc enim accedente legitimo consensu Conuentus reualidatur professio, etiam sine noua ratificatione profitentis. Professio verò nulla de nouo ratificata incipit esse valida à tempore ratificationis,& non antea,*ibid.art.*3.de quo Nauar. *lib.3.cons.46.de Regularibus.* Idem ferè tenet Sanchez *lib.6.de matrimon.disp.37.n.50.56.& 59.vsque ad 66.* & idem remissiuè tradit *lib.5.decalogi cap.4.n.14.* & in nostris terminis id resoluit *num.* 81.

56. Monialis professa ante legitimam ætatem,& completa ætate velo virginitatis ab Episcopo insignita, quam expressè vouit in manibus ipsius Episcopi, non censetur tacitam professionem emisisse per actus professæ, quos postea fecit, non obstante dispositione,*c. viduam, de Regular.* si quidem ignorans nullitatem suæ professionis fecit. Nec per receptionem veli,

veli, & votum virginitatis expresse emissum professa iudicanda est, nam tale votum fuit ordinatum ad veli receptionem, velum autem ad professionem iam emissam: qua nulla (vt supponitur) existente, nulla etiam censebitur veli receptio, & votum virginitatis, quod enim nullum est, nullum operari potest effectum, *l. si seruum 4. §. 1. ff. de action. empt.* Ex quo consequitur, quod dicta Monialis reclamare potest intra quenquinnium, iuxta terminos Tridentini Concilij, declaratáque nullitate professionis liberè, & licitè nubere. Ad tollendam tamen, seu vincendum scrupulum, ac dubium de validitate voti, quam forsan autumnare quis potest ob solemnizatam professionem & votum virginitatis publicè emissum, consultius erit, ac securius à Romano Pontifice huiusmodi voti dispensationem petere, *ibid. art. 4.* de quo Nauarr. *lib. 3. cons. 25. n. 4. titulo de Regularibus.* Ad quod faciunt tradita à Sanchez *lib. 5. decalog. cap. 3. à n. 20. vsque ad 24.*

Trid. sess. 25. c. 19. de regul.

57. Professio ante completum annum probationis facta absque dubio est ipso iure nulla, vt ex verbis Tridentini satis constat, ac ideò non est necessarium, vt per sententiam iudicis eius nullitas declaretur, *ibid. art. 5.* de quo Beia *respons. casuum p. 4. casu 7.* Sanchez *de matrimonio lib. 2. disp. 24. num. 6. & lib. 7. disp. 37. n. 45 & 46.* quos refert Barbosa *in remissionibus ad Tridentinum dict. cap. 15. de Regularibus n. 9.* Vide eundem Sanchez *lib. 5. decalogi cap. 4. n. 8. & 9.* vbi latè per totum caput rem tractat.

Trid. sess. 25. c. 15. de regul.

58. Professio emissa cum pacto, seu conditione expressa de acquirendo bona liberè, & vt propria retinendo, etiam inuito prælato, est nulla: quia tale pactum est contra substantiam Religionis, seu voti paupertatis, vitiátque professionem, ex glossa *cap. 2 & cap. cùm ad monasterium, de statu monachor.* & videtur probari à contrario sensu *in cap. dudum, vers. insuper de conuers. coniugat.* Secus si paciscatur, vt sibi liceat habere aliquid pro suis necessitatibus ad nutum prælati, tunc enim censetur habere tanquam obedientiarius, ac ideo non vitiat professionem, *ibid. art. 6.* de quo Couar. *in 4. 2. p. cap. 3. §. 1. n. 18.* Salzedo *in addit. ad Regulam 521. Bernard. Diaz.* Idem docent cum Auctore Menchac. *de success. creatione lib. 3. §. 21. n. 177.* Anton. Cucus *lib. 5. instit. maiorat. tit. 1. n. 128.* Spino *in specul. testament. gloss. 12. princ. n. 12.* Gratian. *regul. 320. n. 2.* Zeual. *in pract. quæst. 85. n. 2.* Azor *inst. moral. lib. 11. cap. 15. quæst. 9.* & alij plures, quos plena manu, & eleganter refert, & sequitur Sanchez *ad præcepta lib. 5. cap. 5. à n. 91.*

59. Iure communi ad professionem faciendam requiritur consen

consensus prælati, & maioris partis Conuentus, in quo nouitius educatus est, *cap. insinuante 9. qui clerici vel vouentes, cap. porrectum 13. de regularib.* vbi gloss. *verb. non faciat*, ibi, *ab Abbate & fratribus*: quo consensu deficiente, licèt non sit ipso iure nulla professio, erit tamen nulla declaranda, si constiterit maiorem partem Conuentus iustè non consensisse, & hoc etiam si recipiens ad professionem sit Generalis Ordinis, nam obligatio inter Conuentum, & professum debet esse reciproca, quòd si ex altera parte deficiat, deficit etiam talis obligatio, *ibid. art. 7.* de quo Bart. *in l. 1 §. plures n. 7. de exercitoria.* Nauarr. *lib. 1. consil. 9. à numer. 19. titulo de constit. & lib. 3. consil. 62. titul. de regularibus* Idem notant Gucus *lib. 3. instit. moral. titul. 1. numer. 56.* Spino *de testament. glossa 12. à numer. 2.* Azorius *tom. 1 moral. lib. 12. cap. 20. quæst. vlt.* Menoch *lib. 6. præsumptione 83. numer. 9. & sequentibus*, Lessius *lib. 2. de iustitia cap. 41. numer. 61.* Sanchez *lib. 5. ad præcepta cap. 4. num. 65.*

Suprà dictam tamen sententiam Auctoris immeritò improbat idem Sanchez *dicto 4. num. 66. & sequentibus.* Nam Auctor non asserit, professionem à solo Abbate receptam inconsulto omninò Conuentu non esse ipso iure nullam, vt sibi Sancius persuadet, esset enim turpis lapsus in re notissima, sed cautè scripsit; *Si iustè maiorem partem Conuentus suum denegasse consensum constiterit*, eam esse irritam declarandam: contingere namque potest, quòd iniustè maior pars conuentus non consentiat professioni, quo non obstante, si ipso iure eam irritam esse concederemus, id certè cederet in magnum nouitij præiudicium, ideóque Auctor ad obuiandum tali malo, & ad consulendum bono nouitij consultò dixit, non esse talem professionem ipso iure nullam, sed probata, & manifestata rei veritate, nempè legitimo dissensu conuentus fore irritam declarandam, idque ex mente, & ex dictis verbis Auctoris manifestè deducitur. **Propugnatur sententia Auctoris.**

Confirmatur, quia quanuis omnes concedant, professionem inconsulto Conuentu esse omninò irritam, ex defectu consensus illius, adhuc non potest dici ipso iure nulla. Non enim in toto iure Canonico scriptum reperi, quòd professio sic emissa irritetur cum clausula irritante, quæ clausula licèt non sit necessaria, quando lex præcipit formam, & dat simul potestatem ad efficiendum actum seruata ea forma, illa enim non seruata statim is actus corruit, & ipso facto nullus redditur, eo quòd excedit potestatem datam, & sine potestate sit, vt resoluit Suarez *lib. 5. de legibus cap. 31. num. 9.* At quando supponitur potestas,

potestas, & præcipitur forma, vt in nostro casu, si non addatur speciale verbum irritans, omissio illius formæ non censetur irritare actum, vt ex Glossa *in Clementina* 1. *verb. inhibentes, de iure patronat.* & Felin. cum aliis *in cap. ex parte. de constit. limitat.* 2. & aliis adductis probat idem Suarez *ibidem num.* 10. & fortassis, vt ipse addit, ita factum esse *in cap. nouit, de his, quæ fiunt à prælato sine consen. capit.* vbi expressè irritantur institutiones, seu destitutiones Abbatum ab Episcopis factæ sine suorum fratrum consilio, & assensu: quam clausulam appositam esse ibi, ipse Suarez *ibid. c.* 32. *n.* 4. dicit cum glossa, ad denotandum illas irritationes reddere actus ipso iure nullos, qui fortasse non essent, si talis clausura irritans non adderetur. Ex quibus deducitur, quòd cùm in nostro casu ad Abbatem tota potestas pertineat, *cap. nullam* 18. *quæst.* 2. vbi gloss. *verb. tota,* explicat, ita pertinere ad Abbatem, vt non ad monachos pertineat, idémque significari videtur, *cap. ad Apostolicam, de Regularibus,* ibi, *Abbate per se, vel per alium recipienti:* ex quibus iuribus sunt qui existiment, Abbatem non teneri consilium Fratrum sequi, sed satis esse illud audire, vt ex multis probat præcitatus Sanchez *de matrimon. lib.* 1. *disp.* 34. *num.* 24. *& dicto cap.* 4. *ad præcepta num.* 64. vbi ait, hanc partem sustinere Abbatem *dicto cap. ad apostolicam, n.* 11. *&* 12. Felin. *cap. quoniam, num.* 3. *de simonia,* Boërium *decis.* 260. *num.* 29. Syluest. *verb. religio.* 3. *quæst.* 13. & alios ibi citatos: ex his, inquam, sequitur omissionem talis formæ, nempè concilij conuentus non vitiare actum professionis eo inconsulto factæ.

Concesso autem, quòd opposita sententia sit verior, ac probabilior, nempè exigi consensum maioris partis Conuentus, quæ est nostri Auctoris, ex suprà traditis saltem probatur, eo consensu deficiente professionem non esse ipso iure nullam, sed tantùm vt irritam declarandam, quando scilicet constiterit, iustè maiorem partem Conuentus dissensisse, vt limitat Auctor. Dato, autem & non concesso, quòd sit ipso iure nulla, adhuc expectanda est sententia declaratoria defectus consensus ex parte Conuentus. Nam sicut irritatio pœnalis à lege imposita non incurritur ante sententiam declaratoriam, etiam si ipso iure lata sit, vt in lege pœnali docet cum cummuni Sanchez *vbi suprà dicto num.* 24. ita pari ratione videtur dicendum in nostro casu, nempè talem professionis nullitatem non induci ipso iure, sed expectandam esse sententiam declaratoriam talis defectus, nempè iusti dissensus maioris partis Capituli: fieri enim potest, quòd iniustè denegatus sit consensus ex odio, vel ex alia simili passione, & donec constet de iustitia dissensus,

sensus, ac denegationis suffragiorum, nulla ratio suadet, imò ipsa æquitas, & iustitiæ rectitudo vrget, vt professio ista non irritetur, vt in simili innuitur *in cap. quia propter, de elect.* vbi glossa *verb. sanior*, notat circa formam electionis, de qua ibi, quod quædam sunt ita obseruanda, vt si contra factum fuerit, electio aliquando est irrita, vt *in cap. Ecclesia vestra, & cap. in Genesi, eodem titulo*, aliquando est irritanda, vt *in cap. post petitam, & cap. Cumana, eodem titulo*, in vtroque tamen casu non valet electio, ecce quomodo in isto textu, & in citatis ad idem datur electio, quæ quamuis sit ex se inualida, adhuc ex causa aliquando est irritanda, aliquando verò est ipso iure irrita. Vnde in nostra Seraphica Religione statuto cauetur: *Quòd si tertia pars Conuentus non fuerit pro nouitio suffragata, vt potè si inter triginta Fratres decem nouitio refragetur eius receptio pro suspecto habeatur, & minister Prouincialis certior fiat. Minister verò habita ratione zeli, & qualitate suffragiorum (vt iura disponunt) secundùm Deum prouideat.* Et ita in facti contingentia vidi in hoc insigni Salmanticensi cœnobio admissum fuisse ad professionem à P. Prouinciali quendam nouitium, cui tertia pars suffragiorum Capituli refragata est, qualificatis priùs votis, qui pro eo, & contra eum publicè & verbaliter ante secretum scrutinium per albos, & nigros calculos factum suffragati, vel refragati sunt, quod est idem, quod dicitur *in dict. cap. quia propter*, (quod in fauorem talis receptionis adductum est) ibi: *vt is collatione habita eligatur, in quem omnes, vel maior & sanior pars capituli consentit*: ex quo dicta electio, seu receptio per maiorem & saniorem partem Fratrum ad professionem facta, legitima & sufficiens declarata est ad eum effectum, & virtute illius nouitius religionem solemniter professus est. Vnde si ante talem declarationem, seu dispensationem factam à Prouinciali de facto admitteretur ad professionem, adhuc professio non erat ipso iure nulla, sed vel annullanda, vel confirmanda foret (vt existimo) pensata prius conditione suffragiorum, & habita ratione zeli, & qualitate suffragantium, vt dicitur in dicto statuto Ordinis. Ad quod vide Barbosa *in collect. ad decretal. d. c. quia propter, n. 27.* vbi ad finem asserit, quòd in electione à duabus partibus facta, licèt non fiat collatio meriti, & zeli, *cap. si quando, de elect. in 6.* Abb. *d. cap. quia, num. 10. vers. nam maioritas*, Franc. Mar. *decis. 924. ante num. 6. lib. 1.* nihilominus fit numeri, licèt non ad numerum. Vide etiam Perez *l. 3. gloss. 3. post princ. tit. 3. lib. 2. ordinament.* Surd. *cons. 188. n. 3.* Abb *cons. 25. n. 4. lib. 2.* P. Miranda *tom. 2. q. 23. art. 27.* quos refert idem Barbosa *d. n. 27.*

In statutis Segou. c. 1. de nouit. vot. fol. 13.

Ad rem igitur deueniendo, ex dictis libenter concedit Suarez in casu *dicti c. nouit*, idem esse dicendum, in quo irritationem illam fuisse pœnalem probat in *d. num.* 4. ex integra, ex qua constat, in odium & pœnam inobedientiæ, & transgressionis latam fuisse, ac proinde non incurri ante sententiam declaratoriam. Quod pari ratione potest applicari nostro casui, & *dicto cap porrectum*, ex cuius integra constat, aliquam culpam interuenisse ex parte admissorum ad religionem, id enim innuunt illa verba: *alij quoque in tua absentia in Sacerdotum manibus monachos se fieri deuouentes, iam facti, ad vomitum redierunt*: nota verbum, *ad vomitum*, quod culpam demonstrat, Ex quo fit, irritationem præfatæ professionis emissæ inconsulto conuentu, fundatam *in dict. cap. porrectum*, esse pœnalem, ac per consequens non induci ante sententiam declaratoriam talis defectus. Idque in terminis nostri casus maximè habebit locum, si Abbas ex malitia, inconsultis Fratribus, ad professionem, & monachatum nouitium admisit, tunc enim in pœnam delicti professio ab eo data nulla declaranda est, ne ex culpa sua commodum reportet. Huic sententiæ ante Auctorem adhæsit doctissimus Nauarrus *lib. 1. consil. 9. à n. 19. de constitutionibus, & lib. 3. consil. 62. de Regular.* & P. Miranda eam probabilem innuit, dicendo contrariam esse probabiliorem *tom. 1. manual. quæst. 16. art. 2. ad finem.*

60. Monachus professus ad aliam Religionem translatus tenetur in ea de nouo profiteri præmisso nouitiatus anno, frequentér enim religio, ad quam translato fit, strictioris obseruantiæ est, ad quam professio prioris non extenditur, aliter enim in alterius potestatem non transiret, nisi per nouam professionem auctoritate Papæ a priori potestate liberaretur. *ibid. art.* 8. de quo Nauar. *lib. 3. cons. 3. tit de Regular.* Idem docet Sanchez plures alios referens ad præcepta *lib. 5. capit. 4. num. 12. & 13.*

61 Attento iure communi non est irrita professio morbo Gallico, vel alia contagiosa infirmitate laborantis, nisi statuto Apostolico, vel à Papa confirmato annulletur. Ex concessione tamen Leonis X. facta Minoribus apud Bullarium, grauissimis, & scandolosis delictis notati, & diffamati, fraudulenterque, ac dolosè ad professionem admissi, vtpote qui interrogatione super his præmissa tacuerunt, à religione expelli possunt, probata prius prædicta infamia, & vehementi suspicione, etiam si talia delicta in iudicium non sint deducta. *ibid. art. 9.* de quo Nauar. *lib. 4. consil. 5. tit. de Regularib.* Sà *in aphorismis verb. religio, n. 34.* Portel *in addit. ad dubia, verb. eiicere ab ordine n.* 10.

Bullar Bul. 41. Leon. X.

Pro

Pro quo,& sententia Auctoris illustranda, & tuenda aduerte,quod idem Portel *citato loco addit. ad dubia*,insurgit contra eundem nostrum Auctorem,aguitque contra ipsum ex traditis ab eodem, *tom.3.quæst.11.art.2. ad finem.* vbi resoluit ex sententia Nauarri, quòd licèt non possit expelli à religione descendens ex Iudæis ex vi statuti non confirmati à Papa prohibentis eius ingressum, & admissionem ad habitum regularem, optimo tamen iure, posset expelli ex defectu consensus religionis, quæ si sciret talem religiosum huiusmodi macula generis esse infectum, non vtique eum admitteret ad professionem, ac proinde ipsam professionem posse annullari ex tali defectu consensus. Quod,inquit,potest applicari ad rē, de qua agimus, nam etiam si non extet statutum confirmatum à Papa annullans professionem factam ab infecto morbo Gallico, adhuc præmissa interrogatione, & protestatione super eo, si postea inueniatur quis tali morbo laborans poterit expelli, & annullari eius professio ex defectu consensus Conuentus, seu religionis, quæ expresse per interrogationem, & protestationem extortam à nouitio protestata est, nolle eum ad professionem aliter admittere. Hæc Portel contra nos.

Sententia, & doctrina Auctoris illustratur, & tuetur.

Sed huic obstantiæ facile sit satis, distinguendo: nam *in d. quæst.11.art.2.* loquitur Auctor de professione facta per consensum conditionalem,si non descendisset ex infidelibus,quod est idem, ac fieri sub protestatione:dispositio autem conditionalis non existente conditione nihil operatur, *c. si pro te, de rescriptis lib.6.cap.præterea el secundo. de appellat.* At *in dicto art.9.* non fuit facta professio ab infecto morbo contagioso sub conditione, seu protestatione expressa, si eo infectus non esset,sed tantùm de illo interrogatus simpliciter fuit nouitius, vt constabit attentè legenti,interrogatio verò simplex non inducit, seu induit naturam protestationis expressæ, sed tantùm tacitæ, quæ protestatio expressa omninò requiritur ad annullandam professionem nouitij, qui fuit ad religionem admissus cum defectu occulto, aliàs non admittendus, vt in terminis tenet noster Auctor *tom.4. addit. summæ cap.64.num.12.* Ex quo fit, quòd si professio emissa fuit sub tali conditione, seu protestatione, vt præcipitur fieri apud Minores per statutum generale Toletanum in Generali Congregatione Segouiensi sub Reuerendissimo Patre Fratre Benigno à Genoua confirmatum, & approbatum, extra dubium est, huiusmodi professionem esse omninò nullam, & irritam ex defectu consensus religionis, quæ aliter nolle admittere ad suam

In statut. Segouiens. c. 1. de recept. Nouitio. fol. 7.

Societatem, & Fraternitatem expresse potestata est. Et in his terminis dictum, & instantiam doctissimi Portel habere locum non inficior: at noster Auctor non loquitur, nisi de eo: qui fuit admissus ad prossionem sub interrogatione, seu protestatione expressa, an esset aliqua infirmitate contagiosa infectus, qui licet grauis culpæ reus sit celando, ac negando veritatem in re graui, non propterea videtur spoliandus habitu Regulari, vt ipse Auctor expresse contra Nauarrum tenet *dict. art. 9. §. verum est tamen*, & sequitur Sanchez infrà citandus *num.* 58. vbi addit, apud Societatem Iesu hanc esse sufficientem causam expellendi ligatum solis simplicibus votis post biennium emissis: secus si præuia tali protestatione professionem emissus esset, tunc enim nulla, & irrita omninò iudicanda est, vt in dicto statuto Segouiensi expresse declaratur, de quo Cordub. *in regul. cap. 2. quæst. 21. puncto* 4. Pro quorum confirmatione faciunt tradita à Sanchez *de matrimon. lib. 10. disp. 9. num* 20. vbi resoluit non esse irritam professionem quamuis ex dolo, & errore causæ finalis fiat, aliàs minimè facienda, & probat *ex cap. finali 20. quæst.* 3. vbi habetur, professionem dolo monachorum factam esse validam, at in doli pœnam priuandos esse successione hæreditatis ipsius professi, & *ex cap. ex parte el 2. de conuers. coniug.* vbi indistinctè dicitur, validam fuisse professionem mulieris, quæ falso existimans posse à viro leproso recedere, ingressa est monasterium ante consummationem matrimonij, redditque rationem, constituendo differentiam inter votum simplex, & professionem solemnem: nam votum simplex comparatur sponsalibus, quæ non ob solum errorem personæ, sed ob plures alios errores irrita sunt. At professio comparatur matrimonio, quod non irritatur ex quocunque errore dante causam contractui, modo non sit error personæ, vel conditionis: cùm enim sit status omninò fixus, & indissolubilis, voluntas eligit illum absolutè, & nulla apposita conditione, secundùm modum congruentem statui permanenti, cui valdè congruit non dependere ab accidentalibus, nisi tantùm ab his, quæ sunt de substantia ipsius status, aliàs ex huiusmodi dependentia sequeretur, multas professiones, & pleraque matrimonia censenda esse irrita, quod cederet in graue damnum, & scandalum Reipublicæ. Quod minimè contingit ex eo, quòd sponsalia, & votum simplex, tanquam status non fixus, & dissolubilis ex tali dependentia irritentur. Hæc Sanchez *d. n.* 20. vbi latè & perdoctè id probat. Quod maximè facit ad rem, de qua agimus, & in terminis expresse idem firmat ipse Sanchez *ad præcepta lib. 5. cap. 4. num.* 57. *& seqq.*

& seqq. Vide P. Villalobos *2.p.summæ tract.35.diffic.10.n.6.§. fin.*

62. Adhuc post annum probationis expletum licet superiori differre professionem Nouitij, iusta aliqua ad id existente causa, non obstante Tridentino decreto, nam Congregatio Cardinalium auctoritate Pij V. declarauit præfatum decretum Concilij tantùm procedere in nouitiis, qui elapso anno probationis habiles inuenti fuerint, non verò in inhabilibus, quorum professio vsque ad sex menses potest prolongari, dummodo intra id temporis spes habeatur, quod efficientur habiles, ita refert Paraſ. *lib.6. priuileg. fol.* 130. *p.2.* Quod in Nouitiis Fratrum tantùm procedit, nam in Monialibus diutius licet professionem differre. *ibid. art.* 10. Vide suprà *n.*43.44 *&* 56. De quo Nauar. *lib.3. cons.29. de Regular.* P. Villalob. *2.p. summæ tract.35. diffic.15. n.6.* vbi resoluit, nouitium peracto anno probationis quatuor, vel sex mensibus ante annum 16. expletum, posse post eum completum admitti ad professionem, etiam si extra Conuentum, vel à Conuentu egressus sit per id temporis, nempè illis quatuor, vel sex mensibus ante 16. annum ætatis expletum, & Sanch. *lib.5. ad præcepta cap.4. n.* 34. amplius addit, quòd si expleto anno Nouitiatus ille deseruisset Religionem, non egeret postea ad illam rediens nouo nouitiatu ad profitendum, nisi conditio personæ, aut Religionis sit ita mutata, vt nõ censeantur eius difficultate moraliter exploratæ, & citat pro hac sententia Lupum Franc. D. Anton. Angelum Syluest. Tabien. Arm. Greg. Lopez idem tenentes, idem scribit *d cap.* 4. *n.*21. *Trid. sess. 25. c. 16. de Reg.*

63. Professio necessariò emittenda est in manibus prælati potentis incorporare religioni *d. c. porrectum, & c. ad Apostolicam, de Regular.* ac proinde non valet, si fiat in manibus Episcopi, cùm non habeat potestatem incorporandi, seu admittendi ad Religionem exemptam à sua iurisdictione. *ibid. art.*11. Idẽ docent Abbas *in cap. porrectum, n.*12. *de Regul.* Nauar. *cons.6. in antiquis, à n.2. de Regular. & cons.*40. *à n.2. vsque ad 6. in nouis.* Azor *tom.1. inst. mor. lib.12. cap.5. quæst.4.* Cucus *lib.3. inst. maior. tit.1. n.62.* & citato nostro Auctore, & aliis pluribus resoluit Sanchez *lib.5. decal. cap.4. n* 62. *& n.*74. tametsi Innocent. *in d. c. porrectum, n.*5. Hostiens. *n.* 14. Ioannes Andreas *n.*4. Anchar. *num.*7. doceant posse Monachum profiteri in manibus Episcopi, moti ex *c si vir. 27. q. 2.* cui non malè satisfacit Auctor hic *d. art.*11.

64. Receptus ad professionem ab inferiore non habente ad id facultatem à superiore, non est validè professus ante

ratihabitionem ipsius superioris], nec erit votum solemne dirimens matrimonium. Idem iudicium est de receptione ad habitum sine licentia, & auctoritate Prouincialis, à cuius ratihabitionis tempore incipit annus probationis *ibid. art.* 12. de quo Cardin. *in cap. insinuante, qui clerici, vel vouentes*, Innocent. *in cap. perrectum, extrà de Regularibus, num.* 5. vbi Hostiens. & Ioan. Andr. *num.* 4. Idem docent Syluest. *verb. Religio* 3. *quæst.* 16. *& q.* 18. *d.* 2. Nauar. *lib.* 3. *cons.* 6. *num.* 7. *de regularibus in* 1. *editio. & in* 2. *cons.* 40 *num* 7. Anton Cucus *lib.* 3. *inst. maior. tit.* 1. *n.* 56. *&* 57. Azor *lib.* 12. *inst. moral. cap.* 5. *quæst.* 7. & alij plures, quos refert, & sequitur Sanchez *d. cap.* 4 *num.* 80.

65. Validè professio fit per procuratorem ad id specialiter deputatum, qui ad hoc non poterit alium substituere, sicut de matrimonio definitur *in cap. finali, de procuratoribus l.* 6. Quòd si ante emissam professionem reuocetur procuratio, non valebit postea facta professio, etiam ignorante procuratore talem reuocationem, *ibid art.* 13. de quo glossa *in cap. qui ad agendum, de procurat. lib.* 6. Idem docent Syluest. *verb. Religio* 3. *quæst.* 15. Anton. Cucus *lib* 3. *inst. maior. tit.* 1. *num.* 76. Azor *tom.* 1. *inst. moral. cap.* 5. *quæst* 5. Sanchez *d. lib.* 5. *cap.* 3. *à num.* 7.

66. Professio facta ab excommunicato valet, vt supponitur, *cap. cùm illorum, de sentent. excommun.* quidquid sit de peccato eum scienter recipientis, nisi fiat per rescriptum Papæ. Tunc enim professio virtute talis rescripti facta est inualida, sicut ipsum rescriptum impetratum ab excommunicato irritum, ac nullius valoris est *c.* 1. *de rescr. in* 6. accessorium enim sequitur naturam principalis. Hoc tamen est limitandũ, nisi in rescripto concedatur absolutio ab omni censura ad effectum professionis emittendæ, & rescripti illius validè obtinendi, vt concedi solet, nam eo casu valida erit professio, sicut validum est rescriptum *ibid. art.* 14. de quo Abb. *in cap cùm illorum, n* 4. *vers.* 5. *de sentent. excommunic.* vbi Innocent. *verb prælatis.* Felin. *ver. nota n.* 2. *&* 3. Rebuff. *in cap. postulasti, notab.* 1. *num.* 16. *de clerico excommunic. minist.* Idem docent Sanch. *ad præcepta lib.* 5 *cap.* 4. *n.* 36. 37. *&* 38. Ludouic Gom. *c.* 1. *n.* 32. *de rescript. in* 6. Nauar. *lib.* 3. *cons.* 26 *num.* 1. *de Regularibus in* 1. *edit. & in* 2. *edit, cons.* 3. *num.* 1. *& comment* 4. *de Regularibus, num.* 25. Couar. 4. *decret.* 2. *p.* 6 *num.* 3. *& cap. alma mat.* 1. *p.* §. 1. *n.* 9. Henriquez *de excommunic. lib.* 3. *cap.* 7. *num.* 7. Azor *inst. mor. cap.* 3. *q.* 9. & alij plures, quos plenæ manu refert idem Sanchez *ibid.*

67. Professus ex metu sufficiente ad irritandum, de quo *in cap.* 1. *de his quæ vi, metúsve*, qui semper potestatus est nolle esse monachum, nec tacitè professionem ratificare censetur,

etiam

etiam si per longi temporis spatium, seu per multos annos habitum gestauerit, faciens actus professorum, ac etiam si fructus beneficij Regularis perceperit cum Fratribus vitam agens, ac Fratrem se nominans, quia semper præsumitur in sua noiitione perseuerare, qui pluries eam protestatus est: secus si nullam fecit protestationem, nam tunc tales actus professorum signa fortassis sunt tacitæ professionis. Erit autem metus iustus, seu sufficiens ad irritandam professionem, si duræ conditionis pater professi iurauit, filium minorem septemdecim annis futurum esse Monachum, siue velit, siue nolit, alioqui ipsum in carcerem detrudendum facere: vel si à pueritia parentes illi suaserunt, vt Monachus fieret, præcipiendo famulis, & ancillis, vt eum reluctantem Monachatum verberarent, *ibid art.* 5. de quo Rebuf. *cons.* 69. *p.* 125. *col.* 1. DD. *in cap. ex parte, de Regularibus,* Barbatia *cons.* 60 *num.* 8. *volum.* 1. Idem colligitur ex traditis à Sanchez *lib* 4. *Decalogi cap.* 3. *num.* 13. & præcipuè *num.* 35. vbi in terminis supradictæ protestationis, idem resoluit, quod Auctor *& lib.* 5. *cap.* 3. *num.* 14. *&* 18. vbi resoluit, ex eisdem causis, ex quibus professio expressa redditur irrita, à fortiori irritam reddi professionem tacitam.

68. Ex Decreto Tridentini Concilij nulliter professus debet intra quinquennium reclamare quo elapso ad allegandam quamcunque causam nullatenus admittitur. Sed hoc debet intelligi, vt non admittatur ad allegandam quancunque causam annullantem professionem, non tamen est repellendus allegans causas, quibus intra quinquennium non reclamauit. Deficiente itaque reclamatione intra quinquennium, si eo elapso non ratificet professionem, non fiet rata, nec valida in foro conscientiæ, etiam si intra id tempus sacris initietur, ac proinde adhuc reclamationi locus erit, in foro tamen fori pro professo habendus est, *ibid. art.* 16. de quo Nauar. *in cap. statuimus, & comment.* 4. *de Regular. num.* 37. 71. *&* 72. Azor *inst. Moral.* 1. *p. lib.* 12. *cap.* 4. *q.* 10. *§. postremò,* Portel *verb. Professionis nulla reclamatio n.* 44. P. Villalob. statim citandus, *n.* 4. Spino *in Spec. testam. gloss.* 12. *princip. à num.* 62. Beja *Respons casuum p.* 4. *casu* 18. & alij relati à Barbosa *in remissionib. ad Trident. d c.* 19. *de Regularibus n.* 5. vbi resoluit, præfatum Decretum Tridentinum non procedere, quãdo illud quinquennium semper cucurrisset tempore inhabili, vtpotè vel durante pupillari ætate, aut durante metu, & eius causa, aut verò durãte aliqua causa nullitatis irremissibilis alicuius inhabilitatis personalis. Vide Add. sum. *to.* 4. *c.* 65. *n.* 1. & Sanch. *lib.* 7. *de matrim. disp.* 37. *per totum, dub.* 1. *n.* 33. *&* 34. & resoluit P. Villal. 2 *p. sum. tr.* 35. *diff.* 25. *n.* 8.

Trid Sess. 25. cap 19. de Reg.

69. Imò cessante scandalo, & præiudicio tertij, qui cer scit nullitatem suæ professionis, potest in foro conscien ante reclamationem demisso habitu è carcere fugere, nec d ducere causas nullitatis coram superiore, & Ordinario. Ex q fit, quòd nec ad Monasterium redire tenetur, nec apostata r dicandus est, non obstante dicto Decreto Concilij, in quo o positum exprimi videtur, dummodò ex iusta causa id fac scilicet, quia commodè non potuit accedere ad reclamandum, nec nisi demisso habitu causas nullitatis proponere coram pr lato, & Ordinario Imò etiam qui temerè habitum demisit, o reassumpto adhuc de bono, & æquo audiri debet, ne inuit s cogatur per totam vitam seruire Religioni, vel Religio eum fortè ineptum, & inhabilem sustinere. Qui etiam vt minor, & læsus per vim, aut metum restitui potest quoad ipsum quinquennium iam lapsum, *ibid. art.* 17. de quo Nauar. *in cap. statuimus, num.* 7. Menoch. *de testam.* 1. *p.* §. 10. *num.* 45. §. *tertiò ponders.* Couar. *lib.* 1. *variarum, cap.* 5. *num.* 5. *& 6. & in regula, possessor,* 3. *p.* §. 3. *num.* 3. vbi ait, beneficium restitutionis ad reclamandum, etiam extra quinquennium competere sic professo, durante ignorantia probabili, vel impedimento reclamandi. Vide *Addit. summæ tom.* 4. *cap.* 65, *num.* 6. & Azor *d. quæst.* 10. §. *ad extremum, in fine.* Idem docent Nauar *cons.* 21. *num.* 5. *& cons.* 89. *num.* 6. *&* 7. *de regular. lib.* 3. *& d. comment.* 4. *num. penult.* Henriquez *lib.* 11. *de matrim. c* 6. *in commen. fin. & cap.* 8. *num.* 9. quos refert, & sequitur P. Villalob. *vbi sup. n.* 5. 8. *&* 9. & resoluit etiam Portel suprà *num.* 45.

70. Professus nulliter ob non seruatam formam in informatione præscriptam à Sixto V. potest etiam post quinquennium reclamare, nam ex eius constitutione constat, non induci tacitam professionem, nisi in receptione seruata fuerit præfata forma. Sed hoc debet intelligi in professo ante constitutionem Clementis V I I I. qui anno Domini 1602. abstulit huiusmodi impedimentum irritans professionem sine præuia informatione. *Ibi in fine, & add. summ. vbi proximè n.* 8. Idem docet post Sanch. *d. n.* 33. & nostrum Auctorem, P. Villal. *vbi sup. n.* 8.

71. Hodie vt quis possit audiri post quinquennium debet impetrare rescriptum à Papa, sine quo nec superior, nec Episcopus possunt audire reclamantem, seu allegantem causas nullitatis suæ professionis, quod est petere à sua Sanctitate restitutionem quinquennij, aliàs censebuntur contra ire dicto Decreto Tridentino. Ita testatur vidisse in facti contingentia, putatque esse in praxi, Portel *verb. professionis nullæ reclamatio. n.* 44. §. *circa quod.*

72. Ad

72. Ad probandam præfatam ignorantiam, vel impedimentum reclamandi intra quinquennium non sufficit iuramentum ipsius ignorantis, vel impediti, licèt in aliis causis sufficiat, quia transacto quinquennio ius præsumit scientiam habere talis decreti. Addit. summæ *vbi supra num* 6. de quo Menoch. *de arbitra. lib.* 2. *centur.* 2. *casu* 186 *n.*7. *& de recuperand. possess. remedio* 16. *num.*36. Idem docent Sanchez *vbi sup. num.*14. Portel *sup.num.*49. & videtur sentire P. Villalob. *vbi sup. n.*3. *circa finem.*

73. Minor ætate, qui in foro conscientiæ suæ professionis nullitatem sciuit, nec illam ratam fecit intra quinquennium, transacto illo adhuc in foro exteriori potest reclamare, allegando iustæ ignorantiæ causam. Quòd si sub iuramento interrogetur, aut ignorauerit ius, quo poterat intra quinquennium reclamare, licitè poterit iurare, se ignorasse, intelligens apud se habuisse ignorantiam, & non scientiam, cum qua ratificauerit professionem suam, quam præsumit Concilium ratificasse intra quinquennium, ex quo præcipit, vt non audiatur post illud elapsum. Sicut qui rogatur à iudice sub iuramento iuridico, an transierit per locum, vbi iacebat homo occisus, vt inde iudex inferat, an sit talis criminis reus, nec ne, potest vtique licitè iurare nullo modo transisse, etiam si à parte rei per talem locum ipse transitus sit, intelligens intra se, non transisse culpabiliter, sed innocenter, *ibid. num.*7. de quo Sanchez *lib.*7. *de matrimon. disp.*37. *n.*18. Idem docet Portel *vbi sup. n* 50.

74. Perpetuò inhabiles ad profitendum non comprehenduntur in dicto Decreto Tridentino, quia isti ratione inhabilitatis nunquam præsumuntur tacitè professi, siquidem durante illa nunquam potuerunt expressam professionem facere, ideóque quocunque tempore illis licèt reclamare. Idem iudicium est de habentibus impedimentum temporale, seu ad tempus irritans professionem, durante tali impedimento intra quinquennium. Vnde professi per metum, vel defectum ætatis, durantibus his impedimentis intra quinquennium non præsumuntur tacitam professionem emisisse, quia durantibus ipsis nō potuerunt expressè profiteri, vt etiam de nulliter professis ante constitutionem Clementis VIII. ex defectu informationis iuxta formam præscriptam à Sixto V. faciendæ, diximus suprà *n.*70. & per consequens in vtroque casu datur locus reclamationi, etiam post quinquennium. *Ibid. n.*8. de quo Sanchez *dicta disp.*37. *num.*32. Nauar. *lib.*3. *cons* 5. *num.*1. *& cons.*25. *n.*2. *in fine tit. de regular. in* 1. *editione.* Idem docent Portel *vbi sup. num.*51. P. Villalob. *d. num.*8.

75. Professus absque legitima ætate, vel sine præuia informatione, iuxta constitutionem Sixti V. vel ex metu inculpabili ex parte sua, non tenetur ad ratificandum professionem, sed potest in Religione persistere, vsquequo commoda occasio egrediendi se offerat, quamuis enim peccet non ratificata professione suffragando in Capitulo sicut professus, ac alios actus professiorum exercendo, alimentáque percipiendo à Monasterio, adhuc non est ob hanc culpam compellendus ad profitendum inuoluntarius, seu inuitus: adeò, quòd etiam ex culpa sua nulliter professus, quia scilicet, ficto animo professus est, adhuc non tenetur verè profiteri. Nemo enim, etiam propter grauissimam culpam compellendus est ad Religionis statum altissimum vouendam, sed tantùm admonendus est, ac exhortandus, vt professionem denuo emittat, quod si id renuat, nec à Religione velit exire, data opportunitate, compellendus est ad profitendum, vel exeundum à Monasterio, *ibid. art. 9.* de quo Sanchez *vbi suprà num* 38. Henriquez *lib. 11. de matrim. cap. 11. num 11. litt. V.* Idem ferè docet P. Villalobos *vbi suprà n. 6.* qui addit *n. 7.* in dubio intentionis de ratificanda professione intra quinquennium, eo transacto præsumi illam ratificasse, in dubio enim in fauorem Religionis, quæ possidet, præsumendum est, vt tradit Nauar. *lib. 3. cons. 13. n. 10. de Regular.*

76. Ratificans professionem irritam causa metus, vel ex defectu ætatis, non indiget alio anno probationis, quia nec Concilium Tridentinum, nec ius irritat, nisi tantùm professionem, & non receptionem habitus. Imò & aliqui probabiliter sentiunt, adhuc anno probationis pro nullo dato, non opus esse de nouo incipere nouitiatum, quia iam expertus est Religionis asperitates in dicto anno, & Monasterium expertum est talis professi conditionem, & habilitatem, maximè cùm iure antiquo hic non requirebatur annus nouitiatus, vt deducitur ex *cap. significatum, cap. cùm virum, & melius ex cap. porrectum, de Regular.* & ex *cap. 1. eodem titul. in 6.* Sed hoc in foro tantùm interiori, & non in exteriori habet locum. *Ibid. art. 21. & 11.* De quo Sanchez *vbi sup. disp. 37. num.* 43. 47. & 48 qui *lib. 5. ad præcepta, cap. 4. num.* 14. iterum idem constanter sustinet, etiam in casu nullæ probationis annuæ, & professionis, vbi etiam addit, ad maiorem conscientiæ securitatem, & ad vitandas opiniones, quòd potest talis Religiosus detegere superiori sub sigillo confessionis vitium suæ professionis, & nouitiatus, petendo, vt ipsum denuò admittat ad Nouitiatum peragendum inter reliquos professos, eorum habitu retento. Et ad supplendum consensum Conuentus necessarium illi admissioni,

Trid. Sess. 25. c. 15. de Regul.

poterit

poterit superior illius suffragia petere, tacito nomine professi, & explicata prioris professionis nullitate. Vel tandem potest secretò impetrari Pontificis dispensatio, supplendo eum Nouitiatum, & idem ferè resoluunt Portel *vbi sup. n.* 52. P. Villal. *d. tract.* 35. *diffi.* 24. *n.* 5. 6. *&* 8. qui etiam *n* 4. cum Nau Graffis, & Sanc. tenet non esse necessariũ consensũ Monasterij ad ratificã-dam professioné nullam ex defectu ætatis, vel anni integri probationis, sed sufficere consensum ratificantis eam professioné.

77. Puella educata in Monasterio honestatis causa, posteaque persuasu Abbatissæ Monialis facta, si extra Monasterium in loco tuto constituta, coram Commissario ad id deputato cum iuramento affirmauit, nunquam suæ intentionis fuisse Monialem fieri, standum est huic confessioni, licèt antea corã prælato, vel Ordinario in Monasterio constituta confessa sit se esse professam, quia illa confessio facta fuit in loco libero extra Monasterium, iuxta terminos, *c. cùm locum, de sponsalib.* coram iudice, & cum iuramento, quod loco torturæ spiritualis habetũr, confessioni autem factæ per torturam standum est *l. si postulauerit* 27. §. *sed & si negauerint, ff. ad l. Iuliam de adulter.* alia verò fuit facta in loco non tuto, & ob timorem reuerentialem Abbatissæ cupientis succedere in bona eiusdem puellæ per professionem. Neque illi obstat tempore opportuno non fuisse protestatam, sufficit enim quòd pater eius pro ea fuerit protestatus, quod multùm ad hoc facit. *Ibid. dicta quæst.* 17. *a.* 18. de quo Nauar. *lib.* 2. *conf.* 1. *tit. de confessis, & in Manual. c.* 22. *n.* 51. Panorm. *cap. per tuas, n.* 11 *de probation.*

78. An autem metus reuerentialis annullet professionem, controuersum est inter Doctores. Auctor *in d. q.* 17 *art.* 15. Videtur innuere, solum metum reuerentialem parentum annullare, & ad alios consanguineos id non extendit. At *in dict. art.* 18. proximè citato absolutè videtur oppositum affirmare, dum resoluit, non valere professionem factam à puella educata in Monasterio ob timorem reuerentialem Abbatissæ, & citat textum cum glossa *in cap. præsens* 20. *quæst.* 3. vbi in simili professione inuita cuiusdam Monachi id expressè decidit Nicolaus Papa. Vtraque opinio est probabilis: de quo Nauar. *lib.* 1. *conf.* 3. *n* 7. *tit. de renunciatione, & lib.* 4. *conf.* 26. *n.* 4. *tit. de Sponsalibus, & in Manual. c.* 22. *n.* 51. Sanch. *de matr. lib.* 4. *disp.* 6. *n.* 17. Henriq. 2. *p. l.* 11. *c.* 9. *n.* 5. Farin. *tom.* 4 *fol.* 106. *col.* 1. qui refert quandam declarationem Cardinalium, qua per latam sententiam Romæ declaratum est, fuisse nullam professionem cuiusdam fœminæ factam ob solum metum reuerentialem. Mihi quidem (liceat inter tãtos viros proferre quod sentio) videtur, pensandã

Refertur sententia Auctoris.

esse

esse prudenter qualitatem metus, nam si cadens in constantem virum, seu grauis metus est, sicut annullat contractum naturalem, quia tollit consensum liberum, vt communis Doctorum tenet, ita & professionem, *cap. 1. & cap. cum dilectus, de his, quæ vi, metúsve causa*, quæ quidem genus quoddam contractus est inter Religionem, & profitentem. Secus si non est grauis metus, nec cadens in constantem virum, iuxta *cap. final. qui clerici, vel vouentes*, quod prudentis viri arbitrio iudicandum relinqui debet, minor enim metus sufficiens erit ad annullandam professionem fœminæ, quàm viri, & sic de cæteris intra sphæram grauis metus, vt benè notat Portel *verb. professionem nulla ex natura contractus, n. 12. per totum*. De quo etiam Sayro *decis. 9. de Regularibus*. Aloys. Ricci. *in Collect. decis. p. 4. collect. 932. prope finem*, relati à Barbosa *in Remiss. ad Trid. d. c. 19. de Regularibus, n. 4.* qui professionem ob metum reuerentialem parentum factam valere, negant. Idem docet traditis multis Sanchez *lib. 4. Decal. c. 3. n. 26. & lib. 4. de matrimon. disp. 6. à n. 1. vsque ad 35.* & loquens de metu leui, asserit non irritare professionem *d. cap. 3. n. 24.* & idem tenet Azor *lib. 11. inst. moral. cap. 15. quæst. 7. tom. 1.*

Trid. sess. 25. c. 18. de Regul.

79. Licèt in Concilio Tridentino excommunicentur cogentes quamcunque aliquam fœminam ad ingrediendum Monasterium, aut habitum suscipiendum, vel professionem faciendam, præterquam in casibus iure expressis, quique consilium, auxilium, vel fauorem dederint, vel scientes eam non sponte ingredi Monasterium, aut habitum suscipere, aut professionem emittere, quoquo modo eidem actui præsentiam, vel consensum, vel auctoritatem interposuerint, eam tamen censuram non incurrunt cogentes puellam minorem ingredi Monasterium, vt ibi honestè educetur vsque ad ætatem nubendi, non verò vt ad suscipiendum habitum Religionis, ac professionem emittendam cogatur, quidquid in oppositum dicant aliqui, *ibid. art. 19.* & nos suprà hac resolutione, *num. 31.* De quo Suarez *tom. 5. de censuris disp. 23. sect. 7. num. 9.* Sanchez *in præcepta Decalog. lib. 4. cap. 4. num. 13.* Zerola *in praxi Episc. 2. part. verb. Moniales versic. 13. pag. 73* Nauar *lib. 5. consil. 56. num. 3. titul. de sentent. excommunicat.* quos pro opposita opinione citat Barbosa *in remission. ad Tridentinum dict. cap. 18 de Regularibus, num. 5.* Sed Sanchez ibi absolutè non tenet oppositam sententiam, sed eam limitat cum nostro Auctore, *tom 1. summæ cap. 8. n. 10.* quando scilicet, coactio illa est in ordine ad suscipiendum postea Religionis habitum, siue suasionibus Monialium, siue alia ratione, non autem quando nullo modo hoc

hoc intenditur. Vnde incurret cogens ad solum ingressum, habitu retento, animo principali, vt postea habitum sumat: vel post ingressum liberum cogens ad suscipiendum habitum: vel post hunc spontè susceptum cogens ad professionem, & idem tenet sequens Auctorem cum præfata limitatione Portel *in addit. ad dubia verb. Moniales, n.* 14.

80. An autem metus reuerentialis parentum incussus ex eo, quòd manifestant puellæ statum Monachalem illi conuenire ob iustas causas, v.g. non sufficientis dotis pro matrimonio, & similium, inducat dictam excommunicationem illum incutientibus? maius dubium est. Portel *in addit. ad dubia verb. Moniales, n.* 12. tenet partem negatiuam, quia, inquit, parentes, vel consanguinei in illo timore incutiendo non se habent actiuè, sed ipsa puella metum concipit ob reuerentiam patris, hácque esse praxim in tota ferè Ecclesia asserit, per quam nemò iudicat, parentes, vel consanguineos tale suadentes, & facientes dictam excommunicationem incurrere. Imò etiam (addit idem Portel) si parentes, vel alij importunis precibus suaderent puellæ, vt ingrederetur, vel non ingrederetur, non incurrerent, quia suasio etiam importuna, non est coactio. Quod quidem mihi non displicet, casu quo talis metus reuerentialis incussus non excedat limites simplicis persuasionis, nam si metus grauis sit, & cadens in virum constantem iuxta superiùs dicta, *n.*78. omninò, & absque dubio præfatam excommunicationem incurrere suadentes, seu metum incutientes existimo, vt ex doctrina nostri Auctoris suprà tradita satis constat, & fatetur idem Portel *vbi sup. n.* 13. & expresè tenet Sanchez *lib.4. de matrim. disp. 7. à n.7. & lib.6. decalog. c.4. n.8.* vbi idem resoluit de metu graui, secus de leui, vt *ibid. n.4 &* 5. tradit.

Ampliatur, & elucidatur doctrina Auctoris.

81. In eodem Tridentino Concilio habetur, quòd Episcopus, vel eius vicarius exploret voluntatem virginis Deo sacrandæ, an coacta, vel seducta sit, ante professionem. Quod declarauit Pius V. apud Bullarium in hunc modum: *Volumus etiam, quòd puellarum Deo dicandarũ, an scilicet coactæ, vel seductæ fueriat, examen faciendum, non nisi infra quindecim dies, postquam iuxta Concilium Tridentinum Episcopi, vel eorum vicarij requisiti fuerint, fieri possit, quibus elapsis amplius in hoc se illis intromittere nõ liceat, cuius occasione, nec Episcopus, nec eius Vicarius intra septa monasterij ingrediantur, sed stent ante cratem ferream, & interrogationes aliàs, quàm eas, quæ præfatum Concilium Tridentinum iubet eis fieri, omninò prohibemus, ac similiter volumus, quòd puellæ, seu nouitiæ ipsæ ad alias interrogationes respondere minimè teneantur.* Hæc Pius V. in præfata bulla

Trid. sess. 25 cap.18. de Reg. Bullar. bul. 7. Pij V. n. 17. & 18.

bulla. Ad quod etiam facit quædam declaratio Cardinalium apud Marzilla *lib.1. de statu Regularium tit.12. cap.20.super dicto cap.17.de Regularibus*, in hunc modum: *Virgines, quibus facienda est professio, si clausura Monialium facta sit, examinanda sunt ab Ordinario intra monasterium, ad cancellos, seu crates ipsarum Monialium.* Ex quarum declarationum verbis, ibi, *stent ante cratem ferream.* & ibi, *ante cancellos, seu crates:* colligitur dictas nouitias non posse extrahi à clausura ad talem explorationem voluntatis, ídque ad omne dubium vincendum, & ad maiorem cautelam expresse auctoritate Apostolica declaratum, & mandatum est per Nuncium Apostolicum Hispaniæ, cuius bulla exat in Conuentu sancti Antonij Salmanticensis. P. Villalobos.2.*p.Summæ tract.*35.*diff.*8.*num.*3.refert, tria breuia expedita per tres successiuè Apostolicos Nuncios in Hispania, quibus id ipsum præcipiebatur obseruari ab Ordinariis, sub grauibus pœnis excommunicationis, interdicti ab ingressu Ecclesiæ, ac quingentorum aureorum soluendorum. Vide Sanchez *ad præcepta lib.*4. *cap.*18.*num.*34. *ad finem, & lib.*5.*num.* 84.vbi addit, non reddi irritam professionem ex defectu huius examinis, quidquid sit de peccato eam sic admittentis ad professionem.

82. An autem examinandæ sint dictæ nouitiæ, semel ante ingressum Religionis, & iterum ante emissionem professionis, res dubia est: Auctor *tom.*3.*q.*12.*art.*3.exponens dictum decretum Tridentinum asserit, duo præcepta distincta in eo contineri, primum, quòd puella nō recipiat habitum Regularem, nisi sit maior duodecim annis: secundum, quòd ista maior duodecim annis, antequam eum suscipiat, examinetur ab Episcopo: quæ nimirum dispositio, inquit, non est vsu recepta, nam puellæ, quæ suscipiunt Religionis habitum, siue sint minores, siue maiores duodecim annis, semel tantùm ante professionem examinantur ab Episcopis, & nunquam ante susceptum habitum. Quæ sententia vsu, & communi praxi Ecclesiæ confirmata est, & tenenda, quamuis Concilium Tridentinum videatur innuere, bis fore examinandas, quia quantum ad hoc non fuit receptum tale decretum, saltem in Hispania, vt benè aduertit Portel *verb. Nouitia, n.*3.de quo P. Miranda late *in tract. de Monialibus quæst.*8.*art.*4. Zerola *in praxi Episcop.*1.*p. verb. Moniales, pag.*232.*&* 258. Azor *instit. moral.*1.*p.lib.*12.*c.*1.*q.*2. Sanchez *in præcepta decal.lib.*5.*c.*4.*n.*84.F Iooannes de la Cruz *de statu Relig.lib.*1.*c.*8.*in fine*, ex quibus P. Miranda, & Sanchez idem docent in nostris terminis, & sequitur P. Villalobos vbi proximè *n* 2.

83. Non

83. Non obstante Regula Ordinis Minimorum requirente decem, & octo annos ad professionem, facta ante dictam ætatem valet, completo tamen decimo sexto ætatis anno, & probationis tempore iuxta Concilij Tridentini decretum, etiam si in dicta Regula, vel statuto Ordinis auctoritate Papæ etiam condito irritarentur professiones factæ ante dictum decimum-octauum ætatis annum; quia statutum contra ius commune, vel Concilium generale non valet. Dato autem, quòd valeat, & confirmetur per aliud decretum eiusdem Concilij, quo diffinitur, non esse suæ intentionis amouere ab eorum instituto, & obseruantia eos, qui sub arctiori Regula, vel statutis viuunt, adhuc professiones præfatæ ante dictam ætatem celebratæ valent, quia licèt statutum, & Regula id prohibeat, non tamen irritat, si quidem multa prohibentur, quæ tamen facta tenent, vt vulgatum iuris est. Vnde decretum eiusdem Concilij, quo præcipitur, vt post decimum sextum ætatis annum completum, & finitum probationis annum statim ad professionem admittantur nouitij, aut expellantur, fallit in præfato Ordine Minimorum, in quo vsque ad decimum octauum potest dilatari professio iuxta eorum Regulam, quæ causa sufficiens, & iusta videtur ad differendam professionem. *ibidem art.*20. Idem docet, & tuetur Sanchez *ad præcepta lib.*5. *cap.*4. *numer. 6.* referens, & citans nostrum Auctorem, & recedens à Nauarro.

Trid. sess. 25. c. 15. de Regul. Trid. d. sess. cap. 22. de Regul.

Trid. d. sess. 25. c. 16. de Regul.

84. Filius de facto ingrediens Religionem relictis parentibus in maxima, & extrema necessitate, licèt mortaliter profitendo peccet, eius tamen professio valet, quia nullum extat ius professionem talem impediens. Nec constitutio Sixti V. irritans professionem eorum, qui debitis obnoxij sunt, obstat, quia non loquitur de grauatis debito naturali, quale est istud erga parentes, sed de grauatis debito ciuili supra vires facultatum suarum, vt patet ex tenore dictæ constitutionis. *tom.* 3. *quæst.*13. *art.*5. de quo D. Thom. 2. 2. *q.*101. *art.*4. *ad primum, & q.* 189. *art.*6. Syluest. *verb. Religio.* 2. *q.*7. Nauar. *lib.*3. *consil.*26. *titul. de Regularibus.* Angelus *verb. Religio, num.* 11. Azor 1. *p. lib* 12. *c.*1. *q.*8. Lessius *de iust. lib.*2. *c.*41. *n.*34. Sanchez *ad præcepta lib* 4. *c.*20. *n* 10. *& sequentibus,* vbi latè per totum caput, & luculenter quæstionem resoluit, & nos latius dicemus infrà *resol.* 108. *num.* 1. *&* 2.

85. Professio simoniacè facta valida quidem est, licèt iniusta, quia mutatio status de sæculari in Regularem non impeditur per simoniam, sicut nec per excommunicationem, *cap. de Regular. & c. dilectus el 2. c. quoniā, de simonia,* vbi monachi per simoniam

simoniam recepti ad arctiora monasteria in pœnam criminis transferri iubentur, locóque, quem adepti sunt taliter, omninò priuantur, ac suspenduntur ab executione ordinum sacrorum, si fortè clerici in sacris constituti sunt. Verum est tamen, quod per talem simoniacam professionem non acquiritur ius ad victum, seu portionem victualem, quam in communi percipiunt alij monachi, aut Canonici Regulares professi, quæ cum sit ad instar cuiusdam beneficij Regularis impeditur per simoniam, vel excommunicationem, donec subsequatur absolutio, & dispensatio *tom. 3. quæst. 63. artic. 3.* de quo Nauarr. *in capit. non dicatis, numer. 67. & comment. 4. de Regular. num. 25.* Idem docet post nostrum Auctorem Sanchez *lib. 5. decalog. capit. 4. num. 39.*

86. Fœmina fingens se esse virum, professionémque emittens in monasterio virorum intendens se obligare per tria vota essentialia, verè professa ac Religiosa iudicanda est, reponíque debet à prælato apud monasterium Monialium sub habitu fœmineo Regulari, & clausura. Secus, si post fictionem virilis sexus, fictè, & fraudulenter professionem emisit, quia eo casu in foro conscientiæ nulliter professa habenda est, manétque excommunicatione Papæ reseruata ligata, eo quòd temerè intrauit monasterium virorum contra prohibitiones, seu constitutiones Apostolicas. Idem pariter dicendum est, si professionem fecit tempore, quo vigebat constitutio Sixti V. annullans professiones sine præuia informatione factas, quia ea non potuit ritè ac rectè fieri cum tali fictione, & mendacio grauissimo habitus, & sexus virilis. *Addi. Summæ tom. 4. cap. 64. num. 11.* de quo D. Antonin. *3. p. tit. 16. c.* §. 1. Syluest *Religio. 1 titul. 3. quæst. 9.* Angel. *verb. professio* §. 3. Comitol. *libr. 2. respons. moral. quæst. 8.*

At Sanchez *lib. 5. ad præcepta, cap. 4 n. 40.* tenet talem professionem factam à viro, mentito sexu in monasterio monialium, vel factam à fœmina in monasterio virorum esse omninò irritam, ex defectu consensus, saltem ex parte admittentis ad Religionem, seu professionem, qui vtique si sciret talem defectum, illum non admitteret, sed ex dicendis infrà *n. 87.* & ex dictis sup. *n 61.* hoc debet limitari.

Portel *in Add. ad additiones dubiorum verb. professio hermaphroditæ n. 3. in fine*, refert quendam casum singularem cuiusdam hermaphroditæ, qui tempore nouitiatus fœmineũ tantùm sexum habebat, & post professionem duobus annis, humeros supponens cuidam graui oneri, erupit in illa sexus masculinus, sicque inuenta fuit hermaphrodita; & tandem concludit,

cludit, talem professionem esse omninò validam, non obstante eruptione subsequenti sexus masculini, addit tamen, quod si sexus masculinus præualeat, extrahi debet omninò à monasterio Monialium: secus si præualeat sexus fœmineus: si verò æquè præualeat vterque sexus, etiam extrahenda est à clausura Monialium, ne incitata à concupisentia carnis periclitetur castitas ipsarum Monacharum. Et eadem ratione non est etiam transferenda ad monasterium virorum ob idem periculum, occasiones enim peccandi omninò amputandæ sunt vt ibidem optimè probat idem Portel *num.*7. Vide P. Villalob. *2.p. summ. tract.*35. *diffi.c.7.n.*19. vbi resoluit, hermaphroditam vtroque sexu parem nullo modo posse esse monachum, aut Monialem, ex Nauarro, & Henriquez, & addit quòd licèt præualente altero sexu, valida esset professio in monasterio virorum, vel mulierum, adhuc excludendus foret ob scandalum: quod posse fieri à prælatis superioribus Ordinis absque auctoritate Papæ, casu quo in professione hunc defectum subticuit, tenet noster Auctor *in Summa 2.p. cap. 6. ad finem*, assentit Sanchez *vbi suprà num.*41. additque, quòd in dubio vter sexus prædominetur, & consultis medicis adhuc res sit dubia, censendus est ac si vterque sexus sit æqualis, ac proinde fore irritam professionem huius in vtrouis monasterio factam concludit.

87. Valida est professio illius, qui cum defectu occulto admissus est ad Religionem, qui si sciretur, nullo modo illo notatus admitteretur: dummodò non præcesserit expressa protestatio, quòd inuento tali defectu, eo ipso expellatur à Religione, sitque statutum à Papa confirmatum annullans talem professionem, tunc enim tam ex defectu consensus Religionis, quàm ex statuto annullante professionem, nulla omnino erit, *Ibidem dicto cap. 64. Addit. num.* 12. & nos diximus suprà hac resolut. *num.*61. de quo Sanchez *lib.* 10. *de matrimon. disp.* 11. *num.*4. *& disput.9.num.*20. Syluest. *verb. Religio*, 3. *num.*12. Nauar. *commentar.* 2. *de Regularibus num.* 3. Idem ferè videtur sentire idem Sanchez *lib.*5. *decalog.c.*4.*n.*57.

De Professis post constitutionem Sixti V.

88. Non omnes criminosi sunt ad professionem inhabiles, sed hi tantùm, qui temerè à superioribus admittuntur, nulla præhabita diligentia, & examine super eo. Vnde si forma præscripta à Sixto V. fuerit in eorum receptione, & ante professionem diligenter adhibita, & informatio bona fide, & modo ordinario sine fraude facta, & approbata, professio eorundem

tenebit, etiam si post ipsam constiterit de huiusmodi impedimento: ac proinde causæ ipsorum ad iudices sæculares non pertinent, constitutio enim præfata Sixti non absolutè inhabilitat omnes criminosos, sed tantùm temerè(id est, nulla præhabita diligentia) admissos, quæ cùm sit lex pœnalis, & à regulis iuris exorbitans, restringenda est, vt communis Doctorum *in cap. 1. de rescriptis.* tenet. *Tom. 3. quæst. 54. art. 1.* Idem docent Portel *verb. Nouitius, num. 6. & 12. vsque ad 18. & in addit. num. 4. & 5.* P. Villalob. *2. p. Summa tract. 35. diff. 10. n. 11.* Sanchez *lib 4. decalog. c. 16. n. 39.* & nos diximus suprà *num. 4.*

89. Rursus non omnes debitis, & ratiociniis obnoxij ad Religionem inhabiles iudicandi sunt, sed tantùm, qui ingenti ære alieno supra vires facultatum suarum sunt grauati. Quòd autem sit ingens æs alienum in hac materia arbitrio boni, & prudentis iudicis relinquitur, qui potiùs in fauorem Religionis debet arbitrari, pensata qualitate debitoris, & creditoris. Quantum autem ad ratiociniis obligatos, illi tantùm inhabiles iudicandi sunt, quibus ex huiusmodi causa lis, vel molestia sit illata, vel inferenda verosimiliter timeatur, non timore leui fundato in aliqua leui suspicione: quod tunc fieri speratur, quando manifestum est, dictos ratiociniis obnoxios teneri de dolo, vt de his qui volunt sacris initiari, disponit ius *in c. tantis 18. dist.* secus si non sit manifestum. Vnde facta diligenti inquisitione, & informatione de his, sic admissi verè professi iudicandi sunt, nec à Religione exire, aut expelli possunt, vel habitu Regulari spoliari, nec admittentes incidunt in dictarum Constitutionum pœnas. *Ibidem art. 2.* & nos ex parte diximus *sup. num. 10.* de quo Portel *dict. verb. Nouitius, num. 19. & 20. & in addit. ad dubia num. 11.* Sanchez *lib. 4. decalog. cap. 19. num. 21* qui idem docent.

90. Vnde etiam fit, quòd iudices Ecclesiastici non possunt procedere contra clericos criminosos, vel debitis, & ratiociniis obnoxios professos in aliqua Religione, nisi eorum delictum ante susceptionem habitus fuerit deductum ad eorum forum per viam accusationis, aut inquisitionis, ac proinde si eorum fiat accurata, & diligens inquisitio, possunt ad Religionem admitti, validéque professionem emittent: Iudices verò de facto contra eos procedentes incidunt in excommunicationem ipso facto, si Ecclesiastici sint, laici autem in excommunicationem in Cæna Domini, vt colligitur ex mente eiusdem Sixti V. in sua secunda constitutione, *ibid. art. 3.* Idem ferè videntur sentire Sanchez *d. cap. 19. num. 29. & dict. cap. 16. n. 39.* Portel & noster P. Villalob. *locis citatis suprà.*

91. Pœnæ

91. Pœnæ appositæ à Sixto V. in dicta constitutione contra superiores admittentes ad habitum,& professionem maiores sexdecim annis criminosos,& debitis,vel ratiociniis impeditos,non comprehendunt, nisi tantùm temerè tales admittentes, id est absque vlla inquisitione,vel informatione. Vnde si recipiant immunes ab his impedimentis, & habiles ad profitendum,etiam sine debita, & sufficienti informatione in dicta constitutione præscripta, non incurrunt dictas pœnas,finis enim legis præcipientis talem fieri informationem præuiam est,vt non admittantur,nisi tantùm habiles,ipsa verò informatio est quid accessorium, seu requisitum ad consequendum talem finem,quo consecuto,vt principaliter intento, non oportet,quòd accessorium omittatur. Quòd autem iste sit finis prætensus à Sixto V.patet ex prooemio dictæ constitutionis,iuxta quam intelligenda, & limitanda est constitutio Clementis VIII. quæ fuit expedita ad declarationem, & robur Sixtianæ bullæ,nam constitutio declarans,& roborans aliam, explicanda & limitanda est iuxta terminos constitutionis declaratæ, & roboratæ,vt habetur. *Authentica constitutio,qua innouat §.vnde.vers.in illis,collat* 3. Auct. *Ibid.art.*4.de quo Portel *verb.Nouitij informationes n.6.* & noster Villalob. *dict.n.*11. qui idem fere sentiunt.

92. Religiosi professi tam post promulgationẽ primæ,quàm secundæ constitutionis Sixti V. nullo ex dictis impedimentis ibidem appositis irretiti sunt verè & propriè professi in foro interiori,& exteriori,etiam si de eorum minoribus,& vita, déque aliis contentis in præfatis constitutionibus nulla penitus facta fuerit inquisitio, seu informatio, nam receptio, & professio istorum non fuit à Pontifice irritata, seu annullata,sicut fuit professio eorum,qui aliquo ex dictis impedimentis ligati sunt,quidquid sit de peccato hoc præceptum Apostolicum non adimplentium, idque constat ex tenore primæ constitutionis, secundum quam debet intelligi, & limitari secunda, vt suprà diximus de constitutione Clementis VIII. respectu bullæ Sixti V quam declarauit, & ita senserunt, ac scripserunt viri doctissimi vtriúsque iuris periti, & grauissimi Religiosi apud Salmanticenses. *Ibid.art.*5. Vide Portel *vbi suprà num.* 18. & 11.

93. Imò etiam si dictorum Religiosorum professio in dictis constitutionibus annullaretur (quod firmissimè negamus) adhuc verè esse Religiosos professos, saltem in foro animæ,constanter asserimus; ac affirmamus. Vnde petere apud tribunalia Ecclesiastica, vel sæcularia irritas declarari huiusmodi

professiones non solùm est contra honestatem, sed etiam contra conscientiam, quia actus, in quo prætermittitur solemnitas iuris positiui valet in foro animæ, modò adsit consensus de iure naturali requisitus; ex communi doctrina tradita à Felino *in c.1.de constitut.n.*11.*&* 39. quod habere locum in constitutionibus etiam habentibus decretum irritans, maximè quando sunt fundatæ in præsumptione, quales sunt istæ, tenet Abbas *in c.1.in fine, de restitut.in integrum*, per textum ibi *in cap.quia propter, de elect.* vbi valet electio in foro conscientiæ, non obstante, quòd irritatur, eo quòd non fuit seruata forma ibi præscripta, dummodò interueniant in ea requisita de iure naturali. *Ibidem art.6.* Vbi ad calcem refert, seu transcribit litteram, & tenorem dictarum constitutionum Sixti V. Gregorij XIV. & Clementis VIII. Vbi circa Bullam vltimam eiusdem Clementis VIII. aduertere oportet, quòd in ea, casus expressi in constitutionibus Sixti V. in quibus professio receptorum sine præfata forma nulla declaratur, ad terminos iuris communis, & sacrorum Canonum redacti sunt, perinde, ac si præfatæ constitutiones in illa parte editæ non fuissent, & per consequens professio illorum, in qua hodie seruata non fuerit forma assignata à Sixto V. est valida, si nullo ex impedimentis, quæ assignat, fuerint ligati. Imò, si qui ante promulgationem constitutionis Clementis aliquo ex dictis defectibus impediti, ad Religionem admissi inuenti fuerunt, & post promulgationem eiusdem professionem emissi sunt, validè professi iudicandi erunt, attenta mente, & voluntate Pontificis declarantis se reducere decreta à Sixto V. edita ad terminos iuris, ac sacrorum Canonum, perinde ac si in ea parte edita non fuissent, susceptio enim habitus tractu temporis conualescit, argumento *l.si codicillos, C.de testament.manumissis*, pœnæ tamen contra admittentes, non seruata præfata forma, à Clemente VIII. non tolluntur, vt patet ex littera, & tenore suæ bullæ, quando scilicet, admittunt temerè inhabiles, non verò habiles, vt suprà iam resoluimus, *ibidem §circa quam*, in fine bullæ vltimæ Clementis VIII.

Trid. sess. 24.c.1. de reform. matrim. Neque supradictis obstat, quòd decretum Concilij Tridentini irritans matrimonium clandestinum etiam fundatur in præsumptione propter fraudes solitas euenire in clandestinis desponsationibus, nihilominus tamen, etiam cessante hac præsumptione, præfatum matrimonium clandestinum est nullum, etiam in foro conscientiæ. Nam respondetur, quòd in tali matrimonio non solum annullatur contractus, sed etiam inhabiles redduntur personæ ad sic clandestinè contrahendum: at in

nostro

nostro casu solùm inhabiles redduntur ad profitendum in Religione criminosi, illegitimi, ære alieno onusti, &c. non verò sine præuia super his informatione admissi sine talibus impedimentis, tunc enim veritas præualet præsumptioni, in qua fundata erat lex. Nec tandem dicta solemnitas informationis dicenda est substantialis ex eo, quòd Pontifex procedit in secunda constitutione irritando (quod nos etiam negamus) nam iuxta Tridentinum Concilium in matrimonio vltra duos testes etiam requiritur assistentia parochi, quo non assistente matrimonium est nullum, & tamen nemo est, qui affirmare audeat, quòd assistentia parochi, & testium sit forma substantialis ipsius matrimonij, ergo à simili idem dicendum videtur in solemnitate informationis requisita à Sixto V. dato enim, quòd sine illa irritetur professio (quod nos iterum firmiter negamus) adhuc non probat, esse formam substantialem professionis, *Ibidem* §. *primum argumentum*, & §. *nec contra.* de quo Portel *vbi supra verb. Nouitius, num.6.* & *verb. professio nulla, post n.19.* §. *de hoc*, & §. *seq.* Sanchez & P. Villalob. *locis sup. citatis.*

Trid. sess. 24. c. 1. de matrim.

RETRACTATIO I.

De datis, & receptis vltra victum, & vestitum pro Nouitia.

94. Decretum Tridentini prohibens sub pœna anathematis dari, aut recipi aliquid vltra victum, & vestitum nouitiæ, comprehendit etiam mutuum, & commodatum, verba enim Concilij, *quocunque prætextu*, generaliter loqui videntur, innuúntque, pensata attentè legis mente, quòd licèt ex parte dantis adsit securitas ad recuperandam dotem sic datam, ex parte tamen monasterij recipientis tollitur quodãmodo libertas ad admittendam, vel non admittendam nouitiam ad professionem, quæ aliàs fortè indigna iudicatur. Ita Auctor *tom.3. Summa cap.144. num.6.* vbi se corrigit de eo, quod olim senserat, *tom. 2. quæst. 48. art.5.* de quo Valasc. *de partitionibus cap.16. numer.32.* Stephan. Gratian. *discept. forens. cap.363. num.18.* & 19. ad quod etiam facit quædam bulla Gregorij X. apud Bullarium. Idem expressè tenet P. Villalobos *2. p. summa tract 35. diff. 19 num.4.* & tanquam tutius tradit P. Miranda *tom. 2. quæst.8. de Monialibus art.9.* quamuis omninò illicitum illi non videtur id commodatum recipere præstita sufficienti cautione, sed meliùs Suarez *tom.3. de religione, tract.7. lib.5. cap.9. num.16.*

Trid. sess. 24. c. 16. de Regul.

Bullar. 2. Greg. X.

num. 16. talem mutationem omninò reprobat, tanquam scrupulosam, & ab intentione Concilij alienam.

RETRACTATIO II.

De Nouitiis gestantibus habitum indistinctum à professis.

95. Nouitium Sacerdotem ob honorem Sacerdotij habitu professorum indutum, ac illum deferentem per annum, & tres dies videntibus prælatis non censeri tacitè professum, iuxtà *cap. institutionem, cap.* 1. *de Regular. in* 6. *& Clemen. eos, eodem titul.* tenet Auctor *tom.* 4. *summa cap.* 64. *num.* 1. vbi se corrigens exponit, quod olim senserat *tom.* 3. *quæst.* 17. *art.* 2. quia inquit, habitus indistinctus à professis, quem gestat, nunquam illi conceditur ad ius, sed ad honorem, & reuerentiæ sacerdotalis dignitatis intuitu, absque vllo prorsus consensu ex parte Ordinis, vel intentione ex parte Nouitij ad talem professionem tacitam emittendam: actus autem agentium non operantur, nec se extendunt vltra voluntatem, seu intentionem eorum iuxta *l. non omnes. ff. de rebus creditis, & cap. vltimum, de præbendis.* vide suprà *n.* 53. De quo Nauar. *l.* 3. *cons.* 41. *in fine, de Regularibus, & comment.* 4. *de Regularibus, n.* 73. *&* 74. Sanchez *lib.* 5. *Decalogi cap.* 3. *à num.* 14. præcipuè *num* 31. P. Miranda *in explicat. Regulæ ad cap.* 1. *Regulæ cap.* 46. *& tom.* 1. Manu. *q.* 24. *art.* 9. *&* 10. Portel *verb. Professio quotuplex num.* 4. *circa finem*, vbi aduertit, & consulit, quòd non concedatur talis habitus indistinctus nouitio, etiam sacerdoti, vel viro aliàs præstantissimo, vt vitentur lites.

RESOLVTIO CII.

De Obedientia.

1. OBedientia est virtus moralis promptam reddens voluntatem ad implendum voluntatem præcipientis. Est autem duplex. Primò sumitur largo modo pro executione cuiuscunque, quod potest cadere sub præcepto ex quacunque intentione. Alio modo sumitur propriè secundum quod respicit intentionem formalem, rationémque præcepti, sicque est virtus specialis habens pro formali obiecto præceptum superioris, etiam tacitum, vt est voluntas eius

nota

nota. *tom.* 3. *quæst.* 19. *art.* 1. de quo D.Thom. 2. 2. *quæst.* 104. *art.* 2. vbi Caietanus. Vide de hac materia Nauar. *in summa cap.* 23. *num.* 35. Valentia 2.2. *q* 3. *disp.* 7. *puncto* 1. *column.* 2. & *disp.* 10. *quæst.* 4. *puncto* 3. Azor *tom.* 1 *instit. moral. lib.* 12. *cap.* 13. *quæst.* 6. Lessium *de iust. lib.* 2. *cap.* 46. *dub.* 4. *num.* 23. Sanchez *lib* 6. *decalog. cap.* 1. *à num.* 1.

2. Possunt prælati legem ponere actibus interioribus subditorum quatenus subsunt exterioribus, aliàs minimè: subditi verò tenentur obedire, v. g. si præcipiant, vt celebrans applicet missam pro eorum intentione. *ibid. art.* 2. de quo D.Thom. 2. 2. *quæst.* 104. *art.* 5. & *q.* 91. *art.* 4. Idem docent Azor *dict. cap.* 13. *q.* 4. Sanchez *d. c.* 1. *num.* 6. *in fine,* & *cap.* 2. *num.* 6. Portel *verb. Obedientia num.* 1.

3. Religiosus applicans missam pro sua particulari intentione contra intentionem prælati manet applicata pro intentione subditi, quidquid sit de eiusdem peccato, quia ibi prælatus non est minister missæ, sed subditus celebrans, ac proinde eius applicatio præualet intentioni, & præcepto superioris. Ita Suarez *de Eucharistia disp* 79. *sect.* 9. *n.* 1. § *alij nihilominus.* Auctor 1. *p. summæ verb. Missa n* 10. tenet, quòd potest prælatus, antequam missa celebretur, irritare intentionem subditi, suæ contrariam, licèt non possit eam applicare pro aliquo particulari. Portel *verb. Obedientia num* 1. sequitur sententiam Suarez, quæ mihi certa omninò videtur, Sanchez *d. cap.* 2. *n.* 6. ait, subditum iussum facere sacrum pro aliquo teneri habere intentionem applicandi illi sacrificium, sed expresè non declarat, an si de facto applicet pro alio, maneat applicatum: id tamen, meo videri, supponere videtur.

4. Subditi tenentur obedire suis prælatis in omnibus pertinentibus ad eorum superioritatem, quæ non sint contraria præcepto Dei, aut alterius superioris, vel saluti animæ, seu etiam quæ non sint extra Regularis obseruantiæ metas. Nolentes autem obedire ex contemptu, scienter, & sine rationabili causâ in re graui peccant mortaliter: imò & in leuibus, quando non obediunt, nolentes subiectionem præstare superioribus, hoc enim includit manifestum prælati præcipientis contemptum, quod semper est mortale. *ibid. a.* 3. de quo D.Thom. *in* 2. *dist.* 44. *q.* 2. *art.* 3. & 2. 2. *q.* 104. *art.* 5. Caietan. *verb. inobedientia*, Nauar. *cap.* 23. *n.* 37. *aliàs* 39. *in summa Latina*, & *comment.* 4. *de Regular. num.* 23. Idem docent noster Seraphicus Doctor sanctus Bonauentura *in* 2. *dist.* 44. *artic.* 3. *quæst.* 2. Durand. *quæst.* 4. *art.* 4. Richard. *art.* 3. *quæst.* 2. *ad primum*, Glossa *in cap. relatum*, *verb. eis eiectis*, *ne clerici*,

vel monachi, & cap. integritas, verb. voti, 32 q. 1. & cap. gesta, verb. crescere dist. 74. vbi Turrecremata *in fine*, D. Antonin. *3. p. tit. 16. cap. 1. §. 9.* Syluest. *verb. Religio 6. q. 6.* Soto *de iust. lib. 7, quæst. 3. art. 1. dub. 2.* Cordub. *in regul. cap. 10. quæst. 2. puncto 6.* Lessius *lib. 2. de iust. cap. 41. dub. 9. num. 76.* & alij quam plures, quos cum nostro Auctore refert, & sequitur Sanchez *lib. 6. decalog. c. 2. n. 15. & seqq.*

5. In qualicunque dubio, siue illud sit practicum, siue speculatiuum, rationabile, aut irrationabile, tenetur subditus obedire prælato, nisi inde periculum, aut præiudicium graue spirituale, aut temporale in persona, rebus, vel honore sibi, vel alteri immineat, tunc enim licitè potest non obedire, quousque de tali dubio sit sufficienter edoctus, vel de absentia talis periculi, seu præiudicij certior factus. *ibid. a. 4.* de quo Cordub. *lib. 3. quæst. conscient. quæst. 6. & 8. colum. 5.* Soto *de tegen. secret. memb. 3. quæst. 2. col. 5.* Idem docent Molina *tom. 1. de iust. disp. 113. colum. penult. §. illud circa rem.* Sayro *in claui regia sacerd. lib. 1. cap. 13. num. 39.* Salas *1. 2. quæst. 21. tract. 8. disp. vnica. sect. 26. num. 268.* Ludouic. Lopez *1. p. instructor. cap. 56.* Henriquez *lib. 14. de irregularit. cap. 3. num. 3. comment. littera X.* Lessius *de iust. lib. 2. cap 41. dub. 9. num. 77.* quos cum nostro Auctore refert, & sequitur Sanchez *dict. lib. 6. cap. 3. num. 12. & 24.* Idem tenet noster Portel *in addit. ad dubia num. 2. 3. & 5.*

Peccat mortaliter subditus obediens præcepto superioris in his, quæ scit, vel valde probabiliter dubitat esse peccatum mortale, certus interim, quòd abstinens se à tali re præcepta non peccabit, v. g. Religioso Minoritæ præcipit prælatus pecuniam accipere, dubitat ipse subditus probabiliter, se peccare mortaliter, quia scilicet super eo prælatus ille dispensare non potest, peccat mortaliter obediendo, nam nemini licet se exponere periculo, aut dubio peccati mortalis sine rationabili causa vrgente, quicunque sit, qui illud præcipiat. *ibid. a. 5.* de quo Cordub. *lib. 3 quæst. 5. proposit. 2. & q. 7. proposit. vnica.* Idem docent Salas *1. 2 quæst. 21. tract. 8. disp. vnic. sect. 17. num. 156.* Cordub. *loco proximè citato q 7. propos. vnic.* quos cum nostro Auctore refert, & sequitur Sanchez *d. c. 3. n. 14.*

7. Stante verò ex vtraque parte æquali dubio, & periculo peccati, in cuius alterum necessariò incidendum est, deposita conscientia obediendum est, quia sic obediendo subditus non peccat, ex eo quòd in dubiis tenetur stare iudicio superiorum cum tuta conscientia, vt declarauit Leo X. pro Minoribus, & in quodam nostri Ordinis statuto habetur. *ibid. art. 6.* de quo D. Bonus

D.Bonauent. *in 2.dist.39.art.1.quæst 3.ad vltimum*, D.Thom. *in 4.dist.19 quæst.4* Syluest.*verb.Obedientia,& verb.conscientia quæst.2.*Cordub.*lib.3.quæst.1.& quæst.6. statim in princip.* Idem tenet Gloss. *in cap.dilecta, in fine,de maiorit.& obedient. & cap.ad aures,verb.obedientia,de tempor.ordinand.& cap. ex tenore,verb.mandata,de sentent.excommun.& cap.quid culpatur,verb.iniquitas 23.quæst.1.& c.nerui,verb.formidat.dist.13.* Nauar.*cap.si quis autem,num.114.de pœnit.dist.7.& in summa cap.13. num.37.* Azor *tom.1. inst.moral. lib.2. cap.19.quæst 9.* Ledesm *tom.2. summa.tract.3.cap.13.concl.19.* quos, & alios plures cum nostro Auctore refert, & sequitur Sanchez *dict. cap.3.n.3. & seqq.* idemque sentire videtur Portel *vbi suprà num 5.6.& 5*

8. Non possunt religiosi à suis prælatis constringi, vt de Hispania ad Indos pro conuersione infidelium proficiscantur, nisi priùs ipsi consentiant, vt vsus tenet apud Prædicatores, nam apud nos Minores ex Regula non possumus cogi ad eundum, vel commorandum inter infideles, idque declaratur in quodam Ordinis statuto. Aliud est inter Iesuitas, qui ad id, & ad alias similes peregrinationes longinquas peragendas speciali voto in professione adstringuntur. *ibid. art.7.* de quo Soto *de tegen secret. memb.3. quæst.2. concl.2.* Ludouic.Lopez *c.2.de oblig. erga prox.p.149. & 1. p.instructor.c.59. columm.1. §.& an prelati Ordinum.* Idem docent Cordub. *in regul. c.12. q.1.* Leonard. *lib.2.de iust.cap.41.dub.9. num.77.* D.Bonauent. *in dict. cap. 12. regulæ B. P. N. Francisci*, quos cum nostro Auctore refert, & sequitur Sanchez *lib. 6. decalogi cap. 2. num. 47.*

9. Prælati non possunt per obedientiam indicere suis subditis ad acceptandum Episcopatum, ille enim status est maioris perfectionis, exceditque votum, seu obseruantiam promissam, bene tamen ad id possunt à summo Pontifice compelli, vtpote cui cura vniuersalis Ecclesiæ incumbit. *ibid. art.8. & tom.2.quæst.55.art.2.* vbi refertur quoddam indultum Alexandri III. super hoc concessum Fratribus Minoribus. Idem docent Ludouic.Lopez *1.p.instructor cap.56. colum.2.* Lessius *dict.dub.9.num.16.* Valentia *secunda secundæ disp.10.quæst.3. puncto 3. col. 5. concl. 6.* quos cum nostro Auctore refert, & sequitur Sanchez *dicto cap.2.n.49.* vbi addit *n.51.* non posse Prælatum regularem cogere suos subditos ad acceptanda beneficia sæcularia, vel etiam regularia alterius Ordinis; quia id est præter regulam, nec ordinatur ad commune bonum religionis, aut sui monasterij; secus si sit beneficium consuetum regi

per religiosos suæ religionis, vel monasterij, vt benè docent Nauar *comment.4.de Regularib num.2.* & noster Auctor *tom.1. q.34.a.8.*& nos diximus suprà *resol.15.n.11.*

Resolvtio CIII.

De Oblationibus.

Bull. Pnl IX Bonif. 8.

1. EPiscopis non licet sibi, aut clericis applicare oblationes factas religiosis apud suas Ecclesias,easque recipere impedientes excommunicantur ipso facto à Bonifacio VIII. apud Bullarium. *tom.3. quæst. 20. art. 1.* vide suprà *resol.18. num. 13.*

2. Habito respectu ad virtutem religionis, quæ Dei reuerentiam pro obiecto habet, certæ veritatis est, sacras oblationes,ac sacrificia reliquis eleemosynis longè præstare. At si ad virtutem charitatis, seu misericordiæ attendamus (quæ aliis semper succurrere satagit) certissimum etiam est, quòd necessitatis pondus, vnde virtus, & præcipuè pietas incrementum suscipit, aliquando possit efficere, vt ad diuinum cultum sit multò præstantius ac optatius opem ferre miseris, quàm oblationes.& sacrificia facere,pensatis circunstantiis loci,temporis & necessitatum. Ideoque vbi diuinus cultus satis celebris est, consultius erit egenorum calamitates subleuare. *ibid.art.2.* de quo D.Thom.*2.2.q.87.art.2.ad secundum*, vbi Aragon *art.3.* vide Panormitan.*in cap. final. de verborum significat.* Syluest. *verb.decima q.2. n.4.* vbi circa consuetudinem faciendi oblationes in Ecclesia multa notatu digna tradit.

Resolvtio CIV.

De Oblatis, seu Donatis Regularium.

1. OBlati, seu Conuersi apud regulares dicuntur, qui se, suaque perpetuò offerunt, donantque monasterio, sed non profitentur regulam, nec suscipiunt habitum Ordinis, ac proinde non sunt vere religiosi. *tom.3. quæst.21. art.1.* de quo Nauar.*lib.3.consil.49.tit.de Regularibus,* Syluest.*verb.oblatus.* Vide ad idem Sanchez *lib.7.decalog.cap.8.num.42.43.* vbi resoluit,hos Conuersos,seu Oblatos posse testari,etsi omnia bona prorsus religioni obtulerint.

2. Vnde Donati sancti Benedicti emittentes solemniter tria vota essentialia in manu prælati secundùm regulam

Mona

Monachalem à Sede Apostolica approbatam sunt verè religiosi, eorumque professio dirimit matrimonium, ac fruuntur omnibus priuilegiis concessis dictæ religioni. *tom.3. quæst.78. art.2.* vide quæ ad hoc tradit Sanchez *lib.5. decal.cap.5.n.15. & lib.2.de matrim.disp.19.à n.2.*

3. Prædicti oblati licèt se, suaque offerant monasterio, possunt tamen ad aliam transire arctiorem Religionem, etiam inuito superiore, iuxta *cap. licet de Regularibus*, non enim suæ intentionis fuit taliter se obligare, quin ad meliorem frugem anhelare non possint, quidquid aliqui in oppositum contendant *.dict. quæst.21. art.2.* de quo Gregor.Lopez *in l 9. tit.17. part. 1.verb religiosos.* Idem tenent Abb. *in cap.non est,num.3.de regular.* cum Glossa *ibi*, quanuis de hoc aliquantulum dubitet *in cap.quod à te,n.5.de clerico coniugato*, Barbatia *cap.in præsentia, num* 18.*de probat.* vbi Beroius *num.55.* Mantica *n.*8.Felin.*n.4.in fine*, quos,& alios cum nostro Auctore refert,& sequitur Sanchez *lib.6.decalog.c.7.n.9.*

4. Rursum possunt absolui à suis prælatis, sicut alij religiosi, cùm sint personæ Ecclesiasticæ, gaudeantque priuilegiis Ordinis, cui donantur, ex concessione Eugenij IV. *ibid. art.3.* & nos diximus *resol.3.à n.1.& n.26.*

5. Oblati in habitu regulari, aut clericali incedentes, qui se, suaque Ecclesiæ sæculari, vel monasterio obtulerunt, honestè viuentes sub obedientia superioris, ac diuinis obsequiis insistentes, etiam dum cum vxoribus habitant, gaudent priuilegio Canonis ad instar acolythorum, & clericorum coniugatorum, decens enim est, vt eorum gaudeant priuilegio, quorum vitam,& religionem sequuntur. *ibid.art.4.* de quo Hostiens. *in cap. non est dubium, de sentent. excommun.* B.Capistran. *de excommunic.§.13.extrà de conuers.*

RESOLVTIO CV.

De Officiis Ordinis.

1. APud Minores de Obseruantia non possunt eligi in prælatos descendentes ex Iudæis, Hæreticis, ac Sarracenis, quorum corpora, ossa, vel statua combusta sunt, illique condemnati, declaratique sunt hæretici, seu apostatæ à fide vsque ad quartam generationem inclusiuè, ipsosque temerè in prælatos eligentes incidunt in excommunicationem, manentque priuati suis officiis, & inhabiles ad alia in poste

posterum obtinenda. Ita decreuit Paulus IV. & confirmauit Gregorius XIII. apud Bullarium. Quæ constitutio non comprehendit omnes descendentes ex genere maculato hæresi, seu tantùm eos, qui originem trahunt ab his, qui in sua hæretica prauitate pertinaciter decedentes, tanquam hæretici ignis cõbustioni, seu pœnæ traditi sunt, iuxta veriorem, & magis piam sententiam, cui assensum dederunt doctissimi viri apud scholam Salmanticensem, & Generalis Ordinis F. Franciscus Zamora, qui præfatam bullam impetrauit, cùm Procuratoris Curiæ munere fungeretur apud eundem Paulum IV. ita declarauit. Idque probatur argumento *cap. statutum. de Hæreticis lib. 6.* vbi Pontifex postquam determinat Hæreticos, & eorum filios non esse admittendos ad beneficia Ecclesiastica, seu publica officia, addit, hoc procedere in illis, qui tales esse, seu decidisse probantur, non autem de his, quos emendatos esse constiterit, reincorporatósque Ecclesiæ vnitati, & pænitentiam pro culpa recepisse: ergo à simili idem dicendum videtur in nostro casu, scilicet quòd tantùm excludendi sunt à prælationibus, & officiis per dictam Bullam Pauli IV. descendentes à Iudæis, vel, Mauris, qui in sua hæretica prauitate persistentes ab hac vita decesserunt, ac tanquam Hæretici condemnati, combustíque fuerunt. *tomo 1. quæst. 14. art. 1. & 2.* de quo Nauarr. *lib. 5. consil. 1. titulo de Iudæis, & Sarracenis pag. 482. in 1. editione, & titulo de Hæreticis, lib. 5. consil. 22. in 2. edit.* Portel *verb. electio, numer. 11.* qui expresè tenet cum nostro Auctore. Idem ferè videtur sentire Auila *de censuris p. 7. disput. 4. dub. 3.* dum ait, ex iuris æquitate dictas constitutiones Apostolicas non habere locum in descendentibus ex Hæreticis, Iudæis, vel Mauris, qui sponte propria, nullóque metu coacti conuersi sunt, quod etiam tradit Sanchez *lib. 2. decalog. cap. 27. num. 2. & 3.* & agens de filiis Hæreticorum, qui Ecclesiæ reincorporati sunt, *num. 21. & sequentibus,* vbi resoluit filios, & nepotes eorum, qui catholici obeunt, ac traduntur brachio sæculari comburendi, eo quòd relapsi sunt, incurrere pœnas hæreticorum, & citat Glossam *in d. cap. statutum, verb. reincorporatos.* qui textus petit parentes hæreticos reincorporari Ecclesiæ, paratos pœnitentiam iniunctam subire. Quod iuxta communem loquendi modum intelligitur de reincorporatione per absolutionem solemnem, ac iuridicam, qua ad pœnitentiam implendam iuridicè admittuntur, & pro hac sententia adducit Simancas, Rojas, Peña, Auila, Suarez, Molina, & alios plures.

Bullar. bul. 2. Pauli 4 & bulla 36. Gregor. 13.

2. Religiosus, cuius tritaua fuit pœnæ ignis tradita ob crimẽ hæresis,

hæresis,non potest esse prælatus in nostro Ordine Minorum,si pro certo habeatur ab illa descendere post hæresim commissam,& electores admittentes incurrunt pœnas suprà positas in bulla Pauli IV. secus si notorium est, fuisse conceptum ante patratrum crimen , tunc enim non comprehendi in dicta constitutione , nec incurrere pænas in illa constitutas tam electum, quàm electores communis opinio , & in praxi sæpe sæpiùs seruata tenet , argumento *dicti cap. statutum , de Hæreticis , in 6.* Ex quo inferunt Doctores ad incurrendas pœnas iuris contra descendentes ab hæreticis positas opus esse , vt nati sint post hæresim commissam , & non sufficit ante ipsum crimen ab eis descendere.

Imò probabiliter sentiunt aliqui , etiam quando adest dubium , vel ignorantia , an præfatus Religiosus descendat à tali tritaua ante, vel post commissum crimen , electores non incurrere pœnas contra illos latas,si simplicitate animi talem Religiosum in prælatum elegerunt , putantes id sibi licere in tali dubio , nam dictæ pœnæ solùm ferunt contra temerè , & cum præsumptione,seu audacia eligentes , verba enim dictæ bullæ, *audeant,vel præsumant,*id denotant:quando autem dubium est facti,an scilicet,quis sit verè excommunicatus,vel irregularis, negatiua pars tanquam mitior est amplectenda , odia namque sunt restringenda , fauores autem ampliandi, ad quod facit *c.2. de filiis presbyteror.*vbi nemo præsumitur ex sacerdote genitus; etiam si probetur,seu constet esse sacerdotis filium , quia fieri potuit,natum fuisse antequàm pater sacris initiaretur:ita similiter non præsumitur quis in dicta constitutione comprehensus ex eo , quòd probetur eius tritauam fuisse crematam , cùm potuerit ab illa descendere ante commissum crimen,sed vt repellatur,debet probari post patrationem hæresis natum fuisse. *ibid.art.*3. Vide Sanchez *d.cap.*27 *num.*9 vbi hanc quæstionem latissimè pro vtraque parte disputat,& tandem *num.*14.opinioni magis piæ adhæret , pro qua citat Nauarrum , Iulium Clarum,Antonium Gomez,& alios ferè innumeros, ídque expressè habetur *in cap.non imputantur , & cap. iam itaque* 1.*q*.4. *cap. queris* 129 *de consecrat.distinct.*4. qui textus sunt desumpti ex magno Augustino *epistol.*75. *ad Auxentium , & epistol.* 23. *ad Bonifacium.* *D. Aug. Epis.75.& Epist.23.*

Licèt tamen hæc opinio attento rigore iuris communis (iuxta quod dicta constitutio Pauli IV. interpretanda venit) vera, & probabilis iudicetur à viris doctissimis , & talis Religiosus possit per eam eligi, ac prælaturam tuta conscientia acceptare,non tamen conuenit , nec decens est tali infamiæ labe

notatum

notatum eligi ratione boni regiminis,& ob decorem Religionis:nam vilibus,& infamibus,maximè si notoriè tales sunt,portæ dignitatum debent recludi,vt *in cap.inter dilectos.de excessibus prælatorum* habetur.*ibid.art*.3.de quo suprà *de nouitiis,n*.22.Gomez *in l.9.Tauri,n*.51. Couart.2.*variar.cap*.8.*n*.5.*vers. quartò solet,& in* 4.2.*p.cap*.8.§.3.*n*.1. Idem tradit Portel *vbi suprà.& verb.Nouitius,n*.28.*& in addit.ad dub.n*.20. qui adhæret nostro Auctori. Ad quod etiam vide Sanchez *dict.lib*.2. *cap*.28.*n*.4. vbi tradit ex sententia *cap*.2.§.*hæretici,de hæret.in* 6.& ex Couar. Castro , Antonio Gomez , Simancas,Azeuedo, Henriquez ,& aliis pluribus,filios hæreticorum esse infames, ac proinde inhabiles ad officia,& beneficia , licèt ipse oppositum teneat,*ibid.n*.5.

3. Adhuc tamen præfatus Religiosus non tenetur credere, habere suam originem à tali tritaua combusta post commissum crimen, sicut filius non tenetur credere matri dicenti esse conceptum ex adulterio,vt notatur *in l.miles,§.defuncto,ff.ad l. Iuliam de adulteriis*,etiam si conuicta sit de adulterio, optimè enim stat cum hoc,quod natus fuerit ex proprio marito: sic similiter etiam si dicta tritaua fuisset tanquam hæretica combusta,benè potuit talis Religiosus ab ea descendere ante commissum crimen,& in dubio non tenetur se iudicare inhabilem, & incapacem,si quidem est in possessione capacitatis , nec est illa spoliandus,nisi oppositum manifestè probetur , licèt enim speculatiuè dubitet,an comprehendatur in dicta cōstitutione,practicè tamen potest credere non esse comprehensum ad effectū acceptandi tale officium:nam benè stare potest cum dubio speculatiuo certitudo practica,argumento *cap.inquisitioni,de sent.excommun*.Auct.*ibid.art*.4 de quo Syluest.*verb.dubium q*.4.Soto *de iust.quæst*.5.*art*.4. *& in* 4.*dist*.27.*q*.1.*art*.3. Cordub. *lib*.3.*q* 8. Veracruz *in speculo coniugat*.5.*p.art*.18.

4. Nouiter conuersi ex Iudæis,Mauris,vel Hæreticis à prælationibus, & officiis etiam excluduntur apud Minores, per dictas bullas Pauli & Pij IV. & Gregorij XIII. vt aliqui coniiciunt ex verbis illis Pauli IV. in sua constitutione:*qui olim Iudæi,seu hæretici fuerint*;aduerbium enim,*olim*,denotat,inquiūt, etiam post multum temporis conuersos esse repellendos. Nouiter tamen conuersi ex Gentilitate non comprehenduntur in dictis bullis , quia in eis nulla fit mentio de Neophytis Gentium,& lex exorbitans , & pœnalis non extenditur de vno ad alium casum,nec de persona ad personam , ex similitudine rationis. De aliis verò Conuersis Iudæorum, quos vulgus Christianos nouos appellat certi iuris est , non comprehendi in dictis

ctis constitutionibus, si eorum maiores extra quartam generationem fidem susceperunt, nam Pontifices ibi se restringunt ad prædictum tantùm gradum, nec extendendæ sunt ad collaterales, quia de descendentibus per rectam lineam tantùm in illis fit mentio. *ibid. art.* 5. *& 6.* de quo Couar. *in Clement. si furiosus, 1. p. §. 2. num.* 8 *col.* 6. Nauar. *lib.* 5 *cons.* 22. *num.* 1. *de hæreticis in.* 2. *edit.* Idem docent Otalora *de nobilit.* 2. *p. tertia partis principalis toto c.* 7. Salzedo *in pract.* Bernard. Diaz *c.* 22. *num.* 8. Suarez *tom.* 5. *disp.* 43. *sect.* 3. *n.* 8. Spino *speculo testam. Glossa* 3. *principali n.* 48. Auila *de censuris p* 7. *disput.* 4. *dub.* 4. quos cum nostro Auctore refert, & sequitur Sanchez *d. cap.* 28. *à n.* 11. & resoluit etiam P. Miranda *tom.* 2. *manual. q.* 1. *art.* 1. *concl.* 4. *&* 5. qui quidem Sanchez *n.* 18. addit, posse testes iurare promouendum ad ordines, aut ad officia, vel beneficia esse Christianum veteranum, & si à Iudæis, vel Mauris, vel ab Hæreticis descédat, quando non est Neophytus ex Iudæis, vel Mauris, sed ab infantia baptizatus, & quando non est filius, aut nepos per viam masculinam, aut filius tantum per viam maternam eorum, qui tanquam hæretici sunt damnati, vel tales notoriè fuere, nec sunt Ecclesiæ reconciliati: & filij geniti sunt post id parentũ delictum: dummodò tamen non adsit speciale statutum legitimũ, & confirmatum à Papa arcens omninò descendentes à Iudæis, Sarracenis, aut Hæreticis quocunque modo, & in quocunque gradu, tũc enim tenentur testes deponere iuxta iudicis interrogationem, & declarare quod in rei veritate scierint, & huic sententiæ subscribit Portel *in addit. ad dubia verb. Nouitius n.* 27.

5. Descendentes ex dicto genere maculato intra quartum gradum, quorum progenitores comdemnati sunt ob crimen hæresis, reconciliati tamen sunt Ecclesiæ, non sunt priuati dictis officiis, nec ad illa inhabiles per dictas bullas, quia verba illa Pauli IV. *comdemnati, ac eorum corpora igni tradita*, denotant, & declarant duo simul esse necessaria, scilicet quòd sint condemnati vt hæretici, & simul eorum corpora, ossa, vel statuæ concremata, dictio enim, *ac*, non est desiunctiua, sed copulatiua, vnde non sufficit condemnatio sola, si non fuerunt igni traditi, iuxta dispositionem *dicti cap. statutum, de hæreticis, in* 6. Auct. *ibid. art.* 7. de quo Nauar. *in c. statuimus,* 19. *q.* 3. *n.* 44. Idem tradit Sanchez *d lib.* 2. *c.* 27. *n.* 26. *in fine*, vbi sic intelligit *dictum cap. statutum*, nimirum vt ea verba intelligantur copulatiuè, id est quando parentes condemnati sunt, & traditi simul brachio sæculari ad comburendum, quod citat Molina *tom.* 3. *de iust.* 1. *p. disp.* 658. *num.* 19. *in fine.* Azeuedo, quamuis non ita clarè, *in l.* 3. *tit.* 3 *lib.* 8 *noua recopilat n.* 28.

6. Licèt

6. Licèt Pontifices in dictis suis Constitutionibus expressè declarent supradictos descendentes ex hæreticis condemnatis, & combustis vsque ad quartam generationem inclusiuè ipso iure esse priuatos officiis,& dignitatibus, & inhabiles ad illa,consuetudo tamen,quæ est optima legum interpres,interpretatur quòd non sint priuati, nisi post latam iudicis sententiam,sicque dum tolerantur ab Ecclesia, earum gesta, & acta valent,argumento *l. Barbarius Philippus,ff de offic. Prætoris*,peccant tamen mortaliter sua officia exercentes, extra casum necessitatis: vnde vel debent renunciare, si possunt commodè sine præiudicio suæ famæ,vel petere occultam dispensationem, quam citiùs potuerint. Verum est tamen, quòd electi tantum ad dicta officia ante eorum possessionem, & suæ inhabilitatis conscij tenentur omninò renunciare, quia ex eo nullum infamiæ periculum illis potest superuenire. Vnde fit,quòd Fratres non tenentur statim recedere ab obedientia dictorum prælatorum, etiam si sciant ipsos esse comprehensos in dictis constitutionibus, sed debent expectare sententiam declaratoriam suæ inhabilitatis à superiore, aliàs vnicuíque liceret suo prælato ad libitum non obedire, ob similem causam, quod maximam confusionem pareret in Religione. *ibi.art.*8.*&* 9 .de quo Cordub. *lib.*1.*q.*36.*c.*2.*pag.*290.Aragon.2.2.*q.*11.*a.*3.*pag* 349. Soto *lib.* 1.*de iust.q.*6.*art.*4. *& lib.*5.*q.*6.*artic.*2. Castro *de lege pœnali cap.*15. Syluest.*verb.pœna,n.*28. Nauar. *in Manual.capit.*23.*n.*63.*& c.*27.*n.*5.*&* 259.

7. Prædicti descendentes ab hæreticis combustis, & condemnatis si validè professi sunt apud nos Minores ante constitutionem Clementis VII. quam Paulus,& Pius IV. innouarunt,in qua eorũ professio annullabatur, scilicet ab anno 1550. die 10.Octobris vsque ad 24 Aprilis anni 1558. quo temporis spatio Iulij III. de qua in Bullario,qui moderauit Bullam Clementis VII.& ab anno 1571. vsque ad annum 1573. quo temporis durauit constitutio Pij V.qui moderauit constitutionem Pauli IV. & eam tantùm extendit ad dictos descendentes ex genere maculato vsque ad secundam generationem ex parte patris, & vsque ad primam ex parte matris quantum ad annullationem professionis,hi, inquam, validè professi optimo iure possunt esse definitores, Discreti Capitulares, Magistri Nouitiorum,Vicarij Conuentuum,Confessores Monialium, Prædicatoresque Conuentuales institui, quia huiusmodi officia non habent annexam iurisdictionem Ordinariam prohibitam exerceri à talibus personis in præfatis Cõstitutionibus:leges autem pœnales tanquam odiosæ debent restringi ad ea, de quibus

Bullar.Bul. 12.Iulij 3.

expressè

expreſsè loquuntur. Imò & poſſunt eligi Cuſtodes ad Capitulum generale, hi enim non habent aliqualem iuriſdictionem, nec in potentia, vt ſuprà reſoluimus *de Custodibus num.* 3. & quantum ad inſtitutionem Prædicatorum, quam diximus, non obſtat hoc ſpecialiter dictis Fratribus maculatis eſſe interdictum in dictis Bullis, quia quantum ad hoc nunquam fuere à Patribus Ordinis receptæ, & Pius I V. apud bullarium dedit facultatem, vt poſſint inſtitui Prædicatores. *ibid art.* 11 & 12. *Bull. vrac. 1. Pij IV.*

Idem quoad inſtitutionem prædicatorum præfatam docet Nauar. *in man.c.*23.*n.*41. quem refert, & ſequitur P. Miranda *d.q.*1.*art.*8.

8. Prælati admittentes ad officia, & prælationes prædictos Fratres comprehenſos in dictis conſtitutionibus temerè, & intrepidè, quos de hac macula infamatos ſciunt, ipſo facto excommunicati exiſtunt per dictas Bullas, ſed non ſtatim cenſentur priuati ſuis officiis, & inhabiles ad ea ante ſententiam declaratoriam ſui criminis. Vnde eligentes deſcendentes ex genere maculato, infamia tamen combuſtionis propter hæreſim minimè infecto, nec peccant, nec incurrunt dictas pœnas quia non temerè faciunt eligendo iuxta opinionem certiorem, & magis conformem iuri communi, de quo ſuprà. *ibid. art.*10. de quo Cordub. *lib.*1.*p.*36. Nauar *in manual.c.*23.*n* 63. Soto *de iuſt.lib.*1.*q.*6.*art* 4. Idem docent P Miranda *d q* 1. *ar.*6. 7 & Portel *verb.electio. num* 11.

9 Dictæ conſtitutiones non comprehendunt Moniales deſcendentes ex dicto genere maculato, etiam infamia combuſtionis infecto, nec admittentes eas ad prælationes, & alia officia incidunt in prædictas pœnas, nam lex odioſa loquens de viris non extenditur ad fœminas, & in dictis Bullis tantum fit mentio de Fratribus, ſic declarante Pio I V. quoad Moniales ordinis D. Hieronymi apud eius Compendium *verb. ſtatutum pag.* 317. qui confirmauit Bullam Alexandri X I. apud idem Compend. *d.verb.ſtatutum,* §.1.& 2. decernentis, vt Fratres deſcendentes ex Iudæis, vel Sarracenis intra quartum gradum in dicto ordine S. Hieronymi non poſſint recipi ad habitum ſine licentia Capituli generalis, nec ſic profeſſi ad officia, & dignitates, nec etiam ad ſacros ordines promoueri. *ib. art.*13. & 14. Idem docent noſter P. Miranda *tract. de Monialibus quæſt.*6.*art.*2. & 3. Portel *verb. Abbatiſſa, num.*6. & nos ſuprà diximus *reſolut.*2.*num.*8. *Comp. ver. ſtatutum, §.1. & 2.*

10. Non eſt priuandus religioſus ſua prælatione, ſeu officio, niſi ob aliquod delictum adeò graue, vt iudicio bonorum, & grauium religioſorum ſit tali pœna priuationis dignum,

 licèt

licèt non sit in iure expressum. *tom.2.q.25.art.2.* de quo Abb. *in c.tua, de pœnis, & in l.1.n.2. de iudiciis.* Rebuff. *in pract. benef. 3.p. de modo admittendi beneficia.* vide quæ super hoc diximus *resolut.* 48. *num.* 14.

11. Apud nos Minores qui procurant prælationes, & officia per intercessionem sæcularium per se, vel per alios priuantur voce actiua, & passiua, & fiunt inhabiles ad alia in posterum obtinenda, ac excommunicantur per Bullas Pij V. & Gregorij XIII. Pro Prædicatoribus verò sunt aliæ similes pœnæ appositæ ab eodem Gregorio XIII. & Clemente VIII, *tom.2.q.57.art.2.* de quo vide Portel *verb. officia Ordinis n.1. & 2.* Quas constitutiones quantum ad Minores innouauit D. Paulus V. vt in superioribus diximus *de electione prælator. n. 46.* & nouissimè nunc etiam ad complices & simpliciter scientes, & non reuelantes, supradictas pœnas contra procurantes sæcularium fauores, aut emendicata suffragia extendit sacra Congregatio Regularium per suum decretum à sanctissimo D. N. Vrbano Papa VIII. confirmatum sub datis Romæ die 21. mensis Septembris anni 1624. vt testatur P. F. Ioannes Etin Niño, in suis Aphorismis *super c. 6. n. 49. fol. 86.* de quo latè Portel *in addit. ad dub. verb. officia Ordinis à n.7.*

RESOLVTIO CVI.

De Ordinibus sacris.

1. ORdo ex magistro sententiarum, est sacramentum, quo potestas spiritualis significatur, & traditur in ordine ad sacrosanctum Christi Corpus consecrandum. Triplex verò est ordo sacer, scilicet, Subdiaconatus, Diaconatus, & Presbyteratus. De quatuor verò ordinibus minoribus etiam aliqua diremus *tom.3.q.23.art.1.* de quo Magist. *in 3 dist.24.* vbi de D. Thom. Scotus, D. Bonauent. Sotus *q.1.* Vualdens. *tom.2 de Sacramentis à c.116.* F. Bartholomeus à Ledesma *in summar. de Sacramentis tit. de Ordine*, F. Petrus à Ledesma *1.p. sum. de hoc Sacram. c.1.* Toletum *in summa ad finem de Sacramento Ordinis*, P. Villalob. *1.p sum. tract.11. diffi.1. à n.1.*

2. Abbates Regulares possunt intra sua monasteria ordinec minores conferre suis subditis Monachis, *c. Abbates, de priuileg in 6. cap. quoniam 69. dist.* & ex concessione Innocentij VIII. non tamen aliis intra fines alicuius Diœcesis consistentibus, etiam si nullius Diœcesis, vel exempti esse dicantur, ex decreto Tridentini Concilij. Vnde non possunt ordinare suos

In Bullar. Bulla 5. Innoc. 8.

suos Nouitios intra annum probationis, cùm non sint propriè sui subditi Regulares, ex quadam constitutione Pij V. *ibid. art.* 2. de quo Nauar. *cap.* 27. *n.* 158. & nos diximus suprà *de Abbatibus, n.* 4. *&* 5. *Trid. sess. 25. c. 10. de resid. prælat.*

3. Hoc priuilegio conferendi ordines minores non gaudent Priores Ordinum Militarium per communicationem, quia etsi habeant iurisdictionem quasi Episcopalem, id tamen nunquam fuit in vsu apud illos. Possunt tamen iuxta probabilem quorundam sententiam litteras dimissorias clericis sæcularibus sibi subditis concedere. *tom.* 1. *q.* 36. *art.* 6. de quo Francus *in cap.* 3. §. *fin. de tempor. ordinan.* Mandos *regul.* 24. & nos diximus suprà *resol.* 1. *n.* 25. *&* 26. cum P. Villalobos *dict. tract.* 11. *diffic.* 9. *n.* 4.

4. Religiosi Societatis Iesu post biennium emittentes tria vota simplicia ad ordines minores admittendi sunt, sicut alij Religiosi absque titulo beneficij, vel patrimonij, non obstante decreto Tridentino, sunt enim verè Religiosi, licèt reuocabiliter. Et ad omne dubium tollendum sic declarauit Gregorius XIII. apud Compend. Societat. *titul. ordo* §. 2. *ibid. art.* 3. *dict. quæst.* 23. de quo Garcia *de beneficiis* 2. *part. c.* 5. *num.* 13. Idem docent P. Miranda *tom.* 1. *quæst.* 39. *art.* 5. P. Villalob. *sup. diffi.* 15. *num.* 13. *Trid. sess. 21. c. 2. de reform. Comp. Societ. tit. ordo. §. 2.*

5. Priuilegium Eugenij IV. pro Monachis S. Benedicti, vt vna die possint recipere omnes ordines sacros, reuocatum est per Trident. Concilium. Verum est tamen quòd possunt licitè eadem die recipere ordines minores, & Subdiaconatum, vbi talis viget consuetudo, quam Concilium non tollit. *ibidem art.* 4. de quo Nauar. *cap.* 25. *num.* 7. *&* *cap.* 27. *num.* 241. Henriquez *in summa lib.* 6. *cap.* 10. §. 3. *littera Q.* *&* *lib.* 13. *cap.* 36. *in fine*, Valer. Reginald. *in praxi fori pœnitent. lib.* 30. *tract* 2. *numer.* 189. Idem docent P. Villalobos *dict. tract.* 11. *diffic.* 12. *numer* 7. *Trid. sess. 23. c. 13. de reform.*

6. Imò nec Episcopus potest super hoc dispensare, nempe quòd duo sacri ordines eodem die alicui conferantur, iuxta *c. dilectus filius, de temp. ordin.* etiam grauissima, & vrgente causa intercedente, nisi ad id habeat specialem à Sede Apostolica facultatem. *tom.* 3. *q.* 24. *art.* 5. de quo Syluest *verb. Ordo*, §. 7. & noster Villalobos. *d. n.* 7. vbi docet posse duos ordines maiores simul conferri, vbi talis consuetudo viget.

7. Religiosos extra tempora ordinari posse, concessit Eugenius IV. in proximè citato priuilegio pro Benedictinis, & Alexander VI. pro ordine S. Hieronymi apud Compendium Mendicantium, dummodò fiat tribus Dominicis, vel festis *Comp Mend. tit. Ord. sacri § final.*

continuis, vel interpolatis. Quo fruuntur Mendicantes, & aliæ Religiones communicantes in priuilegiis. Nec id est reuocatum per Tridentinum Concilium, nec per Gregorium XIII. aut Sixtum V. confirmantes priuilegia regularium, quæ non sunt contra Concilium, nec per aliam constitutionem eiusdem Sixti V. contra malè promotos, quia postea ad tollendum omne dubium id de nouo concessit Patribus Iesuitis Gregorius XIII. apud bullarium, & per communicationem idem habent alij Mendicantes, maximè Fratres Minores, quorum priuilegia confirmauit ex certa scientia, & de plenitudine potestatis, & de nouo concessit Clemens VIII. & Paulus V. per suam Bullam datam Romæ Kalendis Decembris anni 1609. etiam concessa aliis ordinibus per viam communicationis, quæ confirmatio ex certa scientia habet vim innouãdi concessiones, & indulta à Sede Apostolica reuocata. *ibid. d.q 23. art. 5* Idem tenent F. Ioannes à Cruce *de stat. relig lib. 2. cap. 3. dub. 3. concl. 3. §. tandem, fol.* 118. *& cap.* 8. *dub.* 1. Portel *verb. Ordines sacri, n* 4. vbi refert, ac vidisse testatur quoddam aliud simile priuilegium Clementis VIII. concessum Congregationi S. Ioannis Euangelistæ in Portugallia anno Domini 1596. die 23. Nouembris & nouissimè idem resoluit cum nostro Auctore P. Villalobos *sup. diff.* 13. *n.* 6.

Trid. sess. 23. c. 8. de reform & sess. 25. c. 12. de Reg. Bull. Bull. 25. Greg. XIII.

8 Religiosi non possunt ordinari ante legitimam ætatem virtute suorum antiquorum priuilegiorum, quæ quantum ad hoc expressè derogata sunt à Concilio Tridentino in illis verbis, *priuilegiis quibuscunque quoad hoc penitus exclusis.* Nec priuilegium post dictum Concilium concessum Religiosis, vt in minore ætate ad presbyteratum possint ascendere, valet, est enim reuocatum per constitutionem Sixti V. contra malè promotos: nec in foro conscientiæ vti potest tali indulto vigore viuæ vocis oraculi Pij V. quo conceditur nobis Minoribus, vt possimus vti in foro conscientiæ omnibus gratiis concessis per antecessores, etiam derogatis per Concilium Tridẽtinum, quia post Pium V. Sixtus V. & Clemens VIII. declarauerunt, quòd quantum ad hoc Concilij Tridentini decretum obseruaretur, non obstantibus quibuscunque, & idem Clemens VIII. & D. Paulus V. in confirmatione nostrorum priuilegiorum semper exceperunt: dummodo non sint contraria decretis Tridentini Concilij. *ibid art.* 6. Idem docent Henriq. *in summ. lib.* 10. *c.* 19. §. 2 Gutier. *lib. canonic. c* 26. *à n.* 8. P. Mirand *tom.* 1. *q.* 39. *art.* 1. Portel *verb. Ordines sacri, n.* 1. noster Villalobos *d. tract.* 11. *diff.* 11. *num.* 8

Trid. sess. 23. c. 12. de reform.

In Bull. orac. 15. Pij V.

Pro quo aduertere oportet, quòd proximè à nobis dicta

non

non opponuntur resolutis infrà *de priuilegiis, num.*17 quia ibi generaliter dicimus, esse reualidata priuilegia Regularium per præfatum viuæ vocis oraculum Pij V. in foro conscientiæ tantùm: hic verò specialiter agimus de priuilegio suscipiendi ordines ante legitimam ætatem, quod quantum ad hoc Sixtus V. & Clemens VIII præceperunt obseruari præfatum Tridentinum decretum, non obstantibus quibuscunque. Vnde quoad alia bene possumus vti nostris priuilegiis contra dictum Concilium in foro conscientiæ tantum: sicque debent concordari resoluta ab Auctore *d. art.6.* cum resolutis *tom.1.q.8. art.10.* cessabitque scrupulus Portel, eiusque argumentum ad hominem contra ipsum Auctorem in suis dubiis Regularibus *verb. priuilegij cessatio per non vsum num* 64. eius tamen opinio mihi omninò non displicet, eo quòd securior, & magis conformis videtur menti Pontificum, qui post Pium V. omnes semper exceperunt in confirmatione priuilegiorum. *Dummodo non sint contraria decretis Tridentini Concilij*

9. Sufficit annus inceptus ad sacros ordines recipiendos, iuxta illud vulgatum: annus inceptus habetur pro completo, *l. qua ætate, ff. de testam.* Vnde ad subdiaconatum potest quis ascenderet post 22. annum inchoatum, & ad Diaconatum post 23 & ad presbyteratum post completum 24. seu 25. inceptum, tum quia hìc agitur de fauore, tum quia verba Concilij: *ante vigesimum secundum, &c* id satis indicant. *ibid. art.7.* de quo Henriquez *d.§.2. & lib.13.c.38.§.2.* Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.* 30. *tract.3.n.166.* Idem docent Sotus *in 4. dist.25.q.1. art.2.* Nauar. *in manual. c.25.n.30. & c.27.n.155.* Gutier. *lib.1. Canon. quæst.27 n.8.* P. Miranda *d. quæst.39. art.2.* P. Villalob. *dict. diffi.11.n.2.*

10. Regulares recipientes sacros ordines ante legitimam ætatem, vel sine litteris dimissoriis suorum superiorum ipso facto suspensi existunt per Extrauagantem Pij II. apud bullarium, quæ incipit, *cum ex sacrorum*, & tam sæculares, quàm Regulares clericos comprehendit, idque Sixtus V. in sua constitutione contra malè promotos satis expressè, & clarè extendit ad regulares, quos etiam voce actiua, & passiua priuat. Eademque pœna suspensionis feriuntur clerici sæculares, qui extra tempora ab Ecclesia statuta ordines recipiunt, ex eodem Pio II. nisi bona fide taliter sacris fuerint insigniti. Pontifex enim contra præsumentes tantum dictam suspensionis pœnam imponit, quod verbum dolum designat, & bonam fidem, probabilemque ignorantiam excludit. *ib. art.8. &* 11. de quo Cardin. *in Clem.1.q.28. de priuilegiis.* Nauar. *c.27.n* 155 *& in lib conf. ad tit.*

Bullar. bul. 8. Pij II.

tit. de tempor. ordinand. conf. 50. fol. 642. Idem resoluit post glossam *in cap. vel non est compos.* per textum ibi, *de tempor. ordin. & Clem. generalem, de ætat. & qualit. ordin.* P. Miranda *d. q. 39. art. 6.* & sequitur P. Villalob *d. diff. 11. n. 4.*

11. Prælatus Regularis habens facultatem ad dispensandum cum subdito ad omnes ordines, habilitans ad minores, & ad subdiaconatum recipiendos, ad omnes sacros ordines dispensasse censetur: probabiliter enim sic intendisse facere credendum est, ne exponeret subditum periculo iterum recurrendi ad Papam, si interim moreretur *ib. art. 10.* de quo Nauar. *lib. 1. cons. 1. tit. de ætate, & qualit. ordinan.* Cuius oppositum tenet Sanch. *lib. 8 de matr. disp. 1. num. 26.* & tanquam probabilius (vt inquit) sequitur Portel *verb. Ordines sacri num. 10* sed P. Miranda *d. q. 39. art. 8* adhæret cum Nauarro nostræ sententiæ.

12. Regularis ante legitimam ætatem ordinatus fit suspensus, vt deducitur *ex c. vel non est compos, de tempor. ordin.* Item, & irregularis exercendo actus specialiter ordini sacro deputatos, vt cum Sacerdos celebrat, Diaconus cantat Euangelium, & subdioconus Epistolam solemniter. Secus si facia alios actus ad solos sacerdotes pertinentes, quales sunt electi actiua, & passiua, statio, aut sessio inter sacerdotes, vel etian actus aliorum diuinorum Officiorum, qui à laicis solent, au possunt fieri, peccat tamen exercendo huiusmodi actus, qui suspenso sunt prohibiti *ib. art. 12.* de quo Nauar. *in man. c. 1 num. 242.* Innoc. & Panor. *in c. fin de excessib. prælator.* Idem dc cent Suar. *de censuris disp. 31. sect. 1. à n. 22.* P. Miranda *d. q. 3 art. 6. & 9.* P. Portel *vbi supr. n. 13.* P. Villalob. *dict. diffi. 11. n.*

13. Subdiaconus à religione expulsus cum licentia Episcopi ad alios sacros ordines promoueri potest, si non impeditus aliqua irregularitate ab Episcopo non dispensabi nec ante electionem fuit super ea cum ipso dispensatum ordinis priuilegia. Vnde si habet sufficiens matrimonium honeste viuendum, ac idoneus ætate, litteris, & moribus exi facta priùs fide authentica de aliis ordinibus in Religione tè susceptis, ad sacerdotium ascendere nullo iure prohibe *ibid. art. 13.* de quo Nauar. *lib. 1. cons 9. tit. de ætat. & qua ordinand.* Idem post nostrum Auctorem docet Portel *vbi nam. 11.*

14. Ante legitimam ætatem temerè ordinatus à suspen ne absolui prius necesse est, quàm ordinum exercitio se misceat. Nec sufficit attingere, seu peruenire ad ætatem req tam, vt sine præfata dispensatione solemniter administret. si bona fide, & probabili ignorantia ductus ordines susc

nec incurrit suspensionem, nec celebrando cum eadem bona fide,& probabili ignorantia irregularitatem. Adueniente tamē mala fide peccabit mortaliter celebrando,sed non fit irregularis, nisi per iudicem iam fuerit suspensus. *Ibid. art.*14. de quo Nauar.*in addit.ad consil.tit.de tempor.ordin.cons.*50. Medin. *in sum.fol.*45 Cucus *l.*4.*Maior.inst tit.*12.*n.*18.Idem docent Suarez *d.disp.*31.*n.*26 quem sequitur relato etiam nostro Auctore P.Villalob *d.diffic.*11.*n.*7.P.Mirand.*d.art* 6.& agens de absolutione suspensionis prius facienda, *art.*10. Aduerte etiam cum eodem Suarez *vbi sup.disp.*23.*sect.*3.*n.*4. quem sequitur Portel *vbi supra n.*12. quòd iste talis ante ætatem ordinatus incurrit duas suspensiones,vnam ob delictum,alteram verò ob defectum ætatis,ac proinde absolutus à prima,non censetur absolutus ab alia,nec potest ministrare donec attingat legitimam ætatem.

15. Regulares ordinandi tenentur præsentare Episcopis litteras dimissorias suorum Prouincialium, qui sunt verè ordinarij respectu sibi subditorum,ac proinde cum ipsorum testimonio de moribus, probitate,& sufficientia rectè possunt ab ipsis Episcopis ordinari,iuxta Trid.Conciliū. Idque ex alio decreto eiusdem Concilij confirmatur,in quo à contrario sensu diffinitur, Abbates exemptos posse dare litteras dimissorias suis subditis Regularibus,prohibet enim ne eas concedant clericis sæcularibus: ergo id concedere videtur quoad clericos Regulares sibi subditos. Et ita declaratum fuisse à Clem. VIII. scilicet non esse sublatam præfatam facultatem dandi dimissorias à prælatis Regularibus per Trid. Concil.refertur in libro priuilegiorum monasterij de Alcobaça apud Portugalliam. *p.*56. *to.* 1.*q.*18.*a.*5.de quo Nau.*lib.*1.*cons.*21.*tit.de tempor.ordin.* Henriq. *lib.*7 *de indulg.c.*27. Idem tradunt cum communi P.Miranda *d.q.*39.*a.*3.P.Villalobos *d.tract.*11.*diffic.*9.*n.*7. *Trid. sess. 23.c.8. de reform.* *Trid. sup. c.10.*

16. Priores Ordinum Militarium habentes iurisdictionem quasi Episcopalem, & Abbates similes posse dare Reuerendas, seu dimissorias clericis sæcularibus sibi subditis, quidam probabiliter sentiunt.*Tom.*1.*q.*36 *a.*6.& nos diximus *sup.n.*3.& latiùs *resol.*1.*n.*25.*&* 26.de quo Azor *inst.moral.*1.*p.lib.*12. *c.*20. *q* 7. *vers.cæterum*, Zerol. *in praxi Episcop.* 1.*p.v.* Abbas *p.*10. Thom.Valasc.*tom* 1 *alleg* 3.*n.*6.Cened.*ad Decret.coll* 103.

17. Præsentati verò Religiosi cum dictis dimissoriis examinandi sunt ab Episcopis antequam ordinētur,ex Trid.Decreto, in quo penitus excluduntur, & reuocantur quoad hoc priuilegia Regulariū in contrarium.*Ibid.d.q.*18.*a.*6. Vide infrà *n.*24. Idem docent P.Mirand.*d.q.*39.*a.*4.P.Villal.*sup.diffi.*14.*n.*5.qui bene addunt, posse Episcopos super hoc omnimodam fidē dare *Trid. sess. 23.c.12 de reform.*

seu stare prælatis testantibus in suis litteris dimissoriis de sufficientia suorum subditorum ordinandorum.

18. Religiosi possunt à quocunque Catholico Episcopo ordinari, ex concessione Clem. IV. & Alexand. IV. apud Bullarium. Nec hoc est reuocatum per Trident. Concil. cuius decretum de non ordinando, nisi à proprio Episcopo, non extenditur ad Regulares, ex declaratione Pij V. Episcopis tamen non licet ordinare dictos Religiosos sine litteris, & licentia suorum superiorum, nulla alia adhibita diligentia, nisi super idoneitate, & litteratura eorum: idque sufficere colligitur ex alio decreto eiusdem Concilij, in quo agitur de examine morum, & probitatis ordinandorum, quæ in dictis litteris à superioribus commendari, & de eis testificari sufficit. *Ibid. tom. 3 q. 24. art. 1.* de quo Capuccin. *in addit. ad Comp. Mend. tit. ordines sacri p. 283. littera C.* Cenedo *ad decretum collect. 15. & ad decretales collect. 56. n. 5. & collect. 77. n. 2.* Sanchez *in pracep. Decalogi, lib. 2. c. 28. n. 15.* Portel *vbi sup. n. 2.* & noster Villalob. *dict. tract. 11. diffic. 9. num. 7.* qui idem ferè docent.

Bull. bull. 11. Alex. 4
Trid. sess. 23. c. 8.
Trid. d. sess. 23. c. 7.

19. Alieno Episcopo non licet ordinare Religiosos in suis monasteriis, nisi de licentia expressa Episcopi, in cuius Diœcesi Pontificalia vult exercere, ex decreto Tridentino, per quod priuilegia in contrarium abrogantur. Quod non solum ad Religiosos eiusdem monasterij, sed etiam ad forenses alterius Diœcesis ordinandos extenditur, qui admittendi sunt, si per litteras dimissorias suorum superiorum de eorum idoneitate, & facultate ad ordines recipiendos ipsi Episcopo ordinatori constet. *Ibid. art. 2.* de quo Nauar *de sentent. excommun. cons. 69* Gutier. *Canon. lib. 1. c. 26. n. 26.* Flamin. *de resignat. lib. 1. q. 17 n. 17.* Zerol. *in praxi Episcop. 1. p. verb. Archiepisc. n. 2. p. 16. & p. verb. Episcopus, p. 45.* Idem docent Portel *vbi sup. num. 3.* P. Villalob. *d. diffic. 9. num. 9.* vbi refert quasdam declaration Cardinalium circa supradicta.

Trid. sess. 6. c. 5. de reform.
Trid. sess. 23. c. 11. 13. & 14. de reform.

20. Decretum Tridentinum de non ordinando, nisi seruat temporum interstitiis, etiam in Regularibus locum habere, i dubitati iuris est, sed eorum dispensatio ad Episcopum orc nantem, non verò ad superiores Regulares pertinet, ex C dinalium declaratione. Vnde Domini Episcopi rogati in missoriis à dictis prælatis, vt in interstitiis cum suis subdi dispensent, absque alia vtilitatis, seu necessitatis Ecclesiæ quisitione id debent sufficiens ad dispensandum iudicare. *Ib art. 3.* de quo Prosper August. *in addit. ad Quaranta in Sum Bullarij verb. Ordo propè finem, p. 395.* Aloys. Ricci. Nea Archiep. *decis. 81.* Barbosa *in remiss. ad Trid. c. 11. n. 5.* vbi ci

hoc refert eandem Cardinalium declarationem. Idem docent Portel *sup.n.*5. P.Villalob *d.tract.*11.*diffic.*12.*n.*4.*& seqq.*vbi *n.*8. refert quoddam priuilegium concessum Societati, cuius etiam meminit noster Auctor *tom.*2. *quæst.*23. *art.*5. nempè vt possint Religiosi promoueri ad sacros ordines, etiam presbyteratus absque vlla functione in ipsis ordinibus, aut obseruatione interstitiorum. Quo priuilegio frui possunt aliæ Religiones communicantes, non obstante prohibitione communicationis huius gratiæ expresse facta à Gregorio XIII. in dicta constitutione, vt probat latè Auct.*d. art.*6. *circa finem.* Sed P. Villalobos sentit in hoc debere Religiosos se conformare consuetudini propter constitutiones contra malè promotos. Quod quidem mihi tutius, ac consultius videtur, licitum tamen & tutum erit vti dicto priuilegio, quod non est reuocatum, sed potiùs confirmatum, vt latè probat Auctor *vbi proximè*. De quo aliquid diximus *ref.*1.*n.*22.*&* 23.

21. Ad dispensandum in interstitiis ordinum minorum quæcunque causa sufficit, cùm id iudicio Episcopi remittat Concilium. Ad dispensandum verò in interstitiis ordinum sacrorum omninò requiritur, quòd adsit necessitas, aut vtilitas Ecclesiæ, ex eodem Concilio, quod iudicio Episcopi relinquitur quoad ascensum à subdiaconatu ad Diaconatum. Pro quo aduerte, quòd in Episcopatibus, vbi vigebat consuetudo conferendi ordines minores simul cum subdiaconatu, possunt nunc post Concilium absque dispensatione in diebus Dominicis, vel festiuis conferri. *Ibid.a.*4. de quo Nauar. *in Manu cap.*25. *num.*71. Armilla *verb. Ordo* §.6. Idem docent Portel *sup.n.*5. & P.Villalob *d.diffic.*12.*n* 3.*vsque ad* 7.

Trid. d.c. 11.

Trid. d. c. 13.

22. In interstitio anni requisito ad ascendendum à Diaconatu ad presbyteratum non licet Episcopo dispensare, nisi necessitas simul, & Ecclesiæ vtilitas concurrat, nam verba Concilij coniunctiua: *Nisi ob Ecclesiæ vtilitatem, ac necessitatem*; id apertè insinuant. *Ibidem art.*6. de quo Nauar. *vbi suprà.* Idem docet P.Villalob.*dict.num.*3.

Trid. d.c. 14.

23. Tunc autem erit vtilitas Ecclesiæ sufficiens iudicanda ad dispensandum, quando pauci ministri existunt; tunc verò aderit necessitas, quando non solùm habentur pauci Ecclesiæ ministri, sed etiam quando deficiunt idonei, & non idonei. Rursum hæc necessitas, & vtilitas moraliter debent pensari, non enim in puncto indiuisibili consistunt, sed recipere debent eam latitudinem, quæ in aliis rebus moralibus ad arbitrium boni viri attendi solet. Quod & prælati Regulares debent pensare, & obseruare, quando ab Episcopis dispensationes intersti-

ctorum pro suis subditis petunt, vtpotè qui sciunt, & cognoscunt tanquam patres monasteriorum, an sit illis vtile, aut necesse aliquos sacris initiari. *Ibidem art.7* de quo Syluest *verb. Ordo 3.§.10.in fine*, D. Antonin. *3.p.titul.14. de tempor. & loco ordin.§.18.* Idem docent Portel *dict. num.5.* P. Villalobos *dict. num.3.*

24. In Religiosis non requiritur tanta litterarum peritia, quanta in clericis sæcularibus, nam Religiosi, regulariter loquendo, non ordinantur ad curam animarum habendam, sicut clerici. Vnde bene possunt Domini Episcopi sacris initiare monachos ritè legentes, & cantantes, dummodo sciant, & intelligant necessaria, & essentialia, quæ communiter scire solent sacerdotes celebrantes, præsertim cùm à suis superioribus idonei iudicantur, quorum testimonio non minus stari debet, quàm Episcoporum, quando in suis dimissoriis testificantur de idoneitate, & sufficientia suorum subditorum ordinandorum apud alienum Episcopum. Idque sufficere iuxta decretum Tridentinum de examine ordinandorum, satis probabile iudicant plures, *tom.1. quæst.24 a.7.* de quo Syluest *verb. clericus 2 n.1.* vbi Angel *num.2.* Soto *in 4.dist.25.q.1 art. vltimo.* Idem docent Portel *addit ad dubia verb. ordines sacri n.1.* P. Villalob. *1.tom. Summæ tract.11. difficul.11. num.5.*

Trid. Sess. 23.c.7. & 12. de reform.

25. Qui sciens se fecisse professionem irritam, permittit se ipsum sacris initiari, reus est peccati mortalis, quia facit contra ius commune recipiendo sacra sine titulo patrimonij, vel Religionis, *tom.4. addit. Summæ cap.65. num.10.* & præterea manet suspensus ex sententia Sayri *lib.4 de censuris cap.13. n.14.* & tradit Portel *in dubiis dict. verb. ordines sacri n.8.*

Doctrina Auctoris amplia-tur, & illustratur.

26. An autem prælati Regulares possint absoluere à suspensione contracta ob susceptionem ordinum ante legitimam ætatem, vel absque licentia, vel per saltum, ac etiam dispensare cum suis subditis in irregularitate contracta ob ministrationem in aliquo ordine, durante suspensione, res est controuersa inter Doctores. Auctor noster *tom.1.q.20. art.14. ad finem* tenet, posse Prouinciales absoluere subditum à suspensione à diuinis contracta ob delictum occultum, dummodo non sit Papæ reseruata iuxta facultatem concessam Episcopis à Tridentino Concilio, & communicatam dictis prælatis Regularibus per Pium V. Quòd autem hæc suspensio non sit reseruata, patet, quia neque in Concilio Tridentino, nec in alio iure (quod sciam) reperitur talis reseruatio. Neque obstat, quod Sixtus V. in sua Constitutione contra malè promotos reuocauit priuilegia Regularium ad absoluendum subditos sic malè promo

Trid. sess. 24. c. 6. de reform.

promotos, quia postea reualidata sunt per Clementem VIII. confirmantem nostra priuilegia ex certa scientia, quæ forma confirmationis reualidat inualida, & reuocata per suos antecessores, vt sæpè iam diximus, & dicemus infrà *de priuilegiis num.* 9. Vnde videtur omninò dicendum posse saltem Prouinciales, & forte prælatos locales absoluere suos subditos sic suspensos, & consequenter cum eis dispensare in irregularitate ob id contracta. Huic sententiæ annuit Portel *verb. Ordinis sacri suspensio n.* 14. qui latè dubium tractat, & soluit argumenta in oppositum, vbi videre poteris ad longum. Idem sentire videtur Suarez *de censuris disp.* 31. *sect.* 1. *num.* 32. dum ait, huiusmodi suspensionem tolli posse ab Episcopo post sufficientem punitionem, & emendationem, Episcopis autem sunt similes prælati Regulares iurisdictione Episcopali pollentes, & possunt circa sibi subditos, quidquid Episcopi erga suos. Idem tenent Henriquez *tom.* 2. *lib.* 14. *c.* 20. *n.* 3. Beja *in respons. moral.* 4. *p. casu* 37. §. *aduertendum.*

27. Qui post factam diligentem inquisitionem ad vincendum dubium, quod habet de ætate legitima ordines suscepit, non incurrit suspensionem positam à Pio II. contra promotos sine dicta legitima ætate, quia ista solùm comprehendit eos, qui temerè, & cum præsumptione sic ordinantur. Secus si cum tali dubio suscepit ordines, putans se peccare mortaliter, tunc enim absque dubio incurrit suspensionem, & ministrando in ordine suscepto fit irregularis, *tom.* 3. *addit. Summa cap.* 25. *num* 7. Idem docent Sanchez *de matrim. lib.* 2. *disp.* 41. *n* 38. Portel *in addit. ad dubia verb. Ordines sacri num.* 2. & innuere videtur P. Villalobos *tract.* 11. *difficult.* 11. *n.* 16. & nos ex parte diximus suprà *num.* 10.

De Ornamentis Ecclesiasticis, vide suprà *de monast. regul. n.* 1.
De Oraculis viuæ vocis, vide infrà *de priuilegiis, à n.* 30.

RESOLVTIO CVII.

De Pactis Regularium.

1. PRælatus successor tenetur ex contractu sui prædecessoris, vt colligitur ex *cap. dilecti filij, de foro competent.* & tradunt communiter Doctores. Vnde Papa, qui est supremus prælatus, seruat contractum sui prædecessoris, saltem ex æquitate, & vrbanitate. *Tom.* 3. *quæst.* 26. *art.* 1. de quo Abb. *in dicto c. dilecti num.* 2. *& in cap.* 1. vbi Bald. & Cardinal. *notab.* 2. *de prebnt.* Cynus *in l. digna vox*, vbi Bald. & Castrens. *C. de legibus,*

Roman.

Roman.*conf.118.col.2.* Oldrad.*conf.94.in fine.* Idem docet cum nostro Auctore Sanchez *lib.7.decalog cap.31.n.41.* & nos diximus *resolut.35.n.1.*

2. Fideiussores in solidum obligati cum Monacho cum iuramento, obligantur in fauorem ipsius monachi, etiam si res gesta sit sine licentia prælati, non obstante quòd obligatio quoad monachum non teneat, vt in simili contractu cuiusdam minoris decisum fuit in Rota Placentina, tum ratione iuramenti, quod firmat contractum, tum etiam quia fideiussores se obligarunt vt principales, & in solidum, vt hodie fieri solet, ac proinde veluti principales iudicandi sunt. *ibid.art.2.* de quo Mandosius *de ætate minor.quæst.133.* Alex.*conf.39.col.penult. vers.tertio principaliter, vol.4. & conf.38.col.penult.* Iason *conf.58.lib.3.*

3. Prælatus potest obligari monacho sibi subdito ex pacto inter ipsos inito, ex iure naturali: sicut inter seruum, & dominum potest interuenire simile pactum obligans ipsum dominum, *l.naturalier 13.l.si quod dominus, 64.ff.de condict.indebiti.* Nec poterit tale pactum reuocari per prælatum concedentem aliquod, v g. peculium dicto monacho cum pacto, & lege aliquid oneris adimplendi, in quo fecit impensas sua industria quæsitas, nisi ad taliter reuocandum iusta aliqua, & rationabilis causa adsit: sine ea tamen reuocans tenetur in conscientia præstare summam promissam, ad quod etiam obligatur eius successor. Vnde monacho licebit opponere querelam prælato sine dicta iusta causa reuocanti. *tom 3. quæst.29. art. 9.* de quo Nauar. *in cap.non dicatis, n.42. & lib.3 conf 20.n.12.13. & 14. in 1.edition. & in 2.conf.14 n.12.13. & 14. de statu monachorum,* quidquid contradicat Sanchez *lib.7 decalog.cap.29.num. 125. vbi à n.110.* latè rem tractat.

4. Alexander IV. apud Bullarium decreuit, conuentiones, & pacta in præiudicium Ordinis Minorum facta absque licentia, & assensu Generalis, vel Prouincialium, quæcunque illa sint, omninò irrita esse, & nullius existere firmitatis. An autem pacta, & conuentiones facta super iuribus Parochialibus, seu quarta funeralium à prælatis Conuentualibus cum Clericis, & Rectoribus Ecclesiarum Parochialium sint valida, vide suprà *de Canonica portione num.9. & 14 §. secundo respondetur,* vbi resoluimus, non valere ex quadam bulla Sixti IV.

RESOLVTIO CVIII.

De Parentibus Fratrum.

1. Filius ad Religionem confugiens relictis parentibus in magna necessitate constitutis, licèt peccet, post professionem tamen non est adstringendus ad deserendam obedientiam debitam prælato, pro eorum subleuandis necessitatibus, nisi sit extrema, & non sit alius, qui subueniat, tunc enim ad id tenetur modis omnibus possibilibus, & suo statui magis accõmodis, licentia prius ad id humiliter petita, etiam non obtenta. *tom 2. quæst.* 57. *art.* 3. *&* 4. de quo Nauar. *in summa cap.* 14 *n.* 14. Cordub. *super Regul. cap.* 2. *quæst.* 6. Medina *in Summa lib.* 1. *cap.* 14. Vide Lessium *de iustitia lib.* 2. *cap* 41. *dub.* 3. *à num.* 34. Sanchez *lib.* 4. *decalogi capit.* 20. *numero* 10. qui idem ferè doceat.

2 Non qualis qualis necessitas parentum liberat filium à voto Religionis emisso, vel sufficit, vt non possit licitè ingredi, sed debet esse vrgens, & magna, velut si ingresso filio Religionem, eius parentes ad mendicandum, vel seruiendum contra sui status decorem adstringerentur *tom.* 3 *q.* 13. *artic.* 5. Idem docent D. Antonin. citato Ioan. Neapoli 3. *p tit.* 16. *cap.* 2. §. 1. Angel. *verb. religiosus n.* 11 Syluest. *verb. religio* 2. *quæst.* 7. Cordub. *in Summa quæst.* 141. *art.* 1. *& super Regul. B. Franc. cap.* 2. *quæst.* 8. *art.* 1. *initio*, Parassel. *in priuileg. Minimorum cap.* 41. Sanchez prædictos referens *lib.* 4. *ad præcepta cap.* 20. *n.* 3. *&* 4 vbi latè, & eruditè satis rem tractat, addens *n.* 5. id extendi etiam ad parentum necessitatem probabiliter euenturam. Item *n.* 7. ait, idem esse dicendum, etiam si tempore nouitiatus filij dicta magna necessitas parentum accidat, ad quam subueniendam teneri à religione egredi affirmat, & *num.* 8 docet consequenter, teneri non ingredi etiam voto facto religionis, donec ea parentum necessitas cesset. de quo vide suprà *de nouit. profess. n.* 84.

3. Quid si è conuerso filij in maxima necessitate sint, erit ne integrum parentibus Religionem ingredi, desertis ipsis filiis, vel tenebuntur iam professi egredi ad illis subueniendum? Sanchez *lib.* 4. *ad præcepta cap* 20. *num.* 34. affirmat non licere parentibus religionem ingredi omissa filiorum cura, id est non prouidendo priùs qualiter educari valeant. Nam, inquit, parentibus tanquam habentibus rationem principij per se conuenit filiorum cura, & subuenire illis, non tantùm ad tempus, sed

sed per totum vitæ curriculum. Ex quo deducit, non licere parentibus ingredi, quanuis filij non sint in magna necessitate, sed tantùm careant rebus ad educationem necessariis. Quòd si voto Religionis adstricti sint parentes, illud exequi non possunt, nisi priùs prouideant educationi, & necessitati filiorum. Quòd si pater relictis filiis absque prædicta cura iniquè ad religionem transeat, adhuc professio ab eo emissa erit valida, quia nullo iure illa irritatur. Idémque addit, dicendum esse de aliis ascendentibus, vt auis, & proauis, quando descendentes parentibus orbati sunt.

Ampliatur Auctoris doctrina.

4. An autem pro succurrenda graui sororum necessitate idem liceat? Sanchez *ibidem num.* 29. *& sequentibus* existimat esse iustam differendi ingressus causam, & si votum Religionis adsit, & illi voto tempus præfixum sit, quando magna sororum vrget necessitas, & impudicitiæ periculum imminet ratione paupertatis. At citra id periculum, aut ratione subueniend fratribus, aut aliis fœminis consanguineis (quæ sorores no sint) patientibus idem periculum, non audet id asserere, ne ego audeo: quia aliarum consanguinearum cura non ita i cumbit vouenti illi, sicut sororum. Nec item respectu fratrur qui sibi multò faciliùs, & cum minore periculo, quàm fœmir prospicere possunt. Quod limitandum iudico, nisi fratres i minoris ætatis sint, & omnibus destituti, vt nullum aliud su sidium habeant, præter talem vouentem fratrem maiorem, c loco parentum sit, tunc enim charitas, & tam propinquæ co sanguinitatis ratio, seu naturæ obligatio ad illis subueniend postposito voto, & religione vrget maximè, cuius ingress suspendere poterit, donec fratres prouectæ ætatis sint, & f tris maioris cura, & opera non egeant, vt ipse Sanchez sen videtur *num.* 31. id limitans ad magnam fratrum necessitat cuius subsidio vouens necessarius esset in sæculo, & qua tempus non est præfixum voto implendo.

Bul. bul. 8. *Clem.* 8.

5. Parentes Fratrum in Purgatorio existentes habent in gentiam plenariam concessam à Calixto III. & Clemente V apud Bullarium, quam consequuntur, etiamsi ipsi Fratres defuncti sæculo sint. Imò dicti parentes adhuc superstit hac vita illam possunt lucrari, si semel complaceãt de filic Monachatu, & professione, in Purgatorio verò existente modum suffragij. Quæ indulgentia non est sublata per Pa V. in sua generali reuocatione indulgentiarum, quia no directè concessa Fratribus, sed intuitu Fratrum. *tom.* 3. *q.* 2 *& in Addit. Summa. tom.* 3. *cap.* 11. *n.* 1. de quo vide suprà *dulgentiis n.* 45. *§ his in confirmationem, & num.* 55.

Resolvtio CIX.

De Parochis, & Parochianis.

1. Religiosi etiam non Mendicantes in partibus Indiarum de licentia Capituli Prouincialis possunt Parochi officium exercere intra, & extra monasteria in locis assignatis per Ministros Regis Hispaniæ, nulla Ordinarij licentia requisita, ibique exequi omnia prædictum officium concernentia, scilicet sacramenta ministrare, Euangelium prædicare, mortuos cũ eleuatione crucis sepelire, etiam transeundo per terminos alienæ parochiæ Clericorum, habere scholas ad docendum pueros, & tandem colligere oblationes factas à fidelibus in eorum Ecclesiis. Ita concessit Pius V. ad instantiam Philippi II. Hispaniarum Regis, & habetur in Bullario. Pro quo aduerte, quod Ministri assignati pro populis Indorum debent esse periti in lingua, & idiomate illius gentis, aliàs non reputantur habiles ad curam animarum per se ipsos exercendam, ex Concilio Tridentino *tom.1. quæst.35. artic.1* de quo infrà *de Sacrament. ministran.* latiùs dicemus *n.10. & 11.* & tradit Portel *verb. Sacramentorum admistratio n.1. & 2.*

Bull. Bul. 4. Pij 5. & Bull. 19. Inn. 4. & Bull. 2. Nicol. 3. Trid Sess. 7. cap. 3. de reform. Bull. Bul. 2. Adr. 6.

2. Reges Hispaniarum possunt assignare ministros pro populis Indorum sine licentia Episcoporum virtute bullæ Adriani VI. & Pij V. quia prouident vt delegati Papæ mandantis, vt destinent viros timentes Deum, doctos, peritos, & expertos ad instruendum Indos in fide Catholica. Facta autem hac assignatione populorum simul cum licentia Capituli prouincialis possunt Religiosi assignati sacramenta ministrare Indis absque alio consensu Episcoporum. Quod etiam committi potest Fratribus alterius prouinciæ virtute cuiusdam Breuis Pauli III. *ibidem art.2. vsque ad art.4.* Idem ferè docet Portel *in addit ad dubia verb. matrimonium num.9.* vbi ad finem addit, Sixtum V. idem concessisse, & extendisse indultum Pij V. ad Minoritas in Brasilia, ac in India Orientali (vt arbitratur) degentes. Ad quod etiam vide Sanchez *lib. 3. de matrimon. disp. 31. numer.* 18.

3. Dicti Religiosi assignati verè non sunt Parochi curati, hanc enim curam semper renuerunt accipere, seu exercere, fugientes graue onus suis humeris imponere: imò nec Papa eos creat Curatos, sed tantùm concedit, vt officium parochi exerceant, sicuti antea consueuerant facere rogati ab Episcopis. Verum

Verùm licèt ex charitate cœperint sacramenta Indis ministrare, post acceptatam tamen hanc Papæ commissionem, tenentur ex iustitia fecere omnia, quæ Curati de officio facere tenentur. Ex quo fit, quòd Episcopi semper manent veri pastores populorum Fratribus assignatorum, possúntque in illis suam ordinariam iurisdictionem exercere, quæ per dictum Breue illis non tollitur. Sed hoc taliter fieri debet, quòd non perturbentur Fratres in conuersatione, & manutenentia Indorum iuxta priuilegium Apostolicum *ibid. art.* 5. Idem ferè tradit P. Miranda *tom.* 1. *Manual. q.* 42. *art.* 6. *&* *quæst.* 43. *art* 5. & faciunt tradita à Sanchez *dict. lib.* 3. *disp.* 26. *num.* 7. & Portel *vbi proximè num.* 8.

4. Episcopi post intimationem Breuis Pij V. non possunt auferre à Fratribus populos assignatos tempore datæ ipsius Breuis. Vnde si de facto auferant, tutò possunt Religiosi ibidem officium parochi excercere, id enim faciunt auctoritate Papæ mandâtis, ne vbi Fratres conuersationi Indorum assistunt, Episcopi aliquid innouare valeant. Idémque erit dicendum, si Episcopus ignoret, vel ei non fuisset Breue Apostolicum intimatum, quia ligat à tempore datæ, sententia autem lata contra priuilegium Papæ non valet *cap. ex parte*, iucta Glossa, *de verborum signif.* & confirmat indultum Alexandri IV. factum Prædicatoribus *ibid. art.* 6. de quo Panormitan. *in cap. nisi specialis, de officio delegati*. Idem tradit P. Miranda *dict. ar.* 5. *dicto vltim.*

5. Licentia data à Parocho, vt à quocunque sacerdote liceat recipere Eucharistiam, comprehendit Religiosos ex identitate rationis, imò ex maiori ratione, quia vt in plurimum sunt magis idonei ad id munus peragendum. Deinde, quia in generali concessione veniunt ea, quæ specialiter quis esset concessurus, si ab eo peterentur, vt noti iuris est, neque obstat ratio maioris prohibitionis circa administrationem sacramentorum in Religiosis, quàm in clericis sæcularibus, ex *Clementina Religiosi, de priuilegiis*, quæ in nostro casu cessat, cùm adsit generalis licentia parochi ad ea ministranda, & ad tollendum omne dubium ita declarauit Eugenius IV. apud Bullarium *tom.* 1. *quæst.* 56 *art.* 1. Idem docet P. Miranda *dict. q.* 42. *art.* 1.

Bullar Bul. 14. *Sixt.* 4 *num.* 45.

6. Religiosi liberè possunt parochianos ad Diuina in suis Ecclesiis admittere, saluo tamen iure parochiali quoad oblationes, decimas, & primitias. Nec Parochis licet hoc impedire, compellendo Parochianos in suis Ecclesiis missas audire, & indulto Alexandri IV. & declaratione Gregorij IX & Sixti IV. apud Bullarium *tom.* 3. *quæst.* 28. *artic.* 1. de quo Syluest. *verb. Parochia, num.* 1. Idem docet Azor *tom.* 1. *instit moral. lib.* 7. *c.* 6 *quæst.* 4

Bullar. Bul. 2. *&* 3. *Alex.* 4.

quest. 4.5 *& 6.* citans Nauar. *in manual. cap.* 21. *n.* 5. quos refert, & sequitur Portel *in addit. ad dubia. verb. Missa, n.* 1. *&* 2. & hoc non obstantibus *cap. vt Dominici, de parochis, & Extrauag vices illius, de treuga, & pace,* necnon Tridentino decreto. *Trid. sess.* 24. *c.* 4. *de reform.*

7. Religiosi non possunt cum cruce intrare Parochias ad leuanda corpora defunctorum apud suas Ecclesias sepelienda, nisi præmonito priùs, & requisito Parocho, cuius recusatione non obstante id possunt facere sine eiusdem Parochi, vel Ordinarij præiudicio, nisi super hoc antiqua consuetudo, quæ sit in viridi obseruantia, & cum pacifica possessione (quæ sufficit esse 40. annorum) ipsis Religiosis suffragetur, ex Leone X. in Concilio Lateranensi. *ibid. art.* 2. Ad quod vide P. Villalob. 2. *p. Summæ tract.* 31. *diff.* 5. *num.* 3.

8. Episcopus potest præficere Ecclesiæ Parochiali sæculari Monachum de licentia sui Abbatis, seu Prælati *ibid. art.* 3. de quo Couar. *de testam.* §. 2. *n.* 2. Syluest. *verb. Relig.* 7. §. 8. *&* 9. & nos diximus suprà *de beneficiis n.* 7. *&* 9. & iterum *n.* 57. *&* 58.

RESOLVTIO CX.

De Paupertate, & peculio Religiosorum.

1. PAupertas alia est necessaria, eorum scilicet, qui inuiti temporalibus bonis carent: alia est voluntaria, quæ à profitentium voluntate proficiscitur, vt fit à Religiosis, præcipuè à Minoribus, qui altissimam paupertatem in communi, & in particulari per suam Regulam profitentur, quæ etiam dicitur Euangelica, qua quis relictis omnibus Christum Dominum sequitur, iuxta illud Mathæi 19. *Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te.* Paupertas igitur requisita ad constituendum verum Religiosum est renunciatio omnium rerum possessarum, & omnis iuris possidendi per votum solemne facta in Religione approbata, in manibus prælati potentis ad eam admittere secundum regulam Ordinis à Sede Apostolica approbatam, vt *in cap.* 1. *de voto, lib.* 6. habetur *Tom.* 3. *q.* 29. *art.* 1. *&* 2. de quo D. Th. 2. 2. *q.* 186. *art.* 3. *&* 6. Vide Nau. *comm.* 1. *n.* 19. *vers.* 23 *de Regular.* Azor *tom.* 1. *inst. moral lib.* 12. *c.* 12. *q.* 8. Lessium *de iust. cap.* 41. *dub.* 5. *num.* 21. *in fine.* Sanchez *lib.* 7. *decalog. cap.* 18. *n.* 23. vbi resoluunt, votum paupertatis solemne impedire dominij acquisitionem, reddens incapacem vouentem illius acquirendi, at votum simplex tantùm impedire eam dominij acquisitionem, absque eo quòd reddat incapacem vouentem ad acquirendum.

 2. Nulli

2. Nulli Religioso, etiam Canonico Regulari licet habere aliquod dominium, vel ius in pecunia, vel in re pretio æstimabili, nec possessionem eiusdem sibi, vel nomine suo. Vnde quidquid acquirit monachus, acquirit quoad dominium soli Deo, & Domino nostro Iesu Christo (cui etiam acquiruntur omnia bona Ecclesiastica, seu Ecclesiæ, & Deo ablata) ius autem administrandi supremum, & generale acquiritur Summo Pontifici, & Ecclesiæ Romanæ vniuersali, ius verò priuatum, seu particulare acquiritur Religioni, seu monasterio capaci huiusmodi iuris alioquin si est incapax, remanet apud Papam, & solus vsus, & administratio facti conceditur ei, vt nobis Minoribus de Obseruantia conceditur à Nicolao III. *in c. exiit. §. porrò, & §. ad hac & §. preterea, de verborum significatione.* Vnde ius, quod habent Monasteria ad bona temporalia, est tantùm administratorium sibi ab Ecclesia concessum. *Ibid. art. 4. & 5.* de quo Innocent *in cap. cùm super, de causa posses.* Nauar. *de redditibus Ecclesiast. monit.* 10. *quæst.* 2. Idem tradunt Nauar. *comment.* 2. *de Regular. n.* 3. Maior *in* 4. *dist.* 38. *quæst.* 13. *col.* 1. *§. sed quia*, Azor *tom.* 1. *instit. moral. lib.* 12. *cap.* 10. *q.* 5. quos refert, quamuis non sequatur Sanchez *lib.* 7. *Decal. c.* 18. *n.* 9. vbi per numeros seqq. plura tradit circa paupertatem Fratrum Minorum. Idem tradit P. Miranda *tom.* 1. *quæst.* 28. *art.* 5.

3. Religiosus factus ex causa per dispensationem non Religiosus ad vxorem ducendam, ex eadem causa ad habendum proprium licitè poterit dispensari, vt si occurrat casus, in quo omninò opus sit, quòd Papa dispenset cum Monacho ad succedendum in regnum, & vxorem ducendam (vt aliquoties fuisse per Martinum V. & Eugenium IV. dispensatum fertur) causa enim tunc militans vt possit vxorem ducere, eadem militat, vt possit habere regnum, & proprium *Ibid. art.* 6. de quo Nauar. *in cap. non dicatis* 12. *quæst.* 1. *num.* 17. Cordub. *lib.* 1. *quæst* 24. *ad finem.* Idem docent Vazquez 1. 2. *quæst.* 96. *art.* 4. *disp.* 165. *cap.* 9. *num.* 104. Azor *tomo* 1. *inst. moral. cap.* 7. *quæst.* 2. quos refert, & sequitur Sanch. *l.* 5. *Decal. c.* 2. *n.* 9. P. Miranda *d. q* 28. *art.* 3.

4. Licita est concessio facta à Generali Ordinis de consensu Monasterij cuidam monacho ad habendam Ecclesiam ipsi Monasterio vnitam cum hortu, & aliis ad vitam, & victum ipsius Monachi, ea lege vt soluat certos reditus, & celebret certum numerum missarum, ac faciat quædam alia pia, dummodò ad id iusta aliqua sit causa, hoc enim non est habere proprium, sed tantùm habere quoddam peculium de superioris licentia pro sibi iniuncta administratione, quo in iure permittitur

mittitur Religioso, *c.2.de statu monachorum*, nec in Tridentino Concilio id prohibetur, iuxta communem Doctorum explanationem. Vnde non potest sine iusta causa prædicta concessio reuocari *Ibid.art.*8 *&* 9. de quo Nau. *c.non dicatis,n.*42. *&* 48. *& in cap.nullam* 18 *q.*2. *à n.*3. Beja *Respons.casuum* 3. *p.casu* 36. *fol.*380. *&* 4. *p.casu* 17 *fol* 418. *& casu* 32. *fol.*458. F. Ioannes de la Cruz latè *de stat Religio.l.*1. *c* 3. Reginald. *in praxi fori Pænitent.l.*18. *n.*397. *cum seqq.* Vide suprà *de pactis,n.*3. Idem in nostris terminis docet P. Miranda *dicta q* 28. *art.*7. vbi *concl* 2. reuocationem debere fieri ex causa tandem cum Nau. docet. Consule ad idem Sanch. *l.*7. *Decal c.*29. *à n.*124. qui tenet non peccare prælatum, etiam si absque iuxta causa reuocet.

5. Religiosis non licet habere peculium, nisi de licentia prælati ad certos vsus expendendum, nullo tamen modò quoad ius, & verum dominium, aut proprietatem ad instar sæcularium, imò nec ad vsumfructum, vel administrationem, aut commendam nomine suo, ex dicto Decreto Tridentino. Vnde procuratores, seu œconomi bonorum Conuentus, seu alij quicunque administratores ea expendentes in alios vsus, quàm à superiore deputata sunt in notabili quantitate, etiam in vsus licitos sui, vel alterius Fratris, mortalis culpæ rei sunt, adeò quòd nec prælato Conuentus licet eadem bona ad libitum in quo sui vsus expendere, extra eos, in quos destinata sunt, nisi vbi consuetudo aliquid modicum permiserit expendere, vel donare, *Ibid.art.*10. de quo D. Thom. 2.2. *quæst.*32. *art.*8 Nau. *in d.c.nullam n.*6 Fr. Ioan, de la Cruz *vbi suprà dub.*2. Syluest. *verb.Religio* 6. *n.*7. *vers.Tertium*, Corduba *tractat.casuum conscient.q.*54. vide sup. *de Monialibus,num.*7. Idem docent idem Nauar. *comment.*2. *num.*15. *&* 18. *de Regular. & lib.*3. *cons.*20. *n.*6. *de Regular.in* 1. *edit. & in* 2. *cons.*14. *n.*6. *de statu Monach.* Graffis 1. *part.decis.lib.*3. *cap.*5. *n.*53. Saa *in Summa verb. Religio.n.*48. Vega 2. *tom.summæ cap.*86. *casu* 5. quos, & alios cum nostro Auctore refert, & sequitur Sanchez *lib.*7. *Decalog c.*22. *n.*21. *& seqq.* vbi resoluit dictum Decretum Tridentinum nil noui inducere, sed confirmari in eo ius antiquum *in cap Monachi, & cap. cùm ad Monasterium, de statu Monach.* quæ Regularibus peculia permittebant ex Abbatis permissu, & ad eius nutum reuocabilia. *Trid. sess.* 25. *c.*2. *de reform.*

6. Religiosus dispendens rem notabilis quantitatis ex deputatis ad proprios vsus sine licentia prælati, voti paupertatis transgressor est. Extra claustrũ tamen existens licitè potest facere moderatam eleemosynam ex assignatis ad sui sustentationẽ. Rursum nec pecuniam ad certos vsus à prælato sibi deputatam

potest in alios expendere, maximè si sit Frater Minorita de Obseruantia, cui non licet expendere concessa ad suas necessitates præsentes, vel eminentes in alios vsus, ad quos verosimiliter existimat non esse dandam licentiam à prælato, etiam si expendat nomine dantis, & de ipsius expressa, vel præsumpta voluntate. *Ibid.§.tertia conclusio. & §.quarta conclusio.* Idem docet Mendoça *in suis quodlibetis q.8. concl.3.in fine,* quem cum nostro Auctore refert, & sequitur Sanch.*l.7.Decal.c.19.n.68.*

7. Minoritis prohibetur peculium ex vi Regulæ, dicitur namque in ea, *cap.4.Præcipio firmiter Fratribus vniuersis; vt nullo modo denarios, vel pecuniam recipiant per se, vel per interpositam personam.* Aliud autem est, recipere pecuniam, aliud verò recurrere ad pecuniam. De licentia prælati quando res in propria specie inueniri non potest, recurrere valent Fratres ad pecuniam pro necessitatibus suis, quin transgressores sint regulæ. Videantur quæ dicit Corduba *quæst.6.introductoria, & c.10.q.3.concl.4.* Ouanda *in addit.ad dist.38.de voto, proposit.4. & 27.* De Bonauent.*in Apologetico, q.13. & super regulam.c.4. & in quæst.super regul.q.25.* cuius sunt sequentia verba.; *Cùm iterum regula dicat, quòd nec per vos, nec per alios, debeatis recipere denarios, vel pecuniam, videmini per contrarium hoc facere, tam petendo pecuniam, tam reponendo, quàm etiam dispensando, quia & si personaliter eam non contrectatis, tamen per alios eam seruari, & recipi facitis, & distribui sicut vultis, & tamen inhibetur sicut per præceptũ, vt non habeatis super hoc potestatẽ dispensandi; nescio quomodò hanc transgressionem excusare potestis? Si autem non posset hoc præceptum seruari, non deberetis vouere, & potiùs esset à regula recedendum, quàm laqueus esset vouentibus, cùm seruari non posset. Respondeo. Multa putantur mala quandiu nõ intelligũtur, quæ intellecta, rationabilia, & iusta videntur. Sic & in ista quæstione apparet. Regula prohibet, nec per nos, nec per interpositã personam, nos recipere pecuniã, vt nostra sit & nos Domini, & possessores pecuniæ simus, quasi rei propriæ. Sed concedit, vt per amicos spirituales, qui pro Deo nos spiritualiter diligunt, id est, castè & iustè, necessaria procuremus, quæ tali modo vtraque congruè obseruantur, quòd ea, quæ sine pecunia non possunt procurari, aut per ipsos procurentur, qui Fratribus dant eleemosynam, aut per eorũ nuncios, vt cùm aliquis procurat Fratribus librũ scribi, vel vestem fieri, vel domum, vel aliud suis laboribus, & expensis, aut si Fratres ista procurãt, illi soluũt pecuniã illis qui Fratribus commodauerũt, vnde ista sunt procuranda, vt cùm Fratres faciunt librũ scribi, alius soluat expensas per se, vel per nunciũ suum, aut si aliqui volunt dare Fratribus*

eleemosy-

eleemosynam pecuniæ, possunt committere alicui, qui nemine suo eam seruet, pro vtilitate tamen Fratrum, vt vice illorũ, qui sibi commiserunt pecuniam, procuret inde Fratribus, secundùm, quod voluerit, secũdũ quod à Fratribus instruitur, per se, vel per alios, qui aptiùs ea promouent, quæ sibi fuerunt commissa. Et per omnes istos non recipiunt Fratres pecuniã, sed illi per se, pro illis qui sibi commiserunt pecuniam, conuertunt eam in vtilitatem Fratrum, vicem illorum gerentes in eo, quod seruant, & distribuunt ipsam pecuniam, quæ adhuc illorum est, qui dederunt, etiam si nesciant eam adhuc seruari, gerentes autem vicem Fratrum in eo, quòd eorum vtilitatem promouent de pecunia aliorum. Fratres enim quandiu pecunia non est redacta in rem aliam, quàm eis vti licet, nõ habent eam pro sua, sed illius qui deposuit eam, licèt sciant eam pro sua vtilitate ibi repositam. Sicut cum Dominus cõmittit seruo suo pecuniam suam, vt mihi inde emat tuninam, interim est Domini, sed empta tunica, mea erit. Secundùm hanc viã, & cautelam Fratres & per amicos speciales, & quoslibet procuratores, & mediatores procurant necessaria, nec tamen recipiunt pecuniam per illos procuratores, sed illi seruant illam nomine dãtium & vice ipsorũ vertunt eam in vtilitatem Fratrũ, vt dominium pecuniæ non transeat in proprietatẽ Fratrum. Vnde conditor Regulæ magis intendit Fratribus præcludere viam auaritiæ in possessione pecuniæ, per quam omnis Religio suffocatur, quã obstruere eis opportunitatem necessaria procurandi. Sedes etiam Apostolica, cuius acta toti Ecclesiæ diiudicanda exponuntur, & veneranda: ipsam regulam confirmando, non approbasset, si in ea aliquid incongruũ, & inobseruabile prospexisset. Ideo vouentibus eam non est laqueus perplexitatis, licèt indigeant diligenti cautela, ne offendant cõtra eam, qui debent aliqua necessaria per pecuniam procurare, quæ tamen cautela magni est meriti, quamuis illi tutiùs ambulent, qui se subtrahunt à talibus negotiis, qui ad ea ex officio non cogũtur. Hæc Seraphicus Doctor, &c, & c. 4. Reg. inquit: *Sicut nullus dat aliquid nisi intendat se priuare dominio eius, quod dat, & ipsum transferre in aliũ: sic nec recipit propriè aliquid secundùm quod receptio opponitur donationi nisi qui rei dominium acquirit.* Nec summi Pontifices Nicolaus III. & Clemens V. aliud dicunt, quàm D. Bonauentura dixerat, nec noua addunt præcepta Fratribus ac propterea in suis expositionibus non dicunt. *Præcipimus, mandamus, prohibemus*, sed, *dicimus, declaramus*, & qui declarat nihil de nouo inducit, vt habes à Rosella *verb. lex*, §. 12. ratio est à glossa *in c. statuto, de decimis in 6.* quia si lex, aut regula volebant id, quod dixit declarãs, nihil ipse de nouo addidit: si volebant aliud, ipse declarans nihil

hil fecit addendo. Diffinitum namque pura homo, non habet aliam interpretationem, nisi propriam diffinitionem, ideò diffiniens nihil facit, nisi dicere clariùs, quod diffinitum obscuriùs: si addidit, nihil fecit, quod pertineat ad diffinitum, dicitur enim in regula iuris 61: *lib. 6 Quod ob gratiam alicuius conceditur, non est in eius dispendium retorquendum.* Notanda sunt verba Auctoris *tom. 1. quaest. 10. art. 8 Omnes summopere praetendere debemus fragilitati humanae compati, quod non facit Collector in explicationibus, quas ad reliqua priuilegia concernentia nostram Regulam adducit, alia via diuersa progrediens, zelo scilicet obseruandae dictae regulae, quem ego in hoc non sequor: licèt enim debeam esse zelator regulae respectu eorum, qui eam ad literam cum omnibus suis declarationibus volunt obseruare, respectu tamē eorum qui non simili spiritu aguntur, zelator sum suarum animarum, & sic omnibus modis possibilibus eos à variis obligationibus, & praeceptis liberabo, vt iugum Christi Domini suaue, magis suaue ipsis reddatur Et licèt mihi aliqui zelatores dicant quòd per suam viam (scilicet dicendo quòd sunt praecepta & obligant sub mortali) euitantur multae relaxationes & peccata: ipsis tamen respondeo, quòd haec causa non est sufficiens ad ponendum praeceptum, vbi re vera nullum est. Vnde multo melius est dicere clarè veritatem, affirmando nullum esse praeceptum, licèt ex tali dicto aliqua relaxatio oriatur, quàm dicere esse praeceptum, vbi re vera nullum est, non enim vult Deus quòd sua Ecclesia, quae est columna & fundamentum veritatis, mendaciis praesertim in spiritualibus regatur, prout traditur in iure, & tractant Diuus Thomas; & Couarruuias.* Haec Auctor.

Notanda verba Auctoris.

8. Possunt syndici Minorum dare licentiam religioso imprimenti libros, vt de lucro impressionis, praedicationum, missarum, &c. Aliquid dent parentibus pauperibus, vel personis bene meritis de Religione, talis enim syndicus, cum sit procurator Papae habet potestatem alienandi, etiam in vtilitatem Ordinis: dare verò tunc illis personis redundat saltem indirectè in vtilitatem ordinis *Auctor tom. 1. quaest. 27. art. 6. & in addit. ad sum. tom. 3. cap. 158. n. 10.* aliàs *in vltim. impres. verb. Enagenar, cap. 190. n. 10.* Portel *v. Syndicus, n. 6.* P. Villal. *2. p. sum. tract. 35. diffic. 32. per totam,* & praecipuè *num. 2.* Sanchez *de matrim. tom. 1. lib. 6. disp. 4. num. 7. & 2. tom. ad praecepta decalog. lib. 7. cap. 19. num. 37.* cum Nauar. Ludouic. Lopez, & aliis.

Cap. qui scandalizauerit, extra de reg. iur. D. Thom. 2. 2. q. 43. art... ad 2. Couarr. in reg. pec. atum, 1. p. n. 4. vers. 1.

9. Retinere aliquid notabile animo illud occultandi praelato apertè est transgressio voti paupertatis, si ob id facit, quia sibi auferendum putat: secus si occultat, quia praesumit à praelato reprehendendum fore, eo quòd eo inconsulto rem tenet, dummodo

dummodò animo paratus sit illam tradere, nec contra eius voluntatem retinere. Idem iudicium est de eo, qui recipit, vel acquirit rem notabilem sine superioris licentia. *ibid. d. q.29. a.10.§.4.concl.& §.6.concl.* de quo Nauar.*in c.non dicatis n.5. & 16.*Syluest. *verb.religio 6.q.7. dict.1.* Idem docent D.Bonauentura *in speculo disciplinæ ad nouitios p.1.cap.4.paulò ante finem,*aliàs *tom.7 in nouis.* D Antonin.*3.p.tit.16.cap.1.§.11. notab.1.& 2.*Cordub. *in regulam cap.7.quæst.4. puncto 2.* Lessius *lib.2.de iust.cap.4.dub.5.num.25.& cap.41.dub.9. n.79.vers.8* quos, & alios plures cum nostro Auctore hic refert & sequitur Sanchez *d.cap.19.n.60.& 61.* & agens de licentia requisita ad aliquid accipiendum,*ibid à num.4.*

10. Licitum tamen est Monacho recipere rem, etiam mediocris valoris, vel eam tradere alicui Fratri, aut cum illo commutare, vel etiam extraneo, dummodo promptum habeat animum illam tradendi prælato, quoties ipse voluerit, de eius consensu saltem præsumpto habens certitudinem, vel probabilitatem, nisi aliud præcepto obedientiæ sit prohibitum. *ibid. §.7.concl.* Idem ferè docent Nauar. *comment.2. num.20.de Regular.*Lessius *lib.2.de iust.cap.41.dub.9 num.80.*Rebel.*de iust. p.1.lib.3.quæst.15.sect.3.num.22.* quos,& alios refert Sanchez *dict.cap.19.n.13.* vbi late, qui *num.15.* id limitat, quando probabiliter creditur prælatum per virtualem voluntatem actu velle,& si mallet licentiam peti, aliquantulum tamen inuitus, eo quòd non petatur.

11. Quantitatem requisitam ad constituendum furtum culpæ mortalis, requiri etiam ad peccatum proprietatis in religione probabilius, & verius iudicatur. Quam quantitatem aliqui ad quatuor Iulios, seu argenteos, vel Regales Hispanos extendunt, idque probabilius existimo, considerata horum temporum abundantia numeratæ pecuniæ. *ibid. conclus. 8.* de quo Cord. *de casibus quæst.109. puncto 2.* Soto *lib. 5. de iust. quæst.3 art.3.* Idem docent Corduba *in summa quæst.109.* Nauar *lib.3.cons.75. num.18.de Regular.in 1.edit. & in 2.cons.3. num.18.de statu Monach.* Graffis *decis.1.p lib.3.cap.5.num.49.* Rebellus *lib.3. de instit.1.part. quæst 15 sect.3. num.22.* Azor *tom.1.instit.moral.lib.12.cap.12.quæst.6* quos refert,& sequitur Sanchez *lib.7.decal.c.21.à num.3.*

12. Religioso licitum esse accipere, vel retinere rem sibi necessariam de bonis destinatis vsui religiosorum, quam prælatus rogatus denegauit, probabile quidam existimant, hic enim non est actus proprietatis, sed sibi applicare quod prælatus ex iustitia, & ordinis statuto tanquam bonus, & fidelis

dispensator tenebatur concedere. *ibid.*§.*aduertere.* Idem videtur sentire Sanchez *d c.*21.*n.*31.dum ait,modica à monasterio subrepta ad proprios religiosi vsus, etiam vsque ad notabilem quantitatem non esse mortale.

13. Prælatus non potest licitè dare licentiam subdito expendendi res sibi ad vtendum destinatas in quoscunque vsus, nec subdito licet tali facultate vti, adeò quod etiam superior simul cum Capitulo non potest dictam licentiam facere, vt scilicet subditus expendat pecunias in ludos, luxus, & similia. *ibid. art.*11. de quo Nauar. *cap.non dicatis,n.*53. *vsque ad* 55. *corol.*12. Syluest.*verb. Religio* 6.*q.*7.§.7.Caiet.*in summa verb. furtum* Idem docent Mendoza *in suis quodlibet.quæst.*8.*cap.*6. Nauar.*lib.*3.*de restit.c.*1 *in noua edit.*3.*p. dub.*1. *n.*268.*corol.*3. quos refert,& sequitur Sanchez *d. lib.*7.*cap.*19. *num.*23.*&* 24. qui subdit *n.*22.præcedenti,prælatum sic expendentem in vsus vanos peccare contra votum paupertatis.

14. Non dicitur subditus expendere contra voluntatem prælati, quandò probabiliter credit, quòd ægrè ferret,ita expensum esse: contingere enim potest, quòd displicentia illa prælati non tam proueniat ex re expensa accepta; vel retenta, quàm ex modo clandestino illam expendendi, aut retinendi, ex quo multæ acceptiones modestæ monachorum possunt excusari à peccato,dum præ verecundia, aut alio simili respectu rem recipiunt,vel expendunt inconsultis prælatis.*ibid.*§. *denique.*de quo Caiet.*suprà*,& Nauar.*citato loco,n.*52.Idem docent Mendoza *d. q.*8.*post* 7.*conclus.* Nauar. loquens de monialibus *comment.*2.*num.*20. *de Regular.* Graffis 1. *p.decis. lib.*3.*cap.*5. *num.* 34. quos refert, & sequitur Sanchez *dict. cap.* 19.*num.* 13.*&* 15.

15. Moniales primæ regulæ S. Claræ possunt nunc post Tridentinum Concilium habere possessiones, & bona immobilia in communi,ex decreto eiusdem Concilij. Imò tam istæ, quàm aliæ sanctimoniales de superioris licentia licitè possunt vti certis moderatis redditibus vitalitiis ad suas priuatim necessitates,& pias causas, quia sic vsus obtinuit,& est conforme Tridentino Concilio. *ibid. art.*12.*&* 14. idem docet Sanchez *d.lib.*7 *cap.*12.*n.*2.*& cap.*23.*n* 5.post Nauar, *de redditibus Ecclesiasticis,q.*1.*num.*100. *in* 1.*edit. & in nouissima quæst.*1. *monito* 62. *num.*2. & nos diximus suprà *resolut.* 72. *num.* 19. *& resol:*98.*num.*7.

Trid. sess. 25. c. 3. de Regul.

16. Peccat mortaliter contra votum paupertatis Religiosus recipiens stipendium pro Missis, vel prædicationibus contra statutum sui Ordinis,etiam si non obliget ad peccatum, quia dum

dum quis vouet paupertatem, non est capax dominij, nec alicuius actus dominij, & consequenter eodem actu vouit non modò abstinere à pecunia recipienda absolutè, sed ab hoc genere, seu modo recipiendi pro missis, & sermonibus. *ibid.a.*13. de quo Nauarra *lib.3.de rest.cap.1.3.p.dub.2.n.*157.*&* 170.*in noua edit.* idem docet traditis multis, & citato nostro Auctore Sanchez *lib.7 decalog. cap.*28 *à num.6.* vbi *n.*15. *&* 16. idem resoluit, quando pactum initur cum aliquo, vt stipendium det alteri pro missis dicendis: secus si liberè largiatur eleemosynam, & liberaliter etiam promittat sacerdos sacra facere, vt *ibid.* tradit *num.*7.

17. Paupertas altissima Fratrum Minorum, quæ abdicat proprietatem omnium rerum in particulari, & in communi propter Deum est meritoria, & sancta, quam Christus Dominus viam perfectionis ostendens verbo docuit, & exemplo firmauit, vt declarauit Nicolaus III. *in c.exiit,* & Clemens V. *in cap. exiui de paradiso.* vnde proprietas bonorum mobilium, & monasteriorum Ordinis Seraphici residet penes Apostolicam Sedem, manente vsu simplici apud Fratres, ex concessione, & declaratione Martini IV. & V. Sixti IV, & aliorum Pontificum *tom.*3. *q.*30. *art.*1. De quo Azor *tom.1.inst. moral.lib.*12. *cap.*32.*quæst.*5.*&* 6. vbi *q.*12. latè agit de paupertate Fratrum Minorum, ac concordare nititur constitutiones Ioannis XXII.*cum c.exiit, & c.exiui,* Nicolai III. & Clementis V. circa paupertatem Christi Domini, & Apostolorum, quos ex sacris litteris constat aliquando habuisse proprium in communi; aliquando verò non habuisse pro temporum diuersitate, vt perfectis, & minus perfectis viam perfectionis ostenderet. Vnde Fratres Minores, eo ipso, quòd nihil in communi, nec priuatim possident magis à temporariis bonis semotos perfectiori vitæ studere, definit Nicolaus III. At verò Ioannes XXII. oppositum videtur definire voluisse, in eo quòd tradit Prædicatores, & Minores in arctissima viuere paupertate, nec proprietatem rerum in communi quicquam de perfectione vitæ Christianæ detrahere. Vide ad hoc Sanch. *lib.*7. *decalog. c.*18. *n.*15.*& seqq.* vbi *n.*22. agit de dicta constitutione Ioan. XXII. concluditque eum nihil tanquam certum statuisse in illa, sed solùm disputando in eam partem magis inclinasse. *In Bull. Bull. 1. Martini IV.*

18. Pœna proprietarij, quæ aliquando exprimitur in constitutionibus Ordinis, est priuatio actuum legitimorum, & canonicæ sepulturæ, ex decreto Trid. *sess.*25.*c.*2.*in fine de Regul. & cap.Monachi, cum aliis, de stat. Monach.* pro laicis verè Fratribus est priuatio vocis actiuæ, & passiuæ, ac visitationum in *Trid. sess. 25. c.2 de Regul.*

 iudicio

iudicio vltra negationem Ecclesiasticæ sepulturæ. Super quo vnaquæque religio consulat suas constitutiones. *ibid. art.* 2. de quo infrà *de sepulturis n.*1. & Syluest. *verb. Religio* 11. *q.*7. *n.*13 Idem docet Sanchez *lib.*7.*c.*20.*à n.*11.

19. Cum Fratribus Minoribus conuentualibus legitima ex causa fuisse dispensatum à Sede Apostolica, vt bona in communi, & redditus annuales licitè habere possint, nemini fas est dubitare, vt patet ex dispensatione Martini IV. & V. & aliorum plurimorum Pontificum, quorum indulta non est, cur censeantur subreptitia, cùm in eis causa vera, & legitima proposita inueniatur, quin & dispensatio Sixti IV. fuit motu proprio facta. Vnde errant manifeste asserentes, professores regulæ B.P.N. Francisci iuxta Ecclesiæ dispensationem per summos Pontifices factam esse in statu damnationis, ex hoc namque sequeretur Ecclesiam errare posse in his, quæ ad animæ salutem spectant, quod plusquam absurdum (ne dicam temerarium, & erroneum) videtur, *ibid art.*4. de quo Rodulphus *lib* 2. *Historiæ Seraphicæ c.*149.*p.*2. Nauar. *comment.*3. *de Regul. n.*17.

In Bul. bul. 2. Sixt. IV.

De pœnis vide suprà *de Correctione Fratrum quoad pœnas resolutione* 48.

Resolvtio CXI.

De Peste, seu Epidemia.

1. PEstis est idem quod Epidemia, de quo suprà diximus *de clausura Monialium, n.*36. quo loci resoluimus tempore pestis posse Moniales à clausura exire, dummodo sit vera, & probata pestis, quando scilicet aër est corruptus, & multi moriuntur *tom.*3. *q.*31. *art.*1.

2. Prælati locales, vt Guardiani, & similes cùm sint Curati suorum Fratrum, tenentur sibi præparare antidota præseruatiua, & alia remedia ad euitandum infectionem pestis, aliaque conducentia ad leuandos Fratres infirmos opere complere, vt & vitam suam tueri, & muneri suo valeant satisfacere, remouentes omnia impedimenta, quibus ipsi possint ab executione sui officij arceri. Vnde non est licitum ipsos inseruire sæcularibus contagio pestis infectis, nec illis sacramenta ministrare, ne deficiant in his, quæ ex sui officij iure, & iustitia facere teneantur, propter id, quod supererogatorium tantùm est, & debitum Charitati. *ibid. a.*2. de quo Bañez 1.2.*q.*25. *& quæst.*32. *art.*7. *dubio ult. & q.*33. *art* 3. *concl.*4. *in corollario.* vide ad hoc Sanchez *lib.*6. *decalog. cap.*2. *à n.*54. vbi *num* 55. docet cum

nostro

nostro Auctore non licere prælato conuentus fugere tempore pestis, deserto monasterio.

3. Licèt valde honestum, & laudabile sit vitam propriam pro salute proximi exponere, cùm sit opus summæ Charitatis, ad id tamen non omnes tenentur, maximè qui ex instituto suæ regulæ soli contemplatiuæ vitæ vacant, non habentes pro obiecto exercitium operum pietatis, hi namque nunquam ad id adstringi possunt, quidquid eis præcipiatur, cùm tale præceptum nec ad obseruantiam regulæ, nec ad generale communitatis bonum spectet: sed illi tantum ad illud tenentur, qui ex officio, vel ex voto suæ professionis ministrant infirmis, hi enim non solùm ex debito Charitatis, sed etiam ex iustitia tempore pestis obligantur assistere, & huiusmodi ministerium extra monasterium exercere: nam intra illud, deficiente prælato, semper tenentur Fratres suis consubditis infirmis ministrare, maximè nos Minores, qui ad id ex præcepto regulæ obligamur, specialiter verò qui ad id muneris fuerint per obedientiam deputati. *ibid art.* 3. de quo D. Thom. *opusc.* 18. *c.* 15. *in princip.* Caiet. 2. 2. *quæst.* 26. *art.* 5. Armilla *verb. Episcopus num.* 6. idem latè tradit Sanchez *lib.* 6. *decalog. cap.* 2. *num.* 56. *vsque ad* 59.

4. Fratres Mendicantes, quibus ex instituto incumbit actiuæ vitæ vacare, salutique animarum assistere tanquam Episcoporum coadiutores (vt de Minoribus, & Prædicatoribus loquens Clemens V. declarauit *in c. dudum, de sepulturis*) tempore pestis, deficientibus Parochis, vel non sufficientibus numero ob multitudinem populi, moniti ab Episcopo tenentur infirmis ministrare sacramenta; secus facientes mortalis culpæ reatum tanquam transgressores sui instituti se incursuros sciant, idque probabilissimum iudico ex D. Thom. *ibid. art.* 4. de quo D. Thom. 2. 2. *q.* 186. *art.* 2. *&* 9. *& q.* 187. *art.* 1. *ad tertium, & q.* 188. *art.* 2. *&* 4. *ad secundum, & art.* 5. *& opusc.* 19. *cap.* 4. Bañez 2. 2. *quæst.* 13. *art.* 3. *dub.* 3. Idem probat Rutili. *de fuga tempore pestis lib.* 1. *disp.* 1. *quæst.* 1. *concl.* 10. maximè *in solut. ad quintum,* quem cum nostro Auctore refert, & sequitur Sanchez *vbi suprà num.* 60. sed id limitat *num.* 62. quando deessent alij Sacerdotes, qui Episcopi sumptibus vellent parochis auxilio esse.

5. Prælatus tamen debet prudenter, & circunspectè se gerere in imponenda obedientia, seu præcepto circa hoc, nam egregiæ conditionis viris, qui aliàs religioni perutiles, ac necessarij sunt, nõ decet tale ministerium præcipere. Quapropter prælatus cum periculo vitæ suæ non tenetur subditum peste infe

infectum inuisere, vel alium quemcunque existentibus aliis, qui id valeant perficere, & libenter se offerunt ministrare, ne fortè in tam graui necessitate deficiat in Conuentu præfectus, & corruente eius regimine non sit qui necessaria ministret infirmis. *ibid. art.* 5. quidquid dicat Nauar. *c.* 14. *n.* 10. *in fine.* Idem docet post Rutilium proximè citatum, & nostrum Auctorem Sanchez *vbi suprà n.* 57. & 62.

Vnde Parochus, seu curatus tempore pestis non potest licitè relinquere suas oues, vt alienis alterius oppidi, seu parochiæ succurrat, & ministret in spiritualibus, & corporalibus, hoc enim esset manifesto periculo se exponere, causamque dare, vt propriæ oues deficiant, ac pereant *ibid. in fine.* Idem docere videtur Sanchez *vbi suprà n.* 55.

Resolvtio CXII.

De Prædicatoribus.

1. QVamuis prædicatio verbi Dei sit proprium Episcoporum munus ex Tridentino Concilio, ex commissione tamen Sedis Apostolicæ, vel etiam ex proprio instituto potest idipsum Religiosis conuenire. Vnde benè affirmare ausi sunt quidam, quòd proprius actus Fratrum Prædicatorum, & aliorum Religiosorum non est prædicare, sed subuenire Episcopis in Prædicationis ministerio, quibus non incumbit prædicare, nisi ministerialiter. *tom.* 3. *q.* 31. *art.* 4. *ad secundum argumentum.* de quo Caiet. 2. 2. *q.* 186. Reginald. *in praxi fori pœnit lib.* 18. *à n.* 118. Fr. Ioan. Crucius *de statu Relig. lib.* 1. *cap.* 7. *dub.* 2. Stephan. Gratian. *discept. foren. cap.* 393. *à num.* 9.

Trid. Sess. 5. c. 2. & Sess. 24. cap. 4.

2. Nemini licet sine superiorum facultate prædicare, vt constat ex multis Conciliorum decretis, præcipuè ex Tridentino, vbi præcipitur, quòd Regulares nō prædicent in Ecclesiis suorum Ordinum sine superiorum suorum licentia, & benedictione Episcopi; in Ecclesiis vero quæ suorum Ordinum non sunt, vltra licentiam suorum superiorum etiam requiritur Episcopi licentia. Et iuxta aliud decretum eiusdem Concilij etiam in suis Ecclesiis prædicare non licet ipso Episcopo contradicente, quod iuxta terminos Clementinæ *dudum, de sepulturis*, debet intelligi, quando scilicet Episcopus vult prædicare, aut coram se prædicari solemniter facit, & ita declaratum est in quodam Capitulo Generali nostri Ordinis. *tom.* 3. *quæst.* 32. *artic.* 1. & nos dicemus infrà latiùs *n* 9. de quo Castro *de iusta*

Trid. sess. 5. c. 2. § si quæ vero.

Trid. sess. 24 c. 4. de reform.

Ord. Tolet. fol. 20.

Haret.

*Heret.punit.cap.2.& 3.verb. Prædicare,*Brucard.*lib.1.Decretorum c.97.vsque 99.* Simancas *de instit. Catholicis tit.*49. Aug. de Ancona *de potest.Ecclesiæ quæst.64.* Brunus *lib.6. de Hæreticis cap.4.*Henriquez *in Summa 1.p.lib.7 cap.28.* Zerola *in praxi Episcop.1.p.verb.Prædicatio §.9.*quos duos posteriores refert Barbosa *in remiss.ad dictum c.4.n.5* Vide P. Miranda *tom.1.q.*50.*art.2.* vbi resoluit probabile esse, quòd prædicatores Regulares,etiam iuxta Concil. Trident.non debent ab Episcopis examinari, quia in superiori eiusdem decreto tantùm requiritur ipsorum licentia ad prædicandum extra suas Ecclesias, & nullum sit verbum de examine, vt patebit legenti textum Concilij. Neque oppositum,inquit,tenere Nauar.*in manual.c.25.n.*141.*&* 143.

3. Regulares absque licentia Episcopi prædicantes in Ecclesiis,quæ suorum Ordinum non sunt à suis superioribus Regularibus,non verò ab Episcopo puniendi sunt, ex declaratione Cardinalium relata in Bullario apud Clementem VIII. *in principio,* vbi refert quandam declarationem Cardinalium, §. *Congregatio item,* Idem docet Portel.*verb.Prædicatores.n.1.*

4. Parochum,seu Curatum posse dare licentiam viro docto, & noto,etiam Regulari,vt bis, vel ter concionetur in sua Ecclesia sine Episcopi approbatione, probabiliter opinantur aliqui viri docti. Imò & Concionatores semel approbati in vno Episcopatu possunt itinerantes prædicare vbi voluerint, non contradicente Parocho, & non obstante proprio Episcopo loci,ex concessione Gregorij XIII.facta Societati, qua per communicationem frui possunt Mendicantes, & alij communicantes in priuilegiis Societatis.*ibid.in fine.*De quo Henriquez *lib.7.de indulgent.cap.26.iuxta finem.* Peña *in direct. inquisit.pag.*179.*num.*8.impress. Venetiæ. Idem docent P. Miranda *tom.2. quæst.*50.*art.*4.P. Villalob.*2.p.Summæ tract* 35.*diff.5.numer.2.* Portel *verb. Prædicatores num.*16. Crux *lib.1. capit.6. dub.2. concl.3.*

Bullar.Ind.14 Alex.4.& bull.4. Greg.9. num.6.& Bulla 2. Mart.4.& bulla 14. Sixti 4.n.5. Ordin. Tolet. c.5. §. de modo exterius cõuersandi fol.38.

5. Apud nos Minores, Prouinciales cum diffinitoribus capitulariter congregatis prædicatores instituere possunt ex Alexandro IV.& Congregorio IX. Idem concessit Prædicatoribus Martinus IV.& Sixtus IV.vt habetur in Bullario,statuto tamen Ordinis prohibetur, ne instituantur prædicatores generales. *tom.1.q.23.art.3.*

6. Clemens V.in Concilio Vienensi, & refertur *in Clementina,1.§.1.de priuilegiis*, inhibet Religiosis in virtute sanctæ obedientiæ,& sub maledictionis æternæ interminatione,ne in sermonibus, seu prædicationibus ad populum detrahant Ecclesiarum

clesiarum prælatis, & id ipsum in Concilio Lateranensi sub Leone X. omnibus & singulis tam sæcularibus, quàm Regularibus prædicatoribus præcipitur. Quod debet intelligi de detractatione nominatim, vel per circumlocutionem, quæ vicem habeat proprij nominis, nam in genere benè licet prælatorum vitia arguere, dummodò metas iustæ reprehensionis, & redargutionis vitiorum prædicatores non excedant. *ibid. art. 2.* de quo Glossa *verb. detrahere, in dict. Clement.* 1. Idem docent Simanc. *de Catholic. instit. tit. 49. de prædicatoribus n. 9. &* 10. P. Miranda suprà *art. 6. concl.* 3 Portel *vbi suprà n.* 3. qui idem docet, extendens dictam prohibitionem ad detrahentes in concionibus Regularium prælatis. De quo tamen multum dubito, quia *in dict. Clement.* 1. tantùm fit sermo de Episcopis, quos vocat Ecclesiarum prælatos, prælati autem Regulares esto sint verè prælati Ecclesiastici, propriè non dicuntur Ecclesiarum prælati, sed Episcopi, qui in iure hoc titulo solent insigniri, & manifestè colligitur ex tenore verborum, quibus vtitur dicta Clementina.

7. Prædicatores Euangelici ad exemplum Christi Domini, & Apostolorum palàm, & non in occulto sermocinandi sunt, maximè apud infideles. Quapropter Episcopi nullo modo consentiant oportet, verbum Dei in cubilibus secretis prædicari, ne inde aliquis audiat ea, quæ non decent sanam doctrinam prædicare. *ibid art.* 3. de quo Michaël Aninion *de vnitate ouilis, & pastoris, cap. 29. n.* 13.

8. Licitè posse Prædicatores Euangelicos apud Indos, & alios Infideles militibus associari, sunt qui intrepidè affirment, non vt cogantur ad fidem suscipiendam, sed vt Euangelij prædicatio non impediatur, nouitérque conuersi à manibus infidelium defendantur, ac vt eximant eos (si opus fuerit) à potestate Principis Pagani ipsos à fide suscepta auellere nitentis, ex quo alij Pagani tali fauore, & auxilio allecti meliùs in fine instruantur, ianuámque baptismi optatiùs, & faciliùs ingrediantur. Hoc tamen licèt speculatiuè specimen veri habere videatur, in praxi sequi minimè gentium decet, tum qui Christus Dominus, & Apostoli non potentia, & strepitu armorum, & militum, sed in persuasione spiritus, & suaui virtute Euangelicæ veritatis pugnabant aduersùs Principes, & Potestates huius sæculi, sicque suauiter omnia disponendo omnia ad Deum traxerunt, mundúmque vniuersum conuerterunt; nemo namque per vim, seu inuoluntarius compellendus est ad fidem, sed voluntarius tantùm admittitur, *cap. ad fidem* 23. *q.* 5. *cap. maiores, §. item quæritur, de baptism. c. sicut Iudæi, de Iudæis*, vbi omnes

tum

tum etiam quia ipsi milites associantes prædicatores suis furtis, rapinis, & facinoribus maioris sunt impedimenti, quàm adiumenti ad conuersionem infidelium, faciúntque verbum Dei blasphemari, doctrinámque sanctam Euanligelij à paganis sperni, qui Religiosos prædicantes ob id reputant similes illis, quibus associantur. *ibid.art.*4. de quo D. Thom. 2.2.*q.*10.*artic.*8. Mascard de Susanis *tract. de Indis, & aliis infidelibus, c.*14. qui habetur *tom.* 14. *in acta diuersorum D D.*1.*p.* vide apud Bullarium Nicolai III. & Benedicti XII. bullas, vbi etiam Innocentius IV. multa priuilegia concedit euntibus ad prædicandum in terris infidelium.

Bullar. bul. 2. Nicol. 3. & Bull. 2. Bened. 12. & Bul 20. Innoc. 4.

9. Declaratio Pij V. de qua in Bullario, quòd possunt Mendicantes etiam contradicente Episcopo (ipso tamen non prædicante) in suis Ecclesiis prædicare, non obstante decreto Tridentino, iam reuocata est per Gregorium XIII. & ad terminos iuris communis, & Concilij Tridentini redacta. Vnde nec etiam in plateis communibus, ac locis publicis licet Regularibus cõtradicente Episcopo prædicare. In Ecclesiis autem parochialibus, nisi de Curatorum, seu Parochorum beneplacito, & assensu, nisi Episcopus, vel prælatus superior eosdem Fratres prædicare mandauerit. *ibid. art.*5. vide suprà *n.*2. Idem docent P. Miranda *dicta quæst.*50. *art* 4. *conclus.*2. vbi refert priuilegia Alexandri, Clementis, & Sixti IV. *in Compend. verb. prædicatores, §.*4 *&* 5. quibus Regulares cum licentia legati Apostolici, vel Episcopi possunt prædicare in Ecclesiis parochialibus etiam absque consensu parochorum. Sed id à nobis Minoribus non debet fieri, nec decet, & P. Villalob. suprà *num.*2. resoluit, non posse ab Episcopo prohiberi huiusmodi prædicatio, ex suprà citato priuilegio Pauli III. confirmato per Gregorium XIII.

Bullar. Bul. 7. Pij 5. num. 1. Bull. 38. Greg. 13.

10. Prædicatores in Ordine Minorum, & Prædicatorum non habent immediatè à Papa potestatem, seu iurisdictionem ad prædicandum ex *Clementina, dudum*, sed tantùm quandam approbationem, quam semper ab Episcopis mendicari (apud quos residet munus prædicandi ex Tridentino Concilio) Pontifices voluerunt. Vnde sicut ab ipsis Episcopis dimanat talis potestas, ita potest ex causa legitima ab eisdem reuocari, vel suspendi. *ibid. art.*6. de quo Portel *verb. prædicatores num.*8. vbi refert quandam declarationem Cardinalium circa hoc, quæ talis est: *Congregatio censuit: Hos, & quoscunque alios* (intellige prædicatores) *ab antecessore suo approbatos à prædicatione poterit suspendere Episcopus. Attendant tamen Episcopi: propter quas causas id imperet. Volumus námque quòd si illicitè iusserint* ad

Trid. sess. 24. d. c. 4.

ad ius lis deferatur,& interim cessent. Sic ibi. Vide apud Villalob.suprà *num.* 3. aliam similem declarationem Cardinalium, vbi etiam refert quandam aliam ex Marzilla *lib.*1.*tit.*4.*cap.*3. in hunc modum: *Si præsentatus fuerit prædicator idoneus Ordinario iuxta hoc decretum, non est ei deneganda licentia.*

11. Prælati Ecclesiarum, seu alij quicunque impedientes ne parochiani audiant prædicationes Regularium, incurrunt excommunicationem ipso facto, ex Bonifacio IX. *ibidem art.* 7.de quo Cordub.*in addit. ad Compendium,titulo Prædicatores* §.3.P. Mirand.*supr.art.*8. Suarez *de relig. tomo* 1.*lib.*2.*cap.*16. *num.*1.Zerol.*verb.prædicatio* §.4. *& p.*2.*verb.parochia,pag.*82. Vbi dicit sacram Congregationem disposuisse, non posse Ordinarium mulctis, & pœnis cogere ire ad audiendum sacram concionem, & missam in Ecclesia parochiali. Sic refert Barbosa *in remiss.ad Trident.* de quo vide Henriquez 7. *de indulg. cap.*25.*num.*7.

*Trid.sess.*5. *c.*2. §.*si verò.*

12. Ex decreto Tridentino prædicatores errores, aut scandala disseminantes, per Episcopum à prædicatione interdicantur: si autem hæreses prædicauerint, contra eos, etiam quo modolibet exemptos tanquam Sedis Apostolicæ delegatus secundùm iuris dispositionem,& loci consuetudinem procedat, curando tamen, ne falsis informationibus, vel aliàs calumniosè aliquis eorum vexetur. Sed hoc iam sancto fidei Tribunali reseruatum esse omnibus notum est, *ibid. art.*8. de quo Portel *ver.Prædicatores n.*12. P.Miranda *sup.art.*7.

*Trid.d.c.*2. §. *caueant præterea.*

13. In eodem Concilio præcipitur Episcopis, ne permittant Regulares extra Ordinis obedientiam viuentes in sua diœcesi prædicare quorumlibet priuilegiorum prætextu, nisi ipsis noti sint, moribúsque ac doctrina probati, donec ab ipsis Episcopis super ea re sancta Sedes Apostolica consulatur. Idem possunt præfati Episcopi circa expulsos à Religione pro suis culpis impediendo eos à prædicandi officio, vel etiam castigando quos sciuerint prædicationem exercere; cum à Sede Apostolica hoc officium illis sit interdictum, ex decreto Clementis IV. & aliorum Pontificum apud Bullarium *ibid. art.*9. de quo P.Miranda suprà *art.*7.*ad finem.*

Bull. Bul. 14.*Sixt.*4. *vbi n.*24. *refertur bull. Clem. IX.Bul.*8. *Innoc.*4. *bull.* 8. *Alex.*4. *& bul.*27. *eiusdem.*

14 Prædicantes miracula falsa, aut incerta, vel prophetias, quæ ex sacra Scriptura non constant, aut reuelationes antequam Sedis Apostolicæ examini subdantur, vel ab Episcopo (si adsit periculum in mora) cum tribus, vel quatuor grauibus viris in huiusmodis re exercitatis examinentur, vltra pœnas à iure constitutas, excommunicationem Papæ reseruatam incurrunt, & à prædicationis officio perpetuò interdicuntur, ex

Leon

Leone X. in Concilio Lateranensi *ibidem art.*10. Idem tradunt P.Miranda *art.*7.Portel suprà *num.*14.

15. Quæstores eleemosynarum (*Quæstuarij* vulgò nuncupati) cuiuscunque conditionis existant, nec per se, nec per alium prædicare præsumant : & contra facientes ab Episcopis, & Ordinariis locorum, priuilegiis quibuscunque non obstantibus, opportunis remediis arceantur. Ita diffinitur in Tridentino Concilio. Sed hoc non extenditur ad Religosos Mendicantes quæstuantes, & prædicantes, ex declaratione Pij V. apud Bullarium *ib.a.*11.*& to.2.q.*57.*ar.*7.& nos suprà diximus *resolut.*59. *num.*5. vbi refertur bulla eiusdem Pij V. reuocantis omnes, & quascunque indulgentias quæstuarias, quæ extat in Bullario. *Trid.sess.5. c.2 in fine. Bullar Bul. 7. Pij 5. num.25. Bull. 14. Pij 5.*

16. Leo X. apud Bullarium concessit Fratribus Minoribus actu prædicantibus, vt officium de vno die in alium recitandum possint transferre, vt studio, & consolationi spirituali fidelium sint expeditiores *ibidem art.*12.de quo suprà diximus *resolut.*24.*num.*5.Et P.Miranda suprà *art.*11. *Bull. orat. 44.Leo.10.*

17. Regulares actu prædicantes possunt sine scrupulo, & seruato ieiunio anticipare, & retardare horas comestionis, & serotinæ collationis iuxta suam collationem, ex concessione Leonis X. apud Bullarium. Quod debet intelligi, etiam nulla vrgente necessitate ob suam tantùm consolationem, aliàs nullum contineret priuilegium talis concessio:nam si ob id impediuntur ab studio, & prædicatione, possunt vtique anticipare, vel retardare horas comestionis, & collationis omni secluso priuilegio, cùm in eo casu à ieiunio excusentur, iuxta communem Doctorum. *ibidem articulo* 13. de quo Nauar. *in Manual. cap.*21.*numero* 16. *& cap.* 25.*num.*201. & nos diximus suprà *de ieiunio n.*2. *Bull. orat. 57.Leo.10.*

18. Clemens VIII. præcepit prælatis superioribus Ordinis Minorum de Obseruantia in virtute sanctæ obedientiæ, & sub sua indignatione, vt ipsi opportunè prouideant, ne ad monasteria Monialium sub eorum cura degentium aliquis concionaturus accedat, nisi sit ab ipsis superioribus approbatus, & missus, idque sub censuris, & aliis ad arbtrium suum pœnis prohibeant, super quo amplam, & plenam illis facultatem tribuit Pontifex. Quas concessione possunt vti per communicationem omnes aliæ Ordinis Prouinciæ, & Conuentus, licèt pro Prouinciis tantùm Portugalliæ sit facta. Pro quo aduerte, non posse dare huiusmodi prædicandi licentiam apud dictas Moniales Confessores, seu Vicarios illarum, vel Abbatissas, nec etiam Guardianos locorum, vbi sunt sita earum monasteria, *Bullar.Bul. 16.Clem.8.*

sed tantùm superiores ipsarum Monialium, qui sunt Prouinciales, vt benè notat Portel *in addit. ad dubia Regularia, verb. prædicatores num.* 10.

19. Prædicator, etiam Minorita instante Prætore, seu Correctore ciuitatis, in executionem Tridentini decreti, quo præcipitur, omnibus diebus Dominicis, & Festis saltem solemnibus populo prædicari, licitè potest concionari, etiam contradicente Vicario foraneo Episcopi, quia in sua Regula tantùm prohibetur Fratribus Minoribus prædicare contradicente Episcopo, Vicarius autem foraneus non est Episcopus, nec habet iurisdictionem quasi Epicopalem delegatam. *tom.* 2. *quæst.* 62. *art.* 19. & nos suprà diximus *de exemptione Regularium, num.* 12. de quo Bobadilla *in politic. lib.* 2. *cap.* 18. *n.* 194. *littera* K.

Trid. sess. 24. *c.* 4. *de reform.*

20. Prædicatores Regulares possunt concedere in concionibus suis auditoribus certas indulgentias, de quibus suprà *de indulgentiis numero* 58. debent tamen expresse illas concedere nomine suæ Sanctitatis, aliàs à fidelibus non lucrari innuit Collector *in Compendio, titulo, indulgentia quad sæculares* §. 5. *tom.* 2. *q.* 95 *art.* 1. de quo P. Miranda *vbi suprà art.* 10. Portel *suprà num.* 15.

De pœnis quas incurrunt prædicatores audentes prædicare ad populum, Beatam Virginem Mariam fuisse conceptam in labe originalis culpæ, vide suprà *de Conceptione Virginis, num.* 1. 2. *&* 3.

RESOLVTIO CXIII.

De Permutationibus.

1. MOnachos in diuersis Cœnobiis professos pro iure Monachatus, etiam de suorum Abbatum venia, seu licentia in nullam permutationis pactionem vltrò, citroque inter se faciendæ, regulariter loquendo, posse conuenire, tenent plures: quia hoc voto paupertatis repugnare videtur. Rursum, quia æqui, iustique ratio non patitur, vt hoc animo migrantes Monachi, adipiscendi scilicet, ex causa permutationis alio in cœnobio beneficij, vllum ex dicta causa apud aliud Monasterium adispici valeant beneficium, argumento *cap. cùm singula, de præbendis lib.* 6. semper tamen excipitur Romani Pontificis potestas, qui huiusmodi permutationes iusta ad id suadente, causa potest permittere. *tom.* 3. *quæst.* 33. *art.* 1. de quo Rufin. *tract. de beneficiis cap.* 36. *num.* 9. Bellamera *de permutationibus*

tionibus 2.*p.quæst.*11.*n.*2. Idem ferè tradit Sanchez *lib.7.decalog.cap.*29.*n.*31.

2. Cùm in statutis nomine emptionis veniat permutatio, *cap.primo.de his quæ fiunt à prælato*, non est dubium, quin Regulares vendere prohibiti, permutare etiam prohibeantur propter dominium quod in permutatione, sicut in venditione transfertur. *ibid.art.*2. Ad quod vide Sanchez. *lib.7.decalog.cap.*19.*num.*67.

3. Qui dat fundum monasterio per contractum permutationis, vel aliter sub pacto, quòd alatur in vita, habebit huiusmodi alimenta, etiam si fundus casu fortuito pereat, quia eius proprietas transiuit in dictum monasterium, quapropter damnũ cedit ipsi, & nõ alteri. *ib.* de quo Syluest. *ver.permutatio.in fine.*

RESOLVTIO CXIV.

De Prælatis Regularibus.

1. REgimen Monachicum ab initio mundi post diluuium habuit initium, & inter omnia regimina principatum tenet, quo Ecclesia Dei vtitur, & Religiones gubernantur, habens vnaquæque vnum Generalem prælatum, à quo inferiores dependent. *tom.3.quæst.*34.*art.*1. de quo D. Thom. *de Regimine Principum lib.*1.*cap.*2. Cassaneus *de gloria mundi* 2.*p. consl.*55.*in princip.* Bart. *in tract.de Regimine ciuitatum.*

2. Senes sapientia, & experientia ornati licèt aptiores vt plurimum sint ad gubernandum, non sunt tamen eligendi in prælatos superiores adeò prouecti ætate, vt non valeant pondus diei, & æstus portare, & super gregem suum diu, noctuque vt speculatores vigilare, deficientes propter eorum continuas infirmitates in necessariis ad suum munus exercendum: sed illi debent assumi qui mediæ ætatis sunt, quinquagesimum scilicet annum attingentes, qui & viribus corporis ad gubernandum polleant, & peritiam agendorum habeant, nisi virtus, aut nobilitas suppleat ætatem. *ibidem artic* 2. de quo Menchaca *lib.*1. *controuers.illust.cap.*44.*numer.*13. Heredia *de iudic quæstion.*9. *fol.*36.

3. Literati illiteratis præferendi sunt ad regimen, seu munus Generalatus, & Prouincialatus, quod simile est Episcopali dignitate, ad quam requirit scientiam, seu gradum Doctoris, seu Magistri, vel Licentiati in Theologia, vel iure Canonico Tridentinum Concilium, licèt non sit necessariò præferendus *Trid. sess.* 22.*c.*2. *de reform.*

Theologus Iurisperito, sicut ad munus Episcopale, vt tenent grauissimi Theologi, quia præcipuum munus Episcoporum est prædicare, vt in dicto Concilio habetur; non sic in Generalatu. At vbi concurrunt minus literati, & docti cum aliis non tanta scientia pollentibus, sed astutia, & sagacitate præstantioribus, præferendi sunt isti minus literati, cùm habeant aliqualem, licèt non tantam scientiam, quæ simul cum sagacitate, & astutia (quæ sæpe sæpiùs experientia comparatur) est accommodatior ad gubernandum. Secus si sint omninò illiterati, & idiotæ. *ibid. art.* 3. de quo D. Thom. *vbi sup. cap.* 15. D. Chrysost. *in epist. vlt. ad Corinth. serm.* 15.

Trid. d. Sess. 5. c. 2. de Reform.

4. Generalium, & Prouincialium Secretarij oportet quòd sint doctissimi, & in causis Regularium maximè versati, vt prælati cum ipsis negotia communicata faciliùs, & suauiùs expediant, nam qui coadiutorem sibi ad gubernandum assumit, debet esse illi in scientia, prudentia, & virtute æqualis, vt dicunt Iuristæ. *ibid. art.* 4. de quo Bart. *in l.* 3. per text. *ibi, C. de prap. agent. in rebus lib.* 12.

5. Prælati proprij commodi obliti bonum commune Religionis semper affectare tenentur, pro Regulari obseruantia vitam (si opus fuerit) in periculo constituentes, & iustitiam semper præ oculis habentes, ipsa enim est pax Religionis, tutamentum obseruantiæ Regularis, immunitas communitatis, nutrimentum spirituale Monachorum, gaudium, silentium, & securitas in pulchritudine pacis, & in tabernaculis fiduciæ, & in requie opulenta. *ibid. art.* 5 de quo Soto *lib.* 1 *de iust. q.* 5 *art.* 5.

6. Fortitudinis virtus in prælatis maximè est necessaria, iustitia enim sine fortitudine terga nonnunquam vertit, atque eos deserit, quos tueri deberet, sicut fortitudo sine iustitia iniquitatis fomes est. Ad quam pertinet virtute, & valore irrumpere iniquitates non extimescendo faciem potentum, innocentes contra malignantes validos protegere], eorum necessitatibus annuere, ius suum vnicuique tribuere, & tandem cum aliquibus aliquando delicta prudenter dissimulare, ne inde maiora incommoda, grauioraque mala suscitentur: quapropter delicta magnorum, & potentum quandoque celare, impunitaque relinquere oportet. *ibid. art.* 6. de quo Plat. *de statu Relig. cap.* 8. D. Anton 4. *p. titul.* 14. *cap.* 2. Azeuedo *l.* 1. *n.* 22. *tit.* 9. *lib.* 3. *Recop.*

7. Vnde in prælatis nec nimia pietas, & misericordia, nec nimia iustitia, & seueritas debet inesse, sed miscenda est lenitas misericordiæ cum seueritate iustitiæ, & rigor iustitiæ cũ oleo misericordiæ, faciendo quoddam ex vtroque temperamentum,

vt

vt neque multa asperitae exulcerentur subditi, nec nimia benignitate soluantur, dicit enim D.Gregorius relatus *in c.disciplina dist.*45.loquens de prælatis: *Disciplina, vel misericordia multum destituitur, si vna sine altera teneatur. Sed circa subditos suos inesse Rectoribus debet, & iustè consolans misericordia, & piè sæuiens disciplina.* Vt in plurimùm tamen in pietatem, & benignitatem debent esse procliuiores prælati, maximè in paruis, & vulgaribus culpis, nam in grauibus, & enormibus multo rigore, ae seueritate procedere oportet, vt vindicta de ipsis assumpta sit aliis in exemplum, *ibid.art.*7. de quo Palat. Rubius *in allegat.hæresis,§.1.ad finem.* Simancas *lib.1.de Republica.cap.*17 *n.*2.*p.*281.

*D. Gregor. l.*20. *Mor. c.*6. *p.*4.

8. Caueant autem maximè prælati superiores, à muneribus, & donis acceptandis, sunt enim suæ Religionis reformatores, ac officiorum munerúmque dispensatores, seu prouisores. Quapropter Visitatores, seu Commissarij missi à Generalibus debent seuerè castigare de hoc crimine conuictos, procedendo vsque ad priuationem officiorum (si id delicti grauitas, & circunstantiæ postulent) iuxta iuris rigorem olim disponentis, vt in ciuilibus pœna priuationis officij plecterentur, & triplum pro accepto munere restituerent; in Criminalibus verò confiscatio bonorum, exilium, & infamia cum flagellatione irrogabatur, quin & Imperatores Valentinianus, & Valens eos viuos concremari lege præceperunt, *Auth.vt iudices sine quoquo suffragio fiant.§.si quis autem.* Auctor *ibid.art.*8.de quo Menoch. *de arbitrariis lib.*2.*centur.*4.*casu* 343.Iulius Clarus *in Pract.§. fin.quæst.*73.*n.*1.

De pœnis contra subornantes in electionibus Regularium vide *tom.*2.*q.*56.*art.*1. & nos diximus suprà *de electione prælatorum,n.*44.

9. Munus prælatorum est expurgare suam congregationem à vitiis, & peccatis, vt boni quietè ad opus suum exire, & ad operationem suam vsque ad vesperam mortis, & beatam illam spem consequi valeant, & ne morbidæ, & scabiosæ oues inficiant sanas, modicum enim fermenti totam massam corrumpit, teste Apostolo Priùs tamen correctio fraterna commendata in Tridentino Concilio debet præcedere, à qua dolor, & verecundia peccatorũ aliquando originatur, quæ à Sacris Canonibus pro non parua pœna reputatur. *ibid.art.*9.de quo D.Hier. relatus *in c.resecanda* 24.*q.*3 Aualos *in Directorio iudicum* 2. *part. n.*10. & 15.

1. *Cor.*5. *Trid. Sess.* 23. *c.*1. *de Regul.*

10. Iuuenes præ cæteris à prælatis multo rigore coërcendi sunt, nimia enim licentia in iuuenili ætate constitutis concessa

graue damnum Religioni solet adducere, & eorum bona educatio, & instructio est fundamentum, & causa profectus virtutum, & bonorum morum. Vnde Magistri nouitiorum debent à prælatis in hoc, verbo, & opere foueri, ne iuuenes maiorum fauoribus elati relaxentur, & postmodum prælati effecti lacte relaxationis, & libertatis alios enutriant in obseruantiæ Regularis perniciem *ibid.a.*10.de quo Simancas *de Republica,lib.*2.

Trid. sess. 25. c.1 de Regul.

11. Ex Tridentino decreto omnes Regulares vtriusque sexus ad Regulæ, quam professi sunt, præscriptum tenentur vitam instituere, & componere, maximè quæ ad vota obedientiæ, paupertatis, & castitatis, ac aliorum præceptorum in regula contentorum obseruantiam, necnon ad communem vitam, victum, & vestitum pertinent. Super quibus Concilium monet superiores, vt omnem curam, ac diligentiam adhibeant in Capitulis, & in eorum visitationibus. Hoc tamen debet intelligi, non vt status Religionum ad primam omninò formam reducatur præsertim si iure communi, aut auctoritate Apostolica relaxata, vel mutata sit, sed tantùm vt tria substantialia vota seruentur, & vt nullus Religiosus habeat proprium quoad dominium, nec quoad vsum aliter, quàm Regula permittit, vt ex eodem Concilio satis colligitur: quoad alia verò sufficit reformare ad præscriptum eorum, qui à sapiētibus, & timoratis Religiosis satis iudicantur reformati, pensatis circumstantiis temporis, loci, ac personarum, aliisque necessitatibus. Hæc autem componere, & instruere pertinet ad prælatos, qui tenentur sibi subditos de victu, & vestitu, & aliis necessariis prouidere, ne ex defectu panis quotidiani cogantur procurare illa contra votum paupertatis, & suam regulam: secus facientes, exhibendo se negligentes circa ea, quæ pertinent od obseruantiam Regularem, & reformationem, ac prouisionem subditorum grauis culpæ rei iudicandi sunt, sanguinem autem eorum de manibus ipsorum prælatorum requiret Dominus, vt ait Ezechiel. Ne igitur excusentur prælati ex penuria, & defectu eleemosynarum, præcipit idem Concilium, vt in Monasteriis is tantùm numerus Religiosorum constituatur, ac in posterum conseruetur, qui vel ex redditibus propriis, vel ex consuetis eleemosynis omnimodè possit sustentari *tom.*2. *q.* 3. *art.*73. & 4. de quo Nauar. *in c.nullam,* 18.*q.*2.*n.*7. & 32. *vsque ad* 34. Vide Sanchez *lib.*7.*Decalog.*23.*à n.*1.

Trid. vbi supr cap.2 de Regul.

Ezech. 3.

Trid. supr. c.3. de Reg.

12. Superiores Regularium habent iurisdictionem ordinariam in suas Moniales, vt apud nos Minores habent Ministri Prouinciales in Moniales S. Claræ, licèt enim hæc potestas sit ex priuilegio, & commissione Apostolica Vrbani IV. & Iulij

Iulij II. cùm ſit priuilegium perpetuum, confert ordinariam auctoritatem, ac ideò optimo iure poſſunt dicti prælati conſtituere Commiſſarios pro ipſis Monialibus viſitandis ex vi ſuæ poteſtatis, ſeu commiſſionis, quanuis id non ſit ſpecialiter ipſis conceſſum. *tom.* 1. *quæſt.* 17. *art.* 8. *&* 10. de quo Collector *in Comp. Mend. tit.* Moniales, §. 21. *In Bullar. Bulla* 8. *Iulij II.*

13. Nec hæc auctoritas ordinaria ſuper Moniales ſublata eſt per Tridentinum Concilium, imò per ipſum confirmantur omnia priuilegia eidem non contraria, & ſpecialiter in quodam decreto habetur, Moniales, quæ à Regularibus reguntur, ſub eorum cura, & cuſtodia eſſe relinquendas. Quod etiam extenditur ad Moniales Conceptionis, nam ex ſua regula confirmata per Iulium II. tenentur ſubeſſe gubernationi Fratrum Minorum. Vnde Leo X. poſt vnionem ordinis, & tranſlationem ſigilli, & miniſteriatus generalis ad obſeruantes, præcepit, vt omnes Moniales ſubditæ ipſis Fratribus ſubiiciantur ſtatutis in Capitulis Generalibus, aut Prouincialibus factis. *ibid. art.* 9. Ad quod vide quæ tradit Sanchez *lib.* 6. *decal. cap.* 1. *à num.* 23. Henriquez *lib.* 6. *de pœnit. cap.* 2. *n.* 4. *in comment. littera* O. *Trid. ſeſſ.* 25. *c.* 10 *de reg. ibid. c.* 9. *de reg.* *In Bull. bul.* 19. *&* 21. *Leo X.*

14. Item iuriſdictio prælatorum ſuper nouitios eſt ordinaria, quia manat ex priuilegio perpetuo conceſſo à Papa. Idemque dicendum eſt de iuriſdictione quoad ſæculares, quam habent prælati apud Indias Occidentales ex priuilegio Adriani VI. quam poſſunt communicare, ſeu committere ſuis Fratribus, vt expreſsè declarat ipſe Pontifex, quæ commiſſio non expirat per mortem prælatorum committentium, quia fuit facta auctoritate Papæ, ſeu Sedis Apoſtolicæ, quæ ſemper durat in priuilegio perpetuo *ibid. art.* 11. de quo Bart. *in l. pluribus, ff. de procurat.* gloſſ. *in cap. final. de offic ordinarij*, ibi: *Cùm conceſſum ſit in priuilegium perpetuum.* Nauar. *c.* 27. *num.* 42. Syluest. *verb. gratia, & verb. Indulgentia, p.* 7.

15. Commiſſio facta religioſo à ſuo Prouinciali ad diſpenſandum cum coniugatis impeditis ad petendum debitum ob inceſtum, vel ob votum ſimplex caſtitatis, non expirat mortuo ipſo committente, vel finito eius officio, quia fuit facta nomine, & auctoritate Papæ, ſcilicet Pij V. apud Bullarium. Nec dicta facultas poteſt ab eo auferri, niſi ex iuſta cauſa, aliàs peccabit ſuperior tollens, factum tamen tenebit. *ibid.* §. *ex quo infertur.* de quo Panorm. *in c. cùm ad hoc, de cleric. non reſident.* Syluest. *verb. priuilegium*, §. 3. Idem in noſtris terminis docet Portel *verb. confeſſor erga ſæculares n.* 33. ad quod etiam tradit multa *in addit. ad dubia, verb. confeſſor diſpenſans à num.* 7. *Bull. n.* 11. *&* 12. *Pij V.*

Vide Sanchez *lib.4. decalog.cap.43. à num.10.* vbi latè agit de hoc priuilegio, *& num.17.* addit, posse Regulares ea facultate dispensandi vti extra Sacramentum confessionis, & latè etiam rem tractat *lib.8. de matrim.disp.16. à num 3.*

De iurisdictione prælatorum generalium, seu regularium, vide suprà, *de generalibus Ordinum.*

De potestate ad absoluendum vide suprà *de absolutione quod Fratres*, & *de confessoribus quoad dispensandum*, & resolutione *de dispensationibus, per totum.*

RESOLVTIO CXV.

De Præscriptionibus.

1. PRæscriptio est exceptio, quæ datur à iure propter lapsum temporis à lege diffiniti. Differt autem ab vsucapione, nam ista est acquisitio dominij per vsum, & per possessionem: præscriptio verò est exceptio, quæ oritur ab ipsa vsucapione, hoc est ab ipsa dominij acquisitione, ac à longa possessione per tempus à lege diffinitum. *tom.3. quæst.35. art.1.* de quo Couar. *in regula possessor. 1. part. in principio n.1.* Alciat. *in l. si quis, C. de pactis, & lib.4. disp. cap. vltimo,* Parlador. *quotidianarum, c.1. §.1. n.4. 5. & 6.* vide Auctores infrà citandos *n.3.* & Reginal. *tom.1. fori pœnit. lib.10. à n.291.*

2. Contra Ecclesiam Romanam non nisi centenaria currit præscriptio, *c. ad audientiam, cap. cùm à vobis, de præscript.* quod debet intelligi in rebus spectantibus principaliter, & non secundariò ad illam. Contra alias Ecclesias inferiores sufficit quadraginta annorum spatium, *cap. de quarta, cap. ad aures, de præscript.* At ex priuilegio Eugenij IV. pro Congregatione S. Benedicti in Portugallia contra Regulares, & eorum Ecclesias, ac bona non currit præscriptio, nisi post lapsum sexaginta annorum. Imò ex alio priuilegio eiusdem Eugenij IV. facto pro monasterio S. Pauli extra muros Romæ Ordinis S. Benedicti, non minus quàm centum annorum decursus requiritur ad instar Ecclesiæ Romanæ. Quo magno priuilegio gaudent Mendicantes, & aliæ Religiones per communicationem. *ibid. art.2.* Idem tradit Portel *verb. præscribere n.2.*

In Bul. bul. 17. Eug. IV. n.15.

3. Monasterium, si sine sui negligentia præscriptio completa est, & legitimo impedimento detentum fuit, potest petere restitutionem in integrum vsque ad quatuor annos sequentes, incipientes à die scientiæ post cessationem impedimenti, vt communis Doctorum tenet per textum *in cap.1. de restit. in integrum*

integrum lib. 6. Imò ex quodam magno priuilegio Ioannis XXIII. pro Congregatione Montis Oliueti, de quo apud Compend. Societ. non est opus pro huiusmodi læsione restitutionem petere; quia acta in contrarium sunt ipso iure nulla: cui extat aliud simile indultum Eugenij IV. pro Congregatione S. Benedicti in Portugallia *ibid. art. 3. & tom. 3. quæst. 56. art. 2.* Ad quod vide Couar. *regula possessor. 3. p. §. 3.* Molina *lib. 2. de iust. qui latè disp. 88. per totam,* Lessium *d. iust. lib. 2. c. 6. dub. 8. & seqq.* Reginald. *tom. 1. fori pœnit. lib. 10. num. 301.* *Cõp. Societ. priuilegia §. 6.*

4. Canonico iure attento crimina non præscribuntur, glos. *in cap. admonere 33. dist.* bene tamen de iure ciuili accusatio criminalis præscribitur per spatium viginti annorum, per quod temporis excluditur agens *l. querela, ad l. Corneliam, de falsis, l. 1. tit. 28. part. 3.* Item post annum præscribitur actio iniuriarum *l. si non conuitij, verb. Si autem in rixam, C. de iniuriis, l. 22. tit 9. part. 6.* Sicque potest præscribi tempus ad accusandum, vel denunciandum, per quod fiat exclusio ab accusatione, vel denunciatione, vt determinat Capella Tholosana *tom. 2. q. 5. art. 11.* de quo Capella Tholos. *decis. 140. & 188.* & nos diximus suprà *de inquisitione n. 9.* vide ad hoc Iulium Clarum *in pract. quæst. 51. num. 4.* Portel *verb. præscriptio quoad crimina à num. 2.*

5. Non est alienum à iure laicos posse præscribere ius spirituale percipiendi decimas, sicut etiam ex titulo per certi temporis lapsum possunt retinere exemptionem non soluendi decimas ex suis agris propriis, sed facere integrè fructus eorum suos, vt deducitur *ex cap. ad Apostolicæ, c. prohibemus, c. ad hæc, & aliis, de decimis.* Et ita refert Vrbanum, & Gregorium Pontifices dedisse laicis ius accipiendi decimas ab aliis, idemque priuilegium à Sede Apostolica fuit concessum Regi Catholico Fernando pro Regno Granatæ. *tom. 2. q. 44. a. 3* de quo Couar. *lib. 1. variar. cap. 17 num. 4.* Balbo *1. part. præscript. 5. p. princip. q. 7. n. 21.* D. Thom. *2. 2. quæst. 77. art. 3.* Vide quæ diximus suprà *resol. 50. num. 2.*

6. Præscriptio exemptionis debet probari, & pendente probatione nullo modo in iure suæ præscriptionis turbari debet is, qui se ita defendit. Vnde si non exhibet saltem priuilegium, quod causam præbeat præscribendi, Episcopus, vel alius, à cuius iurisdictione vult se eximere, iure suo vti potest *c. cùm personæ, de priuilegiis, lib. 6.* Auctor *tom. 2. quæst. 63. a. 7.* de quo Panorm. *in cap. 1. vt lite pendente, §. quod si tale.*

RESOLVTIO CXVI.

De Priuilegiis.

1. PRiuilegium est singulare, seu priuatum ius contra, vel præter ius commune indultum, *cap. Abbate. de verbor. significat. cap. priuilegia 3. distinct.* Vnde semper contra ius commune aliquid operatur. Quòd si aliquando aliquid indulget in iure communi contentum, adhuc censetur retinere nomen priuilegij, quia declarat, & faciliùs, seu expressiùs concedit quod apud ius commune non tam apertè concedebatur, qualia sunt multa priuilegia à regularibus impetrata. *tom. 1. quæst. 7. art. 1.* de quo Abb. *in cap. 1. n. 1. de commodat.* Barbatia *tract. de commodato in principio.* De hac materia vide Nauar. *in manual. cap. 25. à num. 89. & in enchirid. de oratione cap. 3. num. 53. & cap. 19. num. 84.* D Antonin. *1. p. tit. 19. cap. 1.* Panorm. *in cap. olim, de verbor. significat. à num. 7. & in c. 1. de rescriptis, à num. 4.* vbi Decius, Hostiensis, & Felin. *num. 4.* & latè tradit Suarez *lib. 7. de legibus cap. 1. per totum*, Portel *verb. priuilegium à num. 4.*

2. Priuilegium aliud est reale, seu locale: aliud personale. Reale conceditur directè alicui rei, loco, vel officio, seu dignitati, aut respectu eorum, & hoc est perpetuum, quia semper durat res, vel locus, quibus conceditur, vt Ecclesia, Monasterium, prædia, & bona Ecclesiæ, vel Monasterij, officium, seu munus Episcopi, vel Vicarij Generalis, quæ omnia cùm sint perpetua, & firma, priuilegia illis concessa dicenda sunt etiam realia, perpetua, & firma. Aliud priuilegium est personale, quod datur intuitu personæ, ac personæ directè conceditur, & hoc personam sequitur, & non extenditur ad aliam personam, seu extinguitur cum persona, *cap. priuilegium, de regulis iur. lib. 6.* Rursum priuilegium reale diuiditur in generale, & speciale. Generale dicitur, quod pluribus, vel omnibus conceditur, vt omni religioni, vel omni loco: vel plures, aut omnes articulos complectitur, prout sumitur *ex c. veniens, de præscript. c. ex tua, de filiis presbyter.* Speciale est, quod vni tantùm loco, vel Monasterio conceditur, quod alteri iuxta ius commune non communicatur. Iterum, priuilegium personale aliud est generale, quod pluribus personis super pluribus articulis conceditur. Aliud speciale, quòd vni tantùm personæ super aliqua re tantùm conceditur. *ibid. art. 2.* de quo Ruinus *cons. 18. num. 2.* Vide Barbosa *in l. quia tale, à num. 3. ad 14. ff. soluto matrim.* Zasium *in l. mari*

*l.maritum, eodem tit.n.*32. Bartol. *in l.1.ff.de constit. Principum à n.*1. & quæ latè tradit Suarez *d.lib.*8.*c.*3.*per totum*, vbi *n.*3. sumit dictas diuisiones *ex cap.mandata.de præsumpt.l.priuilegia* 157.*ff.de reg iur.* & clarius *ex l. forma,§.quamquam,ff.de cesib.*

3. Appellatione priuilegij venit etiam consuetudo immemoralis, *cap.nouit*, iuncta glossa *verb. consuetudo, de iudiciis,l. hoc iure,§. ductus aquæ ff. de aqua quotidian. & æstiua*, talis enim temporis præscriptio priuilegij vicem ac vim habere dicitur, & pro solemni, quamuis ficto, priuilegio Principis solet æstimari, *c. super quibusdam §.præterea, de verb. significatione.* Auctor *ibid.art.*3. de quo Decius *consf.*496.*colum.*17. Vide Innocent. *in cap.cum contingat, de foro compet. & ibi* Abb *à n.*9. *& in c.nouit*, vbi gloss. *de iudic.* & glossa *in c.super quibusdam*, vbi Dec. & Crauet. *de verb.signifi.* & latè tradit Suarez *lib.*8.*de leg.cap.*7.*à num.*5. & præcipuè *n.* 16. 17. *&* 18. vbi citat Bald. *tit.quæ sint regalia cap.*2.*num.*3. *&* 4. & resoluit etiam P. Miranda *tom.*2 *manual.quæst.*41.*art.*5.

4. Maremagnum est quædam compilatio multorum priuilegiorum ibi mixtim, confuseque contentorum, quod peractũ est per diuersos Pontifices pro diuersis religionibus, & temporibus colligentes in vnum priuilegia prædecessorum, & addentes sua, vt fecit Sixtus IV. pro Minoribus. *ibid.art.*4. de quo vide P. Mirand. *q.*42.*a.*2.*tom.*2.

5. Scriptura, seu Bullatio non est de essentia priuilegij ex sententia Canonistarum, & sumitur *ex cap. institutionis* 25. *q.*2. vbi gloss. notat, & ex *Clement.dudum, de sepult.* vbi etiam gloss. & DD. quia tamen sine litteris authenticis non potest priuilegium probari, ideò ad faciendam fidem in iudicio omninò necessaria est dicta scriptura. Quapropter Leo X. apud bullarium concessit Fratribus Minoribus, vt possint in foro conscientiæ vti omnibus concessis à Sede Apostolica, siue per Bullas, aut breuia, aut viuæ vocis oracula, prout in libris ordinis reperiuntur, ac si omnia specificè fuissent tunc expressa, quæ omnia pro maiori conscientiarũ securitate de nouo concessit. Ideò verò Pontifex declarat viuæ vocis oracula valere in foro conscientiæ tantùm, quia licèt ipsa in se valeant, si probentur, illis tamen vti in foro exteriori non posse declarauit, ad vitandas fraudes, & dolos in illis forsitan cõtingentes. Præterea Iulius II. & idem Leo X. concesserunt, vt omnia priuilegia facta ordinibus Mẽdicantibus, & illis, qui suis gaudẽt priuilegiis per se, vel per cõmunicationem, siue sint facta in forma breuis, siue per supplicationes expedita, in quibus placuit, vt signatura sola sufficeret, eandem omninò vim, & efficaciam habeant,

Bull.orat. 4 & 22. Leo X.

In Bull. bul'l. 22. Iulij II.

tam

tam in iudicio, quàm extra iudicium, ac haberent si plumbeo sigillo essent consignata. *ibid. art.* 5. de quo Medices *de legibus, & statutis* 3. *p quæst.* 11. Idem docent Innocen. *in cap. constitutum de rescript. n.* 2. Panorm. *in cap. nostra eod. tit.* Nauar. *cons.* 1. *de priuileg* Felin. *in rubric. de constitut. n.* 5. Decius *n.* 26. Syluest. *verb. priuilegium n.* 14. & latè tradit Suarez *d. lib.* 8. *cap.* 2. *à n.* 2. vbi *num.* 6. explicat, qualiter debeant intelligi dicta indulta Apostolica Leonis X. & Iulij II.

6. Priuilegium in fauorem priuilegiati merum priuilegium continens, nec respiciens præiudicium alterius, vt suum effectũ operetur, sufficit sola scientia ipsius priuilegiati, statímque ligat ignorãtes ad hoc, vt ipsi priuilegiato ius quæsitum esse dicatur, vt tenet communis Doctorum. At vt omnem suum effectum producat, non ligat ante illius notitiam, in cuius fauorem est impetratum, seu ante ipsius priuilegij promulgationem. *ibid. art.* 6. de quo Bart. *in l. omnes populi, quæst.* 15. *p. princip. n.* 17. *ff. de iust. & iure*, & idem cum communi *in l. penult. C. de Decurion lib.* 10. *& in l. Titio, ff. de furt is.* Idem docent Suar, *d. cap.* 2. *n.* 6. P. Miranda *d. quæst.* 41. *art.* 6. citans Syluest. *verb. priuilegium quæst.* 16.

De confirmatione, innouatione, & vsu priuilegiorum.

7. Priuilegia Fratrum Minorum de Obseruantia à pluribus Pontificibus sunt confirmata: *Ex certa scientia, motu proprio, & de plenitudine potestatis.* Primus est Paulus II. qui cũ clausula, *Ex certa scientia*, tantùm confirmat. Secundus est Sixtus IV. qui vltra clausulam, *Ex certa scientia*, addit etiam, *ex motu proprio*, innouátque omnia, & singula Ordinis priuilegia Tertius est Leo X. qui etiam *Motu proprio, & ex certa scientia*, confirmat, & innouat, ac communicat dictis Fratribus omnia priuilegia aliorum Ordinum Mendicantium. Quartus est Clemens VII. qui vltra clausulas, *Motu proprio, & ex certa scientia*, addit, *ac de Apostolica potestatis plenitudine.* Quintus est Iulius III. quia omnia priuilegia, etiam per viam communicationis, & extensionis aliis Ordinibus concessa pro nostro Ordine confirmat, & innouat, *Ex certa scientia, ac de Apostolica potestatis plenitudine*, sed limitat, dicẽs: *Quatenus sunt in viridi vsu.* Sextus est Paulus IV. dicens: *Ex certa scientia, ac de Apostolica potestatis plenitudine approbamus, & innouamus, etiam per modum cõmunicationis, & extensionis.* Septimus est Pius IV. qui easdem similiter clausulas, *Ex certa scientia, ac de plenitudine potestatis* expri

In Bullar. Bull. vnica Paul. 2. Bull. 14. Sixti 4. n. 39. Bull. 8. Leo. X. Bull. 2. Clem. 7. Bul. 2. Iul. 3. Bull. 1. Paul. 4. Bull. 2. Pij 4.

exprimit, addẽs etiam. *Per modum communicationis, &c.* Octa-
uus est Gregorius XIII. ponens easdem omninò clausulas, sed Bull. 1.
limitat: *Quatenus sunt in vsu, & sacris Canonibus, ac decre-* Greg. 13.
tis Tridentini Concilij non aduersantur. Nonus est Sixtus V. qui Bull. 14.
similiter etiam confirmat, subiicet tamen illa verba: *Quatenus* Sixti V.
sunt in vsu. Decimus est Clemens VIII. qui ponit clausulam, num 1. Clem. 8.
Ex certa scientia, tantùm, & limitat, *In omnibus, in quibus de-
cretis Tridentini Concilij non aduersantur, & saluis etiam de-
cretis in fauorem Fratrum Reformatorum concessis.* Hæ omnes
confirmationes priuilegiorum nostrorum, in quibus ferè omni-
bus fit mentio, & extensio ad Ordinem Sanctæ Claræ, & Tertiũ
de Pœnitentia, extant apud Bullarium Bullis suprà citatis in
margine, quarum aliquæ referuntur, *tom.1.q.8.a.1.*

Tandem Paulus V. eadem priuilegia nobis confirmauit anno Domini 1609. Sed expresse non posuit clausulam, *Ex certa scientia, & plenitudine potestatis*, dicit tamen se confirmare cũ eisdem clausulis, decretis, declarationibus, & formis contentis in Bulla Confirmatoria Clementis VIII. ac si de verbo ad verbũ nihil penitus omisso ibi insererentur: vna autem ex principalibus clausulis dictis Clementis est, cõfirmare *ex certa scientia*, abstinuit tamen ipse Paulus V. à clausula, *quatenus sunt in vsu*, cuius confirmatoriam bullam vidi sub sigillo authentico apud Conuentũ sancti Antonij Salmãticensis, in cuius archiuo extat.

8. Aliorum Religionum bullas confirmatorias suorum pri- Bull. Bul. 1.
uilegiorum prolixum esset ad longum recensere, aliquas ta- Bened. 12.
men, licèt mixtim, ex Bullario adducam. Bull. 2.

Prima est, Benedicti XII. qua confirmantur priuilegia Con- Ioan. 23.
gregationis sancti Benedicti Vallisoleti in forma communi. Bull. 33.
Secunda est, Ioannis XXIII. pro Cisterciensibus, qui confirmat Sixti 4. n.
etiam in forma communi. Tertia est, Sixti IV. pro Prædica- 37. & 38.
toribus, qui eorum priuilegia confirmat *Motu proprio, & ex* Bull. 34.
certa scientia. Quarta est, eiusdem Sixti IV. pro Ordine sancti Sixti 4.
Augustini, qui confirmat *Motu proprio, & ex certa scientia.* n. 33.
Quinta est, pro Carmelitis eiusdem Sixti IV. *Motu proprio, &* Bull. 37.
ex certa scientia. Sexta est, eiusdem Sixti IV. pro Ordine San- Sixti 4.
ctissimæ Trinitatis in forma communi. Septima est Inno- Bull. 48.
centij VIII. pro Prædicatoribus facta in forma communi Octa- Sixti 4.
ua est, Iulij II. pro Augustiniensibus in forma communi. Nona Bull. 3 Innoc. 8.
est, Leonis X. pro Minimis in forma communi. Decima est, Bul. 9. Iulii 2.
Adriani VI. pro Trinitariis, qui litteras Leonis X. expeditas cũ Bull. 41. Leon. X.
clausula, *ex certa scientia*, pro eodem Ordine confirmat. Vnde- Bull. 4. Adr. 6.
cima est, Clementis VII. pro Ordine Sancti Iacobi de la Spatha Bull. 9.
in forma communi, qui *Quatenus sunt in vsu*, confirmat priui- Clem. 7.
legia,

Bull. 5. Paul. 4. Bull. 3. Iul. 3. Bull. 6. Iul. 3. Bull. 5. Pij 4. Bull. 7. Pij 5. Bul. 28. Pij 5. Bul. 10.

legia. Duodecima est, Pauli IV. pro Minoribus Conuentualibus in forma communi. Tertiadecima est, Iulij III. pro Prædicatoribus cum clausula, *ex certa scientia*. Decimaquarta est, eiusdem Iulij III. pro Minimis in forma communi. Decimaquinta est, Pij IV. pro Societate Iesu, confirmata, *ex certa scientia*. Decimasexta est, Pij V. pro Ordinibus Mendicãtibus *Motu proprio* expedita. Decimaseptima est, pro Ordine sancti Ioannis Ierosolymitani facta ab eodem Pio V. *ex certa scientia, & de Apostolica potestatis plenitudine*. Decimaoctaua est, eiusdem Pij V. pro Societate Cruce signatorum in forma communi, *Quatenus priuilegia sunt in vsu, & decretis Tridentinis non repugnant*. Decimanona est Gregorij XIII. pro Cisterciensibus *Motu proprio, & ex certa scientia* confirmantis, etiam si in vsu esse desierint priuilegia, dummodò non sint contraria Tridentino Concilio. Vigesima est eiusdem Gregorij XIII. pro Congregatione sancti Hieronymi Iesuatorum *ex certa scientia, dummodò priuilegia sint in vsu, & Tridentino Concilio non opposita*. Vigesimaprima est eiusdem Gregorij XIII. pro Militia, & Hospitali sancti Ioannis Ierosolymitani *Motu proprio, & ex certa scientia* expedita. Vigesima secunda est eiusdem Gregorij XIII. pro Præmonstratensibus in forma communi, quatenus priuilegia sunt in vsu, nec reuocata, aut Tridentino Concilio non contraria. Vigesima tertia eiusdem Gregorij XIII. pro Societate Iesu *Motu proprio, & ex certa scientia, & de Apostolica potestatis plenitudine*. Vigesima quarta est, eiusdem Gregorij pro Trinitariis in forma communi, quatenus priuilegia sunt in vsu, & decretis Tridentini Concilij non repugnant. Vigesima quinta est, Sixti V. in qua confirmantur Ordo, & priuilegia Fratrum Minorum Conuentualium Reformatorum in forma communi. Vigesima sexta est, eiusdem Sixti V. pro Militia sancti Ioannis Ierosolymitani, confirmantur eius priuilegia *ex certa scientia, & de mera liberalitate, & Apostolica potestatis plenitudine*. Vigesima septima est, eiusdem Sixti pro Ordine Carthusiensi, confirmantur eius priuilegia *ex certa scientia, Tridentino Concilio non repugnantia*. Vigesima octaua est eiusdem Sixti pro Congregatione sancti Benedicti in Portugallia *ex certa scientia*. Vigesima nona est, Gregorij XIV. pro Societate Iesu, *Motu proprio, & ex certa sciẽtia, ac de Apostolica potestatis plenitudine* expedita. Trigesima est, eiusdẽ Gregorij pro Congregatione S. Bernardi Hispaniæ, confirmantur eius priuilegia, *ex certa scientia, quatenus sunt in vsu, & Tridentino Concilio nõ repugnant*. Trigesima prima est, Clementis VIII. pro Ordine sancti Hieronymi Hispaniarum confir

Greg. 13. n. 3 & 9. Bul. 13. Greg. 13. Bul. 14. Greg. 13. Bul. 15. Greg. 13. Bul. 23. Greg. 13. Bul. 30. Greg. 13. Bull. 3. Sixti 5. Bul. 18. Sixti 5. n. 2. Bul. 20 Sixti 5. Bul. 21. Sixti 5. Bull. 2. Greg. 14. Bulla 3. Greg. 14. Bul. 19. Clem. 8.

confirmat priuilegia, *Motu proprio, ex certa scientia, ac de Apostolica potestatis plenitudine quatenus sunt in vsu, & Tridentino non aduersantur.* Trigesima secunda est; eiusdem Clementis pro Ordine Præmonstratensi confirmans *ex certa scientia*, priuilegia non reuocata, *quatenus sunt in vsu, & tridentino non repugnant.* Trigesima tertia est, eiusdem Clementis pro Congregatione sancti benedicti Vallisoleti *ex certa scientia quatenus priuilegia sunt in vsu, & non reuocata, decretisque Tridētini Concilij non cōtraria.* Trigesima quarta est eiusdem Clemētis pro tota Congregatione Benedictina facta in forma communi. Hæc apud Bullariū habentur, quorum quædā referuntur *d. a.* 1. Bull. 21. & 22. Clem 8. Bull. 22. Clem 8.

9. Ad horum igitur priuilegiorum intelligētiam, & effectus ex eis productos penetrandos scire oportet, quòd confirmatio priuilegiorum (idem dic de innouatione) duobus modis solet fieri *ex certa scientia*, & in forma communi, vt satis colligitur ex *cap. postulasti, de rescript.* Confirmatio *ex certa scientia* fit, quando Papa dicit se habere claram notitiam priuilegiorum, quæ confirmat; vel quando in bulla inserit tenorem priuilegij confirmati: vel vtitur verbis, *ex certa sciētia, aut de plenitudine potestatis.* vel etiam, *non obstantibus reuocationibus Apostolicis.* Confirmatio autem in forma communi fit, quando simpliciter confirmat, sine præuio examine, & notitia rei confirmatæ: glossa *in cap. quia diuersitatem, de concess. præbend.* tria singularia dicit operari confirmationem *ex certa scientia.* Primum, quòd res confirmata redditur firmioris auctoritatis, & roboris. Secundum, quòd facit validam rem minus validam, seu etiam inualidam, hoc est, habet vim nouæ concessionis, glossa *in cap. 1 & cap. veniens, de transactionibus, cap. 2. de pactis.* Tertium, quòd nullus inferior à Papa confirmante potest de illa cognoscere. At confirmatio in forma communi parum, aut nihil operatur, quia nullum ius nouum creat, seu confert, nec dat valorem priuilegio inualido, nec tollit cognitionem à iudice inferiori, sed solùm roborat, & conseruat rem in statu, in quo erat ante confirmationem, vt ex *dict. cap. quia diuersitatem.* colligitur, & ex *cap. 1. & cap. examinata, de concess. præbend.* sumitur. *ibidem art.* 4. de quo Panorm. *in cap. ad hæc, num.* 7. Decius *num.* 14. *de rescriptis.* Baptista Salis *in summ. verb. absolutio, fol.* 9. *col.* 2. Idem tradunt Innocent. Imola, & Butrius *in cap. dudum, de decimis.* Bald. *in feud. tit. per quos fiat inuestitura, cap.* 1. *n.* 2. Felin. *in c. inter dilectos, de fide instrum. n.* 13. *& in c. cùm venisset, de testib. n.* 2 Decius *in rubr. de confirmat. util. vel inutil.* Tuschus *verb. confirmatio ex certa scientia, per totum*, quibus, & aliis citatis latè resoluit Suarez *lib.* 8. *de legibus, c.* 19 *à n* 8.

&

& præcipuè *n.12.& secquentibus*, vide quæ ad hoc diximus *resolut.77.num.45.§.secund.probatur.*

10. Ex quo veniunt resoluenda plurima, Primum, quòd confirmatis priuilegiis alicuius Religionis *ex certa scientia*, censentur etiam confirmata priuilegia ad illius instar alteri Religioni concessa, si talis Religio participans habet communicationem priuilegiorum aliis concessorum, & concedendorum, tunc enim huiusmodi confirmatio censetur quasi noua priuilegiorum concessio; quam quidem alij vocant gratiam. Vnde ea frui possunt Religiones, quibus conceduntur etiam fauores, & gratiæ, sicuti Societati Iesu conceditur. Ex quo fit, quòd si confirmatio facta fuit in forma communi, non censentur confirmata priuilegia ad instar vnius Religionis alteri concessa: sicut nec per reuocationem priuilegiorum alicuius Ordinis censentur reuocata priuilegia ad instar alterius Ordinis *ibid. art.2.* de quo Mandos. *de priuilegiis ad instar quæst. 7. art.2.* Suarez *de legibus dict.lib.8.cap.19.num.9. & 10.cum sequentibus*, P. Miranda *dict.quæst 24.art.5.* sed Suarez id etiam extendit ad confirmationem factam in forma communi.

11. Secundum, quod venit resoluendum, est, quòd licèt confirmatio priuilegiorũ facta sit *ex certa scientia*, si additur clausula, *quatenus sunt in vsu*, vt apponitur in bulla Gregorij XIII. & aliorum Pontificum, non extenditur ad abrogata per contrarium vsum spatio sexaginta annorum præscriptum: iuxta priuilegium Eugenij IV. vel etiam per decursum centum annorum, ex eodem Eugenio IV. de quo suprà *de præscriptionibus* diximus. Vnde si per huiusmodi temporis præscriptum vsus nõ inualuit, non obstat dicta clausula, *quatenus sunt in vsu*, quominus confirmatio præfata, *ex certa scientia*, habeat suum effectum roborandi, & approbandi dicta priuilegia. Imò idem Eugenius in alio priuilegio concesso Congregationi S. Iustinæ Ordinis sancti Benedicti apud Bullarium, sine restrictione temporis præscripti concedit, vt possint vti suis priuilegiis etiam si contra illa habuerint contrarium vsum ignoranter, vel scienter obseruatum, sed illa in suo vigore, ac robore permanere vult, & declarat. Dicta autẽ priuilegia modò innouata sunt quoad nos Minores per Sixtum V. & Clementum VIII. confirmantes, & innouantes nostra priuilegia, etiam per modum communicationis, & extensionis concessa cum clausula, *ex certa scientia, & de plenitudine potestatis*, abstinentes verò se à dicta clausula limitante, *quatenus sunt in vsu.* Vnde cum ab anno Domini 1587. in quo expedita fuit dicta bulla confirmatoria Sixti V. vsque ad annum anteriorem 1561. in quo Paulus

Bull. Bul. 17. Eugen. 4.n.15.

Bull. Bul. 11. Eug.4.

Paulus IV. confirmauit eadem priuilegia, *ex certa scientia*, & sine clausula, *quatenus sunt in vsu*, non decurrerint, nisi viginti sex tantùm anni, non potuit legitima præscriptio contra dicta priuilegia currere. Casu verò quòd essent abrogata per non vsum (quod negamus) vix, aut nunquam potest talis non vsus priuilegiorum probari, quia vt in plurimum apud secretum sacramentale pœnitentiæ circa absolutiones, dispensationes & commutationes votorum ipsis vti solet. *ibid. art.* 3. *&* 4. de quo Cordub. *in addit. ad Compend. tit. absolutio quoad sæculares* 1. §. 15. *vers. quoad* Collector *Comp. Mendic. tit. priuilegia Fratrum*, §. 15. Panormitanus *in c. cùm super, de causa poss. & propr.* Idem docent Suarez *dict. c.* 18. *n.* 16. *&* 17. & citat ad id Mandosium, qui plures alios refert, *tractat. de priuilegiis ad instar, gloss.* 15. *in principio.*

12. Ex quo venit tertium resoluendum, scilicet quòd priuilegium perditum per non vsum quoad Religionem, cui directè est concessum, non perditur quoad alias Religiones, quibus per extensionem est communicatum. Vnde non potest abrogari nisi per non vsum legitimo tempore apud tales Religiones præscriptum, quia tale priuilegium iam factum est proprium ipsarum Religionum communicantium, ac si eisdem fuisset specialiter concessum per confirmationes, & innouationes priuilegiorum suprà relatas. Imò vt talia præscriptio currat, oportet habere scientiam priuilegij, & voluntatem expressam illo non vtendi ad hoc, vt per non vsum deperdatur, *c. si de terra, verb. detrahere noluisti, de præscriptionibus.* vbi notant DD *ibid. art.* 5. de quo Cordub. *in addit. ad Comp. dict.* §. 15. Panormitan. *in c. cùm accessissent, in fine de constit.* Syluest. *verb. priuilegium, n.* 11. Idem post Baldum, Mandosium, Nauarrum, & alios docet Suarez *dict. lib.* 8. *c.* 15. *n.* 5. & tradit etiam P. Miranda *tom.* 2. *q.* 42. *art.* 5.

13. Pro quo aduerte, quòd priuilegium, vel lex imponens pœnam ipso facto non derogatur per contrariam consuetudinem. Exemplum est in pœna excommunicationis ipso facto imposita contra inicientes in clericum manus violentas, nulla enim consuetudine potest impediri, quin taliter delinquens statim post percussionem clerici incidat in dictam excommunicationem, quæ secum trahit annexam executionem, *c. pastoralis*, §. *verum, de sentent. excommunic.* Idem ius de excommunicatione lata contra ingredientes clausuram Monialium indebitè. Verum est tamen, quòd sublata priuilegij, vel legis principalis vi per contrariam consuetudinem, etiam pœnæ accessoriæ obligatio tollitur, vt sunt plures excommunicationes

positæ in aliquibus Extrauagantibus, & aliis constitutionibus Pontificiis, quæ penitus per non vsum abrogatæ sunt. *Ibid. art.* 6. de quo Castro *de lege pœnali lib.* 2. *cap.* 11. *folio* 216. vide quæ latè tradit Suarez *lib.* 7. *de legibus cap.* 19. *num.* 2. vbi *n.* 5. *vsque ad.* 8. limitat nostram sententiam, quando consuetudo contraria est irrationabilis, quia ista non potest abrogare legem, *cap. vltimo, de consuetude.*

14. Quartum resoluendum est, quòd clausula posita à Gregorio XIII & aliis Pontificibus in suis priuilegiorum bullis confirmatoriis, scilicet, *quatenus decretis Concilij Tridetini non aduersantur*, non comprehendit, nec reuocat omnia priuilegia quouis modo contraria ipsi Concilio, sed tantùm ea, quæ expresè in illo reuocantur. Exemplum aptum habemus *sessione* 23. *eiusdem Concilij*, vbi vnum absolutè diffinitur sine derogatione priuilegiorum, & alterum cum expressa derogatione eorumdem. Primùm, quòd sacri Ordines non conferantur extra tempora à iure statuta, & quantum ad hoc non reuocat priuilegia Regularium in contrarium. Vnde post Tridentini Concilij promulgationem posse Regulares extra tempora ordinari virtute suorum priuilegiorum responsum olim dederunt apud Salmanticenses viri doctissimi, vt nos suprà resoluimus *de ordinibus sacris n.* 7. eo quòd non sunt expresè reuocata quoad hoc præfata sua priuilegia in dicto decreto. Alterum quod diffinitur est, vt vnusquisque à proprio Episcopo ordinetur, nec ab alio promoueri permittatur prætextu cuiusuis generalis, aut specialis rescripti, vel priuilegij; vbi manifestè apparet, quomodo respectu huius secundi decreti derogantur priuilegia in contrarium, quod non fit in primo. Neque obstat quoddam decretum eiusdem Concilij, in eo enim solùm reuocantur priuilegia Regularium in contrarium quantum ad decreta illius sessionis de Regularibus, non verò quantum ad decreta aliarum sessionum. Iuxta quam distinctionem debent intelligi plura decreta eiusdem Concilij, qualia sunt, de vsu, & editione librorum sacrorum de licentia superiorum quoad Regulares, & approbatione Ordinarij. Item de lectione sacræ Scripturæ apud monasteria monachorum habenda. Rursum de voce non habenda in actibus Capitularibus, nisi à constituto saltem in ordine subdiaconatus. Tandem de qualitate ordinandorum, & quod non ordinentur, nisi transactis interstitiis. In quibus omnibus decretis cùm non derogentur expressè priuilegia Regularium in contrarium, non impedit, quin possint vti dictis priuilegiis quoad superiora, si fortè ista habent. *Ibidem artic.* 7. de quo Suarez *lib.* 8. *de legibus cap.* 18. *num.* 17.

Trid. sess. 23 c. 8. de reform.

Trid. sess. 25 c. 22. de de regul.

Trid. sess. 4. de vsu sacr. librer.

Trid. sess. 5. c. 1. de reform.

Sess. 22 c. 4 de refor.

Sess. 23 c. 11. de refor.

n.17.ad finem, P. Miranda *tom.2.quæst.42.art.3.§. sed alij*, qui idem vt probabile tenent, ac iudicant, & sequitur Portel *verb. priuilegij confirmatio num.31.*

15. Decreta Tridentina, in quibus specialiter, & expresse reuocantur priuilegia Regularium, summatim sunt hæc. Primum habetur *sess.5.* vbi datur facultas Episcopis tanquam Sedis Apostolicæ delegatis procedendi contra prædicatores errores, aut scandala seminantes in populo, de quo suprà *de Prædicatoribus, n.11.* Secundum habetur *in eadem session*, quòd Regulares non prædicent in suis Ecclesiis, nisi à suis superioribus sint approbati, & cum benedictione Episcopi, & extra suas Ecclesias cum licentia, & approbatione Ordinarij. Imò nec apud suas Ecclesias contradicente Episcopo prædicare posse, habetur in alio decreto eiusdem Concil. de quo suprà *de prædicatoribus n.2. & 8* diximus. Tertium extat *sess.24.* quod Regulares de vno Ordine ad alium translati sub obedientia sui superioris maneant. Quartum extat *sessione 22.* decreto de obseruandis, & euitandis in celebratione missæ, quòd Ordinarij omninò prohibeant quidquid promissis nouis datur, & ne cuiuis vago, aut ignoto sacerdoti missas celebrare permittatur, neque in priuatis domibus extra Ecclesiam, vel oratoria ab ordinario designata, de quo suprà *de celebratione missæ n.16. & de altaribus num.3.* diximus. Quintum decretum extat *sessione 23.* vbi interdicitur Abbatibus, & aliis quibuscunque exemptis conferre ordines minores, nisi tantùm suis subditis Regularibus, de quo suprà *de Abbatibus num. 4.* Sextum extat *eadem sessione*, quòd nullus, etiam Regularis ante vigesimum secundum annum ad Subdiaconatum, & ante vigesimum tertium ad Diaconatum, & ante vigesimum quintum ætatis annum ad Presbyteratum promoueatur de quo suprà *de ordinibus, n.7. & 8.* Septimum extat *eadem sessione*, vbi habetur, ne duo sacri ordines eodem die, etiam Regulari conferantur, nec promoti ad Subdiaconatus ordinem ad altiorem gradum promoueantur, nisi saltem per annum in eo sint cursati, ad arbitrium tamen Episcopi, de quo vbi superà *num 4. & 5.* Octauum extat *eadem sessione*, vbi interdicitur, ne quis, etiam Regularis possit sæcularium confessiones audire, nisi parochiale habeat beneficium, aut ab Episcopo per examen, aut aliàs idoneus reputatus approbationem obtineat, de quo suprà *de Confessariis quoad præsentationem numero 1.* Nonum extat *sessione 25.* vbi diffinitur, omnia ad Regulares pertinentia in illa sessione posita debere obseruari, priuilegiis quibuscunque non obstantibus, de quo suprà *numero 14.* Decimum extat *eadem sessione*,

Trid. Sess. 5. c. 2. de reform. dict. sess.5. c.2. §. Regulares verò. Sess 24. cap. 4. de Reform. Sess. 14. c. 11. Sess.22. de obser. & euitan. in missa. Sess. 23. c.10. de reform Sess. 23. cap. 12.

Sess. 23. cap. 13.

Sess 23. cap. 15.

Sess 25. c. 21. de regul.

Seß.25.c. 11. de ref. seß.25.c. 13. *sessione*, vbi prohibetur, locationes bonorum Ecclesiæ, & solutiones anticipatas fieri. Vndecimum ex *eadem sessione*, vbi statuitur, quartam funeralem soluendam esse Ecclesiis Cathedralibus, & parochialibus cum conditione posita, de quo suprà *de Canonica portione n.1. & 2.* diximus *ibid. art.7.*

16. Quartum resoluo, quòd priuilegia contra sacros Canones extra decreta Tridentina non sunt reuocata per Gregorium XIII. nam clausula: *Quatenus decretis Concilij Tridentini, & sacris Canonibus non contradicunt*; non intelligitur, nisi de Canonibus, & decretis ipsius Concilij, illa namque copula, &, coniungit verba, *sacris Canonibus*, cum illis, *Decretis Concilij*. Quapropter Sixtus V. ad tollendum omne dubium sustulit dicta verba, *sacris Canonibus*, in confirmatione priuilegiorum nostri Ordinis, & idem fecit Gregorius XIV. quoad Cisterciéses, & idem Gregorius apud Compendium Societatis, titulo, *concilium*, confirmauit priuilegia eiusdem Societatis sine aliqua limitatione, quo possunt per communicationem frui Mendicantes, & aliæ Religiones communicantes.

Cōp. Societ. tit. conciliū. Bull. orac. 15. Pij 5. fol. 981.

Imò & in foro conscientiæ sunt reualidata priuilegia Regularium per Pium V. viuæ vocis oraculo facto Fratribus Minoribus apud Bullarium, etiam si sint contra Tridentinum Cōcilium, quod postea non fuit reuocatum per Gregorium XIII. in sua reuocatione generali priuilegiorum Mendicantium contra idem Concilium à Pio V. concessorum, quia ea tantùm reuocauit in foro exteriori ad vitandas lites, & discordias, de quo suprà *de ordinibus sacris n.7.* sicut similiter fecit Leo X. circa priuilegia Mendicantium moderata, seu reuocata in Concilio Lateranensi, quæ omnia reualidauit in foro cōscientiæ, vt refert Collector Mendicantium titulo, *Concilium.* §.7. qui addit, idem esse confirmatum ab eodem Leone X. etiam in foro exteriori pro Prædicatoribus, post dictum Concilium, & melius à Paulo IV. apud Bullarium, expresè reuocando dictum Concilium Lateranense, & alia Concilia: vltrà quòd clausula, *Dummodo decretis Tridentini Concilij non sint contraria*; fuit apposita à Gregorio XIII. & eius successoribus in suis bullis confirmatoriis ad firmandam regulam in contrarium, scilicet ad reuocanda decreta alterius cuiusuis Concilij generalis. *ibid. art.9 & 10.* Idem sentire videntur Henriquez *lib.7. de pœnitent. tom.1. c.24. ad finem, littera* K. Capuccin. *ad Compend. 1. p. fol. 86.* & non condemnat Portel *vbi supr. n.64.* quamuis oppositum tutius putet, & quantum ad dictam clausulam, *dummodo sacris Canonibus, & tridentino, &c.* expresè tenet *ibid. n.65.* & tradit etiam P. Miranda *dict. art.3. ad finem.* Quibus

Bull. bull. 1. Pauli IV.

videtur

videtur annuere,licèt postea dubitet, seu potiùs renuat Suarez *dict. lib.8.cap.19.n 5.6.& 7.*

17.Imò etiam probabile videtur non adstringi Papam ipsius Concilij Tridentini specialem facere mentionem, quando in aliquo priuilegio, vel constitutione ipsum reuocare intendit, verba enim ipsius Concilij declarantis: *Omnia decreta,& constituta in eo ita esse,vt in his salua semper auctoritas Sedis Apostolicæ sit,& esse intelligatur*;id videntur innuere,& ad id apposita. Vnde cùm Papa sit supra Concilium, & quodcunque ius positiuum possit de plenitudine potestatis reuocare, vt declaratum fuit in Cancellaria Apostolica,& per sacram Congregationem Concilij, sufficiens videtur ad reuocationem illius, ipsum reuocare voluisse. *tom.3.q.37.art.4.* de quo Germonius *de sacr.immunit.lib.1.c.52.n.1.*Vide quæ tradit Suarez *d.lib.8. c.38.n.2.*

Trid. sess. 25.c.21.de reform.

18. Idem tenet Auctor *tom 3.q.46.art.1.§.secunda conclusio.* Vbi agens de quodam priuilegio Ioannis XXII.facto Prædicatoribus circa quartam funeralem contra dispositionem *Clementinæ,Dudum*,in Concilio Viennési editæ,resoluit,quòd in omni materia, si per verba derogatoria etiam generaliter prolata appareat de voluntate potestatem habentis, omnibus generaliter derogare voluisse,illi standum est,argumento *c.nõnulli,de rescriptis,& cap.ex parte,de capellis monachorum*,ac per consequens dictum priuilegium subsequens derogasse dictæ *Clementinæ, Dudum*,licèt de ea non sit facta mentio expressa, nam eius notitiam habere præsumebatur Pontifex, tanquam qui habet ius inpectoris scrinio, vt dicitur *c.1.de constit.in 6.* ideóque illi ex certa scientia derogauit. Neque obstat quòd ex Auctore *d.art.4.q.37.§.circa quam*, adducit Portel *in additionibus ad dubia,verb.Tridentinum Concilium,n.2.* pro opposita sententia, scilicet quòd ad derogationem Concilij Generalis necessariò requiritur,vt de illo fiat expressa mentio in litteris, seu bulla priuilegij,nam ibi vel loquitur ex sentẽtia aliorum, vel fortè iuxta regulas generales iuris,in quibus habetur,quòd ea,quæ maxima consideratione fiunt,& multorum consilio deciduntur(vt fit in Conciliis)specialem, & expressam requirunt de eis fieri mentionem ad eorum derogationem;si enim in generali reuocatione non veniunt priuilegia inserta in corpore iuris,vt cum Henriquez ex sententia plurimorum resoluit Auctor *tom.1.q.8.art.7.§.quarto infertur*, à fortiori nec venient Concilia generalia, quæ sunt ius commune edita cum maturo totius Ecclesiæ concilio in fauorem, & bonum commune. Vnde statim post dictam communem doctrinam traditam in

Propugnatur, & tuetur sẽtentia, & doctrina Auctoris.

principio dicti §.*circa quam*, quasi proferens suam resolutiuam sententiam subdit Auctor, propterea in Concilio Tridentino apposita esse dicta verba: *Vt in his salua semper auctoritas Sedis Apostolicæ sit, & esse intelligatur*; vt non adstringeretur Papa ipsius Concilij specialem facere mentionem, sed sufficere quod constet de voluntate ipsius volentis reuocare de plenitudine potestatis, vel ex certa scientia, quod est idem, cui derogare posse nemini dubitare fas est argumento *c. innotuit, de electione*, & admittit praxis, & stylus Curiæ, & hoc modo debent explicari, & intelligi suprà tradita ab ipso Auctore *d.art.4.§.circa quam*, ne sibi oppositus, aut problematicè locutus iudicetur. Quod tamen confirmo ex dicta clausula: *Dum modo decretis Tridentini Concilij non sint contraria*; solita apponi in bullis confirmatoriis priuilegiorum pro Regularibus, quę videtur denotare, clausulas generales non obstantium, etiam Concilia generalia, imò & ipsum Concilium Tridentinum compræhendere, nisi expressè excipiantur, vt expressè excipitur ipsummet Concilium Tridentinum, quidquid de hoc dubitet Sanchez *d. c. 19.n.6.* Idem videtur sentire Florez de Mena *in suis variis quæst.10.n.50.* vbi docet, intelligi derogatum Tridentino, si ex verbis priuilegij constet, eam fuisse Pontificis mentem: atque in dubio dicit, eam esse præsumendam, no quòd Tridentini decreta satis notoria sint, cui adhæret etiam Sanchez *lib 8. de Matrim.disp.35.num.17.& lib.7.Decalog.cap.29.num.vltim.ad fin.* vbi docet, eam regulam, vt desideretur specifica Concilij mentio ad eius derogationem, fallit, quando Pontifex dispensat in specie, & certo casu contra generalis Concilij prohibitionem, & expressiùs tenet Gratian.*tom.4.disceptat. capit. 724. num.6.& cap.742 num.24.*

19. Clausula generalis, *non obstantibus statutis, & consuetudinibus, etiam iuramento, ac confirmatione Apostolica roboratis*, posita in priuilegiis tollit legem iuratam, glossa *in cap. cum non deceat, verb. effectus, de electione lib.6.* Auctor *ibid.art.12.* de quo Couar *de testament.2 num.19.*

20. Clausula solita apponi in priuilegiis: *Contradictores quoslibet, & rebelles, etiam per quascunque censuras, & pœnas Ecclesiasticas cõpellendo*, debet intelligi de contradictoribus de acto tantùm contradicentibus, non verò de iure, glossa *in c.pro illorum, verb.contradictores, de prabendis.* Verba autem illa: *Sciant contemptores, & inobedientes indignationem Petri, & Pauli se incursuros*; pœnam arbitrariã tantùm designant, seu denotãt *ib. art.13.* de quo Pan. *in c.audita, de restit.spoliator.* Nau. *in c.cùm contingat, in septima causa nullitatis.n.3. de Rescriptis*, Alciat

in

in cap. quoad sedem. n.6. de officio ordinarij. Idem docet P. Miranda *tom.2. q.45.a.3.*

21. Clausula illa solita apponi in priuilegiis: *Omni appellatione remota*, debet intelligi de omni appellatione siue friuola, siue legitima, sic dicente Sixto V. in sua Bulla confirmatoria: *Quod iudices procedant appellatione quacunque postposita*, & apertè confirmatur ex *c. pastoralis, de appellat.* Ex quo fit, quòd iudex potest ad executionem procedere, non obstante appellatione, nisi hæc facta sit in casu in iure expresso, vel inhibito fiat, vel nisi ex certa scientia Papa commiserit appellationem; poterit tamen supplicari Princeps, qui talem appellationem (si ipsi videbitur) admittere, vel non admittere potest, *d.c. pastoralis, l.1. C. de sentent. Præfecti pratorij, Authent. qua supplicatio, C. de precibus Imperatori offerendis.* quo non obstante adhuc sententia potest executioni mandari, in vtroque enim casu appellatio effectum tantùm deuolutiuum, & non suspensiuum operatur. *ibid.a* 14. de quo Imola *in l 1.* §. *finali, ff. à quibus appell. & in c. pastoralis*, vbi Innocent. & Hostiens *de officio deleg.* Bald. *in l.2. C. de appellationibus*, Idem docet P. Mirand. *vbi suprà art* 2. & nos diximus *resol.* 10.*n.*7.*&* 17.

22. Clausula priuilegiorum: *inuocato etiam ad hoc auxilio brachij sæcularis*, operatur, vt iudices Ecclesiastici delegati à Papa virtute dictorum priuilegiorum possint per censuras compellere iudicem sæcularem ad præstandum huiusmodi auxilium, quando opus fuerit, quod ipse iudex præstare tenetur sine aliqua præuia causæ, super qua agitur, seu processus examinatione *ibid. art.* 15. de quo Aualos *in director. Iudicum Eccles.* 2.*p. cap* 15 *num.* 32. *& cap.* 13. *num.* 13. & DD. *in c.* 1. *de officio ordinarij.* Idem post Innocent. *in c. significasti, n.* 3. *de offic. delegat.* & Nauar. *in c. cùm contingat, de rescript. remedio* 1. tradit P. Miranda *vbi suprà art.* 4.

23. Clausula, *Supplentes omnem defectum iuris, & facti*; posita in Bullis cõfirmatoriis, *Ex certa scientia, & de plenitudine potestatis*, comprehendit non solùm defectum iuris positiui, sed etiam defectum partis impetrantis, veluti si est excommunicatus, supplet etiam omnes, & singulos iuris, & facti, ac solemnitatum, etiam iuris, & de necessitate, aut aliàs quomodolibet requisitarum forte omissarũ, & alios quoscunque defectus. Ita amplissimè confirmauit Sixtus V. priuilegia Minorũ in sua Bull. suprà citata, *Motu proprio, ex certa sciẽtia, & de plenitudine potestatis*, per quod manent etiã confirmata priuilegia inualida, & abrogata. Verum est tamen, quòd non supplet Pontifex dolum in impetratione ex parte impetrantis, nisi expressè

id exprimat, sicuti fecit Leo X. concedens Fratribus Minoribus vti suis priuilegiis, licèt fuerint impetrata malitiosè, mendaciter, & dolosè tanquam si debitè, ac legitimè impetrata fuissent. *ibid art.* 16. de quo Hostiens. & DD. *in c.* 1. *de transact.* Idem docet P. Miranda *d.* 7. 45. *a.* 5.

24. Clausula posita in priuilegiis, *Quòd præsentium transumptis manu notarij publici subscriptis, & sigillo personæ in dignitate Ecclesiastica cōstitutæ munitis eadem fides adhibeatur, quæ adhiberetur originalibus litteris, si essent exhibitæ, vel ostensæ*: hæc inquam, clausula operatur, ad priuilegij transsumpti robur, ac validitatem nullam requiri citationem partis, aut generale edictum iuxta terminos iuris communis requisita. Iulius II. amplius concessit, quod sufficit transsumpta signari, siue manu alicuius prælati, vel notarij publici, siue Generalis Ordinis sigillo disiunctiuè, ac si plumbeum sigillum haberent, quod est magnum priuilegium vsque huc non reuocatum. Et Leo X. magis ampliando, concessit Minoribus, quòd clausulæ, seu clausulis ex litteris originalibus, vel ex earum transsumptis authenticis de mandato iudicis, coram quo fuerint productæ, per notarium publicum extractis eadem fides adhibeatur in iudicio, quæ toto litterarum tenori adhiberetur. *ibid. art.* 17. de quo Couar. *pract. qq. c.* 2. *vers. final.* DD. *in authent. si quis C. de edendo*, vbi Bartolus.

In Bull. orac 22. *Leo X.*

De cessatione, & reuocatione Priuilegiorum.

25. Priuilegium, vel rescriptum Papæ expirat morte ipsius, quando conceditur gratia nomine personæ, dicendo, *ad nostrum voluntatis beneplacitum*, habetur *c si gratiosè, de rescr. in* 6. sicut edictum Episcopi, vel excommunicatio ab homine expirat cum eo. Secus quando concessio gratiæ fit nomine dignitatis, & officij, dicendo, *ad beneplacitum Romani Pontificis, aut Sedis Apostolicæ*, tunc enim non expirat. Vnde ordinaria iurisdictio concessa à Papa, vel Episcopo, non expirat morte concedentis, expirat tamen potestas delegata, vt Visitatoris, vel alterius iudicis delegati, nisi res, seu causa sit incepta, & nondum integra, illam namque potest tunc perducere ad plenum effectum: sicut etiam officium executoris non expirat morte mandantis, *c. si super gratia, de officio deleg. lib.* 6. etiamsi cōmissio fiat cum aliquali causæ cognitione, v. g. vt dispenset Episcopus cum consanguineis ad matrimonium contrahendum, nomine Papæ, verificata priùs informatione, *tom.* 1. *q.* 9. *a.* 1. de quo Couar. *lib.* 3. *var. c.* 15. Nauar. *c.* 27. *n.* 22. & 47. Sylu. *verb. gratia.*

gratia.§.2. Armilla §. 5. Vide quæ ad hoc latè tradunt Anton. Gabriel *lib 6 tit. de prabend. concl*.1. Nauar. §. *in Leuitico, notab*.28.*n*.28. Perez *in lib*.2.*Ordin.tit*.2.*l*.2. post quos multa ad idem congerit Suarez *lib*.8.*de legib.c*.32.*à n*.2.vbi *n*.10.addit, priuilegium Papæ ad beneplacitum suum pro vno anno concessum non extingui, etiamsi Papa moriatur intra annum, donec id tempus præfixum finiatur, & citat Gabriel *vbi sup.n*.33. Sanch.*lib*.8.*de matrim. disp*.28 *n*.51. Henriq. 7.*de indulg.c*.21. *num*.4.

26. Superiores Ordinum, & capitula habentia auctoritatem Apostolicam specialem possunt limitare, vel omninò tollere à Fratribus vsum priuilegiorum Apostolicorum. Ita concessum est Minoribus à Leone X. apud bullarium, & Iesuitis à Gregorio XIII. apud Compend. Societatis *tit. gratiarum vsus* §.2. Quod possunt limitare ad vsum vnius, vel alterius priuilegij, seu concessionis, prohibendo vsum reliquorum, dummodo id, quod tollitur, non sit contra vsum sacrorum Canonum. Idem ius erit in Religionibus non habentibus hanc specialem auctoritatem Apostolicam, quidquid aliqui contradicant, nam secluso præfato priuilegio (quo per communicationem vti possunt aliæ Religiones) adhuc apud superiores cum suis capitulis residet interpretatiua voluntas totius Ordinis, vel Prouinciæ ad renunciandum vsum suorum priuilegiorum, priuilegium enim non confertur in inuitum, ex regula vulgata iuris, quod vsus, & praxis approbat, ac obseruat. *ibid.art*.2. Vide quæ ad hoc tradit Suar. *d. lib*.8.*c*.33.*à n*.4.& in nostris terminis idem docent P. Mirand. *tom*.2.*q*.43.*a*.4. Port. *ver. priuil.n*.78.

Bull. orat. 71. Leon. X. Cōp. Societ. §.2.

27. Primum priuilegium tollitur, seu reuocatur per posterius de priori faciens mentionem, vt sumitur, *c. veniens, de præscript*. vbi glos. notat, *& ex c. Abbatem, de rescript*.& tradit *gloss. vlt. in c*.1.*eod. tit*. quòd si non faciat mentionem, licèt sit speciale, non ideò derogare censetur priori generali, ratione cuius est iam quæsitum ius tertio, quod non censetur Princeps auferre velle sine illius notitia, gloss *in d. c. veniens*, & gloss. *in sum*.25.*q*.2 Item mentionem facere debet clausulæ derogatoriæ, & de derogatoriarum derogatoriis positis in priori priuilegio, nisi priuilegium legis formam, nomenque teneat, tunc enim primum clausula derogatoria munitum tollit, seu reuocat. *ibid a*.3. de quo Abb. *in c*.1.*de rescript. & in c. veniens*, vbi gloss. *de præscr*. Felin. *in c. accedentibus, de priuilegiis*. Idem ferè traditis multis docet Suarez *d. lib*.8.*c*.39.*à n*.5.

28. Priuilegium speciale derogat generali, si generale contineat ius ad rem, non verò ius in re, siue istud præcedat, siue

 sequa

sequatur, *d.c. Abbatem, de rescriptis.* Si verò vtrunque priuilegium est generale, vel vtrunque speciale, si vtrunque est clausum in corpore iuris, posterius tollit prius. At si prius tantum est inclusum in corpore iuris, non incluso posteriori, istud posterius derogat priori, licet de eo non faciat mentionem: quia Princeps concedendo tale priuilegium videtur habere voluntatem tollendi legem in contrarium, ac per consequens aliud priuilegium contrarium in corpore iuris insertum. Si verò vtrunque priuilegium non est clausum in corpore iuris, esto sint contraria, vnum non tollitur ab alio, sed attenditur primum, *c. veniens, de rescriptis,* siue vtrumque impetretur ab eodem, siue à diuersis. siue ambo sint specialia, seu generalia, siue etiam prius sit generale, & continens ius, nisi de illo facta esset mentio in posteriori priuilegio, *ibid. §. sed vt supradicta,* vsque ad finem articul. de quo Bald *in l. item lapilli, col 2. ff de rerum diuisio.* Abb. *in d.c. 1. de rescript.* Idem ferè sentire videtur Suar. *vbi sup n. 6. & 7.* vbi probabile censet, posse priuilegio generali tacitè derogari per posterius speciale, idque tenere ait Sylu. post Hostiens. *verb. Priuilegium, q* 10. videturque probari *in c. dudum, § nos igitur, & c. quanuis tibi, de præbend. in 6.*

29. Priuilegium ad tempus concessum cessat elapso præfixo tempore, ac ipso iure expirat. *c. de causis, de officio delegati,* Item concessum ex certa causa, illa cessante, cessat, *c. cessante, de appellatio. c. suggestum, de decimis.* Priuilegium autem consistens in facto tollitur per non vsum decem annorum, *l. 1. ff. de nundinis.* Contra Ecclesiam tamen non currit præscriptio, nisi spatio quadraginta annorum, iuxta ius commune, & sexaginta, si Ecclesia sit regularium, ex quodam priuilegio Benedictinorum, imò & centum annorum ex alio priuilegio monasterij S. Pauli extra muros Romæ, de quibus suprà *de præscriptionibus, n. 2.* diximus. Quando verò priuilegium conceditur in liberam voluntatem alicuius, quæ respicit ipsum priuilegium, & non tempus, est perpetuum: vt cùm dicitur, *Concedimus tibi hoc, vel illud, quando volueris, vel quando tibi libebit,* & similia verba. Tandem priuilegium consistens in non faciendo tollitur vnico actu contrario, nisi fiat protestatio in contrarium. Contrauentio autem debet esse directa, quæ fit quando concessum est vnum priuilegium tantùm, & quis facit actum contrarium illi, *c. cùm accessissent, de constitutionibus.* Aduerte tamen, quòd siue priuilegium consistat in faciendo, siue non, nunquam perditur, quando capi potest alia coniectura, quæ non sit indicatiua renunciationis ipsius priuilegij. *ibid. art. 4.* de quo Bald. *in l. omnes populi, ff. de iurisd. omn. iud. & in l. generaliter, C. de Episc.*

*Episc.& cleric n.*5.Bart.*in l.*1. *C. de his, qui spon.mun.& c.lib.* 10 Bosius *in pract.crim. tit. de Princ. & priuilegiis eius, n.*320. DD.*in l final.de constit.Princip & in d.cap.cùm accessissent*.vbi Panorm. Idem docet quoad priuilegium ad tempus concessum,Suar.*d.li.*8.*c.*29.*n.*4.& quoad priuilegium, *cessante causa, c.*30.*à n.*11. vbi dicit communem ex Felino *in c. quæ in Ecclesiarum.de constit.n.*29.Tiraquel.*in tract.cessante causa,n.*19.*& à n.*210.*vsque ad* 220.*& tota limit.* 13.Couar. *lib.* 1. *variar. c.*10.Gutier.*lib.*1.*canonic.c.*15.*n.*30. Barbos.*in l.*1.*ff.soluto matrim.*1.*p.à n.*83. & tandem probat *ex c.Abbate,in fine,de verb. signific.*vbi glossa,*& c.generaliter* 16.*q.*1.*verb.non diuagantes. & c.tua.de cleric.non resid.& ex l.ex facto, in princ. ff.de vulg. & pupill.* An autem necessaria sit causæ cessatio contrariè, & non tantùm negatiuè, vt cesset priuilegium habens tractum successiuum,etiam quoad futuros effectus; ostendit idem Suarez *ibid.* latè *à n.*6. & quoad non vsum decem annorum,multa tradit *d.lib.*8.*cap.*34.*à n.*19. & quomodo priuilegium amittatur per vnum actum vtendi illo contrarium, *c.*35. *à num.*2. & agens de protestatione facienda à priuilegiario,*n.*24.

30. Clausulæ solitæ poni in priuilegiis, *Quòd non censeantur reuocata,nisi de eis fiat mentio de verbo ad verbũ*,sufficienter derogatur,dicẽdo:*Volumus tales litteras haberi pro expressis,ac si de verbo ad verbum insererentur*,vel *non obstãtibus priuilegiis sub quacunque forma verborum concessis*,vt habetur *in Clem.*1.*&* 2.*de sepulturis*, & stylus curiæ obseruat, nam Pontifices non possunt sibi, aut successoribus ligare manus, vt non valeant abrogare à se, vel à prædecessoribus concessa, nisi litteræ inserantur, cùm id aliquando impossibile iudicetur ob multitudinem,ac ignorantiam tantorum,& peculiariorum priuilegiorum. Aduertere tamen oportet, quòd in reuocatione generali priuilegiorum non censentur reuocata priuilegia regularium, quia sunt ob merita concessa,quæ priuilegia ob merita nunquam in dubio reuocari censentur, etiam per reuocationis verba quantumuis generalia,& geminata.*ib.n.*6. de quo Mandos.*in regul. cancell.*13.*q.*8.*n.*6. *& regula* 11. *de reuocat. q.*13.*n.*6.*&* 7.Idem docet Suarez *d.lib.*8.*c.*38. *num.*2. ad quod etiam videri possunt Felin.*in c.nonnulli,de rescript.à num.*6.Panorm.*in c.cum instantia,de censib.num* 5.

Aduerte tamen circa suprà tradita, quòd Auctor *in fin.dict. art.*6. dum docet, in generali priuilegiorum reuocatione non censeri reuocata priuilegia regulariũ,quamuis in ea apponãtur verba generalia,& geminata,cõsequenter loquutus est.Nam Id proposuit(licet transuerso ordine doctrinæ) tanquam regulam vniuersa

Exponitur ac tuetur. Auctor. doctrina.

vniuersalem in hac materia. In corpore vprò articuli accedens ad explanationem cuiusdam indulti facti nobis Minoribus, vt non teneamur ad procurationem legarorum Sedis Apostolicæ, nisi in litteris eorundem legatorum de eò fiat expressa, & specifica mentio de verbo ad verbũ, resoluit, illud indultum censeri reuocatum, si in litteris legati Apostolici posterioribus habeatur clausula: *Quanuis alia habeant priuilegia, quòd de eis sit facienda mentio de verbo ad verbum quæ volumus haberi pro expressis*, quod ideo dixit, quia ea verba eundẽ effectum operantur, ac si de indulto illo fieret expressa, & specifica mentio, & de verbo ad verbũ insereretur, quod sufficere satis ostendimus suprà. Vnde sic explicata, & intellecta sententia Auctoris optimè concordat nec sibi oppositus iudicandus est, quidquid Eusebius Herrera in suis decisionibus moralibus status Religionis *dec.9.§.6.* leui ductus fundamento obloquatur, qui certè si Auctoris sensum introspiceret, eum non insimularet.

31. Non obstantiæ positæ in priuilegiis explicandæ, & limitandæ sunt iuxta terminos concessionis, seu concessionum, quibus apponuntur ad earum bonam excutionem, seu expeditionem, vt quando in Bulla Cruciatæ suspenduntur generaliter omnia priuilegia, non censentur suspẽsa, nisi tantùm similia, seu eadem cum indultis concessis in ipsa Bulla, & impedientia bonam expeditionem ipsius; non verò alia diuersa, vel non contententa in Bulla. *ibid. art.7.* De quo Syluest. *verb. emptio q.11.* Idem docet Collect. *quæst.2. ad Comp. verb. priuilegia fratrum.* §.33. & sequitur P. Miranda *tom.2. quæst.45. art.7.*

32. Regulares possunt vti suis priuilegiis contra inferiores à Papa, non obstante contradictione ipsorum, qui nisi destiterint, excommunicationẽ incurrunt, & quidquid per eos contra factum fuerit, irritum, & inane est, ex indulto Iulij II. pro Congregatione Montis Oliueti, qui etiam addit, posse tales contradictores tanquam excommunicatos publicari. Item ex Leon. X. apud Comp. Soc. possunt priuari beneficiis, & dignitatibus Ecclesiasticis. Iuxta quod debet explicari clausula solita apponi in priuilegiis; scilicet: *Contradictores quoslibet, & rebelles per quascunque censuras, de quibus videbitur, & pœnas Ecclesiasticas, aliáve opportuna iuris remedia, appellatione postposita compescendo.* Ex quo fit, quòd iudices non possunt punire contradictores, quando non obediunt priuilegiis, moti aliqua magna, seu quasi extrema necessitate, quia tempore necessitatis non solũ præcepta humana infringi, sed & diuina limitari solent, *c. discipulos, de consecrat. dist.5.* Auctor *ibid. art.8.* de quo Rom. *in l. si verò, n.9. §.2. fallẽtia 54. ff. solutio matri.* Azeued. *lib.1. Noua Cõpilat.*

Comp. Societ. §.1.

pilat. tit.3.lib.11.p.54. col.21. Idem post glossam communiter receptam *in cap.pro illorum V.contradictores.de preb.* docent P. Miranda *d.q.45.art.3.*& alij citati *sup.n.20.*

33. Priuilegiis alicuius Religionis, vel Monasterij sublatis non censentur sublata priuilegia alteri concessa ad instar, quia non pendent ab aliis in conseruatione, sed tantùm quoad productionem, iamque facta sunt propria Religionis, cui ad instar concessa sunt *ib.art.9.* Idem post Bald. *in l.omnia.C.de Episc. & cler.* Mandos. *de priuileg.ad instar.q.6.* Nau *comm.de iubileo not.26.n.8.* docet Suar. *d.lib.8.c.15.à n.5.& c.17.n.17.*

34. Regulares irreligiosè viuentes possunt vti suis priuilegiis, saltem in foro exteriori, quia regula, *cessante causa cessat effectus*, intelligitur quando causa cessat in communi, non verò in particulari persona, vel personis, argumento *l.nam ad ea, ff. de legibus.* Vnde licèt in aliquibus Religiosis cesset ratio priuilegij, quæ est ob merita, non tamen cessat in aliis Religiosis in communi, quibus merita maximè suffragantur. In foro tamen conscientiæ dicti Religiosi malè viuentes in periculo versari cõsiderent. *ibid artic.10.* de quo Syluest. *tit.priuilegium.q.10.* Couar. *in cap.cùm esses, de testamen.num.9. & de sponsalibus 2.p. sup.§.9.num.8* Soto *lib.4.de instit.quæst.5.art.3.col.3.* Idem docet P. Mirand. *tom.2.quæst.43. art. 3.* ad quod vide quæ tradit Suarez *d lib.8.cap.30.à num.7.*

35. Scholares Salmantini sæcularibus negotiis insistentes, scholas raro ingredientes, nec studiis incumbentes, sed ad libitum consumentes, & dissipantes bona Ecclesiæ illis concessa viuendo luxuriosè non gaudent Eugeniana, quæ fructus beneficij absentibus causa studij concedit: percipientes autem illos non sunt tuti in conscientia, quia in eis cessat causa priuilegij, scilicet studium, sicque ipsum priuilegium cessare consequens est. *ibid.in principio.* de quo Perez *lib.8.tit.2.lib.1.Ordin.* Idem cum cõmuni Iurisperitorum tradit P. Miranda *d. art.3.in prin.*

36. Licèt habens priuilegium non possit illo vti contra pariter in eodem priuilegiatum, *l.verũ,§.vltim.cũ l.sequenti, ff.de minoribus*, is tamen præferendus est alteri, qui priuilegium actu habet, & practicè in ea re, & specie, de qua agitur, *l. vltima.ff. quibus ex causis maiores.* Exempli gratia, duo habent priuilegium ad petendam restitutioné, si læsus vterque fuerit, & alter eorum Reipublicæ causa abfuit, iste alter contra alium pariter absentem restituendus est in damno, quod patitur, quia pro tũc indiget auxilio restitutionis ad reparationem ipsius damni, sicque habet priuilegium in specie, de qua agitur, & in exercito, quia læditur, quod priuilegium alter non habet, quia in eadem re, seu

re,seu causa læsus non inuenitur. Regula igitur, quòd priuilegiatus non vtitur suo priuilegio contra pariter priuilegiatum, debet intelligi, quando ex parte vtriusque cōcurrit duplex priuilegium, v.g. dux cum suis militibus habet priuilegium Regale, quo possunt compellere oppidanos, seu ciues ad eos hospitio excipiendos, non possunt vti hoc priuilegio contra recipientes in suis domibus Fratres Minores (*Germani* vulgò nuncupati) qui etiam habent priuilegium Regale tales milites non recipiendi *ibid. art.* 11. de quo Bart. *in l. vltima ff. quibus ex caussis maior* Parlad. *lib.* 1. *quotidian. cap.* 17. *n.* 28. Couar. *regula, possessor.* 2. *p.* §. 2. *n.* 4. Idem citato nostro Auctore, & traditis multis docet Suar. *d. lib.* 8. *c.* 23. *à n.* 2. P Mirand. *tom.* 2. *q.* 42. *a.* 7.

37. Priuilegia Regularium quoad absoluendum sæculares à reseruatis Papæ, & dispensandum, seu commutandum eorum vota non suspenduntur per Bullam Cruciatæ, quia in illa non suspenduntur, nisi priuilegia personalia singularibus personis immediatè concessa, non verò realia, qualia sunt, quæ conceduntur Religionibus, ideóque optimè possunt Religiosi absoluere omnes ad eos accedentes ab omnibus casibus sibi concessis per sua priuilegia, etiam si pœnitentes non habeant Bullam Cruciatæ in locis, vbi publicatur, iuxta sententiam doctissimorum virorum. *tom.* 1. *quæst.* 61. *art.* 14. & nos suprà resoluimus *de absolutione quoad sæculares, n.* 24.

Quomodo priuilegia Regularium debeant interpretari, seu declarari, vide suprà *de legibus à n.* 47. *vsque ad* 63. & *de consuetudine à num.* 1.

De communicatione priuilegiorum.

38. Mendicantes habent inter se communicationem priuilegiorum, vt declaratum est per Iulium II. Leonem X. Iulium III. Paulum IV. & Pium V. apud Bullarium. Præcipuè inter Fratres Prædicatores, & Minores est amplissima priuilegiorum communicatio, de quibus omnes ferè citati Pontifices in suis Bullis sermonem faciunt. Pro Ordine Prædicatorum extat quædam specialis Bulla Leonis X. in qua illi communicat amplissimè motu proprio, ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine omnes gratias, indulgentias, ac alia quæcunque priuilegia, & indulta, concessa, & concedenda aliis Ordinibus Mendicantibus, Pro Ordine verè B.P.N. Franscisci est alia similis, sed non tam ampla communicatio priuilegiorum concessorum Ordinibus Mendicantibus facta per Alexandrum VI. & alia per Leonem X. & alia amplissima per Clementem VII in qua motu proprio, & ex certa scientia tribus Ordinibus S. Francisci

Bul. bul. 9. *Iulij* 2. *n.* 11. & 12. *bul.* 8. & 18. *Leon X. bul.* 2. & 3 *Iul.* 3. *bul.* 1. *Pa.* 4. *bul.* 7. *Pii V n.* 31. & *bul* 19. *n.* 5. *bul.* 13. *Leon X.*

S. Francisci communicat omnia indulta, gratias, indulgentias, & alia quæcunque priuilegia concessa, & concedenda aliis quibuscunque Ordinibus tam Mendicantibus, quam non Mendicantibus, decernens etiam regulam Fratrum Minorum esse obseruabilem, meritoriam, ac fundatam in Euangelio. Quæ bulla confirmata est à Paulo I V. Pio I V. Pio V. Gregorio XIII. Sixto V. & aliis Pontificibus suprà relatis, cum de confirmatione nostrorum priuilegiorum egimus. Item gaudent priuilegiis Monialium S. Claræ, vt habetur in Comp. Minor. *v. communicatio priuilegiorum* §. 14. omitto alias duas Bullas communicatorias priuilegiorum inter Minores, & Prædicatores Sixti IV. de quibus in Bullario *tom.* 1. *quæst.* 55. *art.* 1. Idem tradit P. Miranda latè *tom.* 2. *quæst.* 46. *art.* 1. de quo latè Suar. *d. lib.* 8. *capit.* 16. *per totum.*

In Bullar. bul. 9. Alex. 6. Bul. 8. Leon. X. Bull. 2. Clem. 7. Bull. 14. 14 n. 51. & bul. 20. qua dicitur aurea, n. 9. Bull. 12. Alex. 6. Bul. 19. Iul. 2. & Bull. 22. Bull. 34. Sixti 4. num. 52. Bull 37. Sixti 4. n. 105.

39. Pro Ordine S. Augustini est quædam magna concessio Alexandri. V I. apud Bullarium, in qua motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine communicat dicto Ordini omnia, & singula priuilegia omnium Ordinum, & Religionum, quibus sua propria communicata sunt priuilegia. Idem fecit Iulius II. qui etiam confirmauit communicationem priuilegiorum, quam Sixtus I V. fecerat inter Augustinienses, & alios Mendicantes, & in alia Bulla declarauit communicationem prædictam cum aliis Ordinibus, & Congregationibus debere intelligi, & ad ea etiam extendi; quæ viuæ vocis oraculo ab illis impetrata sunt, & tam in forma Breuis, quàm per supplicationes expedita sunt, in quibus placuit, vt sola signatura sufficeret. Tandem pro Ordine Carmelitatum est quædam alia Bulla eiusdem Sixti I V. in qua motu proprio, & ex certa scientia communicat illi omnia indulta, & priuilegia concessa Ordinibus Prædicatorum, Minorum, & Eremitarum sancti Augustini, ac si ipsi Ordini essent specialiter concessa *ibid. art.* 1. idem tradit P. Miranda *d. q* 46. *art.* 3 4.

40. Pro aliis Ordinibus, qui ex priuilegio inter Mendicantes numerantur, idem concessit Pius V. pro Ordine Minimorum, qui declarauit gaudere priuilegiis Medicantium, eiusdemque Fratres verè esse Mendicantes, ac per consequens iste Ordo gaudet priuilegiis concessis, & concedendis aliis Ordinibus Mendicantibus, & non Mendicantibus, vt proximè diximus de quatuor Ordinibus Mendicantibus. Idem statuit idem Pius V. pro Ordine seruorum Beatæ Mariæ, qui postquam numerauit quatuor Ordines Mendicantes, videlicet S. Dominici, sancti Francisci, sancti Augustini, & Carmelitarum, præfatos Fratres Seruos Beatæ Mariæ inter eosdem Mendicantes

Bull. 20. Pij 5.

Bull. 19. Pij 5.

recen

Bul.21.Pij 5. recenset. Idem fecit prædictus Pontifex pro Ordine sancti Hieronymi Iesuatorum, & confirmauit Gregorius XIII. qui *Bul. 13. Greg. 13. & Bul.26. Comp. Soc. tit. cõmunicatio gratiarum, §.2.* ambo Pontifices idem decreuerunt pro Societate Iesu, omnibus personis, domibus, ac Collegiis dicti Ordinis priuilegia Mendicantium communicantes, ad beneplacitum tamen & voluntatem Præpositi Generalis, seu deputatarum personarum, & quatenus instituto Societatis non contrariantur, vt aduertit Collector priuilegiorum eiusdem Societatis. *Ibid. art.2.3.4.&* 5. de quo Collector *in Compend.* §.4. *&* 5. Idem tradit P. Miranda *dict.art.*4.

41. Pro Ordinibus non Mendicantibus, seu Monachalibus est etiam amplissima communicatio Priuilegiorum. Pro Ordine sancti Benedicti vltra concessiones Eugenij IV. Iulij II. *Bul.bul.5. Eugen.4. Cõp. Mend. tit communicatio priuilegiorũ, §. 34. & 35.* & Pij V. est quædam magna concessio Gregorij XIII. in qua illi communicat omnia priuilegia concessa, & concedenda Ordini Citerciensi, qui quidem Ordo Cistercij cùm habeat communicationem priuilegiorum omnium Ordinum Mendicantium, & non Mendicantium, vt statim videbimus, consequenter eodem priuilegio commmunicationis fruetur præfatus Ordo sancti Benedicti. Item est alia bulla amplissima Sixti V. pro *Bull.21.& 23.Sixt.5. Bul.22.& 23.Clem.8. & bul.37. Leon. X.* Congregatione sancti Benedicti in Portugallia, & alia Clementis VIII. pro Congregatione sancti Benedicti Vallisoleti, & alia Leonis X. pro toto Ordine Benedictinorum, quæ omnes extant in Bullario. Pro Cisterciensibus verò est quædam magna ampliatio, & communicatio priuilegiorum facta à *Bull. 3. Greg.13.* Gregorio XIII. tam concessorum, quàm concedendorum omnibus Ordinibus, & piis locis, dummodò tamen sint in vsu, & Tridentinis decretis non aduersentur. Item pro ordine Carthusiensi extant duæ concessiones Gregorij XI. & Pij II. quos refert Collector Mendicantium, in quibus omnia priuilegia domus Carthusiæ, & aliorum domorum, ad alias domus Ordinis, etiam in posterum ædificandas extenduntur. Rursum est alia Sixti V. in qua confirmat dicta priuilegia, etiam per modum communicationis inter se, aut cum aliis quibusuis Ordinibus. Item pro Ordine D. Hieronymi in Hispania Pius IV. *Compend. D. Hier. tit. extẽsio priuil.§.16. Bull. 19. Clem.8 & bul.7. Iulij 3.* Pius V. & Sixtus V. amplissimam fecerunt communicationem priuilegiorum aliis quibuscunque Ordinibus, & Congregationibus tam virorum, quàm mulierum concessorum, vt habetur in Compend. D. Hiero. quam Clementis VIII. confirmauit (sicut antea fecerat Iulius III.) quatenus tamen priuilegia sunt in vsu, & decretis Tridentinis, ac Regularibus institutis ipsius Ordinis contraria non existunt. *Ibid. art.6. vsque ad 9.*

42. Pro Ordine Sanctissimæ Trinitatis Redemptionis Captiuorum

uorum est etiam quædam alia amplissima communicatio priuilegiorum facta per Leonem X. & Adrianum VI. qua conceduntur Fratribus, & Monialibus ipsius Ordinis concessa omnia, & concedenda Fratribus, Mendicantibus, & Sixtus IV. antea confirmauerat donationes Regum factas pro redemptione captiuorum; vt habetur in bullario, quæ omnia confirmata sunt postea per Gregorium XIII. qui extendit dicta priuilegia, etiam per modum communicationis, & extensionis inter se, & cum aliis ordinibus Mendicantibus, & non Mendicantibus, ad Conuentus postea erigendos, & in posterum recipiendos de Apostolicæ potestatis plenitudine, quatenus sunt in vsu, & decretis Tridentinis non aduersantur. *ibid. art.* 10. Vide pro Ordinibus non Mendicantibus P. Miran. *d. q. 46. ar.* 5.

Bull. 4. *Adr.* 6. *n.* 3. *Bull* 48. *Sixt.* 4. *Bull.* 29. *Greg.* 13.

43. Item pro Ordine Crucigerorum extat quædam Bulla Pij V. apud bullarium, in qua confirmantur institutum, & priuilegia dictæ Societatis, & alia Gregorij XIV. in qua illi communicantur omnia priuilegia concessa tam Mendicantibus, quàm non Mendicantibus, teste Capuccino *in addit. ad Comp. Mend.* Idem fecit Sixtus V. pro Fratribus ministrantibus infirmis, quorum institutum, & libertatem seu facultatem colligendi eleemosynas pro infirmis confirmauit apud bullarium. Item pro Ordine S. Mariæ à Mercede est etiam quædam concessio Leonis X. & alia Sixti V. qui illi communicat omnia priuilegia concessa, & concedenda Mendicantibus Ordinibus, & non Mendicantibus *ibid. art.* 11. *&* 12

Bull 28. *Pij V.* *Bull.* 19. *Sixt. V.*

44. Item Ordinis Præmonstratensis priuilegia, etiam per modum conmmunicationis confirmauit Gregorius XIII. apud bullarium, quatenus sunt in vsu, & non sunt reuocata, nec contraria Tridentino Concilio, & Clemens VIII. illi communicauit omnia priuilegia Ordinis Cisterciensis concessa, & concedenda, & consequenter ea, quæ sunt propria Ordinum Mendicantium, & non Mendicantium, quæ dicto Ordini Cisterciensi taliter esse concessa, diximus suprà *n.* 40. vbi vide *ibid.* apud Bullarium.

Bull. 15. *&* 16. *Gregor.* 13. *Bull.* 20. *Clem.* 8.

45. Item pro Ordine S. Basilij Prouinciæ Hispaniæ extant apud idem bullarium duæ Bullæ Gregorij XIII in quibus confirmat eius institutum, & communicat dictæ Congregationi omnia priuilegia Ordini S. Basilij, & Congregationi montis Cassini, seu S. Iustinæ de Padua Ordinis S. Benedicti concessa, & concedenda, quatenus sunt in vsu, & decretis Tridentinis, ac ipsius ordinis S. Basilij non aduersantur institutis. Quod pro expresso haberi debet etiam si non exprimeretur, vt infrà *num.* 53. dicemus.

Bull. 11. *Greg.* 13. *n.* 10. *&* *Bull.* 12. *n.* 16.

Bull. Bul. 14. Sixt. 4. n. 52. & Bulla 20. num. 4.

46. Quantum verò attinet ad Moniales, Sixtus IV. communicauit sororibus S. Claræ, & B. Dominici, earúmque monasteriis, procuratoribus, Syndicis, oblatis, & aliis personis omnia indulta, gratias, & priuilegia concessa,& concedenda Fratrum Minorum, & Prædicatorum ordinibus, & personis, domibus,procuratoribus,Syndicis,& conuersis,seu oblatis,quatenus earum sexui, & statui non contradicunt. Idem,sed magis

Bul. 5. Bonif. 8. & Bulla 2. Clem. 7. Bull. 53. Leo X.

amplè concessit Bonifacius VIII. & amplissimè Clemens VII. apud bullarium, addens concessionem, & communicationem omnium concessorum, & concedendorum quibuscunque ordinibus Mendicantibus, & non Mendicantibus, sicut Fratribus Minoribus concesserat, ad dictas Moniales Clarissas se extendere. Idem pariter quantum ad Dominicanas fecit Leo X. sed non tam amplè, concedens tantum illis concessa, & concedenda Mendicantibus motu proprio, ex certa scientia, ac de

Bull. 21. Leo X.

Apostolicæ potestatis plenitudine. Item idem Leo X. extendit dicta priuilegia Monialibus S. Claræ concessa, & concedenda ad Tertiarias Franciscanas in congregatione sub obedientia Fratrum Minorum degentes, quod amplissimè confir-

Bull. 5. Clem. 7.

manit Clemens VII. communicans dictis Tertiariis ordinis de Pœnitentia vtriusque sexus tam in communitate, quàm in suis domibus priuatim degentibus, eorúmque personis,domibus,& rebus omnia priuilegia Mendicantibus concessa, & concedenda non solùm ad instar, sed æquè principaliter absque vlla brorsus differentia, ac si dicto Ordini essent specialiter concessa: & Innocentius VIII. multo antea concesserat, vt Tertiarij vtriusque sexus in particulari viuentes fruerentur gratiis, & indultis concessis Tertiariis in communi viuentibus, quæ omnia confirmata sunt per Paulum IV. Pium IV.

Bull. Bul. 32. Pij 5.

Pium V. Gregorium XIII. Sixtum V. Clementem VIII. ac Paulum V. in Bullis suprà citatis, cùm de confirmatione priuilegiorum egimus. Idem tradit P. Miranda *dicta quæst. 46. art. 2.*

Pro quo aduerte, quòd non omnes Tertiarij in particulari viuentes gaudent priuilegiis dictorum Fratrum, sed tantùm sorores continentiam virginalem, aut vidualem promittentes, & habitum Tertij Ordinis sub obedientia prælatorum Ordinis Minorum gestantes. Cæteri autem, vt coniugati, & alij extra supradictos tantùm habent spiritualia, scilicet indulgentias, ex Leone X. in Concilio Lateranensi, & refertur in bullario, de quo infrà de Tertiariis iterum redibit sermo.

Bull. 16. & 44. Leo. X.

Rursum aduertere oportet, quòd Moniales Tertiariæ sub clausura degentes, & ab obedientia prælatorum Ordinis

Mnoi

Minorum abstractæ non gaudent dictis priuilegiis, nisi super hæc habeant aliquod speciale indultum Apostolicum, quia in supradictis bullis tantùm conceduntur priuilegia supra dicta Monialibus præfatis sub obedientia Fratrum Minorum degentibus. *ibidem art.* 13. & 14. Vide infrà *de Tertiariis numer.* 10.

47. Eisdem priuilegiis gaudent Moniales Conceptionis sub cura eorundem Fratrum Minorum viuentes, ex Leone X. apud Compend. Mendicant. & refertur ex parte in quadam Bulla Gregorij XIII. apud bullarium. Pro Monialibus verò Cisterciensibus extat apud idem bullarium quædam Bulla Vrbani IV. qua illis communicat priuilegia ordinis. Quædam ex dictis Bullis referuntur vbi suprà citatis articulis. *ibidem art.* 15. *Comp. Mend. tit. communic. priuil.* §. 18. *Bul.* 5. *Gregor. XIII. Bul.* 1. *Vrb. IV.*

Pro quo adhuc aduerte, quòd Moniales quæcunque fuerint commissæ regimini, & curæ Fratrum Minorum, etiam si diuersi ordinis, & instituti sunt, Clarissis, & Tertiarias gaudent priuilegiis dictorum Fratrum Minorum, vt habetur in Compendio Minorum. Vnde Moniales Conceptionis in Hispania, de quibus proximè diximus, & Moniales S. Ioannis apud insigne oppidum de Estremoz mea patria, quæ Ordinem Militiæ S. Ioannis Ierosolymitani (vulgus appellat *de Malta*) profitentur, quarum illustre monasterium fundauit Serenissimus Infans Portugalliæ DD. Ludouicus inuictissimi, ac Christianissimi Emanuelis Lusitanorum Regis filius, quia tamen sub cura, & regimine prælatorum Prouinciæ Algarbiorum Ordinis Minorum sunt, eorundem priuilegiis fruuntur, quibus etiam gaudebunt aliæ similes (si quæ fuerint) etiam si diuersi instituti, & Ordinis sint. *ibid. art.* 15. de quo Portel *verb. communicatio priuilegiorum n.* 4. qui idem docet. *Camp. Minor. verb. communic. priuil.* §. 14.

48. Ordo Militaris de Auis, & aliæ Militiæ Portugalliæ fruuntur eisdem priuilegiis concessis, & concedendis Ordinibus Militaribus Castellæ, ex concessione Gregorij XIII. relata apud bullarium, quorum aliqua referuntur. In quadam Bulla Adriani VI. pro eisdem Militiis Castellæ. *Bul.* 34. *Greg. XIII. Bul* 2. *Adr. VI.*

49. Fratres sæculares vtriusque sexus (*Germani* vulgò nuncupati) Ordinis sanctissimæ Trinitatis de redemptione Captiuorum, vel scapularium dicti ordinis de manu alicuius prælati deferentes, seu etiam aliqui de bonis suis pro redemptione captiuorum erogantes, gaudent priuilegiis ipsorum Fratrum quoad indulgentias & peccatorum remissiones, ac participationem suffragiorum ordinis tantùm, ex Leone X. & Adriano VI. apud bullarium: sed quoad alia à iurisdictione *Bul.* 3. & 4. *Adr. VI.*

ordinariorum non sunt exempti, ne eorum Iurisdictionem perturbent, & occasionem laxioris vitæ ex dictis priuilegiis sumant, contra mentem Concilij Tridentini. Eodem priuilegio gaudent Chordigeri Franciscani, & Corrigiati Augustinenses, ex Leone X. & Sixto V. apud bullarium, sicut & fratres, seu Germani hospitantes Religiosos in suis domibus, vt suprà de Hospitalibus *num.*5. ex parte diximus, vbi de hospitantibus Fratres Minores resoluimus habere multa priuilegia à Regibus Hispaniæ concessa. *ibid art.*6.

Trid. sess. 24. c. 11. de reform. *Bul. 44. Leo X. & Bulla 8. Sixt. V.*

50. Mendicantes, & qui eorum gaudent priuilegiis communicant etiam in concessis Societati Iesu, non obstante clausula, ne aliis Ordinibus communicentur sua priuilegia, quia Gregorius XIV. absolutè concessit Cisterciensibus, & Crucigeris in Bullis superiùs relatis *n.*40. & 42. vt fruantur omnibus concessis aliis Ordinibus, etiam Societati Iesu, & Pontifices successores sine aliqua limitatione nostra priuilegia, etiam per viam communicationis concessa confirmarunt, vt patet ex superioribus. Verum est tamen, quòd per dictam communicationem priuilegiorum Societatis factam aliis Ordinibus non communicatur illis restrictio vsus dictorum priuilegiorum per dispensationem, & beneplacitum generalis Præpositi, sicut ipsi Societati concessit Gregorius XIII. in Bulla suprà relata *n.*39. quia hæc limitatio facta ad bonum regimen Societatis non extenditur ad alias religiones participantes, in quibus est diuersa regiminis ratio, non enim communicant in pœnis, sed in fauoribus, & priuilegiis: odia namque restringi, fauores conconuenit ampliari, vt vulgaris iuris regula habet. Vnde alij religiosi à Iesuitis optimo iure possunt vti dictis priuilegiis per communicationem absque dispensatione, seu beneplacito suorum Generalium. *ibid. art.*17. de quo Suarez *de legibus lib.*8. *cap.*17. *à num.*5. quidquid neget F. Ioannes Crucius *in epitom. lib.*2. *cap.*4. §. *secundò sequitur*, Portel *verb. communicatio priuilegiorum num.*5.

51. Priuilegia, & indulta concessa vni monasterio Mendicantium fiunt communia omnibus vtriusque sexus monasteriis illius Religionis, & ad instar communicant aliæ religiones participantes. Ita Iulius II. & Leo X. concessit Mendicantibus apud bullarium, & Compen. Mendicant. *tit. communicatio priuilegiorum* §. 22. & Pius IV. ordini D. Hieronymi apud eius Compen. *tit. extensio priuilegiorum*. Vnde illud magnum indultum indulgentiæ concessum Conuentui B. Mariæ de Portiuncula apud Assisium omnibus vtriusque sexus monasteriis Ordinis Minorum fit commune. Itaque priuilegia concessa

Bul. 18. Iul. II. Comp. Mend. tit. commun. priu. §. 22. Compend. D. Hieron. tit. extens. priuil.

vni,

vni, vel pluribus monasteriis, omnibus aliis eiusdem Ordinis fiunt communia, non tamen concessa religiosis priuatis communicantur aliis religiosis ordinibus ex declaratione Leonis X. secus tota religionum obseruantia funditus euerteretur. *ib. art.* 18.

52. Communicatio dictorum priuilegiorum debet fieri de prælatis generalibus vnius Ordinis ad prælatos generales alterius & de prælatis localibus, & eorum vicariis ad prælatos locales, & eorum vicarios quoad potestatem absoluendi, & dispensandi, & similiter de Congregationibus vnius ad Congregationes alterius Ordinis, & religiosis non prælatis ad religiosos non prælatos, & de festiuitatibus ad festiuitates, ita quòd concessa Congregationibus, vel Fratribus, ac festiuitatibus, v. g. S. Dominici, respectiuè concessa videantur familiis, locis, ac festiuitatibus S. Francisci, & aliorum Sanctorum Ordinis Minorum, licèt sint in maiori numero, quàm festa Ordinis Prædicatorum sunt. Ita declarauit Iulius II. in Bulla suprà relata, & in alia Bulla, quòd familia Cismõtana apud nos Minores gaudeat concessis familiæ Vltramontanæ, Vnde indulgentia plenaria concessa à Sixto V. visitantibus Ecclesias Fratrum Minorum in festis suorum Sanctorum, eadem censentur concessa, pro Ecclesiis Prædicatorum in festis suorum Sanctorum, & è contra. Idem est quoad suspensionem interdicti, de quo suprà *de interdicto, num.* 25. *&* 26 dictum est à nobis, *ibid. art.* 20. Vide apud Bullarium duas Bullas Sixti IV. *Bull. 2. Iulij II. Bull. 16. Sixti V. Bull. 14. & 20. Sixt. 4.*

53. Religio participans, seu communicans in priuilegiis cum aliis Ordinibus, ac si illi specialiter concessa fuissent, potest vti dictis priuilegiis contra illum Ordinem, cui primùm fuerunt concessa; & per quorum communicationem ipsa participat, quia iam facta sunt propria ipsius religionis communicantis, eadémque habet independenter ab aliis, ac si illi specialiter concessa fuissent. Nec obstat regula, quòd priuilegiatus non potest vti suo priuilegio, seu agere contra pariter priuilegiatum, quia hic non militat ex ratione supradicta *num.* 36. At illi, qui dependenter communicant priuilegia religiosorum, vt sunt familiares & Donati, ac similes, non possunt vti dictis priuilegiis contra ipsos Religiosos, à quibus ea dependenter habent, non enim æquum est, vt quod in fauorem Religiosorum principaliter fuit concessum, contra ipsos, seu in eorum dispendium retorqueatur. Verum est tamen, quòd post Tridentinum Concilium dicti familiares, & seruitores priuantur omnibus priuilegiis iurisdictionem Episcopalem perturbantibus, nisi dicamus dicta priuilegia Regularium, etiam si sint *Trid. Sess. 24. c. 11. de reform.*

contra Tridentinum Concilium esse reualidata in foro conscientiæ per Pium V. vt in superioribus diximus, ac per consequens posse illis frui dictos seruitores, & familiares, saltem in foro conscientiæ, *ibid. art.* 21. de quo vide Cordub. *in Compend. verb. communicatio priuilegiorum, in fine.* Suarez *d. lib.* 8. *cap.* 23. *num.* 4. qui idem docent.

Explicatur & elucidatur doctrina Auctoris.

Sed ego adhuc de hoc multum dubito, & non obstante dicto Auctoris existimo, non posse dictos seruitores, & familiares vti dictis priuilegiis contra Religiosos, etiam in foro animæ, tum quia hic agitur de foro externo, & non interno, tum etiam, quia talis reualidatio priuilegiorum pro foro conscientiæ in fauorem religionum facta fuit, ac proinde non debet contra ipsarum personas, & in earum dispendium pro his, qui ea dependenter, & intuitu religiosorum participant, retorqueri, iuxta vulgatam iuris regulam 41. *in 6. & cap. quid per nouale,* iuncta glossa, *de verborum significatione,* vt suprà perpendimus. Ita debet intelligi, & explicari sententia Auctoris *d. art.* 21. Et tenent in nostris ferè terminis P. Miranda *tom.* 2. *q.* 46. *art.* 9. & Suarez *dict. lib.* 8. *cap.* 16. *num.* 11. & 12. & generalius idem docent Panorm. *in c. ex parte* 15. *de foro compet. n.* 14. Bartol. *in l. donationes* 26. *C. de donat. inter virum & vxor.* & probari potest *ex l. si iudex* 14. *ff. de minorib.*

54. Priuilegia repugnantia obseruantiæ religionis, cui fit communicatio, non veniunt communicanda, nec illis frui potest talis Ordo participans, etiam si id non exprimatur in bulla excommunicationis, semper enim intelligitur appositum, & expressum, aliàs cederet non in fauorem, sed in odium, non in ædificationem, sed destructionem, & dissipationem religionum, quod est maximè alienum à mente Pontificum *ib. art.* 22. Idem docet Suarez *d. lib.* 8. *cap.* 17. *à num.* 3. idque confirmat bene argumento *c. vul. de obseruat. ieiun.*

55. In generali communicatione priuilegiorum non censentur concessa futura priuilegia, seu in posterum concedenda, nisi id apertis verbis exprimat Pontifex in suis litteris: est communis senteotia Doctorum *tom* 3. *q.* 51. *art.* 1. de quo Bald. *in l. omnia* 35. *C. de Episcop. & cleris.* Abb. *in cap. super specula num.* 5. *de cler. vel monach.* Idem docent Suarez *lib.* 8. *de legibus c.* 17. *num.* 16. P. Mirand. *d. q.* 46. *art.* 5.

56. Non communicatur religioni communicanti in priuilegiis alterius Religionis non vsus alicuius priuilegij, maximè si ex ignorantia talis priuilegij huiusmodi non vsus ortum habuit (vt sæpissimè, ne dicam semper solet contingere:) sicut è contrario non communicatur vsus priuilegij alteri Religioni,

vbi

vbi contrarius priuilegij vsus sufficiens ad inducendam præscriptionem viget, *dicta q* 55. *art.* 19. *tom.* 1. de quo Panormit. *in c. cùm accessissent, de constit. in fine,* Syluest. *verb. priuilegium quæst.* 11. Idem tradunt Mandos. *in tract. de priuilegiis ad instar quæst.* 6. Suarez citatis eo, & nostro Auctore *dict. cap.* 17. *n.* 17. P. Miranda *quæst* 46. *art.* 8.

57. Quando communicantur alicui Religioni priuilegia aliarum Religionum, ac quibus illæ vtuntur, potiuntur, & gaudent, illa censentur concessa, & communicata, quæ concessionis tempore erant in vsu, non verò quæ non erant in vsu, vel per non vsum erant amissa, quia horum, tanquam non entium (quorum nullæ sunt qualitates) nulla potuit fieri communicatio. Item per talem clausulam censentur communicata priuilegia per præscriptam consuetudinem acquisita, quæ habet vim priuilegij, *l.* 1. *in fine, ff. de aqua pluuia arcenda,* licèt de his nulla apud alias Religiones sit specialis concessio à Sede Apostolica emanata. At non veniunt communicanda consuetudine postea acquirenda in futurum, nisi id specialiter concedatur, *dicta quæst.* 51. *art.* 2. *& tom.* 1. *quæst.* 11. *art.* 8. de quo Gloss. *in l.* 2. & Bald. *in rubric. C. quæ sit long. consuetud.* Menoch. *de arbitrariis lib.* 2. *casu* 83.

58. Huiusmodi autem vsus non requiritur, quòd sit actualis, sed sufficit, quòd sit in potentia, seu quòd dictis priuilegiis vti potuerint tempore concessionis Religiones, cum quibus communicatur in ipsis priuilegiis, quia hæc potentia propinqua actui habetur pro actu, & vix inueniri poterit aliquod priuilegium, quod actualiter sit in vsu apud aliquam Religionem: non tamen sufficit, quòd iste vsus sit in potentia remota, seu possit acquiri in futurum: Iuxta quod suprà diximus posse vti priuilegiis consuetudine acquisitis, non verò in posterum acquirendis. *Ibid. art.* 3. de quo Bald. *cons.* 130. Oldrard. *consil.* 118. *vers. quoniam ad inuestigandum, num.* 12. Ruin. *consil.* 8. *lib.* 5. Idem ferè docet Suarez *dict. l.* 8. *c.* 34. *num.* 4. *&* 5. vbi vsum in potentia, quem nos vocamus, dicit vsum merè negatiuum, qui non destruit priuilegium, & ad hoc citat *l. in filiis, C. de decurion. lib.* 10. ibi, *& si necessitas non exigit, tamen patria non remittit:* vbi Glossa ait: *quædam enim habere possumus, & si nobis vtilia non sunt,* & notat etiam ibi Bart. & Glossa *in cap. vt priuilegia, verb. semel in anno, de priuileg.* vbi Panormit. Mandos. *de priuileg. ad instar gloss* 11. *num.* 9. Balbo *tract. de præscript.* 4. *p. quintæ part. principal. quæst.* 4. *num.* 3.

59. Priuilegium præsumitur esse actu in vsu ad hoc, vt Religio communicans illo frui possit, si apparet fuisse in vsu apud

Religionem, cum qua communicat eo tempore, quo concessio facta fuit, quia qui hodie suo vtitur priuilegio, illo vsum fuisse olim præsumitur. Quod si non apparet nunc in vsu non esse, sed tantùm constat aliquando fuisse in vsu ante concessionem factam Religioni communicanti, in vsu fuisse tempore concessionis etiam præsumitur, cùm de præterito in futurum præsumatur, *l. ex persona, C. de probationibus.* Si verò apparet, priuilegium nunquam in vsu fuisse, etiam tempore concessionis talis non vsus præsumitur: vnde vt communicans illo vti possit, oportet probare ipsum in vsu fuisse tempore præfatæ concessionis, quia vsus, cùm sit quid facti, non præsumitur, nisi probetur. *Ibid. art.* 4. de quo Bertrand. *consil.* 199. *volum* 2. *num.* 3. *in antiquis*, Rauena *de consuetud. n.* 49. Rochus de Curte *de consuetudine* 1. *p. num.* 19.

De amissione priuilegiorum in Religionibus.

60. Primò priuilegium ad faciendum aliquid amittitur per non vsum decennij, *l.* 1. *ff. de nundinis*, nisi sit Ecclesia, aut monasterium, quæ non perdunt priuilegium, nisi per non vsum quadraginta annorum, iuxta ius commune, & sexaginta quoad Regulares, ex Eugenio IV. imò & centum ex alio indulto eiusdem Eugenij in superioribus sæpè relato, *de præscriptionibus num.* 2. vel nisi veniat casus non vtendi priuilegio, Glossa *in cap. Abbate S. Siluani, verb. donec, de verb. signific.* vel etiam nisi adsit impedimentum inculpabile non vtendi, *l. & Attilicinus, ff. de seruit. prædior. rusticorum*, Glossa *in dict. cap. Abbate, verb. donec.* Vel nisi priuilegium sit ad exceptionem, vt si concedat, quòd super aliquo faciendo molestia non inferatur, tunc enim priuilegiatus semper poterit ope exceptionis molestiam repellere, quamuis priuilegio per decennium vsus non fuerit, *l. purè, §. final. ff. de doli except.* vel tandem nisi priuilegium remunerationis gratia sit concessum, quia tunc induit naturam contractus, éstque irreuocabile, ex traditis à Doctoribus mox citandis. *Ibid. d. quæst.* 51. *art.* 5. de quo Roman. *cons.* 436. *n.* 14. Alexand. *cons.* 216. *col.* 1. *lib.* 1. Mandos. *de priuilegiis ad instar glos.* 15. *num.* 20. Idem ferè docent Bart *in d. l.* 1. *ff. de nundinis*, Cynus, Salicetus, & Iason *in l. falsò, C. de diuers. rescript.* Natta *cons.* 636. *n.* 37. DD. *in cap. accedentibus, de priuileg.* Bossius *de princip. & eius priuilegiis.* Vide adhoc auctores à nobis citatos suprà, *num* 29. præcipuè Suarez *d. lib.* 8. *cap.* 34. *à n.* 19. & *cap.* 35. præcipuè *à n.* 11. & 21.

61. Secundò, priuilegium non faciendi ex contrario vsu, seu

seu actu vnico contrario ipsi priuilegio amittitur, & priuilegiatus renunciasse videtur suo priuilegio, glos. *in c. ex ore, verb. renunciasse*, per textum ibi: *de his, quæ fiunt à maior. part.* nisi priuilegium habeat effectum successiuum, & reiterabile, vt est exemptio à solutione annua, nam tunc requiritur continuatio plurium actuum contrariorum per tringinta, vel quadraginta annos, *cap. si de terra, cap. accedentibus, de priuileg.* Vel nisi contrauentio fiat per eum, qui priuilegio renunciare non potest, vt per monachum facientem contra priuilegium Religionis, quia tunc non perditur, nisi per lapsum temporis ad præscribendum requisiti. *Ibid. dict. art.* 5. de quo Bart & DD. *in l. fin. ff. de constitut. & in cap. cùm accessissent, de constitut.* Bald. *cons.* 337. *lib.* 4. Iason *in l. fin. ff de constit Principum*, Mandosius *vbi suprà num.* 22. Idem post multos textus, & auctores tradit latè Suarez *d. c.* 35. *à num.* 2 & præcipuè *à num.* 11. *&* 21.

62. Priuilegio prohibitiuo continenti decretum irritans nullo temporis spatio per actus cõtrarios potest renunciari, ex decisione Rotæ, nisi totum concernat solum priuilegiati fauorem: tunc enim per actus contrarios illi renunciari posse, tenent plures. *Ibid. art.* 6. de quo Mandos. *de priuilegiis ad instar gloss.* 15. *num.* 3. post alios. Idem post multa ante à se tradita resoluit Suarez *d. c.* 35. *n.* 23. *ad finem.* *Rota dec. 263. in antiquis.*

63. Sicut consuetudini non censetur derogatum vnico actu contrario, imò nec bina contrauentione, ex glossa communiter approbata *in l. nemo* 123. §. *temporaria, ff. de regul. iur.* ita à fortiori non censetur derogatum priuilegio non faciendi consuetudine quæsito per vnicum actum, ex communi DD *in cap. accedentibus, de priuilegiis, & in cap. cùm accessissent, de constitutionibus*, nisi actus contrauentionis sit collegialiter factus, nam eo casu censetur derogatum consuetudini ex vnico actu, nisi protestatio in forma publica præcesserit. *Ibid. artic.* 7. de quo Bart. & Bald. *in l.* 1. *C. de his qui sponte muner. public. l.* 10. Mandos. *vbi sup. num.* 33. Natta *cons.* 636. *l.* 3. Idem ferè docet Suarez *lib.* 7. *de legibus c.* 20. *n.* 20. *&* 21.

De extensione priuilegiorum.

64. Priuilegia concessa Religioni censentur etiam per extensionem concessa prælatis Religionis, cùm per electionem in prælatos non desinant esse de corpore Capituli, seu communitatis. *Ibid. art.* 8. de quo Bart. *in l. quod constat. ff. de milit. testamen.* Mandos. *vbi sup. gloss.* 5. *num.* 8. *&* 9. Vide ad hoc Suarez *dict. lib.* 8. *cap.* 9. *num.* 8. vbi agit, an idem sibimet concedere pos-

sit priuilegium, & *c.10.per totum.* an priuilegium comprehendat alios extra eos, qui in ipsos exprimuntur, & *c.11.* tractat: an priuilegium extendatur ad coniuncta, seu correlatiua.

65. Non tamen concessa Abbati, ad commendatarium, etiam perpetuum, cui Abbatia est commendata, protrahuntur, quia in eo cessat ratio finalis priuilegij, quod gratia, ac intuitu Ordinis, & Regulæ conceditur, quam ipse commendatarius nõ profitetur, ac per consequens, nec priuilegiis Religioni concessis, in qua extat commenda, fruitur. *Ibid. art.9.* de quo Bart. *in d.l. quod constat. de milit. testament.* Vide ad hoc Sanchez *lib.6. decalog. c.8. n.84.* & quæ diximus *resol.1. n.16.*

66. Quando priuilegia, nisi per singulares personas exerceri, & practicari nequeunt, vt sunt apud Religiones concessa pro prædicationibus, confessionibus, sacramentorum administratione, indulgentiarum lucratione, & similibus, quorum exercitium non ad communitatem, sed ad singulares personas pertinet, concessa corpori, seu communitati, quorum ipsa communitas collegialiter sumpta non est capax, ad singulos protrahi, & extendi ex præsumpta concedentis mente interpretatur: secus priuilegium frustratorium redderetur, argumento *cap. si sententia, de sentent. excommunic. lib.6 & cap. per exemptionem, de priuilegiis, eodem lib.6.* Auctor *Ibid. art.10.* de quo D. Thom. *in 4. distin 25. quæst.2.* Ludou. Gomez *in regula de idiom.* *quæst.2. num.4.* Alciat. *lib.3. de præsumptionibus, præsumpt.34.*

67. Priuilegia singularibus personis Religionis concessa ad Prouinciales, & Generales eiusdem, etiam si à concedente non exprimatur, extendi certissimi iuris est, nisi aliud ex mente eiusdem concedentis coniiciatur, nam in fauorabilibus, & in materia proportionabili Abbas venit appellatione Monachorum, ex gloss. *in cap. finali, vbi* DD. *de simonia,* nec dicti prælati per adeptionem suorum officiorum desinunt esse Religiosi, nec debent esse deterioris conditionis, quàm alij sibi subditi. *Ibid. art.11.* de quo Armilla *verb. Abbas,* Mandos. *vsu suprà glossa 6. n.29. de priuilegiis ad instar.* Vide ad hoc Sanch. *vbi sup. num.34.*

68. Priuilegia Religioni, vel eius singularibus personis concessa, ad nouitios non extenduntur, nisi id expresse declaretur, vt solet fieri, quia hi neque verè, neque cum effectu Religiosi dici queunt, *cap. Religioso, §. quamuis de sentent. excomm. lib.6.* Auctor *ibid. art.12.* de quo Tiraq. *de vtroque retractu. tit.1 §. 1. glos.8. n.21. vsque ad 41.* Idem docet Suarez *d. lib.8. cap.17. num.14. ad finem.*

RESO

RESOLVTIO CXVII.

De viuæ vocis Oraculis.

1. GRatia solo viuæ vocis oraculo facta quoad se perfecta est, & valida, sed ad probationem indiget scriptura. Leo X. apud Bullarium cõcessit Fratribus Minoribus, vt possint secura conscientia vti omnibus concessis à Sede Apostolica, provt in libris Ordinis reperiuntur, quæ omnia de nouo concessit pro maiori securitate. Item etiam concessit, quòd viuæ vocis oracula non sint minoris efficaciæ, & valoris, quàm si per Bullam, aut Breue essent concessa in foro conscientiæ tantùm. *Tom.3.q.22.art.1.& 2.* Vide suprà *de priuilegiis, n.5.* *Bull.orac. 4. & 22. Leon.X.*

2. Idem Leo X. concessit dictis Fratribus Minoribus, vt non solùm Generalis in Capitulo generali, sed etiam Prouincialis de consensu Capituli Prouincialis possint limitare, vel omninò tollere vsum alicuius viuæ vocis oraculi, quo deinceps non poterunt Fratres vti, ac si per suam Sanctitatem suspensum, aut reuocatum fuerit, *Ibid.art.3.* de quo suprà *de priuilegiis, n.25.* *Bull.orac. 71 Leon.X.*

RESOLVTIO CXVIII.

De Processionibus.

1. COncilium Tridentinum decernit, quòd Regulares compelli possunt accedere ad publicas processiones, his tantùm exceptis, qui in strictiori clausura perpetuò viuunt. Aduerte tamen, quòd nisi vocentur, non tenentur ire, nec vocandi sunt, nisi ex causa publica, & magna fiant processiones, ad quas secundùm consuetudinem antiquam locorum soliti sunt Fratres accedere, ex declaratione Pij V. apud Bullarium, quæ quantum ad hoc non est reuocata per Gregorium XIII. qui tantum reuocauit concessa à Pio V. cõtra Concilium Tridentinum, non verò contra declarationes eiusdem Concilij, cuiusmodi est ista. Nec per excommunicationem possunt compelli ab Episcopis dicti Regulares super eo, nisi ad id existat aliqua declaratio Cardinalium, cui standum est, *Tom.3. q.36. art.1. & in addit. summa to.4. c.105.n.1. ad fin.* de quo Zar *in praxi Episc.1.p.v.Process.§.2.* P. Villal. *2.p.sum tract.35.diffic. 5.n.17.* Portel *v.Processiones, n.2.* Quaranta *in summá Bullar.v. Præcedentia, in fine* refert, pluries per sacram Cardinalium Cõgregationem fuisse decisum non posse compelli per censuras *Trid. sess. 25.c.13 de Regul.* *Bull. bull. 17.Pij V.* *Bull.38. Greg.XIII.*

ab

ab Episcopo dictos Regulares ad processiones, & refertur à Barbosa *in Remissionibus ad dictum cap.* 13. *de Regularibus, num.*5. & resoluit Sanchez *de matrim.lib.7.disput.*33.*num.*23. & nos diximus suprà *de excommunicatione, num.*5.& suprà *de Episcopis,num.*15.

2. Pro quo aduertere oportet, quòd Priores, vel Archipresbyteri Ecclesiarum Collegiatarum, aut parochialium in oppidis, vbi non resident Episcopi, non possunt compellere Religiosos ad processiones prædicto modo, vt resoluit Auctor *cit.loc.* Addit. summæ *d.n.*1. *ad fin.* de quo P. Villalobos infrà citandus, *n.*4. qui idem docet.

3. Monachi Benedictini, & Cistercienses sunt exempti à præfata lege eundi ad processiones. Quia in strictiori clausura viuunt, iuxta dictum Decretum Tridentinum. Item Monachi D. Hieronymi in Hispania per Pium V. apud Compend. D. Hieron. Item Religiosi Societatis Iesu per Gregorium XIII. apud Compend. Societatis: eadem exemptione gaudent Collegia Mendicantium studiis tantùm, & lectionibus vacantia per quandam Bullam Pij V. apud Bullarium, quæ non est abrogata per Concilium Tridentinum. Religiosi tandem, quorum Monasteria sunt remota vltra vnum milliare à locis, seu oppidis, vbi facienda est processio, non possunt ad id compelli, ex Leone X. in Concilio Lateranensi, quod non est reuocatum à dicto Concilio. Imò ex duplici declaratione, seu decisione Cardinalium, sufficit distantia dimidij milliarij, vt non teneantur Regulares accedere ad processiones. *ibid.art.*2. Idem testatur Marzilla *lib.*1.*declarat. Cardin.tit.*12.*cap.*14.§. *exempti*, & refert etiam Barbosa *in Remissionibus ad dict. cap.*13. *de Regularibus, n* 7. & habetur in Bullario inter viuæ vocis oracula Clementis VIII. §.*Congregatio Concilij censuit* 3 *in ordine*.de quo Syluest.*verb.Episcopus,n* 9.*vers.quoniam potest*.Felin.*in cap.dilecti, col pen.verb.circa,de off.ordin.*Calder.*cons.*80. Aloysius Riccius Curiæ Archiep. Neap.*decis.*131. vide etiam *cap.nimis iniqua, & cap.nimis praua, de excess.prælat.* vbi Gregorius IX. eximit Religiosos à grauamine veniendi processionaliter cum prælatis Ecclesiarum, à quibus coguntur funus primò ad Ecclesias suas deferri. Vide P. Villalob. 2.*p.summæ.tract.*35.*diffic.*5.*n.*8. qui rem latè tractat.

Compend. D.Hier.tit. processiones.

Comp. Societ.tit.process.

Bull.Bul.7. Pij V.

Bull. apud Clem 8 in princip.

4. Monasteria, quorum Religiosi ex legitima præscriptione quadraginta annorum post Tridentinum Concilium non sunt consueti accedere ad processiones, non possunt ad id compelli, etiam si nullo ad præscribendum muniantur titulo, quem ad huiusmodi tam longi temporis præscriptionem non requiri,

tenet

tenet communis Doctorum, dummodò tamen fuerint aliquando vocati, & illi ire renuerint. Quod maiori ratione procedit in Monasteriis existentibus in possessione non eundi ad processiones ante dictum Concilium, iuxta priuilegium Sixti IV. quo fruebantur, quia tali priuilegio absolutè non derogat Concilium, nec efficaciter illi resistit. Ita resoluit Auctor ex sententia plurimorum *in Addit. summa vbi suprà n.2.* de quo Cou. *in regula, possessor. 2 part. §.5. n.2. vers.2. & lib.1. variarum cap. 17. n.17. in fine.* Innocent. & Abb. *in c. si diligenti, n.34. de præscript.* Idem docet P. Villalobos *vbi suprà*, quo loci resoluit, Religiosos ad eas tantùm processiones teneri accedere, quibus assistit Episcopus. Itaque in Ecclesiis duntaxat Cathedralibus, vel in locis, vbi Episcopus adesse contigerit, & non extra illa possunt compelli Prædicatores & Minores Fratres ad processiones, etiam si fiant pro re graui, & publica, & citat Abbatem *in c. nimis praua, n.3. de excess. prælat.* & Fuscum *in pract. Episc. verb. Processiones §.1. fol.139.*

In Bull. bull.14. Sixti 4. n. 33. & l.d. 33. n.30.

5. Dicti autem Religiosi exempti à lege eundi ad processiones, si spontè accedant ad funeralia, vel ad processiones ob grauem, & publicam necessitatem, aut honorem debitum Principi defuncto, non ideò censentur renunciare suo priuilegio, oportet tamen, quòd de eo fiat protestatio iuridica coram notario, & cum publico instrumento in forma Collegij se accedere, saluo iure sui priuilegij. Vel etiam dic, quòd etiamsi per vnum, vel plures actus contraueniant suis priuilegiis scienter, vel ignoranter, adhuc non sit præiudicium priuilegio in bonum totius Religionis concesso, ex quodam indulto pro Canonicis Regularibus Lateranensibus. *ibidem. artic.* 3. de quo Bart. *in l.2. C. de accusat. tutorum.* Menoch. *consil.* 75. *num.*70. & 74. *lib.*1. & P. Villalobos suprà *diffic* 4. *numer.*2. in casu simili resoluit. Vide *supr.* 116. *numer.*29. & *numer.*60.

6. In processionibus primum locum obtinent cleri sæculares, & inter istos primò Canonici Ecclesiarum Cathedralium, deinde Collegiatarum, Rectores Parochiales, & tandem reliquus clerus. Secundo loco constituuntur Regulares, inter quos primas tenent Canonici Regulares S. Augustini, deinde monachi Benedictini, Cistercienses, & cæteri Monachales iuxta præscriptum suæ antiquitatis. Postremò veniunt Fratres Mendicantes, primò Prædicatores, deinde Minores. Eremitæ sancti Augustini, & tandem Carmelitæ. Inter omnes autem compertũ est, quòd nulla facta distinctione antiquitatis, vel Religionis Episcopi, & superiores debent præcedere, deinde Abbates.

Monaste

Monasteriorum iuxta antiquitatem suarum Religionum. *tom.* 3.*q.*37.*art.*1.de quo Nauar.*in c.statuimus,*19.*q.*9.*n.*4.

7. Præcedentiæ,& maioritates apud Religiones licitæ sunt, expeditque vt seruentur iuxta ordinem,gradum,& dignitatem vniuscuiusque ad instar Angelorum,quorum alij sunt aliis maiores,& excellentiores secundùm suas Hierarchias,& differunt in gradibus,& dignitatibus. Vnde has præcedentias apud Regulares statutis,& consuetudinibus approbatas videmus.*ibid.art.* 2.de quo Tiraq.*de Prim.in præfatione n.*13. Lata *in l.si quis à liberis,n.*21.*ff.de liberis agnoscendis.*

8. Circa præcedentias inter Regulares in processionibus, & funeribus præcipit Tridétinum Concilium,vt Episcopus amota omni appellatione, & quibuscunque non obstantibus id componat. Iuxta quod Episcopus præcipere debet partibus litigantibus, vt vnusquisque sine mora ius suuum exhibeat, ad quod non requiruntur exactæ probationes, nec aliqua tela iudiciaria. Quod si non potest in breui de iure partium constare Religio habens de iure communi præcedentiam, præferenda est habenti illam de priuilegio,vel consuetudine,saluo semper iure alterius partis. Si autem magna seditio orta fuerit,& contentio, nec possit pro tunc aliter sedari, vtrique contendentes repellantur à processione pro illa vice, omni appellatione remota.*ibid.art.*3.de quo Innocent.*in c.in præsentia, de prob.* Villadiego *de legatis.* 1.*part.q* 7.*n.*15.Vide Barbosa *de offic.& potest.Episc.p.*3.*allegat.*78.*n.*26.

Trid. sess. 25.c.13. de Reg.

9. Fratres Minores de obseruantia præcedunt Fratres Conuentuales eiusdem Ordinis in quibuscunque processionibus, & aliis actibus publicis,ex declaratione Leonis X. in Bulla vnionis,quæ habetur in Bullario.Constitutio autem Gregorij XIII. vt non secundùm antiquitatem Religionis,sed iuxta fundationem monasteriorum antiquiorem in locis præcedant inter se Mendicantes, in his Hispaniarum partibus non est vsu recepta. *ibid.art.*4. de quo Capuccinus *tit. processio* 2.*tom.p.* 333. Vide Barbos.*vbi sup.n.*32.33.*&* 34.

Bullar.bul. 2. & 31. Leon X. Bull. 7. Gregor. 13.

10. Iure communi attento Regulares non possunt facere processiones extra suos Conuentus, non enim habent territorium extra illos,& ita praxim obtinere,affirmat Zerola *in praxi Episcop.*1.*p.tit.processiones,fol.*140.*versic.ad quartum.* Sed in hoc standum esse consuetudini locorum existimo. In Portugallia vsu receptum est, vt Religiosi faciant processiones extra suos Conuentus absque aliqua Episcopi licentia *Addit. summa supr. num* 5.de quo Portel *verb. Processiones,num.*8.& P.Villalob 2. *p.tract.*35.*diffic.*5.*n.*9.Barbosa *vbi sup. num.*7. vbi per triginta

passus

passus extra ambitum Monasterij id licere ait, per *cap. sicut antiquitus, 17. quæst 4.*

Resolutio CXIX.

De Procuratoribus Fratrum.

1. Conuentus in pertinentibus separatim ad ipsum potest procuratorem absque vllo prælati consensu constituere, *Clement. ne in agro, §. si quis autem*, vbi glossa *verb. Abbate, de statu Monachor.* ac per consequens se, & sua bona potest obligare, vel quatenus pertinent ad illum in constitutione sui procuratoris, quem legitimè constitutum non potest Prouincialis reuocare, argumento *cap. 1 de regul. iur.* Ad constituendum autem huiusmodi procuratorem debet Conuentus totus ad sonum campanæ conuocari, congregatisque Fratribus Præsidens debet proponere, & petere à quolibet eorum suffragium, & in instrumento procurationis debent exprimi nomina singulorum, nisi ob multitudinem omnes describi non possint. Hoc tamen non habet locum in procuratore, seu Syndico Fratrum Minorum, qui non constituitur à Conuentu, sed à Papa, seu à Prouinciali nomine Papæ, vt statim videbimus, *tom. 3. quæst. 38. art. 1. & 2. & tom 4. Addit. summæ, cap. 106. num 6.* de quo Innocent *in cap. edoceri, num. 6. de rescriptis.* Nauarr. *in cap. non dicatis, 12. quæst. 1. & in addit. ad lib. 1. cons. tit. de elect. cons. 12.* Speculator *tit. de Syndicis.* Aretin. *in cap. de testibus, col. 3. de testib. cogend.* Idem docet Sanchez *lib. 6. Decalog. cap. 13. num 45.* ad quod citat *cap. olim, de accusat. cap. cùm I. & A. de sentent. & re iudic. & Clem. Religiosus*, vbi gloss. *verb. consorte, de procur.* & tradit ibi Cardin. *num. 13. q. 10.* Innocent. *d. cap. cum I. & A. n. 4.* Hostiens. *n. 2.* Ioan. Andr. *n. 2.* Abbas *n. 29.* Imò & Monachus potest constituere procuratorem ad se defendendum quoties ei integrum est agere, tradit idem Sanchez *d. lib. 6. cap. 12. num. 3. & 32.*

De Procuratore, seu Syndico Fratrum Minorum.

2. Apud Minores Procurator, seu Syndicus constituitur à Generali, Prouinciali, vel Custode, qui ad id habent facultatem à Martino IV. Martino V. Eugenio IV. & aliis Pontificibus apud Bullarium. Et ita per ipsorum aliquem nominatus eo ipso manet institutus Syndicus, seu Procurator nomine Papæ, & Ecclesiæ Romanæ, ad quam pertinent res concessæ Fratribus ad earum

Bull. 1. Mart 4. & Bull. 2. Sixt. 4. & Bull 4. Inte 2.

earum dispensatio, non verò est procurator, vel administrator ipsorum Fratrum; vt fit apud Religiones possidentes bona in communi, nec potest nominari à Guardiano, nisi ex speciali commissione Prouincialis. Est autem huiusmodi Syndici vsus valde vtilis, & aptus pro obseruatione regulæ, & paupertatis, ob idque fuit assignatus à Domino Papa, & sine illo vix posse seruari puritatem Regulæ ob cõtinuas necessitates recurrendi ad pecuniam existimo. Vnde adhuc supestite P.N.B. Francisco vsus illius incepit in Religione, ex Innocentio IV. contemporaneo ipsius Seraphici Patris. *tom.* 3. *quæst.* 39. *art.* 1. *&* 2. de quo Compend. Minorum *verb. Procurator.* §. 3. vbi Collector. § *sciendum.* Vide Cordub. *in regul. cap.* 4. *quæst.* 17. *puncto* 1. Portel *verb. Syndibus num.* 2. *&* 4.

In Bul. Bul. 6. Innoc. 4.

3. Præfatus Syndicus sic constitutus à Prouinciali habet facultatem ad recipiendum omnia tam mobilia, quàm immobilia, quorum vsus licitus est Fratribus, & ad conuertenda ea, seu eorum pretium in vtilitatem, seu necessitates ipsorum Fratrum. Item ad agendum in iudicio, seu ad procurandum in omnibus causis pro locis, & rebus ad Romanam Ecclesiam spectantibus, & ipsorum Fratrum vsui concessis, nec non pro immunitatibus, iuribus, ac priuilegiis ipsorum, & suorum Cõuentuum. Rursus possunt alienare, permutare, vendere, in vsumque Fratrum conuertere, cæteraque agere tanquam veri administratores, & œconomi rerum vsui Fratrum deputatarum nomine ipsius Sedis Apostolicæ, cuius procuratores sunt, & ad quam pertinet earum dominium. Ita cõcesserunt Martinus IV. & Sixtus IV. in Bullis superiùs relatis. Aduerte tamen, quòd licèt dictus Syndicus petere possit nomine Papæ quodcunque ius ad Ordinem pertinens, non potest tamen ipse conueniri in iudicio vt reus pro aliquo Religioso, qui magnis debitis pecuniariis se innodauit, etiam si talia debita nomine Conuentus contraxerit, quia Papa non se constituit dominum rerum, & iurium pertinentium ad Ordinem, vt sentiret commoda, & incommoda, sed tantùm, vt hoc remedio subleuaret summam paupertatem Fratrum incapacium habendi, vel administrandi aliquid. Rursus aduerte, quod non potest etiam Syndicus agere super rebus concessis Fratribus, quarum dominium dantes sibi reseruarunt, aut quarum vsus non est licitus Fratribus *ibid. art.* 3. de quo Collector *citato loco Comp.* 3. Idem tradunt Corduba *vbi suprà punct.* 2. Portel *num.* 3.

4. Non est contra Regulam Fratrum Minorum vti Syndico ad pecuniam deponendam, iuxta Martini V. & Pauli IV. constitutiones, imò nulli Fratrum licet nisi apud ipsum tanquam nomine

mine Papæ constitutum denarios deponere: nam dominium, pecuniæ simpliciter oblatæ sine speciali ipsius dominij reseruatione apud dantem minimè remanet, sed transit in dominium Sedis Apostolicæ, iuxtà determinationem præfatorum Pontificum iam iam receptam, etiam à Cismontana familia in Capitulo Generali Romano anno Domini 1600. & consequenter secundùm voluntatem Domini Papæ, cuius est talis pecunia, pro necessitatibus tantùm præsentibus, & eminentibus recipi, ac consumi potest. Vnde licèt dans reseruet sibi dominium peccuniæ oblatæ, ac ideo non transeat in Ecclesiam Romanam, adhuc Fratribus non licet illam consumere, nisi iuxta voluntatem, & dispositionem Papæ, qui pro necessitatibus, præsentibus, & eminentibus tantùm vult, vt consumatur. *ibid. artic.*4. de quo Cordub. *super Regul.* 4.*quæst.*16.*puncto* 3.*&* 4. Ordinatio Toletana *titulo de Syndico*, Portel *vbi suprà num.*4. qui addit cum Collectore *in Compen v.procurator*, §.*sciendum*, quòd Fratrum Conuentus non vtens syndico exponit se periculo frangendi regulam, ob continuas occurrentes necessitates, quibus vix potest subueniri, nisi recurrendo ad pecuniam.

5. Syndici Fratrum Minorum per priuilegium Sanctij V. Regis Castellæ confirmatum per suos successores Reges Hispaniarum sunt exempti à contributione vulgò dicta apud Hispanos *Pecho*, iuxta quod latæ sunt tres sententiæ diffinitiuæ, & prouisiones executoriales, vna in Cancellaria Vallisoletana pro Syndico Conuentus Sancti Francisci Taurensis, alia in Tribunali Granatensi pro Syndico Sancti Francisci Vbedensis, & altera pro Syndico Conuentus Salmanticensis in Curia Vallisoletana. Plura alia conceduntur in dicto priuilegio Domini Sanctij Regis Fratribus Minoribus Obseruantiæ, ipseque Rex se constituit defensorem ac potectorem Ordinis pro conseruatione suorum priuilegiorum, & inter alia concedit, vt nullum tributum à dictis Fratribus exquiratur respectu eorum, quæ sibi pro rebus necessariis, ac pro ædificatione, & reparatione suorum Conuentuum adducuntur. Refertur hoc priuilegium ad longum *tom.*3. *quæst.*40.*art.*1. Idem priuilegium refert Portel *vbi suprà num.*7.*ad finem*, quod addit non esse in vsu in Regno Portugalliæ, nec mirum, quia fuit factum pro sola Castella, nec confirmatum per Reges Lusitaniæ.

6. Item Procuratores, seu Syndici Monialium sanctæ Claræ & Tertiariorum vtriusque sexus in Congregatione viuentium gaudent omnibus priuilegiis, immunitatibus, gratiis & indultis spiritualibus, & temporalibus Syndici Fratrum Minorum, &

procuratoribus Prædicatorum concessis, & concedendis per Sixtum IV. in Bulla Aurea suprà relata apud Bullarium. Syndici autem Fratrum Minorum, eorúmque substituti, liberi, parentes, fratres, sorores, & vxores eorum lucrantur indulgentias concessas eisdem Fratribus, dicendo in eorum Ecclesiis quinquies *Pater noster*, cum totidem *Aue Maria*, pro statu Ecclesiæ, ex indulto Innocentij VIII. apud Compend. *verb. Procurator, ibid. art.* 3. Idem tradit Portel *d. n.* 7. *§. de priuilegÿs, & verb. interdictum, num.* 71.

Bull. Bul. 20. Sixt. 4.

Comp. ver. Procurator, §. 12.

7. Imo dicti Syndici Fratrum Minorum in causis tam ciuilibus, quàm criminalibus, & mixtis ipsos tangentibus sunt exempti à potestate sæculari, nec possunt conueniri, nisi coram iudice conseruatore ipsorum Fratrum, ex indulto Clementis VII. apud Bullarium. Sicut etiam familiares sanctæ Inquisitionis in prædictis casibus à iurisdictione sæculari esse exemptos per Apostolica diplomata compertum est. Nec dubitare licet, Summum Pontificem in ordine ad spiritualem finem, in fauorem videlicet Religionis, laicis prædictam exemptionem concedere posse, præcipuè illis, qui sunt deputati à Sede Apostolica pro seruitio Fratrum, & nomine ipsius sunt constituti tanquam procuratores rerum, & iurium Ecclesiæ Romanæ, quorum ipsi Fratres habent vsum, quales sunt dicti Syndici. Vnde sicut quæ Religiosis adhærent, religiosa sunt, *l. quæ Religiosis, ff. de re iudicat.* & ex tali cohærentia sortiuntur suam naturam, argumento *cap. super eo, de parochiis*, non est mirum, quòd huiusmodi Syndici Fratrum adhærentes Religiosis, naturam Religiosorum sortiantur, ac immediatè suæ Sanctitati subdantur quoad omnia. Ita tenent grauissimi Doctores infrà citandi. Neque obstat non vsus huius priuilegij ad inducendam præscriptionem, quia à Clemente VII. vsque ad hunc diem non sunt transacti centum anni requisiti ex priuilegio Eugenij IV. in superioribus relato ad præscribendum contra res, & iura Ordinis Minorum, præterquam quòd hoc indultum, & reliqua nostra priuilegia sunt confirmata à pluribus Pontificibus post dictum Clementem VII. ex certa scientia, & de plenitudine potestatis, quæ confirmatio *ex certa scientia*, habet vim nouæ concessionis, vt suprà *de priuilegÿs, num.* 9. resoluimus, *ibid. art.* 4. de quo Victoria *de potestate Ecclesiæ, quæst.* 5. *vers.* 8. Maranta *de ordine iudic.* 4. *part. dist.* 1. *num.* 4. Nauar. *in cap. nouit. notab* 5 *n.* 29. *de iudic* Suarez *lib.* 8. *de legib. c.* 18. *à n.* 12. Fr. Ioan. Crucius *in epitom. lib.* 2. *cap.* 3. *n* 2. *concl.* 6. Idem docet in nostris terminis Portel *verb. priuilegÿ confirmatio, num.* 29. *& verb. priuilegÿ cessatio per non vsum, num.* 63. &

Bull. Bul. 1. Clem. 7. Compend. Mend. tit. Procurat. seu Synd. §. 23.

Roboratur sentẽtia Auct.

Bull. Bul. 17. Eug. 4. num. 15.

& expresſè *verb.Syndicus n.5.§.& fortè,in fine*,& ſentire etiam videtur P.Miranda *tom.2. Manu. quæſt. 47.art.7.concl.2.* dum ait, Papam omnes cauſas Eccleſiaſticas iure aduocare ad ſe poſſe,& determinandas,cui voluerit committere,reſpectu quarum,addit *concl.3.*integrum eſſe conſeruatoribus Religionum procedere contra laicos.

8. Aliqua eſt differentia inter Syndicum, & procuratorem, nam procurator aliena negotia mandato ſibi à Domino facto gerenda gratuito ſuſcipit.*l.3.§.hac actione,de negot.geſtis, cap. Saluator 1.quæſt.3.* Syndicus autem, ſeu actor eſt,qui inſtituitur ab vniuerſitate,ſeu à ficto domino ad ſui defenſionem, ac ſuorum priuilegiorum,ſeu immunitatum obſeruationem, *cap. vnico, de Syndico.* Vnde Syndicus Fratrum Minorum propriè debet procurator appellari,quia inſtituitur à vero domino,qui eſt Papa,licèt à prælatis nominetur, ex ea tamen parte, qua eſt defenſor Fratrum,& priuilegiorum Ordinis per viam iuridicã propugnator,ſeu protector, optimo iure poteſt Syndicus nuncupari,ex *l.ſi defenſores.ff de municip. & honoribus.* Auct.*tom. 3.quæſt 41. a.1.*de quo vide Guillelm. Durand.*in ſpeculo iuris lib.1.partic 3.ſub titul.de procuratore,& ſub tit.de Syndico,*Donel;*comment.iuris ciuilis lib.18 cap.11.* Mantica *de tacitis, & ambig.conuent.lib.7.titul.1.cum ſequentib.* Azeued.*ad curiam Piſan. lib.2. cap.18.num.14. & 43* Auilez *ad cap.22. Pratorum.*

9. Religioſi non poſſunt eſſe procuratores, niſi in cauſa ſui monaſterij de mandato prælati, *cap.monachi,el 2.16. quæſt.1. cap.2.de poſtulando.*& colligitur ex *Clementina, Religioſus.de procuratoribus*;exceptis Fratribus Minoribus Obſeruantiæ,quibus neque de mandato ſuperioris licet tale munus exqui, cùm illis ſit interdictum aliquem in iudicio conuenire,nec ſuo nomine,nec alieno,ex *cap.exijt,& Clement.exiui.de verb ſignificat.* Vnde eo ipſe,quo quis ingreditur, & profitetur in Religione, expirat mandatum à creditore ad conueniendum debitorem,ſeu officium procurationis,quia ſicut Religioſo procurationem ſuſcipere non licet, ita ſuſceptam ante profeſſionem retinere prohibetur.*ibid.art.2. & 3.* Idem tradunt Guillelm. Reduan.*de ſpoliis Eccleſiaſticorum q.2.n.27.tom.14.tract.*Sayro *in claui Regia lib.12.cap.22.num.5.* Fuluius Pacian.*conſ.162.n. 192.& 193.*quibus citatis, & aliis multis congeſtis idem latè reſoluit Sanchez *lib.6. decalog.capit.13.à numer.1.*præcipuè à *numer.3.*& agens de Fratribus Minoribus *numer.11.* & de ingreſſo Religionem poſt litem conteſtatam, qui non poteſt cauſam proſequi,ſed reuocandum eſſe procuratorem, reſoluit

n.26. per textum *in l. aut religionis*, iuncta *l. præcedent. ff. de procurat.* vbi inter casus, in quibus potest procurator post litem contestatam reuocari, proponitur hic, & docet *ibid.* glos. *verb. aut Religionis.*

Bull. bul. 15. Clem. 8. 10. Quapropter Clemens VIII. apud Bullarium optimo iure prohibuit Fratribus Minoribus esse procuratores suarum Monialium in temporalibus, in colligendis scilicet redditibus, & aliis negotiis ad monasteria spectantibus tractandis. Ad quod vide Sanchez *dict. c. 13. n. 20. & 21.* Portel *verb. procurator Monialium num.* 1.

11. Prouincialis potest amouere procuratorem, seu œconomum sæcularem Monialium constitutum pro redditibus, iuribus, & causis ipsarum peragendis, etiam si sit constitutus à fundatore monasterij sub conditione, vt si amoueatur ab Abbatissa ipse, vel eius successor in officio perpetuæ administrationis ipsius monasterij ab ipso fundatore perpetuò concesso, ipsamet Abbatissa soluat mille ducatos: quia hæc conditio onerosa apposita in fundatione sine consensu, & beneplacito superioris Monialium requisito à iure *in cap. præterea el. 2. de iure patronat.* non valet, pro quo facit quædam bulla Iulij II. suprà relata apud Bullarium. *Addit. Summa tom. 4. cap. 106. n.* 3. de quo Gama 1. *p. decis.* 108. Idem tradit Portel *vbi suprà n.* 2. Bul. bul. 4. Iul. 2.

De professione in Religione vide suprà *de nouitiis à n.* 52.

RESOLVTIO CXX.

De Protectore Ordinis Minorum.

1. CArdinalis Protector in nostra Seraphica Religione licèt sit gubernator, Corrector, & Protector Fratrum ex Regula *cap.* 12. Gregorius tamen IX. relatus à Sixto IV. in bulla infrà mox citanda (qui adhuc in minoribus constitutus hoc officio functus fuerat) determinauit, & declarauit, Fratres in nullo esse subiectos præfato Protectori, nisi duntaxat in casu, quo ipsorum Fratrum communitas, vel generale Capitulum ab vnitate fidei (quod absit) vel ab obedientia Romanæ Ecclesiæ, aut ab obseruantia suæ Regulæ deuiarent, & addit Pontifex, Fratres recurrentes ad Protectorem tanquam ad prælatum pro licentiis, & aliis consimilibus grauiter esse puniendos, & ipso facto manere suspensos ab actibus legitimis, & ab officiis Ordinis. Quod & approbauit Sixtus IV. apud Bullarium, declarans, quòd nec in dictis tribus casibus habeat aucto- Bull. bul. 5. Sixti 4.

itatem Protector, quando non vniuersi, sed tantùm aliqui Fratrum in quouis numero à fidei vnitate, vel Romanæ Ecclesiæ obedientia, vel obseruatione Regulæ deuiarent, & id ipsum cõfirmarunt Iulius II. & Gregorius XIII. apud idem Bullarium *tom.3. quæst.42. art.1.* de quo Cordub. *in addit. ad Comp. titulo, Protector, & super regul. cap.12 quæst.2.* *Bulla. 4. Greg. 13. vbi refertur bul. Iul. 2. & Sixt. 4. Bul. 8. & Iulij 2.*

2. Prouinciales Ministri apud nos Minores habent eandem potestatem circa Moniales sanctæ Claræ eorum curæ commissas, quam Vrbanus IV. concessit Protectori Ordinis ex bulla Iulij II. apud Bullarium. Vnde iam tota iurisdictio, quam in ipsas Moniales exercebat præfatus Ordinis Protector, translata est ad prælatos superiores eiusdem Ordinis. *ibidem art. 2. & tomo 1. quæst. 17. artic. 8.* & nos diximus suprà *de prælatis num. 14.*

RESOLVTIO CXXI.

De Prouincia, & Prouincialibus.

1. Apud Minores Fratres non potest erigi de nouo Prouincia, aut iam erecta extingui, mutari, diuidi, aut vniri absque speciali Sedis Apostolicæ auctoritate, & quidquid in contrarium factum fuerit, est irritum, & inane, ex decreto Nicolai IV. apud Bullarium: sicut à simili non potest fieri noua constitutio Sedis Episcopalis, neque diuisio, neque subiectio absque Papæ facultate, *cap. Felix 16. quæst. 1. cap. nisi specialis, cap. quod translatione, de officio legati.* Auct. *tom. 1. quæst. 23. a. 8. & tom. 3. quæst. 42. art. 1.* de quo Syluest. *verb. casus, cas. 9. & 10.* P. Miranda *tom. 2. q. 7. a 11.* Si quis verò per personam aliquam extra Ordinem procuret, vt vniatur, aut diuidatur aliqua prouincia, excommunicatus manet, ac priuatus actibus legitimis per statuta generalia Salmantina anno Domini 1553. teste Portel *verb. Prouincia num. 1.* *Bul. bul. 3. Nicolai 4.*

2. Licèt Generalis de potestatis plenitudine possit incorporare Religiosum vnius Prouinciæ in alia eiusdem Ordinis, cùm habeat in omnes sui Ordinis prouincias summam potestatem, eius tamen potestas, & facultas debet iuxta iuris metas regulari, quod enim omnes tangit, ab omnibus debet approbari, vt est vulgatum in iure, idóque requiritur consensus Prouinciæ admittentis, quod & statuta Toletana nostræ Religionis requirunt, ibi tamen permittitur Generali, vt de potestate absoluta possit incorporare pro graui, & notoria causa. *tom. 3.*

*quæst.*52. *art.*23.*ad finem*, de quo Portel vbi suprà *num.*2. An autem possit Generalis transferre Prouincialem de vna in alteram Prouinciam? Negat P. Miranda *dict. quæst.*7. *art.*5. nisi de speciali licentia Pontificis, argumento *cap.*1. *&* 2. *de transl. Episcop.*

3. Prouincialis non potest omnino eximere Religiosum ab obedientia sui prælati Conuentualis v.g. Guardiani, nec Generalis potest similiter Guardianum eximere à suo Prouinciali, id enim rectæ rationi, & consuetudini refragari videtur, bene tamen poterunt quoad aliquid particulare id efficere *tom.*13. *quæst.*23 *a.*3. de quo Syluest. *verb. casus, casu* 5. *quæst.*1. P. Miranda *dict. quæst.*7. *art.*6.

4. Religiosus professus apud Indias Orientales, & incorporatus in quadam Prouincia Hispaniæ virtute cuiusdam specialis induiti Apostolici non potest expelli à dicta Prouincia, nec Prouinciali licet per obedientiam eum compellere, vt ad easdem partes orientales iterum se conferat, ex eo solùm, quòd ibi professionem emisit. *ibidem* §. *ex quo infertur.*

5. Prouinciales habent iurisdictionem quasi Episcopalem in suos subditos, & ita tantum potestatis habent circa ipsos, quantum habent Episcopi erga suos, per quandam glossam singularem ab omnibus receptam *in Clementina* 1 *verb. proprij, de rebus Eccles. non alienan.* per sua autem priuilegia multo maioram habent auctoritatem, & potestatem, de quo iam plura diximus suprà de prælatis, *& de absolution. & de dispensat. ibidem dict. quæst.*43. *art.*2. de quo Abb. *in cap.*1. *de rebus Eccles. non alinan.* Nauar. *lib.* 5. *consil.* 23. *de priuileg.* P. Miranda *tom* 2. *quæst.*16. *art.*6.

6. Prouinciales licèt possint suspendere prælatos Conuentuales v.g. Guardianos, aut Priores iusta ad id existente causa, non tamen possunt eos omninò ab officio priuare, nisi causa priuationis ad diffinitorium deferatur, & consilio, & assensu Patrum legitima, & iusta censeatur, vt iustè, ac iuridicè est ordinatum in nostra sacra Religione in Constitutionibus Toletanis *fol.* 44. Imò in Religionibus, vbi solent Guardiani, seu prælati locales (& solet fieri apud nos Minores) renunciare in Congregatione intermedia sua officia, non licet eos amouere, nec admittere renunciationem, nisi iusta ad id causa accedat. *tom.*3. *quæst.*29. *art.*9 *ad finem*, de quo vide P. Miranda *dict. art.*6.

7. Prouincia sancti Ioseph fuit diuisa auctoritate Clementis VIII. anno Domini 1694. & ex ea de nouo erecta Prouincia sancti Pauli, communicando illi omnes concessiones, indulta, gratias, & priuilegia Apostolica concessa, & concedenda Prouincia

uinciæ ſancti Ioſeph, & vt poſſit gubernari, & vti conſtitutionibus, & ordinationibus eiuſdem Prouinciæ tanquam magis accommodi s ſtatui Diſcalceatorum, non quòd ad id poſſit adſtringi, & obligari, ſed tantùm vt non teneatur ad alia Ordinis generalia ſtatuta, ſicut non tenetur Prouincia ſancti Ioſeph, & ita debet intelligi prædicta bulla Clementis VIII. ex ſententia, & ſubſcriptione Salmanticenſium Iuriſperitorum doctiſſimorum *tom.* 3. *q.* 47. *a.* 4.

8. Bulla erectionis Prouinciæ ſancti Georgij apud Philippinas cum communicatione priuilegiorum aliarum Prouinciarum Indiarum, & commiſſione facta Prouinciali ipſius Prouinciæ ad erigandas domos in quibuſcunque locis, etiam in Regno Chinæ, habetur in Bullario apud Sixtum V. cuius auctoritate erecta eſt dicta Prouincia. *Bull. bul. 11. Sixti V.*

9. Iulius II. apud idem Bullarium prohibet Fratribus Minoribus ſe transferre de vna Prouincia, ſeu Cuſtodia in aliam, etiam prætextu litterarum Apoſtolicarum ſine licentia in ſcriptis Generalis, vel ſui Prouincialis. Ad quod videatur Portel *verb. Prouincia, n.* 2. *Bull. 6. Iul. 2.*

10. Clemens VIII. apud idem Bullarium prohibet prælatis Minorum in partibus Indiarum Occidentalium in virtute ſanctæ obedientiæ, & ſub pœna priuationis ab officiis, ne eligant in Prouincialem, & ad alia officia, niſi Fratres, qui ſunt filij, aut incorporati in illis Prouinciis. Super quo conſulendæ ſunt conſtitutiones Segouienſes, & Portel *in addit. ad dubia verb. Prouincialis, n.* 6. *Bul. Clem. 8.*

Quomodo eligendi ſint Prouinciales, vide ſuprà *de electione prælatorum n.* 20. *&* 21.

RESOLVTIO CXXII.

De Purgatorio.

1. PVrgatorium eſſe poſt hanc vitam, vbi animæ fidelium in gratia decedentium pœnas de commiſſis culpis luunt, & ab earum ſordibus purgantur, fides Catholica docet, & ex ſacra Scriptura Tobiæ cap. 4. & Machabæorum 12. colligitur, licèt id expreſsè ſub nomine Purgatorij in ea non inueniatur. *tomo* 3. *quæſt.* 44. *art.* 1. de quo Caſtro contra hæreſes *verbo Purgatorium.* Cordub. *lib.* 5. *quæſt.* 1. *de indulgentiis.* *Tob. 4. & Machab. 12.*

2. Clemens VII. conceſſit domui SS. Trinitatis de Vrbe Ordinis Minimorum, & ſuperioribus, ac aliis prælatis eiuſdem

Ordinis, ac etiam vni seniori, seu antiquiori Conuentus Fratri, vt celebrando singulis secundis, & quartis feriis pro animabus Purgatorij easdem consequantur indulgentias pro eis, ac si in Ecclesiis S. Sebastiani, S. Laurentij, Scalæ Cœli, S. Gregorij, & Potentianæ, ac in aliis quibuscunque, & qualitercunque priuilegiatis Ecclesiis intra, & extra muros celebrassent. Ita refert Parassellus *in Compend. f.136.* quod ad alias Religiones communicantes non extenditur, nisi tantùm ad prælatos in dictis diebus celebrantes pro animabus Purgatorij, vt visus obseruat. *ibid. art.2.*

Quæ magna indulgentia non est reuocata per D. Paulum V. quia illa non conceditur fratribus, sed animabus Purgatorij, si quid autem conceditur fratribus, non est indulgentia, sed priuilegium celebrandi tali die, & applicandi indulgentias tali die concessas Ecclesiis Romæ, pro fidelibus existentibus in Purgatorio. De quo vide suprà *de indulgentiis per modum suffragij à num.62.*

De quarta funerali vide suprà *de Canonicâ portione*, & quæ ibi resoluimus *ex tom.1. quæst.39.* & ex *tom.4. quæst.46.*

RESOLVTIO CXXIII.

De Religionibus, & Religioso statu.

1. Religionis institutum in lege veteri fuit designatum per Nazareos consecratos Deo: in lege autem noua fluxit ab ipso Filio Dei, Domino nostro Iesu Christo, qui verbo, & exemplo hanc vitæ perfectæ normam docuit, ac monstrauit, vt constat ex illo Matthæi 19. *Si vis perfectus esse, vade, & vende omnia, & da pauperibus, & sequere me.* Tempore Apostolorum cœpit hæc vita religiosa propagari, fidelibus enim tunc erant omnia communia, vtpote qui pretia omnium suorum ponebant ante pedes Apostolorum, teste D. Luca apud Acta Apostolorum *cap.4.* in quo D. Hieronymus solemne aliquod votum, & promissionem intercessisse suspicatur. *tom. 1. q.1. art.1.* de quo D. Thom. 2.2. *q.186. art.6.* Plati. *de bono stat. Relig. lib.2 cap.21.* D. Hieron. *de Scriptoribus Ecclesiast. in fine, & epist.1. ad Heliodor. circa princip. & epist.22. ad Eustochium, versus finem,* D. Dionys. *de cœlesti Hierarchia c.10.* Medina *de sacrorum hominum continentia c.35.* Vide quæ ad hoc latè congerit Suarez *tom.3. de Religione lib.2. cap.1. & 2. cum seqq.* & vltra Patres iam citatos videri possunt D. Basil. *serm.1. & 2. de instit. Monachor.* Gregor. Nazianz. *orat. 16.* August.

Matth. 19.
Act. 4.

August. *in regul. ad Sanctimoniales, epistola* 109. *& de communi vita cleric. serm.* 49. *&* 50. *in* 1. *p. & lib.* 17. *de Ciuit. cap.* 4. *versus finem,* Gregor 3. *dialog. cap.* 35.

2. Religio igitur, de qua hic nobis est sermo, propriè sumitur pro vniuersitate, seu collegio hominum colentium Deum, & est status pœnitentiæ, exercitium, & schola perfectionis, teste D. Thom. institutamque fuisse à Christo Domino cum tribus votis substantialibus, obedientiæ scilicet, paupertatis, & castitatis, tenent plures ex Patribus infrà citandis. Tres gradus, seu species monasticæ vitæ sunt apud Religiones, iuxta triplicem rationē vitæ actiuæ, contemplatiuæ, & mixtæ. Quæ autem ex istis tribus sit perfectior, dissentiunt Theologi. Maior & melior pars Doctorum vitam mixtam ex actiua simul, & contemplatiua præcellere aliis affirmat, vtpote quæ sit Christi Domini vitæ, & Apostolorum professioni conformior. Vtcunque autem sit, perfectio religionis non sumitur absolutè ex asperitatibus vitæ, & aliis rigidis obseruantiis, sed ex meliore, & proximo fine, quando mediis aptioribus, & efficacioribus ordinatur ad charitatem Dei, & proximi, in quo vnanimes consentiunt Theologi. Vnde religio, quæ magis accesserit ad actiones vitæ actiuæ, & contemplatiuæ simul, ordinando media dicto fini assequendo, charitati scilicet Dei, & proximi magis congrua, illa iudicabitur magis perfecta. *to.* 3. *quæst.* 48. *art.* 1. de quo D. Ambros. *lib.* 1. *de Virgin.* D. August. *lib.* 19. *de Ciuitat. cap.* 15. D. Chrysost. *homil.* 17. *ad populum,* Nazianzen. *exhort. ad Virgines*, D. Thom. 2. 2. *quæst.* 184. *& quæst.* 188. *art.* 6. *& quæst.* 186. *art.* 6. *&* 7. *&* 3 *p. quæst.* 40. *art.* 1. *ad secundum, & opusc.* 19. *contra impugnantes religion. cap.* 1. *ad finem.* D. Bonauent. *in vita Christi cap.* 46. *& super regul. quæst.* 18. Cordub. *super regul. in introduct. quæst.* 2. Suarez 3. *p. tom.* 2. *quæst.* 41. *disp* 28. *sect.* 1. *& dict. lib.* 2. *c.* 2. *&* 3. *& cap.* 4. *num.* 1. vbi tradit primam religionis formam à Christo Domino fuisse datam, & suo exemplo inductam, iuxta sententiam Basilij *de constit. monast. cap.* 19. & iterum *lib.* 3. *cap.* 2. *à num.* 3. Idem latiùs probat ex auctoritate plurimorum Patrum, & Doctorum, & *num* 10. docet Apostolos habuisse pro fine particulari vitam mixtam, & *tom.* 4. *de Religione tract.* 9. *lib.* 1. *cap.* 6. *à num.* 8. resoluit, Religionem, quæ simul contemplatiuam vitam cum actiua profitetur, ad spiritualia opera circa proximos descendendo, præferendam esse quoad perfectionem, & dignitatem.

3. Quatuor sunt regulæ ab Ecclesia approbatæ, sub quibus militant omnes religiones. Prima est D. Basilij, secunda D.

Benedicti, tertia D. Augustini, quarta B.P.N. Francisci. Sub regula S. Basilij, quæ fuit prima in Ecclesia Dei, militant omnes Monachi Orientales, & Occidentales, sub qua etiam aliquando fuerunt Carmelitæ. Sub regula S. Benedicti, quæ obtinet secundum locum, militant Cistercienses, & alij Monachi. Sub D. Augustino militant Canonici Regulares, Eremitæ Augustinienses, Fratres Prædicatores, & plures aliæ religiones, & sub neutra istarum militant Carthusienses, sed habent sua statuta pro Regula. Tandem sub B. P. N. Francisco militant Conuentuales regulam cum suis dispensationibus profitentes, Fratres de Obseruantia cum S. Claræ, & Tertio de Pœnitentia Ordinibus, & Capuccini. His autem nouissimis temporibus instituta fuit quinta quædam regula Societatis Iesu sub quibusdam constitutionibus à Sede Apostolica approbatis. *ibidem art.* 2. de quo D. Anton. 3. *p. tit.* 16. *cap.* 1. §. 5. Boërius *tractatu de vita Eremitica num* 2. Vide quæ de varietate religionum in particulari latè tradit Suarez *dict. tom.* 4. *tract.* 9 *lib.* 2. *cap.* 1. *cum sequentib.*

4. Ad solum Pontificem Romanum pertinet confirmare religiones, earumque regulas, & instituta, vtpote quæ proponuntur toti Ecclesiæ quasi lex, & regula perfectionis, vt supponit *in c. vnico, de voto lib.* 6. Bonifacius VIII. & est concors Theologorum sententia. Pontifex autem, vel Concilium approbans religiones in quibus fit vera professio cum tribus votis essentialibus, non potest errare, vt resoluunt Theologi, oppositumque affirmare est erroneum, quia vt Ecclesia non potest errare circa bonos mores, & legem de moribus, ita nec in confirmatione religionum, cùm ad bonos mores pertineat confirmare regulas, & constitutiones, quæ proponuntur toti Ecclesiæ, vt iuxta eas alij fideles vitam suam instituant, ac dirigant. Sed nemo etiam sine expressa Papæ approbatione potest religionem instituere sub excommunicationis latæ sententiæ pœna, ex Innocentio III. *in cap. nimia, de religiosis domibus*, & *cap.* 1. *eodem titulo in* 6. etiam habetur. *ibidem art.* 3.

Illustratur Auctoris doctrina.

Pro quo aduertere oportet, quod in dicto *cap. ne nimia*, nulla ponitur censura contra instituentes nouam religionem sine approbatione Romani Pontificis, sed tantum simplex prohibitio. Imò nec in toto illo titulo, *de religiosis domibus*, nec in toto titulo *de statu Monachorum*, nec in sexto decretalium talis inuenitur excommunicatio, vt patebit euoluenti, seu legenti. Solum inueni apud Clementinas *cap.* 1. *eodem titulo de relig. domibus*, quòd mulieres statum Beguinarum sectantes, & de nouo

nouo assumentes, ac religiosi in hoc dantes consilium, vel fauorem ipso facto sunt excommunicati. De quo Cano *de locis lib.5.c.5.ad finem* Bañez 2.2.*q.*1.*art.*10.*dub.*8.Bellarmin.*lib.*4. *de Monach.cap.*4.Valentia *lib.*8.Analysis *de fide c.*3. D.Thom. *opusculo contra impugnatores Monastica vita*, & *in* 4. *dist.*38. *q.*1. *art.*2. *quæst.*3. *in corpor.* & *ad* 3. Ad quod vide quæ latè & peregregiè tradit Suarez *tom.*3. *de Religione*, *lib.*2. *c.*17. & *c.*16.*à n.*8.vbi resoluit Innocentium III. *in d.c.ne nimia*, non solùm prohibere fieri religionem sine auctoritate Pontificis, sed etiam irritare religionem sic factam, vel potiùs attentatam, & idem affirmat *n.*24.de prohibitione Gregorij X. *in d.c. vnic.in* 6.

5. Dicta prohibitio Innocentij III. non comprehendit instituentes statum cum votis simplicibus, vt est modus viuendi Beatarum, quia hic non est religio, sed modus viuendi honestus, & ita Episcopus potest recipere ad obedientiam non sub certa regula, sed sub certo modo viuendi. *ibid.a.*4. de quo Sylu. *ver.regula* 3.*n.*4. & *verb religio*,1.*n* 1.Nauar.*de oratione notab.* 7.*num.*24. & *in c.non dicatis,n.*15. Soto *lib.*7.*de iust. quæst.*5. *art.*7. Idem ferè videtur sentire Suarez *vbi supr. n.*22. spectata prohibitione Innocentij III. sed non attenta prohibitione Gregorij X.

6. Pius V. apud Bullarium excommunicat habitantes in congregatione more Religiosorum, cum votis simplicibus, eorumque congregationes penitus extingui præcipit, nisi eligentes aliquam ex regulis approbatis tria vota substantialia emittant solemniter intra mensem post decursum anni spatium in ipsa congregatione morati. Vide infrà *de voto num.*1. de quo Portel *in addit.ad dubia verb.Tertiarij,num* 2. & 3. ad quod videatur Suarez *d.num.* 22. & *seqq.* qui tales congregationes reprobat etiam attenta prohibitione præfata Gregorij X. *Bull. bul. 23.Pij V.*

De Ordine Religionum Monachalium.

7. Ordo Canonicorum Regularium (qui verè sunt Religiosi, vtpote profitentes regulam certam, & determinatam à Sede Apostolica approbatam, scilicet D Augustini) trahit suam originem ab ipsis Apostolis, & dictus est primùm Canonicorum Regularium Lateranensium, qui postea fuerunt à B.Augustino regulariter ordinati, cum quibus ipse vixit aliquandiu iuxta regulam ab Apostolis traditam. Deinde decursu temporis varias passi sunt reformationes à viris laudabilibus, à quibus

varia

varia sortiti sunt nomina. A tempore Gelasij discipuli S. Augustini vsque ad Bonifacium VIII.per octingentos annos in Ecclesia Lateranensi habitarunt,à qua tandem sub Sixto IV.translati sunt ad Monasterium S. Mariæ Pacis, vbi vsque adhuc Romæ perseuerant retinentes nomen, & priuilegia antiqua. Alij sunt Canonici S. Saluatoris sic appellati, quia tandem ad Ecclesiam Saluatoris translati sunt, quorum institutum confirmauit Gregorius XII. & Martinus V. & Benedictus XII. gratiis,ac priuilegiis nobilitauit.Hi Canonici non sunt de numero eorum,de quibus fit mentio apud Pontificum iura, sed sunt alij minus antiqui originem ducentes à S. Arnulpho Episcopo Leonis in Francia,quibus regulam S. Augustini tradidit.Huic Congregationi fuerunt vnita in Hispania Monasteria S. Isidori Legionensis,& S. Crucis Conimbricensis in Lusitania, vbi B. P. N. Antonius aliquandiu vixit, dum adhuc esset sub habitu Regularium Canonicorum, qui maximè in illo Regno sunt reformati, & communiter nuncupantur Canonici Regulares S. Augustini propter regulam ipsius sancti Doctoris,quam profitentur. *Tom.1.quæst.1.art.3.& q.3.art.1.* de quo Plati *de bono status Relig.lib.2.c.23.pag.425.* Hieron.Roman. *lib.6.de Republica Christiana c.4. & 16.* Vide quæ tradunt Azor *Inst. Mor. tom.1 lib.12.cap.22.* & Suarez *tom.4.de Religione lib.1.cap.9.à num.9.*

8. Canonici Regulares Cathedralium Ecclesiarum sunt eiusdem Ordinis, & conditionis cum reliquis Canonicis Regularibus, tum quia eorum Ecclesiam vocat Monasterium S. Augustinus in sua regula, tum etiam quia eundem habitum cum aliis Canonicis Regularibus gestant, eandémque professionem emittunt, quod plura iuris Canonici loca confirmant, in quibus huiusmodi Canonici Cathedrales vocantur Regulares,professi,& Monachati,vt constat ex *cap.innotuit, & cap. cùm Vuintonensis,de electione*, & aliis,ideóque veniunt appellatione Monachi sicut alij Regulares Canonici. *Ibidem dicta quæst.1.art.3.& tom.3.quæst 49 art.3.* De quo D.Antonin. *3.p. Histor.tit.23.cap.4.* August. Ticinens. *in propug. Canon. Ordin. cap.5.* Panorm. *in cap. quod Dei timorem.n.2.de statu Monachorum.* D.Thom. *2 2. quæst.189 art.8. ad 3.* Idem tradit Suarez *dict. cap 9.num.12.*

9. Ordo S. Benedicti fuit primus omnium in Occidente sequens institutum antiquorum Monachorum, sicut in Oriente ante eum fuit Ordo S. Basilij: primum in Sublaco,& postmodum in Monte Cassinate ab ipso sanctissimo Patriarcha sumpsit primordia anno Domini circiter 330, reformatúsque postea

ſtea fuit ab Odone in Abbatia Lunæ S.Iuſtinæ ciuitatis Paduæ anno 1410. fundatore quondam Congregationis Cluniacenſis, à quo obſeruantia apud Benedictinos habuit initium. Inter approbatas ab Eccleſia extat *in cap.pernicioſam* 18.*quæſt.*2. Ab hoc Ordine exierunt Congregationes Montis Oliueti, Vallis Vmbroſæ, Ciſtercienſium, Carthuſienſium, Cæleſtinorum, Camaldulenſium, S.Hieronymi, & Fratrũ Militiæ Ieſu Chriſti reformatorum apud Portugalliam. Diuiditur in Clauſtrales & Obſeruantes, & in Hiſpania Monaſterium Valliſoleti à Ioanne I. Rege Caſtellæ fundatum totius Obſeruantiæ eſt caput. *Tom.* 1.*quæſt.* 3.*art.*2. *&* *quæſt.*4.*art.*3. Ad quod vide quæ tradunt Azor *vbi ſuprà.cap.*21. & Suarez *tom.*4. *de Religione lib.*2.*cap.* 1.agens de Ordine S. Baſilij, *&* *cap.*2. quo ex profeſſo tractat de inſtituto Religionis Benedictinorum, ibi tamen *n.*4. tradit S.Benedictum anno Domini circiter 500.ſuam Religionem inſtituiſſe, & refert ad id D.Gregor.*lib.*2.*Decalog.c.*1.

10. Congregatio Montis Oliueti fuit fundata à Bernardo Ptolomæo cum duobus aliis ſociis Senenſibus in Monte Oliueto prope ipſam ciuitatem Senas anno Domini 1319. ſub Ioanne XXII. cuius iuſſu Guido Petramala Epiſcopus Aretij viſione B. Mariæ Dei genitricis præhabita, & habitum quo nunc vtuntur dedit, & regulam S. Benedicti obſeruandam præſcripſit. *Ibidem dict. quæſt.*3.*art.*3. de quo Azor *dict. capit.*21. *quæſt.*2.*§.final.* qui tradit, initium habuiſſe hunc Ordinem anno Domini 1320.& poſtea anno 1371. à Gregor. II. approbatum.

11. Congregatio Vallis Vmbroſæ exordium habuit à ſancto Ioanne Gualberto nobili Florentino in quadam parte Montis Apinini dicta, Vallis Vmbroſa, prope Florentinam circa annum Domini 1040. vel ſecundùm alios 1060. Hic Ordo iam quaſi defeciſſe fertur. *Ibidem art.*4. de quo Florentinus 2.*part. Hiſtor.titul.*25. *cap.*23.§.2. Vide Suarez *dict. lib.*2. *cap.*3.*n.*8. vbi tradit, fuiſſe approbatam hanc congregationem ab Alexandr. II. anno 1070. & idem refert Azor *dict. cap.* 21. *quæſt.*2. §. *ſimili.*

12. Congregatio, ſeu Ordo Ciſtercienſis initium habuit à quodam Stephano Abbate anno Domini 1098.vel iuxta alios à Roberto Abbate Moliſmenſi. Nomen ſumpſit à quodam Monaſterio primitus ædificato in loco dicto, Ciſtercio, paulo pòſt à S. Bernardo Abbate Clara-Vallenſi ita fuit ſanctis ſtatutis illuſtratus, vt meritò eius fundator dicatur, S. Benedicti tamen regulam obſeruat, quam Gregorius XIII. apud Bullarium *Bullar. bul.* reformandam curauit anno Domini 1574. eiúſque priuilegia *10. Gre. 13.* confir

confirmauit,& ampliauit,*Ibid.art.*5. De hoc illustri Ordine fit mentio specialis *in c.non est.& in c.licet,de Regular. & in c.in singulis,de stat.Monach.*& plura de illo tradit Suar.*d.c.*3 *n.*3.

13. Congregatio Camaldulensium fuit instituta à S Romualdo anno Domini 1030. sub regula S. Benedicti, sic dicta ab insigni Conuentu Camalduli in Prouincia Tusciæ erecto ab ipso S. Romualdo. *Ibid.art.6.*de quo vide Suarez *dict.lib.*2. *cap.*3.*n.*7. qui tradit, hanc congregationem cœpisse anno 967. & ab Alexandro II.approbatam.

14. Congregatio, seu Ordo Celestinorum initium, & nomen habuit à Celestino V. qui post reunnciatum Pontificatum hoc institutum initiauit in monte Mogella prope ciuitatem Sulmonam, sub regula S. Benedicti, & confirmationem illius obtinuit à Gregorio X. mortuúsque est annô Domini 1296. & canonizatus à Clemente V.anno decimo septimo à suo transitu. Apud Bullarium extat quædam Bulla Eugenij IV.de exemptione huius Congregationis. *Ibid.art.*7.de quo Azor *d.quæst.* 2.§.*penult.*vbi tradit,fuisse approbatam anno 1274.

Bullar.bul. 18.Eug.4.

15. Carthusiensium Ordo habuit auctorem S.Brunonem nobilem ciuem Vrbis Agrippæ, seu Coloniæ in quodam loco dicto.*Certosa*,in territorio Grabonæ, anno Domini 1084. à quo Carthusiani postea nuncupati sunt.Habetur in Ecclesia in magna veneratione,& vtitur suis statutis pro Regula, & in obseruatione eorum laudabiliter vsque in hunc diem perseuerat, eius priuilegia confirmauit Sixtus V.apud Bullarium.*Ibid.art.* 8.de quo Florentin.3.*p.* Histor.*tit.*16.*cap.*1.§.6. & 2.*p.tit.*15. *cap.*22.§.1. Vide Azor *d.quæst.*2.§. *Carthusiensium*, qui tradit fuisse hanc Religionem inceptam anno 1085. sed cum nostro Auctore concordat Suarez *d.lib.*2.*cap.*4.*n.*1.vbi latè per totum caput agit de hoc illustri Ordine,qui inter Monachales arctior omnibus reputatur.

Bullar.bul. 20. Sixti V.

16. Congregatio Eremitarum S. Hieronymi à Pisa initiata est à B. Petro de Pisa viro nobilissimo anno Domini 1380. vocantur eius professores Eremitæ S. Hieronymi ob singularem deuotionem in sanctum Doctorem.*ibid.art.*9.de quo Suarez *d. l.*2.*c.*5.*n.*12.*circa finem*,qui tamen dicit,hanc congregationem ex institutione sua non esse veram Religionem, quia nec vota substãtialia in ea fiebãt,nec regula aliqua approbata seruabatur.

17. Ordo S. Hieronymi in Hispania habuit fundatorem,seu potiùs reformatorem quendam Lupum de Olmedo Hispanum, qui quandam regulam ab operibus ipsius sanctissimi Doctoris collectum Fratribus obseruãdam tradidit, vt sentiunt quidam. Sed alij Eusebium Cremonensem faciunt huius instituti auctorem,

ctorem, qui eiusdem B. Hieronymi discipulus fuit, cuius vestigia sequi creduntur Monachi B. Mariæ de Guadalupe apud Hispaniam. Alij quędam F. Thomam probatæ Sanctitatis virum dicunt, cuius socij ex reuelatione Hispaniam venerunt anno Domini 1370. & in quodam deserto ad Regnum Toleti, Lupiana, vocato habitarunt. Gregorius XI. approbauit eorum institutum ex regula Eremitarum S. Augustini desumptum anno 1375. quod multi nobiles professi sunt. *ibid. artic.* 10. de quo Hier. Roman. *lib. 6. de Repub. Christ. c.* 27. Vide quæ de hoc Ordine tradit Suarez *dict. c. 5. à n.* 7.

18. Ordo Crucigerorum sumpsit originem à Sidiaco Episcopo Ierosolymitano, qui fuit ille Iudas, qui crucem Christi Domini S. Helenæ præmonstrauit, anno Domini 365. vt constat ex Bullis Alexandri III. & Alexandri VI. vel iuxta Chronicam Martinianam, & Sabellam à Cleto Papa II. post Petrum. Fratres huius Ordinis gestant habitum coloris cærulei azurini crucem semper præ manibus portantes, ex decreto Pij II. ex quo semper crucem argenteam in anteriori parte pectoris cum tali habitu deferre consueuerunt, fuit postea approbatus à Pio V. cuius Bulla extat apud Bullarium. Huius Congregationis sunt Fratres Hospitalium S. Antonij Abbatis in Hispania, *ibid. ar.* 11. Ad quod vide Azor *tom. 1. moral. lib. 13. c. 11. q. 8. § in Diœcesi.* *Bullar. Bul. 28. Pij V.*

De Ordine Humiliatorum non est, cur agamus, extinctus enim omnino est à Pio V. *ibid.*

19. Ordo Sanctissimæ Trinitatis de Redemptione Captiuorum cœpit in Gallia tempore Anastasij IV. & Adriani IV. à Guillelmo Duce Aquitaniæ, ab Innocentio III. fuit approbatus anno Domini 1197. Ex hac Religione manauit apud Regnum Portugalliæ Illustrissima Confratria Misericordiæ plena pietatis operibus anno 1498. à quodam Fr. Michaële de Contreras sacræ Theologiæ Magistro, & à confessionibus Dominæ Leonæ Reginæ instituta, in qua primitiui Confratres fuerunt D. Emanuel Rex Portugalliæ, & Regina eius charissima coniux cum D. Beatrice Matre eius, & alia sorore ipsius Regis D. Leonora Regina, *ibid. art.* 12. de quo Hier. Rom. vbi suprà *c.* 18. Idem ferè tradit Azor *tom. 1. inst. moral. lib. 13. c. 11. q.* 8.

20. Ordo S. Mariæ de Mercede fuit institutus à S. Raymundo de Peñaforti Ordinis Prædicatorum à confessionibus D. Iacobi I Regis Aragoniæ, quibus, & alij deuoto, ac nobili viro Petro Nolasco primo huius instituti professore fuit super eo eadem hora facta reuelatio. Habuit initium Barchinone in Hispania anno Domini 1218. & fuit confirmatus à Clemente IV. anno 1264. officium gerit redimendi captiuos è Turcarum manibus,

manibus,& votum quartum emittunt eius alumni manendi obsides pro liberatione captiui, si timor, & periculum adsit deficiendi in fide.*ibid.art.*13.

Illustratur doctrina Auctoris.

Circa quod notandum oportet,quod hæc sacra Religio cœpit tempore Honorij III. Romani Pontificis, quanuis non ab eo,sed à Gregorio IX. confirmationem obtinuerit anno tertio sui Pontificatus, Perusij 17.die Ianuarij anno salutis 1230.post vndecim annos, & sex menses à primæua Ordinis institutione,vt latè, & eruditè satis pluribus adductis testimoniis Historiographorum,& temporum computis probat P. F. Alphonsus Remon in Chronica huius Religionis *lib.*1. *c.*8.*per totum,* vbi etiam *ad finem,fol.* 23. refert ad litteram bullam confirmationis præfati Greg. IX. ex proprio originali transumptam,quod extat in archiuo Conuentus Barchinonensis huius Ordinis, in quo decepti sunt Auctores adducti à nostro Auctore hîc, asserentes fuisse obtentam dictam confirmationem à Clemente IV, anno 1264.Cui sententiæ subscribunt Azor *tom.*2.*instit.moral. lib.*13.*cap.*11.*quæst.*8.§.*ipso anno,* & expressiùs agens de præfata confirmatione eo anno facta P. Miranda *tom.* 1. *Manual. quæst.*4.*art* 9. Refert etiam præcitatus P. Remon *d.lib.*1.*cap.*9. *fol.*30. præfatum Petrum Nolascum, qui fuit natione Gallus, coram rege Iacobo, & proceribus regni, de manu Beati Raymundi de Peñaforti, quo tunc regi à concessionibus erat,& postea Generalis magister Ordinis Prædicatorum fuit, solemni ceremonia, veste alba, & cucullo cum S. Crucis signo insignitum fuisse die 10. Augustini inclyto Martyri Hispano B. Laurentio sacra, vt constat ex Bulla Canonizationis eiusdem B. Raymundi facta à Clemente VIII.anno 1601.3.Kalendas Maij. Quidquid alij velint hoc solemnizatum fuisse ab Episcopo Barchinonensi, ad quem ob Episcopalem dignitatem spectabat habitu Regulari initiare primum Ordinis auctorem, cúmque monachum,& alumnum noui instituti creare.Huius sacræ Congregationis professores militant sub regula B. Augustini, & portant vestem albam, & cucullum cum insigniis Regiis Aragoniæ,& signo albæ Crucis in campo rubeo. Qui plura de hac sacra familia desiderat, consulat Hieronymum Roman. *lib.* 6. *Reip. Christian. c.*22. Pineda 2.*p. manarch. lib.*22. *cap.*23.§.4. Garibay *lib.*12.*Chronic.gener.Hispaniæ c.*51. Zurita *in annalib. lib.*2.*c.*72. Alphons.Chacon *de vitis,& gestis Pontificum* 1.*p.*in vita Gregorij IX. F. Ferdinand. à Castillo *lib.*2. *Chron. Ordin. Prædicatorum,c.*17.

21. Congregatio Clericorum Regularium, seu Theatinorum initium habuit à Domino Petro Carrafa, postquam

Episco

Episcopatui cessit,& ab aliis tribus nobilissimis viris ann. 1528. tempore Clementis VII. qui Romæ in Ecclesia Principis Apostolorum ante eius altare tria vota Relegionis emiserunt. *Theatini* vulgò nuncupantur ab ipso Episcopo Theati eorum fundatore. Vnde per errorem in Hispania Patres Iesuitæ vocantur *Theatini.ibid. a.*4. Vide de clericis Regularibus Suarez *tom.*4. *de Religione lib.*1.*c.*9.*à n.*1.& Azor *tom.*1.*moral. lib.*13.*cap.*11. *q.*8.§.*anno* 1524.quo dicit incepisse.

22. Congregatio Clericorum Minorum,seu ministrantium infirmis cœpit anno Domini 1584 auctore P.Camillo de Celis Doctore, qui approbationem sui Ordinis obtinuit à Sixto V.anno 1586. & à Gregorio XIII.fuit postea multis decorata priuilegiis, eius bulla extat apud Bullarium.*ibid. art.* 15. Vide Suarez *dict.c.*9.*n.*13.*&* 14. *Eu'l.bull. 19. Sixti V.*

23. Ordo Præmonstratensis fuit institutus à S. Norberto apud S. Ioannem de Præmonstrato in Gallia diœcesis Laudunensis, qui postea fuit confirmatus à Paschali II. & Innocentio II. anno Domini 1120. Gregorius XIII confirmauit priuilegia huius Ordinis apud Bullarium *ibid.art.*16.de quo D. Antonin.2.*p.Histor.tit.*15.*c.*19 *& tit.*17.*c.*2.§.3. Idem ferè tradit Suarez *dict.c.*5.*n.*6. *Bull bull. 15.16.& 17.Gregor. XIII.*

24. Congregatio S.Georgij in Alga incepta fuit Venetiis à quodam Gabriele Codulmerio viro illustri, filio cuiusdam sororis Gregorij Papæ, ad resomationem clericorum, in similitudinem Canonicorum Regularium S. Augustini. Eam approbauit Bonifacius VIII. anno 1444. eius alumnus fuit Eugenius IV. qui eam priuilegiis,& redditibus ampliauit per totam Italiam. In regno Portugalliæ vocatur hæc Congregatio S.Ioannis Euangelistæ, & cœpit à quodam Ioanne Olysiponensi medico,& postea Episcopo Lamecensi, tempore Ioannis I. Reges Portugalliæ,eius professores ibi vocantur Loyos,seu de S.Eloy, & viuunt in magna obseruantia *ibid.art.*17.de quo Hier.Rom. *vbi suprà c.* 30. Vide quæ tradit de hoc Ordine Suarez *tom.*4. *de Religione lib.*1.*c.*9.*n.*4.

De Origine Ordinum Mendicantium.

25. Inter alias Religiones sunt aliquæ ad charitatem Dei,& proximi maximè accedentes, quæ Mendicantes à mendicando vocatur, vtpote quòd ex mendicatis eleemosynis viuere permittuntur. Hæ autem ex iure communi *in cap vnico,*§ *sanè de relig.domib.lib.*6.quatuor tantùm sunt, scilicet Ordo Prædicatorum, Ordo Minorum B. P. N. Francisci, Ordo Eremitarum

S. Augustini, & Ordo Carmelitarum. Sed ex priuilegio inter Mendicantes numerati sunt Ordo Seruorum B. Maris, Ordo Minimorum, & Congregatio S. Hieronymi Iesuatorum per Pium V. apud Bullarium, & tandem Societatis Iesu, quod & confirmauit Greg. XIII. quoad Iesuatos S. Hieronymi *tom.* 1. *q.* 2. *art.* 1. *&* *tom.* 3. *q.* 49. *art.* 1.

Bullar. Bul. 19. 20. *&* 21. *Pij* 5. *Bull.* 13. *Gregor.* 13. *Bullar. Bul.* 20. *Alc.* 4.

26. Alexander VI. damnauit quendam libellum valde perniciosum, detestabilem, ac scandalis plenum editum contra laudabilem Mendicantium statum à Sede Apostolica approbatum, eúmque sub grauibus pœnis comburi præcepit. Habetur in Bullario De Ordinibus Mendicantibus, vide Azor *to.* 1. *inst. mor. lib.* 12. *c.* 23. Sanch. *lib* 7. *Decalog. c.* 24. *n.* 6. vbi contra Lutheri articulos refert decretum Leonis X. pro laudabili statu Mendicantium, idémque diffinitum esse in Concil. Constantiensi *sess.* 8. & in bulla Martini V. & à Nicolao III. *in cap. exiit qui seminat. de verbor significat. in* 6. tradit. Ad quod videatur Castro *contra Hæreses v. Mendicitas*, qui id eruditè probat ex multis, & soluit contraria, & Thom. V valdensis *lib* 4. *doctrinal. fidei antiquæ c.* 3. *&* 4. P Mir. *tom.* 1 *q.* 11. *art.* 1. 6. *&* 7.

27. Ordo Prædicatorum originem ducit à B. P Dominico Hispano nobilissimo de familia Gusmanorum, cuius Ordo, & regula fuit confirmata ab Honorio III. anno salutis 1216. regnante in Hispania Alphonso IX. qui victoriam illam percelebrem apud Nauas Tolosæ contra Mauros obtinuit, ex quo plurimi in Ecclesia Dei & sanctitate, & scientia floruerunt: diuiditúrque in Conuentuales, & Obseruantes, sub quo etiam militant Moniales, quas B. Dominicus de mandato Domini Papæ reformauit *ibid. quæst.* 2. *art.* 2. de quo D. Antonin. 3. *p. tit.* 23. *c.* 1. Hieron. Roman. *de republ. Christian. lib.* 6. *c.* 23. Suarez *tom.* 4. *de Relig. lib* 2. *cap.* 6. *à num.* 2.

28. Ordo Fratrum Minorum habet auctorem, & institutorem B. P. N Franciscum Assisij, qui duas regulas pro Fratribus composuit, quarum primam confirmauit Innocentius III. anno Domini 1209. Secundum verò appobauit Honorius III. anno circiter 1224. Magna est, & amplissima hæc sacra familia ad instar sanctæ Dei Ecclesiæ, pulcherrima varietate Congregationum, diuersísque exercitiis ad vnum finem tendentium decorata, quæ ipsam maximè pulchrã, ac decoram terribilémque vt castrorum aciem reddit præ cæteris Religionibus, propter quod modò reperitur in Conuentuales, Obseruantes, & Capuccinos diuisa. Apud Obseruantes residet sigillum Ordinis, eorúmque Minister Generalis est verus, ac legitimus successor B. P. N. Francisci, sub qua etiam familia Obseruantiæ militant

litant Ordo Pauperum Dominarum, seu Monialium S. Claræ, & tertius de Pœnitentia, quibus sanctissimus Pater suas obseruandas instituit, & composuit. *ibid.art.*4.de quo D. Antonin.3.*part.tit.*23.*cap.*1.P.Miranda *tom.*1.*man.q* 4.*art.*4. de hac sacra familia, & de sacro Ordine Prædicatorum fit mentio *in cap in iis,de priuileg.cap.nimis,de excess.Prælator,cap.cùm ex eo, eodem titulo in 6.cap.quorundam, de elect.in 6. cap. constitutionem, de Regular. in 6.Clementina dudum, de sepulturis, cap.exiit,de verbor.significat.in 6. & Clementina, exiui,eodem titul.* Ad quod tradit multa Suarez *dict.lib.*2.*c.*7.*per totum*, præcipuè *n.* 7.

29. Hæc igitur sacra Minorum Religio,& regula Apostolica à Christo Domino tanquam à suo vero conditore emanauit, ac proinde iure diuino institutam esse, valde probabile iudicatur à viris doctissimis, tum quia B. P. Francisco præceptum diuinum de eiusdem institutione impositum fuisse, testantur illa verba Domini ad Sanctum Patrem directa: *Vade Francisce, repara domum meam, quæ labitur*; quæ reuelatio, vt authentica est à Sede Apostolica approbata, facitque fidem ex diuino robore, & vi sub pœna lethalis noxæ, vt apud Theologos, quos refert doctissimus Corduba *lib.*6. *q.* 44. *pag.* 162. *& sequenti*, compertum est: imò & sub erroris, seu hæresis pœna, vt etiam præstantissimi Theologi, noster Vega, & Catherinus sentiunt. Tum etiam, quia hæc regula est tota Euangelica, & ex consiliis Euangelij composita: *Regula, & vita Fratrum* Minorum *hæc est, scilicet Domini nostri Iesu Christi sanctum Euangelicum obseruare*, inquit Regulæ lator. Ad quod facit id quod tradit Pisanus *lib* 1. *conform.fructu* 2. *fol.* 17. *in antiq.colum.*4. *ad medium*, vbi ex D. Bonauentura *in* 2. *part.legendæ maioris,in principio*, ait quod B. Franciscus audita forma viuẽdi Apostolorum,eam assumpsit,& hanc ipsam Christus dictauit,instituit,& sic esse voluit, prout ipse Christus eloquio suo in monte Rainerio multis Ministris expressit, & Fratribus. Ex quo concludit, quòd per B. Franciscum, & suos ita Christi, & Apostolorum sit renouata, approbata, & obseruata. Quod & confirmatur ex verbis Nicolai III. *in cap. exiit, de verb. significat. in* 6. qui loquens de nostræ regulæ instituto, sic ait, *Hæc est apud Deum, & Patrem munda, & immaculata religio, quæ descendens à Patre luminum per eius filium exemplariter, & verbaliter tradita Apostolis.& deindeper Spiritum-sanctum B.Francisco,& eum sequentibus aspirata totius in se quasi continet testimonium Trinitatis.* Hæc Nicolaus, & refert Pisanus *lib.*3. *Conform.* 31. *fol.* 205.

 columna

columna 3. littera T. ad medium. Hanc sententiam multis aliis probat noster Auctor *tom.1. quæst.4. art.*1. eamque, ait, tenuisse, & publicè prædicasse in Conuentu Toletano S. Ioannis Regnum doctissimum P. Fr. Ioannem à Bobadilla Prouinciæ Castellæ dignissimum Patrem: quam quidem olim probabilem Auctor ipse iudicauit. At tunc totum submitto censuræ Ecclesiæ Romanæ, quæ est Sedes veritatis, & censoribus sancti fidei Tribunalis de cautè illud legendo.

30. Conuentualitas apud Minores orta est à magnificis & sumptuosis Conuentibus, & amplis ædificiis, & claustris erectis ex dispensatione Apostolica, à quibus etiam dicti sunt forsan Fratres Claustrales cum magnis possessionibus, & redditibus, quos in communi habebant. Intellexerunt namque Patres Ordinis statum, & modum primitiuum Religionis in summa paupertate admissum non esse satis commodum cultui diuino, & studio litterarum, quibus possent Ecclesiam Dei adiuuare, ac animarum saluti incumbere, ideóque dispensationem à Sede Apostolica impetrarunt ad possidendum bona in communi, ita vt ab anno 20. institutionis Ordinis vsque ad annum salutis 1380. nulla esset domus, quæ non haberet prædia, ac possessiones *ibid.* de quo P. Miranda *tom.*1. *quæst.*12. *art.*1. & Suarez suprà *num.6.*

31. Obseruantia Regularis Fratrum Minorum, qui aliàs de familia, seu Reformati dicebantur, cœpit industria, & zelo cuiusdam F. Pauli de Frincis Laici, in diesque crescente numero, & propagata reformatione vbique status obseruantiæ vigebat, propter quod cautum fuit in Concilio Constantiensi, cuius decretum refertur apud Bullarium, & confirmauit Gregorius XI. vt ex ipsis Fratribus Reformatis eligerentur vicarij Prouinciales, qui vocarentur Regularis obseruantiæ, in omnibus subditi Ministris Conuentualibus vsque ad Eugenium IV. anno 1430. qui eis Vicarium Generalem, ac Prouinciales omninò, exemptos ab obedientia Conuentualium eligendos concessit, nisi quoad Vicariatus Generalis confirmationem, quo officio primus insignitus est B. Bernardinus Senensis. Tandem anno, 1517. in Capitulo generalissimo Conuentualium, & Obseruantium simul Romæ celebrato sigillum Ordinis à Conuentualibus ad Obseruantes transtulit Leo X. in bulla Vnionis præcepitque vt eorum supremus prælatus vocaretur: *Minister Generalis Ordinis, secundùm Regulam,* & præfecti Prouinciarum, Ministri Prouinciales, Conuentualium verò Magister Generalis. Hispaniæ cœpit Obseruantia tempore Regum Catholicorum Ferdinandi, & Isabellæ ad eorum instantiam: Philippo

Bul. bul.4. Greg.11. & bul.1. Pij 2. & bul. 3. & 10. Sixt. 4.

Philippo verò II. instante omninò extincta est Conuentualitas iussu Pij V. anno Domini 1566. *ibid. art.* 2. Idem tradunt P. Mirand. *d. quæst.* 13. *art.* 2. *concl.* 3. Suarez *d. n.* 6. *Bul. bul. 15. Pij 5.*

32. Ab Obseruantia exierunt Capuccini, sic dicti, quia obtinuerunt à Clemente VII. portare habitum cum Caputio acuto. habent Generalem Vicarium, diuisi ab Ordine ex Apostolica dispensatione, anno Domini 1526. eorumque Congregationem confirmauit idem Clemens VII. Paulus III. alijque Pontifices. *ibid. dict. quæst.* 1. *art.* 3. de quo Suarez *dict. n.* 6. *ad finem, & num.* 6. *in fine.*

33. Sub instituto etiam Obseruantiæ militant alij Fratres dicti Recollecti, Discalceati, seu aliàs reformati subditi in omnibus Generali Ordinis, habentes tamẽ suas constitutiones cõcernentes suæ Reformationis modum, quas nimio zelo zelantes aliqui à suo capite (tunicam inconsutilem Francisci diuidere procurantes) multoties prætextu libertatis spiritualis, seu maioris, & strictioris obseruantiæ Regulæ penitus segregari anhelarunt. *ibidem.*

34. Ordo Eremitarum sancti Augustini originem trahit ab ipsomet sancto Doctore, qui postea fuit reparatus à quodam Guillelmo Duce Guasceniæ in Gallia professio huius Religionis, anno Domini circiter 1157. ac postmodum per quendam Ioannem Bonum reformatus, & ab Alexandro IV. sub vno nomine, habitu, & instituto coadunatus. Diuiditur in Conuentuales, & Obseruantes. Obseruantia autem cœpit a S. Vvillelmo cui præclarissimi alij viri adhæserunt, & in Hispania tempore, Ioannis II. Regis Castellæ, à quodam Licentiato Alarcon consiliario Regio, qui habitum huius Religionis assumpsit. *ibidem art.* 4. *& quæst.* 4. *art.* 3. de quo vide Aluarum Pelag. *de planctu Ecclesiæ, c.* 23. *&* 51. Anton. 3. *p. tit.* 24. *cap.* 31. & multa ad idem congerit Suarez *d. lib.* 3. *cap.* 8. *per totum, & cap.* 9. præcipuè *à num.* 9.

35. Ordo Carmelitarum nomen, & originem trahit à Carmelo monte, in quo eius primi professores habitarunt in quadam Ecclesia Virgini Deiparæ dicata vsque ad annum Domini 412. quo regula quædam eis primitus data fuit à Ioanne Patriarcha Ierosolymitano, quousque Albertus etiam eiusdem sedis Ierosolymitanæ Patriarcha aliam eis conscripsit commodiorem, anno circiter 1110. confirmatam ab Honorio III. tandemque reformati fuerunt à Magistro F. Ioanne Sereth, & diuisi in Conuentuales, & Obseruantes. Honorius IV. Eugenius IV. & alij Pontifices esum carnium eis concesserunt. Sed in Hispania quidam Fratres verè zelatores obseruantiæ

primæ Regulæ industria B. Matris Theresæ de Iesu aliqua monasteria tam virorum, quàm mulierum fundare cœperunt, in quibus præmitiua Regula obseruaretur, qui vulgò *Carmelitæ Discalceati* dicuntur. Primam sui instituti obseruantiam impetrarunt à Gregorio XIII. anno Domini 1587. cum subiectione tamen, ac dependentia à prælatis Ordinis, sed tandem Dominus Clemens VIII. eis Generalem omninò exemptum, & Sedi Apostolicæ immediatum concessit, *ibidem art.* 5. Ad quod vide Nicephor. *lib.* 8. *Histor. c.* 3. Baron. *in Scholiis ad Martyrologium Romanum die* 20. *Iulij*, & plura ad idem congerit Suarez *dict. lib.* 2. *c.* 10. præcipuè *à n.* 11. vbi etiam *à n.* 1. multis probat, hanc sacram Religionem originem duxisse à temporibus Prophetarum, & signatim ab Heliæ institutione in Monte Carmelo, à quo nomen accepit, ídque confirmat ex bullis Sixti IV. Ioannis XXII. Iulij III. Pij V. Gregorij XIII. Sixti V. & Clementis VIII. qui de professoribus huius sacri instituti ita loquuntur. Idem Clementis VIII. declarauit dictos Carmelitas Discalceatos, & eorum Congregationem esse vnum ex quatuor Mendicantibus Ordinibus, Ordinem scilicet, Beatæ Mariæ de Monte Carmelo, cuius professores strictiùs regulam ab Alberto Patriarcha Ierosolymitano traditam, & ab Innocentio IV. confirmatam obseruant. Habetur in Bullario apud Clement. VIII.

Bull. tr. bul vit. Cle. 8.

Bull. I. bul. vit. Cle. 8.

36. Ordo Seruorum Beatæ Mariæ à septem nobilissimis viris Florentinis instituta fuit in Monte Senerio prope Florentiam, monitu B. Virginis, anno Domini 1253. sub Gregorio IX. virgineóque monitu habitum, ac Regulam sancti Augustini obseruare cœperunt. Postea fuit confirmatus ab Alexandro IV. & inter Mendicantes annumeratus anno salutis circiter 1255. idémque declarauit Pius V. apud Bullarium, & tandem à P. Nicolao Penestano Ordinis Generali fuit diuisus in Conuentuales, & Obseruantes. Hoc nomine Seruorum B. Mariæ insignitos fuisse miraculosè ferunt ab infantibus, & lactentibus, qui voce miraculosè edita, videntes eos quæritantes eleemosynam exclamarunt: *En serui B. Mariæ veniunt, date eleemosynam.* Auct. *ibid. art.* 6.

Bullar. Bul. 19. Pij 5.

Pius V. hunc Ordinem reformauit, ac præcepit, vni tantùm Priori Generali veluti supremo Religionis capiti, supremamque potestatem, ac auctoritatem habenti omnes Fratres, & monasteria Ordinis subiici, extincto, ac penitus suppresso nomine Vicarij cuiusdam Generalis pro noua familia electi à quibusdam Fratribus arctiorem vitam ducere volentibus. Habetur in Bullario apud Pium V.

Bullar. Bul. 26. Pij 5.

37. Ordi

37. Ordinis Minimorum institutor inclytus fuit B. Franciscus à Paula anno Domini 1450. tres regulas instituit, vnam pro Fratribus, alteram pro Monialibus, & tertiam pro Mantelatis, quas confirmauit Sixtus IV. Innocentius VIII. & Alexander V. Computatur inter Mendicantes, vt suprà diximus. *ibid art.*7. de quo videantur F. Hieronymus Roman. *lib.*6.*de Republic. Christian. cap.*21. Illescas 2.*p. lib.*6.*cap.*26. P. Miranda *tom.*1.*q* 4.*art.*11.

38. Ordinis S. Hieronymi Iesuatorum, seu Clericorum Apostolicorum auctor fuit B. Ioannes Columbinus nobilis inter Senarum ciues, anno Domini 1355. fuit approbatus ab Vrbano V. anno 1367. sub D. Augustini instituto militat, & sub quadam regula à quodam Fratre postea Episcopo Ferrariensi conscripta. *Iesuitæ* vocantur ob frequentem appellationẽ huius sanctissimi nominis, quod in ore semper gerebant, & dicuntur etiam S. Hieronymi, quia vnanimes Sanctum Doctorem sibi patronum, ac protectorem elegerunt, quo nomine, vt in perpetuum vtantur, concessit Alexander VI. & inter Mendicantes numerantur, vt suprà iam diximus. *ibid.a.*4. de quo vide Suarez *tom.*4. *de religione lib.*2.*cap.*5.*n.*12. vbi etiam tradit, hanc sacram religionem fuisse approbatam ab Vrbano V. anno 1367. quidquid (per incuriam fortè Typographi) in codicibus impressis Lugduni habeatur, anno 1467.

39. Ordinis Societatis Iesu caput, & auctor illustris est S. Ignatius de Loyola Hispanus Cantabrensis, genere clarus, sed virtutibus, & litteris clarior, qui cum nouem aliis sanctissimis sociis Italiæ in sanctis operibus in augmentum fidei, & salutem animarum se exercens ordinem suum instituit sub titulo Societatis Iesu, quem Paulus III. confirmauit anno Domini 1545. & postmodum magnis priuilegiis locupletauit Gregorius XIII. apud bullarium, statuens tam coadiutores formatos ipsius Societatis, quam alios post biennium professos cum tribus votis simplicibus obedientiæ, paupertatis, & castitatis esse verè religiosos, eorumque matrimonium esse irritum, ac nullum, si contrahant, antequam demittantur, efficiendo eorum personas inhabiles ad contrahendum. Rursum præcepit sub obedientia, & aliis pœnis non licere disputare, & in dubium adducere, an Societatis institutum, Constitutiones, ac decreta Pontificum circa ipsum contineant veritatem. Quod tamen debet intelligi, quando sinistra intentione fit. Hic ordo inter Mendicantes numeratur à Pio V. apud bullarium, non solùm quantum ad solemniter professos, sed etiam quantum ad scholares, qui non sunt irreuocabiliter religiosi. *ibid. art.*9.

Bull. bul. 8. *Paul.* 3 & *Bulla* 18. *Greg. XIII. vsque ad Bullã* 28.

& tom.1. quæst.1. art.4. & 5. & tom.3.q.4.art.2. de quo Azor *inst.moral.tom.1.lib.12.cap.7.* multa congerit, & latissimè Suarez *4.tom. de Religion. tract.10.* per nouem integra capita, & præcipuè *cap.4.* vbi de Societatis institutione,& approbatione specialiter agit: dicit tamen fuisse approbatam anno 1540.& institutam tanquam ad finem, ad profectum animarum in vita,& doctrina Christiana, & ad fidei propagationem, ac defensionem ex bullis Pontificiis, præsertim Gregorij XIII. in bulla, *Quanto fructuosius.*

De origine Ordinum Militarium.

40. Iam suprà *de Commendatariis,n.9.* resoluimus,esse verè Religiosos, non absolutè,& simpliciter,sed Religiosos Militares,scilicet destinatos vt milites ad pugnandum contra infideles, cum suis obseruantiis, & constitutionibus Militaribus. Commendatarios verò S.Ioannis, seu Maltenses nulli dubium est,etiam sæculares,& milites esse,verè Religiosos, ac gaudere priuilegio fori,& Canonis, & per eorum professionem dirimi matrimonium ratum, & non consummatum, licet non comprehendantur sub nomine religiosorum quantum ad odia, & rigores, ex Tridentino Concilio, loquendo de contributione pro seminario.*tom.1.q.1.a.6.* de quo Cordub. *in summa q.148. & 168.in fine*, Nauar. *de regularibus lib 1.consil 21.pag.242.* Azor *tom.1.inst moral.lib.12.cap.3.* vbi latè agit de ordinibus Militaribus,& latiùs Suarez *dict.tom.4.de Religion.lib.1.cap 4. à num.8.*

Trid. sess. 23.c.18. de refor.

41. Templariorum ordo cœpit à Balduino Rege, sub quo Christiani repetierunt Ierosolymam anno Domini 1118. qui cum quibusdam aliis nobilissimis viris ex iniunctione Ierosolymitani Patriarchæ profitebantur defendere, & custodire vias, & itinera pro peregrinis euntibus ad Terram Sanctam. Nono anno post eius institutionem assignatus est eis habitus candidus ab Honorio Papa, & tempore Eugenij Papæ cœperunt cruces rubeas in palliis gestare. Fratres Militiæ Templi fuerunt appellati,& creuerunt numero,ac diuitiis per totum orbem, ita vt Regias opes excederent: & tandem perierunt propter iniquitatem suam, ob crimen scilicet conspirationis cum Sarracenis in Christianum nomen, eorumque ordo fuit funditus extinctus.*tom.1.q.5.art.1.* de quo Platina *in Clementis VII.vita.* Vide Azor *tom.1.inst.moral.lib.13.cap.5. q.3.& c 6.q.1.* vbi plura ad id congerit.

42. Ordo Militaris S.Ioannis Baptistæ cœpit Ierosolymis, anno

anno Domini 1099. in quodam Hospitali eiusdem Sancti nomini dicato, vbi excipiebantur hospites, & peregrini Latini, cuius ministerio se deuouerunt quidam nobiles, ac pij viri, qui peregrinos à latronum, seu Agarenorum incursu defendebant, primique fuerunt huius Militiæ sanctæ auctores. Profitentur tria vota solennia obedientia, paupertatis, ac castitatis absolutè. Primus in hoc Ordine Archimagister, seu magnus Magister fuit quidam Gerardus, qui crucem candidam in veste nigra sibi, ac sociis affixit, magnis priuilegiis à Sede Apostolica est decoratus, vt patet ex Extrauaganti Ioannis XXII. & ex Pio V. ac Sixto V apud bullarium. Vocantur Milites Hospitalis Ierosolymitani ab hospitali præfato ibi constructo: dicti etiam sunt aliquando equites Rhodienses ab insula Rhodo, quam possederunt, modò verò nuncupantur Maltenses ab insula Malta, quam incolunt, vbi habent propugnaculum perpetuum contra Turcas. Gregorius XIII. confirmauit priuilegia huius Ordinis Militaris apud Bullarium. *ibid. art.* 2. de quo Azor *vbi suprà c.* 5. *q.* 3. *& cap.* 6. *q.* 2. Suarez *dict. cap.* 4. *num* 5. *&* 6.

Bull. bull. 24. *Pij V. & bul.* 19.

Bull. Bul. 14. *Greg. XIII.*

43. Ordo Militaris de Calatraua habet auctorem, & institutorem Dominum Sanctium III. Regem Castellæ, & Legionis cognomento, Desideratum, anno salutis 1158. in quodam cœnobio, quod priùs Templariorum fuerat, fuitque confirmatus ab Alexandro III. *ibid. art.* 3. de quo Hieron. Roman. *lib.* 2. *Reipub. Christianæ, cap.* 8. Azor *vbi suprà dict. q.* 3. *§. sunt & milites Calatraua, & cap.* 6. *quæst.* 2. *§. anno item.*

44. Ordo Militaris de Alcantara fuit initiatus à D. Gomezio Fernandez tempore Ferdinandi II. Regis Legionis, anno 1176. vocabaturque eius institutio del Pereiro, fuit approbatus ab Alexandro III. anno Domini 1183. & à Lucio III. anno 1187. & ab Innocentio IV. postea fuit translatus à Pereiro (qui est nunc iuxta fluuium Coa in Portugallia, vicinum Ciuitatensi diœcesi) in oppidum Alcantata, à quo nomen accepit tempore Alphonsi Regis Legionis, & Galeciæ, anno Domini 1203. qui ipsum oppidum à Mauris obtinuerat. *ibid. art.* 4. de quo Azor *vbi suprà dict. cap.* 5. *§. sunt item milites, & cap.* 7. *q.* 2. *§ anno Domini* 1176.

45. Ordo Militiæ S. Iacobi cœpit in Hispania tempore Ramiri I. qui victoriam insignem manu exigua contra Maurorum ingentes copias obtinuit ope Dei, & B. Iacobi Apostoli, qni visus est in prælio equo candido, & cum vexillo niueo, rubea cruce signato conspicuus, & pugnans contrà Mauros, circa annum Domini 1160. secundum quosdam. Huius

Bull.bull. nuc. Alex. III. Bull bull 10. Clem 7.

Militiæ confirmatio facta fuit ab Alexandro III. anno Domini 1175. cuius Bulla extat apud bullarium nostri Auctoris. *ibid.art.*5. de quo Hieron.Roman. *vbi suprà.* Vide apud idem bullarium quandam Bullam Clementis VII.pro isto Ordine, & Azor *vbi suprà dict. quæst.*3.*§. sunt præterea, & cap.*6.*q.*2. *§.anno* 1175.

Bull.bul. 34. Greg. XIII.

46. Ordo Militaris de Auis cœpit in Portugallia tempore Henrici I.Regis, anno Domini 1147. postea fuit Ordo Eboræ nuncupatus ab insigni illius nominis vrbe, vbi ædificatus fuit Conuentus pro Militibus Ordinis. Nunc verò ordo, seu militia de Auis communiter nuncupatur, quia ad oppidum talis nominis fuit translatus anno 1261. seruat regulam S.Benedicti ex iussu, ac approbatione Innocentij III. Gregorius XIII. confirmauit, & ampliauit eius priuilegia apud bullarium.*ibid.art.*6.de quo vide insigne opus de institutione huius ordinis editum à D. Francisco de Auelan magno Priori dicti Ordinis Militaris Auisensis, & missum ad nostrum Auctorem, extat ad calcem *tom.*1.*qq. Regul.à fol.*679. & Azor *vbi sup.d. q.*3.*§.alij sunt Milites.*

47. Ordo Militaris Iesu Christi apud Lusitaniam institutus est à Domino Dionysio Rege Portugalliæ,& à Ioanne XXII. approbatus circa annum Domini 1326. cuius caput esse noscitur nobilissimum illud cœnobium apud oppidum de Tomar, quo translatus est ex oppido Castromarin, vbi nascens prima nouit initia,eique omnia bona, quæ in Portugallia habebant Templarij, sunt applicata, vt vicinorum Sarracenorum incursionibus resisterent, de quo meminit Vollaterran.*in Antropologia lib.*21.*titulo,ordines Militares*,Cassanæus *in catalogo gloriæ mundi p.*9.*considerat.* 8. F.Hieron. Roman. *lib.*7. *Reip. Christian.cap.*12. Petrus Marizz *varia histor.dialog.*3. *fol.*90. & Azor *vbi suprà ad finem capitis* 5.*& cap.*6.*quæst.*2.*anno Domini* 1320. vbi ait, confirmatum esse hunc ordinem anno præfato 1320. Omniaque priuilegia, quibus gaudebant Templarij, dictis Christi Militibus communicata esse constat ex *cap.*11. Regulæ, & reformationis factæ à Ioanne Vincensi Episcopo, ad instantiam D.Henrici infantis Magistri, & perpetui administratoris ipsius Christi Ordinis, ex auctoritate Apostolica, & potestate ab Eugenio IV. eidem Episcopo concessa circa annum 1434. vbi expressè habetur, quòd ordo hic fruitur omnibus consuetudinibus, & statutis, priuilegiis, ac libertatibus,quibus semper vsi sunt,& olim vtebantur,& in priuilegiis Templi continentur. Vnde rectè hanc priuilegiorum communicationem factam esse, refert idem F. Hieronymus Roman.

Roman. *vbi proximè*, licèt modum, & tempus, quo facta est, non explicet Huius Militiæ primordia omisit scribenda noster Auctor. vide *suprà num.* 9.

48. Ordo Militaris de Montesa cœpit in Valentino Regno auspiciis Regis Aragoniæ, confirmationemque obtinuit à Ioanne XXII. anno Domini 1317. eius institutionis finis fuit dimicare aduersùs Sarracenos Valentina littora infestantes. Censu quidem, & opibus fuit tenuior cæteris sacris Militiis in Hispania fundatis, sed virtute bellica non inferior. De hac sacra Militia nullum alium inueni auctorem, qui de ea ex recentioribus specialem faceret mentionem, nisi P. Azor *tom.* 1. *inst. moral. lib.* 13. *c.* 6. *q.* 2. §. *Montesia sacra Militia*, noster verò Auctor nec verbum de illa scriptum nobis reliquit.

49. Nouissimè hisce nostris temporibus instituta est quædam alia Religio Militaris, cuius titulus est: *Militia Christiana Immaculatæ Conceptionis Virginis Mariæ*; Diuino numine inspirante ita factum esse piè credendum est, quando pia opinio priuilegium præseruatiuum immaculatæ Conceptionis ab omni labe originis B. Dominæ nostræ Deiparæ concessum vniuersali fidelium affectu, ac applausu, non obstante quorundam sublatrantium oppositione piè prædicat, & exaltat, nixa inquam, piis, magnisque fauoribus Sedis Apostolicæ Romanæ, quibus hoc pium mysterium exaltari, ac prædicari semper, ac vbique posse libenti, ac pio animo, ad exaltationem Deiparæ Virginis, & confusionem oppugnantium indulsit. Hæc igitur sacra Militia cœpit Romæ, anno salutis 1624. auctoribus tribus magnis Principibus Catholicis, Comite Altano apud Alemaniam magno, & opulentissimo Domino, Duce Mantuæ magno potenti Italiæ, & Duce de Niuers in Francia potentissimo Domino. Habet pro insigniis Crucem de serico raso cæruleo ad formam Crucis, seu habitus Alcantaræ, sed amplioris latitudinis efformatam, è cuius centro consurgunt quidam radij aurei, & in superiori culmine extat imago B. Virginis, ad instar mulieris apud Apocalypsim amictæ Sole, & Luna sub pedibus eius, & in capite corona duodecim Stellarum, cum amictu seu chlamyde cærulea, & infante Iesu in brachiis, & aureo sceptro in manu dextera, in cuius circunferantiam extat chorda B. P. N. Francisci circumtensa, sub cuius ordine militat hæc sacra militia. Huius institutum ac regularis professio est: *Votum, seu iusiurandũ obedientiæ ad Sedem Apostolicã* (cui in omnibus subest) *exaltatio Sanctæ, ac Catholicæ fidei, extirpatio heresũ, homagium, fidei, & obediẽtia ad suos Principes superiores, procuratio vnionis inter Christianos Principes simul cũ sui dedicatione ad perse*

persequendum, & oppugnandum per mare Turcas, Mauros, Piratas, & alios hostes Christiani nominis, & recuperandam Sanctam Ciuitatem Ierusalem. Dominus Papa Vrbanus VIII confirmauit hanc sacram Militiam, & Dominus Dux de Niuers, qui fuit principalis actor, & motor huius sancti instituti, electus est Magnus Magister Religionis, cui larga, & Regia verè manu triginta millia ducatorum ad singulos annos largitus est, qui quidem solemne emisit votum vigesima prima die Ianuarij. S. Agneti Virgini, & Martyri dicata præfati anni 1624. coram Domino Papa, qui propria manu eum habitu Religionis insigniuit: quo etiam induti, & insigniti postea fuerunt aliquot nobilissimi equites, & in dies plurimi recipient (vt certò speratur) in honorem Dei, & Deiparæ Virginis. Vtinam crescas in millia millium, crescere te faciat Deus sicut stellas cœli, & sicut arenam, quæ est in littore maris. Protector huius sacræ Religionis Militaris est ad beneplacitum suæ Sanctitatis, & de applausu omnium Principum Catholicorum inuictissimus, ac Catholicus Rex Hispaniarum Dominus noster Philippus huius nominis Quartus.

De Reformatione Religionum.

50. Apud nos Minores nulla potest fieri Reformatio absque licentia Generalis, & assensu Prouincialium, ita vt per omnia ipsis prælatis iuxta Regulam reformationes faciendæ subiiciantur, ex Leonis X. concessione *Tom.* 3. *quæst.*41.*art.*1. *& tom.*2.*quæst.*73*art.*2.*&* 3. & nos diximus suprà de prælatis à *num.*11. Vide Sanchez *lib.*6.*decalog.cap.*2.*à num.* 31. vbi tractat, an superior cum maiori parte Capituli Generalis possit Regulam iam ferè collapsam, & relaxatam ad pristinum statum restituere, ita vt ad eam sic reformatam obseruandam teneantur cæteri iam professi, & partem affirmantem sequitur *num.*35.& pro ea citat Syluestrum, Cordubam, Vazquez, Azor, & alios plures.

51. Cùm Generales Religionum, & Prouinciales sint vocati in partem solicitudinis Apostolicæ, curare debent debitis temporibus congregare Capitula, vt de reformatione Religionis, morum correctione, ac Regularis Obseruantiæ reparatione, & conseruatione agatur: secus negligentes se habentes circa id, à reatu mortalis culpæ non possunt excusari: sicut etiam Metropolitani ob eandem negligentiam ab hac noxa non liberantur, præcipitur enim illis in Concilio Tridentino, vt singulis trienniis Synodos prouinciales celebrare faciant pro morum

Trid. sess. 24.c.2. de reform.

rum correctione;præceptorúmque Dei obseruatione, ac controuersiarum determinatione,item vt videatur,quomodo Episcopi in suo munere exercendo se gerant, ac villicationis suæ reddant rationem, vt in eodem Concilio satis innuitur. Vbi etiam præcipitur,vt defectus in Conciliis Pruincialibus proponantur,& strictè syndicentur in ratiociniis præstandis. Rationes autem quæ militant,& vtilitates quæ proueniunt ex celebratione Conciliorum prouincialium ab Episcopis cum suo Metropolitano de triennio in triennium ad minus peragenda, eadem ferè militant in Religionibus,vt in eis capitula generalia celebrentur: præcipua autem est, vt obseruantia Regularis conseruetur,labefactata reparetur,vitia expurgentur, virtutes, & virtutis sectatores augmententur, fauoribúsque opportunis ad profectum properent, atque ita Religio & reformetur, & reformata proficiat,*Ibid.d.quæst.47.art.2.& 3.*de quo Victoria *in relectione de potestate Papæ,& Concilij.* *Trid.d.sess. 24.c. 1.de reform. & 15.c.14. de reform.*

52. Fratres Minores Reformati,seu,vt vulgus appellat,Discalciati Prouinciæ S.Iosephi in Hispania non possunt visitari, nisi per commissarios eiusdem instituti,& reformationis:prælati autem superiores Obseruantiæ prohibentur sub pœna excommunicationis latæ sententiæ eos molestare circa suum viuendi modum,aut circa id aliquid innouare,ex indulto Gregorij XIII.*Ibid.art.4.& dict.quæst.73. art.2.tom.2.*

De Religione quoad obseruantiam Regulæ.

53. Regulariter non tenentur Religiosi sub mortali ad omnia contenta in Regula ex vi ipsius Regulæ,sed tantùm ad tria vota essentialia,& ad præcepta in illo contenta,& ad non agendum ex contemptu, ac tandem ad non contemnendam perfectionem, quam saltem debent intendere, eámque anhelando procurare tanquam suæ professionis scopum, seu finem,ac necessariò requisitam ad finem. Vnde Religiosos non habentes animum, saltem virtualem tendendi ad perfectionem, licèt actu non tendant,esse in statu culpæ lethalis, tenet D. Thomas infrà citandus. Quæ omnia habent locum specialiter in professoribus regulæ S. Basilij,benedicti, Augustini, & B. P. N. Francisci,ex cuius regulæ vi non tenentur Fratres, nisi tantùm ad ea,quæ de præcepto in illa expresè habentur, ex determinatione Clementis V.*in c.exiui de paradiso,* Auct.*tom 3.quæst. 50.art.*1.de quo D.Thom.2.2.*quæst.*184.*art.*5.*ad* 3.*& quæst. 186.art.9.ad primum.*vbi Caietanus. Idem tradunt Sylu. *verb. Religio* 1.*quæstion.*12.*dict.*1. Castro *lib.*1. *de lege pœnal. cap.*8.

§. *secun*

§. *secundò principaliter & cap.4.docum 4.initio, & lib.2.cap.8.* §. *sed citra*, Soto *lib.1.de iust quæst.6.art.4.* Cordub. *in regul. cap.10.quæst.3.* Azor *tom.1. inst. moral. lib.5.cap.2.quæst.vlt.§. qua res deinde.* Sanchez *lib.6.Decalog.c.4 à n.8. & cap.5.à n.1.* An autem consuetudo transgrediendi regulas, seu regularia statuta sit mortalis, affirmat idem Sanchez *dict.capit.4.num.18.* quando scilicet adest propositum non seruandi principalia Religionis statuta, etiam ad culpam nõ obligantia, sed frequenter ea transgrediendi, ob probabilissimum, inquit, contemnendi regulas periculum, quo quis se exponit: idque tenere ait, D. Antonin.3.*part.tit.16.cap.*1.§.9. Syluest.*d.quæst.12 dict.4.* Valentia 2.2.*disp.10.quæst.4.punct.5.* Additque *n.20.* esse peccatum mortale in Religioso decretum nunquam se continendi ab vllo actu, eò quòd prohibeatur in regula, aut à prælato, nisi prohibeatur sub mortali, obligatio orta ex præcipua votorum obligatione obligat ad perseuerandum in Religione absque notabili detrimento, & ruina illius, & periculo trangressionis votorum, cui probabiliter se exponit qui taliter propositum habet non se continendi ab vllo actu.

54 Religiosi non tenentur sub mortali ad singula leuiora, frangendo regulam in minimis, sicut nec promissio iurata, nec votum de re leui, etiam totali obligant sub tali pœna, ex sententia Doctorum Salmanticensium, *Ibid.art.2.* de quo Syluest. *v.iuramentum 2.§ 7.* Soto *lib.7.de iust.q.2 art.1. & lib.8.q.1. art.7.dubio 1.& q.2.art.3.* Nauar.*c.23.n.49.& 62.in fine, & c.12.n.10.* Idem tradunt Cordub.*in sum.q.188.punct.1.* Azor *tom.1.inst.moral.lib.5.c.6.q.5.* Medin.1.2.*q.96. art.4. in 1.regul.* Sanchez *ad precepta Decalog.lib.1.c.4.n.4.& lib.6.c.4 n.24.*

De transitu vnius ad aliam Religionem.

55. Transitus de vna ad aliam Religionem, nisi ob magnam causam, vtilitatem scilicet, aut necessitatem, nec decens est, nec laudabilis, tum quia ex eo plerúmque scandalizantur illi, à quibus disceditur, tum quia cæteris paribus faciliùs proficit quis in Religione, in qua primùm natus est, quam habet in assuetudine, quam in ea, in qua non est assuetus, nec educatus: tum denique quia vt in plurimum hæc mutatio magis ex leuitate animi, quàm ex stabilitate, & deuotione spiritus procedit, & ab omnibus vt non mutatio dexteræ Excelsi iudicatur. Quapropter Pius V. reuocauit omnes facultates, & priuilegia quibuscunque Ordinibus concessa (præter iuris communis dispositionem) recipiendi, vel retinendi alios Religiosos, etiam laxioris Ordinis. Vnde non reuocatur licentia concessa

Bullar.bul. 9. Pij V.

in

in c. licet. de Regularibus, transcundi ad strictiorem Religionem petita priùs, etiam non obtenta licentia superioris. *To.3.q.52.a.1.* de quo D. Th. *2.2.q.189. art.8.* Ad quod vide Nauar. *lib.3. cons.88.n.1. de Regular. in 2. edit.* Azor 1. *inst. moral l.12.c.14.q.1.* Sayro *in claui Regia lib.6. c.10. à n.9.* Sanchez *l.6. Decalogi c.7. à n.1.* nouissimè Suarez *tom.4. de religione l.3.c 9. à n.2* P. Miranda *to.1. Manual. q.31. art.1* P. Portel *v. Religionis transitus à n.2* P. Villalob. *2.p. sum tract.35. diffic.13. à num.1.*

56. Vt autem Religiosi in sua vocatione persistant, debent circa sibi subditos, maximè teneros in Religione iuuenes prælati se exibere benignos patres, in spiritu lenitatis eos monentes ne institutum, in quod vocati sunt, deserant, & ad aliud prætextu maioris perfectionis transire procurent, nam facilius adolescentuli, præcipuè nobiles, & bonæ indolis amore flectuntur, quàm rigore compelluntur, ad quod facit quædam Epistola S. Bernardi ad Robertum Monachum sibi secundùm carnem propinquum, qui deserto suo instituto ad aliud se contulerat, quorundam persuasione deceptus: ex qua prælati discere possunt, quo spiritus feruore, quo charitatis ardore, qua humilitatis mansuetudine, & dulcedine, quo prudentiæ sale condire debent teneros in Religione animos, ne deficiant in via, imò ne retrocedant à via, vt ducti per semitas iustitiæ in loco pascuæ collocati, in perfectione radices emittant, & ascensiones in corde suo de die in diem in hac lacrymarum valle ponant. *Ibid. art.2.*

D. Bernar Epist. 1. ad Robertum.

57. Ius commune *in d. cap. licet*, concedit facultatem Regularibus transeundi ad strictiorem Religionem, petita licentia, licèt non obtenta. Idem habetur *cap. sanè. cap. non est vobis, cap. significat. de Regular.* Iuxta quod decretum limitanda est constitutio *c. statuimus 19. quæst.3.* Igitur tenentur prælati superiores huiusmodi licentiam Religioso ad perfectiorem Ordinem transire volenti præstare, vt deducitur ex *d. c. licèt*, dummodò tamen constet de recto animo, & spiritu petentis, & de maiore perfectione Religionis, ad quam vult transire: quod si concedere renuerit, ius id illi concedit, supplendo negligentiam negantis prælati. Vnde Religiosus cum tali licentia petita, etiam non obtenta, licitè & sine scrupulo conscientiæ potest liberè ad aliam strictiorem transuolare, quidquid aliqui absque fundamento dicant. Aduerte tamen non sufficere petere talem licentiam post transitum factum, sed petitio omninò præcedere debet: secus extrahi à Religione, ad quam transiuit, potest Religiosus translatus, & professio in illa emissa nulla est, quia facta fuit contra ius: quam licentiam facere non

non possunt prælati inferiores, vt Guardianus, vel Prior, sed tantum superiores, vt Generales, vel Prouinciales, *Ibid. art. 3. & tom. 4. addit. sum. c. 113. num. 2.* de quo D. Thom. 2. 2. *quæst.* 183. *art.* 4 Cucus *lib. 4. Maiorum instit. tit. de Regularibus num* 139. Portel *v. Religionis transitus n.* 7. Azor *lib. 12. inst. moral. c.* 14. *q.* 5. 6. & 7. Idem ferè docet Sanchez *l. 6. Decal. cap. 7. à num.* 32.

Scio ipsum Sanchez *dict. cap. 7. à num.* 59. tenere contra nostrum Auctorem, quòd prælatus immediatus conuentus possit licentiare Religiosum sibi subditum ad transeundum ad strictiorem Religionem, ex eo (inquit) quia *cap. licet, de Regularib.* indistinctè loquitur de prælato Religionis, à quo petenda est licentia, ne bonum obedientiæ videatur contemni. Nomine autem prælati veniunt absque dubio prælati locales, seu immediati, & petita ab eis licentia non censetur contemni eius obedientia, sed recognosci, & æstimari. Nihilominus tamen vera mihi videtur, & omninò certa scientia Auctoris. Nam dictum *cap. licet*, licèt indistinctè loquatur de prælato, id tamen debet intelligi iuxta aliud ius antiquius, & consuetudinem Religionum (quæ est optima legum interpres, *l. si de interpretatione 37. ff. de legib.*) ac iuxta statuta earundem, in quibus solis Generalibus, & Prouincialibus reseruatur potestas admittendi ad habitum Regularem, ergò eisdem duntaxat reseruabitur auctoritas demittendi à Religione Religiosos in ea iam professos: par enim videtur in vtroque ratio. Rursus, quia per professionem in Religione acquiritur ius Religioni super professum: ergo non poterit alienari in præiudicium Religionis, nisi ab illo, qui Religioni toti, aut saltem prouinciæ alicui præest. Tandem, quia immediatus prælatus conuentus nequit sua sola auctoritate subditum ad aliud eiusdem Religionis Monasterium transferre; ergo multò minus poterit eum à Religione penitus alienare, concedendo facultatem transeundi ad alteram, vt idem Sanchez fatetur de transeunte ad æquè strictam Religionem, quem asserit *num.* 65. posse ex legitima causa à Generali, vel Prouinciali dispensari ad transeundum, & nullo modo à prælato locali; idque probat ex duplici ea ratione à nobis proximè tradita, quam ex Antonio Cuco *lib. 3. inst. maior. tit. 1. num.* 137. refert idemmet *num.* 58. quæ etiam militat in nostro casu. Atque ideò hanc partem sustinent Lessius *de iust. l. 2. c. 41. dub. 13. n.* 103. & nouissimè Suarez *tom. 4 de Religione l. 3. c. 10. 30.* vbi docet in Religionibus, in quibus maiora negotia reseruantur prælatis maioribus iuxta mores, & statuta Ordinis, ab eis petendam esse dictam facultatem transeundi ad aliam Religionem, idque censet securius, & in praxi seruandũ.

Defenditur Auctoris sententia.

58. Perse

58. Perfectio Religionis, ad quam iure communi transitus conceditur, consistit in maiori austeritate, & rigore, quia cum hoc sit in foro exteriori non potest aliter probari maior perfectio, nisi ex maiori asperitate, & strictiori obseruantia Religionis: ideóque Ecclesia decreuit in Extrauaganti, *viam ambitiosa, de Regularibus*, quæ est Martini IV. ad Carthusianos posse transire quoscunque alios Religiosos, petita priùs licentia, etiam non obtenta, vtpotè cùm hæc Religio sit asperioris, & strictioris disciplinæ in abstinentia carnium, cilicio, clausura, & aliis exterioribus, ex quibus supponit quantum ad hoc maiorem perfectiorem. Hæc opinio est Canonistarū, quæ tanquam verior tenenda est, *ib. ar.* 4 de quo Greg. Lop. *in l. 9. tit. 7 part.* 1.

Oppositam tamen sententiam defendunt cum D. Th. 2. 2. *q.* 189. *art.* 9. Theologi, & sequuntur Nauar. *comm.* 4. *de regul. super cap. statuimus, num.* 2. *&* 3. P. Miranda *tom* 1. *q.* 31. *art.* 3. & constanter impugnans nostrum Auctorem Suarez *tom.* 4. *de Religione, lib* 3. *c* 9. *num* 10 qui quidem intrepidè affirmant, non esse attendendam maiorem Religionis arctitudinem, & austeritatem exteriorem ad huiusmodi transitum licitè faciendum, sed maiorem excellentiam, & perfectionem secundùm rei veritatem. Pro pro enodando, & tuenda sententia Auctoris scire oportet, Religionem, vt sic habere duos fines, alterum intrinsecum, & vt ita dicam essentialem? alterum verò extrinsecum: finis intrinsecus consistit in vnione animæ ad Deum per charitatem, & per media commodiora ad id obtinendum: extrinsecus autem consistit in procurando salutem spiritualem proximorum per prædicationes, & alia huiusmodi. Vnde illa Religio, quæ media aptiora habuerit ad finem intrinsecum obtinendum, & vt Religosi contemplationi Diuinorum, & saluti propriæ studeant, proculdubio perfectior, saltem intensiuè, iudicabitur ad hunc transitum. Quapropter Pontifices in præcitatis iuribus attendentes hanc perfectionem in Religionibus non posse aliter deprehendi, nisi per oxteriores, ac strictiores obseruantias, & austeritates illarum, eam dicunt esse perfectiorem respectu huius transitus in foro exteriori, quæ austerior, & strictior fuerit, habens ex eo media aptiora ad consequendum dictum finem intrinsecum vacandi soli Deo, & propriæ saluti, quem finem primariò intendit Religio; de fine enim extrinseco ex se non curat, cùm is non procedit ex vi institutionis status Religiosi vt sic, sed ex alio adioncto, quatenus scilicet assumptæ sunt Relegiones ab Ecclesia, vt coadiutrices sui essent ad salutem proximorū: Coadiutores namque Episcoporum vocantur Religiosi Prædicatores, & Minores *in*

Defenditur Auctoris sententia.

Clement. dudum, de sepultur. quod nil perfectionis addit ad trãsitum hunc, de quo loquimur. Ex quibus facilè potest responderi argumentis contra sententiam nostri Auctoris adductis à Suarez *d. c. 9. n. 11. & 12.* quæ quidem habent locum in religione perfecta non solùm intensiuè in ordine ad dictum finem intrinsecum, & primarium, sed etiam perfecta extensiuè in ordine ad finem extrinsecum, & secundarium, quæ consistit in exercitio actuum vitæ actiuæ, quam quidem perfectionem extensiuam diximus non conducere ad rem, de qua loquimur, sed tantùm attendendam esse perfectionem illam intensiuam, quæ in foro exteriori (vt ait Auctor) maior iudicatur ab Ecclesia in ordine ad præfatum transitum in religione austeriori, & strictiore, nam in foro interiori, nil decernendo, innuit, posse dari religionem aliam perfectiorem ex alio capite. Nec rectè existimat Suarez contra Auctorem, comparationem Religionum in perfectione pertinere ad ius, & non ad factum: nam perfectio illa, seu ius ad probandam perfectionem difficilè probari potest, quia (inquit Auctor) *Vnaquaque Religio ad id vberiores fructus allegaret, quorum allegatio, cùm sit magis facti, quàm iuris, processus magni fulminarentur, ita vt esset inextricabilis (vt ita dicam) decisionis.* Et in hunc sensum debet intelligi, & explicari dicta Extrauagans, *viam ambitiosæ.* in illa enim non deciditur Carthusiam esse perfectiorem aliis religionibus, sed tantùm datur facultas Mendicantibus, vt ad illam possint transire, præcludendo ipsis viam ambitiosæ cupiditatis obtinendi dignitates, & beneficia apud cæteras Monachales religiones, fucatis coloribus transeundi ad illas ob frugem melioris vitæ, aut arctioris obseruantiæ. Ac ideò declarat Pontifex nullum ex professoribus alicuius ex Ordinibus Mendicantium in aliquem Ordinem Monasticum recipi, vel admitti validè posse (Carthusiensium duntaxat excepto) quem quidem excipit, & ad quem dictum transitum permittit, non quia perfectior sit aliis Ordinibus, sed quia in eo ob strictiorem clausuræ, & corporalis pœnitentiæ disciplinam cessare præsumitur illa ambitiosæ cupiditatis ambiendi honores, & beneficia monastica causa, cui obuiare, & quam præcludere vult Pontifex. Atque ideò nostram sententiam sustinent glossa *in d. cap. licèt, verb. licentiam*, vbi Anton. *n. 7.* Anchar. *n. 6.* Abb. *in fin.* Card. *q. vlt.* Henricus *n. 17.* Parassellus *in priuileg. Minimorum, cap. 39.* Lessius *lib. 2. de iust. cap. 41. dub. 13. n. 100.* Azor *tom. 1. instit. moral. lib. 12. cap. 14. q. 2* quos cum nostro Auctore refert, & sequitur Sanchez *lib. 6. Decalog. cap. 7. n. 21.*

59 Potest quis transire de sua Religione, in qua non serua-

tu

tur Regula, ad aliam laxiorem, vbi seruatur sua Regula, & est viuendi modus strictior, quia quantum ad hoc non habetur respectus, nisi ad præsentem modum viuendi, qui est strictior, secundùm quod iudicari debet hæc Religio asperior, & strictior ad effectum transeundi ad illam. Hoc tamen debet limitari, si non est spes reformationis in Religione, à qua fit transitus, vel saltem in ea, aut in aliqua eius prouincia non est aliquis Conuentus, vbi seruatur Regula: secus non est licitus talis transitus. *Ibid. art.* 5. de quo Abb. *in dict. c. licet*, Greg Lop. *vbi sup. verb. Mas fuerte Relig.* D. Th. 22. *q. vltim. art.* 8. Idem docent Nauar. *comm.* 4. *de regular. n.* 3. Cordub. *in regul. c.* 2. *q.* 19. *puncto* 2. Lessius *lib.* 2. *de iust. c.* 41. *dub.* 13. *n.* 101. Cucus *lib.* 3. *maiorum inst. tit.* 1. *n.* 133. Azor *lib.* 12. *inst. moral. c.* 14. *q* 3 *&* 8. Miranda *tom.* 1. *quæst.* 31. *art.* 4. latè Sanchez plures referens cum Auctore *d. cap.* 7. *à num.* 24.

60. In casibus, in quibus permittitur Religiosis transitus ad aliam Religionem permittitur etiam Monialibus petita licentia, licèt non obtenta, quia constituta à iure pro Fratribus, pro Monialibus etiam proportionabiliter disposita censetur, ex sententia Canonistarum. Verum est tamen, quòd ob votum clausuræ non licebit eis exire sine licentia superiorum, iuxta terminos Tridentini Concilij, qui tenentur illam præstare. *Trid. sess. 25. c. 5 de regul.* Quod expressè definitur *in cap. recolentes, de statu Monach.* vbi habetur, quòd totum Monasterium Monialium potest se transferre ad aliud Monasterium strictioris vitæ, & obseruantiæ, petita licentia, etiam non obtenta. *Ibid. art.* 6. *& dict. cap.* 113. *Addit. sum. num.* 5. de quo Cardin. *in Clemen.* 1. *quæst* 6. *de regular.* Abb. *in cap. penult. notab. vlt. de statu monach.* Franc. de Marquez *quæst.* 36. 1. *p.* Natta *cons.* 432. *num.* 15. *lib.* 2. Idem tenent Mandos. *in signat. grat. verb. licentia, col.* 9. §. *quæ dicta sunt*, Zerola *in praxi Episcop.* 1. *p. verb. Moniales, in fine*, Sanchez *d. cap.* 7. *n.* 6. *&* 61. quidquid in oppositum obloquatur Portel.

61. Conuersos sicut alios Religiosos posse ad arctiorem religionem transire, nemo est qui dubitet, sunt enim verè Religiosi laici. Imò & oblatis id etiam licere certi iuris est, quia per oblationem sui, & suorum Monasterio factam non fiunt serui, ita vt non valeant ad meliorem frugem anhelare. *Ibidem art.* 7. de quo Greg. Lop. *in l.* 9. *tit.* 7 *part.* 1. *verb. religiosos.* Idem firmant Tapia *in auth. ingressi, verb. sua, cap.* 6. *n.* 57. *C. de sacros. Eccles. & verb. ingressi, cap.* 9. *n.* 38 vbi Rosella *n.* 8. *in fine.* Beroius *cap. in præsent. n* 55. *de probat.* vbi etiam Felin. *num.* 3. *in fine*, Sanchez cum nostro Auctore *d. c.* 7. *n.* 9.

62. Constitutio Pij V. de non recipiendis Fratribus alterius

Ordinis,de qua suprà *n.*57,intelligenda est tantùm de fugitiuis, qui sine superiorum licentia extra formam iuris communis ad alias Religiones se transferre volunt ob iurgia,contentiones,leuitatem, ac delicta in sua Religione commissa: non tamen procedit in eis,qui transeunt ad aliam Religionem virtute Bullæ Pij IV. per quam iudices arbitrati sunt, non posse commodè ad suam pristinam Religionem redire, quæ eum renuit recipere,sed deberé persistere in ea, ad quam translatus fuit. Nec item procedit in Religiosis,quibus à iure communi conceditur transitus ad aliam Religionem, vt in superioribus ex parte iam diximus,& exactiùs infrà dicemus, *Ibid.art.*8. de quo Nauar.*lib.*3.*cons.*99.*de Regularibus à n.*1. Idem post citatatum nostrum Auctorem, & Nauarrum docet Sanchez *d. cap.* 7.*n.*2.*& n.*107.

63. Prælatus inferior à Papa,potest ex iusta causa dispensare,vt Religiosus transeat ad laxiorem Religionem. *ibid.art* 9. Sed de hoc se retractat Auctor, vt videre est infrà *in retractatione num.*91.

64. Plures sunt causæ,ex quibus potest dispensari in transitu ad laxiorem Religionem,quas perspectè debent prælati perpendere, quibus hæc facultas dispensandi adest. Prima est ex parte Monasterij, vt si strictior, & obseruantior est modus viuendi Monasterij,ad quod vult transire religiosus,nec est aliud simile in sua Religione in obseruantia & asperitate, vbi possit degere,vt suprà dictum est à nobis. Secunda causa est ex parte Religiosi, & hæc potest esse multiplex, vt cum ipso dispensetur. Prima est,infirma Religiosi, aut incommoda valetudo,aut fragilis corporis natura. Secunda causa est,quando Religio,vbi habitat,sita est in regione eius saluti nociua ob malam temperiem,& non inuenitur in ea Monasterium aptum suæ complexioni, ad quod transferatur. Tertia causa potest esse ingens, & vrgens parentum necessitas, cui non potest subuenire Religiosus in sua religione per modum suæ regulæ congruentem; Quarta est, quando ob suam simplicitatem non sufficienter intellexit quis regulam, quam vouebat, inueníque eam strictiorem,& asperiorem,quàm existimabat,voluntas enim, & intentio non se obligandi in professione ad tantam vitæ austeritatem sufficiens causa videtur ad concedendum ei transitum ad laxiorem Ordinem. Quinta causa,est persecutio grauis, quam patitur Monachus in sua Religione sine culpa sua, vel cum illa,de qua tamen iam manifestè pœnitentiam egit.Hæ,& aliæ similes causæ ad dispensandum arbitrio prudentis viri relinquuntur, *Ibid. dict.art.*9. *& in Addit.summa sup.n.*11. de quo

D. Thom

D. Thom. 22. *q. vlt. art.* 8. Syluest. *obi suprà* Soto *lib. 2. de instit. q. 7. art. 3. dub.* 3. Easdem ferè causas ad dispensandum in hoc transitu tradunt Cucus *lib. 3. maiorum. institut. tit. 1. num.* 135. Azor *tom. 1. moral. lib. 12. cap. 14. quaest. 8. §. quares*, Sanchez, quamuis primam causam à nobis traditam in totum non admittat, *d. c. 7. n. 72.* vt mox videbimus.

Suprà traditam tamen Auctoris sententiam impugnare nititur idem Sanchez *d. n. 72.* dum docet, semper esse sufficientem causam ad dispensandum super transitu ad laxiorem ordinem, religiosi infirmam, aut incommodam valetudinem, vel ita delicatam, seu fragilem coporis naturam, vt religionis austeritates ferre non valeat. Quanuis enim prælati cum illo dispensare intra propriam religionem in illis asperitatibus possint, vt tradit Auctor: is tamen cũ quo dispensatur (ait Sanchez) non potest, moraliter loquendo, non esse onerosus religioni, & causa multi scandali, notæ, & murmurationis. Sed hæc ratio (salua pace tanti viri) non mihi videtur sufficiens, vt à sententia Auctoris recedamus, quia religiones, vt ipse innuit, magis debent fundari in Christiana charitate, quam in exteriori asperitate, prælati nanque debent tanquam boni Pontifices fratrum suorum infirmitatibus compati, scientes, quoniam *Misericordiam magis vult Deus, quàm sacrificium*, Vnde, concludit Auctor, cum religiosis, in quorum religione exterior austeritas præualet, bene potest dispensari, vt ad aliam mitiorem se transferant, ne sint religioni onerosi, & causa murmurationis, & scandali, vt inquit Sanchez. At apud religiones, vbi charitas plus vrget, tales religiosi infirmi, & debiles non sunt onerosi, sed potius meriti, & exercendæ charitatis, & pietatis exercitium. Nec minus bene ipse Sanchez carpit nostrum Auctorem tanquam allegantem falsò Sotum. Nam hic *lib. 7. de iust. q. 4. art. 3. §. verum verò*, docet, quod quando molestia, ac difficultas ex re ipsa nascitur, nempe quia res est ardua, & viribus impar, tunc causam legitimam præbet ad dispensandum: & in §. *sequitur*, antecedenter sermonem fecerat de potestate superiorum ad dispensandum cum subditis super voto transitus ad altiorem Religionem. Atque ideò ex huius Doctoris sententia, ac doctrina probat bene noster Auctor, prælatos posse dispensare cum suis subditis in asperitatibus religionis, quando ex infirmitate, vel alia simili causa inculpabili nascitur difficultas obseruandi illas: ex quo apparet, bene ad rem à nostro Auctore allegatum esse præfatum Magistrum Sotum.

Defenditur Auctoris sententia.

Osea 6.

Circa suprà à nobis tradita adhuc nota cum P. Villalobos 2. *parte Summæ tract.*35. *diff* 13. *num.*5. quod transiens ad laxiorem Religionem bona fide, existimans legitimam causam adfuisse ad hunc transitum faciendum, non incurrit in excommunicationem, *cap.*2. *ne clerici, vel monachi*, contra temerè habitam religionis dimittentes, nisi transitum faciat ad liberè vagandum, ac liberiùs viuendum, tunc enim incurrere, tenet cum Syluestro *verb. religio*, *quæst.*4. idque videtur etiam sentire noster Auctor *tom.*2. *quæst.*66. *art.*6. §. *secundò notandum est.* & clariùs tradit Sanchez *lib.*6. *decalog cap.*8. *n.*68.

65. Papa sine causa dispensans in transitu ad laxiorem Religionem, & impetrans talem dispensationem mortaliter peccant, ipsáque dispensatio est nulla quoad Deum, nec illa licitè potest vti dispensatus, cùm sit circa legem concernentem ius diuinum, seu dependentem à iure diuino, in qua non licet, etiam Papæ absque iusta causa dispensare, vt docent communiter Theologi. *ibid. art.*10. de quo Caietan. 2. 2. *quæst.*98. *art.* 4. Soto *lib.*1. *de iustit. quæst.*7. *art.*3. Idem ferè docet Sanchez *dicto cap.*7. *num.*105. & 106.

66. Licentia ex iusta causa impetrata ad transitum in alium Ordinem, non facta mentione de laxiori, non est sufficiens ad transeundum in laxiorem, nam cùm huiusmodi facultas operetur effectum transeundi tantùm ad strictiorem, vel parem Religionem, non venit extendenda ad aliam laxiorem, *Ibidem art.*11. de quo D. Thom. 2. 2. *quæst.*189. *art.*8. Nauar. *in cap. statuimus num.*10. & *lib.*3. *consil.*57. *n.*1. *de regul. in.*2. *edit.* Idem docent post nostrum Auctorem, & Nauarrum *dict. consil.* 57. Sanchez *dict. cap.* 7. *num.* 74. P. Miranda *dict. quæst.* 31. *artic.*14.

67. Religiosus Mendicans licentiatus ad transeundum in aliam Religionem, etiam non Mendicantem, & laxiorem, non Potest virtute huius facultatis transferre se in aliquem Ordinem Militarem. Ita declarauit Congregatio sacra Cardinalium pro omnibus Regularibus in claustro viuentibus, ne scilicet liceat transire ad Militares, aut Hospitalarios, vt refertur à Nauarro, *ibid. art.*12. de quo Nauar. *lib.* 3. *consil.* 58. *sub titulo de regularibus.* Idem tenent Additionator ad Nauar. *dict. consil.* 58. & Sanchez *eo cap.*7. *num.*75. post citatum nostrum Auctorem.

68. Licentiatus à Papa ad transitum in certum Ordinem, non potest ad alium strictiorem transire virtute dictæ licentiæ, cùm hæc sit stricti iuris, bene tamen poterit virtute alterius facultatis

facultatis priuilegio, aut iure communi concessæ. *ibid. art.* 13. de quo Nauar. *vbi supr. consil.* 63. *n.* 9.

69. Frater apostata non potest in apostasia ad aliam parem religionem transire absque licentia sui prælati, nisi sit in regione longinqua constitutus, in qua nec sui instituti monasterium, nec alterius strictioris obseruantiæ inuenitur, tunc enim etiam ad laxiorem transire licebit. Quod si nullum inueniat monasterium cuiuscunque alterius ordinis, nec ad suum redire valeat, cum sæcularibus religiosè viuendo, & pro posse suam regulam seruando degere permittitur. *ibid. a.* 14. de quo Greg. Lopez *in l.* 9. *tit.* 7. *part.* 1. *verb. masfuertes religiones*, Rebuff. *in praxi benef. de transitu Monachorum num* 7.

70. Prælati Mendicantium, qui tam à iure, quàm ex priuilegio sunt Mendicantes, non possunt dispensare cum suis subditis professis, vt transeant ad ordines monachales, excepta tantum Carthusia, excommunicanturque ipso facto non solùm transeuntes, & recipientes, sed & dispensantes, diffinitur in dicta Extrauaganti, *Viam ambitiosæ* §. *ac volentes, de Regularib.* quam obseruari præcipitur in Cancellaria *regula* 23. de Mendicantibus transeuntibus ad aliam religionem, pro quo etiam extant plurima Pontificum decreta Innocentij IV. Alexandri IV. pro Minoribus, Benedicti XII. & aliarum, de quibus apud bullarium. Hoc tamen non extenditur ad nouitios dictorum Mendicantium, quos posse ad alios ordines transitum facere, declarauit Clemens IV. apud idem bullarium. Secus est in nouitiis Societatis Iesu, qui transacto biennio tria vota simplicia emiserunt, hi namque prohibentur ad dictos ordines, excepta Carthusia, transire, ex quadam Bulla Pij V. relata à Claudio *in Compend. Societ. verb. Apostata* §. 9. quidquid aliqui in oppositum sentiant. *ibid. art.* 15. *& addit. summa vbi suprà num* 9. Idem ferè traditis multis docet Sanchez *dicto cap.* 7. *num.* 28.

Bull. bull. 13. *Innoc. IV. bul.* 18. *&* 21. *Alex.* 4. *bul.* 4. *Ben.* 10. *Bull. bull.* 12. *Clem.* 4. *Comp. Societ.* §. 9. *Bull bul.* 24. *Gregor.* XIII.

71. At Gregorius XIII. concessit Præposito generali Societatis, vt de eiusdem licentia religiosi, etiam professi, non tantùm ad Carthusiam, sed ad quamuis aliam Mendicantium, vel non Mendicantium ordinem paris, laxioris, aut arctioris obseruantiæ per ipsum Præpositum illis præscribendũ valeant transire. Sed idem Pontifex postea confirmando quandam concessionem Pij V. qua cauebatur, vt ingredi volentes Carthusiam, tres eis menses præscribantur, intra quos, si non ingrediantur, vel non admittantur, vel non perseuerent, ad eandem Societatem redire teneantur, nec eis amplius ab ipsa Societate, ad eundem ordinem Carthusiensem transire secundò liceat

absque ipsius Præpositi generalis licentia expressa ab eo specialiter obtenta, decreuit, inquam, ac declarauit, ea omnia, sicut suprà dicta sunt, etiam ad præterita valere, ac si litteræ Apostolicæ super concessione Pij V. huiusmodi tunc confectæ fuissent sub excommunicationis, & aliis apostatarum pœnis, & censuris eo ipso incurrendis, à quibus non nisi à Romano Pontifice, vel a Proposito generali absolutionem valeant obtinere. Ita Gregorius XIII. apud bullarium. Idem tradit Sanchez *dict. num.* 28. *& num.* 31.

ull. bul. 7. Grg. III.

72. Super quibus insurgit dubium non vulgare, an reformato aliquo Ordine Mendicantium in strictiorem obseruantiam possint in illo professi ad alios Ordines transire? De quo variè sentiunt Doctores. Quidam tenent, licere ad alium ordinem parem, seu similem transire: quia actus agentium non debent operari vltra eorum intentionem, argumento *l. qua de toto ff. de re iudic.* & Gloss. *in cap. integritas, verb. voti, 32. q. 1.* At intentio huiusmodi religiosorum fuit seruare regulam iuxta morem obseruantiæ, qui vigebat tempore suæ professionis, ac proinde non sunt cogendi ad maiorem, seu strictiorem obseruantiam, quàm vouerunt. Alij in oppositum sentiunt teneri in eadem Religione perseuerare, eo quòd melior tunc sit eorum conditio. Alij tandem affirmant, quòd ipsis debet dari probatio annua ad nouas asperitates experiendas. Sed his omnibus omissis hæc controuersia iam hisce temporibus à Sede Apostolica decisa est, obligando scilicet Fratres Conuentuales Ordinis Minorum in Hispania ad modum viuendi arctiorem obseruantiæ ab ipsis non promissum, provt fecit Paulus IV. & Moniales ad clausuram, quam non vouerunt, adstrinxit Pius V. & confirmauit Gregorius XIII. apud bullarium, nam Papa habet omnimodam potestatem circa modum viuendi Regularium, quibus potest præcipere ea, quæ indirectè conducunt ad seruanda contenta in sua regula. *ibid. art.* 16. de quo Hostiens. *in summa de voto §. vtrum, n.* 16. *vers. quod si aliquis,* Anchar. *in c. vnico de statu Regul. lib.* 6. *post num.* 1. Nauar. *in c. statuimus à n.* 17. Idem tenent Corduba *in regulam c.* 10. *q.* 2. *punct.* 6. *& c.* 2. *q.* 15. *punct.* 3. Vasquez 1. 2. *q.* 95. *art.* 1. *disp.* 154. *c.* 4. *num* 25. 26. *&* 27. Azor *tom.* 1. *instit. moral. lib* 13. *cap.* 11. *quest.* 17. P. Miranda *tom.* 1. *q.* 31. *a.* 15. & latè post alios plures subscribit Sanchez *lib.* 6. *decalog. cap.* 2. *à num.* 35. *vsque ad* 44.

ull. bul. Pii V & ull. 42. reg. XIII

73. Fratres Minores Obseruantiæ, aut alterius strictioris regulæ, quàm sunt Fratres B. Mariæ à Mercede, prohibentur recipi in isto Ordine, ex decreto Clementis VIII. de quo apud

apud bullarium. *ibid. art.*17. Idem tradit Sanchez *dict. cap.*7. *num.* 30. *ad finem.* Bull. bul. 13. Clem. 8.

74. Superiores religionum, etiam Mendicantium possunt licentiare suos subditos, vt liberè valeant ad Carthusianos transire ex zelo strictioris vitæ, etiam si nulla alia existat causa ad id faciendum. Prælatis verò renuentibus possunt subditi petita licentia, licèt non obtenta, impunè ad dictum ordinem conuolare, vt expressè diffinitur in dicta Extrauaganti, *viam ambitiosa*, à Martino IV. *& in dict. cap. licèt, de Regularibus.* Quod etiam in Fratribus Minoribus locum habere, certi iuris est: quia dicta Extrauagans de omnibus Mendicantibus generaliter verba facit. Neque his opponitur D. Bonauentura *super regulam Fratrum Minorum q.*13. quia ibi tantum asserit, non licere dictis Minoribus ex vi suæ regulæ ad alium ordinem transire: non tamen negat de licentia Sedis Apostolicæ posse, & ita non contradicit postea decreto à Martino IV. in dicta Extrauaganti, quam non potuit videre, eo quòd post multum temporis ab obitu Seraphici Doctoris fuit expedita. *ibid. a.*18. *& in addit. sum. dict. cap* 113. *n.*10. de quo Angel. *titulo religio* §. 34. Cordub. *super regulam cap* 2. *quæst.*17. Idem docent Sanchez post multa à se latè tradita *dict. lib.*6. *cap.*7. *à num.*19. & præcipuè *à num.*26. P Miranda *dict. q.*31 *a.*10. qui id concedit in foro exteriori, & idem repetit *art.*11.

75. Monachum Carthusianum transire licitè posse ad Minores Obseruantiæ de licentia sui prælati, vel ad alios Mendicantes, probabile iudicatur à viris doctissimis, dummodo aliqua iusta, & rationabilis causa ad id agendum existat, nec timeatur aliquod scandalum, vel infamia dictæ religionis, aut aliqualis super tali transitu: & ita fuisse determinatum Parisiis de transitu dicti Carthusiani ad Fratres Prædicatores suam regulam perfectè obseruantes, refertur. *ibid. art.*19. *& d. n.*10. *addit. summæ ad finem* de quo Syluest. *verb. religio* 4. *quæst.*6. Nauar. *lib.*3 *consil.*68. *primæ impressionis, & in* 2. *cons.*63. *in fine.* Idem tradunt D. Bonauent. *in quæst. super regul. quæst.*12. Cordub. *in regul. cap.*2. *quæst.*17. *punct.*1. Leonard. *lib.*2. *de iust. cap.*41. *dub.*13. *num* 100. *in fine*, Azor *tom.*1. *inst. moral. lib.*12. *cap.*14. *in fine* Sanchez *dict. cap.*7. *num.*29. & videtur innuere P. Miranda *dict. quæst* 31. *art.*11. Bullar. bul. 9. n. 3. & bul. 10 n. 3. & bul 18. n. 11. & bull 21. Eug. IV. n. 17.

76. Monachi Benedictini, & Cistercienses ex priuilegio Eugenij IV. apud bullarium, non possunt transire ad quemcunque ordinem, etiam ad Carthusian., sine consensu Capituli generalis, seu præsidentis, seu maioris partis visitatorum Congregationis, nec etiam auctoritate Apostolica, nisi in

non possunt prælati inferiores, vt Guardianus, vel Prior, sed tantum superiores, vt Generales, vel Prouinciales, *Ibid. art.* 3. *&* *tom.* 4. *addit. sum. c.* 113. *num.* 2. de quo D. Thom. 2. 2. *quæst.* 183. *art.* 4 Cucus *lib.* 4. *Maiorum instit. tit. de Regularibus num* 139. Portel *v. Religionis transitus n.* 7. Azor *lib.* 12. *inst. moral. c.* 14. *q.* 5. 6. *&* 7. Idem ferè docet Sanchez *l.* 6. *Decal. cap.* 7. *à num.* 32.

Scio ipsum Sanchez *dict. cap.* 7. *à num.* 59. tenere contra nostrum Auctorem, quòd prælatus immediatus conuentus possit licentiare Religiosum sibi subditum ad transeundum ad strictiorem Religionem, ex eo (inquit) quia *cap. licet, de Regularib.* indistinctè loquitur de prælato Religionis, à quo petenda est licentia, ne bonum obedientiæ videatur contemni. Nomine autem prælati veniunt absque dubio prælati locales, seu immediati, & petita ab eis licentia non censetur contemni eius obedientia, sed recognosci, & æstimari. Nihilominus tamen vera mihi videtur, & omninò certa scientia Auctoris. Nam dictum *cap. licet*, licèt indistinctè loquatur de prælato, id tamen debet intelligi iuxta aliud ius antiquius, & consuetudinem Religionum (quæ est optima legum interpres, *l. si de interpretatione* 37. *ff. de legib.*) ac iuxta statuta earundem, in quibus solis Generalibus, & Prouincialibus reseruatur potestas admittendi ad habitum Regularem, ergò eisdem duntaxat reseruabitur auctoritas demittendi à Religione Religiosos in ea iam professos: par enim videtur in vtroque ratio. Rursus, quia per professionem in Religione acquiritur ius Religioni super professum: ergo non poterit alienari in præiudicium Religionis, nisi ab illo, qui Religioni toti, aut saltem prouinciæ alicui præest. Tandem, quia immediatus prælatus conuentus nequit sua sola auctoritate subditum ad aliud eiusdem Religionis Monasterium transferre; ergo multò minus poterit eum à Religione penitus alienare, concedendo facultatem transeundi ad alteram, vt idem Sanchez fatetur de transeunte ad æquè strictam Religionem, quem asserit *num.* 65. posse ex legitima causa à Generali, vel Prouinciali dispensari ad transeundum, & nullo modo à prælato locali; idque probat ex duplici ea ratione à nobis proximè tradita, quam ex Antonio Cuco *lib.* 3. *inst. maior. tit.* 1. *num.* 137. refert idemmet *num.* 58. quæ etiam militat in nostro casu. Atque ideò hanc partem sustinent Lessius *de iust. l.* 2. *c.* 41. *dub.* 13. *n.* 103. & nouissimè Suarez *tom.* 4 *de Religione l.* 3. *c.* 10. 30. vbi docet in Religionibus, in quibus maiora negotia reseruantur prælatis maioribus iuxta mores, & statuta Ordinis, ab eis petendam esse dictam facultatem transeundi ad aliam Religionem, idque censet securius, & in praxi seruandũ.

Defenditur Auctoris sententia.

58. Perfe

58. Perfectio Religionis, ad quam iure communi transitus conceditur, consistit in maiori austeritate, & rigore, quia cum hoc sit in foro exteriori non potest aliter probari maior perfectio, nisi ex maiori asperitate, & strictiori obseruantia Religionis: ideóque Ecclesia decreuit in Extrauaganti, *viam ambitiosa, de Regularibus*, quæ est Martini IV. ad Carthusianos posse transire quoscunque alios Religiosos, petita priùs licentia, etiam non obtenta, vtporè cùm hæc Religio sit asperioris, & strictioris disciplinæ in abstinentia carnium, cilicio, clausura, & aliis exterioribus, ex quibus supponit quantum ad hoc maiorem perfectiorem. Hæc opinio est Canonistarũ, quæ tanquam verior tenenda est, *ib. ar.* 4 de quo Greg. Lop. *in l.* 9. *tit.* 7 *part.* 1.

Oppositam tamen sententiam defendunt cum D. Th. 2. 2. *q.* 189. *art.* 9. Theologi, & sequuntur Nauar. *comm.* 4. *de regul. super cap. statuimus, num.* 2. & 3. P. Miranda *tom* 1. *q.* 31. *art.* 3. & constanter impugnans nostrum Auctorem Suarez *tom.* 4. *de Religione, lib* 3. *c* 9. *num* 10 qui quidem intrepidè affirmant, non esse attendendam maiorem Religionis arctitudinem, & austeritatem exteriorem ad huiusmodi transitum licitè faciendum, sed maiorem excellentiam, & perfectionem secundùm rei veritatem. Pro pro enodando, & tuenda sententia Auctoris scire oportet, Religionem, vt sic habere duos fines, alterum intrinsecum, & vt ita dicam essentialem? alterum verò extrinsecum: finis intrinsecus consistit in vnione animæ ad Deum per charitatem, & per media commodiora ad id obtinendum: extrinsecus autem consistit in procurando salutem spiritualem proximorum per prædicationes, & alia huiusmodi. Vnde illa Religio, quæ media aptiora habuerit ad finem intrinsecum obtinendum, & vt Religosi contemplationi Diuinorum, & saluti propriæ studeant, proculdubio perfectior, saltem intensiuè, iudicabitur ad hunc transitum. Quapropter Pontifices in præcitatis iuribus attendentes hanc perfectionem in Religionibus non posse aliter deprehendi, nisi per exteriores, ac strictiores obseruantias, & austeritates illarum, eam dicunt esse perfectiorem respectu huius transitus in foro exteriori, quæ austerior, & strictior fuerit, habens ex eo media aptiora ad consequendum dictum finem intrinsecum vacandi soli Deo, & propriæ saluti, quem finem primariò intendit Religio; de fine enim extrinseco ex se non curat, cùm is non procedit ex vi institutionis status Religiosi vt sic, sed ex alio adioncto, quatenus scilicet assumptæ sunt Relegiones ab Ecclesia, vt coadiutrices sui essent ad salutem proximorũ: Coadiutores namque Episcoporum vocantur Religiosi Prædicatores, & Minores *in*

Defenditur Auctoris sententia.

Clement. dudum, de sepultur. quod nil perfectionis addit ad transitum hunc, de quo loquimur. Ex quibus facilè potest responderi argumentis contra sententiam nostri Auctoris adductis à Suarez *d.c.9.n.*11.& 12. quæ quidem habent locum in religione perfecta non solùm intensiuè in ordine ad dictum finem intrinsecum, & primarium, sed etiam perfecta extensiuè in ordine ad finem extrinsecum, & secundarium, quæ consistit in exercitio actuum vitæ actiuæ, quam quidem perfectionem extensiuam diximus non conducere ad rem, de qua loquimur, sed tantùm attendendam esse perfectionem illam intensiuam, quæ in foro exteriori (vt ait Auctor) maior iudicatur ab Ecclesia in ordine ad præfatum transitum in religione austeriori, & strictiore, nam in foro interiori, nil decernendo, innuit, posse dari religionem aliam perfectiorem ex alio capite. Nec rectè existimat Suarez contra Auctorem, comparationem Religionum in perfectione pertinere ad ius, & non ad factum: nam perfectio illa, seu ius ad probandam perfectionem difficilè probari potest, quia (inquit Auctor) *Vnaquaque Religio ad id vberiores fructus allegaret, quorum allegatio, cùm sit magis facti, quàm iuris, processus magni fulminarentur, ita vt esset inextricabilis (vt ita dicam) decisionis.* Et in hunc sensum debet intelligi, & explicari dicta Extrauagans, *viam ambitiosæ*, in illa enim non deciditur Carthusiam esse perfectiorem aliis religionibus, sed tantùm datur facultas Mendicantibus, vt ad illam possint transire, præcludendo ipsis viam ambitiosæ cupiditatis obtinendi dignitates, & beneficia apud cæteras Monachales religiones, fucatis coloribus transeundi ad illas ob frugem melioris vitæ, aut arctioris obseruantiæ. Ac ideò declarat Pontifex nullum ex professoribus alicuius ex Ordinibus Mendicantium in aliquem Ordinem Monasticum recipi, vel admitti validè posse (Carthusiensium duntaxat excepto) quem quidem excipit, & ad quem dictum transitum permittit, non quia perfectior sit aliis Ordinibus, sed quia in eo ob strictiorem clausuræ, & corporalis pœnitentiæ disciplinam cessare præsumitur illa ambitiosæ cupiditatis ambiendi honores, & beneficia monastica causa, cui obuiare, & quam præcludere vult Pontifex. Atque ideò nostram sententiam sustinent glossa *in d. cap. licèt, verb. licentiam*, vbi Anton. *n.*7. Anchar. *n.*6. Abb. *in fin.* Card. *q. vlt.* Henricus *n.*17. Parassellus *in priuileg. Minimorum, cap.*39. Lessius *lib.*2. *de iust. cap.*41. *dub.*13. *n.*100. Azor *tom.*1. *instit. moral. lib.*12. *cap.*14. *q.*2 quos cum nostro Auctore refert, & sequitur Sanchez *lib.*6. *Decalog. cap.*7. *n.*21.

59 Potest quis transire de sua Religione, in qua non serua-

tur Regula, ad aliam laxiorem, vbi seruatur sua Regula, & est viuendi modus strictior, quia quantum ad hoc non habetur respectus, nisi ad præsentem modum viuendi, qui est strictior, secundùm quod iudicari debet hæc Religio asperior, & strictior ad effectum transeundi ad illam. Hoc tamen debet limitari, si non est spes reformationis in Religione, à qua fit transitus, vel saltem in ea, aut in aliqua eius prouincia non est aliquis Conuentus, vbi seruatur Regula: secus non est licitus talis transitus. *Ibid. art.* 5. de quo Abb. *in dict. c. licet,* Greg Lop. *vbi sup. verb. Mas fuerte Relig.* D. Th. 22. *q. vltim. art.* 8. Idem docent Nauar. *comm.* 4. *de regular. n.* 3. Cordub. *in regul. c.* 2. *q.* 19. *puncto* 2. Lessius *lib.* 2. *de iust. c.* 41. *dub.* 13. *n.* 101. Cucus *lib.* 3. *maiorum inst. tit.* 1. *n.* 133. Azor *lib.* 12. *inst. moral. c.* 14. *q.* 3 *&* 8. Miranda *tom.* 1. *quæst.* 31. *art.* 4. latè Sanchez plures referens cum Auctore *d. cap.* 7. *à num.* 24.

60. In casibus, in quibus permittitur Religiosis transitus ad aliam Religionem permittitur etiam Monialibus petita licentia, licèt non obtenta, quia constituta à iure pro Fratribus, pro Monialibus etiam proportionabiliter disposita censetur, ex sententia Canonistarum. Verum est tamen, quòd ob votum clausuræ non licebit eis exire sine licentia superiorum, iuxta terminos Tridentini Concilij, qui tenentur illam præstare. *Trid. sess.* 25. *c.* 5 *de regul.* Quod expresè definitur *in cap. recolentes, de statu Monach.* vbi habetur, quòd totum Monasterium Monialium potest se transferre ad aliud Monasterium strictioris vitæ, & obseruantiæ, petita licentia, etiam non obtenta. *Ibid. art.* 6. *& dict. cap.* 113. *Addit. sum. num.* 5. de quo Cardin. *in Clemen.* 1. *quæst* 6. *de regular.* Abb. *in cap. penult. notab. vlt. de statu monach.* Franc. de Marquez *quæst.* 36. 1. *p.* Natta *cons.* 432. *num.* 15. *lib.* 2. Idem tenent Mandos. *in signat. grat. verb. licentia, col.* 9. §. *qua dicta sunt,* Zerola *in praxi Episcop.* 1. *p. verb. Moniales, in fine,* Sanchez *d. cap.* 7. *n.* 6. *&* 61. quidquid in oppositum obloquatur Portel.

61. Conuersos sicut alios Religiosos posse ad arctiorem religionem transire, nemo est qui dubitet, sunt enim verè Religiosi laici. Imò & oblatis id etiam licere certi iuris est, quia per oblationem sui, & suorum Monasterio factam non fiunt serui, ita vt non valeant ad meliorem frugem anhelare. *Ibidem art.* 7. de quo Greg. Lop. *in l.* 9. *tit.* 7 *part.* 1. *verb. religiosos.* Idem firmant Tapia *in auth. ingressi, verb. sua, cap.* 6. *n.* 57. *C. de sacros. Eccles. & verb. ingressi, cap.* 9. *n.* 38 vbi Rosella *n.* 8. *in fine.* Beroius *cap. in præsent. n* 55. *de probat.* vbi etiam Felin. *num.* 3. *in fine,* Sanchez cum nostro Auctore *d. c.* 7. *n.* 9.

62. Constitutio Pij V. de non recipiendis Fratribus alterius

Ordinis, de qua suprà *n.57.* intelligenda est tantùm de fugitiuis, qui sine superiorum licentia extra formam iuris communis ad alias Religiones se transferre volunt ob iurgia, contentiones, leuitatem, ac delicta in sua Religione commissa: non tamen procedit in eis, qui transeunt ad aliam Religionem virtute Bullæ Pij IV. per quam iudices arbitrati sunt, non posse commodè ad suam pristinam Religionem redire, quæ eum renuit recipere, sed debere persistere in ea, ad quam translatus fuit. Nec item procedit in Religiosis, quibus à iure communi conceditur transitus ad aliam Religionem, vt in superioribus ex parte iam diximus, & exactiùs infrà dicemus, *Ibid. art.* 8. de quo Nauar. *lib.3. cons.99. de Regularibus à n.*1. Idem post citatatum nostrum Auctorem, & Nauarrum docet Sanchez *d. cap. 7. n.2. & n.*107.

63. Prælatus inferior à Papa, potest ex iusta causa dispensare, vt Religiosus transeat ad laxiorem Religionem. *ibid. art* 9. Sed de hoc se retractat Auctor, vt videre est infrà *in retractatione num.*91.

64. Plures sunt causæ, ex quibus potest dispensari in transitu ad laxiorem Religionem, quas perspectè debent prælati perpendere, quibus hæc facultas dispensandi adest. Prima est ex parte Monasterij, vt si strictior, & obseruantior est modus viuendi Monasterij, ad quod vult transire religiosus, nec est aliud simile in sua Religione in obseruantia & asperitate, vbi possit degere, vt suprà dictum est à nobis. Secunda causa est ex parte Religiosi, & hæc potest esse multiplex, vt cum ipso dispensetur. Prima est, infirma Religiosi, aut incommoda valetudo, aut fragilis corporis natura. Secunda causa est, quando Religio, vbi habitat, sita est in regione eius saluti nociua ob malam temperiem, & non inuenitur in ea Monasterium aptum suæ complexioni, ad quod transferatur. Tertia causa potest esse ingens, & vrgens parentum necessitas, cui non potest subuenire Religiosus in sua religione per modum suæ regulæ congruentem, Quarta est, quando ob suam simplicitatem non sufficienter intellexit quis regulam, quam vouebat, inuenítque eam strictiorem, & asperiorem, quàm existimabat, voluntas enim, & intentio non se obligandi in professione ad tantam vitæ austeritatem sufficiens causa videtur ad concedendum ei transitum ad laxiorem Ordinem. Quinta causa, est persecutio grauis, quam patitur Monachus in sua Religione sine culpa sua, vel cum illa, de qua tamen iam manifestè pœnitentiam egit. Hæ, & aliæ similes causæ ad dispensandum arbitrio prudentis viri relinquuntur, *Ibid. dict. art.9. & in Addit. summæ sup. n.*11. de quo

D. Thom

D. Thom. 22. *q. vlt. art.* 8. Syluest. *obi suprà* Soto *lib.* 2. *de instit. q.* 7. *art.* 3. *dub.* 3. Easdem ferè causas ad dispensandum in hoc transitu tradunt Cucus *lib.* 3. *maiorum. institut. tit.* 1. *num.* 135. Azor *tom.* 1. *moral. lib.* 12. *cap.* 14. *quæst.* 8. §. *quares*, Sanchez, quamuis primam causam à nobis traditam in totum non admittat, *d. c.* 7. *n.* 72. vt mox videbimus.

Suprà traditam tamen Auctoris sententiam impugnare nititur idem Sanchez *d. n.* 72. dum docet; semper esse sufficientem causam ad dispensandum super transitu ad laxiorem ordinem, religiosi infirmam, aut incommodam valetudinem, vel ita delicatam, seu fragilem coporis naturam, vt religionis austeritates ferre non valeat. Quanuis enim prælati cum illo dispensare intra propriam religionem in illis asperitatibus possint, vt tradit Auctor: is tamen cũ quo dispensatur (ait Sanchez) non potest, moraliter loquendo, non esse onerosus religioni, & causa multi scandali, notæ, & murmurationis. Sed hæc ratio (salua pace tanti viri) non mihi videtur sufficiens, vt à sententia Auctoris recedamus, quia religiones, vt ipse innuit, magis debent fundari in Christiana charitate, quam in exteriori asperitate, prælati nanque debẽt tanquam boni Pontifices fratrum suorum infirmitatibus compati, scientes, quoniam *Misericordiam magis vult Deus, quàm sacrificium*, Vnde, concludit Auctor, cum religiosis, in quorum religione exterior austeritas præualet, bene potest dispensari, vt ad aliam mitiorem se transferant, ne sint religioni onerosi, & causa murmurationis, & scandali, vt inquit Sanchez. At apud religiones, vbi charitas plus vrget, tales religiosi infirmi, & debiles non sunt onerosi, sed potius meriti, & exercendæ charitatis, & pietatis exercitium. Nec minus bene ipse Sanchez carpit nostrum Auctorem tanquam allegantem falsò Sotum. Nam hic *lib.* 7. *de instit q.* 4. *art.* 3. §. *vtrum verò*, docet, quod quando molestia, ac difficultas ex re ipsa nascitur, nempe quia res est ardua, & viribus impar, tunc causam legitimam præbet ad dispensandum: & in §. *sequitur*, antecedenter sermonem fecerat de potestate superiorum ad dispensandum cum subditis super voto transitus ad altiorem Religionem. Atque ideò ex huius Doctoris sententia, ac doctrina probat bene noster Auctor, prælatos posse dispensare cum suis subditis in asperitatibus religionis, quando ex infirmitate, vel alia simili causa inculpabili nascitur difficultas obseruandi illas: ex quo apparet, bene ad rem à nostro Auctore allegatum esse præfatum Magistrum Sotum.

Defẽditur Auctoris sententia.

Osea 6.

Circa suprà à nobis tradita adhuc nota cum P. Villalobos 2. *parte Summæ tract.* 35. *diff* 13. *num.* 5. quod transiens ad laxiorem Religionem bona fide, existimans legitimam causam adfuisse ad hunc transitum faciendum, non incurrit in excommunicationem, *cap. 2. ne clerici, vel monachi,* contra temerè habitam religionis dimittentes, nisi transitum faciat ad liberè vagandum, ac liberiùs viuendum, tunc enim incurrere, tenet cum Syluestro *verb. religio, quæst.* 4. idque videtur etiam sentire noster Auctor *tom. 2. quæst. 66. art. 6. §. secundò notandum est.* & clariùs tradit Sanchez *lib. 6. decalog cap. 8. n. 68.*

65. Papa sine causa dispensans in transitu ad laxiorem Religionem, & impetrans talem dispensationem mortaliter peccant, ipsáque dispensatio est nulla quoad Deum, nec illa licitè potest vti dispensatus, cùm sit circa legem concernentem ius diuinum, seu dependentem à iure diuino, in qua non licet, etiam Papæ absque iusta causa dispensare, vt docent communiter Theologi. *ibid. art.* 10. de quo Caietan. 2. 2. *quæst.* 98. *art.* 4. Soto *lib. 1. de instit. quæst. 7. art.* 3. Idem ferè docet Sanchez *dicto cap. 7. num.* 105. *&* 106.

66. Licentia ex iusta causa impetrata ad transitum in alium Ordinem, non facta mentione de laxiori, non est sufficiens ad transeundum in laxiorem, nam cùm huiusmodi facultas operetur effectum transeundi tantùm ad strictiorem, vel parem Religionem, non venit extendenda ad aliam laxiorem, *Ibidem art.* 11. de quo D. Thom. 2. 2. *quæst.* 189. *art.* 8. Nauar. *in cap. statuimus num.* 10. *&* *lib. 3. consil. 57. n. 1. de regul. in 2. edit.* Idem docent post nostrum Auctorem, & Nauarrum *dict. consil.* 57. Sanchez *dict. cap.* 7. *num.* 74. P. Miranda *dict. quæst.* 31. *artic.* 14.

67. Religiosus Mendicans licentiatus ad transeundum in aliam Religionem, etiam non Mendicantem, & laxiorem, non potest virtute huius facultatis transferre se in aliquem Ordinem Militarem. Ita declarauit Congregatio sacra Cardinalium pro omnibus Regularibus in claustro viuentibus, ne scilicet liceat transire ad Militares, aut Hospitalarios, vt refertur à Nauarro, *ibid. art.* 12. de quo Nauar. *lib. 3. consil.* 58. *sub titulo de regularibus.* Idem tenent Additionator ad Nauar. *dict. consil.* 58. & Sanchez *eo cap. 7. num.* 75. post citatum nostrum Auctorem.

68. Licentiatus à Papa ad transitum in certum Ordinem, non potest ad alium strictiorem transire virtute dictæ licentiæ, cùm hæc sit stricti iuris, bene tamen poterit virtute alterius

facultatis

facultatis priuilegio, aut iure communi concessæ. *ibid. art.* 13. de quo Nauar. *vbi supr. consil.* 63. *n.* 9.

69. Frater apostata non potest in apostasia ad aliam parem religionem transire absque licentia sui prælati, nisi sit in regione longinqua constitutus, in qua nec sui instituti monasterium, nec alterius strictioris obseruantiæ inuenitur, tunc enim etiam ad laxiorem transire licebit. Quod si nullum inueniat monasterium cuiuscunque alterius ordinis, nec ad suum redire valeat, cum sæcularibus religiosè viuendo, & pro posse suam regulam seruando degere permittitur. *ibid. a.* 14. de quo Greg. Lopez *in l.* 9. *tit.* 7. *part.* 1. *verb. masfuertes religiones*, Rebuff. *in praxi benef. de transitu Monachorum num* 7.

70. Prælati Mendicantium, qui tam à iure, quàm ex priuilegio sunt Mendicantes, non possunt dispensare cum suis subditis professis, vt transeant ad ordines monachales, excepta tantum Carthusia, excommunicanturque ipso facto non solùm transeuntes, & recipientes, sed & dispensantes, diffinitur in dicta Extrauaganti, *Viam ambitiosæ* §. *ac volentes, de Regularib.* quam obseruari præcipitur in Cancellaria *regula* 23. de Mendicantibus transeuntibus ad aliam religionem, pro quo etiam extant plurima Pontificum decreta Innocentij IV. Alexandri IV. pro Minoribus, Benedicti XII. & aliorum, de quibus apud bullarium. Hoc tamen non extenditur ad nouitios dictorum Mendicantium, quos posse ad alios ordines transitum facere, declarauit Clemens IV. apud idem bullarium. Secus est in nouitiis Societatis Iesu, qui transacto biennio tria vota simplicia emiserunt, hi namque prohibentur ad dictos ordines, excepta Carthusia, transire, ex quadam Bulla Pij V. relata à Claudio *in Compend. Societ. verb. Apostata* §. 9. quidquid aliqui in oppositum sentiant. *ibid. art.* 15. *& addit. summa vbi suprà num* 9. Idem ferè traditis multis docet Sanchez *dicto cap.* 7. *num.* 28.

Bull. bull. 13. *Innoc. IV. bul.* 18. *&* 21. *Alex.* 4. *bul.* 4. *Ben.* 10. *Bull. bull.* 12. *Clem.* 4. *Comp. Societ.* §. 9. *Bull bul.* 24. *Gregor. XIII.*

71. At Gregorius XIII. concessit Præposito generali Societatis, vt de eiusdem licentia religiosi, etiam professi, non tantùm ad Carthusiam, sed ad quamuis aliam Mendicantium, vel non Mendicantium ordinem paris, laxioris, aut arctioris obseruantiæ per ipsum Præpositum illis præscribendũ valeant transire. Sed idem Pontifex postea confirmando quandam concessionem Pij V. qua cauebatur, vt ingredi volentes Carthusiam, tres eis menses præscribantur, intra quos, si non ingrediantur, vel non admittantur, vel non perseuerent, ad eandem Societatem redire teneantur, nec eis amplius ab ipsa Societate, ad eundem ordinem Carthusiensem transire secundò liceat

absque ipsius Præpositi generalis licentia expressa ab eo specialiter obtenta, decreuit, inquam, ac declarauit, ea omnia, sicut suprà dicta sunt, etiam ad præterita valere, ac si litteræ Apostolicæ super concessione Pij V. huiusmodi tunc confectæ fuissent sub excommunicationis, & aliis apostatarum pœnis, & censuris eo ipso incurrendis, à quibus non nisi à Romano Pontifice, vel a Proposito generali absolutionem valeant obtinere. Ita Gregorius XIII. apud bullarium. Idem tradit Sanchez *dict. num.* 28. *& num.* 31.

Bull. bul. 27. Greg. XIII.

72. Super quibus insurgit dubium non vulgare, an reformato aliquo Ordine Mendicantium in strictiorem obseruantiam possint in illo professi ad alios Ordines transire? De quo variè sentiunt Doctores. Quidam tenent, licere ad alium ordinem parem, seu similem transire: quia actus agentium non debent operari vltra eorum intentionem, argumento *l. qua de toto ff. de re iudic.* & Gloss. *in cap. integritas, verb. voti,* 32. *q.* 1. At intentio huiusmodi religiosorum fuit seruare regulam iuxta morem obseruantiæ, qui vigebat tempore suæ professionis, ac proinde non sunt cogendi ad maiorem, seu strictiorem obseruantiam, quàm vouerunt. Alij in oppositum sentiunt teneri in eadem Religione perseuerare, eo quòd melior tunc sit eorum conditio. Alij tandem affirmant, quòd ipsis debet dari probatio annua ad nouas asperitates experiendas. Sed his omnibus omissis hæc controuersia iam hisce temporibus à Sede Apostolica decisa est, obligando scilicet Fratres Conuentuales Ordinis Minorum in Hispania ad modum viuendi arctiorem obseruantiæ ab ipsis non promissum, prout fecit Paulus IV. & Moniales ad clausuram, quam non vouerunt, adstrinxit Pius V. & confirmauit Gregorius XIII. apud bullarium, nam Papa habet omnimodam potestatem circa modum viuendi Regularium, quibus potest præcipere ea, quæ indirectè conducunt ad seruanda contenta in sua regula. *ibid. art.* 16. de quo Hostiens. *in summa de voto §. vtrum. n.* 16. *vers. quod si aliquis,* Anchar. *in c. vnico de statu Regul. lib.* 6. *post num.* 2. Nauar. *in c. statuimus à n.* 17. Idem tenent Corduba *in regulam c.* 10. *q.* 2. *punct.* 6. *& c,* 2. *q.* 15. *punct.* 3. Vasquez 1. 2. *q.* 95. *art.* 1. *disp.* 154. *c.* 4. *num* 25. 26. *&* 27. Azor *tom.* 1. *instit. moral. lib.* 13. *cap.* 11. *quæst.* 17. P. Miranda *tom.* 1. *q.* 31. *a.* 15. & latè post alios plures subscribit Sanchez *lib.* 6. *decalog. cap.* 2. *à num.* 35. *vsque ad* 44.

Bull. bul. 6. Pii V. & Bull. 42. Greg. XIII

73. Fratres Minores Obseruantiæ, aut alterius strictioris regulæ, quàm sunt Fratres B. Mariæ à Mercede, prohibentur recipi in isto Ordine, ex decreto Clementis VIII. de quo apud

apud bullarium. *ibid. art.*17. Idem tradit Sanchez *dict. cap.*7. *num.* 30. *ad finem.* *Bull. bul.* 13. *Clem.* 8.

74. Superiores religionum, etiam Mendicantium possunt licentiare suos subditos, *vt* liberè valeant ad Carthusianos transire ex zelo strictioris vitæ, etiam si nulla alia existat causa ad id faciendum. Prælatis verò renuentibus possunt subditi petita licentia, licèt non obtenta, impunè ad dictum ordinem conuolare, vt expresſè diffinitur in dicta Extrauaganti, *viam ambitiosæ*, à Martino IV. *& in dict. cap. licèt, de Regularibus.* Quod etiam in Fratribus Minoribus locum habere, certi iuris est: quia dicta Extrauagans de omnibus Mendicantibus generaliter verba facit. Neque his opponitur D. Bonauentura *super regulam Fratrum Minorum q.*13. quia ibi tantum asserit, non licere dictis Minoribus ex vi suæ regulæ ad alium ordinem transire; non tamen negat de licentia Sedis Apostolicæ posse, & ita non contradicit postea decreto à Martino IV. in dicta Extrauaganti, quam non potuit videre, eo quòd post multum temporis ab obitu Seraphici Doctoris fuit expedita. *ibid. a.*18. *& in addit. sum. dict. cap* 113. *n.*10. de quo Angel. *titulo religio* §. 34. Cordub. *super regulam cap* 2. *quæst.*17. idem docent Sanchez post multa à se latè tradita *dict. lib.*6. *cap.*7. *à num.*19. & præcipuè *à num.*26. P Miranda *dict. q.*31. *a.*10. qui id concedit in foro exteriori, & idem repetit *art.*11.

75. Monachum Carthusianum transire licitè posse ad Minores Obseruantiæ de licentia sui prælati, vel ad alios Mendicantes, probabile iudicatur à viris doctissimis, dummodo aliqua iusta, & rationabilis causa ad id agendum existat, nec timeatur aliquod scandalum, vel infamia dictæ religionis, aut aliqualis super tali transitu: & ita fuisse determinatum Parisiis de transitu dicti Carthusiani ad Fratres Prædicatores suam regulam perfectè obseruantes, refertur. *ibid. art.*19. *& d. n.*10. *addit. summæ ad finem* de quo Syluest. *verb. religio* 4. *quæst.*6. Nauar. *lib.*3 *consil.*68. *primæ impressionis*, *& in* 2. *cons.*63. *in fine.* Idem tradunt D. Bonauent. *in quæst. super regul. quæst.*12. Cordub. *in regul. cap.*2. *quæst.*17. *punct.*1. Leonard. *lib.*2. *de iust. cap.*41. *dub.*13. *num* 100. *in fine*, Azor *tom.*1. *inst. moral. lib.*12. *cap.*14. *in fine* Sanchez *dict. cap.*7. *num.*29. & videtur innuere P. Miranda *dict. quæst* 31. *art.*11. *Bullar. bul.* 9. *n* 3. *& Bul.* 10 *n* 3. *& bul* 18. *n.* 11. *& bull* 21. *Eug.* IV. *n.*17.

76. Monachi Benedictini, & Cistercienses ex priuilegio Eugenij IV. apud bullarium, non possunt transire ad quemcunque ordinem, etiam ad Carthusian., sine consensu Capituli generalis, seu præsidentis, seu maioris partis visitatorum Congregationis, nec etiam auctoritate Apostolica, nisi in

litteris fiat specifica mentio de persona, ac Religione, sub excommunicationis ipso facto incurrenda pœna contra recipientes, seu retinentes, qui intra triduum à receptione monachum receptum non restituerint. Idem Eugenius IV. apud Compend. Cister. concessit Congregationi sancti Benedicti in Hispania, ne sui monachi transeant ad alium quemcunque Ordinem, etiam ad Carthusiam, nisi obtenta licentia Papæ, vel Generalis, aut sui Conuentus cum Abbate: secus excommunicantur transiens, & prælatus admittens, seu recipiens. Idem concessit Martinus V. Cisterciensibus, excepto, quòd possint transire ad Carthusiam, & confirmauit Concilium Basiliense. Idem priuilegium habent monachi sancti Hieronymi in Hispania apud suum Compendium. Vnde attentis dictis priuilegiis, nulli Religioso hodie licet ad alium Ordinem transire, nisi petita, & obtenta priùs licentia, nam Pontifices concedentes benè nouerant ius commune, maximè in re tam nota, ac ideò illi derogare voluerunt, vt sæpe sæpiùs faciunt in expeditione, seu concessione priuilegiorum. Quod & confirmauit Pius II. qui ait, quòd concordia facta est inter Cistercienses, & Carthusienses, vt nullus monachus suorum Ordinum de vno ad alium sine licentia transire possit, & in quodam libro priuilegiorum sancti Benedicti Romæ impresso *fol.* 145. refertur quædam Cardinalium declaratio, quòd transitus ad parem, vel ad arctiorem Religionem non fiat, nisi causa cognita transeuntis, & vitæ, ac morum ratione, idque ex approbatione Capituli Generalis. Quo priuilegio Benedictinorum possunt gaudere, & gaudent Minoritæ, & cæteri communicantes, quidquid illud velint aliqui limitare. *ibidem articul.* 20. de quo Azor *tomo* 1. *lib.* 12. *capit.* 14. *quæstion.* 4. Nauar *lib.* 3. *consil.* 59. *de Regularibus*, P. Portel *verb. transire ad alium Ordinem num.* 10. Vide ad idem Sanchez *dicto lib.* 6. *cap.* 7. *num.* 31. vbi refert aliud simile priuilegium concessum à Paulo V. anno 1610. die 3. Aprilis, Carmelitis Discalceatis, quo frui liberè possunt aliæ Religiones per communicationem, & plura etiam alia priuilegia ad idem refert Suarez *tom.* 4. *de Religione lib.* 3 *capit.* 12. vbi à *numer.* 5. resoluit, certissimum esse, posse Pontificem eo sensu præfata priuilegia concedere, vt absolutè non liceat ad aliam Religionem transire sine licentia obtenta, etiam titulo maioris perfectionis, idque de facto ita esse indultum Societati à Pio IV. & Pio V. in quorum bullis specialiter fit mentio dicti *cap. licet, de Regularibus*, cum expressa derogatione illius, & tandem idem firmat noster Portel *verb. transitus ad alium Ordinem*

Cap. Cister. tit. fugitiui §. 1. & 2. Bull. bul. 6. Mart. V. Com. D. Hieron. v. transit ad alium Ordinem.

Ordinem, *numero* 10. idem sentiens cum Auctore, quem refert.

Sed Congregatio sancti Benedicti in Portugallia non vtitur hoc priuilegio, ex quadam sua constitutione, in qua libera datur facultas secundùm ius commune monachis suis transeundi ad strictiorem Religionem petita licentia, & non obtenta. *tom* 1. *q*. 30. *a*. 8.

77. In Extrauaganti Martini IV. tantùm prohibetur transitus ab Ordine Mendicantium ad non Mendicantes. Vnde Mendicantibus licebit ad alios strictioris instituti Mendicantes transire, nisi specialiter sint prohibiti, vt de facto prohibetur Minoribus, & Prædicatoribus se inuicem recipere, ex bullis Innocentij, & Alexandri IV. & aliorum Pontificum, & Minoribus Obseruantiæ ad Minimos transire, nisi de licentia Papæ, ex decreto Iulij II. apud Bullarium, & idem Capuccinis ad eosdem Minimos, & è conuerso prohibuit Pius V. & confirmauit Gregorius XIII. teste Capuccino *in Addit. ad Comp. titulo, recipere*, §. *pariter hic*, & §. *item in anno.* qui addit, postea à Congregatione sacra, auctoritate Gregorij XIV. fuisse decretum, vt transeuntes, & illos recipientes incurrant pœnam priuationis officiorum ipso facto, & vocis actiuæ, & passiuæ in perpetuum, quæ declaratio, inquit, est authentica apud eosdem Capuccinos. *ibidem artic*. 21. de quo Parassellus *in Compendio priuilegiorum fol*. 116. Idem videntur docere Palud. *in* 4. *distinct*. 38. *quæst*. 3. *artic*. 1. *numer*. 11. D. Antonin. 3. *p. titul*. 16. *capit*. 4. §. 4. Syluest. *verb. Religio*, 4. *quæst*. 6. Suarez *tomo* 4. *de Religione tract*. 8. *lib*. 3. *cap*. 9. *num*. 15. qui refert ad id Palud. *dict. distinct*. 38. *quæst*. 2. *num*. 17. Sanchez *lib*. 6. *decalogi cap*. 7. *n*. 28. & 29. referens ad id nostrum Seraphicum D. Bonauenturam *super Regul. c*. 2 *quæst*. 12 & 13. vbi Cordub. *quæst*. 17. *punct*. 1. & tandem idem sentire videntur P. Miranda *tom*. 1. *quæst*. 31. *art*. 10. *concl*. 2. & *art*. 11. Portel *vbi suprà n*. 5. citans Azor. *Bull. bull. 3. Innoc. 4. & bul. 12. Alex. 4. & bul. 12. Clem. 4. & bul. 14. Sixt. 4. n. 22. & 26. bull. 11. Iulij 2 bul. 8. Pij V.*

Item Leo X. apud Bullarium prohibet Minimis sub excommunicatione transitum ad alios Ordines, eadémque pœna ferit retinentes, nisi intra nouem dies à monitione restituant. Fratres apud se existentes, & Sixtus IV. in bulla suprà citata concedit, vt Generales, & Prouinciales Minorum possint procedere, tanquam contra apostatas, contra Fratres habentes licentiam transeundi ad alium Ordinem, si intra duos, vel tres menses ad illum se non contulerint, & habitum Regularem ipsius non susceperint. Idem tradit Portel *vbi suprà num*. 15. *Bull. Bul. 42. Leon. X.*

78. Item

78. Item Capuccini prohibentur recipere Fratres Minores de Obseruantia abique licentia in scriptis Ministrorum Prouincialiū eiusdem Obseruantiæ sub pœna excōmunicationis, & inhabilitatis ad quæuis officia Ordinis,& priuationis actuū legitimorum:ex constitutione Pauli III. & Iulij III. confirmata sub eisdem pœnis,& aliis efficacissimis clausulis,& non obstantiis per Sixtum V. apud Bullarium. Benè tamen possunt dicti Capuccini recipere Fratres Discalceatos, seu Reformatos Hispaniæ, obtenta prius licentia suorum Prouincialium. *ibid. art.*22.de quo Capuccin.*in Comp. Mend.verb.recipere*,& Portel *sup.n.*15.P.Villalob.*vbi sup n.*18.vbi *n.*17.tradit, non posse Capuccinos ad Minimos transire,& è conuerso,ex quadam bulla Pij V.apud Parassel.*in Comp.suorum priuil.fol.*116.

Bull. bul. 17. Sixt. V.

Pro quibus omnibus in superioribus resolutis aduertere magnopere oportet,quòd quamuis ius commune Regularibus concedat ad strictiorem Religionem transire,petita,etiam non obtenta licentia,adhuc tamen indultis Apostolicis aliter ordinantibus,propter pacem inter Religiones fouendā, vel cauendam iniuriam, vel confusionem vitandam standum esse existimo. Circa quod vsus vniuscuiusque Religionis attendi, & obseruari debet.Et iuxta hanc modificationem debent meritò intelligi,ac limitari omnia à Doctoribus,& à nobis in superioribus tradita.*ibid.ad finem.*de quo Sylu.*verb.Religio* 4.*q.*6 Portel *vbi sup.n.*10.*&* 11. Suarez latè *loco suprà citato n* 9. qui idem constanter docent,& tenet etiam P. Villalob. *vbi suprà num.* 22.

79. Religiosus habens facultatem transeundi ad aliquem Ordinē Mendicantium tenetur requirere non solùm quatuor Ordines Mendicantes ex iure communi, sed etiam eos,qui ex priuilegio inter Mendicantes numerantur, idque debet vero animo,& cum omni efficacia procurare. Quòd si facta hac diligentia nullus ad suam Societatem, seu fraternitatem admittere cum velit,liberatus à tali obligatione omninò manet. Sicut à voto emisso ingredi certam Religionem liberatur, qui cum vero affectu animi id procurat,& non admittitur.*ibid.art.* 23. Idem docent Nauar. *in cap. statuimus.n.* 13 & post eum P. Miranda *dict. quæst.*31.*art.*17.

80. Votum de non transeundo ad strictiorem Religionem tanquā impeditiuū maioris boni non est validum, ideòque ad eius obseruantiam vouens non tenetur. Sicut nec votum de non intrando Religionem obstat vouenti ad introitum in illam, ex eadem ratione, vt est compertum in materia de voto. Verum est tamen quòd prælatus votum subditi de transeundo ad

arctiorem

arctiorem Religionem potest dispensare, non verò irritare, quia id non est simpliciter votum Religionis, sed transitus vnius ad alteram Religionem, qui transitus ad arctiorem Ordinem non cadit sub potestate prælati ad irritandum votum de illo emissum. *ibid. art.* 24. *& tom.* 1 *quæst.* 24. *art.* 4. de quo D. Thom. 2. 2. *quæst.* 189. *art.* 2. *& quæst.* 186. *artic.* 10. *ad tertium* Nauar. *lib.* 3. *cons.* 55. *&* 93. *de Regularibus*, *& cons.* 14. *de voto, & voti redemptione.* Idem docent Portel *vbi suprà n.* 18. P. Villalobos *dicta diff.* 13. *n.* 19.

81. Religiosus translatus ad aliam Religionē, vt in ea possit esse prælatus, debet priùs profiteri: quia qui similem vitam cum aliis suscipit, similem debet sentire in legibus disciplinā, *cap. recolentes, de statu monach.* idqae expresse extat diffinitum in Tridentina Synodo. Præfatus verò monachus translatus, post renũciationem prælationis, qua functus est post professionem remanet filius secundæ religionis, in qua professus est, nam qui legitime ad aliam religionem transit, & in ea profitetur, eo ipso omnia prioris Ordinis iura perdit, & fit filius posterioris, in quo professionem emisit, & secundum tempus istius secũdæ professionis sedem, & antiquitatem obtinebit, *cap. ne pro cuiuslibet* 16 *q.* 1. *cap. si quis iam translatus* 21. *q* 2. Auct. *ibid. art.* 25. 26. *&* 29. *& in addit. Sum. vbi sup. n.* 26. de quo Nauar. *lib.* 3. *cons.* 61. *de Regularibus* Idem tradunt Sanchez *lib.* 7. *de matrim. disp.* 37. *n.* 47 *& lib.* 6. *decalog. cap.* 7. *n.* 85. *&* 86. P. Miranda *d q.* 31. *art.* 11. 12. *&* 13. P. Villalobos *vbi suprà n.* 21.

Trid. sess. 25. *c.* 21. *de regul & sess.* 14. *c.* 19. *de ref.*

82. Bona Religiosi legitimè, & validè professi in vno Ordine, & licitè ad alterũ translati, quomodocunque sint iam quæsita, siue per donationem, siue per propriam industriā, semper pertinent quoad proprietatem ad primum Ordinem, quia licèt ius illi concedat, vt maioris perfectionis zelo ad strictiorem religionem se transferat, hoc debet fieri sine præiudicio tertij, *cap. super eo, de offic. delegat*, magnum verò præiudiciũ fit priori Religioni, cui acquisita sunt iam omnia, quæ acquisiuit suus monachus, vt patet ex iure. Quod adeò verum est, vt neque scripta à se elaborata possit secum deferre, nisi inutilia sint priori Religioni. Secus dicendum est, si dictus Religiosus translatus inualidè professus est in priori religione, tunc enim cùm pro non religioso habeatur in illa, ad secundam religionem pertinere omnia illius bona consequens est. Hæc dicta sunt loquendo de proprietate bonorum, nam quod attinet ad vsum fructum, distinctione vtendum est: vel enim transitus iustis de causis, & de licentia prælati fuit factus, & tunc vsusfructus dictorum bonorum ad posteriorem Religionem videtur spectare,

aliàs non benè libertati spiritus esset consultum, & retraherentur Religiosi à perfectione, ad quam volunt per transitum ad arctius institutum aspirare, si enim secundùm ius alimenta debentur religioso translato ad aliud monasterium ob demerita, & culpas, *c. de lapsis 16. quaest. 6. cap. quod à te de clerico coniugato*, à fortiori, ac maiori ratione debentur illi, qui non ob demerita, sed assequendæ perfectionis ergò, ad aliud strictioris instituti monasterium seu Ordinem se transfert. At vero si sine licentia prælati, & sine iusta causa indebitè translatio fiat, vsufructus omninò ad priorem Religionem, seu monasterium pertinet: quia iniustè translatus, ad primam Religionem reduci debet, & à secunda potest extrahi, vnde sibi indebitè illum recipienti imputet, quia sponte se constituit in obligatione ipsum alendi. *ibid. art. 27. & in Addit. Summa tom. 4. dict. cap. 112. n. 7. & tom. 2. quaest. 78. art. 2.* & nos diximus suprà *de hæreditatibus, n. 24.* Vide ad hoc Panormit. *in cap. quod à te, de clericis coniugat.* Syluest. *verb. Religio 4. quaest. 10.* Couar. *in cap. 1. de testam. n. 20. & 21.* Azor *tom. 1. instit. mora. lib. 12. cap. 15. quaest. 3.* P. Miranda *dict. quaest. 31. art. vlt.* P. Villalobos *dict. tract. 35. diffic. 14. per totam* præcipuè *n. 5.* & nouissimè Suarez *tom. 4. de Religione, tract. 8. lib. 3. cap. 13. & 14.* vbi latè & eruditè rem tractat, quamuis quoad vsumfructum indistinctè teneat eo, *cap. 14. n. 12. & 13. & cum sequentibus*, pertinent ad monasterium, à quo translatus est; quod, addit, ad summum obligari ad tribuẽdum religioso translato sufficientia alimenta in monasterio alio. Quod & mihi non displicet, nec est alienum à mente nostri Auctoris, vt patebit illum attentè legenti, sicque consulitur bene libertati spiritus volentis transire ad meliorem frugem, & sententia nostra sic limitata vera est: quam etiam sustinent D. Anton. *3. p. tit. 16. cap. 24. §. 3.* Mandos. *in praxi signat. grat. §. translationes column penult. vers. sed quaero.* Menochius limitans, quando posterius monasterium est inops, *cons. 293. n. 22. volum. 2.* quos, & alios plures refert ad hoc Sanchez *lib. 7. decalog. cap. 32. n. 7.* quidquid ipse in oppositum sentiat *n. 8.* qui videri potest, & quæ latissime tradit per totum illud *cap. 32.* vbi de hac materia multas difficultates satis eruditè resoluit.

Exponitur mens, & sententia Auctoris, & conciliantur loca antinomia.

Sed his opponi videtur quod resoluit Auctor noster dicto *tom. 4. Addit. Summa cap. 53. num. 2.* vbi intrepidè, & absolutè affirmat, omnia acquisita in primo monasterio pertinere ad illud, ad quod translatus est Religiosus. Facilè tamen concordantur hæc duo loca Auctoris, nam *in dict. art. 27 & in dict. num. 17. Addit. summa*, loquitur de proprietate bonorum, quam

pertinere

pertinere ad primam Religionem, in qua legitimè professus est Religiosus translatus, affirmat. At *in dict. num. 2. cap. 53.* loqui necessariò dicendus est de vsufructu dictorum bonorum, quem ad secundam Religionem, ad quam legitimè se transtulit, & quæ illum alere tenetur, spectare asserit. Sed quia adhuc non omninò satisfieri videtur sententiæ Auctoris *in dicto n. 2.* in quo absolutè, & sine distinctione omnia ad secundum Monasterium pertinere affirmat, dic, quòd inibi attento iure ciuili *in Authentica, de sanctissimis Episcopis, §. si Monachus, col. 9.* At *in dict. art. 27. & dict. n. 17.* loquitur de iure Canonico, cuius determinationi standum omninò est, & non iuris Ciuilis in hac materia, ad quod est bonus textus *in c. statutum est* 18. *q.* 1. vbi habetur, quòd acquisita ante consecrationem Monachi in Episcopum sunt Monasterij, acquisita verò postea sunt Ecclesiæ, cui multum assimilatur translatio de vna ad aliam Religionem. Hæc deduxi ex mente, & verbis Auctoris ad tollendam, & superandam antinomiam, quæ versari videbatur circa dicta loca. Ex quo iam cessare poterit perplexitas Portel *verbo, bona transeuntium de vno ad alium ordinem, num.* 1. *&* 3. qui nihil certi potuit colligere (vt ipse fatetur) ex locis citatis ad illa concilianda. Vide Nauar. *lib 3. cons. 56. de Regularibus, & cap. statuimus, num.* 24. seu *comment. 4. de Regular.* &. P. Villalobos *ea diffic. 14. num. 2.* vbi cum Panormit *in dict. cap. quod à te, & cap. in præsentia, & cap. causam, de probat.* resoluit, donationem omnium bonorum factam Monasterio in ingressu Religionis ab eo, qui ante professionem ad aliud Monasterium transiuit, in quò professus est, reuocari, & cum tali profitente transire sua bona, quia non secuta professione tacite censetur reuocasse eam donationem, ad instar donationum causa mortis, quæ non consequuntur suum effectum vsque ad mortem. Secus, addit, si partem aliquam bonorum tantùm donauit, quia non censentur tunc donasse intuitu ingressus, vt tradit Syluest. *verb. Religio. 4. quæst. 10. num.* 10. Item *num.* 3. docet, ius succedendi Religioso competens, cùm sit personale, transire cum eo ad Monasterium, ad quod transfertur, si est capax succedendi, vt colligitur ex *d. cap statutum* 18. *q.* 1. Vnde infert *num.* 4. legatum relictum sub conditione, quæ impleta est tempore secundæ professionis, ad secundum Monasterium pertinere, vt latè etiam, ac eruditè probat Sanchez *lib. 7. Decalogi, cap. 31. n. 41.* per textum *in l. cum hæres, 4. ff. quando dies legati ced. & regul. quæ legata 18. ff. de regul. iuris*, citátque ad id magnam turbam DD.

83. Religiosus Mendicans translatus ad non Mendicantes, etiam

etiam auctoritate Apostolica nullum officium, beneficium, aut vicariatum, nec aliquam administrationem apud illos obtinere potest, item voce actiua, & passiua priuatur, & inhabilis redditur ad quodcunque munus, vel officium Ordinis, ex *Clemen.* 1. *de Regularibus*, & pro Fratribus Minoribus translatis ad alios Ordines, ne possint esse prælati, decreuit Nicolaus IV. Hæ tamen pœnæ non extenduntur ad Mendicantes transeuntes ad alios Ordines, etiam laxiores, vt ex dicta Clementina patet *ibid. art.* 28. de quo Nauar. *lib.* 3. *cons.* 57. *&* 63. *de Regularibus* 1. *edit.*

Trid. sess. 14. c. 11 in fi. de refor. Idem habetur in Concilij Trident. *session.* 14. *c.* 11. *in fine de reform.* quoad omnes Regulares translatos de vno ad alium ordinem, qui ex eo incapaces fiunt cuiuscunque beneficij sæcularis. Ad quod videri possunt Anchar. *in d. Clem.* 1. *num.* 4 *notab.* 3. vbi Bonifac. *num.* 59. Imola *num* 9. Cardinal. *num* 16. *c.* 8. Azor *lib.* 12. *Moral. c.* 14. *quæst.* 12. *tom* 1. P. Miranda *d. quæst.* 31. *art.* 8. *concl* 2. P. Villalobos *d. tract.* 35. *diffic.* 13. *n.* 16. & latè ad id multa tradit Sanchez *dict. cap.* 7. *à n.* 108. vbi *num.* 114. *&* 115 id extendit ad Mendicantes, qui ex dispensatione Pontificis habent redditus & possessiones in communi, *& num.* 116. ad Moniales quibus ex regula interdictum est possidere bona in communi, *& n.* 117. ad Mendicantes omnes, qui tales instituti sunt, & numerati inter Mendicantes à Sede Apostolica post quatuor principales Ordines Mendicatium, de quibus *in c. vnico*, §. *sanè*, *de Relig. domib. in 6.*

84. Translatus de vna prouincia in aliam eiusdem Religionis, post quam est in ea incorporatus, gaudet omnibus, quibus gaudent filij, & in eadem professi. Imò etiam admissis, seu receptis tantùm ante incorporationem conceditur locus iuxta suæ professionis tempus, licèt non habeat vocem in Capitulo, & ita obseruatur in nostra sacra Minorum Religione. *ibidem art.* 30. Idem tenet P. Miranda *d. q.* 31. *art.* 23. *concl.* 2.

De Religiosis extra claustrum viuentibus.

85. Monachi extra claustrum viuentes nullum beneficium seculare, aut Regulare obtinere possunt, nisi ad id adsit legitima causa, & dispensatio, ex quadam Bulla Pauli IV. *tom* 3. *q.* 53. *art.* 1. *& tom.* 4. *Addit. sum cap.* 114 *num* 2. *ad finem.* de quo Sarmient. *de Breuibus à n.* 31. Mandos. *de signat. gratiæ tit. licentia. fol* 101. *p.* 2. *colum.* 1. *&* 2. Ad quod etiam vide quæ tradunt Sanchez *lib.* 7. *Decaleg. c.* 29. *per totum.* Suarez *tom.* 4. *de Religione. tract.* 8 *lib.* 3. *cap.* 19. *per totum.* & quæ diximus *de beneficiis resolut.* 15. *n.* 5. *&* 51.

86. Mona

86. Monachus ad curam animarum gerendam, seu vt præsit Parochiali Ecclesiæ egredi à Monasterio potest, ad quod sufficit licentia Abbatis,& Conuentus, simul, si Ecclesia pleno iure pertinet ad monachos. Item ex eadem ratione Colligiatæ Ecclesiæ præfici potest, non tamen ad alia beneficia simplicia, vel dignitates Ecclesiasticas absque Papæ venia speciali promouerit potest, vt ex *c. super eo, de Regul.* colligitur *ibid. art.2. & tom.1. quæst.43. art.4. & tom.3. Addit. sum. cap.30. n.3.* de quo Abbas *in cap. quod Dei timorem*, vbi Panormit. *de statu Monach.* Syluest. *verb. Religio 6. num.3.* Idem docet Sanchez latè *lib.7. Decalog. c.29. n.57. & 75.* & nos diximus *dict. resolut.15. num.6. & 53. & 54.*

87. Canonicus Regularis, vel Monachus accipiens aliquod beneficium Canonicè requirens residentiam, tenetur in eo residere, non verò in suo Monasterio, vt innuit *cap. ne pro cuiuslibet, 16. quæst.1. cap. si quis iam translatus. 21. q.2.* Auct. *ibid. ar.2.*

88. Non licet prælato Regulari recipere Monachum à Religione strictiori auctoritate Papæ translatum animo demittendi statim eum à Monasterio cum facultate, vt semper ad vitam, vel ad plurimos annos extra claustrum, quærendo sibi victum sua industria, arte, vel mendicitate degat, iuxta quoddam Tridentinum decretum, nisi tanta sit huius Religiosi vrgens necessitas ob persecutiones, molestias, ac dissensiones in sua Religione, vt non inueniat Monasterium, quod velit eum perpetuò alendum in claustro recipere, & talis de eo adsit confidentia, quòd tali facultate viuendi extra Monasterium bene vteretur, non tam ampla, vt dictum est, sed arctata, & limitata ad certum locum, vbi facilis possit haberi notitia de eiusdem actibus, moribus, ac vita, & correctio (si opus fuerit) adhiberi. Ex quo fit, quòd bene potest recipi animo mittendi eum extra claustrum ad peragenda negotia in vtilitatem, & decorem Religionis, quia in hoc casu cessat ratio, & occasio vagandi, & apostatandi, de qua in dicto Concilio, siquidem subest obedientiæ prælati, *ib. art.4.* de quo Nauar. *in c. statuimus, n.12. & 15.* aliàs *comment.4. de Regular. n.11. & 12.* Idem post eundem Nauarrum, & nostrum Auctorem docet Sanchez *lib.6. Decalog. cap.7. n.82. 83. & 84.*

Trid. sess. 14. c.11. de reform.

89. Absentia Religiosi in loco distanti per decem miliiaria, verbi gratia, à Monasterio ad seruiendum beneficio curato in vtilitatem Ordinis, Ecclesiæ vniuersalis, aut Reipublicæ sufficiens, ac iusta causa censenda est, vt superior illi concedat facultatem ad illud seruiendum. Secus si nulla causa adsit, tunc enim, nec etiam de licentia Papæ licet abesse. Sicut etiam

necessitas parentum superueniens iusta causa censetur, vt Religiosus de licentia superioris extra claustrum ad subueniendum illis, vel etiam curandæ veletudinis ergò, cum consilio medici viuat. Et tandem sufficiens pariter causa iudicatur ad dandam licentiam Fratri inquieto, & insolenti propter sua delicta ad triremes relegato,& ab his postea restituto, vt habitu retento vitam eremiticam agere,vel alicui hospitali,aut Ecclesiæ seruire permittatur, verosimile enim est, quòd Fratres ob præteritam vitam, & infamiæ notam cum ad suum consortium admittere renuent, vel admissum improperiis, & contumeliis afficere non desistent. *ibid.art.*5. de quo Nauar.*in capit. non dicatis num.*40.*& 70.& lib.*3.*conf.*68.*& 69.de Regularibus, & commentario 3.de Regular.num 48.& in Manu.cap.14.num.14.&.*48. Vide quæ sit iusta causa ad huiusmodi licentiam concedendam,apud doctissimum P. Suarez *tom.4.de Religione tract.*8. *lib.*3.*cap.*7.*à num.*17.

90. Nullus inferior à Papa potest licentiam facere Monacho, etiam iusta ad id existente causa,vt sit extra Monasterium in habitu clericali decenti sub obedientia Ordinarij,nisi declarando eum nulliter esse professum, vel priuando eum habitu regulari, expellendoque ipsum ab ordine per sententiam iuridicam. Imò nec Congregationi Cardinalium id conceditur, tantùm enim habet facultatem declarandi dubia Concilij Tridentini, non verò ad dispensandum *ibid. art.6.* de quo Nauar. *in cap. nullam num.*27.*& lib.*3.*conf.*54.*num.*4. *de Regul.* Idem supponere,seu sentire videtur Suarez *dicto cap.* 7.*num.* 4. *in* 3. *obiectione, & per num.sequentes.*

De Religiosis professis post constitutionem Sixti V.vide quæ suprà *de nouitiis quoad professionem,resol.* 101.*à n.*88. diximus.

RETRACTATIO.

De Dispensatione super transitu ad laxiorem Religionem.

91. Attento iure communi prælatus inferior à Papa potest licentiam transeundi facere ad Religionem strictiorem, imò & ad æqualem, sed ad laxiorem soli Pontifici reseruatur ex glossa *in cap.cùm singula,verb.canonicè,de prabend.lib.6.* & expressè diffiniri videtur in Tridentino Concilio. Quod adeò verum est, vt facultas facta à Papa absque iusta causa nullius sit valoris, peccabitque illam sic concedens, vt suprà diximus *num.*65. Ita Auctor *tomo 4.summa cap.*113. *num.*7. de opposito

Trid. sess. 25. c. 19. de Reg.

se corrigens, quod dixerat *tom. 3. quæst. 52. art. 9.* quidquid in oppositum dicat Sayro *decis. 55. de Regularibus*, vbi resoluit, quod non obstante dicto Tridentino decreto, & iure communi Generalis, & superior Religionis ad laxiorem etiam Religionem transitum concedere potest, cum mens, & intentio Concilij non fuerit, iuridicas tollere facultates. Ita refert Barbosa *dict. cap. 19. de Regularibus, n. 7.* At sententiæ nostri Auctoris adhærent Syluest. Nauar. infrà citandi, Mandosius *de signat. gratiæ verb. licentia columm. 8. versic quoad minorem*, & alij plures, quos refert Sanchez *lib. 6. Decalog. cap. 7. n. 50. &* 51. vbi late rem tractat *vsque ad n. 70.* & expressiùs Suarez veriorem iudicat hanc sententiam *tom. 4. de Religione lib. 3. cap. 11. n. 17. vsque ad 20. & n 14. & 15.* talem facultatem sine causa à Papa datam, & professionem virtute illius factam ipso facto irritam esse, asserit. de quo Panorm. *in cap. non est, n. 6. de Regularibus*, Syluest. *verb. Religio 4. quæst. 2.* Nauar. *in cap. statuimus, n. 12. & cons. 56. de Regularibus*, Azor *inst. mor. p. 1. lib. 12. cap. 15. quæst. 2.* Reginal *in praxi fori pœnit. lib. 18. cap. 29. à n. 412.* Fr. Ioannes à Cruce *de stat. Relig. lib. 1. cap. 7. dub. 3.*

RESOLVTIO CXXIV.

De Reliquiis Sanctorum.

1. RELIQUIAS, & corpora sanctorum Martyrum, ac aliorum cum Christo viuentium, quæ membra viua fuerunt ipsius Christi Domini, & templum Spiritus sancti ab ipso ad æternam vitam suscitanda, & glorificanda, per quæ multa beneficia à Deo hominibus præstantur, à fidelibus colenda, ac veneranda esse, definitur in Tridentino Concilio: in quo etiam damnantur omnino affirmantes non deberi huiusmodi venerationem & honorem reliquiis Sanctorum, vel eas, aliáque sacra monumenta à fidelibus inutiliter venerari, atque eorum opis impetrandæ causa sanctorum memorias frustra frequentari. Reliquiæ verò de nouo inuentæ, non sunt recipiendæ, nec venerandæ in publico, nisi sint ab Episcopo priùs approbatæ, ex eodem Concilio: secus si fuerint reliquiæ Sanctorum approbatorum per Canonizationem, vel Beatificationem. Priuata tamen veneratione non est prohibitum venerari reliquias cuiusdam sancti nec Canonizati, nec Beatificati, sed tantum reputati pro sancto, vel datas à viro pio, & fide digno affirmante, esse reliquias cuiusdam sancti. At non licet eas collocare

Trid. sess. 25. de venerat. inuocat. & reliquiis sanctorum.

Trid. sup. §. hæc vt fidelius.

in publico, vt adorentur, nisi priùs approbentur ab Episcopo, dictum est: *tom.3.quaest.55.art.1.& tom.4.Addit.sum.cap.11 num.2.* de quo Azor *tom.1. lib.9.inst.moral.cap.8. quaest.7.&* Sanchez *in praecepta Decalog. lib.2.cap.43.num.6.cum seqq.* A quod videri possunt glossa *in cap.pronunciandum.de consecra. dist.3.* Archidiacon. *in cap.nec mirum 26.quaest.5.* D. Antonin. *in sum.3.part.titul.12.cap.8.§.1.* Hostiens. *lib.6.tit.29. art.5.* Zabarella *in cap.1.de reliquiis,& venerat. Sanctor.* Bellarm. *lib.1 de Sanctis à cap.1.vsque ad 4.* Vazquez *de adorat.imaginum lib 3 disput.3.cap.8.à n.78.* Suarez *tom.1.in 3.part.d.55.quaest.25 art.6.*

2. Corpora Sanctorum tradita perpetuae sepulturae non possunt transferri de vno loco ad alium, nisi auctoritate Papae Episcopi, vel Synodi, *cap.corpora Sanctorum, de consecratio. dist.1.* quando autem non sunt tradita sepulturae, licite possunt transferri sine alicuius auctoritate ad alium locum Religiosum. *Bul.oracul. 4. Alex.6.* Alexander VI concessit Minoribus apud Bullarium, & Pius V. Religiosis Societatis apud eius Compend. *tit.reliquiae*, vt sine scrupulo alicuius censurae liceat mittere reliquias extra Vrbem pro consecratione altarium, & lapides cuiuscunque generis siue consecratos, siue non *ibid.art.2.* De adoratione reliquiarum, vide Suarez *dict.art.6.sect.2.§.sed quaeret*, Philiarcum *de offic. sacerdot.tom.1.part.2 lib.3.cap.9.ad fin.* Sanchez *d.cap.43.n.13. & 14. & de translatione Sanctorum.n.25.* Azor *tom.1.inst.moral.lib.9.cap. 8. quaest. 9.* D. Antonin. *3.part. titul.12.cap.8.in fine*, Syluest. *verb. Reliquiae, quaest.3.* Portel *in addit. ad dubia verb.Reliquiae num.6.*

3. Licitum est tractare, & reuerenter tangere Sanctorum Reliquias inferendo, vel extrahēdo illas de capsa, aut ad pectus seu à collo pendentes portare *tom.4. Addit.summa cap.115.n. 3.* de quo Azor *dict lib.9.inst.moral.cap.9 quaest.5.*

4. Agnus Dei per Summum Pontificem solemniter benedicti non sunt depingendi, nec venales proponendi ex praecepto Gregorij XIII. qui id prohibuit sub poena excommunicationis ipso facto, licet eius constitutio in his Hispaniarum partibus vt in plurimum non obseruetur quoad pingendos dictos Agnus Dei. *tom.3. quaest.55.art.3.* de quo Sanchez *dict. cap.43. n.28.& 29.* qui docet, in eo decreto non prohiberi venditionem ratione materiae, contra Azor *dict.cap.9. quaest.4.* Idem tenet P. Villalob. *2.p.sum.tract.37.diffic.11.num.4.*

Aduerte tamen, quòd non sunt à laicis nisi reuerenter tractandi propter oleum, & sacrum Chrisma, quod habent in cera admixtum. Qui etiā habent virtutem cōtra tempestates terrae,

&

& maris,& contra incendia.*tom.*4. *Addit. cap.*115.*n.*4. de quo Duran.*in Rationali Diuinorum,lib.*9. Azor *d.cap.*9.*quæstion.*3. Sanchez *vbi proximè n.*27. qui benè addunt, laicos non grauiter peccaturos,si absque contemptu tangant Agnus Dei,vsúmque obtinuisse,vt eos tangant, etiam fœminæ, idémque tenet Portel *vbi sup.n.*8.

RESOLVTIO CXXV.

De Restitutione.

1. RESTITUTIO ex S.Thoma,est redditio rei, quæ ablata est; quæ habet aliquas radices,à quibus deducitur,scilicet ab acceptione,aut à re accepta. Tunc dicitur procedere ab acceptione, quando quis ratione solius acceptionis tenetur alteri reddere quod suum est,aut est ei debitum, vt in mutuo,deposito,furto,rapina, & similibus. Tunc autem à re accepta procedit restitutio,quoties quis rem alienam,aut alteri debitam habet. Duplex verò est restitutio,altera, qua prior status totaliter innouatur,& hæc dicitur restitutio in integrum, qua,inquam, redditur possessio rei,aut æquiualentis,& fructus,pristinum ius, & omnia,quæ à Iurisperitis dicitur esse prioris status,vel iuris reintegratio,per quam subuenitur Minoribus,Ecclesiis,& Monasteriis,*l.*1.*l.non solum,ff.de in integ.restit. c. auditis eodem titul.* Alia verò est,qua prior status non reuocatur in totum, sed tantùm rei possessio, vel æquiualentis, per quàm satisfit de re ablata,damno, & interesse, quæ aliquando significatur nomine redditionis,*c.cùm tu manifestos,de vsuris,*aliquādo nomine satisfactionis.*tom.*3.*quæst.*56.*art.*1.de quo D. Thom.2.2.*quæst.* 62.*art.*2.*&* 6. Soto 4.*de iust.quæst.*7.*art.*7. Conar. *in regula, possessor,*2.*p.in initio.* De materia huius tituli videantur Anton. Gomez *tom* 2.*de contractib.cap.*14. Rebuf.*ad leges Galliæ tom.* 2.*tit.de restit.in integrum,*Donel.*commentar.iuris ciuilis lib.*21. *cap.*4.Mench.*vsu frequent.cap.*65.*à n.*3.Moria *in emporio iuris ciuilis p.*1.*tit.*5 Molina *de iustit.tract.*5.*disp.*573. Caldas Pereira *in l.si curatorem,C.de in integ.restit.*

2. Quæcunque læsio in bonis, & iuribus Monasteriorum per quemcunque facta,etiam ex culpa prælatorum, aut Monachorum ipso iure rescinditur, nec opus est aliquam restitutionem in integrum impetrare:quod ius, & priuilegium trahitur ad præterita nondum decisa,præsentia,& futura,ex concessione Ioannis XXII. facta Congregationi Montis Olliueti apud

Comp. Cist. & Societ. tit. restitutio in integrũ.

Compend. Cister. & Societ. *titul. restitutio in integrum.* Sed aduertere oportet, quòd hæc læsio attento iure communi non rescinditur post quadraginta annos, quibus elapsis præscribitur contra Ecclesiam: at attentis priuilegiis Regularium non nisi post spatium centum annorum præscribitur contra bona, & iura Monasteriorum, ad instar rerum, & iurium Ecclesiæ Romanæ, vt suprà *resolut.* 114. *n.* 2. iam resoluimus. *ibid. art.* 2. Ad quod vide Gregor. Lopez *l.* 10. *verb. Mas de la mitad. titul.* 19. *part.* 6. Turzan *tom.* 1. *communium. opin. lib.* 2 *titul.* 24. *numer.* 2. Costa §. *& quid si tantùm, part.* 2. *à num.* 80. Suarez *allegat.* 21. *à num.* 3. Gama *decis.* 233. *num.* 2. Caldas Pereira *in l. si curatorem, verbo, læsis, à princip. & verb. infrà, num* 9 Flamin. *de resinat. lib.* 3. *quæst.* 7. *numer.* 84 Stephan. Gratian. *discept. forens. cap.* 148. *num.* 19. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloss* 21. *n.* 21.

3. Restitutio incertorum regulariter ad Episcopum non pertinet; imò nec eidem licèt se interponere voluntati debitoris volentis restituere pauperibus. Pro bonis incertis, & malè quæsitis nouitiorum est quædam concessio Sixti IV. pro Carmelitis, & alia Clementis IV. pro Minoribus apud Bullarium, vt possint ea restitui, & applicari Monasteriis, in quibus habitum sumunt. *ibid. art.* 4. de quo Nauar. *cap.* 17. *n* 9. Vide ad hoc Sanchez *lib.* 6. *Decalog. c.* 11. *n.* 54.

Bullar. bul. 14. Sixt. 4. n. 30. vbi refert Bull. Clem. 4.

4. Rectè tamen potest Episcopus, seu Ordinarius inquirere contra detentores bonorum pauperibus restituendorum, eósque adstringere ad eorundem restitutionem faciendam, vt constat ex *Authentica, hoc amplius, de fideiussoribus.* Auct. to. 4. *Addit. sum. c.* 119. *n.* 4. de quo Maranta 6. *p, de Ordnne iud. tit. de Inquisitione, n.* 154.

5. Accipiens aliquid à Religioso non habente potestatem, vel licentiam illud largiendi, tenetur rem Monasterio restituere, si illa à Religioso iam acceptata erat: secus si non erat acceptata, quia tunc non donauit rem Monasterio acquisitam. *ibid. art.* 3. de quo Sanchez *de matrim lib.* 6. *disp.* 4. *num.* 8. Episcopus Sosa *super breui Clem.* 8. *de larg. mun n.* 73. De his, qui lucrãtur in ludo à Religiosis, qui tenentur restituere, vide quæ tradunt Auctor *in Bulla Cruciata*, §. *vnic. de Bulla compositionis, casu* 10. *n.* 35. *concl.* 7. *& te.* 1. *sum c.* 189. *n.* 3. *in* 2. *edit.* Rebellus *tract. de inst. p.* 2. *lib.* 11. *quæst.* 4. *sect.* 1. *n.* 4. *& sect.* 2. *num.* 6. *in fine* Ludouic. Lopez *lib.* 2. *de contractibus, capit.* 21. *col.* 3. Leonard. *lib.* 1. *de iust. cap.* 26. *dub.* 5. *num.* 32. *&* 38. Vega *tomo* 2. *sum. cap.* 3. *casu* 3. post quos Sanch. latè *lib.* 7. *Decalog. cap.* 19. *à num* 86. qui idem ferè docent.

6. Obligatus ad fructuum, & redituum alicuius præbendæ restitu-

restitutionem non tenetur distributiones quotidianas, quas consecutus est, restituere, nisi expressa mentio fiat de ipsarum restitutione in sententia condemnatoria; sicut qui priuatur à fructibus, & obuentionibus suæ præbendæ, non venit priuandus à distributionibus quotidianis, *cap. licet vobis, de præbend.* iuncta glossa *in c. cùm de diuersis, verb. integrè, de priuil.* Auct. *tom. 3. quæst. 74. art. 4.* de quo Boëtius *decis. 346.* Lancelot. *de attentat. c. 32. de pœnis attent. n. 27.* Ripa *lib. 1. resp. 1.* Abb. *in d. cap. cum de diuersis.*

7. Non tenetur ad restitutionem famæ, & damni satisfactionem accusans aliquem sine præuia correctione fraterna, quando peccatum accusati fuit contra ipsum accusantem commissum, non enim facilè grauatus, & iniuria commotus ad correctionem præhabendam, seu adhibendam ei, qui eum iniuria affecit, potest supergrauari, nullum commodum ex accusatione reportare intendens. *tom. 2. q. 8. art. 7* de quo Nauar. *lib. 2. de restitut. c. 4. n. 255.*

RESOLVTIO CXXVI.

De Rescriptis.

1. Rescriptum est mandatum Principis non constituens legem generalem, sed specialem in certis causis, & inter certas personas, quod aliquando conceditur ad conseruationem priuilegiorum contra, vel vltra ius commune; aliquando verò ad conferendum alicui beneficium, seu gratiam. *to. 4. Addit. summæ c. 116. n. 1.* de quo Panorm. *in rubrica de rescriptis*, & DD. *in l. 2. C. de legibus.* Vide de hac materia Paulum Castr. *in l. 1. ff. de constit. Principum*, Burgos de Paz *in procem. ad leges Tauri, n 450.* Rochum Curtium *in c. cum tanto, de consuet. n. 8 in præfat.* & quæ latè tradit Suarez *lib. 3. de legibus c. 15. n. 22. & lib. 8. c. 2. n. 7.*

2. Alia sunt rescripta gratiæ, & alia iustitiæ. Rescripta gratiæ sunt illa, in quibus Princeps aliquid gratiæ, seu gratuitum concedit, dispensando super aliqua lege communi. Rescripta verò iustitiæ sunt, in quibus Princeps aliquid in foro exteriori determinandum committit alicui personæ. Vtrunque hoc genus rescriptorum aliquoties vocari solent subreptitia, aliquando verò obreptitia, ex eo, inquam, quòd impetrantur simulata, seu non aperta veritate, vel dicto aliquo falso contra id quod est definitum in iure. Rescripta gratiæ subreptitiè impetrata sunt ipso iure nulla, *c. fin. de filiis presbyt. lib. 6.* & acta virtute illorum

 nullam

nullam vim habent, sed rescripta iustitiæ subreptitiè impetrata valent, *c. si autem, c. plerunque, de rescriptis.* & gesta virtute illorum valida sunt, quousque iudex declaret esse subreptitia, ex glossa communiter recepta *in dict. cap. final. notabili* 2. post casus positionem. *ibid. num.* 2. de quo Menoch. *de arbitrariis lib.* 2. *centur.* 3. *casu* 101 *num.* 1. *&* 10. *cum seqq.* Nauar. *in cap. si quando, pralud.* 2. *n.* 1. Decius *in cap. super litteris, notab* 2 *n.* 4. *de rescriptis.* Vide quæ ad hoc tradit Suarez *d. c.* 2. *n.* 8. 9. *&* 10. P. Miranda *tom.* 2. *manual. quæst.* 43. *art.* 2. vbi tradit rescripta subreptitia esse nulla per textum *in c.* 2. *de rescriptis, & c. litteris, cap. rescripta* 25. *quæst.* 2.

3. Rescriptum remissum à Nuncio Apostolico cuidam Prouinciali, vt exequatur quoddam negotium suæ prouinciæ de consilio, & assensu diffinitorum, & ex causa graui det licentiam, duo requirit. Primum quòd toties, quoties occurrerit casus circa dictum negotium, debet exquiri deliberatio, & discursus diffinitorum iuxta circunstantias particulares ipsius casus, nec sufficit consilium & consensus ipsorum Patrum semel tantùm præstitum, quia in vnoquoque casu diuersæ apparent circumstantiæ, quæ illum variant, & quarum respectu diuersa iudicia arbitrari conuenit, ac diuersa media assignari. Secundò requiritur, quòd prius consilium, & consensus à diffinitoribus habeatur, quàm Prouincialis faciat licentiam sibi in rescripto commissam, quia in casibus, in quibus præuium consilium præcipitur petendum, non sufficit post rem actam illud petere, argum. *c. licet, de Regularib.* potest tamen illud exquiri per litteras, proponendo vnicuique diffinitorum casum cum circunstantiis, nec requiritur simul in vnum congregari, quando id non exprimitur in rescripto. *tom.* 2. *quæst.* 103. *art.* 1. de quo Panorm. *in c. cum veteri, de electione, num.* 13. Ad quod vide Suarez *lib.* 5. *de legibus cap.* 31. *à n* 9. vbi agit de lege dante formam actui humano, & in nostris ferè terminis docet P. Miranda *tom.* 2. *q.* 17. *a.* 2. & nos diximus *resol.* 51. *num.* 2.

Bull. bul. 1. *Clem.* 4. *Comp. D. Hieron. tit. priu* §. 3 *Bullar.* 22. *Iulii II. & bulla* 4. *Leon.* X.

4. Nulli ex Ordinibus Mendicantibus, vel qui eorum gaudent priuilegiis aliquod rescriptum, aut priuilegium contra communia ordinis statuta, regulam, aut mores impetrare licet, aut obtentum retinere, ex Vrbano IV. impetrata verò sub quacunque forma, vel expressione verborum irrita sunt, & nulla ex Clemente IV. & Leone X. apud bullarium. Vnde sine licentia superiorum nullus regularis aliquam exemptionem à Sede Apostolica obtinere potest, ex Sixto IV. pro ordine D. Hieronymi apud eius Compend. *titulo, priuilegia*, Iulio II. Benedicto XIII. & Leone X. apud idem bullarium.

ibidem

*ibidem art.*2. Idem tradit P.Miranda *dict. quæst.*43. *art.*4.

5. Clausula solita apponi in rescriptis Apostolicis, vt impetrans maneat absolutus à censuris ad effectum consequendi id, quod in illis conceditur, non extenditur ad excommunicationem positam *in c.ita quorundam.de Iudæis*, contra deferentes arma, & alias res vetitas ad infideles, nec ad eos, qui per annum continuum ligati in excommunicatione insorduerint, per quandam regulam admirabilem Cancellariæ appositam inter regulas Pauli III. & Innocentij VIII. Id tamen debet intelligi de insordescentibus per annum in excommunicatione scienter, & cum pertinacia, nam si cum ignorantia probabili insordescant, rectè poterunt absolui ab excommunicatione virtute dictæ clausulæ, argumento *c. Apostolica, de clerico excommunicato ministran.* Iuxta quod debet exponi, & intelligi decretum Tridentinum, in quo habetur, vt contra insordescentem per annum in censura obdurato animo tanquam de hæresi suspectum possit procedi, contra eum, inquam, qui scienter, non verò, qui ignoranter insorduerit, id enim verbum, *obdurato animo*, satis innuit. Ex quibus fit, quòd regulares litteras Apostolicas sine superiorum licentia impetrantes non manent absoluti virtute dictæ clausulæ à censuris, nam huiusmodi rescripta taliter impetrata, cùm sint omninò irrita ex dictis suprà, nullus ex eis potest effectus produci. *ib.art.*3. de quo Nau. *in dict.c.ita quorundam, notab.*11.*gloss.vlt.n.*15.*&* 19. Gonçalez *ad regulam* 8. *Cancell.gloss.*15. *n.* 103. *cum seqq.* Stephan. Gratian.*disceptat. forens.c.*119.*à n.*2. relati à Barbosa *in remiss. ad Trid.d.c.*3.*n.*5.*in fine.* Vbi resoluit ex duobus posterioribus Doctoribus non habere locum decretum Tridentinum in excommunicato propter debitum ciuile, seu ob non solutionem alicuius rei ex insordescentia per annum continuum. Idem quoad superius dicta resoluit Suar. *de censuris disp.*17. *sect.*1. *num.*2.*&* 3.

Trid. sess. 25. c. 3. de reform.

6. Rescriptum impetratum ab excommunicato, etiam occulto & acta virtute illius sunt irrita, excepto eo, quod super articulo excommunicationis, & appellationis expeditum est, *c.*1.*de rescriptis lib.*6. Sed hoc tantùm procedit in rescriptis Papæ, & non Episcoporum, & aliorum ordinariorum, vel Principum sæcularium. Dixi, *etiam occulto*, quia Extrauagans, *ad euitanda*, in nullo intendit fauere excommunicato, vnde si rescriptum ab eo impetratum valoris esse concedimus, hoc illi cederet in fauorem non paruum. Deinde quia excommunicatio ipso iure posita trahit secum annexam sui executionem ante sententiam iudicis, obligatque in foro animæ. Verum est

tamen quòd acta virtute illius attinentia ad munus publicum valida censenda sunt ratione boni regiminis, dum Ecclesiæ toleratio adest, argumento *l. Barbarius Philippus, ff. de offic. Pratoris*. Auct *tom.4 addit. summa d c.126. n.3. & 4.* de quo Nauar. *lib.3. cons.44.n.2 & 8. de sentent. excommunic.* Suarez *de censur disp.17 sect.1.num.4.* Syluest. *verb.rescriptum num.2. in fine*, qui duo posteriores idem docent.

RESOLVTIO CXXVII.

De Sacramentis ministrandis.

1. Regulares Sacramenta Eucharistiæ, Extremæ vnctionis,& matrimonij sine speciali licentia parochi ministrantes,præterquam in casibus à iure expressis, vel per priuilegia Sedis Apostolicæ concessa, ipso facto excommunicatione Papæ reseruata ligantur,*in Clement.Religiosi de priuilegiis.* Sub quo comprehenduntur tantùm,qui propriè, & strictissimè sunt religiosi tria vota substantialia absolutè vouentes, inter quos numerantur Patres Iesuitæ, vt constat ex Tridentino Concilio,in quo vocantur clerici regulares, & inter regulares numerantur.Eugenius IV.apud bullarium declarauit,posse parochianum Eucharistiam recipere à religiosis virtute licentiæ generalis factæ à suo parocho, vt possit sacra communione à quocũque Sacerdote in Paschate refici *tom 1.q.56.a.1.* de quo Med.*de Pœnit.fol.83.* Soto *n.4.dist.18.q.4.art.3.* vide suprà *resolut.109.n.5.* & quæ tradit Suarez *de censuris disp.22.sect.4. à num.2.* P.Villalob. *tom.1.summa tract.17.diffic.25.n.2.*

Trident. sess. 25. c. 16. de regul. Bullar. orac. 14 Eug. IV. & Bulla 14. Sixt. IV. Comp verb. excommunicare § 4. Bullar. Bul. 11. Sixt. IV.

2. Sed post dictam Clementinam habent regulares plurima priuilegia Apostolica,de quibus apud Compend.v.*communicare §.4 & 5.* & apud bullarium, vt Sacramentum Eucharistiæ omnibus fidelibus in suis Ecclesiis, excepta Paschali Communione,& in articulo mortis, liberè valeant ministrare. In terriis verò gentium ad Christum de nouo conuersarum possint alia Sacramenta sine licentia Curatorum,& absque timore alicuius censuræ ministrare, ex concessione Sixti IV. Nicolai IV.Leonis X.Pij V.& aliorum Pontificum, *ibid.art.2.* Idem tradunt P.Mirand.*tom.1.q.42 art.2.* Portel *verb.Sacramentorum administratio num.8.*

3. Communio Paschalis excepta in priuilegiis regularium non debet intelligi materialiter pro ipso die Paschatis,sed formaliter, prout includit præceptum semel communicandi in Paschate,

Paschate, de quo *in c. omnis vtriusque sexus, de pœnit. & remission.* Vnde quia satisfit dicto Ecclesiæ præcepto communicando quolibet die quadragesimæ, vt ex consuetudine legitima, & præscripta sit in toto ferè regno Portugalliæ, idque in sua parochiali Ecclesia, optimo iure poterit deuotionis causa iterum communionem sacram sumere in ipso die Paschæ apud Ecclesias regularium, tunc enim Communio Paschalis comprehendit omne tempus quadragesimæ, vel spatium à Dominica Palmarum vsque ad Dominicam in Albis inclusiuè (vt moris est apud Hispaniam, excepta Portugallia) iuxta declarationem Eugenij IV. Verum est tamen, quòd Nicolaus V. & Paulus III. apud Compend. D. Hieronym. §. 2. & 6. concesserunt monasterio B. Mariæ de Guadalupe, & Iulius II. ordini Minimorum, vt in suis Ecclesiis tantùm possint fratres, Eucharistiam ministrare omnibus fidelibus, etiam in die Paschatis. Quo priuilegio possunt frui alij regulares communicantes in priuilegiis, non obstante vsu in contrarium, qui non præiudicat ignorantibus tale priuilegium, nec inducere potest legitimam præscriptionem à tempore Sixti V. qui confirmauit nostra priuilegia Minorum ex certa scientia abstinendo à clausula, *quatenus sunt in vsu*, vt suprà diximus *resol.* 115. *n* 11. Quod licèt verum sit, non tamen conuenit passim tanto priuilegio vti, sed raró, prudenter, & cautè *ibid. art.* 3. de quo Nauar. *in manual. c.* 21. *n.* 52. & 45. & *c.* 20. *n.* 36. Suarez *tom.* 3. *disp.* 72. *sect.* 2. *de Eucharistia*, §. *censeo igitur.* Henriquez 2. *tom. lib.* 8. *de Eucharist. c.* 55. *n.* 1. *littera* G. Soto *in* 4. *dist.* 18. *q* 4. *art.* 2. Cord. *in addit ad Comp. tit. communicatio priuilegiorum.* Idem docent Portel *vbi suprà num.* 5. & 6. P. Mirand. *d. quæst.* 42. *art.* 2. *concl.* 1.

Nota priuilegium notatu dignum.

4. Item peregrinis, & aduenis non habentibus domicilium possunt religiosi Eucharistiam, etiam in die Paschatis ministrare, tum per concessiones Iulij II. Nicolai V. & Pauli III. suprà relatas, in Compend. D. Hieron. *tit. Eucharistia Sacramentum*, in quibus indifferenter id conceditur pro omnibus fidelibus ad eos accedentibus, & communicare volentibus, tum etiam per concessionem Eugenij IV. apud Comp. Minorum & Mend. *tit. communicare.* Vbi declarat Pontifex, quòd quando quis tempore Paschæ se repererit in aliena diœcesi, semper ibi intelligitur adeptus incolatum, vt ibi confiteri, & communicare valeat, quamtuncunque ibidem paruo tempore demorauerit. *ibid. a.* 6. de quo Caiet. *verb. excommunicatio cap.* 64. Nauar. *c.* 27 *num.* 101. *in manuali.* Idem docet Sanchez *de matrim. lib.* 3. *disp.* 23 *à num.* 17.

Comp. S. Hier §. 1. *Comp Min. & Mend.* §. 2.

3. Stando

3. Stando in opinione eorum, qui affirmant in Paschate nullo modo licere Religiosis Sacramentum Eucharistiæ ministrare, iuxta declarationem Leonis X. & communem vsum Religionum, consequenter asserendum est; nec in articulo mortis id licitum esse, quia Ecclesia semper censetur reseruare Parochis omnem communionem, qua præceptum diuinum adimpletur, quod in articulo mortis adimpleri, tenent ex Theologis viri docti. Vnde licèt hæc communio per modũ viatici à Leone X. non fuerit excepta, ipso iure, & communi sensu semper pro excepta habetur, & Paulus III. expresse excepit in priuilegio cõcesso Societati Iesu, de quo apud Bullariũ, & eius Comp. Adhuc tamen in casu necessitatis articulo mortis instante, & deficiente Parocho optimo iure valent Religiosi, & alij sacerdotes viaticum infirmis ministrare, vel ex præsumpta voluntate Parochi, vel ex certa Episcopi, aut Papæ, quod & expresse declaratur in dicta bulla Pauli III. pro Societate. Imò idem ius erit, quando Parochus præsens iniustè denegat licétiam ad ministrandum, nec vult ipse ministrare, tunc enim abesse censendus est, præsumitúrque in tali casu Ecclesiam dare huiusmodi licentiam: & ad omne dubium tollendum eam expresse concedit Sixtus IV. Minoribus apud Bullarium, cuius hæc sunt verba: *Præterea quia parochialium Ecclesiarum Rectores erga illos, qui Fratribus Ordinis Minorum eorum peccata confitentur persæpe se reddunt in exhibitione Eucharistiæ, & Extremæ vnctionis difficiles, concedimus ipsis Fratribus Minoribus, vt eisdẽ personis eis confessis, quibus Rectores præfati sine rationabili causa denegauerint, seu malitiosè distulerint Eucharistiæ, seu Extremæ vnctionis sacramenta ministrare (super quo eorundem confessorum assertioni stari debeat) illa petentibus possint impune exibere.* Hæc Sixtus: qui idem eadem ferè verba repetens concessit Prædicatoribus, Eremitis S. Augustini, & Carmelitis, *Ibid. art. 3. & 4.* Ad quod vide Suarez *de censuris disp. 22. sect. 4. n. 10. & 11.* P. Miranda *dict. quæst. 42. art. 3.* Idem expressius habetur in quadam bulla Pauli IV. vbi conceditur Fratribus Minoribus, vt possint confessiones infirmorum, etiam vbilibet extra domos, & habitacula eorundem Fratrum audire, eosque in casibus, & censuris, quibus eis per priuilegia Sedis Apostolicæ huiusmodi hactenus concessum est posse absoluere, & ipsi hactenus absoluere consueuerunt, absoluere, ac omni tempore, præterquam in Resurrectionis Dominicæ die Sacramentum Eucharistiæ, tam illis, quàm aliis quibusuis personis licitè ministrare possint. Hæc Paulus IV. Quæ est magna cõcessio, & amplior, quàm suprà citata Sixti IV. absolutè enim cõcedit Fratribus posse dicta sacramenta

Bullar. bul. 8. Pauli 3. num. 31. & Comp. Societ. §. 2. Bullar. bul. 14. Sixti 4. n. 45. & in Compend. Minor. v. cõmunicare §. 6. Bull. 33. Sixti 4 n. 47. & bul. 34. n. 47. & bull. 37. n. 64 bull. 3. Pauli 4.

Ampliatur, ac illustratur doctrina Auctoris.

menta inconsultis parochis ministrare. Sed Leo X. id limitat, ac moderatur, scilicet, quòd non possint Religiosi dicta sacraméta infirmis ministrare, quorú confessiones audierunt, nisi denegatio à proprio Sacerdote facta sine legitima causa, vicinorum testimonio probata, aut requisitio coram notario publico facta doceretur. Hoc tamen non obstante existimo dictam bullam Pauli IV. adhuc in suo robore, ac vigore permanere, nec reuocatam, aut moderatam dici posse per Leonem X. vtpotè, quòd fuerit posterior, seu recentior tempore, ac proinde derogare priori, certi iuris est. De quo Nauar. *cap.* 21. *num.* 52. Henriquez *tom.* 2. *lib.* 8. *de Euchar cap* 55. *num.* 1. *littera H.* Suarez *vbi suprà dict. sect.* 2. *dub. vltim.* §. *sed quæres*, Portel *in addit. ad dubia verb. Sacramenta, num. vnico.* *Bull. bul. 45. num. 5. Leo X.*

6. Simplex Sacerdos de licentia parochi Sacramentum Eucharistiæ in Ecclesia Parochiali licitè valet ministrare, etiamsi ab Episcopo non sit expositus ad sacramenta ministranda, iuxta formam Concilij Tridentini: quia ad id non est necessaria actualis iurisdictio, seu potestas ad absoluendum, sicut ad Sacramentum pœnitentiæ, sed tantùm potentia ad distribuendum, seu communicandum sacram Eucharistiam, quam habet simplex Sacerdos. Vnde hac facultate ministrandi rectè potest vti quilibet Religiosus presbyter, ex priuilegiis suprà citatis: quia in Concilio non aufertur à Sacerdotibus simplicibus hæc potestas, si habent ad id licentiam à Sede Apostolica, aut à Parocho, *ibidem art.* 7. de quo Suarez 3. *p. dispût.* 72. *sect.* 1. *conclusion.* 1. D. Thom. 3. *p. q.* 82. *art.* 3. *& in* 4. *dict.* 13. *quæst.* 1. *artic.* 3.

7. Imò & Diacono potest committi à parocho hæc facultas in casu necessitatis, & iusta, ac rationabili ad id interueniente causa, vt iura expresè requirunt. Vnde prælatus localis apud Regulares optimo iure potest suo subdito Diacono id ipsum committere, si ipse extat impeditus, nec adest alius Sacerdos ad ministrandum, non solùm ad communicandum Religiosum infirmum, sed & famulum monasterij: quia ipse est presbyter curatus respectu suorum subditorum ex iure communi, & famulorum conuentus ex priuilegio Apostolico, habétque ad id auctoritatem, & iurisdictionem, cuius iussu Diaconus potest hoc sacramentum ministrare ex Concilio Nicæno *canon.* 14. & Arelatensi *cap.* 15. Hæc tamen facultas non est facienda, nisi rarissimè articulo mortis instante, in quo si presbyter præsens ex malitia id Diacono deneget, ipsi Diacono licebit ægroto in extremis posito viaticum ministrare, præsentia enim Sacerdotis abutentis sua potestate reputanda est, ac si nulla *Concil. Nican. can. 14. Arelat. cap. 15.*

nulla esset, & recurrendum ad voluntatem interpretatiuam Episcopi, aut Papæ, seu ad ius commune, vel diuinum, seu ad Christi Domini voluntatem, *Ibid.art.*8 de quo D.Thom.3.*p.* *quæst.*82.*art.*3.*&* *in* 4.*dist.*13.*quæst.*1.*art.*3. Alens.4.*p.quæst.*50. *memb.*3 Syluest.*verb. Diaconus*, & passim Summistæ *verb. Eucharistia*, seu *Communio*. Idem docent Suarez *dicta disput.*72. *sect.*1. *conclus.*3. §. *difficultas verò*, P.Miranda *dict.quæst.*42. *art.*8.

8. Sicut apud monasteria Regularium de licentia Sacristæ quilibet Sacerdos sæcularis potest Eucharistiam ministrare, ita etiam in monasteriis Monialium potest idem de licentia Vicarij, Confessoris, aut Capellani ipsarum Monialium, ex vi communicationis priuilegiorum Fratrum ipsis concessæ, *ibid. art.* 9. Idem docent Corduba *in addit.ad Compend.verb.communicare,* Medina *in Summa lib.*1.*cap.*11.§.3. Henriquez *tom.*2. *de Eucharist.lib.*7.*n.*1.*littera* C.P.Miranda *d.q.*42.*art.*4.

9. Licentia parochi excommunicati ad sacramenta ministranda *in dicta Clementina, Religiosi*, contenta non valet ex defectu iurisdictionis. Vnde Religiosi illa administrantes cum tali licentia nulla incidunt in excommunicationem, nisi simplicitate animi faciant, putantes id licere parocho excommunicato, vel nescientes eum esse tali censura ligatum, quia dicta pœna præsumentes tantum respicit. *Ibid.art.*13. de quo Nauar. *cap.*27.*n.*102.& eo citato: idem resoluit P.Miranda *dict.quæst.* [illegible].*art.*7.

10. Religiosi apud Indias Occidentales ad curam Indorum tanquam parochi liberè suis parochianis sacramenta ministrare valent sine metu dictæ excommunicationis: quia id faciunt ex commissione Papæ, per indultum Alexandri VI. apud Bullarium, in quo datur facultas, seu commissio Regibus Hispaniæ ad assignandos populos Indorum Fratribus Mendicantibus sine consensu Episcoporum, vt ibi exerceant potestatem parochorum, vt est notorium in illo nouo Orbe, & praxis tenet. Ex quo consequenter fit, quòd etiam Communionem Paschalem implendi præcepti Ecclesiastici gratia valent inibi ministrare, itémque assistere matrimoniis, seu nuptias benedicere vt expressè concessit Pius V. apud idem Bullarium, *ibid.art.*11. Idem tradit P.Miranda *d.quæst.*42 *art.*6.

Bullar.bul. 2.*Alexan.* 6. *&* *Orac.* 5. *Pij* 4.

Bull. 4. *Pij* 5.

Eodem priuilegio gaudent Fratres Minores in Brasilia per concessionem. Sixti V. cuius transumptum vidisse authenticum testatur Portel *in addit.ad dubia verb.matrimonium,n.*9. *in fine*, vbi etiam addit, eandem concessionem (vt arbitratur) factam esse pro India Orientali, vbi Fratres assistunt conuersioni

Indo

Indorum in locis sibi assignatis ad ministranda sacramenta, & nos diximus suprà *resolut.* 109 *de parochis à num.* 1.

11. Ex quibus infertur, quòd cùm apud illum nouum Orbem sit notoria Religiosorum exemptio ad huiusmodi sacramenta de nouo conuersis ministranda, Episcopis nequaquam licet ab eis priuilegia super hoc exigere: quia vbi priuilegium est notorium, non debet ostendi, vt à contrario sensu notant Doctores ad *c. ex parte, de verbor. significat.* Vnde non possunt dicti Episcopi contra priuilegium verum ostensum agere, nec Religiosorum administrationem impedire, etiam si dubitent de eius valore, aut derogatione per ipsum facta *dicta Clementina Religiosi.* Nam eis non datur de priuilegiis Papæ iudicare, nec Fratrum priuilegia interpretari dubia, vel clara, ex bulla Clementis IV. in Bullario, maximè in causa propria, vt notant scribentes ad *dictum cap. ex pare*, & propria auctoritate contrauenientes ipso facto incurrunt excommunicationem Papæ reseruatam, siue directè, siue indirectè quouis quæsito colore impediant, ex Leone X. Quòd si adhuc post exhibita priuilegia aliquod dubium maneat, ad Nuncium Apostolicum, vel ad consilium Regale Hispaniæ, seu ad Proregem Indiarum lis deducenda est, cùm ad eos pertineat rationem reddere facultatis Apostolicæ, quam habent Reges Hispaniarum pro assignandis Religiosis ad curam animarum, & sacramentorum ministrationem gerendam. *Ibid. art.* 12. Ad quod Innocent. *in dicto cap. ex parte*, vbi Butrius *num.* 11. Imola *in Clement. abusionibus, de pœnitent. & remissi.* Idem ferè docet P. Miranda *art.* 5. *dict. quæst.* 42. *& quæst.* 43 *art.* 5. §. *vltimo.*

Bullar. bul. 13. *Clem.* 4. *Bull.* 3. *Leo.* 10. *n.* 8.

12. Item Fratres prædicti apud Indias cum nouiter conuersis possunt dispensare, vt vxores suas, cum quibus in gradibus à lege diuina non prohibitis contraxerunt, retinere valeant, ac de causis matrimonialibus cognoscere ex eadem bulla præcitata Leonis X. & idem concessit Paulus III. Patribus Societatis Iesu destinatis ad id à Præposito Generali. Impedimenta autem lege diuina naturali prohibita sunt, coniugium inter parentes, & filios, vel filias, & inter fratres, & sorores, de quo Sanchez *lib.* 7. *de matrimon. disp.* 52. *num.* 8. *ad medium*, & *numer.* 4. & Portel *in addit. ad dubia à numer.* 1. qui idem docent.

Bullar. bul. 18. *Paul.* 3. *n.* 36.

13. Tertiariis extra parochiam communionem Paschalem, nec cætera Ecclesiastica sacramenta (pœnitentiæ duntaxat excepto sacramento) nullus ministrare valet, ex Leone X. in Concil. Lateran. exceptis fœminis virginalem, seu vidualem castitatem suo præfato modo viuendi promittentibus, quia tales gaudent

Trid. sess. 24 c 11. de reform. Bullar. Bul. 33. Sixti 4. n. 11. & bull. 41. Leon. X. Trid. sess. 23. c. 15. de reform.

gaudent omnibus priuilegiis Fratrum: quod non est per Trident. Concil. reuocatum, aut innouatum. *Ibid. art.* 10. de quo Collector Mendicantiũ *tit. sacram* §. 2. vide infrà *resol.* 135. *n.* 7.

14. Religiosi sacramenta Eucharistiæ, & Extremæ vnctionis, etiam in die Paschæ, & in articulo mortis suis famulis, & familiaribus ministrare valent, ex priuilegio Clementis, & Sixti IV. pro Minoribus, & aliorum Pontificum apud Bullarium, sed non licet eorum confessiones audire, nisi ab Episcopo sint approbati, ex Trident. Concil. Licèt *hic art.* 14. Auctor oppositum affirmet per viuæ vocis oraculum Pij V. quo confirmauit in foro conscientiæ priuilegia Regularium contraria Concilio præfato, de quo se corrigens mutauit sententiam *Tom.* 2. *quæst.* 67. *art.* 1. Vbi id expressè, & apertè ad finem articuli affirmat, de quo etiam diximus suprà *resolut.* 64. *n.* 1. & dicemus etiam suprà *de confessariis, num.* 35.

15. Religiosi administrantes sacramenta in Parochia, vbi à tempore immemoriali nunquam fuit parochus, non incidunt in excommunicationem *dictæ Clementinæ, Religiosi*, quia per consuetudinem immemorialem de consensu Diœcesani, vel Papæ id non ignorantium præsumuntur administrare, de quorum licentia præsumpta id licere facere, nemo est, qui dubitet, quidquid aliqui sentiant de Minoribus Obseruantiæ, quos non esse capaces iurisdictionis, nec iurium parochialium affirmant, ac ideò nec ea vsucapere, vel præscribere posse. *Tom.* 3. *quæst.* 57. *art.* 1. de quo Nauar. *lib.* 5. *consil.* 19. *de priuileg.* Idem docet Suarez *de censuris disp.* 22. *sect.* 4. *num.* 11.

16. Religiosus prohibitus in scriptis à prælato ne celebret, nec sacramenta ministret, manet suspensus: secus si verbo tenus id prohibeat, tunc enim simplicem prohibitionem tantùm, & non suspensiorem facere præsumitur. Vnde verbo tantùm, prohibitus ministrando sacramenta, vel celebrando peccat contra voluntatem, seu prohibitionem prælati, at prohibitus per scripturam intimatam, iuxta *cap.* 1 *de sentent. excommun. in* 7. vltra peccatum incurrit irregulariatem, quia censura suspensionis ligatus celebrat, aut ministrat. *Ibid. art.* 2. de quo Nauar *cap.* 27. *num.* 161. Idem ferè docet Suarez *de censuris disp.* 25. *sect.* 1. *num.* 2. & 3. & *sect.* 2. *num.* 4. & *disp.* 28. *sect.* 5. *num.* 3.

RESOLVTIO CXXVIII.

De Sepulturis.

1. Licet olim intra Ecclesias cadauera sepeliri non permittebatur, sed tantùm in cœmeteriis, ac locis ad id designatis,

ſignatis, poſteaque digniſſimis, ac præſtantiſſimis, viris duntaxat id fuit conceſſum, tractu tamen temporis id omnibus indifferenter permiſſum eſt, atque ita hodie omnes fideles intra Eccleſias ſepelire licet, quod non temerè, & ſine cauſa conſuetudine admiſſum fuiſſe credendum eſt, iuxta *cap. cum graua*, 13. *quæſt.* 2. Auct. *tomo* 3. *quæ.* 58. *art.* 1. de quo Simanc. *de Catholic. inſtit. cap.* 18. *n.* 9. *ad medium.* Durand. *in Rationali Diuinorum lib.* 1. *cap.* 5. *n.* 12. De hac materia latè agunt Hoſtienſ. *lib.* 3. *tit. de ſepulturis*, Sylueſt. & Summiſtæ *verb. ſepultura*, Nauar. *lib.* 3. *conſ. tit. de ſepulturis*, Molina *lib.* 1. *de iuſt. diſp.* 214. P. Villalob. 2. *p. ſummæ tract.* 31. *diff.* 1. *num.* 3. *&* 4.

2. Vſus vendandi capellas pro ſepultura defunctorum non eſt ſimoniacus, tum quia datur per modum eleemoſynæ ad reparationem Eccleſiæ, vel ad ſuſtentationem miniſtrorum Eccleſiæ, & non pro precio, ſicut datur ſtipendium pro Diuinis, & miſſis celebrandis: tum etiam ex tacito conſenſu Papæ, & conſuetudine recepta, quæ præcipitur obſeruari *in cap. Apoſtolicam de ſimonia*, & cui videtur auctoritatem impartire Princeps, ſciens eſſe contrariam legibus, ac proinde velle antiqua iura *cap. non ſatis*, *& cap. cùm in Eccleſia*, *de ſimonia*, immutare. *ibid. artic.* 2. de quo Nauar. *in Manual. cap.* 23. *num.* 102. Conar. *lib.* 1. *variar. cap.* 20. *nu.* 5. Caietan. 2. 2. *quæſtion.* 100. *art.* 3. Idem docent Portel *verb. ſepultura*, *numer.* 8. P. Villalobos 2. *p. Summæ tract.* 37. *diff.* 12 *n.* 3. *&* 9. Suar. *tom.* 1. *de Religione tract.* 3. *lib.* 4. *cap.* 14. *num* 22.

3. Fratribus Prædicatoribus, & Minoribus, & per communicationem aliis Regularibus competit ius funerandi in ſuis Eccleſiis, ex *Clementina, dudum, de ſepulturis*, poſſuntque intrare proceſſionaliter aliam parochiam cum cruce, & per ſe accipere funus, & alia conſueta facere, etiam contradicente Epiſcopo, vel Curato: quia conceſſa libera ſepultura, conſequenter cenſetur conceſſum iter ad funus capiendum, vt colligitur ex *cap. in noſtra, de ſepulturis.* Neque obſtat conſtitutio Leonis X. in Concilio Lateranenſi de non intrando parochias cum cruce ad defererenda corpora defunctorum in Eccleſiis Regularium ſepelienda, quia eorum priuilegia in dicto Concilio reuocata, per alios Pontifices poſtea in priſtinum ſtatum, etiam in foro exteriori, ſunt reſtituta, vt ſuprà *reſolut.* 115. *numer.* 16. dictum eſt à nobis. In hoc tamen ſtandum eſt conſuetudini loci, ſeu Prouinciæ, ex eodem Leone X. & expreſsè declarauit Sixtus V. & ita debet intelligi quod ſuprà reſoluimus *reſolut.* 109. *num.* 2. & idem Sixtus V. conceſſit, quòd fratres, aut conſanguinei defunctorum non poſſunt cogi, etiam prætextu cu-

iuscunque consuetudinis ad deferenda cadauera ad Ecclesias parochiales, priusquam deferantur ad monasteria, vbi sepulturæ tradenda sunt, quæ omnia habentur in concessionibus, seu Bullis Innocentij IV. Clementis IV. Sixti IV. & aliorum Pontificum apud Bullarium, *ibid. art.* 3. de quo Oldradus *consil.* 23. vide Portel suprà *num.* 8. & P. Villalobos *dict. tractat.* 31. *diff.* 5. *num.* 1. *&* 2.

Bull. 15. *Innoc.* 4. *Bull.* 14. *Sixti* 4. *n.* 31. 41. *&* 42. *vbi refertur Bull. Clem.* 4. *& Bull.* 33. *n.* 29. *& Bul.* 1. *Vrb.* 4. *num.* 8. *& Bull.* 26. *Alex.* 4. *& Bull.* 2. *Pij* 5. *n.* 2. *Bullar. Bul.* 24. *Sixti* 4. *d. n.* 32. *& Bulla* 33. *d. n.* 29.

4. Nemini licet sine assensu, & voluntate Fratrum in eorum Ecclesiis, vel cœmeteriis corpora defunctorum sepelire, nec exequias pro eis celebrare; ex prohibitione Clementis, & Sixti IV. pro Minoribus, qui licèt concesserit, vt eligentes sepeliri cum habitu Fratrum Minorum, aut Tertij Ordinis, in ipsorum Ecclesiis sepeliantur, etiam si alibi electam habeant sepulturam, Leo tamen X. in Concilio Lateranensi concedit liberam licentiam eligendi sibi sepulturam omnibus volentibus sepeliri in habitu dictorum Fratrum, nisi sint personæ in eorundem Fratrum claustro degentes, ídque praxis obseruat. *ibid. a.* 4. *&* 5. de quo vide Portel *vbi suprà n.* 9. P. Villalobos *d. n.* 2. *&* 3.

5. Regulares liberè possunt familiares, & seruitores suos in suis Ecclesiis sepelire, etiam tempore interdicti, & cessationis à diuinis per sua priuilegia, vt suprà *resolu.* 64. *num.* 1. resoluimus Quod ad Confratres, & germanos ipsorum Fratrum extensit Ioannes XXII. nisi nominatim, vel publicè sint excommunicati. *ibid. art.* 6. Idem docent Portel suprà *num.* 2. P. Villalobos *dicta diff.* 1. *n.* 2.

6. Bonifacius VIII. prohibet Clericis, & Religiosis in virtute sanctæ obedientiæ, & sub pœna excommunicationis, ne suadeant, seu inducant aliquem ad vouendum, iurandum, vel promittendum, vt apud suas Ecclesias eligat sepulturam, vel iam electam mutet. Quòd si secus actum fuerit, electio talis sepulturæ pœnitus non valet, nec eligens apud electam Ecclesiam vllatenus est sepeliendus, sed apud illam, in qua de iure sepeliendus fuisset, si aliàs sepultura non electa forsitan decessisset: præsumentes verò in suis Ecclesiis sepelire ad plenariam restitutionem corporum sepultorum, & omnium, quæ occasione sepulturæ illorum prouenerint quomodolibet, ad eosdem (si petantur) tenentur, quam nisi fecerint, Ecclesiæ apud quas sepulti fuerunt, & cœmeteria eorundem ex tunc eo ipso manent Ecclesiastico supposita interdicto, donec ab eis facta fuerit restitutio plenaria omnium prædictorum. Ita habetur *in capit. animarum periculis, de sepulturis lib.* 6. *& clement. cupientes §. sanè, de pœnis.* Circa quam constitutionem notandum

dum est primò, quòd non perditur ius sepulturæ, si aliàs vouens, iurans, aut promittens sepeliendus erat de iure communi apud Ecclesiam vbi extat suorum parentum, seu maiorum sepultura: quia eo casu non sepelitur virtute electionis factæ per votum, vel iuramentum, sed virtute iuris communis disponentis, morientem ab intestato in loco maiorum esse sepeliendum. Imò & sic suadens non videtur peccare contra dictum decretum, id enim emanauit in fauorem Ecclesiæ, vbi defunctus habet ex iure sepulturam, cui ipse suadens per suam suasionem vires obtulit. *ibidem art.7.& tom.1. Addit. Summæ c.130.n.3.* de quo Vualdis *de Canonica Episcopali. cap.11.n.13.* Suarez *de censuris disput.22.sect.4.à num.25.* Portel *verb. sepultura,n.3. & 4.*

7. Secundò notandum est, quòd quando quis legitimè eligit sepulturam apud vnam Ecclesiam, & postea inducitur ad illam eligendam apud aliam, hæc secunda electio nulla non tollit priorem, quando erat de iure valida: quia vtile per inutile non vitiatur, ex regula *in c. vtile, de regul. iuris in 6.* Secus si primò inducitur ad eligendam sepulturam in vna Ecclesia, & tandem eligit sponte in alia, tūc enim apud neutram illarum sepelitur, nisi de iure competat eligenti in altera earundem sepultura. *ibid.§. dubitatur secundò, & citato loco Addit.n.4.*

8. Tertiò notandum est, quòd per suasionem factam à Religioso non prælato ad vouendum, vel promittendum electionem sepulturæ in suo monasterio non perditur ius sepulturæ, quidquid sit de peccato suadentis, quia ad illud amittendū requiritur, quòd suasio fiat à maiori parte Conuentus, vel à prælato, qui repræsentat totum Conuentum, solus enim prælatus præiudicat Ecclesiæ in acquirendis, *c. si. 16. q. 6.* Auct. *ibid.§. tertiò dubitatur.* Idem docet Portel *vbi suprà d.n.4.*

9. Quartò notandum est, quòd si quis Religiosus, v. g. Minorita (seclūsa omni fraude) suadeat, & inducat quenquam, vt cum iuramento eligat sepulturam apud Ecclesiam Prædicatorum, tenet electio: quia in dicta decretali tantùm prohibetur inductio, seu persuasio eligendi sepulturam apud propriam Ecclesiam à clericis, vel religiosis ipsius Ecclesiæ: secus si fraus, vel circumuentio interueniat in suadente, inducendo ad instantiam Fratris Dominicani. *ibid.§. quartò circa eandem.* de quo Gutier. *de iurament. 2. p. c fin n 15.* Idem docent Portel *vbi suprà n.5.* P. Villalobos *1. p. Summæ tract. 17. diff. 25. n.4.*

An inducens aliquem ad vouendum huiusmodi electionem sepulturæ incurrat excommunicationem secuto effectu? Negant Nauar. Angel. & Caiet. quos refert, & sequitur Suarez

 vbi

vbi suprà n.26. Vide infrà *n.27.* vbi Auctor se corrigens oppositum tenet.

10. Quintò notandum est, quòd electio sepulturæ facta prædicta inductione cum iuramento, vel voto, non valet, & iurans, vel vouens non potest mutare sententiam eligendo alibi sepulturam, ne periurus fiat.

Tandem aduerte, quòd cùm hæc constitutio sit edita ad cōpescendam cupiditatem clericorum, & monachorum, ob quam ægrotos ad talem eligendam sepulturam inducebant cum iuramento, vel voto, consequenter asserendum videtur, validum esse pactum inter parochum, & religiosos, ne certos parochianos ad sepulturam admittant in suis Ecclesiis per viam concordiæ: quia in dicto decreto talis concordia, & pax intendi videtur. Vnde simpliciter exhortans absque voto, vel iuramento non incurrit pœnam præfati decreti, sicut pari ratione valet electio sepulturæ, etiam cum iuramento, vel voto, si fiat absque inductione, seu persuasione, & iurans, vel vouens tenetur illud adimplere sepeliendo se apud electam Ecclesiam, nisi noua aliqua causa superueniat, vt mutatio status, vel loci. *ibidem* §. *sextò quæritur, vsque ad finem articuli.* de quo Gutier. *de iuram.2.p. cap.4.n.11.& 1.p.cap.71.num.6.* Gregor Lopez *in l.5.tit.13.p. 1.* Idem quoad simplicem exhortationem absque voto, vel iuramento, docent D. Antonin. *3.p.tit.24.c.51.* Angelus *verb. sepultura, n.35.* Suarez *d.num.26.* P. Villalob. *2.p. Summa tract.31. diffi.2.n.18.*

Quo in loco sit sepeliendus qui sine electione sepulturæ decedit. Auct. *ibid. art.8* resoluit apud sepulchrum maiorum, abaui scilicet, & superiorum ascendentium tumulandum esse, sed in *Addit. Summa, vbi suprà n.11.* se corrigens mutauit sententiam, vide infrà *n.28.*

11. Locus sepulturæ quoad dominium à nullo concedi potest, etiam de auctoritate Episcopi, benè tamen quantum ad ius, seu vsum sepeliendi in eo mortuos de licentia Episcopi, vel etiam parochi (vt mos est) & ex iusta causa, seruata forma in alienandis rebus Ecclesiæ requisita. Vnde habens tale ius, seu vsum potest concedere cuicunque libuerit in illo loco sepeliri sine speciali auctoritate Episcopi, vel parochi, vel etiam impedire, ne alius illic sepeliatur, verè enim est dominus istius iuris, seu vsus, à quo inuito nemini fas est eum tollere. *l. illud quod est nostrum. ff. de regul. iuris.* Ex quo fit, quòd constitutio Synodalis præcipiens, ne cuiquam detur sepultura in quacūque Ecclesia sine Episcopi licentia, & consensu, valet respectu Ecclesiarum ipsi Episcopo subditarum, sed non valet respectu

monaste

monasteriorum exemptorum, quæ ex priuilegio Apostolico habent liberam facultatem admittendi ad sepulturam quoscũques fideles, Synodus autem non habet potestatem ad condendum leges eorum immunitati præiudicantes, cùm non sit eis superior, nec lex liget extra territorium, *c. vt animarum, de constit. lib. 6. l. fin. de iurisd. omnium iudicum.* Auct. *ibid. art. 9. & d. loco Addit. n.* 14. de quo Vualdis *de Canon. Episc. c.* 10. *n.* 15. Vide quæ ad hoc tradunt Suar. *tom.* 1. *de Religione, tract.* 3. *lib.* 4. *c.* 14. *n.* 22. *in fine.* Arag. 2. 1. *q.* 10. *art.* 4. Ledesma 2. *p. sum. tract.* 12. *concl.* 33. *&* 34. P. Villalobos 2. *p. sum. tract.* 37. *diff.* 12. *n.* 3.

12. In capella concessa à monasterio ad vsum sepulturæ cuidam familiæ nobilium, & suorum descendentium nullus sepeliri potest, nisi sit de ipsa familia, seu domo, imò nec Religiosis eiusdem Conuentus id permittitur, nisi iam extincta sit omninò talis progenies, & familia, tunc enim ius funerandi redit ad ipsum monasterium, & per consequens ad vsum aliorum dicta capella liberè poterit concedi. *ibid. art.* 10. de quo Azor *in Summa inst. de vsu & habitat* §. *si verò vsus*, *&* §. *illud videtur.*

13. Volentes in habitu Religiosorum sepeliri, deferendi sunt ad tumulum patenter nullo desuper operimento, seu pallio imposito, sub pœna excommunicationis Papæ reseruata contra impedientes, ex Sixto IV. pro Minoribus, de quo apud Bullarium. Vnde nullius valoris est constitutio Synodalis disponẽs, vt sepeliendi in habitu B. P. N. Francisci linteo superinduti vadant, id enim directè est contra dictam Bullam Sixti IV. Nullus autem Fratrum potestatem habet concedendi habitum ad sepeliendum aliquem, nisi prælatus superior, vel etiam Guardianus, aut alius de eiusdem licentia, seu commissione intra limites sui Guardianatus, vt habetur *in Compend. verb. sepultura* § 14 *& dicta bulla Sixti IV. tom.* 3. *q.* 59. *art.* 1. *& dict. loco Addit. n.* 15. de quo P. Villalob 2. *part. tract.* 31. *diff.* 5. *n.* 2. *&* 3. Portel *dict. verb. sepultura n* 8. *&* 9. qui idem docent.

Bullar. bul. 20 Sixti 4. n. 6.

Comp. v. sepultura §. 14.

14. Sæculares in habitu B. Francisci sepulti lucrantur indulgentiam plenariam ex Leone X. apud Bullarium, qui etiam concessit in habitu Trinitariorum decedentibus, & sepultis in eorundem monasteriis omnes indulgentias concessas Fratribus eiusdem Ordinis. *ibid. art.* 2. de quo suprà *resol.* 71. *num.* 9. iam diximus.

Bullar. Oracul. 27. & 40. Leon. X.

15. Clemens VIII. apud Bullarium prohibet clericis, & parochis Indiarum Occidentalium sub pœna excommunicationis ipso facto incurrenda Sedi Apostolicæ reseruata, ne maiorem eleemosynam ab his, qui apud monasteria sancti Francisci,

Bullar. bul. 2. Clem. 8.

quàm pro illis,qui apud parochiales Ecclesias eligunt ultu-
ram,quouis prætextu,& occasione,etiam de consilio, c ensu
seu mandato suorum ordinariorum exigere audeant, l præ-
sumant. Quo priuilegio vti possunt cæteri alij Conuen Or-
dinis, imò & aliæ Religiones communicantes in priu giis,
tùm quia continet fauorem, tum etiam quia est declar o iu-
ris communis Canonici,*in cap.1.& cap.in nostra,de sep. turis,*
per quod parochis non licet aliquid vltra ius parochia exi-
gere,quod quemadmodum semper excipitur in bullis A osto-
licis concedentibus liberam licentiam sepeliendi apud egu-
lares Ecclesias, dicendo:*Salua tamen iustitia Ecclesiaru paro-
chialium*, ita non debet excedi iustitia, & ius parochia soli-
tum solui ipsis parochialibus Ecclesiis. De quo vide Pe tel *in
addit.ad dubia verb.sepultura num.*2.P.Villalobos *dict num.*
3.*in fine.*

16. Abbas sepeliendus est apud suum monasterium, vel vbi elegerit sepulturam,quam posse eligere innuit *cap.final. de sepult.lib.6.*cùm in multis habeat velle,& nolle, nisi finita prælatura decedat:tunc enim sepeliendus est in suo monasterio, & non in loco electo. Prior autem, seu Præfectus alicuius Prioratus,qui est de membris monasterij, vel sepeliendus est in ipso monasterio, vel in Ecclesia sui Prioratus ad nutum, seu voluntatem sui Abbatis. Idem est in Religiosis, qui tumulandi sunt apud suum monasterium,item Conuersi professi, & Oblati habitum Religionis portantes, etiam non professi, at Religiosi beneficiarij, qui sunt de membris monasterij, & à propriis domibus ita sunt remoti, quòd ad eas commodè portari non possunt, sepulturam sibi eligere valent, vt habetur *in cap. vltimo.de sepulturis,*vbi tradit Glossa. *Tom.3.quæst.60.art.1.& 2.* de quo Vualdis *de Canon. Episcop.cap.*10.*num.*11.*& cap.*11.*num.6.* Idem docent Francus *in dict.cap.final. num* 2. Abbas *in cap.de vxore,de sepultur.num.*5.licèt aliquantulum dubius,Rosella *verb.sepultura* 2.*num.*2. vbi Tabien. *quæst.*4.*num.*5. Syluest.*quæst.6.*Nauar.*commentar.*2.*num.*43. *de regular.* quos, & alios plures cum nostro Auctore refert, & sequitur Sanchez *lib.6.Decal.cap.*14.*n.*3.*& sequentibus.*

17. Monachus in loco remoto decedens, nec qui commodè ad suum monasterium portari potest, expensis ipsius monasterij funerari debet, qui autem præsidet beneficio Regulari manuali expensis ipsius beneficij: & idem de Canonicis Regularibus ius est. Nouitij verò attentis priuilegiis Regularium sepeliendi sunt apud loca,vbi sunt nouitij,expensis ipsorum, seu de suis bonis patrimonialibus,si ea habent,aliàs monasterium eos

sepelire

sepelire tenetur. *ibid. art.* 3. *&* 4. de quo Vualdis *vbi suprà c.* 13. *num.* 3. *&* 4. vide Sanchez *lib. 6. decalog. cap.* 14. *num.* 4 *&* 5. & quoad nouitios *à num.* 10. & nos diximus *resol.* 97. *num.* 9. An autem nouitij possint eligere sepulturam? affirmat post Francum. Armillam, & Tabien. Sanchez *d. n.* 10.

18. Pro Fratribus Militiæ S. Lazari Ierosolymitani extat quædam bulla Clementis IV. apud bullarium, in qua præcipitur Ecclesiarum sæcularium presbyteris, & prælatis in virtute sanctæ obedientiæ, vt dictos Fratres milites apud illos decedentes gratis, & sine pretio sepeliant, nec possint aliquid ab eis pro sepultura exigere, vel accipere, nisi de spontanea morientium, vel parentum ipsorum liberalitate, & deuotione.

19. Personæ, quibus Ecclesiastica denegatur sepultura, sunt hæ: decimarum iniusti detentores, *cap. prohibemus* 19. *de decimis*, blasphemi impœnitentes; *c. final. de maledicis*, decedentes in peccato mortali absque aliquo signo contritionis: manifestè non confessi, nec sacra communione refecti semel in anno, & absque signis contritionis morientes, *cap. quibus* 13. *q.* 2. *cap. fures, de furtis, cap. omnis vtriusque, de pœnit. & remiss.* vsurarij manifesti impœnitētes, & qui non fecerunt cautionem de soluendo, seu restituendo, *c. quia in omnibus, de vsuris*, & habetur in quadam Bulla Sixti IV. interdicti nominatim: omnes decedentes tempore interdicti: excommunicati maiori excommunicatione: interdicti ab ingressu Ecclesiæ, si impœnitentes decesserint, *c. is cui, de sentent. excommun. in* 6. Infideles, Pagani, Iudæi, & Hæretici, *c. Ecclesiam, de consecrat. dist.* 1. *cap. sanè* 24. *q.* 2. morientes in torneamento, in quo imminet periculum mortis, *cap.* 1. *de torneamentis*: occidentes se ex desperatione, vel ex iracundia, non ex fatuitate, aut præter intentionem, absque signis doloris in conflictu mortis. *cap. placuit* 25. *q.* 5. *c. ex parte el* 2. *de sepultur.* pueri morientes sine sacro Baptismate: decedentes in duello, ex Tridentino Concilio, etiam priuato, vt declarauit Gregorius XIII. & tandem priuantur Ecclesiastica sepultura monachi morientes proprietarij, *c. monachi, & c. super quodam, de statu monachor.* Auct. *tom.* 3. *q.* 61. *a.* 1 de quo Nauar. *lib.* 5. *consil.* 1. *&* 2. *de pugna vulgari pag.* 564. *in* 1. *edit. & lib.* 3. *consil.* 7. *de sepulturis*. vide ad idem Hostiens. *lib.* 3. *sum. tit. sepultura, num.* 4 Syluest. *verb. sepultura, quæst.* 9. & quæ ad id tradit P. Villalob 2. *p. summæ tract.* 31. *diff.* 3. *per totam.*

Bull. bul. 8. *Clem. IV. num.* 3.

Bull. bul. 33. *n.* 9. *Sixt. IV.*

Trid. sess. 25. *c.* 19. *de reform.*

20. Circa quorum vltimum est summè notandum, quòd inuento aliquo religioso mortuo cum bursa denariorum, non propterea præcipitanter priuandus est Ecclesiastica sepultura,

præsumi enim debet denarios non esse proprios, vel quod doluit de peccato, aut ex obliuione, vel negligentia alterius inibi remanserunt. Et idem iudicium erit si inuentus fuit cum vno tantùm argenteo Regali, seu Iulio ob paruitatem materiæ, cùm non debeat quis tam graui pœna priuationis Ecclesiasticæ sepulturæ mulctari ob peccatum tantùm veniale, quod non excludit gratiam & charitatem, vt habetur in Tridentino Cōcilio. An autem id habeat locum etiam in Fratre Minorita, cui strictiùs in sua regula denarij, seu pecunia prohibentur, vide infrà *num.29.ibid. d a.1.§.ex quo colligitur, vers. decimotertio.* de quo Syluest. *verb. sepultura, num.*11. Nauar. *lib.3.consil.*75. *de regularib.num.*3.*&* 17. *in fine* DD. *in dict.cap.monachi, & c. super quodam, de statu Monachor.* Idem docent Portel *verb. sepultura, num.*11. P. Villalob. *dict. diffic.*3. *n.6.* vbi idem docet cum Nauarro, & nostro Auctore de Religioso Carthusiensi inuento mortuo cum duodecim denariis, non obstante huius ordinis statuto, quia id debet intelligi, quando constaret per contemptum legis, vel animo maiora appropriandi id fecisse.

Trid. sess. 14 c 5.

21. Cadauera occisorum per ministros iustitiæ ob eorum crimina non sunt sepelienda in loco sacro sine licentia iudicis, deponentes autem ea de ligno, & furtiuè sepelientes mortaliter peccant, nisi sint consanguinei, qui affectu sanguinis, & ad vitandam propriam infamiam id faciunt. *ibid.art.*1. *in fine, & in addit. summæ, tom.*4. *cap.*131. *n.*2. de quo Anton. Gomez *de delictis cap.*14.*n.*8. Idem docet Portel *sup num* 12.

22. Non debet priuari Ecclesiastica sepultura meretrix, quæ inuenta est mortua, & vulneribus plena in domo sui amici eodem die statim post factam sacramentalem confessionem, & sacræ communionis refectionem in Paschate, licèt de eius contritione non constet: quia etiam non constat eam in peccato mortali decessisse, imò verosimiliter credi potest, ipsam non fuisse introductam ab occisore ad meretricandum, sed fortassis ad vindictam sumendam de aliqua iniuria, quam sibi irrogatam ab ipsamet fuisse putabat. Dato verò quòd animo fornicandi intrasset, præsumendum est illam priùs monitam esse ab occisore, vt de peccatis doleret, sicut solet fieri ab occisoribus vxorum, & cognatarum, ipsamque imminente morte ad contritionem, & ad meliorem frugem rediisse. *ibid. art.*2. *& dict. loco addit.num.*5. de quo Nauar. *lib.*3. *consil.*4. *de sepulturis. & consil.*16. Idem docent P. Villalob. *dict. diffic.*3. *num.*10. & in simili tradit Portel *vbi suprà num.*1.

23. Sepelientes apud locum sacrum priuatos à iure Ecclesiastica sepultura peccant mortaliter: insuper & qui tempore

inter

interdicti in casibus à iure non concessis, vel publicè excommunicatos, vel nominatim interdictos, vel vsurarios manifestos scienter Ecclesiasticæ tradunt sepulturæ, ipso facto excommunicationis sententiæ subiacere definitur *in Clementina prima de sepulturis*; & generaliter omnes recipientes quenquam ad Ecclesiasticam sepulturàm in casu non permisso tenentur restituere funus, etiam à multo tempore sepultum (si petatur) & quidquid ratione illius perceperunt, ex glossa cum textu *in cap. cùm liberum, de sepulturis*, non tamen quartam funeralem, si solus parochus id commisit. *ibidem art.* 3. *& in addit. vbi suprà n.* 6. de quo Panorm. *in dict. cap. si liberum*, Syluest. *verb. sepultura, num.* 11. Idem latè tradit Suarez *de. censuris disput.* 23. *sectione* 5. *num.* 2. & resoluit P. Villalobos *d. diffic.* 3. *num.* 13.

24. Vsurarios manifestos, publicè excommunicatos, & nominatim interdictos exhumari facere potest Episcopus, etiam de monasteriis exemptis regularium, & procul proiici ab Ecclesia, vt innuit *d. Clementina prima, de sepulturis*; secus in aliis casibus, in quibus Ecclesiastica prohibetur sepultura, potest tamen impedire funus antequam deducatur ad locum exemptum, ex mente Concilij Tridentini, in quo habetur, quòd religiosos in suo territorio delinquentes liceat punire. *ibid. art.* 4. *& tom.* 4. *addit. summa cap.* 132. *num.* 1. de quo Abb. *in c. sacris, n.* 7. *de sepulturis*. Idem docent Suar. *dict. sect.* 4. *à n.* 4. *& disp.* 35. *sect.* 1. *n.* 20. *& sect.* 6. *n.* 6. *ad finem*, Portel *vbi suprà num.* 13. *Trid. sess. 25 c. 14. de reform.*

25. Corpora defunctorum non possunt exhumari, & transferri de loco ad locum sine Episcopi licentia, vt definitur *in c. corpora Sanctorum, de consecrat. dist.* 1. *l. si necdum, l. nemo humanum, C. de relig. & sumptib. funerum, l. ossa, ff. eodem titulo, l.* 12. *tit.* 13. *p* 1. intellige tamen de corporibus perpetuæ sepulturæ traditis, & de translatis de vna ad aliam Ecclesiam: secus quando sunt deposita, seu ad tempus seruata in vna, vt postea transferantur ad aliam, vel quando transferuntur de vno loco ad alium eiusdem Ecclesiæ. Fratres Minores habent priuilegium Leonis X. vt in suis Ecclesiis possint exhumare cadauera ibi sepulta, & ad alium locum eiusdem Ecclesiæ transferre dè licentia tamen illorum, quorum interest, scilicet consanguineorum, vel illius cui funeris cura demandata est, vt habetur *in Comp. Mend. tom.* 3. *q.* 62. *art.* 1. *& dict. loco addit. num.* 2. de quo Nauar. *lib.* 3. *consil.* 5. *de sepulturis in* 2. *edit.* Idem tradit P. Villalob. *dict. tract.* 21. *d. ffic.* 6. *num.* 4. *Cōp. Mend. §. 17. verb. sepultura.*

26. Bonifacius VIII. *in Extrauaganti, detestanda, de*

sepulturis, excommunicat omnes, etiam Pontifices exenterantes, vel in frusta concidentes corpora mortuorum, vel in aqua coquentes, vt carnem ab ossibus euellant, & alibi tumulanda ferant, absolutionemque Sedi Apostolicæ reseruat. Hoc tamen non extenditur ad facientes anatomiam in cadauere, habita priùs licentia iudicis, si est corpus alicuius delinquentis puniti, vt vsu receptum est, & ex voto scholæ Salmanticensis fieri solet: nec etiam ad cõsentientes in tali exenteratione, quidquid sit de ipsorum peccato, lex enim excommunicans aliquid facientem non extenditur ad consentientem, consilium dantem, vel mandantem, nisi id exprimat. *ibidem art.2. & citato loco addit. num 3. & 4.* de quo Nauar. *cap.27. num.51.* Syluest. *verb. excommunicatio 7. num.79.* Anton. Gomez *de delictis cap. 14. num.8.* Idem docet P. Villalobos *1. p. summa tract.17. diffic.25. num.7.* vbi addit cum Caietano, dictam censuram non comprehendere exenterantes cadauera Principum, & nobilissimorum virorum, seu procerum, vt à corruptione præseruentur, nec eos, qui transferunt corpora apud infideles existentia ad terras fidelium.

RETRACTATIO I.

De inducentibus ad electionem sepulturæ.

27. Clericum, vel Religiosum inducentem aliquem ad vouendum, vel iurandum electionem sepulturæ ad propriam Ecclesiam incurrere excommunicationem positam *in cap. animarum periculis, de sepul. lib.6.* etiam non secuto effectu sepulturæ intrepidè tenet Auctor *tom.4. summa cap.130. num.7.* vbi ad cor rediens de opposito se corrigit, quòd dixerat *tom.3. quæst.58. art.7. §. quinto circa,* quia, inquit, verba prohibitionis iam hic sortiuntur suum effectum, siquidem actus talis inductionis consistit in quadam successione continua, qui vbi primum incipit, iam pro consummato habetur, vt in simili de subornatione ad officia, diximus suprà *retract. 11.* Atque ita in hanc partem inclinat Suarez (quamuis oppositum probabile iudicet) *tom.5. de censuris disput.22. sect. 4. num. 26.* & faciunt tradita ab eodem *ibidem disput. 4. sect. 5. num. 5.*

RETRA

RETRACTATIO II.

De eo, qui absque electione sepulturæ decedit.

28. Decedens sine electione sepulturæ sepeliendus est apud sepulchrum parentum, non verò abaui, & aliorum ascendentium, sepultura enim inter mortuos comparatur domicilio inter viuos, filius autem sequitur domicilium parentum, & non aliorum ascendentium, *l. assumptio. ff. ad municip. c. fraternitatem, de sepultur.* DD. Ita Auctor *d. c.* 130. *addit. summæ n.* 12. vbi se corrigit de eo, quod olim scripserat. *tom.* 3. *quæst.* 58. *art.* 8. de quo Baptist. Salis *in summa tit. sepultura* 1. *fol.* 227. *pag.* 2. *colum.* 2. Syluest. *verb. sepultura, quæst.* 8. Idem post Oldradum *cons.* 25. & Syluestrum docet P. Villalobos 2. *p. summæ tract.* 31. *diffi.* 3. *num.* 4.

RETRACTATIO III.

De Religioso proprietario priuando Ecclesiastica sepultura.

29. Frater Minorita inuentus mortuus cum bursa denariorum non est statim priuandus Ecclesiastica sepultura, quia de eo, sicut de aliis religiosis præsumi debet de peccato pœnituisse, vel denarios esse alienos, & non proprios. Vnde si satis probabilia indicia adsint in dicto Fratre ad credendum, pecuniam esse alienam, vel creditam ad erogandum, vel restituendum, non est puniendus tam graui pœna priuationis à sepultura Ecclesiastica. Ita constanter tenet Auctor *tom.* 4. *summæ cap.* 131. *circa finem.* vbi se corrigit de opposito, quod senserat *tom.* 3. *quæst.* 61. *art.* 1. *ad finem.* Pro quo maximè aduertere oportet, quod quando religiosus est sacerdos ob dignitatis excellentiam cautè, & cum magna circumspectione procedendum est, prius quàm Ecclesiastica sepultura, licèt enim præsumatur in peccato decessisse, adhuc tamen in facto omninò occulto non est illa priuandus, nam si viuus cum tali pecunia occultè inuentus non potest publicè puniri, neque diffamari, à fortiori, nec mortuum licebit tam graui pœna ac publica puniri, quia non potest se purgare. Ad quod facit illud, quod refertur 4. *Regum cap.* 9. de Iéhu Rege Israël, qui amplissimæ Iezabel iustissimè occisæ detulit honorem sepulturæ: *sepelite,* 4. *Reg.* 9. inquit, *eam quia filia Regis est.* quod optimè ad rem facit, sacer

sacerdotes enim in lege gratiæ sunt Regibus præstantiores.
1. Pet 2. *Regale sacerdotium*, vocat eos D. Petrus, de quo Syluest. *verb.*
Act 8. *sepultura, n.* 11. Nauar. *lib.* 3 *cons.* 75. *de Regularibus, n.* 3. *&* 17. *in* 1. *editio.* Portel *verb. sepultura, n.* 11. qui idem tenent, & meritò assentit Sanchez *lib.* 7. *decalog. cap.* 20. *n.* 11.

RESOLVTIO CXXIX.

De Simonia.

1. SImonia est studiosa voluntas emendi, vel vendendi spirituale, vel spirituali annexum. Est communis Theologorum *in quarto dist.* 25. Habuit denominationem à Simone, qui voluit spiritualia ab Apostolis emere, vt legitur *capit.* 8. *Actuum Apostolorum. Tom.* 3. *quæst.* 63. *art.* 1. de quo D. Th 2. 2. *quæst.* 100. *art.* 1 Durand *in* 4. *dist.* 25. *quæst.* 1. Alensis 2. *p. quæst.* 167. *aliàs* 185. *memb.* 2. Antonin. 2. *p. tit.* 1. *cap.* 5. §. 1. Sotus *lib.* 9. *de iust. quæst.* 5. *art.* 1. & ex Canonistis Nauar. *cap.* 23. *n.* 100. quos & alios refert Suarez *tom.* 1. *de Religione lib.* 4. *de Simonia cap* 1. *n.* 9. vbi per totum latè rem tractat, & plures alios congerit Garcia *de beneficiis* 8. *p. cap.* 1. *n.* 123.

2. Committitur simonia in dato, vel recepto principaliter pro ingressu ad Religionem, seu admissione ad habitum Regularem, *cap. de Regularibus, cap. non satis, de Simonia,* quia datur apertè quid temporale pro spirituli, qualis est datio, & susceptio habitus Regularis, maximè quando recipiendus est inhabilis, & non idoneus, & sine pretio non erat admittendus. *Ibid. art.* 2. *& in Addit. summa tom.* 4. *cap.* 133. *n.* 4. de quo Nau. *cap.* 23. *n.* 10. Suarez *tom.* 1. *de Relig. tract.* 3. *lib.* 4. *cap.* 16. *à n.* 4. *& cap.* 54. *n* 3. *& cap.* 57. *n.* 7. *&* 8. & agens de dispensatione super dicta simoniaca receptione ad Religionem, *cap.* 61. *n.* 7. P. Villalobos 2. *p. sum. tract.* 37. *diffic.* 13. *à n.* 1. P. Portel *verb. simonia n.* 3.

3. Regulares inter se conuenientes, vt alter in vna electione suffragetur vni, & alter alteri in alia, committunt simoniam, si pactum, & conuentio clara interuenit, quia quoties conuenitur de aliquo faciendo, quo sibi, vel alteri conferatur beneficium spirituale, committitur simonia, vt innuit *cap. quàm Pio* 1. *quæst.* 2. *cap. cùm pridem. cap. final. de pactis*, datur enim, vel reiicitur ius spirituale cum onere, vt fiat aliquid quasi pro pretio rei spiritualis, vel causa mediata eam habendi, quod prohibetur *cap. non satis, cap. sicut pro certo, de simonia.* Secus si pactum non interuenit, sed tantùm futura spei oblatio, seu demonstratio

ſtratio cum animo ſe obligandi , vt ſi dicatur : relinque hoc amore Dei,vel,da ſuffragium , & prouidebitur tibi de alia re, vel quid ſimile. Hæ tamen oblationes ſubornationis ſpeciem præ ſe ferunt , ideóque à Religioſis debent eſſe maximè alienæ. *Ibid.art.*4.de quo Nauar. *c.* 23.*n* 100.*& de datis,& promiſſis num.*21.Idem poſt D. Thom. *quodlib.*8.*art.*4. Caiet.*in ſum.§.circa tertium,*Syluest.*verb.ſimonia. quaſt.*9. ferè reſoluit Suarez *dict.lib.*4.*cap.*44.*à num.*3 præſertim *num.*8.9. *&* 20. & expreſſiùs reſoluit poſt Syluestrum , Angelum , & Nauarrum cum noſtro Auctore, P. Villalobos *dict. tract.*37. *diffic.*24.*numer.* 1.

4. Regularis accuſatus de crimine ſimoniæ, de quo eſt diffamatus,ſuſpendi debet ab executione ordinis,prælationis,aut officij per ſimoniam adepti vſque ad verificationem, & probationem facti,*c.accuſatum,cap.quoties,de ſimonia.* At poſt probatum delictum ſtatim eliminari debet, id eſt , cum grauiſſima pœna deponi ab adeptis per ſimoniam , *cap.ſicut eodem tit.* ſecus ſi per viam inquiſitionis tantùm eſt diffamatus , tunc enim ſi ignorans de Simonia conſecutus eſt prælationem , cogendus eſt renunciare , ſed minimè deponi debet, *cap. ex inſinuatione,de ſimonia,*dantes verò,& recipientes pœna Canonica ſunt plectendi : quòd ſi ſcienter promotus eſt, pœna depoſitionis mulctari debet.*ibid. art.*5.de quo Reduan.*de ſimonia p.* 14. *cap.*10.*n.*10. Vide ad hoc quæ latè tradit Suarez *d. lib.* 4.*cap.* 57.*n.*14 *cum ſequentibus,& n* 35.*vſque ad* 47.

5. Paulus II. Pius IV. & Pius V. per ſuas Bullas relatas à Capuccino *in Compend.verb.ſimoniæ* §.*& primò notandum,*ponunt pœnas excommunicationis , & priuationis ab officio,vel beneficio ſimoniacè adeptis , & inhabilitatis ad alia in poſterum obtinenda, *extrauagans* 2.*de ſimonia* , vbi per beneficium intelligit Capuccinus,etiam Prioratum, Guardianatũ, & ſimiles,addítque tales ſimoniacè promotos manere priuatos in foro animæ abſque alia declaratione,atque ideò teneri ab officiis acceptandis ſe abſtinere , adeptáque omnibus viis , & modis poſſibilibus renunciare,niſi ex eo inſurgat grauiſſima infamia, quia lex poſitiua non obligat cum tanto detrimento honoris: debent tamen,vt primùm potuerint, procurare ſecretò diſpenſationem , & nouam confirmationem in officio. Imò etiam ignorantes ſimoniam interueniſſe in adeptione officij, vbi primùm ſciuerint,renunciare teneri exiſtimo : nam in dictis Bullis tales redduntur inhabiles,etiam ſi ignoranter receperint : ſi autem nondum poſſident,tenentur omninò renunciare:& idem erit,ſi iam acceptauerunt cum limitatione ſuperiùs poſita *to.*4.

Addit.

Addit. summa cap. 134.*n.*5.7. *&* 11. de quo latè agit Suarez *d.lib.*4.*cap.*56.*à n.*2. & præcipuè *à n.*19. *cum sequentibus*,& *d. cap.*57.*à n.*15.*vsque ad* 32. & loquens de ignorante interuentionem simoniæ,*à n.*33.& quòd sub illa Extrauagante comprehendantur prælaturæ Regulares,tradit *ibid.n.*47. Vide ad idem Nauarrum *lib.*5.*cons.*65. *de simonia*,& Portel *verb.simonia n.*5. qui idem docent.

6. Idem ius est in simoniaco confidentiæ, qui non solùm manet priuatus ipso facto beneficio adepto per simoniam,sed etiam beneficiis ante Canonicè adeptis,vt ex Bulla Pij V.constat:fructúsque ex illis àcquisitos ipse eiúsque hæres tenentur plenè restituere à primo die, quo illos cœperunt percipere, exceptis his,super quibus compositio facta fuerit cum Camera Apostolica. Absolutus tamen ab excommunicatione post relictum beneficium per simoniam adeptum licitè potest percipere fructus beneficij antea Canonicè adepti,sícque mitigandum esse rigorem Extrauagantium Pij IV. & Pij V. æquitas dictat, nemo enim suis bonis ante sententiam,neque iure quæsito,aut eorum possessione debet priuari. *Ibid.d n.*5.*&* 7.de quo Enriquez *lib.*13 *de excommun. cap.*37.*sub* §.*prope finem. & in glossa littera* C.Suarez latè *d.lib.*4.*cap.*43.*per totum.* Ad quod etiam videantur Nauar. *cons.*33.*n.*4. *& cons.*76.*n.*6.*de simonia*, *& in Manu.cap.*23.*n.*119. Vgolin *tabu.*1.*cap.*22.§.1.*n.*8. vbi agunt de simonia confidentiali circa pensiones beneficiorum, & nouissimè P.Villalob.*d.tract.*37.*diffic.*38.*n.*3. *&* 4.qui tenet ferè idem quod noster Auctor.

An autem prælati Regulares possint absoluere, & dispensare cum suis subditis simoniacè ordinatis, vide suprà *de absolutione quoad Fratres*, *resol.*3.*n.*7. vbi ex mente Auctoris partem affirmatiuam defendimus.

An committatur simonia in conuentionibus, & pactis super dotibus Monialium factis, diximus suprà *de dotibus Monialium,resolut.*54.*n.*1. *& sequentibus.*

RESOLVTIO CXXX.

De Suspensione.

1. SVspensio, de qua in præsentiarum, est censura Ecclesiastica, qua alicui personæ Ecclesiasticæ prohibetur exercitium sui officij, vel beneficij Ecclesiastici in totum, vel in partem,in certum tempus, vel in perpetuum ob suam culpam. Est autem duplex,alia lata à iure,id est,posita in corpore iuris: alia ab homine,id est, quæ imponitur à iudice. Rursus alia est

suspen-

suspensio ab officio, alia à beneficio, alia à iurisdictione, alia ab ordine suscepto, alia à suscipiendo, quod sumitur ex *cap. sane, el 2. de officio delegat. & ex cap. 2. eodem titul. in 6. & ex cap. quia in omnibus, de vsur. in fin. cap. nihil. cap. cùm in cunctis, §. vltim de elect. Clem. 2. de vita, & honest. cleric. Clem. 1 de decimis, cap. tuarum, de priuileg.* Suspensus ab officio non censetur suspensus à beneficio quoad ea, quæ non sunt officij Diuini: nec à contra, suspensus à beneficio censetur suspensus ab officio: nec suspensus ab ordine est suspensus à iurisdictione, nec è conuerso suspensus à iurisdictione, censetur suspensus ab ordine: nec suspensus à beneficio est suspensus ab ordine, vel iurisdictione, quæ ei conuenit ex alio, quàm beneficij, à quo est suspensus: nec suspensus ab ordine suscepto simpliciter est suspensus à suscipiendo, nec è conuerso. Item nec suspensus ab ingressu Ecclesiæ censetur suspensus ab vsu iurisdictionis, quem adhuc retinet, vnde poterit excommunicare, & absoluere, ac extra Ecclesiam, cuius ingressus ei est interdictus, celebrare, ex communi Doctorum. *Tom. 3. quæst. 65. art* 1. de quo Nauar. *in Manu. cap. 27. num. 160. & cap. 47. num. 161.* Angel. *verb. suspensio. 3. vers. quod si interdictum,* Syluest. *quæst. 5. vers. si verò,* & latè resoluit Suarez *de censuris disp. 26. sect. 1. 2. & 3. per totum,* vbi *sect. 4. n. 1.* agit de effectu suspensionis ab officio: & de effectu suspensionis ab ordine agit *à num 2.* & de effectu suspensionis à iurisdictione, *à num.* 19. & de effectibus suspensionis à beneficio, *disp. 27. sect. 1. & 2. per totum.* & idem tradit P. Villalobos 1. *p. sum. tract. 18. diffic. 3. à num. 5.*

2. Regulares incurrunt suspensionem à iure in multis casibus. Primò si absque licentia sui prælati, ac legitima ætate sacris initientur, per Extrauag. Pij II. *cùm ex sacrorum,* de quo suprà *resolut. 106. num.* 10. diximus. Secundò, alienantes bona, & res monasterij absque debita iuris solemnitate, *Clemen. monasteriorum, de rebus Ecclesi. non alienan.* de quo suprà *resolut. 7. num. 2.* Teriò, suspenduntur prælati submittentes laicis bona immobilia, aut iura Ecclesiæ sine licentia Papæ, *cap. hoc consultissimo, de rebus Eccles. non alienan. l. 6.* Quartò, suspenditur prælatus Mendicantium admittens aliquem ad professionem ante finitum annum probationis, *c 2. de regul. in 6.* de quo suprà *de nouitiis, resolut. 101. num. 47.* diximus. Quintò, suspenduntur ab officio, & beneficio Regulares decimas sibi vsurpantes absque priuilegio, nisi intra mensem moniti desistant, & intra duos satisfaciant, non habentes autem officium, vel administrationem excommunicantur, ante satisfactionem condignam non absoluendi, *Clementina, Religiosi, de decimis.* Sextò, suspen

ſuſpenduntur ab officio prædicationis prædicatores non facientes conſcientiam ſibi confitentibus de decimis ſoluendis, *Clement. cupientes, de decim.* de quo ſuprà *de decimis num.* 8. diximus. Septimò, ſuſpenduntur Abbates, & Priores, ſi ſotulares non altos, & corrigiatos, vel capucia non ſciſſa portare præſumpſerint, *Clement.* 1. *de ſtat. monach.* Octauò, ſuſpenduntur, qui ex adminiſtratione Euchariſtiæ, Extremæ vnctionis, vel ſolemnizationis matrimonij, aut ex quacunque abſolutione indebita quidquam acquiſierint, niſi requiſiti intra mẽſem reſtituant, *Clement.* 1. §. *quibus etiam, ad finem, de priuileg.* Nouò, ſuſpenduntur ab executione Pontificalium Fratres Prædicatores promoti ad Epiſcopatum, ſi ante conſecrationem non renuncient, ſeu reddant Ordini libros & res, quas habent tempore promotionis, ex quadam Extrauagante Clementis IV. de quo ſuprà diximus *de Epiſcopis num.* 7. Decimò, ſuſpenduntur, Fratres Prædicatores perturbantes Fratres Minores in officio Inquiſitionis, & è conuerſo, de quo ſuprà *de hæretica prauitate reſol.* 73. *n.* 2. Vndecimò ſuſpenditur prælatus Regularis, qui non ſatisfacit damnum per ſuum ſubditum illatum detrahendo Eccleſiæ prælatis intra menſem, poſtquam fuerit requiſitus, *Clement.* 1. *in fine de priuilegiis,* Duodecimò, ſuſpenduntur in eadem Clementina prælati Regulares, qui moniti intra menſem non ſatisfaciunt damnum illatum à ſubdito impediente, ne teſtator relinquat legatum Eccleſiæ Matrici, aut Parochiali; non tamen ex eo prohibentur Religioſi ſuas neceſſitates repræſentare teſtatori, vel eum inducere, ſeu perſuadere ad relinquendum aliquid ſuis Monaſteriis, vt tenent Doctores mox infrà citandi. Tandem ſuſpenduntur à diuinis prælati admittentes fœminas intra Monaſteria, ex Bulla Pij V. & Gregorij XIII. de quo ſuprà *de clauſura Monachorum num.* 1. diximus *ibid. art.* 2. de quo Nauar. *cap.* 26. *num.* 36. Medin. *in inſtruct. cap.* 14. *n.* 21. Sarmiento *lib.* 8. *ſelecta.* Suprà traditas ſuſpenſiones, & alias plures contra religioſos latas refert Suarez *de cenſuris diſput.* 31. *ſect.* 7. *per totam,* & P. Villalo. *d. tract.* 18. *diffi.* 7. 8. *&* 9.

3. Licèt in generali ſuſpenſione non comprehendantur Epiſcopi, niſi de illis fiat expreſſa mentio, *cap. quia periculum, de ſentent. excommun. libr.* 6. hoc tamen non extenditur ad Generales, & Prouinciales Religionum, quia in eis non militat ratio quæ militat in Epiſcopis, ne ſcilicet impediatur Pontificalium exercitium: ex conceſſione tamen Benedicti XII. apud Bullarium, nullus præter Romanum Pontificem poteſt ſuſpenſionis ſententiam in Regulares promulgare, *ibid. art.* 3. Idem quoad Epiſcopum, etiam electum docet Suarez *de cenſuris diſp.*

Bullar. Bul. 1. Bened. 12.

*disp.28.sect.2.n.6 & 7.*vbi quoad prælatos regulares superiores idem innuere videtur, & sequitur P. Villalob. *1.p.summa,tract.16.diffic.14.n.7.*vide suprà *resol.62.n.3.ad fin.*

4. Suspensio à iudice competente lata, etiam si sit iniusta, regulariter valet,& saltem in foro exteriori seruanda est, modò eius nullitas non sit in iure expressa. Vnde cùm nullo iure caueatur, quòd suspensio à iudice lata non præmissa correctione fraterna ipso iure nulla sit, valida erit suspensio lata in prælatum regularem,non obstante statuto suæ religionis, quo decernitur, vt prælatus delinquens præuia correctione fraterna possit suspendi. Quod debet intelligi,& limitari,nisi procedatur per viam denunciationis Euangelicæ. *ibid.art.4.* de quo Nauar.*lib.5.consf.65.de sentent.excommunic.& in manual.c.27.num.4.* Ad quod etiam vide quæ tradit Suarez *de censura nulla ex defectu causa,vbi suprà disp.4.sect.7. num.3. vsque ad 7. & num.41.*

5. Religiosus suspensus à temporalibus, quæ ex sua natura, aut ex Ecclesiastica institutione non pendent ab aliquo ordine, v.g. ab officio procuratoris,cellarij,aut similium,contraueniendo non fit irregularis. Vnde notarij, etiam Apostolica auctoritate creati, & ab officio per Episcopum suspensi (cui id conceditur in Tridentino Concilio) non fiunt irregulares exercendo suum munus, à quo sunt prohibiti. Secus si sit talis religiosus prohibitus ab ordine aliquo,à quo actus pendent, vt actus præsentandi, eligendi, nominandi, aut etiam beneficia conferendi, quando pendent ab aliquo ordine, tunc enim irregularis efficitur,& facit *c. tanta de excess. prælat.*vbi gloss.*ibid, art.6.*de quo Syluest. *v.suspensio q 5. vers.si verò,* Innocent. & Hostiens. *in c.final.de excessib. prælatorum.* Vide quæ ad hoc tradit Suarez *de censuris disp.26.sect 3.n.12. & sect.4. à n. 2. vsque ad 5.& num.19.* *Trid.sess. 22. c.10 de reform.*

6. Valent acta per prælatum suspensum, interim dum non est denunciatus, & declaratus, nec antea ab officio & exercitio iurisdictionis cessare debet, vt definitur *Extrauante, ad euitanda,de sentent.excomm.* quæ declaratio nullo modo licitè fieri potest absque preuia citatione partis,aliter facta ipso iure est nulla,& per consequens interim acta per ipsum valent.*ibid. art.7.*de quo Nauar.*lib.5.consf.65.n.5.de sententia excommunic.* & resoluit egregiè Suarez *vbi supr.disp.27.sect.2.n.2.*

7. Suspensi, & interdicti nominatim sunt euitandi in illis tantùm, à quibus expressè suspenduntur, vel interdicuntur, & non in aliis. Vnde suspensus à diuinis potest prædicare, confiteri, communicare corpori Domini, & audire Missam sicut

laico licet, quia hæc non sunt specialiter deputata suo ordini, & non prohibetur nisi ab his, quæ pertinent ad suum officium, *cap.* 1. vbi glossa, *de sentent. & re iudic. in 6.* Auctor *ibid. art.* 8. de quo Nauar. *in man. c.* 27. *n.* 176. *&* 177. *& n.* 151. Idem resoluit Suarez *d. sect.* 2. *n.* 7. *& sect.* 3. *num.* 9. *&* 10.

8. Nulla forma verborum est præscripta ad ferendam, vel tollendam suspensionem, ideoque sufficiunt quæcunque verba id significantia. Debet tamen poni in scriptis, aliàs verbo tenus suspendens sine scriptura peccat, & incurrit suspensionem, *cap.* 1. *de sentent. excommunic. lib.* 5. Auct. *tom.* 3. *q.* 57. *art.* 1. de quo Nauar. *cap.* 27. *n.* 161. Suar. *de censur. disp.* 3. *sect.* 13. *à n.* 2. *& disp.* 29. *sect.* 3. *num.* 1. *&* 2.

9. Apostata sacro Ordine insignitus in Apostasia ipso iure manet suspensus, *c. vult. de Apostatis*, tam ratione irregularitatis, quam incurrit per crimen apostasiæ, quàm ratione excommunicationis: vnde duabus suspensionibus ligatus manet, ac proinde duplici indiget absolutione *tom.* 3. *addit. summæ cap.* 21. *n.* 11. de quo Suarez *tom.* 5. *de censur. disp.* 31. *sect.* 6. *n.* 1. & nos diximus suprà *resolut.* 11. *num.* 16. *&* 29.

Quis autem possit absoluere Religiosos à suspensione à diuinis, vide suprà *de absolut. quoad fratres resol.* 3. *num.* 8.

RESOLVTIO CXXXI.

De solicitantibus fœminas intra pœnitentiæ Sacramentum.

1. NOnnulla de hac re in superioribus attigisse memini *resol.* 48. *n.* 15. *&* 16. vbi tractauimus quid Paulus IV. contra solicitantes fœminas in sacris confessionibus statuerit Cuius constitutionis pœnas cum his funestissimis temporibus aliquot scelerati sacerdotes non metuerent, prouocantes, vel saltem prouocare tentantes in ipsa confessione ad obscænos actus fœminas pœnitentes: huic malo stupendo, & sanguine deflendo æquissimè iuxtà, & sanctissimè denuò occurrere voluit Dominus Paulus V. in sua perpetua hac de re constitutione, quam edidit 16. die Septembris, anno Christiano 1608. cuius constitutionis integram ad verbum refert Illustrissimus, & Reuerendissimus D. D. Rodericus à Cuña nunc Archiepiscopus Bracharensis, vir & nobilitatis, eruditionis, & pietatis ergo admirandus, cuius hæc sola laus esse potest, quòd omni laudatione maior esse videatur, in suo tractatu eleganti, de confessariis solicitantibus, in principio, qui rem ex professo agens per

per viginti quatuor quæstiones eruditè, ac piè satis se diffundit, nil ferè nobis intactum, aut insolutum relinquens. Quapropter nescio, an facilè nobis erit aliquid resolutis ab eo addere.

TENOR BVLLÆ PAVLI V.

Dilecto Filio in Portugalliæ, & Algarbiorum Regnis, Hæreticæ prauitatis Inquisitori generali nunc, & pro tempore existenti,

PAVLVS PAPA V.

Dilecte Fili salutem, & Apostolicam benedictionem. Cum sicut nuper non sine animi nostri molestia accepimus, diuersi sacerdotes in Regnis Portugalliæ, & Algarbiorum, ac eorum ciuitatibus & Diœcesibus, ac dominiis curam animarum habentes, siue eam pro aliis exercentes, aut aliàs audiendis confessionibus pœnitentium deputati, in tantam prorupe-runt iniquitatem, vt Sacramento pœnitentiæ in sacramentali confessione abutantur: nec illi, & qui id instituit, Domino Deo, & Saluatori nostro Iesu Christo iniuriam facere vereantur, mulieres videlicet pœnitentes ad actus inhonestos, dum earum audiunt confessiones alliciendo & prouocando, seu allicere, & prouocare tentando, & procurando, ac loco earum per Sacramentum huiusmodi Creatori nostro, reconciliationis grauiorum peccatorum mole eas onerando, & in manibus Diaboli tradendo, in diuinæ Maiestatis offensam, & animarum perniciem, ac Christi fidelium non modicum damnum. Nos in animum inducere nequeuntes, quòd qui de fide Catholica rectè senserint, Sacramentis in Ecclesia Dei institutis abutantur, aut illis iniuriam faciant: tibi per præsentes committimus, & mandamus, quatenus prout in aliis causis sancti Officij fieri solet, per te, vel per alium, seu alios à te deputandum, seu deputandos contra omnes, & singulos sacerdotes dictorum Regnorum, ac illorum ciuitatum, & diœcesum de præmissis quomodolibet diffamatos, tam sæculares, quàm quorumuis ordinum, etiam exemptorum, & Sedi Apostolicæ immediatè subiectorum regulares, cuiuscunque dignitatis, status, gradus, ordinis, conditionis, & præeminentiæ existant, tam super præmissis, quàm super fide Catholica, & quidquid de ea sentiant, diligenter inquiras, & iuxta facultatum tibi contra hæreticos,

aut de hæresi quouis modo suspectos à Sede Apostolica concessarum, continentiam, & tenorem procedas, ac culpabiles repertos iuxta excessuum suorum qualitatem, prout iuris fuerit, punias, eos etiam, & prout de iure fuerit faciendum, debita præcedente degradatione sæcularis iudicis arbitrio puniendos tradendo, non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac Ecclesiarum, & Monasteriorum, necnon ordinum quorumlibet, quorum ipsi sacerdotes fuerunt etiam iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, priuilegiis quoque, indultis, & litteris Apostolicis sub quibuscunque tenoribus, & formis, ac quibuscumque clausulis, & decretis, etiam motu proprio, aut aliàs quomodolibet concessis, etiam iteratis vicibus, approbatis, & innouatis, quibus omnibus eorum tenores præsentibus pro expressis habentes, hac vice dumtaxat specialiter & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque. Datum Romæ apud S. Marcum sub annulo Piscatoris, die 16. Septembris 1608. Pontificatus nostri anno quarto.

Similem Bullam expeditam ab eodem Paulo V. eodem die, & anno pro tota Hispania, refert Portel, *verb. solicitare, in principio.*

1. Prima igitur quæstio, quæ pro præcedenti constitutione, nec facilè enodanda excitari potest, petit, an ea extendi possit ad præterita, ita vt comprehendat solicitationem commissam ante promulgationem constitutionis? Pars negatiua probatur ex regula, *cap. 2. & cap. vlt. de constit.* quibus cauetur, legis, & constitutionis naturā esse, vt nunquam ad præterita protrahatur, nisi id specialiter caueatur. Qua ratione scriptum legibus *in c. 1 de postulat. prælat. in 6.* constitutionem de qua ibi, etsi iuris antiqui declaratoria sit, præcedentes tamen factas electiones non attingere, nec ad præterita quoad pœnam extendi. Potest etiam hæc sententia iuuari ex doctrina Panormitani *cap. quoniam, de simon.* asserentis, constitutionem iuris antiqui declaratoriam nouam pœnam subiicientem, respectu pœnæ ad præterita non protrahendam. Quibus, & aliis rationibus ductus in specie sic docet Portel *in addit. ad dubia, verb. solicitare fœminas, num. 7.* Probabilius tamen censeo constitutionem hanc ad præterita producendam esse. Moueor præcipuè ex eo, quòd illa ius nouum non affert, sed antiquum innouat. Atqui cùm lex declaratoria est, ex vi sua ad præterita extēditur, *c. vlt. de sponsa duorum, cap. de infidelibus, de consanguin. & affinit. cap. cùm tu, de vsur. authen. de filiis ante instrumenta dotalia natis. coll. 3.* In hanc sententiam propensior videtur D. Roder. à

Cuña

Cuña *d.tract.q.3.à principio*, vbi *n.*10. affirmat, sic censuisse P. Suarium de hac re ab eo consultum, & alios Theologiæ, & vtriusque iuris peritissimos Conimbricensis Academiæ antecessores, cui sententiæ etiam subscribit D. Freytas *in addit. ad d.tract.d.q.3.n.24.* vbi addit, cum his mitiùs agendum fore.

2. Secundò, controuersam satis, & intricatam aggredimur quæstionem. In qua dolentem me, & prudentem faciet loqui proximorum salus, vtrùm scilicet huius constitutionis pœna comprehendat confessarios solicitantes pueros ad nefandam venerem? Pars negans probatur, quia quando verba constitutionis non verificantur, dispositio nihil est *l.quod constitutio, ff. de militari.testament.l.4 §.quoties.ff. de damno infecto.* Atqui præcedentis Bullæ verba solùm ad confessarios solicitantes fœminas in confessione diriguntur. ergo ad puerorum solicitatores minimè sunt protrahenda, cùm fœmina & mas opponantur, *in l.sed & si quis, §.primo ff.de institutoria actione*, maximè in odiosis, & pœnalibus, quæ proprium, & expressum casum non egrediuntur, vt notissimi iuris est. Quo, & aliis fundamentis dubius hæret in quæstione Paramus relatus à D. Roderico à Cuña *d.tract.q.6.n.5.* Oppositam tamen sententiãm, quam veriorem puto, docent expresse noster Auctor *tom.1. q.59. art.4. in fine.* Ludouic. Lopez 1 *.p.instructor.c.35 .vers.at hic iam, in fine*, Salzedo *in pract.crim c.82.vers deponantur, in fine*, & probabilem iudicat Portel *dict.verb.solicitare n.5.ad finem*, & securiorem idem D. Archiepiscopus Bracharensis *dict.q.6.à num.6.* Graffis *cons.1.de cognatione spirituali à n.45.* vbi *n.51.* pro hac sententia sic fuisse diffinitum in Curia Archiepiscopali Neapolitana affirmat, & tandem idem probat Quaranta *verb.confessor. verb. ampliatur.*

3. Quam sententiam, quæ verissima est, probant præcitati Auctores, quia legis ratio, & legislatoris mens multò maiori iure in masculis, quàm in fœminis solicitatis videtur hic vires sumere, vt colligitur ex prooemio huius constitutionis. At ex identitate rationis expressa in lege, bene licet facere extensionem ipsius legis, etiam si sit pœnalis, argumento *c.si quis suadente 17.q.4.* in quo pœna excommunicationis contra percussores clericorum, & monachorum extenditur ad Conuersos, & nouitios, *c.non est dubium*, vbi glossa 2.*de sentent.excommun. c.religioso*, & ibi glossa vlt. *eodem titul.in 6.* Quod quidem multo certius videtur in lege non pœnali, & certissimum in fauorabili, qualem censet hanc constitutionem idem D. Archiepiscopus Bracharensis *in dict. tract. quæst. 3.num.4.* quæ, inquit, non ideò lata est, vt imponantur pœnæ, sed vt delegetur

iurisdictio, fides seruetur integra, sacramenta colantur, animarum casus vitentur; ergo ad omnem turpem, & inhonestam extenditur solicitationem quæ pœnitentibus in confessione fit. Hæc præfatus Illustrissimus Auctor, confirmatur, quia suspectiorem de fide reddit cõfessarium solicitatio masculi potius, quàm fœminæ, eo quòd maior inferatur iniuria pœnitentiæ sacramento à Christo Domino ad salutem animarum instituto. Vnde cùm ex antiquæ iurisdictionis vi possint Inquisitores de crimine hoc pessimo, & nefando cognoscere, exclusa hac noua constitutione: maiori certè iure poterunt ipsa supposita, quia hæc potius declaratiuæ, seu comprehensiuæ quàm constitutiuæ vim habet, ob suspicionem de fide in sacramentis polluta per tam nefarium crimen.

Neque hodie de hac re dubitationi locum esse, facit declaratio Pauli V. die 29 Nouembris, anno 1612. declarantis, comprehendi suo Breui, etiam solicitantes mares. Cuius Pontificiæ declarationis fidem facit Cardinalis Millinus rescribens ad Inquisitorem Generalem Portugalliæ, teste D. Freytas *in addit. ad dict. quæst. 6.* D. Roderici Archiepiscopi *num. 26.*

4. An autem confessarius ad mollitiem pueros solicitans in hac constitutione comprehendatur? Affirmauit Suarez super hoc consultus, vt refert, probans hac sententiam idem D. Archiespiscopus Bracharensis *dict. quæst. 6. numer.* 11. & rectè, cùm rationes non minus superiorem, quàm hunc casum euincant.

5. Tertio discutienda se se offert alia nobilis quæstio, quo tempore fieri debeat solicitatio, an necesse sit, fiat in ipsa confessione, an sufficiat fieri ante, vel post? In qua quæstione pars negatiua efficaciter suaderi potest: primò ex verbis constitutionis, ibi, *audiunt confessiones.* quæ verba duntaxat præsens tempus confessionis comprehendunt. Secundò ex eo, quia solicitantes ideò hac constitutione coarceantur, quòd de sacramentis malè opinari, illisque iniuriam facere videantur. Quæ ratio cessat in solicitantibus ante, vel post confessionem. Quibus & aliis fundamentis dubius sic videtur hanc sententiam probare Ludouic. Lopez *instructor. 1. p. cap. 35. §. at hic iam.*

Verius tamen est ad fidei censores pertinere animaduersionem eius, qui ante, vel post confessionem fœminas sollicitauit in ipso confessionis loco, vel altero, dummodo fuerit propè, ac circiter, non ita multo transacto tempore. Quæ sententia suadetur primò, ex eo quòd vulgo iactatur id haberi pro facto, quòd proximè faciendũ est, ex celebri doctrina Bart. per textũ, ibi *in l. penul ff. de militar. testam.* recepta ex multis à Tiraquel.

post

post leges connubiales *glossa 2. à num. 2.* Secundò facit quia pro actu completo habetur destinatio, ex traditis à Felino *in cap. cùm adeò n. 2. & 4 de rescript.* quæ traditio maximè vim suam exerit in causa fauorabili, cuiusmodi est fidei causa, *Clementina, sæpè, de verborum significat.* Vnde conatus & processus ad maleficium pro impleto habetur, *l. is qui cum telo, C. de sicariis, l. 1. § diuus, ff. eodem titulo,* Menoch. *de arbitr casu 360. n. 59.* plura hac de re petenda ex Gomez *3. variar. cap. 3. num. 30.* Couar. *Clementina, si furiosus, 2. p. in principio à n. 6.* Dec. *tomo 2 criminal. lib 9. cap. 29. à num. 1.* Farinac. *in praxi tomo 4. quæst. 124. à num. 1.* Petr. Caballo *1. tomo criminal. cap 27. à num. 1.* Tertiò eadem sententia iuuatur ex eo, quòd vicinitas actuum ante, vel pòst, vnum facit, & eundem actum, *cap. officij §. nos autem, de elect. l. si ventri §. in bonis, ff. priuilegiis creditor.* Igitur de his actibus, ac si essent vnus, vnum fiet iudicium, argumento *l. cùm antiquitas, C. de testam.* Quibus & aliis rationibus hanc sententiam in proposita quæstione expressè probant noster Auctor *tom. 1. quæst. 59 art. 4. versic. vnde iustissimè, & tomo 2. quæst. 26. art. 1. ad finem,* Henriquez *lib. 6. summæ cap. 17. n 4 littera L.* Paramus *de origine inquisit. q. 10. num. 90. & 116. & 119.* DD. Rodericus à Cuña *de confessariis sollicitantib. quæst. 5. à num. 6.* vbi refert, sic rogatum hac de re respondisse P. Suarium, eandémque sententiam sequuntur P. Ledesma *de Pœnitentia cap. 19. conclus. 6.* Graphis *consil. 1. num. 29 de cognat. spirit.* Viuald. *in candelabro 3. p. titulo de irregularitate num. 62.* Basil. *de impediment. matrim cap. 24. §. 2. vers. sed quod dicendum*, Benedictus Ægidius Lusitanus *tract. de iure & priuilegiis honestat. art. 11. num. 19* Aloysius Riccius *in praxi fori Ecclesiast dist. 360. num. 1.* vbi refert sic declarasse Clementem VIII. eámque seruare præcipit Colendissimus Cardinalis D. Baltasar Moscoso in suo Episcopatu Cienensi, vt constat ex sua instructione curatorum *cap. 17. §. 5.* & hanc sententiam tenet, si rectè explicetur, Sanchez *lib. 7. de matrim. disp. 55. num. 1 & 2.*

6. Quartò est & alia quæstio exagitenda, an si non ipse confessarius, sed per contrarium mulier tacitè, vel expressè confessarium solicitet, talis casus ad fidei censores pertinere debeat? Pertinere, sequentia suadere videntur. Primò, quia nemo potest pœnas à lege statutas effugere causatus se electum ab alio crimina perpetrasse. Cuius rei argumento nec excusabitur sacerdos ab Inquisitorum vindicta per solicitationem sibi à fœmina. Secundò pro hac sententia expendi potest textus *in l. qui cum vno. §. qui filiũ, vers. qui enim ff. de re milit.* ibi, *qui enim se*

sollicitari ab alio passus est, veniam non meretur. Quibus verbis non obscurè significat Consultus, eadem pœna teneri illum, qui alterius sollicitatione militiam deseruit, ac ipsum desertorem, notat Rebuff. *in l. quibus 57. verb. sollicitari, ff. de verbor. signific.* Tertiò, non parum hæc sententia iuuatur ex verbis ipsius constitutionis, ibi, *Sacramentis à Christo institutis abutantur, aut illis iniuriam facit.* quæ verba rectissimè conueniunt confessario, qui fœminæ sollicitationi non obstat, sed ei æstuanti morem gerit, per sacrilegium hæresis suspicionem incurrit. Sic docet Paramus *d. q. 10. in fine.*

7. Contrariam tamen sententiam certiorem, & veriorem iudico cum Suarez, quem hac de re interrogatum sic respondisse refert, & sequitur D. Roderic. à Cuña *d. tract. q* 11. *n.* 7. Probatur primò, quia sola scandalosa sollicitatio iurisdictioni Inquisitorum subiicitur, quæ quidem committitur, cùm à confessario fœmina prouocatur, quæ in causa est, vt illa tã detestabili scelere coinquinetur, sed hæc scãdalosa sollicitatio deficit in nostro casu: ergo talis confessarius pœnis constitutionis affici non debet. Secundò ex eo, quòd suspicio malæ doctrinæ, quam constitutio mouet, non videtur dari in tali sacerdote sollicitato, cùm commissus error perspicuè à fragilitate, & oblata in castitatem occasione exoriatur prorsus. Cùm ergo sine sacramenti errore contingat, neque constitutionis verba, nec eius sententiam ad hunc casum producendam existimo. Vnde à fortiori fit consequens dicendum, confessarium hunc ita à fœmina sollicitatum non teneri de hac ad Inquisitores deferre, vt rectissimè probat D. Rodericus à Cuña *d. tract. q. 9. à num.* 5. vbi auctoritate Suarij id confirmat.

8. Quintò inquiri oportet, an si sacerdos verè absoluendi potestate careat, & fœminam intra confessionem solicitet, pœnis constitutionis affici debeat? Partem negatiuam, etsi nonnulla suadere videantur, quibus indistinctè dicendum videatur, hunc presbyterum constitutionis præfatæ pœnis non esse afficiendum: huius tamen sententiæ rationes adeò generales sunt, vt non multum vrgeant. Quare probabilius censeo in hac re duos casus separandos esse cum D. Roderico à Cuña *in d. tract. quæst.* 14. *à n.* 4. Prior est, cùm confessio facta sacerdoti carenti iurisdictione euenit bona pœnitentis, & confessarij simul fide, vterque existimans non deesse iurisdictionem. Et in hoc casu pro comperto habeo hunc sacerdotem pœnis constitutionis subiacere, neque excusabitur, si postea sciat iurisdictione caruisse. Quæ sententia illa ratione fulcitur, quia cõstitutio videtur afficere confessarium, qui intentione sua sacramentalem actum

actum maculauit obscœna prouocatione. Atqui nemo sanus negabit, confessionem talem ex animo confessarij, & pœnitentis sacramentalem fuisse, licet per accidens non esset. Igitur quantum ex se sacramento licèt putatiuo irreuerentia est, quod satis est, vt vindicetur, ex traditis à simili à Suario *tom.4. de pœnitent.disp.33.sect.2.n 4.*

9. Secundus casus est, cùm fœmina bona fide accesserit, confessarius verò mala fide. In quo casu etsi aliquantulum hæreat D.Roderic.à Cuña, scissus in vtranque partem, in affirmatiuam tamen procliuior est. Eámque expresè probat D.Freitas *in addit.ad dict.tract. d.q.14.n.13.* quæ illa ratione subnititur, quòd absurdùm videatur melioris conditionis esse eos qui deliquerunt, quàm eos qui bona fide fecerunt, *l.3.§.1. ff.de donat.inter, l.si à domino 36.§.si prædo,ff.de petit.hæredit.l.Seruius 4.ff.quod vi,aut clam,l.non solum 13.ff de noxalib.*

10. Sextò, superioribus finitima est alia quæstio, an confessor in loco ipso sacris confessionibus deputato simulans sacramentaliter audire fœminam, nullum intendens facere sacramentũ, sed sub crucis signo, vt inspicientes decipiat, signa tantùm actus absolutionis sine intentione absoluendi faciens, & intra hunc actum ad turpitudinem mulierem prouocans, Inquisitorum iudicio subiaceat denunciandus, ex vi præfatæ cõstitutionis? Negatiua pars suaderi potest ex eo, quia in hoc casu adest sacramentalis pœnitentiæ deceptio, illusio, & confessionis contemptus, quam simulant confessor, & pœnitens, vt libidinem suam expleant. Quod summum flagitium summè puniri debet, præsertim in personis Ecclesiasticis, in quibus magis ratio prohibitionis vrget, ex *Clem.1.de renunc.* cum ibi adductis per glossam. Eo vel maximè, quia illud videtur comprehendi sub lege, quod statuisset, & prouidisset legislator, si de eo interrogaretur, vt ex *gloss.vlt.in fine, in l.tale pactum,§.fin.ff. de pacta*, tradunt Socin.Iunior *cons.139.n.12.volum.1.* Cur. Iun. *consil.82.n.4.* Bart. *in l Titius,§.si Lucius, in fin.ff.de lib.& posth.* & in concessionibus Papæ, vt hìc, expresè docet Paris. *consil.114.n.17.& cons.96.n.31.in fin.& cons.72.n.99.lib.1.* & pro eo videtur esse textus *in c.super litteris, de rescript.ad fin.* vbi illud debet considerare delegatus, quod delegans consideraret. Nihilominus tamen oppositam sententiam verissimam existimat D Roderic.à Cuña *dict.tract.q.15.num.1.* & meritò, ea ratione ductus, quia delegata iurisdictio facta hìc Inquisitoribus cùm stricta sit, strictè accipienda est: atque ideò illud tantùm comprehendere videtur, quod expressum inuenitur in dicta bulla *cap. cùm olim 1. ante fin.* ibi, *cùm in rescripto nulla de eo mentio*

NNn 5 *habere*

haberetur, & *c.P.* & *G.in fin.*ibi *cùm ad alias personas nequeant prorogari, de offic.delegat.*& traditur *in cap.nonnulli, §. sunt & alij*, vbi glos.*verb.lites , de rescript.* maximè cùm in proposito nulla sacramento pœnitentiæ fiat iniuria, & irreuerentia, cùm non detur hic sacramentalis confessio, vt colligitur ex verbis bullæ, ibi, *in actu audiendi confessionem*, quæ sacramentum verum, non verò fictum, & simulatum denotant. Eandem sententiam probant D.Freytas *in annotat.ad d.q.15.n.11.* Portel *dict. verb. solicitare num.12.* qui addit, arbitrio iudicis seuerè vindicandum hunc confessarium.

11. Septimò dubitari meritò potest, an fœmina solicitata libenter consentiens libidini solicitantis confessarij teneatur illum ad Inquisitores per denunciationem deferre. Parti neganti fauet, quia nemo tenetur seipsum prodere cum tanto dispendio sui nominis, & honoris, denunciando complicem sui delicti, vt communi sensu tradunt DD. Atqui mulier sic ad solicitationem confessarij libidinem ipsius explens detegeret suam turpitudinem, illam prodendo, ergo. Ita in quodam casu hæresis consuluit Nauarrus, non teneri complicem illius criminis ad se prodendum, *lib.5.consil.8.n.3.de hæreticis.* Nam lex naturalis conseruandi proprium honorem præponderat legi positiuæ denunciandi, ex traditis ab Auctore *tom 2. quæst.6. art.2.* Vbi per textum *in cap.hoc videtur, 22.q.2* resoluit, non obligare præceptum denunciandi, quando ipsi denuncianti ex eo aliquid detrimenti obuenturum probabiliter timetur. Idem videtur sentire D. Rodericus à Cuña *dict.tract. quæst.19.à n.5.* dum vniuersalius docet, metum mortis cadentem in virum constantem, siue sui, siue filiorum, siue mariti sit, excusare fœminam ab huiusmodi delatione, idémque tradit *num 9.* & 10. de metu amissionis honoris, & famæ, cui etiam subscribit D. Freytas *in annot.ibi num.17.* subiungens, adeò hoc esse verum, vt sæpe liceat peccati non fugere periculum ad vitãdam mortem, infamiam, vel aliud incommodum grauissimum: quod & docent Nauar. *in Manual.cap.3.num.5.* Cordub.*quæst.4.* Ludou. Lopez *instruct.1. p.c.21.* Salas 1.2 *quæst.6.art.6. tract.3.disp.3. sect.1.num.32.* & idem repetit *tract.14. de legibus quæst.96. disp.11. sect.1.n.5.* & sequuntur Sanchez plures alios referens *lib.4.de matrimon.disp.5.n.14.*& in specie nostri casus P.Portel *dict.verb.solicitare fœminas n.15.*

12. At oppositam sententiam (cui tanquam probabiliori adhæreo) defendit D. Rodericus à Cuña *dict. tract. quæst.10. num. 5. 6.* & 10. vbi ait consultum respondisse doctissimum P.Suarium, & non dissentit additionator Freytas *in annot. ibi à num.12.*

*num.*12. Ducitur, quia ex hac delatione nulla sui nominis, seu honoris iactura fœminæ denuncianti obuenire potest, si quidem peccatum suum cum confessario commissum subticere ei integrum erit, nec de eo interrogari debet, nec interrogatæ aperire tenetur, quòd si imprudens dicat ad interrogata respondens, nec ex eo punienda, aut diffamanda est, ex traditis in simili à Nauarr. *consil.* 5. *de hæreticis*, incipit, *est pœnitens*; maximè cùm hoc crimen bono publico, & toti Ecclesiasticæ Reipublicæ damnum afferat, ex traditis à D. Thom. 2. 2. *quæst.* 70. *artic.* 1. *ad secundum*, quem omnes sequuntur.

13. Octauò superest nobis discutienda alia difficilior, & grauior quæstio, an scilicet ante delationem ad Inquisitores præmitti debeat correctio fraterna? Negantem partem constanter defendit D.Rodericus à Cuña *dict. tract. q.*18. *à n.*10. citans pro hac sententia vltra alios, D.Thom. *quodlib.*11. *artic.*12. dum ait: *Credò, quòd si esset aliquod peccatum carnale, quod vergeret in detrimentum multitudinis, statim est reuelandum,* & sequitur Nauar. *consil.*2.*num.*4. *de accusat.* incipit, *an possit fieri denunciatio*, & in nostra specie docet Henriquez *lib.*6.*cap.*17.*num.*4.*littera* E.Paramus *de origin. Inquisit. q.*10. *num.*4 Mouentur, quia in hoc casu, & similibus vtilitas publica præfertur delinquentis priuato bono correctionis, argumento *cap. excommunicamus el* 2. §.*adiicimus de hæret.* ibi, *occulta conuenticula celebrantes*; vbi in casu hæresis fraterna correctio prorsus omittitur.

14. His tamen non obstantibus affirmatiuam sententiam tenent Paludan. *in* 4 *dist.*19 *quæst.*4 Sotus *de ratione tegendi, memb.*2.*quæst.*1.*&* *de iust.lib.*5. *quæst.*5.*art.*1. Castro *lib.*2. *de iusta hæret.punit.cap.*25.*concl.*1.*vers. nisi fortè.* Nauar. *cap.*18. *num.*55 *& cap.*24.*num.*14. Graphis 1.*p.decis.lib.*2.*c.*59.*n.*18. Repertor.Inquisit.*verb. denunciatio,* Tolet.*lib.*5.*Summæ c.*57. *num.* 2. esséque communem Theologorum, & Canonistarum asserit Aragon. 2. 2.*quæst.*33. *art.* 7. *vers. dico secundo.* Menchac. *de successor. resolut.* §.2. *numer. vltim.* qui omnes cum D. Thom. *dict. quæst* 33. *art.* 7. id concedunt in crimine hæresis, quod est fortius, dummodo tamen adsit spes emendæ, attentis circunstantiis personæ radicis non infectæ, nec prauorum morum, vel conuersationis. Deinde, quia edicta generalia sub excommunicatione præcipientia hoc crimen denunciare, debent subintelligi, præmissa correctione fraterna, vt resoluit in specie D.Thom. *dict.art.*7. *ad quintum, & quodlib.*11. *art.*3. & in edictis generalibus visitationis, & denuncia

denunciationis, si datur spes emendæ, defendit noster Auctor *tom.2. quæst.6. art.4. 5. & 6.* Vnde si fœmina certò credat per suam admonitionem confessorem ad meliorem frugem esse conuersum, vel moraliter speret ad cor reuersurum, deobligatur à tali delatione facienda apud Inquisitores: nam finis denunciationis tendit in emendam proximi, qua posita cessat obligatio denunciandi. Quapropter si in omnibus criminibus, etiam hæresis admittunt præfati auctores correctionem fraternam, à fortiori in huiusmodi crimine solicitationis fœminæ ad turpitudinem in ipso pœnitentiæ sacramento admitti potest, cùm non sit formaliter hæresis, maximè si detur spes emendæ in confessore aliàs labe natalium non infecto, nec inhonestis moribus, aut similibus non assuefacto. Secus si confessor vt ex radice infecta descendens suspectus præsumatur, vel sit inhonestis moribus, nec signa ostendat doloris, & pœnitentiæ, vel ostendat ficto, & simulato animo, ex quibus spes non habeatur per charitatiuam correctionem redeundum ad meliorem frugem: tunc enim omninò est denunciandus, cùm crimen sit detestandum, & contra bonum commune, & sacramenti pœnitentiæ decorem, & sanctitatem. Et in hoc casu crediderim posse defendi, & practicari priorem sententiam traditam à D. Rodericò *d.n.* 10. qui etiam hac nostra distinctione vtens, meliùs sentiens *n.*14. in nostram se propendit, citans pro ea vltra allegatos DD. Roias *de fauore fidei, singul.*3.*n.*32. & sequuntur Freytas *in annot. ad dict. quæst.*18.*n.*39. Portel latè *vbi suprà n.* 18. *&* 20.

15. Illud admonuerim cum Portel suprà *n.* 20. & D. à Cuña *dict. tract. quæst.*18.*n.*38. hanc rem maturo iudicio tractandam, neque enim fœminæ prouocatæ confestim deferre debent confessarios solicitantes, sed priùs viros doctos, & pios consulendos, à quibus salubre consilium petendum in re tanta. Qua de causa praxi receptum est apud Inquisitores spatium triginta dierum præfinire, vt denuncient. Illud etiam addendum, non facilè credendas fœminas impudicas, cùm plerunque vindictæ causa, non verò bono animo confessarios insimulent, cuius rei diligentior inquisitio rectissimo censorum fidei iudicio committenda.

16. Tandem pro coronide aduerte, quòd fœmina solicitata non potest absolui virtute alicuius priuilegij, bullæ, aut iubilęi; nisi denunciet, aut propositum habeat denunciandi, vt expresse docet noster Auctor *tom. 2. quæst. 26. art.*1. *in principio.* Nec item potest absolui ab excommunicatione incursa ob id, quod non denunciauit intra terminum in edicto præfixum, cùm sit censura

censura lata ab homine, quæ nisi à ferente, vel ab eius successore tolli non potest. Verum est tamen, quòd si denunciauit, vel est in proposito denunciandi, optimo iure poterit absolui, etiam post terminum edicti transactum, vel ab Episcopo ex vi facultatis illi commissæ in Tridentina Synodo, vel etiam à Regularibus virtute suorum priuilegiorum, quibus datur facultas absoluendi ab omni censura, etiam Sedi Apostolicæ reseruata, & in lata ab homine, tenet expresse Auctor *tom. 1. quæst. 61. art. 6.* Dummodò parti priùs satisfiat, cui satisfieri censetur fœmina solicitata, si iàm denunciauit, vel parata est denunciare. Idem firmant Henriquez *lib. 5. de pœnitent. cap. 10. §. 3. littera H. & §. 11. littera T.* Lucius *in Summa summarum cap. 24. n. 11.* Portel *dict. verb. solicitare n. 30.* D. Roderic. à Cuña *dict. q. 21. à n. 6.* Freytas *ibi in annot. n. 25.* *Trid. sess. 24. c. 6. de Reform.*

Reliqua quæ de hac resolutione desiderabis, consultò omittimus, lectorē relego ad ea, quæ accuratè, ac doctè disseruit D. Rodericus à Cuña, quem semper in hac re adeundum suadeo.

Resolutio CXXXII.

De Scrupulis.

1. Scrupulus est argumentum, quo apparentia intellectui representantur contra id, quod scit, quod credit firmiter, quod cogitat, seu existimat verum, quod neque tenet pro vero, neque pro falso: quod idem est, ac si diceretur: quod est contra scientiam, fidem, opinionem, & dubium Differt autem scrupulus à dubio in eo, quòd est argumentum contra illa quatuor proximè numerata; dubium verò est, quo intellectus non magis in vnam, quàm in aliam partem inclinat. *Tom. 3. quæst. 66. art. 1.* de quo Nauar. *cap. 27. n. 279 & in cap. nouit. de iudiciis, in rubrica n. 43. & in cap. si quis autem, de pœnitent. dist. 7. n. 12.* His consonant tradita à Soto *de secreto, membro 3. q. 2. concl. 3.* & à Portel *in tract.* quem scripsit *de scrupulis*; & extat ad calcem suorum sermonum, seu exhortationum ad monachos, *sect. 1.*

2. Sicut multiplex est huius infirmitatis scrupulorum origo, ita multiplex illi est adhibenda medicina. Aliquando enim procedit ex complexione ad timorem apta, vt est complexio frigida: quandoque à melancholia, & mania, per quam læditur imaginatio, & sæpe ipsa ratio: aliquando causatur ab ipso dæmone, qui est tranquillitatis destructor: quandoque ex nimia, & immoderata abstinentia, vigilia, & similibus. Aliquando etiam

etiam ex societate timidorum, & communicatione scrupulosorum: quandoque tandem ex ignorantia, & conscientia erronea, ex nimia imaginatione, & consideratione, cura, ac solicitudine nimis intenta circa res repræsentatas, timendo vbi non est est timendum, & existimando peccare, vbi non est peccatum, nimísque solicitum se gerendo circa omnia venialia cauenda. *Ibid. art. 2.* de quo videri possunt D. Anton. 3. *p. tit. c.* 3. 10. §. 10. D. Thom. 1. *p. q.* 115. *art.* 5. *ad primum.*

3. Remedia igitur his applicanda sunt Primum, debita præparatio ad gratiam, auxiliúmque Dei promerendum, vt sic illuminetur scrupulosus, & sanus fiat, idque maximè quando ab hoste maligno excitantur scrupuli, quod debet fieri orationibus, & inuocationibus Sanctorum, ieiuniis, eleemosynis, aliisve piis operibus. Secundum de consilio sapientum contemnere scrupulos, agerèque contra illos, vt ex tali consuetudine agendi in contrarium fiat homo robustior in via virtutis: imò & de proprio consilio id facere etiam licet ex probabili, sufficientéque causa, maximè quando est doctrina, & scientia pollens. Tertium est subiectio, & captiuatio intellectus non solùm in obsequium obedientiæ, & iudicij superiorum (quorum determinationi subditus tuta conscientia debet stare in dubiis conscientiæ) sed etiam sapientum, prudentum, bonorúmque virorum, imò & sui ordinarij confessoris, quantumcunque sibi aliud videatur. Quartum est distrahere imaginationem ab illis, à quibus scrupulus oritur, ipsa enim nimia attentio ad vitandum scrupulum auget, & generat nouum scrupulum, mota namque vna phantasia, consequenter plures mouentur. Vnde non sunt adducenda multa ad conuincendos scrupulosos, quia ex eis ansam sumunt ad progrediendum in sua infirmitate, ac fortiùs scrupulizandum, sed paucis verbis absolutè demittendi sunt, asserendo eorum scrupulos nullo niti fundamento: imò ipsos esse fatuos, & mente alienos, vt ex tali repulsa confusi vexatio det intellectum. Quintum est prudens legum, & scripturarum secundùm æquitatem, seu epiicheiam moderatio, seu interpretatio. *Ibid. d. art. 2. per totum.* de quo Nauar. *lib.* 5. *cons.* 17. *de pœnitent. & remiss.* Azor *tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 20. *quæst* 6. Gerson 3. *part. summæ tract de remediis contra pusillanimes alphabet.* 69. *littera Q. & de remed. contra spiritum blaphesm alphab.* 71. *liter.* N. O. P.

4. Alia remedia particularia possunt etiam applicari huic vitio, seu infirmitate laborantibus, qualia sunt, vt à repetendis nimium confessionibus se abstineant de consilio superiorum, & peritorum, de venialibus non multum curent, ne in confitendo,

tendo, & reconfitendo inquietentur, grauiora tantùm propalando. Rursum nimis scrupulosi in recitando Diuinum officium consulendi sunt, vt non repetant quod semel recitarunt, etiam sine actuali intentione, sufficit enim virtualis, & quod distractio non sit ex industria, seu ex notabili, ac culpabili negligentia, vt tenent omnes: melius enim ac consultius est dolere de modica distractione, & negligentia in officiò Diuino, quàm ex nimia reiteratione magis inquietari, vt in plurimum solet fieri. Item qui agitantur importunis tentationibus, & cogitationibus blasphemiarum, & spurcitiarum contra Deum, & Sanctos, contra fidem, & castitatem multimodè, & multipliciter, præsertim inter orandum, & contemplandum, sciant, & considerent, quòd vbi est displicentia, & nullus assensus: imò potiùs pœna, & afflictio spiritus, non adest peccatum, quin potiùs imputabitur ad meritum, & culparum purgationem ob pugnam, & conflictum. Vnde non est cur desistant ab oratione, & contemplatione, spernendo tales spurcitias, & blasphemias, irrideántque sordes inimici, ac in ipsum illas retorqueant, sícque immundus spiritus spretus, & contemptus cum suis sordibus recedet, non patiens se ampliùs sic contemni: nisi huiusmodi tentationes ex causa culpabili, putà ex negligentia, otio, curiositate, aspectu incauto, labore, seu abstinentia indiscreta, & similibus proueniant, tunc enim sunt propalandæ in confessione, ad remedium debitum tali causæ adhibendam. *Ibidem §. quartum dubium*, de quo Gerson. *de discret. exercit. deuot. & contra spiritum blasphem. alpha. 71. littera M. & N. & de diuers. tentat. Diaboli, alpha. 70. littera T. & tract. de meditatio. cons. 16. alphab. 68. littera P.* Videantur ad idem Caiet. *in summa verb. scrupulosus*, Nauar. *d. cons.* 17. Vazquez 1. 2. *disp. 68. cap. 2.* Azor *d. cap. 20. quæst. 7.*

5. Præterea qui nimis timorati, nimísque soliciti versantur, ne Deum offendant, existimantes se in omni opere bono deficere, & peccare, debent inquirere, & inuestigare, ad quid sub reatu mortifero teneantur (ad quod sufficit quædam moralis, ac probabilis certitudo de consilio prudentum) idque solicitè caueant, de minimis autem, seu venialibus non curent, nisi iuxta superiùs dicta. Nimis verò timentes, & secum conferentes de sua prædestinatione, vel reprobatione propter infallibilitatem Diuinæ voluntatis in prædestinando, vel reprobando, cui non est qui possit resistere, per quod in desparationem salutis, aut in profundum peccatorum deducuntur, consulendi sunt, vt omninò de his non curent, nec cogitent, sed diuertant se ipsos ad alia agendum, & pensandum, maximè in articulo mortis,

vbi

vbi maius periculum in tali tentatione adest,& maior insurgit oppugnatio hostis inuisibilis, sed stent firmissimi in fide,& spe iactantes penitus cogitatum suum in Domino, & ipse eos enutriet,& dabit perseuerantiam in bono vsque in finem Item considerent, quòd quidquid de illis disposuerit Deus,rectè,& iustè sit dispositum, conformando se in omnibus Diuino placito, & quòd vnusquisque tenetur quod in se est facere, seruando præcepta Dei, & Dominus faciet pariter iuxta libramen suæ iustitiæ,dando vnicuique secundùm opera sua,& à se promissa seruantibus legem suam. Præterea pensare debent, quòd licet sint de numero reproborum, & Deus positiuè eos pro reprobatis habeat,adhuc eidem Domino obedire, & seruire oportet ob suam Diuinam excellentiam,beneficentiam, & misericordiam in collatis beneficiis,& quòd benè, & iustè viuendo,mitiùs in inferno punientur: & quòd Deus procliuior est ad benignitatem,& pietatem,quàm ad rigorem,& iustitiam,non enim vult mortem peccatoris,nec delectatur in eius perditione, sed potiùs vult omnes homines saluos fieri,& gaudet in cœlo cum Angelis suis super vno peccatore pœnitentiam agente, vt ipse Dominus testatur *Lucæ* 15. Tandem quòd licèt sibi manifestus non sit eorum exitus, adhuc non debent à benefactis cessare, certissime enim si bene egerint,bene recipient,sin autem male, male retribuetur eis,dicente B.Hieronymo, quòd bona vita signum est,vt in plurimum,boni exitus, & rarò aliter accidit & è conuerso mala vita signum est mali exitus. *ibidem §. sextum dubium.* de quo Gerson *de diuers. tentat. diaboli,alphab.*70. *litra Q & de medit. spiritual. alphab.*75. Videatur ad hoc B.Ambrosius *lib.2.de vocatione Gentium cap.*8.vbi sic ad propositum scribit scrutantibus Diuinam prædestinationem, vel reprobationem: *Verumtamen de hac altitudine discretionis Dei non conturbabitur cor nostrum,si fida,ac stabili fide,omne iudicium Dei rectũ esse credamus,nec appetamus habere cognitum.* Et alludens ad illa verba Psalm. 118. *Iustus es Domine,& rectum iudicium tuum*; sic addit: *Si namque de fide habemus,Deum in suis operibus esse iustissimum,quiescamus,quòd Deus iustissimus erit,siue me à cœlo excludat propter peccatum, siue ad cœlum ducat ex sola sua misericordia.* Hæc Ambrosius,& piè.

Lucæ 15.

*D. Hier. in suo testam. apud. August. in moral. c.*15.

Psal. 118.

6. Denique qui videntes se carere spirituali dulcedine scrupulizãtur de salute sua,an scilicet sint in gratia Dei aliqualiter desperantes,eo quòd illa spirituali deuotione,ac dulcedine priuatos se sentiunt, imò potiùs aridos,& indeuotos,& ferè absq; vlla affectione ad res Diuinas, quapropter se in peccato esse aut reprobatos existimant, hi, inquam, considerare debent,

quod

quòd sensibilis spiritus dulcedo, & actualis experientia deuotionis non sunt signa infallibilia gratiæ Dei, & charitatis, neque reddunt hominem perfectiorem (licèt ad perfectionem excitant, ac iuuant) nec è conuerso ariditas, & indeuotio signum peccati, & reprobationis. Præterea, quia licet pręfata deuotio, ac dulcendo mentis ad acquirendam perfectionem admodum valeant, sæpe tamen occasionem præsumptionis, erroris, propriæ affectionis, nimiæ confidentiæ, otij, ac inanis gloriæ præbent. Aridus verò ac indeuotus exercens se in actibus virtutum ob amorem & honorem Dei purum, cæteris paribus, magis placet Deo, quàm fruens illis suauibus experimentis, ac spiritus dulcedine, agit enim cum maiore difficultate, & pugna, & quasi suis expēsis (vt ita loquar) laborat, & seruit Deo, pro eius amore, & honore certando, ideoque magis, aut saltem æque, vt ille alius impetrabit, & tandem Deus prospiciens eius humilitatem, & perseuerantiam, dabit postea largiter illi superabundantem rorem benedictionis, & dulcedinis suæ: sicut de B. Teresia de Iesu fertur, quæ per annos plures viginti (ni fallor accepi) hac ariditate spiritus oppugnata fuit, sed tandem Dominus prospicies humilitatem, afflictionem ancillę suæ, ipsammet tanto gratiæ imbre, & spiritus dulcedine irrigauit, vt torrente voluptatis suæ potare eam videretur, quapropter Beatam prædicant illam omnes Ecclesiæ generationes. *ibid.* §. *septimum dubium.* de quo Gerson *locis citatis, & de consolat. Thelog. lib.* 4. *prof.* 3. Videantur ad idem D. Greg. *lib.* 5 *Epist.* 22. *ad Gregorium,* August. *de correptione, & gratia c.* 13. D. Hier. *Epist.* 137. *ad Fabiolam, mansione* 23. *& Epistola* 22.

RESOLVTIO CXXXIII.

De sacris Stigmatibus B. P. N. Francisci.

1. DE Sacris Stigmatibus B. P. N. Francisci nonnulla diximus suprà *resolut.* 23. *num* 7. *&* 8. vbi referuntur octo Bullæ diuersorum Pontificum in laudem, & approbationem impressionis horum sacrorum signorum in corpus Seraphici Patriarchæ ab ipso Christo Domino in forma Seraphim factæ, & contra quosdam eadem temere negantes, & oppugnantes, in quarum altera etiam prohibetur, quod nullus sanctus, aut sancta, beatus, vel beata cum huiusmodi Stigmatibus depingatur, nec quis audeat prædicare, vel scripto, aut verbo asserere aliquem sanctum, vel sanctam ea Stigmata habuisse præter B. Franciscum. Quod maxime debent aduertere, qui sine scrupulo seu

Bull. Bul. 6. & 12. Alex. 4. & Bul. 19. & 25. eiusdem, & Bull. 8. & 9. Greg. 9. & Bull. 6. & 7. Sixti 4.

ſeu ſtimulo mentis audent, vel faciunt depingere, & pictam cum Stigmatibus populo intuendam proponunt B. Catherinam de Senis contra prohibitionem tantorum Pontificum, ſub pœna excommunicationis Sedi Apoſtolicæ reſeruatæ factam, quorum Bullæ extant apud Bullarium. Idem tradit P. F. Bartholomæus Piſanus *lib. 3. de cõformitatum fruct. & conform. 31. fol. 209. in antiquis col. 3. littera M.* vbi ait, quòd hoc priuilegio ſolus B. Franciſcus gaudet prout ſancta mater declarat Eccleſia, ſcilicet quòd à Chriſto ſit ſtigmatizatus, vbi etiam *fol.* 208 *pag. 3. littera F. & H.* paulo antè aſſerit, quòd meritò ipſe ſanctus non ſolum fuit martyr deſiderio, ſed & corpore, experiendo Chriſti dolorem in ſuo corpore, qui omnium martyrum dolorem exceſſit, & miraculum magnum fuiſſe, addit, potentiæ Saluatoris vitam illius præſeruando per tantam tempus cum talibus plagis, ac doloribus maximis.

2. Ne autem vllus dubitandi locus circa veritatem horum ſacrorum Stigmatum ſuperſit, libuit inpræſentiarum referre hìc teſtimonium, ſeu narrationem Auſtergij Cardinalis de prodigioſa ſtatione funeris P. N. S. Franciſci, qui, inquam, fuit vnus de ſociis, qui ſimul cum Nicolao V. Pontifice maximo ingreſſus eſt ad viſitandum, & videndum ſacrum corpus B. Patris, anno Domini 1449. poſt eius felicem obitum 218. vt habetur in quadam Epiſtola Franciſci de Bautio Ducis Andriæ ad Andrienſium Epiſcopum relata apud Sedulium in ſua Hiſtoria, *fol.* 154 Auſtergij Cardinalis narratio ſic ſe habet.

Nicolaus huius nominis Pontifex V. anno Domini 1449. Beati Petri Apoſtoli Sedem ſtrenuè gubernabat, huic dum Aſſiſij moram traheret, venit in mentem, vt Beati Franciſci corpus oculis propriis cerneret, ac inſpiceret, ob quam cauſam acceſſitus eſt ab eo Dominus Petrus de Noceto, ad quem Pontifex: Vade, inquit, ad Guardianum loci huius, & meo nomine illi ſignificabis, me omninò viſitaturum eſſe, & viſurum Beati Franciſci corpus. Iuit Dominus Petrus, & iuſſa ſibi impoſita perficiens, reuerſus eſt ad Pontificem, dicens: feci Beatiſſime Pater, quod mandaſti. Guardianus autem his auditis ſermonibus nimio pauore correptus eſt, ita vt in magno dubitationis agone fuerit poſitus: ex vna enim parte contradicere non audebat voluntati ſummi Pontificis, ex altera verò verebatur, ne tam ſacrum, & pretioſum pignus auferretur ab Ordine, velut per alios priùs fuerat attentatum, & ipſe poſtmodum calumniam ſuſtineret à ciuibus. Ea propter adiens Pontificem, modò huc, modò illuc tanquam demens, & vagus incedebat celans animum ſuum. Cùm autem fortiter cogeretur, vt pontificis impleret

pleret: mandatum, petiit humiliter, vt rem istam Fratribus loci palàm facere permitteret Pontifex, qui postquam illos fuisset allocutus, ad Pontificem iterum reuersus est, dicens: Obedientiam, prout Ordinis dignitas expostulat, tibi præbere parati sumus, Beatissime Pater, dummodò vnum iuxta beneplacitum nostrum impleueris: porrò si tui desiderij cupis esse compos, tribus tantùm, & non pluribus tecum assumptis ad locum descendere necesse est. Quinta verò hora noctis adueniente descendet tua Sanctitas, & oculis propriis conspicies quem ardenter videre desideras. Quo audito Nicolaus Pontifex, qui rectè, & sinceriter se gerebat in negotio, lætus, inquit, assentior. Gallicus verò quidam Episcopus magnæ auctoritatis vir apud Pontificem hæc audiens, Pontificem allocutus est, dicens: Non tibi conuenit Beatissime Pater, horum Fratrum assentire voluntati propter scandalum, quod Ecclesiæ Dei aduenire posset. Ad quem Summus Pontifex: Non sic erit, inquit, quoniam recte, ac fideliter in hoc negotio pergo: idcircò, Deo præstante, mei desiderij compotem me fore spero. His dictis Pontifex Nicolaus elegit me Austergium, Petrum de Noceto, & præfatum Episcopum Gallicum: Guardianum verò cùm tribus Fratribus simul adesse mandauit, visitaturis ipsis, & visuris corpus Beati Patris: qui nobis iuncti, suísque indumentis depositis, hora congruenti cum adfuissemus ad paratum locum, admoti sunt lapides, cum quibus ianua fabricata erat, gradúsque marmoreos diligenter aspeximus, quos & magno silentio descendimus. Et ecce ostium ferreum habuimus obuium, in quo tres catenæ ferreæ ex ordine stabant, quæ illico fuerunt apertæ clauibus, tunc Guardianus flexis genibus Pontificem allocutus; Ingredere Pater sanctissime, qui solus ingrediens, ante pedes sancti corporis prostratus humiliter tam vehementer plorabat, vt fremitus audiretur à nobis. Postquam verò Summus Pontifex consecutus est, quod desiderium suum flagitabat, ad se reuersus introduxit & nos, qui cùm peruenissemus ad locum, stupor equidem incredibilis omnes inuasit. Verè inuestigabiles viæ Domini, & iudicium eius ab omni huc magna cogitatione prorsus alienum? Quis vnquam audiuit, aut quis talia affatus est, vt corpus humanum per tot æua mortuum super plantas rectè staret? Sed non fuerat abbreuiata manus Domini. Erat autem locus ille cernentibus nobis instar paruæ Ecclesiæ, habés tres fornices, siue testitudines, & cameras, tribus in testitudine erectis, media verò, quæ ab anteriori parte erecta erat, miro marmoreo tabulato fabricata videbatur, in cuius medio basis, & pes columnæ lastra marmorea posita erat, supra

quam ex orientali latere corpus illud sacrum Seraphici Francisci erectum stabat, facie ad occasum tendens, & oculis eleuatis in cælum, manus verò coopertæ erant habitus manicis, & simul iunctæ, vt Fratres ferre consueuerunt: erat autem corpus ita incorruptum, quasi esset prima die positum, videbatur enim quasi dormiens. Ex alio verò latere alium erectum stantem vidimus habitu B. Dominici indutum, qui & manus simul iunctas habebat cum articulis sursum iunctis, veluti mos est orantium: oculi verò eius ad B. Franscisci pedes intuebantur. Ambo autem ita viuidos, & splendentes habebant oculos, vt nulla ad viuos esset differentia: odor insuper suauissimus talis erat, vt olfactus hominum nunquam tale senserit. Cumque summus Pontifex à lacrymis, & gemitibus abstinuisset, aliquantulum ad B. Francisci pedes iterum procumbens, manu fimbriam eius vestimenti extulit, nos verò sine sotularibus pedes aspeximus. O igitur felices oculi, qui hæc videre meruerunt! ô fortunati animi, qui hæc meditari digni inuenti sunt! magna enim his fuerat collata gratia, vt in seruo liquido adspicerent, quæ in Deum minimè videre poterant. Erat enim in pedis sancti medio foramen cum sanguine ita recenti, ac si tunc mucrone pes fuisset confossus, cuius quidem rei aspectu singultus magnus omnes arripuit. Et quis cogitare posset animi motionem? animam præ deuotione liquescere? alienari sensum? & vires totas destitui? omnes autem ante recessum è loco, osculum dedimus sancto pedi, omnes pariter ob odorem refocillati sumus. Pes verò alius fimbria habitus operiebatur, nec nobis visum fuit illum violenter arripere. Manus similiter perforatæ, vt pedes cernebantur recentem sanguinem ostendere. O igitur memoria profundæ nostræ Redemptionis, in seruo intueri, quæ in Redemptore priùs fuerant! O igitur sacra vulnera, & dulci osculatione digna, quæ post humanum lapsum in remedium data sunt! & quis nostrum, qui ibidem aderamus, ausus fuit ampliùs sacrum corpus tangere, nisi solus summus Pontifex? Ipse enim manus illius pretiosas deuotissimè osculatus est, osculúmque sacro ori dedit. A quinta verò noctis horâ vsque ad vndecimam illic mansimus, suauissimo odore repleti: cùm verò à narrantibus nunciatum illic nobis fuit, diem propè esse, doluit quàm maximè: visum enim fuerat nobis per horam ibi fuisse. In illis verò tribunis sociorum B. Francisci corpora tumulata iacent, vnusquisque enim locum suum possidet, vnus hìc, & alter hìc: ante ostium verò loci iacet corpus illius extatici viri Dei Fratris Ægidij, quorum corpora absque diminutione vlla, integra cernuntur suauissimum

odorem

odorem redolentia. Ad extremum autem magna cum animi fortitudine roborati omnes inde recessimus.

Cardinalis verò Austergius, quem superiùs memorauimus (inquit Botius in dicta Epistola) quamuis in memorata infirmitate aliquantulum conualuisset in die (nocte enim præcedenti in extremis fuerat laborans) attamen nocte sequenti naturæ debitum soluit, nec est dubitandum, quòd tantus homo, à quo hæc, quæ narrauimus, accepimus dum ad vitæ peruenisset extremum, composuisset mendacium, referens illa, quæ vera non essent. Affirmabat quoque, antequam spiritum redderet cœlo, quod Nicolaus Pontifex dum è loco illo sacro recederet, promisisset Guardiano & cæteris, qui simul aderant, nulli mortalium palàm facere quæ viderat, dum ipse viueret, quanuis non paruipenderet illa manifesta fieri apud omnes deuotos, qui non secundùm carnem ambulant. Hæc apud Sedulium, & refertur inter opera Domini, ac Domini Fr. Francisci à Sosa Episcopi Segouiensis in opusculo, cuius titulus est, Sanctorale Seraphicæ Religionis *à fol.* 25.

RESOLVTIO CXXXIV.

De Taurorum agitatione, & spectaculis.

1. TAurorum agitationem, seu ludum omninò damnabilem, & illicitum quidam iudicant, eo quòd frequenter ex illo vulnera, & neces solent oriri. Adhibita tamen tali cautela, & moderamine circa id, vt probabiliter credatur non euentura notabilia nocumenta vulnerum, ossium confractionum, ac necium, non est cur culpæ mortalis reatum huiusmodi ludos exercentes incurrere iudicemus: secus minimè illa cum dicto moderamine, & extra dies festiuos permitterent Gregorius XIII. & Clemens VIII. moderantes constitutionem Pij V. id ipsum omninò prohibentis. *tom.3.q.68.art.*1. de quo Nauar. *in manual.cap.*15.*n.*18. Bernard. Diaz *in pract.crimin. c.*66.*per totum.* Spino *de testam.gloss.*2.*à n.*27. Gutier *lib.*1.*canon.c.*7.*per tot.* Ceued. *ad decretal.collect.*13.*n.*3. Gregor. Lopez *l.*57.*per text.ibid.tit.*3.*p.*1. Marian. *tract. de spectac c.*24. *&* 25. Parlad. *lib.*2.*quotid.c.*7. Garc *de expensis c.*21.*n* 29. Amescua *de potestate in seipsum lib.*2.*cap.*11. Amaya *lib.*3.*obseru.iuris c.*5.*à num.* 69.

2. Regulares cuiuscunque ordinis, & instituti, etiam nullo ordine insignitos assistentes taurorum spectaculis mortalis culpæ reos esse, excommunicationéque posita à Pio V. ligari

nemo sanè dubitare potest, Clemens enim VIII. hanc pœnam tantùm sustulit à laicis, & clericis sæcularibus, eam relinquens in suo vigore quoad regulares. Vnde nescio, quo modo præualuit consuetudo apud viros aliàs doctos, religiosos, & Doctoratus gradu insignitos interessendi sine morsu prorsus mentis huiusmodi bestiarum congressibus, scientes id esse tam alienum à ministris Dei, & religiosæ professionis alumnis, reprobatum, ac item reprobatum à Vicario Christi Domini sub anathemate, quòd nescio, quomodo subterfugere queunt sine speciali permissione, & Bulla Sedis Apostolicæ in oppositum, sanè nunquam ad aures meas peruenit talem dispensationem Apostolicam aliquando emanasse, & gauderem equidem de hoc certiorem, & conscium fieri: vnum tamen non ignoro, quòd religiosos timoratos, ac morum grauitate præditos nemo vnquam vidit talibus ludis interesse: imò neque aliquos ex clericis sæcularibus, moti ex eo quòd admonentur à Domino Papa Clemente VIII. ne, saltem Beneficiarij, seu Parochi Ecclesiarum huiusmodi ludis, & prophanis Gentilium spectaculis assistant, indecens enim est, vt illi qui Christum Dominum mansuetissimum agnum repræsentant, propriis oculis intueantur, & approbent hæc cruenta, turpiaque dæmonum, & non hominum spectacula. *ibid. art.* 2 de quo Gutier. *lib.* 1. *canonic. c.* 7. *n.* 20. *cum seqq.* Bern. Diaz *vbi suprà.*

3. Morientes in congressibus cum tauris, aliisque bestiis non sunt priuandi Ecclesiastica sepultura, quia Clemens VIII. non solùm pœnam excommunicationis, sed etiam alias pœnas positas à Pio V. omninò sustulit, reducendo eas ad terminos iuris communis, in quo talis priuatio sepulturæ non inuenitur contra taliter decedentes *ib.* §. *tertio notandum.* de quo Alcozer *de ludo cap.* 53. *concl.* 5. *pag* 298.

4. Præfatam verò Bullam, seu prohibitionem Clementis VIII. fundatam in religione ad Canonicos regulares extendi, certi iuris est, sunt enim verè regulares professores instituti à Sede Apostolica approbati, quod & verba præfatæ Bullæ satis apertè indicant, ibi: *Exceptis monachis, cæterisque cuiuscunque Ordinis, & instituti Regularibus.* Item & ad clericos professos Ordinum Militiarum extenditur, non tamen ad milites, seu Commendatores sæculares ipsorum, quibus Gregorius XIII. permisit interesse dictis ludis taurorum, sicut & laicis. *ibid. art.* 3. *&* 4. *& tom* 4. *addit. summa c.* 144. *n.* 1. de quo Nauar. *in c. non dicatis, num.* 12.

5. Licitè assistit agitationi taurorum religiosus, non vt videat occulatim, sed vt abstractus intra domum postea videat

alia

alia spectacula, seu ludos non prohibitos, quia iste talis moraliter non assistit tali actui, nec propriis oculis videt, vbi autem cessat ratio legis, eius etiam dispositio cessat. *Ibidem artic.* 5. de quo in simili Gutier. *lib.* 1. *Canon. cap.* 7. *num.* 42. *&* 43. 1. *edition.*

6. Repræsentationes comœdiarum, ac ludorum, & alia spectacula in rigore sunt indifferentia: item officium histrionum secundùm se non est illicitum, neque illud exercentes sunt in statum culpæ mortalis, dummodò non vtantur verbis inhonestis, vel factis, aut in rebus, vel temporibus indebitis. Rectè tamen apud aliquas Religiones statuto prohibetur assistere huiusmodi repræsentationibus, & spectaculis, indecens enim est Religiosis audire prophana, & impudentia, quæ ibi aguntur, ex quo aliqui vsum comœdiarum reprobant, ipsásque peccatorum publicorum scholas esse affirmant. *Ibidem art.* 6. de quo D. Thom. 2. 2. *quæst.* 168. *art.* 3. *ad tertium.*

RESOLVTIO CXXXV.

De Testamentis.

1. TEstamentum est voluntatis nostræ iusta sententia de eo, quod quis vult post mortem fieri, cum hæredis institutione, *l.* 1. *ff. de testam.* est autem duplex, quoddam dicitur nuncupatiuum, id est, sine scriptis, in quo testatoris, hæredis, & legatariorum nomina, & omnia in eo contenta coram testibus manifestantur, de quo *in l hac consultissima, C. de testam.* §. *final.* *Instit. eodem.* Aliud verò dicitur in scriptis, in quo testator non vult, quòd aliquis sciat suæ voluntatis dispositionem, de cuius requisitis agunt DD. *in l. iubemus, & in dict. l. hac consultissima, C. de testamentis,* Auct. *tom.* 3. *quæst.* 69. *art.* 1. de quo Panor. & Couarruuias *in rubrica de testamentis,* Anton. Gomez *ad l.* 3. *Tauri, & lib.* 1. *variar.* per plures titulos, Iulius Clar. *lib.* 3. *receptar. sentent.* §. *testamentum.* Molina *tom.* 1. *de iustit. disp.* 124. *cum sequentibus,* Lessius *lib.* 2. *de iustit. cap.* 19.

2. Prohibitum omninò est Religiosis post professionem condere testamentum *cap.* 2. *de testam. in* 6. *c. quia* 19. *q.* 3 Papa tamen bene potest illis facultatem facere de illis testãdi, quorum administrationem habent sine præiudicio, seu transgressione voti paupertatis. Qui verò ante professionem non fecit testamentum, liberè, & licitè potest bona sua inter liberos distribuere; iuxta legum dispositionem, ad quod licentia prælati sufficit, *Authent. si qua mulier, C. de sacros. Eccles. & authent.*

nunc autem, *C. de Episcop. & cleric.* admissa & canonizata *in cap. si qua mulier* 19. *q.* 3. Religiosus autem morti proximus petens à prælato, vt distribuat sua supellectilia aliquibus, non censetur testamentum condere, distribuit enim ad voluntatem & placitum prælati, qui si velit, iustè potest precibus eiusdem inclinari, *ibid. art.* 2. de quo Nauar. *in cap. non dicatis, num.* 44. & 45. & *num.* 22. Idem docent etiam in testamento ad pias causas, Bart. *in l.* 1. *q.* 3. *C. de sacros. Eccles.* vbi Bald. *num.* 15. Syluest. *verb. testamentum* 1. *quæst.* 4. *ad fin.* Nauar. *comment.* 2. *de Regularib. num.* 12. *corol.* 10. Magdalenus de numero testium 2. *p. cap.* 4. *in fin.* & alij, quos refert, & sequitur Sanchez *lib.* 7. *decalog. cap.* 8. *à num.* 2. vbi etiam *num* 11. & 12. probabilius existimat, posse Religiosum ex superioris licentia donare causa mortis aliquid moderatum, vel distribuere ad placitum, seu dispositionem prælati, & quod possit testari ex Pontificis licentia, tradit latè *à num.* 45 & *cap.* 9. *à n.* 1. vbi agit de distributione bonorum facienda inter liberos.

3. Religioso professo non licet irritare, aut alterare testamentum à se ante professionem conditum, ex regula generali, quod non potest reuocare testamentum qui illud condere non potest, *l.* 1. *ff. de testament.* Rectè tamen poterit verba dubia sui testamenti, mentemque, seu intentionem suæ voluntatis declarare, valétque talis declaratio, sicut valet testimonium eorum, qui deponunt de voluntate defuncti, provt ab ipso adhuc superstite, dum testabatur, audierunt, quidquid in oppositum contendat Nauar. *num.* 53. *in dict. cap. non dicatis*, Auct. *ibid. art.* 3. Idem docet Sanchez *lib.* 7 *decalog. cap.* 11. *n.* 13. 16. & *sequentibus* post Magdalenum, & nostrum Auctorem, vbi *n.* 17. & 18. de vera, & propria declaratione voluntatis obscuræ, & incertæ, & quando ea conuenit verbis eisque aptari potest, id subintelligi, asserit, & nos tetigimus suprà *resol.* 101. *num.* 50.

4. Monachus factus Episcopus non potest condere testamentum de bonis acquisitis non intuitu Ecclesiæ, nisi cum dispensatione, & facultate Papæ, quia is non absoluitur per Pontificalem dignitatem à voto paupertatis, quod benè compatitur cum Episcopali munere. *Ibid. art.* 4. de quo D. Thom. 2. 2. *quæst.* 185. *art.* 8. *ad tertium*, Soto *de iust. lib.* 10. *quæst.* 5. *art.* 7. & communem testatur Couar. *in cap.* 1. *de testamentis num.* 18. *in fine.* Idem firmant Nauar. *de redditibus quæst.* 1. *monit.* 9. *n.* 2. & *quæst.* 3. *monit.* 11. *num.* 1. *in noua edit.* Redoan. *de spoliis Eccles. quæst.* 3. §. *final. num.* 14 & 15. habetur *tom.* 14 *tractatuum*, Graphis 2. *p. decis. lib.* 3. *cap.* 19. *numer.* 87. & 88.

Fuluius

Fulgr.us Pacianus *consil.* 132, *num.* 33. *vol.* 1. Tapia *Authent. ingressi. verb. sua, cap.* 7. *num.* 85. *C. de sacrosanct. Eccles.* Azor *tomo* 1. *instit. moral. lib.* 12. *cap.* 7. *quæst.* 2. §. *vltimo*, quos, & alios cum nostro Auctore pro hac sententia refert, & sequitur Sanchez *lib.* 6. *decalog. cap.* 6. *num.* 10. quidquid ipsi Auctori falsò tribuat oppositum Portel *verb. testamentum numer.* 3.

5. Facultas testandi à Summo Pontifice concessa Episcopo monacho, an ad vnum testamentum coarctanda sit? Non coarctari rectissimè docet Auctor, *ibid. art.* 5. Cuius sententiæ adstipulantur Nauar. *de reddit. quæst.* 3. *à num.* 23. Sarmiento *de reddit.* 4. *p. cap.* 4. *num.* 3. & alij quos refert, & sequitur Rota *in decis. nouissimis* 1. *p. decis.* 47. Fachineus *lib.* 5. *controuers. c.* 99. quæ sententia lege, & ratione nititur: lege, quia illud solùm dicitur testamentum, quod continet supremam voluntatem, *l.* 2. §. *testamentum. ff. quemadmodum testam. aperiant, l. omnium, C. testam.* Rursus cum quis habet liberam facultatem testandi, intelligitur habere, quæ legitima, & consueta est, *l. si quando, C. inofficios. testament.* legitima autem illa propriè dicitur, qua testamentum conditum posteriore reuocari, mutari, tolliue possit §. *posteriore, inst. quibus mod. testam. infirm. l.* 4. *ff. de adimend. legat.* cum mille vulgatis. Ratione, quia quælibet dispositio intelligi solet iuxta subiectam materiam, *l. si vno ff. locati. l. insulam ff. præscript. verb.* subiecta autem materia desiderat, vt testamentum mutari possit vsque ad supremum vitæ exitum, *d. l.* 4. *cap. cum Martha, de celebratione Missar.* ergo eodem modo accipi, & interpretari debet testandi facultas à Pontifice data, quamuis contrariam sententiam minus benè probent Couar. *cap. cùm in officiis num.* 21. *de testam.* Decius *cons.* 512. Socin. Iunior *consil.* 89. *lib.* 1. Curcius Iunior *consil.* 78. *num.* 27. Tiraquel. *l. boues* §. *hoc sermone. num.* 128. *ff. de verbor. significat.* Bursatus *consil* 30. *n.* 56. *lib.* 1. argumento *dict.* §. *hoc sermone, l. dotis* 68. *ff. de iure dot. c. non potest.* §. 1. *de præbend. in* 6. vbi dicitur quamlibet dispositionem accipiendam de primo actu, quæ regula cùm sit generalis, coangustanda est ad illos actus, qui prima vice perficiuntur, non verò producenda ad eos, qui sua natura mutari possunt, Fachin. *dict. c.* 99. *versic. non obstant.*

Firmatur, & illustratur sententia Auctoris.

6. Facultas testandi à Pontifice Episcopo Monacho data morte concedentis non expirat, *cap. si super gratia, de officio deleg. in* 6. *cap. si cui nulla* 34. *in* 1. *p. de præbend. in* 6. iuuat regula *decet* 18. *de regul. iur. in* 6. Ita Auctor *Ibid. a.* 6. Cuius sententiam probant post alios etiam Gutierrez *lib.* 2. *pract. q.* 75. *num.* 1. Barbosa *l. diuortio*, § *quod in anno, n.* 20. *ff. solut. matrim.*

Firmatur, & illustratur sententia Auctoris.

Nauar Sarmient. Molina, & alij plures quos refert,& sequitur Sanchez *lib.8.de matrimon.disp.28.num.*82.Gonzal.*ad regul.8. glossa* 12. *num.*35.Garcia. *de benefic. 6.part. cap.* 2. *num.*328. Rota *dicta decis.*47.Fachin.*dict.lib.*5.*c.*100. Cenedo *canonica. quæst* 28. *num.*34. & mutata sententia tenet Couarru. *dict.cap. cum in officiis num.* 22. Neque id peculiare existimes in hac facultate, idem enim ius obseruatur in cæteris facultatibus gratiosis, quæ si referantur ad eos, quibus conceduntur, & à nullius alterius executione pendeant, morte concedentis non expirant ex *dict. super gratia, dict.cap. si cui nulla in* 1.*p.*sic licentia non residendi non expirat,Sanchez cum pluribus *n.*78. Cened. *num.*21. sic facultas edendi carnes, seu lacticinia diebus vetitis,non ieiunandi, celebrandi extra locum sacrum in priuato oratorio, & cæteræ indulgentiæ bullæ Cruciatæ, Nauar.*c.placuit n.*163 *de pœnit.dist.6.& consil.6.de priuileg.cum multis*,Sanchez *d.disp.*28.*n.*77.*&* 93. Garcia *dict. cap.*2.*n.*318. & in materia indulgentiarum adi elegantissimum consilium Menoch 920.*per totum lib.*10.

7. Commendatarij D.Iacobi,Alcantaræ,& Calatrauæ apud Castellam, & Milites Iesu Christi, S.Iacobi, & Auis in Portugallia cum habeant dominium suorum bonorum, etiam fructuum Commendarum; licitè possunt de his testari, vel instituere maioratum, non secus ac cæteri sæculares, vt antiqua consuetudine à multis retro annis facere consueuere per sua priuilegia, non obstante constitutione Pij V. quam Gregorius XIII. reuocauit,ac penitus aboleuit apud Bullarium.Eandem facultatem testandi de quibuscunque bonis per eos licitè acquisitis,tam ratione Prioratuum,quàm beneficiorum,seu alias vndequaque per suam industriam obuenientibus, cum certis tamen conditionibus, habent Clerici non Conuentuales dictarum Militiarum, ex priuilegio Clementis VII.pro Ordine sancti Iacobi, quo etiam gaudent Fratres Militiæ de Auis in Regnis Lusitaniæ per eundem Gregorium XIII. apud idem Bullarium. *Ibid. art.*7. de quo Molina *tract.*2.*disp.*141. *à n.*5. & alter Molin.*lib.*2. *de primog. cap.*9. *num.* 69. Sanchez *lib.*7. *decalog. cap.*8.*à num.*30. & nos supra *de Commend. resolut.*28. *num.*11. diximus.

Bull.bull. 35. Greg. XIII.

Bull bull. 34.Greg. XIII.

8. Dicti tamen Commendatarij Militiarum non gaudent priuilegio militum in testando, nisi actu sint in bello, seu in castris contra hostes fidei pugnantes, vt constat ex §. *illis* §.*sed hactenus, instit. de milit. testam.l.milites C.eodem tit.* Auct.tomo 4.*Addit.Summæ c.*145 *n.*2.

9. Donati,seu Oblati apud Regulares rectè testari possunt, nisi

nisi se & sua, præsentia, & futura monasterio offerant, non quia Religiosi sunt, sed quia per donationem piam à se factam priuauerunt se tali potestate. In Religionibus verò, vbi hi Oblati sunt verè Religiosi tria vota substantialia emittentes, vt in Ordine sancti Benedicti, etiam ex hoc capite testari prohibentur. *ibidem art* 8.

Resolutio Auctoris continet celebrem quæstionem, nec satis pro dignitate à multis exagitatam. In qua illa sententiæ Auctoris pars, quæ asserit, Oblatos se, & sua Religioni tradentes testamentum facere non posse, verissima est, dummodo Oblati Regulares sint, non sæculares. Quæ sententia manifestè probatur ex *Authent. ingressi. C. de sacrosan. Eccles.* melior textus (qui in oblatis formaliter loquitur) *in cap. vlt. vers. vnde, de succes. ab intestato*, ibi. *respondit se testari non posse, quia se, & sua contulerat monasterio*; notant per textum *ibi in c. in præsentia. de probat.* Abb *n.2.* Felin. & Decius *n.5.* Beroius *à n.57.* Castrens *consil.69 lib.1.* latè Cardinalis Tusch. *pract. tom.5. litt. O. concl. 16. à n.7.* Ab hac tamen sententia alij recedunt, quos refert, & sequitur Sanchez *lib.7. decalogi cap.8. n.43.* Mouentur præcipuè, quia licet Oblati sua monasterio offerant, id tamen impedimento non est, quominus testari possint: nam verius existimant, ad testamenti validitatem necessarium non esse, quòd testator bona actu habeat, sed satis sit, quòd aptitudine habere possit, capaxque sit dominij, ex optimo Papiniani loco *in l. hæreditas 50. ff. de petit. hæred.* tradit Gomez *l.13. Taur.* Aluarad *de coniectur. mente defuncti lib.2. cap.1.* Barbosa *in rubric. 3 p. à num.16. ff. solut. matrimon.* Valasc. *de partit. cap.1. num.10.* Castillo *lib.2. controuers. cap.17. à n.2.*

Illustratur, & tuetur Auctoris sententia.

Verùm hæc sententia vereor, ne falso nitatur fundamento, cùm verius sit, ad validitatem testamenti necessarium esse habere bona, idque vulgo probari solet ex *l. lex Cornelia 28. ff. de vulgar* & ex regula *l. nihil. ff. de verbor. signific.* melius ex Vlpiano *in fragmentis, tit.20. vers. filius familias*, ibi. *Filius familias testamentum facere non potest, quoniam nihil suum habet, vt testari de eo possit*; docent *glos.1.* & Fulgos. *in dict. l. hæreditas*, vbi Cuiacius *lib.6. quæst. Papiniani in principio*, & post Corrasium, & Alciatum constanter Valascus *dicto cap.1. n.13.* Castillo. *dict. cap.17. per totum.* Nec in contrarium mouere debet textus *in dict. l. hæreditas*, diuersum enim sensum habet, vt videre est apud præcitatos.

10. Pater monasterium ingrediens quemlibet ex liberis suis in tertia parte bonorum potest meliorare, dummodo quinta pars competens monasterio relinquatur, prout concessum est in

regno Castellæ parentibus sæcularibus, *l.* 1. *&* 2. *tit.* 6. *lib.* 5. *nouæ recopilat.* Si autem inter extraneos disponat, totum pertinet ad monasterium, quod loco filij succedit, & quintã partem, inter quos libuerit, distribuendi habet potestatem, nisi de licentia Papæ testetur cum clausula, quod monasterio non obstante liberè de bonis suis disponat. Ita debet intelligi confusè tradita ab Auctore *ibid. art.* 9. Pro quo facit quod tradit *tom.* 4. *Addit. Summæ cap.* 62. *num.* 5. *verb. Nouitij*, nam ibi tradita conducunt ad intelligentiam *dict. art.* 9. quo loci addit, quòd patri non licebit meliorare monasterium in tertia parte, existentibus filiis legitimis, quia lex concedens facultatem meliorandi filium, procedit in filio vero, & naturali, & non in ficto, quale est monasterium, ex Tiraquel. *in l. si vnquam. C. de reuocand. donat. num.* 43. *&* 44. de quo etiam Molin. *de primogenit. lib.* 2. *cap.* 9. *à num.* 57. Couar. *in cap.* 2. *de testament. n.* 10. *&* 11. *& in cap. cùm in officiis num.* 7. *eodem titulo.* Idem docent Aluarad. *de coniecturata mente defuncti lib.* 2. *cap.* 1. *num.* 5. *in principio.* Angulo *de melioritatibus l.* 2. *gloss.* 1 *num. vltim.* alter Molina *de iust. tom.* 1. *disput.* 141. *column.* 2. *vers. hinc in regno Castellæ*, *& tom.* 3. *disput.* 604. *num.* 4. & alij plures, quos cum nostro Auctore refert, & sequitur Sanchez *lib.* 7. *decalog. cap.* 9. *num.* 29. vbi *num.* 30. addit, aliquo filio in tertio meliorato, nulli posse patrem aliquid ex quinto tribuere, sed totum esse monasterij, quia etiam dato toto monasterio, non potest monasterium percipere tantum, quantum percipit filius cui plus relictum est, vt petit *authent. si qua mulier, Cod. de sacrosanct. Eccles.* secus si tertium inter filios diuidatur, tunc enim solum poterit eis aliquid ex quinto dare, quando residuum quinti tantum est, quantum habet filius plus ex patris bonis percipiens.

Elucidatur doctrina Auctoris.

11. Testamentum in quo Frater Minorita hæres instituitur absque cohærede, vel substituto, est ipso iure nullum, & hæreditas deuoluitur ad venientes ab intestato: Instituto verò simul cohærede, vel substituto illis accrescit portio Fratris instituti, iste enim omninò incapax est hæreditatis, ex *cap. exiui*, §. *quia ergo, de verb. signific.* nisi constet de mente testatoris voluisse valere testamentum iure codicillorum, & omnimodò, quo de iure valere potest, tunc enim in conscientia non licet succedenti ex testamento, vel ab intestato hæreditatem retinere. *ibid. art.* 10. de quo Syluest. *verb. testamentum* 1. *n.* 6. vide suprà *resolut.* 72. *n.* 12. *&* 13.

12. Apud Hispanos valet testamentum, etiam non instituto hærede, *l.* 1. *tit.* 4. *lib.* 5. *recopil.* vbi latè Matienço *glos.* 9. Vnde testamen

testamentum in quo instituuntur hæredes Fratres Minores cũ clausula quod hæreditas vendatur,& conuertatur in necessitates eorundem,valet,cum sit factum ad piam causam, quæ sustinet vicem hæredis. *Tom.2 quæst.78.art.4. & tom.4. Addit. Summæ cap.145 n.4* & nos diximus suprà *de hæreditatibus dict. resolut.72.num.13.*

13. Testamentum ante ingressum Religionis conditum per professionem non rumpitur,si tempore testamenti de ingressu, seu professione testator cogitauit:secus si de professione nõ cogitauit,tunc enim rumpitur quoad portionem monasterio debitam, & non relictam. Vnde si talis debita portio relinquatur, testamentum quidem manet ratum, firmum,ac validum, *Ibid. art.11.*& nos diximus supra *resolut.101.n.49.*

14. In testamento non sufficit de verbis testatoris testes deponere,quæ audierunt,sed etiam, quòd simul viderunt ipsum talia verba proferentẽ,*l.si non speciali,l.si vnus C.de testament.* vbi habetur, quòd coram testatore debent testes sigillare, vel signare testamentum,aliàs nullius valoris existit.*Ibid.art.12.*

15. Religiosi ritè possunt esse testes in testamento de licentia prælati, *c.nuper 51.de testibus.* etiam quando monasterium hæres instituitur,vel eidem aliquid legatur,ex communi DD. quam praxis obseruat.*Ibid.d.art.12.in fine, & quæst.71.art.2. eod.tom.3.* Idem docent Surd.*decis.529. num.1.* Crassus *tom.1. communium,lib.4.tit.10.n.150.*Molina *de iustitia tract.2. disp. 127.vers.vtrum autem,*Farinac.*tract.de testibus quæst.61.num. 126.* idem admittentes in Fratribus Minoritis. Viuius *tom.2. communium lib.6.titulo 13.n 82.* Surd. *dict. decis.129.n.2.* & alij plures, quos refert,& sequitur Sanchez *lib.6. decalogi cap. 13.n 100.101. & 102.* Si tamen sine superioris licentia testes adhibeantur,an testamentum impugnari possit? Pars affirmatiua suaderi potest ex *cap.vltim.14.quæst.2.*Contrarium tamen verius est cum Farinac. *dict.quæst.61.n.134.* Sanchez *dict.cap. 13.num. 108.* Firmatur Auctoris doctrina.

16. Religiosus non potest esse executor testamenti, nisi petita priùs, & obtenta licentia sui superioris, *cap. Religiosus,de testam.lib.6.Clem.1.de testam. Clem.exiui,§.verum,de verb.signific.* aliàs erit irritum,& inualidum quidquid actum fuerit, vt tenet communis. Prior autem,seu alius prælatus localis potest id munus exercere absque licentia Prouincialis,quia quidquid potest circa suos subditos, etiam sibi licitum est agere. Item potest superior, re integra, reuocare ex causa licentiam factam subdito ad huiusmodi munus exequendum. *Tom. 3. quæst.70.art.1.*de quo Couar.*in cap.tua nobis,de testament.n.2.*

Syluest.

Syluest.*verb.testamentum 2.quæst.2.* Qua de re videri possunt Zeuallos *communium quæst.*404. latè post alios Sanchez *lib.6. decalog. cap.*11.*n* 43.

17. Fratres Minores absolutè non possunt esse executores testamentorum, *Clementina, exiui §. proinde vers. verum etiam, de verb. signific.* nisi tantùm consilium dando circa executionem, ac proinde bene possunt nominari consultores, seu consiliarij executorum, qui tamen non tenentur eorum consilium sequi. Vel etiam potest ipse testator executoribus iniungere, vt non distribuant, nisi illis, quos Fratres elegerint. Imò & ipsis Fratribus potest committere erectionem executorum, virtute cuius possunt ipsi Fratres eos ad tale munus eligere: quia in omnibus his casibus cessat ratio prohibitionis, videlicet contrectatio, vel administratio pecuniæ, aut litigium. Ex eadem etiam ratione quando vltra Minoritam nominantur à testatore alij testamentarij sæculares, qui possunt conueniri coram iudice, ac petere, vel reddere rationem iuridicam, optimo iure licebit ipsi Fratri Minori agere officium testamentarij, tunc enim ab aliis executoribus id potest peragi. *ibid. art.*2. *&* *tom.*4. *Summ.cap.*146.*n.*7.*in fine* de quo Couar. *in cap. tua nos n.*1.*de testament.* Notandum peculiare esse in solis Minoritis non posse esse executores, etiam de licentia prælati, qua de re consule Sanchez *lib.6.decalog.cap.*11.*à n.*24.

18. Quando testator iubet, vt de consilio, vel cum consilio religiosi exequatur testamentum, non est necessario sequendum eius consilium: secus si dicat, *secundùm consilium*: tunc enim necessariò sequendum esse tenent plurimi. At (saluo meliori iudicio) existimo, attento, quod religiosus de licentia sui prælati executoris munus agere potest, ipsius consilium, & petendum, & sequendum esse, cum constituatur particeps in eodē munere seu officio. Vnde Minorita, casu quo possit esse executor testamenti, vt suprà diximus, necessario debet peti, & sequi eius consilium, vt quando distributio facienda est in ipsos Fratres Minores, vel in Moniales sui Ordinis (quo casu posse esse executores, seu testamentarios tenet Bartolus infrà citandus) secus in casu, quo non potest esse executor, tunc enim de vrbanitate, & non de necessitate sequendum est eius consilium *ibid. art.* 3. de quo Bart. *in tract. Minor. lib.*3.*c* 2.*&* 3.*dict.*1. Syluest. *verb. consilium num.*4. Rosella *verb. Religio* 1.*n.*7. Angel. *verb. executor n.* 2. de qua de re plura tradit Sanchez *lib.6. decalog. cap.* 11.*à num.*27.

19. Religiosus executor testamenti licitè potest erogare suo monasterio de his, quæ sunt pauperibus distribuenda,

etiam

etiam si solùs hoc officium exequatur, non tamen sibimetipsi, nisi sit in magna necessitate constitutus, vel habeat alium socium testamentarium, tunc enim potest. Idem dicendum videtur, quando Minoritæ committitur electio pauperum, quibus distribuenda est aliqua eleemosyna, licitè enim potest suo monasterio, vel Monialibus egentibus sui Ordinis aliquid erogare *ibid. art.* 4. *& in Addit. Sum. dict. n.* 7. de quo Syluest. *verb. testamentum* 2. *q* 2. Corduba *sup. Regul. cap* 6. *q* 18 *fol* 231. *§ quintò patet*, vbi *à n* 229. *col.* 1. late rem tract. Idem docent Nauar. *in propugnacul. ad apolog. de redditib. monit.* 12. *num.* 12 Matienço *lib.* 5. *recopil. l.* 14. *tit.* 4. *glos.* 1. *num.* 12. & alij plures, quos refert & sequitur Sanchez *dicto cap.* 11. *num.* 59. *&* 61.

20. Episcopus rationes exigere potest à Religioso testamentario, etiam prælato, ipseque reddere tenetur, *Clement. vnica. de testam.* nisi fortè religiosus priuilegio muniatur, ne coram Episcopo possit conueniri ratione delicti contractus, vel rei sitæ, cuius generis sunt hodie Mendicantes, & qui eorum priuilegiis gaudent. Illud exploratum est, testatorem non posse in suo testamento remittere necessitatem reddendi rationes hæredi, seu executori, neque vetare, ne ab Episcopo exigatur, *cap. ta* 17. *de testam* Auct. *ibid. art.* 5.

Neque enim priuatorum cautionibus iuri publico derogari potest, *l. quod de bonis* 15. §. 1. *ff. ad legem Falcidiam, l. ius publicum* 38. *ff. de pactis, l. si patronus* 20. *ff. de donat. cap. si diligenti* 12. *de foro competent. l. nemo potest* 55. *ff. de legat.* 1. Qua ratione receptissimum est, testatorem non posse remittere administratori, tutori, seu curatori necessitatem reddendæ rationis. *l. quidam decedens. ver. nemo enim, ff. de administrat. tutor. l. si seruus vetitus, ff. de legat.* 1. *l. si quis rationes* 9. *l. Aurelius* 28. §. *Meuia ff. de liber. legat.* Sola enim remissio operabitur, ne scrupulosa rationis inquisitio fiat. Qua de re adeundi Couar. *lib.* 2. *variarum cap.* 14. Escouar. *lib.* 1. *de ratiociniis cap.* 5. Guttierrez *de tutel.* 3. *p. cap.* 1. *à num.* 32. *& cap.* 14. *à n.* 4. Mantica *de coniectur. lib.* 9. *tit.* 8. *à num* 29 Menoch. *lib.* 4. *præsumpt.* 164. *per totam*, Felicius *tract. de societate c.* 37. *à num.* 36. Morquecho *lib.* 1. *de diuision. bonorum cap.* 1. *num.* 49 *&* 50. Cabedo *decis.* 136. *n.* 3. Probatur, ac illustratur Auctoris doctrina.

De testibus, vide suprà de correctione Fratrum, *resolutione* 42. *de testibus.*

ADDITIO.

21. Diximus in hac resol. *n.* 2. accedente Pontificis licentia Religiosum posse vtiliter testari, idem probat Bartholomæus à S. Fausto

Fausto *in Thesauro Religiosor. lib.8.quæst.66.* vbi *à quæstion.61.* multa de testamentis Religiosorum tractat. Circa quam licentiam adhuc nonnulla addere oportet. Primò, vt testandi facultas coangustetur ad vsus pios, non verò extendatur ad vsus profanos, Nauar. *de reddit.quæst.3.monit.6.* Molina *lib.2.de primog.cap.9.num.67.* alter Molina *de iust. disp.141. & disp.604. num.5* & alij citati à Sanch. *lib.7.ad præcepta cap.8. num.51.* Secundò, quòd licentia expresè concedatur, Sanchez *dict. cap. 8. num.55.* Barthol. à S. Fausto *d.lib.8.quæst.70* Tertio, quòd non est necesse licentiam debere præcedere, sed postea superuenientem validum efficere prius testamentum à monacho absque illa conditum, quia cùm voluntas sit deambulatoria vsque ad mortem, non intelligitur vsque ad id tempus perfectum, & ideo satis est, vt valeat, quòd habilitas testandi tempore mortis interueniat, ita Nauar. *tom.2.de regular.à n.256* Gom. *l.42. Taur.num.2.* Macienço *l.3.glos.3.num.4. tit.4.lib.5.* Recopil. Sanch. *d. cap.8.num. 60.* Contrarium tamen docent Mandos. *regul.8.Cancell.quæst.12.n.18.* Flamin. *de resignat.li.11.q.7.à n.90.* Gonç. *ad reg.8.glos.47.n.48.*

RESOLVTIO CXXXVI.

De Tertiariis Fratribus.

1. FRratres Tertiarij Ordinis B. P. N. Francisci alij sunt in Congregatione viuentes, suntque verè, & propriè Religiosi tria vota essentialia profitentes, & gaudent omni exemptione à iuridisctione Ecclesiastica, subditi in omnibus Generali, & Prouincialibus Ordinis Minorum Obseruantiæ, fruentésque omnibus gratiis, priuilegiis, exemptionibus, & immunitatibus ipsorum Fratrum Minorum per Bullas Pij V. & Gregorij XIII. apud Bullarium. Et idem est de Monialibus Tertiariis viuentibus in communitate, vt cõstat ex duplici Bulla Sixti IV. apud idem Bullariũ, in quarum altera habetur, quòd Generales, & Prouinciales Ordinis Minorũ habeant sub sua iurisdictione omnes Fratres, & sorores Tertij Ordinis. Ab hoc tamen excipiuntur Tertiarij Portugalliæ, qui ex declaratione Cardinalis Mathei Ordinis protectoris, & confirmatione Clementis VIII. non sunt subditi Prouincialibus Obseruantiæ, sed suo Prouinciali Tertij Ordinis, & Ministro, ac Commissario Generali Ordinis, assignatis eis habitus forma, & colore. Idemque habet prouincia Tertiariorum in Andaluzia apud Hispaniam, fortè per communicationem dictæ concessionis Clementis VIII.

Bull.32.& 33 Pij V. Bull.4. & 25.Sixti 4. & Bull.16. Leon.X.

Alij

Alij verò Tertiarij sunt, qui viuunt extra Congregationem in suis propriis domibus, & hi non sunt verè,& propriè Religiosi, vtpote qui non emittunt tria vota essentialia, eorum tamen institutum potest dici Ordo, seu quidam modus bene viuendi ab Ecclesia approbatus, super quos non habent Fratres Minores aliquam iurisdictionem, sed tantùm quandam seperintendentiam,seu curam spiritualem pro ipsorum directione, communicando illis aliquas indulgentias,& alia similia sine præiudicio decimarum, & tributorum ab eisdem soluendorum, ac iurisdictionis sæcularis, & Ecclesiasticæ, cui in omnibus subsunt, vt alij merè sæculares, ex Leone X. in Concilio Lateranensi. Huius Tertij Ordinis auctor, & institutor fuit B. Franciscus, qui licèt eius Fratribus aliquam certam regulam non tradiderit,aliquas tamen leges circa conuersationem vtriusque hominis eis præfixit, quas in vnum collectas, & moderatas,ac in formam regulæ redactas obseruandas tradidit, & confirmauit Nicolaus IV. & approbarunt Honorius III. &alij Pontifices,*tom.*3. *quæst.*72. *art.*1. de quo Carrillo, *lib.*1. *de Tertiarijs, cap.*11. *& lib.*3. *cap.*5. Portel *verb. Tertiarij, à num.*1. *vsque ad quartum.* *Bull. Bull. 14. Clem. 8 & in princip. §. in 2. Registro.* *Bullar. Bul. 7. & 8. Nicol. 4.*

2. Tertiarij Ordinis S. Dominici in congregatione viuentes cum tribus votis essentialibus secundùm regulam à Sede Apostolica approbatam, cùm sint verè, & propriè Religiosi, gaudent omnibus priuilegiis Religiosorum, ad instar Tertiariorum Franciscanorum, ex declaratione Pauli III. Apud Eremitas S. Augustini,nec apud Carmelitas non inueniuntur Tertiarij,sed tantùm quædam sorores, quæ Mantellatæ nuncupantur, quæ non sunt verè Religiosæ, quia non viuunt sub aliqua regula approbata cum tribus essentialibus votis, sed tantùm cum voto simplici castitatis,ex Leone X. Apud Minimos verò Tertiarij vtriusque sexus licèt habeant modum viuendi approbatum, & gaudeant priuilegiis Tertiariorum B. Francisci & Dominici per eundem Leonem X. non tamen emittunt tria vota essentialia, sicut illi, quod necessariò erat exprimendum, & concedendum, *ibid. art.* 2. *&* 3. de quo suprà *resol.* 9. *n.* 1. *&* 2. aliqua diximus. *In Bullar. Bulla 6. Paul. 3.*

4. Bonifacius VIII. apud Bullarium declarauit sorores Tertiarias S. Francisci non comprehendi in constitutione Ioannis XXII. qui statum,& sectam Fratricellorum penitus extinxit. *Bulla 2. Bonif. 8.*

5. Tertiariis Franciscanis præscripsit Nicolaus IV. formam,& colorem habitus, quòd sit nec prorsus albi, nec prorsus coloris nigri, ad nigredinem tamen magis tendat, & quòd distinguatur à forma habitus à Fratribus Minoribus primæ *In Bullar. Bull. Clem. 8.*

PPp regulæ

regulæ gestati soliti, & Clemens VII. permisit eis chordam nodosam. Pro Tertiariis verò Portugalliæ decreuit Clemens VIII. vt ex vili, & humili panno induerentur, & quoad colorem, & formam habitus omninò distinctus sit ab habitu Obseruantiæ *ibid.art.*4. de quo Portel *verb.Tertiarij num.*3.

Bulla 14. Clem.8.

6. In Italia Tertiarij in propriis domibus viuentes deferunt vestes quoad formam similes vestibus aliorum sæcularium, & quoad colorem ad instar Fratrum Minorum, subcinericium, vnde cum ab antiquo vsque ad præsens tali habitu vtantur in illis partibus, verosimile est, quòd de voluntate, & beneplacito B. Francisci sic consuetum est deferre. In eorum regula habetur, quòd vestis sit vilis in pretio, & in colore, nec omninò albo, nec omninò nigro, sitque honesta, nec habeat scissuras, vulgo (*golpeados*) & idem est in vestibus fœminarum. *ibid.dict. art.*4.

7. Tertiarios in congregatione viuentes sub regula approbata gaudere priuilegiis Fratrum, de cuius Ordine sunt, iam suprà diximus, quod residentibus apud proprias, seu priuatas domus ad instar sæcularium non concedimus. Tota lis est de fœminis (quas Hispani vocant Beatas) castitatem vouentibus, & habitum Tertij Ordinis gestantibus, iuxta regulam Nicolai IV. in propriis tamen domibus degentibus. Nam Collector Mendicantium affirmat, ipsas gaudere omnibus priuilegiis, & exemptionibus fratrum, ex Leone X. in Concilio Lateranensi, qui hoc priuilegium specialiter illis indulsit, non obstante decreto dicti Concilij, cuius sententiam sequitur Auctor *tom.*1. *q.*55.*art.*14. de quo suprà *resol.* 15. *de communicat.priuilegior. n.*46. diximus, quia, inquit, huiusmodi Tertiariæ profitentur castitatem iuxta regulam, seu modum viuendi à Sede Apostolica approbatum, quod in dicto Lateranensi Concilio tantùm requiritur ad gaudendum dictis priuilegiis. At *tom.*3.*q* 73. *art.*1. oppositum tenet, licèt enim inquit, à Leone X. in Concilio Lateranensi illis concessa sint priuilegia fratrum, id tamen respicit tantùm viuentes in congregatione, & tria vota essentialia emittentes; quod etiam decreis Tridentini Concilij est conforme.

Trid. sess. 24.cap.11. de reform.

Conciliãtur loca Auctor. & aperitur eius mẽs

In hac igitur antinomia, (si de mente Auctoris licet coniecturari) mihi videtur distinguendum, nam *in d.art.*1. loquitur ex mente Tridentini Concilij, in quo definitur non gaudere priuilegiis, exemptionéque Religiosorum, nisi eos, qui actu seruiunt monasteriis Regularium intra eorum septa, & domos residentes, ac sub eorundem obedientia viuentes. At *in d.q.* 55. *art.* 14. loquitur iuxta terminos Lateranensis Concilij, in quo dictæ

dictæ Tertiariæ castitatem vouentes extra claustra specialiter excipiuntur ad gaudendum priuilegiis fratrum, cuius quidem Concilij definitioni, & determinationi hodie standum esse credo, non obstante nouiori decreto Tridentini, tum quia in illo non agitur, nisi de oblatis, & seruitoribus monasteriorum, non verò de Tertiariis: tum etiam, quia ex verbis eiusdē Tridentini ibi: *Siue his, qui legitimè, & secundùm regulam earundem Militiarum professionem fecerint*: id deduci videtur, vbi pensanda est disiunctiua, *siue*, qua denotatur, vtrosque exemptione, & priuilegiis Fratrum frui, tam oblatos, & seruitores monasteriorum intra septa eorum sub obedientia viuentes, quàm alios quoscunque qui secundùm regulam alicuius ordinis professi sunt, quales sunt præfatæ Tertiariæ, quæ profitentur castitatem secundùm regulam à Nicolao IV approbatam. Et ad tollendum omne dubium ita declaratum fuit à sacra Cardinalium congregatione, vt refert Carillo *lib. 3. Tertiariorum cap.* 5. & habetur in defensorio super professione Tertiariorum edito à Domino Episcopo Fr. Frāçisco à Sosa, quod extat inter eius opuscula *tra* 5 *fol.* 202. Vbi ait, id supplicatum fuisse à Domino Clemente VIII. & tandem post multiplicem rei discussionem emanasse decretum sacræ congregationis Concilij Tridentini, anno Domini 1608. in hunc modum.

Sacra congregatio Concilij Tridentini interpretum consulta respondit. Fratres Tertiarios, Mantellates, Corrigiatos, aliosque similes, ita demū ordinis, cuius tertiæ regulæ habitum assumpserunt, priuilegiis potiri, & ab ordinarij iurisdictione exemptos esse, si viri collegialiter viuant, seu cum claustralibus habitent, & mulieres virginalem, seu cælibem, aut castam vidualem, expresso voto, & sub dicto habitu vitam traduxerint, quemadmodū cauetur constitutione Concilij Lateranensis sub Leone X. quæ habetur sess. 11. in fine, etiam si in cōsanguineorum, & affinium suorum, vel propriis domibus, aut seorsum habitent, quemadmodum idem Leo postea declarauit constitutione edita prima die Martij *anni* 1518. de quo vide Portel *d. verb. Tertiarij num.* 7.

8. Ex quibus consequenter deducitur, quòd huiusmodi Tertiariæ, seu Beatæ castitatem vouentes sunt exemptæ à tributis, & exactionibus solui solitis à laicis, quia indistinctè, & sine limitatione illis communicat, seu concedit priuilegia Fratrum Leo X. vt suprà diximus. Scio nostrum Auctorem *tom.* 3. *quæst.* 74. *articul.* 11. expresè oppositum tenere, & *tom.* 2. *quæst.* 65. *articul.* 5. non apertè expressisse suam sententiam, quamuis id innuere videatur ad finem articuli, referens statutum, & declarationem Leonis X. quo expresè excipiuntur dictæ

Sententia mētū Auctoris cōformior *Bul.44. Leon. X.*

Tertiariæ, vt gaudeant priuilegiis fratrum, cujus ordinis habitum gestant. Quo tamen non obstante (saluo meliori iudicio, & sub censura doctiorum) standum existimo dictæ declarationi Leonis X. qui absolutè, & absque aliqua limitatione dictas sorores, seu beatas omnino exemptas in omnibus, & per omnia, sicut fratres ordinis, cuius habitum gestant, statuit, & decreuit, vt apertè constat ex eius Bulla relata in bullario, & patebit attentè legenti eius tenorem : vbi notanda sunt verba Pontificis, *In omnibus, & per omnia*; qui autem totum dicit, nihil excludit, ergo cùm indistinctè, & generaliter dicat : *In omnibus, & per omnia gaudere priuilegiis, & immunitatibus Fratrum*, apertè deducitur, à tributis etiam, & ab aliis exactionibus, & oneribus solui solitis à laicis voluisse eas eximere ad instar eorundem fratrum, cuius mentis signum non paruum est, quòd ad finem dictæ constitutionis reuocat aliam suam constitutionem in Concilio Lateranensi super hoc editam, in qua statuerat fratres, & sorores Tertij Ordinis in propriis domibus viuentes teneri ad onera, ac tributa perferenda, sicut laici. de quo Gregorius Lopez *in l.1. gloss.2. tit.7. part.1.* Perez *in l.19. tit.4. lib.4. ordin.* Sarmient. *de redditibus Ecclesiast.1.p. monit.56. n.4* Boërius *de statu, & vita Eremitar. n.13.* Portel *vbi suprà n.7.* P. Mirand. *tom.1. man. q.36 art.4.*

9. Superest videamus, an dicti Tertiarij extra claustra viuentes gaudeant priuilegio Canonis, *siquis suadente*. Cum collectore tenet partem affirmantem Auctor *tom.1. q.55. art.14. circa finem, & tom.3. q.73. art.1.* quia, inquit, habent modum viuendi approbatum à Sede Apostolica. Idem innuere videtur *tom.2. quæst.65. art.5.* quo loci latè probat præfatos Tertiarios esse personas Ecclesiasticas, & Religiosas, quippe quæ sunt annexæ Ordini à Sede Apostolica confirmato, & specialiter Deo dicatæ, mutant enim habitum, & statum, ac traditam sibi regulam obseruant, personæ autem Deo specialiter dicatæ gaudent dicto priuilegio Canonis, *cap. si quis 17. quæst.4.* Rursus confirmat exemplo profitentis in manibus Episcopi aliquam regulam approbatam, & manentis in propria domo de ipsius licentia, & sub eiusdem Obedientia (vt solet fieri ab eremitis) is namque fit persona Ecclesiastica, & gaudet priuilegio clericali ex gloss. *in cap. insinuante, qui clerici, vel vouent.* quod optimè ad dictos Tertiarios adaptari potest. Tandem si clerico cōiugato incedēte cū habitu, & tonsura clericali conceditur priuilegium Canonis *in c. vnico, de clericis coniugatis lib.6.* cur nō idem erit concedendum Tertiariis portantibus habitum Ordinis in sua regula præscriptum, & distinctum à sæcularibus?

& hæc

& hæc ratio deducitur ex traditis ab Auctore *d. art.*5. §. *sed hæc in principio.* de quo Portel *vbi suprà n.* 3. qui idem tenet, licèt dubius, item & Suarez *loco infrà citando.*

His tamen non obstantibus licèt supradicta in rigore speculatiuo iuris aliqualem veri speciem præ se ferre videantur, at in praxi, & vsu communi oppositum tanquam verius sequuntur ferè omnes. Ratio mihi efficax est, quia dicti Tertiarij extra claustra viuentes reputantur pro merè sæcularibus subditi in omnibus potestati sæculari, & Ecclesiasticæ, vt constat ex dicta constitutione Leonis X. ergo in omnibus subsunt eorum iurisdictioni sicut cæteri Laici, quam quidem non possent iudices sæculares circa ipsos exercere, si essent personæ Ecclesiasticæ: & haberent priuilegium canonis, ac proinde si non gaudent priuilegio fori, nec illo alio canonis gaudebunt. Neque obstat dictum Auctoris in præcitatis locis, quia ibidem non est locutus ex propria, sed ex sententia collectoris, vt patebit intuenti de quo vide Suarez *de censuris disp.* 22. *sect.* 1. *n.* 20. Fr. Ioannem à Cruce *de statu Relig. lib.* 1. *c.* 2. *dub.* 3. *concl* 2. *ad finem,* Portel *verb. manus violentæ, n.*8. vbi sibi oppositus firmat nostram sententiam. Proponitur vera sententia de mente Auctoris.

10. Moniales Tertiariæ subditæ ordinariis non gaudent priuilegiis ordinis, quia Pius V. & Gregorius XIII id tantùm concesserunt pro his, quæ sub obedientia Fratrum Minorum viuunt. Vnde opus est, vt habeant speciale priuilegium communicationis priuilegiorum ordinis (vt habeant à Paulo III. Moniales S. Vrsulæ Salmanticensis) aliàs dictis priuilegiis minimè gaudere possunt, quod prælati debent diligenter inquirere. *ibid. dicta quæst.* 73. *art.* 1 §. *colligitur denique,* vbi refertur dicta concessio Pauli III. pro Monasterio præfato S. Vrsulæ. Vide suprà *communicat. priuileg. n.*45. §. *vlt.*

De indulgentiis ordinis, quas lucrantur Tertiarij vtriusque sexus, vide apud Comp. *verb. Tertiarij* §. 11. & Carillo *lib.* 1. *de Tertiariis. n.* 11. apud bullarium extat quædam Bulla Clementis VII. vbi multa conceduntur Tertiariis. *Bul* 5. *Cle. VII.*

Additio.

11. Duplex in hac resolutione *num* 1. Tertiariorum genus distinximus. Quæ traditio verissima est, & quod attinet ad Tertiarios in seculo manentes, & laicaliter viuentes magis communiter receptum est, nullo priuilegio clericali gaudere. In primis fori priuilegio priuantur; vt expresè disponit *Ordinatio Lusitana, lib.* 2. *titul.* 2. §. 1. & stando in iure communi

 docent

docent Calderin *cons.4.de Regularibus*, Abb.*in c.2.n.11*.Felin. *n.10.de for.compet*. Decian. *lib.4. Criminal.c.9. n.34*. Marta *de iurisdiction.4. part. casu 113.n.56*. Secundò, à tributis non eximuntur, *l.19.tit.4.ordin.l.1.tit.14.l.6.recop*.vbi Azeuedo Auendaño *de exequend.lib.2.cap.14 num.28*.Lasarte *de decim.vend. cap.19.à num.90*. plures citati à Florez de Mena *lib.2. variar. q 21. num.197*. Gutier. *de gabellis, quæst.95.à num.5*. Gratian. *discep cap.393.n.29*. Tertiò, priuilegio Canonis non gaudent, vt supponunt Nauar. *in Manual.cap.27. n.79*. Suarez *de censuris disput.22.section.1.num.20*. Molina *de iust.tract.3.disputat. 50.num 4*. & quidem meritò, cùm hæ personæ, licèt modum viuendi approbatum à Sede Apostolica habeant, sæculares, non verò Ecclesiasticæ personæ propriè sunt. Hinc deducitur, Tertiarios laicaliter viuentes per professionem, quam emittunt, matrimonium ratum antea contractum non dirimere, docet multis citatis Sanchez *lib.2.de matrim.dipusp.18.à num.4*.

12. His verò quæ circa Tertiarias, vulgò, *Beatas*, diximus hac resolut. *num* 7. nunc addo, hanc quæstionem inter DD. valdè controuersam esse. Sed omissa disputatione; iuxta eandem distinctionem, de qua nuper, rem hanc ampliùs resoluendam duxi. Si enim communem vitam ducant, bona in communi possidentes sub vnius superioris obedientia, negari non potest, priuilegiis supradictis gaudere. Si verò in domibus propriis vitam priuatam ducant, diuersum erit. Quæ distinctio notabiliter confirmatur ex *cap.indemnitatibus*, §. *supradicta, de elect.in.6*.docet Decian.*dict. lib.4.cap.9.num.39*.Dueñas *regul. 99.ampliat.3* & deducitur ex resolutis à Nauar. Suarez *sup. citat*. Graphis *lib.2. c.49.n.27*. Illud aduerto cum Sanchez *dict. lib.2.disp.18.n.4*. quoad matrimonium dirimendum, iuxta terminos *c.2.c.ex plublico, de conuers.coniugat*. non sufficere, quòd communiter viuant, nisi solemnem professionem emittant.

13. Ex diuerso si in priuatis domibus viuant, vota tamen substantialia emittant, præuia approbatione Pontificis, non video, cur hæ personæ verè Religiosæ tunc non intelligantur: nam ad essentiam veræ Religionis non pertinet viuere in communi, cùm professio emissa, vt in domo propria quis maneat, valida sit, *cap.vltim.qui clerici, vel vouentes*. cuius textus decisio in eo difficilis est, dum probat, votum solemne Religionis emissum adiecta conditione manendi in propria domo cum omni substantia, valere, videbatur enim huiusmodi conditionem aduersari Religionis substantiæ, iuxta *cap.ad Monaster.in fine, de stat.monac*. ac proinde inutilem reddere possessionem argumento *cap.vltim.de condit.apposit*. Sed responderi solet

let textum *in dict.cap.vltim.qui clerici,vel vouent.*non esse accipiendum de illa conditione,qua professus retineat bonorum proprietatem,etiam inuito prælato ,sed de illa conditione intelligendum , qua professus velit tantùm retinere suorum bonorum vsum ad nutum prælati reuocabilem, hæc enim conditio paupertatis voto non aduersatur , superior verò conditio maximè & ita docent glossa *in dict.cap.vltim.verb.vt in domo,* Couarr.*de Sponsalibus,2.part.cap.3.§.1.à num.*25 Nauar. *comment.2.de Regular.num.*16. Auctor 3.*tom.quæst.*17.*art.6.* Garcia *de benefic.7.part.cap.*10.*num.*100. Sanchez *lib.5.de matrimon. disputat.9. num.*14. *& lib.7. disput.*25. *num* 21.*& lib.5. Decalog. cap.*4 *à num.*97. Zeuallos *communium quæst.*85. *n.*2. P.Miranda *in Manual. tom.*1. *quæst.* 28. *artic.* 2. M.Basilius Augustinianæ familiæ fausta proles, *lib.5.de matrimon.cap.*10. *num.*10. nouissimè Doctissimus P.Suarez *tomo 3. de Religione lib.6. cap.*12 *num* 14. *&* 15. ad quæ reducendus est Marcus Antonius Genuensis *in pract. Ecclesiastic.quæst.*265. qui in hac re nimis largè locutus videtur , & nos suprà tradidimus *resolut.*101.*num.*58.

Resolvtio CXXXVII.

De Tributis.

1. TRibutum in genere importat quandam exactionem publicam, in specie autem est census , qui præstatur de proprio Principi,vel communitati,ita dictum,eo quòd militibus tribuebatur. Plures sunt species tributi, gabella , pensio, census,pedagium,guidagium,seu vectigal, talea,collecta,præstantia , angaria , perangaria, munus , & Alcaualla. De angaria extat textus *in l.his oneribus,ff.de vacat & excus. muner.l.nemine,C sacros.Eccles.*vbi glossa.De pedagio,& guidagio fit mẽtio *c.quanquam , de censib. in 6.in c.super quibusdam, de verb. signific.*vbi glossa. *& in l.eum qui ff. eod.tit.* Gabella, vectigal, guidagium idem sunt, soluique solet pro rebus vectis, seu pro ducatu rei alicuius. Pensio dicitur à pendo, quod est pondero, vel soluo , siue à penso , verbo frequentatiuo , id est , frequenter pendo. Census verò est quædam pensio , quæ soluitur de prouentibus , *capite quæsitum* 1. *quæstion.* 3. Talea, præstantia , impositio , & collecta pro eodem habentur, & quodlibet eorum est summa , quam Princeps , vel Respublica exigit à subditis proportionabiliter ad totam substantiam cuiuscunque exigendam. Angaria , & perangaria est

 iniusta

iniusta compulsio, & coactio, ab ango, quod est, affligo, & secundum alios est onus personale, quod potest labore corporali expleri sine rerum detrimento *l.2.ff.de muner.& honorib.* Munus aliquando sumitur pro dono, aliquando pro officio, & honore: aliquando pro eo, quod subimus lege, vel imperio *l. munus* 18.*ff.de verbor.significat.* Tandem Alcauala dicitur secundùm aliquos à gabella nomine Hebræo, & est idem, quod receptio, & fortassis impositum fuit à Iudæis in Hispania, quorum mos erat, huiusmodi vectigalia conducendi, quasi esset alia gabella, idest, alia noua muneris acceptio, impositaque fuit à Rege Alphonso II. vt patet ex eius Chronica. *Tom.2.q.65. art.*1. De quo Parlador.*lib.1.quotid.cap.3.num.21.vsque ad* 23. Humada *in Scholiis part.ad l.*51.*tit.6.p.1.glos.*1. Eadem de re vide Syluest.*verb. gabella in princip.* Nauar.*in cap.fraternitas, à num.*41. Suarez *lib.5.de legib.cap.*13 *num.*3.*& seq.*

2. Reges Hispaniæ habent à Pio V. Gregorio XIII. & aliis Pontificibus pro expeditione belli contra infideles quoddam subsidium soluendum de redditibus Ecclesiasticis, ad quod tribuendum tenentur omnes Ecclesiastici, & Regulares, exceptis S. Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, Militibus S. Ioannis Hierosolymitani, Religiosis apud Indias consistentibus, hospitalibus actu hospitalitatẽ seruantibus, & Regibus Hispaniæ ratione mensarum Magistralium Ordinum Militarium, quatenus ipsorum sunt perpetui administratores, vt constat ex tenore Bullæ Pij V. Vnde Monasteria exempta à solutione charitatiui subsidij, vt habent Monasterium de Guadalupe, & alia Ordinis S Hieronymi ex Gregor. XI. & Eugenio IV. tenentur hodie ad illud soluendum, quia dicta priuilegia sunt sufficienter reuocata per Bullas Pij, & Gregorij XIII. ad instantiam Regis Philippi II. Hoc autem subsidium originẽ trahit ab antiquo, quo Summi Pontifices decimam partem fructuum de beneficiis Ecclesiasticis reseruare solebant ad necessitates Ecclesiæ subleuandas, & ad expeditionem belli contra infideles, quæ vocabatur decima Papalis, ad instar doni solui soliti à Leuitis summo sacerdoti, vt ex Numeris, *c.*18.*&* 2. Esdræ *c.*10. constat, & refertur *cap.1.de decimis.* Ad huius igitur decimæ Papalis imitationem Summi Pontifices certam partem, seu quottam de beneficiis Ecclesiasticis in subsidium contra infideles concesserunt Regibus Hispaniæ *t.3.q.74.a 1.& 2.& t.4.sum.c.*142.*n.*4. & nos diximus *res.*63 *n.*33. de quo Rebuf *de decimis q.*13. Suar.*l.5. de legib.c.14.n.3.& per totum cap.* vbi latissime de hac materia.

*Num.*18. *2. Esdræ* 10.

3. Non debetur subsidium præfatum de annalibus missarum fundatis apud Ecclesias Ordinis Minorum, quia illarum prouentus

uentus non inducunt rationem redditũum Ecclesiasticorum, sed tantum sunt ad stipendium missarum, & officiorum, quæ ex testatoris iussu soluuntur pro labore Fratrum de redditibus bonorum relictorum hæredibus cum tali onere, seu grauamine, qui inquam redditus sunt merè temporales regimini, & dispositioni sæcularium ad piam causam relicti, quod propriè non potest dici Capellania, sed quædam pia memoria, quam quilibet auctoritate priuata potest fundare, etiam Episcopus, vel alius Ecclesiasticus de bonis patrimonialibus, vel quasi patrimonialibus, sicut potest de illis instituere quoddam vinculum merè sæculare cum simili onere, ex *cap. quia nos. de testamentis.* Auctor *ibi art.* 3. de quo Nauar. *de redditib. Eccles. q.* 1. *monit.* 19. *n.* 100. Felin. *cap. postulasti, de rescriptis.*

4. Debetur tamen dictum subsidium de Capellaniis non habentibus titulum perpetuum, seu ad nutum amouibilibus, ex quadam Bulla expedita à Clemente VIII. anno 1604 & concordia facta inter Catholicum Regem Philippum III. & statum Ecclesiasticum: & rectè, quia illarum redditus sunt bona Ecclesiastica relicta clericis, & subdita Ecclesiasticis. *tom.* 4. *Sum. dicto c.* 142. *n.* 3. *&* 4. de quo Gutier. *lib.* 3. *Pract. q.* 11. *n.* 21. Nauar *cons.* 43. *n.* 11 *&* 12 *de Simonia.*

5. Distributiones quotidianæ solitæ quotidiè largiri in Ecclesiis Cathedralibus assistẽtibus officio Diuino ab huiusmodi subsidio sunt omninò immunes, stipendia enim sunt addicta, seu assignata assistentiæ, & præsentiæ Diuinorum ratione laboris interessendi, ideóque non veniunt appellatione fructuum, seu redditũum de beneficiis, ex declaratione Pauli IV. Sixti IV. Clementis VII. & Pauli III. & ita iudicatum fuisse in facti contingentia fertur. Quod omninò tenendum est, nisi contraria consuetudo aliud obtineat, cui standum est. Secus de illis distributionibus, quæ inter præbendatos residẽtes in ciuitate, vel absentibus ex legitima causa, etiam non assistentibus personaliter Diuinis, distribuuntur, quæ dicuntur, grossa, de his enim debetur subsidium, cum sint fructus, & redditus Ecclesiastici. *ibid. art.* 4. *& citati loco Addit. summæ n.* 8. de quo Cosmas *in Pragmat. Gallic. tit. quo tempore quisque debeat esse in choro, §. iubet, v. distributiones,* Rebuf. *in concord. rub. §.* 1. *v. distributiones,* Redoan *de Spoliis, q.* 8. *§. ad maiorem, n.* 13.

6. Ad taxandam quottam subsidij à quolibet soluendam vocandi, & audiendi sunt Regulares: quod enim ad omnes pertinet, ab omnibus debet approbari, vt noti iuris est. Super quo extat quædam constitutio Clem. VII. pro Congregatione S. Benedicti Vallisoleti, qua cauetur, vt non fiant taxationes, distri- *In Bull. bul. 4. Clem. VII.*

distributiones, aut partitiones decimarum, & subsidiorum, nisi interessentibus illis, quorum interest : aliter nullius sunt roboris, vel momenti, & ad solutionem illorum non tenetur monachi, nec ad id à quoquam compelli possunt. Imò secluso isto priuilegio adhuc Religiosi in distributione subsidij se nimium grauatos sentientes, proculdubio reclamare queunt, eritque admittenda eorum querela. *ibid. art.* 5. de quo Lasarte *de decim. vend. c.* 28. *n.* 91.

An autem laici habentes tertias decimarum Regalium teneantur soluere de illis subsidium, vide *ibid. art.* 6. & suprà *de decimis, num* 9.

7. Ecclesiastici, & Regulares aliquid vendentes non tenentur ad soluendam gabellam, seu alcaualam, ex *l.* 6. *tit.* 18. *lib.* 9. *Nouæ Compil.* apud Hispanos, non obstante eodem iure Regio disponente, venditorem ad id obligari. At laici vendentes Ecclesiasticis, & Regularibus ad soluendum tale tributum tenentur, etiam si ementes ob id maiori pretio res comparent : nec per id frangitur immunitas Ecclesiastica, quia gabella non exigitur, nisi de re merè sæculari, vt iustissimè definitur *in l.* 8. *tit.* 18. *lib.* 9. *Comp.* Iniustam verò esse legem Ciuilem imponentē quintum soluendum fisco de rebus Ecclesiæ, aut Monasterij vēditis, certi iuris est, quia id non est præcauere de antiquo tributo soluendo, sed potius de nouo imponendo agere in damnum Ecclesiæ *ibid. a.* 7 *& t.* 4 *sum. c.* 166. *n.* 7. de quo Lasart. *de decim. vend c.* 19. *n* 10. *&* 11. Mariенço *in l.* 11 *gloss.* 5. *n.* 4. *lib.* 5. *Noua Comp.* Suarez *de censur. disp.* 23. *sect.* 4. *à num.* 21.

8. Clerici & Monachi non sunt exempti à tali gabellæ solutione, quando ex negotiatione, seu mercatura vendunt, aut permutant; in pœnam enim tūc subiiciuntur legibus, ac pœnis gabellarum, ac si puri laici essent. Cuius ea potissima ratio est, quia negotiatio dictis Ecclesiasticis est prohibita, & dum eam exercent, in pœnam culpæ, sua immunitate priuantur, & subditi redduntur legibus laicorum, *c fin. de vita, & hone. Cler. c. quanquā de censi. in* 6. Tunc autem dicentur mercaturam, & negotiationē facere, quando rem emunt in sua integra forma, postea vendituri lucri faciendi gratia, habendo pro principali fine lucrum cum aliorum incommodo, non vna, sed iteratis vicibus tanquam meri mercatores, non verò quando rem emptam sua opera, & industria elaboratam, & melioratam postea vendunt, vt si emant equum, vel mulam rudem, vt iam educatam, seu cultiorem vendant, per ius expressum *in c. eiiciens* 88. *dist.* & per hanc regulam resolues casus occurrentes. *ibid. art.* 8 *& in Addit. summa supra num.* 21. de quo Mariенço *in l.* 11. *gloss.* 2. *num.* 5.

*num.*5. *tit.*10. *lib.*5. *comp.* Lasarte *de decim.vend.cap.*10.*n.*51. Duennas *reg.*110.*num.*11. Perez *in l.*1.*glos.*1.*verb.est & aliud col* 93.*lib.*1.*ordina.* Vide hac de re Suar.*d.num.*21.& quæ diximus *resol.*63.*num.*31.

9. Bona nouitij intra annum probationis suo nomine vendita non sunt exempta à decima Regali, cùm non sit vere Religiosus,& ad sæculum possit redire.Secus in nouitiis societatis Iesu post biennium simplicia vota emittentibus, quibus Gregorius XIII. concessit omnia priuilegia, & exemptiones Religiosorum,veréque Religiosos esse declarat, donec ab Ordine demittantur.*ibid.art.*3 de quo Lasart.*vbi sup.cap.*19. *num.*50. Gregor. Lopez *in l.*7. *verb.si quando,tit.*7.*part.*1. sed Molina *tom.*3.*de iust.disp.*671.*n.*2.quem refert & sequitur P.Villalobos 2.*p.sum.tract.*8.*diffi.*14.*n.*9.tenet,nouitios esse exemptos à tali solutione,& meritò,quia hi in fauorabilibus habentur pro Religiosis,sicque gaudent priuilegio Canonis & fori.

10. Licet clerici negotiatores à gabellario conueniri possint coram iudice sæculari pro solutione dictæ decimæ Regalis,vt vsus, & praxis Hispaniæ obtinuit, & resoluunt Doctores infrà citandi. At in Regularibus,& monasteriis id locum non habere existimo, cùm per sua priuilegia exemptio eorum sit amplior, quàm ea, quàm habent communem cum aliis Ecclesiasticis,non enim conueniri possunt ratione contractus,aut delicti,nisi coram suis iudicibus Regularibus. Vnde recurrendum puto ad Nuncium Apostolicum, qui habet iurisdictionem super exemptos,quidquid alij in oppositum sentiant.*ibid a.*10.*& in Addit.Summ. vbi supra n.*31.de quo Azeuedo *in rub.tit.*13. *lib.*1.*nouæ comp.n.*8. Salzedo *in pract.cap.*55.*Lasart.sup.n.*84.

11. Tertiarij priuatim in suis domibus viuentes, nec Eremitæ sunt exempti à solutione huiusmodi gabellæ, verè enim Religiosi non sunt, & quantum ad hoc,vt meri sæculares reputantur,de quo suprà *de Tertiariis num.*7.*&* 8. latè dictum est à nobis.*ibid.art.*11.

12. Commendatarij Militares sunt immunes ab hoc tributo quantum ad fructus suarum commendarum,quos vendunt,non verò quoad alias res patrimoniales, vel aliunde quæsitas, vt cautum est apud Hispanos *l.*9. *tit.*18. *lib.*9. *Recopilatio.* & in praxi seruatur.*ibid.art.*12.*& in Addit.Summæ supra num.*5. de quo Lasarte *loco citato num.*92.

13. Vendentes iterum rem emptam ab Ecclesia,vel Monasterio,eidem Ecclesiæ, vel Monasterio, non sunt immunes à solutione huius decimæ,quia res per venditionem iam transiuit in dominium sæcularis ementis, nec id est contra Ecclesiasticam

liber

libertatem,quandoquidem versatur circa rem iam factam laicorum,& eorum contractus,*ibid.art.*13.& nos suprà tetigimus *n.*7.de quo Tiraquel. *de retract.lig.*§.13.*num.*12.Boërius *decis.* 113.*num.*19.

14. Laicus vendens rem communem cum monasterio, aut alia persona exempta vno pretio, vna eadémque venditione; pro sua rata parte tenetur ad soluendam gabellam, quæ rectè diuidi potest iuxta pretij partem, quæ laici portionem super re vendita tangere videbitur.*Ibid.art.*14.de quo Couar.3.*pract. cap.*36.*n.*2.& habetur *l.*16.*tit.*18.*lib.*9.*Recopil.*

15. Ecclesiastici, & Regulares omnes (exceptis Militibus Ierosolymitanis) tenentur contribuere pro subsidio,quod vocatur,*escusado*,præbendo ad libitum regis electum vnum parochianum de qualibet parochia liberum ad illud soluendum,sine tamen Sedis,& Cameræ Apostolicæ præiudicio quoad fructus sedium, seu Ecclesiarum vacantium, ex concessione Pij V. facta Regi Hispaniarum Philippo II. Debetur autem hæc exactio ex redditibus decimalibus tantùm, non verò ex aliis redditibus Ecclesiasticis,vt per sententiam definitiuam obtentum fuit à Militiis sancti Iacobi,Calatrauæ, & Alcantaræ. Pro quo aduerte,quòd Regulares, & Moniales exempti per sua priuilegia à decimarum solutione, non eximuntur ab hoc subsidio, quia præbere parochianum ad soluendum decimas regi loco beneficiarij, non est contra exemptionem de decimis soluendis, quod habent, ac proinde per censuras Ecclesiasticas ad id compelli possunt à iudicibus delegatis, *ibid. art.* 15. & *Addit.Summæ tom.*4 *cap.*142.*n.*8.

16. Moniales S. Claræ,Conceptionis, & Tertiariæ sub cura Fratrum Minorum degentes ad solutionem decimarum de suis prædiis non tenentur, quando redditus ad earum alimoniam sufficientes non sunt,ex priuilegiis relatis suprà *resol.*50. *de decimis num* 4. sed quia congrua substantia pro alendis monialibus decidenda arbitrio boni viri relicta fuit,vt huic arbitrio finis imponeretur, Gregorius XIII. declarauit, congruam substentationem pro qualibet moniali esse 25. ducatos, seu aureos pro quolibet anno, cuius bulla originalis habetur in Conuentu S.Claræ Zamorensi, & refertur apud Bullarium, & secundùm eam fuit vltimò pronunciatum pro præfato Conuentu à quodam iudice Apostolico anno Domini 1588. contra Capitulum, & Clerum Cathedralis Ecclesiæ eiusdem ciuitatis,nec est reuocata per eundem Gregorium *in Extrauaganti,in tanta negotiorum mole*,tum quia illa fuit posterius edita,tum quia in dicta Extrauaganti non reuocantur,nisi tantùm concessa

*Bullar.bul. 5.Greg.*19.

concessa Regularibus, quæ non erant legitima, id est per alia decreta Apostolica, aut per non vsum abrogata, priuilegia verò non reuocata voluit in suo robore permanere, qualia sunt, quibus Moniales eximuntur à solutione decimarum, quæ etiam in Concilio Tridentino expressè non reuocantur. *Ibid. art.* 16. *Trid. sess. 25. c. 12. de reform.*

17. Eodem priuilegio possunt frui bona monialium data in emphyteosim, & ita in facti contingentia iudicatum fuisse, refert Felicianus *in appendice tom. 2. de censibus, in princip. n. 3.* apud Auctorem *tom. 3. Addit Summa cap. 119. n. 1.*

18. Pius V. apud Capuccinum *in Compendio fol. 3.* rigorosam edidit constitutionem motu proprio contra quoscunque imponentes, & exigentes quæcunque tributa directè vel indirectè Ecclesiasticis, & Regularibus de qua latè Portel *verb. Tributum à n. 3. & in addit. ad dubia eodem verb. à n. 1.*

RESOLVTIO CXXXVIII.

De Vassallis.

1. MOnachis Benedictinis licitum est habere vassallos, iurisdictionémque exercere super illos, vt deducitur ex *cap. auditis, de præscriptionibus. & c. dilectus, de officio ordinar. cap. cùm dilectus, de ordine cognit.* & patebit ex priuilegiis Apostolicis infrà citandis, idem habent Monachi Cisterciensies ex priuilegio Benedicti XII. Clementis VI. & Innocentij VIII. *Tom. 3. quæst. 75. art. 1.* Qua de re Euerard. *consf. 210. n. 31.* Auendaño iunior *l. 40. Tauri Glossa 4. num. 39.* Sanchez *lib. 7. decalogi cap. 15. n. 11. circa finem*, & nos diximus *resolut. 96. n. 10.*

2. Non est alienum à Religionibus, maximè Monachalibus habentibus bona in communi, auctoritate Apostolica habere etiam vasallos, de quorum causis cognoscant earum superiores, & iurisdictionem, etiam temporalem in ipsos exerceant, quam nemo perturbare præsumat sub pœna excommunicationis ipso facto, ex concessione Sixti IV. pro monasterio S. Mariæ de Noguera Ordinis sancti Benedicti: & quantum ad cognitionem causarum inter monasteriorum vassalos motarum expressè concessit Alexander VI. monasterio sancti Benedicti Vallisoleti, & constat ex amplissima confirmatione priuilegiorum huius Congregationis facta à Clemente VIII. apud Bullarium, super quo habetur etiam quædam bulla Vrbani II. vbi id amplius conceditur. *Ibid. art. 2.* & nos diximus suprà *de exemptio. Regularium resol. 63 n. 7. & 8.* *Bull. 22 & 23. Clem. 8. & bull. vnica Vrb. 2. n. 11.*

RESOLV

RESOLVTIO CXXXIX.

De Vicariis.

1. VIcarius est, quem superior constituit loco absentis defuncti, vel impediti *l.2.C.de officio eius, qui gerit vices alter.* habetque iurisdictionem ordinariam, si à prælato superiore constituatur vicem eius gerens. Vicarii tamen Conuentuum apud nos Minores constituti à Guardianis iurisdictionem tantùm delegatam habent, nisi constituantur à Prouincialibus propter absentiam, aut carentiam Guardianorum, tunc enim iurisdictione ordinaria pollent, habentque cætera concessa Guardianis. Vocantur apud nos vulgò Præsidentes, Vicarij verò constituti à Guardianis in eorum absentia habent eandem potestatem, & auctoritatem, quam ipsi Guardiani habent per statuta Ordinis, idémque ius esse apud Prædicatores, testatur Collector Mendicantium, *titulo Vicarius* §.5. Auct. *tom.3. q.76.art.*1. de quo Bart. *in dicta l.2. & in l.nec quicquam §.vbi decretum, n.5.ff.de offic.Proconsul.* Alciat. *in Rubric.n.25.de offic. ordinar.*

2. Deficiente Ministro Generali Minorum Vicarius generalis electus habet eãdem auctoritatem, & potestatem, qua pollebat ipse Generalis, ex Clemente V. *in cap. exiui de paradiso, de verborum significat.* Auct. *ibid.art.*2. Quomodo verò eligendus sit, diximus suprà *de electione resolut.*18.*n.*19.

3. Vicarij officium expirat mortuo Guardiano, vel Priore, nisi aliud statuto caueatur. Apud nostram Prouinciam sancti Iacobi statutum est, vt mortuo Guardiano eius Vicarius cum omni sua auctoritate præsideat, quousque Prouincialis de re prouideat. Si verò nullus extet Vicarius, Guardianus cum consilio Discretorum Conuentus nominet Præsidentem: quòd si eo non nominato decedat antiquior Frater, Conuentus congreget Fratres ad Capitulum, eligantque Vicarium, cui sicut, & nominato à Guardiano conceditur omnis potestas, & auctoritas Guardiani, quousque Prouincialis aliud prouideat. Pro quo aduerte, quod Vicarius constitutus à Guardiano potest ab ipso amoueri, non verò constitutus à Prouinciali, vel à Capitulo, nisi consulto superiori, aut Capitulo. *Ibid.art.*3 de quo Roman. *cons.*116. Idem tradit Portel *verb. Guardianus n.*3.

4. Vicarij, seu Confessores Monialium sub cura Fratrum Minorum degentium, etiam electi, & nominati in Capitulo

vltra triennium non continuantur in officio, imò durante eodem triennio posse per Prouincialem ab officio amoueri (si expediat) concessit Iulius II. & idem pro aliis Religionibus videtur dicendum, & fit apud Cistercienses, ex decreto Eugenij II. vnusquisque consulat suæ Religionis statuta *Ibid. art.* 4.

5. Fratribus Mendicantibus interdicitur officium gerere Vicarij Episcoporum, vt ex *Clementina* 1. §. *ad Prioratus, de Regularibus*, sentiunt quidam, cum id non conueniat paupertati, quam profitentur. Monachi tamen & alij non Mendicantes nullo iure ab hoc munere exercendo cum licentia suorum Prouincialium prohibentur. *Ibidem art.* 5. *& tomo* 4. *Addit. Summæ cap.* 176 *num.* 5. de quo M. Anton. Cucus *lib.* 2. *maior. Institu. tit.* 8. *de Vicariis*, Mandosius *de signatu. gratiæ, tit. licentia for.* 101. Azor *instit. moral. tom.* 2. *lib.* 3. *quæst.* 10. Portel *verb. Religiosus n.* 5. Sanchez *lib.* 6. *cap.* 13. *n.* 88. *& sequentib.* qui multis traditis, idem docet de Mendicantibus Fratribus *n* 93.

6. Posse Fratrem, etiam Mendicantem exercere officium Prouisoris Episcopi distinctum à Vicario generali, tenet idem Portel *ibidem*, id enim sine strepitu litium, & causarum forensium, censurarum, & similium fieri potest: vbi etiam refert ex Bernardino de Bustis quendam Fratrem Nicolaum de Padua Minoritam fuisse Vicarium generalem Episcopi Tantini in Lombardia. Id tamen de Apostolica auctoritate, & indulgentia factum fuisse suspicor, qua interueniente licitè fieri posse extra dubium est. Imò in dicta Clementina id absolutè non videtur prohiberi Mendicantibus, sed tantum transeuntibus ad non Mendicantes, vt patebit intuenter legenti. De quo Germinian *consil.* 137. Albert. Brunus *consil.* 98. Rota *decis.* 266. *in nouis.* Idem docet Sanchez *dict. num* 93. loquendo de Mendicantibus exceptis Minoribus, quibus id nullo pacto permitti, asserit *num.* 94.

RESOLVTIO CXL.

De Voto.

1. VOtum Religionis vt sit solemne requirit duo copulatiuè ex Bonifacio VIII. *in cap. vnico, de voto, & voti redempt. lib.* 6. Primum quod fiat professio expressa, vel tacita in aliqua Religione à Sede Apostolica approbata, & in manibus prælati potentis incorporare Religioni. Alterum est, quod profitens voueat certam regulam, seu Religionem approbatam, nec sufficit vouere Religionem in genere

vt innuit

Trid. sess. 25. c. 1. de Regul.

vt innuit Concilium Tridentinum, vel non approbatam, aliàs erit votum simplex. Vnde collegium in congregatione viuentium, & tria vota substantialia religionis emittentium, si nullum modum viuendi, seu regulam approbatam seruant, non est licitum, nec eius professores dicentur verè Religiosi, licèt sint sub obedientia prælatorum alicuius Ordinis, & in eorum manibus professionem emittant post annum probationis, habitúmve gestent eiusdem Ordinis ex Concilio Lugdunensi *in cap. vnico, de Religiosis domibus in 6.* Auct. *tomo* 1. *quæst.* 1. *art.* 2. de quo D. Thom. 2. 2. *quæst.* 88. *art.* 7. Nauar. *in cap. non dicatis*, 2. *q.* 1. *n.* 13. *& in cap. cui portio*, 12. *q.* 1. *num.* 10. vide suprà *de Religionibus resol.* 122 *n.* 6. & quæ tradunt Sanchez *lib.* 5. *decalogi c.* 1. *à num.* 11. Suarez *tom.* 3. *de Religione tract.* 7. *lib.* 1. *cap.* 12. *à num.* 5. *& lib.* 2. *cap.* 2. *vsque ad cap.* 11. *per totum.*

2. Tria vota substantialia esse de iure diuino, deducitur ex *cap. cum ad monasterium, de statu monachor.* vbi definit Innocentius III. ea vota ita annexa esse Monachatui, vt neque Papa in illis valeat dispensare *tom.* 1. *q.* 25. *art.* 1. de quo Medina *de sacrorum hominum continẽtia lib.* 4. *controuers.* 7. *pag.* 39. Sanch. *dict. cap.* 1. *à num* 5. Suarez *dict. lib.* 2. *c.* 10. *&* 12. Posse tamen dispensari à Papa votum solemne castitatis, & Religionis affirmat, & defendit cum communiori sententia Sanchez *lib.* 8. *de matrim. disp.* 8. *per totam*, vbi citat numerum magnum Doctorum pro parte affirmatiua, & idem repetit *dict. lib.* 5. *decalog. cap.* 2. *à n.* 4. & tenet etiam Suarez *dict. cap.* 10. *num.* 10.

3. Votum adiectum tribus votis substantialibus posse per prælatos irritari, vel in eo dispensari, imò & debere, tenent probabiliter multi: licèt enim possit quis arctius se adstringere ad ea seruanda, ad quæ ex voto, vel præcepto tenetur, hæc tamen vinculorum, seu votorum repetita ligatio, & promissio super vna eademque materia vix vnquam prudenter fit: vnde sicut prælatis inest potestas dispensandi ex causa super omnibus Regularibus obseruantiis, statutis, ac præceptis Regulæ, ita etiam cohibere queunt arbitrium subditorum, ne de his nouum emittant votum, ac proinde emissum irritare. Et idem de voto seruandi præcepta Dei, vt de non mentiendo, & similibus sentiunt quidam, licèt enim sub potestate prælatorum non cadat dispensatio præcepti diuini, illa tamen noua obligatio, qua subditus sponte se iterum per votum religat, nescio cur non possit per prælatos tolli, & irritari. *Ibid. art.* 4. de quo Soto *lib.* 8. *de iust. quæst.* 3. *art.* 1. Nauar. *in Manuali cap.* 12. *num.* 64. Vide quæ ad hoc latè tradunt Sanchez *lib.* 4. *decalogi cap.* 33. *de voto à num.* 4. Suarez *tom.* 2. *de Religione, lib.* 6. *cap.* 7. *à n.* 7. *& lib.* 3. *cap.* 6.

cap. 6. numer. 25. & libr. 2. capit. 3. numer. 16.

4. Votum transeundi ad arctiorem Religionem per prælatos non potest irritari, quia id eorum potestatem excedit, rectè tamen super illo dispensant, illud enim non est simpliciter votum Religionis, sed votum transitus ad aliam religionem. *ibid. d. art.* 4. Idem docent Sanchez *lib. 4. decalog. cap* 33 *de voto n.* 2. Suarez *tom. 2. de religione lib. 3. c. 6. n.* 23. *& lib. 6. c. 7 n. 9. & c.* 10. *n.* 16. *& tom.* 3. *lib. 4. c. 6. n.* 15. & nos diximus *resolut.* 122. *num.* 80.

5. Prælatis regularibus de iure diuino competit potestas irritandi vota suorum subditorum, nam ratione voti efficitur prælatus absolutè Dominus voluntatis subditi. Ex quo consequitur, quòd ad irritandum vota nulla requiritur causa, sicut ad dispensandum requiritur, id enim ex mera voluntate prælati fit, & ex absoluta potestate dominatiua procedit, quidquid alij sentiant de peccato, saltem veniali irritantis votum sine causa. Sufficiens verò causa ad irritandum erit, quando subditus votum vouit sine consensu prælati, quod tunc absque alia causa potest irritare. *ibid. art.* 5. *&* 7. *in fine.* de quo Caietan. 2. 2. *quæst.* 68. *art.* 8. Soto *lib.* 8. *de iust. quæst.* 3. *art.* 1. Idem ferè docet Sanchez *lib. 4. decalog. cap.* 24. *à num.* 28. vbi *num.* 32. resoluit, potestatem hanc esse ex iure diuino naturali, eius tamen fundamentum, & radicem esse ex iure Ecclesiastico sic per vsum declarato, & loquens de dispensationis potestate Suarez *dict. lib. 6. cap.* 10. *à num.* 3.

An autem Papa possit irritare vota sæcularium? dubitant multi. In ordine ad fidem, & ad finem spiritualem affirmant plures, quia per baptismum fit Papa Dominus voluntatis fidelium, id est, in ordine ad finem spiritualem. *ibid. art.* 5. *in principio*, de quo Medin. *de sacrorum hominum continentia lib.* 5 *c.* 44. *&* 45. vide quæ tradit ad hoc Sanchez *d. c.* 24. *à num.* 17. Suarez *dict. lib. 6. cap. 3. à num.* 2.

6. Vota omnia personalia, realia, & mixta, quales sunt peregrinationes cessant per promissionem emissam in aliqua religione approbata, vt concors Doctorum sententia tenet, per text. *in c. scriptura, de voto*, ibi, *Reus facti aliquatenus non habetur, qui temporale obsequium in perpetuam noscitur religionis obseruantiam commutare*, & per text. *in c. penult. de regul. in* 6. Imò & votum Vltramarinum cessare, indubitatum, & exploratum mihi est, quidquid alij in oppositum sentiant: nam per solemnem professionem mortuus homo mundo reputatur, incipitque viuere Deo, ac ideo cessante vita præterita, etiam vota, ac actus in illa emissa cessare consequens videtur. *ibid. art.* 8.

de quo D. Thom. 2. 2. *quæst.* 88. *art.* 12. *ad primum*, *&* *q.* 186. *art.* 1. Soto *de iust. lib.* 4. *q.* 1. *art.* 4.

Firmatur, & illustratur doctr. Auctoris.

Sententia nostri Auctoris videtur probari ex traditis à D. Thoma *d. q.* 88. *art.* 12. *ad primum.* vbi Caietan. & Aragon. *circa solutionem ad primum.* idem Caietan. 2. 2. *q. vlt. a.* 3. *ad tertium*, & clarius *in* 4. *dist.* 38. *q.* 1. *art.* 4. *quæstiunc.* 4. *ad secundum*, *&* *in solutione ad primum.* idem tradunt glossa, *cap. monacho*, *verb. voluerit.* 20. *q.* 4. Abb. *cap. peruenit*, *el* 2. *n.* 1. *de iureiurand.* vbi Alexand. de Neuo *n* 4 Abulens. *in* 30. *num. q.* 74. Palud. *in* 4. *dist.* 38. *q.* 4. *art.* 1 *n.* 15. *concl.* 6. D. Antonin. 2. *p. tit.* 11. *c.* 2. §. 8. *notab.* 2. idem Abb. *in dict. cap. Scriptura num.* 2. *de voto*, Felin. *cap. peruenit*, *num.* 2. *vers. posset autem*, *&* *cap. cum deputati n* 4. *de iudiciis*, Syluest. *verb. votum* 4. *q.* 7. *dict.* 3. Tapien. *verb. votum* 4. *q. vlt.* Armilla *n.* 28. Soto *lib.* 7. *de iust. q.* 4 *art.* 3. *ad primum* Alcozer *in summa c.* 16. *concl.* 4. *in fine*, Azor *tom.* 1. *inst. moral. lib.* 11. *c.* 17. *in fine*, quos refert, & sequitur Sanchez *lib.* 5. *decalog. cap.* 5. *n.* 36. vbi addit, *num.* 39. idem dicendum esse de votis tempore nouitiatus emissis, quæ similiter extinguuntur ipso iure per professionem subsequentem, absque alia commutandi intentione ex parte profitentis. Idem pariter resoluit *n.* 40. de votis à professo emissis, & transeunte ad strictiorem religionem, in eaque profitente: vel expulso in perpetuum, & propria sponte ingrediente, siue strictiorem, siue laxiorem religionem. Sed in fine consulit, tutum remedium esse petere irritationem illorum votorum.

Quid si expellatur in perpetuum tanquam incorrigibilis, nec aliam religionem ingrediatur, manebitne absolutus à votis emissis ante professionem, an verò reuiuiscent illa vota? Sanch. *tom.* 1. *ad præcepta decalog. lib.* 4 *c.* 16. *n.* 108. agens de eo, qui voti adimplendi gratia ingressus religionem, ab ea sua culpa expulsus est, resoluit, quod si hic mediocrem diligentiam adhibuit ad culpas suas corrigendas, & ad se religionis instituto accommodandum, & ex infirmitate, prauisque habitibus, aut ex praua indole, qua præditus erat, non se ad religionis instituta accommodauit, aut in eas culpas lapsus est, hic, inquam, religionis voto satisfecisse censendus est, quia bona fide expertus est, & curans quantum in se fuit conditionem implere, reperitur religioni ineptus. At verò si eam diligentiam non adhibuit, sed ex negligentia culpabili sua id contingit, nondum voto satisfecisse censetur: quia in voto religionis intelligitur conditio, si hic in religione retineatur; ergo sua culpa non retentus, manet perinde obligatus, ac si ingressus non fuisset, vel si dimissus non esset. Quod nostro casui adaptari potest. Nam

Nam si hic bona fide ingressus, & sine culpabili negligentia expulsus à religione manet liber à voto, ità vt amplius illud non reuiuiscat, ergo à fortiori qui post professionem eiectus est (etiam ex culpa sua) manebit solutus à votis quibuscunque ab eo ante illam emissis, quæ semel iam in religionis votum, ac professionem legitime commutata supponuntur, nec possunt semel extincta reuiuiscere, vt fatentur Toletus *lib.* 4. *summa cap.*17.*num.*12.*& cap.*18.*num* 2. & alij Auctores relati ab eodem Sanchez *lib.*8.*de matrimon. disp.*9. *num.*21. & suprà *eodem num.*108. Quod quidem mihi haud displicet: confirmaturque ratio proximè tradita, quia vltra quòd omnia vota simplicia professionem præcedentia extinguuntur ea emissa, ac in religionis professionem legitimè commutata censentur, talis religiosus expulsus post factam professionem adhuc manet verè Religiosus, & Monachus, ac adstrictus votis Monachalibus, saltem in his, quæ eius statui, & modo viuendi inter sæculares non repugnãt, & cum eo compatiuntur. Ergo si manet Monachatus votum, consequenter dicendum est, non permanere, nec reuiuiscere vota simplicia ante professionem emissa, quæ in illud legitimè, & verè commutata sunt. Secus esset si professio dicti religiosi declarata sit nulla, tunc enim ex ea nulli effectus producti sunt, ac si nunquam emissa fuisset, quia non entis nullæ sunt qualitates, & quod nullum est, nullum effectum producere potest, vt dicitur in iure.

Prosequitur Sanchez *d lib.*5.*cap* 5.*n.*43 *&* 49.*&* 50. omnia vota siue personalia, siue realia, etiam peregrinationis Ierosolymitanæ, vel subsidij Terræ Sanctæ ipso iure in religionis professionem commutari, vt rogatus Pontifex Alexander III. respondit *in d.c.Scriptura, de voto.* Ad quod adducit turbam magnam Doctorum id ipsum docentium.

Item *num.*45. docet votum reale emissum non solùm Deo, sed intimatum parti, vt ab ipsa acceptetur, & ita coniunctum cum promissione illa parti facta non posse in religionis professionem commutari, quia tunc est ius ipsi acquisitum, ac ideò cessat commutatio in melius: & idem resoluit de iuramento homini præstito, & ab eo acceptato. Vtrum autem iuramentum alicuius obsequij homini exhibendi habeat tacitam conditionem, dum iurans non transierit ad religionem? Affirmat idem Sanchez *tom.*1. *ad præcepta lib.*4. *cap.*19. *numer.*31. ac ideò posse eo non impleto transire ad religionem, quia, inquit, maior obligatio est homini debita, promissione ineundi matrimonij, & tamen ei promissioni, quantumuis

QQq 2 iure

iureiurando firmatæ inest eadem conditio, vt probat idem Sanchez *lib. 1. de matrim. dist. 43 n. 3. & seqq.*

Item *n.* 74. ob eandem rationem docet, hæredem obligatum ad realia defuncti vota persoluenda non eximi Religionis professione, sed obligationem illam ad eius hæredem transire, quia illa est iustitiæ obligatio annexa hæreditati.

Item *n.* 50. resoluit, votum subsidij Terræ Sanctæ commutari in professionem, non solum quoad peregrinandi laborem, sed etiam quoad illius subsidij expensas, & idem *n.* 51. docet de eo, qui vouit dare debita, seu aliena incerta in eiusdem Terræ Sanctæ subsidium: vnde vel pauperibus restituenda erunt, vel conuertenda in monasterij vsus, quia opus pium sunt,

An autem per simplicia vota emissa in Societate Iesu, aut coadiutorum formatorum post biennium nouitiatus, vota antea facta extinguantur? Sanchez *vbi suprà n.* 54. affirmat, non extingui, sed suspendi, ita vt non obligent, dum hic in societate perseuerauerit: at expulsus ab ea ante professionem solemnem tenebitur ad illa. Et idem docet de votis emissis post dicta biennij vota in eadem Societate facta, quia per ea non fit professio solemnis, nec vouens traditur irreuocabiliter, sed cum conditione, dum à Societate expulsus non fuerit. Hoc tamen limitat, *n.* 55. *& duobus sequentibus*, nisi quis vota omnia vellet commutare in dicta vota simplicia post biennnium facta, si enim hunc animum habuit, manet omninò liber ab aliis, ita vt expulsus postea non reuiuiscant, nec teneatur ad illa. Quod autem possint commutari tanquam in quid perfectius, & gratius Deo, decidit Gregorius XIII. *in sua Extrauaganti, ascendente.* At facta semel legitima commutatione, extinguitur omninò priorum votorum obligatio, ita nunquam reuiuiscat.

7. Votum simplex castitatis emissum à Religiosis Societatis Iesu post peractum biennium dirimere præcedens matrimonium ratum quandiu ab Ordine non demittuntur, declarauit Gregorius XIII. quod in fauorem Religionis fuit à Sede Apostolica indultum. Nec obstat, quòd hoc tantùm tribuitur voto solemni castitatis ex institutione iuris Diuini, vt quidam sentiunt, nam secundùm saniorem sententiam plurimorum Theologorum, & Iurisperitorum effectus voti solemnis ad dirimendum matrimonium est de iure humano Pontificio, seu Ecclesiastico, ac ideò sicut Papa habet potestatem statuendi, & efficiendi, vt solemne votum dirimat matrimonium, ita etiam statuto potest idem tribuere voto simplici, maximè quando aliqualis traditio fit, vt in professione trium votorum simplicium in manibus prælatio apud præfatam Societatem fit,

quamuis

quamuis ipsa professio sit reuocabilis. Quod in sententia nostri subtilissimi Scoti plusquam indubitatum est, qui tenet per votum simplex Religionis fieri traditionem respectu Dei, sicut fit per votum solemne respectu Dei, & hominum. *Tom.1. quæst.1.art.4.& Tom.3.quæst.1.art.6.* de quo Scotus *in 4. dist. 31 quæst.vnica*, Henriquez *tom.2.lib.10.de matrimon.cap.5.n. 7.liter.N.& lib.11.cap.8.n.7.* Caiet.2.2.*quæst.*88.*art.*7. Medin. *de Sacrorum hominum continentia, controuersia.7.* Idem firmant Vazquez 1.2.*quæst.96.art.4.disp.165.cap.10.initio*, Sanchez *lib. 2.de matrimon.disp.18.n.6.& lib.5.decalogi cap 1.n.29.* Suarez *tom.3.de Religione,tract.7.lib.2.cap.7.à n.15.& cap.8.à n.3.& cap.9.à n.2.* & ex professo latissimè rem tractans *tom.4.de Religione tract.10. l.4.c.2.per totum.*

8. Quamuis votum continentiæ non sit ita essentialiter annexum sacro Ordini, sicut Religioni, & Monachatui, in qua expressa fit castitatis promissio, seu votum, nulli tamen dubium esse potest, in susceptione dicti sacri Ordinis implicitè voueri, & solemniter promitti huiusmodi castitatem, vt apertè constat ex *cap.vnico, de voto, & voti redempt.in 6.* ac per consequens in vtroque voto, Religionis scilicet, & Ordinis sacri dirimi matrimonium postea contractum, expresse diffinitur *in dicto cap. vnico* Auctor *tom.2.q.29.art.2.* de quo Medina *de sacror.hominum continen cap.1.& 3.* Sanchez *d.cap.1.n.5.* Suarez *dicto lib. 2.cap.8.num.5.*

9. Vota stulta Deo non placere, habetur Ecclesiastici, *cap.5. Displicet*(ait) *Deo infidelis, & stulta promissio.* Ideóque ex illis nulla nascitur obligatio. *Tom.2.quæst.46.art.3.6.tertia regula.* Vnde fit, eos qui vouent cum proposito promittendi, & se obligandi, non tamen implendi vera vota non emittere, rectissimè docent Valentina 2.2 *disput.6. quæst.6.punct.1.* Auctor *tom.4. sum.cap.182 n.8.* licèt cum communi affirmet Sanchez *lib.1.de matrim.disp.9.à n.1.& lib 4.decalog.cap.1.n.22.* *Eccl. 5.*

10. Abbates Benedictini habent potestatem dispensandi in voto clausuræ cum suis monachis de consilio, & assensu ad minus duarum partium Conuentus, existente aliqua ex causis positis à Martino V in quodam priuilegio facto Monasterio S. Benedicti Vallisoleti, quod per Eugenium IV. ad omnia Congregationis Monasteria productum est. *Tom.3.q.78.art.1.*

11. Votum Donatorum apud eosdem Benedictinos solemne est, promittunt enim obedientiam, paupertatem, & castitatem in manibus prælati secundum Ordinem S. Benedicti, sicque fruuntur omnibus priuilegiis concessis Monachis huius Religionis ex declaratione Gregor. XIV. *ibid.art.2.*

12. Curati, nec non prælati locales Regularium, quales sunt Guardiani, Priores, & similes de iure communi dispensant ex iusta causa, tam circa præcepta, quàm circa vota in minutis, & frequenter occurrentibus casibus, etiam in reseruatis Episcopo, quando commodè non potest ad eos recurri. Hoc tamen debet intelligi in votis, quorum dispensatio competit Episcopis de iure ordinario, vt in ieiuniis, in obseruatione festorum, & similibus non reseruatis Papæ. Vnde non habent dispensare in Voto castitatis, vel Religionis, etiam in casu magnæ necessitatis, quia id conceditur Episcopis ex præsumpta voluntate Pontificis confidentis de eorum prudentia, & scientia, quæ confidentia non habetur de parochis, & prælatis inferioribus. Ex quo fit, quòd in casibus, quos Concilium Tridentinum committit Episcopis intuitu dictæ confidentiæ (qui aliàs illis non competunt de iure, & potestate ordinaria) non habent confessores Mendicantium auctoritatem absoluendi, etiam virtute suorum priuilegiorum. Quod si rectè introspiceret Thomas Sanchez infrà citandus (salua venia tanti viri) non vtique tribueret nostro Auctori, opinionis fuisse, parochos absolutè in absentia Episcoporum posse dispensare super omnibus iure ordinario Episcopis competentibus, ex tacita, & præsumpta commissione Papæ. *Tom* 2. *quæst*. 46. *art*. 9. *&* *Addit. summa tom*. 4. *cap*. 187. *n*. 8. de quo D. Thom. 1. 2. *quæst*. 97. *art*. 7. *&* 2. 2. *quæst*. 88. *art*. 10. Soto *lib*. 7. *de iustit. quæst*. 4. *art*. 1. Azor *tom*. 1. *inst. moral. lib*. 11. *cap*. 20. *quæst*. 2. *&* 4. Sanchez *lib*. 8. *de matrimon. disput*. 9. *n*. 27. Vide suprà de confessariis quoad dispensandum, *resol*. 31. *n*. 32.

Trid. sess. 24 cap. 6. de reform.

Aperitur mens Auctoris.

13. An autem satisfacere quis dicatur voto Religionis, assumendo habitum in aliquo ex Ordinibus Militaribus: negat Auctor *in Summa* 2. *tom. cap*. 95. *n*. 8. bene tamen ait, satisfieri assumpto habitu equitum D. Ioannis, vel etiam clericorum aliorum Ordinum Militarium in communi viuentium. Sed Sanchez *ad præcepta, lib*. 4. *cap*. 16. *n*. 12. meritò non assentit quoad eum qui assumit habitum S. Ioannis, quia, inquit, communiter Religionem promittentes intendunt statum viuentium in communi, & alienum à tumultu, fastu ac curis sæcularibus, quod in dicta militia S. Ioannis non consequitur. Vnde fœmina, quæ professionem emisit apud Monasterium Commendatarum in communi viuentium, rectè satisfacit voto propter eandem rationem. Vide Corduba *in Summa quæst*. 148.

Ampliatur, & illustratur Auctoris doctrina.

14. Pro coronide huius resolutionis hîc incurrit elegans disceptatio à nobis exagitanda, an is, qui votum Religionis emisit satisfaciat voto, si priusquam Religionem ingrediatur,

Episco

Episcopatum suscipiat? Et quidem videtur in hac re dicendum, per Episcopatus adeptionem votum Religionis adimplesse, cùm enim status Episcopi perfectior sit statu Regulari, *cap. veniens, de iureiurand. cap. licet, de Regular.* & votum non infringat qui commutat in melius, *cap. peruenit el 3. de iureiurando*, videtur dicendum, non teneri Episcopatum dimittere, & ad Religionem conuolare. Deinde suadetur hæc sententia ex eo, quòd votum simplex strictioris Religionis dissoluitur laxioris professione, eo quòd hæc maius vinculum inducat, vt extat proditum *in c. penult. de Regul. in 6.* Cuius rei argumento non malè tentari potest, idem esse dicendum in eo, qui assumpsit Episcopatum, qui cùm maius vinculum constituat, votum Religionis soluit. Quibus, & aliis rationibus ducti vacare culpa eum, qui post Religionis votum, & non adimpletum, Episcopatum acceptauit, existimant Henriquez *lib. 10. Summa cap. 32. in fine*, noster Auctor *tom. 2. Summ. cap. 6. n. 6.*

Verùm hæc sententia apertè refelli videtur ex *cap. per tuas 10 de voto*, vbi Pontifex disertis verbis ait, eum qui prius Voto Religionis ligatus erat, & antequam illud ad exitum perduceret, Episcopalis dignitatis regimen adeptus esset, teneri demisso Episcopatu votum Religionis adimplere. Cuius textus auctoritate sic docent Valer. Reginald. *in praxi, lib. 18. num. 382.* Bartholomæus à S. Fausto *in Thesauro Religiosorum lib. 1. quæst. 191. & 334. & lib. 5. quæst 41.* & post plures omnium latiùs Sanchez *lib. 4. Decalog. cap. 17 à num. 5.* Azor *moral. p. 1. lib. 11. cap. 16. quæst. 3. & cap. 22. quæst. vltim.* Suarez *tom. 3. de Religione lib. 1. cap. 19 à num. 3.* Quæ sententia illa ratione confirmari potest, quia eo ipso quòd vouens Episcopatum acceptauit, admisit impedimentum Religionis promissæ. *cap. nisi cùm pridem, de renunt.* & sic se reum voti fecit. Quamuis enim non repugnet, vt Religiosus fiat Episcopus, repugnat tamen vt Episcopus fiat Religiosus, quia oportet illum prius fieri nouitium, & in operibus humilibus, & abiectis exerceri, quæ dignitatem Episcopi dedecent.

15. Neque audiendi sunt, qui illudunt magis, quàm interpretantur verba Pontificis *in d. c. per tuas*, accipientes eius sententiam de consilio, non verò de præcepto, expendentes illud verbum, *consulimus*, quo Pontifex vtitur. Verius tamen est ibi, eum non consilium tantùm, sed & præceptum iniunxisse vouenti, quod nō obscurè colligi potest ex sequentibus verbis ibi: *si tuam desideras sanare conscientiam*, quæ ineptè ad consilium referrentur, cum consilij obseruatio ad sanitatem conscientiæ tuendam non pertineat. Vnde dixit Pontifex, *consulimus*, non

quia non præcipitet, sed quia iudicialiter non procedebat, si enim iudicialiter procederet, vtique cogeret,& præciperet, vt rectissimè notarunt ibi Innocentius, Hostiensis, Ioannes Andreas, Ancharanus, & Cardinalis, Sanchez *dict.cap.*17 *num.*1. Suarez *dict.cap.*19. *num.*4. *&* 5. Neque infrequens est in iure aliquando vsurpari verbum, *consulere*, pro præcepto, non pro consilio, sic enim accipitur *in cap.Matthæus* 23.*de Simon.*ibi, *multum tibi consulis*, cum glossa *ibi* Suarez *tom.*1.*de Religione, lib.*4.*de Simonia cap.*57 *num.*24. sic etiam *in cap.aduersus* 7.*de immunit.Eccles.*verbum *consulatur*, de præcepto interpretatus est noster Auctor. *tom.*1. *quæst.*6.*art.*13. *versic. vnde infero,* in quo etiam sensu Mendoza *lib* 2.*de concilio Illiberitano,cap.*20. *paulò post principium* rectissimè accepit Canonem 10. Concilij Arelatensis 1. sub Syluest. 1.extat, *tom.*1. *Conciliorum,p.*266. vbi decernitur, *Consilium dandum fidelibus coniugibus, ne viuentibus vxoribus suis liceat adulteris aliàs accipiant*, quod tamen decretum non de consilio, sed præcisè de præcepto est exponendum, alioquin apertè pugnaret diffinitio *cap gaudemus,de diuort.*

16. Probemus igitur responsum Pontificis simpliciter accipiendum esse,scilicet, vt votum Religionis ante Episcopatum emissum non impleatur suscepto Episcopatu, & consequenter peccasse vouentem in dicto *cap.per tuas*, assumendo Episcopatum ante votum impletum. An autem in eo casu fuerit necessaria licentia Pontificis ad resignandum Episcopatui, an ipso iure data censeatur in ipso textu? res est valde ambigua. Caietanus in illo textu licentiam Episcopo fuisse datam, opinatur. Contrarium tamen meritò docent Azor, *vbi suprà*, Sanchez *dict.cap.*17.*n.*6. Suarez *dict. lib.*1.*c.*10.*à n.*1. cum quibus prosequenda sunt multa de materia *dicti cap.per tuas.*

De potestate confessorum Mendicantium ad dispensandum vota sæcularium, vide dicta *resolut.*31. de confessariis quoad dispensandum,& dispensatione quoad vota *resol.*52.*à n.*29.

RESOLVTIO CXLI.

De Vnctione Extrema.

1. Minister huius sacramenti est proprius parochus, *Clementina,dudum de sepulturis*.sacerdos autem simplex illud conferens sine licentia Episcopi, aut parochi peccat grauiter, sacramenti tamen factum tenet, quia de eius essentia tantùm requiritur,quod sit sacerdos. Quod Religiosis strictiùs prohibetur sub excommunicationis pœna Papæ reseruatæ, in *Clemen*

Clementina 1. de priuilegiis, exceptis his, quibus id à Sede Apostolica est indultum, sicut pro seruitoribus, ac domesticis intra Conuentum degentibus, & pauperibus apud sua hospitalia existentibus concessit Sixtus IV. Monasterio S. Benedicti Vallisoleti apud Bullarium, cuius dispositio, pensatis eius verbis, extenditur ad alios quoscunque, qui intra Monasterium infirmari contigerit, quo fruuntur per communicationem aliæ Religiones, & expressè concessit Sixtus IV. in alia Bulla pro Prædicatoribus. Pro quo aduertere oportet, quod non incurritur dicta excommunicatio ab eo, qui in manifesta necessitate absente parocho de licentia eius præsumpta, vel ex simplicitate ministrat, quia dicta pœna præsumentes tantùm ligat. *tom.3.q.79.a.1.* & *tom.4. Addit. summæ cap.193.num.2.* & 3. & nos diximus suprà *resol.64.n.1.* Vide Suarez *tomo 4. disp.43.* pro quo etiam extat alia magna concessio eiusdem Sixti IV. pro minoribus, vbi permittit Religiosis ministrare hoc Sacramentum sibi confessis, negantibus, vel iniustè detinentibus parochis, & diximus suprà *de sacramentis ministrandis, resol. 126.num.5.* De quo Soto *in 4 dist.12.q.2.art.1.* Ledesm. 2.q.2. *quæst.33.art.3.*

Bull.24. Sixti 4. num.4.

In Bulla bull.33. Sixti 4. num.11.

Bull.14. Sixt.4.n. 45. & in compen. verbor.cõmunicare §.6.

2. Hoc sacramentum Extremæ Vnctionis conferendum est primò omnibus infirmis, quibus mors imminet. Secundò, senibus senio iam confectis, etiam absque aliqua alia infirmitate. Tertiò, adultis baptizatis habentibus vsum rationis, etiam statim post susceptũ baptisma. Quartò, vulneratis morti propinquis, quidquid aliqui sentiant. Quintò, mulieri in partu deficienti. Sextò, repentina infirmitate præuentis, & priuatis loquelæ, & sensuum vsu. Septimò, non valentibus illud petere, maximè si phrenesi, aut alia simili causa impediti inueniuntur, dummodò absit irreuerentiæ periculum, nec manifestè pateat insaniuisse in peccato. Octauò, habentibus sufficiens iudicium rationis ad recipiendam Eucharistiam, imò & puero in decimo anno constituto, in quo discretionis iudicium adesse præsumitur. Pro quo aduerte, quòd sufficit mortis articulus præsumptus ad conferendum hoc sacramentum, & in dubio, an sit mortuus infirmus etiam conferri potest, sub conditione tamẽ, si mortuus non est. Vnde manifestè opprimente iam morte infirmum, non est vltrà progrediendum, etiam post inceptam secundam, vel tertiam Vnctionem, ideoque aduertat minister vngens infirmum in agonia iamiam animam exhalantem, quod misso ordine Manualis circa solemnitatẽ statim progrediatur ad Vnctiones, ne infirmus inunctus decedat, & post completas Vnctiones poterit omissas orationes recitare, benedictionesque

perficere. *Ibid. art.* 2. Hac de re tractant. Palud. *in 4. dist* 23 *q.* 3. *à num.* 14. Sotus *ibi quæst.* 2. *art.* 2. Nauar. *cap.* 22. *num.* 13. Sylu. *verb. Vnctio Extrema, quæst.* 5. Suarez *tom.* 4. *disp.* 41. *sect.* 1. & 2. P. Villalob. 1. *p. summæ tract.* 10. *diffi.* 4 *à num* 4.

3. Imo infirmo iamiam in extremis constituto, ita vt probabiliter credatur non posse perfici omnes quinque Vnctiones cum suis formis, sufficit vna, aut altera cum suis formis, tunc enim in illis formalis, & integra essentia sacramenti esse censebitur, dummodò minister habeat intentionem perficiendi illud in præfatis duabus, vel vna Vnctionibus, & ita responsum esse à Theologis Louaniensibus fertur: qui etiam determinauerunt in morbis contagiosis, & peste grassante sufficere sensus organum magis ad Vnctionem aptum, seu directum, aut expositum inungi; dicendo: *Per istam sanctam Vnctionem indulgeat tibi Dominus quidquid deliquisti per visum, auditum, odoratum, gustum, tactum, & gressum.* Posteaque preces in Ecclesia poterunt recitari. Ita refert vsu receptum esse apud Belgas Suar. 4. *tom. de pœn. disp.* 41. *sect.* 3. *num.* 8, & tradit Auct. *tom.* 4. *summæ c.* 191. *num.* 4.

Vbi etiam addit, ad maiorem abundantiam, & securitatem debere hoc fieri à ministro sub conditione apud se, si prodest infirmo, vel si est capax receptionis sacramenti, sic enim nulla potest resultare irreuerentia ipsi sacramento, & infirmus per eius virtutem potest reddi de attrito contritus. De quo Soto *dicta quæst.* 2. *art.* 2. Syluest. *verb. Vnctio quæst.* 5. *vers.* 2. Suar. *d. disp.* 41. *sect.* 3.

4. Cæcus à natiuitate vngendus est in parte proximiori organo oculi: Episcopus verò, vel sacerdos vngendi sunt in parte superiori manuum, quia palmas habent consecratas oleo sancto consecrationis, vt habetur in aliquibus Manualibus, & traditur nouissimè in Thesauro Sacerdotali, *de extrema Vnctione. Ibid. dicto art.* 2. *in fine.*

5. Hoc sacramentum denegandum est pueris sacræ pœnitentiæ incapacibus, amentibus à natiuitate, furiosis perpetuis, & non perpetuis si timetur irreuerentia, maximè si habuerunt dilucida interualla, nec petierunt: item intrantibus mare, vel bellum, nec non suspendio necandis, vel decapitandis, nisi aliàs ratione infirmitatis morti proximi videâtur, quod in praxi seruari vidisse testatur Vibaldus infrà citandus. Itẽ infirmis non graui morbo laborantibus, & existentibus in notorio peccato, vel incidentibus in phrenesim, apoplexiam, vel amentiam, nisi prius aliquod signum contritionis ostendant. *Ibid. art.* 3. de quo Viualdus *in Candelabro aureo, titulo de Extrema*

Vnctio

*Vnctione, n.*41. Nauarro *cap.*22.*num.*12. Soto *in* 4.*distinct.*23. *quæst.*2.*art.*2.

6. Quoties infirmus ad articulum mortis propinquus præsumitur, in eadem etiam infirmitate conferendum est illi hoc sacramentum, & iteratis vicibus (si opus sit) repetendum, est communis, & concors omnium sententia, & definitur in Concilio Tridentino *ibid. art.* 4. de quo D. Thom. *in* 4. *distinct.*23. *quæst.*2. *art.*3. Scotus *dist.*23. Syluester *verb. Vnctio, quæst.*8.

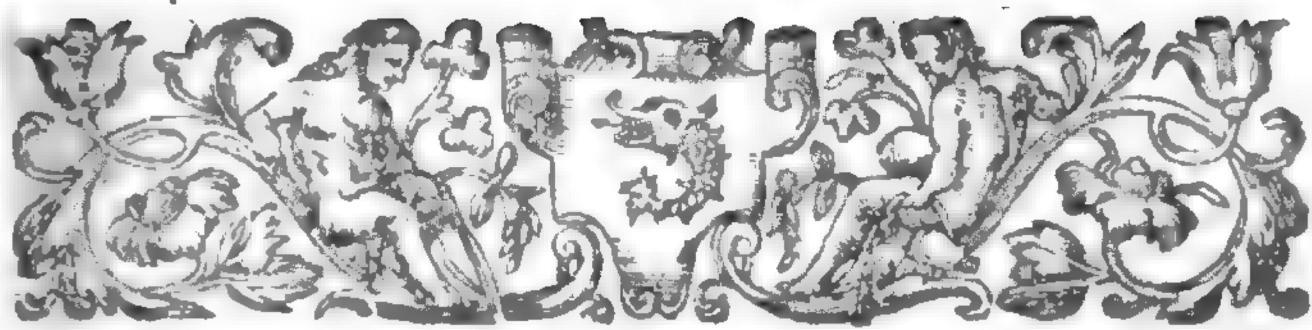
Et sic tandem in nomine Dei Optimi Maximi finis sit impositus huic meo Regularium Quæstionum Compendio, in quo iuxta Petronium Arbitrum,

Inueniat quod quisque velit, non omnibus vnum est,
Quod placet. hîc spinas colligit, ille rosas.

Si Catholicæ fidei, boníque, moribus dissonum aliquid, inuersum, aut contrarium scriptis nostris appareat, ex animi sententia inscriptum, indictum, infectúmve esto.

FINIS.

INDEX

INDEX RERVM, QVÆ IN HOC OPERE CONTINENTVR.

Prior numerus Resolutionem, posterior numerum Sectionum indicat.

A.

ABBAS.

Duo

In

Apostasia.

B.

Bene

C.

Monia

quando

Consilia

A quibus

D.

Diffinito

E.

Mona

F.

Forum.

Inquiſi

I.

ræ,

Inter

L.

M.

N.

circ

Obedien

O.

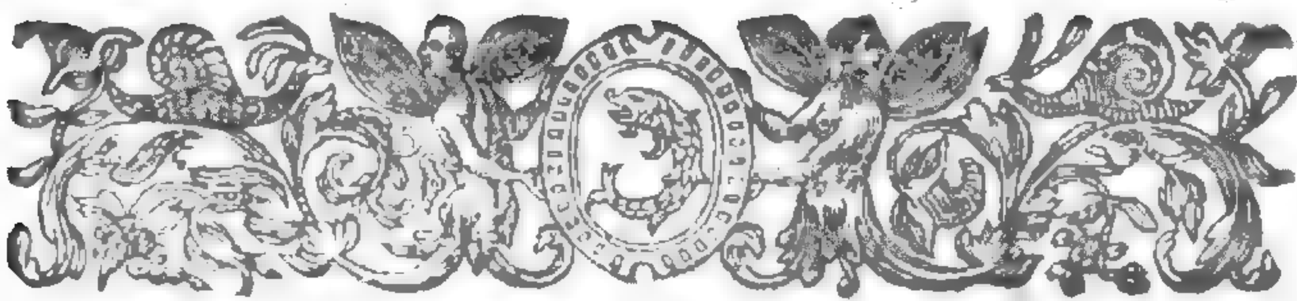
P.

cient

R.

Syndi

V.

LOCA IVRIS CANONICI, QVÆ IN HOC OPERE ADVOCANTVR, & explanantur.

Ex libro Decretorum.

VVv 3

Ex libris 5. Decretalium.

De constitutionibus.

De rescriptis.

De consuetudine.

De electione.

De translatione Episcopi.

De auctorit. & vsu pallij.

De renunciatione.

De tempor. ordinationum.

De filijs presbyterorum.

De corpore vitiatis.

De bigamis.

De officio delegati.

De officio legati.

De

De

Cap.

Ex Clementinis.

De electione.

De rebus Eccles.non alien.

De testamentis.

De sepulturis.

De Regularibus.

De statu monachorum.

De religiosis domibus.

De consanguinit.& affinit.

De hæreticis.

De priuilegiis.

De pœnis.

De sentent. excommunicat.

De verborum significat.

Ex Extrauagantibus.

De vita,& honest.cleric.

De rebus Eccles. non alien.

De sepulturis.

De decimis.

De regularibus.

De reliquiis & vener.Sanct.

De Simonia.

De hæreticis.

Ex libris Digestorum.

L.alimen

Ex Codice.

Ex Authenticis.

Ex iure Regio Castellæ.

Ex iure Regio Portugalliæ.

LOCA EX CONCIL. Trident. vel exposita, vel expensa.

Sessione 4.

Sessione 5.de reformat.

Sessione 6.de reformat.

Sessione 7 de reformat.

Sessione 13.de reformat.

Sessione 14.de reformat.

De Extrema vnctione.

De sacramento Pœnitentiæ.

Sessione 21.de reformat.

Sessione 22.

Cap.

L A V S D E O.

